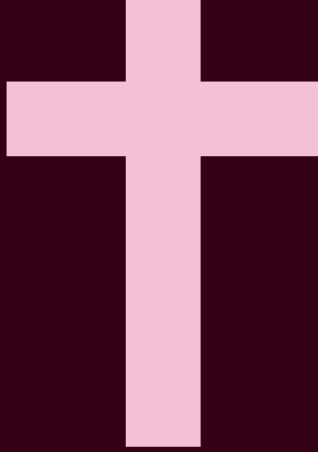

Νυθηε Φυφολε'ν

Anyin: Nythyε Fυfολε'ν New Testament

Nyɨhyɛ Fufɔlɛ'n
Anyin: Nyɨhyɛ Fufɔlɛ'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Agni Sanvi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
b4bf56fc-6e3d-5a7c-9f55-25d2c3645a88

Contents

MATIE	1
MAAKI	41
LUKU	66
ZUAN	108
JUNMAN	138
LJMON	175
1 KOLINTI	192
2 KOLINTI	208
GALASI	219
EFEZI	225
FILIPU ASJNIN MMA	231
KOLJSU	235
1 TESALONINKI	239
2 TESALONINKI	243
1 TIMOTE	246
2 TIMOTE	251
TITI	255
FILEMON	258
EBELE'N-MO	260
ZUAKI	273
1 PI&LI	278
2 PI&LI	284
1 ZUAN	287
2 ZUAN	291
3 ZUAN	292
ZUDI	293
AYIKELE	295

EJOLEKPA'N MŌ MATIE HELELU'N

M'ɔ wɔ nun'n

Nwan soanlan die y'ɔ le Matie? Matie, mɔ be fele yí biekun Alfe Levi'n (Maaki 2.14, Luku 5.27), anun ɔ wɔ Zozi mmɔfɔe bulu non nnyuan nun anun bie. Ɔ dide ajule man *Lɔmɔn awaa m'ɔ sie Izalayɛ mǎn'n. Zozi mele sɔ, Zufɔ kon m'ɔ dide ajule sɔ'n man Lɔmɔn'n, Zufu'n-mɔ bu yí ke ɔ ti etɛfɔe kpili kpa. Be kpɔ soanlan sɔ'n kpa. Ɔ sanln ke ɔ buka Izalayɛ mgbɔfɔe'n-mɔ. Nan Zozi die, ɔ'a nwun Matie anwɔn anwunnvoe. Ɔ'a fele yí ke ɔ yáci ajule junman'n m'ɔ di'n nán ɔ káci yí soanlan. Yé nzi man Matie anwɔn ejɔle dɔɔn, nan ke be le kpɔn be kele'n, yí yé ɔ heleli Ejɔlekpa ehi ɔ.

Ejɔlekpa sɔ nun anun, Matie le kele yé ke Zozi Kilisi ti Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔe, ɔ fi belemgbin *Davidi aflie nun anun. Yí dein yé Nyanmian nanndli yí mgbɔmanfɔe'n-mɔ asu daba ɔ bɔli Izalayɛ amma'n-mɔ anɔhɔba ke cian kon ɔ 'ba le bé ti ɔ.

Matie 'ba yí Ejɔlekpa nun abu'n, ɔ le kan yé Zozi anan'n-mɔ non yí awɔle nun anwɔn ejɔle (yí ti 1-2). Ɔ le kele ke Zɔan Batisi kpɔnlun sɔnɔnlun Zozi ɔ non ke Abɔnsanmɔn kpɔnlun sɔli Zozi nianlun'n (3.1-4.11). Eɛe ɔ man ye nwun asinbenwɔn ninngɛ mɔ Zozi yɔli non ejɔle'n-mɔ m'ɔ hanlun wɔ Galile mǎn nun anun'n (4.12-18.35). Ejɔlekpa nun ayuelie, ɔ man ye nwun ke Zozi hɔli Zoluzalemɔn, lika mɔ yí mgbɔfɔe'n-mɔ hunlin yí kolɔwa nun asɔ m'ɔ fi ewue nun tinngeli'n (19-28.15). Ehi anzin, Zozi non yí menian'n-mɔ kɔ yia buka kon asɔ Galile mǎn nun anun elɔ (28.16-20).

Ejɔlekpa ehi anun, ye nwun ke Zozi heheleli Anwunno Belemgbin Mǎn nun anwɔn ninngɛ dɔɔn. Matie a hohuan nunhan nnun m'ɔ wɔwali kpa nun anwan: (1) Zozi le kan kele yí menian'n-mɔ ke be kpɔn be bu Anwunno Belemgbin Mǎn nun anun amanmuo'n (yí ti 5-7). (2) Zozi le kele yí menian bulu non nnyuan'n ke be kpɔn be bɔ Anwunno Belemgbin Mǎn nun anwɔn ejɔle'n kpaye'n (yí ti 10.5-42). (3) Zozi le kan Anwunno Belemgbin Mǎn nun anwɔn ejɔle ɔ bu yí anyundala nun (yí ti 13). (4) Zozi le kan ete ejɔle non ete face nun anwɔn ejɔle (yí ti 18). (5) Zozi le kan mǎn nun ayuelie ɔ non ke ɔ 'kpɔn bua menian'n-mɔ kwalaa ndɛɛ nun anwɔn ejɔle (yí ti 24-25).

Zozi Kilisi anan-mɔ dunman'n
(Luku 3.23-38)

¹ E 'nwun Zozi Kilisi anan-mɔ dunman'n, ɔ bɔ yí bu *Abalahamɔn elɔ dede ɔ sin belemgbin *Davidi elɔ nán ɔ'a tɔ Zozi.

² Abalahamɔn wɔli Izaki, nán Izaki a wɔ Zvakɔbu, Zvakɔbu a wɔ Zuda non yí nianman'n-mɔ, ³ Zuda a wɔ Falesi non Zala. Bé nin y'ɔ le Tamaa. Falesi a wɔ Esɔlɔmɔn, Esɔlɔmɔn a wɔ Alamɔn, ⁴ Alamɔn a wɔ Aminnandabu, Aminnandabu a wɔ Naason, Naason a wɔ Salumɔn, ⁵ Salumɔn a wɔ Boozɔ. Yí nin y'ɔ le Lahabu. Boozɔ a wɔ Obedi. Yí nin y'ɔ le Lutu. Obedi a wɔ Zese, ⁶ Zese a wɔ Davidi, Davidi a wɔ Salomɔn. Yí nin'n ti Uli ayi daba. ⁷ Salomɔn a wɔ Oloboamɔn, Oloboamɔn a wɔ Abia, Abia a wɔ Asafu, ⁸ Asafu a wɔ Zozafati, Zozafati a wɔ Zolamɔn, Zolamɔn a wɔ Oziasɔ, ⁹ Oziasɔ a wɔ Zoatamɔn, Zoatamɔn a wɔ Akazɔ, Akazɔ a wɔ Ezekiazɔ, ¹⁰ Ezekiazɔ a wɔ Manase, Manase a wɔ Amɔn, Amɔn a wɔ Zozi, ¹¹ Zozi a wɔ Zekonia non yí nianman'n-mɔ. Mele sɔ nun anun yé be hylɔ Izalayɛ amma'n-mɔ hɔli Babilɔnɔn ɔ.

¹² Mɔ be hɔli Babilɔnɔn'n, nán Zekonia a wɔ Salatie, Salatie a wɔ Zolobabelɔ, ¹³ Zolobabelɔ a wɔ Abiwudi, Abiwudi a wɔ Eliakimɔn, Eliakimɔn a wɔ Azɔɔ, ¹⁴ Azɔɔ a wɔ Sadɔki, Sadɔki a wɔ Akimɔn, Akimɔn a wɔ Eliwudi, ¹⁵ Eliwudi a wɔ Eleazaa, Eleazaa a wɔ Matan, Matan a wɔ Zvakɔbu, ¹⁶ Zvakɔbu a wɔ Zozefu. Yí yí y'ɔ le Mali. Mali sɔ'n, yí yé ɔ wɔli Zozi mɔ be fele yí *Kilisi nun ɔ.

¹⁷ Ke ɔ fi Abalahamɔn bele sɔ dede m'ɔ kɔ ju Davidi bele sɔ'n, be ti sie bulu non nnan, yé ɔ fi Davidi bele sɔ dede m'ɔ kɔ ju mele mɔ be hylɔ Izalayɛ amma'n-mɔ be hɔli Babilɔnɔn'n, be ti sie bulu non nnan biekun, eɛe dede m'ɔ kɔ ju Kilisi nun awɔle'n, be ti sie bulu non nnan.

Zozi Kilisi awɔle'n
(Luku 2.1-7)

¹⁸ E 'nwun ke ɔ kpɔnlun yɔli mɔ be wɔli Zozi Kilisi'n. Anun Mali m'ɔ ti yí nin'n, ɔ non Zozefu b'a ja bé nwɔn. Nan asannan nán Zozefu a fa Mali atɔnvɔle'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n tunmin'n kɔ man Mali kɔ nwɔnnze. ¹⁹ Zozefu m'ɔ ti yí hun'n ti soanlan sese. Yé kemɔ ɔ ngulo man ke ɔ bɔ Mali anwɔn ejɔle ɔ kele menian'n-mɔ, ɔ fuali ke ɔ non yí be 'titi nvalie nun.

²⁰ Kemɔ anun ajɔnlun sɔ'n wɔ yí ti anun'n, yé Mun bɔfɔe'n kon kɔ a kɔ hun yí elalie. Yí nwan: "Belemgbin *Davidi anɔnman Zozefu, n'ɛ hyɔhyɔn wɔ bu asi, fa Mali sie wɔ nwɔn ke wɔ

yi. Ɔ sanlin ke baa'n m'ɔ le nwɔnnze yí'n fi Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ²¹ Ɔ 'ba wɔ baa belenzua kɔn. Baa sɔ'n, ɛ 'ba tɔn yí Zozi, yí dein yé ɔ 'ba le yí menian'n-mɔ fi bé ɛɛ nɔn anun ɔ."

²² Ehi kɔalaatin walɔ maan ejɔle'n mɔ yé Mun manlin yí kpɔmanfɔe'n hanlin'n kpɔnlin sv. Yí nwan:

²³ *Nian, talua muan'n 'ba nwɔnnze,*

ɔ 'ba wɔ baa belenzua kɔn.

Baa sɔ'n, bé 'ba fɛle yí Emannue.

(Emannue, yí bɔ y'ɔ le ke Nyanmian nɔn yé ti.)

²⁴ Mɔ Zozefu fi nafɛle nɔn anun tinngeli'n, ɔ yɔli like'n mɔ yé Mun bɔfɔe'n heleli yí'n. Ɔ sɔli Mali nɔn ɔ fahi yí kacili yí yi. ²⁵ Nan kɔsɔ ɔ nɔn yí b'a nna man dede Mali wɔli yí wa belenzua'n nán ɔ'a tɔn yí Zozi.

2

Ngelefɔe'n-mɔ 'ba kpɔnnɛ Zozi bé sv yí

¹ Bé wɔli Zozi Zude mân nɔn anun kulo'n mɔ bé fɛle yí Betelehɛmɔn nɔn asɔ. Mɛle sɔ'n, anun belemgbin *Elɔdi y'ɔ sie Zude mân nɔn ɔ. Mɔ bé wɔli Zozi'n, ngelefɔe'n-mɔ mɔ bé nian nzalama'n, bé fi lika mɔ senze'n fite'n, bé walɔ Zoluzalemɔn ɛbele. ² Mɔ bé juli ɛbele'n, nán b'a bisa menian'n-mɔ ke: "Zufu'n-mɔ belemgbin'n mɔ b'a wɔ yí'n, ɔ wɔ nin? Y'a nwun yí nzalama'n senze afitehe ɛlo, ye walɔ ke ye 'ba a sɔ yí."

³ Mɔ belemgbin Elɔdi ɔ nɔn Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ kɔalaa tili ejɔle sɔ'n, bé nwɔn wɔsɔli bé. ⁴ Belemgbin Elɔdi kɔ yia Nyanmian *teyifɔe mgbain'n-mɔ kɔalaatin, ɔ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nán ɔ'a bisa bé lika m'ɔ se ke bé wɔ *Kilisi'n. ⁵ Bé nwan: "Ɔ se ke bé wɔ yí Betelehɛmɔn, Zude mân nɔn anun. Ɔ sanlin ke ejɔle mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe'n heleli'n y'ɔ le ke:

⁶ *Emɔ Betelehɛmɔn amma mɔ emɔ wɔ Zude mân nɔn anun'n,*

emɔ kulo'n ti man kulo kaan

wɔ Zude kulo mgbili'n-mɔ afian.

Ɔ sanlin ke bé 'ba wɔ sɔanlan kɔn bé tv emɔ anun.

Sɔanlan sɔ'n yé ɔ 'ba nian Izalayɛ amma'n-mɔ

mɔ bé ti mín die nɔn asɔ

ke bɔa ɛnianfɔe nian yí mmɔa'n-mɔ asɔ'n."

⁷ Mɔ belemgbin Elɔdi tili ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ fɛle ngelefɔe'n-mɔ nɔvialie nɔn ɔ kɔ bisa bé mɛle kpa bɔkɔɔ mɔ nzalama'n fiteli'n. ⁸ Ehi anzin, ɔ kɔ sɔan bé Betelehɛmɔn ɛlo, yí nwan: "Emɔ hɔ Betelehɛmɔn ɛlo, nán bé hɔ kpɔnnɛ batɔnman sɔ'n kpa. Se emɔ nwun yí a, bé mân mín nɔv ti, maan mín kɔsɔ n gɔ n zó yí bie."

⁹ Mɔ belemgbin Elɔdi hanlin sɔ heleli bé yueli'n yé bé hɔli ɔ. Mɔ bé 'kɔ'n, bé 'nian an, anun nzalama'n mɔ bé nwunlin yí senze afitehe ɛlo'n li bé nyunnun. Ɔ li bé nyunnun dede m'ɔ juli sua'n mɔ batɔnman kaan'n wɔ nɔn nɔn ati sɔ'n, ɔ kɔ jinlan. ¹⁰ Nzalama sɔ'n mɔ bé nwunlin yí'n man bé kɔ li fɛ kpili kpa. ¹¹ Bé kɔ wɔlɔ sua nɔn anun bé kɔ nwun batɔnman'n ɔ nɔn yí nin Mali. Bé kɔ kɔtɔ bé kɔ sɔ batɔnman'n. Mɔ bé sɔli yí yueli'n, bé kɔ tutulu bé bɔle'n-mɔ anun. Bé kɔ fa ninngɛ nsan mɔ yí nwɔn cian kpa'n bé kɔ fi yí ata. Kɔn ti esika ɛmanlan. Kɔn ti *ansan mɔ bé yala yí a, ɔ ban fanlan. Yé kɔn kɔsɔ ti minli mɔ bé fa bé yɔ ayile anaan anatli. ¹² Ehi anzin, Nyanmian kɔ hɔn bé elalie ke nán bé sa bé nzin bé sin belemgbin Elɔdi anwɔn ɛlo kɔn. Ɔ man bé sunlin lika fɔfɔle bé hɔli bé kulo.

Bé nɔn Zozi 'ba hɔ Ezipiti mân nɔn

¹³ Mɔ ngelefɔe'n-mɔ hɔli'n, yé Min bɔfɔe'n kɔn kɔ a kɔ hɔn Zozefu elalie, yí nwan: "Zozefu, jasɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin nwanndi kɔ tanlan Ezipiti mân nɔn anun ɛlo. Se n ganlin n geleli man wɔ ke ɛ sá bála a, n'ɛ ba. Ɔ sanlin ke, belemgbin Elɔdi 'kpɔnnɛ ke ɔ kun batɔnman'n."

¹⁴ Kongɔe sɔ nɔn ala, Zozefu kɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin, bé kɔ nwanndi bé kɔ hɔ Ezipiti.

¹⁵ Bé wɔ ɛlo dede belemgbin Elɔdi wuli nán b'a sa b'a a. Yí sɔ'n, ejɔle'n mɔ Nyanmian manlin kpɔmanfɔe'n hanlin yí daba nɔn a kpɔn sv. Yí nwan:

M'an han m'an hele mín wa'n ke ɔ fi Ezipiti ɔ jásv.

Mmatɔnman nganngan'n-mɔ ehuan'n

¹⁶ Mɔ belemgbin Elɔdi nwunlin ke ngelefɔe'n-mɔ a laka yí'n, ɔ fɛli ɛya kpa. Ɔ titili cian'n mɔ ngelefɔe'n-mɔ nwunlin nzalama'n dede a, anun ɔ'a nwun ke batɔnman'n ka kaan di afɔe nnyuan. Yí ti, ɔ kɔ sɔan yí nzalafu'n-mɔ Betelehɛmɔn nɔn kulo'n-mɔ kɔalaa mɔ bé mantan mantan yí'n-mɔ asɔ ke bé hɔ hɔn mmatɔnman mmelenzua mɔ b'a li afɔe nnyuan'n, ɔ nɔn bé mɔ bé lili man afɔe nnyuan'n kɔalaatin. ¹⁷ Ke ɔ yoli mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe Zolomin ejɔle'n m'ɔ hanlin'n kpɔnlin sv nɔn anun. Yí nwan:

¹⁸ *Bé tili etian nɔn esuan nɔn awɔle mgbili*

Lama kulo nun aso.

Lasɛɛ yɛ anun ɔ le sun yí mma'n-mɔ ɔ.

Ɔ ngulo man kɛ bɛ kpata yí,

ɔ sanlɛn kɛ yí mma'n-mɔ a wu.

Zozefo-mɔ fi Ezipiti bɛ 'ba sa bɛ ba

¹⁹ Mɔ belemgbin Elɔdɔ wuli'n, yɛ Mun bɔfɔɛ'n kɔn walɔ hɔnɔn Zozefo elalɛ Ezipiti mɔn nun. ²⁰ Yí nwan: "Zozefo, jasɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin sa kɔ Izalayɛ mɔn nun anun. Ɔ sanlɛn kɛ, bɛ mɔ anun bɛ le kpɔndɛ batɔnman'n bɛ kun yí'n, b'a yue wu."

²¹ Ehi a, Zozefo kɔ jasɔ ɔ kɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin, bɛ kɔ sa kɔ hɔ Izalayɛ mɔn nun anun.

²² Mɔ Zozefo juli ebele m'ɔ tɔlɔ kɛ Aakelawusi a li yí sɔ Elɔdɔ aja ɔ'a kaci Zude belemgbin'n, ɔ sulohɔ ebele lika sɔ nun anun etanlan. Elalɛ nun, mɔ Nyanmian helehɔ yí atun m'ɔ di kɛ ɔ sun sɔ'n, Zozefo bɔhɔ yí ti Galile mɔn nun anun. ²³ M'ɔ hɔhɔ juli elɔ'n, ɔ tanlanɔn kulo'n mɔ bɛ fele yí Nazaletɔ nun asɔ. Ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn nun a kpɔn sɔ. Bɛ nwan:

Bɛ 'ba fele yí Nazaletɔ sɔnlan.

3

Zɔan Batisi 'ba han Nyanmian Anɔan Ejɔle'n

(Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18, Zɔan 1.19-28)

¹ Mɛle sɔ nun anun, sɔnlan kɔn kɔ fite Zude mɔn nun anun ewá nun anun. Sɔnlan sɔ'n, bɛ fele yí *Zɔan Batisi. Ɔ kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n ɔ kele menian'n-mɔ. ² Ɔ kan kɛ: "Emɔ nún bɛ nwon bɛ yáci bɛ abalabɔ ete'n. Ɔ sanlɛn kɛ Anwunno Belemgbin elie mɛle nun a kpunngɛ."

³ Zɔan sɔ'n yɛ Nyanmian kpɔmanfɔɛ *Ezayi hanlɔn yí ejɔle daba kɛ:

Sɔnlan bie le tian ewá nun anun elɔ kɛ:

Emɔ sésie yɛ Mɔn atin'n, bɛ mán ɔ tɔnngɛ fɔ́n!

⁴ Zɔan taladɛ'n m'ɔ wula'n, bɛ le sɔamo enyuan yɛ b'a nwon ɔ, yɛ naan kpolo beletɔ hyɔ yí afian. Teteɔɔɔɔɔɔ nɔn wɛ yɛ ɔ di ɔ. ⁵ Zoluzalemɔn menian nɔn Zude mɔn nun anun menian, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ kulo'n-mɔ mantan asue Zuludɔn'n, bɛ ba Zɔan anwɔn ebele. ⁶ Bɛ kan bɛ ete'n kwalaa menian'n-mɔ anyunnun bɛ man Zɔan sɔnɔn bɛ asue Zuludɔn nun anun.

⁷ Mɔ Zɔan nwonlɔn kɛ *Falisifɔɛ nɔn *Sadusifɔɛ'n-mɔ dɔn le ba maan ɔ sɔnɔn bɛ'n, yí nwan: "Ati anun ete mma kɛ owol! Nwan yɛ ɔ seli emɔ kɛ esɔnɔn nun ala kwalaa kɛ ɔ de bɛ fi Nyanmian sikpe nun anwɔn ɔ? ⁸ Yí ti, emɔ yɔ nyɔle m'ɔ kele kɛ emɔ a kaci bɛ abalabɔ ete'n b'a fa bɛ nwon b'a man Nyanmian. ⁹ Nan nán bɛ se bɛ nwon kɛ: 'Yɛ sɔ y'ɔ le *Abalahamɔn, yí ti Nyanmian ngɔala man yɛ like fiti yɔ.' Afi mun kan mun kele emɔ kɛ Nyanmian kwalaa kɛ ɔ fa nyɔɔɔɔ ehi-mɔ kaci Abalahamɔn amma. ¹⁰ B'a si akunman nun a yue. Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, bɛ 'kpe bɛ tɔ sɔn nun anun.

¹¹ "Mín die, mun fa nzue mun sɔnɔn emɔ m'ɔ kele kɛ emɔ a kaci bɛ abalabɔ'n. Nan sɔnlan'n m'ɔ fi mín nzin ɔ le ba'n, ɔ le tunmin tala mín. Mín nze nvata man kɛ mun nyannjɔ yí ja mgbabɔa nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ. Yí die, ɔ 'ba fa Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n nɔn sɔn ɔ sɔnɔn emɔ. ¹² Ɔ le yí huhuamɔa'n yí sa nun, ɔ 'ba huhu *bele mma kpa'n ɔ fa sie yí esie nun anun, nan ɔ ju ewula'n gua sɔn'n m'ɔ nnun man lé nun anun."

Zɔan 'ba sɔnɔn Zozɔ

(Maaki 1.9-11, Luku 3.21-22)

¹³ Mɛle sɔ nun anun, Zozɔ fi Galile mɔn nun anun ɔ walɔ asue Zuludɔn nun anɔan Zɔan anwɔn ebele kɛ ɔ sɔnɔn yí. ¹⁴ Zɔan a nne a ndɔ man nun, yí nwan: "Mín yɛ ɔ fata kɛ m ba wɔ nwon m man ɛ sɔnɔn mín ɔ. Nan wɔ die, wɔ lɔlɔ yɛ ɛ le ba maan mun sɔnɔn wɔ ɔ!"

¹⁵ Mɔ Zɔan anɔan tɔh'n, Zozɔ nwan: "Dɔɛ mɔ ye wɔ nun'n, tie nán sɔnɔn mín. Ɔ sanlɛn kɛ, ebele nun anun yɛ ye 'ba yɔ like m'ɔ tɔ sese wɔ Nyanmian anyunnun ɔ." Ehi a, Zɔan kɔ tie ɔ kɔ sɔnɔn Zozɔ.

¹⁶ Mɔ Zozɔ fi asue nun anun ɔ 'fite'n, anwunno kɔ buke. Zozɔ 'nian an, anun Nyanmian Wawɛ'n le ju ɔ ba yí nwon kɛ abubule. ¹⁷ Ebele ala, anɛ kɔn kɔ te anwunno elɔ kɛ: "Sɔnlan ehi tɔ mín ehulo Baa, m'an fa mín lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun."

4

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozɔ nuan

(Maaki 1.12-13, Luku 4.1-13)

¹ Ehi anzin, Nyanmian Wawɛ'n kɔ fa Zozɔ asue Zuludɔn nun anɔan ɔ nɔn yí kɔ hɔ ewá nun anun. Ebele, Abɔnsanmɔn kɔ sɔ yí kɔ nuan. ² Zozɔ kɔ hyɔ ehɔɛ kongɔɛ nɔn eyua dede cian abulanan. Mɔ cian abulanan'n sunlɔn'n nán ehɔɛ a hun yí. ³ Abɔnsanmɔn kɔ kpɔ yí. Yí nwan: "Sɛ Nyanmian Awa y'ɔ le wɔ sakpa a, anun kan kele nyɔɔɔɔ ehi-mɔ maan bɛ káci kpaɔn."

⁴ Mò Abònsanmòn hanlin so'n, Zozi nwan: "B'a hele wò Èhele Ejòle nun anun ke:

*Nán kpáw̄n ala yé s̄wanlan di a, ò nyan nḡwan ò.
Nan ejòle biala m'ò fi Nyanmian anwan kò fite'n,
ò man s̄wanlan nyan nḡwan."*

⁵ Èhi a, Abònsanmòn nun yí kò hò Zoluzalemòn m'ò tì kulo nwannzan-nwannzan nun asu, ò kò fa yí kò sie Nyanmian awulo nun anun sua nun ati sò anwunno. ⁶ Yí nwan: "Sè Nyanmian Awa y'ò le wó sakpa a, anun kulu tó asi. Afi b'a hele wò Èhele Ejòle nun anun ke:

*Wó dunman nun, Nyanmian 'ba man yí mm̄òf̄v̄e'n-mò atin
kè b̄e s̄ó wó b̄é sa nun
nán wó ja a mgbula man eb̄v̄e."*

⁷ Mò Abònsanmòn hanlin so'n, Zozi nwan: "B'a hele wò Èhele Ejòle nun anun ke:
N'è sò yé Mìn m'ò tì wó Nyanmian'n nian."

⁸ Èsè Abònsanmòn kò fa Zozi kò hò bòka kannganlaun kpa kòn asu. Ì kò yí m̄an nun anun mmelemgbin m̄an'n-mò kwalaa n̄on b̄é anunminnyanmòn'n ò kò hele yí. ⁹ Yí nwan: "Sè e tu tó m̄in ja nun è sò m̄in an, m̄in 'fa èhi kwalaa m̄in man wó."

¹⁰ Èhi a, Zozi nwan: "Satan, kò! Ì sanlin kè b'a hele wò Èhele Ejòle nun anun ke:
Yé Mìn m'ò tì wó Nyanmian'n,
yí nḡonm̄in cein y'ò di kè è sò yí ò."

¹¹ Mò Zozi hanlin èhi'n, afi Abònsanmòn kò yaci yí. Nyanmiansò mm̄òf̄v̄e'n-mò kò a Zozi anwòn èbele, b̄e kò bòka yí.

*Zozi 'ba b̄ò yí junman nun ab̄v̄ Galile m̄an nun anun
(Maakí 1.14-15, Luku 4.14-15)*

¹² Èhi, Zozi 'tie a, b'a tó Zòan fiadi. Zozi kò hò Galile m̄an nun anun èlò. ¹³ Ì'a ndanlan man Nazaretì kulo nun asu. Nan ò hólì tanlanlin kulo'n mò b̄e f̄el̄e yí Kap̄ēnawòm̄on nun asu. Kulo so'n wò Galile asue nun anwan, Zabulòn n̄on Nefotali etin die nun asu. ¹⁴ Ì yólì sò maan ejòl̄e'n m̄ò Nyanmian kp̄òmanf̄òe *Ezayi hanlin yí daba'n kp̄inlin s̄v̄. Yí nwan:

*¹⁵ Zabulòn n̄on Nefotali amma
n̄on b̄é m̄ò b̄e wò Asue Kp̄ili nun anwan èlò
dede ò kò ju asue Zulud̄in nun anz̄in èlò ebue kòn,
ò n̄on b̄é m̄ò b̄e wò Galile m̄an nun anun
m̄ò b̄é d̄òv̄n b̄e tì man Zuf̄v̄'n,*

*¹⁶ menian sò'n-mò m̄ò b̄e gua awosin nun anun'n,
b̄e 'ba nwun kanlann̄e kp̄ili kpa kòn!
Yé m'ò tó de b̄é m̄ò b̄e gua ewue m̄an tuun nun anun'n,
kanlann̄e'n 'ba ta lika sò'n!*

¹⁷ Ì fi m̄el̄e sò'n yé Zozi b̄òlì Nyanmian junman nun ab̄v̄ ò. Yí nwan: "Èmò nún b̄é nwòn b̄e yáci b̄é abalabò ete'n. Ì sanlin kè Anwunno Belemgbin elie m̄el̄e nun a kpunngel!"

*Zozi 'ba f̄el̄e menian nnan m̄ò b̄e c̄i ejue yí nwòn
(Maakí 1.16-20, Luku 5.1-11)*

¹⁸ Mò Zozi 's̄in Galile asue nun anwan'n, ò kò nwun anianman nnyuan. Kòn li Simòn, b̄e f̄el̄e yí biekun Pielì, ò n̄on yí nianman Andele. Anun b̄e le gua dada, ò sanlin kè b̄e tì asufue. ¹⁹ Zozi kò han kò hele b̄é ke: "Èmò bála b̄e sí m̄in s̄v̄, nán m̄in 'ba man em̄ò f̄el̄e menian b̄e man m̄in."
²⁰ Kè Zozi anwan 'tò ala, b̄e kò yaci b̄é dada'n-mò èbele b̄e kò si yí s̄v̄.

²¹ Zozi fi èbele ò kò h̄ò yí nyunnun kaan, ò 'tò yí n̄yn an, ò kò nwun anianman nnyuan mmiekun-mò. B̄e tì Zebede amma. Kòn li Zòakì yé kòn kòsò li Zòan. Anun b̄e n̄on b̄é sí Zebede b̄e gua èl̄e nun anun, b̄e le kp̄onngba b̄é dada'n-mò anun. Zozi kò f̄el̄e b̄é. ²² Èbele ala, b̄e kò yaci b̄é sí Zebede n̄on èl̄e nun èbele b̄e kò si Zozi s̄v̄.

*Zozi 'ba nanndì Galile m̄an'n lika kwalaaatin
(Luku 6.17-19)*

²³ Èhi, Zozi nanndì Galile m̄an'n lika kwalaaatin. Ì kekele menian'n-mò Nyanmian Anwan Ejòl̄e'n Zuf̄v̄n-mò as̄onin sua'n-mò anun. Ì b̄ò Nyanmian Belemgbin M̄an nun anwòn Ejòl̄ekpa'n ò kele b̄é, èsè menian m̄ò ewue ngacile ngacile kwalaa le kun b̄é, ò n̄on b̄é kwalaa mò b'a bubu'n, ò man b̄é nwòn sa. ²⁴ Èhika ati, Zozi dunman'n kò fa Sili m̄an b̄òndun'n. B̄e fa b̄é m̄ò ewue ngacile ngacile kwalaa le kun b̄é'n b̄e b̄el̄e Zozi: b̄é m̄ò b̄é nwòn fuf̄v̄ b̄é ò, b̄é m̄ò wawe ete'n-mò wò b̄é nun ò, b̄é m̄ò b̄e tó mgbutie ò, ò n̄on b̄é m̄ò b'a bubu ò, ò man b̄é kwalaa b̄é nwòn sa. ²⁵ Menian d̄òv̄n kpa si yí s̄v̄. M̄mie-mò fi Galile, m̄mie-mò fi m̄an'n mò b̄e f̄el̄e yí Kulo Bulu nun anun, m̄mie-mò fi Zoluzalemòn kulo nun asu ò n̄on Zude m̄an nun ò n̄on m̄an'n m'ò wò asue Zulud̄in nun anz̄in èlò nun anun.

5

Zozi 'ba fɔ buka kɔn asɔ

ɔ kekele yí menian'n-mɔ Nyanmian ninngɛ

¹ Mɔ Zozi nwunlin meninsɔnman'n, ɔ kɔ fɔ buka kɔn asɔ, ɔ kɔ tanlan asɔ. Yí menian'n-mɔ kɔ kpɔ yí, ² ɔ kɔ hehele bé Nyanmian ninngɛ. Yí nwan:

Nyila nɔn anwɔn ejɔlɛ'n
(Luku 6.20-23)

³ "Nyila hán bé mɔ be sɔ yí fɔ́ón kɛ Nyanmian anyunnun be tɔ wawɛ nun ehianfɔe'n. ɔ sanlɔn kɛ Anwunno Belemgbin Mân'n tɔ bé dɛ.

⁴ "Nyila hán bé mɔ bé lɔa a bɔ bé nwɔn'n. ɔ sanlɔn kɛ Nyanmian 'ba cɔcɔ bé lɔa.

⁵ "Nyila hán bé mɔ be bebele bé nwɔn asɔ'n. ɔ sanlɔn kɛ Nyanmian 'ba fa asɛ'n sie bé ajá.

⁶ "Nyila hán bé mɔ be yɔ biala be bu mân'n sese kɛ Nyanmian le kpɔ́nndɛ yí'n. ɔ sanlɔn kɛ Nyanmian 'ba man bé yí nwɔn anwɔnsele kpa.

⁷ "Nyila hán bé mɔ be nwun bé manngɔn'n-mɔ anwɔn anwunnvoe'n. ɔ sanlɔn kɛ Nyanmian kɔsɔ 'ba nwun bé nwɔn anwunnvoe.

⁸ "Nyila hán bé mɔ be fa bé ahɔ́nln'n kɔalaa be kulo Nyanmian be yɔ like m'ɔ kulo'n. ɔ sanlɔn kɛ be 'ba nwun Nyanmian.

⁹ "Nyila hán bé mɔ be man bé manngɔn-mɔ tanlan anzɔ́nunjɔ nun'n. ɔ sanlɔn kɛ Nyanmian 'ba fa bé yɔ yí mma.

¹⁰ "Nyila hán bé mɔ be bu mân'n sese kɛ Nyanmian le kpɔ́nndɛ'n mɔ yí tɔ be le kele bé yale'n. ɔ sanlɔn kɛ Anwunno Belemgbin Mân'n tɔ bé dɛ.

¹¹ "Nyila hán emɔ mɔ be tɔ mín menian'n. Mele mɔ menian'n-mɔ 'kpe emɔ nzɔba, be kele emɔ ahɔ́lɔwa ɛse be kpe ɛsɔan ngacile biala be tɔ emɔ abu'n, ¹² emɔ lí fe, be mán bé nwɔn té bé! ɔ sanlɔn kɛ nyanmiansɔ elɔ, emɔ ahatua'n tɔ kpili kpa. Asannan nán b'a wɔ emɔ'n, ahɔ́lɔwa'n mɔ be helelɔ mgbɔ́manfɔe'n-mɔ daba'n, yí kɔ́nngba nun ala yé be 'kele emɔ kɔsɔ ɔ.

Njin nɔn kanlannɛ nɔn anwɔn ejɔlɛ'n
(Maakɔ 9.50; 4.21, Luku 14.34-35)

¹³ "Asɛ nɔn asɔ ɛwa, emɔ tɔ kɛ njɔn m'ɔ man like nzɛcɔ man ɔ. Nan se njɔn'n ta a, be 'yɔ se nán b'a man ɔ'a yɔ kalɔ-kalɔ bieku? Be ngɔ́ala man yí like fí kún yɔ. Asɔ ala yé be ju be gua be man menian'n-mɔ tetia sɔ ɔ.

¹⁴ "Eyuadɔ́ nɔn anun, emɔ tɔ kɛ kanlannɛ. Kulo mɔ be kɔ si yí buka sɔ'n, kulo sɔ'n, ɔ nvia man. ¹⁵ Se be sɔ kanlannɛ a, be nva man like be mmutu man sɔ. Nan be sɔ be sie like sɔ anwunno sua nɔn anun maan ɔ ta bé kɔalaa be nwun asɔ. ¹⁶ Menian'n-mɔ anyunnun, ɔ di kɛ emɔ ta kɛ kanlannɛ maan be nwun emɔ nyɔ́le kpa'n nán b'a yí emɔ Asɔ m'ɔ wɔ anwunno nun aye.

Moyizɔ mala nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

¹⁷ "Nán be jɔ́nln kɛ m'an a *Moyizɔ mala'n nɔn mgbɔ́manfɔe'n-mɔ ngehele nun abɔsɔ enunnun. Nán yí enunnun ati yé m malɔ ɔ. Nan m malɔ kɛ mun 'ba maan ɔ kpɔ́n sɔ. ¹⁸ Mun kan yí ananhɔ́le mun kele emɔ kɛ mele mɔ anwunno nɔn asɔ tɛ wɔ ebele'n, be mgbɔ́cɔ man abesede nzɔ́le'n m'ɔ tɔ kaan tala nzɔ́le'n-mɔ kɔalaaatin m'ɔ wɔ mala nɔn anun'n, anaan nɔn ejɔ́le kpɔ́le kaan sɔa be ndɔ man. ɔ 'ka ebele sɔ dede ɔ kɔ ju mân nɔn ayuelɛ. ¹⁹ Yí sɔ ati, sɔanlan m'ɔ kɔ tɔn mala'n nunhan m'ɔ tɔ kaan ɔ tala bé kɔalaa'n, nán se ɔ kele menian'n-mɔ kɛ be nían yí dɛ nɔn asɔ be yɔ bie a, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci kaan ɔ tala Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun menian'n-mɔ kɔalaaatin. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ di mala nɔn asɔ, mɔ ɛse ɔ kele menian'n-mɔ maan be di sɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci sɔanlan kpili wɔ Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun. ²⁰ Mun kan mun kele emɔ kɛ, se emɔ a mmɔ man bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmian anyɔ́n b'a ndala man *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falísifɔe'n-mɔ a, Nyanmian ngɔ́ man man emɔ atin maan be ngɔ́ wɔ́lɔ man yí mân nɔn anun elɔ.

Eya ɛfɛ nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

²¹ "Emɔ tɔ́ kɛ be hanlɔn be helelɔ emɔ anan-mɔ kɛ: *ɛ ngɔ́ lɔ man awue*, yí tɔ, sɔanlan m'ɔ kɔ lí awue'n, be sánman yí be mán kpain'n m'ɔ di ejɔ́le'n. ²² Nan mín dɛ, mín nwan: Sɔanlan m'ɔ kɔ fe yí manngɔn anwɔn ɛya'n, ɔ fata nzanman. M'ɔ kɔ se yí manngɔn kɛ: 'Laka!' (ɔ tɔ *ebele anɛ, yí bu y'ɔ le 'ati tɔ'), sɔanlan sɔ'n, ɔ fata ahɔ́nlnvɛ. Yé sɔanlan m'ɔ kɔ se yí manngɔn kɛ: 'Sɛnvɔe!', yí kɔsɔ ɔ fata kɛ be tɔ yí sín'n m'ɔ le man ayuelɛ nɔn anun.

²³ "Yí sɔ ati, se ɛ 'fa like kɔ man Nyanmian, se ɛ ju Nyanmian awulo nɔn anun lika mɔ be yí tɛɛ'n nán ɛ kaci kɛ a se wɔ́ manngɔn bie sa a, ²⁴ anɔn wɔ́ like'n mɔ ɛ 'fa man Nyanmian'n, yaci yí ebele, kɔ tɔa wɔ́ manngɔn'n be sésie bé afian, nán afi a sa a fa wɔ́ like nɔn a man Nyanmian.

²⁵ "Se sɔanlan bie kɔ sanman wɔ́, mɔ emɔ kɔ fa atɔn'n mɔ be le kɔ'n, ebele ala, tɔa yí, emɔ sésie ejɔ́le sɔ'n betɛe sɔ, nán ɔ'a nva man wɔ́ ɔ'a mman man kpain'n m'ɔ di ejɔ́le'n, nán yí kɔsɔ ɔ'a nva

man wó ð'a mman man nzalafu'n, nán b'a ndo man wó fiadi. ²⁶ Nian, mun kan yí ananhòle mun kele wó ke se e yueli man yí kale'n koolaatin tua a, se yí babulu kon bóbó ka wó so a, e fi fiadi sua nun anun e ngó fite man lé.

Ajaa etwan nun anwon ejole'n

²⁷ "Be hanlin be heheli yé nan-mó ke: *E ngó tón man ajaa.* ²⁸ Nan mín die, mun kan mun kele emó ke swanlan m'ó kó hulo balasua m'ó ti man yí yí mó yí nwon nna ajonlin kó a yí ti anun'n, swanlan so'n, anun ð'a tón ajaa yí ahonlin nun anun dada angonmun. ²⁹ Se wó nyin fama'n yé ð cwin wó kó ete nun anun an, tu yí tó mwa. Se e minlin wó nwonnaan'n lika bie nán e nyan ngwan an, ð ti kpa ð tala ke wó munmuan'n kwalaa kó hó sín'n m'ó le man ayuelie nun anun. ³⁰ Se wó sa fama'n yé ð cwin wó kó ete nun anun an, kpe tó mwa. Se e kpe wó sa'n kon nán e nyan ngwan an, ð ti kpa ð tala ke e kó fa yí nnyuan'n e kó hó sín'n m'ó le man ayuelie nun anun.

Eyila nun anwon ejole'n

(Matie 19.9, Maaki 10.11-12, Luku 16.18)

³¹ "Ese be hanlin be heheli yé nan-mó ke: *Se swanlan kon kulo ke ð yila yí yí a, anun ð héle kalata m'ó kele ke b'a yila'n ð fá mán yí.* ³² Nan mín die, mín nwan: Belenzua kon mó yí yí a mmo man bian, se ð yila yí maan belenzua fofóle ja yí a, anun ð'a man balasua nun a tón ajaa. Yé swanlan koso m'ó kó ja balasua mó yí hun a yila yí'n, anun swanlan so nun a tón ajaa.

Ndá ehan nun anwon ejole'n

³³ "Emó tili ke be hanlin be heheli yé nan-mó ke: *Like mó e kó han ndá wó Nyanmuan anyunnun ke e 'yo'n, n'e kpó ndá'n, nan yó like so'n sakpa.* ³⁴ Mín die, mun kan mun kele emó ke nán be kan ndá bóbó fíí. Nán be kan ndá be fa anwunno nun adanzie, ð sanlin ke eló yé Nyanmuan belemgbin bia'n wó ð. ³⁵ Nán be kan ndá be fa asie nun adanzie, ð sanlin ke asie'n ti Nyanmuan bia m'ó sesie yí ja so ð. Nán be kan ndá be fa Zoluzalemón kulo nun adanzie, ð sanlin ke ebele ti Nannan Nyanman Kpili kulo. ³⁶ Nán be kan ndá be fa swanlan ati nun adanzie, ð sanlin ke emó ngwala man ke be man bé ti enyuan konmga cein fi fufue anaan bile. ³⁷ Emó hán yí tika ke: 'Yuo' anaan 'Cece.' Yí nzin die'n kwalaa mó be kan be gua so'n, ð fi Abonsanmun eló.

Bé mó be kele yé yale nun anwon ejole'n

(Luku 6.29-30)

³⁸ "Ese be hanlin be heheli yé nan-mó ke: *Se swanlan bó wó nyin kon an, bó yí die'n bie sie yí busv. Se swanlan tu wó je kon an, tu yí die'n bie sie yí busv.* ³⁹ Nan mín die, mun kan mun kele emó ke se swanlan yó emó ete a, nán be yó bie be sie yí busv. Se swanlan kpaci wó nyin fama nun aso a, kaci bé'n maan ð kpáci so. ⁴⁰ Se swanlan bie sanman wó nán yí nwan ð 'de wó taladie'n mó e wula yí bó nun an, fa mó e wula yí so'n koso boka so man yí. ⁴¹ Se mán mgbain'n-mó bie fa yí ninngé tinndin wó ke e sóa e hó sóman yí atin cilo kon an, kó dede ju cilo nnyuan. ⁴² Swanlan sele wó like a, fa man yí. Se swanlan kulo ke ð fe wó like a, n'e yó yí abóle.

Ehulo m'ó di ke ye kulo bé mó be kpó yé nun anwon ejole'n

(Luku 6.27-36)

⁴³ "Emó tili ke bé nwan: *Kulo wó manngvn, nán kpó swanlan m'ó kpó wó'n.* ⁴⁴ Nan mín die mun kan mun kele emó ke emó hulo bé mó be kpó emó'n. Emó séle Nyanmuan be mán bé mó be kele emó ahólówa'n, ⁴⁵ nán emó a kaci emó Asi'n m'ó wó anwunno nun amma. Afi Nyanman man eyua'n fi ð man meninkpa'n-mó non etefve'n-mó koolaatin. ð man esue'n tó ð man bé mó be bó bala kpa ð non bé mó be yó ete'n. ⁴⁶ Se bé mó be kulo emó nun ala yé emó kulo bé a, anun nzu nvasue die yé emó nyan yí wó Nyanmuan eló ð? Etefve ke bé mó be díde ajule'n, ke bé koso be yó yí nun ala anun. ⁴⁷ Se emó anianman'n-mó ala yé emó bisa bé ahun an, anun nzu like kpili die yé emó a yó ð? Bé mó be nne man Nyanmuan be nni man'n, ke bé koso be yó yí nun ala anun. ⁴⁸ Yí só ati, kemó emó Asi m'ó wó anwunno'n ti swanlan kpa'n, emó koso káci meninkpa.

6

Ehianfwe'n-mó like eman nun anwon ejole'n

¹ "Emó nían bé nwon kpa! Nán be yó ninngé mó Nyanmuan kulo'n bagua nun anun maan menian'n-mó kwalaa nwun emó. Se emó yó yí so a, emó nnyan man emó Asi m'ó wó anwunno nun asa nun like fíí.

² "Yí só ati, se e 'man ehianfwe'n-mó esika a, n'e bó wó nwon kpaye ke apoo mma'n-mó yó yí Zufu'n-mó asonun sua'n-mó anun'n ð non gua'n-mó aso'n. Be yó só be man menian'n-mó fua bé. Mun kan yí ananhòle mun kele emó ke bé ahatua die nun ala y'ó le bé dunman'n mó be le bo'n. ³ Nan wó die, se e 'fa esika e man ehianfwe'n-mó a, n'e man wó manngon'n muonun mó e non yí nanndi'n nwun nun. ⁴ Man wó acedie so'n há nviaie nun. Ebele nun anun yé Nyanmuan m'ó ti wó Si m'ó nwun mó a yó yí nviaie nun'n, ð 'man e nyan yí nwon ahatua. ð.

Asɔnɔn eyɔle nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 11.2-4)

⁵ “Se emɔ 'yɔ asɔnɔn an, nán be yɔ ke apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. Be kulo nzisi ejinlan be yɔ asɔnɔn Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun non gua'n-mɔ ayialie nun asɔ maan menian'n-mɔ kɔalaa nwun bé. Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmun. ⁶ Nan wó die, se e 'yɔ asɔnɔn an, wɔlɔ wó sua nun anun, nyin wó nzin anwan, nán sele wó Sɪ m'ɔ wɔ wó lika mɔ e fia'n. Yé wó Sɪ m'ɔ nwun like mɔ e le yɔ yí nviale nun'n, ɔ 'ba man e nyan yí nwɔn ahatua. ⁷ Se emɔ 'yɔ asɔnɔn an, nán be kan ndunndun ke bé mɔ be nzo man Nyanmian'n yɔ yí'n. Be jɔnlɔn ke be 'kan yí nwala nwala nán Nyanmian a tu. ⁸ Nán be yɔ ke bé, ɔ sanlɔn ke, Nyanmian m'ɔ ti emɔ Asi'n, like mɔ emɔ kɔ hian yí nwɔn'n, ɔ di mɔa ɔ nwun yí kɔalaaka nán emɔ a sele yí like sɔ'n.

⁹ “Nan e 'nwun ke emɔ kpín be yɔ asɔnɔn'n:
Yé Sɪ mɔ e wɔ anwunno, man ye fá anyunzo
ye bó wó dunman nwannzan-nwannzan'n.

¹⁰ Man wó belemgbin elie mɛle'n jú.

Man ye yɔ wó kunnun like asie nun asɔ ewa
ke be yɔ yí wɔ nyanmiansɔ elo'n.

¹¹ Man yé ene cian nun anwɔn alie.

¹² Fa yé ete'n-mɔ ce yé ke

yé kɔsɔ ye fa ye ce bé mɔ be fɔn yé'n.

¹³ N'e yaci Abɔnsanmɔn maan ɔ laka yé,
nan de yé fi yí sa nun.

[ɔ sanlɔn ke belemgbin elie'n,
ɔ non tunmin'n, ɔ non anunminnyanmɔn'n,
ɔ ti wó die daa. Amin.]

¹⁴ “Afi se emɔ yaci bé manngɔn'n-mɔ ete'n-mɔ ce bé sakpa a, emɔ Asi m'ɔ wɔ nyanmiansɔ'n,
ɔ 'fa emɔ kɔsɔ die'n-mɔ ɔ ce emɔ. ¹⁵ Nan se emɔ nva man bé manngɔn'n-mɔ ete die'n-mɔ nje
man bé a, emɔ Asi'n kɔsɔ ngɔ fa man emɔ ete die'n-mɔ ɔ ngɔ hye man emɔ.

Abuala nun anwɔn ejɔle'n

¹⁶ “Se emɔ le di abuala a, nán be yɔ bé nyunnun koun-koun ke apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. Be yɔ bé nyin nun anun koun-koun be man menian'n-mɔ kɔalaa nwun ke be le di abuala. Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmun. ¹⁷ Nan wó die, mɛle mɔ e le di abuala'n, nwunnzin wó nyunnun, toli wó ti nun anun, ¹⁸ nán menian'n-mɔ a nnwun man ke e le di abuala. Wó Sɪ'n m'ɔ wɔ nviale nun'n, yí ngɔnmun cein ɔ kɔ nwun yí. Yé wó Sɪ'n m'ɔ nwun mɔ e le yɔ yí nviale nun'n, ɔ 'ba man e nyan yí nwɔn ahatua.

Anwɔndie kpa nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 12.33-34)

¹⁹ “Nán be kpɔnnde mân chi anun anwɔndie'n. Mân chi anun ewa, ngakɔba di, ngannɔle kan yí, awofɔe'n-mɔ bubu anwan be wua. ²⁰ Nan be kpɔnnde nyanmiansɔ anwɔndie die'n. Nyanmiansɔ, ngakɔba nnɔn man elo be nni man, ngannɔle nnɔn man elo, awofɔe nnɔn man elo nán b'a bubu anwan b'a wua. ²¹ ɔ sanlɔn ke lika mɔ wó anwɔndie'n wɔ'n, ebele kɔsɔ yé wó ahɔnlɔn'n wɔ ɔ.

Anyian nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 11.34-36)

²² “Bé nyin'n ti ke anwɔnnaan nun asɔ kanlannɛ: se wó nyin'n ti kpa a, wó nwɔnnaan'n lika kɔalaatin wɔ jawe nun. ²³ Nan se wó nyin'n sin an, anun wó nwɔnnaan'n lika kɔalaatin wɔ awosin nun. Se kanlannɛ'n m'ɔ wɔ wó nun'n ti awosin an, nwun yí ke awosin'n mɔ e wɔ nun'n ti awosin kpili kpa.

Mɔnlian nnyuan nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 16.13)

²⁴ “Sɔanlan kɔn ngɔala man ke ɔ sɔ mɔnlian nnyuan. Se ɔ sɔ mɔnlian nnyuan an, ɔ 'kpɔ kɔn nán ɔ kulo kɔn. Yí nyin 'sɔ kɔn yé ɔ 'tu yí nyin sa kɔn. Emɔ ngɔala man ke be ka sɔ be sɔ Nyanmian nán b'a sɔ esika.

Nzusue nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 12.22-31)

²⁵ “Yí sɔ ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke: Nán be susu alie mɔ emɔ 'di nun anwɔn, ɔ non nzue mɔ emɔ 'non nun anwɔn. E se nán be susu taladie mɔ emɔ 'wula nun anwɔn. Asɔ ngɔan'n ti man kpa ndala man alie nun ɔ? Yé anwɔnnaan'n ndala man taladie nun ɔ? ²⁶ Emɔ nían nnɔnman'n-mɔ. Be nnua man like fí, be ngɔ man ebo sɔ be nva man alie fí, be nva man alie be nzie man, nan

kɔsɔ emɔ Asɪ m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ gua bɛ nwan alɛ! Emɔ anwɔn cian kpa tala nnɔnman'n-mɔ. ²⁷Emɔ anun benin yɛ ɔ kwalaa ɔ susu yɪ ngwan nun anwɔn dede ɔ gua sɔ bie ɔ? ²⁸Nán nzuke ati yɛ emɔ di taladiɛ mɔ emɔ 'wula nun anwɔn yalɛ ɔ? Emɔ nían kɛ ebo nun anun ndilɛ'n-mɔ mɔ bɛ le ndetele'n-mɔ kpɪn fifi'n. Bɛ nni man junman, bɛ nnwɔn man taladiɛ. ²⁹Nan kɔsɔ mun kan mun kele emɔ kɛ belemgbin Salomɔn muonun nɔn yɪ anyanbenwɔn'n m'ɔ nyanlɪn yɪ'n, taladiɛ m'ɔ ti kanlanman kɛ ndetele'n-m'ɔ'n, ɔ'a nwula man bie lé. ³⁰Ndile'n-mɔ mɔ bɛ wɔ ebo nun anun ene, mɔ eɪunman bɛ 'ju bɛ bɛ gua sɪn nun'n, sɛ Nyanmian sesie bɛ sɔa, ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ ngɔ nian man emɔ ɔ ngɔ tala man bɛ ɔ? Emɔ dedi'n tɪ kaan! ³¹Yɪ sɔ ati, nán bɛ di yalɛ bɛ kan kɛ: Nzuke yɛ yɛ 'di ɔ? Nzuke yɛ yɛ 'nɔn ɔ? Taladiɛ benin yɛ yɛ 'wula ɔ? ³²Bɛ mɔ bɛ nɔw man Nyanmian'n, bɛ yɛ cian daa bɛ susu ninngɛ eɪu-mɔ anwɔn ɔ. Nan emɔ Asɪ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ sɪ kɛ emɔ a hian ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn. ³³Yɪ ti, emɔ lí mɔa bɛ kpɔnnɛ Nyanmian Belemgbin Mân'n, ɔ nun asitanlan'n m'ɔ sɔ Nyanmian anyɪn'n, nán Nyanmian 'ba fa ninngɛ'n kwalaa m'ɔ ka'n ce emɔ. ³⁴Yɪ sɔ ati, nán bɛ jɔnlɪn eɪunman alɛ die nun anwɔn. Alɛ'n muonun yɛ ɔ 'di ejɔlɛ'n m'ɔ kɔ a nun nun ɔ. Nunhan ejɔlɛ'n kwalaa tɪ yɪ ejɔlɛ.

7

Sɔanlan ndɛɛ ebua nun anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 6.37-42)

¹“Nán bɛ bua bɛ manngɔn'n-mɔ ndɛɛ nán Nyanmian kɔsɔ a mmua man emɔ ndɛɛ. ²ɔ sanlɪn kɛ, kɛ emɔ kɔ kpɪn kɔ bua menian'n-mɔ ndɛɛ'n yɛ Nyanmian kɔsɔ 'nian sɔ ɔ bua emɔ ndɛɛ ɔ. Eɛɛ kɛ emɔ kɔ kpɪn kɔ susu kɔ man bɛ manngɔn'n-m'ɔ'n yɛ Nyanmian 'nian sɔ ɔ susu man emɔ ɔ.

³“ɔ yɔ sɛ mɔ tabua munmuɪn kaan'n m'ɔ la wɔ manngɔn nun anyɪn nun asɔ'n yɛ ɛ nwun yɪ, nan kɔsɔ ɛ nnwun man tabua ebue'n m'ɔ la wɔ nyɪn die nun asɔ'n? ⁴ɔ yɔ sɛ mɔ ɛ kwalaa ɛ sɛ wɔ manngɔn kɛ: 'Jinlan maan n yɪ tabua munmuɪn'n m'ɔ la wɔ nyɪn nun asɔ'n', kɔsɔ anun tabua ebue kɔn la wɔ nyɪn die nun asɔ. ⁵ɛ bɔ wɔ nwɔn apoo, di mɔa yɪ tabua ebue'n m'ɔ la wɔ nyɪn nun asɔ'n, nán a nwun asɪ a yɪ tabua munmuɪn kaan'n m'ɔ la wɔ manngɔn nun anyɪn nun asɔ'n.

⁶“Like m'ɔ tɪ nwannzan-nwannzan'n, nán bɛ fa bɛ man nɔɔa'n-mɔ di. Sɛ emɔ fa man bɛ a, bɛ 'kpe bɛ nyɪn bɛ sosua emɔ nun. Nán bɛ ju bɛ kɔmun afilɛ'n-mɔ bɛ gua mgbolike'n-mɔ anyunnun. Sɛ emɔ ju bɛ kɔmun afilɛ'n-mɔ bɛ gua mgbolike'n-mɔ anyunnun an, bɛ 'tetia sɔ.

Emɔ sɛlɛ, bɛ kpɔnnɛ, bɛ bɔ anwan'n

(Luku 11.9-13)

⁷“Emɔ sɛlɛ nán b'a fa b'a man emɔ. Emɔ kpɔnnɛ nán b'a nwun yɪ. Emɔ bɔ anwan'n nán b'a tike. ⁸ɔ sanlɪn kɛ sɔanlan biala m'ɔ kɔ sɛlɛ like'n, bɛ 'fa bɛ man yɪ. ⁹Sɔanlan m'ɔ kɔ kpɔnnɛ'n, ɔ 'nwun yɪ. Sɔanlan m'ɔ kɔ bɔ anwan'n, bɛ 'tike. Emɔ anun benin yɛ sɛ yɪ wa sɛlɛ yɪ kpaɔn an, ɔ fa ebue man yɪ ɔ? ¹⁰Anaan sɛ ɔ sɛlɛ yɪ ejue kɔn an, ɔ fa owo man yɪ ɔ? ¹¹Emɔ mɔ bɛ tɪ tɛfɔɛ'n, emɔ sɪ ninngɛ mgbakpa fa man bɛ mma'n-mɔ. ɔ yɔ sɛ mɔ emɔ Asɪ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, sɛ sɔanlan sɛlɛ yɪ like a, ɔ nva man like kpa ɔ mman man yɪ ɔ?

Mala kpa nun anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 6.31)

¹²“Like mɔ *Moyizɪ mala'n nɔn Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata'n kele'n y'ɔ le kɛ: Like kwalaa mɔ emɔ kulo kɛ emɔ amanngɔn'n-mɔ yɔ mán emɔ'n, emɔ kɔsɔ yɔ like sɔ'n bie mán bɛ.

Anwan nnyuan nun anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 13.24)

¹³“Emɔ wɔlɔ anwan fitu nun anun. Afɪ anwan tɛtɛlɛ'n ɔ nun akpɔ fanvalaɔn'n, bɛ kele ewue atɪn. Ebele yɛ menian dɔɔn kpa sɪn ɔ. ¹⁴Nan anwan fitu'n nɔn akpɔ bɔhɔyɔ'n, bɛ kele ngwan atɪn. Bɛ mɔ bɛ nwun yɪ bɛ sɪn sɔ'n, b'a nzon man.

Ato mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 6.43-44)

¹⁵“Emɔ nían bɛ nwɔn kpa wɔ ato mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ anwɔn. Bɛ fa bɔa kpɔlo bɛ wula bɛ ba emɔ anwɔn. Nan bɛ kunnun an, bɛ tɪ kɛ bedi aminlefɔɛ kpa. ¹⁶Bɛ nyɔlɛ'n-mɔ anun yɛ emɔ 'ba fa nwun bɛ ɔ. Bɛ ndɪ man divɪn mma ndilɛ mmowe sɔ, yɛ bɛ ndɪ man *figi mma emɪlan mmowe sɔ. ¹⁷Baka kpa biala sɔ mma kpa. Yɛ baka ɛtɛ kɔsɔ biala sɔ mma ɛtɛ. ¹⁸Baka kpa kɔn ngɔala man kɛ ɔ sɔ mma ɛtɛ. Yɛ baka ɛtɛ kɔsɔ kɔn ngɔala man kɛ ɔ sɔ mma kpa. ¹⁹Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, bɛ 'kpe bɛ tɔ sɪn nun anun. ²⁰Ehika ati, ɔ fi bɛ nyɔlɛ nun anwɔn, emɔ 'ba nwun ato mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ anɔnmmɪn.

Mân'n ndɛɛ ebua cian nun anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 13.25-27)

²¹ “Nán bé kwalaa mɔ be fɛle mín: ‘Yé Mun, yé Mun’ yé be 'kɔ Anwunno Belemgbin Mán nun anun ɔ. Nan bé mɔ be yɔ mín Sɪ m'ɔ wɔ anwunno nun akunnun like'n, bé ala yé be 'kɔ ɛɔ ɔ. ²² Mán'n ndɛɛ ebua cian'n ju a, menian dɔɔn kpa 'ba se mín ke: ‘Yé Mun, yé Mun, wɔ dunman nun, ye lili Nyanmian kpɔman, ye fuanlɔn wawe ete'n-mɔ. Eɛe wɔ dunman nun, ye yɔlɔ asinbenwɔn ninngɛ dɔɔn!’ ²³ Ebele nun anun yé mun 'ba han mun kele bé ke: Cian bie lé mun nzi man ɛmɔ. ɛmɔ hɔ mva, ɛmɔ mɔ ete yé be yɔ'n.”

Sua nnyuan nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.47-49)

²⁴ Eɛe Zozi nwan: “Ehika ati, sɔanlan m'ɔ kɔ ti ejɔle'n mɔ m'an han m'an hele ɛmɔ'n, se ɔ nanndɪ sɔ a, anun ɔ ti ke bɛngɛlefɔe mɔ ɔ'a si yɪ sua nun ɛbɔe sɔ. ²⁵ Esue nun a tɔ dede ɔ'a bu asi, anwɔnman nun a tu sele kpa a si sua'n, nan kɔsɔ kemɔ ɔ jin ɛbɔe nun asu'n, ɔ man ɔ'a mmu man. ²⁶ Nan sɔanlan biala m'ɔ kɔ ti ejɔle'n mɔ m'an han m'ɔ ɔ'a nnanndɪ man sɔ'n, anun ɔ ti ke sɔanlan m'ɔ nzi man ngele, mɔ ɔ'a si yɪ sua nun anyɔan nun asɔ. ²⁷ Esue nun a tɔ dede ɔ'a bu asi, anwɔnman nun a tu sele kpa a si sua sɔ'n. ɔ'a bubu ɔ'a gua bɔkɔɔ.”

Zozi tunmin'n
(Maaki 1.22, Luku 4.32)

²⁸ Mɔ Zozi hehelelɛ bé Nyanmian ninngɛ sɔ'n-mɔ dede mɔ yɪ nɔan tɔlɔ'n, ke ɔ kpɔn kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n, ɔ sin bé nwɔn kpɪli sɔnman. ²⁹ ɔ sanlɔn ke yɪ ngehele'n nɔn *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ diɛ'n ti man kɔn. Nan ɔ kekele bé tunmin sɔ.

8

Zozi 'ba man kokobefɔe kɔn anwɔn sa
(Maaki 1.40-45, Luku 5.12-16)

¹ Mɔ Zozi fi bɔka nun asɔ ɔ juli'n, menian dɔɔn sili yɪ sɔ. ² Mele sɔ nun anun, kokobefɔe kɔn kɔ kpɔnngɛ Zozi, ɔ kɔ tu kɔ tɔ yɪ ja nun, yɪ nwan: “Yé Mun, se ɛ kulo a, ɛ kwalaa ke ɛ man mín nwɔn sa.”

³ ɔ hanlɔn sɔ a, Zozi kɔ tunngɛ yɪ sa'n ɔ kɔ han yɪ. Yɪ nwan: “Yuo o, mun kulo, ti akpɔle.” Ebele ala, kokobefɔe nun anwɔn kɔ sa. ⁴ Mɔ yɪ nwɔn salɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ ke: “N'ɛ kan kele sɔanlan fɪi, nan kɔ fa wɔ nwɔn kele Nyanmian *teeyɪfɔe'n. Se ɔ nwun wɔ yue a, yɪ tɛɛ'n mɔ Moyizɪ hehele'n, nán man be nwún yɪ ke wɔ nwun a sa.”

Zozi 'ba man nzalafɔ kpain'n kɔn akɔa nun anwɔn sa
(Luku 7.1-10)

⁵ Mɔ Zozi juli Kapɛɛnawɔmɔn mɔ ɔ 'wɔlɔ kulo nun anun'n, *Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n kɔn kɔ a yɪ nwɔn ebele ⁶ ɔ kɔ han kɔ hele yɪ ke: “Yé Mun, mín akɔa'n lɛ wu kpa. ɔ'a bubu ɔ la awulo ɛɔ. Yɪ ti, mun 'sele wɔ ke ɛ mán yɪ nwɔn sá.”

⁷ Mɔ nzalafɔ'n hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Mún 'ba hɔ mun man yɪ nwɔn sa.”

⁸ ɔ nɔn Zozi anɔan mɔ ɔ 'tɔ'n, nzalafɔ kpain'n nwan: “Mún Mun, mun nze nvata man ke ɛ ba mín awulo ɛɔ ɔ. Nan wɔ lɪlɪ kan ejɔle kpɔle kɔnngba cein, nán mín akɔa nun anwɔn 'ba sa. ⁹ N ne mín nyunnun mgbain mɔ be sie mín yé mín kɔsɔ mun sie mín nzalafɔ'n-mɔ. Se mun se bé nunhan kɔn ke: 'Kɔ!' a, ɔ kɔ. Se mun se fɔfɔle ke: 'Bala ewal!' a, ɔ ba. Se mun se mín akɔa'n kɔsɔ ke: 'Yɔ like sɔal!' a, ɔ yɔ.”

¹⁰ Mɔ Zozi tɪlɪ nzalafɔ kpain sɔ nun anɔan nun ejɔle'n, ɔ sinlɔn yɪ nwɔn. ɔ kɔ han kɔ hele bé mɔ be si yɪ sɔ'n ke: “Mún kan yɪ ananhɔle mun kele ɛmɔ ke Izalaye mán nun anun ewa, sɔanlan m'ɔ le dedi kpɪli kpa ke bian ehi'n, n nwunlɔn man yɪ nwɔn sɔ. ¹¹ Mun kan mun kele ɛmɔ ke menian dɔɔn kpa fi senze afitelɛ, ɔ nɔn senze atɔlɛ, be 'ba a Anwunno Belemgbin Mán nun anun, be nɔn Abalahamɔn, Izakɪ, nɔn Zɔakɔbɔ be 'ba tɔ asaa. ¹² Nan bé mɔ yé ɔ se ke ahan be kɔ Anwunno Belemgbin Mán nun anun'n, be 'ju bé be gua gua nun asɔ awosin nun anun. Ebele, be 'sun, eɛe be 'kɔan bé je'n.”

¹³ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele nzalafɔ kpain'n ke: “Kɔ wɔ awulo, wɔ dedi'n mán wɔ sa hán mɔ ɛ lɛ kpɔnndɛ'n.” Mele sɔ nun ala, nzalafɔ kpain nun akɔa nun anwɔn kɔ sa.

Zozi 'ba man nwuluwafɔe dɔɔn anwɔn sa
(Maaki 1.29-34, Luku 4.38-41)

¹⁴ Ehi anzɪn, Zozi kɔ hɔ Pɪɛlɪ awulo ɛɔ. ɔ 'kɔ a ju a, anun ebunnun a hyɪ Pɪɛlɪ asebala'n, ɔ la ebele. ¹⁵ Zozi kɔ han Pɪɛlɪ asebala nun asa'n, ebunnun'n fi yɪ nwɔn kɔ tu. ɔ kɔ jasɔ, ɔ kɔ kpɔnndɛ like kɔ man Zozi kɔ li.

¹⁶ Mɔ alɛ'n tɔlɪ nun'n, be falɪ menian dɔɔn kpa mɔ wawe ete wɔ bé nun be belelɪ Zozi. Zozi le yɪ Nɔan Ejɔle'n ɔ kɔ fɔan wawe ete'n-mɔ maan be fi menian'n-mɔ anun be kɔ tu. Eɛe ɔ kɔ man nwuluwafɔe'n-mɔ kwalaa anwɔn kɔ sa. ¹⁷ ɔ yɔlɔ sɔ maan ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi hanlɔn'n kpɔnɔn sɔ. Yɪ nwan:
ɔ'a fa yé nwɔn ewue'n ɔ'a man yé nwɔn a sa.

*Bé mɔ be kulo ke be si Zozi so'n
(Luku 9.57-62)*

¹⁸ Ehi, menian dɔɔn kpa walɔ yialɔ Zozi anwɔn ebele. M'ɔ nwunlin yí so'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke be mán be kpé asue'n be hó yí nzin elɔ ebue kɔn. ¹⁹ Mala nun asɔ kpain'n kɔn kpunngeɣi yí nwɔn ebele a, yí nwan: "Kpain, lika biala mɔ e 'kɔ'n, mún 'kɔ bie."

²⁰ Mɔ hanlin so'n, Zozi nwan: "Naan'n-mɔ le bé bɔe, nnonman'n-mɔ kɔsɔ le bé sá mɔ be da nun ɔ. Nan *Mân Baa'n le man lika m'ɔ da de yí enwɔnmian ɔ."

²¹ Yí menian'n-mɔ anun kɔn kɔsɔ kɔ se yí ke: "Yé Mún, man mún atin maan n gó n zíe mún si kɔlaaka nán m'an a."

²² ɔ hanlin so a, Zozi nwan: "Si mún sɔ nán yaci ewue mma maan be síe bé mɔ b'a wu'n-mɔ."

*Zozi 'ba gua anwɔnman kpili kɔn asi
(Maaki 4.35-41, Luku 8.22-25)*

²³ Ehi anzin, Zozi non yí menian'n-mɔ fɔlɔ elɛɛ nun anun. ²⁴ Kaan ce, anwɔnman kpili kɔn non asutue kɔ tu kɔ si bé. Mgbaha'n kɔ bɔ nzue kɔ gua elɛɛ nun anun dede ɔ ka m'ɔ non ɔ. Nan ɔ 'ba yɔ so'n, anun Zozi la elɛɛ nun anun ɔ le dafi. ²⁵ Yí menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ tinngɛ yí. Bé nwan: "Yé mún, de yé nán ye le wu!" ²⁶ Zozi nwan: "Nzuke ati yé emɔ sulo soa'n? Emɔ le man dedi ɔ?" M'ɔ hanlin sɔ yuel'n, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ jɔjɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele anwɔnman'n non asue'n. Ebele ala, anwɔnman kɔ gua asi, asue kɔsɔ kɔ gua asi. Yí kɔlaaa kɔ yɔ diin.

²⁷ Ejɔle'n sinlin bé kɔlaaa bé nwɔn. Bé nwan: "Soanlan benin y'ɔ le ehi? ɔ jɔjɔ kele anwɔnman non asue bɔbɔ a, be man yí anyinnzo!"

*Zozi 'ba fvan menian nnyuan anun wawe ete'n-mɔ
(Maaki 5.1-20, Luku 8.26-39)*

²⁸ Mɔ Zozi kpɛlɔ asue'n ɔ hɔlɔ juli yí nzin elɔ'n, Gadala mán nun anun, mmelenzua nnyuan fi asielɛɛ nun asɔ be kɔ fite fite. Be kɔ a Zozi atin ekpa. Menian so'n-mɔ, wawe ete wɔ bé nun. Bé nwɔn esulo kpa, ɔ man swanlan fíí ngɔala man atin'n mɔ be wɔ sɔ nun asɔ sin. ²⁹ Mɔ be walɔ juli Zozi anyunnun ebele'n, be kɔ tetian nun. Bé nwan: "Nyanmian Awa, nzu ɔ? E se ye se? Asɔ a a ewa ke e 'ba tua ye ete nun anwɔn kale kɔlaaka nán ndeɛ ebua cian nun a ju ɔ?"

³⁰ ɔ 'ba yɔ so'n, anin mgbolike fatule kpili kɔn wɔ mɔa kaan be le didi. ³¹ Wawe ete'n-mɔ kɔ seɛ Zozi, be kɔ han be kɔ hele yí ke: "Se e 'fvan ye a, man ye atin maan ye hó wɔlɔ mgbolike ehi-mɔ anun."

³² Zozi nwan: "Emɔ hó!" Wawe ete'n-mɔ kɔ fite be kɔ hɔ kɔ wɔlɔ mgbolike'n-mɔ anun. Ebele ala, mgbolike fatule'n kɔlaaa fi bɔka nun asɔ be le enwanndie be kɔ hɔ kɔ gua asue nun anun be kɔ non. ³³ Menian'n-mɔ mɔ be nian mgbolike'n-mɔ asɔ'n kɔ nwanndi be kɔ hɔ kɔlo, be kɔ han like'n mɔ ɔ'a yɔ mgbolike'n-mɔ, ɔ non menian'n-mɔ mɔ wawe ete wɔ bé nun nun anwɔn ejɔle be kɔ hele menian'n-mɔ. ³⁴ Mɔ kulo nun asɔ menian'n-mɔ kɔlaaa tili ejɔle so'n, be kɔ kpɔ Zozi. Mɔ be nwunlin yí'n, be kɔ seɛ yí ke ɔ fi bé mán nun anun ɔ jáso.

9

*Zozi b'a man bubuluwafɔe kɔn anwɔn sa
(Maaki 2.1-12, Luku 5.17-26)*

¹ M'ɔ yɔlɔ so'n, Zozi kɔ fɔ elɛɛ nun anun, ɔ kɔ kpé asue'n ɔ kɔ sa kɔ hɔ yí kulo nun asɔ. ² ɔ juli ebele a, be kɔ soa bubuluwafɔe kɔn non yí ebɛɛ'n kɔlaaa be kɔ bele yí. Mɔ Zozi nwunlin ke menian so'n-mɔ le dedi'n, ɔ kɔ se bubuluwafɔe'n ke: "Mín wa, gua wɔ ahɔnlun asi. Nyanman a fa wɔ ete nun a hye wɔ."

³ Anun *mala nun asɔ mgbain'n mmie-mɔ wɔ ebele. Be kɔ han yí bé ti anun ke: "Swanlan ehi a jɔjɔ a tia Nyanman."

⁴ Zozi nwunlin bé ajɔnlun'n. Yí nwan: "Nzuke ati yé emɔ le ajɔnlun nvuin soa-mɔ emɔ ati anun ɔ? ⁵ Se mún se ke: 'B'a fa wɔ ete'n b'a hye wɔ' a, emɔ nnwun man nun. Nan se mún se ke: 'Jasɔ nanndi', nán ɔ yɔ sɔ a, ⁶ anun emɔ a nwun yí ke *Mân Baa'n le tunmin asie nun asɔ ewa, ɔ fa ete ce." Ehi a, ɔ se bubuluwafɔe'n ke: "Jasɔ, fa wɔ ebɛɛ'n kɔ wɔ awulo!" ⁷ Zozi hanlin sɔ ala, swanlan'n kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ yí awulo. ⁸ Mɔ meninsɔnman'n nwunlin yí so'n, esulo hanlin bé. Bé kɔ la Nyanman asi, ɔ sanlin ke ɔ'a fa tunmin soa ɔ'a man kulo menian'n-mɔ.

*Zozi 'ba fele Matie
(Maaki 2.13-17, Luku 5.27-32)*

⁹ Ehi anzin, Zozi fi ebele ɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'sun kɔ'n, ɔ kɔ nwun ke bian kɔn ti lika mɔ be dide ajule'n. Bian so'n, be fele yí Matie. Zozi nwan: "Matie, si mún su!" ɔ hanlin so a, Matie kɔ jasɔ kɔ si yí sɔ.

¹⁰ Elɛhɔn kɔn Matie kɔ fele Zozi alɛ. Mele m'ɔ non yí menian'n-mɔ be gua tɔbilɔ nun anwɔn be 'didi'n, bé dɔɔn mɔ be dide ajule'n, non menian mɔ bé asitanlan'n ti man kpa'n kɔ a kɔ tetanlan tɔbilɔ nun anwɔn bie. ¹¹ Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí so'n, be kɔ bisa Zozi menian'n-mɔ

ke: “Nzuke ati yê emò amun'n non bé mɔ be dide ajule, ɔ non menian mɔ bé asitanlan ti man kpa'n yê be le didi'n?”

¹² Mɔ Zozi tuli ejole sɔ'n, yí nwan: “Bé mɔ be ndi man akpɔle'n yê be kpɔnnde ayile eyɔlefɔe ɔ, nan nán bé mɔ be ti akpɔle nun ɔ. ¹³ Ehele Ejɔle'n lika mɔ b'a hele yí ke Nyanman nwan: *Min kulo ke menian'n-mɔ nwun anwunnvoe bé afian ɔ tala tɛe eyie nin anwɔn ninng'e'n mɔ be yɔ be man mɔ'n*. Ejɔle sɔ'n, emò hó súan nán be tí yí bu kpa.” Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, ese yí nwan: “Nán seseɔfɔe'n-mɔ ati yê m malɔ ɔ, nan etefɔe'n-mɔ ati ɔ.”

Abuala nin anwɔn kosuan'n
(Maaki 2.18-22, Luku 5.33-39)

¹⁴ Ehi, Zvan menian'n-mɔ wali tuli Zozi a, bé nwan: “Yê non *Falisifɔe'n-mɔ ye di abuala ti. Nan nzuke ati yê wó menian die'n-mɔ nni man abuala'n bie'n?”

¹⁵ Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: “Mɛle mɔ atɔnvɔle bian'n non yí manngɔn-mɔ gua atɔnvɔle nun abu'n, emò jɔnlun ke menian sɔ'n-mɔ alɔa 'bɔ bé nwɔn? Cɛce, bé lɔa mmɔ man bé nwɔn. Nan cian mɔ be kɔ le atɔnvɔle bian'n fi bé sa nun'n, ebele nun anun yê be 'di abuala ɔ.

¹⁶ “Svanlan fíi nva man ndafuin fɔfɔle nda man etanlan daba nun. Se ɔ yɔ yí sɔ a, ndafuin fɔfɔle'n 'sua etanlan daba'n biegun. Sian anun yí bɔe nun a yɔ kpili a tala daba die'n. ¹⁷ Be nva man nzan fɔfɔle be ngua man kpɔlo kotoku daba nun. Se be yɔ yí sɔ a, kpɔlo kotoku'n 'sua ɔ seci yê nzan'n kosɔ 'butu. Nan nzan fɔfɔle'n, be gua yí kpɔlo kotoku fɔfɔle nun. Yí die anun kpɔlo kotoku ɔ, nzan ɔ, be kɔala yí kɔalaa fa sie.”

Zozi 'ba man balasua kɔn anwɔn sa

ese ɔ 'ba hin talua kaan kɔn
(Maaki 5.21-43, Luku 8.40-56)

¹⁸ Anun Zozi anwan wɔ sɔ ɔ te kan ejɔle ɔ te kele bé. Zufɔ'n-mɔ kpain'n kɔn wali a, ɔ kɔ kotu Zozi anyunnun ebele, yí nwan: “Mín wa balasua nun a wu kikaala. Yí ti, bala nán fa wó sa fua yí nwan maan ɔ hín.” ¹⁹ Bian'n hanlun sɔ a, Zozi non yí menian'n-mɔ kɔ jasɔ be kɔ si yí sɔ.

²⁰ Mɔ be 'kɔ'n, anun balasua kɔn wɔ menian'n-mɔ anun, ɔ li Zozi anzin. Moja a tu balasua sɔ'n dede afɔe bulu non nnyuan. ɔ kɔ hyɔin kɔ kpunng'e Zozi, ɔ kɔ han yí taladie nun anwan'n. ²¹ ɔ sanlin ke yí kunnun elɔ, yí nwan: “Se mun nyan yí taladie'n bɔbɔ mun kan yí a, mín nwɔn 'sa.”

²² Zozi tuli yí nyun yí nzin m'ɔ nwunlin bala'n, yí nwan: “Mín wa balasua, gua wó ahɔnlun asu, nán wó dedi nun a man wó nwɔn a sa.” Ebele ala, bala nun anwɔn kɔ sa.

²³ Mɔ Zozi juli Zufɔ kpain nun awulo ebele m'ɔ nwunlin abile mma'n-mɔ non awóle mma'n-mɔ'n, yí nwan: ²⁴ “Emò fi ewa be fite, nán batɔnman'n wuli man, ɔ le dafi.” Zozi hanlun sɔ a, menian'n-mɔ kɔ tu kɔ gua be kɔ sili yí. ²⁵ Mɔ be manlin menian'n-mɔ fitel yueli'n, Zozi kɔ wɔlɔ sua nun anun elɔ, ɔ kɔ sɔ talua kaan nun asa, talua'n kɔ jasɔ. ²⁶ Mɔ talua'n jasɔli'n, ejɔle sɔ'n hɔli dede ɔ juli mân sɔ'n lika kɔalaatin.

Zozi 'ba man anyunsinlinwafɔe nnyuan anwɔn sa

²⁷ Ehi, Zozi fi ebele hɔli, nan mɛle mɔ ɔ 'kpɛ nun sin'n, anyunsinlinwafɔe nnyuan kɔ si yí sɔ, be le etetan. Bé nwan: “Belemgbin *Davidi awa, nwun ye nwɔn anwunnvoe!”

²⁸ Mɔ Zozi juli yí awulo'n, anyunsinlinwafɔe'n-mɔ kɔ kpunng'e yí nwɔn ebele, nán ɔ'a bisa bé ke: “Asu emò de di ke mun kɔala mun man emò anwɔn sa ɔ?”

Mɔ Zozi bisali bé kosuan sɔ'n, bé nwan: “Yuo o! Yé Mun, ɛ kɔala yí yɔ.”

²⁹ Ehi a, Zozi kɔ fua bé nyun'n, yí nwan: “Emò dedi nun anwɔn, man ɔ yó sɔ mán emò!” ³⁰ Ebele ala, bé nyun'n-mɔ kɔ tike tike. Zozi kɔ jɔjɔ aminle sɔ kɔ hele bé, yí nwan: “Emò tíe yí kpa, nán be man swanlan fíi anzɔ tu.” ³¹ Nan mɔ anyunsinlinwafɔe nnyuan sɔ'n fi ebele hɔli'n, be kɔ bɔ Zozi anwɔn ejɔle ebele mân sɔ nun anun lika kɔalaatin.

Zozi 'ba man amunlefɔe kɔn jɔjɔ

³² Anyunsinlinwafɔe'n-mɔ hɔli ala, be kɔ fa swanlan kɔn be kɔ bele Zozi. Swanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yí nun, ɔ man ɔ ngwala man jɔjɔ. ³³ Mɔ Zozi tuli wawe ete'n, swanlan'n kɔ jɔjɔ. ɔ sinlin menian'n-mɔ anwɔn. Bé nwan: “Yê nwunlin man like sɔa bie lé Izalaye mân nun anun!”

³⁴ Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bé nwan: “Wawe ete'n-mɔ kpain'n y'ɔ man yí tunmin m'ɔ fa tu wawe ete'n-mɔ ɔ.”

Zozi 'ba nwun meninsonman nin anwɔn anwunnvoe
(Maaki 6.34, Luku 10.2)

³⁵ Zozi nanndili kulo mgbili'n-mɔ ɔ non ngangan'n-mɔ asu, ɔ hehelɔ menian'n-mɔ ninng'e Zufɔ'n-mɔ asɔn sua'n-mɔ anun. ɔ hɔli Ejɔlekpa'n m'ɔ tu de Anwunno Belemgbin Mân'n ɔ hehelɔ bé. Bé mɔ ewue ngacile ngacile kɔalaa wɔ bé nwɔn'n, Zozi manlin bé nwɔn salɔ. ³⁶ Mɔ Zozi nwunlin meninsonman'n, bé nwɔn yɔli yí anwunnvoe. ɔ sanlin ke b'a fe, ese bé nwɔn a

bubu bé. Be ti ke mmɔa mɔ be le man bua ɛnianfɔe ɔ. ³⁷ Ehi a, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: "Ebo'n-ti kpili, nan kɔsɔ ajunmanfɔ'n-mɔ a nzɔn man. ³⁸ Yí ti, ɛmɔ séle ebo nun asu minlian'n maan ɔ gúa ajunmanfɔ dɔɔn yí ebo nun asu."

10

Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n
(Maaki 3.13-19, Luku 6.12-16)

¹ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ fɛle yí menian bulu nɔn nnyuan'n, ɔ kɔ man bé tunmin mɔ be kɔala yí fa tu wawe ɛtɛ'n-mɔ. Eɛe bé mɔ ewue ngacile ngacile kɔalaa wɔ bé nwon'n, be kɔala ke be man bé nwon sa. ² E 'nwun Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n dunman: m'ɔ li m'ɔa'n y'ɔ le Simɔn mɔ be fɛle yí Piel'i'n, ɔ nɔn yí nianman Andele, Zebede awa Zɔaki nɔn yí nianman Zɔan. ³ Filipɔ, Baatelemin, Toma, Matie m'ɔ dide ajule'n, Alife awa Zɔaki, Tade, ⁴ Simɔn m'ɔ kpɔnnde yí mán'n fanwɔndi'n yé Zudasí Isikalíotí mɔ ɔ 'yí Zozi man yí mgbɔfɔe'n-mɔ.

Zozi 'ba sɔan yí menian bulu nɔn nnyuan'n
(Maaki 6.7-13, Luku 9.1-6)

⁵ Menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ Zozi sɔanlin bé nun anun. Asannan nán ɔ'a sɔan bé'n, afɔtu m'ɔ tuli bé nun ahi, yí nwan: "Bé mɔ be ti man Zufu'n, nán be kɔ bé nwon, eɛe nán be kɔ Samali kulo'n-mɔ asu. ⁶ Nan ɛmɔ hɔ Izalaye amma'n-mɔ anwɔn. Afi be ti ke mmɔa mɔ b'a minlin ɔ. ⁷ ɛmɔ 'kɔ a, ɛmɔ hán héle menian'n-mɔ ke Anwunno Belemgbin elie mæle nun a kpunngɛ. ⁸ ɛmɔ mán nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sá, bé mɔ yé b'a wu'n, man be fi ewe nun be jásu, ɛmɔ tí kokobefɔe'n-mɔ anwɔn, be tí wawe ɛtɛ'n-mɔ. Nán be de bé like fíí, nan be y'ɔ be hyé bé, ɔ sanlin ke Nyanmian a fa tunmin sɔ nun a hye ɛmɔ. ⁹ Se ɛmɔ 'kɔ a, nán be fa esika fíí be sa bé nwon. ¹⁰ Nán be fa bóle, nán be fa taladi nnyuan, nán be fa mgbabɔa kún, eɛe nán be fa kpɔman kún be sa bé nwon. ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ di junman'n, ɔ se ke ɔ nyan yí nwan nun alɛ m'ɔ fata ɔ.

¹¹ "Kulo biala mɔ ɛmɔ kɔ hɔ sɔ'n, se ɔ ti kpili ɔ, se ɔ ti kaan ɔ, ɛmɔ bísá bísá, sɔanlan m'ɔ kulo ke a sike ɛmɔ'n, ɛmɔ tánlan yí awulo ebele dede ɔ jú cian mɔ ɛmɔ fi kulo sɔ nun asu be 'jasu'n. ¹² Awulo mɔ ɛmɔ kɔ wɔbɔ nun'n, ɛmɔ bísá bé ahun. ¹³ Se awulo sɔ nun anun menian'n-mɔ sɔ ɛmɔ nun kanlanman an, ɛmɔ mán ɛmɔ alɔacɛɛ'e'n há awulo sɔ nun anun. Nan se b'a nzo man ɛmɔ nun an, ɛmɔ alɔacɛɛ'e'n há ɛmɔ asa nun. ¹⁴ Se b'a nzo man ɛmɔ nun b'a ndie man ɛmɔ ejɔle nun an, ɛmɔ bó bé mgbabɔa'n-mɔ abu nvutule'n be gúa ebele be hɔ. ¹⁵ Mɔn kan yí ananhɔle mun kele ɛmɔ ke ndɛɛ ebua cian nun anun, kulo sɔ nun asu menian'n-mɔ, yalɛ mɔ be 'nwun yí'n, ɔ 'tala Sodamɔn nɔn Gomɔɔ kulo'n-mɔ asu menian'n-mɔ diɛ'n.

Ahɔlɔwa'n
(Maaki 13.9-13, Luku 21.12-19)

¹⁶ "ɛmɔ nían, mɔn sɔan ɛmɔ ke mmɔa wɔ bedi'n-mɔ afian. Ehuka ati, ɛmɔ nían bé nwon ye ke owɔ-mɔ, eɛe ɛmɔ y'ɔ melehwandi ke abubule'n-mɔ. ¹⁷ ɛmɔ nían bé nwon wɔ menian'n-mɔ dunman nun. ɔ sanlin ke be 'ba fa ɛmɔ be kɔ bé mɔ be di ejɔle nun aja sɔ, be 'fin ɛmɔ mgbɛle bé Nyanmian sua'n-mɔ anun. ¹⁸ Mɔn dunman nun, be 'ba fa ɛmɔ be kɔ mán mgbain'n-mɔ nɔn mmelemgbin'n-mɔ aja sɔ maan ɛmɔ di mɔn nwon adanzɛ be kele bé ɔ nɔn bé mɔ be ti man Zufu'n. ¹⁹ Se be nun ɛmɔ kɔ bé mɔ be di ejɔle nun aja sɔ a, mɔ ɛmɔ 'ba han'n, nán be susu yí nwon, eɛe nán be susu ke ɛmɔ 'kpun kan ejɔle'n. ɔ sanlin ke ejɔle m'ɔ di mɔ ɛmɔ kan'n 'ba tɔ ɛmɔ anwan anun tɛmɔn sɔ'n. ²⁰ Ejɔle'n mɔ ɛmɔ 'ba han'n, ɔ fi man ɛmɔ muonun, nan ɛmɔ Asi'n Wawe'n yé ɔ 'fa ejɔle sɔ'n wula ɛmɔ anwan ɔ.

²¹ "Menian mmie-mɔ 'ba yí bé nianman'n-mɔ man maan be kun bé. Siɛ mmie-mɔ kɔsɔ 'ba yí bé mma'n-mɔ man maan be kun bé. Mma mmie-mɔ kɔsɔ 'ba jasɔ bé si-mɔ akɔmɔn anun maan be kun bé. ²² Mɔn dunman nun, menian'n-mɔ kɔalaa 'fa ɛmɔ anwɔn ekpɔ. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ jinlan yí ja nun kpunndi'n dede ɔ kɔ ju yí ayueli'e'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan yí ti. ²³ Kulo mɔ ɛmɔ kɔ hɔ sɔ mɔ be le kele ɛmɔ ahɔlɔwa'n, ɛmɔ nwánndi be hɔ fɔfɔle asu. Mɔn kan yí ananhɔle mun kele ɛmɔ ke ɛmɔ ngɔ yue man Izalaye kulo'n-mɔ kɔalaa asu kpanza nán *Mán Baa nun a a.

²⁴ "Sɔanlan mɔ be le kele yí like'n, ɔ ndala man sɔanlan'n m'ɔ le kele yí'n. Akwa'n kɔsɔ ndala man yí mun'n. ²⁵ M'ɔ cian'n, y'ɔ le ke sɔanlan'n mɔ be le kele yí like'n, ɔ káci ke sɔanlan'n m'ɔ le kele yí like'n. Yé akwa'n kɔsɔ, ɔ káci ke yí mun'n. Se be le fɛle awulo kpain'n muonun *Behzebulu a, nán anwɔlo nun anun menian'n-mɔ yé be ngɔ fɛle bé ke be kulo ɔ!

Sɔanlan m'ɔ se ke ɛmɔ súlo yí'n
(Luku 12.2-7)

²⁶ "ɛmɔ nán be sulo kulo menian'n-mɔ. Afi yí kɔalaa mɔ be kɔ fia be kɔ y'ɔ'n, be 'nwun yí. Yé ejɔle mɔ be kɔ li yí nɔvɛlɛ nun'n kɔsɔ 'fite. ²⁷ Mɔ mɔn kan mun kele ɛmɔ kɔngɔe'n, ɛmɔ hán yí eyua. Ejɔle mɔ be kɔ han be kɔ hele ɛmɔ asulo nun'n, ɛmɔ fú jinlan anwunno be hán. ²⁸ ɛmɔ nán

be sulo menian'n-mo mo be kun anwonnaan'n kosu be ngwala man wawe'n kun'n. Nan emo sulo Nyanman mo kwala ke o man anwonnaan'n non wawe'n wu sin'n m'o le man ayuelie nin anun'n. ²⁹ Asu be ndonun man nononman atulufia nganngan nnyuan gua dufule o? Nan kosu be nnyan man be be ngun man be mgban. Nunhan kon mo be ko nyan yi be ko hun yi'n, anun Nyanman muonun a man yi nwon atin. ³⁰ Nan emo die, emo ati enyuan'n muonun, Nyanman si yi non. ³¹ Nan man emo sulo like fiti. O sanlin ke emo anwon cian kpa tala atulufia don kpa.

*Be mo be kan ke be nzi man Zozi'n
(Luku 12.8-9)*

³² "Ehika ati, swanlan m'o ko han yi menian'n-mo anyunnun ke o ti min die'n, min kosu mun 'kan yi min Si m'o wo anwunno nun anyunnun ke swanlan so'n ti min die. ³³ Nan se swanlan kon kan yi menian'n-mo anyunnun ke o nzi man min an, min kosu mun 'kan yi min Si m'o wo anwunno nun anyunnun ke mun nzi man swanlan so'n!

*Nan anzonunjo o, nan eloe o
(Luku 12.51; 14.26-27)*

³⁴ "Nan man emo jonlin ke m mali man nin anzonunjo eman. Nan anzonunjo ye n vali mali o, nan eloe o. ³⁵ M mali baa'n non yi si be afian esecie. M mali nian'n non yi wa balasua nun afian esecie. Ese kosu m mali ahelenian'n-mo afian esecie. ³⁶ Awulo kon anun menian'n-mo 'kpo be nwon.

³⁷ "Swanlan m'o kulo yi si anaan yi nin tala min'n, swanlan so'n, anun o ti man min die. Swanlan kosu m'o kulo yi wa belenzua anaan yi wa balasua tala min'n, swanlan so'n kosu, anun o ti man min die. ³⁸ Swanlan mo o'a nva man yi kolowa'n o'a ndo man yi komun so, o'a nzi man min so'n, swanlan so'n, o ti man min die. ³⁹ Swanlan m'o kulo ke o kponnde yi ngwan'n, swanlan so'n, o 'minlin yi ngwan'n. Nan swanlan mo min dunman nun o ko minlin yi ngwan'n, o 'nyan ngwan.

*Ahatua'n
(Maaki 9.41)*

⁴⁰ "Swanlan m'o ko so emo nun'n, anun min ye o'a so min nun o. M'o ko so min nun'n, anun swanlan'n m'o swanlin min'n nun ye o'a so o. ⁴¹ Swanlan m'o ko so Nyanman kromanfoe kon nun ke be so be nun'n, kromanfoe ahatua ye o 'nyan yi o. Swanlan kosu m'o ko so sesefoe kon nun ke be so be nun'n, sesefoe ahatua ye o 'nyan yi o. ⁴² Mun kan yi ananhole mun ke emo ke: swanlan m'o ko man mmatonman chi-mo anun kon nzue falole mgban nganlannan kon ko non, o sanlin ke o ti min swanlan'n, swanlan so'n, o 'nyan yi nwon ahatua."

11

*Be mo Zvan Batisi swanlin be'n
(Luku 7.18-35)*

¹ Mo Zozi yueli ejole so'n-mo kan kele yi menian bulu non nnyuan'n, o ko ho ko hehele Nyanman Anwan Ejole nun ebele kulo kulo'n-mo asu.

² Temon so'n, anun b'a to Zvan fiadi. M'o tili junman'n mo Kilisi le di nun angan'n, o ko swan yi menian'n mmie-mo yi nwon elo. ³ Be holi juli Zozi anwon elo a, be nwan: "Ye Min, swanlan'n mo Zvan hanlin yi ejole ke o 'ba'n y'o le wo anaan swanlan so'n te wo sian o?"

⁴ Zozi ko bua be ke: "Ehi mo emo a ti'n, o non mo emo a nwun yi'n, be ho bo nun amannie be hele Zvan. ⁵ Anyunsinlinwafoe'n-mo nwun asi. Bubuluwafoe'n-mo nanndi. Kokobefoe'n-mo anwon a sa. Anzotiliwafoe'n-mo ti ejole. Ewue mma'n-mo fi ewue nun b'a tinngge. Ejolekpa'n kosu, be le bo be kele ehianfoe'n-mo. ⁶ Nyila han swanlan m'o ko tala yi dedi'n m'o le yi min nwon nun anun'n."

⁷ Mo Zvan menian'n-mo sali holi'n, Zozi ko han Zvan anwon ejole ko hele menian'n-mo. Yi nwan: "Nzuke ye emo holi yi enian ewa nun anun elon? Ndele mo anwonman'n le fita yi o? ⁸ Anaan nzu like die ye emo holi yi enian o? Emo holi nianlin swanlan m'o wula taladie kanlanman o? Nan be mo be wula taladie nganlanman nganlanman'n, be gua mmelengbin'n-mo awulo. ⁹ Anun nzu lili ye emo holi yi enian'n? Nyanman kromanfoe kon o? Sakpa, mun kan mun kele emo ke o tala Nyanman kromanfoe bobo. ¹⁰ O sanlin ke Zvan ye Ehele Ejole'n kan yi ejole ke Nyanman nwan:

*Nian, mun swan swanlan kon wo nyunnun
maan o di mva o sesie wo atin'n.*

¹¹ "Mun kan yi ananhole mun kele emo ke man chi anun, be woli man swanlan bie m'o ti kpili tala Zvan o. Nan kosu swanlan m'o ti kaan Anwunno Belemgbin Man nun anun'n, o ti kpili tala Zvan. ¹² O fi mele mo Zvan mantanlin Nyanman Anwan Ejole nun ehan dede m'o ju ene'n, Anwunno Belemgbin Man'n le tele anwonselé so kpa. Nan ati anun ete mma'n-mo a

fa yí nwón ekpò kpa. ¹³ Nyanmian mgbomanfòe'n-mò kwalaa nòn Moyizí mala'n, be hanlin Anwunno Belemgbin Mân nún anwón ejòle dede ò juli Zvan mele sù. ¹⁴ Emò lé li ke *Eli mò be hanlin yí ewale nún anwón ejòle'n y'ò le Zvan. ¹⁵ Swanlan m'ò sí fasie'n, ò fá sie!

¹⁶ “Nwan yê n vá ajulisò menian'n-mò n zú yí ò? Bè ti kè mmatònmán nganngan-mò mò be titi gua nún asò be le tian be se bé manngòn ehunlun-mò ke:

¹⁷ Y'a bò abile dede emò a nzi man.

Y'a tó ejue y'a bò emò yale sù,

kòsò emò a nzisa man bé sa

b'a ngua man bé ti b'a nzun man.’

¹⁸ “Afi Zvan walí a, ò'a nni man yí nwan nún ese ò'a nnòn man nzan. Menian'n-mò nwan: ‘Wawè ete wò yí nun.’ ¹⁹ *Mân Baa'n walí a, ò didi, ò nòn nzan, ese menian'n-mò nwan: ‘Bè nían, swanlan ehí dié, yí junman nún ala y'ò le alíe elie nòn nzan enwan. Yí manngòn y'ò le bé mò be dide ajule'n, ò nòn etefòe'n-mò’. Nan mò Nyanmian a y'ò'n keke ò ti se se sakpa.”

Zozi 'ba tu Galile mân nún anun menian'n-mò anyunnun

(Luku 10.13-15)

²⁰ Kulo'n-mò mò Zozi yòlì asinbenwón nínngè dòn sù, mò ebele menian'n-mò a nnun man bé nwón b'a ngaci man bé abalabò'n, Zozi tulí bé nyunnun. ²¹ “Emò Kolazín amma, munnzue hán emò! Emò Betsayida amma, munnzue hán emò! Afi se ò ti kè asinbenwón nínngè'n-mò mò n yòlì yí emò afian'n, n yòlì yí Tii nòn Sidòn kulo'n-mò asò a, ahan nde-nde kpa ebele menian'n-mò wulalí kotoku be bálì nzòan be helelì ke b'a nún bé nwón b'a kaci bé abalabò'n. ²² Ehika ati, mún kan mún keke emò ke ndeé ebua cian nún anun, yale mò emò 'nwun yí'n, ò 'tala Tii nòn Sidòn menian'n-mò dié'n. ²³ Emò Kapèenawòmùn amma, emò kòsò júnlin ke emò 'kuku bé nwón sò dede be nòn Nyanmian se ò? Bè 'kan emò así dede emò kò sìn m'ò le man ayuelie nún anun. Afi se ò ti kè asinbenwón nínngè'n mò n yòlì yí emò afian ebele'n, n yòlì yí Sodòmùn an, ahan ene nòn ene, kulo sò'n tē wò ebele. ²⁴ Ehika ati, mún kan mún keke emò ke ndeé ebua cian nún anun, yale mò emò 'nwun yí'n, ò 'tala Sodòmùn dié'n.”

Sié'n nòn Baa'n

(Luku 10.21-22)

²⁵ Mele sò nún anun, Zozi kukulí yí nwan sù a, yí nwan: “Mín Sì, wó mò é ti anwunno nòn asíe nún asò Munlian'n, mún 'da wó así. Ò sanlín kè a fa nínngè ehí-mò a fia ngelefòe'n-mò, ò nòn menian'n-mò mò be sí nínngè dòn'n, yê a yí a hele mmatònmán'n-mò. ²⁶ F'óón, mín Sì, mún 'da wó así, ò sanlín kè wó muonun é hulohí yí sò.

²⁷ “Mín Sì a fa nínngè'n kwalaa a wula mín sa nún. Se nán Sié nún an, swanlan fíí nzí man Baa'n. Yê se nán Baa'n nún menian'n-mò mò Baa'n kulo ke ò yí Sié'n keke bé a, swanlan fíí nzí man Sié'n.

²⁸ “Emò mò be sù nínngè nònòe mò b'a fè'n, emò bála mín nwón nán mún 'ba sike emò man be de bé enwòmian. ²⁹ Emò sò mín ngehele nún anun nán emò mán n gékele bé nínngè. Ò sanlín kè n di swanlan betee, mín ti anun ti man ete, nán mún 'ba man emò de bé enwòmian. ³⁰ Mín ngehele'n mò mún kekele emò'n, ò nyò man sí, nínngè'n mò mún kekele emò'n, ò ti fòtlifò’.”

12

Zozi nòn enwòmian ele cian'n

(Maakí 2.23-28, Luku 6.1-5)

¹ Ehí anzín, *enwòmian ele cian kòn, Zozi nòn yí menian'n-mò kò kpe nún *bele ebo kòn asò. Anun ehòe le kun yí menian'n-mò, nán b'a titi bele'n bie b'a li. ² Mò *Falísifòe'n-mò nwunlín yí sò'n, be kò han be kò hele Zozi kè: “Nían, like mò yé mala'n tua yé kè nán ye yò yí enwòmian ele cian'n, wó menian'n-mò yò.”

³ Ehí a, Zozi nwan: “Mò ehòe hunlín *Davidi nòn yí menian'n-mò'n, like'n mò be yòlì mò b'a hele'n, emò kúnngalí man yí lé ò? ⁴ Ò nún yí menian'n-mò be wòlòlì Nyanmian sua nún anun. Kpaun'n-mò mò b'a fa b'a man Nyanmian, mò yé mala'n keke ke swanlan fíí n'ò di bie ke Nyanmian *teeyifòe'n-mò ala'n, be lili kpaun sò'n-mò. ⁵ Asò emò kúnngalí man yí Moyizí mala nún anun lé ke teeyifòe'n-mò mò be di junman enwòmian ele cian'n Nyanmian awulo nún anun'n, be tòn mala'n, kòsò be mmu man bé ke be yò ete ò? ⁶ Nan mún kan mún keke emò ke swanlan kún wò ewa, ò ti kpilí tala Nyanmian awulo'n. ⁷ Nyanmian hanlín kè: *Mín kulo kè menian'n-mò nwun anwunnvòe bé afian ò tala tee eyi'e nún anwòn nínngè'n mò be yò be man mín'n.* Se ò ti kè emò ti ejòle ehí abò a, ahan emò mmua man menian'n-mò kpòfòndee. ⁸ Ò sanlín kè *Mân Baa'n y'ò sie enwòmian ele cian nún ò.”

Zozi 'ba man bian kòn mò yí sa a jò nún anwòn sa

(Maakí 3.1-6, Luku 6.6-11)

9 Be hanlin ehi m'ɔ yueli'n, Zozi fi ebɛle yí nwan y'ɔ le bé asɔnɔn sua nun anun. 10 Anun bian kɔn wɔ asɔnɔn sua nun anun, yí sa kɔn a jɔ. Bé mɔ be wɔ ebɛle'n, be kɔ bisa Zozi ke: "Asu yé mala'n kele ke ye mán wuluwafɔe bie anwɔn sá *ɛnwɔnmian ele cian nun ɔ?" Be le bisa yí sɔ be nian m'ɔ kɔ bua'n, nán b'a jinlan sɔ b'a se ke ɔ'a tɔn mala.

11 Ehi a, Zozi nwan: "Se emɔ anun bie le yí bua kɔn nán se ɔ tɔ kunman nun ɛnwɔnmian ele cian nun an, asɔ ɔ ngo ju man kunman nun anun ɔ ngo yí man yí ɔ? 12 Sɔanlan anwɔn cian tala bua! Yí ti, yé mala'n kele ke ɛnwɔnmian ele cian'n, ye y'ɔ swanlan ye."

13 Zozi kacili yí nyin wuluwafɔe nun anwɔn elɔ a, yí nwan: "Tinngɛ w'ɔ sa nun anun." Bian'n 'tunngɛ yí sa nun anun an, asaa kɔ tunngɛ f'ɔn ke nunhan kɔn'n. 14 Mɔ Falisifɔe'n-mɔ nwunlin m'ɔ Zozi a y'ɔ'n, be kɔ hɔ yí ti ahuan, be le kpɔndɛ atun mɔ be sun sɔ a, be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n.

Swanlan'n mɔ Nyanmian a fele yí'n

15 Mɔ Zozi tili ke be le kpɔndɛ yí be kun yí'n, ɔ fi ebɛle lika sɔ'n ɔ jasɔli. Mɔ ɔ 'kɔ'n, menian dɔɔn kpa sili yí sɔ. ɔ manlin nwuluwafɔe'n-mɔ koalaa anwɔn salɔ. 16 Nan kosɔ ɔ totuali bé ke nán be kɔ bɔ yí nwɔn kpaye ke ye yé ɔ'a man b'a ti akpɔle ɔ. 17 ɔ man Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi ejɔle'n m'ɔ hanlin'n kpɔnlin sɔ. ɔ hanlin ke Nyanmian nwan:

18 *Nian, mɔn akɔa'n mɔ m'an yí, yí'n, mɔn kulo yí m'an fa mɔn lɔa'n koalaa m'an wula yí nun.*

Mɔn 'fa mɔn Wawe'n mɔn wula yí nun,

ɔ 'kan mɔn ndɛɛ ebua nun anwɔn ejɔle

ɔ kele mán mán'n-mɔ.

19 *ɔ nun swanlan fí be ngo su man akpɔlɔwa lé,*

ɔ ngo tetian man lé, be ngo ti man yí ngan gua sɔ lé.

20 *Ndɛɛ'n mɔ ɔ'a bili'n, ɔ mmu man nun,*

kanlannɛ mɔnnzɔn-mɔnnzɔn'n, ɔ nnuan man yí.

ɔ 'yɔ sɔ dede ɔ man ananhɔle'n di kunnunmun.

21 *Mán mán'n-mɔ koalaa 'ba susu bé ti be gua yí sɔ.*

Zozi nun Belzebulu

(Maaki 3.22-30, Luku 11.14-23)

22 Ehi, be kɔ fa swanlan kɔn be kɔ bele Zozi. Swanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yí nun, ɔ'a man yí nyin nun a sin ese ɔ a tɔ amunle. Zozi kɔ man swanlan sɔ'n kɔ jɔjɔ ese ɔ kɔ nwun asi. 23 Ejɔle'n sinlin menian'n-mɔ koalaa anwɔn, bé nwan: "Asɔ nán belemgbin *Davidi anɔnman nun an?"

24 Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ tili ejɔle sɔ'n, bé nwan: "Belzebulu m'ɔ ti mmɔnsanmɔn'n-mɔ kpain'n, yí yé ɔ'a man swanlan ehi tunmin m'ɔ fa fwan wawe ete'n-mɔ ɔ."

25 Kemɔ anun Zozi sɔ ajɔnlin'n m'ɔ wɔ bé ti nun anun'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: "Belemgbin mán kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpe bé nyin be kɔn elɔe'n, mán sɔ'n bɔ. Kulo kɔn, anaan afilie kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpe bé nyin be kɔn elɔe'n, kulo sɔ'n, anaan afilie sɔ nun abɔsɔ bɔ.

26 Se *Satan fwan m'ɔ ti yí die nun an, anun ɔ nun yí nwɔn le kɔn, ɔ 'yɔ se nán yí mán nun a hɔ yí nyunnnun? 27 Se emɔ jɔnlin ke Belzebulu yé ɔ man mɔn tunmin maan mɔn fa mɔn fwan wawe ete'n-mɔ a, anun emɔ menian'n-mɔ die, nwan yé ɔ man bé tunmin maan be fwan wawe ete'n-mɔ ɔ? Emɔ menian'n-mɔ kele ke emɔ di fɔɔ. 28 Nan se Nyanmian Wawe'n yé mɔn fa mɔn fwan wawe ete'n-mɔ a, anun ɔ kele ke Nyanmian Belemgbin elie mele nun a tɔ emɔ.

29 "Swanlan mɔ yí nwɔn yɔ sɔ kpa'n, swanlan fíi ngɔala man ke ɔ kɔ wɔlɔ yí sua nun anun ɔ wua yí ninngɛ nun ɔ. Sannan ɔ 'di mɔa ɔ cɔci yí kɔalaaka nán ɔ'a hɔala yí wua.

30 "Swanlan m'ɔ ti man mɔn die'n, anun ɔ kpɔ mɔn. Swanlan kosɔ m'ɔ nun mɔn ngohuan man ninngɛ'n-mɔ anɔan'n, swanlan sɔ'n, anun ɔ bɔ bé asanndɛ. 31 Yí sɔ ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke: Ete biala mɔ swanlan kɔ y'ɔ'n, ɔ nun ejɔle ete biala mɔ swanlan kɔ han'n, Nyanmian kɔala ke ɔ fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan swanlan m'ɔ kɔ han ejɔle ete kɔ tia Wawe Nwanzan-nwanzan'n, Nyanmian nva man yí ete'n ɔ nje man yí lé. 32 Swanlan biala m'ɔ kɔ han ejɔle kɔ tia mán Baa'n, Nyanmian 'fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan swanlan biala m'ɔ kɔ han ejɔle ete ɔ kɔ tia Wawe Nwanzan-nwanzan'n, Nyanmian nva man yí ete'n ɔ nje man yí mele ehi anun ɔ non mele'n m'ɔ le ba nun anun."

ɔ le baka kɔn nun yí mma

(Luku 6.43-45)

33 "Baka kpa nun asɔ yé be ti mma kpa nun ɔ. Baka ete nun asɔ kosɔ yé be ti mma ete nun ɔ. ɔ sanlin ke baka kɔn m'ɔ jin'n, se ɔ ti kpa ɔ, se ɔ ti ete ɔ, yí mma m'ɔ kɔ su'n yé be fa be nwun yí ɔ. 34 Ati anun ete mma ke owɔ, ɔ 'yɔ se nán emɔ a han ejɔle kpa? Afí ejɔle m'ɔ wɔ ahɔnlin nun anun'n, y'ɔ fite bé nwan ɔ. 35 Swanlan mɔ yí ti anun ti kpa'n, ejɔle m'ɔ ti kpa'n yé ɔ fi yí nwan fite ɔ. Swanlan kosɔ mɔ yí ti anun ti ete'n, ejɔle ete yé ɔ fi yí nwan fite ɔ. 36 Mɔn kan mɔn kele emɔ

ke: Ndeε ebua cian nun anun, mgban-mgban ejole'n mɔ menian'n-mɔ hanlun'n, be 'nwun yí nwɔn ejole. ³⁷ Afi ejole m'ɔ fi wɔ nwan kɔ fite'n, yí nwɔn yê be 'nian be bua wɔ ndeε ɔ."

*Menian'n-mɔ 'ba bisa Zozi asinbenwɔn like kɔn
(Maaki 8.11-12, Luku 11.29-32)*

³⁸ Mɔ Zozi hanlun sɔ yuel'n, *mala nun asɔ mgbain'n mmie-mɔ non *Falisifɔv'e'n mmie-mɔ kɔ han kɔ hele Zozi ke: "Kpɔin, ye kulo ke ε yɔ asinbenwɔn like kɔn maan yɔ nian."

³⁹ Ehi a, Zozi nwan: "Ajulisɔ menian etefɔv'e ehi-mɔ mɔ be nzɔ man Nyanman ananhɔle nun'n le kpɔndε asinbenwɔn like be nian. Be nyɔ man asinbenwɔn like fii kɔn be ngele man bε ke Nyanman kpɔmanfɔv'e Zonasɔ die nun ala. ⁴⁰ Afi kemɔ Zonasɔ lili cian nsan ejue kpili nun akunnun'n, yí sɔ kɔsɔ ala, *Mân Baa'n 'ba li cian nsan asie nun avɔ. ⁴¹ Ndeε ebua cian nun anun, Ninninɔvɔ amma'n-mɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔv. ɔ sanlun ke mɔ Ninninɔvɔ kulo nun asɔ amma'n-mɔ tili Nyanman Anɔan Ejole'n mɔ Zonasɔ hanlun'n, be nunlin bε nwɔn be kacili bε abalabɔ'n. Nan sɔanlan kɔn wɔ ewa, ɔ ti kpili tala Zonasɔ. ⁴² Ndeε ebua cian nun anun, balasua'n m'ɔ ti Saba mân nun asɔ belemgbin'n, ɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔv. ɔ sanlun ke yí m'ɔ fi mɔa'n, ɔ walɔ tielɔ Salomɔn bengelefɔv'e ejole'n m'ɔ kan'n. Nan kɔsɔ sɔanlan kɔn wɔ ewa, ɔ ti kpili tala Salomɔn.

*Wawε ete nun esa ewalε nun
(Luku 11.24-26)*

⁴³ *Mεle mɔ wawε ete kɔn fi sɔanlan kɔn anun kɔ fite'n, ɔ kɔ kpɔndε lika wɔwɔsɔ'n-mɔ ɔ tanlan de yí enwɔnmian. ⁴⁴ Se ɔ kpɔndε nán ɔ'a nnyan man bie a, anun yí nwan: 'Man n zâ mɔn nzin n gɔ mɔn lika daba'n mɔ n vi n jasɔh'n.' Se ɔ sa ba nán ɔ nwun ke sua'n ti to, b'a kpɔkpɔvan nun b'a sesie nun kanlanman kpa a, ⁴⁵ ɔ sa yí nzin ɔ kɔ kpɔndε yí manngɔn nsɔ mɔ bε ti anun ti ete kpa be tala yí ɔ. ɔ non be ba a tanlan ebele. Sian die, sɔanlan sɔ'n, esecie m'ɔ kɔ seci'n, ɔ tala daba'n. Ke ajulisɔ menian etefɔv'e ehi-mɔ asitanlan'n 'yɔ yí nun ala anun."

*Zozi anianman'n-mɔ non yí nin
(Maaki 3.31-35, Luku 8.19-21)*

⁴⁶ Zozi anɔan a ndɔ man, yí nianman'n-mɔ non yí nin be kɔ a. Anun be jijin gua nun asɔ be 'kpɔndε atun be kan ejole be kele yí. ⁴⁷ Sɔanlan kɔn kɔ han kɔ hele yí ke: "Nian, wɔ nin non wɔ nianman'n-mɔ jijin gua sɔ elɔ be 'kpɔndε ke be kan ejole be kele wɔ."

⁴⁸ Zozi kɔ bua sɔanlan sɔ'n ke: "Mɔn nin'n y'ɔ le nwan, yê mɔn nianman'n-mɔ y'ɔ le nwan-mɔ?" ⁴⁹ Nan ɔ tunngeli yí sa yí menian'n-mɔ anwɔn an, yí nwan: "Emɔ nían, mɔn nin non mɔn nianman'n-mɔ, bε yê be gugua ewa nun ɔ. ⁵⁰ ɔ sanlun ke sɔanlan m'ɔ yɔ mɔn Si'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ nun akunnun like'n, sɔanlan sɔ'n ti mɔn nianman belenzua, ɔ ti mɔn nianman balasua, ɔ ti mɔn nin."

13

*Sɔanlan'n m'ɔ gua bele nun anwɔn anyɔndala'n
(Maaki 4.1-9, Luku 8.4-8)*

¹ Cian sɔ'n, Zozi fi yí awulo ebele ɔ kɔ hɔ asue nun anɔan elɔ. ɔ kɔ tanlan asi, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanman ninngε. ² Meninsɔnman kɔ a yí nwɔn ebele. ɔ kɔ kpɔti kɔ fɔ kɔ tanlan elε kɔn anun asue nun anyɔnsɔ yê meninsɔnman'n jijin asue nun anɔan. ³ ɔ kɔ hehele bε ninngε dɔvɔn kpa anyɔndala nun, yí nwan: "Sɔanlan kɔn hɔli yí *bele mma egua. ⁴ Mεle mɔ ɔ 'gua'n, bie kɔ gua atun nun anɔan, nnɔnman'n-mɔ kɔ a kɔ suso kɔ li. ⁵ Bie kɔsɔ kɔ gua nyɔbɔv'e nun asɔ. Ebele ngete nun a nzɔn man. ɔ kɔ fifi nde-nde. ɔ sanlun ke ɔ'a ngo man asie bu. ⁶ Nan mɔ eyua'n fili'n, ɔ kɔ yala, afi ɔ'a nzɔ man ndian. ⁷ Bie kɔsɔ kɔ gua eminlan mmowe nun anun. ɔ kɔ fifi. Eminlan mmowe'n kɔ fɔ kɔ gua sɔ. ⁸ Nan bie kɔsɔ kɔ gua asie kpa nun asɔ, ɔ kɔ fifi. ɔ kɔ su mma. Bie kɔ su mma eya kɔn, bie mma abulasian, bie kɔsɔ mma abulasian." ⁹ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: "Sɔanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá síe!"

*Zozi anyɔndala'n m'ɔ bu'n
(Maaki 4.10-12, Luku 8.9-10)*

¹⁰ Ehi, Zozi menian'n-mɔ kpunngeli yí a, bε nwan: "Nzuke ati yê ε 'kan ejole kele menian'n-mɔ a, ε bu yí anyɔndala nun ɔ?"

¹¹ Zozi kɔ bua bε ke: "Nyanman Belemgbin Mân nun anun nɔialie ninngε'n-mɔ, emɔ sɔ yí nwɔn ejole. Nan bε die, be nzi man yí nwɔn ejole. ¹² ɔ sanlun ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'gua sɔ maan ɔ sɔn. Nan sɔanlan m'ɔ le man bie'n, kaan'n muonun m'ɔ le yí'n, be 'toa yí be de. ¹³ Ehika ati yê mɔn 'kan ejole mun kele bε a, mun bu yí anyɔndala nun ɔ. Afi bε nyin tua yí, kɔsɔ be nnwun man yí. Be ti, kɔsɔ be ndie man nán b'a ti yí bu. ¹⁴ ɔ man bε nwɔn ejole'n mɔ *Ezayi hanlun'n kpɔnlun sɔ. Nyanman nanndɔlɔ Ezayi sɔ ɔ hanlun ke:

*Emɔ 'ba tie yí kpa, kɔsɔ emɔ ngo ti man yí bu.
Emɔ 'ba nian yí kpa, kɔsɔ emɔ ngo nwun man yí.*

¹⁵ Ɔ sanlin ke menian so'n-mo a sɔlv.
 B'a totua bé nzv'n b'a momuan bé nyan'n.
 Yí die, anin bé nwwun man asi,
 ese bé nzv'n ndi man ejɔle.
 Be nza be mma man mún nwɔn
 nán m'an man bé nwɔn a sa.

¹⁶ “Nan emo die, nyila hán emo. Ɔ sanlin ke emo anyin'n nwwun asi, ese emo anzu'n ti ejɔle. ¹⁷ Nan mun kan yí ananhɔle mun kele emo ke: Nyanman mgbɔmanfɔe dɔɔn kpa, non Nyanman menian dɔɔn kpa, be huloli ke ahan be nwwun mo emo le nuan'n, nan kɔsɔ b'a nwwun man yí. Eɛe be huloli ke ahan be ti mo emo le tie'n, nan kɔsɔ b'a ndi man.”

Zozi 'ba tu anyindala nin abv
 (Maaki 4.13-20, Luku 8.11-15)

¹⁸ Ehi, Zozi nwan: “Emo tie, sɔanlan'n m'ɔ gua *bele nin anwɔn anyindala nin abv'n y'ɔ le ke: ¹⁹ Mele mo sɔanlan kɔn kɔ ti Anwunno Belemgbin Mán nin anwɔn ejɔle m'ɔ ndi man yí bɔ'n, anin sɔanlan so'n ti ke bele mma'n m'ɔ guali atin nin anwan'n. Ejɔle'n mo ɔ'a ti'n, Abɔnsanmɔn ba ɔ yí fi yí ti anun. ²⁰ Bele mma'n m'ɔ guali lika mo nyɔbɔe'n wɔ'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ ti Anwunno Belemgbin Mán nin anwɔn ejɔle nin an, ɔ le fe elie ɔ ka ebele ɔ sɔ nun'n. ²¹ Sɔanlan so'n mman man ejɔle'n nzo man ndian yí nun. Ɔ de di mele kaan bie. Ejɔle so'n dunman nun, se be kele yí ahoɔowa anaan ɔ nwwun yale kaan ala a, anin yí eyue ɔ. ²² M'ɔ guali eminan mmowe nin anun'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ ti Anwunno Belemgbin Mán nin anwɔn ejɔle'n, nan kɔsɔ eyuadi nin anun ninng'e'n-mo anwɔn nzusue'n non anyinbɔbɔ anyanbenwɔn'n cici ejɔle so'n. Ɔ man ɔ nzu man mma. ²³ M'ɔ guali asie kpa nin asv'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ ti Anwunno Belemgbin Mán nin anwɔn ejɔle nin an, ɔ ti yí bɔ'n. Ɔ su mma. Bie su eya kɔn, bie su abulasian, bie kɔsɔ su abulasan.”

Ndile ete nin anwɔn anyindala'n

²⁴ Ehi anzin, Zozi kɔ bu anyindala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “E 'nwwun like mo Anwunno Belemgbin Mán'n soman yí'n: Ɔ soman sɔanlan kɔn mo ɔ'a gua *bele yí ebo nin asv ɔ. ²⁵ Nan kɔngɔe mo menian'n-mo kwalaa yueli dida'n, yí kpɔfɔe kɔn kɔ a kɔ lolua ndile ete bele nin anun, cuein yɛ ɔ hɔli ɔ. ²⁶ Bele'n fifili dede mo ɔ 'ju yí esúe tɛmɔn'n, ndile ete'n kɔ fa ebo'n.”

²⁷ “Sɔanlan'n m'ɔ le ebo nin ajunmanfv'n-mo walɔ tɔli yí, bé nwan: ‘Yé Min, bele yɛ ε luali ɔ. Nan ndile ete'n mo ɔ'a fifi nun'n, ɔ fi nin?’

²⁸ “Munlian'n nwan: ‘Kpɔfɔe bie yɛ ɔ'a li junman sɔ nun ɔ.’

“Ehi a, ajunmanfv'n-mo kɔ bisa yí ke: ‘E kulo ke ye hó tútu ndile ete nin ɔ?’

²⁹ “Munlian'n nwan: ‘Cɛce, se emo tutu a, be 'ba tutu bele'n be bɔka sv. ³⁰ Nan emo mán ɔ há nun dede ɔ jú bele nin etie tɛmɔn. Se ɔ ju yí etie tɛmɔn an, mún 'kan mún kele bé mo be 'ti'n ke: Emo lí mva be tútu ndile ete nin abv be cici yí bóle bóle be tó nun sɔn be yála yí. Sian'n, emo tí bele'n be hó wúla yí mún ésie nin anun.’ ”

Muntadı baa nin anwɔn anyindala'n
 (Maaki 4.30-32, Luku 13.18-19)

³¹ Zozi kɔ bu anyindala biekun kɔ hele bé, yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mán'n, ɔ ti ke muntadı baa mo sɔanlan a fa a hɔ a lua yí ebo sv ɔ. ³² Ninng'e mma'n mo be dua'n, yí y'ɔ ti bé nunhan kaan kpa nin ɔ. Nan kɔsɔ se ɔ fifi a, ɔ nyin tala ninng'e mma'n-mo kwalaaatin. Ɔ kaci dukpa nonman'n-mo ba be nwɔn bé sá yí sa mma'n-mo asv.”

Fali ayile nin anwɔn anyindala'n
 (Luku 13.20-21)

³³ Zozi kɔ bu anyindala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mán'n ti ke balasua kɔn mo ɔ'a fa fali ayile ɔ'a fɔtɔ fali cilo abulaa non nnun ɔ. Ɔ wo ebele dede fali nin a tu.”

Like ati mo Zozi bu anyindala'n
 (Maaki 4.33-34)

³⁴ Ejɔle ehi kwalaa mo ɔ 'kan kele menian'n-mo'n, ɔ bu yí anyindala nun. Se ɔ'a mmun man anyindala a, ɔ ngan man ejɔle'n ɔ ngele man bé. ³⁵ Ehi m'ɔ yɔli'n manlin ejɔle'n mo Nyanman kpɔmanfɔe'n hanlin'n kpɔlin sv. Nyanman manlin kpɔmanfɔe'n hanlin ke:

Mún 'bu anyindala nán m'an han ejɔle'n m'an hele bé.
Sunmin ke be bóli mán'n, ninng'e m'ɔ wɔ nviatie nun'n,
mún 'bɔ yí nwɔn ejɔle.

Zozi 'ba tu ndile ete nin anwɔn anyindala nin abv

³⁶ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yueli'n, ɔ gualɩ meninsoṅman nun atin yê ɔ hɔli awulo ɔ. Yí menian'n-mɔ kpunngeɩ yí a, bé nwan: "Tu ndile ete'n m'ɔ fifi ebo nun asɔ nun anwɔn anyɩndala nun abu kele yê."

³⁷ Zozi nwan: "Sɔanlan'n m'ɔ le gua *bele mma kpa'n y'ɔ le *Mân Baa'n. ³⁸ Ebo'n y'ɔ le mân'n. Bele mma kpa'n y'ɔ le bé mɔ bé tɩ Anwunno Belemgbin Mân nun anun menian'n. Ndile ete'n, y'ɔ le bé mɔ bé tɩ Abɔnsanmɔn menian'n. ³⁹ Kpɔfɔe'n mɔ ɔ'a lua ndile ete'n y'ɔ le Abɔnsanmɔn. Bele mma nun etie tɔmɔn'n y'ɔ le mân nun ayuelie nun, yê bé mɔ bé 'tɩ ebo'n y'ɔ le nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ.

⁴⁰ "Kɛmɔ bé tutu ndile ete nian an, be gua yí sɩn nun anun'n, se mân nun ayuelie'n ju a, ke be 'yɔ yí nun anun. ⁴¹ Mân Baa'n 'sɔan yí nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ maan be yí bé kwalaa mɔ be man ehunlɩn-mɔ tɔ ete nun anun ɔ non bé mɔ be yɔ ete'n fi yí Belemgbin Mân nun anun. ⁴² Be yí bé a, be 'gua bé sɩn gɔhun nun anun. Ebele yê be 'sun be kuan bé je nun ɔ. ⁴³ Nan menian mɔ bé nyɩn sɔ Nyanmian'n, be 'ta bé Sɩ Belemgbin Mân nun anun ke senze m'ɔ le ta ɔ. M'ɔ sɩ fasie'n, ɔ fá sie!"

Anwɔndie'n m'ɔ fia nun anwɔn anyɩndala'n

⁴⁴ Ehi, Zozi nwan: "Anwunno Belemgbin Mân'n tɩ ke esika kɔkɔle m'ɔ fia ebo kɔn asɔ. Sɔanlan m'ɔ kɔ fite sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ fa fia bieku. ɔ di fe, ɔ tɔnun yí nwɔn ninng'e'n kwalaaɩn ɔ to ebo sɔ'n.

Afile nun anwɔn anyɩndala'n

⁴⁵ "Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɩ ke watafɔe kɔn m'ɔ le kpɔnnde afile nganlanman to ɔ. ⁴⁶ Mele m'ɔ kɔ nwun kɔn m'ɔ tɩ kpa'n, ɔ kɔ tɔnun yí nwɔn ninng'e'n kwalaaɩn ɔ to afile sɔ'n.

Dada nun anwɔn anyɩndala'n

⁴⁷ "Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɩ ke dada mɔ be gua yí jenvie nun anun ɔ. Ejue ngacile kwalaa wɔlɔ nun. ⁴⁸ ɔ yi a, be hyohyɔn gua fie be tanlan asɩ be kpa ejue'n-mɔ anun. Be gua mgbakpa'n-mɔ ece nun yê ete ete'n-mɔ, be ju be gua. ⁴⁹ Mân nun ayuelie nun ke ɔ 'ba yɔ yí nun anun. Nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ 'ba sie menin mgbakpa'n-mɔ ebue kɔn ⁵⁰ be gua etefɔe'n-mɔ sɩn gɔhun nun anun. Ebele yê be 'sun be kuan bé je nun ɔ."

Anwɔndie nɔvɔle'n-mɔ non nnaba'n-mɔ

⁵¹ Zozi kɔ bisa yí menian'n-mɔ ke: "Asɔ emɔ a tɩ ejɔle ehi-mɔ abu ɔ?"
Bé nwan: "Yuo ɔ!"
⁵² Ehi a, Zozi nwan: "Ehika ati, mala nun asɔ kpain biala m'ɔ kɔ kaci Anwunno Belemgbin Mân nun anun sɔanlan'n, anwɔndie'n m'ɔ nyan yí'n, ninng'e nɔvɔle wɔ nun yê nnaba kɔsɔ wɔ nun."

Nazaletɩ amma'n-mɔ nne man Zozi be nni man (Maakɩ 6.1-6, Luku 4.16-30)

⁵³ Mɔ Zozi yueli anyɩndala ehi-mɔ bubu'n, ɔ fi ebele ⁵⁴ ɔ kɔ hɔ kulo'n mɔ be tali yí nun asɔ. ɔ kɔ wɔlɔ asɔnun sua nun anun ɔ kɔ hehele ebele menian'n-mɔ ninng'e, ejɔle'n kɔ sɩn bé kwalaa mɔ be wɔ ebele nun anwɔn kpa. Bé nwan: "ɔ nyanlɩn ngɛle ehi nin? Tunmin benin yê ɔ fa yɔ asinbenwɔn ninng'e ehi-mɔ ɔ? ⁵⁵ Nán junnvɔe nun awa belenzua nun ɔ? Nán yí nin y'ɔ le Mali ɔ? Nán yí nianman mmelenzua'n-mɔ y'ɔ le Zɔaki, Zozefɔ, Simɔn non Zudɩ ɔ? ⁵⁶ Yí nianman mmalasua'n-mɔ kwalaa, be non man yê yê ɔ gua ewa ɔ? ɔ non tunmin ehi kwalaa fi nin?"
⁵⁷ Ajonlɩn sɔ'n m'ɔ wɔ bé tɩ anun'n maan b'a nɔwun man asɩ b'a nne man Zozi b'a nni man. Ehi a, Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: "Nyanmian kpɔmanfɔe kɔn, yí kulo nun asɔ non yí afile nun anun menian'n-mɔ mmu man yí like."

⁵⁸ Dedi'n mɔ ebele menian'n-mɔ le man yí nun ati, Zozi a nyɔ man asinbenwɔn ninng'e dɔn.

14

Zɔan Batisi ewue'n (Maakɩ 6.14-29, Luku 9.7-9)

¹ Tɔmɔn sɔ'n, anun belemgbin *Elɔdɩ Antipasɩ tɩ Galile mân nun asɔ belemgbin. M'ɔ tɩ Zozi angan'n, ² ɔ kɔ han kɔ hele yí ngu'a'n-mɔ ke: "Zɔan Batisi dein y'ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge nun ɔ! Ehika ati yê ɔ le tunmin ɔ yɔ asinbenwɔn ninng'e ɔ."

³ Belemgbin Elɔdɩ hanlɩn sɔ, ɔ sanlɩn ke yí nianman belenzua'n mɔ be fele yí Filipo nun ayi'n m'ɔ li Elodiadi'n dunman nun, ɔ kɔ man be kɔ hyi Zɔan, be kɔ ciɩ yí ese be kɔ tɔ yí fiadi. ⁴ Afi Zɔan kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔdɩ ke: "Nannan, Nyanmian mala'n mman man wɔ atɩn ke e fá Elodiadi já." ⁵ Ejɔle'n mɔ Zɔan hanlɩn nun anwɔn, belemgbin Elɔdɩ kulo ke ɔ man be kun yí. Nan kɔsɔ ɔ sulo Zufu'n-mɔ. Afi bé kwalaa, be bu Zɔan ke Nyanmian kpɔmanfɔe.

⁶ Nan ɔ wɔ ebele dede mɔ belemgbin Elɔdɩ awɔle cian nun anwɔn feti'n mɔ be di yí afɔe nuan'n juli'n, Elodiadi awa balasua'n kɔ si abile menian'n-mɔ anyunnun ebele. ɔ kɔ yɔ

belemgbin Elɔɔi enyunnun sɔnman ⁷ dede ɔ kɔ han ndá kɛ like biala m'ɔ kulo'n, sɛ ɔ bisa a, ɔ 'fa man yí. ⁸ Talua'n kɔ li yí nin anwan ejɔle nun asɔ. ɔ kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔɔi kɛ: "Baba, fa Zvan ati'n tɔ apawa nun man mɔn kɔkaala!" ⁹ Mɔ belemgbin Elɔɔi tɔli yí sɔ'n, yí lua kɔ bɔ yí nwon. Nan kɔsɔ ndá'n m'ɔ hanlun yí mgbain'n-mɔ anyunnun ebele nun ati, ɔ kɔ man atun kɛ bɛ fá Zvan ati'n bɛ béle talua'n. ¹⁰ Ehi, ɔ kɔ sɔan sɔanlan kɛ ɔ hɔ fiadi sua nun anun ɔ kpɛ Zvan ati'n. ¹¹ Sɔanlan'n kɔ hɔ kɔ kpɛ Zvan ati'n ɔ kɔ tɔ yí apawa nun kɔ béle talua'n. Talua'n kɔsɔ kɔ hɔ kɔ fa kɔ man yí nin. ¹² Mɔ Zvan menian'n-mɔ tɔli yí sɔ'n, bɛ walɔ fahɔ yí fuin'n bɛ hɔli sielɔ yí. Mɔ bɛ sielɔ yí yueli'n, bɛ hɔli bɔli nun amannɛ bɛ heleli Zozi.

Zozi 'ba man menian akpu nnun alɛ di

(Maaki 6.30-44, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)

¹³ Mɔ Zozi tɔli amannɛ sɔ'n, ɔ fɔli elee kɔn anun ɔ hɔli lika kɔn. Lika sɔ'n, sɔanlan fií nnɔn man ebele. Nan mɔ menian'n-mɔ tɔli yí sɔ'n, bɛ fi kulo kulo'n-mɔ asɔ bɛ kɔ fa asue nun anwan atun'n bɛ kɔ si Zozi sɔ. ¹⁴ Mɔ Zozi fi elee nun anun 'ju'n, ɔ 'tɔ yí nyin an, menian ngɔnmun. Bɛ nwon kɔ yɔ yí anwunnvoe, eɛ ɔ kɔ man nwuluwafɔe'n-mɔ anwon kɔ sa.

¹⁵ Mɔ alɛ'n yɔli nɔsɔba'n, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí. Bɛ nwan: "Alɛ a yue yɔ eɛ ɛwa lika'n tɔ yí nwon. Yí ti, man bɛ atun maan bɛ hɔ kulo'n-mɔ asɔ bɛ hɔ tɔ like bɛ lí."

¹⁶ Zozi kɔ bua bɛ kɛ: "ɔ tɔ man cɔnnɔn kɛ bɛ hɔ. Nan emɔ muonun mán bɛ like bɛ lí."

¹⁷ Yí menian'n-mɔ nwan: "Kpɔn nnun ala ɔ nɔn ejue nnyuan yɛ ye le yí ɛwa ɔ."

¹⁸ Zozi nwan: "Emɔ fá bɛ béle mɔn."

¹⁹ M'ɔ hanlun sɔ yueli'n, ɔ kɔ man meninsɔnman nun atun kɛ bɛ tɛtanlan ndile nun asɔ. Ehi anzin, ɔ kɔ fa kpɔn nnun'n nɔn ejue nnyuan'n ɔ kɔ tɔ yí nyin anwunno ɔ kɔ la Nyanman asɔ. M'ɔ lali Nyanman asɔ yueli'n, ɔ kɔ bubu kpɔn'n-mɔ anun ɔ kɔ fa kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí menian'n-mɔ kɔsɔ kɔ hye kɔ man meninsɔnman'n. ²⁰ Bɛ nun kɔn biala kɔ li dede yí kɔ kɔ yí. Kpɔn'n m'ɔ hali'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ sɔsa. ɔ yí ece mma bulu nɔn nnyuan. ²¹ Bɛ m'ɔ bɛ líli like'n tɔ kɔ yɔ akpu nnun, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

Zozi 'ba nanndi asue nun anyinsɔ

(Maaki 6.45-52, Zvan 6.15-21)

²² Ehi, menian'n-mɔ yueli like di ebele ala a, Zozi kɔ man yí menian'n-mɔ kɔ fɔ elee nun anun. ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ bɛ kpɛ asue'n bɛ lí mwa ebue kɔn ɛlo nán ɔ 'gua meninsɔnman nun atun. ²³ M'ɔ gualɔ bɛ atun yueli'n, ɔ kɔ fɔ bɔka kɔn asɔ, ɔ kɔ hɔ asɔnɔn eyole ahanman. Mɔ alɛ sanlun'n, yí ngunmun cein yɛ anun ɔ wɔ ebele ɔ. ²⁴ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Zozi menian'n-mɔ elee'n la bunman sɔ. Asutue'n bɔ mgbaha ɔ tu si elee'n.

²⁵ Mɔ ɔ 'kɔ alibahan'n, Zozi nanndi asue nun anyinsɔ ɔ le kpɔ yí menian'n-mɔ. ²⁶ Mɔ bɛ nwunlin kɛ ɔ nanndi asue nun anyinsɔ'n, esulo kɔ han bɛ. Bɛ nwan: "Enwonmun aho! Enwonmun aho!" Kemɔ anun bɛ sulo nɔn ati, bɛ le tetian.

²⁷ Nan bɛ 'tetian nun ala, Zozi nwan: "Emɔ sɔ bɛ ahɔnlin nán mɔn ɔ. Nán bɛ sulo!"

²⁸ Ehi a, Pieli nwan: "Yɛ Mɔn, sɛ wɔ sakpa a, man n nanndi asue nun anyinsɔ m gbɔ wɔ."

²⁹ Mɔ Pieli hanlun sɔ'n, Zozi nwan: "Bala!" Pieli fi elee nun anun ɔ kɔ ju, ɔ le kpɔ Zozi. ³⁰ Nan m'ɔ nwunlin kɛ asutue'n tɔ kpili'n, esulo kɔ han yí. Eɛ kemɔ anun ɔ le nwan'n, ɔ kɔ tian. Yí nwan: "Yɛ Mɔn, de mɔn!"

³¹ Ebele ala, Zozi kɔ tɔ yí sa ɔ kɔ sɔ yí nun yɛ yí nwan: "Pieli, wɔ dedi'n tɔ kaan o! ɔ yɔ sɛ mɔ a nnyan man dedi'n?"

³² Mɔ Zozi hanlun sɔ yueli'n, ɔ nɔn Pieli bɛ kɔ fɔ elee nun anun yɛ asutue'n gualɔ asɔ ɔ. ³³ Bɛ bɔ nga'n mɔ bɛ gua elee nun anun'n kɔ a kɔ kɔtɔ kɔtɔ Zozi anyunnun ebele. Bɛ nwan: "Fɔ́n, Nyanman Awa'n y'ɔ le wɔ!"

Zozi 'ba hɔ Zenezaleti etin nun asɔ

(Maaki 6.53-56)

³⁴ Bɛ kpɛli asue'n nán b'a si asɔ Zenezaleti etin nun asɔ. ³⁵ Ebele menian'n-mɔ nwunlin Zozi nzale. Bɛ hɔli lika kwalaaatin bɛ kɔ hɔ kɔ bɔ kpaye kɛ Zozi a ju ebele. Bɛ kɔ sɔa nwuluwafɔe'n-mɔ kwalaaatin bɛ kɔ béle yí. ³⁶ Bɛ kɔ sele Zozi kɛ ɔ mán bɛ atun maan bɛ hán yí taladiɛ nun anwan nun ala. Bɛ kwalaa mɔ bɛ hanlun yí taladiɛ nun anwan'n, bɛ nwon salɔ kpa bɔkɔɔ.

15

Daba menian'n-mɔ mala'n

(Maaki 7.1-13)

¹ Temɔn sɔ'n, *Falisiɔe nɔn *mala nun asɔ mgbain mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn bɛ kɔ a kɔ tɔ Zozi ebele, bɛ nwan: ² "Yɛ nan-mɔ mala'n kele yɛ kɛ sɛ ye 'di like a, ye nwúnznin yɛ sa nun anun. Nan nzuke ati yɛ wɔ menian die'n-mɔ nni man ejɔle sɔ nun asɔ ɔ? Sɛ bɛ 'di like a, bɛ nnwunnzin man bɛ sa'n-mɔ anun."

³ Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Nán ɛmɔ lilɔ, nzuke ati yɛ ɛmɔ di bɛ muonun bɛ mala'n-mɔ asu bɛ yaci Nyanmian diɛ nun ɔ? ⁴ Afi Nyanmian a han kɛ: *Man wɔ nyin sɔ wɔ sɔ nɔn wɔ nin*. Ɛsɛ yí nwan: *Svanlan m'ɔ kɔ han ejɔlɛ etɛ kɔ tia yí sɔ anaan yí nin'n, svanlan sɔ'n, ɔ sɛ kɛ bɛ kun yí*. ⁵ Nan ɛmɔ diɛ, ɛmɔ kan kele menian'n-mɔ kɛ, sɛ svanlan kɔn sɛ yí sɔ anaan yí nin kɛ: 'Like'n m'ɔ di mɔ mun fa mun bɔka wɔ'n, mun fa mun man Nyanmian', anun svanlan sɔ'n, ɔ nzi man yí sɔ anaan yí nin ejɔlɛ nun kɔn. ⁶ Kɛ ɛmɔ yɔ mɔ ɛmɔ bɔ Nyanmian Anwan Ejɔlɛ nun abusu nán ɛmɔ muonun a li bɛ ngehele nun asu nun anun. ⁷ Apoo mma, *Ezayi ejɔlɛ'n m'ɔ hanlɔn wɔ ɛmɔ anwɔn'n, yí ehan sɔ ɔ. Nyanmian nanndɔli Ezayi sɔ ɔ hanlɔn kɛ:

⁸ *Menian ɛhɔ-mɔ, bɛ lɛ bɛ nwan tuin mgban*

yɛ bɛ yí mɔn aye ɔ,

nan bɛ ahɔnlɔn'n nɔn man mɔn sɔ.

⁹ *Bɛ asɔnɔn'n mɔ bɛ yɔ'n tɔ mgban.*

Ɔ sanlɔn kɛ kulo menian mɔla yɛ bɛ kekele ɔ,

nan nán mɔn diɛ'n-mɔ ɔ.”

Like m'ɔ gua svanlan anwɔn efian'n

(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Ɛhɔ anzin, Zozi kɔ fele meninsɔnman'n, yí nwan: “Ɛmɔ yɔ anwɛ bɛ tie ejɔlɛ ɛhɔ kpa. ¹¹ Nán like mɔ svanlan di'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ, nan ejɔlɛ m'ɔ fi yí nwan kɔ fite'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ.”

¹² Ɛhɔ, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí, bɛ nwan: “Asu ɛ sɛ kɛ ejɔlɛ'n mɔ a han nun a wɔlɔ Falisifɛ'n-mɔ ɔ?”

¹³ Bɛ hanlɔn sɔ a, Zozi nwan: “Baka biala mɔ nán mɔn Sɔ'n m'ɔ wɔ anwunno'n yɛ ɔ luallɔn, baka sɔ'n, bɛ 'tu yí bɛ tɔ. ¹⁴ Nán bɛ tɛ bɛ sɔ, nan bɛ tɔ kɛ anyunsinlinwafɛ-mɔ! Sɛ anyunsinlinwafɛ kɔn di yí manngɔn anyunsinlinwafɛ taataa a, bɛ munnyuan bɛ 'gua kunman nun.”

¹⁵ Pɛli kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: “Tu anyɔndala ɛhɔ abɔ kele yɛ.”

¹⁶ Zozi nwan: “Ɛmɔ kɔsɔ ngɔala ndi man ejɔlɛ bɔ ɔ? ¹⁷ Ɛmɔ nzi man kɛ like mɔ svanlan kɔ li'n, ɔ kɔ yí kunnun, ɔ wɔ ebele dede ɛsɛ ɔ fite ɔ? ¹⁸ Nan ejɔlɛ m'ɔ fi svanlan anwan kɔ fite'n fi yí ahɔnlɔn nun anun. Yí y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ. ¹⁹ Ɔ sanlɔn kɛ ajɔnlɔn ɛtɛ m'ɔ man bɛ di awue, bɛ tɔn ajaa, bɛ bɔ danga, bɛ wua, bɛ di adanzɔyua ɔ nɔn menian anwɔn ejɔlɛ etɛ ehan, ninngɛ sɔ'n fi bɛ ahɔnlɔn nun. ²⁰ Ɛhɔ y'ɔ gua svanlan anwɔn efian ɔ. Nan sɛ svanlan 'di like nan ɔ'a nnwunnzin man yí sa nun an, ɔ ngua man yí nwɔn efian.”

Eyefɛ balasua kɔn de Zozi di.

(Maaki 7.24-30)

²¹ Ɛhɔ anzin, Zozi fi ebele yí nwan y'ɔ lɛ kulo'n-mɔ mɔ bɛ fele bɛ Tii nɔn Sidɔn etin diɛ nun asu. ²² Mɔ Zozi juli ebele'n, Kanaân balasua kɔn m'ɔ tɔ mân sɔ nun anun'n, ɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele, ɔ kɔ tian nun. Yí nwan: “Yɛ Mɔn, belemgbin *Davidi Awa, nwun mɔn nwɔn anwunnvoe! Wawɛ etɛ bie wɔ mɔn wa talua nun anun. Ɔ kele yí yalɛ sɔnman.”

²³ Balasua sɔ'n hanlɔn sɔ a, Zozi ngo bua man ejɔlɛ kpɔlɛ kɔn. Yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí, bɛ nwan: “Ɔ lɛ etian ɔ si yɛ sɔ. Yí ti, bua yí bie maan ɔ hɔ.”

²⁴ Mɔ bɛ hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Izalayɛ amma'n-mɔ mɔ bɛ tɔ kɛ mmɔa mɔ b'a minlin'n, bɛ tɔ yɛ m malɔ ɔ.”

²⁵ Nan m'ɔ hanlɔn sɔ'n, balasua'n kɔ a kɔ kɔtɔ yí nyunnun ebele, yí nwan: “Yɛ Mɔn, nwun mɔn nwɔn anwunnvoe, de mɔn!”

²⁶ Zozi kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Ɔ tɔ man kpa kɛ bɛ fa mmatɔnman'n-mɔ alɛ'n bɛ man njɔa mma'n-mɔ di ɔ.”

²⁷ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, balasua'n nwan: “Ɔ tɔ ananhɔlɛ, yɛ Mɔn. Nan kɔsɔ njɔa mma'n-mɔ sɔa alɛ nun abɔ mgbɔkpɔlɔka'n m'ɔ kɔ gua bɛ mɔn'n-mɔ tɔbilɔ nun abɔ'n bɛ di.”

²⁸ Ɛhɔ a, Zozi kɔ bua yí kɛ: “Balasua, wɔ dedi'n tɔ kpili! Mɔ ɛ lɛ kpɔnndɛ'n, ɔ yɔ sɔ man wɔ.” Mɛlɛ sɔ nun ala, yɛ yí wa balasua nun anwɔn salɔ ɔ.

Zozi 'ba man nwuluwafɛ dɔn anwɔn sa

²⁹ Zozi fi ɛlɔ ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nun anwan. Ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan bɔka kɔn asu. ³⁰ Meninsɔnman kɔ a yí nwɔn ebele. Bɛ 'ba a, bɛ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sɔ, anyunsinlinwafɛ, amunleɔfɛ, bubuluwafɛ ɔ nɔn nwuluwafɛ dɔn kpa. Bɛ falɔ bɛ bɛ walɔ Zozi aja sɔ nán ɔ'a man bɛ kɔalaa bɛ nwɔn a sa. ³¹ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin kɛ amunleɔfɛ'n-mɔ lɛ juɔ, bubuluwafɛ'n-mɔ lɛ nanndi, bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sɔ'n, bɛ lɛ nanndi kpa, anyunsinlinwafɛ'n-mɔ anyun'n-mɔ a tike tike'n, ɔ sinlin bɛ nwɔn, bɛ kɔ yí Izalayɛ Nyanmian nun aye.

Zozi 'ba man menian akpu nnan alɛ di

(Maaki 8.1-10)

³² Zoji fɛlɛli yí menian'n-mɔ, yí nwan: “Meninsɔnman ɛhu-mɔ nɔn ye wɔ ewa yí cian nsan ahu. Be le man like fíí kón mɔ be di ɔ. Bé nwɔn yɔ mín koun. Mún ngulo man ke mún yaci bé m man be fa bé kunnun be kɔ. Se mún yɔ yí sɔ a, be 'gɔlɔ atunnun.”

³³ Mɔ Zoji hanlín sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí ke: “Ebo ɛhu anun, ninhan yê ye 'nyan like m'ɔ sa menian nwalá ɛhu di ɔ?”

³⁴ Zoji kɔ bisa bé ke: “Emɔ le kpaɔn nye?”

Bé nwan: “Ye le kpaɔn nsɔ, nɔn ejue nganngan bie.”

³⁵ Ɛhi a, Zoji kɔ man meninsɔnman'n kɔ tetanlan así. ³⁶ Mɔ be tetanlanlín así yueli'n, ɔ kɔ fa kpaɔn nsɔ'n nɔn ejue'n-mɔ ɔ kɔ la Nyanmian así. Ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ ke be hyé be mán bé. ³⁷ Bé kwalaa be kɔ li dede bé kɔ kɔ yi. Yí menian'n-mɔ kɔ sɔsa yí bɔ'n m'ɔ hali'n, ɔ tɪ ece mma nsɔ. ³⁸ Bé mɔ be lili'n, be tɪ menian akpɪ nnan, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatonman'n-mɔ bie.

³⁹ M'ɔ gualí meninsɔnman nún atun yueli'n, ɔ fɔli ɛlɛɛ nún anun, ɔ hólí Magadan mân nún anun.

16

Zoji nɔn Zonasí

(Maakí 8.11-13, Luku 12.54-56)

¹ Ɛhi, *Falísifvɛ'n-mɔ nɔn *Sadusífvɛ'n-mɔ kɔ kpɔ Zoji, afí be kulo ke be sɔ yí be nian. Be kɔ han be kɔ hele yí ke ɔ yɔ asinbenwɔn like kɔn maan be nwún ke yí tunmin'n m'ɔ le yí'n fí Nyanmian ɛlɔ.

² Mɔ be hanlín sɔ'n, Zoji nwan: “Nɔsɔba mɔ nyanmian nún anyunnun kɔ bɔlɔ'n, anún emɔ nwan eyua'n 'ba fí ɛhunman. ³ Ngelemɔ kɔsɔ mɔ nyanmian nún anyunnun kɔ lu'n, anún emɔ nwan esue'n 'ba tɔ. Emɔ sɪ nyanmian nún anyunnun ninng'e'n-mɔ nzɔle, nan kɔsɔ emɔ nzɪ man me'lɛ'n mɔ ye wɔ nún'n nzɔle. ⁴ Ajulisɔ menian ati anun ɛtɛ mɔ be nnanndi man fɔón wɔ Nyanmian anyunnun'n, be le kpɔnndɛ asinbenwɔn like be nian. Se nán asinbenwɔn like'n mɔ Nyanmian yólí manlín Zonasí nún an, be nyɔ man nzɔle kón be ngele man bé. Mɔ Zoji hanlín sɔ yueli'n, ɔ yacilí bé ɛbele ɔ hólí.”

Falísifvɛ'n-mɔ nɔn Sadusífvɛ'n-mɔ fali ayile'n
(Maakí 8.14-21)

⁵ Mɔ Zoji menian'n-mɔ 'kpɛ asue'n be kɔ yí nzín ɛlɔ'n, bé lɔa kɔ fí b'a nva man kpaɔn. ⁶ Zoji kɔ se bé ke: “Emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ *Falísifvɛ'n-mɔ nɔn *Sadusífvɛ'n-mɔ fali ayile nún anwɔn.”

⁷ Mɔ menian'n-mɔ tɪli yí sɔ'n, be kɔ han yí bé afian ɛlɔ ke: “Kpaɔn'n mɔ y'a nva man'n, yí tɪ y'ɔ man ɔ le kan sɔ ɔ.”

⁸ Ejɔle'n kɔ tɔ Zoji anzo nún, yí nwan: “Nzuke ati yê emɔ le kan ke kemɔ y'a nva man kpaɔn'n, yí tɪ yê ɔ le kan sɔ ɔ? Emɔ dedi'n tɪ kaan o! ⁹ Emɔ tɪli man ejɔle nún abɔ ɔ? Emɔ ngacɪ man kpaɔn nnun'n mɔ n valí m manlín menian akpɪ nnun'n lili nún ɔ? Eɛe m'ɔ hali yí bɔ'n, ece nye yê emɔ sɔsali ɔ? ¹⁰ Eɛe kpaɔn nsɔ'n kɔsɔ mɔ n valí m manlín menian akpɪ nnan'n lili'n, m'ɔ hali yí bɔ'n, ece nye yê emɔ sɔsali ɔ? ¹¹ Ɔ yɔ se mɔ emɔ ndí man yí bɔ ke nán kpaɔn anwɔn ejɔle yê mún kan mún kele emɔ'n? Nan mín nwan: Emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ *Falísifvɛ'n-mɔ nɔn *Sadusífvɛ'n-mɔ fali ayile nún anwɔn.” ¹² M'ɔ yólí sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ tɪ yí bɔ ke nán ayile'n mɔ be fa be fɔtɔ fali nún anwɔn ejɔle y'ɔ le kan ɔ. Nan Falísifvɛ'n-mɔ nɔn Sadusífvɛ'n-mɔ lili'n mɔ be kekele nún anwɔn ejɔle yê anun ɔ le kan ɔ.

Pielí 'ba han ke Zoji y'ɔ tɪ Izalayɛ Ngwandefvɛ nún ɔ
(Maakí 8.27-30, Luku 9.18-21)

¹³ Ɛhi anzin, Zoji hólí Sezale etin dɪɛ nún asɔ Filipɔ mân nún anun ɛlɔ. M'ɔ nún yí menian'n-mɔ juli ɛlɔ'n, ɔ kɔ bisa bé ke: “Menian'n-mɔ nwan sɔanlan benin y'ɔ le *Mân Baa'n?”

¹⁴ Kosuan sɔ'n mɔ Zoji bisali nún anwɔn, bé nwan: “Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wɔ, mmie-mɔ nwan *Eli y'ɔ le wɔ, mmie-mɔ nwan Zolomin y'ɔ le wɔ anaan Nyanmian mgbɔmanfvɛ'n-mɔ, bé bie y'ɔ le wɔ.”

¹⁵ Zoji nwan: “Nan emɔ lili, emɔ jɔnlún ke nwan sɔanlan dɪɛ y'ɔ le mín?”

¹⁶ Simɔn Pielí nwan: “Kilisi'n, Izalayɛ Ngwandefvɛ'n y'ɔ le wɔ. Ɛ tɪ Tiasífvɛ Nyanmian nún Awa.”

¹⁷ Ɛhi a, Zoji nwan: “Zonasí awa Simɔn, nyila hán wɔ. Ɔ sanlín ke nán kulo sɔanlan yê ɔ'a man a nwun yí sɔ ɔ. Nan mín Sɪ m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ'n yê ɔ'a man a nwun yí ɔ. ¹⁸ Mín kɔsɔ mún kan mún kele wɔ ke ɛ li Pielí (yí bɔ y'ɔ le ke ɛbɔɛ). Ɛbɔɛ sɔ nún asɔ yê mún 'si mín Asɔnún nún ɔ. Ewue muonun tunmin'n m'ɔ le yí'n ngwala man like fíí yɔ yí nyunnun. ¹⁹ Mún 'fa Anwunno Belemgbin Mân nún anɔan sannvɛ'n mún wula wɔ sa nún. Sɔanlan biala mɔ asɛ nún asɔ ewa ɛ kɔ tike anɔan'n kɔ man yí'n, anún b'a tike b'a man yí anwunno ɛlɔ. Yê sɔanlan biala kɔsɔ mɔ asɛ nún asɔ ewa a ndike man anɔan nún a mman man yí'n, anún b'a ndike b'a mman man

yí anwunno elo.” ²⁰ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, ò totuakí yí menian'n-mò ke nán be kan be kele swanlan ke Kilisi'n, Izalaye Ngòandefvè'n y'ò le yí.

Zozi 'ba han yí ewue'n non yí etinngge nun anwòn ejòle (Maakí 8.31-9.1, Luku 9.22-27)

²¹ Ɔ fi cian sò'n m'ò kò'n, Zozi kò bò yí bò, ò kò han kò hele yí menian'n-mò ke: “Ɔ se ke n gó Zoluzalemòn. N gó n nwún yale Zufò mgbain'n-mò, ò non Nyanmian *teyifòe mgbain'n-mò non *mala nun asò mgbain'n-mò asa nun. Be 'ba hun mín, nan yí cian nsan nun asò, n ví ewue nun mun 'tinngge.”

²² Ehi, Pìeli kò fa yí kò hò ahanmian, ò kò tu yí nyunnun. Yí nwan: “Yé Mún, Nyanmian kpála gúa! Like fíi ngò tò man wó.”

²³ Mò Pìeli hanlun sò'n, Zozi kò kpe yí nyin ò kò se yí ke: “Satan, fi mín nwòn ewa kò mva. É 'totua mín atin, afi nán Nyanmian ajònlun yé é le yí ò, nan kulo menian'n-mò ajònlun yé é le yí ò.”

Like mò be yò a, be kvala Zozi sò si'n

²⁴ Ehi anzin, Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò ke: “Swanlan m'ò kulo ke ò si mín sò'n, n'ò susu yí swanlan baka nun anwòn. Ɔ fá yí kolòwa'n ò tò yí kòmún sò, nán ò sí mín sò. ²⁵ Ɔ sanlun ke swanlan m'ò kulo ke ò kpòndè yí ngòan'n, ò 'minlin yí ngòan sò'n. Nan swanlan m'ò kò si mín sò dede ò kò wu mín dunman nun'n, swanlan sò'n 'nyan ngòan. ²⁶ Se swanlan kòn nyan asié asò ewa ninngge'n kwalaa nan se ò minlin yí ngòan nun an, anin nzu nvasòe dié yé ò 'nyan yí sò ò? Nzu like dié yé swanlan kòn kwalaa ke ò yò ò de yí ngòan ò? ²⁷ *Màn Baa'n fi yí Sù anunmnyanmòn nun anun ò non nyanmiansò mmòfòe'n-mò 'ba a. Se ò ba a, ò 'nyan swanlan kòn biala junman'n m'ò lili nun anwòn ò tua yí kale. ²⁸ Mun kan yí ananhòle mun kele emò ke: bé mò b'a yia ewa'n, mmie-mò ngò wu man, be 'ba nwun Màn Baa'n ke ò le ba ò di belemgbin.”

17

Zozi anwòn ekacie'n (Maakí 9.2-13, Luku 9.28-36)

¹ Ehi anzin cian nsian, Zozi kò fa Pìeli, Zoakí non yí nianman Zòan. Ɔ non bé menian nsan nun ala bé kò ti bé nwòn boka kannganlaun kòn asò. ² Ebele, Zozi kò kaci bé nyunsò. Yí nyin nun anun kò ta ke senze, yí taladié'n m'ò wula'n kò yò fufue hyiein hyiein kpa ke kanlannie. ³ Zozi menian nsan'n 'nyan an, anin Moyizí non Eli non Zozi be le jòjò.

⁴ Mò Pìeli nwunlin yí sò'n, ò kò han kò hele Zozi ke: “Yé Mún, ò ti kpa ke ye wò ewa. Se é kulo a, mún 'bò *tantú nsan. Wó dié kòn, Moyizí dié kòn yé Eli kòsò dié kòn.”

⁵ Anin Pìeli anòan wò sò ò te jòjò, bolé'n ti ke kanlannie, ò kò a kò hala bé sò. Bolé nun anun, anie kòn kò te, yí nwan: “Swanlan ehi ti mín ehulo Baa. M'an fa mín lò'a'n kwalaa m'an wula yí nun. Emò tie yí!”

⁶ Mò yí menian'n-mò tili anie sò'n, esulo kpili kpa kò han bé dede be kò butu butu bé nyin asu. ⁷ Zozi kò a kò kpusu kpusu bé, yí nwan: “Nán be sulo, be jásu.” ⁸ Be 'kuku bé ti sò a, swanlan fíi non man ebele ke Zozi angonmun ala.

⁹ Mò be fi boka nun asò be 'ju'n, Zozi kò han kò hele bé ke: “Like mò emò a nwun yí'n, nán be kan be kele swanlan fíi dede ò 'ju cian mò Màn Baa'n fi ewue nun ò kò tinngge'n.”

¹⁰ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, yí menian'n-mò kò bisa yí ke: “Ɔ yò se mò *mala nun asò mgbain'n-mò kan ke Eli yé ò 'di mva ba'n?”

¹¹ Zozi nwan: “Ɔ ti sò, Eli 'di mva ba ò sesie ninngge'n kwalaa kpe kpe. ¹² Nan kòsò mun kan mún kele emò ke Eli a a dada angonmun. Menian'n-mò a nnnwun man yí nzòle, be yòli yí ke bé kunnun kulo. Màn Baa'n muonun, ke be 'ba hele yí yale nun anun.” ¹³ Yí menian'n-mò tili yí bò ke Zòan Batisi yé anun ò le kan yí nwòn ejòle nun ò.

Zozi 'ba tu kpafèle kòn anwòn wawe ete'n (Maakí 9.14-29, Luku 9.37-43a)

¹⁴ Mò be walí dede be juli meninsoanman nun anwòn ebele'n, bian kòn kò a kò kotò Zozi anyunnun, yí nwan: ¹⁵ “Yé Mún, nwun mín wa belenzua nun anwòn anwunnvoe. Ɔ kpe, ò le nwun yale soanman, ò tò sìn nun, bie kòsò a, ò tò asue nun. ¹⁶ M'an fa yí m'an bele wó menian'n-mò, nan b'a ngòala man like fíi yò man yí.”

¹⁷ Zozi nwan: “Ati anun ete mma mò be nne man Nyanmian be nni man, mún non emò ye tánlan ewa dede ò hó jú mele benin nán emò a nyan dedi? N díla mín ahònlun n zó emò dede ò jú mele benin? Be fá batonman'n be béle mín ewa.” ¹⁸ Be kò fa batonman'n be kò bele Zozi. Ɔ kò jòjò aminle sò ò kò hele wawe ete'n. Ɔ fi yí nun kò fite. Ebele ala, batonman nun anwòn kò sa.

¹⁹ M'ò yòli sò'n, Zozi menian'n-mò kò fa bé ti be kò bò yí nwòn, bé nwan: “Nzuke ati yé y'a nguala man wawe ete ehi tu'n?”

²⁰ Zoji nwan: “Emo a ngwala man yi tu, o sanlin ke emo dedi'n ti kaan sonman. Mun kan yi ananhale mun kele emo ke se emo le dedi mo yi kpili ju ke muntadi baa a, emo se buka ehu ke: 'Buka, fi ewa tu ko elo' a, o 'tu ko. Like fi nnon man ebele mo emo ngo huala man yi yo o. [²¹ Nan mo ti ke wawe ete ehu soa'n, mmotwe eyole non abuala ye be fa be tu yi o.”]

Zozi 'ba bo yi ewue o non yi etinngge nin aso biekun (Maaki 9.30-32, Luku 9.43b-45)

²² Ehi, anin be kwalaa be wo Galile man nun anun elo. Elehon kon Zozi ko fa ko to be nyunnun ke: “Be 'ba yi *Man Baa'n be man menian'n-mo ²³ maan be kun yi. Se o wu a, yi cian nsan nun aso, o fi ewue nun o 'tinngge.” Yi ejole so'n manlin yi menian'n-mo anwon bubuli be kpa.

Asonun sua nin anwon ajule'n

²⁴ Mo be juli Kapere nawomun'n, be mo be dide asonun sua nin anwon ajule'n ko a ko to Piel, be nwan: “Emo amin'n muonun, o ndua man asonun sua nin anwon ajule'n bie o?”

²⁵ Piel nwan: “O tua bie.”

Mo Piel buali be yueli'n, o ko wolo sua nin anun. O non mo o 'wolo sua nin anun'n, Zozi ko li mua ko bisa yi ke: “Simon, o ti se wo elo? Man ehu anun, nwan-mo yo di ke be tua ajule be man mmelembin'n-mo o? Be mo be le be kulo nun naan, nyofoe'n-mo o?”

²⁶ Piel nwan: “Nyofoe'n-mo ye be tua o.”

Ehu a, Zozi nwan: “Be mo be le be kulo'n, be ndua man bie. ²⁷ Nan koso kemoo ye ngulo man ke ye do be ngasi'n, yi ti ko asue nin anwan elo ko to koba. Ejue mo e ko li mua ko hyi yi'n, tele yi nwan nin anun. E 'ba nwan ke esika wo nun, o sa min non wo ye ajule'n tua. Fa ko tua.”

18

Swanlan mo ti kpili tala be kwalaa'n (Maaki 9.33-37, Luku 9.46-48)

¹ Mele so'n, Zoji menian'n-mo wali yi nwon ebele, be ko bisa yi ke: “Ye Mun, Anwanno Belemgin Man nun anun, nwan swanlan die yo ti kpili tala be kwalaa o?”

² Mo be bisali kosuan so'n, Zozi ko fele batonman kaan kon, o ko fa yi ko sie be afian ebele. ³ Ye yi nwan: “Mun kan yi ananhale mun kele emo ke se emo a ngaci man emo abalabo'n, b'a nyo man ke mmatonman nganngan an, emo ngo man Anwanno Belemgin Man nun anun elo bie. ⁴ Swanlan mo ko bebele yi nwon asi dede o ko kaci ke batonman ehi'n, yi yo ti kpili Anwanno Belemgin Man nun anun elo o. ⁵ Min dunman nun, swanlan mo ko le batonman kon mo ti ke ehi'n, anin min muonun ye o'a le min o.

Ete eyole'n (Maaki 9.42-48, Luku 17.1-2)

⁶ “Mmatonman ehi-mo be de min be di'n, swanlan mo ko man be nun kon ko to ete nun anun'n, swanlan so'n, o di ke be fa ebwe kpili kpa be munda yi kamun be ju yi be to jenvie nun anun. ⁷ Man nun a fa munnzue ke nun ye ninngge mo man swanlan to ete nun anun'n wo o. Ninngge so'n-mo wo ebele daa. Nan munnzue han swanlan ehi mo man ehunlin-mo to ninngge ete so'n-mo anun'n. ⁸ Yi ti, se wo sa kon anaan wo ja kon yo man e to ete nun anun an, anun ko to mua. Afi se o ka wo sa kon anaan wo ja kon nan e nyan ngwan nun an, o ti kpa tala ke e ko fa wo sa nnyuan'n, anaan wo ja nnyuan nun e ko ho sin'n mo nnon man le nun anun'n. ⁹ Se wo nyan kon yo man e to ete nun anun an, anun tu to mua. Afi se o ka wo nyan kon nan e nyan ngwan nun an, o ti kpa tala ke e ko fa wo nyan nnyuan nun e ko ho sin'n mo nnon man le nun anun'n.

Ba'n mo o'a minlin nin anwon anyindala'n (Luku 15.3-7)

¹⁰ “Emo sie be nwon ye nan b'a ndoto man mmatonman ehi-mo anun bie anyunnun ngelele. Afi mun kan mun kele emo ke nyanmianso elo, be mmofoe'n-mo jijin min Si mo wo anwanno nun anyunnun ebele cian daa. [¹¹ O sanlin ke, Man Baa'n wali ke o 'ba kpomnde be mo b'a minlin'n nan o de be ngwan.] ¹² Se swanlan kon le yi muwa eya, nan se nunhan kon minlin an, aso o nyaci man abulahwanlan non ngwanlan nun ebele, o ngo ngbonnde man kon'n mo o'a minlin nun o? ¹³ Mun kan mun kele emo ke se o nwun yi a, yi nwon fe'n mo ko li'n, o tala muwa abulahwanlan non ngwanlan'n mo b'a minlin man'n. ¹⁴ Emo Asi'n mo wo anwanno'n, ke o ti yi nun ala anun. O ngulo man ke mmatonman ehi-mo bie minlin.

Wo nianman kon yo wo ete a, atin mo fata ke e bu so'n

¹⁵ “Se wo nianman bie yo wo ete a, ko to yi, fele yi ahanman kan kele yi. Se o nwun yi ananhale a, anun wo sa a han wo nianman'n. ¹⁶ Se e kan nan o'a nde man wo so a, fele swanlan kon anaan menian nnyuan emo ho sese ejole'n maan be li nun adanzie. O sanlin ke menian nnyuan anaan menian nsan anwan ejole'n ye be bu yi ananhale o. ¹⁷ Nan se be kan nan o'a

ndie man an, bɔ asɔnɔn mma'n-mɔ amannɛ. Sɛ bɛ kɔsɔ bɛ kan nán ɔ'a ndie man an, bu yí kɛ ɔ ti sɔanlan m'ɔ nzɪ man Nyanmian mɔ yí ti ti ɛtɛ kɛ Zufɔ m'ɔ dide ajule man Lɔmɔn amma'n-mɔ'n.

¹⁸ “Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ kɛ, sɔanlan biala mɔ asɛ nun asɔ ewa ɔ kɔ li yí ɛtɛ nun ananhɔle, m'ɔ kɔ yaci kɔ gua, mɔ emɔ kɔ sɔ yí nun'n, anun b'a sɔ yí nun anwunno ɛɔ. Yɛ sɔanlan biala kɔsɔ mɔ asɛ nun asɔ ewa ɔ'a nni man yí ɛtɛ nun ananhɔle, mɔ ɔ'a nyaci ɔ'a ngua man, mɔ emɔ a nzo man yí nun'n, anun b'a nzo man yí nun anwunno ɛɔ.

¹⁹ “Ese mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ kɛ, asɛ nun asɔ ewa, sɛ menian nnyuan anɔan sɛ bɛ nwon bɛ bisa like biala wɔ bɛ mmɔtɔe nun anun an, mín Si m'ɔ wɔ anwunno ɛɔ'n 'fa man bɛ. ²⁰ ɔ sanlɔn kɛ lika biala mɔ menian nnyuan anaa nsan kɔ yia wɔ mín dunman nun'n, n wɔ bɛ afian ɛbele.”

Akɔa'n mɔ ɔ'a nva man yí manngɔn nun anwɔn sa

ɔ'a nje man yí nun anwɔn anyɪndala'n

²¹ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, Pielɪ kɔ hyɔn kɔ mantan yí ɔ kɔ bisa yí kɛ: “Yɛ Mun, sɛ mín nianman bie di mín nwon ejɔle ɛtɛ a, anun n yáci yí nwon sa n jé yí fá nye? N yáci yí nwon sa n jé yí dede fá nsɔ ɔ?”

²² Zozi nwan: “Cɛcɛ, m'an nze man wɔ kɛ ɛ fá yí nwon sa ɛ hyɛ yí fá nsɔ, nan fa yí nwon sa ce yí fá abulasɔ non nsɔ.

²³ “Ehi ati, ɛ 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yí'n. Belemgbin kɔn nwan ɔ 'dide yí esika'n kwalaa mɔ yí ngɔa'n-mɔ tua yí'n. ²⁴ Kɛ ɔ bɔli yí bɔ mɔ ɔ 'tɪtɪ mgbɔndan'n, bɛ non yí ngɔa'n-mɔ anun kɔn kɔ a, ɔ tua yí kotoku akpɪ kɔ yɔ nye. ²⁵ Akɔa sɔ'n le man like fíi m'ɔ fa tua kale nun ɔ. Yí mín'n kɔ man atin kɛ bɛ tɔnɔn yí non yí yɪ, non yí mma'n-mɔ non bɛ nwon ninngɛ'n kwalaa'tin bɛ fá bɛ túa kale'n.

²⁶ “Mɔ yí mun'n hanlɔn sɔ'n, akɔa'n kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun ɔ kɔ bɔtɔ yí nwon ɔ kɔ hele yí kɛ: ‘Mín mun, si abɔtalɛ, nán wɔ esika'n, m'ba tua yí kwalaa mun man wɔ.’ ²⁷ Akɔa'n hanlɔn ehi a, yí mun'n kɔ nwun yí nwon anwunnvoe, ɔ kɔ fa kale'n ɔ kɔ hyɛ yí ɔ kɔ yaci yí maan ɔ kɔ hɔ.

²⁸ “Akɔa'n fi ɛbele ɔ kɔ fite. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ non yí manngɔn kɔn m'ɔ non yí di junman lika kɔn'n kɔ yia. Yí manngɔn sɔ'n tua yí esika kaan bie. ɔ kɔ sɔ yí konvin ɔ kɔ mian. Yí nwan: ‘Tua mín esika'n man mín!’

²⁹ “Yí manngɔn'n kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun ɔ kɔ bɔtɔ yí nwon ɔ kɔ hele yí kɛ: ‘Anianman, si abɔtalɛ, nán wɔ esika'n, mín 'ba tua mun man wɔ.’

³⁰ “ɔ hanlɔn ehi a, akɔa'n ngɔ tie man, ɔ kɔ man bɛ kɔ hyɪ yí manngɔn'n bɛ kɔ tɔ yí fiadi dede ɔ kɔ ju cian mɔ ɔ kɔ tua yí kale'n. ³¹ Mɔ ngɔa ehinlɔn-mɔ nwunlin yí nyɔle sɔ'n, bɛ nwon kɔ bubu bɛ, bɛ kɔ hɔ kɔ han kɔ hele bɛ mun'n.

³² “Nan mɔ munlian'n tili ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ fele akɔa sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí kɛ: ‘Akɔa ati anun ɛtɛ! M'an fa wɔ kale'n kwalaa m'an hye wɔ. ɔ sanlɔn kɛ a bɔtɔ wɔ nwon a hele mín. ³³ Kɛ n nwunlin wɔ nwon anwunnvoe'n, wɔ kɔsɔ ɔ di kɛ ɛ nwun wɔ manngɔn nun anwɔn anwunnvoe.’ ³⁴ Belemgbin'n kɔ fe eya kpa, ɔ kɔ tɔ akɔa'n kɔsɔ fiadi dede ɔ kɔ ju cian m'ɔ kɔ tua yí kale'n.”

³⁵ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Sɛ sɔanlan di emɔ anwɔn ejɔle ɛtɛ nán emɔ a nyɪ man bɛ kunnun b'a nyaci man yí nwon sa b'a nje man yí a, mín Si'n kɔsɔ m'ɔ wɔ anwunno'n nyaci man emɔ anwɔn sa ɔ nje man emɔ.”

19

Eyila nun anwɔn ejɔle'n
(Maaki 10.1-12)

¹ Mɔ Zozi yueli yí ejɔle sɔ'n-mɔ kan'n, ɔ fi Galile mân nun anun ɛbele ɔ kɔ hɔ Zude mân nun anun, asue Zuludɔn nun anzɪn ɛɔ ebue kɔn. ² Meninsɔnman sili yí sɔ. Bɛ 'ba a, bɛ non nwuluwafɔe. Zozi manlɔn bɛ nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn salɔ.

³ Anun *Falɪsɪfɔe mmie-mɔ wɔ meninsɔnman nun anun. Bɛ kɔ kpunngɛ Zozi anwɔn ɛbele. Kɛmɔ bɛ kulo kɛ bɛ sua yí ngaa nun ati, bɛ kɔ bisa yí kɛ: “Kpɪn, asɔ yɛ mala'n man atin kɛ belenzua kɔn kɔala kɛ ɔ sin atin ngacile biala asɔ ɔ yila yí yɪ ɔ?”

⁴ Bɛ bisali sɔ a, Zozi nwan: “Asɔ emɔ kunnɔali man yí Ehele Ejɔle nun anun lé kɛ abɔbɔ nun anun, Bɔfɔe'n bɔli belenzua non balasua. ⁵ M'ɔ bɔli bɛ yueli'n, yí nwan: *Ehika ati, belenzua'n fi yí si non yí nin abɔ anwɔn 'ba jasɔ. ɔ 'fa yí nwon bɔ yí yɪ, nán bɛ munnyuan'n bɛ yɔ sɔanlan munmuan kɔn.* ⁶ Yí sɔ ehi, anun bɛ ti man menian nnyuan kɔn, nan b'a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Like mɔ Nyanmian kɔ han kɔ bɔ nun'n, kulo sɔanlan n'ɔ ti nun.”

⁷ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, Falɪsɪfɔe'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: “Anun ɔ yɔ sɛ mɔ Moyizɪ manlɔn atin kɛ belenzua hɛle eyila kalata ɔ mán yí yí nán ɔ yíla yí'n?”

8 Zozi nwan: "Moyizı manlun atın ke emö yıla bé yi-mö. Ɔ sanlın ke emö ati anun tı etc. Nan abubö nun anun'n, anun ɔ tı man so. 9 Müün kan mun kele emö ke svanlan mö yı yı a mmö man bian m'ö kö yıla yı ɔ kö ja balasua fuföle'n, svanlan so'n, anun ɔ'a tön ajaa."

10 Mö Zozi menian'n-mö tılı ejöle so'n, bé nwan: "Se eyıla nun anwon ejöle'n tı sva a, anun ɔ tı kpa ke be nja man bé nwön."

11 Mö be hanlın so'n, Zozi nwan: "Nán menian'n-mö kwalaa yê be tı ejöle so'n abü ɔ. Nan bé mö Nyanmian a man bé yı nwön tunmin'n yê be kwalaa be tı yı bü ɔ. 12 Ninngge döün wö ebele, ɔ jji melenzua'n mmie-mö, ɔ man be nguála man bala ja. Mmie-mö wö ebele, be 'wö bé a, anun bé nwön tı man kpa. Mmie-mö kusü wö ebele, be sa bé. Mmie-mö kusü wö ebele, Anwunno Belemgbin Mân'n dunman nun, be nja man bala. Svanlan m'ö sı fasie'n, ɔ fá sie!"

(Maakı 10.13-16, Luku 18.15-17)

13 Mö Zozi hanlın so yuel'n, menian mmie-mö falı mmatönman nganngan be belelı yı ke ɔ fá yı sa ɔ fúa bé nwön nán ɔ yéyıla bé so. Nan mö yı menian'n-mö nwunlın yı so'n, be sjujölı bé.

14 Ehi a, Zozi nwan: "Nán be totua mmatönman'n-mö atın, be yáci be maan be bála mın nwön. Ɔ sanlın ke Anwunno Belemgbin Mân'n, bé mö be tı ke mmatönman ehi-mö'n y'ö tı bé die ɔ." 15 Zozi falı yı sa'n-mö fualı bé nwön yuelı, yı nzin y'ö fı ebele ɔ hólı ɔ.

*Kpafele esikafve nun anwon ejöle'n
(Maakı 10.17-31, Luku 18.18-30)*

16 Ehi, svanlan kón walı tokı Zozi, yı nwan: "Ngeheleföe, nzu like die kpa yê n yó nán m'an nyan ngöan m'ö le man ayuelie nun ɔ?"

17 M'ö hanlın so'n, Zozi kö bisa yı ke: "Nzuke ati yê ε le bisa mın like m'ö tı kpa nun anwon ejöle ɔ? Nyanmian angönmün cein y'ö tı kpa ɔ. Se ε kulo ke ε nyan ngöan m'ö le man ayuelie nun an, anun di mala'n-mö asu."

18 Kpafele'n kö bisa Zozi ke: "Anun mala benin-mö?"

Ehi a, Zozi kö bua yı ke: "N'ε kun svanlan, n'ε tön ajaa, n'ε wua, n'ε di ato ε tv wó manngön bie abu, 19 man wó nyan sá wó sı nön wó nin, afı kulo wó manngön ke wó muonun wó nwön."

20 Mö Zozi hanlın so'n, kpafele'n nwan: "M'an li mala ehi-mö kwalaa asu. Nan nzuke like die biegun y'ö se ke n yó ɔ?"

21 Zozi nwan: "Se ε kulo ke ε yue kpa yö bököo a, anun kö tönun wó ninng'e'n kwalaa mö ε le yı'n. Esika'n mö ε kö nyan yı'n, fa man ehianföe'n-mö, nán ε 'ba nyan anwöndie döün anwunno elö. Se ε yö yı so yue a, bala nán sı mın so."

22 Kpafele so'n kusü a nyan yı nwön kpa. Nan m'ö tılı ejöle'n mö Zozi hanlın helelı yı'n, yı lba bolı yı nwön ɔ kö hö.

23 Ehi, Zozi kö han kö hele yı menian'n-mö ke: "Müün kan yı ananhöle mun kele emö ke svanlan m'ö kö nyan yı nwön'n, Anwunno Belemgbin Mân nun anun elö ewöbve yö sı kpa man yı. 24 Ese mun kan mun kele emö biegun ke: ɔ yö sı man naan kpilı'n mö be fele yı svamö'n ke ɔ wöbö dölöwa bae nun. Nan ɔ yö sı kpa man esikafve kón ke ɔ wöbö Nyanmian Belemgbin Mân nun anun."

25 Mö yı menian'n-mö tılı ejöle so'n, ɔ sinlın bé nwön kpa. Bé nwan: "Se ɔ tı so a, anun nwan svanlan die yê ɔ kwalaa Anwunno Belemgbin Mân nun anun kö ɔ?"

26 Zozi nianlın bé dede a, yı nwan: "Ɔ yö sı man menian'n-mö, nan ɔ nyö sı mman man Nyanmian."

27 Ehi, Pıelı kö jasü, yı nwan: "Yé mö y'a yaci yé ninng'e'n kwalaaatin mö ye sı wó so'n, anun yé kusü yé die tı se?"

28 Zozi nwan: "Müün kan yı ananhöle mun kele emö ke mele mö *Mân Baa'n 'ba tanlan yı anunmınyanmön belemgbin bia nun asu mân fuföle nun anun'n, emö menian bulu nun nnyuan'n mö emö sı mın so'n, emö 'ba tanlan belemgbin bia so be bua Izalaye nvilie bulu nun nnyuan'n ndee. 29 Ese svanlan biala mö mın tı, ɔ kö yaci yı awulo, yı nianman mmelenzua anaan mmalasua, yı sı anaan yı nin, yı mma, anaan yı ebo, ɔ 'nyan yı nwön so fá eya, ese ɔ 'nyan nyanmiansü ngöan m'ö le man ayuelie'n. 30 Nan kusü, bé mö kikaala be li möa'n, bé döün be 'ba ha sian. Yê bé döün kusü mö be halı sian'n, be 'ba li möa."

20

Kpafö'n-mö ahatua nun anwon anyımdala'n

1 "E'ınwun like mö Anwunno Belemgbin Mân'n soman yı'n: Elehun kón munlian kón kö jasü ngelemö tutun kpa, ɔ 'kö a kponnde menian maan be di junman yı divın ebo nun asu. 2 Bé m'ö nwunlın bé'n, ɔ nun bé kö li cian kón junman nun anwon gua. Y'ö nun bé halı yı divın ebo nun asu ɔ.

3 "Ngelemö döe ngöanlan ɔ kö fite gua nun asu elö biegun. Ɔ 'nıan an, menian mmiekun-mö gugua gua nun asu, be le man junman be nni man. 4 Ɔ kö han kö hele bé ke: 'Emö kusü hó lí junman mın ebo nun asu nán yı nwön ahatua m'ö se fata'n, mın 'fa mun man emö.'"

⁵ “O hanlin an, menian'n-mo ko tie be ko ho junman nun elie yi ebo nun aso. Senzejinlan non nosoba dae nsan, bian'n ko fite biegun, o ko nwun menian mmiekun-mo nan o'a fa be. ⁶ Mo be 'ko a bo nosoba dae nnun'n, o ko nwun mmiekun-mo gua nun aso, nan o'a bisa be ke: 'Nzuke ati ye emo gua ewa mgban sua mo emo nni man junman fi'n?'

⁷ “Be nwan: ‘Svanlan manlin man ye junman ti o.’

“Bian'n nwan: ‘O, anin emo ho li junman min divun ebo nun aso.’

⁸ “Nosoba mo be kponzulu'n, o ko fele kpain'n mo nian yi junman nun aso'n, yi nwan: ‘Fefe kpafu'n-mo koolaatin nan tua be esika'n man be. E 'tua, di mo ba yi bo be mo n vali be nosoba nun'n dede nan o'a to be mo n vali be ngelemo nun'n.’

⁹ “Be ko fefele be mo be fali be dae nnun'n, be ko tua be cian kon junman esika'n be ko man be. ¹⁰ Mo be mo be lili moa be fali be'n 'de be esika die'n, be jonlin ke o 'ba ho yi nyunnun tala dae nnun mma'n-mo die'n. O'a nyo man so, nan cian kon junman esika nun ala ye be tual manlin be o. ¹¹ Be 'de be esika nun an, anin be le jujo bian'n be konvin abu. ¹² Be nwan: ‘Kpafu ehi mo b'a li junman dahyoli konmgba'n, esika'n mo a tua be'n non ye die'n se, ye mo ye jin eyua heleman ehi anun y'a li junman dede alie nun a fa san'n!’

¹³ “Mo be jujoli so'n nan bian nun a tua a se be nunhan kon ke: ‘Min manngon, m'an nnaka man wo o. Nan cian kon junman gua'n mo ye non seli yi nwon'n ye m'an tua m'an man wo nun o? ¹⁴ Fa wo esika'n nan ko. Cian kon junman esika'n mo mun fa mun man wo'n, yi konmgba'n ye min 'fa mun man be mo n vali be dae nnun nun o. ¹⁵ Min esika o, ke mun kulo ke mun yo yi'n ye mun yo o. Anaan kemmo m'an yo sian mma'n-mo kpa'n, o yo wo eya o?’”

¹⁶ Ehi, Zozi ko han ko to so ke: “Be mo be li sian'n, be 'di moa ye be mo be li moa'n, be 'di sian.”

*Zozi 'ba bo yi ewue'n non yi etinngge nun aso biegun
(Maaki 10.32-34, Luku 18.31-34)*

¹⁷ Ehi anzin, mo Zozi 'ko Zoluzalem'on, atunnun, o ko fele yi menian bulu non nnyuan nun ahanman, o ko han ko hele be ke: ¹⁸ “Emo tie, ye le ko Zoluzalem'on. Se ye ju elo a, be 'ba yi *Man Baa'n be man Nyanman *teyifoe mgbain'n-mo, o non *mala nun aso mgbain'n-mo maan be kun yi. ¹⁹ Be 'fa yi be man be mo be ti man Zufu'n maan be golo yi nwon, be fin yi mgbele be bobo yi kolowa nun aso. O wu a, yi cian nsan nun aso, o 'tinngge.”

*Zvaki non Zvan anin'n 'ba sele Zozi like
(Maaki 10.35-45)*

²⁰ Ehi, Zebede amma'n-mo anin non be wali Zozi anwon ebele. O ko koto yi nyunnun o ko sele yi ke o yo like kon man yi.

²¹ Zozi ko bisa yi ke: “Nzuke ye e kulo ke n yo m man wo o?”

Balasua'n nwan: “Min mma nnyuan ehi-mo mo be wo ewa'n, cian mo e ko kaci belemgbin'n, man kon tanlan wo sa fama so, man kon'n koso tanlan wo sa be so.”

²² Mo balasua'n hanlin ehi'n, Zozi nwan: “Like'n mo emo le kponnde'n, emo nzi man. Aso kang'o'n mo mun 'ba non nun'n, emo ko huala nun non o?”

Be nwan: “Yuo, ye ko huala nun non.”

²³ Zozi nwan: “O ti ananhole ke emo 'ba non min kang'o nun anun, nan koso m'o ti min fama so, anaan min be so etanlan'n, nan min ye mun fa menian'n-mo mun sie ebele o. Nan be mo min si a sesie a man be'n ye o 'fa be sie ebele o.”

²⁴ Mo yi menian bulu ehanlin mo tli ejole so'n, be felu anianman nnyuan nun anwon eya. ²⁵ Ehi, Zozi ko fele be koolaatin o ko han ko hele be ke: “Emo si ke man nun anun mmelemgbin'n-mo, o non be mgbain'n-mo, be kele be menian'n-mo yale be sisi be. ²⁶ Nan emo afian ewa die, o ti man so. Emo afian, m'o kulo ke o kaci kpain'n, o kaci emo akwa. ²⁷ Emo nunhan m'o kulo ke o di emo anyunnun'n, o yo emo kanga. ²⁸ Ehi ati, *Man Baa'n, o'a mma man ke o 'ba maan be so yi, nan yi muonun o wali menian'n-mo esobe nan o'a fa yi ngwan'n o'a le menian doon ati.”

*Zozi 'ba man anyinsinlinwafue nnyuan nwun asi
(Maaki 10.46-52, Luku 18.35-43)*

²⁹ Mo be fi Zeliko kulo nun anun be 'fite'n, menian doon kpa sili be so. ³⁰ Anun anyinsinlinwafue nnyuan gua atun nun anwan ebele. Mo be tli ke Zozi le sun'n, be ko tian nun, be nwan: “Ye Mun, belemgbin *Davidi Awa, nwun ye nwon anwunnvoe!”

³¹ Menian'n-mo ko totua be ke be muan be non. Be 'totua be a, anin bele mo be le tian nun kpa, be nwan: “Ye Mun, belemgbin Davidi Awa, nwun ye nwon anwunnvoe!”

³² Zozi ko jinlan o ko fele be, o ko bisa be ke: “Nzu ye emo kulo ke n yo m man emo o?”

³³ Be nwan: “Ye Mun, yo maan ye nwun asi.”

³⁴ Be nwon ko yo Zozi koun. O ko fa yi sa'n ko fua be nyn'n. Ebele ala, be ko nwun asi ye be sili yi so o.

21

Zozi 'ba wɔlɔ Zoluzalɛmɔn kulo nun anun
(Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40, Zvan 12.12-19)

¹ Zozi nɔn yɛ menian'n-mɔ, bɛ kɔ a dede bɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fele yɛ Betfaze nun asɔ. Kulo sɔ'n mantan Zoluzalɛmɔn. Bɛ kɔ bɔ nun *Olivɔ bɔka nun asɔ. Ebele, Zozi kɔ sɔan yɛ menian'n-mɔ anun nnyuan, ² yɛ nwan: "Ɛmɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ ɛmɔ anyunnun ɛlɔ nun asɔ. Mɔ ɛmɔ 'fite kulo nun asɔ ebele ala'n, ɛmɔ 'ba nwun kɛ afunlunmun bilɛ kɔn nɔn yɛ wa mɔnnda ebele. Ɛmɔ nyɔnnɔ bɛ bɛ bɛle mɔn. ³ Sɛ sɔanlan bie bisa ɛmɔ ejɔle a, ɛmɔ hɔn ke: 'Yɛ Mun a hian yɛ nwɔn.' Ɛmɔ kan sɔ a, bɛ 'ba yaci ɛmɔ maan bɛ fa bɛ bɛ ba."

⁴ Ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmɔian kɔmɔanfɔe'n hanlɔn'n kɔnɔn sɔ:

⁵ Nyanmɔian nwan: Kan kele Sion amma'n-mɔ,
ɛmɔ nɔan, ɛmɔ belemgbɔn'n tɔ afunlunmun sɔ.
Yɛ ahɔnɔn la asɔ ɔ le ba ɛmɔ anwɔn ɛlɔ
ɔ tɔ afunlunmun baa kɔn asɔ.

⁶ Mɔ Zozi manlɔn bɛ ngalie sɔ'n yueli'n, yɛ yɛ menian nnyuan'n hɔli ɔ. Like'n mɔ Zozi heleli bɛ ke bɛ yɔ'n, bɛ yɔli. ⁷ Bɛ kɔ fa afunlunmun'n nɔn yɛ wa'n bɛ kɔ a. Bɛ kɔ yɔyɔ bɛ taladiɛ'n-mɔ bɛ kɔ gua bɛ sɔ, yɛ Zozi fɔli tanlanɔn afunlunmun baa nun asɔ ɔ. ⁸ Menian dɔn kpa kɔ yɔyɔ bɛ taladiɛ'n bɛ kɔ sɛ yɛ atɔn nun anun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ kɔkɔpɛ aye male bɛ kɔ sɛ yɛ atɔn nun anun. ⁹ Bɛ mɔ bɛ li bɛ nyunnun'n ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ li Zozi anzɔn'n kɔ bɔ kɔ sulo. Bɛ nwan:

"Hozanna!

Nyila hɔn belemgbɔn *Davidi Awa'n!

Nyila hɔn sɔanlan ɛhɔ m'ɔ le ba wɔ yɛ Mun dunman nun'n!

Hozanna!

Nyila hɔn Nannan Nyanmɔian m'ɔ wɔ anwunno anwunno ɛlɔ'n!"

¹⁰ Mɔ Zozi 'wɔlɔ Zoluzalɛmɔn kulo nun anun'n, kulo bɔndɔn'n kɔ kɔpusu. Menian'n-mɔ kɔ bisa ke: "Nwan sɔanlan die ɔ?"

¹¹ Menisonman'n nwan: "Nyanmɔian kɔmɔanfɔe Zozi m'ɔ fi Galile kulo'n mɔ bɛ fele yɛ Nazaletɔ nun asɔ nun ɔ."

Zozi 'ba fɔan bɛ mɔ bɛ le di gua

Nyanmɔian awulo nun anun'n

(Maaki 11.15-19, Luku 19.45-48, Zvan 2.13-22)

¹² Zozi kɔ wɔlɔ Nyanmɔian awulo nun anun, ɔ kɔ fɔan bɛ kɔalaa mɔ bɛ le di gua nun'n. Ɔ kɔ han bɛ mɔ bɛ kaci esika'n tɔbilɔ'n-mɔ kɔ gua. Bɛ mɔ bɛ le tɔn mɔlɔnman'n, ɔ kɔ han bɛ bia'n-mɔ kɔ gua. ¹³ M'ɔ hanlɔn bɛ ninngɛ'n-mɔ gualɔ yueli'n, yɛ nwan: "Nyanmɔian Anɔan Ejɔle'n le kele ke: *Bɛ 'ba fele mɔn sua'n mmɔtɔe sua.* Nan ɛmɔ die, ɛmɔ a fa a kaci *awue sua!*"

¹⁴ Anyɔnsɔlinwafɔe, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sɔ'n mmie-mɔ kɔ a Nyanmɔian awulo nun anun, Zozi anwɔn ebele. Zozi kɔ man bɛ nwɔn kɔ sa. ¹⁵ Nan mɔ Nyanmɔian *teeyɔfɔe'n-mɔ, ɔ nɔn *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nwunlɔn asɔnɔnɔn nɔnngɛ'n mɔ Zozi yɔli'n, ɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ mɔ anɔn bɛ le tɔn Nyanmɔian awulo nun anun bɛ kan ke: "Anunmin-nyanmun hɔn belemgbɔn *Davidi Awa'n!", Zozi anwɔn kɔ yɔ bɛ ɛya.

¹⁶ Ɛhɔ, bɛ kɔ bisa Zozi ke: "Asɔ ɛ tɔ ejɔle'n mɔ bɛ le kan'n?"

Zozi nwan: "Yuo ɔ. Ebele Ejɔle nwan: *A fa aye ɛyɛ nun a wula mmatɔnman'n-mɔ nɔn adaman'n-mɔ anɔan.* Ejɔle sɔ'n-mɔ, asɔ ɛmɔ kinngali man yɛ lɛ ɔ?"

¹⁷ M'ɔ hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ yaci bɛ ebele ɔ fi kulo nun anun ɔ kɔ fite ɔ kɔ hɔ kɔ la Betanin kulo nun asɔ.

Zozi 'ba bɔ figi baka kɔn sasan

(Maaki 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Alɛ hɔn mɔ Zozi 'sa ba Zoluzalɛmɔn'n, ɛhɔe kɔ hun yɛ. ¹⁹ Ɔ kɔ nwun *figi baka kɔn atɔn nun anɔan, ɔ kɔ hɔ yɛ lɔ. Ɔ juli ebele a, nyɔ ngɔnɔn, ɔ ngɔ nyan baa sɔ. Ɛhɔ, ɔ kɔ se figi baka'n ke: "Ɔ fi ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, ɛ nzu man baa fɔ kɔn lɛ." Ebele ala, figi baka'n kɔ yue yɔlɔ bɔkɔɔ.

²⁰ Mɔ yɛ menian'n-mɔ nwunlɔn yɛ sɔ'n, ɔ sinlɔn bɛ nwɔn. Bɛ kɔ bisa Zozi ke: "Nan ɔ yɔ sɛ mɔ figi baka nun a yue yɔlɔ kukaala'n?"

²¹ Zozi nwan: "Mun kan yɛ ananhɔle mun kele ɛmɔ ke sɛ ɛmɔ le dedi mɔ ɛmɔ dedi'n jin yɛ ja nun'n, mɔ m'an yɔ figi baka ɛhɔ'n, ɛmɔ 'ba hɔala yɛ yɔ, ɛsɛ bɔbɔ sɛ ɛmɔ se bɔka ɛhɔ ke: 'Tu wɔ bɔ ewa, tutu kɔ tɔ jenvie nun anun' an, ɔ 'kɔ. ²² Sɛ ɛmɔ le dedi a, like biala mɔ ɛmɔ kɔ bisa yɛ mmɔtɔe nun anun'n, ɛmɔ asa 'kan yɛ."

Zozi tunmin'n m'ɔ le yɛ'n

(Maaki 11.27-33, Luku 20.1-8)

²³ Zozi kɔ wɔlɔ Nyanmɔian awulo nun anun, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanmɔian Anɔan Ejɔle'n. Nyanmɔian *teeyɔfɔe mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔpɔli Zozi, bɛ nwan:

“Tunmin benin yê ε le yí ε yò ninngε sɔa-mɔ ɔ? Nwan sɔanlan diε y'ɔ manlun wó yí nwɔn atun ɔ?”

²⁴ Zozi nwan: “Mín 'bisa emɔ kosuan kɔn. Sε emɔ tu yí nwan an, mín kɔsɔ mín 'kele emɔ sɔanlan'n m'ɔ man mín tunmin maan mun yò ninngε sɔa-mɔ'n. ²⁵ Nyanmian y'ɔ sɔanlan Zɔan ke ɔ sɔnɔn menian'n-mɔ ɔ, anaan kulo menian'n-mɔ yê be sɔanlan yí ɔ?”

Mɔ Zozi bisalɔ bé kosuan sɔ'n, akpɔlɔwa tɔli bé afian elɔ. Bé nwan: “Sε ye kan ke Nyanmian yê ɔ sɔanlan yí a, ɔ 'ba bisa yé ke: 'Nan nzuke ati yê emɔ a nne man yí 'ba nni man'n?” ²⁶ Nan sε ye kan ke: 'Menian'n-mɔ yê be sɔanlan yí' a, meninsonman'n 'fε yé nwɔn εya. Afí bé kwalaa be de be di ke Zɔan tí Nyanmian kpɔmanfɔε.”

²⁷ Ehi a, be kɔ bua Zozi ke: “Ye nzi man.”

Zozi kɔsɔ nwan: “Sε emɔ nzi man an, mín kɔsɔ mín ngan man sɔanlan'n m'ɔ man mín tunmin maan mun yò ninngε sɔ'n-mɔ'n mín ngele man emɔ.”

Mmatɔnman nnyuan nun anwɔn anyɔndala'n

²⁸ Eε Zozi nwan: “Emɔ tíε. Anun bian kɔn le yí mma nnyuan. Cian kɔn, ɔ kɔ han kɔ hele nunhan kpain'n ke: 'Mín wa, εnε, kɔ divin ebo nun asɔ elɔ kɔ li junman.’

²⁹ “Batɔnman'n tua se yí sɔ ke: 'Mún ngɔ man.' ɔ tí ebele dede yí nzin hyeli, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ ebo nun asɔ.

³⁰ “S'ie'n kɔ han ejɔle kɔnmgba sɔ'n ɔ kɔ hele yí wa kutua'n. ɔ hanlin an, yí wa'n nwan: 'Baba, m'an tí, mún 'kɔ.' Baa'n ngɔ hɔ man ebo nun asɔ.

³¹ “Anun mmatɔnman nnyuan'n, benin y'ɔ yɔli yí sɔ ehulo like ɔ?”

Bé nwan: “Nunhan kpain nun ɔ.”

Ehi, Zozi nwan: “Mún kan yí ananhɔle mún kele emɔ ke, bé mɔ be dide ajule'n, ɔ non tutu'n-mɔ, be 'di mɔa emɔ anyunnun Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elɔ. ³² ɔ sanlin ke Zɔan walɔ, ɔ heleli emɔ atun kpa'n, nan emɔ a nva man sɔ. Nan bé mɔ be dide ajule'n, ɔ non tutu'n-mɔ, bé diε, be leli yí be lili. Emɔ a nwun ke menian sɔ'n-mɔ kwalaa a le yí a li. Nan emɔ diε, emɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n, b'a nne man yí b'a nni man.”

*Divin ebo nun anwɔn anyɔndala'n
(Maaki 12.1-12, Luku 20.9-19)*

³³ “Emɔ tíε anyɔndala kɔn bieku. Anun bian kɔn le yí divin ebo. ɔ kɔ le yí nwɔn. ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yí nzan'n gua nun ɔ. ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sɔ. Sua sɔ'n tí kanganlaun. Be fɔ sɔ be sisa ebo'n. M'ɔ yueli'n, ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafu-mɔ asa nun. Yê ɔ hali yí atun ɔ. ³⁴ ɔ wɔ ebele dede mɔ divin nun etie'n tɔmɔn juli'n, bian'n kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ ke be hɔ kpafu'n-mɔ anwɔn elɔ, be hɔ lé yí diε'n be béle yí.

³⁵ “Kpafu'n-mɔ kɔ hyi bian'n ngɔa'n-mɔ be kɔ bɔ kɔn, be kɔ tɔtɔ nunhan kɔn kɔsɔ ebɔε be kɔ hun yí. ³⁶ Eεε bian'n kɔ sɔan yí ngɔa'n mmiekun-mɔ dɔɔn be talalɔ alimɔa diε'n-mɔ. Eεε kpafu-mɔ kɔ yɔ bé ke be yɔli ehunlin-mɔ'n. ³⁷ Sian diε, bian'n kɔ sɔan yí muonun yí wa'n bé nwɔn elɔ. Yí nwan: 'Kεmɔ ɔ tí mín kunnun baa'n, mún de mún di ke be 'ba man yí anyɔnzɔ.’

³⁸ “Nan mεle mɔ be nwunlin bian nun awa'n, bé nwan: 'Be nían, bian ehi m'ɔ le ba'n, cian bie dede yí dein yê ɔ 'di ajâ'n ɔ fa ebo nun ɔ. Yí tí, be mán ye hún yí ye fá ebo'n.’ ³⁹ Ehi a, be kɔ hyi bian nun awa'n be non yí kɔ hɔ ebo nun anwan elɔ be kɔ hun yí.

⁴⁰ “Nan sε bian'n m'ɔ le ebo'n ba a, kpafu sɔ'n-mɔ, nzu yê emɔ de di ke ɔ 'yɔ bé ɔ?”

⁴¹ Bé nwan: “ɔ nnwun man bé nwɔn anwunnvoe, ɔ 'kun kpafu ati anun etε sɔ'n-mɔ ɔ fa yí ebo'n wula menian nvɔfole asa nun. Tɔmɔn'n ju nán be 'tí ebo nun an, anun be yí yí diε be bele yí.”

⁴² Zozi nwan: “Ehele Ejɔle nun anun ejɔle kpɔle ehi, asɔ emɔ kɔnngali man yí lé ɔ?”

Ebve'n mɔ bé mɔ be le si sua nun a ju a tv'n,

yí yê ɔ'a kaci ayialε nun asɔ ebve cɔnjin kpa nun ɔ.

Like mɔ yé Mún a yɔ nun anun.

ɔ tí enyɔnmuan like wɔ yé nymso!”

⁴³ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Ehi ati, mún kan mún kele emɔ ke Nyanmian Belemgbin Mân'n, be 'tɔa emɔ be de be man menian mɔ b'a nun bé nwɔn mɔ be bɔ bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyun'n. [⁴⁴ Sɔanlan biala m'ɔ kɔ tɔ ebve sɔ nun asɔ'n, yí nun 'titi. Sɔanlan kɔsɔ mɔ ebve sɔ'n kɔ tɔ yí sɔ'n, ɔ 'nunkun yí.”]

⁴⁵ Mɔ Zozi buli anyɔndala sɔ'n, Nyanmian *teeyífoε mgbain'n-mɔ non *Falisífoε'n-mɔ nwunlin ke bé nwɔn ejɔle yê Zozi le kan ɔ. ⁴⁶ Ehi ati, be kpɔnndeli atun mɔ be 'sun sɔ be cɔ yí. Nan kɔsɔ, meninsonman'n dunman nun, be sulo, be kɔ yaci be kɔ hɔ. ɔ sanlin ke menian'n-mɔ bu Zozi ke Nyanmian kpɔmanfɔε.

22

Atɔnvɔle alie nun anwɔn anyɔndala'n
(Luku 14.15-24)

¹ Zoi buli anyɔndala mmiekun-mɔ dɔɔn ɔ heleli bé. Yí nwan: ² “Anwunno Belemgbin Mán'n tɪ ke belemgbin kɔn m'ɔ le man yí wa belenzua kɔn fa yí yɪ atɔnvɔle ɔ. ³ ɔ kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ ke be hɔ féle bé m'ɔ tɔh yí sa feleli bé'n ke b'a sesie alie nun a yue. Be hɔli feleli bé a, menian sɔ'n-mɔ fíi ngɔ a man.

⁴ “ɔ kɔ sɔan yí ngɔa'n mmiekun-mɔ, yí nɔan la bé nɔan nun, yí nwan: ‘Emɔ sé bé ke: M'an hun mín nnale'n-mɔ nɔn naan'n-mɔ mɔ b'a lɔ kpa'n. M'an sesie alie nun a yue. Yí ti, emɔ bála atɔnvɔle nun abɔ.’

⁵ “Be hɔli feleli bé a, menian sɔ'n-mɔ ngɔ kpinlin belemgbin anwɔn. Ehi jasɔ a, ɔ le kɔ yí ebole, ehi jasɔ a, ɔ le kɔ a tɔnɔn yí ninngɛ. ⁶ Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ sɔ ngɔa'n-mɔ be kɔ hele bé yale dede be kɔ hun bé. ⁷ Mɔ belemgbin'n tɔh ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ fe eya. ɔ kɔ sɔan yí nzalafu'n-mɔ ke be hɔ hún kodiawu sɔ'n-mɔ ɛsɛ be yála bé kulo'n.

⁸ “Mɔ ehi tɔh yí nɔwɔn'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí ngɔa'n-mɔ ke: ‘Atɔnvɔle alie nun a bɪn. Nan bé mɔ n veleli bé'n, bé fíi b'a mma man. ⁹ Yí ti, emɔ hɔ gua nun asɔ elɔ, sɔanlan biala mɔ emɔ kɔ nwun yí'n, emɔ féle yí. ¹⁰ Ngɔa'n-mɔ kɔ hɔ gua nun asɔ. Bé kwalaa mɔ be nɔn bé yial'n, ati anun ɛtɛ ɔ, ati anun kpa ɔ, be kɔ fele bé dede atɔnvɔle sua'n kɔ yí tekɛɛ.

¹¹ “Belemgbin'n kɔ wɔlɔ sua nun anun, ɔ kɔ nɛnian bé mɔ be gugua tɔbuli nun anwɔn be le didi'n. ɔ nian an, anɔn sɔanlan kɔn ti ebele. Sɔanlan sɔ'n wula man atɔnvɔle taladi'e'n bie. ¹² Belemgbin'n kɔ bisa yí ke: ‘Mín manngɔn, ɛ yɔli sɛ mɔ ɛ wɔlɔli ɛwa, kɔsɔ afi ɛ wula man atɔnvɔle taladi'e'n bie'n?’ Bian'n ngɔ hɔwala man ejɔle fíi kan.

¹³ “Ehi, belemgbin'n kɔ han kɔ hele yí ngɔa'n-mɔ ke: ‘Emɔ cíci yí ja'n nɔn yí sa'n-mɔ be tɔ yí awosin nun anun elɔ gua nun asɔ. Elɔ yê ɔ 'sun ɛsɛ ɔ 'kɔan yí je nun ɔ.’”

¹⁴ Zoi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “B'a fele menian dɔɔn, nan kɔsɔ kaan bie yê be 'fa bé ɔ.’”

Sezaa ajule'n

(Maaki 12.13-17, Luku 20.20-26)

¹⁵ Ehi, *Falisiɔe'n-mɔ hɔli yial: be kpɔndeli kosuan mɔ sɛ be bisa Zoi a, ɔ kwalaa ke ɔ fun ɔ tɔ bé ngaa nun anun'n. ¹⁶ Be kɔ sɔan bé menian'n mmie-mɔ, ɔ nɔn belemgbin *Elɔdɪ menian die'n mmie-mɔ Zoi anwɔn elɔ, ke be hɔ bisa yí ke: “Kpain, ye sɪ ke wɔ die ɛ kan ananhɔle. Like mɔ Nyanmian kulo ke sɔanlan yɔ'n, ɛ kele yí ananhɔle. Ajɔnlun mɔ menian'n-mɔ kɔ fa'n, ɛ nzulo man yí nzin. Afi ɛ nɔnian man sɔanlan nyunnun ɛ mmua man yí ndɛɛ. ¹⁷ Yí ti, wɔ die m'ɔ wɔ wɔ ti anun'n, kan maan ye tí. Asɔ yé mala'n kele ke ye túa ajule anaan nán ye tua ye man belemgbin Sezaa ɔ?”

¹⁸ Nan mɔ Zoi nwunlin bé ajɔnlun ɛtɛ'n, ɔ kɔ bisa bé ke: “Apoo mma, nzuke ati yê emɔ le sɔ mín nian ɔ? ¹⁹ Esika'n mɔ emɔ fa tua Sezaa ajule'n, emɔ fá bie be mán n nían.” Be kɔ fa kɔn be kɔ bele yí. ²⁰ Be nɔn yí walɔ a, yí nwan: “Nwan nɔninnin ɔ nɔn nwan dunman die yê ɔ wɔ sɔ ɔ?”

²¹ Bé nwan: “Belemgbin Sezaa ɔ.”

Ehi a, Zoi nwan: “Like m'ɔ tí Sezaa die'n, emɔ fá mán Sezaa yê m'ɔ tɪ Nyanmian kɔsɔ die'n, emɔ fá mán Nyanmian.”

²² Zoi mmua sɔ'n mɔ be tɔh'n sinlin bé nwɔn. Be yacili yí ebele yê be hɔli ɔ.

Ewuetinngɛ nun anwɔn kosuan'n

(Maaki 12.18-27, Luku 20.27-40)

²³ Cian kɔnmgbá sɔ'n, *Sadusiɔe'n-mɔ mɔ bé nwan ewuetinngɛ nɔn man ebele'n, bé mmie-mɔ kɔ a Zoi anwɔn ebele. Be kɔ bisa yí kosuan ke: ²⁴ “Kpain, ɛ 'nwun ejɔle mɔ Moyizi a han'n: ‘Sɛ belenzua kɔn ja bala nán ɔ nɔn yí b'a nɔwɔ man baa fíi dede nán belenzua'n wu a, yí nianman'n di ke ɔ ja bala'n, nán ɔ nɔn yí wɔ baa be man yí nianman'n mɔ ɔ'a wu'n.’” ²⁵ Ehi, anɔn anianman nɔwɔ yé afian ɛwa. Nunhan kpain'n jalɔ balasua kɔn, ɔ nɔn yí a nɔwɔ man baa fíi dede ɔ kɔ wu. Yí nzin baa'n kɔ ja balasua sɔ'n. ²⁶ Yí kɔsɔ ɔ nɔn yí b'a nɔwɔ man baa fíi dede ɔ kɔ wu, yí nzin baa die'n kɔ ja bala'n. ɔ nɔn yí b'a nɔwɔ man baa fíi dede yí kɔsɔ ɔ kɔ wu. Be le yí sɔ dede bé menian nɔwɔn kɔalaa be kɔ ja balasua kɔnmgbá'n dede ɔ kɔ yia. Bé fíi be nɔn yí a nɔwɔ man baa dede bé kwalaa bé kɔ yue wu. ²⁷ Yí nzin, balasua'n kɔsɔ kɔ wu. ²⁸ Ewuetinngɛ cian'n, bé menian nɔwɔn, nunhan benin yê balasua'n tɪ yí die ɔ? Afi bé kwalaa b'a ja yí bie.”

²⁹ Bé kosuan sɔ nun anwɔn, Zoi kɔ bua bé ke: “Emɔ a fun, ɔ sanlin ke emɔ nzɪ man Ehele Ejɔle'n nɔn Nyanmian tunmin'n. ³⁰ Afi ewuetinngɛ cian'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmalasua kɔn, mmalasua'n-mɔ kɔsɔ ngɔ ja man mmelenzua kɔn. Nan bé kwalaa be 'kaci ke nyanmiansɔ mmɔɔe'n-mɔ. ³¹ Ewuetinngɛ nun anwɔn ejɔle'n mɔ Nyanmian Kpili hanlin heleli emɔ'n, emɔ kungali man yí lé ɔ? ɔ hanlin ke: ³² *Abrahamun nun Izaki nun Zvakɔbu, bé*

Nyanmuan'n y'ɔ le mɪn. Ngwan mma'n-mɔ, bɛ Nyanmian'n y'ɔ le yɪ, nan ɔ ti man ewue mma Nyanmian."

³³ Mɔ meninsɔnman'n tɪlɪ Zozi ngehele sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nwɔn.

Mala'n m'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa'n
(Maakɪ 12.28-34, Luku 10.25-28)

³⁴ Mɔ *Falisifɔe'n-mɔ tɪlɪ kɛ Zozi a hɔala *Sadusifɔe'n-mɔ'n, bɛ kɔ yia ɛbele. ³⁵ Bɛ nunhan kɔn ti *mala nun asɔ kpain. ɔ kulo kɛ ɔ sɔ Zozi nɪan. ɔ kɔ bisa yɪ kɛ: ³⁶ "Kpain, mala'n nunhan benin y'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa ɔ?"

³⁷ Zozi kɔ bua yɪ kɛ: "*Fa wɔs ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nwɔn wɔs ɛkala'n kwalaa, ɔ nwɔn wɔs ajɔnlɪn'n kwalaa kulo wɔs Mɪn Nyanmuan.* ³⁸ Mala m'ɔ li mɔba m'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa nun anɪn. ³⁹ M'ɔ tian yɪ nnyuan, m'ɔ nun alimɔba die'n ti kɔn'n, y'ɔ le ehi: *ɔ di kɛ ɛ kulo wɔs manngɔn kɛ wɔs muonun wɔs nwɔn.* ⁴⁰ Mala nnyuan ehi asɔ yɛ Moyizɪ nɔn Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ ngehele'n kwalaa jin ɔ."

Kilisi'n nwɔn belemgbɪn Davidi
(Maakɪ 12.35-37, Luku 20.41-44)

⁴¹ Anɪn *Falisifɔe'n-mɔ ati a yia. Zozi kɔ bisa bɛ kosuan kɛ: ⁴² "Emɔ jɔnlɪn kɛ nwan y'ɔ le *Kilisi'n? ɔ ti nwan awa?"

Bɛ kɔ bua yɪ kɛ: "ɔ ti belemgbɪn *Davidi awa."

⁴³ Zozi nwan: "Nan anɪn ɔ yɔ sɛ mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n manlɪn Davidi felelɪ yɪ 'mɪn Mɪn'n'? Afɪ Davidi nwan:

⁴⁴ *Yɛ Mɪn a han a hele mɪn Mɪn kɛ:*

Tanlan mɪn fama sɔ,
nɔn mɪn 'ba fa wɔs mgbɔfɔe'n-mɔ mɪn gua wɔs ja avɔ.

⁴⁵ Sɛ Davidi fele yɪ 'mɪn Mɪn' an, anɪn ɔ yɔ sɛ mɔ sɛ Kilisi'n ti Davidi awa'n?" ⁴⁶ Sɔanlan fɪtɪ a ngwala man ɛjɔle kpɔle kɔn bua. ɔ fi ɛbele, sɔanlan fɪtɪ a ngwala man Zozi kosuan fɪtɪ kɔn bisa.

23

Zozi 'ba han mala nun asɔ mgbain'n-mɔ

nɔn Falisifɔe'n-mɔ abalabɔ ɛtɛ nun anwɔn ɛjɔle
(Maakɪ 12.38-39, Luku 11.43,46; 20.45-46)

¹ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n nɔn yɪ menian'n-mɔ kɛ: ² "Mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɔe'n-mɔ yɛ bɛ tu *Moyizɪ mala nun avɔ bɛ kele menian'n-mɔ ɔ. ³ Emɔ mɔn bɛ nyɔn sɔ bɛ. Like biala mɔ bɛ kɔ hele kɛ emɔ yɔ'n, emɔ yɔ. Nan kɔsɔ nɔn bɛ nian bɛ nyɔle die nun asɔ bɛ yɔ bie. ɔ sanlɪn kɛ mala'n mɔ bɛ muonun bɛ kele'n, bɛ nni man sɔ. ⁴ Bɛ ciɪ ninngɛ nɔnɔɛ bɛ sɔa menian'n-mɔ, nan kɔsɔ bɛ muonun bɛ nva man bɛ sa betia kɔn bɛ mmɔka man bɛ. ⁵ Bɛ yɔ bɛ ninngɛ die'n-mɔ kwalaa maan menian'n-mɔ nwun bɛ nzɔle. Bɛ yɪyɪ Eहेले Eजले nun anɪn ɛjɔle'n dɔvɔn bɛ bɔ yɪ kɛ sɛbɛ ndetele ndetele bɛ bɔbɔ bɛ nwɔnman nun asɔ anaan bɛ sa. Bɛ yɔ bɛ talade'n-mɔ anɔvan mgbese-mgbese'n-mɔ ndɪndɪn kpa. ⁶ Sɛ menian'n-mɔ yia nɔn bɛ 'di like a, bɛ die, menian mgbili mgbili'n-mɔ lika'n yɛ bɛ kpɔndɛ bɛ tanlan ɔ. Nyanmian sua nun anɪn bia'n-mɔ m'ɔ jijin bɛ nyunɔn'n, sɔ yɛ bɛ kulo kɛ bɛ tanlan ɔ. ⁷ Bɛ kulo kɛ sɛ menian'n-mɔ yia bagua nun nɔn sɛ bɛ 'bisa bɛ ahɪn an, bɛ kɔtu, sɛ bɛ fɛle bɛ 'munlian'.

⁸ "Emɔ die, nɔn bɛ man sɔanlan fɪtɪ fele emɔ 'Munlian'. ɔ sanlɪn kɛ emɔ kwalaa ti anianman, sɛ emɔ kwalaa Amun'n ti baa kɔnmgbɔ. ⁹ Asiɛ nun asɔ ewa, nɔn bɛ fele sɔanlan fɪtɪ 'Sɛ'. ɔ sanlɪn kɛ Sɛ kɔnmgbɔ cein'n mɔ emɔ le yɪ'n, y'ɔ le nunhan'n m'ɔ wɔ anwunno ɛɔ'n. ¹⁰ Nɔn bɛ man sɔanlan fɪtɪ fele emɔ 'Kpain'. ɔ sanlɪn kɛ emɔ Kpain'n ti baa kɔnmgbɔ cein, y'ɔ le Kilisi. ¹¹ Sɔanlan m'ɔ ti kpili wɔ emɔ afian'n, ɔ di kɛ ɔ yɔ emɔ akɔa. ¹² Sɔanlan m'ɔ kɔ man yɪ nwɔn sɔ'n, bɛ 'kan yɪ asi, nan m'ɔ kɔ han yɪ nwɔn asi'n, bɛ 'man yɪ sɔ.

Zozi 'ba bɔ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ

nɔn Falisifɔe'n-mɔ sasan
(Maakɪ 12.40, Luku 11.39-42,44,47-52; 20.47)

¹³ "Emɔ *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nɔn emɔ *Falisifɔe'n-mɔ, apoo mma, munnzue hɔn emɔ! Emɔ ngulo man kɛ emɔ kɔ Anwunno Belemgbɪn Mɔn nun anɪn, nan kɔsɔ menian mɔ bɛ kulo kɛ bɛ kɔ nun'n, emɔ totua bɛ atɪn.

[¹⁴ "Emɔ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nɔn emɔ Falisifɔe'n-mɔ, apoo mma, munnzue hɔn emɔ! Emɔ tɔa kunlannɔvɛ mmalasua'n-mɔ bɛ de bɛ ninngɛ'n kwalaaatin nɔn emɔ a kpɛ bɛ nyɔn b'a yɔ asɔnɔn ndɪndɪn maan menian'n-mɔ nwun kɛ emɔ ti kpa. Emɔ nyɔle sɔ nun anwɔn kale mɔ Nyanmian 'ba tua emɔ'n, ɔ ti man nzɛmɪndɛ.]

15 “Emo mala nun aso mgbain'n-mo non emo Falisifoe'n-mo, apoo mma, munnzue han emo. Emo nanndi asie'n lika koolaatin non jenvie nun anyinsu be kpnnnde soanlan maan o kaci yi nwon ke Zufu'n-mo. Emo nyan yi yue a, emo man o kaci sin'n m'o nnun man le nun anun soanlan fa nnyuan tala emo.

16 “Anyinsinlinwafue mo be kekele menian atin, munnzue han emo! Emo nwan: ‘Se soanlan kon kan asonun sua nin ati a, anun o'a nyo man like fi. Nan se o kan esika kokole'n m'o wo nun nin ati a, bele mo anun o'a han nda o.’ 17 Ngwasiafue anyinsinlinwafue! Esika kokole'n non Nyanmian sua'n m'o man esika kokole'n yo nwanzan-nwanzan'n, benin yo ti cunnjin kpa o? 18 E se emo nwan: ‘Se soanlan kon kan *teeyie mucia nun ati a, anun o'a nyo man like fi. Nan se o kan afolie'n m'o wo teeyie mucia nun aso nun an, bele mo anun o'a han nda o.’ 19 Anyinsinlinwafue! Teeyie mucia'n non so ninnge'n mo teeyie mucia'n man o yo nwanzan-nwanzan'n, benin yo ti cunnjin kpa o? 20 Soanlan m'o ko han teeyie mucia'n, anun o'a han yi non so ninnge'n koolaatin. 21 Soanlan m'o ko han Nyanmian sua'n, anun o'a han yi non soanlan m'o wo nun nin ati. 22 Soanlan m'o ko han Nyanmian belemgbin bia'n m'o wo nyanmiansu'n, anun o'a han Nyanmian m'o ti so nin ati o'a buka so.

23 “Emo mala nun aso mgbain'n-mo non emo Falisifoe'n-mo, apoo mma, munnzue han emo! Mmaka mma ke manti, aneti non kunmun'n, emo bu nun bulu, be tu kon be man Nyanmian. Nan kosu man sese ebue'n, anwunvoe enwuan'n non ananhole elie ti mala nin anwon like cunnjin'n, emo bubu be nyin be gua so. Like m'o se ke emo yo nun anun. E se o nni man ke emo bubu be nyin be gua yi bu nga nun aso. 24 Anyinsinlinwafue mo be kekele menian atin! Emo sian nzue nun aso be yi nun kakoba kaan'n mo la nun'n, nan kosu emo mun naan kpili'n mo be fele yi suamo'n! Emo mian be nyin be di be mala nganngan'n-mo koolaatin aso, nan kosu emo nni Nyanmian die'n-mo aso.

25 “Emo mala nun aso mgbain'n-mo non emo Falisifoe'n-mo, apoo mma, munnzue han emo! Emo nwunnnzin kang'o'n non talie nun anzin'n, nan kosu yi kunnun ti awue non ati anun ete ninnge ngonmun. 26 Falisifoe anyinsinlinwafue, di moa nwunnnzin kang'o'n non talie nun akunnun nan a nwunnnzin yi nzin'n kosu.

27 “Emo mala nun aso mgbain'n-mo non emo Falisifoe'n-mo, apoo mma, munnzue han emo! Emo soman tomo mo b'a han yi ayile fufue kanlanman o. Nan kosu yi ko nun anun ti mmowe ngonmun non ninnge kpoloriwa ngacile koolaatin. 28 Ke emo kosu ti yi nun anun. Menian'n-mo nwun emo a, be bu emo meninkpa. Nan kosu apoo mma yo le emo, ajonlin ete ete ngonmun wo emo ati anun.

29 “Emo *mala nun aso mgbain'n-mo, non emo *Falisifoe'n-mo, apoo mma, munnzue han emo! Nyanmian mgbomanfue'n-mo mo be ko wu'n, emo to be tomo kanlanman kpa. 30 Emo nwan: ‘Se o ti ke ye nan-mo bele so anun ye wo ebele a, ahan ye non be, ye bu a nyo man kon y'a ngun man Nyanmian mgbomanfue'n-mo.’ 31 Emo muonun di emo anwon adanzi ke be mo be hunlin Nyanmian mgbomanfue'n-mo, be busu menian yo le emo. 32 Se o ti so a, anun like mo emo anan-mo bali yi bu'n, emo g'ua yi bu!

33 “Ati ete mma ke owo! O yo se mo emo jonlin ke emo ati ngo ha man sin'n m'o le man ayuelie nun anun o? 34 Ehika ati, emo tie. Mun 'ba soan Nyanmian mgbomanfue'n-mo, bengele fue'n-mo, non mala nun aso mgbain-mo emo anwon elo. Emo 'ba hun mmie-mo, be bobo mmie-mo kolowa so, be fin mmie-mo mgebele Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun, be kele be ahulowa kulo'n-mo aso. 35 O bo yi bu sese fue Abeli ehuan'n mo be hunlin yi nun aso dede o ko ju Balasi awa Zakali mo be lili yi awue Nyanmian sua'n non teeyie mucia nun afian'n, be mo b'a nyo man ete fi mo be hunlin be'n, be awue elie nun anwon jowole'n kwalaa kpolo emo ati. 36 Mun kan yi ananhole mun kele emo ke menian so'n-mo koolaatin mo be lili be awue be hunlin be'n, be ewue nun anwon jowole'n 'kpolo ajulisu menian ehi-mo ati.’

Zozi 'ba yi aw'le gua Zoluzalemun amma'n-mo anwon (Luku 13.34-35)

37 Ehi, Zozi nwan: “Zoluzalemun, Zoluzalemun, wo mo e kun Nyanmian mgbomanfue'n-mo e toto ebue e kun be mo Nyanmian ko soan be wo nwon'n, n guloli yi sonman ke mun kokuan wo mma'n-mo anwan lili nwon ke ako eta kokuan yi mma'n-mo anwan yi ndeba'n-mo abu'n, nan kosu emo a ndie man! 38 Emo nian, emo awulo'n le ba ha to kpa bokoo. 39 Afi mun kan mun kele emo ke emo ngo nwun man min nwon kon le dede o 'ju cian mo emo 'se ke: 'Nyila han soanlan'n m'o le ba wo ye Mun dunman nun'n.’”

24

Nyanmian awulo nun ebubue nin anwon ejole'n (Maaki 13.1-2, Luku 21.5-6)

1 Zozi fi Nyanmian awulo nun anun o ko fite. M'o 'ko'n, yi menian'n-mo ko kpunngge yi ke o to yi nyin o nian Nyanmian awulo nun anun sua'n-mo. 2 Ehi, Zozi nwan: “Ehi kwalaa mo emo

nwun yí ewa'n, mun kan yí ananhle mun kele emò ke be 'ba bubu yí be gua. Eboe baa kon ngo tanlan man yí manngon asu."

Munnzue non ahòlwà'n

(Maaki 13.3-13, Luku 21.7-19)

³ Zozi kò hò kò tanlan así *Olivo boka nun asu. Yí menian'n-mò kò a yí nwòn ebele, nán b'a bisa yí ke: "Anun cian benin yê nyòboe sò'n-mò 'kan gua así ò? Wó ewale cian nun anwòn nzòlè'n y'ò le benin? Mân'n kòsò ayuelie cian'n y'ò le benin? Kan kele yé."

⁴ Zozi nwan: "Emò nían bé nwòn kpa nán sòanlan fí a nnaka man emò. ⁵ Ì sanlun ke menian dòn kpa, be 'ba nanndi mín dunman nun asu nán bé nun kòn biala 'ba se ke: *'Kilisi'n, Belemgbin Ngòandefòe'n, y'ò le mín.' Be 'laka menian dòn. ⁶ Emò 'ba ti ke menian'n-mò le kan elòe ejòle emò anwòn ebele ala, ese be 'ba han be kele emò ke mmie-mò le kòn mwa elò. Nán be man bé kunnun títì bé, ò sanlun ke ò se ke ò y'ò sò, kòsò anun nán mân'n nun ayuelie nun anun. ⁷ Mân kòn 'ba jasò ò non mân kòn be kòn elòe. Belemgbin mân kòn 'ba jasò ò non belemgbin mân kòn be kòn elòe. Ehoè 'ba kpun eyuadi'n lika mmie-mò, ese asiè'n 'ba kpusu wò lika ngacile dòn. ⁸ Ehika kwalaa, ò ti ke balasua m'ò kò fò awòle sò yalè'n m'ò di mwa ò nwun y'ín.

⁹ "Ehi, menian'n-mò 'ba yí emò man maan be kele emò ahòlwà ese be 'kun emò. Mín dunman nun, menian'n-mò kwalaa 'ba kpò emò. ¹⁰ Nan mele sò'n, menian dòn kpa 'ba yaci bé dedi'n mò be le y'ín be tó. Be 'laka bé nwòn ese be 'kpò bé nwòn. ¹¹ Ato mgbòmanfòe dòn 'ba fite fite be laka menian dòn. ¹² Ete eyòlè'n 'ba fa mân'n lika kwalaaatín dede ò man menian dòn kpa mò be le ehulo'n, be 'yaci bé ehulo'n be tó. ¹³ Nan sòanlan m'ò kò tila yí ahunlun dede ò kò ju yí ayuelie'n, sòanlan sò'n 'nyan yí ti. ¹⁴ Anwunno Belemgbin Mân nun anwòn Ejòlekpa ehi, be 'bò yí asiè'n lika kwalaaatín be man mân nun anun menian'n-mò kwalaa di yí nwòn adanzie, kwalaaaka nán mân nun ayuelie cian nun a ju.

Like ete kpili'n m'ò bò alba'n

(Maaki 13.14-23, Luku 21.20-24)

¹⁵ "Emò 'ba nwun like ete kpili'n m'ò bò alba mò Nyanmian kpòmanfòe Danie hanlun yí nwòn ejòlè'n ke be 'ba sie yí lika nwanzzan-nwanzzan nun anun. (Sòanlan m'ò le kunnga Danie ejòlè sò'n, ò kíngga nán ò tí yí bò kpa.) ¹⁶ Yí ti, bé mò be wò Zude mân'n nun anun'n, be nwánnndi be hó mmuka'n-mò asu. ¹⁷ Sòanlan m'ò kò fò yí sua nun atí sò'n, n'ò ju kò yí sua nun anun, ò fa like. ¹⁸ Sòanlan m'ò kò hò ebolo'n, n'ò sa ba fa taladie. ¹⁹ Mele sò nun anun, mmalasua'n-mò mò be le nwònnzè'n, ò non bé mò be le nuan mma'n, bé yakò! ²⁰ Emò séle Nyanmian kpa nán emò enwanndie cian nun a nyia man fòsie nun, anaan enwònnman ele cian. ²¹ Ì sanlun ke yalè'n mò ò 'ba temon sò nun anun'yí, yí esulo mò ò 'ba yò'n, ke be bali mân'n dede m'ò ju enè'n, yí nwòn sò yalè walí man lé, yê yí nwòn sò yalè ngo a man kón lé. ²² Se Nyanmian muonun a mgbe man temon sò nun asu a, sòanlan fí nnyan man yí ti. Nan yí menian'n-mò mò ò'a kpa bé ò'a yò yí diè'n-mò dunman nun, ò'a kpe cian sò'n-mò asu. ²³ Mele sò nun anun, se sòanlan bie se emò ke: 'Emò nían, Kilisi'n wò ewal!' anaan 'Ì wò elò!' a, nán be de be di. ²⁴ Ì sanlun ke ato Kilisi-mò ò non ato mgbòmanfòe-mò 'ba fite fite, be 'ba yò asinbenwòn ninngge mgbili mgbili ò non nzòlè be laka menian. Se bòbò be kwalaa menian'n-mò mò Nyanmian a kpa bé a yò yí diè'n-mò laka a, be 'laka bé. ²⁵ Ejòle nun ahí! M'an kannzò emò! ²⁶ Se be kan be kele emò ke: 'Emò nían, ò wò ewá nun anun elò' a, nán be kò elò. Se kòsò be kan be kele emò ke: 'Be nían, ò fia ewa' a, nán be de be di. ²⁷ Ke nyanmian'n kpe miaun senze afitelie ò kò tó senze atòlè'n, Mân Baa'n kòsò ewalè'n 'ba yò sò. ²⁸ Lika mò fuin'n la'n, ebele yé ekpote'n-mò yia ò.

Mân Baa nun ewalè'n

(Maaki 13.24-27, Luku 21.25-28)

²⁹ "Yale mele'n sun ala, senze'n 'ba lu tuun. Sala'n ngo ta man kón. Nzalama'n-mò fí anwunno be 'ba tutu be gua asi. Nyanmiansò elò ninngge mgbili'n-mò kwalaa 'ba kpusu. ³⁰ Ebele nun anun, Mân Baa nun ewalè nzòlè'n 'ba fite nyanmian nun anyunnun. Asiè nun asu nvilie'n-mò kwalaa 'ba sun be yí awòle, be 'ba nwun Mân Baa'n ke ò wò bòlè nun anun ò fí anwunno ò le ba wò tunmin kpili kpa ò non anunmínyanmò nun. ³¹ Mò kònti kpili'n kò te'n, Mân Baa'n 'ba sòan yí mmòfòe'n-mò mò be wò anwunno elò non asiè'n lika kwalaaatín. Ì 'man be kokuan menian'n-mò mò ò'a kpa bé ò'a yò yí diè'n-mò anvan.

Figi baka nun anwòn anyinnidala'n

(Maaki 13.28-31, Luku 21.29-33)

³² "Emò nían *figi baka'n ke ò kpín tí y'ín nán emò tí yí bò. Mele mò emò kò nwun ke asa mma a fifi yí nwòn mò yí nyà'n le wula'n, anun emò sí ke ò ka kaan su. ³³ Emò kòsò, mele mò emò kò nwun ehi kwalaa'n, anun emò sí ke Mân Baa nun ewalè nun a ju a yue ò'a mantan emò kòkò. ³⁴ Mun kan yí ananhle mun kele emò ke ajulisò menian ehi-mò ngo yue man wu nán ninngè sò'n-mò temon a ju. ³⁵ Anwunno non así 'ba kpe nun sun, nan mín Nvan Ejòlè'n diè, ò mgbe man nun lé.

Emo tánlan be sísa

(Maaki 13.32-37, Luku 17.26-30,34-36)

³⁶ “M’o tɔ de cian’n, anaan dæ’n, sɔanlan fí nzi man. Anwunno ɛɔ mɔmfœe’n-m’o, Mân Baa nun o, bé fíi be nzi man. Nan Sɛe nun angɔnmun y’o sɛ ɔ. ³⁷ Nowe bele sɔ, ejɔle’n m’o walh’n, yí kɔnmgba nun ala yê ɔ ‘ba a Mân Baa nun ɛwale nun ɔ. ³⁸ Nowe bele sɔ, asannan nán esue kpilí’n m’o nuannun mân nun a t’o’n, anun menian’n-m’o le didi, be le nun nzan, be le ja bé nwɔn, be le fa bé mma mmalasua’n-m’o atɔnvɔle, dede ɔ juli mele m’o Nowe fɔli meli nun anun’n. ³⁹ Be gua ebele, ejɔle fíi a nvali bé nwɔn, dede esue kpilí’n k’o t’o, bé kwalaa be k’o nuan. Mân Baa’n kɔsɔ ɛwale nun, ke ejɔle’n ‘ba y’o yí nun ala anun. ⁴⁰ Mele sɔ nun anun, mmelenzua nnyuan m’o be k’o h’o ebolo be le di junman lika k’ɔn’n, be ‘fa k’ɔn be yaci k’ɔn. ⁴¹ Mmalasua nnyuan m’o be le futu *bele be yí yí fali’n, be ‘fa k’ɔn be yaci k’ɔn.

⁴² “Yí sɔ ati, emo tánlan be sísa, ɔ sanlɔn ke, emo nzi man cian’n m’o bé Mun ‘ba ɔ. ⁴³ Emo nwún yí ke awulo kpain’n, s’ɛ ɔ sɛ dæ’n m’o alíe san an, awofœe’n ba ɔ wua yí a, ahan ɔ ‘tanlan asɔ ɔ sísa, ɔ nyaci man yí maan ɔ nwɔlɔ man yí sua nun anun. ⁴⁴ Ehi ati, emo kɔsɔ, emo b’b’ɔba bé nwɔn, ɔ sanlɔn ke, Mân Baa’n ‘ba a dæe m’o emo nzusu man nun asɔ.

Akɔa kpa’n yê akɔa ɛte’n

(Luku 12.41-48)

⁴⁵ “Akɔa ngelefoe ananhœlefoe’n, y’o le nwan? Y’o le akɔa’n m’o yí mun a fa junman a wula yí sa nun ke ɔ n’ian yí ngɔa ehunluka-m’o asɔ, ɔ mân bé alíe mele m’o dæe’n k’o ju’n. ⁴⁶ Nyila hán akɔa s’o’n m’o yí mun ‘sa ba a, ɔ ‘ba t’o yí junman nun asɔ’n! ⁴⁷ Mun kan yí ananhœle mun ke emo ke, akɔa s’o’n, yí mun’n ‘fa yí ninng’e’n k’ɔlaatin wula yí sa nun. ⁴⁸ Nan s’ɛ akɔa s’o’n t’i sɔanlan ɛte a, ɔ ‘kan yí t’i anun ke: ‘Mín mun nnyan walí man.’ ⁴⁹ ‘T’i t’o yí manng’ɔn’n-m’o m’o ɔ non be di junman nun anw’ɔn ɔ bili bé, ɔ non k’ɔnɔnmunz’an’n-m’o be ‘didi ese be ‘n’ɔn nzan. ⁵⁰ Cian m’o njɔnlɔn man yí nwɔn ɔ non dæe m’o nzusu man’n, yê yí mun’n ‘ba a ɔ. ⁵¹ ‘O kele akɔa s’o’n yale kpa, ɔ ‘y’o yí ke be y’o apoo mma-m’o’n. Ebele nun anun, ɔ ‘ba sun ese ɔ ‘k’ɔan yí je’n.

25

Ndalie bulu nun anw’ɔn anyinn’ndala’n

¹ “Ehi, Anwunno Belemgbin Mân nun anw’ɔn ejɔle’n, ɔ soman ndalie bulu m’o b’a fa bé nganlanníe’n-m’o b’a tetila, be le k’o a kpa atɔnvɔle bian k’ɔn atun. ² Bé nunhan nnun t’i ngɔasafœe yê nnun kɔsɔ t’i bengelefoe. ³ Ngɔasafœe’n-m’o k’o fa bé nganlanníe’n-m’o, be ng’o fa man ngo be ng’o sa man bé nwɔn. ⁴ Nan bengelefoe nnun nun an, be k’o fa bé nganlanníe’n-m’o ɔ non ngo esê nun be k’o sa bé nwɔn. ⁵ Atɔnvɔle bian’n k’o hye kpa, ɔ mma man. Nafele k’o hun ndalie bulu’n be k’o lafi lafi.

⁶ “M’o alíe’n buli nun’n, be ‘tie a, anin sɔanlan bie le tian, yí nwan: ‘E ‘nwun atɔnvɔle bian’n! Be fite be h’o kpá yí atun!’

⁷ “Ebele ala, ndalie bulu’n k’o jasɔ jasɔ, be y’o bé nganlanníe’n-m’o kpa. ⁸ Ngɔasafœe’n-m’o k’o se bengelefoe’n-m’o ke: ‘Emo mân yê bé ngo’n kaan, nán yê nganlanníe’n-m’o le nun.’

⁹ “Bengelefoe’n-m’o k’o bua bé ke: ‘Ceece, emo ng’o nyan man yí, ɔ sanlɔn ke, ɔ nza man yé non emo. Emo h’o bé m’o be tɔnɔn yí’n-m’o ɛɔ, be h’o t’o bé díe.’

¹⁰ “Ke be h’o ngo atoe nun ala, atɔnvɔle bian’n k’o a. Bengelefoe nnun’n, m’o b’a sesie bé nwɔn a yue’n, be nun yí k’o wɔlɔ lika m’o be le fa atɔnvɔle’n, nán b’a t’o anuan nun anun.

¹¹ “‘O hyeli kaan, mmalasua ehunlɔn-m’o k’o a, be le tian, bé nwan: ‘Yemunlɔn, yemunlɔn, tike anɔan’n!’

¹² “Atɔnvɔle bian’n nwan: ‘Mun kan yí ananhœle mun kele emo ke mun nzi man emo.’ ”

¹³ Ehi, Zozi k’o han k’o t’o sɔ ke: “Yí sɔ ati, emo sísa, ɔ sanlɔn ke emo nzi man cian’n, anaan dæe’n.”

Ng’o nsan nun anw’ɔn anyinn’ndala’n

(Luku 19.12-27)

¹⁴ “Anwunno Belemgbin Mân’n soman bian k’ɔn m’o le ba tu atun. ‘O k’o fefele yí ng’o’a’n-m’o ɔ k’o fa yí esika’n k’o wowula bé sa nun. ¹⁵ ‘O k’o man k’ɔn esika k’ɔk’ɔle mma eya nnun, ɔ’a man k’ɔn k’ɔsɔ eya nnyuan, ɔ’a man k’ɔn biegun k’ɔsɔ eya k’ɔn. Bé nun k’ɔn biala anw’ɔnsele’n m’o fa di yí junman’n, yí nwɔn esika yê ɔ fali manlɔn yí, yê ɔ h’oɔ ɔ. ¹⁶ Ak’o’a’n m’o yí mun’n manlɔn yí esika k’ɔk’ɔle mma eya nnun’n, ɔ k’o fa k’o si kongo, ɔ k’o nyan sɔ nvasœe eya nnun. ¹⁷ Nunhan’n m’o be manlɔn yí eya nnyuan’n, yí k’ɔsɔ ɔ k’o fa k’o si kongo, ɔ k’o nyan sɔ nvasœe eya nnyuan. ¹⁸ Nunhan’n m’o be manlɔn yí eya k’ɔn’n, ɔ k’o h’o k’o fun k’ɔnman ɔ k’o fa yí mun esika’n k’o fia.

¹⁹ “Be w’o ebele dede ɔ hyeli kpa, bé mun’n k’o a, ɔ k’o fefele bé ke esika’n m’o fali manlɔn bé’n, be bála a bu yí mgbunndan. ²⁰ Ak’o’a’n m’o be manlɔn yí esika k’ɔk’ɔle mma eya nnun’n k’o fa eya nnun biegun k’o a, yí nwan: ‘Mín mun, e manlɔn mín esika k’ɔk’ɔle mma eya nnun. Nian, m’an nyan sɔ eya nnun biegun, e ‘nwun yí.’

21 “Yí mun'n nwan: ‘Akwa kpa, mo! E ti ananholefwe kpa. Like kaan ehu mo m'an fa m'an man wó'n, a yo yí kpa. Yí ti, min 'fa ninngede doon mun wula wó sa nun. Bala tanlan min nwon ewa maan ye lí fe.’

22 “Akwa'n mo be manlin yí esika kókole mma eya nnyuan'n kusó ko a, yí nwan: ‘Mín mun, esika kókole mma eya nnyuan'n mo e falu manlin mín'n, m'an nyan so eya nnyuan biegun, e 'nwun yí.’

23 “Yí mun'n nwan: ‘Akwa kpa, mo! E ti ananholefwe kpa. Like kaan ehu mo m'an fa m'an man wó'n, a yo yí kpa. Yí ti, min 'fa ninngede doon mun wula wó sa nun. Bala tanlan min nwon ewa maan ye lí fe.’

24 “Yí nzin, akwa'n mo be manlin yí esika kókole mma eya kún'n kusó ko a yí die. Yí nwan: ‘Mín mun, min si ke e ti soanlan mo wó ejole yo si kpa. E man ngwa'n-mo di junman mgban nán wó lili a nyan so nvaswe'n. 25 Esulo hanlin mín, n go n vunlin wó esika'n n wulali asie bu. E 'nwun wó esika'n, de wó like.’

26 “Yí mun'n nwan: ‘Akwa ati anun ete efwanfwe, e si ke min man emo di junman mgban mun nyan so nvaswe'n. 27 Ahan e falu min esika'n manlin banki mma'n-mo sieli. Yí die n vi elo mun ba a, anun mun yí mín esika'n nun yí ngua nun'n. 28 Yí ti, emo toa yí be le esika kókole mma eya kún'n m'ó wó yí sa nun'n, be fá be mán akwa'n m'ó le akpu kún'n. 29 O sanlin ke soanlan m'ó le bie'n, be 'wan yí doon biegun. Nan soanlan kusó m'ó le man fí'n, be 'toa yí be de kaan'n m'ó le'n. 30 Nán akwa mgban ehu, be jú yí be tú awosin nun anun elo. Ebele ye o 'sun ese o 'kwan yí je nin o.’

Kulo menian'n-mo kwalaa ndee ebua'n

31 “Mele mo *Mán Baa'n ba a anunminnyanmón nun anun'n o non nyanmianso mmofwe'n-mo kwalaaatin'n, o 'tanlan yí anunminnyanmón belemgbín bia nun aso. 32 Asie nun aso menian'n-mo kwalaa 'ba yia yí nyunnun ebele. O 'kpa be nun ke bua enianfwe'n kpa yí mmwa'n o sie be ngonmun ese o sie yí esile'n-mo kusó angonmun'n. 33 O 'fa mmwa'n-mo sie yí sa fama so, o 'fa esile'n-mo kusó sie yí sa bē so.

34 “Ehu anzin, belemgbín'n 'ba se bé mo be wó yí sa fama so'n ke: ‘Emo mo mín Si a yeyila bé'n, emo bála a fa Anwunno Belemgbín Mán'n. Nyanmian a fa a sie emo ajá. O sesielu manlin emo sunmin ke o bali mán'n. 35 O sanlin ke mele mo anun ehoe le kun mín'n, emo manlin mín like n nili. Mo nzuhoe 'kun mín'n, emo manlin mín nzue n nonlin. Mo m mali eyefwe emo kulo nun aso'n, emo sikeli mín. 36 Mo anun mín nwon gua so'n, emo manlin mín taladi n wulali, mo anun ndi man akpóle'n, emo wali be nianlin mín buso. Mo anun n na fiadi'n, emo wali nianlin mín bu so.’

37 “Ehu, seseuwe'n-mo 'ba bisa yí ke: ‘Ye Min, cian benin ye ye nwunlin wó ke ehoe le kun wó mo ye manlin wó like lili o? Anaan cian benin ye ye nwunlin wó ke nzuhoe le kun wó mo ye manlin wó nzue nonlin o? 38 Cian benin ye e wali eyefwe ye kulo nun aso mo ye sikeli wó o, anaan cian benin ye ye nwunlin ke wó nwon gua so mo ye manlin wó taladi wulali o? 39 Cian benin ye ye nwunlin ke e ndi man akpóle anaan e la fiadi mo ye nianlin wó buso o?’

40 “Belemgbín'n 'ba se bé ke: ‘Mun kan yí ananhole min kele emo ke yí kwalaa mo emo yoli manlin mín nianman-mo nunhan kutua'n bie'n, mín ye emo yoli manlin mín o.’

41 “Nan afi belemgbín'n 'ba se bé mo be gua yí sa bē so'n ke: ‘Emo mo b'a fa munnzue'n, emo jáso mín nwon ewa. Emo hó sín'n m'ó nnun man lé, mo b'a sesie b'a man Abansanmun non yí mmofwe'n-mo nun anun. 42 O sanlin ke mele mo anun ehoe le kun mín'n, emo a mman man mín like m'an nni man. Mo nzuhoe 'kun mín'n, emo a mman man mín nzue m'an non man. 43 Mo m mali eyefwe emo kulo nun aso'n, emo a nzike man mín. Mo anun mín nwon gua so'n, emo a mman man mín taladi m'an nwula man. Mo n vokeli'n, ese mo be toli mín fiadi'n, emo a nuan man mín buso.’

44 “Ehu, bé nwan: ‘Ye Min, cian benin ye ye nwunlin wó ke ehoe le kun wó mo y'a mman man wó like a nni man o? Anaan cian benin ye ye nwunlin ke nzuhoe le kun wó mo y'a mman wó nzue a non man o? Cian benin ye e wali eyefwe ye kulo nun aso mo y'a nzike man wó o? Anaan cian benin ye ye nwunlin ke wó nwon gua so mo y'a mman man wó taladi a nwula man o? Cian benin ye e fokeli anaan be toli wó fiadi mo y'a nuan man wó buso o?’

45 “Belemgbín'n 'ba bua bé ke: ‘Mun kan yí ananhole min kele emo ke yí kwalaa mo emo a nyo a mman man mín nianman ngutua ehu-mo anun kón bie'n, anun mín ye emo a nyo a mman man mín o.’

46 “Menian so'n-mo, be 'ko lika mo yale elie'n le man ayuelie'n. Nan seseuwe'n-mo die, be 'nyan nyanmianso ngwan m'ó le man ayuelie'n.”

¹ Ehi, Zozi hanlin ejole so'n-mo dede m'o yueli'n, o seli yi menian'n-mo ke: ² Emo si ke o ka cian nnyuan nan b'a li *Paki feti'n. Man Baa'n, be 'ba yi yi be man menian'n-mo bobo yi kulowa su.

³ O 'ba yo so'n, Nyanmian *teeyifoe mgbain'n-mo, o non Zufu mgbain'n-mo ko yia Nyanmian teeyifoe kpain kpa'n mo be fele yi Kayifo nun awulo elo. ⁴ Anin be le jonlin jonlin atun mo be 'sun so be ci Zozi be kun yi nvialie nun nun anwon. ⁵ Be nwan: "O ti man kpa ke ye ci yi feti nun anun. Se ye ci yi feti nun anun an, menian'n-mo kwalaa 'ba jasv ye komun anun."

Balasua kon 'ba kaci anati gua Zozi ati nun asv
(Maaki 14.3-9, Zvan 12.1-8)

⁶ Anin Zozi wo Betanin, bian kon awulo. Bian so'n li Simon, o ti kokobefoe daba. ⁷ Balasua kon ko a Zozi anwon ebele, o le anantli bondoman kon yi sa nun. Anantli so'n gua yo si kpa. Mele mo be gua tabili nun anwon be 'di like'n, balasua'n ko kaci anati'n ko gua Zozi ati nun asv.

⁸ Mo yi menian'n-mo nwunlin yi so'n, o yoli be eya, be nwan: "Anatli ehi esecie die avu y'o le benin?" ⁹ Be koala ke be tonun yi, be fa yi esika'n be man ehianfoe'n-mo."

¹⁰ Be hanlin so mo Zozi tui'n, yi nwan: "Nzuke ati ye emo le jiji balasua so nun o? Like kpa ye o'a yo o'a man min o." ¹¹ Afi ehianfoe'n-mo die, emo non be gua ewa cian daa. Nan min die, mun non emo ti man ewa dahuu. ¹² Anatli ehi mo o'a tutu o'a gua min nwon'n, min fuin nun esesie y'o le sesie o. ¹³ Mun kan yi ananhole mun kele emo ke eyuadi nun anun luka biala mo be 'bo Ejolekpa'n, be 'kan like mo balasua ehi a yo a man min nun anwon ejole be fa be kaci yi."

Zudas 'ba yi Zozi man Nyanmian teeyifoe mgbain'n-mo
(Maaki 14.10-11, Luku 22.3-6)

¹⁴ Ehi, Zozi menian bulu non nnyuan'n, be nunhan kon'n mo be fele yi Zudas Isikaliot'n, o holi tui Nyanmian *teeyifoe mgbain'n-mo a, ¹⁵ yi nwan: "Se mun yi Zozi mun man emo a, nzu like die ye emo 'fa man min o?" Ebele ala, be ko ha jete fufue mma abulasan be ko wula yi sa nun. ¹⁶ O fi temon so'n, Zudas ko kponnde atun mo o 'sun so o yi Zozi man be'n.

Zozi non yi menian'n-mo 'ba li Paki alie'n.

(Maaki 14.12-21, Luku 22.7-14,21-23, Zvan 13.21-30)

¹⁷ Kpaon'n mo be nwula man nun fali ayile'n, yi feti cian'n mo li moa nun anun, Zozi menian'n-mo wali yi nwon ebele a, be nwan: "Ninhan ye e kulo ke ye ho tun *Paki alie nun o?"

¹⁸ Mo be bisali kosuan so'n, Zozi nwan: "Emo ho kulo elo, swanlan swa awulo, be se yi ke: 'Ye Mun nwan: Min mele nun a ju, wo awulo ewa ye mun non min menian'n-mo ye 'di Paki alie nun o.'" ¹⁹ Zozi menian'n-mo yoli mo' be heleli be ke be yo'n be tonlin Paki alie'n.

²⁰ Nosoba, Zozi non yi menian bulu non nnyuan'n ko tetanlan tabili nun anwon. ²¹ Nan mo be 'di like'n, Zozi nwan: "Mun kan yi ananhole mun kele emo ke, emo nunhan kon 'ba yi min man."

²² Mo Zozi hanlin so'n, yi menian'n-mo alva ko bo be nwon kpa. Be nun kon biala nwan: "Ye Mun, nan min o." ²³ Zozi nwan: "Swanlan'n mo non min ye sa wo talie nun anun'n, yi ye o 'yi min man o." ²⁴ *Man Baa'n, o 'ba wu ke be heleli yi nwon ejole'n wo Ehele Ejole'n nun anun'n. Nan swanlan'n mo o 'yi yi man'n, munnzue han yi! O ti kpa ke ahan b'a nwo man swanlan so'n bobo."

²⁵ Zudas mo o 'yi yi man'n nwan: "*Labi, nan min o. Se ato e."

Zozi nwan: "Wo muonun, e si ke wo o."

²⁶ Mo be 'di like'n, Zozi ko fa kpaon, m'o lali Nyanmian asi yueli'n, o ko bubu nun o ko man yi menian'n-mo. Yi nwan: "Emo le kpaon ehi be li, o ti min nwonnaan."

²⁷ Yi nzin, o ko fa divin kango kon, m'o lali Nyanmian asi yueli'n, o ko fa o ko man yi menian'n-mo. Yi nwan: "Emo kwalaa non. ²⁸ O sanlin ke nzan ehi ti min moja o di Nyanmian nyihye'n mo non emo le di nun ajinlanmun. Moja so nun a butu a man menian don a nyan ete face. ²⁹ Mun kan mun kele emo ke o fi ene m'o ko'n, mun non emo ye le mma non man divin ehi fi kon. Min non emo ye 'non divin fofole'n min Si Belemgbin Man nun anun elo."

³⁰ Mo Zozi hanlin so yueli'n, be ko to ejue. Be fi ebele be nwan y'o le *Olivo buka nun asv.

Zozi 'ba han ke Peli 'ba se ke o nzi man yi

(Maaki 14.27-31, Luku 22.31-34, Zvan 13.36-38)

³¹ Mo be holi juli Olivu buka nun asv elo'n, Zozi nwan: "Ene kongoe muonun, emo kwalaa 'ba nwanndi min, o ka min ngonmun. O sanlin ke, b'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke:

Min 'ba hun bva enyanfoe'n.

Yi mmva'n-mo kwalaa 'ba bo asanndie.

³² Nan se mun wu mun tinngae a, mun 'di moa emo anyunnun Galile man nun anun elo."

³³ Peli jasoli a, yi nwan: "Se be kwalaa be nwanndi wo a, min konmga cein die mun nwanndi man wo le."

³⁴ Mɔ Pɛli anwan tɔl'n, Zozi nwan: "Mun kan yɛ ananhɔle mun kele wɔ ke ene kɔngɔe muonun, ɔ non dee mɔ ako'n 'bɔ kokolokoo'n, ε 'kan yɛ ngokɔn kpɛ nsan ke ε nzi man mɔn."

³⁵ Pɛli nwan: "Se ɔ di mɔ mun non wɔ wu bɔbɔ a, mun ngan man sɔ lɛ." Yɛ menian'n-mɔ kwalaa kɔ han sɔ bie.

Zozi 'ba yɔ asɔnɔn Getisemanne
(Maaki 14.32-42, Luku 22.39-46)

³⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi non yɛ menian'n-mɔ hɔli juli lika kɔn *Olivɔ buka nun asɔ. Be fele lika sɔ'n Getisemanne (yɛ bu y'ɔ le ke lika mɔ be yɛ ngo). Mɔ be juli ebele'n, Zozi nwan: "Emɔ tɔnlan ewa nɔn mun 'tɛ mɔn nwon kaan mun yɔ asɔnɔn." ³⁷ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ non Pɛli non Zebede amma nnyuan'n yɛ be hɔli ɔ. Anwonmmubue non alwɔbɔ kɔ han Zozi. ³⁸ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "Ewue nun a man mɔn lɔa a bɔ mɔn nwon sɔnman. Emɔ non mɔn tɔnlan ewa, nɔn be sisa!"

³⁹ Zozi hɔli yɛ nyunnon mɔa kaan an, ɔ kɔ butu yɛ nyun asi ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. Yɛ nwan: "Mɔn Si, se ε kwalaa ke ε kpala ewue nyinlinlin ehi gua a, anun kpala gua! N'ε man mun ewue kangɔ nun anun. Nan kɔsɔ like biala anun, yɔ mɔ ε kulo'n nan n'ε yɔ mɔ mun kulo'n."

⁴⁰ M'ɔ yɔli asɔnɔn'n yueli'n, ɔ kɔ sa kɔ a yɛ menian nsan'n-mɔ anwon ebele. ɔ 'ba ju a, anun be le dafi. Zozi kɔ fele Pɛli, yɛ nwan: "Emɔ a ngwala man mɔn non asi tanlan dɔhyɔli kɔnmgbacɛin? ⁴¹ Nɔn be dafi, be tɔnlan asi be yɔ asɔnɔn, nɔn Abonsanman a nɔzɔ man emɔ a nɔn man. ɔ wɔ emɔ ahɔnɔn nun anun ke emɔ 'yɔ, nan kɔsɔ anwɔnnaan'n le man anwɔnsele."

⁴² Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, ɔ kɔ yaci bɛ ebele ɔ kɔ hɔ asɔnɔn eyɔle bieku. Yɛ nwan: "Mɔn Si, se m'an nnon man ewue kangɔ ehi anun nɔn ɔ nyɔ man ye a, anun man n nɔn nun ke ε kulo'n."

⁴³ Zozi kɔ sa kɔ a. ɔ 'ba ju a, anun yɛ menian'n-mɔ le dafi kpa. ɔ sanlɔn ke anun nafele nun a bu bɛ. ⁴⁴ Yɛ kpɛ nsan nun asɔ, Zozi kɔ yaci bɛ ebele ɔ kɔ hɔ asɔnɔn kɔnmgbacɛin eyɔle bieku.

⁴⁵ M'ɔ yɔli asɔnɔn yueli'n, ɔ kɔ sa kɔ a yɛ menian'n-mɔ anwon ebele, nɔn ɔ'a bisa bɛ ke: "Emɔ tɛ dafi be tɛ de bɛ enwɔnmian? Emɔ nɔn, dɔe'n mɔ be 'fa be yɛ Mɔn Baa'n be man etefɔe'n-mɔ nun a ju. ⁴⁶ Emɔ jɔsɔ be mɔn ye hɔ. Emɔ nɔn, sɔnlan'n mɔ ɔ 'ba yɛ mɔn man'n, ɔ'a ju ewa."

Zozi εhyie'n
(Maaki 14.43-50, Luku 22.47-53, Zvan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi anwan ngɔ tɔ man, yɛ menian bulu non nnyuan nun anun kɔn'n mɔ be fele yɛ Zudasɔ'n kɔ fite ebele. ɔ 'ba a, menian dɔn si yɛ sɔ. Be lile dadie non koloman. Menian sɔ'n-mɔ, Nyanmian *teeyɔfɔe mgbain'n-mɔ non Zufɔ mgbain'n-mɔ yɛ be sɔnlan bɛ ɔ. ⁴⁸ Mɔ be 'ba'n, Zudasɔ mɔ ɔ 'yɛ Zozi man'n kɔ hele bɛ nzɔle kɔn. Yɛ nwan: "Sɔnlan'n mɔ n gɔ tɔ yɛ nun'n, anun emɔ si ke yɛ dein ɔ. Emɔ hyi yɛ." ⁴⁹ Mɔ Zudasɔ juli ebele nun ala, ɔ kɔ kpunge Zozi. Yɛ nwan: "Labi, anun ɔ." M'ɔ hanlɔn sɔ'n, ɔ'a tɔ Zozi nun.

⁵⁰ Zozi nwan: "Mɔn manngɔn, like mɔ ε walɔ yɛ eyɔle'n, yɔ."

Ebele ala, menian'n-mɔ kɔ tɛ kɔ gua Zozi sɔ be kɔ hyi yɛ. ⁵¹ Bɛ mɔ anun be non Zozi wɔ ebele nun anun kɔn kɔ hyɔn yɛ dadie'n, ɔ kɔ kpɛ Nyanmian *teeyɔfɔe kpain nun akɔa nun anzo'n.

⁵² M'ɔ kpɛli yɛ nzɔ'n, Zozi nwan: "Fa wɔ dadie'n wula yɛ bua nun anun. ɔ sanlɔn ke bɛ mɔ be fa dadie be kɔn'n, dadie yɛ ɔ 'kun bɛ ɔ. ⁵³ E nzi man ke se mun se mɔn Si ke ɔ bɛle mɔn nyanmiansɔ mmɔfɔe akpu akpu maan be sɔsa mɔn an, ɔ 'yɔ yɛ kikaala ɔ? ⁵⁴ Se mun yɔ yɛ sɔ a, ɔ 'yɔ se nɔn Nyanmian Anwan Ejɔle nun a kpɛn sɔ? Mɔ Eहेle Ejɔle nun a han'n, ɔ di ke ɔ yɔ sɔ."

⁵⁵ M'ɔ yɔli sɔ yueli'n, Zozi kɔ han kɔ hele meniansɔnman'n ke: "Emɔ 'ba hyi mɔn an, anun emɔ le dadie non koloman ke kodiawu y'ɔ le mɔn. Kemɔ cian daa n di asi Nyanmian awulo nun anun mun kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n, nzuke ati yɛ emɔ a nji man mɔn ɔ?" ⁵⁶ Nɔn yɛ kwalaa a yɔ sɔ, ɔ'a man ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɔn m'ɔ wɔ Eहेle Ejɔle nun anun nun a kpɛn sɔ. Mele sɔ nun anun, Zozi menian'n-mɔ kwalaa yacili yɛ ebele be nwanndili.

Be non Zozi 'ba hɔ Kayifo aja sɔ
(Maaki 14.53-65, Luku 22.54-55, 63-71, Zvan 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Bɛ mɔ be hyili Zozi'n, be non yɛ hɔli Nyanmian *teeyɔfɔe kpain'n mɔ be fele yɛ *Kayifo nun awulo. Ebele yɛ *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ non Zufɔ mgbain'n-mɔ hɔli yialɔ ɔ. ⁵⁸ Mɔ be 'kɔ'n, anun Pɛli le di Zozi fannvanndɔ dede be juli Nyanmian teeyɔfɔe kpain nun awulo. Pɛli kɔ wɔlɔ awulo nun anun, ɔ kɔ tanlan nzalafɔ'n-mɔ anwon ebele, ɔ 'nian ke ejɔle sɔ'n 'ba kpɛn gua yɛ bu'n.

⁵⁹ Nyanmian teeyɔfɔe mgbain'n-mɔ non menian'n-mɔ kwalaa mɔ be di ejɔle'n kɔ kpɔnnde atɔn mɔ be 'sin sɔ be tɔn Zozi esɔan be kun yɛ. ⁶⁰ Be kpɔnndeli, kɔsɔ be ngɔ nyan man bie sunnzun mɔ adanziyua dɔn tɔnlin yɛ esɔan ɔ. Yɛ be-yue-asie, menian nnyuan walɔ a, bɛ nwan: ⁶¹ "Bian ehi a han ke: 'Mun kwalaa ke mun bu Nyanmian sua'n mun fa cian nsan mun si.'"

⁶² Mɔ menian'n-mɔ hanlɔn sɔ'n, Nyanmian teeyɔfɔe kpain'n kɔ jaso, ɔ kɔ bisa Zozi ke: "Ejɔle'n mɔ be le kan be gua wɔ nwon'n, ε mmua man bie ɔ?" ⁶³ Zozi ngɔ tɛ man yɛ sɔ.

Nyanmian teeyifue kpain'n kɔ han kɔ hele yí ke: “Mun kan Tiasifue Nyanmian nun ati, se Kilisi'n m'ɔ ti Nyanmian Awa'n y'ɔ le wɔ a, anun kan maan ye tí!”

⁶⁴ Zoi kɔ bua yí ke: “Yê wɔ nuon wɔ sɔ ɛ le kan nun ɔ. Nan mun kan mun kele emɔ ke ene m'ɔ kɔ'n, emɔ 'ba nwun yí ke *Mân Baa'n ti Nyanmian tunminfue'n fama sɔ. Eɛ emɔ 'ba nwun yí ke ɔ fi anwunno elɔ bolé nun anun ɔ le ba.”

⁶⁵ Mɔ Nyanmian teeyifue kpain'n tili ejole sɔ'n Zoi anwan nun'n, ɔ kɔ sɔ saladie'n mɔ yí muonun ɔ wula'n ɔ kɔ sosua nun. Yí nwan: “Sian die, ye mgbonnde man adanzie kón! Afi emɔ kwalaa a ti ke ɔ'a han ejole ete ɔ'a tia Nyanmian! ⁶⁶ Nan emɔ nwan nze?”

Bé kwalaa bé nwan: “Ɔ fata ke be kun yí.”

⁶⁷ Ehi, be kɔ tutu Zoi anyunnun ngesele, ese be kɔ tutu yí kɔtɔle. Mmie-mɔ fia yí nyin be kpaci yí nyin nun asɔ, ⁶⁸ anun bé nwan: “Wɔ mɔ ɛ ti Kilisi'n, kele ye swanlan'n mɔ ɔ'a kpaci wɔ nyin nun asɔ'n!”

Pielɔ 'ba se ke ɔ nzi man Zoi

(Maaki 14.66-72, Luku 22.56-62, Zvan 18.15,25,27)

⁶⁹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Pielɔ ti awulo nun abɔ elɔ. Nyanmian *teeyifue kpain nun afanian kɔn kɔ a Pielɔ anwon ebele, yí nwan: “Wɔ kɔsɔ wɔ, anun ɛ si Zoi m'ɔ fi Galile mân nun anun nun asɔ bie.”

⁷⁰ M'ɔ hanlin sɔ'n, Pielɔ suli akpɔlɔwa bé kwalaa bé nyunnun ebele. Yí nwan: “Swanlan'n mɔ ɛ le kan yí ejole'n, mun nzi man yí.”

⁷¹ Ehi, ɔ fi ebele ɔ kɔ jaso ɔ kɔ hɔ kɔ jinlan awulo nun anwan nun anun elɔ. Afanian kɔn biekan kɔ nwun yí. Ɔ kɔ han kɔ hele bé mɔ be gua ebele'n ke: “Zoi m'ɔ fi Nazalet'n, anun bian ehi si yí sɔ bie.”

⁷² Ehi, Pielɔ nwan: “Mun kan ndá ke mín die, mun nzi man swanlan sɔ'n!”

⁷³ Ɔ hyeli kaan an, bé mɔ be gua ebele'n kɔ kpunngɛ Pielɔ, bé nwan: “Ɔ ti ananhole, ɛ wɔ menian sɔ'n-mɔ anun bie. Ɔ sanlin ke wɔ ejɔjole'n kele lika mɔ ɛ fi'n.”

⁷⁴ Ehi, Pielɔ nwan: “Mun kan ndá ke mun nzi man swanlan sɔ'n! Sɛ ato yê mun di a, Nyanmian Kpili túa mín yí nwɔn kale!”

Ke ɔ 'kan sɔ nun ala, kokolokoo! Ako'n kɔ bɔ. ⁷⁵ Pielɔ ati kɔ kacɔ ejole'n mɔ Zoi hanlin heleli yí'n. Zoi nwan: “Ɔ nun dede mɔ ako'n 'bɔ'n, ɛ 'kan yí ngɔkɔn kpê nsan ke ɛ nzi man mín.” M'ɔ yɔli sɔ'n, Pielɔ fiteli ɔ sunlin sele kpa.

27

Bé non Zoi 'ba hɔ konmanna Pilatɔ aja sɔ

(Maaki 15.1, Luku 23.1-2, Zvan 18.28-32)

¹ Mɔ alíe'n hunlin'n, Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mɔ non Zufu mgbain'n-mɔ kwalaa anwan seli bé nwɔn ke be 'kun Zoi. ² Be kɔ man be kɔ cɔci Zoi. Be kɔ fa yí be kɔ hɔ kɔ wula *Lamɔn konmanna nun asa nun. Konmanna sɔ'n, be fele yí *Pilatɔ.

Zudasɔ ewue'n

(Junman'n 1.18-19)

³ Mɔ Zudasɔ m'ɔ yili Zoi manlin'n nwunlin ke be le ba hun Zoi'n, ɔ kɔ li yí nwɔn yale kpa. Jete fufue mma abulasan'n mɔ Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mɔ non Zufu mgbain'n-mɔ fali manlin yí'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ sa kɔ bele bé. ⁴ Yí nwan: “M'an yɔ ete, ɔ sanlin ke m'an tun swanlan eswan maan b'a hun yí.”

Mɔ Zudasɔ hanlin sɔ'n, bé nwan: “Ɔ nvali man yé nwɔn. Wɔ ngɔnmun wɔ ejole ɔ!”

⁵ Zudasɔ kɔ ju esika'n kɔ gua Nyanmian sua nun anun ebele ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ yí kɔmun.

⁶ Nyanmian teeyifue mgbain'n-mɔ kɔ sɔsa esika'n. Bé nwan: “Yê mala'n mman man yé atin ke ye fá esika sɔ'n ye gɔa asonin esika nun anun. Ɔ sanlin ke swanlan moja esika ɔ.”

⁷ Be hanlin sɔ mɔ bé kwalaa bé nuon seli yí nwɔn'n, be fali esika sɔ'n be toli swanlan'n m'ɔ nwɔn ninngɛ nun ebo'n. Be fali asie sɔ'n be yɔli nyɔfue asielie. ⁸ Ehi ati, ene non ene, be te fele lika sɔ'n “Moja Ebo”. ⁹ Ɔ man ejole'n mɔ Nyanmian fali walali kpɔmanfue Zolomin anwan'n kpunlin sɔ. Kpɔmanfue Zolomin nwan: *Jete fufue mma abulasan, esika mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ anwan seli yí nwɔn be fali be lili yí gua nun anun.* ¹⁰ Esika sɔ'n b'a fa b'a to swanlan'n m'ɔ nwɔn ninngɛ nun ebo'n ke ye Mun hanlin heleli mín'n.

Pilatɔ 'ba bisa Zoi kosuan

(Maaki 15.2-5, Luku 23.3-5, Zvan 18.33-38)

¹¹ Be fali Zoi be hali konmanna nun aja sɔ. Ɔ kɔ bisa Zoi ke: “Zufu'n-mɔ belemgbin'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

Zoi nwan: “Yê wɔ nuon wɔ sɔ ɛ le kan nun ɔ.”

¹² Nan mɔ Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mɔ non Zufu mgbain'n-mɔ 'tɔn Zoi eswan'n, Zoi ngɔ te man bé sɔ. ¹³ Ehi, Pilatɔ nwan: “Eswan nwala ehi mɔ be le tun wɔ'n, ɛ ndi man ɔ?”

¹⁴ Zozi ngɔ bua ejɔle kpɔle kɔn soa. M'ɔ man ejɔle'n sinlin kɔnmanna nun anwɔn kpili nun anun.

Pilatı 'ba man be kun Zozi

(Maakı 15.6-15, Luku 23.13-25, Zvan 18.39-19.16)

¹⁵ Be 'di *Pakı fetı biala a, swanlan mɔ be kɔ tɔ yı fiadı mɔ menian'n-mɔ kulo ke be yaci yı'n, kɔnmanna'n yaci swanlan so'n. ¹⁶ ɔ 'ba yɔ so'n, anun bian kɔn la fiadı. Be fele bian so'n Balabası. Yı nwon yɔ esulo kpa, ese be kwalaa be sı yı. ¹⁷ Pilatı kɔ bisa menian'n-mɔ mɔ b'a yia ebele'n ke: "Balabası nun Zozi mɔ be fele yı Kilisi'n, be nunhan benin yɛ emɔ kulo ke n yaci yı ɔ?" ¹⁸ ɔ kɔ bisa be sɔ, afı ɔ sı yı fɔʊn ke be kpɔ Zozi, yı ti yɛ b'a hyı yı b'a man yı ɔ.

¹⁹ Anun Pilatı ti lika mɔ be di ejɔle'n, yı yı fali ngalɛ hɔli manlin yı ke: "N'ɛ fa wɔ ejɔle tɔ swanlan sɔ nun anwɔn, ɔ ti seseɔve. Yı dunman nun, ene kɔngɔe n junlin elalɛ ete ete."

²⁰ Temɔn so'n, anun Nyanman *teeyıɔve mgbain'n-mɔ nun Zufu mgbain'n-mɔ le wowula meninsɔnman nun abɔ ke be hɔn maan ɔ yaci Balabası nɔn be hɔn Zozi.

²¹ Kɔnmanna'n kɔ bisa be bieku ke: "Bɛ menian nnyuan'n, benin yɛ emɔ kulo ke n yaci yı ɔ?"

Bɛ kwalaa be nwan: "Yaci Balabası!"

²² Pilatı kɔ bisa be ke: "Anun Zozi mɔ be fele yı Kilisi'n, n yɔ yı se?"

Bɛ kwalaa be nwan: "Bɔbɔ yı kulɔwa sɔ!"

²³ Pilatı kɔ bisa be ke: "Nzuke ete die yɛ ɔ'a yɔ ɔ?"

Bɛ kwalaa be kɔ tetian sele kpa be nwan: "Bɔbɔ yı kulɔwa sɔ!"

²⁴ Anun menian'n-mɔ le tetian sɔnman. Pilatı nwan an, ɔ ngɔala man like fıfı kɔn yɔ. ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa nzue ɔ kɔ nwunnzin yı sa menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ebele. Yı nwan: "Swanlan ehı ewue'n, mın nwon nwon man nun, m'an yı mın sa nun! Emɔ angɔnmın, be ejɔle ɔ!"

²⁵ Bɛ kwalaa be nwan: "Yuo ɔ! Yɛ nun yɛ mma'n-mɔ, man yı ewue nun anwɔn ejɔle kpɔlo yɛ!"

²⁶ Ehı, Pilatı kɔ yaci Balabası. ɔ kɔ man be kɔ fin Zozi mgbele. Mɔ be finlin yı yueli'n, ɔ yılı yı manlin maan be bɔbɔ yı kulɔwa sɔ.

Nzalafu'n-mɔ 'ba gɔlv Zozi anwɔn

(Maakı 15.16-20, Zvan 19.2-3)

²⁷ Pilatı nzalafu'n-mɔ fali Zozi hɔli yı awulo elɔ. Be kɔ yia nzalafue'n-mɔ kwalaa Zozi anwɔn ebele. ²⁸ Be kɔ yı yı taladi'e'n m'ɔ wula'n, be kɔ fa taladi'e kɔkɔle be kɔ wula yı. ²⁹ Be kɔ nwon mmowe abotile be kɔ bɔ yı ti. Be kɔ fa ndeɛ kpɔman be kɔ wula yı sa fama nun anun. Mɔ be yɔli sɔ yueli'n, be kɔ kɔtɔ yı nyunnun ebele be kɔ yeyala yı nwon. Bɛ nwan: "Zufu'n-mɔ belemgbin, ahun ɔ!" ³⁰ Be kɔ tɔtɔ yı nwon ngesele. Be kɔ tɔa yı be kɔ le kpɔman'n m'ɔ le'n be kɔ fa be kɔ fifin yı tin nun anun. ³¹ Be yeyalalı yı nwon dede mɔ be kunnun jɔli'n, be kɔ yı taladi'e kɔkɔle'n mɔ be fali be wulalı yı'n. Be kɔ fa yı muonun yı taladi'e die'n be kɔ wula yı yɛ be nun yı hɔli be bɔbɔ yı kulɔwa sɔ ɔ.

Be 'ba bɔbɔ Zozi kulɔwa sɔ

(Maakı 15.21-32, Luku 23.26-43, Zvan 19.17-27)

³² Mɔ be fi kulo nun anun be 'fite'n, be nun bian kɔn kɔ yia. Bian so'n, be fele yı Simɔn. ɔ fi kulo'n mɔ be fele yı Silenun nun asɔ. Be kɔ hyı yı be kɔ fa Zozi kulɔwa'n be kɔ soa yı. ³³ Be hɔli dede be juli lika kɔn. Lika so'n, be fele yı Gɔlvgota. Gɔlvgota'n, yı bɔ y'ɔ le ke tile kangɔ lika. ³⁴ Ebele, be kɔ fa divın be kɔ man Zozi ke ɔ nɔn. Divın so'n, be gualı nun ayile m'ɔ nun an, ɔ nnnwun man yale'n sɔnman. ɔ bɔli sɔ, nan ɔ'a ngulo ke ɔ nɔn. ³⁵ Mɔ be bɔbɔ yı kulɔwa nun asɔ yueli'n, be kɔ hyun tondo be kɔ hye yı taladi'e'n-mɔ be kɔ fa. ³⁶ Eɛe be kɔ tetanlan yı nwon ebele be kɔ sisa yı. ³⁷ Like mɔ yı ti yɛ be le kun yı'n, b'a hele b'a bɔ yı ti sɔ ebele ke: "Swanlan ehı li Zozi. ɔ ti Zufu'n-mɔ belemgbin." ³⁸ Be kɔ bɔbɔ kodiawu nnyuan kɔsɔ kulɔwa sɔ Zozi anwɔn ebele. Kɔn wɔ yı sa fama sɔ yɛ kɔn kɔsɔ wɔ yı sa bɛ sɔ.

³⁹ Bɛ mɔ be 'sın ebele'n, be kɔsɔ kɔsɔ be ti, anun be le kpe yı nzɔba. ⁴⁰ Bɛ nwan: "Wɔ mɔ wɔ nwan ɛ 'bu asɔnın sua'n, nɔn ɛ fa cıan nsan ɛ sı yı fɔfɔle'n, de wɔ nwon ɛ! Se wɔ nwan ɛ ti Nyanman Awa sakpa a, fi kulɔwa nun asɔ ju!" ⁴¹ *Teeyıɔve mgbain'n-mɔ, nun *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nun Zufu mgbain'n-mɔ kɔsɔ kɔ gɔlv yı nwon. ⁴² Bɛ nwan: "ɔ'a le menian'n-mɔ ngɔan, kɔsɔ yı muonun ɔ ngɔala man yı nwon ngɔan de! Se ɔ ti Izalayɛ belemgbin sakpa a, anun ɔ fi kulɔwa nun asɔ ɔ jı kikaala, nɔn ye 'ba le yı ye di. ⁴³ ɔ'a susu yı ti ɔ'a gua Nyanman asɔ. Yı nwan: 'Nyanman Awa y'ɔ le mın'. Se Nyanman kulo yı a, anun ɔ le yı ti kikaala!" ⁴⁴ Kodiawu'n-mɔ kɔsɔ mɔ b'a bɔbɔ be kulɔwa sɔ Zozi anwɔn ebele'n kpeli yı nzɔba bie.

Zozi ewue'n

(Maakı 15.33-41, Luku 23.44-49, Zvan 19.28-30)

⁴⁵ Mɔ senze'n jinlanlin be ti afian'n, awosin wulalı mɔn nun anun lika kwalaa dede ɔ juli nosɔba dɛe nsan. ⁴⁶ Mɔ be 'kɔ a bɔ dɛe nsan'n, Zozi kɔ tian nun sele kpa. Yı nwan: "Eli, Eli,

lama sabakataniin?" Ejole so'n, yi bo y'o le ke "Min Nyanmuan, min Nyanmuan, nzuke ati ye a yi min o?"

⁴⁷ Mo be mo be jijin ebele'n mmie-mo tili yi ngan'n, be nwan: "O le fele Eli!"

⁴⁸ Ebele ala, be nunhan kon ko nwanndi o ko ho ko fa eminlan o ko bo divin nyinnyanlinwa anun. O ko fa ko san baka kon ati o ko tinnge yi Zozi anwan ke o non. ⁴⁹ Nan ehunlin-mo nwan: "Jinlan maan ye nian se Eli ko a ko le yi a!"

⁵⁰ Zozi ko tian nun sele kpa biekun, o ko ha nun. ⁵¹ Mele so'n, mgbenun etanlan'n m'o ja asonin sua nun anun'n ko sua yi anwunno dede o ko ju yi asi. Asi'e'n ko kpusu, nyobo'e mgbili'n-mo anun ko kpaci kpaci. ⁵² Seka'n-mo aso ko tike tike. Nyanmian anwontie mma'a'n-mo doon mo be wuli'n ko tinnge tinnge. ⁵³ Mo Zozi fi ewue nun tinnge'l'n, be kwalaa mo be fi seka'n-mo anun be fiteli'n, be hali kulo kpili nwanzan-nwanzan nun aso be yili be nwon be helel menian doon kpa.

⁵⁴ Mo nzalafu kpain'n non yi nzalafu'n-mo mo be non yi le sisa Zozi'n nwunlin ke asi'e nun a kpusu non yi nzin ejole'n, esulo hanlin be sele kpa. Be nwan: "Kannzo o ti Nyanmian Awa sakpa!"

⁵⁵ Anun mmalasua doon kpa kosu wo ebele, be jin moa be le nian Zozi. Be ye be sili Zozi so sunmin Galile man nun anun be suli yi o. ⁵⁶ Mali m'o fi Magidala'n, o non Zvaki non Zozefo anin Mali, o non Zebede amma'n-mo anin die'n wo mmalasua so'n-mo anun bie.

Zozi esie'n

(Maaki 15.42-47, Luku 23.50-56, Zvan 19.38-42)

⁵⁷ Mo alie'n 'ko yi nosuba nun'n, esikafoe bian kon ko a ko ju ebele. Bian so'n, be fele yi Zozefo, o ti Zozi swanlan'n kon. O fi Alimate kulo nun aso. ⁵⁸ O ko ho ko to Pilati o ko sele yi ke o 'fa Zozi fuin'n o 'ko a sie yi. Ehi, Pilati ko man atun ke be fa be man yi. ⁵⁹ O ko le fuin'n o ko fa kisaan fufole kon o ko fufa yi nwon. ⁶⁰ Yi muonun yi seka mo o'a man b'a kpe yi ebota kon anun'n, o ko sie Zozi nun. M'o sieli yi yueli'n, o kunndoli ebue kpili kon o nyinlin seka nun anwan'n ye o suli hali o. ⁶¹ Anun Mali m'o fi Magidala'n, o non Mali kon'n be wo ebele. Be titi asi seka nun anyunnon.

Seka nun esisa'n

⁶² Zufu'n-mo babwali be nwon be sieli. Mo yi alie hulin m'o ti enwonmian ele cian'n, Nyanmian *teeyifoe mgbain'n-mo non *Falisifoe'n-mo ko ho ko to Pilati. Be nwan: ⁶³ "Nannan, akwa atofoe so nun ejole kon mo anun yi nyin wo so m'o hanlin'n, ye ti a kpun so. Yi nwan: 'Se mun wu a, yi cian nsan, min 'tinnge.' ⁶⁴ Yi ti, man atun maan be ho sisa seka'n dede cian nsan. O'a nyo man so a, yi menian'n-mo 'ko a sa yi be laka menian'n-mo ke: 'O fi ewue nun o'a tinnge!' Afi, sian ato mo be 'di'n, o 'tala daba die'n."

⁶⁵ Ehi, Pilati nwan: "E 'nwun nzalafu, Emo fa be ho, maan be ho sisa yi ke mo emo kulo o." ⁶⁶ Be non be ko ho, be ko nwun ke seka nun anwan'n nyin kanlanman kpa. Be ko sie so nzole, be ko yaci nzalafu'n-mo ebele ke be sisa yi.

28

Zozi ewuetinnge'n

(Maaki 16.1-10, Luku 24.1-12, Zvan 20.1-10)

¹ Mo *enwonmian ele cian'n sunlin'n, mole'n ngelemo, Mali m'o fi Magidala'n, o non Mali kon'n ko a ko nian seka'n. ² Konngba ala, asi'e'n ko kpusu sele kpa. Ye Mun bafue'n kon fi anwunno o ko ju. O ko kunndo ebue'n m'o nyin seka nun anwan'n o ko to yi ahanmian o ko fu o ko tanlan su. ³ Bafue nun anwan'n ta soa mian mian ke nyanman'n m'o kpe mian mian'n. Yi taladie'n ti fufue hyiein hyiein kpa. ⁴ Esulo ko han nzalafu'n-mo kpa dede be nwon ko wosu be, be gugua ke menian mo b'a wu o.

⁵ Bafue'n ko han ko hele mmalasua'n-mo ke: "Nan be sulo. Afi mun si ke emo le kpounde Zozi, swanlan'n mo be babali yi kulowa nun aso'n. ⁶ O non man ewa. O fi ewue nun o'a tinnge ke o kpunlin hanlin yi'n. Emo bala be nian lika mo anun o la'n. ⁷ Emo ho nde-nde be han hele yi menian'n-mo ke o fi ewue nun o'a tinnge. Sian die, o le ko a nwonnde emo Galile man nun anun. Elo ye emo 'nwun yi o. Ngalie'n mo min nwan min 'kan mun kele emo nun anun."

⁸ Mo mmalasua'n-mo fi seka nun aso be 'ko'n, esulo non fe elie kpili kpa hanlin be. Be le enwanndie be le ko a han be kele Zozi menian'n-mo. ⁹ Konngba ala, be non Zozi ko yia nun. Zozi nwan: "M mo ahun, m mo ahun o!" Mo Zozi bisali be ahun yueli'n, be ko kpunnge yi be ko so yi ja nun anun, be ko kotu yi nyunnun ebele be ko so yi. ¹⁰ Ehi, Zozi ko se be ke: "Nan be sulo. Emo ho han hele min nianman'n-mo ke be ho Galile man nun anun elo. Ebele ye be 'nwun min o."

Nzalafu'n-mo ejole'n

¹¹ Mɔ anun mmalasua'n-mɔ aja wɔ atunnun'n, nzalafu'n-mɔ mɔ be le sisa seka'n, mmie-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kulo. Be kɔ hɔ kɔ bɔ ejɔle'n m'ɔ walɩ nun anun amanniɛ be kɔ hele Nyanman *teeyifoɛ mgbain'n-mɔ. ¹² Nyanman teeyifoɛ mgbain'n-mɔ non Zufu mgbain'n-mɔ kɔ yia. Mɔ bɛ nwan seli bɛ nwon yueli'n, be kɔ man nzalafu'n-mɔ esika dɔɔn kpa. ¹³ Eɛe bɛ nwan: "Se be bisa emɔ a, emɔ hɔn ke kɔngɔe mɔ emɔ 'dafi'n, yɩ menian'n-mɔ a a sa yɩ a hɔ. ¹⁴ Se konmanna'n tɩ a, ye 'tu yɩ akɔbe nɔn emɔ ati a nga man nun."

¹⁵ Nzalafu'n-mɔ leli esika'n, be hanlin yɩ ke Nyanman teeyifoɛ mgbain'n-mɔ hanlin heleli bɛ nun ala. Ene non ene, Zufu'n-mɔ te kan ejɔle sɔ'n.

Zozi 'ba yɩ yɩ nwon kele yɩ menian'n-mɔ

(Maaki 16.14-18, Luku 24.36-49, Zvan 20.19-23, Junman'n 1.6-8)

¹⁶ Ehi, Zozi menian bulu non kon'n hɔli Galile mɔn nun anun elɔ buka'n mɔ Zozi heleli bɛ nun asu. ¹⁷ Mɔ be nwunlin yɩ'n, be kutɔli be solɩ yɩ. Nan kɔsɔ bɛ mmie-mɔ a nne a nni man. ¹⁸ Zozi kɔ kpunngɛ bɛ, ɔ kɔ han kɔ hele be ke: "B'a fa anwunno elɔ non asi ewa tunmin'n kwalaa b'a wula mɩn sa nun. ¹⁹ Ehika ati, emɔ hɔ mɔn nun anun menian'n-mɔ kwalaa anwon, emɔ mɔn be kɔci mɩn menian. Emɔ sɔnun bɛ wɔ Siɛ non Baa, ɔ non Wawe Nwanzan-nwanzan'n dunman nun. ²⁰ Ninngɛ'n kwalaa mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, emɔ hɛhele bɛ maan be yɔ. Eɛe emɔ nwun yɩ ke mɩn non emɔ san alhian biala dede ɔ kɔ ju mɔn nun ayueliɛ."

EJOLEKPA'N MŌ MAAKI HELEL'UN

M'ɔ wɔ nun'n

Nwan sɔanlan die y'ɔ le Maaki? Ɔ ti Zozi Kilisi mmɔfɔe'n-mɔ bɔkafɔe. Maaki, mɔ be fele yí biékun Zvan'n, ɔ non yí nin Mali, be tanlanlun Zoluzalemɔn kulo nun asɔ (Junman 12.12). Ɔ ti Baanabasí anianman kɔn (Kolɔsɔ 4.10). Ɔ non Baanabasí non Pɔlv yé be hɔli Antioɔsɔ kulo nun asɔ (Junman 12.25). Ebele, asɔnɔn mma'n-mɔ kɔ sɔan Pɔlv non Baanabasí ke be hɔ bɔ Ejòlekpa'n be héle mán mán'n-mɔ. Alimɔva atin'n mɔ be 'tu'n, Maaki hɔli bie ɔ bɔkali bé. Nan atunnunvian, ɔ yacili bé salí hɔli Zoluzalemɔn (Junman 13.5,13). Ɔ hyeli kpa, Baanabasí falí Maaki, ɔ non yí hɔli Sipɔlv mán nun (Junman 15.37-39). Ehi anzin, ye nwun yí Pɔlv non Pielí kalata'n-mɔ anun ke Maaki bɔkali bé wɔ *Lɔmɔn kulo nun asɔ (Filemɔn 24, 2 Timote 4.11, 1 Pielí 5.13).

Ejòlekpa ehi anun, Maaki le kele yé ke Zozi ti Nyanmian Awa. Yí Ejòlekpa m'ɔ helel'UN ti tika tala chunlun-mɔ die'n, nan kɔsɔ ejòle wɔ nun kpa.

Maaki 'bɔ yí Ejòlekpa nun abɔ'n, ɔ man ye nwun yí ke Zvan Batisi sɔnɔnlun Zozi, ese Abɔnsanmɔn kɔsɔ sɔli Zozi nianlun (1.1-13). Maaki a hye yí kalata nun anun mgbili mgbili nnyuan. Alimɔva die'n, (yí ti 1.14-8.26), ɔ kan Zozi bagua nun junman m'ɔ lili yí Galile mán nun nɔn anwɔn ejòle. Ɔ man ye nwun yí ke Zozi kpinlun felel'UN yí menian'n-mɔ, tunmin'n m'ɔ falí tuli wawe ete'n-mɔ, ɔ manlun nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn salí, ɔ hehelel'UN nyanman ninng'e'n-mɔ tunmin sɔ, ese ɔ yohi asinbenwɔn ninng'e.

M'ɔ tɔ sɔ nnyuan'n (8.27-16.20), ɔ kan Zozi ewue'n non yí etinng'e nun anwɔn ejòle. Mɔ Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n m'ɔ bɔbɔli Zozi kolowa nun asɔ'n nwunlin ke Zozi a kpin a wu yí'n, yí nwan: “Ɔ ti ananhɔle, bian ehi ti Nyanmian Awa sakpa!” (15.39). Maaki kulo ke ye kɔsɔ ye de ye di ke Zozi ti Nyanmian Awa sakpa. Ejòlekpa nun agualie nun, ye nwun yí ke Maaki a han Zozi ewuetinng'e nun anwɔn ejòle sin kɔ (16.1-8). Yí ti, b'a hele ejòle kaan b'a sa sɔ m'ɔ kele ke Zozi a yí yí nwɔn a hele yí menian'n-mɔ ese ɔ'a fɔ ɔ'a hɔ nyanmiansɔ (16.9-20).

Zvan Batisi junman'n

(Matie 3.1-12, Luku 3.1-18, Zvan 1.19-28)

¹ Ejòlekpa'n m'ɔ tɔ de Zozi Kilisi m'ɔ ti Nyanmian Awa'n y'ɔ le ehi. ² Ejòle sɔ'n bɔli yí bɔ ke Nyanmian Kpɔmanfɔe Ezayi helel'UN wɔ yí kalata nun anun'n. Ɔ'a hele Zozi anwɔn ejòle'n ke Nyanmian nwan:

Nian, mɔn 'sɔan mɔn bɔfɔe'n wɔ nyunnun

mɔn 'man ɔ di mɔva ɔ sesie wɔ atin'n.

³ Bɔfɔe sɔ'n y'ɔ le sɔanlan'n m'ɔ le tian

ɛwâ nun anun ɛlɔ ke:

Be sésie yé Mɔn atin'n

be mán ɔ tinnge fɔón!

⁴ Ehi, cian kɔn, Zvan kɔ fite ɛwâ nun anun ɛlɔ. Ɔ sɔnɔn menian'n-mɔ. Ɔ tu bé fɔv ke: “Emɔ nún bé nwɔn be káci bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán Nyanmian maan n zɔnɔn emɔ, nán Nyanmian a fa emɔ ete nun a hye bé.” ⁵ Mɔ Zvan hanlun sɔ mɔ menian'n-mɔ tilí yí ngan'n, Zude mán nun anun menian'n-mɔ non Zoluzalemɔn kulo nun asɔ die'n-mɔ, bé dɔɔn, be kɔ hɔ yí nwɔn ɛlɔ. Be kɔ han bé ete'n bagua nun anun, nán Zvan a sɔnɔn bé wɔ asue'n mɔ be fele yí Zuludun nun anun.

⁶ Taladie'n mɔ Zvan wula'n, sɔamo enyuan yé b'a fa b'a nwɔn ɔ. Yí bel'et'UN ti naan kpolo. Alie'n m'ɔ di'n, y'ɔ le teteɔbɔbɔa non we. ⁷ E 'nwun ejòle'n m'ɔ kan kele menian'n-m'ɔ'n. Yí nwan: “Sɔanlan kɔn fi mɔn nzin ɔ le ba, ɔ le tunmin tala mɔn, mɔn nze nvata man ke mɔn kɔtu mɔn nyannjɔ yí ja mgbabɔa'n nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ. ⁸ Mɔn die, m'an fa nzue m'an sɔnɔn emɔ, nan yí die, ɔ 'ba fa Nyanmian Wawe'n sɔnɔn emɔ.”

Zvan 'ba sɔnɔn Zozi

(Matie 3.13-17, Luku 3.21-22)

⁹ Mele sɔ nun anun, Zozi fi Nazaleti, Galile mán nun anun, ɔ kɔ a kɔ tɔ Zvan maan ɔ kɔ sɔnɔn yí asue Zuludun nun anun. ¹⁰ Mɔ Zozi fi asue nun anun ɔ 'fite'n, ɔ 'nian an, anun anwunno nun a buke, Wawe Nwannzan-nwannzan'n ti ke abubule, ɔ fi nyanmiansɔ ɔ kɔ ju kɔ tanlan yí sɔ. ¹¹ Ebele ala, anie kɔn kɔ te anwunno ɛlɔ ke: “E ti mɔn ehulo Baa, m'an fa mɔn lɔa'n kɔalaa m'an wula wɔ nun.”

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nuan

(Matie 4.1-11, Luku 4.1-13)

¹² Ebele ala, Wawe'n Nwanzan-nwanzan'n kò hyòun Zozi kò hò ewá nún anún èlò. ¹³ Ò lili èlèbulanan. Èbele, *Satan (mò yé fèlè yí Abansanmò'n), ò kò a kò sò yí kò nian. Anún Zozi wò ebolo naan'n-mò afian yê nyanmiansò mmòfòe'n-mò yê bè bòka yí ò.

Zozi 'ba fèlè Galile mân nún anún menian nnan

mò bè cì ejue yí nwòn

(Matie 4.12-22, Luku 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Èhì mò bè hylí Zòan bè tòlì yí fiadi'n, Zozi kò sa kò hò Galile mân nún anún ò 'kò a bò Nyanmian Èjòlèkpa'n kele bè mò bè wò èlò'n. ¹⁵ M'ò juli èlò'n yí nwan: "Tèmòun nún a ju, ò sanlún kè Nyanmian Belemgbin elie mèlè nún a kpunngè. Èmò lé Èjòlèkpa'n bè li nán èmò káci bè abalabò'n!"

¹⁶ Mò Zozi 'sín Galile asubula nún anúan èbèlè'n, ò 'nian an, anún anianman nnyuan lè gua bè dada. Kòn li Simòn yê kòn'n kòsò li Andele. ¹⁷ Zozi kò han kò hele bè kè: "Èmò bála, bè sí mín sù, nán mún 'ba man èmò fèlè menian bè man mín." ¹⁸ Kè Zozi anúan 'tò ala, bè kò yaci bè dada'n-mò èbele, bè kò si yí sù.

¹⁹ Zozi fi èbele, ò kò hò yí nyunnun kaan, ò kò nwun Zebede amma'n-mò: Zòakì nún yí nianman Zòan. Bè gua bè èlèè nún anún, bè lè kpònmgbà bè dada'n-mò anún. ²⁰ Èbèlè ala, Zozi kò fèlè bè. Bè kò yaci bè sí Zebede ò non kpafu'n-mò èlèè nún anún èbele, bè kò si yí sù.

Zozi 'ba fvan wawe ètè fi sòanlan kòn anún

(Luku 4.31-37)

²¹ Bè fi èbele, Zozi non bè kò hò kulo'n mò bè fèlè yí Kapèenawòmòun nún asù. Bè wò èbele dede mò ènwòmian ele cian'n juli'n, ò non bè kò hò Zufu'n-mò asòun sua nún anún. Ò kò hehele bagua'n Nyanmian Anúan Èjòlè. ²² Tunmin'n m'ò fa kekele ninngè'n-mò'n sín menian'n-mò anwòn. Ò sanlún kè ò ngele man yí ninngè'n-mò kè mala nún asù mgbain'n-mò diè'n, nan ò kele yí ninngè'n-mò tunmin sù.

²³ Ò 'ba yò sò'n kòsù, anún sòanlan kòn wò bè asòun sua nún anún èbele. Sòanlan sò'n, wawè ètè wò yí nún. Ò kò tian nún kè: ²⁴ "Zozi m'ò fi Nazaletì, è 'se yé sè? È walì yé bòsù èbò anaan? Mún sí wò bókòò! È tì Nyanmian Sòanlan Nwanzan-nwanzan!"

²⁵ Mò sòanlan'n hanlún sò'n, Zozi kò tian wawè ètè nún asù sele kpa. Yí nwan: "Muan wò nwan'n nán fi sòanlan èhì anún fite!"

²⁶ Kè Zozi 'kan sò ala, wawè ètè'n kò kpusu sòanlan'n sele sele kpa, ò kò tian, ò fi yí nún kò fite. ²⁷ Sian'n, kè ò yòlì sò'n, esulo kò han bè mò bè wò asòun sua nún anún'n kòalaatin. Bè lè bisa bisa bè nwòn kè: "Nan nzu like diè ahì? Tunmin sù like ehele fòfòlè ò! M'ò kò han'n, wawè ètè'n-mò di sù, èsè bè man yí anyunnzò." ²⁸ Ò fi èbele, Zozi dunman'n kò hò dede kò ju Galile mân'n lka kòalaatin.

Zozi 'ba man nwuluwafòè dòn anwòn sa

(Matie 8.14-17, Luku 4.38-41)

²⁹ Mò Bè fi Nyanmian sua nún anún bè fitelì'n, èbele ala, bè kò hò Simòn non Andele awulo. Mò bè 'kò'n, bè non Zòakì non Zòan yê bè hòlì ò. ³⁰ Bè 'ju èbele a, anún Simòn asebala nún a fòkè, ebunnun a hylì yí, ò la. Èbèlè ala, bè kò bò Zozi amannè. ³¹ Zozi kò hyòun kò kpunngè yí, ò kò sò yí sa nún anún ò kò jasù yí. Èbele ala, ebunnun'n fi yí nwòn kò tu. Ò kò jasù, ò kò man bè like bè kò li.

³² Bè wò èbele dede eyua'n tòlì, mò mân nún anún 'yò fòun'n, menian'n-mò kò sua nwuluwafòè ngacile, non bè mò wawè ètè wò bè nun'n, bè kò bèlè Zozi. ³³ Kulo nún asù menian'n-mò kòalaa kò yia awulo nún anún nún anún. ³⁴ Zozi kò man nwuluwafòè dòn anwòn kò sa, èsè ò kò fvan wawè ètè dòn. Ò ngò man man wawè ètè'n bie fíí atún, ò sanlún kè wawè ètè'n-mò sí yí sòanlan èhòlè kòn'n.

Zozi 'ba kpanza Galile mân nún anún

(Luku 4.42-44)

³⁵ Èhì anzin, mò alíe'n 'kò alibahian'n, anún mân nún anún tè du bòbò, Zozi kò jasù. Ò fi awulo èbele kò fite kò hò asòun eyòlè ahanmian kulo'n tiba èlò. ³⁶ Mò Simòn non yí manngòn'n-mò jasòlì'n, bè nnwun man Zozi. Bè nanndì kulo nún anún bè lè kpònnde yí. ³⁷ Bè kpònndehì yí dede mò bè nnwunlín yí'n, bè nwan: "Yé Mún, menian'n-mò kòalaa lè kpònnde wó."

³⁸ Zozi kukulì yí nwan sù a, yí nwan: "Èmò mán yé hó kulo'n-mò mò bè mantan mantan ewa'n-mò asù. Ò fata kè mún kan Nyanmian Anúan Èjòlè èlòhan kòsù. Èhì ati yé ò man n vi kulo nún anún m'an fite ò."

³⁹ Zozi lè yí sò dede ò kò kpanza Galile mân'n lka kòalaatin. Ò kò hò kò bò Èjòlèkpa'n kò hele menian'n-mò wò Zufu'n-mò asòun sua'n-mò anún. Èsè ò kò fvan wawè ètè'n-mò.

Zozi 'ba man kokobefòè kòn anwòn sa

(Matie 8.1-4, Luku 5.12-16)

⁴⁰ Elehun kɔn, kokobefɔe kɔn kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tɔ kɔ tɔ yɪ ja nun. ɔ kɔ bɔtɔ yɪ. Yɪ nwan: "Mɪn mɪn, mɪn sɪ kɛ sɛ ɛ kulo a, ɛ kwalaa kɛ ɛ man mɪn nwon sa, ɛ tɔ mɪn nwon efian'n."

⁴¹ Mɔ Zozi nwunlin yɪ sɔ'n, kokobefɔe nun anwon kɔ yɔ yɪ koun. Ebele ala, ɔ kɔ tunnge yɪ sa kɔ han kokobefɔe'n, yɪ nwan: "Mɪn kulo, man wɔ nwon tɪ!"

⁴² Mɔ Zozi hanln sɔ nun ala, kokobe'n fi yɪ nwon kɔ tɔ, yɪ nwon kɔ tɔ. ⁴³ Mɔ bian nun anwon salɪ yueli'n, Zozi kɔ juɔ aminle sɔ kɔ hele yɪ asannan nɔn ɔ'a man ɔ'a ha. ⁴⁴ Zozi nwan: "Mɔ a nwun yɪ ɛwa'n, n'ɛ kan nun ejɔle fɪi kele sɔanlan. Nan kɔ fa wɔ nwon kele Nyanmian tɛɛyɪfɔe'n nɔn yɪ wɔ nwon efian etue tɛɛ'n mɔ Moyizɪ mala'n kele'n maan bɛ nwun yɪ kɛ wɔ nwon a tɔ."

⁴⁵ Nan mɔ bian'n hɔli'n, ɔ'a ngoala man ejɔle nun asɔ fia. ɔ kɔ bɔ yɪ kpayɛ kɔ hele mɔn'n kwalaa. Sian'n, kɛ ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɔ a, meninsnman'n dunman nun, ɔ ka ahanmian, lika mɔ sɔanlan nwon man'n, ebele yɛ menian'n-mɔ fi lika kwalaa bɛ ba yɪ nwon ɔ.

2

Zozi 'ba man bubuluwafɔe kɔn anwon sa (Matie 9.1-8, Luku 5.17-26)

¹ Ehi, ɛle nnyuan kɔn sunln, Zozi kɔ sa kɔ a Kapɛɛnawɔmɔn. M'ɔ walɪ juli ebele'n, menian'n-mɔ kɔ tɛ kɔ ɔ wɔ yɪ awulo ebele. ² Menian dɔɔn kpa kɔ a kɔ yɪ sua'n nɔn anwan nun anun dede bɛ nwwun man lika fɪi mɔ bɛ sie bɛ nwon ɔ. Zozi kɔ han Nyanmian Anwan Ejɔle'n kɔ hele bɛ. ³ Mɔ Zozi 'kan Nyanmian Anwan Ejɔle'n, menian mmie-mɔ kɔ a kɔ ju ebele. Bɛ nunhan nwan sɔ bubuluwafɔe kɔn, bɛ le fa yɪ bɛ bɛle Zozi. ⁴ Eyia kpili mɔ menian'n-mɔ a yia nun ati, bɛ ngoala man wuluwafɔe'n fa fite Zozi anyunnun. Ehi a, bɛ kɔ fɔ sua'n mɔ Zozi wɔ nun nwan asɔ, bɛ kɔ kpe nun tokolo. Bɛ kɔ fa bubuluwafɔe'n nwon yɪ ebeɛ'n bɛ kɔ wula tokolo sɔ nun anun bɛ kɔ jula yɪ Zozi anyunnun ebele asɔ. ⁵ Mɔ Zozi nwunlin bɛ dedi'n, ɔ kɔ han kɔ hele bubuluwafɔe'n kɛ: "Mɪn wa, b'a fa wɔ ete'n b'a hye wɔ."

⁶ Mɔ Zozi 'kan ejɔle'n kele wuluwafɔe'n, anin mala nun asɔ mgbain'n mmie-mɔ tɪti asɔ bagua nun anun ebele. Mgbain sɔ'n-mɔ kɔ han yɪ bɛ ti anun kɛ: ⁷ "Nzuke ati yɛ sɔanlan ehi kan ejɔle ete sɔa tia Nyanmian ɔ? Sɛ nɔn Nyanmian angɔnmun cein an, nwan yɛ ɔ kwalaa ɔ fa ete ce ɔ?"

⁸ Ebele ala, Zozi kɔ nwon bɛ ajunln'n. Yɪ nwan: "Nzuke ati yɛ emɔ le ajunln sua-mɔ emɔ ati anun ɔ? Emɔ junln kɛ mɪn ngoala man yɪ yɔ ɔ?" ⁹ Sɛ mɪn kan kɛ: 'B'a fa wɔ ete'n b'a hye wɔ,' emɔ nwwun man nun. Nan sɛ mɪn kan kɛ: 'Jasɔ fa wɔ ebeɛ'n nanndɪ,' nɔn ɔ yɔ sɔ a, ¹⁰ anun emɔ a nwun yɪ kɛ Mɔn Baa'n le tunmin asɛ nun asɔ ɛwa ɔ fa ete'n-mɔ ce." ɔ kacili yɪ nwan bubuluwafɔe nun anwon ɛlo a, yɪ nwan: ¹¹ "M'an man wɔ atɔn, jasɔ, fa wɔ ebeɛ'n kɔ awulo."

¹² Ebele ala, bian'n kɔ jasɔ bɛ kwalaa bɛ nyunnun ebele. ɔ kɔ fa yɪ ebeɛ'n ɔ kɔ fite. Ejɔle'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nwon kpa. Bɛ kɔ kannvɔ Nyanmian. Bɛ nwan: "Yɛ nwwunlin man like sɔa bie lɛ!"

Zozi 'ba fele Levi (Matie 9.9-13, Luku 5.27-32)

¹³ Ehi anzin, Zozi kɔ sa kɔ ha Galile asubula nun anwan ɛlo biegun. Menian dɔɔn kɔ kpu yɪ, ɔ kɔ hehele bɛ ninngɛ. ¹⁴ Temɔn mɔ Zozi 'sa kɔ awulo'n, ɔ 'ba ju lika mɔ bɛ tua ajule nun an, Levi m'ɔ tɪ Alife awa'n tɪ ebele. ɔ le dide ajule. Zozi kɔ jinlan, yɪ nwan: "Levi, si mɪn sɔ!" Ebele ala, Levi kɔ jasɔ kɔ si yɪ sɔ.

¹⁵ Ehi anzin, cian kɔn Zozi kɔ ha like elie Levi awulo ɛlo. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nun yɪ menian'n-mɔ nɔn menian dɔɔn mɔ bɛ dide ajule'n nɔn etefɔe'n-mɔ yɛ bɛ hɔli ɔ. Afi bɛ mɔ bɛ si Zozi sɔ'n, bɛ sunln. ¹⁶ Mɔ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Falisifɔe'n-mɔ fɔ dɛ nun anun'n nwwunlin kɛ Zozi nɔn menian ehi-mɔ kwalaa le didi'n, bɛ kɔ bisa Zozi menian'n-mɔ kɛ: "Nzuke ati yɛ Zozi nɔn bɛ mɔ bɛ dide ajule'n nɔn etefɔe'n-mɔ le didi'n?"

¹⁷ Mɔ Zozi tɪti ejɔle'n mɔ bɛ le kan'n, yɪ nwan: "Bɛ mɔ bɛ fokɛli man'n, bɛ mgbɔnnde man ayile ɛyɔlefɔe. Nan bɛ mɔ b'a fokɛ'n yɛ bɛ kpɔnnde ayile ɛyɔlefɔe ɔ. M'an mma man kɛ m 'ba kpɔnnde sesefɔe'n-mɔ. Nan m mali kɛ m 'ba kpɔnnde etefɔe'n-mɔ."

Abuala nun anwon kosuan'n (Matie 9.14-17, Luku 5.33-39)

¹⁸ Cian kɔn, anun Zwan Batisi menian'n-mɔ nɔn Falisifɔe'n-mɔ bɛ le di abuala. Menian mmie-mɔ walɪ tɔli Zozi a, bɛ kɔ bisa yɪ kɛ: "Nzuke ati yɛ Zwan menian'n-mɔ nɔn Falisifɔe'n-mɔ dɛ'n-mɔ le di abuala, nan kusɔ wɔ dɛ'n-mɔ nni man bie ɔ?"

¹⁹ Ehi a, Zozi kɔ bua bɛ kɛ: "Emɔ a nwun sɔanlan kɔn m'ɔ le fa atɔnvɔle m'ɔ nɔn yɪ manngɔn'n-mɔ b'a bua b'a la lɛ ɔ? Cɛɛɛ, mele mɔ atɔnvɔle bian'n le didi'n, yɪ manngɔn'n-mɔ ngoala man kɛ bɛ bua bɛ da ɔ. ²⁰ Mele'n bie 'ba ju, bɛ 'ba yɪ atɔnvɔle bian'n fi bɛ sa nun. Cian sɔ'n yɛ bɛ kusɔ bɛ 'ba li abuala ɔ. ²¹ Sɔanlan fɪi nva man ndafuin fufɔle ɔ nda man etanlan daba nun. Sɛ ɔ yɔ yɪ sɔ a, ndafuin fufɔle'n 'sua etanlan daba'n. Sian'n, yɪ bɔɛ'n 'yɔ kpili tala daba dɛ'n. ²² Sɔanlan fɪi nva man divn fufɔle ɔ ngua man naan kpolo kotoku daba nun. Sɛ

o yɔ yí sɔ a, kpolo'n 'sua nzan'n butu, anun yí munnyuan nun a seci. Nan kpolo kotoku fɔfɔle anun yé bɛ gua divn fɔfɔle ɔ."

Zozi non enwɔnmian ele cian'n
(Matie 12.1-8, Luku 6.1-5)

²³ Ehi anzin, cian kon, *enwɔnmian ele cian nun anun, Zozi kɔ kpɛ nun *bele ebo mmie-mɔ asɔ. Cian sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ titi atun nun anwan bele'n bie kɔ li. ²⁴ Ehi a, Falisifɔe'n-mɔ kɔ bisa Zozi ke: "Nian, nzuke ati yé wɔ menian'n-mɔ yɔ like mɔ mala'n tua ke nán bɛ yɔ yí enwɔnmian ele cian nun ɔ?"

²⁵ Ehi a, Zozi kɔ bua bɛ ke: "Mɔ ehɛ hunlin Davidi non yí menian'n-mɔ, mɔ anun bɛ le man like fii bɛ nni man'n, like mɔ bɛ yɔl'n, emɔ kɔngali man yí le ɔ? ²⁶ Teeyifɔe kpain Abiataa mele sɔ, ɔ'a nɔwɔ man Nyanmian sua nun anun, kpaɔn'n mɔ b'a fa b'a man Nyanmian'n, ɔ'a nni man bie, ɔ'a nva bie ɔ'a man yí menian'n-mɔ b'a nni man ɔ? Nan kɔsɔ kpaɔn sɔ'n, sɔanlan fii le man atun ke ɔ di ɔ, sannan Nyanmian teeyifɔe'n-mɔ ala yé bɛ kwalala ke bɛ di ɔ."

²⁷ Zozi kɔ tɔ sɔ bieku ke: "Bɛ yɔl enwɔnmian ele cian'n bɛ manln sɔanlan, nan b'a nyɔ man sɔanlan b'a mman man enwɔnmian ele cian'n. ²⁸ Yí sɔ ati, Mán Baa'n ti enwɔnmian ele cian'n muonun asɔ mlian."

3

Sɔanlan'n mɔ yí sa kon a jɔ'n
(Matie 12.9-14, Luku 6.6-11)

¹ Mɔ Zozi hanln sɔ yuel'n, ɔ fi ebele ɔ kɔ sa kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nun anun bieku. ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɔ, anun sɔanlan kun wɔ asɔnɔn sua nun anun ebele. Sɔanlan sɔ nun asa kun a jɔ. ² Mɔ Zozi 'wɔwɔ asɔnɔn sua nun anun'n, anun Falisifɔe'n-mɔ wɔ ebele. Bɛ gua ebele bɛ le nian sɛ Zozi kɔ man wuluwafɔe nun anwɔn kɔ sa enwɔnmian ele cian nun an. Afi bɛ kulo ke bɛ tun yí sɔan. ³ Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔe'n ke: "Njaban, jasɔ jinlan bɛ kwalaa bɛ nyunnun ewa maan bɛ nwún wɔ."

⁴ Mɔ Zozi hanln sɔ'n, bian'n kɔ jasɔ kɔ jinlan. Zozi kɔ bisa bɛ mɔ bɛ gua sua nun anun'n ke: "Asɔ yé mala'n man atun ke enwɔnmian ele cian'n, bɛ yɔ sɔanlan ye anaan bɛ yɔ yí ete? Bɛ lé sɔanlan ngwan anaan bɛ hún yí?"

Zozi bisali kosuan ehi a, bɛ ngɔ bua man yí bie. ⁵ Bɛ ti anun ete'n non bɛ nyɔlɛ sɔ nun anwɔn, eya kɔ hun Zozi ese yí lɔa kɔ bɔ yí nwɔn. Ehi a, ɔ kɔ nuan bɛ kwalaa kɔ si kɔ yia. ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔe'n ke: "Tinngɛ wɔ sa nun anun." ɔ 'tinngɛ yí sa nun anun an, asaa kɔ yɔ kpa.

⁶ M'ɔ yɔl sɔ'n, Falisifɔe'n-mɔ fi asɔnɔn sua nun anun bɛ kɔ fite. Ebele ala, bɛ kɔ hɔ bɛ kɔ nwun belemgbin Elɔdi asasɔ'n-mɔ anwɔn. Bɛ le kpɔnnde atun mɔ bɛ 'sin sɔ bɛ kun Zozi.

Meninsɔnman 'ba yia Zozi anwɔn

⁷ M'ɔ yɔl sɔ'n, Zozi non yí menian'n-mɔ bɛ hyɔinln bɛ nzin bɛ hɔli Galile asue nun anwan elo. Menian dɔn kɔ si yí sɔ. ⁸ Meninsɔnman'n walɔ Zozi anwɔn ebele, afi ninngɛ'n-mɔ kwalaa m'ɔ yɔl'n, bɛ tili yí ngan. Mmie-mɔ fi Galile non Zude mán nun anun. Mmie-mɔ kɔsɔ fi Zoluzalemɔn kulo nun asɔ ɔ non Idume mán nun anun. Dɔn kɔsɔ fi asue Zuludɔn nun anzin ebue kon elo. Bɛ nga'n fi Tii non Sidɔn kulo'n-mɔ anwɔn elo. ⁹ Ehi a, Zozi kɔ se yí menian'n-mɔ ke bɛ kpɔnnde elɛe kon bɛ mán yí maan ɔ tí yí nwɔn kaan, ɔ sanln ke menian'n-mɔ a mgbunmgbun yí sɔ sɔnman. ¹⁰ Afi, kemɔ ɔ man nwuluwafɔe dɔn anwɔn sa'n, bɛ kwalaa mɔ bɛ ndi man akpɔle'n, bɛ kpili bɛ kɔ kan yí. ¹¹ Mele mɔ wawe ete'n-mɔ kɔ nwun Zozi'n, bɛ kotɔ yí nyunnun, anun bɛ le tetian nun. Bɛ nwan: "E ti Nyanmian Awa! E ti Nyanmian Awa!" ¹² Nan mɔ bɛ 'kan sɔ'n, anun Zozi a totua bɛ sele kpa nán b'a mmɔ man yí kpaye ke ɔ ti Nyanmian Awa sakpa.

Zozi mmɔfɔe bulu non nnyuan'n
(Matie 10.1-4, Luku 6.12-16)

¹³ Ehi anzin, Zozi fi ebele, ɔ non yí menian'n-mɔ bɛ kɔ hɔ kɔ fɔ buka kon asɔ. ɔ kɔ fefele bɛ mɔ ɔ kulo ke yí muonun ɔ fa bɛ sie yí nwɔn ɔ non bɛ di junman'n. Bɛ m'ɔ fefelel bɛ'n fi bagua nun anun bɛ ti kɔ yia yí nwɔn ebele. ¹⁴ Bɛ ti bulu non nnyuan. Menian bulu non nnyuan sɔ'n, bɛ wɔ Zozi asa nun. [ɔ fele bɛ mmɔfɔe.] ɔ swan bɛ maan bɛ kɔ bɔ Ejɔlekpa'n bɛ kele menian'n-mɔ. ¹⁵ ɔ kɔ man bɛ tunmin mɔ bɛ kwalala fa tu wawe ete'n-mɔ. ¹⁶ Menian bulu non nnyuan'n mɔ Zozi felel bɛ yí nwɔn ɔ manln bɛ junman'n, bɛ ahi: Simɔn mɔ Zozi tɔnln yí Peli'n, ¹⁷ Zɔaki ɔ non Zvan, Zebede amma'n-mɔ (mɔ Zozi tɔnln bɛ "Bɔanejesi" mɔ yí bu y'ɔ le ke menian anwɔn esulo ke mgbanlanlan.) ¹⁸ Andele, Filipɔ, Baatelemin, Matie, Toma, Alife awa Zɔaki, Tade, Simɔn m'ɔ kpɔnnde yí mán'n fanwɔndi'n, ¹⁹ ɔ non Zudasɔ Isikalisti mɔ kasian'n, ɔ yili Zozi manln yí mgbɔfɔe'n-mɔ'n.

Zozi nvilie'n-mɔ kulo ke bɛ fa yí bɛ kɔ awulo
(Matie 12.22-32, Luku 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ehi anzin, Zozi non yi menian'n-mo fi boka nun aso be ko ju be ko ho awulo. Mo be juli ebele'n, meninsanman'n ko a ko yia awulo nun anun biegun. O man Zozi non yi menian'n-mo nnyan man atun babo be nni man like. ²¹ Yi so ehi anun, Zozi nvilie'n-mo tli ejole so nun an, be ko a yi efa. O sanlin ke be ajunlin nun an, be nwan: "Zozi ati a seci!"

²² Ehi, mala nun aso mgbain'n-mo fi Zoluzalem on be wali a, be nwan: "Bian ehi, *Behizebulu mo ti mmansanmon'n-mo kpain'n wo yi nun. Yi yo man yi anwonselé mo fa tu wawe ete'n-mo o."

²³ Mo Zozi tli ejole so'n, o ko fele be, o ko bubu anyundala-mo ko hehele be. Yi nwan: "'yo se nan o'a huala Satan tu? ²⁴ Se belemgbin man kon anun menian'n-mo bu be nwon nun an, man so'n 'bo asi. ²⁵ Ese awulo kon kosu mo nun menian'n-mo nni man anwanze nan be kpo be nwon'n, awulo so'n 'bo. ²⁶ Nan se Satan jasv yi ngonmin yi Satan yi komun anun an, se mmubue ba yi belemgbin man nun anun an, yi tunmin'n nvo man kon. Yi man so'n 'bo asi, anun yi die a yue. ²⁷ Swanlan fi ngwala man ke o wolo swanlan mo ti akpale nun awulo yi nynso o ko wua yi, abele mo' cicali man yi'n. Sannan o 'di moa o cici yi kwalaka nan o'a huala o'a wua yi. ²⁸ Mun kan yi ananhole mun kele emo ke be 'fa menian'n-mo ete'n-mo kwalaa o non be ejujole ete'n be ce be. ²⁹ Nan swanlan biala mo ko jujo ko tia Nyanman Wawe'n, o nnyan man face. O sanlin ke anun o'a yo ete mo le man ayuele."

³⁰ Zozi hanlin so ejole'n o heheli be, o sanlin ke be nwan: "Wawe ete wo yi nun."

*Zozi anianman'n-mo non yi nin
(Matie 12.46-50, Luku 8.19-21)*

³¹ Ebele ala, yi nianman'n-mo non be nin ko ju ebele. Be ko ha ahanman, be ko yi swanlan ke o ho fele yi man be. ³² Anun menian' doun kpa titi asi, b'a ta b'a si b'a yia Zozi. Be ko han be ko hele yi ke: "Nian, wo nin non wo nianman'n-mo jijin ahanman' elo, be le kponnde wo."

³³ Mo Zozi tli ejole so'n, yi nwan: "Min nin'n non min nianman'n-mo yo le nwan-mo?"

³⁴ Mo hanlin so'n, o ko nenian be mo be titi asi b'a ta b'a si b'a yia yi'n, yi nwan: "Min nin non min nianman'n-mo yo le be mo be gua ewa'n. ³⁵ O sanlin ke swanlan biala mo yo min Si ehulo like'n, swanlan so'n, o ti min nianman bian, o ti min nianman bala, ese o ti min nin."

4

*Swanlan'n mo' gua bele nun anwon anyundala'n
(Matie 13.1-9, Luku 8.4-8)*

¹ Ehi, Zozi fi ebele yi non yo le Galile asue nun anwan elo biegun. O 'ko a hehele menian'n-mo Nyanman Anwan Ejole'n. Menian' doun kpa wali yiali yi nwon. Kemo menian'n-mo sunlin nun ati, o ko fo ko tanlan ele ke kon anun asue nun anyinsu. Meninsanman'n ko ha asue nun anwan. ² Zozi ko hehele be ninngé doun kpa anyundala nun. Mo o 'kekele be ninngé'n, yi nwan: ³ "Emo tie! Anun swanlan kon wo ebele. Cian kon, o hali ke o 'ko a gua yi *bele (mo ti ke awe'n). ⁴ Nan temon mo o 'gua bele'n, bie ko gua atun nun anwan. Nononman'n-mo ko a ko suso ko li. ⁵ Bie kosu ko gua nyobue nun asu. Ebele ngetie nun a nzon man. O ko fifi nde-nde, o sanlin ke o gual' ngetie kpa kaan'n mo wo ebue nun ati so nun asu. ⁶ Nan mo eyua'n fili sele'n, ebele die'n ko yala. Afi, yi ndian nun a ngo man asie bu. ⁷ Bele'n bie ko gua eminlan mmowe'n-mo anun. Eminlan mmowe so'n-mo non bele'n ko fifi. Nan mo bele'n nyinlin'n, eminlan mmowe'n-mo ko fo ko gua su. Bele'n ngo su man mma fi. ⁸ Bie kosu ko gua asie kpa nun asu. O ko fifi, ese o ko hun, o ko su mma. Bie ko su mma abulasan, bie mma abulasian, bie kosu mma eya." ⁹ Zozi hanlin so yueli a, yi nwan: "Swanlan mo' si fasie'n, o fa sie!"

*Zozi anyundala'n mo' bu'n
(Matie 13.10-17, Luku 8.9-10)*

¹⁰ Mo Zozi tli yi nwon'n, like mo yi ti yo man o bu anyundala'n, be mo be si yi so daba'n non yi menian' bulu non nnyuan'n, be ko bisa yi ke o tu anyundala nun abu o hele be. ¹¹ Ehi a, Zozi nwan: "Nyanman Belemgbin Man'n mo anun o ti nvalie nun like'n, emo die emo asa a han yi. Nan be mo be wo gua nun asu'n, be die, yi kwalaa sun anyundala nun, ¹² afi man *Be nian yi kpa babo a, be nwan man yi.*

Ese man be tie yi kpa babo a, be ndi man yi bu.

Se o ti man so a, ahan b'a kaci be abalabo'n

b'a fa be nwon b'a man Nyanman

maan o fa be ete nun a hye be."

*Zozi 'ba tu anyundala nun abu
(Matie 13.18-23, Luku 8.11-15)*

¹³ Mo Zozi hanlin so'n, ese yi nwan: "Emo ndi man anyundala ehi abu, o 'yo se nan emo a ti anyundala nga'n-mo kwalaa abu? ¹⁴ Swanlan mo' le gua bele'n yo le swanlan'n mo' kan Nyanman Anwan Ejole'n. ¹⁵ Menian' mmie-mo ti ke atun nun anwan'n mo bele'n ko gua'n."

Menian so'n-mo, ke be ko ti Nyanmian Anvan Ejole nun ala, anun Satan a yi ejole'n mo be ko ti'n fi be ahonlin nun anun. ¹⁶ Yi so ala, mmie-mo ti ke ebuta nun asu ngetie'n mo bele'n ko gua so'n. Se be ti ejole nun ala a, be le fe elie kpa be de nde-nde be di. ¹⁷ Nan kusu, o nzo man ndian be nun. Be ti ke cian kun menian. Se yale anaan ahuluwa tu be wo Nyanmian Anvan Ejole'n dunman nun an, be yaci be dedi'n mo be le yi'n be tu nde-nde. ¹⁸ Mmie-mo kusu ti ke eminan mmowe'n mo bele'n ko gua nun'n. Menian so'n-mo ti ejole'n, ¹⁹ nan kusu man ehi anun nzusue'n, anyanbenwon naka'n, o non anyinbulu ngacile'n kwalaa kpunmgbun ejole'n. O nzu man mma. ²⁰ Mmie-mo kusu ti ke asie kpa'n mo bele'n ko gua so'n. Menian so'n-mo die, be ti Nyanmian Anvan Ejole nun an, be de be di. Be nyan menian be buka be nwon so. Bie nyan abulasan, bie nyan abulasian, bie kusu nyan esa."

Kanlannie nun anwon anyindala'n
(Luku 8.16-18)

²¹ Mo Zoi tuli anyindala so nun abu yueli'n, o ko bisa be bie kun ke: "Asu swanlan so kanlannie a, bokiti anaan sokpa abu ye o fa sie o? Nan anwunno ye be fa be sie o? ²² Like biala m'o fia'n, o 'tu fite. Nvialie nun ejole'n, o 'fite jawe nun. ²³ Swanlan m'o si fasie'n, o fa sie!"

²⁴ Ese Zoi ko han ko hele be bie kun ke: "Ejole ehi mo emo a ti'n, emo nian yi kpa. Sulie'n mo emo fa su be manngon'n-mo'n, yi konmgbu'n ye be 'fa be su emo o, ese bobo be 'gua so be man emo. ²⁵ M'o le bie'n, be 'man yi bie kun. Nan m'o le man bie'n, be 'twa yi be de kaan'n m'o le'n."

Bele mma'n mo yingonmun o fifi'n

²⁶ Ese Zoi ko bu anyindala kon bie kun ke: "Nyanmian Belemgbin Man'n, o soman swanlan m'o le gua *bele yi ebo nun asu. ²⁷ Se o dafi o, se yi nyin wo so o, Kongwe o, eyua o, bele mma'n fifi. Ke o kpin yo m'o fifi'n, swanlan nzi man. ²⁸ Asie'n muonun y'o man o fifi o. Alimva nun anun, o ti ndile. Yi nzin, o walo, yi ayuelie'n, o tin, o bobo. ²⁹ Nan m'o ko bobo'n, anun b'a fa dadie b'a wolo nun, afa anun yi etie mele nun a ju."

Muntadi nun anwon anyindala'n
(Matie 13.31-32, Luku 13.18-19)

³⁰ Ehi anzin, Zoi ko han ko hele be bie kun ke: "Nzuke like die ye ye 'fa Nyanmian Belemgbin Man'n ye susu yi o? Anaan anyindala benin ye ye 'bu m'o non yi ko so o? ³¹ Nyanmian Belemgbin Man'n soman muntadi baa'n mo be dua'n. O ti kaan tala mmaka mma'n-mo mo be dua'n kwalaaatin. ³² Nan mo be ko lua'n, o yo kpili tala tola nun anun mmaka'n-mo kwalaaatin. O toto yi sa anwunno, nonman'n-mo nwon be sa yi nyâ nun abu fololo nun anun."

Like ati mo Zoi bu anyindala'n
(Matie 13.34-35)

³³ Zoi buli anyindala m'o ti swa dvon o hanlin Nyanmian Anvan Ejole'n o heleli be. Nunhan m'o bu a, be kvala ke be ti yi bu'n ye o bu o. ³⁴ O ngan man ejole fii foun o ngele man be. Yi kwalaa m'o kan'n, o bu yi nwon anyindala. M'o ko ha yi ngonmun non yi menian'n-mo'n, o tu yi anyindala'n-mo kwalaa abu o kele be.

Zoi 'ba gua anwonman kpili kon asi
(Matie 8.23-27, Luku 8.22-25)

³⁵ Ehi, cian konmgbu so'n nosoba, Zoi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: "Be man ye kpe asue'n ye ho yi nzin elo." ³⁶ Mo Zoi hanlin so'n, yi menian'n-mo tuli elee'n m'o ti nun nun abu be ko yaci meninsoman nun ebele. Anun elee mmie-mo kusu sisi asue nun anvan ebele. ³⁷ Be hohi be nyunnun kaan an, huuu, anwonman kpili kon non asutue ko tu ko si be. Mgbaha'n ko bo nsue ko gua elee nun anun dede o ka m'o nvan o. ³⁸ Zoi la elee nun abu ati, yi sunmin so yi ti, o le dafi. Yi menian'n-mo ko tinngge yi. Be nwan: "Kpain, ye le wu! O njian man wo o?"

³⁹ Zoi fi nafele nun ko tinngge. O ko jujo aminle so ko hele anwonman kpili'n. Ese o ko han ko hele asue'n ke: "Asue, gua diin!" Ebele ala, anwonman kpili'n ko gua. Asue'n ko gua diin.

⁴⁰ Mo asutue'n guali asi'n, Zoi ko bisa yi menian'n-mo ke: "Nzuke ati ye emo man esulo kan be o? O yo se mo emo nne man min be nni man o?" ⁴¹ Be nwon ngomva kwalaa fi be nwon tuli, be ko han yi be afian elo ke: "Swanlan benin yo le ehi mo anwonman bobo non asutue man yi anyinnzo o?"

5

Zoi 'ba tu wawe ete dvon fi swanlan kon anun
(Matie 8.28-34, Luku 8.26-39)

¹ Ehi, Zoi non yi menian'n-mo, be kpehi Galile asue'n be hohi juli Zelazi man nun anun. ² Ke Zoi fi elee nun anun 'ju asi nun ala, swanlan kon fi asielie nun asu ko a yi nwon ebele. ³ Swanlan

so'n, wawe ete wo yi nun, asielie nun aso ye o da o. Swanlan fiti ngwala man yi ci, nan b'a fa ngonzongonzob'a bo yi kpaun. ⁴ Afi o yo a, be fa mmulale anaan ngonzongonzob'e gua yi ja non yi sa, kusu, o bubu nun. Swanlan fiti le man anwonsel'e m'o kwala swanlan so'n ci o. ⁵ Cian biala, kongoe non eyua, e 'nwun yi a, anun o nanndi asielie'n nun mmoka'n-mo aso, o tetian, o sisa nyobue'n-mo o bota bota yi nwon. ⁶ M'o nwunlin Zozi moa elo'n, o ko tutu enwanndie o ko ho ko kutu yi nyunnun ebele. ⁷ O ko tian nun sele kpa. Yi nwan: "Zozi, Anwanno Nyanman Kpili Awa, e 'se min se? Min 'sele wo, nian wo Nyanman elo, n'e se min sa fiti." ⁸ O le kan so, afi Zozi nwan: "Wawe ete, fi swanlan ehi nun fite."

⁹ Zozi ko bisa yi ke: "E li se?"

Swanlan'n nwan: "Be fele min nwala nwala, afi ye sonlin." ¹⁰ O ko boto Zozi ke n'o fon be fi man so nun anun. ¹¹ Lika mo be jin nun afan nun, boka kon anwon ebele, anun mgbolike fatule kon le didi. ¹² Wawe ete'n-mo ko boto Zozi ke: "Man ye atin maan ye ho wolo mgbolike'n-mo anun." ¹³ Zozi ko man be atin. Ehi a, wawe ete'n-mo fi swanlan nun anun be ko fite, be ko ho ko wolo mgbolike'n-mo anun. Mgbolike fatule ko yo akpu nnyuan'n le enwanndie be ko tulo boka'n be ko ho ko gua asue nun anun, be ko nuan.

¹⁴ Menian'n-mo mo be nian mgbolike'n-mo aso'n ko nwanndi. Be ko ho ko bo ejole so'n kpaye kulo, o non nanmue'n-mo aso. Be mo be tili ejole so'n, be wali nianlin ke o kpunlin yali yi'n. ¹⁵ Be 'ba ju Zozi anwon ebele a, swanlan'n mo anun wawe ete'n-mo wo yi nun nun anyinsu a ti. O wula taladie o ti ebele. Ejole'n yali be esulo. ¹⁶ Ke o kpunlin yali mo wawe ete'n-mo fi swanlan nun anun be fiteli, mo be hali wolo mgbolike'n-mo anun mo be 'ko a gua asue nun anun, mo ese bian nun anyinsu 'ti'n, be mo be nwunlin yi be nyunsu'n, be bali be heheli sian mma'n-mo. ¹⁷ Mo be tili yi so'n, be botuli Zozi ke o fi be man nun anun o jasu.

¹⁸ Mo Zozi 'fo elae nun anun'n, swanlan'n mo tili wawe ete'n-mo fi yi nun'n ko boto yi ke o 'si yi so. ¹⁹ O hanlin so a, Zozi ngo tie man. Yi nwan: "Sa ko wo awulo, ko han yi kwalaa mo ye Min a yo a man wo non ke o'a kpun o'a nwun wo nwon anwunnoe'n kele wo nvilie'n-mo." ²⁰ Ebele ala, swanlan so'n ko ho man'n mo be fele yi Kulo Bulu nun anun. O ko ho ko bo mo Zozi yoli manlin yi'n kpaye. Be kwalaa mo be tili yi ngan'n, o sinlin be nwon.

Zwayilusi awa balasua'n,

*o non balasua'n m'o hanlin Zozi taladie'n
(Matie 9.18-26, Luku 8.40-56)*

²¹ Ehi, Zozi fi Galile asue nun anzin o ko sa ko a. M'o wali juli asue nun anwan ebele'n, menian doon kpa wali yi nwon. ²² Kaan ce, Zufu'n-mo asonun sua nun aso mgbain'n-mo anun kon ko a ko ju ebele. Kpain so'n be fele yi Zwayilusi. O nwunlin Zozi a, o ko tu ko to yi ja nun. ²³ O ko boto yi, yi sa la yi sa nun, yi nwan: "Min wa balasua'n le ka nun, yi ti bala fa wo sa fua yi nwon maan o ti akpale o nyan ngwan." ²⁴ Bian'n hanlin so ala, Zozi non yi ko ho. Mo be 'ko'n, menian doon kpa sili yi so, anun be 'kan Zozi be mian be afian.

²⁵ O 'ba yo so'n, anun balasua kun wo menian'n-mo afian ebele. Moja tu balasua so'n, yi afue bulu non nnyuan ahi. ²⁶ O nwunlin yale doon wo ayile eyolefue sonman asa nun. O sedu yi nwon esika kwalatatin, kusu yi nwon a nza man. Yi ewue nun anyunnun ala ye o ko o. ²⁷ O tili ke menian'n-mo le kan Zozi anwon ejole. O ko a ko wolo menian nwala'n mo afian, Zozi anzin ebele, o ko han yi taladie'n. ²⁸ Afi yi nwan: "Se mun kan yi taladie nun ala a, min nwon 'sa." ²⁹ O hanlin yi a, yi moja'n m'o tu yi'n ko kpe. Ebele ala, o ko nwun yi ke yi nwon a sa.

³⁰ Zozi koso ko nwun yi ebele ala ke anwonsel'e kon fi yi nun a fite. O ko kpe yi nyun menian'n-mo afian elo o ko bisa ke: "Nwan ye o'a han min taladie'n?"

³¹ O bisali ehi a, yi menian'n-mo nwan: "Wo nyin tua ke menian'n-mo le mian wo, kusu anun e le bisa ke: Nwan ye o'a han min o?"

³² O ko nian yi nwon ebele menian'n-mo anun ko si ko yia se o ko nwun swanlan'n m'o hanlin yi nun an. ³³ Kem'o balasua'n si like m'o nwunlin yi wo yi nwonnaan nun anun'n, esulo hanlin yi dede yi nwon wosoli yi. O ko a ko tu ko to Zozi aja nun, o ko han ananhole'n kwalaa o ko hele yi. ³⁴ Ehi a, Zozi nwan: "Min wa balasua, wo dedi nun a le wo ngwan. Ko anzonunjo nun, man wo nwon sa."

³⁵ Anun Zozi anwan tili man bobo, menian fi kpain Zwayilusi awulo elo be wali tili yi a, be nwan: "Wo wa balasua nun a wu, nan benin anwon ati ye e te jji munlian nun o?"

³⁶ Nan mo be hanlin so'n, Zozi ngo bu man yi ejole. Yi nwan: "Zwayilusi, gua wo ahunlin asi, nyan dedi ala."

³⁷ Zozi ngo man swanlan fiti atin ke o si yi so, sannan Piel'i non Zvaki non yi nianman Zvan, be ala. ³⁸ Mo be juli Zwayilusi awulo elo'n, Zozi nwunlin ke ebele asoa yo. Menian'n-mo le esuan non awuye ebo non tetian non awole eye. ³⁹ O ko wolo sua nun anun o ko bisa be ke: "Nzuke ati ye emo le bo awuye be sun soa o? Batonman talua'n wuli man, nan o le dafi." ⁴⁰ Ke o hanlin so nun ala, menian'n-mo ko gulo yi nwon.

Ehi a, Zoji kɔ man bɛ kɔalaa bɛ kɔ fite, ɔ kɔ ha siɛ'n non nian'n, non yɛ menian nsa'n mɔ bɛ wali somanlin yɛ'n. ɔ non bɛ kɔ wɔlɔ lika mɔ batɔnman'n la'n. ⁴¹ ɔ kɔ sɔ batɔnman nun asa nun anun, yɛ nwan: "Talita kunmin!" Yɛ bu y'ɔ le ke: "Talua kaan, mɛn nwan e jaso!" ⁴² Ebele ala, talua'n kɔ jaso kɔ nanndi. Mɔ ejɔle ehi 'ba'n, anun talua nun a li afɔe bulu non nnyuan. Mɔ menian'n-mɔ nwunlin yɛ sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nwɔn kpa.

⁴³ Ehi a, Zoji totuali bɛ ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele soanlan fí. Eɛe yɛ nwan: "Bɛ mán talua'n like lí."

6

Nazaletɔ amma'n-mɔ nne man

Zoji bɛ nni man

(Matie 13.53-58, Luku 4.16-30)

¹ Ehi anzin, Zoji fi ebele yɛ nwan y'ɔ le yɛ kulo Nazaletɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, yɛ menian'n-mɔ non yɛ yɛ bɛ hɔli ɔ. ² Mɔ enwɔnmian ele cian'n juli'n, Zoji hɔli Zufu'n-mɔ asɔnun sua nun anun ɔ hanlin Nyanmian Anwan Ejɔle'n ɔ heleli bɛ. Anun menian dɔɔn wɔ sua nun anun. Ejɔle mɔ Zoji hanlin mɔ bɛ tɔli'n sinlin bɛ nwɔn. Bɛ kɔ bisa bisa bɛ nwɔn ke: "Nan ɔ non ehi fi nin? Ninhan yɛ ɔ nyanlin yɛ ngele ehi ɔ? ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sɔa ɔ? ³ Nán Mali awa'n m'ɔ di tabɔa junman nun ɔ? Nán yɛ nianman-mɔ y'ɔ le Zɔaki non Zozɔ, non Zudi non Simon ɔ? Nán yɛ nianman mmala'n-mɔ yɛ bɛ wɔ yɛ afian ewa nun ɔ?" Zoji esɛ mɔ bɛ si yɛ nun atɔ, b'a nne man yɛ b'a nni man.

⁴ Mɔ Zoji nwunlin yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Bɛ bu Nyanmian kpɔmanfɔe biala soanlan lika kɔalaa. Nan yɛ muonun yɛ kulo nun asɔ menian'n-mɔ non yɛ nvilie'n-mɔ yɛ bɛ mmu man yɛ soanlan ɔ." ⁵ Ke ɔ yɔli sɔ'n, Zoji a ngɔala man asinbenwɔn like fí yɔ wɔ ebele. Nwuluwafɔe ngɔkɔn ngɔkɔn ala yɛ ɔ falɔ yɛ sa'n ɔ fualɔ bɛ nwɔn maan bɛ tɔli akpɔle ɔ. ⁶ ɔ sinlin Zoji anwɔn ke yɛ kulo nun asɔ menian'n-mɔ nne yɛ bɛ nni man.

Zoji 'ba soan yɛ menian bulu non nnyuan'n

(Matie 10.5-15, Luku 9.1-6)

Ehi anzin, Zoji kɔ hɔ Galile kulo kulo'n-mɔ asɔ ɔ kɔ han Nyanmian Anwan Ejɔle'n ɔ kɔ hele bɛ. ⁷ Yɛ nzin, ɔ kɔ fele yɛ menian bulu non nnyuan'n ɔ kɔ soan bɛ nnyuan nnyuan. ɔ kɔ man bɛ tunmin ke bɛ fá bɛ tú wawe ete'n-mɔ.

⁸ Mɔ bɛ 'ba hɔ'n, yɛ nwan: "Ke emɔ le kɔ'n, nán be fa like fí bɛ sa bɛ nwɔn. Nán be fa kpɔɔn, nán be fa bɔle, nán be fa esika bɛ sa bɛ nwɔn. Nan emɔ fá bɛ kpɔman nun ala bɛ tíla. ⁹ Emɔ wúla mgbabɔa, nan kɔɔn nán be wula taladie nnyuan." ¹⁰ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ bieken ke: "Kulo biala mɔ emɔ kɔ hɔ su'n, awulo mɔ bɛ kɔ sike emɔ nun'n, emɔ tánlan nun ebele dede maan ɔ jú emɔ ehɔle cian. ¹¹ Kulo biala mɔ emɔ kɔ ju sɔ, mɔ bɛ ngulo man ke bɛ sike emɔ anaan bɛ tie emɔ ejɔle'n, emɔ wɔsɔ bɛ ja nun abɔ anyɔan'n bɛ gúa ebele bɛ hɔ. ɔ ti adanzie elie ke bɛ ngɔala man emɔ sɔnmɔe bɔ."

¹² Ehi, Zoji menian bulu non nnyuan'n hɔli bɔli Ejɔlekpa'n bɛ heleli menian'n-mɔ ke bɛ káci bɛ abalabɔ'n nán be fá bɛ nwɔn bɛ mán Nyanmian. ¹³ Bɛ foanlin wawe ete dɔɔn. Bɛ manlin nwuluwafɔe dɔɔn tɔli akpɔle. Abele mɔ bɛ 'ba maan bɛ ti akpɔle'n, bɛ di mɔa bɛ kpɔkpa bɛ *olivo ngo kɔalaaaka.

Zvan Batisi ewue'n

(Matie 14.1-12, Luku 9.7-9)

¹⁴ Ehi, Zoji dunman'n hɔli mɔa. Temɔn sɔ'n, anun Elɔdi ti Galile mán nun asɔ belemgbin. ɔ kɔ ti Zoji angan. Menian'n mmie-mɔ nwan: "Zvan Batisi m'ɔ wuli'n yɛ ɔ'a hun nun ɔ. Yɛ ti yɛ ɔ man ɔ kɔala ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sɔa nun ɔ." ¹⁵ Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Nyanmian kpɔmanfɔe'n mɔ bɛ fele yɛ Eli'n, yɛ ɔ." Mmiekun-mɔ kɔsɔ nwan: "Nán soanlan ngacile ɔ, nan ɔ ti Nyanmian kpɔmanfɔe ke daba die'n-mɔ ala." ¹⁶ Nan mɔ belemgbin Elɔdi tɔli ejɔle sɔ'n, yɛ nwan: "Zvan Batisi mɔ m man bɛ kpɛli yɛ ti'n, yɛ dein yɛ ɔ'a hun nun ɔ."

¹⁷ Afi belemgbin Elɔdi muonun man bɛ hylɔ Zvan bɛ tɔli yɛ fiadi Elodiadi dunman nun. Elodiadi tɔli elɔdi anianman belenzua'n mɔ bɛ fele yɛ Filipɔ nun ayɔ. Elɔdi kɔ toa yɛ kɔ le ɔ kɔ ja. ¹⁸ Nan mɔ Zvan nwunlin yɛ sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Elɔdi ke: "Nannan, Nyanmian mala'n mman man wɔ atin ke e fá wɔ nianman nun ayɔ'n já." ¹⁹ Zvan ejɔle sɔ'n ngo yɔ Elodiadi fe fí. ɔ kɔ fa Zvan anwɔn ekpɔ. ɔ kulo ke ɔ man bɛ kun Zvan, kɔsɔ Elɔdi dunman nun, ɔ nnwun man ke ɔ kpɛn yɔ ɔ. ²⁰ Afi Elɔdi feh Zvan kpa. ɔ sɔ ke Zvan ti sesefɔe eɛe ɔ ti anwɔntie soanlan. ɔ nyan Zvan asɔ. Mele mɔ Zvan hanlin ejɔle'n m'ɔ tɔli'n, ejɔle sɔ'n jɔli yɛ kpa. Kɔsɔ afi, ɔ le fe elie ɔ tie ejɔle'n mɔ Zvan kan'n.

²¹ Yɛ sɔ ehi anun, bɛ wɔ ebele dede cian kɔn, Elɔdi awɔle cian nun anwɔn feti mɔ bɛ di yɛ afɔe noan'n kɔ ju. Anun afi sian'n Elodiadi a nyan Zvan anwɔn atin. Mɔ cian sɔ'n juli'n, Elɔdi kɔ tɔ tabili kɔ yia yɛ abiliba mgbili mgbili'n-mɔ ɔ non yɛ nzalafɔ mgbain'n-mɔ ɔ non Galile mán

nun anun mgbain'n-mo yí awulo ebele. ²² Temon mo Elodi non yí mgbain'n-mo gua tabi nun anwon be 'didi'n, Elodiadi awa balasua'n ko wulu lika mo be gua'n, o ko si abile maan o ko yo be kwalaa be enyinnun. Elodi ko jaso, yí nwan: "Mín wa, nyanminsemon, wó abile nun a yo mín enyinnun sonman. Yí ti, like biala mo e kulo'n, bisa maan n vá m mán wó." ²³ O ko han ndá ko to so ke: "Mun kan ewa ke se mín belemgbin mân'n muonun ebue yé e kulo a, mun 'fa mun man wó."

²⁴ Ehi a, talua'n ko fite ko ho ko to yí nin. Yí nwan: "Ayia, mín si nwan abile'n mo m'an si nun a yo yí enyinnun. O'a han ndá ke like biala mo mun 'kpõnde'n, o 'fa man mín. Yí ti, nzu yé n né o?"

Ebele ala, yí nin nwan: "Ko se wó si ke e 'de Zvan Batasi ati'n."

²⁵ Yí nin anwan ngo to man babo, nde-nde talua'n ko ho ko to yí si, yí nwan: "Baba, mun kulo ke e fa Zvan Batasi ati'n to apawa nun man mín kikaala."

²⁶ Mo Elodi tili yí so'n, yí lba ko bo yí nwon kpa. Nan kusõ ndá'n m'o hanlun wo yí mgbain'n-mo anyunnun ebele nin ati, o ngo huala man yí nwan kaci. ²⁷ Ebele ala, o ko soan yí nzalafu'n-mo nunhan kon ke o hó fiadi sua nun anun elo, o hó kpé Zvan Batasi ati'n o fá béle yí. ²⁸ Nzalafu'n ko ho fiadi sua nun anun. O ko ho ko kpé Zvan ati'n o ko to yí apawa nun o ko bele talua'n. Talua'n ko le, o ko fa ko ho ko man yí nin. ²⁹ Mo Zvan menian'n-mo tili yí so'n, be walí falí yí fuin'n be holi sieli yí.

Zozi 'ba man menian akpu nnun alie

(Matie 14.13-21, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)

³⁰ Ehi, Zozi menian bulu nun nnyuan'n m'o soanlun bé Galile mân nun anun'n holi walí, be ko yia Zozi anwon ebele. Mo be yoli o, mo be heheleli o, be ko bo yí kwalaa anun amannue be ko hele yí. ³¹ Menian'n-mo mo be ba Zozi anwon'n sonlun sonman. Mmie-mo le ba, anun mmie-mo le ko. O man Zozi non yí mmofue'n-mo nnyan man alaje babo mo be fa be di like o. Ehi ati, Zozi ko han ko hele yí menian'n-mo ke: "Emo mán ye tí yé mwon ye hó ahanmian, nán emo lé bé enwõnmian kaan."

³² Mo Zozi hanlun so yueli'n, be ko ho ko fu elee kon anun, be ko ho ahanmian, lika mo soanlan fiti non man'n. ³³ Mo be 'ko'n, menian dõn kpa nwunlin bé. Be ko fa así atin die'n. Be fi kulo'n-mo kwalaa aso be le enwanndie. Be ko lí mwa lika mo Zozi non yí menian'n-mo tulu bé ti'n. ³⁴ Mo Zozi fi elee nun anun 'ju'n, o ko nwun menian dõn kpa ebele. Bé nwon ko yo yí anwunnvoe. Afi be ti ke mmwa mo be le man emanfue o. Ebele ala, o ko hehele bé ninngé dõn.

³⁵ Mo alie'n yoli bie'n, yí menian'n-mo ko kpunngé yí nwon ebele, bé nwan: "Yé Mun, alie'n le yo, ese lika mo ye wo'n kusõ ti yí nwon. ³⁶ Yí ti, yaci bé nun maan be hó nanmue'n-mo nun kulo'n-mo mo be mantan mantan ewa'n-mo aso be hó kpõndé like be to be lí."

³⁷ Mo be hanlun ejole so'n, Zozi nwan: "Emo muonun mán bé like lí."

Yí menian'n-mo nwan: "Nzu? Man ye hó to kpaon babo esika jete eya nnyuan an, o nza man like fiti yo."

³⁸ Mo be hanlun so'n, Zozi ko bisa bé ke: "Kpaon nye yé emo le o? Emo hó nían."

Be holi be walí a, bé nwan: "Ye le kpaon nnun non ejue nnyuan."

³⁹ Mo be hanlun so'n, Zozi ko han ko hele bé ke be mán meninsonman'n kwalaaatin tetanlan así kpule kpule ndile nun aso. ⁴⁰ Ehi a, be ko tetanlan así kpule eya eya, o non kpule abulanun abulanun. ⁴¹ Mo be tanlanlan así yueli'n, Zozi ko le kpaon nnun'n, o non ejue nnyuan'n. O ko to yí nyin anwunno, o ko la Nyanmian así. O ko bubu kpaon'n-mo anun o ko man yí menian'n-mo ke be hyé be mán meninsonman'n. O ko fa ejue nnyuan'n o ko man bé ke be hyé be mán bé kwalaaatin. ⁴² Bé kwalaa be ko li dede bé ko ko yi, bie ko ha. ⁴³ M'o halí'n, be sasalí dede a, o ti ece mma bulu non nnyuan. Ejue'n kusõ bie halí. ⁴⁴ Bé mo be lili kpaon so'n, be ti menian akpu nnun. B'a nga man mmalasua non mmatõnman'n-mo bie.

Zozi 'ba nanndi asue nin anyinsõ

(Matie 14.22-23, Zvan 6.16-21)

⁴⁵ Ehi, meninsonman'n yueli like di ebele ala, Zozi ko han ko hele yí menian'n-mo ke: "Emo fu elee nun anun be kpé asue'n be lí mwa Betsayida elo. Mun 'gua menian'n-mo atin kwalaaaka nán m'an a." ⁴⁶ Ke Zozi gualí menian'n-mo atin yueli'n, o ko ho asonun eyole boká kun aso.

⁴⁷ Mo alie'n sanlun'n, anun elee nun a ju asue nun afian. Zozi angõnmun cein jin así ebele. ⁴⁸ O 'mian an, anun yí menian'n-mo ngwala man elee'n kan kpa. O sanlun ke be non asutue nun a yia nun. Ehi a, alibahian dõe nsan mo o 'ko dõe nsian'n, Zozi ko nanndi asue nin anyinsõ o ko kpo bé. M'o walí dede m'o ka kaan to bé'n, o yoli ke o le san bé nwon. ⁴⁹ Nan mo be nwunlin ke o nanndi asue nin anyinsõ'n, be bu ke enwõnmun o. Be ko tetan. ⁵⁰ Esulo hanlun bé, o sanlun ke bé kwalaaatin bé nwunlin yí.

Ebele ala, Zozi ko han ko hele bé ke: "Emo gúa bé ahõnlun así! Nán be sulo nan mín o!" ⁵¹ Ke o hanlun so mo o 'fu be elee nun anun ala, asutue'n ko gua así. Zozi nyolie so'n ko sin bé nwon

kpa. ⁵² Afi asinbenwon like'n mɔ Zozi falɩ kpaon'n yɔlɩ'n, b'a ndɩ man yɩ bu. ɔ sanlɩn ke b'a nva man be ajunlɩn b'a nza man so.

*Zozi 'ba man Zenezaleɩ nwuluwafɔe'n-mɔ anwon sa.
(Matie 14.34-36)*

⁵³ Ke be kpeli asue'n mɔ be juli Zenezaleɩ mɔn nun anun'n, be ko si asɩ, be ko munnda be elee'n. ⁵⁴ Mɔ be fi elee nun anun be juli'n, ebele ala, menian'n-mɔ ko nwun ke Zozi ɔ. ⁵⁵ Be ko nwanndi be ko ho lika kwalaaɩn be ko ho ko bo menian'n-mɔ kwalaa amannue. Lika biala mɔ be ko ti ke Zozi wo'n, be soa nwuluwafɔe'n-mɔ ebee so be bele yi. ⁵⁶ Lika biala m'ɔ ko ho'n, nanmue nun o, kulo baa asɔ o, kulo kpili asɔ o, be fa nwuluwafɔe'n-mɔ be sesie anwan'n-mɔ anyunnun gua'n-mɔ asɔ. Be sele Zozi ke ɔ mɔn be atɩn maan be han yi taladie nun anwan nun ala. Sakpa, be kwalaa mɔ be ko han yi'n, be nwon sa.

7

Zozi won Falisifɔe'n-mɔ 'ba su akpɔlvwa

*wɔ Zufɔ'n-mɔ amanmuo nun anwon
(Matie 15.1-9)*

¹ Ehi, Falisifɔe mmie-mɔ non mala nun asɔ mgbain mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn be walɩ yialɩ Zozi anwon ebele. ² Be nwunlin yi menian'n mmie-mɔ ke be 'di like a, be nnwunnzin man be sa nun anun be ndu man be nwon efian ke be mala'n kele'n. ³ Afi, Falisifɔe'n-mɔ non Zufɔ'n-mɔ kwalaa, be di be nan-mɔ bala so nun asɔ kpa. Se be 'ba li like a, be to be ahonlɩn asi be nnwunnzin be sa nun anun kpa bokoo. ⁴ Esee like mɔ be ko to yi gua nun mɔ be 'ba li'n, se be nnwunnzinlin man be sa nun anun be tuli man be nwon efian an, be nni man. Be le daba mala doon mɔ be di so sele kpa ke kangɔ non bua ɔ non daanse'n-mɔ anun enwunnzian. ⁵ Ehi a, Falisifɔe'n-mɔ non mala nun asɔ mgbain'n-mɔ ko bisa Zozi ke: "Mala mɔ ye nan-mɔ a hyhye a to ebele'n, nzuke ati ye wo menian'n-mɔ nni man so mɔ be le be sa nun anun efian'n be le didi'n?"

⁶ Mɔ Zozi tɩli be kosuan so'n, yi nwan: "Apoɔ mma, emɔ anwon ejole'n mɔ Nyanman kpɔmanfɔe Ezayi hanlɩn yi daba'n ti ananhɔle. Ezayi heleli yi ke:
Menian ehi-mɔ le be nwan tuin mgban

*ye be yi min aye ɔ,
nan be ahonlɩn'n nwon man min so.*

⁷ Esee'n mɔ be so min'n ti mgban.
*ɔ sanlɩn ke kulo swanlan mala ye be kekele ɔ,
nan nan Nyanman die nun ɔ."*

⁸ Zozi nwan: "Emɔ nni man Nyanman mala die nun asɔ nan kulo menian'n-mɔ die nun asɔ ye emɔ di ɔ."

⁹ Esee Zozi ko han biekun ko to so. Yi nwan: "Emɔ a fa be mala die'n b'a nunnun Nyanman die nun abusɔ. ¹⁰ Ehi anwon, Moyizi hanlɩn ke: *Man wo nyan so wo si won wo nin.* Esee ɔ hanlɩn yi biekun ke: *Swanlan m'ɔ ko han ejole ete ko tia yi si won yi nin'n, swanlan so'n, ɔ fata ke be kun yi.* ¹¹ Nan emɔ die, emɔ nwan se swanlan kon kan kele yi si won yi nin ke: 'Like mɔ n ne yi mɔ n go fa n go buka emɔ'n, ɔ ti kooban' (yi bu y'ɔ le ke m'an fa m'an hye Nyanman), ¹² swanlan so'n, emɔ mman ma yi atun ɔ nyo man like fi kɔn mman man yi si won yi nin. ¹³ Emɔ yo so be nunnun Nyanman mala nun abusɔ emɔ di be die'n-mɔ asɔ. Esee boɔbo emɔ yo ninnge doon mmiekun-mɔ m'ɔ nvata man ɔ."

*Like m'ɔ gua swanlan anwon efian'n
(Matie 15.10-20)*

¹⁴ Mɔ Zozi hanlɩn so yueli'n, ɔ feleli menisonman'n yi nwon biekun an, yi nwan: "Be kwalaa be tie mɔ mun kan'n be ti yi bu. ¹⁵ Like fi non man ebele m'ɔ kan swanlan nwan, ɔ man efian gua yi nwon ɔ. Nan ejole ete m'ɔ fi yi nwan ko fite'n ye ɔ man efian gua yi nwon ɔ. [¹⁶ M'ɔ si fasie'n, ɔ fa sie kpa!"]

¹⁷ M'ɔ hanlɩn so yueli m'ɔ fi bagua nun anun ɔ fiteli ɔ hɔli awulo'n, yi menian'n-mɔ ko bisa yi anyundala so'n m'ɔ buli nun abu. ¹⁸ Ehi a, Zozi ko bua be ke: "Yi ti, emɔ kosɔ nzi man ngele ɔ? Emɔ ndɩ man yi bu ke like biala mɔ swanlan ko li'n, ɔ ngwala man yi nwon efian gua ɔ? ¹⁹ ɔ sanlɩn ke like mɔ swanlan ko li'n, ɔ ngo man yi ahonlɩn nun anun. Nan ɔ ko yi kunnun ye ɔ je gua." (ɔ nanndi ejole ehi asɔ, Zozi ko hele be ke like biala m'ɔ ti mɔ be di'n, yi nwon ti.)

²⁰ Esee yi nwan: "Nan ejole ete m'ɔ fi swanlan ahonlɩn nun ko fite'n ye ɔ gua yi nwon efian ɔ. ²¹ Afi swanlan ahonlɩn nun anun ye ajonlɩn ete'n kwalaa fi ɔ: satilifɔe eyole, awue, kodiawu, ²² ajaa etwan, anyunbulu, ati anun ete eyole, nnaka, basa-basa eyole, nyunnunngunlan, dunmannazecie, atubenwon, kwasianzemɔn. ²³ Ninngɛ ete ete ehi-mɔ kwalaa m'ɔ fi swanlan nun fite'n, be ye be gua yi nwon efian ɔ."

*Eyefɔe balasua kɔn 'ba le Zozi di
(Matie 15.21-28)*

²⁴ Eɛi anzin, Zozi anwan y'ɔ le Silifeninsi m̄an nun. Lika m'ɔ juli'n mantan kulo kɔn. Kulo sɔ'n, be fele yí Tii. ɔ ngulo man ke be ti yí ngan. Yí ti, ɔ kɔ hɔ kɔ wɔlɔ awulo kɔn anun. Nan kɔsɔ ɔ'a ngwala man fia. ²⁵ Afi anin balasua kɔn wɔ ebele, wawe ete wɔ yí wa talua nun anun. ɔ kɔ ti Zozi anwan. ɔ kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun. ²⁶ Balasua sɔ'n ti man Zufa. Be wɔlɔ yí Silifeninsi m̄an nun. ɔ ti *geleki. ɔ kɔ sele Zozi ke ɔ tú wawe ete'n m'ɔ wɔ yí wa talua nun anun'n.

²⁷ Mɔ bala'n hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua yí ke: “Nwɔnnde maan mmatɔnman'n-mɔ didi kɔalaaka. Afi, ɔ nvata man ke be ju mmatɔnman'n-mɔ alie'n be gua be man nɔɔa'n-mɔ di ɔ.”

²⁸ Zozi hanlin sɔ a, balasua'n nwan: “ɔ ti ananhɔle, yé M̄n. Nan kɔsɔ mmatɔnman'n-mɔ alie nun abɔ mgbɔkpɔlɔka'n m'ɔ kɔ yiyi kɔ gua tɔbilɔ nun abɔ'n yé nɔɔa'n-mɔ di ɔ.”

²⁹ Mɔ Zozi tɔlɔ yí mmua sɔ'n, yí nwan: “Wɔ nɔan ejɔle nun ati, sa kɔ, nan wawe ete'n fi wɔ wa nun anun ɔ'a tu.”

³⁰ Sakpa kɔsɔ, balasua'n fi ebele ɔ 'kɔ a ju a, yí wa'n la mɔba nun asu, wawe ete'n fi yí nun a tu.

Zozi 'ba man amunleɔe anzɔtiliwa kɔn anwɔn sa

³¹ Eɛi anzin, Zozi fi kulo'n mɔ be fele yí Tii nun afan ɔ kɔ sɔn Sidɔn kulo nun afan, ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nun anwan. Mɔ ɔ 'sa ba'n, ɔ kpeli nun m̄an'n mɔ be fele yí Kulo Bulu nun anun.

³² Ebele, be kɔ fa amunleɔe anzɔtiliwa kɔn be kɔ bele yí ke ɔ fá yí sa fúa yí nwan maan ɔ tí akpɔle.

³³ Eɛi a, Zozi kɔ fa wuluwafɔe'n bagua nun anun ebele, ɔ non yí kɔ hɔ ahanmian. Be juli elɔ a, ɔ kɔ fa yí sa mesika'n kɔ wula amunleɔe nun anzɔ'n-mɔ anun kɔ yi. Eɛe ɔ kɔ fa yí nwan ngesele'n bie kɔ han amunleɔe'n tofeleman'n. ³⁴ M'ɔ yɔli eɛi kɔalaa yueli'n, ɔ kɔ tɔ yí ti anwan ɔ kɔ gua enwɔnmian asi. Yí nwan: “Efata!” Yí bɔ y'ɔ le ke tike!

³⁵ Ebele ala, yí nɔɔ'n-mɔ kɔ tike tike, yí tofeleman'n kɔ nyannji, ɔ kɔ juɔ yuein-yuein. ³⁶ Mɔ Zozi yɔli asinbenwɔn like sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ totua bé ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele sɔnlan fíi. ɔ 'totua bé a, anun be le kan be kɔ. ³⁷ Ejɔle'n sinlin menian'n-mɔ anwɔn kpa. Bé nwan: “Like biala m'ɔ kɔ yɔ'n, ɔ yɔ yí kanlanman kpa! ɔ man bé mɔ bé nɔɔ a ti'n ti ejɔle! Bé mɔ b'a tɔ amunle'n, ɔ man be juɔ!”

8

*Zozi 'ba man menian akpu nnan alie di
(Matie 15.32-39)*

¹ Mɛle sɔ'n, menian dɔɔn yialɔ Zozi anwɔn ebele bieku. Kemɔ be nnyan man like fíi be nni man'n, Zozi feleli yí menian'n-mɔ a, yí nwan: ² “Menian eɛi-mɔ anwɔn yɔ m̄n koun. ɔ sanlin ke be non m̄n wɔ ewa yí cian nsan aɛi, be nnyan man like fíi be nni man. ³ Se m̄n man bé atn ke be fá bé kunnun be sá be h̄s a, be 'ba gɔlɔ atunnun. Afi bé nni mmie-mɔ fi mɔa.”

⁴ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí ke: “Ebo eɛi anun ewa, ye 'yɔ se nán y'a nyan like y'a man menian nwala eɛi-mɔ a li?”

⁵ Zozi kɔ bisa bé ke: “Emɔ le kpaɔn nye?”

Bé nwan: “Ye le kpaɔn nɔɔ.”

⁶ Eɛi a, ɔ kɔ man meninsɔnman'n kɔ tetanlan asi. ɔ kɔ fa kpaɔn nɔɔ'n, ɔ kɔ la Nyanmian asi. ɔ kɔ bubu nun kɔ man yí menian'n-mɔ ke be hyé be mán meninsɔnman'n. Zozi menian'n-mɔ kɔ hye kɔ man bé. ⁷ Eɛe anin be le ejue ngangan mmiekun-mo. Zozi kɔ yeyila sɔ ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke be hyé be bɔka sɔ. ⁸ Be kɔ li dede bé kɔ kɔ yi. Zozi menian'n-mɔ kɔ sisa m'ɔ hali'n. ɔ kɔ yi ece mma nɔɔ. ⁹ Bé mɔ be lili like'n, be ti kɔ yɔ akpu nnan. Mɔ be yueli like'n di'n, Zozi kɔ man bé atn maan be kɔ hɔ. ¹⁰ Ebele ala, ɔ non yí menian'n-mɔ, be kɔ fɔ eleɛ nun anun be kɔ hɔ m̄an'n mɔ be fele yí Dalumannunta nun anun.

Falisifɔe'n-mɔ 'ba bisa Zozi ke

ɔ yɔ asinbenwɔn like kɔn maan be nian.

(Matie 16.1-4)

¹¹ Eɛi, *Falisifɔe'n-mɔ kɔ a kɔ ju ebele. Be non Zozi kɔ su akpɔlɔwa. Kemɔ be kulo ke be sɔ yí be nian'n, be kpɔnnde ke ɔ yɔ asinbenwɔn like kɔn m'ɔ kele ke yí tunm̄n'n fi Nyanmian elɔ sakpa. ¹² Zozi kɔ gua enwɔnmian asi, yí nwan: “Nzuke ati yé ajulisɔ menian'n-mɔ kpɔnnde asinbenwɔn ninngɛ ɔ? M̄n kan yí ananhɔle m̄n kele emɔ ke be ngɔ yɔ man asinbenwɔn like fíi be ngɔ hele man ajulisɔ menian'n-mɔ.” ¹³ ɔ hanlin sɔ yueli a, ɔ kɔ yaci bé ebele. ɔ kɔ fɔ eleɛ nun anun, ɔ non yí menian'n-mɔ, be kɔ sa be kɔ kpe asue'n be kɔ hɔ yí nzin elɔ.

*Falisifve'n-mo non belemgbin Elodi fali ayile'n
(Matie 16.5-12)*

¹⁴ Mo be 'kpe asue'n, Zozi menian'n-mo alba ko fi kpaon mo be 'fa be sa be nwon'n. Kpaon baa konmgbay ye anin be le yi be nwon ebele elee nun anun o. ¹⁵ Zozi ko tu be fwo ke: "Emo nian be nwon kpa wo Falisifve'n-mo non Elodi fali ayile nun anwon."

¹⁶ Zozi hanlin so a, yi menian'n-mo ko han yi be afian elo ke kpaon'n mo b'a nva man'n, yi ti ye o man o le kan so o. ¹⁷ Zozi ko ti, o ko bisa be ke: "Nzuke ati ye emo le kan ke: 'Anun kpaon'n mo y'a nva man nun ati o?' Yi ti, emo nzi man fasie be ndi man ejole bu o? Emo ajonlin nza man emo o? ¹⁸ Anyian'n mo emo le yi'n, emo nnwun man asi o? Anzove'n mo emo le yi'n, emo ndi man ejole o? Emo ati kaci, ¹⁹ mele mo m mubuli kpaon nnun nun anun m manlin menian akpu nnun'n, emo sisali yi bu ece mma nye?"

Be ko bua yi ke: "Ye sisali ece mma bulu nun nnyuan."

²⁰ Zozi nwan: "Nan mele mo m mubuli kpaon nso nun anun m manlin menian akpu nnan'n, emo sisali yi bu ece mma nye?"

Be nwan: "Ye sisali ece mma nso."

²¹ Zozi ko bisa be ke: "Yi ti, ejole'n mo m'an han'n, emo ndi man yi bu biekun o?"

Zozi 'ba tike anyinsinlinwafve kon anyin'n

²² Zozi nun yi menian'n-mo, be nwan y'o le Betseyida. Be juli ebele a, menian'n-mo ko fa anyinsinlinwafve kon be ko bele Zozi. Be ko sele yi ke o fa yi sa han wuluwafve'n maan yi nyin'n tike. ²³ Zozi ko so anyinsinlinwafve nun asa o non yi ko ho kulo'n tiba. O ko fa yi nwan ngesele ko ta wuluwafve nun anyin nun asu. O ko fa yi sa ko fua wuluwafve nun anyin'n o ko bisa yi ke: "Asu e nwun like o?"

²⁴ Anyinsinlinwafve'n ko tike yi nyin'n, yi nwan: "Mun nwun menian'n-mo, nan koso be titi ke mmaka mo be le nanndi o."

²⁵ Zozi ko fa yi sa ko fua wuluwafve nun anyin'n biekun. Mo Zozi yili yi sa'n, wuluwafve'n ko nian yi nyunnun fion. Yi nwon ko sa o ko nwun asi kpa bokoo. ²⁶ Ehi a, Zozi ko han ko hele yi ke: "Ko awulo, koso n'e wolo kulo nun anun."

*Pieli 'ba han ke Zozi ye o ti Kilisi nun o
(Matie 16.13-20, Luku 9.18-21)*

²⁷ Ehi anzin, Zozi nun yi menian'n-mo fi Betseyida be ko ho kulo'n-mo mo be mantan mantan Filipu kulo'n mo be fele yi Sezale anwon ebele'n-mo asu. ²⁸ Mo be 'ko'n, Zozi ko bisa be ke: "Menian'n-mo, be nwan nwan swanlan die y'o le min?"

Be ko bua yi ke: "Mmie-mo nwan Zvan Batisi y'o le wo, mmie-mo koso nwan Eli y'o le wo, mmiekun-mo koso nwan Nyanmian mgbomanfve'n-mo nunhan kon y'o le wo."

²⁹ Ehi a, Zozi ko bisa be ke: "Nan emo koso lili, emo bu ke nwan y'o le min?"

Pieli nwan: "*Kilisi'n y'o le wo, Izalaye Ngandefve'n."

³⁰ Mo Pieli hanlin so'n, Zozi ko totua be kpa ke nan be kan ejole so'n be keke swanlan fi.

*Zozi 'ba han yi ewue'n non yi etinngge nun anwon ejole
(Matie 16.21-28, Luku 9.22-27)*

³¹ Ehi anzin, Zozi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: "O di ke man Baa'n nwun amannhunlun kpa. Izalaye man nun asu mgbain'n-mo non Nyanmian teeyifve mgbain'n-mo non mala nun asu mgbain'n-mo 'ba yi yi tu. Be 'ba hun yi. Be kun yi a, yi cian nsan nun asu, o 'tinngge." ³² Zozi ko han yi ewue so nun anwon ejole yuein ko hele yi menian'n-mo. Ehi, Pieli ko fele Zozi ahanmian o ko tu yi nyunnun. ³³ Zozi ko bili yi nyin o ko nian yi menian bu nga'n-mo. O ko tu Pieli anyunnon. Yi nwan: "Satan, fi min nwon ewa ko moa. Wo ajonlin'n ti man Nyanmian ajonlin, nan kulo menian ajonlin ye e le yi o."

³⁴ Mo yoli so'n, Zozi feleli meninsonman'n non yi menian'n-mo a, yi nwan: "Swanlan mo kulo ke o si min so'n, o fa yi nwon yi tee, o fa yi kolowa'n o to yi komun so, nan o'a si min so. ³⁵ Swanlan biala mo kulo ke o kponnde yi ngwan'n, o 'minlin yi ngwan so'n. Nan mo ko minlin yi ngwan'n wo Ejolekpa'n non min dunman nun'n, swanlan so'n, o 'nyan ngwan. ³⁶ Se swanlan kon nyan eyuadi nun anun ninng'e'n kwalaa nan o minlin yi ngwan nun an, anun nzuke nvaso die ye o 'nyan yi so o? ³⁷ Nzu like die babo ye kulo swanlan kwalaa ke o fa kaci yi ngwan nun o? ³⁸ Ajulisu etefve menian ehu-mo be nzulo man Nyanmian'n, be afian, wo mo e ko sa min non min ejole nun anwon nyian'n, *Man Baa'n koso, mele mo non yi nyanmiansu anwonte mmofve'n-mo 'ba sa be ba Nyanmian anunminnyanmon nun anun'n, wo nwon 'ba yo yi nyian."

9

¹ Mo hanlin so yueli'n, ese o ko han ko hele be biekun ke: "Mun kan yi ananhale mun keke emo ke, emo mo b'a yia ewa'n, emo kwalaa ngo yue man wu. Mmie-mo 'ba nwun ke Nyanmian Kpili le di belemgbin tunmin so."

*Zozi anwɔn ekacie'n
(Matie 17.1-13, Luku 9.28-36)*

² Ehi anzin cian nsian, Zozi kɔ fa Pɛli non Zɔaki non Zvan. ɔ non bɛ menian nsan nun ala be kɔ ti bɛ nwon buka kannganlaun kon asɔ. Ebele, Zozi kɔ kaci bɛ nynsɔ. ³ Yɛ taladie'n kɔ yɔ fufue hyɛin hyɛin kpa. Yɛ hyɛin sɔ'n, asɛ ehi asɔ sɔanlan fɛi nguala man like fɛi kɔ maan ɔ yɔ fufue dede ɔ ju yɛ ɔ. ⁴ Zozi menian nsan'n 'nɛan an, be kɔ nwun *Eli non *Moyizi ke be non Zozi le juɔ.

⁵ Pɛli kɔ han kɔ hele Zozi ke: “*Labi, ɔ ti kpa ke ye wɔ ewa. Ye 'bɔ *tanti nsan, wɔ die kon, Moyizi die kon yɛ Eli kusɔ die kon.” ⁶ Esulo kɔ han bɛ, Pɛli nnwun man ejɔle m'ɔ kan ɔ.

⁷ Be jijin ebele ala, bɔle kon fi nyanmiansɔ kɔ a kɔ hala Eli non Moyizi non Zozi asɔ. Bɔle nun anun, anɛ kon kɔ te. Anɛ sɔ'n nwan: “Sɔanlan ehi ti mɛn ehulo Baa, emɔ tie yɛ!”

⁸ Zozi menian'n-mɔ tɛli anɛ sɔ nun ala, be kɔ totɔ bɛ nyan, be ngo nwun sɔanlan fɛi kɔn, Zozi angonmun cein yɛ ɔ non bɛ wɔ ebele ɔ.

⁹ Nan mɔ be fi bɔka nun asɔ be 'ju'n, Zozi kɔ totua bɛ ke nɛn bɛ kan ejɔle sɔ'n be kele sɔanlan fɛi, dede ɔ ju cian mɔ *Mɛn Baa'n fi ewue nun ɔ kɔ tɛnge'n. ¹⁰ Be falɛ m'ɔ hanlin heleli bɛ nun asɔ, nan kusɔ be le bisa bisa bɛ nwon bɛ afian elɔ ke: “ɔ fi ewue nun ɔ 'tɛnge'n, yɛ bɔ y'ɔ le benin?”

¹¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, be kɔ bisa Zozi ke: “Nzuke ati yɛ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nwan Eli yɛ ɔ 'di mɔa ba'n?”

¹² Zozi kɔ bua bɛ ke: “Eli 'di mɔa ba ɔ sesie ninng'e'n-mɔ biekun. Nan ɔ yɔ se mɔ b'a hele yɛ ke, Mɛn Baa'n 'ba nwun amannunhunlun kpa, ese be 'kɔ yɛ'n? ¹³ Afi, mun kan mun kele emɔ ke Eli a a dada angonmun. Nan menian'n-mɔ heleli yɛ yale ke bɛ kunnun kulo. Ke Ebele Ejɔle'n hanlin yɛ nwon ejɔle non anun.”

*Zozi 'ba man sɔanlan kon m'ɔ kpe nun anwɔn sa
(Matie 17.14-21, Luku 9.37-43a)*

¹⁴ Zozi non Pɛli non Zvan non Zɔaki fi bɔka nun asɔ be kɔ ju. Mɔ be walɛ dede mɔ be ka kaan be ju Zozi menian ehunlun-mɔ anwɔn ebele'n, be kɔ nwun meninsɔnman bɛ nwon ebele. Mala nun asɔ mgbain'n-mɔ wɔ bɛ nun. Be kɔ fa akpɔlɔwa esue be kɔ tɔa Zozi menian'n-mɔ. ¹⁵ Zozi kɔ li meninsɔnman'n nɔu nun. Ke be nwunlin yɛ nun ala, be kɔ tutu enwandie be kɔ hɔ yɛ atɛn ekpa.

¹⁶ Zozi kɔ bisa yɛ menian'n-mɔ ke: “Nzu anwɔn yɛ emɔ non bɛ le su akpɔlɔwa'n?”

¹⁷ M'ɔ bisali bɛ kosuan sɔ'n, meninsɔnman nun anun sɔanlan kon kɔ bua Zozi ke: “Yɛ Mun, m'an fa mɛn wa belenzua'n m'an bele wɔ. ɔ sanlin ke wawe ete wɔ yɛ nun. ɔ man ɔ nguala man juɔ. ¹⁸ Luka biala mɔ wawe'n kɔ tɔ yɛ sɔ'n, ɔ fin yɛ asi. ɔ man ɔ cuin ngesele, ɔ kwan yɛ je'n, ɔ san yɛ ketee. M'an sele wɔ menian'n-mɔ ke be tɔ wawe ete sɔ'n. Nan b'a mantan yɛ dede b'a nguala man yɛ tu.”

¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ ke: “Emɔ menian ehi-mɔ, emɔ le man dedi. Min non emɔ ye tɛnlan dede ɔ hɔ ju mele benin? N zɔ emɔ dede ɔ ju tɛmɔn benin? Be fɛ batɔnman'n be bɛle mɛn.”

²⁰ Be kɔ fa batɔnman'n be kɔ bele Zozi. Kemɔ batɔnman'n nwunlin yɛ nun ala, wawe ete'n m'ɔ wɔ yɛ nun'n kɔ wɔsɔ yɛ sele kpa. Batɔnman'n kɔ tɔ asɔ ɔ kɔ kunndo, yɛ nwan ngesele fokɔbɔ.

²¹ Zozi kɔ bisa batɔnman nun asi'n ke: “ɔ mantanlin yɛ eyɔle'n yɛ cian nye ahi?”

Yɛ sɛ nwan: “ɔ bɔli yɛ bɔ yɛ mmatɔnman nun. ²² Cian bie a, wawe'n man ɔ tɔ sɛn nun. Bie kusɔ a, ɔ tɔ yɛ asue nun ke ɔ 'kun yɛ. Nan se e kɔala yɛ bɔka a, anun nwun yɛ nwon anwunnvoe nɛn bɔka yɛ.”

²³ Zozi kɔ se yɛ ke: “E le kan kele mɛn ke: ‘Se e kɔala a!’ Nwun yɛ ke sɔanlan biala m'ɔ de Nyanman di'n, ɔ kɔala like biala yɔ.”

²⁴ Ebele ala, batɔnman nun asi'n kɔ tɛn nun, yɛ nwan: “Mun de mun di, kusɔ bɔka mɛn nɛn mɛn dedi'n ti kaan sɔa!”

²⁵ Meninsɔnman'n kɔ nwanndi kɔ hɔ Zozi non batɔnman nun anwɔn elɔ. Mɔ Zozi nwunlin yɛ sɔ'n, ɔ kɔ juɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele wawe ete'n, yɛ nwan: “Wawe ete, wɔ mɔ a munndun batɔnman ehi anɔan'n ese a ti yɛ nzɔ'n, mun kan mun kele wɔ ke e fi yɛ nun tɔ, ese n'e wɔbɔ yɛ nun kɔn lɛ!”

²⁶ Wawe ete'n kɔ wɔsɔ batɔnman'n sele kpa. ɔ kɔ tetian ɔ fi yɛ nun kɔ tu. Batɔnman'n ti ke ɔ'a wu. ɔ man bɛ doɔn mɔ anun be wɔ ebele'n nwan: “Batɔnman nun a wu! Batɔnman nun a wu!” ²⁷ Mɔ be 'kikan ehi'n, Zozi kɔ sɔ batɔnman nun asa ɔ kɔ jasɔ yɛ kɔ jinlan.

²⁸ Mɔ Zozi hɔli awulo m'ɔ hɔli yɛ non yɛ menian'n-mɔ angonmun'n, yɛ menian'n-mɔ kɔ bisa yɛ ke: “Nzuke ati yɛ y'a nguala man wawe sɔ'n tu'n?”

²⁹ Zozi kɔ bua bɛ ke: “Wawe ete sɔa, Nyanman esele yɛ be fa be tu yɛ ɔ.”

*Zozi 'ba bɔ yɛ ewue'n non yɛ etinng'e nun asɔ biekun
(Matie 17.22-23, Luku 9.43b-45)*

³⁰ Zozi non yí menian'n-mò fi ebele be kò hò. Be 'kò'n, be kò kpe nun Galile mân nun anun. Afi Zozi ngulo man ke sʋanlan fíí nwun lúka m'ò wò'n. ³¹ Ǿ kò hehele yí menian'n-mò ninnye, ese Ǿ kò han kò hele bé ke: “Be 'ba hyí *Mân Baa'n be man menian'n-mò kun yí. Nan se Ǿ wu a, yí cian nsan nun aso, Ǿ 'tinninge.” ³² Yí menian'n-mò ngo ti man ejòle sò'n m'ò hanlun nun abv. Kòsò afi be sulo be ngo bisa man yí kosuan.

Sʋanlan m'ò ti kpili tala bé kwalaa'n
(Matie 18.1-5, Luku 9.46-48)

³³ Mò Zozi non yí menian'n-mò juli Kapεεnawòmòn mò be wòlùl awulo'n, Ǿ kò bisa bé ke: “Nzu anwòn akpòlòwa yé emò suli yí atin nun anun'n?” ³⁴ M'ò bisalı bé kosuan sò'n, be ngo buke bé nʋan. Afi mò be 'ba'n, akpòlòwa kòn tálí bé afian. Akpòlòwa sò nun anwòn, anun be le kpòndde sʋanlan m'ò ti kpili tala bé kwalaa'n.

³⁵ Èhí a, Zozi kò tanlan asi. Ǿ kò fεle yí menian bulu non nnyuan'n Ǿ kò han kò hele bé ke: “Se sʋanlan kòn kulo ke Ǿ di emò asò kpain an, anun Ǿ káci emò anun batònman nán Ǿ só emò kwalaa'in.”

³⁶ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, Ǿ kò fa batònman kaan kòn kò a bé afian ebele. Ǿ kò fa yí kò bò yí nwòn. Yí nwan: ³⁷ “Sʋanlan biala mò mín dunman nun, Ǿ kò sò mmatònman ehí-mò bie anun'n, anun mín muonun yé Ǿ'a sò mín nun Ǿ. Yé sʋanlan m'ò kò sò mín nun'n, nán mín ngonmun yé Ǿ'a sò mín nun Ǿ. Nan anun Ǿ'a sò sʋanlan'n mò Ǿ'a sʋan mín nun anun bie.”

M'ò mgbò man yé'n, anun Ǿ kulo yé
(Luku 9.49-50)

³⁸ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, Zʋan kò fa kò tó yí nyunnun ke: “Kpain, y'a nwun sʋanlan kòn, Ǿ nnun man yé nun bie. Ǿ fa wó dunman'n Ǿ tu wawe ete'n-mò. Yí ti, y'a totua yí.”

³⁹ Mò Zʋan anuan tálí'n, Zozi nwan: “Nán be totua yí. Ǿ sanlun ke sʋanlan fíí nguala man ke Ǿ fa mín dunman'n Ǿ yò asinbenwòn ninnye, nán afi Ǿ'a han ejòle ete Ǿ'a tia mín. ⁴⁰ Afi sʋanlan m'ò mgbò man yé'n, anun Ǿ kulo yé. ⁴¹ Mún kan yí ananhòle mún kele emò ke sʋanlan biala mò mín dunman nun, Ǿ kò man emò nzue nganlannzan kòn kò non'n, Ǿ 'nyan yí nwòn ahatua.

Bé mò be tònndòn Zozi menian'n-mò nun aja nun'n
(Matie 18.6-9, Luku 17.1-2)

⁴² “Mmatònman nganngan ehí-mò mò be de mín be di'n, sʋanlan m'ò kò tònndòn bé nun kòn aja nun maan Ǿ kò tó ete nun anun'n, Ǿ ti kpa ke be fa ebòe kpili kòn be tó yí kòmìn be tó yí jenvie nun anun. ⁴³ Se wó sa yé Ǿ le jji wó maan ε tó ete nun anun an, anun kpe tó. Se Ǿ ka wó sa kòn nán ε nyan ngʋan an, Ǿ ti kpa tala ke ε le wó sa nnyuan'n ε kò hò sìn'n m'ò nnun man lé nun anun'n. [⁴⁴ Èlò ngakòba'n-mò mò be di sʋanlan'n, be nwu man lé, ese sìn'n kòsò nnun man lé.] ⁴⁵ Se wó ja yé Ǿ le jji wó maan ε tó ete nun anun an, anun kpe tó. Se Ǿ ka wó ja kòn nán ε nyan ngʋan an, Ǿ ti kpa tala ke ε kò fa wó ja nnyuan'n ε kò hò sìn'n m'ò nnun man lé nun anun'n. [⁴⁶ Èlò ngakòba'n-mò mò be di sʋanlan'n, be nwu man lé, ese sìn'n kòsò nnun man lé.] ⁴⁷ Se wó nyun yé Ǿ le jji wó maan ε tó ete nun anun an, anun tó. Se Ǿ ka wó nyun kòn nán ε nyan Nyanman Belemgbin Mân nun anun èlò ngʋan nun an, Ǿ ti kpa tala ke ε kò fa wó nyun nnyuan'n ε kò hò sìn'n m'ò nnun man lé nun anun'n. ⁴⁸ Èlò ngakòba'n-mò mò be di sʋanlan'n, be nwu man lé, ese sìn'n kòsò nnun man lé. ⁴⁹ Afi ke be wula ninnye'n-mò njun nán b'a nzeccí man'n, be 'fa sìn'n kòsò be ti sʋanlan biala anwòn. ⁵⁰ Njun'n ti like kpa. Nan se Ǿ yò talé a, anun be 'yò se nán Ǿ a yò fe biegun? Emò mán njun tánlan emò anun, ese emò non ehunlun-mò tánlan anzònnunjò nun.”

10

Eyila nun anwòn ejòle'n
(Matie 19.1-12, Luku 16.18)

¹ Èhí, Zozi non yí menian'n-mò, be fi Kapεεnawòmòn kulo nun asò ebele bé nʋan y'ò le Zude mân nun anun, asue Zuludun nun anzin èlò. Mò be juli ebele'n, meninsoñman'n kò a kò yía bé nwòn biegun. Ke Zozi yò yí titi'n, Ǿ kò hehele bé Nyanman Anuan Ejòle'n. ² Anun Falisifbe mmie-mò wò ebele. Kemò be kulo ke be sò Zozi be nuan'n, be kò bisa yí ke: “Kpain, asò yé mala'n man atun ke belenzua kòn yíla yí yí Ǿ?”

³ Mò be bisalı kosuan sò'n, Zozi kòsò kò bisa bé ke: “Mala benin yé *Moyizí falí manlun emò Ǿ?”

⁴ Be kò bua Zozi ke: “Moyizí a man atun ke belenzua'n héle eyila kalata mán yí yí nán Ǿ yíla yí.”

⁵ Èhí a, Zozi kò han kò hele bé ke: “Emò ati anun ete nun ati yé Moyizí falí mala sò'n manlun emò Ǿ. ⁶ Nan mò Nyanman bəlí mân'n, ke Èhele Ejòle'n kan'n: Ǿ bəlí belenzua non balasua. ⁷ Èhí ati, belenzua'n fí yí si: non yí nin abv anwòn 'ba jasv. Ǿ 'fa yí nwòn bə yí yí, ⁸ nán bé munnyuan'n be

yɔ sɔanlan munman kɔn. Emɔ nwún yí ke be ti man menian nnyuan, nan be ti sɔanlan kɔn. ⁹Yí sɔ ati, like mɔ Nyanman kɔ han kɔ bɔ nun'n, sɔanlan n'ɔ ti nun."

¹⁰Mɔ be fi ebele be hɔli awulo'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ bisa yí kosuan ejɔle sɔ nun anwɔn. ¹¹Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: "Se sɔanlan kɔn yila yí yí nán ɔ kɔ ja balasua fufɔle a, anun ɔ'a tun ajaa wɔ daba nun anwɔn. ¹²Se balasua kɔn kɔsɔ yila yí hun nán ɔ kɔ ja belenzua fufɔle a, anun ɔ'a tun ajaa."

*Zozi non mmatɔnman nganngan'n-mɔ
(Matie 19.13-15, Luku 18.15-17)*

¹³Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, menian mmie-mɔ falɔ mmatɔnman beledi yí ke ɔ yeyila bé sɔ. Nan mɔ be 'fa bé be bele Zozi'n, yí menian'n-mɔ kɔ totua bé atun. ¹⁴Mɔ Zozi nwunlin bé nyɔlie sɔ'n, ɔ kɔ fe eya. ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: "Emɔ yáci mmatɔnman'n-mɔ maan be bála mín nwɔn, nan nán be totua bé atun. ɔ sanlin ke Nyanman Belemgbin Mân'n, ɔ ti bé mɔ be ti ke mmatɔnman ehi-mɔ'n die. ¹⁵Mun kan yí ananhɔle mín kele emɔ ke, sɔanlan mɔ ɔ'a nzɔ man Nyanman Belemgbin Mân nun anun ke batɔnman sɔ nun'n, sɔanlan sɔ'n ngɔ man Nyanman lika elɔ lé." ¹⁶M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ sɔ mmatɔnman'n-mɔ kɔ mantan yí nwɔn. ɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fofua bé sɔ ɔ kɔ yeyila bé.

*Esikafɔe kɔn anwɔn ejɔle'n
(Matie 19.16-30, Luku 18.18-30)*

¹⁷Mɔ Zozi yɔli sɔ yueli mɔ ɔ 'ba tu yí bɔ'n, sɔanlan kɔn tutuli enwanndie ɔ walɔ kotɔli yí nyunnun ebele. Yí nwan: "Ngehelefoe kpa, nzuke yê n yɔ nán m'an nyan nguan m'ɔ le man ayuele nun ɔ?"

¹⁸M'ɔ bisali kosuan sɔ'n, Zozi kɔ bua yí ke: "Nzuke ati yê ε fele mín ngehelefoe kpa ɔ? Sɔanlan fíi ti man kpa sannan Nyanman Kpili angɔnmun cein. ¹⁹E sɔ mala'n-mɔ: *N'ε di awue, n'ε tɔn ajaa, n'ε wua like, n'ε di ato adanze, n'ε di ndunlunmun, man wɔ nyin sɔ wɔ sɔ nun wɔ nin.*"

²⁰Bian'n buali yí ke: "Ehi kwalaa m mantanlin sɔ elie mín mmatɔnman nun angɔnmun. N vonndɔnlin man bie fíi."

²¹Zozi kɔ nian bian'n ɔ kɔ li yí nwɔn fe. Yí nwan: "ɔ ha wɔ like kɔn. Kɔ nán tɔn wɔ nwɔn ninng'e'n-mɔ kwalaaatin, nán fa yí esika'n man ehianfoe'n-mɔ. E 'ba nyan wɔ nwɔn Nyanman Belemgbin Mân nun anun. E yɔ sɔ yue a, bala, nán afi si mín sɔ."

²²Mɔ bian'n tili ejɔle sɔ'n, yí ti anun kɔ seɔi yí kpa. ɔ kɔ li yale kɔ hɔ, afi ɔ ti esikafɔe kpili kpa.

²³Zozi kpeli yí nyin ɔ nianlin yí menian'n-mɔ mɔ b'a yia yí nwɔn ebele nun an, yí nwan: "Nyanman Belemgbin Mân nun anun ewɔlɔe'n, ɔ yɔ si man esikafɔe'n-mɔ!"

²⁴Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, ejɔle'n kɔ sin yí menian'n-mɔ anwɔn kpa. ɔ kɔ se bé bieku ke: "Mín mma-mɔ, Nyanman Belemgbin Mân nun anun ewɔlɔe'n yɔ si! ²⁵ɔ yɔ si man naan'n mɔ be fele yí sɔamo'n ke ɔ wɔlɔ dalɔwa bɔe nun. Nan ɔ yɔ si kpa man esikafɔe kɔn ke ɔ wɔlɔ Nyanman Belemgbin Mân nun anun."

²⁶Ejɔle sɔ'n mɔ Zozi hanlin'n sinlin yí menian'n-mɔ anwɔn kpa bieku. Be kɔ bisa bisa bé nwɔn ke: "Se ɔ ti sɔ a, anun nwan yê ɔ 'nyan yí ti ɔ?"

²⁷Zozi nianlin bé dede a, yí nwan: "Ehi yɔ si man kulo menian'n-mɔ, nan ɔ nyɔ si mman man Nyanman. Nyanman die, like fíi nza man yí yɔ."

²⁸Ehi a, Pielɔ nwan: "Nwun yí ke y'a yaci yé ninng'e'n-mɔ kwalaa y'a si wɔ sɔ."

²⁹Mɔ Pielɔ hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua yí ke: "Mun kan yí ananhɔle mín kele emɔ ke sɔanlan mɔ mín dunman nun ɔ non Ejɔlekpá'n dunman nun ɔ kɔ yaci yí awulo, yí nianman'n-mɔ, yí nin non yí si, yí mma, anaan yí asie'n-mɔ, ³⁰ɔ 'nyan awulo, anianman, nian, sie, mma, asie, ɔ non amanninhunlun mele ehi anun, ese mele'n m'ɔ le ba nun anun, ɔ 'nyan nguan m'ɔ le man ayuele'n. ³¹Alimɔa mma'n-mɔ dɔn 'ba li sian, yê sian mma'n-mɔ kɔsɔ dɔn 'ba li mɔa."

*Zozi 'ba bɔ yí ewue'n non yí etinng'e nun asɔ bieku
(Matie 19.17-19, Luku 18.31-34)*

³²Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ non yí menian'n-mɔ, be kɔ fa Zoluzalemun atin'n. Zozi li bé nyunnun. Yí menian'n-mɔ akunnun tɔti bé. Bé mɔ be si bé sɔ'n kɔsɔ sulo. Zozi kɔ fele yí menian bulu non nnyuan nun ahanman bieku. Ejɔle'n mɔ ɔ 'ba tu yí'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé. ³³Yí nwan "Emɔ tie, ye le kɔ Zoluzalemun! Ye kɔ ye ju elɔ a, be 'ba hyi Mân Baa'n be man Nyanman teeyifo'e'n-mɔ non mala nun asɔ mgbain'n-mɔ. Yí ehuan ati, be 'ba bu yí fɔɔ. Be 'ba fa yí be wula bé mɔ be ti man Zufu'n-mɔ asa nun. ³⁴Bé kɔsɔ be 'ba gulo yí nwɔn, be totu yí nyunnun ngelese, be fin yí mgbele nán be kun yí. Se be kun yí yue a, yí cian nsan nun asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinng'e."

*Zvakɔ non Zvan 'ba bisa Zozi like kɔn
(Matie 20.20-28, Luku 22.25-27)*

³⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, Zebede amma Zoaki non Zɔan kɔ kpunngɛ yɛ. Bɛ nwan: "Yɛ Min, yɛ kulo kɛ likɛ'n mɔ yɛ lɛ ba bisa wɔ'n, ɛ yɔ man yɛ".

³⁶ Zozi kɔ bisa bɛ kɛ: "Nzu likɛ diɛ yɛ ɛmɔ kulo kɛ n yɔ m mán ɛmɔ ɔ?"

³⁷ Bɛ nwan: "Mɛlɛ mɔ ɛ 'di wɔ belemgbin nun anunminnyanmɔn nun anun'n, man yɛ nunhan kɔn tánlan wɔ fama sɔ yɛ kɔn kɔsɔ tánlan wɔ bɛ sɔ."

³⁸ Bɛ hanlin sɔ a, Zozi nwan: "Ɛmɔ nzi man likɛ'n mɔ ɛmɔ lɛ bisa'n. Asɔ amanninhunlun kangɔ'n mɔ mún 'ba non nun'n, ɛmɔ kɔ hɔala nun non? Anaan amanninhunlun ɛsɔnian'n mɔ bɛ 'ba sɔnin mín'n, ɛmɔ kɔ hɔala bie sɔnin?"

³⁹ Bɛ nwan: "Yuo o, yɛ kɔala yɛ yɔ."

Zozi nwan: "Ɔ ti ananhɔlɛ kɛ kangɔ'n mɔ mún 'ba non nun'n, ɛmɔ 'ba non nun bie. Ɛsɔnian'n mɔ bɛ 'ba sɔnin mín'n, bɛ 'ba sɔnin ɛmɔ bie. ⁴⁰ Nan kɔsɔ m'ɔ ti mín fama sɔ anaan mín bɛ sɔ etanlán'n, yɛ diɛ nán mín yɛ mún man ɔ. Ɔ ti bɛ mɔ Nyanmian a sesie a man bɛ'n-mɔ diɛ."

⁴¹ Mɔ yɛ menian bulu'n til: ɛjɔlɛ'n mɔ Zoaki non Zɔan hanlin'n, bɛ kɔ fɛ bɛ nwɔn ɛya. ⁴² Ɛhi a, Zozi kɔ fɛlɛ bɛ kwalaaatin ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "Ɛmɔ sɛ kɛ mán nun anun mmelemgbin'n-mɔ kele bɛ menian'n-mɔ ahulowa. Mgbain'n-mɔ sisi menian'n-mɔ. ⁴³ Nan ɛmɔ afian ɛwa diɛ, ɔ ti man sɔ. Ɛmɔ afian, m'ɔ kulo kɛ ɔ kaci kpain'n, ɔ káci ɛmɔ akɔa. ⁴⁴ Nunhan m'ɔ kulo kɛ ɔ di ɛmɔ anyunnun'n, ɔ yɔ ɛmɔ kanga. ⁴⁵ Ɔ sanlin kɛ *Mán Baa'n muonun, ɔ'a mma man kɛ ɔ 'ba maan bɛ sɔ yɛ. Nan ɔ walɛ kɛ ɔ 'ba sɔ ɔ fa yɛ ngɔan'n ɔ de menian dɔon ati."

Zozi 'ba tike Baatime anyin'
(*Matie 20.29-34, Luku 18.35-43*)

⁴⁶ Ɛhi anzin, Zozi non yɛ menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɛ Zoliko nun asɔ. Mɛlɛ mɔ Zozi non yɛ menian'n-mɔ non meninsɔnman'n fi kulo nun anun bɛ 'fite'n, anin Time awa Baatime m'ɔ ti anyunsinlinwafɔɛ'n ti atun nun anwan ɛbɛlɛ. Ɔ sesɛle ɛsika. ⁴⁷ M'ɔ til kɛ bɛ nwan Zozi m'ɔ fi Nazalet'i'n, ɔ kɔ tian nun kɛ: "Zozi, belemgbin *Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnvoe!"

⁴⁸ Menian dɔon kpa kɔ totua yɛ kɛ ɔ múan yɛ nwan nun asɔ. Ɔ ngɔ tɛ bɛ sɔ. Ɔ kɔ tian nun selɛ kpa bieku n kɛ: "Zozi, belemgbin Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnvoe!"

⁴⁹ Zozi kɔ jinlan. Yɛ nwan: "Bɛ fɛlɛ yɛ bɛ mán ɔ bála."

Bɛ kɔ fɛlɛ anyunsinlinwafɔɛ'n, bɛ nwan: "Bɔ mɔndunlin, jasɔ nán ɔ lɛ fɛlɛ wɔ."

⁵⁰ Ɛhi a, Baatime kɔ gua taladiɛ'n m'ɔ fa fɔfɔ yɛ nwɔn nun asi. Ɔ kɔ hulu kɔ kpɛn ɔ kɔ a Zozi anwan ɛbɛlɛ.

⁵¹ Zozi kɔ bisa yɛ kɛ: "Nzu likɛ diɛ yɛ n yɔ m mán wɔ ɔ?"

Anyunsinlinwafɔɛ'n nwan: "Labunin, man n nwún asi."

⁵² M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Kɔ, wɔ dedi nun a man wɔ nwɔn a sa." Ɛbɛlɛ ala, ɔ kɔ nwun asi. Ɔ kɔ si Zozi sɔ.

11

Zozi 'ba hɔ Zoluzalemɔn kulo nun asɔ
(*Matie 21.1-11, Luku 19.28-40, Zɔan 12.12-19*)

¹ Zozi non yɛ menian'n-mɔ kɔ a kɔ ju Betfaze non Betanin afian. Kulo sɔ'n-mɔ mantan mantan Zoluzalemɔn. Mɔ bɛ juli *Olivɔ buka nun anwɔn ɛbɛlɛ'n, Zozi kɔ sɔan yɛ menian'n-mɔ anun nnyuan, yɛ nwan: ² "Ɛmɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ ɛmɔ anyunnun ɛlɔ nun asɔ. Mɔ ɛmɔ 'fite kulo nun asɔ ɛbɛlɛ ala'n, ɛmɔ 'ba nwun yɛ kɛ afunlunmun baa kɔn múnnda ɛbɛlɛ, sɔanlan fíí fuli tanlanlin man sɔ lé. Ɛmɔ nyánnji yɛ bɛ bɛlɛ mín. ³ Sɛ sɔanlan bie bisa ɛmɔ kɛ nzuke ati yɛ ɛmɔ lɛ nyannji yɛ a, ɛmɔ sé yɛ kɛ: 'Yɛ Min a mian yɛ nwɔn, nan ɔ ngɔ hye man, ɔ 'ba fa sa ba.'"

⁴ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n yɛ yɛ menian nnyuan'n hɔlɛ ɔ. Bɛ 'kɔ a ju a, afunlunmun baa'n múnnda anwan kɔn anun, gua nun asɔ. Bɛ kɔ nyannji yɛ. ⁵ Bɛ mɔ bɛ wɔ ɛbɛlɛ'n, bɛ mmie-mɔ kɔ bisa bɛ kɛ: "Ɛmɔ lɛ yɔ nzu? Nzu ati yɛ ɛmɔ lɛ nyannji afunlunmun baa'n?" ⁶ Bɛ buali bɛ kɛ Zozi hanlin heleli bɛ'n, yɛ menian sɔ'n-mɔ yacili bɛ maan bɛ falɛ bɛ hɔlɛ ɔ. ⁷ Bɛ kɔ fa afunlunmun baa'n bɛ kɔ bɛle Zozi, bɛ kɔ fa bɛ taladiɛ'n-mɔ bɛ kɔ gua naan nun asɔ. Zozi kɔ fu kɔ tanlanlin sɔ. ⁸ Menian dɔon kɔ sise bɛ ɛtanlan'n-mɔ atun nun anun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ kpɛkɛ aye malɛ bɛ kɔ sise yɛ atun nun anun. ⁹ Bɛ mɔ bɛ li Zozi anyunnun'n ɔ non bɛ mɔ bɛ li yɛ nzin'n, bɛ lɛ tian bɛ kan kɛ: "Hozanna! Nyila hán sɔanlan ɛhi m'ɔ lɛ ba wɔ yɛ Min dunman nun'n! ¹⁰ Nyila hán belemgbin'n m'ɔ lɛ ba sesie yɛ si Davidi belemgbin mán'n. Hozanna! Nyila hán yɛ Min m'ɔ wɔ anwunno anwunno ɛlɔ'n!"

¹¹ Zozi kɔ ju Zoluzalemɔn. Ɔ kɔ wɔlɔ Nyanmian sua nun anun. Ɔ kɔ nenian ɛbɛlɛ ninngɛ'n-mɔ kwalaa kɔ yue. Ɔ non yɛ menian bulu non nnyuan'n, bɛ kɔ hɔ Betanin. Ɔ sanlin kɛ anin alí lɛ yɔ.

Zozi 'ba bɔ figi baka kɔn sasan
(*Matie 21.18-19*)

¹² Bɛ lah alíe hunlun mɔ bɛ fi Betanin bɛ 'kɔ'n, ehɔe kɔ hun Zozi. ¹³ ɔ kɔ nwon *figi baka kɔn muɔ ɛlɔ. Nyâ wɔ sv. Zozi kɔ hɔ yí bu ɔ 'kɔ a nian se ɔ kɔ nyan figi bie kɔ li a. ɔ 'kɔ ju a, like fíí nnɔn man sv, nyâ ngɔnmun, ɔ sanlun kɛ ɔ juli man figi nun esúe temɔn. ¹⁴ Mɔ Zozi nwonlun yí sɔ'n, yí nwan: "Wɔ́ baka ɛhɔ, ɔ fi ɛne m'ɔ kɔ'n, sɔanlan fíí ngɔ li wɔ́ sv baa kón lé!" M'ɔ hanlun sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ ti.

Zozi 'ba fvan bé mɔ bɛ di gua

Nyanmian awulo nun anun'n

(Matie 21.12-17, Luku 19.45-48, Zvan 2.13-22)

¹⁵ Zozi nun yí menian'n-mɔ fi Betanin bɛ kɔ a Zoluzalemɔn. Zozi kɔ wɔlv Nyanmian awulo nun anun. ɔ kɔ fvan bé kwalaa mɔ bɛ di gua awulo nun anun'n. ɔ kɔ han bé mɔ bɛ kaci esika'n tabil'i'n-mɔ kɔ gua. Bé mɔ bɛ le tanun mɔlɔnɔnman'n-mɔ, ɔ kɔ han bé bia'n mɔ kɔ gua. ¹⁶ ɔ'a mman man sɔanlan fíí atin ɔ'a nɔɔa man ninngɛ ɔ'a nzin man Nyanmian awulo nun anun. ¹⁷ M'ɔ yoh sv yueli'n, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ ninngɛ. Yí nwan: "Asɔ́ b'a ngele man yí kɛ Nyanmian nwan: *Bɛ 'ba fɛle mín awulo'n mân mân kwalaa mmɔtve awulo ɔ?* Nan ɔ yɔ se mɔ ɛmɔ a fa a kaci ɛmɔ *awue awulo'n?*"

¹⁸ Mɔ Nyanmian tɛeyifvɛ'n-mɔ nun mala nun asɔ mgbain'n-mɔ tulɔ ejɔle sɔ'n, ɔ ngɔ yɔ bé fɛ fíí. Ebele ala, bɛ kɔ kpɔnndɛ atun mɔ bɛ 'sɔn sv nán bɛ cɔ yí bɛ kun yí. Nan kɔsv bɛ sulo yí, ɔ sanlun kɛ yí like'n m'ɔ kele'n yɔ menian'n-mɔ mɔ b'a yia ebele'n kwalaa fɛ sɔnman. ¹⁹ Mɔ alíe'n yɔh'i'n, Zozi nun yí menian'n-mɔ fi Zoluzalemɔn kulo nun anun bɛ kɔ fite.

Figi baka'n mɔ Zozi bɔh'i yí

sasan nun anwɔn ejɔle'n

(Matie 21.20-22)

²⁰ Alíe hunlun mɔ bɛ 'sɔn'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ nwon figi baka'n. ɔ fi yí anwunno ɔ'a yoh dede ɔ'a ju yí bu asi. ²¹ Ebele ala, Pielɔ kɔ kaci ejɔle'n mɔ Zozi hanlun'n. Nán ɔ'a se yí kɛ: "Yé Mun, nian kɛ figi baka'n mɔ ɛ bɔh'i yí sasan nun a yue yoh ɔ."

²² Mɔ Pielɔ hanlun sv yueli'n, Zozi kɔ se bé kɛ: "ɛmɔ lé Nyanmian bɛ lí. ²³ Mun kan yí ananhɔle mun kele ɛmɔ kɛ se sɔanlan kɔn nzu man akpɔlvɔwa wɔ́ yí ahɔnlin nun anun, nan ɔ de di kɛ m'ɔ le kan'n' yɔ sv man yí a, se ɔ se bɔka ɛhɔ kɛ: 'Boka, fi ɛwa tutu kɔ tɔ jenvie nun anun' an, boka'n 'tutu kɔ tɔ nun. ²⁴ Yí sv ati, mun kan mun kele ɛmɔ kɛ, like biala mɔ ɛmɔ kɔ sele wɔ Nyanmian ɛlɔ'n, ɛmɔ lé lí kɛ ɛmɔ asa a han yí. Afi ɔ 'fa man ɛmɔ. ²⁵ Mɛle mɔ ɛmɔ jin bɛ le yɔ asɔn'n, se sɔanlan bie anwɔn ejɔle wɔ ɛmɔ akunnun an, ɛmɔ fá yí nwon sa bɛ hyé yí. Nán Nyanmian a fa ɛmɔ anwɔn sa die nun a hye ɛmɔ. [²⁶ Nan se ɛmɔ a nva man yí nwon sa b'a nje man yí a, ɛmɔ Ast'n kɔsv m'ɔ wɔ anwunno'n nva man ɛmɔ die'n nje man ɛmɔ.]"

Zozi tunmin'n m'ɔ le yí'n

(Matie 21.23-27, Luku 20.1-8)

²⁷ Zozi nun yí menian'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalemɔn ɛlɔ bieku. Mɛle mɔ anun ɔ le kpanza Nyanmian awulo nun anun'n, Nyanmian tɛeyifvɛ'n-mɔ, nun mala nun asɔ mgbain'n-mɔ, nun Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔ a yí nwon ebele. ²⁸ Bɛ kɔ bisa yí kɛ: "Tunmin benin yé ɛ le yí ɛ yɔ ninngɛ sɔa mɔ ɔ? Nwan sɔanlan die yé ɔ manlun wɔ́ atin kɛ ɛ yɔ ɔ?"

²⁹ Zozi kɔ bua bé kɛ: "Mun 'ba bisa ɛmɔ kosuan kun. Se ɛmɔ tu yí nwan an, sɔanlan'n m'ɔ manlun mín atin maan mun yɔ ninngɛ'n-mɔ'n, mun 'kan mun kele ɛmɔ. ³⁰ ɛsɔnian'n mɔ Zvan sɔnun menian'n-mɔ'n, ɔ fi Nyanmian ɛlɔ anaa ɔ fi kulo menian'n-mɔ ɛlɔ ɔ? ɛmɔ búa mín bie."

³¹ Mɔ Zozi bisalɔ bé kosuan sɔ'n, bɛ kɔ han yí bé afian ɛlɔ kɛ: "Se yɛ bua yí kɛ: 'Nyanmian yé ɔ sɔanlun yí' a, ɔ 'ba bisa yé kɛ: 'Anun nzuke ati yé ɛmɔ a nne man yí ejɔle'n b'a a nni man'n?'"

³² Se yɛ kan kɛ: 'Menian'n-mɔ yé bɛ sɔanlun yí' a, ..." (Bɛ sulo bagua'n, afi menian'n-mɔ kwalaa de to nun kɛ Zvan ti Nyanmian kpomanfvɛ sakpa.)

³³ ɛhɔ a, bɛ kɔ bua Zozi kɛ: "Ye nzi man."

Zozi kɔsv kɔ se bé kɛ: "Mín kɔsv mun ngele man ɛmɔ sɔanlan'n m'ɔ man mín atin maan mun yɔ mín ninngɛ sɔ'n-mɔ'n."

12

Divin ebo nun anwɔn anyinndala'n

(Matie 21.33-46, Luku 20.9-19)

¹ M'ɔ yɔh'i sɔ'n, Zozi kɔ han ejɔle ɔ kɔ bu yí anyinndala nun ɔ kɔ hele bé kɛ: "ɛhɔ bian kɔn kɔ sɔn yí divin ebo. ɔ kɔ hyi yí nwon. ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yí nzan'n gua nun ɔ. ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sv. Sua sɔ'n ti kannganlaun. Bɛ fv sv bɛ sisa ebo'n. ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafv-mɔ asa nun. Yé ɔ hɔhɔ yí atin ɔ. ² Mɔ divin nun ɛtɛ'n temɔn juli'n, bian'n sv'n kɔ sɔan yí ngvɔa'n-mɔ anun kɔn kpafv'n-mɔ anwɔn ɛlɔ kɛ ɔ hɔ lé yí die'n béle yí. ³ Kpafv'n-mɔ kɔ hyi akvɔa'n bɛ kɔ bv yí dede bɛ kɔ huhan yí nun ɔ kɔ fa yí sa to ɔ kɔ sa kɔ hɔ. ⁴ Bian'n kɔ sɔan yí

akwa'n kɔn biekun bɛ nwon ɛɔ. Bɛ kɔ hyi yi kɔsɔ bɛ kɔ tɔtɔ yi ti nun anun kɔtɔlɛ. Bɛ kɔ kpɔkpe yi nzɔba, bɛ kɔ hihan yi nun. ⁵ Yi kpɛ nsan nun asu, bian'n kɔ sɔan yi akwa'n kɔn biekun bɛ nwon ɛɔ. Nan yi die, bɛ kɔ hun yi. Ɛsɛ bian'n kɔ sɔan yi ngɔa'n-mɔ dɔɔn bɛ nwon ɛɔ biekun. Bɛ kɔ hyi mmie-mɔ bɛ kɔ bu bɛ, bɛ kɔ hun mmie-mɔ kɔsɔ.

⁶ “Sɔanlan mɔ ɔ'a ha bian nun asa nun'n y'ɔ le yi wa baa belenzua kɔnmgba cein'n. Kasian'n, ɔ kɔ sɔan baa sɔ'n m'ɔ ti yi ehulo baa'n. Yi nwan: 'Kɛmɔ ɔ ti mɔn kunnun baa'n, mɔn de mɔn di ke bɛ 'ba man yi anyunzɔ.'”

⁷ “Nan mele mɔ bɛ nyun bolɔ bian nun awa'n, bɛ kɔ han yi bɛ afian ɛɔ ke: 'Bɛ nɔian, yi koliaja'n yi ɔ le ba nun ɔ. Bɛ mɔn ye hɔn yi, anun yi ajɔa nun a yɔ yɛ die.’”

⁸ “Ehi a, bɛ kɔ sɔ yi bɛ kɔ hun yi. Bɛ kɔ yi yi fuin nun ebo nun asu.” ⁹ Zozi kɔ bisa bɛ ke: “Sɔanlan'n m'ɔ le ebo'n, anun nzu yɛ ɔ 'yɔ ɔ? Sɛ ɔ ba a, ɔ 'kun kpafu'n-mɔ ɔ fa yi ebo'n ɔ wula menian nvɔfɔle asa nun. ¹⁰ Asu emɔ kinngali man ejɔle ehi Ehelɛ Ejɔle nun anun lɛ ɔ? B'a hele yi nun ke:

*Ebve'n mɔ bɛ mɔ bɛ le si sua nun a ju a tv'n,
yi yɛ ɔ'a kaci ayiale nun asu ebve'n
m'ɔ le sua nun anun nun ɔ.*

¹¹ *E' nwun like mɔ yɛ Min a yɔ'n,
ɔ yɔ enyɔnmun wɔ yɛ nyuns.”*

¹² Zufu mgbain'n-mɔ kɔ nwun yi ke bɛ ti yɛ Zozi a bu yi anyunndala sɔ nun ɔ. Ehi ati, bɛ kpɔnndɛli atin mɔ bɛ 'sɔn sɔ bɛ ci yi. Nan kɔsɔ meninsɔnman'n dunman nun, bɛ sulo. Bɛ kɔ yaci yi bɛ kɔ hɔ.

*Sezaa ajule'n
(Matie 22.15-22, Luku 20.20-26)*

¹³ Bɛ kɔ sɔan *Falisifvɛ'n mmie-mɔ nɔn belemgbin Elɔdi menian'n mmie-mɔ Zozi anwɔn ebelɛ ke bɛ hɔ tɛtie yi nwan nun. ¹⁴ Bɛ wali tɔli yi a, bɛ nwan: “Kpɔin, ye sɔ ke wɔ die, ɛ kan ananhɔle. Menian'n-mɔ ajɔnlin mɔ bɛ kɔ fa'n, ɛ nzulo man yi nzin. Afi ɛ nɔian man sɔanlan nyunnun ɛ mmua man yi ndɛɛ. Like mɔ Nyanmian kulo ke sɔanlan yɔ'n, ɛ keke yi ananhɔle. Asu yɛ mala'n keke ke ye tɔa ajule ye mɔn Lɔmɔn belemgbin *Sezaa ɔ? Sɛ ye tɔa a, kan. Sɛ nɔn ye tua kusɔ a, kan.”

¹⁵ Nan Zozi nwunlin bɛ ajɔnlin'n mɔ b'a fa'n, ɔ kɔ bisa bɛ ke: “Nzuke ati yɛ emɔ le tɛtie mɔn nwan nun ɔ? Emɔ fɔ bɛ esika'n kɔn bɛ mɔn n nɔian.” ¹⁶ Bɛ kɔ fa kɔn bɛ kɔ beke yi. Zozi kɔ bisa bɛ ke: “Nwan nvoninnin die ɔ nɔn dunman benin yɛ ɔ wɔ esika nun asu ɔ?”

Bɛ nwan: “Belemgbin Sezaa ɔ.”

¹⁷ Zozi nwan: “M'ɔ ti Sezaa die'n, emɔ fɔ man yi, yɛ m'ɔ ti Nyanmian kɔsɔ die'n, emɔ fɔ man yi.” Zozi mmua sɔ'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nwon.

*Ewuetinngɛ nin anwɔn kosuan'n
(Matie 22.23-33, Luku 20.27-40)*

¹⁸ Ehi anzin, *Sadusifvɛ'n-mɔ mɔ bɛ nwan sɔanlan wu a, ɔ fi ewue nun ɔ ndinngɛ man'n, bɛ mmie-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ebelɛ. Bɛ kɔ bisa yi kosuan kɔn ke: ¹⁹ “Kpɔin, Moyizɔ a hele a man yɛ ke: *Belenzua kɔn m'ɔ nɔn yi yi b'a nwo man baa fiti dede nɔn sɛ ɔ wu a, yi nianman'n fɔ yi yi'n. ɔ nɔn yi bɛ wɔ mma maan bɛ li m'ɔ wuli nun aja nun.* ²⁰ Nan daba anun anianman mmelenzua nsɔ wɔ ebelɛ. Nunhan kpain'n jalɔ balasua kɔn. ɔ nɔn yi b'a nwo man baa fiti dede ɔ wuli. ²¹ M'ɔ tɔtɔa yi'n, ɔ jalɔ balasua sɔ'n, ɔ nɔn yi b'a nwo man baa fiti dede ɔ wuli. Yi nsan nun asu'n, ke ɔ ti yi nun ala'n. ²² Bɛ le yi sɔ dede bɛ anianman nsɔ'n kwalaa bɛ kɔ yue wu. Bɛ bie fiti nɔn balasua nin a nwo man baa. Balasua'n kɔsɔ kɔ wu. ²³ Ewuetinngɛ cian'n, mɔ menian'n-mɔ kwalaa 'ba tinngɛ'n, bɛ anianman nsɔ'n, nunhan benin yɛ ɔ 'ja balasua'n biekun ɔ? Afi bɛ anianman nsɔ'n kwalaa nunhan kɔn biala jalɔ balasua sɔ'n bie.”

²⁴ Zozi kɔ bua bɛ ke: “Kɛmɔ emɔ nzɔ man Nyanmian Anwan Ejɔle'n, ɔ nɔn Nyanmian tunmin'n, yi ti yɛ ɔ man emɔ a fɔn ɔ. ²⁵ ɔ sanlin ke ewuetinngɛ cian'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmala. Mmala'n-mɔ kɔsɔ ngɔ ja man mmian. Bɛ 'ba kaci ke nyanmiansu mmɔfɛ'n-mɔ. ²⁶ M'ɔ ti ewuetinngɛ nun anwɔn ejɔle'n, ejɔle mɔ Moyizɔ heletɔ'n, emɔ kinngali man yi lɛ ɔ? Kalata'n le keke ke anun sɔn'n le sɔ baka kaan kɔn ati sɔ. Nyanmian feleli Moyizɔ a, yi nwan: *N di Abalahamɔn Nyanmian, Izaki Nyanmian, ɛsɛ n di Zɔakɔv kɔsɔ Nyanmian?* ²⁷ Emɔ a fɔn bɔkɔɔ. ɔ sanlin ke, Nyanmian ti man ewue mma'n-mɔ Nyanmian. Nan ɔ ti ngwan mma'n-mɔ Nyanmian.”

*Mala'n m'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa'n
(Matie 22.34-40, Luku 10.25-28)*

²⁸ Mele mɔ *Sadusifvɛ'n-mɔ nɔn Zozi 'jɔjɔ'n, *mala nun asu kpain'n kɔn tɔli bɛ ngan. Kɛmɔ ɔ nwunlin ke Zozi a bua Sadusifvɛ'n-mɔ kpai'n, ɔ kɔ kpɔnngɛ yi nwon ɛɔ, yi nwan: “Mala benin yɛ ɔ ti kpili tala mala'n-mɔ kwalaa ɔ?”

²⁹ Zoji kɔ bua yɛ ke: "Mala'n m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le eɥi: *Izalaye amma, be tie, yɛ Min Nyanman angonmun yɛ* ɔ ti *Nyanman* ɔ. ³⁰ *Fa wɔ ahɔnlin'n kwalaa, ɔ non wɔ ekala'n kwalaa, ɔ non wɔ ajɔnlin'n kwalaa, ɔ non wɔ anwɔnsele'n kwalaa kulo yɛ Min Nyanman.* ³¹ M'ɔ tian yɛ nnyuan'n, y'ɔ le eɥi: *Kulo wɔ manngon ke wɔ muonun wɔ nwon.* Mala fii nonon man ebele m'ɔ tala mala nnyuan eɥi ɔ."

³² Mɔ Zoji hanlin eɥi'n, mala nun asɔ kpain'n nwan: "Kpain, fɔɔn, a han ananhole! Nyanman ti konngba cein, bie fii kɔn nonon man yɛ nzin. ³³ Se e fa wɔ ahɔnlin'n kwalaa, ɔ non wɔ ajɔnlin'n kwalaa, ɔ non wɔ anwɔnsele'n kwalaa, e kulo Nyanman, e kulo wɔ manngon ke e kulo wɔ muonun wɔ nwon nun an, ɔ ti kpa tala tee eɥie nun afɔlie ngacile'n kwalaaatin."

³⁴ Bian'n kɔ bua ejɔle'n ngele so. Yi ti, Zoji hanlin hehele yɛ ke: "A mantan Nyanman Belemgbin Mɔn'n." Mɔ Zoji hanlin sɔ'n, sɔanlan fii a mmisa man yɛ kosuan fii kɔn.

Kilisi'n non belemgbin Davidi
(Matie 22.41-46, Luku 20.41-44)

³⁵ Anun Zoji wɔ Nyanman awulo nun anun, ɔ le kekele menian'n-mɔ ninngɛ. ɔ kɔ bisa bɛ ke: "ɔ yɔ se mɔ *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ kwalaa kan ke belemgbin Davidi awa y'ɔ le *Kilisi'n?" ³⁶ Davidi muonun, mɔ Nyanman Wawe'n wɔlɔlɔ yɛ nun'n, yɛ nwan:

Edannganman a han a hele min Min ke:

Tanlan min fama so,
nɔn min 'ba fa wɔ mgbɔfɔe'n-mɔ
min gua wɔ ja abv.

³⁷ Davidi muonun feleli yɛ Min. Anun ɔ yɔ se m'ɔ kwalaa ke ɔ yɔ yɛ wa'n?" Meninsonman'n le fe elie be tie ejɔle'n mɔ Zoji le kan'n.

Zoji 'ba tu menian'n-mɔ fɔɔ
wɔ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ anwon
(Matie 23.1-12, Luku 20.45-47)

³⁸ Zoji like ehehele nun anun, ɔ kɔ han kɔ hele meninsonman'n ke: "Emɔ nian bɛ nwon kpa wɔ mala nun asɔ mgbain'n-mɔ anwon. Be kulo taladie ndindindun ewula nanndi menian'n-mɔ anun. Gua nun asɔ, be kulo ke menian'n-mɔ man bɛ anyinnzɔ. Be 'bisa bɛ ahun an, be kan ke: 'Kpain, ahun ol' ³⁹ Se menian yia nɔn be 'didi tɔbil'n-mɔ anwon an, menian mgbili mgbili lika yɛ be kpɔnnde ɔ. Be kɔ asɔnun sua'n-mɔ anun an, bia'n-mɔ m'ɔ jijin bɛ nyunnun'n, so yɛ bɛ tanlan ɔ. ⁴⁰ Be kpɔkpɔ kunlannvɔe'n-mɔ anwon kpa bɔkɔɔ. Be 'yɔ asɔnun an, be yɔ mmɔvɔe ndindindun be kele bɛ nwon ke be ti meninkpa. Bɛ nyɔlie sɔ'n-mɔ anwon, ahatua mɔ be 'ba nyan yɛ'n, ɔ ti kpili sɔnman."

Kunlannvɔe balasua nun acɛdie'n
(Luku 21.1-4)

⁴¹ Mɔ Zoji hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ tanlan asɔ Nyanman awulo nun anun lika mɔ be tu acɛdie'n. Ke meninsonman'n kpɔn tu esika'n, Zoji ti ebele yɛ nyun ta bɛ. Esikafɔe nwala kpa kɔ gua nun esika dɔɔn. ⁴² Kunlannvɔe balasua kon kɔ a, ɔ ti ehianfɔe kpa. ɔ kɔ to babulu ngokɔn ngokɔn nnyuan alaka nun anun.

⁴³ Mɔ Zoji nwunlin yɛ sɔ'n, ɔ kɔ fele yɛ menian'n-mɔ. Yi nwan: "Min kan yɛ ananhɔle min kele emɔ ke, ehianfɔe kunlannvɔe balasua eɥi, ɔ'a tu esika dɔɔn ɔ'a tala bɛ kwalaa mɔ b'a tu esika alaka nun anun'n. ⁴⁴ ɔ sanlin ke, bɛ kwalaaatin, esika mɔ be mianlin man yɛ nwon'n yɛ b'a fa b'a gua nun ɔ. Nan yɛ die, yɛ ehianfɔe esika kaan m'ɔ le m'ɔ kɔ fa kɔ li alie'n yɛ ɔ'a fa ɔ'a tu alaka nun anun nun ɔ."

13

Nyanman awulo nun ebubue nin anwon ejɔle'n
(Matie 24.1-14, Luku 21.5-19)

¹ Mɔ Zoji fi Nyanman awulo nun anun ɔ 'fite'n, yɛ menian'n-mɔ anun kon nwan: "Kpain, nian. Nyɔbɔe eɥi-mɔ, nyanmunsemun, be nnwun man yɛ nwon so. B'a fa b'a sisi sua'n-mɔ nganlanman nganlanman sɔnman!"

² Zoji kɔ se yɛ ke: "E nwun sua mgbili eɥi-mɔ ɔ? Eɔvɔe baa kon ngɔ tanlan man yɛ mangun aso. Be 'kan yɛ kwalaa be gua asa cian bie."

Munnzue non ahɔlɔwa'n
(Matie 24.3-14, Luku 21.7-19)

³ Zoji fi ebele ɔ kɔ hɔ kɔ fɔ *Olivɔ bɔka nun asɔ ɔ kɔ tanlan asɔ. Bɔka sɔ'n non Nyanman awulo nun anyun wɔ so. Kemɔ ɔ non Pɛli non Zɔan, non Zɔakɔ non Andele angonmun ala yɛ be hɔhɔ'n, be kɔ bisa yɛ ke: ⁴ "Anun cian benin yɛ nyɔbɔe sɔ'n-mɔ 'kan gua asi ɔ, kan kele yɛ? Se mɛle'n ju kusɔ a, nzɔle benin yɛ bɛ 'fa be nwun yɛ ke yɛ ayuelie temɔn a ju ɔ?"

⁵ Ehi a, Zozi ko sɔsɔ ejɔle sɔ. Yí nwan: “Emo nían bé nwɔn kpa nán abie a nnaka man emɔ. ⁶ ɔ sanlɔn kɛ menian dɔwɔn 'ba nanndi mɔn dunman nun asɔ nan kɔn biala kan kɛ: 'Kilisi'n, Belemgbin Ngoandefɔe'n y'ɔ le mɔn.' Bɛ 'kan sɔ bɛ laka menian dɔwɔn. ⁷ Sɛ emɔ tɪ kɛ bɛ le kan elɔe ejɔle, anaan emɔ tɪ elɔe angan an, nán bɛ man bé lɔa bɔ bé nwɔn. ɔ sɛ kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ jú sɔ, nan kɔsɔ anun ayuelɛ'n juli man. ⁸ Mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nun mân kɔn bɛ kɔn elɔe. Belemgbin mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nun belemgbin mân kɔn bɛ kɔn elɔe. Asiɛ'n 'ba kpusu wɔ lika dɔwɔn. Ehɔe 'ba kpɔn. Ehi kwalaa 'ba yɔ kɛ awɔle yalɛ nun abɔbɔ'n.

⁹ “Emo nían bé nwɔn kpa. Bɛ 'ba fa emɔ bɛ kɔ bé mɔ bɛ di ejɔle'n-mɔ aja sɔ. Bɛ 'ba bɔ emɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun. Bɛ nɔn emɔ 'ba hɔ mân mgbain'n-mɔ, nɔn mmelemgbin'n-mɔ anyunnun wɔ mɔn dunman nun maan emɔ di mɔn nwɔn adanzɛ. ¹⁰ Afi ɔ fata kɛ bɛ di mɔa bɛ bɔ Ejɔlekpa'n bɛ kele eyuadi nun anun menian'n-mɔ kwalaaatin.

¹¹ “Mele mɔ bɛ kɔ hyi emɔ, bɛ nɔn emɔ kɔ hɔ bé mɔ bɛ di ejɔle'n-mɔ aja sɔ'n, ejɔle m'ɔ di mɔ emɔ kan'n, nán bɛ di mɔa bɛ susu yí nwɔn. Nan ejɔle m'ɔ kɔ tɔ emɔ ati anun dɔhyɔlɔ sɔ nun anun'n, emɔ hán. ɔ sanlɔn kɛ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n yɛ ɔ 'fa ejɔle sɔ'n wula emɔ anwan maan emɔ kan ɔ. ¹² Anianman'n 'ba yɪ yí nianman maan bɛ kun yí. Siɛ'n-mɔ kɔsɔ 'ba yɪ bé mma'n-mɔ maan bɛ kun bé. Mma'n-mɔ kɔsɔ 'ba jasɔ bé sɪ-mɔ akomun anun maan bɛ kun bé. ¹³ Mɔn dunman nun, menian'n-mɔ kwalaa 'ba fa emɔ anwɔn ekpɔ. Nan nunhan m'ɔ kɔ jinlan kpunndiin dede ɔ kɔ ju yí ayuelɛ'n, ɔ 'nyan yí ti.

Like ete kpili'n m'ɔ bɔ alba'n
(Matie 24.15-28, Luku 21.20-24)

¹⁴ “Emo 'ba nwun like ete kpili'n m'ɔ bɔ alba m'ɔ man sɔanlan anwɔn bubu yí'n kɛ ɔ jin lika m'ɔ nvata man kɛ ɔ jinlan'n. (Sɔanlan m'ɔ le kɔnnga lika sɔ'n, ɔ tɪ yí bɔ kpa.) Temɔn sɔ'n, bé mɔ bɛ wɔ Zude mân nun anun'n, bɛ nwánndi bɛ hɔ mmɔka'n-mɔ asɔ. ¹⁵ Sɔanlan m'ɔ kɔ fɔ yí sua nun ati sɔ'n, n'ɔ ju kɔ yí sua nun anun, ɔ fa like. ¹⁶ M'ɔ kɔ hɔ ebolɔ'n, n'ɔ sa ba kulo, n'ɔ sa ba fa taladiɛ. ¹⁷ Mele sɔ'n, mmalasua'n-mɔ mɔ bɛ le nwɔnnzɛ'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ le nwan mma'n, bé yakɔ! ¹⁸ Emo séle Nyanman kɛ n'ɔ man mele sɔ'n yia fɔsiɛ nun. ¹⁹ ɔ sanlɔn kɛ Nyanman bɔli mân'n dede m'ɔ ju ene'n, bɛ nwunlin man yí nwɔn sɔ yalɛ sɔa lé. Yɛ yí nwɔn sɔ yalɛ fíí ngɔ a man kón. ²⁰ Sɛ yɛ Mun a mgbɛ man cian sɔ'n-mɔ asɔ a, sɔanlan fíí nnyan man yí ti. Nan bé mɔ ɔ'a kpa bé ɔ'a yɔ yí diɛ'n dunman nun, ɔ'a kpɛ cian sɔ'n-mɔ asɔ. ²¹ Yí ti, sɛ abie sɛ emɔ kɛ: 'Emo nían, Kilisi'n, Belemgbin Ngoandefɔe'n, ɔ wɔ ewa anaan ɔ wɔ elɔ' a, nán bɛ tɛ yí sɔ. ²² Ato Kilisi, nɔn ato mgbɔmanfɔe dɔwɔn 'ba fite. Bɛ 'ba yɔ nzɔle nɔn asinbenwɔn ninngɛ bɛ bɔ menian'n-mɔ apoo. Eɛe bɔbɔ, sɛ bɛ kwalaa yí yɔ a, bɛ 'laka bɛ mɔ Nyanman a kpa bé a yɔ yí diɛ'n-mɔ. ²³ Nan emɔ diɛ, m'an li mɔa m'an kannzɔ emɔ! Yí ti, emɔ nían bé nwɔn kpa.

Mân Baa nun ewale'n
(Matie 24.29-31, Luku 21.25-28)

²⁴ “Nan mele sɔ nun anun, yalɛ elie mele nun anzin, senzɛ'n 'ba lu tuun, sala'n ngɔ ta man kón. ²⁵ Nzalama'n-mɔ fɪ anwunno bɛ 'ba tutu bɛ gua asɪ. Anwunno elɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaaatin 'ba kpusu. ²⁶ Ebele nun anun, bɛ 'ba nwun Mân Baa'n, kɛ ɔ fi bolé nun anun nyanmiansɔ ɔ le ba. ɔ le tunmin kpili kpa ɔ nɔn anunminnyanmɔn. ²⁷ Temɔn sɔ nun anun, ɔ nɔn yí nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ yɛ ɔ 'ba a ɔ. ɔ 'ba hohuan yí menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ asiɛ nɔn asɔ ewa lika kwalaa nun anwan.

Figi baka nun anwɔn anyinnalala'n
(Matie 24.32-35, Luku 21.29-33)

²⁸ “Emo fá bé nɔn bɛ tɔ figi baka nun anwɔn. Mele mɔ emɔ kɔ nwun kɛ asaa mma a fifi yí nwɔn'n, mɔ yɪ nyà'n le wula'n, anun emɔ sɪ kɛ mele kpa'n mɔ bɛ nyan sɔ mma nun a kpunngɛ. ²⁹ Yí sɔ kɔsɔ ala, mele mɔ emɔ kɔ nwun ehi kwalaa'n, anun emɔ sɪ kɛ Mân Baa nun ewale nun a ju a yue, ɔ'a mantan emɔ kuku. ³⁰ Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ bɛ ajulisu menian ehi-mɔ ngɔ yue man wu nán ninngɛ sɔ'n-mɔ temɔn a ju. ³¹ Anwunno nɔn asi 'ba kpɛ nun, nan mɔn Nɔan Ejɔle'n diɛ, ɔ mgbɛ man nun lé.

Emɔ tánlan bɛ sísa
(Matie 24.36-44)

³² “Nan kɔsɔ cian sɔ'n, anaan dɔe sɔ'n, yí diɛ, sɔanlan fíí nzɪ man. Nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ ɔ, Nyanman Awa nun ɔ, bɛ fíí bɛ nzɪ man. Siɛ nun angɔnmɔn yɛ ɔ sɪ ɔ. ³³ Emo nían bé nwɔn kpa, emɔ tánlan bɛ sísa. Afi emɔ nzɪ man mele mɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kɔ a ɔ. ³⁴ ɔ tɪ kɛ sɔanlan m'ɔ le kɔ atɔn, mɔ ɔ'a yaci yí awulo'n ɔ'a wula yí ngɔa'n-mɔ asa nun ɔ. ɔ'a fa sɔanlan kɔn junman diɛ m'ɔ fata kɛ ɔ di'n ɔ'a man yí. ɔ felɛli sɔanlan'n m'ɔ sísa awulo nun an, yí nwan: 'Wɔ diɛ, n'ɛ dafi.' ³⁵ Yí ti, emɔ tánlan bɛ sísa. Afi emɔ nzɪ man mele mɔ sɔanlan'n m'ɔ le awulo'n kɔ a ɔ. ³⁶ Sɛ ɔ 'ba nɔsɔba e, sɛ alimunnun e, sɛ alibahian e, sɛ ngɛlemɔ e, emɔ nzɪ man. Afi, sɛ ɔ ba nvu nun, nán emɔ le dafi a, ɔ ngɔ yɔ man sese. ³⁷ Mɔ mun kan mun kele emɔ'n, mun kan mun man menian'n-mɔ kwalaaatin: Emɔ tánlan bɛ sísa.”

²⁶ Mò Zozi hanlin sò yueli'n, bε kò tò Izalaye aye eyie ejue. Be fi ebele, bε kò fa *Olivo buka nun atun'n.

*Zozi 'ba han ke Pielì 'ba se ke ò nzi man yí
(Matie 26.31-35, Luku 22.31-34, Zvan 13.36-38)*

²⁷ Bε hólì juli buka nun asò elo a, Zozi nwan: “Emò koala 'ba nwanndi mín. Afi b'a hele yí ke: *Mín 'ba hun bva enanfve'n, yí mmwa'n-mò kòalaa 'ba bò asanndie.*”

²⁸ Nan Zozi seli bé ke: “Se n vi ewue nun mun tinngε a, mun 'di mwa emò anyunnun Galile mân nun anun elo.”

²⁹ Pielì nwan: “Se bé kòalaa bε nwanndi wó a, mín kpònmgba cein diε mun nnwanndi man wó.”

³⁰ Ehi a, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhòle mun kele wó ke, εne kòngòε dein, ò non dede mò akò'n 'bò kokolokoo fà nnyuan'n, anun a han yí fà nsan ke ε nzi man mín.”

³¹ M'ò hanlin sò'n, Pielì kò han yí sele kpa ke: “Se ò fata ke mun non wó ye wu bòbò a, ye 'wu. Cian bie lé mun ngan man ke mun nzi man wó.” Zozi menian'n-mò kòalaa kò han sò.

*Zozi 'ba yò asònin Getsemanne
(Matie 26.36-46, Luku 22.39-46)*

³² M'ò yòli sò'n, Zozi non yí menian'n-mò hólì Olivo buka nun asò lika kòn. Luka sò'n, bε fele yí Getsemane. Be juli ebele a, Zozi nwan: “Emò tánlan ewa, nan mun 'tì mín nwòn kaan mun yò asònin.” ³³ Ò non Pielì non Zvan non Zvakì bε kò tì bé nwòn. Esulo non alwàbò kò han Zozi. ³⁴ Ò kò han kò hele yí menian nsan'n ke: “Ewue nun anwòn alwàbò le kun mín. Emò tánlan ewa, bε sísa.”

³⁵ M'ò yòli sò'n, Zozi kò hò yí nyunnun kaan. Ò kò butu yí nyun asì ò kò sele ke amannnhunlun'n m'ò 'ba nwun yí dòhyòulì sò nun anun'n, se Nyanmian koala yí kpala gua a, ò kpála gúa. ³⁶ Yí nzele nun anun, yí nwan: “Aba, mín Sì, wó diε, like fiti nza man wó yò. Yí ti, amannnhunlun ehi mò man 'ba nwun yí'n, mun 'sele wó ke ε kpála gúa. Nan kòsò like biala anun, yò mò wó kunnun kulo nan n'ε yò mò mun kulo'n.”

³⁷ M'ò yòli sò'n, Zozi kò sa kò a yí menian nsan'n-mò anwòn ebele. Ò 'ba ju a, anun bε le dafi. Ò feleli Pielì a, yí nwan: “Simòn, ε le dafi? A ngwala man asì tanlan dòhyòulì kònmgba cein? ³⁸ Emò tánlan asì bε yò asònin nán Abònsanmòn a nzo man emò a nnian man. Ò wò emò ahònlun nun anun ke emò 'yò, nan kòsò anwònnaan'n le man anwònsele.”

³⁹ Ò kò yaci bé ebele ò kò hò asònin eyòle biekun. Ò kò han ejòle kònmgba sò'n. ⁴⁰ Eεε ò wò elo dede ò 'ba ju a, yí menian'n-mò le dafi. Be ngwala man bé nyun tì fiti. Be nnwan man ejòle mò bε kan bε kele yí ò.

⁴¹ M'ò wali yí kpè nsan nun asò'n, yí nwan: “Emò tε dafi bε tε de bé enwònman? Ò'a yò kpa sò! Dòε nun a ju. Emò nían, bε 'ba yí *Mân Baa'n bε man menian etefvè'n-mò. ⁴² Emò jásu bε mán ye hó! Emò nían, swanlan'n mò ò 'ba yí mín man'n, ò'a ju ewa.”

*Zozi ehylie'n
(Matie 26.47-56, Luku 22.47-53, Zvan 18.3-12)*

⁴³ Zozi anòan ngò tò man, yí menian bulu non nnyuan nun anun kòn'n mò bε fele yí Zudas'i kò fite ebele. Ò 'ba a, menian dònn si yí sò. Be lile dadie non koloman. Menian sò'n-mò, teeyivfve mgbain'n-mò, mala nun asò mgbain'n-mò non Zufò mgbain'n-mò yé bε swanlin bé ò.

⁴⁴ Mò bε 'ba'n, Zudasì mò ò 'yì Zozi man'n kò hele bé nzòle kòn. Yí nwan: “Swanlan'n mò n gò tò yí nun'n, anun emò sì ke yí dein yí ò. Emò hyí yí. Be sò yí kpa bε non yí hó.” ⁴⁵ Mò Zudasì juli ebele'n, ò kò kpunngε Zozi, yí nwan: “*Labi!” M'ò feleli yí yueli'n, ò kò tò yí nun. ⁴⁶ Ebele ala, menian sò'n-mò kò tì kò gua Zozi sò bε kò hyi yí. ⁴⁷ Nan mò menian sò'n-mò hyilì Zozi'n, yí menian'n-mò anun kòn kò hyòun yí dadie'n. Ò kò kpε Nyanmian teeyivfve kpain nun akwa nun anzò'n.

⁴⁸ M'ò wali sò'n Zozi nwan: “Nzukε ati yé emò 'ba hyi mín an, emò le dadie non koloman ò? Asò kodiawu y'ò le mín ò? ⁴⁹ Cian daa mín non emò ye gua Nyanmian awulo nun anun, mun kekele emò Nyanmian Anòan Ejòle. Temun sò'n, emò ngwala man ke bε cì mín. Nan ò se ke ò yò sò nán ejòle'n mò Ehelε Ejòle'n hanlin nun a kpun sò.” ⁵⁰ Ehi a, Zozi menian'n-mò kòalaa kò yaci yí kò nwanndi.

⁵¹ Anun kpafele kòn si Zozi sò, kisaan ala yé ò gua yí nwòn ò. Be kò hyi yí, ⁵² ò kò foti bé sa, ò kò yaci yí etanlan nun ebele. Ò kò fa yí nwòn mgbàn ò kò nwanndi ò kò hò.

*Bε non Zozi 'ba hò teeyivfve kpain nun aja sv
(Matie 26.57-68, Luku 22.54-55,63-71, Zvan 18.13-14,19-24)*

⁵³ Bε non Zozi kò hò Nyanmian *teeyivfve kpain nun anyunnun. Ebele yé Nyanmian teeyivfve mgbain'n-mò non Zufò mgbain'n-mò, non *mala nun asò mgbain'n-mò kòalaa hólì yialì ò.

⁵⁴ Pielì si Zozi sò, ò di yí fannvanndù. ò kò hò dede Nyanmian tseyifòe kpain nún awulo. Ò kò tanlan sìn nún anwòn ebele lika mò tseyifòe kpain'n nzalafu'n-mò gua'n.

⁵⁵ Nyanmian tseyifòe mgbain'n-mò, nòn bé kwalaa mò be di ejòle'n, be kò kpòndé atin mò be 'sìn sò be tòn Zozi esòan, be kun yí. Be kpòndé, kòsò be ngò nyan man bie. ⁵⁶ Afi menian mmie-mò dòn kpa kò tòn yí esòan, nan bé kòmgbà'n b'a kpali kpali menian sò'n-mò abu. ⁵⁷ Mmie-mò kò jasù, be kò li ato be kò tó Zozi abu. Bé nwan: ⁵⁸ "Y'a tì ke yí nwan: 'Mun 'bubu Nyanmian awulo ehì mò menian'n-mò a si'n. Mun 'fa cian nsan mun si yí fòfòle. Fòfòle sò'n, nan kulo menian yé be 'si ò.' " ⁵⁹ Nan ejòle kpòle kòmgbà sò nún asò bòbò, bé ngònmin, be kò kpali kpali bé bu.

⁶⁰ Ehì a, Nyanmian tseyifòe kpain'n kò jasù bé kwalaa bé nyunnun ebele, ò kò bisa Zozi ke: "Ejòle nwala ehì mò be le kan be gua wó sò'n, é mmua man bie ò?" ⁶¹ Zozi ngò buke yí nwan ngò han ejòle fíí.

Nyanmian tseyifòe kpain'n kò bisa yí biegun ke: "Asò *Kilisi'n m'ò tì yé mán'n defòe'n y'ò le wó ò? Nyanmian mò ye yí yí aye'n, yí Wa y'ò le wó ò?"

⁶² M'ò bisali kosuan sò'n, Zozi nwan: "Yuo o, Kilisi'n y'ò le mìn. Nan emò kwalaa be 'ba nwun yí ke Mán Baa'n tì Nyanmian tunminfòe'n yí fama sù. Ese emò 'ba nwun yí ke ò fi nyanmiansò bolé nún anun ò le ba."

⁶³ Mò Nyanmian tseyifòe kpain'n tìli yí sò'a'n, ò kò sosua yí muonun yí taladé'n m'ò wula nún anun. Yí nwan: "Yé mgbòndé man adanzíe fíí kón. ⁶⁴ Emò a tì ke ò'a jòjò ò'a tia Nyanmian, yí tì, emò nwan nze?"

Bé kwalaa bé nwan ò'a yò ete, ò se ke be kun yí. ⁶⁵ Mmie-mò kò tótu yí nyunnun ngesele. Be kò fia yí nyan be kò tótu yí kòtòle. Bé nwan: "Kele yé sòanlan'n mò ò'a tótu wó kòtòle'n!" Tseyifòe kpain'n nzalafu'n-mò kò kpaci kpaci yí nyan nún asò.

*Pielì 'ba se ke ò nzì man Zozi
(Matie 26.69-75, Luku 22.56-62, Zòan 18.15-18,25-27)*

⁶⁶ Anun Pielì te wò awulo nún abu èlò yé Nyanmian tseyifòe kpain nún afanian'n-mò anun kòn walì ò. ⁶⁷ M'ò nwunlin ke Pielì tì sìn nún anwòn ebele'n, ò kò nwun yí nzelé. Yí nwan: "Wó kòsù wó, Zozi m'ò fi Nazalè'n, é si yí sù bie."

⁶⁸ M'ò hanlìn sò'n, Pielì kò su yí akpòlòwa. Yí nwan: "Sòanlan'n mò é le kan yí ejòle'n, mìn nzì man yí." Ehì a, ò fi ebele ò kò jasù, ò kò hò kò jinlan awulo nún anwan nún anun èlò [yè akò'n bòli ò.]

⁶⁹ Mò afanian'n nwunlin yí'n, ò kò han yí biegun kò hele bé mò be gua ebele'n ke: "Bian ehì, ò wò bé nún bie!"

⁷⁰ Mò afanian'n hanlìn sò'n, Pielì kò su yí akpòlòwa biegun. Kaan ce, bé mò be wò ebele'n kò han kò hele Pielì biegun ke: "Ò tì ananhòle, é wò bé nún bie. Ò sanlìn ke é tì Galile mán nún anun sòanlan."

⁷¹ Ehì a, Pielì nwan: "Se ato yé mìn di a, Nyanmian Kpili túa mìn yí nwòn kalé. Mun kan ndá ke sòanlan'n mò emò le kan yí ejòle'n, mìn dié mìn nzì man yí." ⁷² Ke ò 'kan sò nún ala, kokolokoo! Akò'n kò bò biegun. Pielì ati kò kacì ejòle'n mò Zozi hanlìn helehì yí'n. Zozi hanlìn helehì yí ke: "Pielì, ò nòn dede mò akò'n 'bò kpé nnyuan'n, é 'kan yí fà nsan ke é nzì man mìn." M'ò yòhì sò'n, Pielì sunlìn kpa.

15

*Be nòn Zozi 'ba hò kòmanna Pilatì aja sù
(Matie 27.1-2,11-14, Luku 23.1-5, Zòan 18.28-38)*

¹ Mò alíe hunlìn'n, yí ngélemò, Nyanmian tseyifòe mgbain'n-mò, nòn Zufò mgbain'n-mò nún bé mò be di ejòle'n kwalaa nòn mala nún asò mgbain'n-mò, be kò yia be kò fa ajònlùn kòn. Mò be cìcìlì Zozi yuelì'n, be kò fa yí be kò hò kò wula Pilatì asa nún.

² Pilatì kò bisa yí ke: "Zufò'n-mò belemgbìn'n y'ò le wó ò?"

Zozi nwan: "Yé wó nwan wò sù é le kan nún ò."

³ Nyanmian tseyifòe mgbain'n-mò kò li ato dòn kò gua Zozi anwòn. ⁴ Pilatì kò bisa yí biegun ke: "Ejòle nwala ehì mò be le kan be gua wó sò'n, é mmua man bie ò?"

⁵ Zozi ngò han man ejòle fíí kón. Yí nyòlé sò'n sinlìn Pilatì anwòn.

*Pilatì 'ba man be kun Zozi
(Matie 27.15-26, Luku 23.13-25, Zòan 18.39-19.16)*

⁶ Be 'di *Pakì fetì biala a, sòanlan mò be kò tó yí fiadí mò menian'n-mò kulo ke be yí yí'n, Pilatì yí sòanlan sò'n. ⁷ Nan mò be hylì Zozi'n, anun bian kòn la fiadí. Bian sò'n, be fele yí Balabasi. Ò nún yí manngòn mmie-mò be jasù be mán mgbain'n-mò akòmùn anun dede be hunlìn nún sòanlan kòn. Be kò hylì yí be kò tó fiadí. ⁸ Meninsònman'n kò hò kò tó Pilatì. Be kò sele yí ke ò yó like'n m'ò yò man bé daa'n.

⁹ Pilatú kò bisa bé ke: “Èmò kulo ke n yáci Zufu'n-mò belemgbìn nún ò?” ¹⁰ Pilatú kò bisa bé kosuan sò'n, afi ò sí fón ke ekpò mgban yé Nyanmian tseyifue mgbain'n-mò kpò Zozi ò. Yí ti yé be hylí yí ò. ¹¹ Nyanmian tseyifue mgbain'n-mò kò wowula meninsònmán nún abò ke be hán be héle Pilatú maan ò yí Balabasi.

¹² Pilatú kò bisa bé bieken ke: “Sòanlan'n mò emò fele yí Zufu'n-mò belemgbìn'n, emò kulo ke n yó yí se?”

¹³ Be kò tian kò bua Pilatú ke: “Man be búbò yí kolòwa sù.”

¹⁴ Pilatú kò bisa bé bieken ke: “Nzuke ete die kpa búbò yé ò'a yò ò?”

Be kò tian sele kpa bieken kò bua Pilatú ke: “Man be búbò yí kolòwa sù.”

¹⁵ Kemò Pilatú kulo ke meninsònmán nún akunnun jò'n, ò kò yí Balabasi fi fiadi sua nún anún. Ò kò man yí nzalafu'n-mò kò fin Zozi mgbele. Èse ò kò fa yí kò wula bé sa nún ke be búbò yí kolòwa sù.

Nzalafu'n-mò 'ba gvb Zozi anwòn

(Matie 27.27-31, Zvan 19.2-3)

¹⁶ Nzalafu'n-mò non Zozi kò hò kònmanna awulo nún akunnun elò. Be kò yia nzalafu'n-mò kwalatín. ¹⁷ Be kò fa taladié kòkòle be kò wula yí, èse be kò nwon mmowe abotile be kò bò yí ti. ¹⁸ Mò be yòli sò yueli'n, be kò yò yí like. Bé nwan: “Zufu'n-mò belemgbìn, ahún o!” ¹⁹ Be 'fa baka be fin yí ti nún anún, anún be 'tòtò yí nwon ngesele. Be 'kòtò anún be 'bebele bé nwon así yí nyunnun ebele. ²⁰ Mò be yeyalalí yí nwon yueli'n, be kò yí taladié kòkòle'n mò be falí be wulalí yí'n. Be kò fa yí muonun yí die'n be kò wula yí. Be non yí kò hò kulo'n tiba, be 'kò a búbò yí kolòwa sù.

Be 'ba búbò Zozi kolòwa sù

(Matie 27.32-44, Luku 23.26-43, Zvan 19.17-27)

²¹ Anún bian kòn fi yí ebolo ò le ba. Bian sò'n be fele yí Simòn. Ò fi kulo'n mò be fele yí Silenun nún asù. Yí mma-mò y'ò le Aleggizanndilí non Lufusi. Nzalafu'n-mò kò hyi yí be kò fa Zozi kolòwa'n be kò sù'a yí. ²² Be non Zozi kò hò líka kòn. Be fele líka sò'n Gologota. Gologota'n, yí bú y'ò le ke “tíle kangò líka”. ²³ Nzalafu'n-mò kò fa divun be kò man Zozi ke ò nún. Divun sò'n, be gualí nún ayile'n mò be fele yí míin'n. (Míin sò'n, be non an, be nnwun man yale'n sònmán.) Zozi ngo non man. ²⁴ Be kò búbò yí kolòwa sù. Èse be kò hyùn tondo be kò hye yí taladié'n-mò be kò fa.

²⁵ Ngelemò dàe ngòanlan yé be búbòli Zozi kolòwa nún asù ò. ²⁶ Like'n mò yí ti yé be le kun yí'n, b'a hele b'a bò yí ti sù ebele ke: “Zufu'n-mò belemgbìn”. ²⁷ Be kò búbò kodiawu nnyuan kùsù kolòwa sù Zozi anwòn ebele. Kòn wò yí sa fama sù, kòn kùsù wò yí sa bè sù. [²⁸ Ke ò yòli mò Èhele Ejòle'n kpínlín sù nún anún. Afi, be helelí yí ke: *B'a ha yí b'a wula etefve'n-mò anún.*] ²⁹ Bé mò be 'sún ebele'n, be kòsò kòsò bé tí'n, anún be le kpe yí nzòba. Bé nwan: “E! Wó mò wó nwan e 'bu Nyanmian awulo'n nán e fa cian nsan e sí'n, ³⁰ de wó nwon fi kolòwa nún asù ju e!”

³¹ Nyanmian tseyifue mgbain'n-mò, non mala nún asù mgbain'n-mò kùsù kò gùlú yí nwon. Bé nwan: “Ò'a le menian èhunlún-mò ngòan, kùsù ò ngòala man yí nwon de. ³² Yí mò yí nwan ò tí Kilisi'n, Izalayé belemgbìn'n, ò fi kolòwa nún asù ò jú así maan ye nwún yí e! Se ye nwun yí a, ye 'de yí ye di.” Kodiawu nnyuan'n mò be búbòli bé kolòwa sù Zozi anwòn ebele'n kùsù kò kpe yí nzòba.

Zozi ewue'n

(Matie 27.45-56, Luku 23.44-49, Zvan 19.28-30)

³³ Mò senze'n jínlánlín bé tí afian'n, awosin kò wula mán'n líka kwalatín dede nòsùba dàe nsan. ³⁴ Nan mò dàe nsan júli'n, Zozi kò tian nún sele kpa, yí nwan: “*Eloyi, Eloyi, lama sabakitanin?*” Yí bú y'ò le ke: “*Mín Nyanmian, mín Nyanmian, nzuke ati yé a yaci mín a tó ò?*”

³⁵ Bé mò be wò ebele'n mmie-mò kò be tíli yí ngan'n, bé nwan: “Èmò tíe, ò le fele Eli!”

³⁶ Bé nunhan kòn kò nwanndi ò kò hò kò fa eminlan. Ò kò bò yí divun bisii nún ò kò sinnze yí baka kún ati. Ò kò tnnge yí Zozi anyunnun ke ò nún. Yí nwan: “Èmò jínlán! Ye 'ba nian se Eli kò a kò júla yí a!”

³⁷ M'ò yòli sò'n, Zozi kò tian nún sele kpa, ò kò ha nún.

³⁸ Mgbe nún etanlan'n m'ò ja Nyanmian sua nún anún'n, ò kò bò yí anwunno ò kò sua sese nnyuan dede ò kò jú yí bú asi. ³⁹ Anún *Lòmòn nzalafu kpáin nún anyun tua Zozi. M'ò nwunlín ke Zozi tianlín ò hálí nún'n, yí nwan: “Ò tí ananhòle, bían èhí tí Nyanmian Awa sakpa!”

⁴⁰ Anún mmalasua mmie-mò kùsù jíjín mva yé be le nuan Zozi ò. Mmalasua sò'n-mò, Mali m'ò fi Magídala'n, Zvakí m'ò tí Kutua'n non Zozò anin Mali, ò non Salome, be wò bé nún bie.

⁴¹ Mò anún Zozi wò Galile'n, be síli yí sù, be sùli yí. Mmalasua'n-mò mò anún be jíjín ebele'n, mmie-mò dòn kùsù síli Zozi sù be walí Zoluzalemòn.

Zozi esie'n

(Matie 27.57-61, Luku 23.50-56, Zvan 19.38-42)

⁴² Cian sɔ'n tɪ cian mɔ Zufu'n-mɔ fa bɔbɔa bɛ nwɔn bɛ sie ɔ. Afi alie'n m'ɔ tɔtɔa yɪ'n tɪ ɛnwɔnmian ele cian. Mɔ alie'n 'kɔ yɪ nɔsɔba nun'n, ⁴³ Zozefu m'ɔ fi kulo mɔ bɛ fɛle yɪ Alimate nun asu'n kɔ a. Bɛ mɔ bɛ di Izalayɛ mɔn nun anun ɛjɔle'n, bɛ bie y'ɔ le yɪ. Menian'n-mɔ fɛli yɪ kpa. Yɪ kusɔ ɔ le nwɔnndɛ Nyanmian Belemgbin Mɔn'n. ɔ kɔ nyan anwɔnsɛle ɔ kɔ hɔ Pilatu anwɔn ɛɔ. ɔ kɔ sele yɪ ke ɔ fɔ Zozɪ fuin'n mɔn yɪ. ⁴⁴ ɛjɔle'n kɔ sin Pilatu anwɔn. Afi ɔ njɔnlɪn man ke Zozɪ kɔ wu ndɛ-ndɛ sɔa ɔ. ɛhika ati, ɔ kɔ yɪ sɔanlan kɔ hɔ fɛle nzalafu'n-mɔ kpain'n ɔ kɔ bisa yɪ sɛ Zozɪ wuli ndɛ sakpa a. ⁴⁵ Mɔ nzalafu kpain'n walɪ hanlɪn hehelɪ yɪ ke ɔ tɪ sɔ sakpa'n, ɔ kɔ man Zozefu atɪn ke ɔ fɔ yɪ fuin'n. ⁴⁶ Zozefu kɔ tɔ kisaan. ɔ kɔ yɪ Zozɪ fuin'n fi kolɔwa nun asu. ɔ kɔ fa kisaan'n kɔ fɔfɔ yɪ nwɔn. ɔ kɔ hɔ kɔ sie yɪ seka kɔn anun. Seka sɔ'n, bɔka m'ɔ tɪ ɛbɔta'n, nun yɛ bɛ kotolɪ yɪ ɔ. ɔ kɔ kunnɔ ɛbɔe kɔn kɔ nyin yɪ anɔan'n. ⁴⁷ Mali m'ɔ fi Magɪdala'n, ɔ non Zozɔ anin Mali, bɛ nwunlin lika mɔ bɛ siehɪ Zozɪ'n.

16

Zozɪ ewuetinnge'n

(Matie 28.1-8, Luku 24.1-12, Zvan 20.1-10)

¹ Mɔ ɛnwɔnmian ele cian'n sɔnlɪn'n, Mali m'ɔ fi Magɪdala'n, ɔ non Zɔakɪ anin Mali, non Salome, bɛ kɔ tɔ alufanlan ke bɛ 'kɔ a fa bɛ kɔ kpɔkpa Zozɪ fuin'n. ² Mɔle'n ngelemɔ, mɔ sɛnzɛ'n 'fite'n, bɛ kɔ hɔ seka nun asu. ³ Bɛ kɔ han yɪ bɛ afian ɛɔ ke: "Nwan yɛ ye nyan yɪ maan ɔ kunnɔ ɛbɔe'n m'ɔ nyin seka nun anɔan'n man yɛ ɔ?"

⁴ Nan mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, bɛ 'tɔ bɛ nyin an, bɛ kɔ nwun ke ɛbɔe kpilɪ'n m'ɔ nyin seka nun anɔan'n kisa ahanmian dada angɔnmɪn. ⁵ ɛhɪ a, bɛ kɔ wɔlɔ seka nun anun. Bɛ 'nɪan an, anɪn kpafɛle kɔn wula taladiɛ fufue ɔ tɪ fama sɔ ebɛle. Esulo kɔ han bɛ.

⁶ Nan kpafɛle'n nwan: "Nɔn bɛ sulo. ɛmɔ le kpɔnndɛ Zozɪ m'ɔ fi Nazaleti'n, mɔ bɛ bɔbɔli yɪ kolɔwa sɔ'n? ɔ'a hɪn. ɔ nnɔn man ɛwa. ɛmɔ nɪan lika mɔ bɛ tolɪ yɪ'n. ⁷ Nan ɛmɔ hɔ bɔ yɪ menian'n-mɔ non Pielɪ amannɛ ke ɔ le di mɔa bɛ nyunnun Galile mɔn nun anun ɛɔ. Ke ɔ hanlɪn hehelɪ bɛ'n, ɛɔ yɛ bɛ 'ba nwun yɪ ɔ."

⁸ Mɔ kpafɛle sɔ'n hanlɪn sɔ hehelɪ bɛ yuelɪ'n, bɛ fi seka nun anun bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ gua bɛ ja asɪ. Afi esulo hanlɪn bɛ, bɛ nwɔn wɔsulɪ bɛ kpa. Kɛmɔ esulo hanlɪn bɛ nun ati, bɛ ngɔ han ɛjɔle bɛ ngɔ hele sɔanlan fɪi.

Zozɪ 'ba yɪ yɪ nwɔn kele yɪ menian'n-mɔ

(Matie 28.9-10, Zvan 20.11-18)

[⁹ Mɔle'n ngelemɔ tutun mɔ Zozɪ fi ewue nun tinnge'lɪ'n, ɔ lili mɔa ɔ yɪ yɪ nwɔn ɔ hehelɪ Mali m'ɔ fi Magɪdala'n. Mali sɔ'n, Zozɪ tuli yɪ nun wawɛ ɛtɛ nsɔ. ¹⁰ ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ kɔ hele bɛ mɔ bɛ non Zozɪ sanlɪn nun'n. Anɪn bɛ lɔa tɛ bɔ bɛ nwɔn bɛ tɛ sun yɪ. ¹¹ Mɔ bɛ tɪli amannɛ'n mɔ Mali bɔli hehelɪ bɛ ke Zozɪ a tinnge nɔn ɔ'a nwun yɪ'n, b'a nne b'a nni man.

Zozɪ 'ba yɪ yɪ nwɔn kele yɪ menian'n-mɔ anun nnyuan

(Luku 24.13-35)

¹² ɛhɪ anzin, Zozɪ kɔ yɪ yɪ nwɔn ngacile biekuɔn ɔ kɔ hele yɪ menian'n-mɔ anun nnyuan. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ, anɪn bɛ le kɔ nanmue nun. ¹³ Bɛ kɔ sa bɛ nzin bɛ kɔ a kɔ bɔ ɛhunlɪn-mɔ amannɛ. Bɛ hanlɪn hehelɪ bɛ a, bɛ ngɔ le bɛ ngɔ li man biekuɔn.

Zozɪ 'ba yɪ yɪ nwɔn kele yɪ menian bulu non kɔn'n

(Matie 28.16-20, Luku 24.36-49, Zvan 20.19-23)

¹⁴ ɛhɪ anzin, anɪn Zozɪ menian bulu non kɔn'n gua tɔbilɪ nwɔn bɛ le didi. Zozɪ kɔ yɪ yɪ nwɔn ɔ kɔ hele bɛ. ɔ kɔ tɔ bɛ nyunnun wɔ dedi'n mɔ bɛ le man yɪ non bɛ ahɔnlɪn ketee nun anwɔn. ɔ sanlɪn ke, ɔ fi ewue nun tinnge'lɪ'n, amannɛ'n mɔ bɛ mɔ bɛ nwunlin yɪ'n bɔli'n, ɛhunlɪn-mɔ a nne b'a nni man.

¹⁵ ɛhɪ, Zozɪ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "ɛmɔ hɔ mɔn'n lika kwalaaatin, bɛ hɔ bɔ Nyanmian ɛjɔlekpa'n bɛ hɛle eyuadi'n. ¹⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ le kɔ li, m'ɔ kɔ man ɛmɔ kɔ sɔnɪn yɪ'n, ɔ 'nyan yɪ ti. Nan sɔanlan mɔ ɔ'a nne ɔ'a nni man'n, yɪ ti 'ka nun. ¹⁷ Bɛ mɔ bɛ kɔ le bɛ kɔ li'n, ɛ 'nwun nyɔle mɔ bɛ 'ba yɔ'n: Bɛ 'foan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ wɔ mɪn dunman nun. Bɛ 'kan anɛ nɔvɔle-mɔ. ¹⁸ Sɛ bɛ sɔ owo nun ɔ, sɛ bɛ di ayile m'ɔ kun sɔanlan bɔbɔ a, like fɪi ngɔ yɔ man bɛ. Sɛ bɛ fa bɛ sa bɛ fua nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn an, nwuluwafɔe'n-mɔ 'tɪ akpɔle."

Zozɪ anwunno ɛbɛ'n

(Luku 24.50-53)

¹⁹ Mɔ yɛ Mɪn Zozɪ hanlɪn ɛjɔle sɔ'n-mɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ fɔ kɔ hɔ anwunno. ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Nyanmian Kpili fama sɔ. ²⁰ Zozɪ menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ bɔ ɛjɔlekpa'n lika kwalaaatin. Yɛ Mɪn kɔ jinlan bɛ nzin wɔ bɛ junman nun anun. ɔ man bɛ yɔli asinbenwɔn ninngɛ. Asinbenwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ kele ke bɛ nɔan ɛjɔle'n tɪ ananhɔle sakpa.]

EJOLEKPA'N MŌ LUKU HELEL'N

M'ò wò nun'n

Nwan sɔanlan die y'ò le Luku? Anun Luku di ðakote junman (Koloso 4.14). Ō bokali Zozi Bofɔe Pɔbo (2 Timote 4.11, Filemon 24). Ō non yí y'ò hɔli Lɔmɔn kulo nun asɔ ɔ. Ō heleli kalata ndundun nnyuan. Nunhan kon y'ò le Ejolekpa ehi m'ò kan Zozi Kilisi anwɔn ejòlè'n. Kalata ehnun, be fele yí "Zozi mmɔfɔe'n-mò junman'n". Ō heleli kalata nnyuan sò'n nwanun sɔanlan kon. Sɔanlan sò'n tì abulba kpili kpa. Be fele yí Teofili, yí bɔ y'ò le ke "Nyanmian amanngɔn". Luku muonun a nwnun man Zozi yí nyunsɔ, nan ɔ bisali bisali Zozi anwɔn ejòlè'n bé mɔ be nwunlin yí bé nyunsɔ nun anwɔn elɔ kwalaaaka nán ɔ'a hele kalata kanlanman ehi.

Ejolekpa ehi anun, Luku le kele yé ke Zozi tì mân mân'n kwalaa Nguandefɔe. Afi, ke Zozi hanlin heleli Zase'n, yí nwan ɔ 'ba kpɔndɛ bé mɔ b'a minlin'n-mò nán ɔ de bé ngwan (19.10).

Luku falí Zvan Batisi non Zozi awɔle nun anwɔn ejòlè ɔ bɔli yí kalata nun abɔ (yí ti 1-2). Eɛe ɔ le kan ke Zvan Batisi kpɔnlun sɔnɔnlun Zozi ɔ non ke Abɔnsanmɔn kpɔnlun sɔli yí nuanlin nun anwɔn ejòlè (3.1-4.13). Eɛe Luku le kan Zozi junman'n m'ò lili yí Galile mân nun nun anwɔn ejòlè (4.14-9.50). Galile mân nun, Zozi bɔli Nyanmian Belemgbin Mân nun anwɔn Ejolekpa'n, eɛe ɔ manlin nwuluwafɔe ðɔɔn anwɔn salí. Zozi feleli menian bulu non nnyuan yí nwon. Ō sɔanlin bé maan bé kɔsɔ be hɔli bɔli Ejolekpa'n, eɛe be manlin nwuluwafɔe'n-mò anwɔn salí. Ehi anzin, Luku le kele yé ke ɔ kpɔnlun yoli mɔ Zozi falí Zoluzalemɔn atun'n (9.51-19.28). Zozi yili menian abulasɔ non nnyuan biekun ɔ sɔanlin bé nnyuan nnyuan ke be lí mɔa lika kwalaa mɔ yí muonun ɔ 'ba sun'n. Zozi buli anyundala ðɔɔn ɔ heheleli menian'n-mò Nyanmian ninngɛ. Ejolekpa nun agualie nun, Luku man yé nwnun yí ke Zozi juli Zoluzalemɔn. Ebele Zufu mgbain'n-mò mianlin Lɔmɔn kɔnmanna Pilati maan be hunlin Zozi kolowa sɔ. Yí cian nsan nun asɔ, Zozi fi ewue nun tingelɛ, ɔ yili yí nwon heleli yí menian'n-mò, eɛe ɔ foli hɔli nyanmiansɔ (19.28-24.53).

¹ Kpain Teofili,

Ninngɛ mgbili mgbili'n mɔ Nyanmian a yò wò yé afian ewa'n, menian ðɔɔn a bɔ yí bu be le kele ejòlè sò'n-mò. ² Bé mɔ be nwunlin ninngɛ sò'n-mò abɔbɔ nun, mɔ be yili bé ke be hán Nyanmian Anwan Ejòlè'n, ejòlè mɔ be hanlin be heleli yé'n, yí fɔ́n yé menian'n-mò heleli nun ɔ. ³ Yí ti, mín kɔsɔ, m'an bisa bisa nun m'an nwnun yí fɔ́n ke ejòlè'n kpɔnlun bɔli yí bɔ ngelemɔ nun'n. M'an nuan an, anun Kpain, ɔ ti kpa ke mun kele wó mun sɔsɔ sɔ mun kan ejòlè sò'n mun kele wó. ⁴ Mun kele kalata ehi mun nwan wó maan ɛ nwnun yí ke ejòlè'n mɔ a t'n tì ananhɔle sakpa.

Nyanmiansɔ bɔfɔe Gabilye 'ba han

Zvan Batisi awɔle nun anwɔn ejòlè

⁵ Ehi, belemgbin Elɔdi m'ò sie Zude mân'n bele sɔ, anun bian kon wò ebele. Bian sò'n, be fele yí Zakali. Ō ti Nyanmian tɛeyifɔe wò tɛeyifɔe Abia fâ nun anun. Be fele yí yí nun Elizabeti, ɔ fi Nyanmian tɛeyifɔe kpain Aalɔn afilie nun anun. ⁶ Bé menian nnyuan'n, be ti fɔ́n wò Nyanmian anyunnun. Bé nyun sɔ Nyanmian. Be di yí mala nun asɔ. ⁷ Nan kɔsɔ be woli man baa fíi, ɔ sanlin ke Elizabeti ti mɔta, eɛe bé menian nnyuan'n b'a yò mgbain.

⁸ Cian kon, anun Zakali le di yí tɛeyie junman'n wò Nyanmian anyunnun, afi anun Nyanmian junman elie nun a tɔ bé fâ die'n. ⁹ Ke bé mala'n kele'n, ɔ di ke be cɔn tondo nán be yí sɔanlan'n mɔ ɔ 'yala alufanlan'n wò Nyanmian sua nun anun lika mɔ be yala yí'n. Be hyɔnlun tondo nun an, be kɔ yí Zakali. Zakali kɔ hɔ kɔ wɔbɔ Nyanmian sua nun anun, ɔ kɔ bɔ yí junman nun abɔ. ¹⁰ Mɔ ɔ 'yala alufanlan'n, anun menian'n-mò kwalaa gua awulo efan be le yò asɔnɔn be man bé nwon.

¹¹ Ebele ala, yé Mɔn bɔfɔe'n kon kɔ yí yí nwon kɔ hele Zakali. Bɔfɔe sò'n jin tɔbɔli'n mɔ be yala alufanlan'n sò'n fama sɔ ebele. ¹² Mɔ Zakali nwunlin yí'n, yí kunnun kɔ ti yí, eɛe esulo kɔ han yí. ¹³ Bɔfɔe'n nwan: "Zakali, n'è sulo! Nan Nyanmian Kpili a tie wó nzɛlè'n. Wó yí Elizabeti 'ba wò baa belenzua kon man wó. Baa sò'n, tɔn yí Zvan. ¹⁴ E 'ba li yí nwon fɛ kpa, menian ðɔɔn kɔsɔ 'ba li yí awɔle nun anwɔn ndutue. ¹⁵ Ō sanlin ke ɔ 'ba yò sɔanlan kpili wò yé Mɔn anyunnun. Baa sò'n, ɔ mma nnɔn man ðivɔn anaan nzan sele ngacile biala. Be 'wò yí a, anun Nyanmian Wawe Nwannan-nwannan wò yí nun kpa. ¹⁶ Ō cɔn Izalayɛ amma'n-mò ðɔɔn ba yé Mɔn m'ò ti bé Nyanmian nun anwɔn biekun. ¹⁷ Ō le kpɔmanfɔe *Eli ajɔnlun'n non yí tunmin'n, yí muonun ɔ 'di kpɔman wò Nyanmian anyunnun ɔ sesie siɛ'n-mò nun bé mma'n-mò afian. Ō 'man bé mɔ bé nyun nzɔ man Nyanmian'n nwnun ngele ke sesefɔe'n-mò. Ō 'man menian'n-mò sesie bé nwon be nwonnde yé Mɔn."

¹⁸ Zakali kɔ bisa bɔfɔe'n ke: "Anun, mɪn 'yɔ se nán m'an nwun yí ananhɔle. ɔ sanlɪn ke mɪn muonun, m'an yɔ awɔlɔwa. Mɪn yɪ kɔsɔ a yɔ awɔlɔwa."

¹⁹ Bɔfɔe'n nwan: "Bɛ fele mɪn Gabiliye. Mɪn yê mɪn jinlan Nyanmian anyunnun mɪn sɔ yí ɔ. ɔ'a sɔan mɪn ke m' mála n gán ejɔle fe ehi n géle wɔ. ²⁰ Mele'n ju a, mɪn nwan ejɔle'n 'kpɪn sɔ. Nan kɔsɔ, kɛmɔ a nne man ejɔle sɔ nun a nni man'n, e 'ba tɔ amunle, e ngɔ hɔala man jɔɔ dede ɔ 'ju temɔn mɔ ejɔle'n mɔ m'an han'n kɔ kpɪn sɔ'n."

²¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, menian'n-mɔ gua awulo ewa b'a nwɔnnɛ dede ɔ'a sin bé nwɔn ke Zakali fi Nyanmian sua nun anun nvite man ɔ. ²² Nan mele mɔ afi Zakali fi Nyanmian sua nun anun fitel'n, ɔ a ngɔala man ejɔle kan kele bé. Menian'n-mɔ kɔ nwun ke like a fite yí Nyanmian sua nun anun elɔ. ɔ kan ejɔle'n kele bé a, ɔ le yí sa, afi yí nwan a muan.

²³ Mɔ Zakali yueli Nyanmian awulo nun anun junman'n di'n, ɔ kɔ sa kɔ hɔ yí kulo. ²⁴ Mɔ Zakali salɪ hɔli'n, ɔ'a nje man biala, yí yɪ Elizabeti kɔ nwɔnnzɛ. Elizabeti kɔ fa yí nwɔn kɔ fia dede sala nnun. Yí nwan: ²⁵ "Yé Mɪn a nwun mɪn nwɔn anwunnvoe. ɔ'a le mɪn fi anyunnunguasie'n m'ɔ kan mɪn wɔ menian'n-mɔ anyunnun nun anun."

Nyanmiansɔ bɔfɔe Gabiliye 'ba han

Zozi Kilisi awɔle nun anwɔn ejɔle

²⁶ Mɔ Elizabeti nwɔnnzɛl m'ɔ lili sala nsian'n, yí sala nsian nun asɔ, Nyanmian kɔ sɔan yí bɔfɔe Gabiliye talua muan kɔn anwɔn Galile mán nun anun kulo'n kɔn asɔ. Bɛ fele kulo sɔ'n Nazaletɪ. ²⁷ Talua muan sɔ'n, bɛ fele yí Mali. Yí hun y'ɔ le Zozefu m'ɔ fi belemgbin Davidi afilie nun anun'n. Zozefu non yí lah man lé. Afi ɔ falɪ man Mali atɔnwɔle. ²⁸ Bɔfɔe'n kɔ wɔlɔ lika mɔ Mali wɔ'n, yí nwan: "Mali, ahun ɔ! Yé Mɪn a yeyila wɔ sɔ, ɔ nun wɔ tɪ."

²⁹ Ejɔle sɔ'n kɔ man Mali ati anun kɔ yɔ yí sɪsaka. ɔ le bisa yí nwɔn ke ahun ebisa sɔ ehi abɔ y'ɔ le berin? ³⁰ Ehi a, bɔfɔe'n nwan: "Mali, n'ɛ sulo! Nan Nyanmian a yeyila wɔ sɔ. ³¹ E 'ba nwɔnnzɛ e wɔ baa belenzua kɔn. Tɔn baa sɔ'n Zozi. ³² ɔ 'ba yɔ sɔanlan kpili kpa, bɛ 'ba fele yí Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ nun Awa. Yé Mɪn Nyanmian 'ba man ɔ di belemgbin ke yí nan Davidi. ³³ ɔ 'sie Izalayɛ amma'n-mɔ mele biala. Yí mele'n le man ayuele."

³⁴ Mali kɔ bisa bɔfɔe'n ke: "Anun, ɔ 'yɔ se nán ɔ'a yɔ sɔ, mɔ mɪn nzɪ man bian'n?"

³⁵ Bɔfɔe'n nwan: "Wawe Nwannzan-nwannzan'n 'ba wɔlɔ wɔ nun yê Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ'n 'ba fa yí tunmin'n butu wɔ sɔ. Yí sɔ ati, baa nwannzan-nwannzan'n mɔ e 'ba wɔ yí'n, bɛ 'ba fele yí Nyanmian Awa. ³⁶ Nɪan, Elizabeti m'ɔ tɪ wɔ abie'n, yí m'ɔ tɪ mɔta m'ɔ ngɔala man baa wɔ'n, sunnzun mɔ ɔ'a yɔ kpain, ɔ'a nwɔnnzɛ, yí sala nsian ahi. ³⁷ ɔ sanlɪn ke Nyanmian kɔala like biala yɔ."

³⁸ Mali nwan: "N dɪ yé Mɪn afanian, mɔ a han'n, man ɔ yɔ sɔ mán mɪn." Ke ɔ hanlɪn sɔ yueli'n yê bɔfɔe'n hɔli ɔ.

Mali 'ba hɔ fua Elizabeti anwɔn.

³⁹ Ehi anzɪn, ecián kɔn Mali kɔ jasɔ ɔ kɔ han yí nwɔn ɔ kɔ hɔ kɔ fua Zakali nun Elizabeti anwɔn bé kulo nun asɔ. Kulo sɔ'n wɔ Zude mán nun anun mmɔka'n-mɔ afian. ⁴⁰ Mɔ Mali juli ebele'n, ɔ kɔ wɔlɔ bé awulo nun anun ɔ kɔ bisa Elizabeti ahun. ⁴¹ Mɔ Elizabeti tulɪ Mali ahun ebisa'n, baa'n m'ɔ la yí kunnun'n kɔ han yí nwɔn. Ebele ala, Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ wɔlɔ Elizabeti anun. Nán ɔ'a tian sele ɔ'a se ke: ⁴² "Nyanmian a yeyila wɔ sɔ a tala mmalasua'n-mɔ kɔalaatin. Yí nyila'n kan baa'n mɔ e 'ba wɔ yí'n. ⁴³ Mɪn muonun, n dɪ mɪn die se mɔ yê mɪn Mɪn anin'n ba ɔ fua mɪn nwɔn ɔ? ⁴⁴ Nɪan, mele mɔ e bisalɪ mɪn ahun nun ala, baa'n m'ɔ la mɪn kunnun'n kɔ li fe ɔ kɔ han yí nwɔn. ⁴⁵ Nyila hán wɔ Mali. Afi a le a li ke yé Mɪn Anwan Ejɔle'n mɔ ɔ'a han ɔ'a hele wɔ'n 'kpɪn sɔ sakpa!"

Mali 'ba yɪ Nyanmian aye

⁴⁶ Mali nwan:

"Mɪn 'yɪ yé Mɪn aye.

⁴⁷ Mɪn dí Nyanmian m'ɔ tɪ mɪn Ngɔandefɔe nun anwɔn fe.

⁴⁸ ɔ sanlɪn ke mɪn kanga nun,

ɔ'a tɔ yí nyɪn mɪn afan ɔ'a yeyila mɪn sɔ.

ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, menian'n-mɔ kwalaa 'ba han ke Nyanmian a yeyila mɪn sakpa.

⁴⁹ ɔ sanlɪn ke Tunminfɔe Nyanmian Kpili a yɔ

ninngɛ mgbili mgbili a man mɪn.

Yí dunman'n tɪ nwannzan-nwannzan.

⁵⁰ Bé mɔ bɛ man yí anyinnzɔ'n,

ɔ nwun bé nwɔn anwunnvoe mele biala anun.

⁵¹ ɔ'a yɪ yí tunmin asa'n ɔ'a hele atubɛnwɔn mma'n-mɔ

ɔ'a gua bé ebolo.

⁵² Ɔ'a tu mmelemgbin'n-mɔ bé bia'n-mɔ asɔ,
ɔ'a man ehiannin mma'n-mɔ lika kpa a tanlan.

⁵³ Ɔ'a man yalefoe'n-mɔ ako a yi,
ɔ'a fwan esikafoe'n-mɔ maan be le bé sa to b'a hɔ.

⁵⁴ Ɔ'a bɔka Izalayɛ mân'n m'ɔ sɔ yí'n.

Yí lɔa a nvi man ye'n

⁵⁵ mɔ ɔ 'yɔ Abalahamɔn nun yí sasu'n-mɔ cian daa'n.

Ɔ sanlɔn ke ɔ fahɔ bɔli yé nan-mɔ anɔhuba."

⁵⁶ Mɔ Mali hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ lili kɔ yɔ sala nsan Elizabethi anwɔn ebele kwalaaaka nán ɔ'a sa ɔ'a hɔ yí kulo.

Zvan Batisi awɔle'n

⁵⁷ Ɔ wɔ ebele dede Elizabethi cian kɔ ju. Ɔ 'kɔ a wɔ a, ɔ kɔ wɔ baa belenzua kɔn. ⁵⁸ Menian mɔ be nun bé mantan mantan sɔ'n non yí nwɔn amma'n-mɔ mɔ b'a nwun junman kpili'n mɔ yé Mɔn a li a man Elizabethi'n, be nun yí kɔ li yí nwɔn fe. ⁵⁹ Mɔ Baa'n lili mɔle kɔn'n, be kɔ a kɔ kpe yí mmian nun. Bé nwan be 'fa yí sɔ Zakali dunman'n be ton yí. ⁶⁰ Yí nin nwan: "Cɛɛɛ, nán be fele yí Zakali, nan ɔ li Zvan."

⁶¹ Bé nwan: "Nwan yé ɔ li Zvan wɔ afile nɔn anun mɔ yí ti yé be 'ton yí sɔ'n?" ⁶² Be le bé sa be kɔ bisa yí sɔ ke: "Nan wɔ wa'n, wɔ nwan ɔ li se kpa?"

⁶³ Ebele ala, Zakali kɔ bisa tabɔa kaan kɔn ɔ kɔ hele sɔ ke: "Mín wa'n li Zvan." Ejɔle sɔ'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn. ⁶⁴ Ke ɔ heleli yueli ala, Nyanmian kɔ tike yí nwan'n. Zakali kɔ kuku yí nun sɔ ɔ kɔ yí Nyanmian aye. ⁶⁵ Ebele ala, esulo kɔ han bé mɔ be nun Zakali mantan mantan sɔ'n, ebele mân sɔ nun anun menian'n-mɔ kwalaa kɔ ti ejɔle sɔ'n. ⁶⁶ Bé nun kun biala m'ɔ kɔ ti ejɔle sɔ'n, ɔ jɔnlɔn dede a, ɔ bisa yí nwɔn ke: "Baa sɔ'n, nzu sɔanlan die yé ɔ 'kaci ɔ?" Be le kan sɔ, ɔ sanlɔn ke bé kwalaa be nwun yí ke yé Mɔn tunmin'n wɔ baa nun anun sakpa.

Zakali 'ba yí Nyanmian aye

⁶⁷ Mɔ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n wɔlɔli Zvan asɔ Zakali anun'n, ɛ 'nwun ejɔle m'ɔ hanlɔn'n:

⁶⁸ "Be mân ye yí yé Mɔn

m'ɔ ti Izalayɛ amma'n-mɔ Nyanmian nun aye.

Ɔ sanlɔn ke ɔ'a nuan yí menian'n-mɔ ɔ'a le bé ti.

⁶⁹ Ɔ'a man ngɔandefoe kpili kun a fite
belemgbin *Davidi m'ɔ ti yí akɔa nun afile nun anun.

⁷⁰ Ejɔle sɔ'n, ɔ lili mɔa

ɔ manlɔn yí anwɔntɛ mgbɔmanfoe'n-mɔ hanlɔn yí daba.

⁷¹ Ɔ bɔli yé anɔhuba ke

ɔ 'ba le yé fi yé mgbɔfoe'n-mɔ asa nun,

⁷² ɔ 'nwun yé nan-mɔ anwɔn anwunnvoe,

ɛse ɔ 'kaci yí nyhye nwanzan-nwanzan'n
m'ɔ non yé hyhyeli'n.

⁷³ Nyanmian hanlɔn ndá yé nan Abalahamɔn anyunnun ke

⁷⁴ ɔ 'de yé fi yé mgbɔfoe'n-mɔ asa nun,

maan ye sɔ yí ahɔnminkan nun,

⁷⁵ ɛse ye 'nanndi nwanzan-nwanzan
ye yɔ like m'ɔ ti sese cian biala wɔ yí nyunnun.

⁷⁶ Nan wɔ die, mín wa, be 'ba fele wɔ

Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ'n kpɔmanfoe.

Ɔ sanlɔn ke ɛ 'ba nanndi yé Mɔn anyunnun

nán ɛ sesie yí atun'n,

⁷⁷ ɛse ɛ 'man yí menian'n-mɔ nwun yí ke

ɔ 'ba fa bé ete'n-mɔ ce bé ɔ de bé ngwan.

⁷⁸ Yé Nyanmian'n sɔ anwunnvoe, ɛse ɔ ti kpa sonman.

Ɔ 'ba man anwunno kanlannɛ'n ta yé nwɔn.

Kanlannɛ sɔ'n ti ke senze m'ɔ le fite ɔ.

⁷⁹ Ɔ 'man ɔ ta bé mɔ be ti awosin nun anun

ɔ non ewue asa abɔ nun anwɔn.

Ɔ 'man ɔ kele yé atun'n m'ɔ man be nyan albaciɛ'n."

⁸⁰ Anun batɔnman'n le nyin ɛse anun yí ti le tin. Ɔ kɔ tanlan ewá nun anun elɔ. Ɔ wɔ elɔ dede tɛmɔn'n juli ɔ bɔli yí bagua nun junman nun abu Izalayɛ amma'n-mɔ afian.

2

*Zozi awólé'n
(Matie 1.18-25)*

¹ Mele sò nun anun, belemgbin kpain'n mọ be fẹle yí *Sezaa Ogusit'i'n kọ man atun ke be há be kwalaa mọ be wọ *Lòmòn ehunlun mán nun anun'n. ² Mọ alimọa menian eha sọ'n 'ju sọ'n, anun Kiliniusi tì konmanna wọ Sili mán nun anun. ³ Ọ se ke anun soanlan kọn biala kọ yí kulo maan be kele yí dunman.

⁴ Zozefu kọsọ fi Nazaletì, Galile mán nun anun, ọ kọ họ Zude mán nun anun kulo'n mọ be fẹle yí Betelehemon nun asọ, lika mọ be wọlì belemgbin Davidi'n. Ọ sanlun ke Zozefu muonun tì Davidi afilie nun anun soanlan. ⁵ Ọ non yí yí Mali be 'kọ a man be kele be dunman. ⁶ Mele sọ nun anun, anun Mali le nwónnzẹ. ⁷ Nan mọ be juli Betelehemon'n, nán yí kọ a han yí, ọ'a wu. Ọ 'wọ yí bamuan baa nun an, ọ kọ wọ belenzua kọn. Ọ kọ fa etanlan kọ fọfọ yí nwon, ọ kọ la yí abalanda nun anun lika kọn. Ọ sanlun ke sua sọ'n tì dabele kọn non abalanda. Dabele nun anun an, b'a sike soanlan. Abalanda nun an, b'a hye nun nnyuan. Ọ le menian'n-mọ lika yé naan'n-mọ kọsọ diẹ. Lika'n mọ naan'n-mọ didi'n, ebele yé b'a sesie adọman'n dabele nun ọ.

Nyanmiansọ bọfọe kọn 'ba fite mmọa enianfọe'n-mọ

⁸ Kóngọe sọ kọnmgbá'n, anun mmọa enianfọe mmie-mọ wọ Betelehemon anwọn ebele ebo kọn asọ. Menian sọ'n-mọ da elọ, be sisa be mmọa'n-mọ. ⁹ Ebele ala, nyanmiansọ bọfọe kọn kọ fite bé, yé Mún anunminnyanmọn'n kọ ta kọ si kọ yia bé. Esulo kpilì kpa kọ han bé. ¹⁰ Bọfọe'n nwan: "Nán be sulo! Ọ sanlun ke, mún 'ba han ejọle kpa kọn mún kele emọ. Ejọle kpa sọ'n 'ba man mán'n kwalaa di fẹ kpa. ¹¹ Enẹ kóngọe, b'a wọ Ngọandefọe'n wọ Davidi kulo nun asọ b'a man emọ. Ngọandefọe sọ'n, y'ọ le *Kilisi'n m'ọ tì yé Mún'n. ¹² Nzọle'n mọ emọ 'fa be nwun yí'n, y'ọ le ehi: Baa sọ'n, b'a fa etanlan b'a fọfọ yí nwon b'a tọ yí abalanda nun anun lika mọ naan'n-mọ didi'n."

¹³ Ke ọ 'kan sọ nun ala, nyanmiansọ mmọfọe mmiekun-mọ dọwọn kpa kọ a kọ buka yí sọ, bé kwalaa, be le yí Nyanmian aye. ¹⁴ Bé nwan: "Anunminnyanmọn hán Nyanmian m'ọ wọ anwunno anwunno elọ'n. Ọ kulo asie nun asọ ewa menian'n-mọ. Ọ'a man bé lwa a cici bé nwón."

Mmọa enianfọe'n-mọ 'ba họ Betelehemon

¹⁵ Mọ nyanmiansọ mmọfọe'n-mọ hanlun ejọle sọ'n yueli mọ be salì fọlì nyanmiansọ'n, mmọa enianfọe'n-mọ kọ han kọ hele bé nwon ke: "Be mán ye h́ Betelehemon, nán ye h́ nían like'n mọ yé Mún a han yí nwon ejọle a hele yé'n yé nyinsọ."

¹⁶ Ebele ala, be kọ han be kọ gua sọ, bé nwan y'ọ le Betelehemon. Sakpa kọsọ, be kọ họ kọ tọ Mali non Zozefu non baa adọman'n. Adọman'n la abalanda nun anun ebele, lika mọ naan'n-mọ didi'n. ¹⁷ Mọ mmọa enianfọe'n-mọ juli elọ, mọ be nwunlun baa'n yueli'n, be kọ han ejọle'n mọ bọfọe'n walì hanlun yí batọnman nun anwọn'n kwalaa kọ hele bé. ¹⁸ Ejọle sọ'n mọ be hanlun'n kọ sin menian'n-mọ mọ be wọ ebele'n kwalaa anwọn. ¹⁹ Yí kwalaa mọ be hanlun'n, Mali falì sielì yí tì anun, temọn biala ọ junlun yí nwon. ²⁰ Mọ mmọa enianfọe'n-mọ hanlun ejọle sọ'n yueli'n, be kọ sa be kọ họ. Be 'kọ a, anun be le kannvọ Nyanmian be yí yí aye wọ ejọle'n mọ b'a tì mọ b'a nwun yí nun anwon. Ọ sanlun ke yí kwalaa yọlì ke bọfọe'n kpilun hanlun helelì bé'n.

Zozi dunman etwan'n

²¹ Ọ wọ ebele dede mọ adọman'n nyanlun mọle kọn'n, anun ọ di ke be kpe yí mmian nun. Be kọ kpe yí mmian nun'n be kọ tọn yí Zozi. Dunman sọ'n, bọfọe'n lilì mọa bolì helelì Mali kwalaka nán ọ'a nwónnzẹ.

Be 'ba fa Zozi be kele yé Mún

²² Ehi anzin, mọ Mali efian etue temọn'n juli'n, ke Moyizì mala'n kpín kele'n, Zozefu non Mali be kọ fa baa'n kọ họ Zoluzalemọn. Be 'kọ a fa yí be kele yé Mún. ²³ Ọ sanlun ke b'a hele wọ yé Mún mala nun anun ke: *Bamuan baa belenzua biala mọ be kọ wọ yí'n, be fá yí be wíla Nyanman asa nun.*

²⁴ Be kọ yí Mali ati tẹe'n mọ yé Mún mala'n kele'n kọsọ. Tẹe sọ'n, be 'yí a, *be le abubule nnyuan anaan mọlọnwọman nnyuan.*

Simeon non Hanna

²⁵ Ọ 'ba yọ sọ'n, anun bian kọn wọ Zoluzalemọn kulo nun asọ ebele. Bian sọ'n, be fẹle yí Simeon. Ọ tì soanlan kpa ese ọ man Nyanmian anyinnzọ kpa. Ọ tì ọ le nwónndẹ soanlan'n mọ ọ 'ba ọ de Izalayẹ ati'n. Nyanmian Wawẹ Nwanzan-nwanzan'n wọ yí nun. ²⁶ Wawẹ'n kọ han kọ hele yí ke ọ 'nwun yé Mún Kilisi'n kwalaka nán ọ'a wu. ²⁷ Cian mọ Zozefu non Mali be 'fa baa'n be kele yé Mún ke mala'n kele'n, Nyanmian Wawẹ'n kọ hyọlun Simeon ọ non yí kọ a

Nyanmian awulo nin anun ebele. ²⁸Ɔ ko a ko to bé, ɔ ko le baa'n ko to yi sa so, ɔ ko la Nyanmian asi. Yí nwan:

²⁹“Sian'n, yé Mún, wó anòhòba nún a kpín sò.

Yí ti, yaci wó akò'a'n maan ɔ wú ahònmunkan nún.

³⁰Ɔ sanlín kɛ m'an nwun sòanlan'n mɔ ɔ 'de yé ti'n,

³¹mɔ a hyihye a sòan yí mán'n kòalaa anyunnun'n.

³²Sòanlan sò'n tí kanlannɛ.

Yí yé ɔ 'ba man mán mán'n kòalaa nwun wó ɔ.

Èsɛ ɔ 'ba man Izalayɛ

m'ò tí wó mán'n nyan anunminnyanmòn.”

³³Zozi anwòn ejòlɛ'n mɔ anún Simeòn lɛ kan'n kò sin Zozefò nòn Mali anwòn. ³⁴Simeòn kò yeyila bé sò. M'ò yeyilali bé sò yueli'n, ɔ kò fele Zozi anin Mali, yí nwan: “Nian, baa ehí mɔ Nyanmian a yí yí'n, ɔ 'ba man Izalayɛ menian dòòn fin asi, ɔ 'man dòòn kòsò jaso. Ɔ tí n'zòlɛ, menian'n-mò 'ba su yí nwòn akpòlòwa. ³⁵Ɔ 'ba man bɛ nwun menian dòòn ahònlín nún anún ejòlɛ'n yuein. Nan wó diɛ, m mò, yalɛ 'ba han wó ekala'n kɛ sòanlan mɔ b'a wó yí dadɛ ɔ.”

³⁶Mele sò nún anún, anún Nyanmian kpòmanfòe balasua kún wò ebele. Bɛ fele yí Hanna. Yí sɪ y'ò lɛ Fanue m'ò fi Azɛɛ afilie nún anún'n. Balasua sò'n tí sòanlan kpain kpa. Yí talua nún, ɔ jalɛ belenzua kún, ɔ nún yí bɛ lili afòe nsò yé belenzua sò'n wuli ɔ. ³⁷Kɛ ɔ yòlɛ sò'n, Hanna a nja man bian kón. Ɔ wò ebele dede ɔ lili afòe abulàɔɔɔe nòn nnan. Bala sò'n kulo Nyanmian ejòlɛ kpa. Temún biala, kongɔɔe, oyue ɔ, ɔ wò Nyanmian awulo nún anún ɔ sò Nyanmian ɔ ci cian, èsɛ ɔ sɛlɛ Nyanmian. ³⁸Mò Simeòn anòan 'tò ala, Hanna kòsò kò fite ebele. Ɔ kò la Nyanmian asi. M'ò yueli'n, ɔ kò sòsò sò kò han baa nún anwòn ejòlɛ ɔ kò hele bé kòalaa mɔ bɛ lɛ nwòndɛ kɛ Nyanmian lé Zoluzalemòn amma'n-mò ati'n.

Zozefò nòn Mali nòn Zozi 'ba sa kò Nazaletì

³⁹Mò Zozefò nòn Mali yueli nínngɛ'n mɔ yé Mún mala'n kele'n kòalaa yò'n, bɛ kò sa bɛ kò hɔ bé kulo Nazaletì. Kulo sò'n wò Galilɛ mán nún anún. ⁴⁰Anún baa'n lɛ nyin, ɔ lɛ yò sòanlan. Ɔ tí bɛngɛfòe èsɛ anún Nyanmian lɛ yeyila yí sò kò.

Zozi 'ba nyan afòe bulu nòn nnyuan

⁴¹Afòe daa Zozi asɪ nún yí nin, bɛ kò Zoluzalemòn, bɛ kò li Zufò'n-mò feti'n mɔ bɛ fele yí *Paki'n. ⁴²Kemò afòe daa bɛ kò'n, mɔ Zozi lili afòe bulu nòn nnyuan'n, bɛ nún yí kò hɔ feti sò nún elie. ⁴³Mò bɛ lili feti'n yueli'n, yí sɪ nún yí nin kò sa kò hɔ. Zozi kò ha Zoluzalemòn. Yí sɪ nún yí nin ngò nwun man nún. ⁴⁴Bɛ junlín kɛ Zozi wò bé mɔ bɛ nún bé lɛ kò nún anún bie. Bɛ kò nanndi cian kòòn atún asannan nán b'a kpòndɛ yí bé nwòn amma nòn bé manngòn'n-mò afian. ⁴⁵Bɛ kpòndɛlɛ yí dede a, bɛ ngò nwun man yí. Bɛ kò sa bɛ kò hɔ Zoluzalemòn, bɛ 'kò a kpòndɛ yí. ⁴⁶Yí cian nsan nún asò, bɛ 'kò a ju a, anún Zozi tí Nyanmian awulo nún anún *mala nún asò mgbain'n-mò afian, ɔ lɛ tie bé ɔ bisa bisa bé kosuan. ⁴⁷Yí ngele'n m'ò fa bua bé ejòlɛ'n sin menian'n-mò kòalaa mɔ bɛ lɛ tie yí nún anwòn. ⁴⁸Mò yí sɪ nún yí nin nwunlín kɛ ɔ tí bé afian'n, ɔ sinlín bé nwòn kpa. Yí nin nwan: “Mín wa, nzu ati yé a man y'a fɛ sò a? Mín nún wó sɪ y'a kpòndɛ wó dede yé lɔa a bɔ yé nwòn.”

⁴⁹Zozi nwan: “Ɔ yò sɛ mɔ emò kpòndɛ mín ɔ? Emò nzì man kɛ ɔ fata kɛ mún nian mín Sɪ junman nún asò wò yí awulo nún anún ɔ?” ⁵⁰Nan mò Zozi hanlín sò'n, yí sɪ nún yí nin, b'a ndi man yí bu.

⁵¹Ehí anzin, Zozi nún bé, bɛ kò sa kò hɔ Nazaletì. Ɔ man bé anyinnzò. Mele biala, yí nin kacì ejòlɛ sò'n-mò kòalaa'n. ⁵²Anún Zozi lɛ nyin, ɔ lɛ nwun ngele, èsɛ ɔ lɛ nyan ehulo wò Nyanmian nòn menian'n-mò anyunnun.

3

Zòan Batisi junman'n

(Matie 3.1-12, Maaki 1.1-8, Zòan 1.19-28)

¹Ɔ 'ba yò sò'n, anún *Sezaa Tibɛɛ a li *Lòmòn ehunlín mán nún asò belemgbin afòe bulu nún nún. Temún sò'n, anún Pònsò *Pilati tí kònmanna wò Zude mán nún anún. Anún *Elòdì Antipasì tí belemgbin wò Galilɛ mán nún anún. Yí nianman Filipò kòsò tí belemgbin wò Itule nún Talakoniti mán nún anún yé Lizaniyasì kòsò tí belemgbin wò Abilɛn mán nún anún. ²*Hannún nòn *Kayifò kòsò yé anún bɛ tí Nyanmian Tɛɛyifòe mgbain ɔ. Mele sò kònmgba nún anún, Nyanmian kò fele Zakali awa Zòan ɛwa nún anún elò. Ɔ kò fa yí Nòan Ejòlɛ'n ɔ kò wula yí nòan. ³M'ò yòlɛ sò'n, Zòan kò jaso, ɔ kò nanndi nanndi asue Zuludún nún anòan kulo'n-mò asò. Lika m'ò kò sun'n, ɔ kan kele menian'n-mò kɛ: “Èmò nún bé nwòn bɛ káci bé abalabò'n bɛ fá bé nwòn bɛ mán Nyanmian maan n zónún bé, nán Nyanmian 'yaci emò anwòn sa cɛ bé.” ⁴Ɔ man ejòlɛ'n mɔ Nyanmian kpòmanfòe Ezayi hanlín'n kpínlín sò. Ezayi helelì wò yí kalata nún anún kɛ:

Sòanlan bie lɛ tian ɛwà nún anún elò kɛ:

Emo sésie yé Min atin'n,

be mán o tinnge fón!

⁵ *Be tótua mmónza'n-mo kwalaa*

be tútulu kónngónlónman'n-mo

nón mmwka'n-mo kwalaa anun

be tinnge atin hyehyalwa'n-mo kwalaa

be tótua kunman nganngan'n kwalaa

nán be tátu nyóbve finnvelein'n kwalaa be gúa

⁶ *Ebele nún anun yé menian'n-mo kwalaa 'ba nwun ke*

Nyanman kpín de bé ti ngwan'n.

⁷ Anun Zwan kan kele meninsonman'n mo be le ba yí nwón maan o sònin bé'n ke: "Ati anun ete mma ke owo! Nwan y'ò seli emo ke esònian nún ala kwalaa o de bé fi Nyanman sikkpe nún anwón o?" ⁸ Yí ti, emo yó nyòle m'ò kele ke emo a kaci bé abalabò ete'n b'a fa bé nwón b'a man Nyanman. Nan nán be se bé nwón ke: "Yé sɪ y'ò le Abalahamón, yí ti Nyanman ngwala man yé like fíí y'ò." Mún kan mún kele emo ke, Nyanman kwalaa ke o fa nyóbve ehi-mò kaci Abalahamón amma. ⁹ B'a si akunman nún a yue. Baka biala m'ò nzu man mma kpa'n, be 'kpe yí bɔ be tɔ sɪn nún anun."

¹⁰ M'ò hanlín sò yueli'n, meninsonman'n kò bisa yí ke: "Anun nzu like die kpa yé ye yó o?"

¹¹ Yí nwan: "Emò anun kòn m'ò le taladi nnyuan'n, o fá kòn mán m'ò le man bie'n, yé nún m'ò le alie di'n, o mán m'ò le man bie'n lí."

¹² Anun bé mò be dide ajule'n, bé kùsɔ, be wò meninsonman nún anun, be 'ba maan Zwan sònin bé. Mò Zwan anwan tól'n, be kò bisa yí ke: "Kpain, anun ye 'yò se?" ¹³ Yí nwan: "Nán be dide ajule'n be man o tala m'ò mala'n kele nún asu."

¹⁴ Anun nzalafɔ mmie-mò kùsɔ wò ebele. Nan mò Zwan hanlín sò'n, be kò bisa yí ke: "Anun yé kùsɔ, nzu yé o di ke ye yó o?"

Zwan nwan: "Nán be di be tunmin nún anzin be laka menian'n-mò be de bé esika, nan emo lí bé ahataw nún anwón fe be fá yí sò."

¹⁵ Kemò anin bagua'n le nwónnde *Kilisi'n, Izalayé Belemgbin Ngwandefo'e'n, bé kwalaa be junlín ke Ngwandefo'e sò'n y'ò le Zwan. ¹⁶ Ajunlín sò'n m'ò walí bé ti anun nún ati, Zwan kò se bé kwalaa ke: "Mín die n ne nzue yé mún sònin emo o, nan sòanlan kòn m'ò fi mín nzín o le ba'n, o le tunmin tala mín. N di man like fíí yí nyunnun bóbò nán m'an nyannjɪ yí ja mgbabua nyanman'n. Suanlan sò'n, o 'ba fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n o nún sɪn o sònin emo. ¹⁷ O'a sesie yí nwón o le huhuamwa'n yí sa nún, o le ba fa huhu mmaka mma kpa'n gua ahanman, nán o ju ewula'n gua sɪn'n m'ò le man ayuelie nún anun." ¹⁸ Mò Zwan hanlín sò yueli'n, o hanlín ejòle dòn mmiekun-mò o bəlɪ Ejòlekpa'n o heleli bagua'n.

¹⁹ Zwan ejòle'n m'ò kan nún anun, o kannzɔ belemgbin Elòdi ke yí nyòle'n-mò tɪ man kpa. O sanlín ke Elodiadi m'ò tɪ yí nianman nún ayi'n, o'a tɔa yí o'a le o'a ja, ese o'a yò nyòle ete dòn mmiekun-mò o'a gua sɔ. ²⁰ Nan ete kòn biekun m'ò yòli tólɪ sò'n, y'ò le Zwan m'ò man be tólɪ yí fiadi'n.

Zwan 'ba sònin Zozi

(Matie 3.13-17, Maaki 1.9-11)

²¹ Zwan sòninlín menian dòn kpa, Zozi kùsɔ kò a kò man o kò sònin yí. M'ò sòninlín Zozi yueli'n, mò Zozi 'yò asònin'n, anwunnò'n kò buke, ²² Nyanman Wawe Nwanzan-nwanzan'n kò kaci yí nwón ke abubule o kò ju kò tanlan yí sɔ. Ebele ala, anie kòn fi anwunnò o kò te. Yí nwan: "É ti mín ehulo Baa. M'an fa mín lwa'n kwalaa m'an wula wó nún."

²³ Mò Zozi lili kò yò afɔve abulasan'n yé o bəlɪ yí junman nún abɔ o. Bé kwalaa be junlín ke yí sɪ y'ò le Zozefɔ. Zozefɔ sò'n, yí sɪ y'ò le Heli. Heli kùsɔ die y'ò le Matati. ²⁴ Matati die y'ò le Levi. Levi die y'ò le Meleki. Meleki die y'ò le Zwannayi. Zwannayi die y'ò le Zozefɔ. ²⁵ Zozefɔ die y'ò le Matatiasi. Matatiasi die y'ò le Amòsɔ. Amòsɔ die y'ò le Nahumòn. Nahumòn die y'ò le Èsili. Èsili die y'ò le Nagayi. ²⁶ Nagayi die y'ò le Maati. Maati die y'ò le Matatiasi. Matatiasi die y'ò le Semeyinn. Semeyinn die y'ò le Zozeki. Zozeki die y'ò le Zoda. Zoda die y'ò le Zoanan. ²⁷ Zoanan die y'ò le Eleza. Eleza die y'ò le Zolobabel. Zolobabel die y'ò le Salasieli. Salasieli die y'ò le Neli. ²⁸ Neli die y'ò le Meleki. Meleki die y'ò le Adi. Adi die y'ò le Kosamòn. Kosamòn die y'ò le Elumadamòn. Elumadamòn die y'ò le Eli. ²⁹ Eli die y'ò le Zozi. Zozi die y'ò le Eliezel. Eliezel die y'ò le Zolimòn. Zolimòn die y'ò le Matati. Matati die y'ò le Levi. ³⁰ Levi die y'ò le Simeòn. Simeòn die y'ò le Zuda. Zuda die y'ò le Zozefɔ. Zozefɔ die y'ò le Zonamòn. Zonamòn die y'ò le Eliakimòn. Eliakimòn die y'ò le Melea. ³¹ Melea die y'ò le Mena. Mena die y'ò le Matata. Matata die y'ò le Natan. Natan die y'ò le Davidi. ³² Davidi die y'ò le Izayi. Izayi die y'ò le Zòbedi. Zòbedi die y'ò le Bozɔ. Bozɔ die y'ò le Sala. Sala die y'ò le Naasòn. ³³ Naasòn die y'ò le Aminnandabɔ. Aminnandabɔ die y'ò le Adimin. Adimin die y'ò le Aani. Aani die y'ò le Èsilòmòn. Èsilòmòn die y'ò le Falesi. Falesi die y'ò le Zuda. ³⁴ Zuda die y'ò le Zvakòbɔ.

Zɔakɔbɔ dɛ y'ɔ le Izaaki. Izaaki dɛ y'ɔ le Abalahamɔn. Abalahamɔn dɛ y'ɔ le Tala. Tala dɛ y'ɔ le Nakɔɔ. ³⁵ Nakɔɔ dɛ y'ɔ le Seluki. Seluki dɛ y'ɔ le Alago. Alago dɛ y'ɔ le Faleki. Faleki dɛ y'ɔ le Ebeɛ. Ebeɛ dɛ y'ɔ le Sala. ³⁶ Sala dɛ y'ɔ le Kayinamɔn. Kayinamɔn dɛ y'ɔ le Afakusadi. Afakusadi dɛ y'ɔ le Semɔn. Semɔn dɛ y'ɔ le Nowe. Nowe dɛ y'ɔ le Lameki. ³⁷ Lameki dɛ y'ɛ le Matusalemɔn. Matusalemɔn dɛ y'ɔ le Enɔki. Enɔki dɛ y'ɔ le Yeledi. Yeledi dɛ y'ɔ le Maleleyeli. Maleleyeli dɛ y'ɔ le Kenamɔn. ³⁸ Kenamɔn dɛ y'ɔ le Enosi. Enosi dɛ y'ɛ le Seti. Seti dɛ y'ɔ le Adamɔn. Adamɔn dɛ y'ɔ le Nyanmian.

4

*Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nuan
(Matie 4.1-11, Maaki 1.12-13)*

¹ Mɔ bɛ sɔnlɔnɔn Zozi yueli'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n kɔ jinlan yɪ nzin kpa bɔkɔɔ. Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ fa yɪ fi asue Zuludɔn nun anɔan ebeɛ ɔ non yɪ kɔ hɔ ewa'wɔ nun anun. ² Ebeɛ, Abɔnsanmɔn kɔ sɔ Zozi kɔ nian dede eɛɛbulanan. Eɛɛbulanan sɔ nun anun, Zozi ngɔ li like fi. Nan mɔ tɛmɔn sɔ'n sɔnlɔn'n, ehɛ kɔ hun Zozi. ³ Ehɪ, Abɔnsanmɔn kɔ han kɔ heɛ yɪ ke: "Sɛ ɛ ti Nyanmian Awa sakpa a, anun kan kele ebve ehi maan ɔ kaci kpaɔn."

⁴ Zozi nwan: "Ɔ wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke: *Nán kpaɔn ala yɛ sɔanlan di a, ɔ nyan ngɔan ɔ.*"

⁵ Mɔ Zozi hanɔn sɔ'n, Abɔnsanmɔn kɔ fa yɪ kɔ hɔ bɔka kannganlaun kɔn ati sɔ. Ebeɛ ala, ɔ kɔ fa asie nun asɔ mmelemgbin mán'n-mɔ kwalaa kɔ heɛ Zozi. ⁶ Yɪ nwan: "Tunmin ehi ɔ non anunminnyanmɔn'n mɔ mmelemgbin mán'n-mɔ le yɪ'n, b'a fa yɪ kwalaa b'a wula mɪn sa nun. Yɛ sɔanlan mɔ mɪn kulo ke mɪn fa mɪn man yɪ'n yɛ mɪn 'fa mɪn man yɪ ɔ. ⁷ Yɪ ti, sɛ ɛ kɔtɔ mɪn nyunnun ɛ sɔ mɪn an, yɪ kwalaa 'yɔ wɔ dɛ."

⁸ Ehɪ a, Zozi nwan: "Ɔ wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke: *Kɔtɔ Edannanman m'ɔ ti wɔ Nyanmian nun anyunnun nán sɔ yɪ kunngba cein.*"

⁹ Mɔ Zozi buali yɪ sɔ yueli'n, Abɔnsanmɔn falɪ yɪ biegun an, yɪ nɔan y'ɔ le Zoluzalemɔn, Nyanmian awulo nun ati sɔ. Yɪ nwan: "Sɛ wɔ nwan ɛ ti Nyanmian Awa sakpa a, yaci wɔ nɔwɔn nun, kulo tɔ asi, ¹⁰ afi, ɔ wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke: *Wɔ dunman nun, Nyanmian 'ba man yɪ mmɔfɛ'n-mɔ atɔn maan bɛ nian wɔ sɔ. Eɛ ɔ wɔ nun ke: ¹¹ Bɛ 'sɔ wɔ bɛ sa nun, nán wɔ ja a mgbula man ebve.*"

¹² Mɔ Abɔnsanmɔn hanɔn sɔ'n, Zozi nwan: "Ehele Ejɔle'n kan ke: *N'ɛ sɔ yɛ Mɪn m'ɔ ti wɔ Nyanmian'n nuan.*"

¹³ Abɔnsanmɔn yɔli butu ɔ non betɛ mɔ yɪ sa a ngan kan Zozi'n, ɔ yacili yɪ ebeɛ ɔ hɔli, ɔ 'nɔwɔnnde cian fufɔle biegun.

*Zozi 'ba hɔ Galile mán nun anun
(Matie 4.12-17, Maaki 1.14-15)*

¹⁴ Ehɪ, Zozi kɔ sa kɔ hɔ Galile mán nun anun. Wawe Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n jin yɪ nzin. Galile mán nun anun lika biala, bɛ bɔ yɪ dunman. ¹⁵ Ɔ kekele menian'n-mɔ ninngɛ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun yɛ bɛ kwalaa bɛ yɪ yɪ aye.

*Zozi 'ba hɔ Nazalɛti kulo nun asɔ
(Matie 13.53-58, Maaki 6.1-6)*

¹⁶ Zozi kɔ hɔ Nazalɛti, kulo'n mɔ bɛ tali yɪ sɔ nun asɔ. Ɔ kɔ wɔlɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nun anun ke ɔ yɔ yɪ ɛnɔwɔnmian ele cian biala'n. Bɛ yɔli asɔnɔn'n dede mɔ ɔ 'kɔ bie'n, ɔ kɔ jasɔ, ɔ le ba kunnga Ehele Ejɔle'n. ¹⁷ Bɛ kɔ fa Nyanmian kpɔmanfɛ *Ezayi kalata'n mɔ b'a baka'n bɛ kɔ wula yɪ sa nun. Ɔ kɔ tele nun, ɔ kɔ nɔwɔn lika mɔ b'a heɛ ke:

¹⁸ *Yɛ Mɪn Wawe'n wɔ mɪn nun
ɔ'a yɪ mɪn ke m málá
m mɔ Ejɔlekpa'n n géle ehianfɛ'n-mɔ.
Ɔ'a sɔan mɪn ke m málá
n yɪ bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadi'n.
Bɛ mɔ bɛ nyɔn a sin'n,
m mán bɛ nwún asɪ.
Bɛ mɔ bɛ le kele bɛ ahɔlɔwá'n,
m mán bɛ nyán bɛ ti.*

¹⁹ *Eɛ m málá n gán n géle bɛ ke
afɛ'n mɔ Nyanmian 'de menian'n-mɔ ati nun a ju.*

²⁰ Mɔ Zozi yueli yɪ kunnga'n, ɔ kɔ baka kalata'n, ɔ kɔ fa kɔ wula sɔanlan'n m'ɔ nian sɔ nun asa nun, ɔ kɔ tanlan asi. Menian'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ asɔnɔn sua nun anun'n, bɛ nyɔn kɔ ha yɪ nɔwɔn. ²¹ Zozi kukuli yɪ nɔan sɔ a, yɪ nwan: "Ene, Ehele Ejɔle ehi mɔ emɔ a ti nun a kpɔn sɔ."

²² Zozi ejujɔle fɛ'n yɔli bɛ enyɔnmun kpa, ɔ sinlin bɛ nɔwɔn. Bɛ nwan: "Bian ehi muonun, asɔ nán Zozefɔ awa nun ɔ?"

²³ Zozi nwan: “O ti ananhole, emo 'ba bu anyunnadala ehi be kele min ke: 'Se wo nwan e ti ayile ejolefoe a, di mba yo wo nwon ayile.' Ese emo 'ba han to so ke: 'Ninng'e'n mo y'a ti ke a yo yi Kapenawomon elo'n, yo bie wo kulo nun aso ewa.'”

²⁴ Ese, yi nwan: “Mun kan yi ananhole mun kele emo ke Nyanman kpomanfoe biala le man efefe yi muonun yi kulo. ²⁵ Mun kan yi ananhole mun kele emo ke Nyanman kpomanfoe *Eli mele so, temon mo esue nun a ndo man dede afoe nsan sala nsian mo ehoe kpili kpa kpulin man bondin nun anun'n, anun kunlannvoo mmalasua doon wo Izalaye man nun anun. ²⁶ Nan kusu, Nyanman a nzoan man Eli a man o'a ngo a mmoka man be bie fiti, sannan kunlannvoo eyefoe balasua'n mo ti Salepita kulo nun aso, Sidon man nun anun elo'n. ²⁷ Ese Nyanman kpomanfoe Elize kusu mele so, anun kokobefoe sonlin Izalaye man nun anun. Nan kusu, Elize a mman be bie fiti anwon a nza man, sannan Naaman mo fi Sili man nun anun elo'n.”

²⁸ Be kwalaa mo be wo asonun sua nun anun mo be tili ejole so'n, be ko fe yi nwon eya kpa. ²⁹ Be ko jaso, be ko suso yi, be non yi ko ho buka'n mo be kulo'n wo so nun ati afian ke be 'ko a ju yi be to banza nun anun be kun yi. ³⁰ Nan Zozi wolohi be sa abo ala, o ko ho.

*Zozi 'ba fvan wawe ete fi swanlan kon anun
(Maaki 1.21-28)*

³¹ Mo Zozi fi Nazaleti buka nun aso o juli'n, o ko ho Galile man nun anun kulo'n mo be fele yi Kapenawomon nun aso. Mo enwomian ele cian'n juli'n, Zozi ko ho asonun sua nun anun o 'ko a kekele be ninng'e. ³² Ninng'e'n-mo mo le kekele'n ko sin be nwon, o sanlin ke o kan yi ejole die'n tunmin so.

³³ Anun bian kon wo asonun sua nun anun ebele. Bian so'n, wawe ete kon wo yi nun. O ko tian nun sele kpa. ³⁴ Yi nwan: “E! Zozi mo fi Nazaleti, e 'se ye se? E wali ye buso ebo anaan? Mun si wo bokoo! E ti Nyanman Swanlan Nwanzan-nwanzan!”

³⁵ Mo swanlan'n hanlin so'n, Zozi ko tian wawe ete nun aso. Yi nwan: “Muan wo nwan nun aso, nan fi swanlan ehi anun fite!” Mo Zozi hanlin so'n, menian'n-mo anyunnun ebele, wawe ete'n ko fin bian nun asi, o fi yi nun ko fite ko ho, o'a nyo man yi like fiti.

³⁶ Ejole so'n ko sin be kwalaa be nwon, sian'n, be le bisa bisa be nwon ke: “Anun nzu asinbwon ejole die ahi? Bian ehi le yi tunmin'n o fvan wawe ete'n-mo a, be fite!” ³⁷ Ke o yoli so'n, man so nun anun lika kwalaa, anun be le kan Zozi ejole.

*Zozi 'ba man menian doon anwon sa
(Matie 8.14-17, Maaki 1.29-34)*

³⁸ Mo Zozi fi asonun sua nun anun fiteli'n, o ko ho *Simon awulo elo. O 'ko a ju a, anun Simon asebala nun a foke kpa, ebunnun nun a yue yi ci. Be ko ho Zozi amannie ke o toton yi man be. ³⁹ Zozi ko hyon ko mantan wuluwafoe'n, yi nwan: “Ebunnun, fi balasua ehi anwon tu!” Ke o hanlin so nun ala, ebunnun'n fi balasua nun anwon ko tu. Balasua'n ko jaso ko ho sin nun anwon elo o ko man be like be ko li.

⁴⁰ Nasuba mo senze'n teli'n, be non nwuluwafoe ngacile ngacile kwalaa ko 'a Zozi anwon ebele. O ko fa yi sa'n ko fua be nwon, be nwon ko sa. ⁴¹ Mmonsanmon'n-mo fi nwuluwafoe'n-mo doon anun be ko fite, anun be le tian be kan ke: “Wo, e ti Nyanman Awal!” Nan mo be 'kan so'n, anun Zozi le tetian be o totua be, o sanlin ke be die, be si ke *Kilisi'n yo le yi.

*Zozi 'ba ho a bo Ejolekpa'n kulo ehulin-mo aso
(Maaki 1.35-39)*

⁴² Mo alie hunlin'n, Zozi ko ti yi nwon ko ho ahanman lika mo swanlan fiti non man'n. Meninsonman ko kpomnde yi. Nan mo be nwunlin yi'n, be nwan: “Ye 'sele wo, n'e ko lika fiti kon.”

⁴³ Zozi nwan: “O se ke mun bo Nyanman Belemgbin Man nun anwon Ejolekpa'n mun kele kulo nga'n-mo kusu. Afi yi so ati ye Nyanman swanlin min o.” ⁴⁴ Mo hanlin so yueli'n, o ko ho Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun o ko bo Ejolekpa'n ko hele be.

5

*Zozi 'ba fele yi alimwa menian nsan'n
(Matie 4.18-22, Maaki 1.16-20)*

¹ Cian kon Zozi ko ho *Zenezaleti asue nun anwan, menian doon ko kpo yi ebele, be ko ta ko si ko yia yi, be 'ko a tie Nyanman Anwan Ejole'n mo le kan'n. ² Zozi 'tu yi nyun an, anun elee nnyuan sisi ebele, swanlan fiti non man nun. Be mo be ci ejue'n, be fi nun b'a ju, be le nwunnzin nwunnzin be dada'n-mo anun. ³ Zozi ko ho ko fu elee'n kon anun. Elee so'n ti Simon die. Zozi ko sele Simon ke o tu elee'n o ho bunman so kaan. Zozi ko tanlan elee nun akunnun o ko hehele meninsonman'n ninng'e.

⁴ Mo yueli be ninng'e kekele'n, yi nwan: “Simon, tu elee'n ko bunman so nan e non wo manngun'n-mo be gaa be dada'n.”

⁵ Mò Zozi hanlin sò'n, Simòn nwan: "Kpain, ò bò yí bọ kóngòe angònmmìn, y'a gua dada dede y'a nji man ejue fíí. Nan kùsù kẹmò wó nwan n gúa'n, mún 'gua."

⁶ Èbèlè ala, bẹ kọ gua bẹ dada'n-mò. Bẹ kọ hyí ejue dòn kpa dede bẹ dada'n-mò lẹ títí. ⁷ Mò bẹ nwanlin yí sò'n, bẹ kọ tọ bẹ sa bẹ kọ fẹlẹ bẹ manngòn'n-mò mò bẹ wò èlẹ èhunlun anun'n kẹ bẹ bála a bọka bẹ. Bẹ kọ a bẹ kọ wula bẹ èlẹ nnyuan'n titekẹ, ò ka mò bẹ nwan ò.

⁸ Mò Simòn Pielì nwanlin yí sò'n, ò kọ kòtò Zozi anyunnun èbèlẹ, yí nwan: "Yé Mìn, n'è fa wó nwon bọ mún. Ì sanlin kẹ n dí etefuè." ⁹ Simòn hanlin sò, ò sanlin kẹ ejue mò bẹ hyí yí cian sò'n sinlin yí nún yí manngòn'n-mò kwalaa anwòn, èsẹ esulo hanlin bẹ. ¹⁰ Esulo kòmgbà sò'n kùsù hanlin Zòakí ò nún Zòan, Zebede amma'n mò bẹ nún Simòn di junman'n.

Èhí a, Zozi nwan: "Simòn, n'è sulo! Nan ènè m'ò kò'n, è 'ba fefele menian man mún." ¹¹ Èjòlẹ sò'n mò Zozi hanlin nún ati, mò bẹ sisili bẹ èlẹ'n-mò así'n, bẹ yacili bẹ junman'n kwalaaatín èbèlẹ, bẹ sili yí sù.

*Zozi 'ba man kokobefuè kòn anwòn sa
(Matie 8.1-4, Maakí 1.40-45)*

¹² Cian kòn Zozi kọ hò kulo kòn asù. Ì ju èbèlẹ ala, kokobefuè kòn kọ a kọ tọ yí. Bian sò'n kọ butu yí nyan así yí nwan: "Yé Mìn, sẹ è kulo a, è kwalaa kẹ è man mún nwon sa."

¹³ Mò kokobefuè'n hanlin sò'n, Zozi kọ tunge yí sa kọ han yí, yí nwan: "Mún kulo, man wó nwon tí!" Èbèlẹ ala, bian nún anwòn kọ sa.

¹⁴ Zozi nwan: "N'è kan mò m'an yò nún anwòn èjòlẹ kekele sọanlan fíí. Nan kọ kọ tọ Nyanmian tseyífuè'n m'ò wò èbèlẹ'n, fa wó nwon'n kekele yí. Èbèlẹ tẹe'n mò *Moyizí hehelí'n, yí maan bẹ kwalaa bẹ nwan yí kẹ wó nwon a sa."

¹⁵ Anún Zozi dunman'n lẹ fọ. Menian dòn ba tie yí èjòlẹ'n m'ò kan'n, èsẹ bẹ ba yí nwon bẹ man bẹ nwon sa. ¹⁶ Nan tẹmòn'n bie ju a, Zozi tí yí nwon kọ ahanmian ò kọ sele Nyanmian.

*Zozi 'ba man bubuluwafuè kòn anwòn sa
(Matie 9.1-8, Maakí 2.1-12)*

¹⁷ Ècian kòn anún Zozi lẹ kekele menian'n-mò ninngẹ. Meninsònman'n mò bẹ walí'n, anún *Falísífuè'n-mò nún *mala mgbain'n-mò wò bẹ nún bie. Bẹ títí así Zozi anwòn èbèlẹ. Mmie-mò fi Galilé nún Zude mán nún, mmie kùsù fi Zoluzalemòn kulo nún asù. Ècian sò'n, anún yé Mún tunmin'n jin Zozi anzin ò kọ man nwuluwafuè'n-mò anwòn kọ sa. ¹⁸ Kaan cẹ, menian mmie-mò nún bubuluwafuè kòn kọ a, ò la èbèlẹ sù. Bẹ lẹ kpòndẹ atún bẹ sún bẹ fa wuluwafuè'n bẹ fite Zozi anyunnun. ¹⁹ Meninsònman'n dunman nún, kẹmò bẹ nnyan man atún bẹ nzún man'n, bẹ kọ fọ sua'n mò Zozi wò nún nún asù. Bẹ kọ kpe tokolo sua nún ati afian, bẹ kọ fa bubuluwafuè'n bẹ kọ jula yí nún yí èbèlẹ'n Zozi anyunnun èbèlẹ menian'n-mò kwalaa afian.

²⁰ Mò Zozi nwanlin bẹ dedi'n, ò kọ han kọ hele wuluwafuè'n kẹ: "Njábían, b'a fa wó ete'n b'a hye wó."

²¹ Èjòlẹ sò'n m'ò hanlin nún ati, Falísífuè'n-mò nún mala nún asù mgbain'n-mò lẹ kan yí bẹ tí akunnun kẹ: "Nwan sọanlan díe ahí m'ò kwalaa ò kan èjòlẹ ete sọa tía Nyanmian ò? Sẹ nán Nyanmian angònmmìn cẹin an, nwan y'ò kwalaa sọanlan ete fa ce yí ò?"

²² Ajònlún sò'n mò bẹ falí nún ati, Zozi nwan: "Nzúkẹ ati yé ajònlún sọa-mò wò emò ati anún ò? ²³ Sẹ mún kan kẹ: 'B'a fa wó ete'n b'a hye wó' a, emò nnwun man nún. Nan sẹ mún kan mún kekele wuluwafuè'n kẹ: 'Jasù nann'dí' nán ò yò sò a, ²⁴ anún emò a nwun yí kẹ *Mân Baa'n lẹ tunmin asíe nún asù ewa ò fa ete ce."

Èhí a, ò kọ han kọ hele bubuluwafuè'n kẹ: "Mún kan mún kekele wó, jasù, fa wó èbèlẹ'n nán kọ wó awulo!" ²⁵ Èbèlẹ ala, bẹ kwalaa bẹ nyunnun èbèlẹ, bian'n kọ jasù kọ fa yí èbèlẹ'n m'ò lálí sù'n, ò kọ hò yí awulo. Ì kọ a, anún ò lẹ yí Nyanmian aye. ²⁶ Èjòlẹ'n kọ sin bẹ kwalaa bẹ nwon. Esulo kọ han bẹ, bẹ lẹ yí Nyanmian aye, bẹ nwan: "Ènè díe, fòón y'a nwun enyunnmian ninngẹ yé nyinsò!"

*Zozi 'ba fẹlẹ Levi
(Matie 9.9-13, Maakí 2.13-17)*

²⁷ Èhí anzin, Zozi fi sua nún anún kọ fite. Ì kọ ju a, anún bian kòn, bẹ fẹlẹ yí Levi, ò tí líka mò bẹ didi ajule'n. Levi sò'n, ò díde ajule. Zozi kọ fẹlẹ yí, yí nwan: "Levi, jasù, sí mún sò!" ²⁸ Èbèlẹ ala, Levi kọ jasù kọ yaci yí junman'n ò kọ sí yí sù.

²⁹ Levi kọ bọ Zozi ati ò kọ man bẹ kọ tòn alẹ kpili kpa yí awulo. Mò bẹ 'didi'n, bẹ mò bẹ díde ajule'n nún menian mmiekun-mò dòn kpa nún bẹ gugua tábíl nún anwòn. ³⁰ *Falísífuè'n-mò nún *mala nún asù mgbain'n-mò mò bẹ nún bẹ dí fá kòn'n kọ yue eya fẹ. Bẹ kọ bisa Zozi menian'n-mò kẹ: "Nzu ati yé emò nún bẹ mò bẹ díde ajule'n nún etefuè'n-mò didi'n?"

³¹ Zozi nwan: "Sọanlan mò ewue lẹ ngun man yí'n, ò mgbòndẹ man ayilẹ eyòlẹfuè. Nan sọanlan m'ò lẹ wu'n y'ò kpòndẹ ayilẹ eyòlẹfuè ò. ³² M'an mma man kẹ mún 'ba fẹlẹ bẹ mò bẹ tí sẹsẹ wò Nyanmian anyunnun'n maan bẹ kaci bẹ abalabò'n. Nan bẹ mò bẹ tí etefuè'n-mò, bẹ tí yé m malí ò."

Abuala nun anwɔn kosuan'n
(*Matie 9.14-17, Maaki 2.18-22*)

³³ Ehi anzin, bɛ nun mmie-mɔ kɔ bisa Zozi ke: “Zɔan menian'n-mɔ nɔn Falisifɔe'n-n-mɔ die'n-mɔ, ɔ yɔ a, bɛ di abuala bɛ seɛ Nyanmian. Nan kɔsɔ wɔ die'n-mɔ nni man abuala, temɔn sɔ'n, anun bɛ le didi bɛ nonnɔn.”

³⁴ Mɔ Zozi tɔli ejɔle sɔ'n, yɔ nwan: “Mele mɔ atɔnvɔle bian'n wɔ ebele'n, yɔ manngɔn'n-mɔ mɔ bɛ wɔ atɔnvɔle nun abɔ'n, bɛ ngɔala man kɛ bɛ bua bɛ da ɔ. ³⁵ Nan mele bie 'ba ju, atɔnvɔle bian'n fi bɛ sa nun ɔ 'ba tu. Mele sɔ nun anun, bɛ 'ba li abuala.”

³⁶ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ han nvandɔhɔn ejɔle kɔn kɔ tɔ sɔ, yɔ nwan: “Sɔanlan fii nzua man etanlan fɔfɔle ndafuin ɔ ndua man etanlan daba nun tokolo. Se ɔ yɔ yɔ sɔ a, anun ɔ'a seɛi etanlan fɔfɔle'n yɛ ndafuin sɔ'n nɔn etanlan daba ngɔ man sɔ. ³⁷ Sɔanlan fii ngaci man nzan fɔfɔle ngua man kpolo kotoku daba nun. Se ɔ yɔ yɔ sɔ a, kpolo kotoku'n 'te, nzan'n 'butu, anun kpolo kotoku nun a yɔ mgban. ³⁸ Nan nzan fɔfɔle'n, bɛ fa bɛ gua kpolo kotoku fɔfɔle nun. ³⁹ Eɛe sɔanlan biala mɔ nɔn nzan daba'n, ɔ mgbunnde man nzan fɔfɔle. Afi yɔ nwan: 'Nzan daba'n die bɛ nnyan man yɔ nwon sɔ.'”

6

Zozi nɔn ɛnwɔnmian ele cian'n
(*Matie 12.1-8, Maaki 2.23-28*)

¹ Cian kɔn Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ kɔ kpɛ nun *bele ebo kɔn asɔ. Cian sɔ'n, ɔ ti ɛnwɔnmian ele cian. Yɔ menian'n-mɔ kɔ tɔti bele mma'n bie bɛ kɔ kpɛta yɔ bɛ sa nun bɛ kɔ yɔ yɔ yɔ nwon abɔ'n'n bɛ kɔ li. ² Mɔ Falisifɔe'n-mɔ nwonlin yɔ sɔ'n, bɛ nwan: “Nzuke ati yɛ emɔ yɔ like mɔ yɛ mala'n tua kɛ nɔn bɛ yɔ yɔ ɛnwɔnmian ele cian'n?”

³ Mɔ bɛ hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua bɛ ke: “Asɔ emɔ kɔnngali man like mɔ Davidi yɔli, mele mɔ ehɔe hunlin yɔ nɔn yɔ menian'n-mɔ nɔn anwɔn ejɔle'n lɛ ɔ? ⁴ Davidi wɔlɔh Nyanmian sua nun anun, ɔ fali kpaɔn'n-mɔ mɔ b'a fa b'a man Nyanmian'n, ɔ nɔn yɔ menian'n-mɔ bɛ lili. Kpaɔn sɔ'n, Zufu'n-mɔ mala'n kele kɛ sɔanlan ngacile biala le man atun ɔ nni man kɛ Nyanmian tɛyɔfɔe'n-mɔ ala.” ⁵ Mɔ Zozi buali bɛ sɔ'n, nɔn ɔ'a han ɔ'a tɔ sɔ ke: “Mɔn Baa'n ti ɛnwɔnmian ele cian nun asɔ kpain.”

Sɔanlan'n mɔ yɔ sa kɔn a jɔ'n.
(*Matie 12.9-14, Maaki 3.1-6*)

⁶ ɛnwɔnmian ele cian kɔn bieku, Zozi kɔ wɔlɔ asɔnɔn sua kɔn anun, ɔ kɔ hehele ninngɛ. Anun bian kɔn wɔ asɔnɔn sua nun anun ebele, yɔ sa fama nun a jɔ. ⁷ Mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Falisifɔe'n-mɔ mɔ bɛ wɔ ebele'n, anun bɛ le nian se Zozi kɔ man wuluwafɔe bie anwɔn kɔ sa ɛnwɔnmian ele cian nun an. ɔ sanlin kɛ bɛ le kpɔnnde atun bɛ sin sɔ bɛ tɔn yɔ ɛsɔan. ⁸ Nan kemɔ Zozi sɔ mɔ b'a jɔnlin'n, ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔe'n ke: “Jasɔ jinlan menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ɛwa.” Bian'n kɔ jasɔ kɔ jinlan bɛ nyunnun ebele.

⁹ Mɔ bian'n jasɔli jinlanlin'n Zozi kɔ kaci yɔ nyɔn meninsɔnman nun anwɔn ɛɔ, yɔ nwan: “Mɔn 'ba bisa emɔ kosuan. Yɛ mala'n kele se? ɔ kele kɛ yɔ yɔ ye ɛnwɔnmian ele cian nun anaan yɛ yɔ ete? Ye lɛ sɔanlan ati ngɔan anaan yɛ hɔn yɔ ɔ?”

¹⁰ Zozi kɔ nenian bɛ kwalaa bɛ nyunnun, ɔ kɔ tɔ yɔ nyɔn wuluwafɔe nun anwɔn ɛɔ, yɔ nwan: “Tɔnngɛ wɔ sa nun anun.” Bian'n kɔ tɔnngɛ nun, ebele ala, yɔ sa'n kɔ yɔ kpa. ¹¹ Ehi, Falisifɔe'n-mɔ nɔn mala nun asɔ mgbain'n-mɔ kɛ fe ya kpa. Sian'n bɛ le bisa bisa bɛ nwon like mɔ bɛ 'yɔ nɔn bɛ sa a han Zozi'n.

Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n
(*Matie 10.1-4, Maaki 3.13-19*)

¹² Mele sɔ nun anun, Zozi kɔ hɔ kɔ fɔ buka kɔn asɔ. ɔ 'kɔ a seɛ Nyanmian. ɔ kɔ seɛ Nyanmian kɔngɔe dede alie kɔ hɔn. ¹³ Mɔ alie hɔnlin'n, Zozi kɔ fefeɛ yɔ menian'n-mɔ bɛ kɔ yia. ɔ kɔ nian bɛ nun kɔ yɔ bulu nɔn nnyuan ɔ kɔ tɔn bɛ mmɔfɔe. ¹⁴ Menian bulu nɔn nnyuan sɔ'n-mɔ yɔ le: Simun mɔ Zozi feɛ yɔ Piel'i'n, ɔ nɔn yɔ nianman Andele, Zɔaki nɔn Zɔan, Filipɔ nɔn Baatelemin, ¹⁵ Matie nɔn Toma, Alife awa Zɔaki nɔn Simun mɔ bɛ feɛ yɔ *Zelɔfɔe'n, ¹⁶ Zɔaki awa Zudi, ɔ nɔn Zudasɔ Isikalɔti mɔ ɔ 'ba yɔ Zozi man'n.

Menian dɔn 'ba yia Zozi anwɔn
(*Matie 4.23-25*)

¹⁷ Ehi, Zozi nɔn yɔ mmɔfɔe'n-mɔ, bɛ fi buka nun asɔ, bɛ kɔ ju bɛ kɔ jinlan lika seɛe kɔn. Lika sɔ'n, anun Zozi menian dɔn kpa a yia ebele. Menian sɔ'n-mɔ, mmie-mɔ fi Zude mɔn nun. Mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn. Mmie-mɔ fi jenvie nun anɔan ɛɔ kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan Tii nɔn Sidon nun asɔ. ¹⁸ Bɛ walɔ kɛ bɛ 'ba a tie Zozi Anɔan Ejɔle'n, ɛɛe bɛ man bɛ nwon sa. Bɛ mɔ bɛ kɔsɔ wawe ɛte wɔ bɛ nun m'ɔ kele bɛ yale'n, wawe ɛte'n fi bɛ nun tu. ¹⁹ Bɛ kwalaa bɛ kulo kɛ bɛ kan Zozi. ɔ sanlin kɛ tunmin kɔn fi yɔ nun fite y'ɔ man bɛ nwon sa ɔ.

*Nyila non munnzue'n
(Matie 5.1-12)*

²⁰ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ tɔ yɔ nyɛn yɔ menian'n-mɔ ɛlo yɔ nwan:

“Nyila hán ɛmɔ mɔ be tɔ ehianfɔe'n, ɔ sanlɔn ke Nyanmian Belemgbin Mán'n tɔ emɔ die!

²¹ “Nyila hán ɛmɔ mɔ ehɔe le kun ɛmɔ kikaala'n, ɔ sanlɔn ke ɛmɔ akɔ 'ba yɔ.

“Nyila hán ɛmɔ mɔ be le sun'n, ɔ sanlɔn ke ɛmɔ 'ba sɔli.

²² “Nyila hán ɛmɔ, mele mɔ be le kpɔ ɛmɔ, mɔ be le fɔan ɛmɔ, mɔ be le kpe ɛmɔ nzɔba, mɔ be le bu ɛmɔ menian mgban wɔ *Mán Baa'n dunman nun. ²³ Mɔ be 'yɔ ɛmɔ sɔ'n, ɛmɔ lí fe be mán bé nwon te bé be sí abile be húhulu. ɔ sanlɔn ke ɛmɔ 'ba nyan yɔ nwon ahatus kpili kpa wɔ anwunno ɛlo. Afi daba, ke bé nan-mɔ heleli Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ ahɔlowa nun anun.

²⁴ “Nan ɛmɔ esikafɔe'n-mɔ, munnzue hán ɛmɔ! ɔ sanlɔn ke ɛmɔ asa a han ɛmɔ salie die'n dada angonmun.

²⁵ “Munnzue hán ɛmɔ mɔ bé kɔ a yɔ'n! ɔ sanlɔn ke ehɔe 'ba hun ɛmɔ.

“Emɔ mɔ be le sɔli kikaala'n, munnzue hán ɛmɔ! ɔ sanlɔn ke alabɔ 'ba han ɛmɔ, ɛmɔ 'ba sun.

²⁶ “Munnzue hán ɛmɔ mɔ menian'n-mɔ kɔalaatin kan ɛmɔ anwon ejɔle kpa'n. Afi daba, ke bé nan-mɔ hanlɔn ato mgbɔmanfɔe'n-mɔ anwon ejɔle kpa nun anun.

*Emɔ húlo bé mgbɔfɔe'n-mɔ
(Matie 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ “Nan ɛmɔ mɔ be le tie mín'n, mun kan mun kele ɛmɔ ke: Emɔ húlo bé mɔ be kpɔ ɛmɔ'n. Emɔ yɔ bé ye. ²⁸ Emɔ yéyila bé mɔ be bɔ ɛmɔ sasan nun asɔ. Emɔ yɔ asɔnɔn be man bé mɔ be kele ɛmɔ ahɔlowa'n. ²⁹ Se sɔanlan bie kpaci ɛmɔ anyɛn bé nun asɔ a, be káci fama'n maan ɔ kpáci sɔ. Se sɔanlan bie de ɛmɔ taladi'e'n mɔ be wula yɔ sɔ nun an, ɛmɔ yɔ mɔ ɛmɔ wula yɔ bu'n kɔsɔ be mán yɔ. ³⁰ Sɔanlan biala m'ɔ kɔ sele ɛmɔ like'n, ɛmɔ fá mán yɔ. Se sɔanlan tɔa ɛmɔ de like mɔ ɛmɔ le nun an, nán be bisa yɔ bɔsɔ. ³¹ Like mɔ ɛmɔ kulo ke menian'n-mɔ yɔ man ɛmɔ'n, ɛmɔ kɔsɔ yɔ like sɔ'n be mán bé.

³² “Se bé mɔ be kulo ɛmɔ nun ala yé ɛmɔ kɔsɔ kulo bé a, nzu nvasɔe die yé ɛmɔ nyan yɔ sɔ? Etefɔe'n-mɔ kɔsɔ kulo bé mɔ be kulo bé'n. ³³ Se bé mɔ be yɔ ɛmɔ ye nun ala yé ɛmɔ kɔsɔ yɔ bé ye a, nzu nvasɔe die yé ɛmɔ nyan yɔ sɔ? Etefɔe'n-mɔ kɔsɔ yɔ sɔ bie. ³⁴ Bé mɔ ɛmɔ bɔ bé busia a ɛmɔ de di ke be kɔala yɔ tua'n, se bé ngonmun ala yé ɛmɔ bɔ bé busia a, nzu nvasɔe die yé ɛmɔ nyan yɔ sɔ? Etefɔe'n-mɔ kɔsɔ bɔ bé manngon etefɔe'n-mɔ mɔ be kɔala kale'n tua'n busia. ³⁵ Nan ɛmɔ die, nán be yɔ sɔ. Emɔ húlo bé mɔ be kpɔ ɛmɔ'n, ɛmɔ yɔ bé ye, ɛmɔ bɔ bé busia, nán be susu bé ti be gua sɔ ke be túa be mán ɛmɔ. Se ɛmɔ yɔ sɔ a, ɛmɔ 'ba nyan yɔ nwon ahatus kpili kpa, eɛe ɛmɔ 'ba kaci Nyanmian m'ɔ wɔ anwunno anwunno ɛlo nun amma. ɔ sanlɔn ke ɔ tɔ kpa man menian mɔ be nzi man yɔ'n, ɔ non menian kɔsɔ mɔ bé kunnun tɔ ete'n. ³⁶ Kemɔ ɛmɔ Asi'n sɔ anwunnvoe'n, ɛmɔ kɔsɔ nwɔn anwunnvoe'n.

*Nán be bua bé manngon'n-mɔ ndee
(Matie 7.1-5)*

³⁷ “Nán be bua bé manngon'n-mɔ ndee nán Nyanmian Kpili kɔsɔ a mmua man ɛmɔ ndee. Nán be bu sɔanlan fíi fɔɔ nán Nyanmian kɔsɔ a mmu man ɛmɔ fɔɔ. Emɔ fá bé manngon'n-mɔ ete'n be hyé bé nán Nyanmian kɔsɔ a fa ɛmɔ die nun a hye ɛmɔ. ³⁸ Emɔ hyé bé manngon'n-mɔ nán Nyanmian kɔsɔ a hye ɛmɔ bie. Be 'su ninngɛ be gua ɛmɔ taladi'e'n pɔsɔ kpili nun anun, be 'tinndin sɔ kpa maan ɔ yɔ dede ɔ bu sɔ. Susulie'n mɔ ɛmɔ fa be susu ninngɛ be man bé manngon-mɔ'n, yɔ yé Nyanmian 'fa susu man ɛmɔ ɔ.”

³⁹ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, eɛe ɔ kɔ bu anyundala kɔn biegun kɔ hele bé, yɔ nwan: “Anyunsinlinwafɔe, ɔ nni man yɔ manngon anyunsinlinwafɔe taataa. Se ɔ yɔ yɔ sɔ a, bé munnyuan be 'gua kunman nun. ⁴⁰ Sɔanlan mɔ be le kele yɔ like'n, ɔ nzi man like ndala man yɔ mun'n m'ɔ le kele yɔ'n. Kɔsɔ se ɔ suan like nán ɔ nwun yɔ kpa bɔkɔɔ a, ɔ kaci ke yɔ mun'n.

⁴¹ “Nzuke ati yé ɛ le nian tabɔa munmuin kaan'n m'ɔ la wɔ nianman nun anyɛn nun asɔ, nan kɔsɔ ɛ nwwun man tabɔa ebue'n m'ɔ la wɔ die nun asɔ'n? ⁴² ɔ yɔ se mɔ ɛ kɔala ɛ kan kele wɔ nianman'n ke: ‘Anianman, yaci mín maan n yɔ wɔ nyɛn nun asɔ munmuin kaan'n’, wɔ mɔ ɛ nwwun man ke tabua ebue kun la wɔ nyɛn die nun asɔ'n? ɛ bɔ wɔ nwon apoo. Di mɔa yɔ m'ɔ la wɔ nyɛn nun asɔ'n, asannan nán a nwun asɔ a yɔ m'ɔ la wɔ nianman'n die nun asɔ'n.

*ɔ le baka kɔn non yɔ mma
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ “Baka kpa nzu man mma eɛe yé baka eɛe kɔsɔ nzu man mma kpa. ⁴⁴ Baka biala m'ɔ jin'n, yɔ mma'n y'ɔ man be nwun yɔ nzɔle ɔ. Be ndi man *figi mma eminlan mmowe'n-mɔ asɔ. Yé be ndi man divin mma kɔsɔ baka mɔ yɔ nwon le bowe nun asɔ. ⁴⁵ Sɔanlan m'ɔ tɔ kpa'n, ati anun kpa ninngɛ y'ɔ yɔ ɔ. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ tɔ man kpa'n, ati anun eɛe ninngɛ y'ɔ yɔ ɔ. ɔ sanlɔn ke ejɔle m'ɔ wɔ sɔanlan akunnun'n y'ɔ fite yɔ non ɔ.

*Sua nnyuan nun anwon ejole'n
(Matie 7.24-27)*

⁴⁶ “Nzuke ati ye emo fele min ‘ye Min, ye Min’, kusɔ emo nyo man like mo n go bisa'n? ⁴⁷ Swanlan m'ɔ ko a min nwon, m'ɔ ko tie min noan ejole'n, m'ɔ ko nanndi so'n, e 'nwun like m'ɔ soman yi'n: ⁴⁸ Ɔ soman swanlan m'ɔ le si sua. Ɖ'a fun kunman'n maan ɔ'a ho mwa ɔ'a wula yi bu ɔ'a si sua nun ebue nun asu. Mo fɔsie'n tikeli'n, asue'n-mo ko yi ko bu asi ɔ ko han sua'n, nan kusɔ ɔ'a nguala man yi bu. Ɖ sanlin ke sua so'n jin bi. ⁴⁹ Swanlan kusɔ m'ɔ tie min Nwan Ejole'n m'ɔ nnanndi man so'n, ɔ soman swanlan mo ɔ'a si yi sua nun anyoan nun asu. Ɖ'a nwula man sua nun abu. Mo fɔsie'n tikeli'n, asue'n-mo ko yi ko bu asi ɔ ko han sua'n. Ebele ala, sua so'n ko bubu ko gua kpa bokoo.”

7

*Zozi 'ba man nzalafu kpain'n kon akwa nun anwon sa
(Matie 8.5-13)*

¹ Mo Zozi yueli ejole ehika kwalaa kan kele menian'n-mo, ɔ ko ho Kapɛɛnawomɔn. ² Anun Lomɔn nzalafu kpain'n kon wo Kapɛɛnawomɔn ebele. Nzalafu kpain so'n, ɔ le yi akwa kon mo yi nwon cian yi kpa ɔ. Akwa so'n ko fuke kpa ɔ le de ewue wu. ³ Mo nzalafu kpain'n tili Zozi angan'n, ɔ ko swan zufu mgbain'n mmie-mo ke be ho fele Zozi maan ɔ bala a yo maan yi akwa nun anwon sa. ⁴ Be ko ho Zozi anwon elo be ko botu yi. Be nwan: “Swanlan so'n die, ɔ fata ke e bwa yi. ⁵ Ɖ sanlin ke ɔ kulo ye Zufu man'n. Yi ye ɔ'a si ye Nyanmian sua nun ɔ.” ⁶ Ehi a, Zozi nun be be ko ho.

Mo be holi dede be ka kaan be ju awulo nun anwon'n, nzalafu kpain'n ko swan menian ke be ho se Zozi ke: “Kpain, n'e kele wo nwon efe. Ɖ sanlin ke mun nze nvata man ke e wolo mun awulo. ⁷ Ehika ati ye min muonun m'an mma man wo ja su ɔ, afi mun nze nvata man. Nan kan ejole kpole konmgba cein, min akwa nun anwon 'ba sa. ⁸ Min, n ne min nyunnnun mgbain mo be sie min ɔ. Min kusɔ, n ne nzalafu mo mun sie be ɔ. Se mun kan mun kele nunhan kon ke: ‘Ko!’ a, ɔ ko. Se mun kan mun kele nunhan kon biegun ke: ‘Bala!’ a, ɔ ba. Se mun kan mun kele min akwa'n ke: ‘Yo like ehi’ a, ɔ yo.”

⁹ Mo Zozi tili ejole so'n, ɔ ko fwa nzalafu kpain'n. Ɖ ko buli yi nyin ɔ ko han ko hele menian'n-mo mo be si yi so'n ke: “Mun kan yi ananhole mun kele emo: Izalaye man nun anun ewa muonun, swanlan m'ɔ le dedi ke swanlan ehi'n, n nwunlin man bie le.” ¹⁰ Be mo nzalafu kpain'n swanlin be'n ko sa ko ho awulo. Be 'ju elo a, akwa nun anwon a sa bokoo.

Zozi 'ba hun kunlannvɛe balasua kon awa

¹¹ Ehi anzin, Zozi ko ho Galile man nun anun kulo kon asu. Kulo so'n, be fele yi Naun. Mo ɔ 'ko'n, yi menian'n-mo non meninsonman sili yi su. ¹² Be holi dede mo be ka kaan be ju kulo nun anwan nun anwon ebele'n, be 'nian an, anun be non fuin kon le sun ko asielie su. Swanlan'n mo be le ko a sie yi'n, ɔ ti belenzua bangolo ye yi nin ti kunlannvɛe. Kulo nun asu menian doon kpa non kunlannvɛe balasua'n wo ebele. ¹³ Mo Zozi nwunlin balasua'n, yi nwon ko ye yi koun nan ɔ a se yi ke: “N'e sun kon!”

¹⁴ Zozi ko kpunngɛ alaka'n, ɔ ko fa yi sa ko han yi. Be mo be lile alaka nun anun'n ko jinlan, Zozi nwan: “Kpafele, mun kan mun kele wo, fi ewue nun tinnge!” ¹⁵ Swanlan'n mo ɔ'a wu'n ko jasɔ ko tanlan asi ɔ le jujo. Zozi ko fa yi ko man yi nin.

¹⁶ Esulo ko han be kwalaa, be ko yi Nyanmian aye. Be nwan: “Nyanmian kpomanfoe kpili kpa kon a fite ye afian ewa!” Eɛe be nwan: “Nyanmian a a ye ekpala.” ¹⁷ Like so'n mo Zozi yoli'n, Zude man'n lika kwalaaatin, ɔ non man man mo be mantan yi'n, be kwalaa be tili.

*Be mo Zvan Batisi swanlin be'n.
(Matie 11.2-19)*

¹⁸ Ninngɛ kwalaa mo Zozi yoli'n, Zvan Batisi menian'n-mo holi bali nun amannɛe be heleli yi. Zvan ko fele yi menian'n-mo anun nnyuan ¹⁹ ɔ ko swan be ye Min anwon elo ke be ho bisa yi ke: “Swanlan'n mo ye si ke ɔ le ba'n y'ɔ le wo anaan swanlan so'n te wo sian?”

²⁰ Mo be juli Zozi anwon ebele'n, be nwan: “Zvan Batisi a swan ye ke ye bala a bisa wo ke se swanlan'n mo ye si ke ɔ le ba'n y'ɔ le wo a, se kusɔ swanlan so'n te wo sian an, anun e han hele ye.”

²¹ Temɔn so'n, be mo ewue le kun be'n, Zozi ko man be nwon ko sa. Ɖ ko fwan wawe ete'n-mo mo be wo menian'n-mo anun'n, ese ɔ ko tike tike anyunsinlinwafue doon anyun'n. ²² M'ɔ yoli so'n, Zozi ko han ko hele be mo Zvan swanlin be'n ke: “Emo ho han mo emo a ti'n, ɔ non mo emo a nwun yi'n be hele Zvan. Emo a nwun ke anyunsinlinwafue'n-mo anyun'n-mo a tike tike, be mo be tia be to so'n-mo aja'n-mo a tinnge tinnge, kokobefue'n-mo anwon a ti, anzotliwafue'n-mo ti ejole, be mo b'a wu'n-mo a tinnge tinnge, ehianfoe'n-mo le ti Ejolekpa'n. ²³ Nyila han swanlan mo ɔ mminlin man yi dedi'n m'ɔ le yi wo min nun'n.”

²⁴ Mò bé mɔ Zvan sɔanlun bé'n salí hól'n, Zozi kò han Zvan ejòle ɔ kò hele menian'n-mɔ. Yí nwan: "Nzu like die yê emò hól nianlun yí ewá nun anun elɔ ɔ? Ndeɛ mɔ anwonman le fita anaan? ²⁵ Nan nzu like die yê emò hól nianlun ɔ? Emò hól nianlun sɔanlan m'ò wula taladie kanlanman anaan? Bé mɔ be wula esikafɔe ndaladie mɔ be ti lika kanlanman'n, menian sò'n-mɔ gua mmelemgbin'n-mɔ awulo. ²⁶ Anun nzu like die fɔón yê emò hól nianlun ɔ? Nyanman kpɔmanfɔe anaan? Yuo, mun kan mun kele emò ke ɔ tala Nyanman kpɔmanfɔe bɔbɔ. ²⁷ ɔ sanlun ke Zvan yê Ehele Ejòle'n kan yí ejòle ke:

*Nyanman nwan: Mɔn sɔan mɔn bɔfɔe'n
mun man ɔ di mwa wɔ nyunnun ɔ sesie wɔ atin'n."*

²⁸ Zozi kò han kò tɔ sɔ ke: "Mɔn kan yí ananhòle mun kele emò ke be wólí man sɔanlan fíí kò m'ò ti kpilí tala Zvan ɔ. Nan kɔsɔ sɔanlan bɔbɔ m'ò ti kaan sɔa Nyanman Belemgbin Mân nun anun'n, ɔ tala Zvan kpilí."

²⁹ Bagua'n, yí lih bé mɔ be dide ajule'n, be tielí Zvan anɔan ejòle'n be man ɔ sɔnɔnlin bé. Afí be nwonlin ke Nyanman atun die'n ti fɔón. ³⁰ Nan *Falisifɔe'n-mɔ non *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ die, like mɔ Nyanman kulo ke ɔ yɔ man bé'n, b'a ndie man. Ehi ati b'a man Zvan a nzɔn man bé.

³¹ Zozi kò tɔ sɔ ke: "Nwan bɔbɔ yê n vá ajulisɔ menian ehi-mɔ n zusu bé ɔ? Nwan yê be soman yí ɔ? ³² Be soman mmatonman nganngan mɔ be gugua gua nun asɔ, mɔ be le tetian be se bé manngɔn'n-mɔ ke:

*'Y'a bɔ abile dede emò a nzi man!
Y'a tɔ alvabɔ ejue dede emò a nzun man!'*

³³ ɔ sanlun ke Zvan Batisi walí, ɔ nni man alie, ese ɔ non man nzan, nan kɔsɔ emò nwan: 'Wawɛ ete yê ɔ wɔ yí nun ɔ!' ³⁴ Mân Baa'n kɔsɔ a a, ɔ di alie, ɔ non nzan, ese emò nwan: 'Be nian sɔanlan ehi, yí die, ɔ njɔnlin ejòle fíí ke alie non nzan ejòle ala yê ɔ jɔnlin ɔ. Yí manngɔn y'ɔ le bé mɔ be dide ajule'n ɔ non etefɔe'n-mò!' ³⁵ Nan kɔsɔ bé kwalaa mɔ be de Nyanman be dí'n, be kele ke Nyanman ti bengelɔe sakpa."

Falisifɔe Simɔn 'ba fele Zozi alie

³⁶ *Falisifɔe kɔn feleli Zozi ke ɔ bála a li like yí awulo. Mɛle mɔ be lila mgbá nun asɔ tɔbilí nun anwon'n, ³⁷ kulo sɔ nun asɔ balasua kɔn kò wólɔ ebele. Balasua sɔ'n si tutu. M'ò tili ke Zozi wɔ Falisifɔe nun awulo ebele ɔ le didi'n, ɔ kò fa anatílí bondoman tekee kɔn mɔ yí gua yɔ si'n kò a. ³⁸ Balasua'n kò jinlan Zozi aja ngwa. ɔ kò sun ɔ kò fa yí nyin emɔn'n ɔ kò lolɔa Zozi aja nun anwon. ɔ kò fa yí ti enyuan'n ɔ kò cici ɔ kò fa Zozi aja'n ɔ kò bɔ yí hue sɔ, ese ɔ kò fa anatílí'n ɔ kò bɔ yí ja nun anwon.

³⁹ Mò Falisifɔe'n m'ò feleli Zozi alie'n nwonlin yí sɔ'n, ɔ kò han yí ti anun ke: "Se sɔanlan ehi ti Nyanman kpɔmanfɔe sakpa a, ahan ɔ 'nwon ke balasua'n mɔ ɔ'a han yí'n ti etefɔe. ɔ sanlun ke ɔ si tutu."

⁴⁰ Mò anun Falisifɔe'n le kan ehi yí ti anun'n, Zozi kò kuku yí nwan sɔ ɔ kò han kò hele yí ke: "Simɔn, man n gán ejòle kɔn n géle wɔ."

Simɔn nwan: "Kpáin, kan."

⁴¹ Zozi nwan: "Anun menian nnyuan tua sɔanlan kɔn kalɛ. Nunhan kɔn tua jete fufue mma eya nnun, yê kɔn'n kɔsɔ tua jete fufue mma abulanun. ⁴² Kemò bé menian nnyuan'n nun bie fíí ngwala man yí kalɛ'n tua'n, sɔanlan'n m'ò bɔli be bɔsua'n kò fa kò hye bé. Menian nnyuan sɔ'n, nunhan benin yê ɛ de di ke ɔ 'kulo bian'n bɔ sɔ ɔ?"

⁴³ Simɔn kò bua yí ke: "Mɔn de mɔn di ke nunhan mɔ yí kalɛ die'n ti kpilí nun ɔ."

Zozi nwan: "Mò a han'n ti ananhòle."

⁴⁴ M'ò hanlun sɔ'n, ɔ kò fa balasua'n kò hele Simɔn, yí nwan: "Simɔn, a nwan balasua ehi? Ke m malí wɔ awulo ewa'n, a mman man mɔn nzue m'an nwonzin man mɔn ja nun anwon. Nan balasua ehi die, ɔ le yí nyin emɔn'n ɔ'a nwonzin mɔn ja nun anwon, ɔ'a fa yí ti enyuan'n ɔ'a cici. ⁴⁵ N juli ewa'n, a ndɔ man mɔn nun. Nan yí die, ke n wólɔli ewa nun angɔnmun yê ɔ falí mɔn ja'n-mò bɔli yí hue sɔ ɔ. ⁴⁶ A ngua man ngo m'ò ban fanlan mɔn ti nun asɔ. Nan yí die, anatílí kpa yê ɔ'a fa ɔ'a gugua mɔn ja nun anwon ɔ. ⁴⁷ Yí sɔ ati, mun kan mun kele wɔ ke balasua ehi, ehulo kpilí'n mɔ ɔ'a hulo mɔn'n dunman nun, yí ete'n kwalaaatin, yí ete bobolobe'n kwalaa m'ò sɔ'n, b'a fa yí kwalaa b'a hye yí. Nan sɔanlan mɔ yí ete nun a nzɔn man mɔ ke kò fa be kò hye yí'n, ehulo'n m'ò le yí'n ti kaan sɔa."

⁴⁸ Ehi a, Zozi kò han kò hele balasua'n ke: "B'a fa wɔ ete'n-mò b'a hye wɔ."

⁴⁹ Mò Zozi hanlun sɔ'n, bé mɔ bé non yí gua tɔbilí nun anwon'n kò han yí bé ti anun ke: "Sɔanlan ehi muonun ɔ ti yí die se dede m'ò fa sɔanlan ete ce yí ɔ?"

⁵⁰ Mò be 'kan sɔ bé ti anun'n, Zozi kò han kò hele balasua'n ke: "Wɔ dedi nun a le wɔ ngwan, kò alvaciɛ nun."

8

Mmalasua'n-mo mo be si Zozi so'n

¹ Ehi anzin, Zozi non yi menian bulu non nnyuan'n, be ko ho kulo kulo'n-mo aso. Be ko ho ko han Nyanman Anvan Ejole'n. Be ko bo Nyanman Belemgbin Man nun anwon Ejolekpa'n be ko hele menian'n-mo. ² Zozi 'ko a, anun mmalasua mmie-mo m'o tuli be nun wawe ete'n-mo o man be nwon sal'n si yi so. Mmalasua so'n-mo y'o le: Mali m'o fi Magidala mo Zozi tuli wawe ete nso yi nun'n. ³ Kuza m'o nian belemgbin *Elodi Antipası ninngge nun aso'n, yi yi Zvanun. Suzanun non mmalasua mmiekun-mo doon kpa. Be fa be anwondie'n be bua Zozi non yi menian'n-mo.

*Svanlan'n m'o gua bele nun anwon anyindala'n
(Matie 13.1-9, Maaki 4.1-9)*

⁴ Menian'n-mo fi kulo kulo'n-mo aso be ko a Zozi anwon ebele. Nan mo menian doon yialı yi nwon'n, o ko bu anyindala ehi o ko hele be. Yi nwan: ⁵ "Anun svanlan kon wo ebele. Cian kon, o ko ho *bele egua yi eho nun aso. Bele mma'n bie ko gua atun nun anvan. Menian'n-mo 'sin an, be tetia so. Nnonman'n-mo ko suso ko li. ⁶ Bie koso ko gua ebota nun aso. Kem o ngetie kpa nnon man ebele'n, bele'n fifili a, o ko yala. ⁷ Bie koso ko gua eminlan mmowe'n-mo anun, be non be be ko fifi nun kon. Eminlan mmowe'n-mo ko fu so. O'a man o'a nyo man kpa. ⁸ Bie koso ko gua asie kpa nun aso. O ko fifi o ko su mma doon kpa. Bele baka kon biala ko su mma eya kon."

Ese Zozi ko han ko to so ke: "Svanlan m'o si fasie'n, o fa sie!"

*Zozi anyindala'n m'o bu'n
(Matie 13.10-17, Maaki 4.10-12)*

⁹ Yi menian'n-mo ko bisa yi anyindala so nun abo. ¹⁰ Zozi ko bua be ke: "Emo die, nviaie nun ejole'n m'o to de Nyanman Belemgbin Man'n, Nyanman a yi a hele emo. Nan menian bu nga'n-mo die, be bu yi anyindala nun be kele be. O man be nian yi be nyinsu bobo a, be nwwun man yi. Be tie bobo a, be ndi man yi bu.

*Zozi 'ba tu anyindala nun abo
(Matie 13.18-23, Maaki 4.13-20)*

¹¹ "Anyindala ehi, yi bu y'o le ke: *Bele mma'n y'o le Nyanman Anvan Ejole'n. ¹² Menian'n mmie-mo ti ke atun nun anvan'n mo bele mma'n gual'i'n. Be tie Nyanman Anvan Ejole'n, nan koso Abonsanmon ba o yi ejole'n mo b'a ti'n fi be ahonlun nun anun. O man be nnyan man dedi nan b'a nyan ngvan. ¹³ Mmie-mo koso ti ke ebota'n mo bele'n gualı so'n. Be ti Nyanman Anvan Ejole nun an, be di yi nwon fe. Nan koso be mman man ejole'n nzo man ndian. Be de be di mele kaan sua ye se emian bie to be a, anun b'a yaci be dedi'n b'a to. ¹⁴ Bele'n m'o gualı eminlan mmowe nun anun'n, y'o le menian mo be tie Nyanman Anvan Ejole'n, nan koso o 'ko yi nyunnun an, be man nzusue, anwondie non man elie fu Nyanman Anvan Ejole'n mo b'a ti nun aso. Be nzu man mma dede o mmolo man. ¹⁵ Bele mma'n m'o gualı asie kpa nun aso'n, y'o le menian mo be tie Nyanman Anvan Ejole'n, be fa be sie be ahonlun nun anun kpa, be di ejole nun aso, be su mma.

*Kanlannie nun anwon anyindala'n
(Maaki 4.21-25)*

¹⁶ "Svanlan fi nzo man kanlannie, o nva o nwula man bokiti, anaan mgba abo. Nan o sie yi kanlannie'n baka nun aso, o man be mo be 'wolo sua nun anun'n, be nwwun asi. ¹⁷ Like biala m'o fia'n, o 'tu fite. Nviaie nun ejole biala 'fite jawe nun. ¹⁸ Emo yo anzoe, nan be tie yi kpa! O sanlun ke m'o le kaan'n, be 'ba man yi biegun. Nan m'o le man fi'n, kaan'n m'o susu ke o ko nyan yi'n, be 'toa yi be de."

*Zozi anianman'n-mo non yi nin
(Matie 12.46-50, Maaki 3.31-35)*

¹⁹ Zozi anin'n non yi nianman'n-mo, be ko a be ko to yi. Nan koso meninsonman'n mo b'a yia yi nwon nun ati, o man b'a nguala man yi nwon elo ju. ²⁰ Be ko bo Zozi amannie ke: "Wo nin non wo nianman'n-mo jijin ahanman elo, be kulo ke be nwwun wo nwon."

²¹ Mo be hanlun so'n, nan Zozi a se be mo be wo ebele'n ke: "Min nin non min nianman'n-mo y'o le menian mo be tie Nyanman Anvan Ejole'n, mo be nanndi so'n."

*Zozi 'ba gua anwonman kpili kon asi
(Matie 8.23-27, Maaki 4.35-41)*

²² Elehon kon Zozi non yi menian'n-mo ko fu elee kon anun. O ko han ko hele be ke: "Be man ye kpe asue'n ye ho yi nzin elo ebue kon." Mo Zozi hanlun so'n, ye be holi o. ²³ Nan mo be 'kpe asue'n, anun Zozi la elee nun anun o le dafi. Konmgba ala, anwonman kpili kon ko tu asubula

nin anyinsu. Asutue'n ko bo nzue ko gua elee nin anun. ²⁴ Ehi, yi menian'n-mo ko kpunng'e yi be ko tinnge yi. Be nwan: "Kpain, kpain, ye le wu o!"

Zozi ko tinnge o ko jajo aminle so ko hele anwonman'n non asutue'n. Anwonman'n ko jinlan, asutue'n ko gua asu. Ebele ko yo diin.

²⁵ M'o yoli so'n, Zozi ko bisa yi menian'n-mo ke: "Emo dedi'n wo nin?" Ejole'n ko sin be nwon, esulo ko han be. Be ko bisa bisa be nwon ke: "Nwan swanlan die yo le ehi? M'o jajo kele anwonman non asutue dede be man yi anyinnzo!"

*Zozi 'ba tu wawe ete doun fi swanlan kon anun
(Matie 8.28-34, Maaki 5.1-20)*

²⁶ Zozi non yi menian'n-mo, be ko kpe Galile asue'n. Be ko ho ko ju yi nzin elo ebue kon, Zelaz'i'n-mo man nin anun. Man so'n non Galile man'n, be nyan'n wo so. ²⁷ Mo Zozi 'ju asi nin ala, kulo nin asu swanlan kon ko a yi nwon ebele. Swanlan so'n, wawe ete wo yi nun. Yi nwon gua so, nan ene bie o. O nna man sua elo. O la asiel'e'n-mo asu. ²⁸ M'o nwonlin Zozi'n, o ko tian. O ko ho ko tu ko to yi ja nun. O ko tian sele kpa, Yi nwan: "Zozi, Anwunno Nyanman Kpili Awa, e se min se? Min 'sele wo, n'e se min sa fiti." ²⁹ M'o man o le kan so'n, yo le ke Zozi le man wawe ete'n m'o wo yi nun'n tu. Wawe ete'n to yi so mele'n bie anun. Be fa ngonzongonzoo be ci yi sa non yi ja a, o bubu nun. Wawe ete'n coun yi ko ewa nin anun.

³⁰ Zozi ko bisa yi ke: "E li se?"

Yi nwan: "Be fele min nwala nwala." Afi wawe ete doun kpa wo yi nun, yi ti ye o man o le kan so o. ³¹ Wawe ete so'n-mo ko sele Zozi ke n'o man be ko gua kunman kpunlon-mgbunlon nin anun. ³² Ebele lika so'n, anun mgbolike doun kpa le didi buka nin asu. Wawe ete'n-mo ko butu Zozi ke o man be atin maan be ho wolu mgbolike so'n-mo anun. Mo swanlan'n hanlin so'n, Zozi ko man be atin. ³³ Wawe ete'n-mo fi swanlan nin anun be ko fite. Be ko ho ko wolu mgbolike'n-mo anun. Mgbolike fatule kon'n ko tolu buka'n be ko ho ko gua asue nin anun, be ko kwalaa be ko nwan. ³⁴ Mo be mo be nian mgbolike'n-mo asu'n nwonlin yi so'n, be ko nwanndi. Be ko ho ko bo ejole so'n kpaye kulo, o non nanmue'n-mo asu. ³⁵ Be mo be tili ejole so'n, be wali nianlin ke o kpunlin yoli'n. Be 'ba ju Zozi anwon ebele a, swanlan'n mo anun wawe ete'n-mo wo yi nun nin anyinsu a ti. O wula taladie o ti Zozi aja abu ebele. Mo be nwonlin yi so'n, esulo hanlin be. ³⁶ Ke o kpunlin yoli mo wawe ete'n-mo fi swanlan nin anun be fiteli, mo be holi wolu mgbolike'n-mo anun, mo be 'ko a gua asue nin anun, mo bian nin anyinsu ti'n, be mo be nwonlin yi be nyinsu'n ko han yi kwalaa ko hele sian mma'n-mo. ³⁷ Zelaz'i man nin anun menian'n-mo kwalaa ko sele Zozi ke o 'si yi su. Zozi nwan: ³⁹ "Sa ko wo awulo, nan ko han yi kwalaa mo Nyanman a yo a man wo'n kele menian'n-mo." Bian'n koso ko ho o ko han yi kwalaa mo Zozi a yo a man yi'n ko hele kulo bondin'n.

Zvayilusi awa balasua'n,

*o non balasua'n m'o hanlin Zozi taladie'n
(Matie 9.18-26, Maaki 5.21-43)*

⁴⁰ Mo Zozi fi Galile asue nin anzin elo o 'sa ba'n, menian doun kpa ko a yi atin ele. O sanlin ke be kwalaa be nyan jin yi atin. ⁴¹ Kaan ce, Zufu'n-mo asonun sua nin asu kpain'n ko a, kpain so'n, be fele yi Zvayilusi. O ko tu ko to Zozi aja nun o ko sele yi ke o bala yi awulo elo. ⁴² O sanlin ke yi wa balasua konmga cein'n mo o'a li afue bulu non nnyuan'n, o le de ewue wu.

Mo bian'n hanlin so'n, Zozi ko tie. Mo be 'ko'n, menian doun si be su, anun be 'kan Zozi be mian be afian. ⁴³ O 'ba yo so'n, anun balasua kon wo menian'n-mo afian ebele. Moja tu balasua so'n yi afue bulu o non nnyuan ahu. O ko seci yi nwon esika kwalaaatin wo ayile eyolefue'n-mo elo. Nan koso yi nwon a nza man. ⁴⁴ O li Zozi anzin, o ko han yi taladie nin anwan'n. Ebele ala, moja'n m'o tu yi'n ko kpe.

⁴⁵ Zozi ko bisa menian'n-mo ke: "Nwan ye o'a han min taladie'n?"

Ehi nwan "Nan min o!" Ehi nwan: "Nan min o!" Pielu nwan: "Kpain, a nwun ke menian'n-mo le kan wo mian be afian, koso anun e le bisa ejole soa!"

⁴⁶ Mo Pielu hanlin ehi'n, Zozi nwan: "Swanlan bie a han min, o sanlin ke m'an nwun ke anwonsele kon fi min nun o'a fite."

⁴⁷ Balasua'n ko nwun nun ke b'a hyl yi. Ehi a, yi nwon ko woso yi o ko tu ko to Zozi aja nun. Menian'n-mo kwalaa anyunnun ebele, like mo yi ti ye o man o hanlin Zozi taladie'n, ese ke o kpunlin yoli mo yi nwon sahi ebele ala'n, o ko han yi kwalaa.

⁴⁸ Mo yi nwan teli'n, Zozi nwan: "Min wa balasua, ko anzonunjo nun, nan wo dedi nun a man wo nwon a sa."

⁴⁹ Anun Zozi anwan te wo ejole so. Bofue kon fi kpain Zvayilusi awulo elo wali a, yi nwan: "Zvayilusi, wo wa nun a wu, yi ti n'e ju kpain kon."

⁵⁰ Mɔ Zozi tɔli ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Zoayilusi ke: "Zoayilusi, gua wɔ ahɔnlɔn asi, nyan dedi ala, nɔn wɔ wa balasua'n, ɔ 'ba hɔn."

⁵¹ Mɔ be juli awulo ebɛle'n, Zozi ngɔ man sɔanlan fii atun ke ɔ wɔlv lika mɔ batɔnman'n la'n bie, sannan Pɛli nɔn Zɔan, nɔn Zɔaki, nɔn ste'n nɔn nian'n mɔ be le baa nun ala. ⁵² Bɛ koalaa be le di batɔnman nun anwɔn yale, be le sun. Mɔ Zozi nwunlin yi sɔ'n, yi nwan: "Emɔ yaci esuan'n nɔn batɔnman'n wuli man, ɔ le dafi."

⁵³ Mɔ Zozi hanln sɔ'n, bɛ koalaa be kɔ gɔlv yi nwɔn. ɔ sanln ke bɛ die, be si yi fɔɔn ke talua nun a wu. ⁵⁴ Ehi a, Zozi kɔ sɔ batɔnman nun asa, ɔ kɔ tian nun. Yi nwan: "Batɔnman, jasɔ!" ⁵⁵ Batɔnman'n kɔ tinnge, ebɛle ala ɔ kɔ jasɔ. Zozi nwan: "Be mɔn yi like li." ⁵⁶ Ejɔle'n kɔ sin ste'n nɔn nian nun anwɔn. Zozi tualɔ bɛ ke nɔn be kan like mɔ b'a nwun yi nun anwɔn ejɔle be kele sɔanlan fii.

9

*Zozi 'ba sɔan yi menian bulu nɔn nnyuan'n
(Matie 10.5-15, Maaki 6.7-13)*

¹ Ehi cian kɔn Zozi yialɔ yi menian bulu nɔn nnyuan nun an, ɔ kɔ man bɛ tunmin ke be fɔan wawe ete'n-mɔ, ese be mɔn nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sɔ. ² ɔ kɔ sɔan bɛ ke be hɔ bɔ Nyanmian Belemgbin Mɔn'n kpaye, ese be mɔn bɛ mɔ b'a fɔke'n ti akpɔle. ³ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "Emɔ ehɔle'n mɔ be le kɔ'n, nɔn be fa like fii be sa bɛ nwɔn. Nɔn be fa kpɔman, nɔn be fa bɔle, nɔn be fa alie, nɔn be fa esika, ese nɔn be fa taladie nnyuan. ⁴ Awulo mɔ emɔ kɔ sike nun'n, emɔ tɔnlan nun ebɛle dede ɔ ju emɔ ehɔle cian. ⁵ Kulo kɔsɔ mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ mɔ b'a nne man emɔ'n, emɔ kpɔkpala bɛ ja nun abɔ anyuan'n be gɔa ebɛle be hɔ. ɔ ti adanzie elie ke be ngɔala man emɔ sɔnmɔe bɔ." ⁶ Mɔ Zozi hanln sɔ yueli'n yɛ yi menian bulu nɔn nnyuan'n hɔli ɔ. Be hɔli bɔli Ejɔlekp'a'n be heheli menian'n-mɔ ese be manln nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sal.

*Belemgbin Elɔdi Antipasɔ nzusue'n
(Matie 14.1-12, Maaki 6.14-29)*

⁷ Ehi *Elɔdi m'ɔ ti Galile mɔn nɔn asɔ belemgbin'n kɔ ti yi koalaa mɔ Zozi nɔn yi menian'n-mɔ a yɔ'n. ɔ nnwun man m'ɔ jɔnlɔn ɔ, ɔ sanln ke menian mmie-mɔ le kele ke Zɔan Batisi m'ɔ wuli'n yɛ ɔ'a hɔn nun ɔ. ⁸ Mmie-mɔ nwan: "Nyanmian kpɔmanfɔe Eli yɛ ɔ'a fite ɔ." Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Daba Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ mɔ be wuli'n, bɛ nunhan kɔn yɛ ɔ'a hɔn nun ɔ." ⁹ Nan mɔ Elɔdi tɔli yi sɔ'n, yi nwan: "M'an man b'a kpe Zɔan ati'n. Nan nwan sɔanlan die yɛ be le kan yi ejɔle sɔa'n?" Ehika ati, ɔ kulo ke ɔ nwun Zozi.

*Zozi 'ba man menian akpu nnun alie di
(Matie 14.13-21, Maaki 6.30-44, Zɔan 6.1-14)*

¹⁰ Ehi Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n hɔli walɔ a, be kɔ han mɔ be yoli'n koalaa be kɔ hele yi. Mɔ be bɔli amannɛ yueli'n, Zozi nɔn bɛ ke kɔ ti bɛ nwɔn be kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yi Betisayida nun asɔ. ¹¹ Meninsɔnman'n kɔ nwun nun be kɔ si bɛ sɔ. Zozi kɔ sɔ bɛ nun, ɔ kɔ han Nyanmian Belemgbin Mɔn nun anun ejɔle ɔ kɔ hele bɛ. Bɛ mɔ be ndi man akpɔle mɔ be kulo ke be ti akpɔle'n, ɔ kɔ man be kɔ ti akpɔle.

¹² Kemɔ anun alie le san'n, yi menian bulu nɔn nnyuan' kpunngeli yi a, bɛ nwan "Kpain, lika mɔ ye wɔ'n ti fuaan. Yi ti, yaci menian'n-mɔ anun maan be hɔ kpɔnnde alie nɔn dabele kulo'n-mɔ nɔn nanmɔe'n-mɔ mɔ be mantan mantan ewa'n-mɔ asɔ."

¹³ Mɔ be hanln sɔ'n, Zozi kɔ bua bɛ ke: "Emɔ muonun mɔn be like li!"

Bɛ nwan: "Like mɔ ye le yi ewa nun ala y'ɔ le kpaɔn nnun'n ɔ nɔn ejue nnyuan'n. Se kɔsɔ ɛ kulo ke ye hɔ tɔ alie ye bɛle meninsɔnman ehi a?" ¹⁴ (Menian mɔ b'a yia ebɛle'n, be ju menian akpu nnun.)

Zozi kɔ han kɔ hele yi menian'n-mɔ ke: "Emɔ mɔn be tɛtanlan kpule abulanun abulanun." ¹⁵ Yi menian'n-mɔ kɔ yɔ m'ɔ heheli bɛ'n, be kɔ man menian'n-mɔ kɔ tetanlan asi. ¹⁶ Ehi, Zozi kɔ le kpaɔn nnun'n ɔ nɔn ejue nnyuan'n. ɔ kɔ tɔ yi nyɔn anwunno, ɔ kɔ la Nyanmian asi. ɔ kɔ hye kɔ man yi menian'n-mɔ ke bɛ kɔsɔ be hye be mɔn meninsɔnman'n. ¹⁷ Menian nwala ehi, bɛ koalaa be kɔ li dede bɛ kɔ kɔ yi. Yi bu'n mɔ hali'n ɔ ti ece mma bulu nɔn nnyuan.

*Pɛli 'ba han ke Belemgbin Ngɔvandefɔe'n y'ɔ le Zozi
(Matie 16.13-21, Maaki 8.27-29)*

¹⁸ Cian kɔn Zozi kɔ ti yi nwɔn ɔ kɔ hɔ asɔnɔn eyɔle, yi menian'n-mɔ kɔ kpɔ yi. Zozi kɔ bisa bɛ ke: "Menian'n-mɔ muonun, be bu ke nwan sɔanlan die y'ɔ le mɔn?"

¹⁹ Yi menian'n-mɔ nwan: "Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wɔ. Mmie-mɔ kɔsɔ nwan *Eli y'ɔ le wɔ. Mmiekun-mɔ nwan daba Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ mɔ be wuli'n, bɛ nunhan kɔn yɛ ɔ'a hɔn nun ɔ."

²⁰ Zozi kɔ bisa bɛ ke: "Nan emɔ kɔsɔ lli, emɔ bu ke nwan sɔanlan die y'ɔ le mɔn?"

Pielɩ jasohɩ a, yí nwan: “Kilisi'n, Belemgbin Nguandefo'e'n mɔ Nyanmian a soan yí'n y'ɔ le wɔ.”

Zozi 'ba han yí ewue'n non yí etinng'e nun anwon ejole
(Matie 16.20-28, Maaki 8.30-9.1)

²¹ Mɔ Pielɩ hanlin so'n, Zozi kɔ totua bé ke nán be kan be kele soanlan fíi. ²² ɔ kɔ han kɔ tɔ so ke: “ɔ di ke Mân Baa'n nwon amannɩe kpa. Izalayɩe mân nun anun mgbain'n-mɔ, non Nyanmian tɛɛyífoe mgbain'n-mɔ ɔ non mala nun asɔ mgbain'n-mɔ, be 'ba yí yí be tɔ. Be 'ba hun yí. Be kun yí a, yí cian nsan nun asɔ ɔ 'tinng'e.”

²³ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele bé kwalaa ke: “Soanlan m'ɔ kulo ke ɔ si mín so'n, n'ɔ susu yí ti ɔ gua yí nwon so. Nan alihuan biala, ɔ fá yí kulowa'n ɔ tó yí kɔmun so, nán ɔ sí mín so. ²⁴ ɔ sanlin ke soanlan m'ɔ kulo ke ɔ kpɔnnde yí ngɔan'n, ɔ 'wu. Nan soanlan m'ɔ kɔ hulo mín ɔ kɔ wu wɔ mín dunman nun'n, soanlan so'n, ɔ 'nyan ngɔan. ²⁵ Se soanlan kun nyan mân nin anun ninng'e'n kwalaaatin, nan se ɔ le man ngɔan an, anun nzu nvasoɩe die yê ɔ 'nyan yí so ɔ? ²⁶ Soanlan m'ɔ kɔ sa mín non mín Nwan Ejole nun anwon nyian'n, mele mɔ Mân Baa'n 'ba a yí anunminnyanmɔn'n ɔ non Sie'n non yí anwɔntɩe mmfo'e'n-mɔ anunminnyanmɔn nun anun'n, ɔ 'sa soanlan so nun anwon nyian. ²⁷ Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke menian ehi-mɔ mɔ b'a yia ewa'n, bé kwalaa be ngo yue man wu, mmie-mɔ 'nwon Nyanmian Belemgbin Mân'n bé nyinsu.”

Zozi anwon ekacie'n
(Matie 17.1-8, Maaki 9.2-8)

²⁸ Mɔ Zozi hanlin ejole so'n, yí nzin mɔle kun, ɔ non Pielɩ non Zɔan non Zɔaki, be kɔ fo buka kun asɔ be 'kɔ a yɔ asɔnɩn. ²⁹ Mɔ be 'yɔ asɔnɩn'n, Zozi anyun nun anun kɔ kaci. Yí taladie'n m'ɔ wula'n kɔ yɔ fufue hyɩɩn, m'ɔ wɔwɔ bé nyinsu ɔ. ³⁰ Ebele ala, menian nnyuan kɔ fite fite, be non Zozi le juɔ. Menian nnyuan so'n-mɔ y'ɔ le *Moyizɩ non *Eli. ³¹ Be wɔ Nyanmian anunminnyanmɔn nun anun. Ke Zozi 'kpɩn di yí junman'n dede mɔ ɔ 'fa wu Zoluzalemɔn kulo nun asɔ'n, yí nwon ejole yê anu be le kan ɔ. ³² Nafele kɔ hun Pielɩ non yí manngɔn'n-mɔ. Nan mɔ be tinngeli'n, be kɔ nwon Zozi anunminnyanmɔn'n non menian nnyuan'n m'ɔ non bé be jijin ebele'n.

³³ Mele mɔ menian nnyuan'n 'yaci Zozi ebele be kɔ'n, Pielɩ kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Kpɩn, ɔ ti kpa ke ye wɔ ewa. Yí ti ye 'bɔ tantɩ nsan. Wɔ die kun, Moyizɩ die kun, yê Eli kɔsu die kun.” (Pielɩ nnwun man ejole'n m'ɔ le kan nun anun). ³⁴ Mele m'ɔ 'kan ehi'n, bɔlé kun kɔ a kɔ hala bé so. Mɔ Zozi menian'n-mɔ nwonlin ke bɔlé nun a hala bé so'n, esulo kɔ han bé. ³⁵ Bɔlé nun anun, be kɔ ti anɩe bie. Anɩe so'n nwan: “Soanlan ehi ti mín Wa, m'an yí yí. Emɔ tie yí!” ³⁶ Mɔ anɩe so'n hanlin so yueli'n, be ngɔ nwon man soanlan fíi ke Zozi angɔnmun ala. Yí menian'n-mɔ kɔ muan bé nwan. Like mɔ be nwonlin yí mele so nun anun'n, be ngɔ bɔ so be ngɔ hele man soanlan fíi.

Zozi 'ba tu batɔnman kun anwon wawe ete'n
(Matie 17.14-18, Maaki 9.14-27)

³⁷ Ehi anzin, alɩe hanlin mɔ be fi buka nun asɔ be juli'n, menian dɔɔn kpa kɔ a kɔ kpa Zozi atɩn. ³⁸ Ebele ala soanlan kun kɔ tian menian'n-mɔ afian Yí nwan: “Kpɩn, mun 'sele wɔ kpa, tɔ wɔ nyan nian mín wa'n, mín wa kɔnngba cein'n! ³⁹ Wawe bie tɔ yí so. ɔ tɔ yí so ala, ɔ man ɔ tetian. ɔ kpusu batɔnman'n sele kpa. ɔ man ɔ cuin ngesele. ɔ kele yí yale. Eɩe ɔ nyaci man yí nun fɔtilifo. ⁴⁰ M'an sele wɔ menian'n-mɔ ke be tú wawe ete so'n. Nan b'a mantan yí dede b'a ngɔala man yí tu.”

⁴¹ Zozi nwan: “Menian mɔ be le man dedi, ati anun ete mma! Mɩn non emɔ ye tánlan dede ɔ há jú mele benin? N zɔ emɔ dede ɔ jú mele benin? Fa wɔ wa'n bala ewa!”

⁴² Mɔ batɔnman'n 'cuin kpunng'e Zozi'n, wawe'n kɔ tɔ yí asɩ, ɔ kɔ kpusu yí sele kpa. Nan m'ɔ yɔli so'n, Zozi kɔ juɔ aminle so kɔ hele wawe ete'n. Zozi kɔ man batɔnman nun anwon kɔ sa ɔ kɔ fá yí ɔ kɔ man yí si. ⁴³ Ejole'n kɔ sin bé kwalaa bé nwon wɔ Nyanmian tunmin kpili nun anyunnu.

Zozi 'ba bɔ yí ewue'n nun yí etinng'e nun asɔ biekun
(Matie 17.22-23, Maaki 9.30-32)

Kemɔ Zozi ninng'e'n kwalaa mɔ yoli'n tɩ sin menian'n-mɔ anwon'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: ⁴⁴ “Sian die, ejole'n mɔ mɩn 'ba han mɩn kele emɔ'n, emɔ fá be sie kpa. Be 'ba hyi *Mân Baa'n be wula menian'n-mɔ asa nun.” ⁴⁵ Yí menian'n-mɔ ngɔ ti man ejole so nun abu. Zozi ngɔ hehele man nun, ɔ man b'a ndɩ man yí bu. Kɔsu afi, be ngɔ nyan man anwɔnsele be ngɔ bisa man yí ejole so nun anwon kosuan.

Soanlan m'ɔ ti kpili tala bé kwalaa'n
(Matie 18.1-5, Maaki 9.33-37)

46 Akpɔlɔwa kɔn tɔli Zozi menian'n-mɔ afian. Akpɔlɔwa sɔ'n y'ɔ le ke be le kpɔnnde sɔanlan m'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa'n bɛ afian ebɛle. 47 Mɔ be 'su akpɔlɔwa sɔ'n, Zozi kɔ nwun mɔ anun be le junlun'n. Ehi a, Zozi kɔ fa batɔnman kaan kɔn kɔ sie y'i nwɔn ebɛle, 48 y'i nwan: "Sɔanlan m'ɔ kɔ le batɔnman ehi mɔn dunman nun'n, anun mɔn muonun yɛ ɔ'a le mɔn ɔ. Yɛ sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ sɔ mɔn nun'n, anun ɔ'a sɔ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlin mɔn nun anun. ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ ti kaan emɔ kwalaa afian ewa'n, y'i yɛ ɔ ti kpili tala y'i manngun'n-mɔ ɔ."

Sɔanlan m'ɔ mgbɔ man emɔ'n anun ɔ ti emɔ die (Maaki 9.38-40)

49 Zɔan jasɔli a, y'i nwan: "Kpɔin, y'a nwun bian kɔn ke ɔ le fa wɔ dunman'n fɔan wawe etɛ'n-mɔ, nan y'a totua y'i ke nɔn ɔ yɔ sɔ kɔn. ɔ sanlin ke ɔ nɔn man yɛ nun bie."

50 M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Nɔn be totua y'i, ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ mgbɔ man emɔ'n, anun ɔ nɔn emɔ ti kɔn."

Samali mɔn nun anun kulo kɔn anwɔn ejɔle'n

51 Mɔ anun Zozi nyanmiansɔ ehɔle cian'n le kpunngɛ'n, ɔ kɔ si y'i hue ke ɔ 'kɔ Zoluzalemɔn. 52 ɔ kɔ sɔan menian y'i nyunnun. Be kɔ hɔ kɔ ju Samali mɔn nun anun kulo kɔn asɔ. Be 'kɔ a kpɔnnde lika mɔ be 'sike ɔ. 53 Kulo sɔ nun asɔ menian'n-mɔ ngɔ sɔ man bɛ nun. ɔ sanlin ke Zozi le kpe nun ebɛle ɔ kɔ Zoluzalemɔn. 54 Mɔ y'i menian'n-mɔ Zɔan nun Zɔaki nwanlin y'i sɔ'n, bɛ nwan: "Yɛ Mɔn, ɛ kulo ke ye man sɔn fi anwunno ɔ tɔ kulo sɔ nun anun ɔ bɔ bɛ bɔsɔ ɔ?" 55 Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zozi kɔ kpe y'i nyun bɛ nwɔn elɔ ɔ kɔ tu bɛ nyunnun. 56 Be fi ebɛle be kɔ hɔ kulo fɔfɔle asɔ.

Be mɔ be kulo ke be si Zozi sɔ'n (Matie 8.19-22)

57 Mɔ anun bɛ ja wɔ nun be le kɔ Zoluzalemɔn'n, sɔanlan kɔn kɔ han kɔ hele Zozi ke: "Yɛ Mɔn, lika kwalaa mɔ ɛ 'kɔ'n, mɔn 'si wɔ sɔ."

58 Zozi nwan: "Aminsɔn'n-mɔ, be le bɛ bɔe be da nun. Nɔnman'n-mɔ kɔsɔ le bɛ sɔ. Nan *Mɔn Baa'n, y'i die, ɔ le man lika fii m'ɔ da de y'i enwɔnmian ɔ."

59 Zozi feleli sɔanlan fɔfɔle a, y'i nwan: "Wɔ, si mɔn sɔ."

Sɔanlan sɔ'n kɔsɔ nwan: "Kpɔin, man mɔn atun maan n gɔ n zie mɔn si kwalaaaka."

60 M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua y'i ke: "Yaci ewue mma maan be sie bɛ fuin'n-mɔ, nɔn wɔ die, kɔ bɔ Nyanman Belemgbin Mɔn nun anwɔn kpayɛ'n."

61 Sɔanlan fɔfɔle bieku kɔsɔ kɔ han kɔ hele Zozi ke: "Kpɔin, mɔn die, mɔn 'si wɔ sɔ o, nan kɔsɔ man mɔn atun maan n gɔ n gɔli mɔn nville'n-mɔ kwalaaaka."

62 Zozi nwan: "Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ si mɔn sɔ'n, se ɔ susu y'i nzin ejɔle a, anun ɔ'a nze nvata man Nyanman Belemgbin Mɔn nun anun junman elie sɔanlan."

10

Zozi 'ba sɔan menian abulasɔ nɔn nnyuan

1 Ehi anzin, yɛ Mɔn kɔ y'i menian abulasɔ nɔn nnyuan bieku. ɔ kɔ sɔan bɛ nnyuan nnyuan ke be li mɔa kulo'n-mɔ kwalaa asɔ ɔ nɔn lika kwalaa mɔ y'i muonun ɔ 'ba sɔ'n. 2 Y'i nwan: "Mmaka mma'n mɔ be 'ti'n te sɔn, kɔsɔ ajunmanfɔv'n-mɔ a nzɔn man. Y'i ti, emɔ sɛle ebo nun asɔ mɔnlian'n maan ɔ gɔa ajunmanfɔ dɔn y'i ebo nun asɔ. 3 Emɔ hɔ! Mɔn sɔan emɔ ke mɔa mma-mɔ bedi'n-mɔ afian. 4 Ehɔle mɔ emɔ le kɔ'n, nɔn be fa esika, nɔn be fa bɔle, nɔn be fa mgbabɔ, nɔn be jinlan atunnun be bisa sɔanlan fii ahɔn.

5 "Se emɔ ju elɔ a, awulo biala mɔ emɔ kɔ wɔlɔ nun'n, emɔ li mɔa hɔn ke: 'Alvaciɛ hɔn emɔ kwalaa mɔ be wɔ awulo ehi anun'n.' 6 Se alvaciɛ sɔanlan wɔ awulo sɔ nun anun an, emɔ alvaciɛ'n 'kan y'i. Se ɔ ti man sɔ a, emɔ alvaciɛ'n 'ka emɔ elɔ. 7 Emɔ tɔnlan awulo sɔ nun anun ebɛle. Alie biala mɔ be kɔ fele emɔ y'i nwɔn'n, emɔ nɔn bɛ li be nɔn sɔ nzan'n. Afi ɔ fata ke kpafɔ biala nyan y'i junman nun anwɔn ahɔtua. Nɔn be di tutanlan.

8 "Kulo biala mɔ emɔ kɔ ju sɔ'n, se be de emɔ a, like biala mɔ be kɔ tɔn be kɔ man emɔ'n, emɔ li. 9 Emɔ mɔn kulo sɔ nun asɔ nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sa, ese be sɛ kulo mma'n-mɔ ke: 'Nyanman Belemgbin Mɔn nun an kpunngɛ emɔ.' 10 Nan kulo kɔsɔ mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ mɔ b'a nne man emɔ'n, emɔ fite bɛ gua nun asɔ, be sɛ ke: 11 'Emɔ kulo'n muonun asɔ anyɔan'n mɔ ɔ'a bɔ ɔ'a gua yɛ ja'n-mɔ anwɔn'n, ye le kpɔkpala ye gua emɔ anwɔn. Nan kɔsɔ, emɔ nwɔn y'i ke Nyanman Belemgbin Mɔn nun an kpunngɛ emɔ.' 12 Mɔn kan y'i ananhɔle mɔn kele emɔ ke kulo sɔ'n, ndɛɛ ebua cian nun anun, ɔ 'nwun yale tala *Sɔdamɔn kulo'n."

Kulo'n-mɔ mɔ be nne man Zozi be nni man'n (Matie 11.20-24)

13 "Emɔ Kolazin amma, munnzue hɔn emɔ! Emɔ Betsayida amma, munnzue hɔn emɔ! Afi asinbenwɔn ninngɛ'n-mɔ mɔ be yɔli y'i emɔ afian'n, se be yɔli y'i *Tii nɔn *Sidɔn kulo'n-mɔ asɔ a, ahan nde-nde kpa, ebɛle menian'n-mɔ a tanlan asi, b'a wula kotoku b'a bɔ nzɔan m'ɔ kele

ke b'a nun bé nwon b'a kaci bé abalabò'n. ¹⁴ Ehi ati, yale mó emò 'ba nwon yí'n, ó 'tala Tii non Sidun amma'n-mò dié'n. ¹⁵ Emò Kaperehawòmnon amma, emò jónlín ke bé 'kuku bé nwon sò dede bé non Nyanmian se ó? Cεce. Bé 'kan emò así dede emò ju sín m'ò le man ayuelie nun anun."

¹⁶ Eεe Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò ke: "Sòanlan m'ò kò tie emò ejòle'n, anun ó'a tie mín. Sòanlan mó ó'a nzo man emò nun'n, anun mín yé ó'a nzo man mín nun ó. Yé nunhan mó ó'a nzo man mín nun'n, anun sòanlan'n m'ò sòanlún mín nun anun yé ó'a nzo man ó."

Menian abulasò non nnyuan nin esa ewale nun

¹⁷ Ehi, menian abulasò non nnyuan'n mó Zozi sòanlún bé'n kò hò kò a. Bé 'ba a, anun b'a li fe. Bé nwan: "Yé Mún, ye bó wó dunman nun ala, wawe ete'n-mò ngwala man yé nyunnun jinlan!"

¹⁸ Zozi nwan: "Ó tí sò. Mún 'nian an, anun *Satan fi anwunno ó'a yí ó'a tò así ke nyanmian'n m'ò le kpe mian ó. ¹⁹ Emò nían, m'an man emò tunmin ke emò nándi owo non nyanmian aka'n-mò asò, m'an man emò tunmin ke emò tíá emò kpòfòe'n tunmin dié nun asò. Like fíí ngò huála man emò yo. ²⁰ Nan kusò nán bé di fe ke wawe ete'n-mò ngwala man emò anyunnun jinlan, nan emò lí fe ke b'a hele emò dunman'n wò Nyanmian Belemgbin Mân nun anun εò."

Sie'n non Baa'n

(Matie 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Mele konngba sò'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kò man Zozi kò li fe. Yí nwan: "Mín Sì, wó mó ε bóli anwunno non asie'n, mín 'da wó así. Ó sanlín ke a yí nviálie nun ninnge'n-mò a hele mmátònman éhi-mò. Nan bé mó bé nwan bé sí ngele ó non bé mó bé sí kalata'n, a man b'a nwwun man yí. Mín Sì, ó tí ananhòle, a man ó'a yo sò. Ó sanlín ke mó ε hulohi nun anun. Yí tí, mín da wó así. ²² Mín Sì, a fa tunmin'n kwalaa a wula mín sa nun. Se nán Sìε nun angòmùn cein an, sòanlan fíí nzi man Baa'n. Yé se nán Baa'n kusò angòmùn cein, ó non ke bé mó Baa'n kulo ke ó yí Sìε'n kele bé nun an, sòanlan fíí kòn nzi man Sìε'n."

²³ Mó Zozi hanlún sò yueli'n, ó kò kpe yí nyun yí menian'n-mò anwòn εò. Yí nwan: "Nyila hán emò wò nunhan mó emò anyò'n'n nwwun yí nun anwòn! ²⁴ Afi mún kan yí ananhòle mún kele emò ke daba Nyanmian mgbòmanfòe'n-mò dòn kpa, non daba mmelemgbin dòn kpa hulohi ke ahan bé nwwun mó emò anyin nwwun yí'n, kusò bé nyin a nwwun man yí. Bé hulohi ke ahan bé tí mó emò le tí'n, kusò b'a ndi man."

Samali bian ati anun kpa nin anwòn anyimndala'n

²⁵ Ehi, *mala nun asò kpain'n kòn kò jasò, ó 'sò Zozi nian. Ó kò bisa yí kosuan ke: "Kpain, anun nzuke yé mún yo a, n gò nyan nyanmiansò ngòan'n m'ò le man ayuelie nun ó?"

²⁶ Zozi nwan: "Nzu ejòle die yé b'a hele wò yé mala nun anun ó? Se ε kungga a, ε tí yí bó se?"

²⁷ Bian'n nwan: "Ó di ke ε fa wó ahònlún'n kwalaa, ó non wó ekalá'n kwalaa, ó non wó anwonséle'n kwalaa, ó non wó ajònlún'n kwalaa, ε kulo yé Mún m'ò tí wó Nyanmian'n. Eεe ó di ke ε kulo wó manngòn ke wó muonun wó nwon."

²⁸ M'ò hanlún sò'n, Zozi nwan: "Inhn, a bua yí kpa. Kò nán yo yí sò, ε 'ba nyan ngòan." ²⁹ Ehi, kemò mala nun asò kpain'n kulo ke ó bu yí nwon bí nin ati, ó kò bisa Zozi ke: "Anun nwan lú yé ó tí mín manngòn'n?" ³⁰ Zozi kò sòsò ejòle sò, yí nwan: "Anun bian kòn fi Zoluzalémòn, ó le sín kò Zoliko. Atunnun, kodiawu-mò kò hyí yí, bé kò le yí nwon ninnge'n kwalaaatin, bé kò bili yí dede ó ka m'ò wu, nán b'a yaci yí ebele b'a hò. ³¹ Nyanmian tee'yífe kòn kò fa atun sò'n. Ó hòli dede mó yí nyin bóli bian'n mó b'a li yí awue nun ala a, ó kò sin ahanmian, yé ó kò hò. ³² *Levifòe kòn kusò a kò ju ebele, yí nyin bóli bian nun ala a, ó kò sin ahanmian, yé ó kò hò. ³³ Nan Samali bian kòn, mó yí kusò ó le kpe nun sin'n, ó kò a kò ju wuluwafòe nun anwòn ebele. M'ò nwwunlín wuluwafòe'n, koun kò hun yí sònmán. ³⁴ Ó kò hyòli kò kpunnge yí, ó kò gugua yí nganlan'n-mò anun ayile, ó kò cíci sò. Eεe afunlunmun'n mó yí muonun ó tí sò'n, ó kò fa wuluwafòe'n kò sie sò, ó non yí kò hò kpènunsin sua kòn anun, nán ó'a nian yí. ³⁵ Bé lálí alíε húnlún, ó kò yí esika kò man bian'n m'ò le kpènunsin sua'n, nán ó'a han ó'a hele yí ke: 'Mún kò ó, yí tí, nian bian éhi asò kanlanman. Mele mó mún 'ba sa mún ba ewa'n, kale biegun mó ε kò bó yí nwon'n, mín 'tua mín man wó.' "

³⁶ Ehi a, Zozi nwan: "É nian an, anun bé menian nsan'n, benin y'ò tí sòanlan'n mó ahan kodiawu'n-mò kún yí'n, yí manngòn ó?" ³⁷ Mala nun asò kpain'n nwan: "Nunhan m'ò nwwunlín yí nwon anwunnòe ó yòle yí ye nun ó." M'ò buali éhi'n, nán Zozi a se yí ke: "Wó kusò, kò nán yo yí sò ala."

Maati non Mali

³⁸ Kemò anun Zozi non yí menian'n-mò aja wò atunnun'n, bé hòli juli kulo kòn asò. Mó bé juli ebele'n, balasua kòn kò sike bé yí awulo. Bé fεle balasua sò'n Maati. ³⁹ Maati le yí nianman balasua kòn ebele, bé fεle yí Mali. Mali kò tanlan yé Mún aja abò, ó le tie ejòle'n m'ò le kan'n, ó non ninnge'n-mò m'ò le kele'n. ⁴⁰ Maati dié, anun yí nyun a búlò kpa, ó le yo like maan bé di.

Ɔ kɔ a kɔ tɔ bɛ. Yɪ nwan: “Yɛ Mɪn, kɛmɔ mɪn nianman nun a yaci junman'n kɔalaa a kpɔlɔ mɪn'n, ɔ njɔi man wɔ ɔ? Kan kele yɪ kɛ ɔ bala a bɔka mɪn.”

⁴¹ Yɛ Mɪn kɔ bua yɪ kɛ: “Maati, Maati, ɛ lɛ susu, ɛsɛ ɛ lɛ di ninngɛ dɔɔn anwɔn yalɛ. ⁴² Nan kɔsɔ like kɔnmɔban cein ala yɛ ɔ ti cunnɔn ɔ. M'ɔ ti kpa'n, yɛ Mali a fa nun ɔ. Sɔanlan fii ngɔala man yɪ tɔa de.”

11

*Zozi nun asɔnun ɛyɔlɛ'n
(Matie 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Elɛhɔn kɔn, Zozi hɔli asɔnun ɛyɔlɛ lika bie. M'ɔ yɔli asɔnun yueli'n, yɪ menian'n-mɔ anun kɔn kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: “Yɛ Mɪn kele yɛ kɛ bɛ kpɔn bɛ yɔ asɔnun'n kɛ Zɔan heleh yɪ menian'n-mɔ'n.” ² Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Sɛ ɛmɔ 'yɔ asɔnun an, ɛmɔ hɔn kɛ:

Mɪn Si, man yɛ fá anyɔnnzɔ
yɛ bɔ wɔ dunman nwanzzan-nwanzzan'n.
Man wɔ belemɔbin elie mɛlɛ'n jú.

³ Alihian biala alie m'ɔ fata'n, fa man yɛ.

⁴ Fa yɛ ɛtɛ'n-mɔ ce yɛ kɛ
yɛ kɔsɔ yɛ fa yɛ ce bɛ mɔ bɛ fɔn yɛ'n.
N'ɛ yaci Abɔnsanmɔn maan ɔ laka yɛ.”

⁵ ɛsɛ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ biekuɔn kɛ: “Yɛ bú yɪ kɛ ɛmɔ anun kɔn le yɪ manngɔn. Alumnun ɔ'a hɔ a tɔ yɪ manngɔn sɔ'n, yɪ nwan: ‘Mɪn nianman, fɛ mɪn kpaɔn nsan. ⁶ Ɔ sanlɔn kɛ mɪn manngɔn kɔn fi atin ɔ'a a tɔ mɪn, n ne man like mɔ ɔ 'di ɔ.’

⁷ “Yɛ bú yɪ kɛ nunhan'n mɔ bɛ le sele yɪ kpaɔn'n la yɪ sua nun akunnun elɔ, yɪ nwan: ‘Yaci mɪn koun! M'an tɔ mɪn anɔan nun anun. Mɪn nun mɪn yɪ nun mɪn mma'n-mɔ y'a la. Mɪn ngɔala man jasɔ nán m'an fa kpaɔn'n m'an man wɔ.’ ⁸ Mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ, sɛ bɔbɔ bian nun a njasɔ man ɔ a mman man yɪ manngɔn'n kpaɔn an, yɪ manngɔn'n 'bɔ anɔan'n dede ɔ kpati jasɔ. Ɔ 'fa yɪ kɔalaa mɔ yɪ manngɔn nun a mian yɪ nwɔn'n man yɪ.

⁹ “Mɪn kɔsɔ mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ ɛmɔ bisa nán ɛmɔ 'nyan yɪ. ɛmɔ kpɔnnde nán ɛmɔ 'nwun yɪ. ɛmɔ bɔ anɔan'n nán bɛ 'tike. ¹⁰ Ɔ sanlɔn kɛ sɔanlan biala m'ɔ kɔ bisa like'n, bɛ fa bɛ man yɪ. M'ɔ kɔ kpɔnnde like'n, ɔ nwun yɪ. M'ɔ kɔ bɔ anɔan'n kɔsɔ, bɛ tike.

¹¹ “ɛmɔ anun benin yɛ sɛ yɪ wa bisa yɪ ejue a, ɔ fa owo man yɪ ɔ? ¹² Anaan sɛ yɪ wa'n bisa yɪ kolonvia a, ɔ fa nyanmian aka man yɪ ɔ? ¹³ ɛmɔ lɔli mɔ ɛmɔ ti ɛtɛfɔɛ'n, ɛmɔ sɪ ninngɛ m'ɔ ti mgbakpa bɛ fa bɛ man bɛ mma'n-mɔ. Sɛ'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n lɔli yɛ kanngɔ, ɔ ngo fa man Wawɛ Nwanzzan-nwanzzan'n ɔ ngo mman man bɛ mɔ bɛ le bisa yɪ nun ɔ!”

*Zozi nun bɛ mɔ bɛ kpa yɪ'n-mɔ
(Matie 12.22-30, Maaki 3.22-27)*

¹⁴ Elɛhɔn kɔn Zozi kɔ tu wawɛ ɛtɛ fi bian kɔn anun. Wawɛ ɛtɛ sɔ'n man bian'n tɔ amunle. Mɔ Wawɛ ɛtɛ'n fiteli'n, bian'n kɔ juɔ. Ejɔlɛ'n kɔ sin menian'n-mɔ anwɔn kpili sɔnman. ¹⁵ M'ɔ yɔli sɔ'n, mmie-mɔ nwan: “Belizebulu m'ɔ ti mmɔnsanmɔn'n-mɔ kpain'n y'ɔ man yɪ tunmin maan ɔ tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ” ¹⁶ Mmie-mɔ kɔsɔ kulo kɛ bɛ sua yɪ ngaa. Bɛ nwan: “Sɛ wɔ tunmin'n fi Nyanmian elɔ sakpa a, anun yɔ asinbenwɔn like kɔn maan yɛ nwún yɪ.”

¹⁷ Nan kɛmɔ anun Zozi sɪ mɔ b'a jɔnlɔn'n, yɪ nwan: “Belemɔbin man biala mɔ nun menian'n-mɔ kpɛ bɛ nyin bɛ kɔn elɔɛ'n, mɔn sɔ'n 'bɔ asi, ebele sua'n-mɔ 'bubu gua. ¹⁸ Nan sɛ *Satan nun yɪ nwɔn kɔn elɔ a, ɔ 'yɔ sɛ nán yɪ belemɔbin mɔn nun a jinlan yɪ ja nun? Afɪ ɛmɔ le kele kɛ n ne Belizebulu tunmin'n yɛ mɔn fa mɔn tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ. ¹⁹ Sɛ n ne Belizebulu tunmin'n yɛ mɔn fa mɔn tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ a, anun ɛmɔ amma'n-mɔ, tunmin benin yɛ bɛ die bɛ fa bɛ tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ? ɛmɔ amma'n-mɔ muonun yɛ bɛ 'bu ɛmɔ fɔɔ ɔ. ²⁰ Mɔn kan yɪ ananhɔle mɔn kele ɛmɔ kɛ n ne Nyanmian tunmin'n yɛ mɔn fa mɔn tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ. Yɪ bu kele kɛ Nyanmian le di yɪ belemɔbin nun ɛmɔ afian ɛwa.

²¹ “Mɛle mɔ sɔanlan kɔn ti akpale kpa, m'ɔ le elɔɛ ninngɛ ɔ sɪsa yɪ awulo'n, bɛ ngɔala man yɪ wua. ²² Nan sɛ sɔanlan fufɔle fite ebele mɔ yɪ sa kɔala m'ɔ le awulo'n, ɔ tɔa yɪ de yɪ elɔɛ ninngɛ'n kɔalaa m'ɔ susu yɪ ti gua sɔ'n, ɔ ce yɪ nwɔn ninngɛ'n ɔ man menian'n-mɔ.

²³ “Sɔanlan m'ɔ nnɔn man mɪn afan'n, anun ɔ kpa mɪn. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ nun mɪn yɛ nwohuan man ninngɛ'n-mɔ anɔan'n, anun ɔ bɔ bɛ asanndie.

*Wawɛ ɛtɛ nun esa ɛwale nun
(Matie 12.43-45)*

²⁴ “Mɛle mɔ wawɛ ɛtɛ'n fi sɔanlan kɔn anun kɔ fite'n, ɔ kɔ ɛwá'n-mɔ anun elɔ ɔ kɔ kpɔnnde lika ɔ tanlan de yɪ ɛnwɔnmian. Sɛ ɔ kɔ nán ɔ'a nnyan man bie fii a, yɪ nwan: ‘Mɪn 'sa mɔn kɔ wɔlɔ mɔn sua'n mɔ n vi nun m'an fite nun anun biekuɔn.’ ²⁵ Sɛ ɔ ba ɔ ju ebele nán ɔ nwun kɛ b'a kpekpiian nun b'a sesie nun kanlanman an, ²⁶ ɔ kɔ fa wawɛ ɛtɛ nsɔ mɔ bɛ ti anun ti ɛtɛ tala yɪ

o ba. Be wolv sua nun anun, be ka ebele be tanlan. Yi be-yue-asie, svanlan so nun asitanlan'n yo esulo tala daba die'n."

Nyila kpa'n

²⁷ Mo Zoi hanlin so yueli'n, balasua kon ko tian nun menian'n-mo afian elo. Yi nwan: "Nyila han balasua chi m'o woli wo ese o nvanlin wo'n!"

²⁸ Nan mo balasua nun anvan tol'n, Zoi nwan: "Nyila lili han be mo be tie Nyanman Anvan Ejole'n mo ese be nanndi so'n!"

Menian'n-mo 'ba bisa Zoi asinbenwon like kon
(*Matie 12.38-42*)

²⁹ Kem o anin menian dvon kpa le yia Zoi anwon ebele'n, o ko han ko hele be ke: "Ajulisv menian'n-mo ati anun ti ete. Be kulo ke be yo asinbenwon like be kele be. Nan be nyo man asinbenwon like fit kon be ngele man be. Asinbenwon like mo be 'yo be kele be'n, yo le kpo'manfve *Zonasv die'n. ³⁰ O sanlin ke anun Zonasv ti nzole wo Ninninvv amma'n-mo anyunnun. *Man Baa'n koso 'ba kaci nzole wo ajulisv menian chi-mo anyunnun. ³¹ Cian mo Nyanman 'bua man'n ndee'n, balasua'n mo anun o ti Saba man nun anun belemgbin'n, o 'ba jasv jinlan o bu ajulisv menian'n-mo fvo. O sanlin ke o fi hvv o walv tielv belemgbin bengelfve Salomv ejole'n. Nan koso svanlan kon wo ewa m'o tala Salomv o! ³² Cian mo Nyanman 'bua man'n ndee'n, Ninninvv amma'n-mo 'ba jasv be jinlan be bu ajulisv menian'n-mo fvo. O sanlin ke mele mo be tili Nyanman Anvan Ejole'n mo Zonasv hanlin heleli be'n, be nunlin be nvon be kacili be abalabv'n. Nan koso svanlan kon wo ewa m'o ti kpili tala Zonasv o!"

Anyian nun anwon ejole'n
(*Matie 5.15; 6.22-23*)

³³ Ese Zoi nwan: "Svanlan fit nv o kanlannv o nva wula man bokiti avo, nan be so be sinnze yi anwunno maan be mo be le wolv sua nun anun'n nwun av. ³⁴ Wv nvn'n ti ke wv nvonnaan nun av kanlannv. Se wv nvn'n nwun av a, anun wv lika kvalaatin wv jawe nun. Nan se wv nvn'n ti man kpa a, anun wv nvonnaan'n wv awosin nun. ³⁵ Yi ti, sie wv nvon ye nan jawe'n mo e ti nun nun a ngaci man awosin. ³⁶ Se wv nvonnaan'n lika kvalaatin wv jawe nun, mo yi lika fit nnon man awosin nun'n, wv nvonnaan'n 'ta ke kanlannv'n ta wv nvon'n."

Zoi 'ba bo Falisive'n-mo

nvn mala nun avo mgbain'n-mo sasan
(*Matie 23.1-36, Maaki 12.38-40*)

³⁷ Chi, mo Zoi anvan tol'n, *Falisive kon ko fele yi ke o bala a li like yi awulo. Mele mo be lila mgba nun avo tvbdi nun anwon'n, ³⁸ Falisive'n ko nwun ke Zoi a nwanzinman yi sa koso o le fa di like. Ejole'n ko sin Falisive nun anwon.

³⁹ Chi a, ye Mun ko han ko hele yi ke: "Emo Falisive'n-mo, ke emv ti yi nun anun. Emv nwanzin kangv'n non talie nun anzin, nan koso avue non ajonlin ete ngvnmv yo wo emv ati anun o. ⁴⁰ Senvv ti ke emv! Nyanman m'o bvl like nun anzin'n, nan yi konmgba'n yo bvl yi kunnun nun o? ⁴¹ Yi ti, emv yi be kunnun be bo afvle be man ehianfve'n-mo. Se emv yo yi so a, emv asitanlan'n b'a yo nwanzan-nwanzan man emv.

⁴² "Munnzue han emv Falisive'n-mo! O sanlin ke emv ebo nun avo ninge ke mantv non lu o non munmuin munmuin'n-mo, se emv tti a, emv bu nun bulu be tu kon be man Nyanman. Nan koso emv ngan man ananhvle ese emv ngulo man Nyanman. Like mo ahan o di ke emv yo'n, o non yi nzin die'n-mo'n, yi ahv.

⁴³ "Munnzue han emv Falisive'n-mo! O sanlin ke emv kulo ke menian'n-mo kvalaa nwun emv. Yi ti, avonin sua'n-mo anun bia'n-mo m'o jivin be nyunnun nun avo ye emv tetanlan o. Gua nun avo, emv kulo ke menian'n-mo bebele be nvon av nan b'a bisa emv ahv.

⁴⁴ "Munnzue han emv! O sanlin ke emv ti ke asielv mo menian'n-mo nzi man ke b'a sie svanlan ebele mo be nanndi so o!"

⁴⁵ Mo Zoi hanlin so'n, mala nun avo kpain'n kon jasvli a, yi nwan: "Kpain, e kan ejole ke mo e le kan yi ebele nun an, anun e le bo ye koso ye amgba!"

⁴⁶ Zoi nwan: "Munnzue han emv mala nun avo mgbain'n-mo koso bie! O sanlin ke emv man menian'n-mo ssva bvl nvnv nvnv, koso emv nva man be sa betia kon bobv be mmuka man be.

⁴⁷ "Munnzue han emv! O sanlin ke emv tv Nyanman mgbvmanfve'n-mo mo emv anan-mo hunlin be'n seka nun avo kanlanman kanlanman! ⁴⁸ Emv yo so be kele ke be jin be nan-mo anzin. Afi emv anan-mo kun mgbvmanfve'n-mo a, emv ye be tv be seka nun avo o! ⁴⁹ Ehika ati, Nyanman m'o ti bengelfve'n le kele ke: 'Mun 'svan mgbvmanfve non mmvbe be nvon elo. Be 'kun mmie-mo ye be 'kele mmie-mo koso ahvova.' ⁵⁰ O man ke Nyanman bvl man'n mo o 'ju ene'n, yi mgbvmanfve'n-mo kvalaa mo b'a hun be'n, be 'pinnin ajulisv menian chi-mo wo yi nvon. ⁵¹ O bo yi bo Abeli ehuan die nun avo dede o ko ju kpo'manfve Zakali, mo be hunlin

yí tseyie mucia'n non Nyanmian sua nun afian'n, mun kan yí ananhòle mun kele emò ke, bé 'pinnin ajulisò menian ehi-mò kwalaa wò yí nwon.

⁵² "Munnzue hán emò mala nun asò mgbain'n-mò! Ì sanlun ke emò a fa ngele sua sannve nun a sie. Emò muonun nwòlò man nun. Bé mò bé kùsò be kulo ke be wòlò nun'n, emò totua bé atun." ⁵³ Mò Zozi fi Falisifòve nun awulo ebele fiteli'n, mala nun asò mgbain'n-mò non Falisifòve'n-mò anyun kò bulò yí nwon kpa. Bé kò bisa bisa yí ejòle dòn anwòn kose. ⁵⁴ Bé nwan be 'yò sò be sua yí ngaa maan ò tò nun.

12

Falisifòve'n-mò fali ayile nun anwòn ejòle'n
(Matie 10.26-27)

¹ Ì 'ba yò sò'n, menian akpu akpu kò yia Zozi anwòn ebele. Esvan mò be sònlun nun ati, be fufò bé nwon sv. Zozi kò li múa kò han kò hele yí menian'n-mò ke: "Emò sie bé nwon ye wò *Falisifòve'n-mò fali ayile nun anwòn. Bé fali ayile sò'n y'ò le bé ato enanndie'n. ² Awosin nun ejòle'n kwalaaatin 'fite jawe nun. Nvialie nun ejòle'n kwalaaatin 'tu fitu. ³ Ehika ati, like kwalaa mò emò kò yò yí awosin nun anun'n, alie cin an, be 'ti. Ejòle kùsò mò emò kò tu yí asule nun sua elò be kò hele svanlan'n, be 'jinlan sua'n-mò ati asò be hò yí kpaye.

Svanlan'n m'ò di ke emò sulo yí'n
(Matie 10.28-31)

⁴ "Emò mò emò tì mín manngò'n, mun kan mun kele emò ke: nán be sulo bé mò be kun anwònnaan'n kùsò be ngòala man yí nzin like fí' yò'n. ⁵ Mún 'ba hele emò svanlan'n m'ò di ke emò sulo yí'n: Emò sulo Nyanmian. Afi, se ò man emò wu a, ò kwalaa ò tì emò sìn'n m'ò nnun man le nún anun. Mún kan yí ananhòle mun kele emò, yí dein y'ò di ke emò sulo yí ò! ⁶ Asò be tònun nnòman nganngan nnun an, yí esika'n ju bie? Nan kùsò Nyanmian a lva nvi man bé nun kòn. ⁷ Emò ati enyuan'n muonun, Nyanmian si yí kwalaa anvan. Yí tì, nán be sulo, ò sanlun ke emò anwòn cian Nyanmian ò tala nnòman dòn kpa.

Bé mò be kan ke be tì Zozi die'n
(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Ese mun kan mun kele emò ke se svanlan kòn kan yí yuein menian'n-mò anyunnun ke ò tì mín die a, *Mán Baa'n kùsò 'kan wò Nyanmian mmòfòve'n-mò anyunnun elò ke svanlan sò'n tì yí die. ⁹ Nan se svanlan kòn kan yí yuein menian'n-mò anyunnun ke ò nzi man mín a, Mán Baa'n kùsò 'kan wò Nyanmian mmòfòve'n-mò anyunnun elò ke ò nzi man svanlan sò'n. ¹⁰ Svanlan biala m'ò kò han ejòle ete ò kò tia Mán Baa'n, ò 'nyan ete face. Nan svanlan m'ò kò han ejòle ete ò kò tia Wawe Nwanzan-nwanzzan'n, ò nnyan man ete face.

¹¹ "Mele mò be non emò kò hò, mò be le kò a bua emò ndee wò Zufu'n-mò asònun sua'n-mò anun, mgbain'n-mò non bé mò be le tunmin nun anyunnun'n, nán be susu ejòle'n mò emò 'kan be sa bé nun non anwòn. ¹² Ì sanlun ke, ejòle m'ò di mò emò 'kan'n, Wawe Nwanzan-nwanzzan'n 'ba fa wula emò anvan mele sò nun anun."

Esikafòve jibilito nun anwòn anyundala'n

¹³ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, bian kòn kò kuku yí nun sv meninsòman nun anun. Ì kò han kò hele Zozi ke: "Kpain, kan kele mín nianman'n ke ò bú ajà'n mò ye sí a sie yé nun anun, nán ò fá mín die'n ò mán mín."

¹⁴ Mò bian nun anvan tóli'n, Zozi kò bua yí ke: "Anianman, nwan yé ò yulí mín ke m múa emò ejòle'n, anaan n jé emò ninnge nun ò?"

¹⁵ Mò Zozi hanlun ehi yueli'n, ò kò han kò hele bé kwalaaatin ke: "Emò nían bé nwòn! Emò sie bé nwòn ye wò anwòndie anyunbòlò nun anwòn. Ì sanlun ke man svanlan kòn nyán yí nwòn dede see, nán yí anyanbenwòn'n yé ò man yí ngvan ò."

¹⁶ Ehi, ò kò bu anyundala kòn ò kò hele bé. Yí nwan: "Anun esikafòve kòn wò ebele. Ì kò sun ebo ò kò tì yí sisakaa. ¹⁷ Ì lali jònlunlun an, ò kò se yí nwòn ke: 'Anun mun 'yò yí se? N nne man luka mò mun 'sie mín ebo nun asò ninnge nun ò.' ¹⁸ Ese ò kò se yí nwòn ke: 'E 'nwun like m'ò di ke mun yò'n. Mún 'ba bubu mín esie'n-mò mun si yí mgbili mgbili kpa, Mún si ò yue a, mún 'fa mín *bele'n kwalaaatin ò non mín ninnge'n kwalaaatin mín wula nun. ¹⁹ Afi sian'n, mún 'kan mun kele mín nwòn ke: Eja, a li afòe kò yò nye nye junman kpili kpa a sie. Yí tì, tanlan asi de wó enwònmian, di alie non nzan gua sv nán di mán.'

²⁰ "M'ò hanlun sò'n, nán Nyanmian a han a hele yí ke: 'Belenzua jibilito! Ene kòngòe ehi dein, e 'wu. Ninnge nwala'n mò a nyan yí'n, e 'fa man nwan?'"

²¹ Mò Zozi buli anyundala sò'n yueli'n, yí nwan: "Ke ejòle'n tì yí man svanlan m'ò kpòndde anyanbenwòn'n ò man yí nwòn nun anun. Nyanmian elò a, svanlan sò'n le man like fí'."

Zozi 'ba han nzusue nun anwòn ejòle
(Matie 6.25-34)

²² Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Ehuka ati, mun kan mun kele emɔ ke: alie'n mɔ emɔ 'di'n ɔ non taladie'n mɔ emɔ 'wula'n, nán be susu yí nwɔn. ²³ ɔ sanln ke ngwan'n tɪ like cunnjn kpa ɔ tala alie'n. Yé anwɔnnaan'n kusɔ tɪ cunnjn kpa ɔ tala taladie'n. ²⁴ Emɔ tɔ bé nyin be nían mosunmosun kɔaje'n-mɔ. Be nnuam man like yé be ndi man like. Be le man kunman anaan esie mɔ be gua nun like ɔ, kusɔ Nyanmian ta bé. Emɔ anwɔn cian ɔ tala nonnman'n-mɔ. ²⁵ Emɔ anun benin yé ɔ fa nzusue tɔ yí nwɔn an, ɔ 'ce asie nun asɔ ɔ? ²⁶ Se emɔ ngɔala man m'ɔ tɪ kaan nun anun an, anun nzuke ati yé emɔ susu yí bu nga nun anwɔn ɔ?

²⁷ “Emɔ nían ke ebo nun anun ndile'n-mɔ mɔ be le ndetele'n-mɔ kpɪn fifi'n. Be nni man junman, be nɔwɔn man etanlan. Nan kusɔ, mun kan mun kele emɔ ke belemgbɪn Salomɔn muonun non yí anyanbenwɔn'n m'ɔ nyanln yí'n, taladie m'ɔ tɪ kanlanman ke ndetele'n-mɔ, ɔ'a nwula man bie lé. ²⁸ Ndile'n-mɔ mɔ be wɔ ebo nun anun ene, mɔ ehunman be 'ju be gua sɪn nun'n, se Nyanmian sesie bé sua, ɔ yɔ se mɔ ɔ ngo nian man emɔ ɔ ngo tala man bé ɔ? Emɔ dedi'n tɪ kaan! ²⁹ Yí tɪ, nán be di yale be susu alie mɔ emɔ di ɔ non nzue mɔ emɔ non nun anwɔn. ³⁰ ɔ sanln ke, ninnge sɔ'n-mɔ kɔalaatin, eyuadi nun anun menian'n-mɔ mɔ be nzi man Nyanmian'n, bé yé be susu yí nwɔn ɔ. Nan emɔ die, emɔ Asi'n sɪ ke emɔ a hian yí nwɔn. ³¹ Emɔ lí mɔa be kpɔnnɔde Nyanmian Belemgbɪn Mán'n. Se emɔ nyan yí a, Nyanmian 'fa yí bu nga'n-mɔ kɔalaatin man emɔ. ³² Emɔ mɔ emɔ tɪ ke ayemɔa kpule kaan'n, nán be sulo. ɔ sanln ke ɔ'a yɔ Nyanmian fe ke emɔ lí yí Belemgbɪn Mán'n bie.

*Anyanbenwɔn kpa'n
(Matie 6.19-21)*

³³ “Emɔ tɔ́nɔn emɔ anwɔndie'n-mɔ be fá yí esika'n be hyé ehianfɔe'n-mɔ. Emɔ kpá esika kotoku m'ɔ nditi man, mɔ nun esika'n nvo man be síe Nyanmian Belemgbɪn Mán nun anun elo. Awofɔe ngɔala man elo kɔ kɔ wua, nvɔle kusɔ ngɔala man yí di. ³⁴ Afí, lika mɔ emɔ anyanbenwɔn'n wɔ'n, ebele kusɔ yé emɔ ahɔnlun'n wɔ ɔ.

³⁵ “Emɔ wɔwula bé junman taladie'n, be sɔsɔ bé kanlanɔie'n. ³⁶ Emɔ yɔ ke ngɔa mɔ bé mun a hɔ atɔnvɔle mɔ be le nɔwɔnɔde yí ɔ. ɔ ju ebele mɔ ɔ 'bɔ anɔan nun ala, anun b'a tike. ³⁷ Nyila hán ngɔa ehi-mɔ mɔ bé mun 'ba a, anun be lafilɪ man'n! Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke munlan'n 'kaci yí nwɔn ɔ wula junman taladie. ɔ 'man yí ngwan'n-mɔ tetanlan asɪ tɔbɪli nun a nwɔn ɔ man bé like be di. ³⁸ Se ɔ sa ba alumnun anaan alibahian nán ɔ ba tɔ bé ke be lafilɪ man an, nyila hán bé! ³⁹ Emɔ tɪ ejɔle ehi abɔ kpa. Se awulo nun asɔ munlan'n sɪ dɔe'n mɔ awofɔe'n 'ba a, ahan ɔ nna man nán awofɔe nun a nyan atn a a bu yí sua nun anɔan'n. ⁴⁰ Emɔ kusɔ, emɔ bɔbɔa bé nwɔn. ɔ sanln ke *Mán Baa'n 'ba a dɔe mɔ emɔ nzusu man ke ɔ 'ba nun asɔ.”

*Akɔa kpa'n yé akɔa ete'n
(Matie 24.45-51)*

⁴¹ Mɔ Zozi hanln sɔn, Pielɪ kɔ bisa yí ke: “Yé Mun, asɔ yé ngɔnmɪn ala yé e le bu anyɔndala ehi e kele yé ɔ, anaan e le bu kele menian'n-mɔ kɔalaatin ɔ?”

⁴² Yé Mun nwan: “Akɔa kpa'n m'ɔ sɪ ngele'n y'ɔ le benin? Yí y'ɔ le nunhan'n mɔ yí mun'n 'fa yí awulo'n wula yí sa nun ke ɔ nían sɔ, ese temɔn'n ju a, ɔ mán yí manngɔn'n-mɔ alie. ⁴³ Nyila hán akɔa sɔ'n mɔ yí mun 'ba ju a, anun yí sa wó yí nwɔn ɔ le di yí junman'n! ⁴⁴ Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke: yí mun'n 'fa yí nwɔn ninng'e'n kɔalaatin wula yí sa nun. ⁴⁵ Nan se akɔa sɔ'n kan kele yí nwɔn ke: 'Mín mun nyanln walɪ man', se ɔ tɪ tɔ ngɔa ehunln-mɔ asɔ ɔ bɔ bé, se ɔ didi, se ɔ non nzan ɔ bɔ a, ⁴⁶ yí mun'n 'ba cian ɔ non dɔe mɔ nzusu man nun asɔ. ɔ 'pinnin akɔa sɔ'n kpa. ɔ m'an ɔ nwun yale ke ngɔa'n-mɔ mɔ be bɔ bala ete'n nwun yí'n.

⁴⁷ “Akɔa m'ɔ sɪ like mɔ yí mun kulo, m'ɔ nzesie man yí nwɔn ɔ nyɔ man like sɔ'n, be 'fin yí sunman. ⁴⁸ Akɔa kusɔ m'ɔ nzi man like mɔ yí mun kulo, m'ɔ kɔ yɔ like sɔ'n m'ɔ di ebúe'n, be 'gonun be fin yí. Sɔanlan mɔ be kɔ man yí ninng'e dɔɔn'n, be 'bisa yí dɔɔn. Sɔanlan kusɔ mɔ be kɔ fa ninng'e dɔɔn be kɔ wula yí sa nun'n, be 'bisa yí dɔɔn m'ɔ tala sɔ.”

*Zozi nɔn afianzɛɛ'e'n
(Matie 10.34-36)*

⁴⁹ Mɔ Zozi hanln sɔ yueli'n, ese yí nwan: “M'an a m'an ju sɪn m'an tɔ asie nun asɔ. Mun kulo ke ahan ɔ'a sɔ dada angɔnmɪn! ⁵⁰ Eɔɔnian kɔn mɔ be le ba sɔnɔn mɪn'n, ɔ 'ka mín ngɔnmɪn an, ahan b'a sɔnɔn mín a yue! ⁵¹ Emɔ junln ke m malɪ menian'n-mɔ anzonunjo eman asie nun asɔ ewa ɔ? Mun 'bua emɔ ke cece, nan m malɪ bé afian esɛɛɛ. ⁵² ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, menian nnun mɔ be wɔ awulo kɔn anun'n 'ba bu bé nwɔn nun. Menian nsan 'ba han bɔ nun be non nnyuan jinlan sɔ. Nnyuan'n kusɔ abɔ 'ba yɔ kɔn be non nsan'n jinlan sɔ. ⁵³ Sɛ'e'n non yí wa belenzua'n 'ba fɔ sɔ. Baa belenzua'n kusɔ non yí sɪ 'ba fɔ sɔ. Nian'n non yí wa balasua'n 'ba jinlan sɔ. Baa balasua'n kusɔ non yí nin 'ba jinlan sɔ. Ahelenian'n non yí helenin 'ba fɔ sɔ. Yí helenin'n kusɔ non yí 'ba fɔ sɔ.”

*Mele'n-mo anum nzole'n-mo
(Matie 16.2-3)*

⁵⁴ E se Zozi ko han ko hele meninsonman'n ke: "Se emo nwun ke esue nun a munlan lika mo senze'n to nun an, anum emo nwan esue'n le ba to. Sakpa koso, o to. ⁵⁵ Ye se emo nwun ke anwonman fi ngua o fita ko solo a, anum emo nwan wawa'n le ba kpın. Sakpa koso, o kpın. ⁵⁶ Apoo mma! E mo si anwunnon non asi nzole'n-mo ngonmun ngonmun. Nan o yo se mo emo nwnwan man mele'n mo ye wo nun'n nzole nun angonmun o?"

*Se swanlan bie sanman wo a,
e non yi be sésie be afian
(Matie 5.25-26)*

⁵⁷ "Nzuke ati ye emo muonun njonlin man, be nyo man like mo se ke be yo'n? ⁵⁸ Se swanlan bie ko sanman wo a, mele mo e non yi le ko a yi nde'e'n, bo mandunlin e non yi be sésie be afian. Se a nyo man yi so nan o non wo ko swanlan'n mo di ejole nun aja so a, swanlan'n mo di ejole'n 'fa wo wula nzalafu'n-mo asa nun. Nzalafu'n-mo koso 'to wo fiadi. ⁵⁹ Mun kan yi ananhole mun kele wo ke, se kale babulu kon ka nan e tual yueli man an, e 'ka fiadi sua nun anum ebele."

13

Nunhuan anaan ewue

¹ Mele so nun anum, menian mmie-mo ko a ko han ko hele Zozi ke: "Kpain, anum Galile menian le yi tee be man Nyanman. *Lomon konmanna Pilati ko man be ko hun be."

² Zozi ko bisa ke: "Emo jonlin ke kemoo b'a hun be so nun ati, anum o kele ke be ti etefoe be tala Galile man nun anum menian bo nga'n-mo kwalaaatin o? ³ Cece. Nan mun kan mun kele emo ke, se emo a nnun man be nwon b'a ngaci man be abalabo nun an, emo koso kwalaaatin 'wu ke be. ⁴ Menian bulu non mace'e'n koso mo Silowe sua hyilili'n buli guali be so o hunlin be'n, emo de di ke be ti etefoe be tala Zoluzalemun ebele menian bo nga'n kwalaaatin o? ⁵ Cece. Nan mun kan mun kele emo ke, se emo a nnun man be nwon b'a ngaci man be abalabo nun an, emo koso kwalaaatin 'wu ke be."

Figi baka nun anwon anyindala'n

⁶ Mo Zozi hanlin so yueli'n, o ko bu anyundala ehi o ko hele be. Yi nwan: "Bian kon ko lua *figi baka kon yi divun ebo nun aso. Elehon kon, o ko ho ko nenian se o ko nyan figi mma so o. O holi o, o ngo nyan man bie so. ⁷ Ehi a, bian'n ko han ko hele swanlan'n mo ti yi ebo'n ke: 'Yi afoe nsan ahi. Mun ko figi baka nun abo elo, koso mun nyan man bie so. Yi ti, bu yi to. Afi, mun nwnwan man like ati mo man o jin ewa o.'

⁸ "Mo bian'n hanlin so'n, swanlan'n mo nwan ebo nun aso'n nwan: 'Kpain, yaci yi maan o jinlan ebele afoe ehi biekun. Mun 'ba fufun yi nwon mun gugua yi bo ewula. ⁹ E 'su yi akpuluwa a, afoe biekun o 'ba su. Se o'a nzu man an, e ko man be ko bu yi.' "

Zozi 'ba man balasua kon anwon sa

enwonman ele cian kon anum

¹⁰ Elehon kon, anum Zozi le kele menian'n-mo ninnge Zufu'n-mo asonun sua kon anum. ¹¹ O 'ba yo so'n, anum balasua kon koso wo asonun sua nun anum ebele bie. Balasua so'n ndi man akpale yi afoe bulu o non mace'e ahi. Wawe ete'n mo di junman so nun a man balasua nun a holo so. O nguala man yi nwon nun tunnge. ¹² Nan mo Zozi nwnunlin balasua so'n, o ko fele yi o ko han ko hele yi ke: "Balasua, wo nwon a sa!" ¹³ Zozi ko fa yi sa'n ko fua balasua nun anwon. Ebele ala, balasua'n ko tunnge yi nwon nun, o ko yi Nyanman aye.

¹⁴ Mo yo so'n, asonun sua nun aso kpain'n ko fe Zozi anwon aye. O jonlin ke o'a man balasua nun anwon a sa *enwonman ele cian nun anum. Ehi a, o ko jasoo ko han ko hele bagua'n ke: "Junman elie temon'n ti elesian. E mo bala temon so'n be man be nwon sa. Nan nan enwonman ele cian nun anum ye be fa be di junman so nun o!" ¹⁵ Ye Mun ko totua yi so, yi nwan: "Apoo mma ti ke emo! enwonman ele cian'n, emo nunhan kon biala nyannji yi enale anaan yi afunlunmun'n maan o ko non nzue. Se ato e? ¹⁶ Balasua ehi koso mo ti Abalahamun abie, mo *Satan a ci ci yi dede afoe bulu non mace'e'n, aso nan enwonman ele cian ye o fata ke be nyannji yi o?"

¹⁷ Zozi mmua so'n ko man anyunnguasiae ko han be mo be kpo yi'n-mo. Nan bagua'n die, enyunnan junman'n kwalaa mo Zozi lili'n yoli be fe.

*Muntadi baa nun anwon anyindala'n
(Matie 13.31-32, Maaki 4.30-32)*

¹⁸ Ehi anzin, Zozi ko han ko hele bagua'n ke: "Nzu like die ye Nyanman Belemgbin Man'n soman yi o? Nzu ye mun kwalaa ke mun fa mun susu yi o? ¹⁹ Nyanman Belemgbin Man'n soman

muntadi baa mɔ sɔanlan kɔn a lua yɛ tola nun ɔ. Muntadi baa sɔ nun a fifi ɔ a kaci dukpa. Nnɔnman'n-mɔ a nwɔn bɛ sɔ yɛ sa mma'n-mɔ asu"

Fali ayile nun anwɔn anyɛndala'n
(Matie 13.33)

²⁰ Eɛe Zozi kɔ bu anyɛndala kɔn biekun kɔ hele bɛ ke: "Nzu yɛ mɔn koala ke mɔn fa Nyanman Belemgbin Mɔn'n mɔn susu yɛ ɔ? ²¹ ɔ ti ke fali ayile mɔ balasua kɔn a fa a foto fali cilo abulaa ɔ nun nnun dede yɛ koalaa a tu ɔ."

Anwan fitu'n
(Matie 7.13-14,21-23)

²² Ehi, anun Zozi aja wɔ atunnun ɔ le kɔ Zoluzalemɔn. Atin nun asu kulo mgbili mgbili'n-mɔ ɔ nun nganngan'n-mɔ, ɔ kɔ sɔsɔn bɛ sɔ ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ ninngɛ. ²³ Bian kɔn kɔ bisa yɛ ke: "Yɛmunlin, asu menian kaan sɔa yɛ bɛ 'nyan bɛ ti ɔ?"

Ehi a, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ koalaatin ke: ²⁴ "Emɔ bɔ mɔndunlin kpa bɛ sɔn anwan fitu nun anun. Afi, mɔn kan yɛ ananhɔle mɔn kele emɔ ke menian dɔɔn 'ba kpɔnnɛ atin bɛ bu sɔ, kɔsɔ bɛ ngɔ hɔala man Nyanman Belemgbin Mɔn nun anun elɔ kɔ. ²⁵ Mɔ awulo nun asu munlian'n 'ba jasɔ ɔ tu anwan nun anun'n, emɔ 'ba ha anwan nzin. Emɔ 'ba jinlan bɛ bɔ anwan'n bɛ kan ke: 'Yɛmunlin, tike yɛ anwan.'

"Munlian'n 'ba bua emɔ ke: 'Mɔn nzi man emɔ lika mɔ emɔ fi ɔ.'

²⁶ "Emɔ 'ba se yɛ ke: 'Yɛ nɔn wɔ y'a didi, yɛ nɔn wɔ y'a nɔn nzue, a hehele yɛ ninngɛ yɛ kulo'n-mɔ gua'n-mɔ asu.'

²⁷ "Yɛ kɔsɔ ɔ 'ba bua emɔ ke: 'Mɔn kan yɛ ananhɔle mɔn kele emɔ ke mɔn nzi man emɔ lika mɔ emɔ fi ɔ. Nyɔletɛfɔvɛ, emɔ fi mɔn nwɔn ewa bɛ hɔ mɔa!' ²⁸ Mele mɔ emɔ 'ba nwun Abalahamɔn, Izaki, Zvakɔbu nɔn Nyanman mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ koalaatin yɛ belemgbin mɔn nun anun elɔ, mɔ emɔ diɛ bɛ 'ba hihan emɔ fi tu gua sɔ'n, mele sɔ nun anun yɛ emɔ 'ba sun bɛ kɔan bɛ je nun ɔ! ²⁹ Menian mmie-mɔ fi senze nun anun afitelɛ nɔn yɛ atɔle, mmie-mɔ fi sola nɔn ngɔa, bɛ nɔn Nyanman bɛ 'ba tanlan tɔbɔli kɔn anwɔn yɛ belemgbin mɔn nun anun elɔ. ³⁰ Tɛmɔn sɔ'n, bɛ mɔ enɛ bɛ li menian'n-mɔ anzin'n, bɛ 'ba li bɛ ti. Yɛ bɛ mɔ enɛ bɛ li menian'n-mɔ ati'n, bɛ 'ba li bɛ nzin."

Zozi nɔn Zoluzalemɔn kulo'n
(Matie 23.37-39)

³¹ Cian kɔnmgba sɔ'n, *Falisifɔvɛ mmie-mɔ walɔ tɔli Zozi a, bɛ nwan: "Kpain, belemgbin *Elɔdi nwan ɔ nyan wɔ a, ɔ 'man bɛ kun wɔ. Yɛ ti, fi ewa jasɔ kɔ."

³² Zozi kɔ bua bɛ ke: "Emɔ hɔ hɔn hɛle aminsanun sɔ'n ke: 'Mɔn fɔan wawe ete'n-mɔ enɛ nɔn ehunman mɔn man menian'n-mɔ anwɔn sa. Yɛ cian nɔn asu, mɔn 'gua mɔn junman nun abu.' ³³ Kɔsɔ, ɔ fata ke mɔn tu atin enɛ, ehunman nɔn ehunman nzin. Afi, ɔ nze nvata man ke Nyanman kpɔmanfɔvɛ kɔn wɔ ahanman celeke Zoluzalemɔn.

³⁴ "Zoluzalemɔn, Zoluzalemɔn, wɔ mɔ ɛ kun Nyanman mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ, mɔ ɛ tɔtɔ bɛ mɔ ɔ kɔ sɔan bɛ wɔ nwɔn elɔ nun eɔvɛ ɛ kun bɛ'n, yɛ kpɛ nye ahi! N gulɔli ke ahan mɔn kokuan wɔ mma'n-mɔ anwan ke akɔ etan kokuan yɛ mma'n-mɔ anwan yɛ ndɛba nun abu'n. Kɔsɔ a ndie man. ³⁵ Yɛ ti, bɛ 'ba yaci emɔ awulo'n bɛ wula emɔ asa nun. Nan kɔsɔ, mɔn kan yɛ ananhɔle mɔn kele emɔ ke emɔ le ngɔ nwun man mɔn nwɔn kɔn dede ɔ 'ju cian mɔ emɔ 'se ke: 'Nyila hɔn sɔanlan'n mɔ le ba wɔ yɛ Mɔn dunman nun!'"

14

Zozi 'ba man wuluwafɔvɛ kɔn anwɔn aɔ

ɛnwɔnmian ele cian nun anun

¹ *ɛnwɔnmian ele cian kɔn, *Falisifɔvɛ'n-mɔ asu kpain kɔn kɔ fele Zozi alɛ. Ehi a, Falisifɔvɛ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ ebele'n, bɛ le nian se Zozi kɔ fun bɛ mala nun an. ² Ebele ala, bian kɔn kɔ a kɔ jinlan Zozi anyunnun. Bian sɔ nun a yiya. ³ Zozi kukuli yɛ nɔan sɔ, ɔ kɔ bisa mala nun asu mgbain'n-mɔ ɔ nɔn Falisifɔvɛ'n-mɔ ke: "Asu yɛ mala'n man atin ke bɛ mɔn sɔanlan ti akpɔle anaan nɔ ti akpɔle ɛnwɔnmian ele cian nun anun ɔ?" ⁴ Mɔ Zozi bisali bɛ kosuan sɔ'n, bɛ ngɔ bua yɛ bie. Ehi a, Zozi kɔ fa yɛ sa'n kɔ fua wuluwafɔvɛ nun anwɔn ɔ kɔ man yɛ nwɔn kɔ sa. ɔ kɔ han kɔ hele yɛ ke ɔ hɔ awulo.

⁵ Mɔ Zozi yɔli sɔ yueli'n, ɔ kacili yɛ nyun bɛ nwɔn elɔ a, yɛ nwan: "Emɔ nunhan benin yɛ se yɛ wa kɔn anaan yɛ enale kɔn tɔ bula nun ɛnwɔnmian ele cian nun an, ɔ nyɛ man yɛ ndɛ ndɛ ɔ?"

⁶ Eɔle kpɔle ehi, b'a ngɔala man bie bua.

⁷ Mele mɔ bɛ 'ba tetanlan tɔbɔli nun anwɔn bɛ di alɛ'n, Zozi nwunlin ke bɛ mɔ bɛ tɔli bɛ sa bɛ feleli bɛ alɛ'n, biala le kpɔnnɛ meninkpa lika ɔ tanlan. ⁸ Ehi a, Zozi kɔ bu anyɛndala kɔn ɔ kɔ hele bɛ. Yɛ nwan: "Se sɔanlan tɔ yɛ sa fele wɔ atɔnvɔle alɛ a, n'ɛ kɔ tanlan meninkpa lika. ɛ 'su yɛ akpɔlɔwa a, b'a fele sɔanlan bie kɔsɔ m'ɔ ti kpili tala wɔ. ⁹ Sɔanlan'n mɔ ɔ'a fele emɔ

munn्यानun n ba tɔ wɔ a, yí nwan: ‘Ao, jaso maan ɔ tánlan ebele.’ Sian anun afi wɔ nyunnun nyian, bɔɔn-bɔɔn, ε le kɔ a tanlan bé nzin. ¹⁰ Nan se be tɔ bé sa be fele wɔ a, wɔ lili tanlan bé nzin. Sɔanlan'n m'ɔ feleli wɔ'n nwun wɔ a, ɔ 'kan kele wɔ ke: ‘Eja, bala bé nyunnun ewa.’ Ebele nun anun, anun wɔ nyunnun a kpaja wɔ bé mɔ ε non bé be gua tabili nun anwon nun anyunnun. ¹¹ ɔ sanlu ke sɔanlan biala m'ɔ kɔ kuku yí nwon sɔ'n, be 'kan yí asi. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ han yí nwon asi'n, be 'kuku yí sɔ.’

¹² Mɔ Zozi buli anyundala sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ han kɔ hele bian'n m'ɔ feleli yí alie'n ke: “Eyua ɔ, nɔsɔba ɔ, se ε 'fele menian alilie a, n'ε fele wɔ manngɔn-mɔ, wɔ nianman-mɔ, wɔ nwun amma-mɔ anaan esikafɔe-mɔ mɔ be mantan mantan wɔ'n. ɔ sanlu ke bé kɔsɔ be kɔala ke be fele wɔ alie be tua wɔ die'n kale. ¹³ Nan se ε 'fele menian alilie a, fele ehianfɔe'n-mɔ, bubuluwafɔe'n-mɔ, bé mɔ be tia be tɔ sɔ'n-mɔ ɔ non anyunsinlinwafɔe'n-mɔ. ¹⁴ Nyila 'kan wɔ. ɔ sanlu ke be ngɔ nyan man yí nwon sɔ like be ngɔ mman man wɔ. Nan mele mɔ Nyanman 'ba man bé mɔ be yali ye'n fi ewue nun tinng'e'n, mele sɔ'n yê Nyanman 'man wɔ yí nwon ahata ɔ.”

Bian m'ɔ feleli menian dɔɔn alie
(Matie 22.1-10)

¹⁵ Mɔ bé mɔ be gugua tabili nun anwon'n tili ejɔle sɔ'n-mɔ'n, bé nunhan kɔn kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Nyila hán sɔanlan m'ɔ kɔ li like Nyanman Belemgbin Mán nun anun elo'n!”

¹⁶ M'ɔ hanlu sɔ'n, Zozi kɔ bu anyundala ehu ɔ kɔ hele yí. Yí nwan: “Bian kɔn tɔnlun alie kpili kpa. ɔ kɔ felele menian dɔɔn kpa. ¹⁷ Mele mɔ be yueli alie'n tɔn'n, ɔ kɔ sɔan yí akɔa'n ke ɔ hɔ sé menian'n-mɔ ke: ‘Emɔ bála nán kikaala die, alie nun a bɔn.’

¹⁸ “Akɔa'n hɔli feleli bé a, bé kɔalaa be kɔ bɔ be kɔ yi. Sɔanlan'n mɔ akɔa'n lili mɔa feleli yí'n nwan: ‘M'an tɔ eho kɔn. ɔ di ke mun kɔ mun nuan. Yí ti, yaci, n'ε fe eya.’

¹⁹ “Kɔn nwan: ‘M'an tɔ nnale bulu. Ene dein ɔ di ke mun kɔ mun nuan se be kɔala junman di a. Yí ti, yaci, n'ε fe eya.’

²⁰ “Nunhan kɔn biekun kɔsɔ nwan: ‘Bele mɔ m'an fa mún yí atɔnvɔle ɔ. Mun ngɔ hɔala man kɔ.’

²¹ “Akɔa'n kɔ sa kɔ hɔ kɔ bɔ kɔalaa kɔalaa kɔ hele yí mun'n. Yí mun'n kɔ fe eya, ɔ kɔ han kɔ hele yí ke: ‘Kan wɔ nwon kɔ gua nun asɔ elo kɔ felele ehianfɔe'n-mɔ, bubuluwafɔe'n-mɔ, anyunsinlinwafɔe'n-mɔ ɔ non bé mɔ be tia be tɔ sɔ'n-mɔ maan be bála ewa.’

²² “Akɔa'n kɔ hɔ. Kaan ce, ɔ kɔ a kɔ tɔ yí mun'n. Yí nwan: ‘Kpain, junman'n mɔ ε heleli mún'n, m'an li a yue, kɔsɔ lika biekun te wɔ ebele.’

²³ “Ehu a, munlan'n kɔ han kɔ hele yí akɔa'n ke: ‘Fa nanmue nanmue atun'n-mɔ, san enwanlan'n-mɔ, sɔanlan biala mɔ ε non yí kɔ yia'n, tinndin yí maan ɔ bála. Yɔ bé sɔ dede maan sua'n yí. ²⁴ Mun kan mun kele emɔ ke: Bé mɔ n nili mɔa n vɔleli bé mɔ b'a mma man'n, bé nun fíi nni man mún alie'n bie!’ ”

Ke be kpɔn be si Zozi sɔ'n
(Matie 10.37-38)

²⁵ Ehu, anun Zozi non menian dɔɔn kpa aja wɔ atunnun. ɔ kpɔli yí nyin bé nwon elo a, yí nwan: ²⁶ Sɔanlan mɔ yí nwan ɔ 'si mún sɔ'n, se ɔ kulo yí si, yí nin, yí yi, yí mma, yí nianman mmelenzua non mmalasua ɔ non yí muonun yí nwon ɔ tala mún an, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mún sɔanlan. ²⁷ Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ nva man yí kɔlɔwa'n ɔ ndɔ man yí kɔmun sɔ ɔ nzi man mún sɔ'n, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mún sɔanlan.

²⁸ “Se emɔ anun kɔn kulo ke ɔ si sua hyilili kɔn an, ɔ di mɔa ɔ tanlan asi ɔ titi ɔ nian se esika'n m'ɔ le yí'n kɔ sa sua'n si se se e. ²⁹ ɔ'a nditi ɔ'a nɔnian man se ɔ bɔ sua nun abɔ nan ɔ a ngɔala man yí si a, bé kɔalaa mɔ be kɔ nwun ke sua nun a ha ebele'n, be 'shu yí. ³⁰ Be kan ke: ‘Bian ehu a bɔ sua esie abɔ kɔsɔ ɔ'a ngɔala man yí bɔ gua!’

³¹ “Yí sɔ kɔsɔ ala, se belemgbin kɔn kulo ke ɔ non yí manngɔn kɔn elɔe a, ɔ di mɔa ɔ tanlan asi ɔ titi nian se ɔ kɔala ke ɔ fa menian akpu bulu ɔ kɔ tɔa yí manngɔn'n m'ɔ le menian akpu abulaa'n be kɔn an. ³² Se ɔ nian nán ɔ ngɔala man yí sɔ yɔ a, mele mɔ belemgbin ehu nlu te wɔ mɔa'n, ɔ yi menian maan be kɔ li yí mgbata be sesie bé afian. ³³ Ehu ka ati, sɔanlan mɔ ɔ'a nyaci man ninng'e'n m'ɔ le yí'n ɔ'a ngua man'n, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mún sɔanlan.

Njin tale nun anwon anyundala'n
(Matie 5.13, Maaki 9.50)

³⁴ “Njin'n ti like kpa. Nan kɔsɔ se ɔ yɔ tale a, be 'yɔ se nán ɔ'a yɔ kpa biekun? ³⁵ Be ngɔala man yí fa tun alie, be ngɔala man yí fa gua ninng'e'n-mɔ anun. Asi ala yê be ju be gua ɔ. M'ɔ si fasie'n, ɔ fá ejɔle sɔ'n ɔ síe!”

¹ Elẹhòn kòn, bẹ mọ be dide ajule'n non bẹ mọ be bọ bẹ dunman ete'n dọon kpa kọ a Zozi anwon ebele. Be le ba tie ejole'n m'ọ kan'n. ² Nan mọ *Falisifwe'n-mọ non *mala nun asu mgbain'n-mọ nwunlin yí sọ'n, be kọ fe eya. Bẹ nwan: "Bian ehi die, ọ sọ etefwe'n-mọ anun, ese ọ non bẹ yẹ be didi ọ!"

Baa'n m'ọ minlinlin nun anwon anyindala'n

³ Ehi a, Zozi kọ bu anyindala ehi ọ kọ hele bẹ. Yí nwan: ⁴ "Yẹ bú yí ke emọ anun kón le mmọ eya kón. Se kón minlin nun an, asu ọ nyaci man abulahọanlan non ngọanlan'n bẹ adidie lika ebele, ọ ngọ mgbónnde man ehanlun dede ọ nnwun man yí ọ? ⁵ Mele m'ọ kọ nwun yí'n, ọ di fe kpa ọ fa yí tọ yí kọmún sọ. ⁶ Ọ ju awulo a, ọ fefele yí manngọn-mọ non bẹ mọ be mantan mantan yí nwón ebele'n, ọ kan kele bẹ ke: 'Emọ bála maan ye lí ndutue. Ọ sanlun ke m'an nwun mín baa'n m'ọ minlinlin'n!' ⁷ Mún kan mún kele emọ ke nyanmiansọ elọ, ke ọ ti yí nun ala anun. Se etefwe kónmgba cein nun yí nwón ọ yaci yí nyọle ete'n-mọ a, yí dunman non, be di ndutue kpili kpa nyanmiansọ elọ ọ tala sesefwe abulahọanlan non ngọanlan mọ b'a nun bẹ nwón b'a yaci bẹ nyọle ete'n-mọ ndutue die'n.

Jete fufue mma kón m'ọ minlinlin nun anwon anyindala'n

⁸ "Yẹ bú yí biegun ke balasọ kón le jete fufue mma bulu. Se kón minlin nun an, asu ọ nzo man kanlanne ọ mgbónnde man dede ọ nnwun man yí ọ? ⁹ Se ọ nwun yí a, ọ fefele yí manngọn-mọ non bẹ mọ be mantan mantan yí nwón ebele'n, ọ kan kele bẹ ke: 'Emọ bála maan ye lí ndutue. Ọ sanlun ke m'an nwun mín esika'n m'ọ minlinlin'n!' ¹⁰ Mún kan mún kele emọ ke nyanmiansọ elọ, ke ọ ti yí nun ala anun. Se etefwe kónmgba cein nun yí nwón ọ yaci yí nyọle ete'n-mọ a, yí dunman nun, Nyanmian mmọfwe'n-mọ di ndutue."

Baa'n m'ọ minlinlin nun anwon anyindala'n

¹¹ Ese Zozi kọ bu anyindala kón biegun kọ hele bẹ. Yí nwan: "Anun bian kón le yí mma mmelenzua nnyuan. ¹² Elẹhòn kón, nunhan kaan'n jasọli a, ọ kọ fa kọ tọ yí sị anyunnun ke: 'Baba, ninng'e'n mọ e 'fa man yé'n, bu nun nán fa mín die man mín.' Ehi a, sie'n kọ hye ninng'e'n ọ kọ man yí mma nnyuan'n.

¹³ "Ọ lili kọ yọ elesan kón, baa kasian kọ tọnin yí nwón ninng'e die'n. Cuein, ọ kọ fa yí esika'n ọ kọ họ mwa kpa mân bie anun. M'ọ juli elọ'n, ọ kọ yọ yí nwón basa basa ọ kọ seci yí esika'n kwalaaatin. ¹⁴ M'ọ yueli yí esika'n kwalaa di'n, ehọe kpili kón kọ kpun mân sọ nun anun. Sian die anun yí nwón le cili yí. ¹⁵ Ehi a, ọ kọ họ junman ekpónnde mân sọ nun anun ebele bian kón asa nun. Bian sọ'n kọ man ọ kọ họ nanmue nun ke ọ hó nian yí mgbolike'n-mọ asu. ¹⁶ Baka mma'n mọ be ti be man mgbolike'n-mọ di'n, kpafele'n kulo ke ahan ọ nyan bie di. Kọsọ swanlan fii mman man yí.

¹⁷ "Sian'n, ọ kọ tanlan ası ọ kọ junlun. Ọ kọ se yí nwón ke: 'Mín sı elọ ajunmanfu'n-mọ di alie dede be nguala man yí di. Kọsọ afti na ewa, ehọe le kun mín! ¹⁸ Mún 'sa mún kọ mín sı anwon elọ, mún 'fa mún tọ yí nyunnun ke: Baba, Nyanmian anyunnun, m'an yọ ete m'an tia wó. ¹⁹ Yí ti, mún nze nvata man ke e fá mín e yó wó wa kón. Bu mín ke wó ajunmanfu'n-mọ anun kón.' ²⁰ Sakpa, ọ kọ jasọ kọ họ yí sị anwon.

"Mele mọ anun ọ te nanndi mwa kpa, m'ọ juli man awulo nun anwon ebele'n, yí sı kọ nwun yí. Baa nun anwon kọ yọ koun. Ọ kọ tutu enwanndie ọ kọ họ kọ kpa yí atun, ọ kọ tọ yí nun ọ kọ sọ yí ọ kọ bọ yí nwón.

²¹ "M'ọ yọli sọ'n, baa'n nwan: 'Baba, Nyanmian anyunnun, m'an yọ ete m'an tia wó. Yí ti, mún nze nvata man ke e fá mín e káci wó wa kón.'

²² "M'ọ hanlun sọ yueli'n, sie'n kọ han kọ hele yí ngua'n-mọ ke: 'Emọ hán bẹ nwón be fá taladie kanlanman kpa'n be bála maan be wúla yí. Be wúla yí sa ngaa, be wówula yí ja mgbabwa. ²³ Enale'n mọ ọ'a lọ kpa'n, be fá be bála, be hún yí maan ye tón ndutue alie. ²⁴ Ọ sanlun ke mín wa ehi mọ emọ anyin tua yí ewa'n, ọ a wu ese ọ'a tinnge, ọ minlinlin yẹ m'an nwun yí ọ.' Ebele ala, be kọ bọ ndutue elie nun abọ.

²⁵ "Ọ 'ba yọ sọ'n, anun baa kpain nun a họ ebolo. Ọ walı dede m'ọ ka kaan ju awulo nun anwon ebele'n, ọ 'tie a, anun be le tọ ejue be si abile. ²⁶ Ọ kọ fele ngua'n-mọ anun kón ọ bisa yí like mọ yí ti yẹ be le tọ ejue be si abile'n. ²⁷ Akọ'a nwan: 'Wó nianman bian nun a sa a a. Kemọ wó sı a nwun ke ọ ti akpọle mọ ejole ete fii a ndu man yí'n, ọ a man b'a hún enale'n mọ ọ'a lọ kpa'n.'

²⁸ "Mọ baa kpain'n tılı yí sọ'a'n ọ kọ fe eya. Yí nwan ọ nwọlọ man awulo. Yí sı kọ fite kọ a, ọ kọ kpata yí ke ọ wólọ awulo. ²⁹ Baa kpain'n nwan: 'Baba, m'an sọ wó dede afwe kọ yọ nye, n nvónndónlón man wó lé. Kọsọ, esile bọbọ mgban mọ mún 'fa mún tón mín non mín manngọn'n-mọ ye di'n, e manlun man mín bie lé. ³⁰ Nan kemọ wó wa nun a sa a a'n, yí mọ ọ non tutu'n-mọ b'a li wó esika'n, yí lili yẹ e kun enale'n mọ ọ'a lọ kpa'n man yí ọ!'

³¹ "Yí sı nwan: 'Mín wa, wó die e non mín yẹ ye ti ewa cian daa ọ. Ninng'e kwalaa mọ n ne yí'n tı wó kọsọ wó die. ³² Nan kọsọ, ọ fata ke ye di ndutue. Ọ sanlun ke wó nianman'n mọ e nwun yí ebele'n, ọ a wu ese ọ'a tinnge, ọ minlinlin yẹ m'an nwun yí ọ!'"

16

Awofɔe ngelefoe nun anwon anyunnadala'n

¹ Ehi, Zozì kò bu anyunnadala kòn kò hele yí menian'n-mò. Yí nwan: “Anun esikafɔe bian kòn le yí sɔanlan kòn mɔ yí ninng'e'n kwalaa wɔ yí sa nun ɔ. Cian kòn, menian kò a kò han kò hele esikafɔe'n kɛ yí sɔanlan'n le fin yí ninng'e'n gua gua sɔ. ² Esikafɔe'n kò man be kò fele yí sɔanlan'n. Ɔ kò han kò hele yí ke: 'Ejòle mɔ mun tɛtì yí wɔ nwɔn'n nyo man mìn fe. Yí ti, bu wɔ junman nun anwɔn mgbɔnndan kele mìn. Afi mun mma nva man mìn junman'n mun nwula man wɔ sa nun kòn.'"

³ “Sɔanlan'n kò se yí nwɔn ke: 'Anun mun 'yɔ mìn nwɔn se? Afi mìn mun'n le yí mìn junman nun. N ne man anwɔnsele nán m'an li ebolo junman. Se mun 'nanndi nun mun sesele nán m'an li alie a, ɔ ti mìn anyunnunguasɛ. ⁴ Kikaala die, m'an nwun ke mun 'kpɛn mun yɔ yí'n! Yí die, se be yí mìn junman nun an, anun menian'n-mò sɔsɔ mìn nun!'"

⁵ “Ehi a, ɔ kò felele bé nun kòn biala m'ɔ tua yí mìn kalɛ'n yí nwɔn. Ɔ kò bisa alimɔa die'n ke: 'Kale nye yé ε tua mìn mun ɔ?'

⁶ “Yí nwan: 'Mun tua wɔ mun *olivɔ ngo balugo abulaa.'

“Sɔanlan'n kò han kò hele alimɔa die'n ke: 'E 'nwun wɔ kale kalata'n. Nde-nde, tanlan asi kele balugo bulu kale.'

⁷ “Ɔ feleli kòn biekun, ɔ kò bisa yí ke: 'Wɔ kɔsɔ, kale nye yé ε tua mìn mun ɔ?'

“Kòn sɔ'n nwan: 'Mun tua wɔ mun *bele sakɪ eya nnun.'

“Sɔanlan'n kò han kò hele yí ke: 'E 'nwun wɔ kale kalata'n. Kele bele sakɪ eya nnan kale gua sɔ.'

⁸ “Mɔnlian'n kò yí yí sɔanlan awofɔe nun aye ke ɔ nwunlin ebele amanmuo nun anwɔn ngele. Ɔ sanln ke mán awosin ehi anun menian'n-mò sɪ bé nwɔn yɔ ɔ tala jawe nun anun menian'n-mò. ⁹ Mò mun kan mun kele emò'n y'ɔ le ke emò fá mán ehi anun anwɔndie'n mɔ emò le yí'n be tila amanngwan. Yí die, cian mɔ emò asa nun kò yue'n, anun be sɔ emò nun nyanmiansɔ elo.

¹⁰ “Sɔanlan mɔ be fa ninng'e nganngan be wula yí sa nun an, ɔ man be nwun yí ti anun'n, mgbili'n-mò anun, ɔ 'man be nwun yí ti anun. Sɔanlan kɔsɔ mɔ be nwun man yí ti anun ninng'e nganngan'n-mò anun'n, mgbili'n-mò anun be nnwun man yí ti anun. ¹¹ Eyuadi ehi anun anwɔndie'n-mò anwɔn, se b'a nnwun man emò ati anun an, nwan sɔanlan die yé ɔ 'fa anwɔndie kpa'n wula emò asa nun ɔ? ¹² Sɔanlan fa like wula emò asa nun nán ɔ'a nnwun man emò ati anun an, nán Nyanmian yé ɔ 'fa emò muonun die'n wula emò asa nun ɔ.

¹³ “Kanga fiti ngwala nɔwɔ man mɔnlian nnyuan. Ɔ 'kpɔ kòn nán ɔ kulo kòn. Yí nyun 'sɔ kòn, ɔ tu yí nyun sa kòn. Emò ngwala man ke be kan Nyanmian non esika be bɔ nun be sɔ bé ɔ.”

Zozì 'ba han Falisifɔe nun anwon ejòle'n (Matie 11.12-13; 5.31-32, Maaki 10.11-12)

¹⁴ Falisifɔe'n-mò kò tie ejòle'n kwalaaatin mɔ Zozì hanln'n. Nan kemò be kulo esika nun ati, be kò gɔlɔ yí nwɔn. ¹⁵ Zozì kò han kò hele bé ke: “Emò die menian'n-mò anyunnun an, emò bu bé nwɔn ke be ti meninkpa. Nan Nyanmian sɪ emò ahɔnln nun anun ejòle. Ɔ sanln ke like mɔ menian'n-mò bu yí ke ɔ ti kpa'n, Nyanmian anyunnun an, like sɔ'n ti nvuin.

¹⁶ “Menian'n-mò lili *Moyizì mala'n ɔ non mgbɔmanfoe'n-mò ejòle nun asɔ dede ɔ juli Zvan Batisi mele sɔ. Ɔ fi ebele m'ɔ kò'n, b'a bɔ Nyanmian Belemgbin Mán nun anwɔn Ejòlekpa'n kpaye. Yí ti, sɔanlan kòn biala le kpɛli wɔlɔ Nyanmian belemgbin mán nun anun elo. ¹⁷ Anwunno non asi'n kwalaa ke be kpe nun be sin nde-nde tala mala nun anun ejòle kpòle sin kaan sɔa.

¹⁸ “Belenzua biala m'ɔ kò yila yí yí ɔ kò ja fɔfɔle'n, belenzua sɔ'n, anun ɔ'a tɔn aja. Sɔanlan biala kɔsɔ m'ɔ kò ja balasua mɔ yí hun a yila yí'n, sɔanlan sɔ'n, anun ɔ'a tɔn ajaa.

Esikafɔe'n non Lazaa

¹⁹ “Ehi, anun esikafɔe bian kòn wɔ ebele. Taladie ke mmelemgbin'n-mò die'n yé anun ɔ wula ɔ. Ɔ le yí kwalaa m'ɔ kulo ese cian daa ɔ di mán. ²⁰ Anun ehianfoe kɔsɔ kòn wɔ ebele. Be fele yí Lazaa. (Dunman Lazaa'n, yí bɔ y'ɔ le ke sɔanlan mɔ Nyanmian buka yí.) Yí nwɔn'n ti nganlan nganlan ngɔnmɔn. Ɔ la esikafɔe nun awulo nun anwan nun anyunnun ebele. ²¹ Ɔ kulo ke ahan esikafɔe nun alie nun abɔ mgbɔkpòlɔka'n m'ɔ gua tabɛli nun abɔ asi'n, ɔ nyan yí di. Kemò ɔ la ebele'n, njɔa'n-mò ba be tafɪ tafɪ yí nganlan'n-mò anun.

²² “Ɔ wɔ ebele dede ehianfoe'n kò wu. Ɔ wuli a, nyanmiansɔ mmɔfoe'n-mò non yí kò hɔ Abalahamɔn anwɔn elo nyanmiansɔ. Ɔ wɔ ebele dede esikafɔe'n kɔsɔ kò wu be kò sie yí. ²³ Ɔ kò hɔ sɔn'n m'ɔ le man ayuele'e nun anun, anun ɔ ti nyinlinlin kpili kpa man yí. Ɔ 'tɔ yí nyun anwunno a, ɔ kò nwun Abalahamɔn mɔa elo, Lazaa ti yí nwɔn ebele. ²⁴ Esikafɔe'n kò tian, yí nwan: 'Mìn sɪ Abalahamɔn, nwun mìn nwɔn anwunnvoe. Sɔan Lazaa maan ɔ bó yí sa beta kòn nzue nun anun ɔ fá kpɛn mìn tofeleman nun asɔ. Ɔ sanln ke sɔn'n le kele mìn yale kpili sɔnman.'

²⁵ ‘M’o hanlin so’n, Abalahamon ko bua yi ke: ‘Min wa, kaci ke wo anwondie die’n, e nyanlin yi mele mo anun e wo asie nun aso’n. Lazaa kusv a, efe ye o tali yi so o. Kikaala die, yi lva a cicu ewa. Wo kusv wo, e le nwun yale. ²⁶ M’o wo nun biekun’n y’o le ke bonza kpili kon la ye non emo afian. O man be mo be wo ewa mo be kulo ke be ko elo’n, anaan be mo be wo emo elo mo be kulo ke be ba ye ewa’n, be ngwala man yi so yo.’

²⁷ ‘Esikafue’n nwan: ‘Min si Abalahamon, mun ‘sele wo kpa, soan Lazaa min si awulo elo, o sanlin ke min nianman nnun wo ebele. ²⁸ Yi die o ju elo a, anun o kan kele be ke mun nwun yale kpa, nan be kusv, b’a mma man ewa yale nun anun bie.’

²⁹ ‘Abalahamon ko bua yi ke: ‘Moyizi mala’n wo be sa nun, be non mgbomanfue’n-mo ye be ti elo o. Man be tie be!’

³⁰ ‘Esikafue’n nwan: ‘Cece, min si Abalahamon, se soanlan kon fi ewue mma afian ewa o ko elo a, be ‘nun be nwon be yaci be nyolie ete’n-mo.’

³¹ ‘Ehi a, Abalahamon ko han ko hele yi ke: ‘Se be ngulo man ke be di Moyizi mala nun aso be tie mgbomanfue’n-mo a, man soanlan fi ewue mma afian bobo o ho to be, be ngo le be ngo li man.’”

17

*Be mo be man ehunlin-mo to ete nun anun'n
(Matie 18.6-7, Maaki 9.42)*

¹ Ehi, Zozi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: “O mgba man yi nwon, ngaa wo ebele mo o ‘man menian'n-mo to ete nun anun o. Nan munnzue han soanlan m’o ko man yi manngun ko to ete nun anun’n. ² O ti kpa man yi ke be to yi komun ebue kpili kon be ju yi be to asue jenvie nun anun. O le so nvasue tala ke o ko man mmatumman ehu-mo anun kon ko to ete nun anun’n. ³ Yi ti, emo sie be nwon ye kpa o!

*Ete face'n
(Matie 18.21-22)*

“Se wo nianman yo wo ete a, kan yi nyolie ete nun anwon ejole kele yi. Se o kaci yi abalabo nun an, yaci yi ete’n ce yi. ⁴ Se o yo wo ete kpe nso alhian kon anun an, yi kwalaa m’o ko yo’n, se o ba to wo o kan ke: ‘Min ‘kaci min abalabo’n,’ se o yo yi so a, yaci yi ete’n ce yi.”

*Dedi'n
(Matie 17.20)*

⁵ Mmafue’n-mo ko han ko hele ye Min ke: “Gua ye dedi nun aso.”
⁶ Mo be hanlin so’n, ye Min nwan: “Se emo le dedi mo yi kpili’n non muntadi baa se a, emo kwalaa se baka ehi ke: ‘Tu wo bu ko jinlan jenvie nun anun elo.’ Baka so’n ‘tu yi bu o ko jinlan jenvie nun anun elo.’”

Like m’o se ke akva’n yo’n

⁷ Zozi nwan: “Ye bu yi ke emo anun kon le yi akva kon. Yi akva so’n di yi ebo nun aso junman anaan o nian yi ayemoa’n-mo aso. Se o nwun ke yi akva’n fi eholo a a, aso o ‘kan kele yi ke: ‘Kan wo nwon, tanlan asi di like’? ⁸ O ngan man so. Nan o ‘kan kele yi akva’n ke: ‘Sesie min like’n, ko kaci wo nwon bala yi min alie die’n man min maan n ni n non nzue. Se mun yue a, e ko li wo die e ko non nzue.’ ⁹ Junman’n mo o’a man yi akva nun a li’n, asi na non man nun. ¹⁰ Ke o ti yi man emo kusv nun ala’n. Se emo yue junman’n kwalaa mo b’a hele emo’n di a, emo han ke: ‘Ye ti ngwa mgban, like m’o se ke ye yo’n ye y’a yo o.’”

Zozi non kokobefue bulu'n

¹¹ Mo Zozi ‘ko Zoluzalem’on’n, o sinlin Samali non Galile eye nun aso. ¹² Anun o ka kaan ju kulo kon aso, kokobefue bulu ko ho ko kpa yi atin. Be jinlanlin moa, ¹³ anun be le tian be kan ke: “Kpain Zozi, nwun ye nwon anwunnvoe!”

¹⁴ Mo Zozi nwunlin be’n, o ko han ko hele be ke: “Emo ho be fa be nwon be hele teeyifue’n-mo.” Mele mo be fali atun’n mo be ‘ko’n, be nwon ko sa.

¹⁵ Mo kokobefue bulu nun anun kon nwunlin ke yi nwon a sa’n, o ko sa yi nzin. O ‘ba a, anun o le tian o yi Nyanman aye. ¹⁶ O ko tutu ko to Zozi aja nun, o ko butu yi nyn asi, o ko yo yi mo. Kangv anin soanlan so’n ti Samali soanlan.

¹⁷ Ehi a, Zozi nwan: “Be kokobefue bulu’n, aso be kwalaa be nwon a nza man o? Nan kokobefue ngwanlan ehunlin, be hali be die nin? ¹⁸ Be nun bie fiti a nza a mma nyi man Nyanman aye ke eyefue ehi ala?” ¹⁹ M’o yoli so yueli’n, Zozi ko han ko hele kokobefue’n ke: “Jaso ko, wo dedi nun a le wo ngwan.”

Nyanman belemgbin etie'n

²⁰ Elehon kon *Falisifue’n-mo ke bisa Zozi ke: “Cian benin ye Nyanman ‘di yi belemgbin nun o?”

Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Nyanmian belemgbin elie'n tɪ man like mɔ bɛ nwun yɪ bɛ nyɪnsɔ ɔ. ²¹ Bɛ nyan man kɛ: ‘E' nwun yɪ' anaan 'Yi ahu'. Afi ɛmɔ nwɔn yɪ kɛ Nyanmian lɛ di yɪ belemgbin nun ɛmɔ afian ɛwa.”

²² Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ kɛ: “Mele'n 'ba ju mɔ cian kɔn ɛmɔ alua 'ba la *Mɔn Baa'n, kɔsɔ ɛmɔ ngɔ nwun man yɪ. ²³ Menian'n-mɔ 'ba han kele ɛmɔ kɛ: ‘Bɛ nɪan, ɔ wɔ ɛwa o!' anaan 'Bɛ nɪan, ɔ wɔ ɛlo o!' Bɛ kan sɔ a, nɔn bɛ tu bɛ bu bɛ nwanndi bɛ kɔ lika fɪfɪ. ²⁴ Kɛmɔ nyanmian'n kpe miaun, ɔ fite ebue kɔn ɔ ta kɔ ebue kɔn'n, kɛ Mɔn Baa'n kɔsɔ ɛwale cian'n 'ba yɔ yɪ nun anun. ²⁵ Nan kɔsɔ ɔ di kɛ ɔ nwun yale kpa, ɛsɛ ɔ di kɛ ajulisɔ menian'n-mɔ yɪ tɔ kɔalaaka.

²⁶ “Ejɔlɛ m'ɔ wali Nowe mele sɔ'n, ejɔlɛ sɔ'n kɔnmgbayɛ ɔ 'ba a Mɔn Baa nun ɛwale cian nun ɔ. ²⁷ Dede m'ɔ juli cian mɔ Nowe 'fo meli nun anun, mɔ asuyie kpili'n 'bu asɪ ɔ kun menian'n-mɔ kɔalaatin'n, anun Nowe mele sɔ menian'n-mɔ lɛ didi, bɛ lɛ nɔn nzan, bɛ lɛ jija bɛ nwɔn, ɛsɛ anun bɛ lɛ fa bɛ mma'n-mɔ ajaa.

²⁸ “Mɔn Baa nun ɛwale cian'n 'ba yɔ kɛ Lotɔ mele sɔ. Lotɔ mele sɔ, anun menian'n-mɔ lɛ didi, bɛ lɛ nɔn nzan, bɛ lɛ tunndo ninngɛ, bɛ lɛ tɔnɔn ninngɛ, bɛ lɛ dodua ninngɛ ɛsɛ anun bɛ lɛ sisi sua. ²⁹ Nan cian mɔ Lotɔ fi *Sodɔmɔn jasulɪ'n, Nyanmian manlɪn sɪn ɛsue ɔ nɔn like kɔn, ɔ ban nyan kɛ tui ndunmunlan, bɛ tɔli gualɪ bɛ hunlin menian sɔ'n-mɔ kɔalaatin.

³⁰ “Cian mɔ Mɔn Baa'n 'ba yɪ yɪ nwɔn kele'n, kɛ ejɔlɛ'n 'ba yɔ yɪ nun anun. ³¹ Cian sɔ'n, sɔnlan m'ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan yɪ sua nun ati sɔ'n, n'ɔ ju ɔ wɔlɔ sua nun anun ɔ fa yɪ ninngɛ'n m'ɔ wɔ ɛbele'n. Sɔnlan kɔsɔ m'ɔ kɔ hɔ ebolo'n, n'ɔ sa yɪ nzin ɔ ba kulo. ³² ɛmɔ ati kɔci Lotɔ ayɪ'n! ³³ Sɔnlan m'ɔ tɪ ahyɔan ɔ kulo yɪ kunnun'n, ɔ nnyan man ngyan. Nan sɔnlan mɔ eyuadi ɛtɛ ehi anun ɔ kulo ɛhunlɔn-mɔ ɔ buka bɛ'n, sɔnlan sɔ'n, ɔ 'nyan nyanmiansɔ ngyan m'ɔ lɛ man ayuele'n. ³⁴ Mun kan mun kele ɛmɔ kɛ cian sɔ'n kɔngɔɛ, sɛ menian nnyuan la ɛbɛɛ kɔn asɔ a, bɛ nɔn kɔn kɔ, kɔn ka ɛbele. ³⁵ Mmalasua nnyuan mɔ bɛ lɛ futu *bele bɛ yɪ yɪ falɪ'n, bɛ nɔn kɔn kɔ, kɔn ka ɛbele.” [³⁶ Mmelenzua nnyuan mɔ bɛ kɔ hɔ ebolo'n, bɛ nɔn kɔn kɔ, bɛ yaci kɔn.]

³⁷ Zozi menian'n-mɔ kɔ bɪsɔ yɪ kɛ: “Yɛ Mun, anun nin lika di ɛtɛ yɛ ejɔlɛ sɔ'n 'ba te ɔ?”
Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Lika mɔ fuin'n la'n, ɛbele yɛ ɛkpɔtɛ'n-mɔ yɪa ɔ.”

18

Kunlannvɔe balasua'n nɔn sɔnlan'n

m'ɔ di ejɔlɛ nun anwɔn anyɪndala'n

¹ Ehi anzin, Zozi kɔ bu anyɪndala ehi ɔ kɔ hele bɛ kɛ bɛ yɔ asɔnɔn tɛmɔn biala, nɔn bɛ man bɛ nwɔn bubu bɛ. ² Yɪ nwan: “Anun sɔnlan kɔn wɔ kulo kɔn asɔ ɔ di ejɔlɛ. Sɔnlan sɔ'n, ɔ nzulo man Nyanmian ɛsɛ yɪ nyɪn nzɔ man sɔnlan fɪfɪ. ³ Anun kunlannvɔe balasua kɔn kɔsɔ wɔ kulo sɔ nun asɔ bie. Kunlannvɔe sɔ'n ba tɔ sɔnlan'n m'ɔ di ejɔlɛ'n cian daa a, yɪ nwan: ‘Di mɪn ejɔlɛ'n m'ɔ la mɪn nɔn mɪn kpɔfɔvɛ nun afian'n man mɪn.’

⁴ “Kunlannvɔe'n ba ɔ kan an, sɔnlan'n m'ɔ di ejɔlɛ'n ndɛ man yɪ sɔ dede ɔ'a hyɛ kpa. Cian kɔn, ɔ kɔ se yɪ nwɔn kɛ: ‘O tɪ ananhɔlɛ kɛ mɪn nzulo man Nyanmian ɛsɛ mɪn nyɪn nzɔ man sɔnlan fɪfɪ. ⁵ Nan kɔsɔ, kɛmɔ kunlannvɔe balasua ehi man mun nnyan mun nwɔn'n, mun 'di yɪ ejɔlɛ'n mɪn man yɪ. Sɛ man nyo man yɪ sɔ a, ɔ 'tan mɪn nyɪnsɔ.’”

⁶ Mɔ yɛ Mun buli anyɪndala sɔ'n yuelɪ'n, ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “ɛmɔ tie ejɔlɛ mɔ sɔnlan ɛtɛfɔvɛ ehi m'ɔ di ejɔlɛ'n lɛ kan'n! ⁷ Sɛ ɛtɛfɔvɛ ehi m'ɔ di ejɔlɛ'n kɔala kɛ ɔ di sɔnlan ejɔlɛ maan yɪ kunnun jɔ a, asɔ Nyanmian lɪlɪ yɛ yɪ mma'n-mɔ sun fele yɪ kɔngɔɛ nɔn eyue a, ɔ nni man bɛ ejɔlɛ mman man bɛ ɔ? Asɔ ɔ 'cɛ nɔn ɔ'a buka bɛ ɔ? ⁸ Mun kan yɪ ananhɔlɛ mun kele ɛmɔ kɛ Nyanmian 'di bɛ ejɔlɛ'n man bɛ ndɛ-ndɛ. Nan *Mɔn Baa nun ɛwale nun, asɔ ɔ 'ba tɔ menian'n-mɔ asɛ nun asɔ ɛwa kɛ bɛ de Nyanmian bɛ di ɔ?”

Falisifɔvɛ'n nɔn sɔnlan'n

m'ɔ dide ajule nun anwɔn anyɪndala'n

⁹ Zozi kɔ bu anyɪndala ehi ɔ kɔ man bɛ mɔ bɛ bu bɛ nwɔn sɛsɛfɔvɛ Nyanmian anyunnun, mɔ bɛ mmu man bɛ manngun-mɔ like'n. ¹⁰ Yɪ nwan: “Menian nnyuan kɔ hɔ asɔnɔn ɛyɔlɛ Nyanmian awulo ɛbɔ. Nunhan kɔn tɪ *Falisifɔvɛ, kɔn'n dide ajule. ¹¹ Falisifɔvɛ nun a tɪ yɪ nwɔn ɔ'a jinlan bɛ nyunnun yɛ ɔ lɛ sele ɔ. Yɪ nwan: ‘Nyanmian, mun 'da wɔ asɪ, afɪ n di man kɛ menian bɔ nga'n-mɔ. Bɛ die, bɛ tɪ awofɔvɛ, ɛtɛfɔvɛ ɛsɛ bɛ tɔn ajaa. Mun 'da wɔ asɪ, afɪ n di man kɛ sɔnlan ehi m'ɔ dide ajule'n. ¹² Mɔlɛ kɔn anun, mun bua mun da kpɛ nnyuan. Like mɔ n gɔ nyan yɪ'n, mun bu nun bulu mun tɪ kɔn mun man wɔ.’

¹³ “Sɔnlan'n m'ɔ dide ajule'n jin bɛ nzin mɔa, ɔ ngulo man kɛ ɔ tɔ yɪ nyɪn anwunno bɔbɔ, ɔ kɔ fa yɪ sa kɔ bɔ yɪ hue sɔ, yɪ nwan: ‘Nyanmian, nwun mɪn nwɔn anwunvɔe. O sanlɪn kɛ n di ɛtɛfɔvɛ.’”

¹⁴ Zozi nwan: “Mun kan mun kele ɛmɔ kɛ mɛlɛ mɔ sɔnlan'n m'ɔ dide ajule'n 'kɔ yɪ awulo'n, anun ɔ nɔn Nyanmian, bɛ afian a sɛ. Nan Falisifɔvɛ'n, ɔ nɔn Nyanmian, bɛ afian a nze man. O

sanlin ke sɔanlan biala m'ɔ kɔ kuku yí nwɔn sɔ'n, be 'kan yí asi. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ han yí nwɔn así'n, be 'kuku yí sɔ."

Zozi 'ba yeyila mmatoɔnman nganngan'n-mɔ asɔ
(*Matie 19.13-15, Maaki 10.13-16*)

15 Menian mmie-mɔ kɔ fa mmatoɔnman nganngan-mɔ be kɔ bele Zozi ke ɔ fá yí sa ɔ fúa bé nwɔn ɔ yeyila bé sɔ. Mɔ yí mmɔfɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ totua menian sɔ'n-mɔ atin. 16 Zozi kɔ man be kɔ fele mmatoɔnman'n-mɔ. Yí nwan: "Emɔ yáci mmatoɔnman'n-mɔ maan be bála mín nwɔn! Nán be totua bé atin. ɔ sanlin ke Nyanmian Belemgbin Mân'n, ɔ ti bé mɔ be ti ke bé'n die. 17 Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke sɔanlan mɔ ɔ'a nyɔ man yí nwɔn batɔnman ɔ'a man Nyanmian a nni man yí sɔ belemgbin'n, sɔanlan sɔ'n ngo hɔala man Nyanmian Belemgbin Mân nun anun eɔ kɔ lé."

Esikafɔe'n nɔn ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n
(*Matie 19.16-30, Maaki 10.17-31*)

18 Zufɔ kpain'n kɔn kɔ bisa Zozi ke: "Munlian kpa, nzu like die y'ɔ di ke mun yɔ nán m'an nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n?"

19 Zozi kɔ bua yí ke: "Nzuke ati yê e fele mín munlian kpa ɔ? Sɔanlan fíi ti man kpa, sannan Nyanmian angɔnmun cein. 20 E si mala bulu'n: *N'ɛ tɔn ajaa, n'ɛ kun sɔanlan, n'ɛ wua, n'ɛ di ato adanzɛ, man wɔ nyin sɔ wɔ si nɔn wɔ nin.*"

21 Bian'n nwan: "M mantanlin mala sɔ'n-mɔ asɔ elie mín mmatoɔnman nun angɔnmun."

22 Mɔ Zozi tɔli ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí ke: "ɔ ka wɔ like kɔn biekun. Tɔnun wɔ nwɔn ninng'e'n kwalaaɔtin nán ce yí esika'n man ehianfɔe'n-mɔ."

23 Mɔ Zozi hanlin sɔ mɔ bian'n tɔli'n, yí nwɔn kɔ bubu yí. ɔ sanlin ke ɔ ti esikafɔe kpili kpa. 24 Mɔ Zozi nwunlin ke bian nun anwɔn a bubu yí'n, yí nwan: "Nyanmian Belemgbin Mân nun anun eɔ ewɔbe'n yɔ sɔ man esikafɔe'n-mɔ o! 25 ɔ yɔ sɔ man naan kpili'n mɔ be fele yí sɔamɔ'n ke ɔ wɔlɔ dɔlɔwa bɔe nun. Nan ɔ yɔ sɔ kpa man esikafɔe kɔn ke ɔ wɔlɔ Nyanmian Belemgbin Mân nun anun."

26 Bé mɔ anin be le tie Zozi ejɔle sɔ'n nwan: "Nan se ejɔle'n ti sɔa a, anin nwan yê ɔ kwalaa ɔ nyan yí ti ɔ?"

27 Zozi kɔ bua bé ke: "Like mɔ kulo menian'n-mɔ ngɔala man yí yɔ'n, like sɔ'n nza man Nyanmian yɔ."

28 Ehi a, Pielɛ nwan: "Nian, y'a yaci yé nwɔn ninng'e'n kwalaa y'a gua y'a si wɔ sɔ."

29 Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: "Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke se Nyanmian Belemgbin Mân'n dunman nun, sɔanlan kɔn yaci yí awulo, yí yi, yí nianman-mɔ, yí sɔ nɔn nɔn yí nin nɔn mma-mɔ a, 30 ɔ 'nyan yí nwɔn sɔ dɔɔn kpa mele ehi anun. E se mele'n m'ɔ le ba nun anun, ɔ 'nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n."

Zozi 'ba bɔ yí ewue'n nɔn yí etinng'e nun asɔ biekun
(*Matie 20.17-19, Maaki 10.32-34*)

31 Zozi nɔn yí menian bulu nɔn nnyuan'n kɔ ti bé nwɔn. ɔ kɔ han hɔ hele bé ke: "Yaa, ye le kɔ Zoluzalemɔn o! Ejɔle'n kwalaa mɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlin m'ɔ tɔ de Mân Baa'n, ebele yê ɔ 'kpɔn sɔ ɔ. 32 Be 'ba yí *Mân Baa'n be man bé mɔ be nzo man Nyanmian'n. Bé kɔsɔ be 'ba gɔlɔ yí nwɔn, be 'kpe yí nzɔba ese be 'tɔtɔ yí nwɔn ngeɔse. 33 Be 'fin yí mgbele ese be 'kun yí. Nan be kun yí a, yí cian nsan nun asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinng'e." 34 Ejɔle'n mɔ Zozi hanlin'n, yí menian'n-mɔ ngo ti man yí bu fíi sɔa. ɔ sanlin ke ejɔle'n mɔ Zozi hanlin'n ti nɔvialɛ nun ejɔle bé nyinsɔ. ɔ man b'a ndi man yí bu.

Zozi 'ba man anyinsinlinwafɔe kɔn nwun asɔ
(*Matie 20.29-34, Maaki 10.46-52*)

35 Anin Zozi ka kaan ju Zoliko. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin anyinsinlinwafɔe kɔn ti atin nun anɔan ebele yê ɔ sesele ɔ. 36 M'ɔ tɔli ke meninsɔnman le sɔn'n, ɔ kɔ bisa nun ejɔle. 37 Be kɔ han be kɔ hele yí ke Zozi m'ɔ fi Nazalet'i'n y'ɔ le sun ebele ɔ.

38 M'ɔ tɔli ke bé nwan Zozi y'ɔ le sun ebele'n, ɔ kɔ tian. Yí nwan: "Belemgbin *Davidi Awa Zozi, nwun mín nwɔn anwunnvoe!"

39 Bé mɔ be li bé nyunnun'n kɔ totua yí ke ɔ múan yí nwan. Mɔ be 'totua yí'n, bele mɔ anin ɔ le tian sele kpa ɔ. Yí nwan: "Belemgbin Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnvoe!"

40 Zozi kɔ jinlan ɔ kɔ man atin ke be fá yí be béle yí. Mɔ anyinsinlinwafɔe'n juli ebele'n, Zozi kɔ bisa yí ke: 41 "Nzu yê e kulo ke n yɔ m mán wɔ ɔ?"

Anyinsinlinwafɔe'n nwan: "Yemunlin, yɔ maan n nwún asi ke yí daba'n."

42 M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele yí ke: "Nwun asi! Wɔ dedi nun a man wɔ nwɔn a sa." 43 Ebele ala, ɔ kɔ nwun asi. ɔ kɔ yi Nyanmian aye ɔ kɔ si Zozi sɔ. Mɔ bé kwalaa be nwunlin yí sɔ'n, be kɔ yi Nyanmian aye.

19

Zozi non Zase

¹ Zozi juli Zoliko kulo nun asu ebele, o le kpe nun. ² Anun bian kon wo ebele. Bian so'n, be fele yi Zase. O ti be mo be dide ajule'n-mo kpain ese o ti esikafoe. ³ O kulo ke o nwun soanlan'n mo be fele yi Zozi'n. Nan koso kem o ti soanlan tika'n, meninsonman'n dunman nun, o ngwala nnwun man Zozi. ⁴ Ehi a, Zase ko bu be nyunnun o ko nwanndi o ko ho ko fu baka kon asu. Baka so'n, be fele yi sikomoo. Yi die anun o nwun Zozi. O sanlin ke baka so nun abo ebele ye Zozi 'sun o.

⁵ Mo Zozi juli baka nun abu'n, o ko to yi nyin anwunno o ko han ko hele Zase ke: "Zase, kan wo nwon ju asi. O sanlin ke ene, wo awulo elo ye mun 'sike o."

⁶ Zase ko han yi nwon o ko ju o le fe elie o ko so Zozi nun.

⁷ Be kwalaa mo be nwunlin yi so'n ko fe eya. Be nwan: "Soanlan ehi a ho a sike etefoe awulo!"

⁸ Zase ko jinlan ye Mun anyunnun, yi nwan: "Yemunlin, tie! Mun 'bu min nwon ninngge nun anun mun tu yi ebue mun man ehianfoe'n-mo. Se n nili soanlan bie ndunlunmun an, mun 'bo yi nwon fa nnan mun man yi."

⁹ Zozi ko han ko hele yi ke: "Ene, awulo ehi anun menian'n-mo a nyan ngwan. O sanlin ke soanlan ehi koso ti Abalahamon aboso soanlan. ¹⁰ Afi *Man Baa'n wali ke o 'ba kponnde be mo b'a minlin'n-mo nan o de be ngwan."

Esika kokole mma nun anwon anyindala'n (Matie 25.14-30)

¹¹ Ese Zozi ko bu anyindala kon biekun o ko hele be mo anun be le tie ejole so'n-mo'n. Afi, kemoo anun be ka kaan be ju Zoluzalem'n, menian'n-mo jonlin ke be 'ka ebele ala be nwun Nyanman Belemgbin Man'n. ¹² Ehi a, Zozi nwan: "Dihye kon fi yi man die anun ko ho man bie anun. Man so'n wo moa kpa. O ko maan be sie yi belemgbin nan o sa ba. ¹³ Mo o 'ba ho'n, o ko fefele yi ngwa'n-mo anun bulu. O ko wowula be nun kon biala asa nun esika kokole mma ngokon. Yi nwan: 'Emo fa li junman dede maan m mala.'

¹⁴ "Dihye so'n man nun anun menian'n-mo ngulo man yi ejole, be kpo yi. Nan mo dihye'n holi'n, be ko yi menian maan be ko si yi so. Be holi juli elo a, be nwan: 'Ye ngulo man ke bian ehi di ye so belemgbin.'

¹⁵ "Be ko sie dihye so'n belemgbin, o ko sa ko a yi man nun anun. O ko man be ko fefele yi ngwa'n-mo m'o fali esika'n manlin be'n ke be bala a bu mgbonndan be hele yi.

¹⁶ "Alimoa akwa'n juli ebele a, yi nwan: 'Yemunlin, m'an nyan bulu m'an buka mo e fali manlin min nun asu.'

¹⁷ "Belemgbin'n ko han ko hele yi ke: 'Akwa kpa, mo! Kemoo ninngge kaan ehi-mo anun m'an nwun wo ti anun'n, mun 'fa wo mun sie kulo mgbili bulu asu kpain.'

¹⁸ "M'o to so nnyuan'n ko a. Yi nwan: 'Yemunlin, m'an nyan nnun m'an buka mo e fali manlin min nun asu.'

¹⁹ "Belemgbin ko han ko hele yi ke: 'Mun 'fa wo koso mun sie kulo mgbili nnun asu kpain.'

²⁰ "Akwa kon biekun wali a, yi nwan: 'Yemunlin, e 'nwun wo esika'n. N val'i n vial'i hanmunt' duku nun. ²¹ Mun sulo wo, o sanlin ke e ti soanlan mo wo ejole elie yo yale. Lika mo a nzie man like'n, ebele like ye e fa o. Lika mo a nnu a man like'n, ebele like ye e ti o.'

²² "Mo akwa nun anwan tal'n, belemgbin'n nwan: 'Akwa ati anun ete, wo nwan ejole nun anwon ye min 'nian mun tua wo kale o. E si ke n di soanlan mo yi ejole elie yo yale, lika mo m'an nzie man like'n, ebele like ye mun fa o. Lika mo m'an nnu a man like'n, ebele like ye mun ti o. ²³ O yo se mo afi a ngo a nva man min esika nun a ndo man banki o? Ahan ke n vi elo m mali'n, mun kwalaa ke mun de so nvasoe'n.'

²⁴ "Mo belemgbin hanlin so yueli'n, o ko han ko hele be mo be wo ebele'n ke: 'Emo toa yi le esika kokole mma so'n be man soanlan'n m'o le bulu'n.'

²⁵ "Be mo be gua ebele'n, be ko han ko hele belemgbin'n ke: 'Yemunlin, yi die, o'a li moa o'a nyan bulu!'

²⁶ "Belemgbin nwan: 'Mun kan mun kele emo ke soanlan m'o le bie'n, be 'man yi doon. Nan soanlan m'o le man bie fi'n, kaan'n m'o le'n, be 'toa yi be de. ²⁷ Be mo be kpo min mo b'a ngulo man ke mun sie be'n, be fa be koso be fite min nyunnun ewa be hun be.'

Zoluzalem'n ehole'n (Matie 21.1-11, Maaki 11.1-11, Zvan 12.12-19)

²⁸ Mo Zozi buli anyindala so'n yueli mo be 'ko Zoluzalem'n, o li yi menian'n-mo anyunnun. ²⁹ Mo be holi dede mo be ka kaan be ju Betifaze non Betanin kulo'n m'o mantan buka'n mo be fele yi *Olivo buka'n, Zozi ko soan yi menian'n-mo anun nnyuan yi nyunnun. ³⁰ Yi nwan: "Emo ho kulo'n m'o wo ye nyunnun elo nun asu. Se emo ju elo a, emo 'ba nwun ke afunlunmun baa kon mo soanlan fi fuli man so le minnda ebele. Emo nyamji yi be bele min

ewa. ³¹Se swanlan bisa emo ke: 'Nzuke ati ye emo le nyannji yi o?' Emo han ke: 'Ye Mun a hian yi nwon.'

³²Be mo Zoji swanlan be'n hali nwunlin yi kwalaa ke o hanlin heleli be'n. ³³Mele mo be nyannji afunlunmun baa'n, be mo be le yi'n ko bisa be ke: 'Nzuke ati ye emo le nyannji afunlunmun baa nun o?'

³⁴Zoji menian nnyuan'n ko bua be ke: 'Ye Mun a hian yi nwon.'

³⁵Ehi a, be ko fa afunlunmun baa'n be ko bele Zoji. Be ko yi Nyanman aye o fi asinbenwon ninng'e'n-mo mo b'a nwun yi nun anwon. ³⁶Zoji 'ko a, anun menian'n-mo le yi' be taladi'e'n-mo be ise ye atun nun anun.

³⁷Mo anun be ka kaan be ju Olivo buka atun'n m'o tolo ko Zoluzalemun nun asu'n, be kwalaa mo be si Zoji sw'n ko li fe be ko be ko sulo. Be ko yi Nyanman aye o fi asinbenwon ninng'e'n-mo mo b'a nwun yi nun anwon. ³⁸Be nwan: "Nyila han belemgin'n m'o le ba wo ye Mun dunman nun'n! Alwaci'e wo anwunno, anunminnyanmun han Nyanman!"

³⁹Anun *Falisifo'e mmie-mo wo meninsonman nun anun. Be ko han be ko hele Zoji ke: "Kpain, kan kele wo menian'n-mo ke be muan be nwan."

⁴⁰Zoji ko bua be ke: "Mun kan mun kele emo ke se be muan be nwan an, nyobue'n-mo 'bo sulo!"

Zoji 'ba sun gua Zoluzalemun anwon

⁴¹Mo Zoji juli Zoluzalemun anwon ebele mo ye nyn bali kulo'n, o ko sun ko gua yi nwon. ⁴²Yi nwan: "Se o ti ke e ti ejole abo a, ahan ene wo koso, e 'nwun alwaci'e atun'n! Nan koso, e nguwa man ke e nwun yi. O sanlin ke o ti like mo o'a fia wo nyn. ⁴³Mele'n le ba, be mo be kp'o wo'n, be 'ci wo nwon enwanlan kunngun kpa. Be 'ta be si be yia wo. Be 'kele wo aholowa wo be non wo fama. ⁴⁴Be 'bo wo bosu bokoo, wo, o non wo mma'n-mo. Be 'bubu kulo'n bokoo be gua yi asi. O sanlin ke a nwun man mele'n mo Nyanman wali wo ti ele'n!"

Zoji 'ba wolo Nyanman awulo nun anun

(Matie 21.12-17, Maaki 11.15-19, Zvan 2.13-22)

⁴⁵Zoji ko ho ko wolo Nyanman awulo ebele, o ko fwan be mo anun be le di nun gua'n. ⁴⁶Yi nwan: "Ehele Ejole'n kele ke: *Min sua'n ti asonin ejole sua*. Nan emo die, emo a fa a kaci *awofoe sua*."

⁴⁷Ehi anzin, cian daa, Zoji kekele like Nyanman awulo nun anun. *Teyifo'e mgbain'n-mo, *mala nun aso mgbain'n-mo nun man nun aso mgbain'n-mo kulo ke be kun yi. ⁴⁸Koso be nwun man atun mo be 'bu so o. O sanlin ke bagua'n yo anzoe kpa o tie ejole'n mo Zoji kan'n.

20

Zoji tunmin'n

(Matie 21.23-27, Maaki 11.27-33)

¹Ehi, anun Zoji le kekele menian'n-mo ninng'e Nyanman awulo nun anun, ese anun o le bo Ejolekpa'n kele be. Konngba ala, teyifo'e mgbain'n-mo, mala nun aso mgbain'n-mo non Izalaye mgbain'n-mo ko a 2 ko bisa yi ke: "Kele ye tunmin ehale kon'n mo e fa yo ninng'e ehu-mo'n, o non swanlan'n m'o manlin wo ye nwon atun'n?"

³Zoji ko bua be ke: "Min koso min, mun 'ba bisa emo kosuan kon. Emo bua min bie. ⁴Nwan y'o swanlin Zvan ke o bala o sonun menian'n-mo'n, Nyanman anaan kulo menian o?"

⁵Mo Zoji bisali be kosuan so'n, akpuloowa ko to be afian. Be nwan: "Se ye kan ke: 'Nyanman y'o swanlin yi' a, o 'bisa ye ke: 'Anun o yo se mo emo a nne man Zvan b'a nni man'n?' ⁶Nan se ye kan ke: 'Kulo menian'n-mo ye be swanlin yi' a, bagua bondun'n 'tutu ye ebue be kun ye. O sanlin ke, be kwalaa be de be to nun ke Zvan ti Nyanman kpomanfoe."

⁷Ehi a, be ko bua Zoji ke: "Ye nzi man swanlan'n m'o swanlin Zvan'n."

⁸Zoji koso nwan: "Kemo emo nzi man swanlan'n m'o swanlin Zvan'n, min koso mun ngele man emo tunmin ehale kon'n mo mun fa mun yo ninng'e ehu-mo'n."

Divin ebo nun anwon anyundala'n

(Matie 21.33-46, Maaki 12.1-12)

⁹Ehi anzin, Zoji ko bu anyundala ehika o ko hele bagua'n, yi nwan: "Bian kon ko sun divin ebo. O ko fa ko wala menian asa nun, o ko tu atun o ko hye elo. ¹⁰Temon mo divin nun ete'n juli'n, o ko swan akwa kon kpafu'n-mo anwon elo ke o ho le yi die'n bele yi. Akwa'n hali juli elo a, kpafu'n-mo ko bili yi be ko fwan yi, o le ye sa to o ko sa ko ho. ¹¹Bian'n m'o le ebo'n ko swan akwa kon biegun kpafu'n-mo anwon elo. Kpafu'n-mo ko bili yi koso, be ko kpukpe yi nzoba, be ko fwan yi, o le ye sa to o ko sa ko ho. ¹²Ese bian'n ko swan yi akwa'n kon biegun o ko tian yi nsan kpafu'n-mo anwon elo. Kpafu'n-mo ko buta buta yi, ese be ko fwan yi be ko to su.

13 “Ehi a, bian'n m'ò le ebo'n kò bisa yí nwòn kẹ: ‘Anun nzu y'ò di kẹ mún yò ọ? Mún 'ba sòan mún wà'n m'ò mún kulo yí'n bẹ nwòn ẹ̀. Kẹmò ọ tì mún kunnun baa'n, ẹ 'su yí akpólwá a, bẹ 'ba man yí anyínnzò.’

14 “Mò kpafu'n-mò nwunlin yí'n, bẹ kò han yí bẹ afian ẹ̀ kẹ: ‘E 'nwun bian'n koliaja'n. Yẹ hún yí maan ebo'n há yé sa nun.’” 15 Bẹ kò ju yí bẹ kò tó ahannian bẹ kò hun yí.”

Zozi kò bisa bẹ kẹ: “Kẹmò ẹ̀jòlẹ nún a yò soa'n, bian'n m'ò le ebo'n, ọ 'yò kpafu'n-mò sẹ? 16 Ọ 'ba, ọ 'kun kpafu so'n-mò ọ fa yí ebo'n ọ wula menian nvofole asa nun.”

Mò menian'n-mò tli ẹ̀jòlẹ so'n, bẹ nwan: “Cẹce, ẹ̀jòlẹ'n n'ò ba yí ebele so!”

17 Nan mò bẹ hanlun so'n, Zozi kò nenan bẹ. Yí nwan: “Ehele ẹ̀jòlẹ ehi abu'n kele sẹ?”

Ebve'n mò bẹ mò bẹ le si sua'n juli toh'n,

yí yé ọ'a kaci ayiale nún aso ebve cinrin nún ọ.

18 Sòanlan bíala m'ò kò tó ebve sò nún aso'n, ọ 'bota yé soanlan kòsò mò ebve so'n kò tó yí so'n, ọ 'nunkun yí.”

Sezaa ajule'n

(Matie 22.15-22, Maaki 12.13-17)

19 Mò Zozi buli anyíndala'n yueli'n, *mala nún aso mgbain'n-mò nún *tẹyifue mgbain'n-mò kò nwun kẹ bẹ tì yé Zozi buli anyíndala sò nun ọ. Ebele ala, bẹ 'kpòndẹ kẹ bẹ cì yí. Nan kòsò bagua'n dunman nun, bẹ sulo.

20 Ehi a, bẹ nyin kpala Zozi. Yí tì, bẹ kò soan menian Zozi anwòn ẹ̀. Menian so'n-mò kò yò bẹ nwun kẹ sẹsẹfue-mò. Bẹ y'ò di kẹ bẹ sua Zozi ngaa maan ọ tó nun bẹ cì yí bẹ man awaa ọ. 21 Menian so'n-mò kò bisa Zozi kosuan ehi kẹ: “Kpain, yẹ sù kẹ like mò ẹ kekele'n tì fòón. Ẹ nnian man soanlan anyunnun ẹ mmua man yí nde. Atun mò Nyanmian kulo kẹ menian'n-mò nanndi sò nán yí kunnun a j'ón, ẹ kekele yí ananhòle. 22 Yí tì, kan maan yẹ tì. Aso ọ wò nun kẹ yẹ túa ajule'n yẹ mán *Lòmòn belemgbin *Sezaa anaan nán man yẹ tua yẹ man yí?”

23 Zozi kò nwun mò b'a jónlun'n. Ọ kò han kò hele bẹ kẹ: 24 “Emò fá bẹ esika'n kún bẹ héle mún. Nwan nvoninnin ọ nòn dunman benin y'ò gua sò ọ?”

Bẹ kò bua Zozi kẹ: “Belemgbin Sezaa ọ.”

25 Zozi kò han kò hele bẹ kẹ: “Sẹ ẹ̀jòlẹ'n tì soa a, anun emò túa mò tì belemgbin di'e'n bẹ mán yí, nunhan kòsò mò tì Nyanmian di'e'n, emò túa bẹ mán Nyanmian.”

26 Kẹ Zozi kpunlun buali bẹ'n, b'a nnyan man yí nzin ẹ̀jòlẹ b'a ngan man wò bagua nun anyunnun. Ọ sanlun kẹ Zozi mmua'n sinlin bẹ nwòn. Ọ man bẹ muanlun bẹ nwan nun aso koun.

Ewuetinngẹ nún anwòn kosuan'n

(Matie 22.23-33, Maaki 12.18-27)

27 Ehi, *Sadusifue mmie-mò kò a Zozi anwòn ebele. Bẹ yé bẹ kan kẹ ewuetinngẹ nnon man ebele nun ọ. Bẹ kò susu ẹ̀jòlẹ ehi bẹ kò hele Zozi, 28 bẹ nwan: “Kpain, Moyizì a hele mala ehi a man yé kẹ: Sẹ *belenzua kún le yí nianman belenzua m'ò ja bala, sẹ ọ non yí yí b'a nwòn man baa nán ọ wu a, anun belenzua'n fá kunlanvve balasua'n ọ já. Ọ non yí bẹ wó mma bẹ mán yí nianman'n.* 29 Anun anianman mmelenzua nsò wò ebele. Nunhan kpain'n kò ja bala. Ọ non bala'n b'a nwò man baa, ọ kò wu. 30 M'ò tótò yí'n kò ja kunlanvve balasua so'n. 31 M'ò tian yí nsa'n kòsò kò ja yí. Bẹ menian'n nsò'n kòalaa bẹ kò ja balasua so'n, bẹ non yí ngò wò man baa, bẹ kòalaa bẹ kò yue wu. 32 Yí bẹ-yue-asie, balasua'n kòsò kò wu. 33 Ewuetinngẹ cian'n, bẹ nunhan benin yé ọ 'fa bala nun ọ? Afì bẹ anianman nsò'n kòalaa b'a ja balasua so'n bie!”

34 Mò bẹ bisali kosuan so'n, Zozi kò bua bẹ kẹ: “Mele ehi anun menian'n-mò ja bẹ nwòn. 35 Nan menian m'ò sẹ fata kẹ bẹ fi ewue nun bẹ tinngẹ bẹ tánlan mán'n m'ò le ba nun anun ẹ̀lò'n, bẹ di'e bẹ nja man bẹ nwòn. 36 Bẹ nwu man kún, ọ sanlun kẹ, bẹ 'ba kaci kẹ nyanmiansò mmofue'n-mò. Bẹ 'kaci Nyanmian amma mmelenzua, afì bẹ fi ewue nun b'a tinngẹ. 37 Ewuetinngẹ'n, yí nwòn ẹ̀jòlẹ yé Moyizì hanlun nun ọ. Lika'n mò bẹ le kele kẹ baka'n solì'n, Moyizì feleli yé Mún 'Abalahamun Nyanmian, Izakì Nyanmian yé Zòakòbò Nyanmian.’ 38 Nyanmian tì bẹ mò bẹ nyin wò so'n Nyanmian, nan ọ tì man ewue mma Nyanmian. Ọ sanlun kẹ yí nyunnun, menian so'n-mò anyin wò sò.”

39 Mò Zozi buali bẹ so'n, *mala nún aso mgbain mmie-mò jasulì a, bẹ nwan: “Kpain, a han yí fòón.” 40 Bẹ bie fíí ngò bisa yí kosuan kún.

Kilisi'n non belemgbin Davidi

(Matie 22.41-46, Maaki 12.35-37)

41 Ehi anzin, Zozi kò bisa bẹ kẹ: “Ọ yò sẹ mò bẹ kan kẹ belemgbin *Davidi anonman y'ò le Kilisi'n, Belemgbin Ngòandefue'n? 42 Izalaye ejue etòe kalata nun anun, Davidi muonun le kele kẹ:

Edannanman a han a hele mún Mún kẹ:

Tanlan mún fama sò,

43 *nán mún 'ba fa wó mgbòfue'n-mò
mún gua wó ja abv.*

44 Davidi fêlê yí 'yé Mún' Ì yò sè m'ò kòala kè ò kaci Davidi anònman'n?"

Zozi 'ba kannv yí menian'n-mò

*wò mala nún asò mgbain'n-mò anwòn
(Matie 23.1-36, Maaki 12.38-40)*

45 Mèlè mò anún meninsunman lè tie ejòlè'n, Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò kè: 46 “Èmò nían bé nwòn kpa wò *mala nún asò mgbain'n-mò anwòn. Bè kulo taladiè ndinndin ewula nanndi menian'n-mò anun. Gua nún asò, bè kulo kè menian bisa bé ahun anyunzò nún. Asònun sua'n-mò anun ò non like elie'n-mò anun, menian mgbili mgbili lika yé bè kpòndè bè tanlan ò. 47 Bè kpòkpò kunlannvòe mmalasua'n-mò anwòn bakò, èsè bè yò asònun ndinndin bè gua sò bè kele kè bè ti kpa. Bé nyòlè sò'n-mò anwòn ahatua mò bè 'ba nyan yí'n, ò ti kpili sunman!”

21

*Kunlannvòe balasua nún acediè'n
(Maaki 12.41-44)*

1 Èhì anzin, Zozi kò tó yí nyin, ò 'nían an, anun esikafue'n-mò lè tó bé esika'n Nyanman awulo nún anun lika mò bè tó acediè'n. 2 Ì kò nwun ehianfòe kunlannvòe balasua kòn kusò kè anun ò lè tó nún babulu ngònkòn nnyuan. 3 Èhì a, Zozi nwan: “Mún kan yí ananhòlè mún kele emò kè, ehianfòe kunlannvòe balasua ehì a tó dòn a tala ehinlun-mò kòalaatin. 4 Ì sanlun kè yí esika kòalaa m'ò ka yí sa nún mò ò 'fa to like di'n, esika sò'n yé ò'a fa ò'a tó nún ò. Nan ehinlun-mò die, esika mò bè mmianlun man yí nwòn'n yé b'a tó yí nún ò.”

*Nyanman awulo nún ebubue nún anwòn ejòlè'n
(Matie 24.1-2, Maaki 13.1-2)*

5 Mò hanlun sò yuelè'n, menian mmie-mò kò han Nyanman sua nún anwòn ejòlè. Bé nwan nyòbòe'n mò b'a fa b'a si'n ti nganlanman nganlanman. Ninngè mò b'a fa b'a hye Nyanman, mò b'a fa b'a sesie yí kunnun'n, bé kusò bè ti nganlanman nganlanman. Nan mò Zozi tìlì ejòlè sò'n, yí nwan: 6 “Mèlè'n lè ba, ebòe ehì-mò mò emò nwun yí'n, fíí nga man ebèlè. Bè 'kan yí kòalaa bè gua asì.”

*Munnzue non ahulòwa'n
(Matie 24.3-14, Maaki 13.3-13)*

7 Mò Zozi hanlun sò'n, bè kò bisa yí kè: “Anun cian benin yé nyòbòe sò'n-mò 'kan gua asì ò? Nzòlè benin yé ò 'kele kè like sò'n tèmò a ju ò?”

8 Zozi kò bua bé kè: “Èmò nían bé nwòn, nán bè yaci bé nwòn maan bè laka bé. Ì sanlun kè, menian dòn 'ba fa mún dunman bè ba bè kan kè: 'Kilisi'n, Belemgbin Ngòandefòe'n, y'ò le mún!' èsè bè 'kan kè: 'Mèlè nún a ju!' Bè kan sò a, nán bè si bé sò. 9 Èmò ti kè bè lè kan elòe non emunlutie anwòn ejòlè a, nán bè man bé nyinsò tan bé. Afi ò di kè ehì kòalaa di mòba ba kòalaaka. Nan kusò nán kè mán'n 'ka ebèlè ala ò yue ò.”

10 Zozi kò han kò tó sò kè: “Mán kòn non mán fufòlè 'ba hùn elòe. Belemgbin mán kòn non belemgbin mán fufòlè 'ba hùn elòe. 11 Lika dòn, asiè'n 'ba kpusu kpili kpa, ehòe 'ba kpín, ewue m'ò sa kusò 'ba ju sò. Bè 'ba nwun ninngè esulo esulo ò non nzòlè mgbili mgbili kè ò fi nyanmansò.

12 “Nan kusò, asannan nán yí kòalaa a ju'n, bè 'ba hyi emò, bè 'kele emò ahulòwa. Bè 'fa emò bè wula bé mò bè li Zufu'n-mò asònun nún ati nún asa nún. Bé kusò bè 'bua emò ndèe bè gua emò fiadi. Kè mò emò de mún di nún ati, bè non emò 'ba hò mmelemgbin'n-mò non mán mgbain'n-mò aja sò. 13 Èbèlè sò nún anun, emò 'ba li mún nwòn adanzie bè kele bé. 14 Èmò mán bè ti tánlan sò kè ejòlè mò emò 'kan bè sa bé nún'n, nán bè di yí nwòn yalè. 15 Ì sanlun kè, mún bòbò muonun, mún 'fa ejòlè'n ò non ngele'n m'ò fata'n mún wula emò anòan. Ì man bé mò bè kpò emò'n ngò hòala man bé nyunnun jinlan nán 'ba su yí akpòlòwa. 16 Èmò asi-mò non emò anin-mò, emò anianman-mò, emò anwòn amma-mò non emò amanngòn-mò muonun, bè 'yí emò bè man. Èsè bè 'ba man bè kun emò anun mmie-mò dòn. 17 Mún dunman nún, menian'n-mò kòalaa 'ba fa emò anwòn èkpò. 18 Nan kusò emò nwún yí kè emò ati enyuan kòn sòa mmianlun man. 19 Èmò jinlan bé ja nún. Afi sè emò jinlan bé ja nún an, emò 'nyan bé ti.

*Zoluzalemòn kulo nún ebubue'n
(Matie 24.15-21, Maaki 13.14-19)*

20 “Mèlè mò emò kò nwun kè elòe menian a ta a si a yia Zoluzalemòn kulo'n, emò tí yí yí bu kè yí ebubue tèmò a ju a yue. 21 Tèmò sò nún anun, bé mò bè wò Zude mán nún anun'n, bè nwánni bè hò mmòka'n-mò asò elò. Bé mò bè wò Zoluzalemòn kulo nún asò'n, bè nwánni bè hò mòba. Bé mò bé kusò bè wò nanmue nún'n, nán bè ba kulo. 22 Ì sanlun kè, tèmò sò'n ti ndèe

ebua cian maan Ehele Ejole'n kwalaa kpun so. ²³ Temon so nun anun, nwonnzefue non be mo be noan mma, be yakol! O sanlin ke Nyanmian sikpe'n 'ci menian ehi-mo o man alwabo kpili kpa to man nun anun. ²⁴ Be mo be kpo be'n-mo 'ba fa dadie be kun mmie-mo, ese be ci ehunlun-mo nole be non be ko man man'n kwalaa'in anun. Be mo be nzi man Nyanmian'n, be 'ba secu Zoluzalem non kulo'n bokoo dede o ju be mele die nin ayuele.

Mân Baa nun ewale'n
(Matie 24.29-31, Maaki 13.24-27)

²⁵ "Be 'ba nwun nzole senze nin anun, sala nin anun o non nzalama'n-mo anun. Esulo 'ba han asie nin aso ewa menian'n-mo. O sanlin ke be 'ti jenvie'n non yi mgbaha'n m'o le bo nin angan an, anin like bie le yo be. ²⁶ Kemoo anwunno elo ninng'e'n-mo 'ba kpusu'n, esulo 'ba han menian'n-mo be susu dede be wu. O sanlin ke asie nin aso ewa ye ninng'e so'n-mo 'ba yue o. ²⁷ Ehele nin anun, be 'ba nwun *Mân Baa'n ke o le tunmin non anunminnyanm non kpili kpa, o wo bole nin anun o le ba. ²⁸ Se emoo nwun yi ke ninng'e so'n-mo le yi be nwon an, anin emoo tinng'e be nwon non be kuku be ti so. O sanlin ke anin emoo ati ele temon a ju a yue."

Figi baka nin anwon anyindala'n
(Matie 24.32-35, Maaki 13.28-31)

²⁹ Ehi anzin, Zozi ko bu anyindala ehi ko hele be, yi nwan: "Emoo to be nyan be nian *figi baka'n non mmaka ehunlun-mo kwalaa'in. ³⁰ Temon mo emoo ko nwun ke be le fife'n, anin emoo si ke mele kpa nin a ju a yue. ³¹ Ke o ti yi nin anun, se emoo nwun ke ninng'e so'n-mo le ba a, anin emoo ti yi bo ke Nyanmian Belemghin Mân nun a mantan koko.

³² "Mun kan yi ananhole mun kele emoo ke ajulis non menian ehi-mo, be kwalaa be ngo yue man wu nan ehi kwalaa a ju. ³³ Anwunno non asi'n 'ba kpe nin, nan min non ejole'n, o mgb'e man nun le."

Be nian be nwon

³⁴ "Emoo nian be nwon! Nan be yaci be nwon maan edidie non nzan enon ejole o non eyuadi ehi anun nzusue wolo emoo ajonlin nun. Se o yo so a, *Mân Baa nun ewale'n 'di emoo nvu nun baa konmgb'a. ³⁵ O sanlin ke, yi ewale'n 'ba yo ke dada mo be le to be gua asie nin aso menian'n-mo aso o. ³⁶ Emoo nian be nwon, be yo asonun temon biala nan emoo a nwanndi ninng'e so'n-mo b'a huala Mân Baa nun anyunnun fite."

³⁷ Alihan nin anun, Zozi kekele menian'n-mo ninng'e Nyanmian awulo nin anun. Nan nosoba, o ko buka'n mo be fele yi *Olivoo buka nin aso. Elo yo da o. ³⁸ Ngelemo, menian'n-mo kwalaa ba nde be ba tie Zozi Anon Ejole'n Nyanmian awulo ebele.

22

Zufu mgbain'n-mo 'ba ho Zozi ati ahuan
(Matie 26.1-5, Maaki 14.1-2, Zvan 11.45-53)

¹ Ehi, anun Zufu'n-mo feti'n mo be fele yi *Paki'n, mo be di kpaon'n mo fali ayile non man nun'n ka kaan ju. ² Kemoo *teeyifue mgbain'n-mo non *mala nin aso mgbain'n-mo sulo ke be ci Zozi a, bagua'n 'ba jasoo be komun anun'n, be ko kpounde atin mo be 'sin so be kun Zozi.

Zudas: 'ba yi Zozi man Zufu mgbain'n-mo
(Matie 26.14-16, Maaki 14.10-11)

³ Ehi, *Satan ko wolo Zudas mo be fele yi Isikalioti nin anun. Zudas so'n, o wo Zozi menian bulu non nnyuan nin anun bie. ⁴ Zudas ko ho ko to teeyifue mgbain'n-mo non Nyanmian awulo nin aso nzalafu mgbain'n-mo. O non be ko han atin mo o 'bu so o yi Zozi man be nin anwon ejole. ⁵ Mo Zudas hanlin so heleli be'n, o ko yo be fe sonman. Be ko boboo Zudas ke se o man be sa kan Zozi sakpa a, be 'man yi esika. ⁶ Zudas ko tie. O ko kpounde atin mo o 'sin so o yi Zozi man be nan bagua nin a nnwun man nun.

Zozi 'ba man yi menian'n-mo ton Paki alie'n
(Matie 26.17-25, Maaki 14.12-21, Zvan 13.21-30)

⁷ Ehi, cian'n mo be di kpaon'n mo fali ayile'n non man nun'n ko ju. Cian so'n y'o fata ke be kun mmoo mma'n-mo mo be 'fa be ton *Paki alie nin o. ⁸ Zozi ko svan Piel non Zvan. Yi nwan: "Emoo ho ton ye Paki alie'n."

⁹ Piel non Zvan ko bisa yi ke: "Nin lika die ye e kulo ke ye ton yo o."

¹⁰ Zozi ko bua be ke: "Emoo ko ju kulo elo a, emoo non belenzua kon 'ba yia. O so nzue bua nun. Emoo si yi so be wolo awulo'n m'o ko wolo nin nun anun. ¹¹ Emoo ju ebele a, be han be hele splanan'n m'o le awulo'n ke: 'Kpain nwan ye bisa wo ke: Nin lika die ye o non yi menian'n-mo be 'di Paki alie'n?' ¹² Se emoo bisa yi a, o 'kele emoo dabele kpili kon awaa nin aso elo. B'a sesie nun. Emoo sesie Paki alie nin ebele."

¹³ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, yí menian nnyuan'n kò hò kò ju kulo nun asu. Ké Zozi kpunlin hanlin yí'n, bé nwonlin yí kwalaa sò. Bé kò tòn Paki alie'n bé kò sesie yí ebele.

Zozi 'ba man yí menian'n-mò kominnian
(Matie 26.26-30, Maaki 14.22-26, 1 Kolnti 11.23-25)

¹⁴ Mò allie temon'n juli'n, Zozi nun yí mmòfòe'n-mò kò lila tóbùl nun anwòn. ¹⁵ Yí nwan: "Mun kulo ké mun non emò ye di Paki alie ehi kwalaa nán m'an nwon mín nyunnun. ¹⁶ Afi mun kan yí ananhòle mun kele emò ké, mun ngò li man fíi kón dede ò 'ju mele mò bé 'nwon yí bò kpa Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elò'n."

¹⁷ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, ò kò fa nzan kangò kòn. Ò kò la Nyanmian asi, yí nwan: "Emò lé ehi bé hyé bé nón. ¹⁸ Afi mun kan mun kele emò ké, ò fi ene m'ò kò'n, mun ngò nun man nzan fíi kón dede ò 'ju Nyanmian belemgbin elie'n temon."

¹⁹ M'ò hanlin ehi yueli'n, ese ò kò fa kpaon'n. Ò kò la Nyanmian asi kò yue, ò kò bubu nun ò kò man bé. Yí nwan: "Kpaon ehi ti mín nwonnaan. [B'a fa b'a man emò. Emò yó yí sò bé káci mín."

²⁰ Mò bé lili like'n yueli'n, Zozi kò fa nzan'n kò man bé. Yí nwan: "Nzan ehi ti mín moja. Moja sò nun a butu a man emò. Ò di ajinlanmun ké Nyanmian non emò a li nyihye fòfòle.] ²¹ Nan emò nian, sòanlan'n mò ò 'ba yí mín man'n, ò non mín wò tóbùl nun anwòn ewa! ²² Ò ti ananhòle, *Mân Baa'n 'ba wu ké Nyanmian a kpun a han yí'n. Nan kòsò, sòanlan'n mò ò 'ba yí Mân Baa'n man'n, munnzue hán yí!" ²³ Mò Zozi hanlin sò'n, bé lé bisa bisa bé nwon bé kpunnde sòanlan'n mò ò 'ba li junman sò'n.

Nunhan benin yé ò ti kpili ò?

²⁴ Ehi anzin, akpòlòwa kòn kò tò mmòfòe'n-mò afian elò. Bé mmòfòe bulu non nnyuan nun anun, bé lé kpunnde sòanlan m'ò ti kpili tala yí manngon'n-mò'n. ²⁵ Zozi kò han kò hele bé ké: "Asie nun asu mmelemgbin'n-mò sie menian. Bé mò bé le tunmin'n man bé fele bé 'Defòe'. ²⁶ Nan emò die, ò ti man sò mman man emò. Emò afian, sòanlan m'ò ti kpili'n, ò di ké ò bu yí nwon ké bé nunhan kaan. M'ò li bé tí'n kòsò, ò di ké ò bu yí nwon ké sòanlan m'ò sò ehunlin-mò. ²⁷ Sòanlan kòn lé didi tóbùl nun asu, kòn lé yí alie man yí. Bé munnyuan'n, benin yé ò ti kpili ò? Se sòanlan'n m'ò ti tóbùl nun anwòn nun ò? Mín kòsò mín, n wò emò afian ewa ké sòanlan m'ò lé sò! ²⁸ Emò die, mín efe'n-mò anun, emò a bò mändinlin bé non mun a tanlan nun. ²⁹ Ehika ati, kemò mín Sı a fa Belemgbin Mân nun a wula mín sa nun'n, mín kòsò, mun 'fa Belemgbin Mân'n mun man emò. ³⁰ Emò 'tanlan mín tóbùl nun anwòn bé didi bé nonnon mín belemgbin mân nun anun. Ese emò 'tanlan belemgbin bia sò bé bua Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n nde."

Zozi 'ba kannzo Simon Piel
(Matie 26.31-35, Maaki 14.27-31, Zvan 13.36-38)

³¹ Ehi anzin, Zozi nwan: "Simon, Simon! Nian wó nwon kpa. *Satan a sele emò anwòn atun ò'a nyan yí ké ò 'sò emò nian ké bé huhu ninng'e'n-mò asu bé ju m'ò ti man kpa'n bé gua'n. ³² Nan m'an sele m'an man wó nán dedi a nyue man wó nun. Mele mò é kò sa kò a mín nwon'n, wowula wó nianman'n-mò anwònselè."

³³ Piel kò han kò hele Zozi ké: "Yé Min, se ò di mò bé tó wó non mín fiadi, ese se ò di mò é wu a, mín non wó ye 'wu."

³⁴ Zozi nwan: "Piel, mun kan yí ananhòle mun kele wó ké ene, ò non dede mò aka'n 'bò'n, é kan yí kpé nsan ké é nzı man mín"

Esika, bóle'n non dadie'n

³⁵ Ehi anzin, Zozi kò bisa yí menian'n-mò kwalaaatin ké: "Mele mò n zòanlin emò mò emò a nva man esika b'a nza man bé nwon, b'a nva man bóle non mgbabò'a'n, asu emò mianlin like anwòn ò?"

Yí menian'n-mò nwan: "Cecé, y'a mmian man like anwòn."

³⁶ Ehi a, Zozi kò han kò hele bé ké: "Nan kikaala die, sòanlan m'ò le esika'n, ò fá. M'ò le bóle'n, ò fá. M'ò le man dadie'n, ò tónun yí taladie kpili'n ò fá tó kòn. ³⁷ Afi, mun kan yí ananhòle mun kele emò ké, mín nwon ejòle'n mò b'a hele wò Ehele Ejòle nun anun'n: *B'a ha yí b'a wula etefòe'n-mò anun bie.* Ejòle sò'n, ò fata ké ò kpun sò."

³⁸ Mò Zozi hanlun ehi'n, yí menian'n-mò nwan: "Yé Min, é 'nwon dadie nnyuan."

Zozi nwan: "Ò sa."

Zozi 'ba yò asònun Olivò boka nun asu
(Matie 26.36-46, Maaki 14.32-42)

³⁹ Ehi anzin, Zozi kò fite kò hò Olivò boka nun asu ké ò yò yí titi'n. Mò ò 'kò'n, yí menian'n-mò kò si yí sò. ⁴⁰ Mò Zozi juli laka sò'n, ò kò han kò hele bé ké: "Emò yó asònun nán emò a ndò man sònian nun anun." ⁴¹ Mò Zozi hanlun sò ò helelé bé'n, ò kò yaci bé ebele ò kò hò yí nyunnun mwa kaan, lika mò bé tó ebòe a, ò kò ju'n. Ò kò kòtò ò kò yò asònun. ⁴² Yí nwan: "Mín Sı, se é kulo

a, amanninhunlun ehi mo mun 'ba nwun yi'n, kpala gua. Koso, yo mo wo kunnun kulo'n, nan n'e yo mo min kunnun kulo'n." [43 Nyanmianso bafue kon ko yi yi nwon ko hele yi. O ko wowula yi anwonsel. 44 Alwabo ko han Zozi. O man o ko yo asonun sele kpa. Yi nwon efile'n le kpikpin ke moja.]

45 M'o yoli asonun yueli'n, o ko sa yi nzin yi menian'n-mo anwon elo. O 'ko ju a, alwabo nun a han be dede b'a ha nun b'a lafi. 46 O ko bisa be ke: "Nzuke ati ye emo le dafi o? Emo jasu be yo asonun nan emo a ndo man sonian nun anun!"

Zozi ehye'n
(Matie 26.47-56, Maaki 14.43-50, Zvan 18.3-11)

47 Anun Zozi anwan te wo so, menian-mo ko fite fite ebale. Mo be 'ba'n, Zozi menian'n-mo anun kon'n mo be fele yi Zudası Isikalıti'n y'o li be ti o. Zudası ko hyon ko kpunge Zozi o ko to yi nun. 48 M'o yoli so'n, nan Zozi a se yi ke: "Yi ti, Zudası, e 'to *Man Baa nun anun nan e yi yi man o?"

49 Mo Zozi menian'n-mo nwunlin ejole m'o le ba yi nzin'n, be ko bisa Zozi ke: "Ye Mun, ye man ye dadie'n-mo bili o?" 50 Be 'kan so ala, be nunhan kon ko yi yi dadie'n, o ko kpe teyifue kpain nun akwa nun anzo fama'n.

51 Zozi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: "Emo jinlan, o ti kpa so." O ko han bian so nun anzo'n, o ko man yi nwon ko sa.

52 Mo Zozi yoli so'n, o ko kaci yi nyin teyifue mgbain'n-mo, non Nyanman awulo nun aso nzalafu mgbain'n-mo non Izalay mgbain'n-mo anwon elo. Yi nwan: "Emo bu min ke n di kodiawu. Yi ti ye emo 'ba a, emo lile dadie non koloman-mo be sa nun o? 53 Cian daa min non emo ye gua Nyanman awulo nun anun, koso emo a nji man min. Nan dahyuli ehika ti emo dæ, o ti awosin tunmin dæ."

Pielı 'ba se ke o nzi man Zozi
(Matie 26.57-58,69-75, Maaki 14.53-54,66-72, Zvan 18.12-18,25-27)

54 Menian'n-mo ko hyi Zozi, be non yi ko ho teyifue kpain nun awulo. Pielı si Zozi so o di yi fannvanndu. 55 Anun b'a huan sin awulo nun afian. Pielı ko wolo o ko tanlan be mo be gua sin nun anwon nun afian. 56 Afanian kon ko nwun Pielı sin nun anwon ebale. O ko nian Pielı koun, yi nwan: "Suanlan ehi koso si Zozi so bie!"

57 Mo Pielı tili ejole so'n, o ko su akpobwa. Yi nwan: "Zozi so'n, min nzi man yi."

58 O hycli kaan, suanlan kon biekun ko nwun yi, yi nwan: "Wo koso wo, o ti yi suanlan'n kon!"

Mo Pielı tili ejole so'n, yi nwan: "Cee, nan yi suanlan'n kon y'o le min."

59 Ko yo dahyuli kon ko sin. Suanlan kon biekun ko han ko to so ke: "O ti foon, suanlan ehi ti Zozi suanlan. O sanlin ke o ti Galile man nun anun elo suanlan."

60 M'o hanlin so'n, Pielı nwan: "Ejole'n mo e le kan'n, min ndi man yi bu." Anun Pielı anwan te wo so, kokolokoo! Ako kon ko bo. 61 Ye Min ko bu yi nyin o ko nian Pielı. Mo Pielı anyin tli ye Min anyunnun'n, yi ti ko kaci ejole'n mo ye Min hanlin heleli yi'n. Ye Min nwan: "Ene, asannan nan ako nun a bo'n, e 'kan yi kpê nsan ke e nzi man min." 62 Pielı ko fite o ko sun sele kpa.

Be 'ba hele Zozi aholwa
(Matie 26.67-68, Maaki 14.65)

63 Be mo anun be nian Zozi aso'n le golo yi nwon. 64 Be butu yi ti be toto yi kotole anun be le bisa yi ke: "Nwan ye o'a to wo kotole'n? Kele!" 65 Ehi mo be le yo'n, anin ese be le kan ejole ete don be tia yi.

Be non Zozi 'ba ho mgbain'n-mo aja so.
(Matie 26.59-66, Maaki 14.55-64, Zvan 18.19-24)

66 Mo alie hulin'n, Zufu mgbain'n-mo, non teyifue'n-mo non mala nun aso mgbain'n-mo ko yia. Be ko man be ko fa Zozi be ko a be ja so. 67 Be ko bisa bisa yi ke: "Kan kele ye maan ye ti. Aso *Kilisi'n, Izalay Belemgin Ngwandefue'n y'o le wo o?"

Zozi ko bua be ke: "Se min kan min kele emo a, emo ngo le ngo li man. 68 Se koso min bisa emo kosuan kon an, emo ngo bua man min bie. 69 Nan kikaala die, Man Baa'n 'ba tanlan tunminfue Nyanman'n fama so."

70 Mo Zozi hanlin so'n, be kwalaa be nwan: "Yi ti, Nyanman Awa y'o le wo?"

Zozi ko bua be ke: "Emo le kan. N di yi Wa."

71 Ehi a, be nwan: "Ye mgbonnde man adanzie kon! Ye bobo muonun y'a ti yi non nun ejole."

23

*Be non Zoji 'ba ho Lomun konmanna Pilati aja sv
(Matie 27.1-2,11-14, Maaki 15.1-5, Zvan 18.28-38)*

¹ Ehi, mgbain'n-mo kwalaa ko jaso, be non Zoji ko ho *Pilati aja sv. ² Pilati anyunnun ebele, be ko bo yi bu be ko tun yi esvan ke: "Svanlan ehi le kele ye man nun anun menian'n-mo atun ete. O kan kele be ke nan man be tua ajule'n be man belemgbin Sezaa. Ese yi nwan yi muonun o ti *Kilisi, Belemgbin Nguandefoe."

³ Mo be hanlun so'n, Pilati ko bisa Zoji ke: "Asu Zufu'n-mo belemgbin'n y'o le wo o?" Zoji ko bua yi ke: "Ye wo nwan wo so m'o le kan nun o."

⁴ Mo Zoji buali ehi'n, Pilati ko kaci yi nyin teeyifoe mgbain'n-mo non meninsanman nun anwon elo. Yi nwan: "Mun nwan man like ete mo svanlan ehi a yo o."

⁵ Nan mo Pilati hanlun so'n, be ko han be ko fua so ke: "O kele ye man nun anun menian'n-mo atun ete maan be jaso awaa akomun anun. O'a bo yi bu Galile man nun anun elo, o'a sin Zude man'n lika kwalaaatin dede o'a ju Zoluzalemun ewa."

Be non Zoji 'ba ho belemgbin Elodi Antipasija aja sv

⁶ Mo Pilati tili ejole so'n, o ko bisa be kosuan ke: "Yi ti, svanlan ehi fi Galile man nun?" ⁷ M'o tili ke Zoji fi belemgbin Elodi man nun anun'n, o man be non Zoji ko ho Elodi aja sv elo. O sanlun ke, temon so'n, anun belemgbin Elodi koso fi Galile o a Zoluzalemun ebele.

⁸ Mo Elodi nwanlin Zoji'n, o lili yi nwan fe. O sanlun ke be kan Zoji ejole'n m'o titi'n, nan ene bie o. Koso o nyanlun man atun be nnyuan be nyin yiali man le. Elodi jonlun ke anun Zoji 'ba yo asinbenwon like kon kele yi. ⁹ O ko bisa bisa Zoji kosuan don kpa. Nan koso Zoji ngo bua man ejole fiti. ¹⁰ Anun teeyifoe mgbain'n-mo non mala nun asu mgbain'n-mo wo ebele. Esvan mo be tonlun Zoji'n, o ti man nzemunde. ¹¹ Elodi non yi nzalafu'n-mo ko bu Zoji svanlan mgban mgban, be ko golo yi nwon. Elodi ko man be ko fa taladi kanlanman kon be ko wula Zoji. O ko man be non Zoji ko sa ko ho Pilati anwon elo. ¹² Cian so konmgba'n, Elodi non Pilati be kacili amanngvan. Daba, anun be munnyuan be nni man.

*Be 'ba bua Zoji ndee be kun yi
(Matie 27.15-26, Maaki 15.6-15, Zvan 18.39-19.16)*

¹³ Ehi, Pilati ko yia *teeyifoe mgbain'n-mo, lzalaye man nun asu mgbain'n-mo non bagua'n. ¹⁴ O ko fa ko to be nyunnun ke: "Emo a fa svanlan ehi a bele min ke o kele menian'n-mo atun ete. Emo anyunnun ewa, m'an bisa yi kosuan. Mun nwan man ete fiti mo o'a yo, mo yi ti ye emo a tun yi esvan'n. ¹⁵ Elodi koso a nwan man ete mo o'a yo o. O sanlun ke, o a man be non yi a sa a a ye nwon ewa. Mo ye nwan yi nun'n y'o le ke svanlan ehi yoli man ete fiti m'o di ke be kun yi o. ¹⁶ Yi ti, mun 'ba man be fin yi mgebe nan mun yaci yi nun." [¹⁷ Be 'di *Paki feti biala, o di ke Pilati man be yi be mo b'a gua be fiadi nun anun kon.]

¹⁸ Nan mo Pilati hanlun ke o 'man be fin Zoji mgebe nan o yaci yi nun'n, be kwalaa be nwan ko yo kon, be le tetian be kan ke: "Man be hun svanlan ehi! Yaci Balabasija nun man ye!" ¹⁹ (Be tili Balabasija fiadi, o sanlun ke o ko man kulo nun asu menian'n-mo ko jaso awaa akomun anun, ese o ko hun svanlan.)

²⁰ Kem'o afi Pilati kulo ke o yaci Zoji nun'n, o ko bisa be kosuan biegun. ²¹ Anun menian'n-mo te tetian. Be nwan: "Bubo yi kolowa so! Bubo yi kolowa so!"

²² Ese Pilati ko bisa be kosuan biegun. Yi kp'e nsan nun asu, yi nwan: "Nyolie ete benin ye o'a yo o? Mun nwan man ete mo o'a yo, m'o di ke be kun yi o. Ehika ati, mun 'ba man be fin yi mgebe nan mun yaci yi nun."

²³ Be ngo li man ejole'n mo Pilati le kan kele be nun anwon bie. Anun be le tetian sele kpa be kan be kele Pilati ke o man be bubo Zoji kolowa sv. Be le tetian dede Pilati ko kpati ko sin be atun die nun asu. ²⁴ O ko le be ejole'n ko to nun. ²⁵ O ko yaci Balabasija nun. O sanlun ke Balabasija so'n m'o manlin menian'n-mo jasoli awaa akomun anun ese o hunlin svanlan mo be tili yi fiadi'n, yi ye menian'n-mo bisali Pilati ke o yaci yi nun o. Mo Pilati yili Balabasija'n, o fali Zoji wulali be sa nun ke be yo yi ke be kulo o.

*Be 'ba bubo Zoji kolowa sv
(Matie 27.32-44, Maaki 15.21-32, Zvan 19.17-27)*

²⁶ Mele mo be non Zoji 'ko'n, be non bian kon ko yia, o fi yi ebolo. Be fele bian so'n Simon. O fi kulo'n mo be fele yi Silenun nun asu. Nzalafu'n-mo ko hyi yi, be ko fa Zoji kolowa'n be ko soa yi ke o fa o si Zoji so. ²⁷ Anun bagua nun anun menian don kpa si Zoji so, be non mmalasua-mo. Anun mmalasua so'n-mo le sun Zoji be yi awale. ²⁸ Zoji ko kpe yi nyin be nwon elo, yi nwan: "Zoluzalemun mmalasua, nan be sun min! Emo sun be nwon non be mma'n-mo! ²⁹ O sanlun ke mele'n le ba mo menian'n-mo 'ba han ke: 'Nyila han mmalasua mo be ti muta, be mo be woli man baa le, o non be mo be nwanlun man baa le'n!' ³⁰ Mele so'n, menian'n-mo 'ba han kele mmoka'n-mo ke: 'Mmoka, emo tulu be gua ye so!' Ese be 'kan be kele konngonlonman'n-mo ke:

'Emo fá yé fá!'³¹ Mún mō n dī kē baka emanlan'n, sē bē lē yō mún soa a, anun emō mō bē ti kē baka yulowa'n, yí diē bē ngan man emō ejōlē kón!''

³² Mele mō bē non Zozi 'kō'n, anun kodiawu nnyuan koso wō nun. Bē lē kō a hun bē. ³³ Bē hōlī dede mō bē julī līka'n mō bē fele yí "Tile kango'n", bē kō bōbō Zozi kolōwa nun asō ebele. Ese bē kō bōbō kodiawu nnyuan'n koso kolōwa sō. Nunhan kōn wō Zozi fama sō, nunhan kōn koso wō yí bē sū. ³⁴ [Mō bē bubolī Zozi kolōwa nun asō'n, yí nwan: "Mún Si, yaci bē nwon sa ce bē. Ō sanlū kē bē nzī man mō bē lē yō ō."] Nzalafu'n-mō kō hyūn tondo bē kō hye yí nwon taladi'e'n-mō.

³⁵ Bagua'n jin ebele ō lē nian. Zufu mgbain'n-mō lē kan bē gulo Zozi anwōn kē: "Ō a lē ehunlun-mō ati, yí mō yí nwan ō tī Kilisi'n, Belemgbin Ngōandefv'e'n, mō Nyanmian a yí yí'n, ō lē yí muonun yí nwon e!''

³⁶ Nzalafu'n-mō koso kō gulo yí nwon. Bē kō hyūn yí nwon elō, bē kō man yí nzannvin. ³⁷ Bē nwan: "Sē Zufu'n-mō belemgbin'n y'ō lē wō a, de wō muonun wō nwon e!''

³⁸ Bē kō hele ejōlē bē kō bō yí tī sū ebele kē: "Suanlan ehu tī Zufu'n-mō belemgbin."

³⁹ Kodiawu nnyuan'n mō b'a bōbō bē kolōwa nun asō'n, bē nunhan kōn kō kpe yí nzōba kē: "Nān Kilisi'n, Belemgbin Defv'e'n y'ō lē wō ō? De wō tī nān de yé koso yé tī e!''

⁴⁰ Kodiawu kōn'n kō totua yí manngōn'n, yí nwan: "E nzulo man Nyanmian! ⁴¹ Yé epinnian di'e'n mō bē pinnin yé'n, yí nyan ō. Ō sanlū kē yé nyōl'e'n-mō anwōn yē bē lē nian bē pinnin yé ō. Nan yí mō bē lē pinnin yí kē yé'n, ō'a nyō man like ete."

⁴² M'ō hanlū sō yueli'n, ō kacilī yí nyan Zozi anwōn elō a, yí nwan: "Zozi, man wō tī káci mún mele mō ε 'di belemgbin'n."

⁴³ Zozi nwan: "Mūn kan yí ananhōle mūn kele wō kē, ene, ε non mún ye 'tanlan Nyanmian anwōn elō."

Zozi ewue'n
(Matie 27.45-56, Maaki 15.33-41, Zvan 19.28-30)

⁴⁴ Anun b'a bō kō yō senzejīnlan, mān nun anun līka kwalāatin kō lu dede eyua dōe nsan. ⁴⁵ Senze'n kō fia bōkō. Mgbenun etanlan'n m'ō wō Nyanmian Sua Nwanzan-nwanzan nun anun'n kō sua sese nnyuan. ⁴⁶ Zozi kō tian nun sele kpa, yí nwan: "Baba, mūn fa mún ekala'n mūn wula wō sa nun." M'ō hanlū sō nun ala y'ō wulī ō.

⁴⁷ Mō *Lamun nzalafu kpain'n nwonlin yí sō'n, ō kō yí Nyanmian aye kē: "Ō tī ananhōle, soanlan ehu tī sesev'e." ⁴⁸ Bē kwalaa mō bē tuli woo bē walī nianlū Zozi ehuan'n, bē nwonlin ejōlē m'ō walī ō. Sian'n mō bē 'sa bē kō'n, anun afi alwabo a han bē. ⁴⁹ Zozi amanngōn'n-mō, bē non mmalasua'n-mō mō bē si yí sū sunmin Galile mān nun anun'n, bē jin mōa yē bē lē nian ō.

Zozi esie'n
(Matie 27.57-61, Maaki 15.42-47, Zvan 19.38-42)

⁵⁰ Anun Zufu'n-mō kpain kōn wō ebele. Bē fele yí Zozefu. Ō fi Zufu kulo'n mō bē fele yí Alimate nun asō. Ō tī soanlan mō yí tī anun tī kpa ese ō tī sese. ⁵¹ Bē hōlī yialī mō Zufu mgbain'n-mō 'fa Zozi anwōn ajōnlū ete'n, Zozefu sō nun a mgbūnlū man. Ō sanlū kē yí diē, ō lē nwonnde Nyanmian Belemgbin Mān'n. ⁵² Ō kō hō kō tō Pilati ō kō sele Zozi fuin'n. ⁵³ Mō Pilati manlū atūn'n, Zozefu kō yí Zozi fuin'n fi kolōwa nun asō. Ō kō fa kisaan kō fofō yí nwon ō kō hō kō sie yí seka kōn anun. Seka sō'n, b'a koto yí ebota nun, ese anu bē sielī man soanlan nun lé. ⁵⁴ Cian sō'n tī yā. Yí nōsōba, anun enwōnmian ele cian'n lē bō yí bō.

⁵⁵ Mmalasua'n-mō mō anun bē si Zozi sū sunmin Galile mān nun anun'n, bē non Zozefu y'ō hōlī seka nun asō ō. Bē nianlūn seka'n ō non kē bē kpūnlū bē sielī Zozi'n. ⁵⁶ M'ō yōlī sō yueli'n, bē kō sa bē kō hō awulo. Bē kō kpōnde kpōnde alufanlan non anatūlī-mō mō bē 'fa bē sesie Zozi fuin'n. Bē kō lē bē enwōnmian *enwōnmian ele cian'n kē mala'n kele'n.

24

Zozi ewuetinng'e'n
(Matie 28.1-10, Maaki 16.1-8, Zvan 20.1-10)

¹ Mōlē nun albahian, mmalasua'n-mō kō fa alufanlan'n non anatūlī'n-mō mō bē kpōndelī bē sielī'n bē kō hō Zozi seka nun asō. ² Ebv'e'n mō bē falī bē nyinlin seka nun anwan'n, bē 'kō a ju a, b'a kunndo ebv'e sō'n b'a sie ahanmian. ³ Bē kō wulo seka nun anun, koso bē ngō nwan man yé Mūn Zozi fuin'n. ⁴ Ejōl'e'n kō sin bē nwon. Ebele ala, menian nnyuan kō yí bē nwon kō hele bē. Menian nnyuan sō'n-mō wowula taladiē nvufue nyhyei'n. ⁵ Esulo kō han mmalasua'n-mō, bē kō sisi bē tī asi. Menian nnyuan'n kō bisa bē kē: "Soanlan'n mō yí nyan wō sō'n, ō yō sē mō ewue mma'n-mō afian yē emō lē kpōndē yí'n? ⁶ Ō nun man ewa, nan ō fi ewue nun ō'a tinngē. Mele mō anun ō tē wō Galile mān nun anun'n, emō ati káci ejōl'e'n m'ō hanlū helelī emō'n. ⁷ Ō hanlū helelī emō kē: 'Ō fata kē bē yí Mān Baa'n bē man menian etefv'e'n-mō. Bē 'bōbō yí kolōwa sō bē kun yí. Nan yí cian nsan nun asō, ō fi ewue nun ō 'tinngē.' "⁸ Mō menian nnyuan'n hanlū sō'n, mmalasua'n-mō ati kacilī ejōlē sō'n-mō mō Zozi hanlū'n.

⁹ Be fi seka nun aso, be ko ho ko bo ejole so'n kwalaa be ko hele Zosi menian bulu non kon'n o non ehunlin-mo kwalaaatin. ¹⁰ Mmalasua'n-mo mo be hanlin ejole so'n be heleli mmofue'n-mo'n y'o le Mali m'o fi Magidala'n, Zvanun, Zvaki anin Mali, o non mmalasua ehunlin-mo mo be non be hali seka nun aso'n. ¹¹ Mmofue'n-mo buli ejole'n mo mmalasua'n-mo hanlin heleli be'n ke elalie. Ehika ati, mmofue'n-mo a nne man ejole so'n b'a nni man. ¹² Nan kusu, Pielu jasolu, o nwanndili o hali seka nun aso. M'o juli elo'n, o hanlin yi nwon asi o nianlin seka nun anun. Kisaan'n mo be fali fofali Zosi anwon nun ala ye o nwonlin yi seka nun anun o. M'o nwonlin yi so'n, ejole'n sinlin yi nwon, o sali hali yi awulo.

*Emayusi atin nun aso
(Maaki 16.12-13)*

¹³ Mole cian so'n konngba, anin Zosi menian'n-mo anun nnyuan le ko kulo'n mo be fele yi Emayusi nun aso. Zoluzalemun non Emayusi, cilo bulu o non kon y'o wo be afian o. ¹⁴ Anin Zosi menian nnyuan so'n le kan ejole'n kwalaa m'o toli Zoluzalemun nun anwon ejole. ¹⁵ Mele mo anun be le kan ejole so'n-mo be su yi buso akpolowa'n, Zosi muonun ko kpo be o non be be ko san nun. ¹⁶ Nan kusu b'a nnnun man Zosi nzole. O sanlin ke o ti ke like bie a hala be nynn.

¹⁷ Zosi ko bisa be ke: "Nzu like die anwon akpolowa ye emo le tia ko a, anin emo le su'n?" Mo Zosi bisali be kosuan so'n, be ko jejnlan, be nyunnun kunngoun. ¹⁸ Be nunhan kon, be fele yi Keleyopasi, o ko bua Zosi ke: "Bode'n mo o'a si elenyuan ehu'n, yi ti, wo ngonmun cein ala ye e wo Zoluzalemun ebele mo e tili man ejole so nun o?"

¹⁹ Zosi ko bisa be ke: "Anun nzu ejole die o?" Be ko bua yi ke: "Ejole a to Zosi m'o fi Nazalet'n. Anun Zosi ti kpoanmfue m'o le tunmin. Yi nyole'n-mo non yi noan ejole nun anun, o'a hele wo Nyanman non menian'n-mo anyunnun ke o le tunmin. ²⁰ Ye teeyufue mgbain'n-mo non ye man nun aso mgbain'n-mo, b'a yi yi a man maan b'a bubo yi kolowa su b'a hun yi. ²¹ Ye afan, ye leli ye lili ke, yi dein ye Nyanman a suan yi ke o bala a le Izalaye man nun ati o. Nan kusu, ke bode so'n sili'n, ene ti yi cian nsan. ²² O ti ananhole ke ye fa nun anun mmalasua mmie-mo a han asinbenwon ejole b'a hele ye. Asinbenwon ejole so'n y'o le ke, ene albahian be hali Zosi seka nun aso a, ²³ be ngo nwon man yi fuin'n. Be fi seka nun aso be ko sa be ko a. Be ko han be ko hele ye ke nyanmanso mmofue-mo a yi be nwon a hele be. Mmofue so'n-mo ko han ko hele be ke Zosi anyin wo so. ²⁴ Ye manngon'n mmie-mo ko ho seka nun aso. Be nwonlin ninng'e'n-mo kwalaa ke mmalasua'n-mo kpnlun hanlin yi'n. Kusu, Zosi muonun die, b'a nnnun man yi."

²⁵ Ehi a, Zosi ko han ko hele be ke: "Mmelenzua tomghan! ejole kwalaa mo Nyanman mgbomanfue'n-mo a hele'n, yi bu etie yo si man emo o! ²⁶ Asu, o nze nvata man ke *Kilisi'n, Belemgbin Ngvandefue'n, o nwun amannunhunlun so'n nan o wolo yi anunminnyanmon nun anun o? ²⁷ Mo Zosi hanlin so yueli'n, yi nwon ejole m'o wo Ehele Ejole nun anun'n, o ko hehele be nun. O ko bo yi bu Moyizi kalata die'n-mo aso o ko ju mgbomanfue'n-mo die'n-mo aso."

²⁸ Mo be hali dede mo be ka kaan be ju kulo'n mo be le ko so nun aso'n, Zosi yali ke suanlan m'o le kpe nun o ko moa o. ²⁹ Menian nnyuan'n ko hyi Zosi ko sie, be nwan: "Da ye nwon ewa. O sanlin ke alie a san a yue." Mo be hanlin so'n, Zosi ko tie o non be be ko ho awulo.

³⁰ Zosi non be be ko tetanlin tobili nun anwon. O ko fa kpaon'n o ko la Nyanman asi. M'o lali Nyanman asi yueli'n, o ko bu kpaon nun anun o ko man be. ³¹ Zosi fali kpaon'n manlin be ala a, be nynn'n ko buke be ko nwon yi nzole. Nan kusu Zosi nwannyanlin be nyunnun ebele. ³² Mo Zosi hali'n, be le kan be kele be nwon ke: "Atunnun, mele mo o 'tutu Ehele Ejole nun abo o kele ye'n, yi ti ye anin ye ahonlin a to ye nun a man y'a li fe kpa nun o."

³³ Ebele ala, be ko jaso be ko sa be nzin Zoluzalemun. Be ko ju a, Zosi menian bulu non kon'n non be manngon'n-mo a yia. ³⁴ Be le kan ke: "Ye Mun fi ewue nun a tinnge sakpa! Simon a nwon yi!" ³⁵ Menian nnyuan'n mo be kusu be fi Emayusi be juli ebele'n, ejole mo Zosi hanlin heleli be atunnun, ke o kpnlun yoli mo be nwonlin Zosi nzole mele mo o 'fa kpaon'n man be'n, be ko han yi kwalaa be ko hele ehunlin-mo.

*Zosi 'ba yi yi nwon kele yi menian'n-mo
(Matie 28.16-20, Maaki 16.14-18, Zvan 20.19-23, Junman'n 1.6-8)*

³⁶ Mele mo anun be noan wo so be le kan ejole so'n, fian, Zosi ko fite be afian ebele, yi nwan: "Emo man be lva cici be nwon!"

³⁷ Mo be nwonlin Zosi'n, esulo hanlin be ese be nwon ngomva tuli. O sanlin ke be jonlin ke b'a nwon enwonmun. ³⁸ Zosi ko bisa be ke: "Nzuke ati ye emo sulo soa o? Nzuke ati ye emo ajonlin'n ti nnyuan nnyuan o? ³⁹ Emo nian min sa'n-mo non min ja'n-mo! Emo nwon yi ke min o! Emo han min be nian. O sanlin ke enwonmun le man anwonnaan o non bowe ke n ne yi mo emo nwon min'n."

⁴⁰ Mo Zosi 'kan ehi kele be'n, anun o le fa yi sa'n-mo non yi ja'n-mo kele be. ⁴¹ Ejole'n ko yo be fe sonnan, ese o ko sin be nwon dede be ngala be nwon man ke o ti ananhole o. Ehi a, Zosi

kɔ bisa bɛ kɛ: “Asɔ ɛmɔ le like ɛwa mɔ bɛ di ɔ?” ⁴² Mɔ Zozi bisalɔ bɛ kosuan sɔ'n, bɛ kɔ fa ejue ndɔan bɛ kɔ man yɛ. ⁴³ Ɔ kɔ li ejue sɔ'n bɛ nyunnun ɛbele.

⁴⁴ M'ɔ lili yueli'n, yɛ nwan: “Mele mɔ anun mun non ɛmɔ yɛ tɛ ti'n, n ganlin n gelehɛ ɛmɔ kɛ, mɛn nwon ejɔle'n kwalaaɛtin mɔ b'a hele wɔ Moyizɔ mala nun anun, mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata nun anun, ɔ non Izalaye ejue ɛtɔɛ kalata nun anun'n, ɔ di kɛ ɔ kpɛn sɔ. Ejɔle sɔ nun a kpɛn sɔ.”

⁴⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ buke bɛ ajɔnlɛn'n maan bɛ kɔ ti Ehelɛ Ejɔle nun abɔ. ⁴⁶ Ehika ati, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “E 'nwun ejɔle mɔ b'a hele'n: ɔ di kɛ *Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandefɔɛ'n, nwun amannunhunlun bɛ kun yɛ. Bɛ kun yɛ a, yɛ cian nsan nun asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinngɛ. ⁴⁷ Ɛsɛ ɔ fata kɛ Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandefɔɛ'n, dunman nun, bɛ bɔ yɛ bɔ Zoluzalemɔn ɛwa, bɛ bɔ Ejɔlekpa'n bɛ kele eyuadɔ nun anun menian'n-mɔ kwalaaɛtin maan bɛ kaci bɛ abalabɔ'n bɛ fa bɛ nwon bɛ man Nyanmian nɔn b'a nyan ɛtɛ face. ⁴⁸ Ɛmɔ di ejɔle sɔ nun anwon adanzɛ. ⁴⁹ Like'n mɔ mɛn Sɔ a fa a bɔ ɛmɔ anɔhɔba'n, mɛn muonun mun 'ba man ɔ ba ɛmɔ sɔ. Nan kosɔ, ɛmɔ tɔnlan Zoluzalemɔn kulo nun asɔ ɛwa dede maan anwunno tunmin'n wɔlv ɛmɔ nun.”

*Zozi 'ba fɔ kɔ nyanmiansɔ
(Maaki 16.19-20, Junman'n 1.9-11)*

⁵⁰ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ non bɛ bɛ fi kulo nun anun bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ hɔ Betanin afan. Ɛbele, Zozi kɔ kuku yɛ sa'n-mɔ anwunno ɔ kɔ yeyila bɛ sɔ. ⁵¹ Mele mɔ ɔ 'yeyila bɛ sɔ'n, ɔ non bɛ bɛ afian kɔ ti, ɔ kɔ fɔ kɔ hɔ nyanmiansɔ. ⁵² Zozi menian'n-mɔ dɛ, mɔ bɛ sɔli yɛ yueli'n, bɛ le fe elie kpili kpa bɛ kɔ sa bɛ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. ⁵³ Tɛmɔn biala bɛ gua Nyanmian awulo nun anun bɛ yɛ yɛ aye.

EJOLEKPA'N MŌ ZUAN HELELI'N

M'Ō wŏ nun'n

Nwan swanlan die y'ŏ le Zvan? Anun Zvan non y' nianman bian Zvaki, be wŏ Zozi mmŏfwe bulu non nnyuan nun anun. Anun, be non b' s' Zebede, be di asue nun junman be ci ejue Galile asue nun anun. Ehi, mŏ Zozi feleli b'e'n, be yacili asue nun junman'n mŏ be di'n be sili y' sv. Ō fi ebele, be kacili Zozi amanngon kpa. Ejolekpa'n mŏ Zvan heleli nun anun, ō mmŏ man y' muonun y' dunman, nan ejole m'ŏ kan'n y'ŏ le "swanlan'n mŏ Zozi kulo y' n" (y' ti 13.23). Ō kan sŏ ō bebele y' nwon asi. Mele mŏ be bobŏli Zozi kolŏwa nun asu'n, Zozi fali y' nin Mali ō wulali Zvan asa nun ke ō n'ian y' sv m'ān y' (19.25-27).

Ejolekpa ehi anun, Zvan le kele y' ke Zozi Kilisi ti Sie Nyanmian Bangŏ. Ō swanlun y' Wa Zozi asie nun asu ewa ke ō w'ū wŏ y' e'ete'n-mŏ dunman nun maan swanlan biala m'ŏ kŏ le y' kŏ li'n nyan nyanmiansŏ ngvan m'ŏ le man ayuel'e'n (3.16).

Zvan le kele y' ke Zozi kan y' "dŏe" nun anwon ejole (2.4; 7.30; 8.20; 12.23,27, 13.1; 16.32; 17.1). "Dŏe" sŏ'n y'ŏ le Zozi ewue'n non y' anunminnyanmŏn eyie temŏn'n. Ehika ati, Zvan a hye y' Ejolekpa nun anun nnyuan. Alimŏwa die nun anun, ye nwun ninngge mŏ Zozi yŏli asannan n'ān y' dŏe nun a ju'n (y' ti 1-12). Zvan le kan Zvan Batisi adanzie'n m'ŏ lili y' Zozi anwon'n, ō non ke ō kpnlun yŏli mŏ Zozi feleli y' alimŏwa menian'n-mŏ nun anwon ejole. Ye nwun y' ke Zozi hŏli Zoluzalemŏn dŏon kpa mele mŏ Zufu'n-mŏ 'di b'e feti'n-mŏ'n. Zozi non menian'n-mŏ jŏjŏli, ō heheleli b'e ninngge m'ŏ sv ebue. Zozi yŏli asinb'ewon ninngge dŏon, nan Zvan a kpa nun nzŏle nsŏ ala m'ŏ kele y' ke Zozi ti Nyanmian Awa sakpa.

M'ŏ tŏ sv nnyuan nun anun, Zvan le kan ninngge mŏ Zozi yŏli mele mŏ y' dŏe'n juli nun anwon ejole (y' ti 13-21). Nŏsŏba mŏ y' alie cun an, be 'kun Zozi'n, ō non y' menian bulu non nnyuan'n be didili, ō manlun b'e afotu, ō yŏli b'e ti asonun. Eŏe Zvan le kele y' ke Zozi kpnlun wuli ō tinnngeli, eŏe ō yŏli y' nwon ō heleli y' menian'n-mŏ'n. Kalata nun agualie nun, Zvan le kele y' ke ō kpnlun yŏli mŏ Zozi non y' menian'n-mŏ yial' Galile asue nun anvan'n.

Zozi Kilisi ti Nyanmian Anvan Ejole

¹ Abŏbŏ nun anun, mŏ Nyanmian 'bŏ ninngge kŏalaatin'n, anun swanlan kŏn wŏ ebele. Swanlan sŏ'n, be fele y' Nyanmian Anvan Ejole. Ō non Nyanmian y'e be ti ō. Ō ti Nyanmian sakpa. ² Abŏbŏ nun anun, swanlan sŏ'n non Nyanmian y'e be ti ō. ³ Nyanmian nanndli y' sv y'ŏ bŏli ninngge kŏalaatin ō. Like fi' nnon man ebele mŏ Nyanmian a nanndli man y' sv ō'a mmŏ man ō. ⁴ Ngvan baka'n y'ŏ le y'. Y'e ngvan baka sŏ'n y'ŏ ti menian'n-mŏ kanlannie nun ō. ⁵ Kanlannie sŏ'n le ta awosin m'ān nun anun. Awosin'n nwan ō 'fia kanlannie nun anyin. Ō mantanlun y' dede a, ō'a ngwala man y' n'yn fia.

Zvan Batisi adanzie m'ŏ lili'n

⁶ Ō wŏ ebele dede a, cian kŏn Nyanmian kŏ y' swanlan kŏn asie nun asu ewa ke ō li adanzie. Swanlan sŏ'n, be fele y' Zvan. ⁷ Zvan wal' kanlannie nun anwon adanzie elie maan menian'n-mŏ kŏalaa nanndi y' sv be de kanlannie sŏ'n be di. ⁸ N'ān ke y' y'ŏ ti kanlannie nun ō, nan ō wal' kanlannie nun anwon adanzie elie.

⁹ Kanlannie kpa sŏ'n m'ŏ man menian'n-mŏ kŏalaa nwun asi'n le ba m'ān nun anun. ¹⁰ Ō wal' juli asie nun asu ewa. Y' y'e Nyanmian man ō sesiel' eyuadi nun ō. Kusŏ menian dŏon a mmu man y' like. ¹¹ Ō wal' menian'n mŏ Nyanmian fali b'e yŏli y' die'n-mŏ afian, b'e kusŏ b'e dŏon, b'a nne man y'. ¹² Nan kusŏ mmie-mŏ leli y'. Menian sŏ'n-mŏ kŏalaa mŏ be leli y' be lili'n, ō'a man b'e atn maan b'a kaci Nyanmian amma. ¹³ Nyanmian mma'n mŏ b'a kaci'n, n'ān kulo swanlan tunmin nun ke belenzua non balasua b'e wa mŏ b'a wŏ y'ŏ. Nan Nyanmian muonun y'e ō'a fa ngvan fŏfŏle sŏ'n ō'a man b'e ō.

¹⁴ Nyanmian Anvan Ejole nun a kaci y' nwon kulo swanlan, ō a a tanlan y'e afian ewa. Ō'a nwun y'e nwon anwunnvoe kpili kpa. Eŏe ō'a y' Nyanmian ō'a hele y'e yuein. Y'a nwun y' anunminnyanmŏn'n, anunminnyanmŏn'n mŏ Sie Nyanmian fali manlun y' n. Ō sanlun ke ō ti y' Bangŏ. ¹⁵ Swanlan sŏ nun anwon ejole y'e Zvan tanlun nun hanlun nun ō. Y' nwan: "Swanlan ehi y'e n ganlun ke ō li m'ān nzin ō le ba nun ō. Ō ti kpili tala m'ān. Ō sanlun ke ō ti asi dahuu." ¹⁶ Ehi, anwunnvoe baka'n m'ŏ ti nun ati, ō'a yeyila y'e sv. Eŏe bŏbŏ, ō te yeyila y'e sv kpili kpa. ¹⁷ Af'i, daba Nyanmian nanndli y'e nan *Moyizi asu y'e ō fali y' mala'n manlun y'e ō. Nan sian die, Nyanmian nanndi Zozi Kilisi asu ō'a nwun y'e nwon anwunnvoe ō'a hele y'e ananhŏle atun'n. ¹⁸ Swanlan fi' nwunlin man Nyanmian lé. Nan Nyanmian Bangŏ Zozi m'ŏ ti Nyanmian'n, m'ŏ mantan Sie'n, y' y'ŏ man y'e nwun y' ō.

Zvan Batisi 'ba han yí muonun yí ewale nun anwɔn ejòle
(Matie 3.1-12, Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18)

¹⁹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Zvan le sɔnun menian wɔ asue Zuludun nun anzin elɔ lika kɔn. Zoluzalemɔn Zufu mgbain'n-mɔ kɔ ti. Cian kɔn, be kɔ sɔan Nyanmian *teeyifɔe mmie-mɔ nun *Levivɔe kɔsɔ mmie-mɔ, be kɔ a kɔ to Zvan, bé nwan: "Zvan, wɔ muonun, nwan sɔanlan die y'ɔ le wɔ?"

²⁰ Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zvan kpacɔli nun ɔ hanlɔn yí ananhɔle yuein heleli bé ke: "Nán *Kilisi'n y'ɔ le mín."

²¹ Mɔ Zvan buali bé sɔ'n, bé nwan: "Se nán yí y'ɔ le wɔ a, anun nwan sɔanlan die kpa y'ɔ le wɔ? *Eli y'ɔ le wɔ anaan?"

Zvan nwan: "Nán Eli y'ɔ le mín."

Ese be kɔ bisa yí bieku ke: "Anun Nyanmian *Kpɔmanfɔe'n y'ɔ le wɔ ɔ?"

Zvan nwan: "Ceece."

²² Ejòle ehi kɔ sin bé nwɔn, bé nwan: "A! Anun nwan sɔanlan die bɔbɔ kpa y'ɔ le wɔ? Bua yé bie maan ye hɔ hán héle bé mɔ be sɔanlɔn yé'n. E bu wɔ nwɔn ke nwan y'ɔ le wɔ?"

²³ Ehi a, Zvan nwan: "Sɔanlan'n mɔ Nyanmian Kpɔmanfɔe *Ezayi lili mɔa hanlɔn yí nwɔn ejòle ke:

Sɔanlan kɔn le tian ewá nun anun elɔ ke:

'Emɔ sésie yé Mɔn atɔn'n!'

sɔanlan sɔ'n y'ɔ le mín."

²⁴ Bé mɔ be sɔanlɔn bé Zvan anwɔn elɔ'n mmie-mɔ ti *Falisifɔe. ²⁵ Bé nwan: "Se nán Kilisi'n y'ɔ le wɔ, se nán Eli y'ɔ le wɔ, ese se nán Nyanmian Kpɔmanfɔe'n y'ɔ le wɔ a, anun nzuke ati yé e sɔnun menian'n-mɔ ɔ?"

²⁶ Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zvan nwan: "Mín die, n ne nzue yé mɔn fa mɔn sɔnun ɔ, nan sɔanlan kɔn wɔ emɔ afian ebele, emɔ nzi man yí. ²⁷ Sɔanlan sɔ'n fi mín nzin ɔ le ba, mɔn nze nvata man ke mɔn nyannji yí ja mgbabɔa nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ." ²⁸ Ejòle ehi kwáala sɔnɔn Betanin, asue Zuludun nun ebue kɔn elɔ, lika mɔ anun Zvan sɔnun menian'n-mɔ'n.

Nyanmian Bɔa Baa'n y'ɔ le Zoji

²⁹ Mɔ be hanlɔn ehi yueli'n, yí alíe hɔnɔn, Zvan 'to yí nyɔn an, anun Zoji le ba yí nwɔn ebele, yí nwan: "E' nwun Nyanmian *Bɔa Baa'n, Nyanmian 'ba fa yí mán nun ati tee ɔ tu yí ete'n kɔ. ³⁰ Yí dein yé n ganlɔn yí ejòle ke: "Sɔanlan kɔn li mín nzin ɔ le ba, ɔ ti kpili tala mín. Ɔ sanlɔn ke ɔ ti así dahuu." ³¹ Mɔn nzi man yí daba. Nan kemɔ ɔ fata ke Izalaye amma'n-mɔ nwun yí'n, yí ti yé Nyanmian a sɔan mín ke m málá n vá nzue n zónun bé ɔ."

³² Ehi, Zvan lili Zoji anwɔn adanzie ke: "Mɔn kan mɔn kele emɔ ke, m'an nwun ke Wawe Nwanzan-nwanzan'n fi nyanmansɔ ke abubule ɔ'a ju ɔ'a tanlan yí sɔ. ³³ Mín bɔbɔ muonun, anun mɔn nzi man yí sɔanlan ehɔle kɔn'n, nan Nyanmian a han a hele mín ke: "Sɔanlan'n mɔ e kɔ nwun ke mín Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ ju kɔ tanlan yí sɔ'n, sɔanlan sɔ'n yé ɔ 'fa Wawe sɔ'n sɔnun menian'n-mɔ ɔ." ³⁴ Ejòle sɔ'n mɔ m'an nwun yí mín nyunsɔ nun ati, mɔn di yí nwɔn adanzie ke ɔ ti Nyanmian Awa sakpa."

Zoji 'ba fele yí alimɔa menian'n-mɔ yí nwɔn

³⁵ Ehi mɔ alíe hɔnɔn'n, anun Zvan nun yí menian'n-mɔ anun nnyuan jijin ebele. ³⁶ M'ɔ nwunlɔn ke Zoji le sun'n, yí nwan: "E' nwun Nyanmian *Bɔa Baa'n." ³⁷ Mɔ yí menian nnyuan'n tɔli ejòle sɔ'n, be yacili yí ebele yé cuein, be kɔ si Zoji sɔ. ³⁸ Zoji hɔli kaan, ɔ 'to yí nyɔn yí nzin an, menian si yí sɔ. Ɔ kɔ bisa bé ke: "Emɔ le kpɔnnde nzu?" Bé nwan: "Labi" (yí bu y'ɔ le ke ngehelefoe), "ye le kpɔnnde lika mɔ e ti'n."

³⁹ Ehi a, Zoji nwan: "Emɔ bála a nwan."

Ebele ala, be kɔ si yí sɔ be nɔn yí kɔ hɔ lika m'ɔ ti'n, be nɔn yí kɔ tanlan ebele dede senze'n kɔ tɔ. Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, mɔ Zvan menian nnyuan'n 'si Zoji sɔ'n, anun b'a bɔ nɔsɔba dɔe nnan.

⁴⁰ Zvan menian nnyuan sɔ'n, kɔn li Andele. Andele sɔ'n, yí nianman y'ɔ le Simɔn Pielɔ. ⁴¹ Andele y'ɔ lili mɔa hɔli toli yí nianman bian Simɔn an, yí nwan: "Mín nianman Simɔn, y'a nwun *Mesi'n." (Yí bu y'ɔ le ke *Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngwandefɔe.)

⁴² Mɔ Andele hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ nun yí kɔ hɔ Zoji anwɔn elɔ ɔ kɔ fa yí kɔ hele yí. Zoji nianlɔn yí a, yí nwan: "Wɔ, be fele wɔ Simɔn. Zvan awa y'ɔ le wɔ. Ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, be 'ba fele wɔ Sefasi." (Sefasi'n ti *ebele anie, yí *gelektɔ nun an, anun ɔ li Pielɔ. Yí bu y'ɔ le ke ebɔe.)

Natanaye 'ba nwun ke Zoji ti Nyanmian Awa

⁴³ Ehi, mɔ alíe hɔnɔn'n, Zoji nwan ɔ 'kɔ Galile mán nun anun elɔ. M'ɔ tuli yí bu mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ kɔ hɔ kɔ to Filipɔ, yí nwan: "Filipɔ, si mín sɔ!" ⁴⁴ Filipɔ nɔn Andele nɔn Pielɔ, be fi kulo kɔn. Be fele kulo sɔ'n Betsayida.

⁴⁵ Mò Zozi hanlin sò yueli'n, Filipò kò hò kò tó Natanayé, yí nwan: “Svanlan'n mò *Moyizí hanlin yí nwón ejòlè *Mala Kalata nún anún, mò ése Nyanmian mgbòmanfòe'n-mò kùsò helehí yí nwón ejòlè'n, y'a nwun yí. Bè fele yí Zozi. Ó fi Nazalèti. Yí sí y'ò le Zozefò.”

⁴⁶ Ejòlè sò'n mò Filipò hanlin helehí yí'n sinlin yí nwón, yí nwan: “Nazalèti kulo éhí m'ò wò elò'n, asò like kpa 'fite sò lé?”

Filipò nwan: “Bala, ba nian.”

⁴⁷ Mò Zozi nwunlin ké Natanayé le ba yí nwón ebele'n, yí nwan: “Emò nian, Izalayé svanlan bókò y'ò le svanlan éhí, ó nni man ato fíí.”

⁴⁸ Ejòlè sò'n kò sin Natanayé anwón, yí nwan: “Nan é sí mín nin?”

Zozi nwan: “Mò anún é tí *figi baka nún abò, mò Filipò felehí man wó'n yé n nwunlin wó ó.”

⁴⁹ Natanayé nwan: “*Labi, é tí Nyanmian Awa, ése é tí Izalayé Belemgbin sakpa.”

⁵⁰ Zozi nwan: “Kémò mín nwan n nwunlin wó figi baka nún abò'n, ó man a le a lí? É 'ba nwun ninngé dòn mò bè tala éhí.” ⁵¹ Ése yí nwan: “Mún kan yí ananhàlè mún kele emò ké, emò 'ba nwun ké anwunno nún a buke yé nyanmiansò mmafòe'n-mò fi *Mân Baa nún anwón asé nún asò ewa, mmie-mò le fò a, anún mmie-mò le ju.”

2

Zozi 'ba hà atònvòlè kòn abò Kana kulo nún asò

¹ Mò Zozi felehí yí menian sò'n-mò yueli'n, yí nzin cian nsan, anún bè le fa atònvòlè kòn Galilé mán nún anún èlò kulo kòn asò. Kulo sò'n, bè fele yí Kana. Anún Zozi anin'n wò ebele bie. ² Atònvòlè sò nún abò, bè kò fele Zozi nún yí menian'n-mò. ³ Bè lili feti'n dede mò ó 'kò bie'n, bè nzan'n kò yue. Éhí a, Zozi anin'n kò hò kò tó yí, yí nwan: “Zozi, bè nzan nún a yue ó.”

⁴ Zozi manlin yí nwan sò a, yí nwan: “M mò, si abotamùn, nán mín *dàe die'n nyan juli man.”

⁵ Ebele ala, yí nin kò hò kò tó bè mò bè le su nzan'n, yí nwan: “Like biala mò Zozi kò se ké emò y'ò'n, emò kpínlin sò bè y'ò.”

⁶ Anún, nyòbùe été nsian jijin ebele, kòn kòala ké ó fa nzue elitili éya kòn. Nún nzue'n, Zufu'n-mò fa nwunzin bè sa bè tu bè nwón efian bè yò bè nwón nwannzan-nwannzan, ése bè fa bè kpata bè ninngé. Afi, ó tí bè mala. ⁷ Zozi kò han kò hele bè mò bè le su nzan'n ké: “Emò sá nzue bè gúa été éhí-mò anún maan ó yí.” Mò Zozi hanlin sò helehí bé'n, bè kò sa nzue bè kò gugua nún dede bè kò yí títéké. ⁸ Zozi nwan: “Sian dié, emò sá bie bè hò mán feti nún asò kpain'n.”

Ebele ala, bè kò sa bie bè kò hò. ⁹ Feti nún asò kpain'n 'bò sò ó, nzue nún a kaci nyan. Bian'n nian an, ó nwun man lika mò nzan sò'n fi ó, kùsò bè mò bè le su'n, bè dié, bè sí. ¹⁰ M'ò bòli nzan nún asò yueli'n, ó kò fele atònvòlè bian'n, yí nwan: “Eja, mún 'yò wó mò kpa! A bò mändinlin sakpa! Menian'n-mò kòalaa, se bè 'fa bè atònvòlè nún an, bè di mva bè su nzan'n m'ò yò fé kpa'n. Bè nún dede bè fé a, bèle mò anún bè le su m'ò nyò man fé kpa nún ó. Nan wó dié, mò a su yí sian'n yò fé tala mò é lili mva suli'n.”

¹¹ Anún ké ó kpínlin yòli mò Zozi yúli alimvò asinbenwón like m'ò tí nzòlè nún anún. Ó yúli yí wò Galilé mán nún anún, kulo'n mò bè fele yí Kana nún asò. Ó yòli sò maan bè nwunlin yí anunminnyanmò'n. Asinbenwón like sò'n manlin yí menian'n-mò leli yí lili. ¹² Mò bè falí atònvòlè'n yueli'n, Zozi nún yí nin nún yí nianman'n-mò nún yí menian'n-mò, bè hòli Kapèenawòmòn kulo nún asò, bè lili kò yò éle nnyuan kòn ebele.

Zozi 'ba fvan bè mò bè le di gua

Nyanmian awulo nún anún'n

(Matie 21.12-13, Maaki 11.15-17, Luku 19.45-46)

¹³ Kémò anún Zufu'n-mò fanwòndi feti'n mò bè fele yí *Paki'n ka kaan ju'n, Zozi kò hò Zoluzalèmòn. ¹⁴ M'ò juli elò'n, ó wòlòli Nyanmian awulo nún anún, ó 'kò a ju a, anún menian mmie-mò títi ebele, bè le tònun bè nnale nún bè mmvò ó nún bè málònònmàn. (Bè to ninngé sò'n-mò bè fa bè yí tée.) Ó 'tò yí nyin an, anún menian mmie-mò títi bè tòbùli nwón, bè le di esika ékacie junman. ¹⁵ Mò Zozi nwunlin yí sò'n, ebele ala, ó kò hò kò fa nyanman ó kò nwón mgbele. Ó kò fa kò fvan bè kòalaa kò fite awulo, bè nún bè mmvò, nún bè nnale'n-mò kòalaa. Bè mò bè le kaci bè esika'n kùsò, ó kò han bè esika'n-mò kò gua así, ó kò kunnzun bè tòbùli'n-mò kò gua así. ¹⁶ Ó kò han kò hele bè mò bè le tònun málònònmàn'n-mò ké: “Emò yíyí bè ninngé'n-mò kòalaa ewa, nán bè fa mín sí awulo'n bè kaci gua elie lika.” ¹⁷ Mò Zozi hanlin ejòlè sò'n yueli'n, yí menian'n-mò ati kò kpín *Éhèlè Ejòlè'n lika éhí asò:

Mín Nyanmian, wó awulo nún anwón ehulo

mò n ne yí'n, ó 'ba man mún wu.

¹⁸ Éhí a, Zufu mgbain'n-mò nwan: “Nzu like dié kpa yé é kòala yí yò m'ò kele ké é le tunnin é bò bala sva ó?”

¹⁹ Zozi nwan: “Emò búbu sua nwannzan-nwannzan éhí, nan mún 'fa cian nsan mún sí.”

²⁰ Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, Zufu mgbain'n-mɔ nwan: "An! *Sua Nwannzan-nwannzan ehi, mɔ b'a fa afue abulanan nun nsian b'a si'n, wɔ die, ε 'fa cian nsan kpε ε si yí fɔfɔle?" ²¹ Sua nwannzan-nwannzan'n mɔ anun Zozi le kan yí ejɔle'n y'ɔ le yí muonun yí sɔanlan baka'n. ²² M'ɔ fi ewue nun tinngeli'n, yí menian'n-mɔ kacɔl ejɔle sɔ'n m'ɔ hanlun'n. ɔ man be leli *Ehele Ejɔle'n non mɔ Zozi hanlun'n be lili.

²³ Cian dudɔ mɔ Zozi lili yí Zoluzalemɔn ebele Zufu'n-mɔ *Paki elie nun anun'n, menian dɔwn nwanlin yí asinbenwɔn ninng'e'n m'ɔ y'ɔ'n, be leli yí be lili. ²⁴ Zozi die, ɔ'a nva man yí ajonlun ɔ'a ndɔ man bé sɔ, ɔ sanlin ke ɔ si bé ahonlun nun anun ejɔle'n kwalaa'in. ²⁵ ɔ mgbɔnndε man ke be kan kulo sɔanlan anwɔn ejɔle be kele yí bɔbɔ, afi yí muonun, ɔ si menian'n-mɔ ahonlun nun anun ejɔle'n kwalaa'in.

3

Zozi non Ninkodemɔn 'ba jojɔ

¹ Anun Zufu'n-mɔ kpain kɔn wɔ ebele, be fele yí Ninkodemɔn. ɔ di *Falisifɔe'n-mɔ fâ'n bie. ² Cian kɔn kɔngɔe, ɔ kɔ a kɔ tu Zozi. Yí nwan: "Labi, y'a nwun ke Nyanman a sɔan wɔ sakpa ke ε bala a hehele yé ninng'e. Asinbenwɔn ninng'e'n-mɔ mɔ ε y'ɔ'n kele ke Nyanman jin wɔ nzin. Afi sɔanlan mɔ Nyanman jin man yí nzin'n, ɔ ngwala man bie yɔ."

³ Ehi a, Zozi nwan: "Mun kan yí ananhɔle mun kele wɔ ke sɔanlan biala mɔ b'a nwɔ man yí fɔfɔle biegun'n, yí nyun ngwala mmɔ man Nyanman Belemgbin Mân'n."

⁴ Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, Ninkodemɔn nwan: "Nan anun, sɔanlan mɔ ɔ'a yɔ kpain a yue'n, ɔ 'yɔ se nân b'a wɔ yí fɔfɔle biegun? Asɔ ɔ kwalaa ke ɔ sa kɔ yí nin akunnun maan be wɔ yí biegun ɔ?"

⁵ Zozi nwan: "Mun kan yí ananhɔle mun kele wɔ ke sɔanlan mɔ b'a nva man nzue non Nyanman Wawe'n b'a mman man yí ngwan fɔfɔle'n, ɔ ngwala man ke ɔ kaci Nyanman Belemgbin Mân nun anun sɔanlan. ⁶ Se kulo sɔanlan wɔ wɔ a, nwun yí ke ε di sɔanlan afilie. Yé se Nyanman Wawe'n kɔsɔ wɔ wɔ a, nwun yí ke ε di yí Wawe'n afilie'n bie. ⁷ Se mun kan mun kele wɔ ke ɔ fata ke be wɔ emɔ kwalaa fɔfɔle biegun an, n'ε man ɔ sin wɔ nwɔn. ⁸ Lika mɔ anwɔnman'n kulo'n y'ɔ fita kɔ ɔ. E ti yí ngan, nan se ɔ fi nin e, se ɔ le kɔ nin e, ε nzi man. Awɔle fɔfɔle'n mɔ Nyanman Wawe'n wɔ menian'n-mɔ'n, ke ɔ ti yí nin anun."

⁹ Ehi a, Ninkodemɔn nwan: "Anun ɔ 'yɔ se kpa nân ɔ'a yɔ sɔ?"

¹⁰ Zozi nwan: "E! Ninkodemɔn, wɔ mɔ ε ti Izalaye mân nun asɔ kpain mɔ ε kekele Nyanman anwan ejɔle'n, ε nzi man ninng'e sɔ'n-mɔ ɔ? ¹¹ Mun kan yí ananhɔle mun kele wɔ ke yé le kan ninng'e'n-mɔ mɔ yé si nun anwɔn ejɔle ye kele emɔ, ese ye le di mɔ y'a nwun yí nin anwɔn adanzie, kɔsɔ emɔ mmu man yí ananhɔle. ¹² Se mun kan asie nun asɔ ewa ejɔle mun kele emɔ a, emɔ mmu man yí ananhɔle, nan se mun kan nyanmiansɔ elɔ ejɔle mun kele emɔ a, ɔ 'yɔ se nân emɔ a le a li? ¹³ Sɔanlan fiti fuli man nyanmiansɔ lé, cele ke *Mân Baa'n m'ɔ fi nyanmiansɔ ɔ'a ju asie nun asɔ ewa'n. ¹⁴ Ke *Moyizi fali jete kɔkɔle'n ɔ boh owo kɔn ɔ sinnzeli yí baka ati ɔ kpanlanlun yí ewá nun anun elɔ daba'n, ɔ di ke be fula Mân Baa'n kɔsɔ anwunno, ¹⁵ maan sɔanlan biala m'ɔ kɔ le yí kɔ li'n, ɔ nyan nyanmiansɔ ngwan m'ɔ le man ayuelie'n."

¹⁶ Afi, Nyanman Kpili a hulo eyuadi'n dede ɔ'a fa yí Bangolɔ'n ɔ'a hye yí maan sɔanlan biala m'ɔ kɔ le Baa sɔ'n kɔ li'n, Nyanman sikkpe'n ngun man yí, nan ɔ nyan nyanmiansɔ ngwan m'ɔ le man ayuelie'n. ¹⁷ Nyanman Kpili a nzɔan man yí Wa'n ke ɔ bala a tua eyuadi nun ete nun anwɔn kale, nan ɔ sɔanlun yí ke ɔ bala a le yí ti ngwan. ¹⁸ Sɔanlan m'ɔ de yí di'n, be mmu man yí fɔɔ, nan sɔanlan m'ɔ nne man yí nni man'n, b'a bu yí fɔɔ dada angɔnmun. ɔ sanlun ke ɔ'a nne man Nyanman Bangolɔ'n ɔ'a nni man. ¹⁹ Lika mɔ be 'fa be bu menian'n-mɔ fɔɔ'n, y'ɔ le ke kanlannie nun a a mân nin anun, nan kɔsɔ kemɔ menian'n-mɔ yɔ ete nun ati, be kulo awosin'n be tala kanlannie'n. ²⁰ Sɔanlan biala m'ɔ yɔ ete'n, ɔ kpɔ kanlannie'n, ɔ nvite man nun, afi ɔ sulo ke be kɔ nwun yí nyɔlie ete'n m'ɔ y'ɔ'n. ²¹ Nan sɔanlan m'ɔ yɔ nyɔlie kpa'n, yí die, ɔ fite kanlannie nun anun, ɔ man be nwun yí fɔɔn ke ɔ yɔ like mɔ Nyanman kulo'n.

Zvan Batisi 'ba han yí nwɔn asɔ man Zozi

²² Ehi anzin, Zozi non yí menian'n-mɔ fi Zoluzalemɔn be jasɔli be hɔli Zude mân nun akunnun elɔ. ɔ non bé kɔ li ebele kɔ yɔ ele nnyuan kɔn, ɔ kɔ sɔnun menian. ²³ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Zvan wɔ kulo'n mɔ be fele yé Eɔn nun asɔ. Kulo sɔ'n mantan Salimɔn kulo'n. Ebele lika'n ti asuma ngɔnmun. Menian dɔwn kpa ba yí nwɔn ebele maan ɔ sɔnun bé. ²⁴ Temɔn sɔ nun anun, anun be tɔli man Zvan fiadi.

²⁵ Zufu'n-mɔ efian etue ebialie nun anwɔn, Zvan menian'n-mɔ non Zufu bian kɔn suli akpɔlɔwa kpili kpa. ²⁶ Be kɔ hɔ be kɔ tu Zvan, bé nwan: "Labi, sɔanlan'n mɔ anun ye non yí wɔ asue Zuludun nun anzin elɔ mɔ ε hanlun yí ejɔle'n, sian'n, ɔ le sɔnun menian, bé kwalaa bé nyun le kaci yí nwɔn."

²⁷ Zvan nwan: "Like mɔ Nyanman a nva a mman man sɔanlan'n, sɔanlan ngwala man ke ɔ nyan yí ɔ. ²⁸ Emɔ muonun di mún adanzie ke mún nwan nân *Kilisi'n y'ɔ le mún, nan mún die,

b'a sʋan mɪn maan m'an li mʋa yɪ nyunnun. ²⁹ Yɪ ti, mɪn die, sʋanlan'n m'ʋ le ja bala'n, n di ke yɪ manngʋn m'ʋ yʋ biala maan atɔnvɔle'n yʋ kanlanman. Se sʋanlan'n mʋ ʋ'a ja bala'n bʋ yɪ amannɛ ke ajaa nun a yʋ kpa a, yɪ manngʋn'n di yɪ nwon fe kpili kpa. Mɪn kusʋ mɪn fe die m'ʋ kun mɪn'n, ke ʋ ti yɪ nun anun. ³⁰ Ehi ati, ʋ di ke yɪ dunman'n fʋ, nán mɪn die'n hán asɪ."

³¹ ʋ ti ananhɔle, sʋanlan m'ʋ fi nyanmiansʋ'n, ʋ ti kpili tala menian'n-mʋ kʋalaatin. Sʋanlan m'ʋ fi asie nun asʋ ewa'n, anun ʋ ti asie nun asʋ sʋanlan, yɛ asie nun asʋ ewa ejɔle y'ʋ kan ʋ. Nan sʋanlan m'ʋ fi nyanmiansʋ'n, ʋ tala kulo sʋanlan biala. ³² Like mʋ ʋ'a nwon yɪ nyanmiansʋ non mʋ ʋ'a ti'n, bé nwon ejɔle y'ʋ kan ʋ. Yɛ yɪ ejɔle m'ʋ kan'n, sʋanlan fi nne ndʋ man nun. ³³ Nan sʋanlan m'ʋ kʋ le yɪ nwan ejɔle'n kʋ li'n, anun sʋanlan sʋ'n le kele ke mʋ Nyanmian kan'n ti ananhɔle sakpa. ³⁴ ʋ sanlɪn ke sʋanlan mʋ Nyanmian Kpili a sʋan yɪ'n, Nyanmian Anwan Ejɔle y'ʋ kan ʋ. Afi Nyanmian a fa yɪ Wawe nun a wula yɪ nun kpa bʋkʋ. ³⁵ Si'e'n kulo Baa'n, ʋ'a fa ninngɛ kʋalaa ʋ'a wula yɪ sa nun. ³⁶ Sʋanlan m'ʋ kʋ susu yɪ ti kʋ gua Baa sʋ nun asʋ'n, ʋ le nyanmiansʋ ngʋan'n. Sʋanlan mʋ ʋ'a nzusu man yɪ ti ʋ'a gua man yɪ sʋ'n, ʋ nnyan man ngʋan sʋ'n bie. Nan Nyanmian sɪkpe'n wʋ yɪ sʋ dahuu.

4

Zoji non Samali balasua kʋn 'ba jɔjɔ

¹ Ehi, bé wʋ ebele a, yɛ Mɪn kʋ nwon nun ke *Falisifɔe'n-mʋ a ti yɪ nwon ejɔle ke ʋ le sʋnun menian tala Zvan. ² ʋ ti man ke yɪ Zoji muonun y'ʋ sʋnun menian'n-mʋ aho, nan yɪ menian'n-mʋ yɛ bé di junman sʋ nun ʋ. ³ Mʋ Zoji tɪlɪ yɪ sʋ'n, ʋ fi Zude mán nun anun ʋ kʋ hʋ Galile mán nun anun elʋ biegun. ⁴ ʋ fi Zude mʋ ʋ 'kʋ Galile'n, ʋ di ke ʋ sun Samali mán nun.

⁵ Ehi a, ʋ kʋ hʋ dede ʋ kʋ ju Samali kulo'n mʋ bé fele yɪ Sissaa'n tiba, ebo'n mʋ daba Zvakʋbʋ falɪ manlɪn yɪ wa Zozefʋ non asʋ. ⁶ Ebo sʋ nun asʋ yɛ sikala'n mʋ Zvakʋbʋ funlin'n wʋ ʋ. Zoji nanndɪ dede m'ʋ juli ebele'n, anun ʋ'a yue fe. Ehi, ʋ kʋ ha sikala nun anwan kʋ tanlan. Yɪ tɛmʋn sʋ nun anun, anun senze nun a jinlan bé ti afian. ⁷ Zoji ti ebele kaan, ʋ nian an, Samali balasua kʋn fi Sissaa kʋ a, ʋ le ba a sa yɪ nzue. Zoji nwan: "Mɪn nianman bala, sa nzue kaan maan n nʋn." ⁸ ʋ 'ba yʋ sʋ'n kusʋ, anun Zoji menian'n-mʋ a hʋ kulo elʋ, bé le kʋ a to like bé 'ba li.

⁹ Ehi a, balasua'n nwan: "E! Anianman bian, ɛ ti Zufʋ, mɪn kusʋ n di Samali balasua, nan ʋ yʋ se mʋ ɛ le sele mɪn nzue'n?" M'ʋ man balasua'n le kan sʋ'n, y'ʋ le ke Zufʋ'n-mʋ non Samali menian'n-mʋ nni man.

¹⁰ Zoji nwan: "Se ʋ ti ke ɛ sɪ like'n mʋ Nyanmian fa ce menian, ɛse se ɛ sɪ sʋanlan'n m'ʋ le sele wʋ nzue nun an, ahan wʋ lɪlɪ wʋ yɛ ɛ 'sele yɪ maan ʋ man wʋ ngʋan nzue fe m'ʋ nzisan man lé ʋ."

¹¹ Balasua'n tɪlɪ yɪ sʋ a, yɪ nwan: "Yɛmɪnlɪn, ɛ le man bokiti, yɛ sikala ehi kusʋ abʋ hɔli, anun ninhan yɛ ɛ 'sa ngʋan nzue fe sʋ'n man mɪn ʋ? ¹² Yɛ nan Zvakʋbʋ falɪ sikala nzue kpa ehi manlɪn yɛ nán ɛne bie ʋ. Yɪ bʋbʋ muonun, ʋ non yɪ mma'n-mʋ, non yɪ ayemʋa'n-mʋ bé nonlɪn nun nzue'n bie. Nan ɛ ti wʋ die se dede mʋ ɛ nyan nzue biegun kpa mʋ ʋ tala ehi asʋ man yɛ ʋ? E junlɪn ke ɛ ti kpa tala Zvakʋbʋ ʋ?"

¹³ Ehi a, Zoji nwan: "Sʋanlan m'ʋ non nzue ehi'n, nzuhoe 'kun yɪ biegun. ¹⁴ Nan sʋanlan m'ʋ kʋ non nzue'n mʋ n gʋ sa n gʋ man yɪ'n, yɪ die, nzuhoe ngun man yɪ lé. ʋ sanlɪn ke nzue sʋ'n mʋ n gʋ sa n gʋ man ʋ kʋ non'n, ʋ 'kaci asutile mʋ nyanmiansʋ ngʋan'n fi nun fite ʋ."

¹⁵ Ehi, Samali balasua'n manlɪn yɪ nwan sʋ a, yɪ nwan: "Yɛmɪnlɪn, se yɪ sʋ a, anun man mɪn bie n nʋn nán nzuhoe a ngun mɪn kʋn. Yɪ die anun cian fufɔle mun mma nza man nzue ewa kʋn."

¹⁶ Zoji nwan: "Balasua, kʋ fele wʋ hun, ɛ non yɪ bé bála ewa."

¹⁷ Zoji hanlɪn sʋ a, balasua'n nwan: "N nja man bian."

Ehi a, Zoji nwan: "Se ɛ se ke ɛ ja man bian an, ʋ ti fʋʋn. ¹⁸ Afi mɪn sɪ ke a ja mmelenzua ngʋkʋn nnun a yila, yɛ nunhan'n kusʋ mʋ ɛ non yɪ bé wʋ ebele'n, ʋ jalɪ man wʋ. Sakpa, a han ananhɔle."

¹⁹ Mʋ Zoji hanlɪn ehi'n, balasua'n nwan: "Yɛmɪnlɪn, m'an nwon ke ɛ ti Nyanmian kpʋmanfɔe sakpa. ²⁰ Yɛ nan-mʋ solɪ Nyanmian buka ehi asʋ, kusʋ emʋ Zufʋ'n-mʋ die, emʋ nwan lika m'ʋ fata ke be sʋ Nyanmian'n y'ʋ le Zoluzalemʋn."

²¹ Zoji nwan: "Balasua, de di ke ʋ 'ba ju mele bie, emʋ ngʋ sʋ man Si'e'n bʋka ehi asʋ kʋn, ʋ non Zoluzalemʋn kusʋ kʋn. ²² Emʋ Samali amma, emʋ le sʋ Nyanmian, kusʋ emʋ nzɪ man yɪ. Nan yɛ Zufʋ'n-mʋ, yɛ die, ye sɪ yɪ. ʋ sanlɪn ke Nyanmian nanndɪ Zufʋ'n-mʋ asʋ yɛ ʋ de eyuadi nun ati ngʋan ʋ. ²³ Nwon yɪ ke mele bie le ba, mele sʋ nun a ju a yue bʋbʋ, mʋ bé mʋ be sʋ Si'e'n kpa'n, bé 'sʋ yɪ wawe nun non ananhɔle nun. ʋ sanlɪn ke sʋ menian'n-mʋ yɛ Si'e'n le kpʋnnde ʋ. ²⁴ Nyanmian Kpili ti wawe. Yɪ ti, bé mʋ be sʋ yɪ'n, ʋ fata ke be sʋ yɪ wawe nun non ananhɔle nun."

²⁵ Zoji hanlɪn ehi a, balasua'n nwan: "Mɪn die, mun sɪ ke *Mesi'n, (defɔe'n mʋ *geleki anie nun anun be fele yɪ *Kilisi'n), ʋ 'ba a. Nan se ʋ ba a, ʋ 'ba hehele yɛ ninngɛ'n kʋalaatin."

²⁶ Zozi nwan: "Kilisi'n y'ɔ le mɪn, mɪn mɔ mun kan ejɔle'n mun kele wɔ ewa'n."

²⁷ Ke Zozi anwan 'tɔ ala, yɪ menian'n-mɔ kɔ ju ebele. Mɔ be nwonlin ke ɔ non balasua'n le jujo'n, ɔ kɔ sin bɛ nwon kpa. Kɔsɔ bɛ bie fɪ a nguala man yɪ bisa ke: "E 'se bala'n se?" Anaan: "Nzu ejɔle die yɛ ɛ le kan kele yɪ ɔ?"

²⁸ Ehi a, balasua'n kɔ yaci yɪ bua nun ebele ɔ kɔ hɔ kulo. ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ kulo mma'n-mɔ amanue. ²⁹ Yɪ nwan: "Ebia-mɔ, emɔ bala a nuan, bian kon jin yɛ nan Zvakɔbɔ sikala nun asɔ elɔ. ɔ'a han mɪn ninng'e'n mɔ mun yɔ'n kwalaa anwon ejɔle ɔ'a hele mɪn. Asɔ bian sɔ'n, nán Kilisi nun ɔ?" ³⁰ Ehi a, bɛ mɔ be tɪli ejɔle sɔ'n kwalaa, bɛ fi kulo ebele bɛ kɔ kpu Zozi.

³¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɔ, mɔ bala'n hɔli kulo ɔ 'kɔ a bɔ kpaye'n, Zozi menian'n-mɔ feleli yɪ a, bɛ nwan: "Labi, di like!"

³² Zozi nwan: "N ne mɪn alɛ kon mɔ mun di ɔ, alɛ sɔ'n, emɔ nzi man yɪ."

³³ Yɪ menian'n-mɔ tɪli yɪ sɔ a, bɛ kɔ bisa bisa bɛ nwon ke: "Asɔ swanlan bie a bele yɪ like a li ɔ?"

³⁴ Ehi a, Zozi nwan: "Mɪn alɛ'n mɔ mun di'n y'ɔ le junman'n mɔ mɪn Si swanlan mɪn ke m mɔla n mɪ'n. ɔ ti kpa ke mun yɔ yɪ ehulo like, yɪ ti, junman'n m'ɔ falɪ manlan mɪ'n, ɔ fata ke mun di yɪ kwalaa maan ɔ yue. ³⁵ Emɔ die, emɔ nwan bɛ gua bɛ ninng'e nun an, ɔ di sala nuan nán b'a ti. ɔ ti man sɔ? Nan mɪn die, mun kan mun kele emɔ ke emɔ tɔ bɛ nyɪn bɛ nían ebo ehi-mɔ, sɔ ninng'e'n-mɔ kwalaa a tin, bɛ etɛ a ju. ³⁶ Swanlan'n m'ɔ le ti ebo'n, b'a bɔ yɪ bɔ bɛ le tua yɪ kale dada angɔnmɪn. Ebo nun asɔ ninng'e'n mɔ bɛ le hohuan yɪ nuan nán ɔ'a nzɛci man'n, ɔ ti ke menian mɔ bɛ le fele bɛ maan bɛ nyan nyanmiansɔ nguan m'ɔ le man ayuelɛ'n. ɔ man swanlan'n m'ɔ yɔli ebo'n, ɔ non swanlan'n m'ɔ le ti'n, bɛ munnyuan bɛ di fe kon. ³⁷ Bɛ kan ke: 'Swanlan kon yɔ ebo nán swanlan fɔfɔle a ti.' Ejɔle sɔ'n, ɔ ti ananhɔle. ³⁸ Nan mɪn die, mun kan mun kele emɔ ke, nán emɔ yɛ b'a li ebo nun asɔ junman ɔ, menian nvɔfɔle yɛ b'a li sɔ junman ɔ. Nan m'an swan emɔ ke emɔ hɔ fá sɔ alɛ."

³⁹ ɔ non Zozi anwan mɔ ɔ 'tɔ ala, Samali menian'n-mɔ kɔ fite fite ebele. Kemɔ balasua'n hanlin ke Zozi a han yɪ ninng'e'n m'ɔ yɔ'n kwalaa anwon ejɔle ɔ a hele yɪ'n, ɔ man Samali kulo nun asɔ menian dɔɔn leli Zozi lili. ⁴⁰ Ehi ati, mɔ Samali menian'n-mɔ wali Zozi anwon ebele'n, bɛ butɔli yɪ ke ɔ tánlan bɛ nwon ebele kaan. Mɔ bɛ hanlin sɔ'n, Zozi non bɛ ngɔ su yɪ nwon akpɔlɔwa, ɔ kɔ li ɛle nnyuan bɛ nwon ebele. ⁴¹ ɔ fi ejɔle'n mɔ yɪ muonun ɔ le kan nun ati, ɔ man mmiekun-mɔ dɔɔn kɔ le yɪ kɔ li. ⁴² Mɔ bɛ tɪli ejɔle'n mɔ Zozi le kan'n, bɛ kpɛli bɛ nyɪn balasua nun anwon elɔ a, bɛ nwan: "Sian die, nán wɔ ejɔle'n mɔ ɛ hanlin nun ati y'ɔ man y'a le y'a li ɔ, nan yɛ muonun y'a ti yɪ nuan non ejɔle. Y'a nwan yɪ ananhɔle ke ɔ ti mân'n Nguandefɛ sakpa."

Zozi 'ba man abiliba kpili kon awa nun anwon sa

⁴³ Ehi, Zozi kɔ li cian nnyuan Sisaa ebele, ɔ kɔ tu yɪ bɔ kɔ hɔ Galile mân nun. ⁴⁴ Zozi muonun fa kan ke, "Nyanmian *kpɔmanfɔve biala le man anyɪnzɔ yɪ muonun yɪ kulo." ⁴⁵ Nan kɔsɔ, sian'n m'ɔ hɔli juli Galile'n, elɔ menian'n-mɔ solɪ yɪ nun kanlanman. ɔ sanlin ke mɔ bɛ 'di Zufɔ'n-mɔ feti'n mɔ bɛ fele yɪ *Paki'n wɔ Zoluzalemɔn'n, bɛ mɔ bɛ hɔli elɔ'n, bɛ nwonlin ninng'e'n kwalaa mɔ Zozi yɔli yɪ feti nun anun'n.

⁴⁶ Mɔ Zozi juli Galile mân nun anun'n, ɔ hɔli Kana kulo nun asɔ elɔ biekun, lika m'ɔ falɪ nzue kacili nzan'n. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun bian kon wɔ Kapɛɛnawɔmɔn kulo nun asɔ. Bian sɔ'n ti Galile mân nun asɔ belemgbɪn nun abiliba kpili kon. Yɪ wa belenzua kon a fuke. ⁴⁷ Mɔ abiliba sɔ'n tɪli ke Zozi fi Zude ɔ'a a Galile'n, ɔ kɔ a kɔ tɔ Zozi Kana ebele. ɔ kɔ sele yɪ ke yɪ wa'n ka kaan wu, yɪ ti ɔ bala nán ɔ mân yɪ nwon sá.

⁴⁸ M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Emɔ die b'a nwan man asinbenwon ninng'e ɔ non nzɔle angɔnmɪn an, emɔ nne nni man."

⁴⁹ Bian'n nwan: "Yɛ Mɪn ajo! Man ye hɔ, se a mma man an, mɪn wa'n 'ba wu."

⁵⁰ Ehi a, Zozi nwan: "Kɔ awulo! Nán wɔ wa nun anwon a sa." Bian'n kɔ le Zozi anwan ejɔle sɔ'n m'ɔ hanlin'n kɔ li. ɔ kɔ sa kɔ hɔ awulo. ⁵¹ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ non yɪ ngɔa'n-mɔ kɔ yia. Bɛ nwan: "Yɛ mun, wɔ wa nun anwon a sa!"

⁵² Ejɔle'n kɔ sin bian nun anwon, yɪ nwan: "E! Anun dɔe benin asɔ ye yɪ nwon salɪ ɔ?"

Ngɔa'n-mɔ nwan: "Anɔnman eyua kɔ yɔ dɔe kon ye ebunnun'n fi yɪ nwon tuli ɔ."

⁵³ Ehi, bian'n nwonlin ke dɔe'n mɔ Zozi hanlin ke: "Kɔ awulo nán wɔ wa nun anwon a sa." Dɔe sɔ nun asɔ ye yɪ wa nun anwon salɪ ɔ. ɔ fi mele sɔ'n, ɔ non yɪ awulo amma'n-mɔ kwalaa bɛ kɔ le Zozi bɛ kɔ li.

⁵⁴ Ke Zozi fi Zude mân nun ɔ salɪ walɪ Galile mân nun'n, yɪ kpɛ nnyuan asɔ m'ɔ yɔ asinbenwon like m'ɔ ti nzɔle nun anun.

5

Zozi 'ba man bubuluwafɛ kon anwon sa

¹ Ehi anzin, cian kon anun Zufu'n-mo le di be feti bie Zuluzalemun elo. Zozi ko ho bie. ² Zuluzalemun kulo'n, b'a le yi nwon. Yi nwon anwan'n kon li Mmwa Anwan. Anun nzubula kon wo mmwa anwan so nun anwon ebele. Nzubula so'n be fele yi *ebele anie nun anun Betesada. B'a sisi yi nwon abalanda nnun (m'o to so nnun'n ce nzubula nun anun nnyuan). ³ Nwuluwafwe doun kpa lila abalanda so'n-mo anun. Anyunsinlinwafwe, non be mo be tia be to so, non bubuluwafwe, be kwalaa be lila ebele. (Be le nwonnde ke nzubula'n bo mgbaha. ⁴ J sanlin ke o ju mele'n bie a, nyanmianso bafwe kon ju nzue nun anun o bo yi mgbaha. Se o yo so a, wuluwafwe m'o ko li moa ko to nun'n, anun yi nwon a sa.) ⁵ Nwuluwafwe so'n-mo anun kon wo ebele, ewue a bo yi dede afwe abulasan nun mocwe. ⁶ Zozi nwan yi nna m'o la nun an, anun o'a nwan ke ewue'n bolu yi nan ene bie o. Ehi a, o ko bisa yi ke: "E kulo ke wo nwon sa o?"

⁷ Wuluwafwe'n nwan: "Yemulin, min kulo ke min nwon sa o, nan kosu n ne man swanlan fiti mo se nzue'n bo mgbaha a, o fa min to nun o. J non mo min 'yo dede min 'ko a to nun'n, anun swanlan fufole a li moa a to nun."

⁸ Zozi nwan: "Jasv, fa wo ebele'n, nanndi ko." ⁹ Ebele ala, bian nun anwon ko sa. J nianlin ebele o fali yi ebwe nun ala, o le nanndi ko.

Zufu'n-mo *enwonmian ele cian nun anun ye Zozi yoli like so nun o. ¹⁰ M'o yoli so'n, Zufu mgbain'n-mo ko han ko hele bian'n mo yi nwon a sa'n ke: "Ene ti enwonmian ele cian, mala'n ngele man ke e soa wo ebwe nun ene. A ton mala."

¹¹ Bian'n nwan: "Swanlan'n mo o'a man min nwon a sa'n, yi nwan n jasv n va min ebwe'n, n nanndi n go."

¹² Be nwan: "Nwan ye o seli wo ke e fa wo ebwe'n e nanndi'n?"

¹³ Bian'n nwan man swanlan ehole kon'n m'o manlin yi nwon sali'n, o sanlin ke menian sunlin ebele nun ati, Zozi ko jasv ebele.

¹⁴ Ehi anzin, Zozi non yi ko yia Nyanman awulo nun anun. Yi nwan: "Nian, sian die, wo nwon a sa, yi ti n'ye o ete fiti kon nan munzue m'o tala ehunluka a ndo man wo."

¹⁵ Mo Zozi hanlu so'n, bian'n ko ho ko to Zufu mgbain'n-mo o ko han ko hele be ke Zozi yo manlin yi nwon sali o. ¹⁶ J fi mele so'n ye Zufu mgbain'n-mo mantanlin Zozi ejjie o. J sanlin ke enwonmian ele cian ye Zozi yo ninngwe so'n-mo o. ¹⁷ Nan m'o yoli so'n, Zozi ko han ko hele be ke: "Ene non ene, min Si te di junman, min kosu, min sa wo junman nwon." ¹⁸ Ejole kpole konngba ehi m'o hanlin nun ati, sian die anun ehuan bobo ye Zufu'n-mo kpunde ke be kun yi o. Nan like'n mo o'a yo yi enwonmian ele cian konngba nun ala ati o, nan ese o'a han ke yi Si yo le Nyanmian. Anun o ti ke o le kele yi nwon ke o non Nyanmian se.

Zozi 'ba han yi tunmin nun anwon ejole

¹⁹ Zozi ko han ko hele Zufu mgbain'n-mo ke: "Min kan yi ananhole min kele emo ke Baa'n, o mmwa man yi ti anun o nyo man like fiti. Like m'o ko nwon ke Sie'n le yo'n, yi bie yo yo o. Like biala mo Sie'n yo'n, Baa'n kosu yo bie. ²⁰ J sanlin ke Sie'n kulo Baa'n ye o'a hele yi ninngwe'n-mo kwalaaatin mo yi muonun o yo'n. Sie'n 'ba fa ninngwe mgbili mmiekun-mo mo be tala ehika maan o yo. Sian'n, o 'ba sin emo anwon. ²¹ Nan ke menian'n-mo wu a, Sie'n tinngwe be o man be nyan ngwan'n, yi so kosu ala, swanlan mo Baa'n kulo ke o nyan ngwan'n, o 'nyan ngwan. ²² Ye Sie'n mmua man swanlan fiti ndee. Nan o'a man Baa'n tunmin ke o bua menian'n-mo ndee ²³ nan menian'n-mo kwalaa anyin a so Baa'n ke be nyin so Sie'n. Swanlan mo yi nyin nzo man Baa'n, anun yi nyin nzo man Sie'n m'o swanlin Baa'n.

²⁴ "Min kan yi ananhole min kele emo ke swanlan biala m'o tie min ejole'n mo ese o de swanlan'n mo o'a swan min'n di'n, swanlan so'n, anun o le nyanmianso ngwan'n. Be mmu man yi fwo kon. J fi ewue nun o'a fite ngwan nun. ²⁵ Min kan yi ananhole min kele emo ke mele'n le ba, mele so nun a ju bobo, mo be mo b'a wu'n, be 'ba ti Nyanman Awa nun anun'n. Nan be mo be ko ti yi nun'n, be 'nyan nyanmianso ngwan'n. ²⁶ Kem'o Sie'n muonun ti ngwan baka'n, o'a man yi Wa'n kosu a kaci ngwan baka. ²⁷ O'a man Baa'n tunmin ke o bua menian'n-mo ndee, o sanlin ke o ti *Man Baa. ²⁸ Nan be man ehi sin be nwon. J sanlin ke mele'n le ba mo be mo b'a wu'n, be 'ba ti yi nun'n be fi be saka'n-mo anun be fite fite. ²⁹ Be mo be bolu bala kpa'n, be fi ewue nun be 'tinngwe be nyan nyanmianso ngwan m'o le man ayuelie'n. Nan be mo be bolu bala ete'n, be fi ewue nun be 'tinngwe be tua be nyole ete nun anwon kale. ³⁰ Min mmwa man min ti anun min nyo man like fiti, ye min ndee'n mo min bua'n kosu, mo Nyanmian nwan m mua'n ye min 'bua o. Min ndee ebua'n ti foton, o sanlin ke min mgbonnde man mo min muonun min kulo. Swanlan'n m'o swanlin min'n, m'o kulo'n ye min yo o.

Ninngwe mo be di Zozi tunmin nun anwon adanzie'n

³¹ "Se o ti ke min ngonmun ye min di min muonun min nwon adanzie a, ahan mo min kan'n, min kwalaa min se ke nan be bu yi ananhole. ³² Nan swanlan fufole yo di min nwon adanzie o. Ye min si ke min nwon ejole'n m'o hanlin'n ti ananhole. ³³ Emo yili menian be holi *Zwan anwon elo, yi kosu o lili ananhole nun anwon adanzie. ³⁴ Min die, min mgbonnde man ke swanlan li min nwon adanzie. Nan min kan ninngwe so'n-mo anwon ejole min kele emo maan emo nyan

ngwan. ³⁵ Anun Zwan ti ke kanlannɛ mɔ b'a sɔ m'ɔ le ta ɔ. Emɔ hulolɔ ke be 'tanlan yɔ jawe nun anun nán be di fe mele kaan. ³⁶ Nan mín diɛ, n ne adanzɛ kɔn bieku n m'ɔ tala mɔ Zwan lili'n. Junman'n mɔ Siɛ nun a fa a man mín ke n ní mɔ mun di'n, junman sa'n bɔbɔ di mín adanzɛ ke Siɛ'n yê ɔ'a swan mín ɔ. ³⁷ Yê Siɛ'n kɔsɔ mɔ ɔ'a swan mín'n, ɔ di mín nwɔn adanzɛ. Emɔ tɔli man yɔ nún'n lé, ɛsɛ emɔ nwunlin man yɔ nwɔn lé. ³⁸ Kemɔ emɔ nne man swanlan'n mɔ Siɛ'n swanlun yɔ nni man'n, ɔ man emɔ nva man yɔ ejɔlɛ'n be nzie man. ³⁹ Emɔ swan Nyanman *Ehele Ejɔlɛ'n sele, afi emɔ jɔnlun ke nun yê emɔ 'nyan nyanmiansɔ ngwan nun ɔ. ɔ ti ananhɔle. Ehele Ejɔlɛ'n kɔsɔ, mín nwɔn ejɔle y'ɔ kan ɔ. ⁴⁰ Nan kɔsɔ emɔ ngulo man ke be ba mín nwɔn nán be nyan ngwan.

⁴¹ "Mun mgbɔnnɛde man ke swanlan bɔ mín dunman kpa. ⁴² Afi mun si emɔ, mun si ke emɔ ngulo man Nyanman. ⁴³ Mín Si yê ɔ'a swan mín maan m'an a ɔ. Kɔsɔ emɔ ngulo man ke be de mín. Nan kɔsɔ se swanlan bie bɔ yɔ ti anun ba a, yɔ diɛ emɔ de yɔ. ⁴⁴ Emɔ ngulo man ke Nyanman anɔnɔn cein yɔ emɔ aye. Nan emɔ kulo ke emɔ muonun yɔ bé nwɔn aye. ɔ 'yɔ se nán emɔ a le mín a li? ⁴⁵ Nan kɔsɔ, emɔ nán be jɔnlun ke mun 'ba bu emɔ fɔɔ wɔ mín Si anyunnnun. Nan *Moyizɔ mɔ emɔ a susu be ti b'a gua yɔ sv'n, yɔ yê ɔ 'bu emɔ fɔɔ ɔ. ⁴⁶ Afi se ɔ ti ke emɔ lelɔ *Moyizɔ lili sakpa a, ahan emɔ 'de mín kɔsɔ be di. ɔ sanlun ke mín nwɔn ejɔle yê *Moyizɔ heleli ɔ. ⁴⁷ Nan se emɔ nne man ejɔlɛ'n mɔ Moyizɔ a hele'n nni man an, ɔ 'yɔ se nán emɔ a le mín ejɔle nun a li?"

6

Zozi 'ba fa kpaɔn nnun nɔn ejue nnyuan

man menian akpu nnun di

(Matie 14.13-21, Maaki 6.30-44, Luku 9.10-17)

¹ Ehi anzin, Zozi kɔ sa kɔ ha Galile mán nun anun ɛɔ. Cian kɔn ɔ kɔ kpe Galile asue kpili'n mɔ be fele yɔ bieku ke *Tibeliadi'n, ɔ kɔ hɔ yɔ nzin ɛɔ. ² Menian dɔɔn kpa kɔ si yɔ sv, ɔ sanlun ke be nwunlin asinbenwɔn ninngɛ m'ɔ yɔli manlun nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn salɔ'n. ³ Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ kɔ fɔ kɔ tanlan bɔka kɔn asɔ. ɔ 'ba yɔ sv'n, anun Zufu'n-mɔ *Paki elie'n ka kaan ju bieku.

⁵ Ehi a, be ti ebele kaan mɔ ɔ 'kɔ bie'n, Zozi 'tɔ yɔ nyun nyan an, menian dɔɔn kpa le ba yɔ nwɔn, nán ɔ'a bisa Filipo ke: "Filipo, ninhan yê ye 'nyan like ye to ye man menian nwala ehi di ɔ?" ⁶ ɔ 'kan sɔ nán ɔ nyan mɔ Filipo 'ba bua'n. ɔ sanlun ke yɔ muonun ɔ si like mɔ ɔ 'ba yɔ ɔ.

⁷ Filipo nwan: "Se bɔbɔ ye fa jete fufue mma eya nnyuan ye to kpaɔn an, ɔ nza man fíi mɔ be nun kɔn biala nyan sin kaan sɔa di ɔ."

⁸ M'ɔ Filipo anwan tɔli'n, Zozi menian'n-mɔ anun kɔn, be fele yɔ Andele m'ɔ ti Simɔn Pɛli anianman'n nwan: ⁹ "Kpafɛle kaan kɔn wɔ ewa, ɔ le *ɔlɔzɔ kpaɔn nnun nɔn ejue nnyuan. Nan kɔsɔ menian nwala ehi, nzuke yê ɔ 'sa yɔ yɔ ɔ?"

¹⁰ Zozi nwan: "Emɔ mán menian'n-mɔ kwalaa tɛtanlan asɔ." Luka sv'n ti tetele kpa, ndile dɔɔn kɔsɔ wɔ ebele. Mɔ Zozi hanlun sv'n, bé kwalaa be kɔ tɛtanlan asɔ. Bé mɔ be walɔ ebele'n, mmelenzua mɔ be wɔ bé nun'n, be ju kɔ yɔ akpu nnun. ¹¹ Zozi kɔ fa kpaɔn nnun'n ɔ kɔ la Nyanman asɔ ɔ kɔ hye kɔ man bé. Swanlan kɔn biala nyanlun mɔ yɔ kunnun jɔ yɔ nwɔn ɔ lili.

¹² Mɔ bé kwalaa be yueli didi'n, Zozi kɔ han kɔ hele yɔ menian'n-mɔ ke: "Emɔ sɔsa yɔ bu'n mɔ ɔ'a ha'n, nán be ju fíi be tv." ¹³ ɔlɔzɔ kpaɔn nnun'n, be lili dede m'ɔ halɔ yɔ bu mɔ Zozi menian'n-mɔ sɔsalɔ'n, ɔ ti ece mma bulu nun nnyuan.

¹⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin asinbenwɔn like'n mɔ Zozi yɔli'n, bé nwan: "Nyanman *kpɔmanfɔe'n mɔ be kan ke ɔ le ba'n, sakpa, yɔ y'ɔ le bian ehika."

¹⁵ Mɔ Zozi nwunlin ke be 'kpɔnnɛde be fa yɔ be sie bé belemgbin'n, yɔ ngɔnmun ɔ tɔli yɔ nwɔn ɔ hɔli bɔka nun asɔ ɛɔ bieku.

Zozi 'ba nanndi Galile asue nun anyunso

(Matie 14.22-33, Maaki 6.45-52)

¹⁶ Mɔ alie'n tɔli nun'n, Zozi menian'n-mɔ hɔli asue nun anwan ɛɔ. ¹⁷ Be kɔ fɔ ɛleɛ kɔn anun be le kpe asue'n be kɔ Kapɛɛnawɔmɔn kulo nun asɔ. ɔ 'ba yɔ sv'n, anun alie nun a muan sv a yue, kɔsɔ Zozi a mma ndo man bé. ¹⁸ Anun asutue kɔsɔ le tu sele kpa. ¹⁹ Be hanlun ɛleɛ'n be hɔli dede kɔ yɔ cilo nnun anaan nsian'n, anun Zozi nanndi asue nun anyunso ɔ le ba bé nwɔn ebele. Ebele ala, esulo kɔ han bé, be jɔnlun ke like bie ɔ. ²⁰ Nan m'ɔ walɔ dede m'ɔ ka kaan tv bé'n, yɔ nwan: "Mín ɔ, nán be sulo." ²¹ Sian'n m'ɔ hanlun sv'n, anin be kulo ke be fa yɔ ɛleɛ nun anun. Ebele ala, be kɔ si asi, be kɔ ju luka mɔ be le kɔ'n.

²² Ehi, meninsɔnman'n mɔ be halɔ asue nun anzin ɛɔ'n nwunlin ke mele mɔ Zozi menian'n-mɔ 'kpe asue'n, anun ɛleɛ kumngba cein yê ɔ si ebele ɔ. Be si ke Zozi a nvɔ man nun bie, yɔ menian'n-mɔ anɔnɔn ala yê be fɔli nun be hɔli ɔ. Kɔsɔ mɔ alie hanlun'n, meninsɔnman'n 'ba ju a, anun Zozi nnun man ebele. ²³ ɛleɛ mmie-mɔ kɔsɔ fi Tibeliadi kulo nun asɔ, be kɔ a

kə sisi m'ə mantan lika mə yé Mún lali Nyanmian asi, ə fali kpaəv'n manln meninsəv'nman'n lili'n. ²⁴Nan mə meninsəv'nman'n nwonlin ke Zozi nvn yí menian'n-mə nvn man ebele'n, bé kəvə be kə fa ele e səv'n-mə be kə hə Zozi ekpəv'ndə Kapəv'awəv'məv'n.

Zozi yé ə ti kpaəv'n m'ə man

bə nyan nyanmiansəv'v ngəv'an nvn ə

²⁵ Menian'n-mə kə hə kə tə Zozi asue nvn ebue kəv'n elə Kapəv'awəv'məv'n kulo nvn asə, bé nwan: "Labi, ε juli əva cian benin?"

²⁶ Zozi nwan: "Mún kan yí ananhəle mún keke emə ke nán ke asinbənəv'vəv'n ninnge'n mə emə ti yí bə nvn ati yé emə le kpəv'ndə mún ə. ²⁷ Alie'n m'ə secv'n, emə nán be di yí nvnəv'n junman. Nan emə lí alie'n m'ə man be nyan ngəv'an m'ə le man ayuelie nvn anwəv'n junman. Alie səv'n, *Mán Baa'n yé ə fa man ə. Yí yé Siə Nyanmian Kpili a man yí atn ke ə fá alie səv'n mán mán nvn ə."

²⁸ Bé nwan: "Nzu yé yé 'yə nán y'a lí junman mə Nyanmian kulo ə?"

²⁹ Zozi nwan: "Junman'n mə Nyanmian kulo ke emə di'n y'ə le ke emə lé səv'anlan'n mə ə'a səv'an yí'n be lí."

³⁰ Bé nwan: "Nzuke asinbənəv'vəv'n like diə yé ε 'yə maan yə nvnun yí nán y'a le wə y'a li ə? Nzu junman diə yé ε kəvala yí di ə? ³¹ Daba, əwá nvn anvn elə, yé nannan-mə lili *mannan ke Eहेle E'əle'əv'n kan yí'n. Yí nwan: *Ɔ'a man bə nyanmiansəv'v kpaəv'n b'a li.*"

³² Zozi nwan: "Mún kan yí ananhəle mún keke emə ke, kpaəv'n'n mə *Moyizi fali manln emə anan-məv'n, nán nyanmiansəv'v kpaəv'n kpa nvn ə. Nan nyanmiansəv'v kpaəv'n kpa'n y'ə le mə mún Si le fa man emə'n. ³³ Ɔ sanln ke, kpaəv'n kpa'n mə Nyanmian fa man menian'n-məv'n y'ə le səv'anlan'n m'ə fi nyanmiansəv'v ə'a ju asi m'ə man mán'n nyan ngəv'an'n."

³⁴ Əhı a, bé nwan: "Yəmúnln, anvn fa kpaəv'n səv'n bie man yé cian daa e."

³⁵ Zozi nwan: "Kpaəv'n'n m'ə man be nyan nyanmiansəv'v ngəv'an'n y'ə le mún. Səv'anlan biala m'ə kə a mún nvn'n, ehəv'v ngvn man yí lé. Yé səv'anlan biala m'ə kə le mún kə lí'n, nzuhəv'v ngvn man yí lé. ³⁶ Nan m'an han m'an hele emə, emə a nvnun mún, kəvəv'v afi emə nne man mún nni man. ³⁷ Səv'anlan biala mə Siə'n kə fa yí kə man mún'n, ə 'ba mún nvn. Yé səv'anlan biala m'ə kə a mún nvn'n, cian bie lé, mún nyı man yí. ³⁸ Ɔ sanln ke n vi nyanmiansəv'v m'an mma man ke mún 'ba yə like mə mún kulo ə. Nan m mali ke mún 'ba yə like mə səv'anlan'n mə ə'a səv'anlan'n kulo'n. ³⁹ Like mə səv'anlan'n mə ə'a səv'anlan'n kulo'n y'ə le ke be mə ə'a fa be ə'a man mún'n fii n'ə minln mún sa nvn. Nan cian m'ə li sian nvn anvn, n dinnge be fi ewue nvn maan be nyan nyanmiansəv'v ngəv'an m'ə le man ayuelie'n. ⁴⁰ Like mə Siə'n kulo'n y'ə le ke be kəvalaa mə be kə nvn Baa'n mə be kə le yí be kə lí'n, be nyán nyanmiansəv'v ngəv'an'n. Ese cian m'ə li sian nvn anvn, n dinnge be maan be fi ewue nvn be jásəv'v."

⁴¹ Mə Zozi hanln səv'uel'n, Zufv'n-mə kə fe yí nvnəv'n əya, be le juə yí be konvin abv ke yí nwan: "Kpaəv'n'n m'ə fi nyanmiansəv'v y'ə le mún". ⁴² Bé nwan: "Zozi səv'n muonun, nán Zoze'əv'v əva diə nvn ə? Ye si yí si nvnun yí nvn. Yé ə yə se m'ə kan ke ə fi nyanmiansəv'v yé ə'a ju ə?"

⁴³ Zozi nwan: "Emə yáci be konvin abv əjuəle'n. ⁴⁴ Se emə nvnun ke səv'anlan kəv'n le ba mún nvnəv'n an, anvn Siə'n mə ə'a səv'anlan'n y'ə nvn yí a ə. Mún kəvəv'v cian m'ə li sian nvn anvn, mún 'tinnge yí maan ə fi ewue nvn jásəv'v. ⁴⁵ Afı b'a hele wə Nyanmian mgbəv'man'əv'v'n-mə kalata nvn anvn ke: *Nyanmian 'ba hehele menian'n-mə kəvalaa ninnge.* Yí səv'v ati, səv'anlan biala m'ə kə tie Siə'n kə fa yí atn diə nvn asəv'n, ə 'ba mún nvn. ⁴⁶ Nán ke səv'anlan bie a nvnun Siə'n lé ti ə, nan səv'anlan'n m'ə fi Nyanmian anwəv'n elə ə'a ju'n, yí ngəv'nvn ala yé ə'a nvnun Siə nvn ə. ⁴⁷ Mún kan yí ananhəle mún keke emə ke səv'anlan biala m'ə kə le mún kə lí'n, ə 'nyan ngəv'an m'ə le man ayuelie'n. ⁴⁸ Ɔ sanln ke alie mə be di a, be nyan ngəv'an'n y'ə le mún. ⁴⁹ Ke emə anan-mə lili mannan nvn əwá nvn asəv'v eləv'n, anvn be halı ebele ə? Ɔ yəli dede be kəvalaa be yuelı wu. ⁵⁰ Nan kpaəv'n'n m'ə fi nyanmiansəv'v'n diə, səv'anlan m'ə kə li bie'n, ə nvu man lé. ⁵¹ Ngəv'an kpaəv'n kpa'n m'ə fi nyanmiansəv'v'n y'ə le mún. Səv'anlan m'ə kə li kpaəv'n səv'n bie'n, ə le ngəv'an cian daa. Kpaəv'n'n mə mún 'fa mún man'n y'ə le mún nvnəv'vnan'n. Mún 'fa mún man maan mán nvn anvn menian'n-mə nyan ngəv'an."

⁵² E'əle səv'n m'ə hanln nvn anwəv'n, Zufv'n-mə kə su akpəv'əv'a kpili kpa be afian elə, bé nwan: "Nan səv'anlan əhı muonun, ə 'yə se nán ə'a fa yí nvnəv'vnan'n ə'a man y'a li?"

⁵³ Zozi nwan: "Mún kan yí ananhəle mún keke emə ke se emə a nni man *Mán Baa nvn anwəv'vnan'n, ese se emə a nvnəv'n man yí moja nvn an, anvn emə le man ngəv'an. ⁵⁴ Səv'anlan m'ə kə li mún nvnəv'vnan'n, m'ə kə nvn mún moja'n, ə le nyanmiansəv'v ngəv'an m'ə le man ayuelie'n, ese cian m'ə li sian nvn anvn, mún 'tinnge yí maan ə fi ewue nvn ə jásəv'v. ⁵⁵ Afı emə nvnun yí ke, alie kpa'n y'ə le mún nvnəv'vnan'n yé nzan kpa'n y'ə le mún moja'n. ⁵⁶ Səv'anlan m'ə kə li mún nvnəv'vnan'n, mə ese ə kə nvn mún moja'n, anvn ə nvn mún ti, mún kəvəv'v, mún nvn yí ti. ⁵⁷ Kəvəv'v Siə'n mə ə'a səv'anlan'n ti asi mə yí dunman nvn yé mún kəvəv'v n di asi'n, yí səv'v kəvəv'v ala, səv'anlan m'ə kə li mún nvnəv'vnan'n, mún dunman nvn, ə 'nyan ngəv'an. ⁵⁸ Kpaəv'n'n m'ə fi nyanmiansəv'v'n, ke ə ti yí nvn anvn. Ɔ ti man ke mə emə anan-mə lili be wulı'n. Səv'anlan m'ə kə li kpaəv'n səv'n, ə

'nyan ngwan o tanlan asi dahuu." 59 Temon mo Zozi 'kan ejole ehu-mo o kekele menian'n-mo ninnge'n, anin o wo Kapenawomon, Zufu'n-mo asonin sua nin anun.

Zozi menian'n-mo dɔɔn 'ba yaci yi tv

60 Mo Zozi menian'n-mo dɔɔn tili yi ejole'n m'o hanlin'n, be nwan: "Hei! Ejole ehu die o yo si o! Nwan swanlan die ye o kuala so di o?"

61 Mo Zozi nwunlin ke ehu anwon ye yi menian'n-mo le jojo be konvin abu'n, yi nwan: "Yi ti, ehu yo si man emo o? 62 Nan anun se cian bie emo nwun ke *Man Baa'n le fo ko lika m'o fi wal: nin an, yi die, emo 'yo be nwon se? 63 Nyanmian Wawe'n ye o man be nyan ngwan o. Anwonnaan'n ti man like fi. Ejole'n mo m'an han m'an hele emo'n, o kekele be kpun be nyan Nyanmian Wawe'n o non nyanmiansu ngwan'n. 64 Nan kusu emo anun mmie-mo nne nni man." Zozi hanlin ke menian'n mmie-mo nne nni man, o sanlin ke mo o 'bo yi junman nun abu'n, o si menian mo be nne be nni man'n, ese o si swanlan'n mo o 'kpe yi nwon atun maan be ci yi'n.

65 Mo Zozi hanlin so yueli'n, ese yi nwan: "Ehika ati, swanlan biala mo min Si a nyi man yi ke o bala min nwon'n, o ngwala man min nwon ba."

66 O fi ebels, yi menian'n mmie-mo dɔɔn yacili yi toli, b'a nzi man yi so kon.

67 M'o yoli so'n, nan Zozi a bisa yi menian bulu non nnyuan'n ke: "Nan emo lili, emo die be ngɔ man?"

68 Ke Zozi anwan 'to ala, Simon Pielu kukuli yi non so a, yi nwan: "Ye Mun, anun nwan swanlan die anwon ye ye 'ko o? Wo ye wo nwan ejole'n man be nyan nyanmiansu ngwan m'o le man ayuelie nin o. 69 Ye die ye de wo ye di, ese y'a nwun ke swanlan Nwanzan-nwanzan'n mo Nyanmian a swan yi'n yo le wo."

70 Mo Simon Pielu hanlin so yueli'n, Zozi nwan: "Emo menian bulu non nnyuan'n, aso nan min ye n veleli emo o? Nan kusu emo anun kon ti busufue." 71 Swanlan so'n mo Zozi le kan yi ejole'n yo le Simon Isikaloti awa Zudas mo cian bie o 'yi Zozi man'n. Zudas so'n ti Zozi menian bulu non nnyuan nun anun kon.

7

Zozi anianman'n-mo nne man yi be nni man

1 Ehu anzin, Zozi ko ho mgbanza Galile man nin anun kulo'n-mo asu. Mgbanza so nin anun, o'a nju man Zude man nin, o sanlin ke elo Zufu mgbain'n-mo le kpɔnde yi kun yi.

2 Nan kemɔ anun Zufu'n-mo *Kpato Bu Fetu'n ka kaan ju'n, 3 yi nianman'n-mo nwan: "Zozi, jasɔ ewa ko Zude maan wo menian'n-mo mo be wo elo'n, be kusɔ be nwun wo junman'n mo e le di'n. 4 Swanlan m'o kulo ke menian'n-mo nwun yi junman'n m'o di'n, o nni man yi nyaliɛ nin. Ke wo lili e di junman so'a'n, ko li yi eb maan man'n kwalaa nwun wo." 5 Be le kan so'n, afi yi nianman'n-mo muonun, be nne man yi be nni man.

6 Zozi nwan: "Min die, min mele die kpa'n juli man, nan emo die, mele kwalaa ti kpa man emo. 7 Emo die, menian'n-mo ngwala man ke be kpɔ emo, nan min die, be kpɔ min. Afi mun kan ke be nyaliɛ'n ti ete. 8 Emo ho, be ho li fetu'n, nan min die, min nni man fetu so'n bie. O sanlin ke min mele die kpa'n juli man." 9 Ke o hanlin so heleli be yueli'n, o ko ha Galile.

Zozi 'ba ho Zoluzalemɔn Kpato Bu Fetu nin abu

10 Mo Zozi anianman'n-mo holi fetu elie'n, sian'n yi kusɔ o ko kpɔ be. Nan kusɔ o fiati. O'a nyi man yi nwon o'a ngele man menian'n-mo kwalaa'in. 11 Mo be 'di fetu'n, anin Zufu mgbain'n-mo le kpɔnde yi. Ese anun be le bisa bisa: "O wo nin? O wo nin?"

12 Meninsonman nin anun, anin be le su yi nwon akpɔlɔwa. Mmie-mo nwan: "O ti swanlan kpa." Mmie-mo kusɔ nwan: "Cee, nan swanlan kpa o, o le laka laka menian'n-mo." 13 Nan kusɔ kemɔ be sulo Zufu mgbain'n-mo nin ati, be ngwala man yi jawe nun kan.

14 Mo be lili fetu'n dede mo o 'ko yi afian'n, Zozi ko ho Nyanmian awulo nun anun o le ko a hehele menian'n-mo ninnge. 15 Yi like'n m'o le kekele'n ko sin Zufu'n-mo anwon, be nwan: "Bian ehu mo o'a ngo man sukulu fi'n, o yo se mo o si kalata kpili sua o?"

16 Zozi nwan: "Ninnye'n mo mun kekele emo ewa'n, nan min muonun min ti anun ninnye ye mun kekele emo o, nan o fi swanlan'n mo o'a swan min nun elo. 17 Swanlan m'o kulo ke o yo like mo Nyanmian kulo'n, se ninnye'n mo mun kekele'n fi Nyanmian elo a, anaan o ti min muonun min ti anwon ninnye a, o kuala o nwun yi. 18 Swanlan m'o kan yi muonun yi nwon ejole'n, anin o le kpɔnde yi muonun yi anunminnyanmon. Nan nunhan m'o kpɔnde swanlan'n m'o swanlin yi nun anunminnyanmon'n, swanlan so'n, o ti swanlan kpa. O nni man ato fi. 19 *Moyizi ye o fali mala'n manlin emo o. O ti man so o? Kusɔ emo anun kon bɔbɔ nni man mala so nun asu. Nzu ati ye emo kulo ke be kun min o?"

20 Meninsonman'n nwan: "Wo, e ti man swanlan kpa fifi, e le baye! Nwan ye o kulo ke o kun wo o?"

²¹ Zozi nwan: "Like kɔnmgba cein ehi mɔ m'an yɔ'n, ɔ'a sin emɔ anwɔn. Ejɔle sɔ nun a lɔ emɔ ngasi. Cian daa emɔ bɔ sɔ. ²² Emɔ tɛ, Moyizi a man emɔ mala ke be kɛ mmelenzua'n-mɔ mmian nun. Sakpa kɔsɔ, mmelenzua'nmian nun ekpe sɔ'n, emɔ anan-mɔ yɔ yɛ daba yɛ nzin nɔn b'a wɔ Moyizi. Kɛmɔ emɔ kulo ke be di mala sɔ nun asɔ nun ati, *enwɔnmian ele cian'n bɔbɔ, emɔ kpe mmelenzua'n-mɔ mmian nun. ²³ Ke ɔ kɔ yɔ nɔn emɔ a nɔn man Moyizi mala nun ati, enwɔnmian ele cian'n muonun emɔ kpe mmelenzua'n-mɔ mmian nun. Nan se emɔ kpe mmelenzua'nmian nun enwɔnmian ele cian nun an, anun nzu ati yɛ, se m'an man kulo sɔanlan dasannin kɔn anwɔn a sa enwɔnmian ele cian nun an, anun emɔ fe mɔn nwon eya sɔa ɔ? ²⁴ Emɔ nɔn be nian sɔanlan anyunnun be bua yɛ ndɛɛ, nan emɔ bɔa ndɛɛ ananhɔle nun."

Menian'n-mɔ 'ba bisa bisa bɛ nwon

se Zozi yɛ ɔ ti Kilisi nun an

²⁵ Ehi, anun Zoluzalemɔn ebele menian mmie-mɔ le kan ke: "Sɔanlan'n mɔ yɛ mgbain'n-mɔ le kɔnnde yɛ be kun yɛ'n, nɔn yɛ ahi? ²⁶ Be nɔn ke ɔ le jɔjɔ menian'n-mɔ anun ewa ɔ, kɔsɔ be nze man yɛ sa fii. Asɔ yɛ mgbain'n-mɔ a nwun yɛ ananhɔle ke yɛ y'ɔ le *Kilisi'n, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba le yɛ ti nun ɔ? ²⁷ Bian ehi dɛ, ye sɛ lika m'ɔ fi ɔ. Kɔsɔ bɛ nwan Kilisi'n dɛ, se ɔ 'ba a, sɔanlan fii nnwun man lika m'ɔ fi'n."

²⁸ Yɛ sɔ ati, mɔ Zozi 'kekele bɛ ninngɛ wɔ Nyanmian awulo nun anun'n, ɔ kɔ tian nun, yɛ nwan: "Asɔ emɔ junlun ke emɔ sɛ mɔn eɛ emɔ sɛ lika mɔ n vi'n sakpa ɔ? Nɔn mɔn ti anwɔn atin yɛ m'an a ɔ, nan sɔanlan'n m'ɔ sɔanlun mɔn'n ti ananhɔlefɔɛ. Kɔsɔ emɔ nzɛ man yɛ. ²⁹ Mɔn dɛ mɔn sɛ yɛ, ɔ sanlun ke n vi yɛ nwon ebele yɛ m'an a ɔ. Yɛ dein yɛ ɔ sɔanlun mɔn ɔ."

³⁰ Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, be 'kɔnnde ke be ci yɛ ebele ala. Nan sɔanlan fii a ngɔala man yɛ ci, ɔ sanlun ke anun yɛ dɛ'n juli man. ³¹ Nan kɔsɔ meninsɔnman nun anun, menian dɔn lehi yɛ lili. Bɛ nwan: "Cian mɔ Kilisi'n kɔ a'n, asɔ ɔ 'yɔ asinbenwɔn ninngɛ m'ɔ tala sɔanlan ehi dɛ'n-mɔ ɔ?"

Be 'ba yɛ nzalafu'n-mɔ ke be hɔ hyi Zozi

³² Ehi, Zozi anwɔn ejɔle'n mɔ anun be le kikan yɛ nhun nhun menian nun anun'n, *Falisifɔe'n-mɔ tili yɛ kwalaa. Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ non Falisifɔe'n-mɔ kɔ yɛ Nyanmian awulo nun anun nzalafu'n-mɔ ke be hɔ hyi Zozi. ³³ Mɔ nzalafu'n-mɔ hɔhɔ juli Zozi anwɔn elɔ'n, yɛ nwan: "Mɔn non emɔ ye 'tanlan mɛle kaan biekun kwalaa nɔn m'an hɔ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlun mɔn nun anwɔn elɔ. ³⁴ Emɔ 'ba kɔnnde mɔn, nan kɔsɔ, emɔ ngɔ nwun man mɔn. ɔ sanlun ke lika mɔ mɔn 'ba hɔ'n, emɔ ngɔ hɔala man elɔ kɔ."

³⁵ Zufu'n-mɔ le bisa bisa bɛ nwon ke: "Anun ninhan lika dɛ ye ɔ 'ba hɔ dede mɔ ye kɔnnde yɛ a, ye nnwun man yɛ ɔ? Asɔ ɔ 'ba tɔa Zufu'n-mɔ mɔ b'a tɔ b'a sanndi bɛ mɔ be ti man Zufu'n mɔn nun'n nɔn ɔ kekele bɛ mɔ be ti man Zufu'n ninngɛ anaan? ³⁶ Afi yɛ nwan: 'Emɔ 'ba kɔnnde mɔn, nan kɔsɔ, emɔ ngɔ nwun man mɔn. ɔ sanlun ke lika mɔ mɔn 'ba hɔ'n, emɔ ngɔ hɔala man elɔ kɔ.' Ejɔle ehi mɔ ɔ'a han'n, yɛ bɔ kele se?"

Zozi 'ba han ngwan nzue nin anwɔn ejɔle

³⁷ Zufu'n-mɔ feti sɔ'n kɔsɔ, cian m'ɔ li sian'n yɛ ɔ ti feti'n cian kpili kpa nun ɔ. Cian sɔ'n, Zozi jasɔli jinlanlun menian'n-mɔ kwalaa afian an, yɛ nwan: "Sɔanlan mɔ nzuhɔe le kun yɛ'n, ɔ bɔla mɔn nwon ɔ bɔla a non nzue. ³⁸ Ke Ehele Ejɔle'n kan yɛ'n, biala m'ɔ kɔ le mɔn kɔ li'n, ngwan nzue fɔfɔle fi yɛ ahɔnlun nun anun ɔ 'sin wa wa wa." ³⁹ Ngwan nzue sɔ'n mɔ Zozi le kan yɛ ejɔle ewa'n y'ɔ le Nyanmian Wawe'n mɔ sɔanlan biala m'ɔ kɔ le yɛ kɔ li nun asa 'kan yɛ'n. Yɛ tɛmɔn sɔ nun anun, anun sɔanlan fii asa hanlun man Wawe'n bɔbɔ. ɔ sanlun ke anun be wulahi man Zozi anunminnyanmɔn.

⁴⁰ Mɔ Zozi hanlun sɔ yueli'n, meninsɔnman'n kɔ bu bɛ nwon nun. Mmie-mɔ nwan: "Bian ehi ti Nyanmian kpɔmanfɔe'n sakpa."

⁴¹ Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Kilisi nun ɔ!"

Mmiekun-mɔ kɔsɔ nwan: "Heei! Anun, Galile mɔn nun yɛ Kilisi'n fi 'fite ɔ? ⁴² Ehele Ejɔle'n kan ke Kilisi'n, ɔ 'yɔ *Davidi abusuan nun anun sɔanlan, ɔ fi Betelehɛmɔn, Davidi kulo nun asɔ."

⁴³ Ke ɔ yolɔ mɔ Zozi dunman nun, meninsɔnman'n buli bɛ nwon nun nun anun. ⁴⁴ Mmie-mɔ kɔsɔ dɛ, anun be le kɔnnde yɛ be ci yɛ, nan kɔsɔ sɔanlan fii a ngɔala man yɛ sa fa kan yɛ. ⁴⁵ Ke ɔ yolɔ sɔ'n, nzalafu'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ Nyanmian teeyifɔe'n-mɔ non Falisifɔe'n-mɔ anwɔn elɔ. Ke be 'ju ebele ala, mgbain'n-mɔ nwan: "ɔ yɔ se mɔ emɔ a nji man yɛ a mma man ɔ?"

⁴⁶ Nzalafu'n-mɔ nwan: "Ejɔle'n m'ɔ kan'n, nyanmunsemɔn, ke ye wɔ ewa'n, sɔanlan fii hanlun man bie lɛ."

⁴⁷ Falisifɔe'n-mɔ nwan: "Yɛ ti, emɔ kɔsɔ, emɔ a man ɔ'a laka emɔ bie ɔ? ⁴⁸ Asɔ yɛ mgbain'n-mɔ nunhan kɔn anaan Falisifɔe'n-mɔ nunhan kɔn lehi yɛ ɔ lili man ɔ? ⁴⁹ Meninsɔnman ehi, bɛ dɛ be nzɛ man *Moyizi mala'n, be ti menian mɔ b'a bɔ bɛ sasan!"

⁵⁰ Falisifobe so'n-mo mo be yiali ebele'n, Ninkodemon m'o wali toli Zozi cian kon kongoe'n, anun o wo be nun bie. ⁵¹ Yi nwan: "Ye mala nun anun, soanlan mo be nwunlin man like mo o'a yo'n, be mmua man yi ndee ke o di fbo o." ⁵² Ejole so'n mo Ninkodemon hanlin'ngo yo man be fe. Ehi a, be nwan: "Yi ti, wo kusu wo e ti Galile soanlan? Suan Ebele Ejole'n nan e 'ba nwun ke Nyanman kromanfobe fiti fi man Galile."

[⁵³ Ke o yoli so'n, ehi jasu a, anun cuein o'a ho yi awulo, ehi jasu a, anun cuein o'a ho yi awulo.

8

Zozi nun balasua'n m'o tonlin aja'n

¹ Ehi, Zozi fi Nyanman awulo nun anun, o ko fite ko ho *Olivo buka nun aso. ² Yi alie hinlin, ngelemo tutun'n, Zozi ko sa ko ho Nyanman awulo elo biegun. Ke o 'wolu ebele ala, meninsonman'n ko hyon ko kpunngge yi. Zozi ko tanlan asi o le kekele be ninngge. ³ O wo ebele kaan an, Nyanman mala nun aso mgbain'n-mo non *Falisifobe'n-mo non balasua kon ko a ko tu yi. Balasua so nun a ton aja. Be ko fa yi be ko sie menian'n-mo kwalaa anyunnun ebele. ⁴ Be nwan: "Kpain, balasua ehi a ton aja. Be 'ko ju a, anun o non belenzua kon la. ⁵ *Moyizi kusu hanlin wo ye mala nun anun ke mmalasua soa-mo, ye toto be ebue ye hun be. Nan wo kusu, wo nwan nze?" ⁶ Be 'kan so be tetie yi non nun nan be jinlan so be se ke o'a yo ete.

Mo be 'bisa kosuan so'n, anun Zozi a si yi ti asi. O le yi sa'n o le kekele asie nun anwon. ⁷ Kemoo anun be te bisa yi kosuan'n, Zozi ko kuku yi ti so, yi nwan: "Emo nunhan kon m'o yali man ete le'n, o li mwa o to ebue bo balasua ehi." ⁸ Ke o hanlin so yueli'n, ese o ko si yi ti asi biegun o le kekele asie nun anwon.

⁹ Be mo be nun balasua'n wali'n, ke be tli ejole so'n, be mgbain o, be mgbafele o, be kwalaa be ko yaci balasua nun ebele be ko ho. Balasua nun angonmun ko ha Zozi anwon ebele. ¹⁰ Zozi ko kuku yi ti so o ko bisa balasua'n ke: "Balasua, menian'n-mo wo nin? Soanlan fiti a ndua man wo ete nun anwon kale o?"

¹¹ Balasua'n nwan: "Min mun, soanlan fiti a nze man min sa."

Zozi nwan: "Se soanlan fiti a nze man wo sa a, min kusu min nze man wo sa fiti. Yi ti, ko, nan kusu n'e yo ete fiti kon."]

Mân nun anun kanlannie'n y'o le Zozi

¹² Anun Zozi te wo Nyanman awulo nun anun ebele. O kacili yi nyun bagua nun anwon elo biegun an, yi nwan: "Mân'n kanlannie'n y'o le min. Soanlan m'o ko si min so'n, o nnanndi man awosin nun le, nan o 'nyan kanlannie'n m'o man ngwan'n."

¹³ *Falisifobe'n-mo nwan: "Wo muonun e le di wo nwon adanzie, yi so ati wo ejole'n mo e le kan'n ti ato."

¹⁴ Zozi nwan: "Se mun di min nwon adanzie babo a, min ejole'n mo mun kan'n ti ananhole. O sanlin ke mun si lika mo n vi m mali o, ese mun si lika mo mun ko o. Nan emo die, emo nzi man lika mo n vi m mali o, ese emo nzi man lika mo mun ko o. ¹⁵ Emo bua be ndee'n ke kulo menian'n-mo bua yi'n. Nan min die, mun mmua man soanlan fiti ndee. ¹⁶ Se min nwan mun 'bua ndee a, min ndee ebu'a'n ti foon. O sanlin ke nan min ngonmun ye mun 'bua o, nan mun non Ste'n m'o soanlin min'n ye ye 'bua o. ¹⁷ B'a hele wo mala nun anun ke se menian nyuan adanzie elie'n yo kon an, be fa be ejole nun ananhole. ¹⁸ Min muonun mun di min nwon adanzie, ese Sie'n kusu m'o soanlan min'n di min nwon adanzie."

¹⁹ Be nwan: "Wo si so'n wo nin?"

Zozi nwan: "Sian die, m'an nwun ke emo nzi man min, ese emo nzi man min Si. Nan se emo si min an, ahan emo si min Si kusu." ²⁰ Mo Zozi 'kan ejole so'n, anun o wo Nyanman awulo nun anun lika mo be to ket'n. Soanlan fiti a nze man yi sa, o sanlin ke anun yi dae'n juli man.

²¹ Zozi ko han ko hele be biegun ke: "Min 'ba ho mun yaci emo man'n mun man be. Emo 'ba kpomnde min, nan kusu emo 'ka be ete nun anun be wu. Lika mo mun ko'n, emo ngwala man elo bie ko."

²² Zufu'n-mo nwan: "Bian ehi muonun, anun o le ba hun yi nwon anaan? Afi yi nwan: 'Lika mo mun ko'n, emo ngwala man elo bie ko.'"

²³ Zozi nwan: "Asi ewa ye emo fi o, nan min die, n vi anwunno. Emo ti man ehi anun menian, nan min die, n di man man ehi anun soanlan. ²⁴ Ehika ati ye min nwan emo 'ka be ete nun anun be wu nun o. Afi min mo n di asi dahuu'n, se emo a nne man min soanlan ehole kon'n mo n di'n b'a nni man an, emo 'ka be ete nun anun be wu."

²⁵ Mo Zufu'n-mo tli ejole so'n, be nwan: "Wo ejian mo e jin ebele'n, nzu soanlan die y'o le wo?"

Zozi nwan: "Ke m gbon n di yi'n ye abobo nun anun n ganlin n geleti emo nun o. ²⁶ N ne emo anwon ejole doon kpa mo mun kwalaa mun kan ese mun kwalaa mun jinlan so mun bu emo fob. Nan kusu soanlan'n m'o soanlin min'n, o ti ananholefobe. M'o hanlin heleli min'n, yi ala ye mun kan mun kele man nun o."

²⁷ Ejole sɔ'n mɔ Zozi hanlun'n, b'a ndi man yí bu ke yí Sɪ anwɔn ejɔle yê ɔ le kan kele bé ɔ.
²⁸ Eɛe Zozi kɔ han biékun kɔ tɔ sɔ, yí nwan: “Cian mɔ emɔ 'ba fula *Mân Baa nun anwunno'n, cian sɔ'n yê emɔ 'ba nwun mín sɔanlan ehɔle kɔn'n mɔ n di nun ɔ. Emɔ 'ba nwun ke mun mmo man mín ti anun mun nyɔ man like fíí, nan mɔ Sɪe'n heleli mín'n, yí nwɔn ejɔle ala yê mun kan ɔ.
²⁹ Sɔanlan'n m'ɔ sɔanlun mín'n jin mín nzin. ɔ yí man mín tɔli man, ɔ sanlun ke like m'ɔ kulo'n yê cian daa mun yɔ ɔ.” ³⁰ Ejole sɔ'n mɔ Zozi hanlun nun ati, menian dɔn leli yí lili.

Abalahamɔn amma kpa'n-mɔ

³¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ kpe yí nun Zufu'n-mɔ mɔ b'a le yí b'a li'n-mɔ anwɔn elɔ, yí nwan: “Ejɔle'n mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, se emɔ sɔ nun kpa a, emɔ 'kaci mín menian sakpa.
³² Ebele nun anun yê emɔ 'ba nwun ananhɔle'n, nán ananhɔle'n kɔsɔ a man emɔ a nyan bé ti b'a ngaci man nganga.”

³³ Ejole sɔ'n mɔ Zozi hanlun nun a nyɔ man Zufu'n mmie-mɔ fe. Ke be tɔli ejɔle sɔ nun ala, bé nwan: “Yê die, Abalahamɔn amma y'ɔ le yê. Ye kacili man sɔanlan fíí nganga lé. Nan ɔ yɔ se mɔ ε le kan ke emɔ 'ba nyan bé ti ɔ?”

³⁴ Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke sɔanlan biala m'ɔ yɔ ete'n, anun ɔ ti ete'n kanga. ³⁵ Nán daa yê kanga'n di afilie'n bie ɔ. Nan baa'n mɔ be kɔ wɔ yí afilie'n nun anun'n, ɔ di afilie'n dahuu. ³⁶ Se Baa'n man emɔ nyan bé ti a, anun emɔ a nyan bé ti sakpa. ³⁷ Mun sɪ ke Abalahamɔn abɔsɔ menian y'ɔ le emɔ. Kɔsɔ emɔ 'kpɔnnde mín be kun mín, ɔ sanlun ke emɔ nne man mín ejɔle'n be nni man. ³⁸ Like mɔ mín Sɪ heleli mín nun anwɔn ejɔle yê mun kan ɔ. Nan emɔ die, like mɔ emɔ asi nun a hele emɔ'n yê emɔ le yɔ nun ɔ.”

³⁹ Bé nwan: “Yê sɪ yɔ le Abalahamɔn.”

Zozi nwan: “Se emɔ asi y'ɔ le Abalahamɔn sakpa a, ahan yí ninng'e'n m'ɔ yɔli'n, bie yê emɔ yɔ ɔ. ⁴⁰ Nan kɔsɔ emɔ die, sunnzun mɔ m'an han ananhɔle'n mɔ Nyanmian hanlun heleli mín'n m'an hele emɔ ɔ, emɔ 'kpɔnnde mín kun mín. Like sɔa, Abalahamɔn a nyɔ man bie lé. ⁴¹ Junman kɔnmgba'n mɔ emɔ asi'n di'n, yí bie yê emɔ kɔsɔ di nun ɔ.”

Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, Zufu'n-mɔ kɔ fe ɛya kpili kpa. Bé nwan: “Nán gua sɔ mma y'ɔ le yê enl! Yê Sɪ baa kɔnmgba cein'n y'ɔ le Nyanmian.”

⁴² Zozi nwan: “Se emɔ asi y'ɔ le Nyanmian sakpa a, ahan emɔ kulo mín ejɔle. ɔ sanlun ke n vi Nyanmian anwɔn elɔ yê m malɔ ɔ. Yê yí dunman nun ati yê n wɔ ewa ɔ. Nán mín ngɔnmun mín ti anwɔn yê m'an a ɔ. Nan yí yê ɔ sɔanlun mín ɔ. ⁴³ Nzuke ati yê mun kan mín ejɔle die a, emɔ ndi man yí bu ɔ? Afi emɔ ngwala man ke be ti yí bu. ⁴⁴ Emɔ asi y'ɔ le *Abɔnsanmɔn. Emɔ kulo ke be yɔ like m'ɔ kulo'n. Ke alba bɔli'n, kodiawu junman y'ɔ di ɔ. ɔ hanlun man ananhɔle lé, ɔ sanlun ke ananhɔle nnɔn man yí nun. Atɔfɔe kɔn m'ɔ hali'n y'ɔ le yí. Ato nun a kaci yí abalabɔ, yí alɛ m'ɔ di nun anun. ɔ ti atɔfɔe'n-mɔ kwalaa asi. ⁴⁵ Nan kemɔ mín die mun kan ananhɔle'n, yí ti, ɔ man emɔ nne man mín be nni man. ⁴⁶ Emɔ nunhan benin yê ɔ kwalaa ɔ se ke m'an yɔ ete ɔ? Nan se mun kan ananhɔle a, nzuke ati yê emɔ nne man mín nni man ɔ? ⁴⁷ Sɔanlan m'ɔ ti Nyanmian sɔanlan'n, ɔ tie Nyanmian anɔan ejɔle'n. Nan kemɔ emɔ ti man Nyanmian die'n, yí ti yê ɔ man emɔ ndie man mín ejɔle nun ɔ.”

Zozi ti kpili tala Abalahamɔn

⁴⁸ Zufu'n-mɔ nwan: “Ye hanlun ke ε ti man Zufu kpa, ε ti *Samali sɔanlan, eɛe ε le baye, ɔ ti man ananhɔle ɔ?”

⁴⁹ Zozi nwan: “Cɛɛe, n ne man baye. Mín die, mín Sɪ yê mun kannvɔ yí ɔ. Kɔsɔ emɔ ngulo man ke be man mín anyunzo. ⁵⁰ Mín die mín muonun mun mgbɔnnde man mín anunminnyanmɔn. Sɔanlan kɔn wɔ ebele m'ɔ wula mín anunminnyanmɔn ɔ. Eɛe yí yê ɔ bua ndɛe nun ɔ. ⁵¹ Yí ti, mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke sɔanlan biala m'ɔ kɔ le ejɔle'n mɔ mun kan'n kɔ li'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ nwu man lé.”

⁵² Zufu'n-mɔ nwan: “Kikaala die, y'a nwun yí ke ε le baye. ɔ sanlun ke Abalahamɔn a wu, mgbɔmanfɔe'n-mɔ kɔsɔ a wu. ɔ yɔ se mɔ afi ε le kan ke: 'Sɔanlan biala m'ɔ kɔ le ejɔle'n mɔ mun kan'n kɔ li'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ nwun man le.' ⁵³ Yê sɪ Abalahamɔn mɔ ɔ'a wu'n, ε de di ke ε ti kpili tala yí ɔ? Mgbɔmanfɔe'n-mɔ kɔsɔ a wu. E ti wɔ die se?”

⁵⁴ Zozi nwan: “Se mín muonun mun kannvɔ mín nwɔn an, mín nwɔn ekannvɔe'n ti mgban. Mín Sɪ mɔ emɔ nwan ɔ ti emɔ Nyanmian'n, yí yê ɔ kannvɔ mín ɔ. ⁵⁵ Nan kɔsɔ, emɔ nzɪ man yí. Mín die, mun sɪ yí. Se mun kan ke mun nzɪ man yí a, anun m'an kaci atɔfɔe ke emɔ. Nan mun sɪ yí, eɛe mun de yí nɔan ejɔle'n mɔ di. ⁵⁶ Emɔ asi Abalahamɔn lili fe ke ahan ɔ nwunlun mín ewale cian'n. ɔ nwunlun yí kɔsɔ, eɛe ɔ lili yí nwɔn fe.”

⁵⁷ Mɔ Zozi hanlun sɔ'n, Zufu'n-mɔ nwan: “An! E lili man afɔe abulanun bɔbɔ mgban, wɔ nwan a nwun Abalahamɔn.”

⁵⁸ Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke, asannan nán b'a wɔ Abalahamɔn'n, anun n wɔ ebele.”

⁵⁹ Eɪtɪ a, be kɔ sisa nyɔbɔe, be 'tɔtɔ be bɔ Zozi. ɔ kɔ nwanndi kɔ fia, ɔ fi Nyanmian awulo nun anun ebele ɔ kɔ fite kɔ hɔ.

9

Zozi 'ba tike anyinsinlinwafœ kɔn anyin'n

¹ Mɔ Zozi fi Nyanman awulo ebele fiteli'n, ɔ 'kɔ kaan an, ɔ non bian kɔn kɔ yia. Bian sɔ'n, be 'wɔ yí a, anun yí nyin a sin. ² Mɔ Zozi menian'n-mɔ nwunlin yí'n, bé nwan: “*Labi, ɔ yɔ se mɔ bian ehi, be 'wɔ yí a, anun yí nyin a sin'n? Yí muonun yí ete nun ati anaan yí sɔ non yí nin ete nun ati ɔ?”

³ Zozi nwan: “Nán ete mɔ ɔ'a yɔ ti ɔ, yé nán ete mɔ yí sɔ non yí nin a yɔ ti ɔ. Nan be wɔli yí sɔ maan Nyanman nanndi yí sɔ ɔ yí yí junman'n mɔ ɔ 'ba lí'n kele mán'n. ⁴ Kemɔ alíe'n te wɔ sɔ'n, ɔ se ke ye lí sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mín'n junman'n. Nan alíe'n le 'ba san mɔ sɔanlan fíí ngɔ hɔala man junman di ɔ. ⁵ Mɔ n de wɔ mán nun anun ewa'n, mán'n kanlanníe'n y'ɔ le mín.”

⁶ Mɔ Zozi hanlin ejɔle sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ tɔ ngesele asi, ɔ kɔ fa kɔ fɔtɔ ngete, ɔ kɔ han anyinsinlinwafœ nun anyin nun asu. ⁷ Yí nwan: “Kɔ nwunzin wɔ nyunnun Silowe asubula nun anun.” (Dunman Silowe'n, yí bɔ y'ɔ le ke b'a sɔan yí.) Anyinsinlinwafœ'n kɔ hɔ kɔ nwunzin yí nyunnun. Mɔ ɔ 'sa yí nzin ba'n, anun yí nyin nun a tike.

⁸ M'ɔ yɔli sɔ'n, bé mɔ be non yí mantan mantan sɔ non bé mɔ be sɔ yí daba ke yí nyin a sin nán ɔ sele sele dí'n, be kɔ nwun yí. Bé nwan: “Sɔanlan'n m'ɔ tanlan atun nun anwan ɔ sele sele'n, asu nán yí ahi?”

⁹ Mmie-mɔ nwan: “Yí ɔ.”

Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: “Cɛɛɛ, nán yí ɔ, nan ɔ soman yí hɔ ɔ.”

Mɔ bian'n tɔli akpɔlɔwa'n mɔ be le su'n, yí nwan: “Mín ɔ, mín bɔbɔ mín ahi.”

¹⁰ Ejɔle'n kɔ sin bé nwɔn, bé nwan: “Nan anun ɔ yɔli se kpa mɔ wɔ nyin nun a tike'n?”

¹¹ Yí nwan: “Bian'n mɔ be fele yí Zozi'n, ɔ fɔtɔli ngete kaan bie ɔ falɔ ɔ kputali mín nyin nun asu nán ɔ'a se mín ke: 'Kɔ Siloe kɔ nwunzin wɔ nyunnun.' N gɔli mɔ n nwunzinlin mín nyunnun yueli'n yé mín nyin'n tikeli ɔ.”

¹² Bé nwan: “Bian sɔ'n wɔ nin?”

Yí nwan: “Mún nzɔ man.”

Falisifœ'n-mɔ 'ba bisa sɔanlan'n

mɔ Zozi tikeli yí nyin'n kosuan

¹³ Ehi a, be kɔ fa bian'n mɔ yí nyin nun a tike'n be kɔ hɔ *Falisifœ'n-mɔ aja sɔ. ¹⁴ ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɔ, Zufɔ'n-mɔ *enwɔnman ele cɔan nun anun yé Zozi fɔtɔli ngete'n ɔ falɔ ɔ tikeli bian nun anyin nun ɔ. ¹⁵ Ehi ati yé Falisifœ'n-mɔ le bisa bian'n ke ɔ kpɔnlin yeli dede mɔ sian ɔ nwun asi'n. Yí nwan: “Bian bie, be fele yí Zozi, ɔ falɔ ngete hanlin mín nyin'n, n nwunzinlin mín nyunnun yé mín nyin'n tikeli ɔ. Sian die mun nwun asi.”

¹⁶ Falisifœ'n mmie-mɔ nwan: “Sɔanlan sɔ'n, nán Nyanman sɔanlan ɔ. ɔ nni man enwɔnman ele cɔan'n mala nun asu.”

Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: “Sɔanlan m'ɔ yɔ ete'n, ɔ yɔ se m'ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sɔa ɔ?” Bé nwan a nze man bé nwɔn. Be kɔ bu bé nwɔn nun.

¹⁷ Eɛ Falisifœ'n-mɔ kɔ bisa yí biegun ke: “Sɔanlan'n m'ɔ tikeli wɔ nyin'n, ɛ junlin ke ɔ ti se?” Yí nwan: “Nyanman kpɔmanfœ ɔ.”

¹⁸ Zufɔ mgbain'n-mɔ bɔbɔ die, be nne be nni man ke yí nyin'n sinlin daba, nan sian'n yé yí nyin nun a tike ɔ. Ehi ati, be kɔ fele yí sɔ non yí nin. ¹⁹ Bé nwan: “Emɔ awa'n mɔ bé nwan yí nyin nun a sin'n, asu yí ahi? ɔ yɔ se m'ɔ nwun asi sian'n?”

²⁰ Yí sɔ non yí nin nwan: “Yé die, ye sɔ ke ye wa nun ahi. Mɔ ye 'wɔ yí'n, anun yí nyin nun a sin.

²¹ Nan ke ɔ kpɔnlin yeli dede mɔ yí nyin nun a tike'n, yí die ye nzi man. Yé sɔanlan'n mɔ ɔ'a tike yí nyin'n, ye nzi man yí. Yí muonun yé ɔ jin ebele nun ɔ. Emɔ bisa yí, ɔ ti man batonman!” ²² Be sɔlo Zufɔ mgbain'n-mɔ, yí ti yé ɔ man be le kan ke be nzi man nun ɔ. Afi Zufɔ mgbain'n-mɔ nwan sɔanlan m'ɔ kɔ se ke Zozi ti *Kilisi'n, be 'fvan yí bé asɔn sua nun ɔ. ²³ Yí sɔ ati yé yí sɔ non yí nin nwan ɔ ti man batonman nán be bisa yí nun ɔ.

²⁴ Eɛ Falisifœ'n-mɔ kɔ fele bian'n biegun, bé nwan: “Nian Nyanman eɔ kan ananhɔle. Nan yé die, ye sɔ ke bian sɔ'n ti etefœ.”

²⁵ Bian'n nwan: “Se ɔ ti etefœ ɔ, se ɔ ti man etefœ ɔ, mín die, mín nzi man. Mín die mɔ mun sɔ'n y'ɔ le ke daba mun nwun man asi, nan sian die, mín nwun asi.”

²⁶ Bé nwan: “Anun ɔ yɔli se kpa yé ɔ tikeli wɔ nyin nun ɔ?”

²⁷ Bian'n nwan: “M'an han m'an hele emɔ daba angunmun, nan emɔ a ndie man. ɔ yɔ se mɔ emɔ kulo ke mun kan yí biegun ɔ? Emɔ kɔsɔ kulo ke be yɔ yí menian ɔ?”

²⁸ ɔ hanlin sɔ ala, Falisifœ'n-mɔ kɔ bɔ yí amgba kpa. Bé nwan: “Wɔ yé ɛ ti sɔanlan sɔ'n sɔanlan ɔ, nan yé die ye ti *Moyizɔ menian. ²⁹ Moyizɔ yé ye sɔ ke Nyanman jɔjɔli heleli yí ɔ. Nan sɔanlan ehi die, lika bɔbɔ m'ɔ fi'n, ye nzi man.”

³⁰ Bian'n nwan: “Nzuke asinbenwɔn ejɔle die ahi? Emɔ nzi man lika m'ɔ fi'n kɔsɔ ɔ'a tike mín nyin'n!” ³¹ Ye sɔ ke etefœ'n-mɔ, Nyanman ndie man bé. Nan menian mɔ bé nyin sɔ yí mɔ

be yo like m'ò kulo'n yê ò tie bé ò. ³² Svanlan mò be 'wò yí a, anin yí nyin nun a sin'n, ye tli man ke svanlan a tike bie anyin'n lé. ³³ Nan se bian ehí ti man Nyanman svanlan an, ahan ò ngwala man like fíí yò."

³⁴ Bé nwan: "Wó mò wó busuwòe nyòhe nun ati b'a wò wó anyinsinlinwafòe'n, wó lli é 'ba hele ye ngele?" Be kò fwan bian'n bé asònun sua nun anun.

³⁵ Zozi kò ti ke b'a fwan bian'n bé asònun sua nun anun, ò kò nwun yí, yí nwan: "Asu *Mân Baa'n, é de yí di ò?"

³⁶ Bian'n nwan: "Yemulin, kele mín svanlan sò'n maan n né yí n ní."

³⁷ Zozi nwan: "Wó nyin tua yí. Yí yê ò le jòjò kele wó nun ò."

³⁸ Bian'n nwan: "Mín Mìn, mìn de mun di." Ò kò kòto Zozi anyunnun ebele.

³⁹ Zozi nwan: "Nde e bua nun ati yê m malí ò. Mìn 'ba nán mìn man bé mò bé nyin a sin'n nwun asi. Yê bé mò be nwun asi'n kòsò, mìn man bé nyin'n sin."

⁴⁰ Anun *Falisifòe'n mmie-mò non yí wò ebele. Mò be tli ejòle'n mò Zozi hanlin'n, be kò bisa yí ke: "Yí ti, anin yé kòsò yé nyin a sin?"

⁴¹ Zozi nwan: "Sé ò ti ke emò anyin a sin an, ahan emò nyò man ete. Nan kemò emò nwan be nwun asi'n, yí ti yê ò man emò te wò bé ete nun anun ò."

10

Zozi 'ba bu bva enianfve kpa nun anwon anyindala

¹ Ehi, mò Zozi hanlin sò heleli Falisifòe'n-mò yueli'n, ese ò kò to sò ke: "Mun kan yí ananhòle mìn kele emò ke, svanlan mò ò 'wòlò mmò'a'n-mò tola nun anun an, ò nzin man anòan nun anun, nan ò bu lika fufòle ò wòlò tola nun anun'n, svanlan sò'n, anun ò ti awofòe, kodiawu y'ò le yí. ² Nan svanlan m'ò kò sin anòan nun anun'n, yí yê ò ti bva enianfve kpa nun ò. ³ Yí die se ò 'wòlò tola nun anun an, svanlan'n m'ò sisa tola'n tike anòan'n man yí, yê mmò'a'n-mò kòsò ti yí nun'n. Bva enianfve'n fa mmò'a'n-mò anun kò biala dunman'n fele yí ese ò fa bé fite awulo. ⁴ Mò bé kwalaa be kò yue fite'n, ò li bé nyunnun yê mmò'a'n-mò si yí sò ò. Ò sanlin ke mmò'a'n-mò s'i yí nun'n. ⁵ Svanlan mò be nzi man yí'n, be nzi man yí sò lé. Se be nwun yí a, be nwanndi yí, ò sanlin ke be nzi man yí nun'n." ⁶ Zozi buli anyindala sò'n heleli bé, kòsò b'a ndi man yí bu.

⁷ Kemò b'a ndi man yí bu nun ati, Zozi kò han kò hele bé biekan ke: "Mun kan yí ananhòle mìn kele emò ke, mmò'a'n-mò tola nun anòan'n y'ò le mìn. ⁸ Bé kwalaa mò be lili mva mìn nyunnun'n, awofòe nun kodiawu y'ò le bé. Yê mmò'a'n-mò a ndie man bé nun'n bòbò. ⁹ Anòan'n y'ò le mìn. Svanlan m'ò kò wòlò mìn nun'n, ò 'nyan ngòan. Ò kwalaa ò wòlò fite ke ò kulo ò, ese ò 'nyan like di. ¹⁰ Awofòe'n-mò die, mmò'a'n-mò awue, nun bé ehuan, nun bé busò ebò ati ala yê be ba ò. Nan mìn die, m malí ke m 'ba maan menian'n-mò nyan ngòan, mìn man be nyan yí dede ò bu sò.

¹¹ "Bva enianfve kpa'n y'ò le mìn. Bva enianfve kpa'n, ò de yí mmò'a'n-mò ati ewue ò wu maan be nyan ngòan. ¹² Svanlan m'ò ti man bva enianfve kpa'n, mò yí die ò kan mmò'a'n-mò ò kponnde yí esika'n, se ò nwun ke bedi'n le ba a, ò yaci mmò'a'n-mò ebele nwanndi maan bedi'n wòlò bé nun ò ci bie ò bò bé asanndie. ¹³ Svanlan sò'n yaci mmò'a'n-mò ebele nwanndi, ò sanlin ke yí esika ekponnde ati yê ò le kikan bé ò. Bé nwon njian man yí. ¹⁴ Bva enianfve kpa'n y'ò le mìn. Mìn s'i mìn mmò'a'n-mò, bé kòsò be s'i mìn ¹⁵ ke mìn s'i s'i mìn mò mìn kòsò mìn s'i yí'n. Mìn wu mìn mmò'a'n-mò dunman nun mìn man be nyan ngòan. ¹⁶ N ne mmò'a mmiekun-mò, be nnun man tola ehí anun bie. Ò se ke n gòkuan bé nòan. Be 'ba ti mìn nun'n. Mmò'a kpule'n 'ba yo kò. Yê svanlan kòsò kò yê ò 'nian bé sò ò.

¹⁷ "Mìn s'i kulo mìn, ò sanlin ke mìn fa mìn ngòan'n mìn man nán m'an nyan yí biekan. ¹⁸ Svanlan fíí ngwala man ke ò twa mìn de mìn ngwala nun ò. Mìn muonun yê mìn fa mìn man ò. Mìn kwalaa ke mìn fa mìn ngòan'n mìn man, ese mìn kwalaa ke mìn nyan yí biekan. Like mò mìn s'i nwan n yó nun anun."

¹⁹ Ehika kòsò anwò, Zufu'n-mò anòan a nze man. ²⁰ Mmie-mò dòun nwan: "Svanlan'n mò wawe ete wò yí nun mò yí ti nnòan man ebele'n, nzuke ati yê emò le tie yí ejòle nun ò?"

²¹ Mmie-mò kòsò nwan: "Svanlan mò wawe ete wò yí nun'n, ejòle sò, ò ngwala man yí kan. Asu svanlan mò wawe ete wò yí nun'n kwalaa anyinsinlinwafòe anyin tike?"

Zufu mgbain'n-mò nne nni man ke Zozi ti Nyanman Awa

²² Ehi, eyele mele nun anun, mò be 'di Nyanman awulo nun anwò *Anwòntie feti'n wò Zoluzalemò'n, ²³ anin Zozi nanndi Nyanman awulo nun abalanda'n mò be fele yí Salomò abalanda nun anun. ²⁴ Zufu'n-mò kò yia yí nwòon ebele, bé nwan: "Cian benin kpa bòbò yê é 'man yé ahònlun tò yé kunnun ò? Se *Kilisi'n, yé Belemgbin Ngòandefòe'n y'ò le wó a, kan yí ananhòle kele yé."

²⁵ Zozi nwan: "M'an han m'an hele emò daba, nan emò nne nni man. Junman'n mò mìn di wò mìn s'i dunman nun'n di mìn adanzié. ²⁶ Nan kemò emò nnòon man mìn mmò'a'n-mò anun

bie nun ati, emò nne mín nni man. ²⁷ Mín mmò'a-n-mò tie mín nun'n, mun sɪ bé yê be si mín sɔ. ²⁸ Mun man bé ngwan m'ò le man ayueli. Be nwu man lé, yê sɔanlan fíi ngwala man bé de fi mín sa nun. ²⁹ Mín Sɪ m'ò a fa bé a' man mín'n, ɔ ti kpili tala ninng'e'n kɔalaatin. Ninng'e'n m'ò mín Sɪ le yí'n, sɔanlan ngwala man ke ɔ tɔa yí de bie ɔ. ³⁰ Mun non mín Sɪ, ye ti sɔanlan munmuan kɔn."

³¹ Ehi m'ò Zoi hanlin nun ati, Zufu'n-mò kò sɪsɪ nyòbue biegun ke be 'kò a hun yí. ³² Ehi a, Zoi nwan: "Mín Sɪ a man mín tunmin maan m'an li junman dɔɔn kpa m'an hele emò, nan nunhan benin ati yê emò kulo ke be 'tutu nyòbue be kun mín ɔ?"

³³ Zufu'n-mò nwan: "Nán ke junman kpa bie m'ò a li ati yê yê nwan ye 'kun wó ɔ, nan a han amann'e ejòle wò Nyanmian anyunnun. ɔ sanlin ke kulo sɔanlan mgban ti ke wó, ɛ bu wó nwon ke ɛ ti Nyanmian."

³⁴ Zoi nwan: "B'a hele wò emò mala kalata nun anun ke Nyanmian nwan:

Emò ti ke mín Nyanmian muonun.

³⁵ Ejòle kosu m'ò Nyanmian Ehele Ejòle'n kò han'n, ye ngwala man nun kpe. Ye sɪ ke bé m'ò Nyanmian a fele bé a' fa yí Nuan Ejòle'n a' wula bé sa nun'n, yí nwan be ti ke yí. ³⁶ Nan se ɔ ti sò sakpa a, anun mín kosu m'ò Sɪe nun a sie mín kɔnlon-ngonlon m'ò a' sɔan mín ke m'ò mála mán nun anun'n, se mun kan ke n di Nyanmian Awa a, anun m'an nyan amann'e ɔ? ɔ yò se m'ò emò kan ke m'an han ejòle ete m'an tia Nyanmian ɔ? ³⁷ Se mun nni man junman'n m'ò mín Sɪ kulo nun an, emò nán be de mín be di. ³⁸ Nan se mun di junman s'ò'n, se emò nne man mín nni man bɔbɔ a, emò lé nyòli'e'n-mò m'ò mun yò'n lili be lí, nán emò a nwan ke mín Sɪ wò mín nun yê mín kosu n wò yí nun."

³⁹ M'ò Zoi hanlin sò yueli'n, be 'kpòndde be cɪ yí biegun. ɔ fi bé nun ebele ɔ kò nwanndi, bé sa a ngan man yí.

⁴⁰ Ehi anzin, Zoi kò sa kò hɔ asue Zuludin nun anzin elò biegun. ɔ kò hɔ kò tanlan lika m'ò Zɔan sɔnulin menian'n-mò daba'n. ⁴¹ Menian dɔɔn kpa kò kpɔ yí elò, bé nwan: "Zɔan a nyò man asinbenwon like fíi, nan kosu bian ehi anwon ejòle m'ò hanlin'n, ɔ ti ananhòle." ⁴² Ebele, menian dɔɔn leli yí lili.

11

Lazaa ewue'n

¹ Anun bian kɔn wò Betanin kulo nun aso, be fele yí Lazaa. Lazaa s'ò'n non yí nianman mmalasua nnyuan yê be ti Betanin ebele ɔ. Kɔn li Mali yê kɔn kosu li Maati. ² Mali s'ò'n, yí yê ɔ 'ba fa anatili ɔ nwunnzin yê Mun aja'n-mò anwon, ese ɔ fa yí ti enyuan'n ɔ cici nun ɔ. Be wò ebele dede a, cian kɔn Lazaa kò fòke. ³ Yí nianman mmalasua nnyuan'n kò yí sɔanlan kò hɔ kò tɔ Zoi. Yí nwan: "Yé Mun, wó manngon'n m'ò ɛ kulo yí'n nun a fòke. Yí ti, yí nianman mmala'n-mò nwan m'ò mála m'ò wó amann'e."

⁴ M'ò Zoi tili ejòle s'ò'n, yí nwan: "Lazaa efòke'n m'ò a' fòke'n, ɔ ti man efòke m'ò 'kun yí ɔ. Nan ɔ nanndi yí efòke sò nun aso, Nyanmian 'ba man yí Wa'n yí yí tunmin'n non yí anunminnyanmò'n keke mán'n." ⁵ Zoi kulo Lazaa non yí nianman mmalasua'n-mò kpa, nan kosu, ⁶ m'ò tili ke Lazaa a fòke'n, ɔ lili cian nnyuan biegun yí bɔsu ebele.

⁷ Yí cian nnyuan nun aso, ɔ kò han kò hele yí menian'n-mò ke: "Be mán ye sá ye hó Zude mán nun anun elò biegun."

⁸ M'ò hanlin s'ò'n, yí menian'n-mò nwan: "Kpain, ɔ hyeli man fíi ye hòli elò ahan be 'tutu ebue be kun wó, yê ese wó nwan ye hó elò biegun'n?"

⁹ Zoi nwan: "Alie kɔn m'ò kò hun'n, nán dɔe bulu non nnyuan yê ɔ wò nun ɔ? Sɔanlan m'ò nanndi alihuan nun anun'n, yí ja mgbula man, ɔ sanlin ke mán nun anun ti yuein. ¹⁰ Nan sɔanlan m'ò nanndi kɔngɔ'e'n, yí ja kpula ɔ tɔ asti, ɔ sanlin ke awosin nun anun, sɔanlan nnwan man asti."

¹¹ M'ò hanlin sò yueli'n, ese yí nwan: "Yé manngon Lazaa a lafi, yí ti, mun 'kò a tinng'e yí."

¹² Yí menian'n-mò nwan: "Se nafele ala yê ɔ le dafi a, anun ye 'kò a yò nzu? ɔ 'ba jasu." ¹³ Ejòle s'ò'n m'ò Zoi hanlin'n keke ke Lazaa a wu, nan kosu yí menian'n-mò die, be jonlin ke nafele mgban yê ɔ le dafi ɔ.

¹⁴ Yí sò ati, Zoi kpacili nun hanlin heleli bé yuein ke: "Lazaa a wu. ¹⁵ Emò dunman nun ati, ɔ yò mín fe kpa ke m'an ngò man elò nde ɔ. ɔ sanlin ke yí ewue nun anzin ejòle m'ò a' ba a'n, ɔ 'ba man emò de mín di. Nan emò mán ye hó elò."

¹⁶ Ke yí non 'tò ala, yí menian'n-mò anun kɔn, be fele yí Toma, be fele yí biegun Didimon, yí bɔ y'ò le ke nda, ɔ kò jasu, yí nwan: "Mín manngon-mò, se yí sò a, be mán ye kosu ye hó bie maan be hún yé kɔalaa." Ke ɔ hanlin sò yueli'n, yê be hòli ɔ.

¹⁷ M'ò Zoi 'ju Betanin'n, anun b'a sie Lazaa a' li ele nwan. ¹⁸ Betanin non Zoluzalemò kosu afian a nwa man. Cilo nsan yê ɔ wò bé afian ɔ. ¹⁹ Yí ti, ɔ man Zufu'n-mò dɔɔn fi Zoluzalemò be walɪ Betanin kulo nun aso ebele, be 'ba a cici Maati non Mali alɔa.

20 Mɔ Maati tɔlɛ kɛ Zozi le ba'n, ɔ hɔlɛ kpali yɛ atɔn. Mali dɛ, ɔ hɔlɛ awulo ebele. 21 Mɔ Maati tɔlɛ Zozi'n, yɛ nwan: "Yɛ Min, sɛ ɔ ti kɛ ɛ wɔ ɛwa a, ahan mɪn nianman nun a nwu man. 22 Nan kɔsɔ mɪn sɪ kɛ kɪkaala mɔ yɛ wɔ nun'n muonun, like biala mɔ ɛ kɔ bisa Nyanman'n, ɔ 'fa man wɔ."

23 Zozi nwan: "Wɔ nianman'n, ɔ 'ba jaso."

24 Maati nwan: "Mɪn sɪ kɛ cian mɔ mɔn'n kɔ yue'n, mɪn nianman'n fi ewue nun 'jaso."

25 Zozi nwan: "Sɔanlan'n m'ɔ cin menian ɔ man bɛ ngwan'n y'ɔ le mɪn. M'ɔ kɔ le mɪn kɔ li'n, sɛ ɔ wu bɔbɔ a, ɔ 'nyan ngwan. 26 Yɛ sɔanlan mɔ yɛ anyɪnwɔsɛ nun ɔ kɔ le mɪn kɔ li'n, ɔ nwu man kɔn lɛ. Asɔ ɛ de ejɔle sɔ'n di ɔ?"

27 Maati nwan: "Yuo ɔ, mɪn de mɪn di kɛ *Kilisi'n y'ɔ le wɔ, Nyanman Awa'n m'ɔ sɛ kɔ ɔ ba mɔn nun anun'n y'ɔ le wɔ."

28 Mɔ Maati hanlɛn sɔ yueli'n, ɔ kɔ sa kɔ hɔ awulo kɔ tu yɛ nianman bala Mali asule, yɛ nwan: "Yɛ Min a, yɛ nwan ɛ bala." 29 Mɔ Mali tɔlɛ ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ jaso, ɔ kɔ fa atɔn'n, ɔ le kpɔ Zozi. 30 Anun Zozi wɔlɔlɔ man kulo nun anun, lika kɔnmgbain mɔ Maati yacili yɛ'n, ebele yɛ ɔ hali ɔ. 31 Mɔ Zufu'n-mɔ mɔ bɛ gua awulo ebele bɛ le cɪcɪ Mali alɔa'n nwanlin kɛ ɔ'a jaso, ɔ le kɔ nde-nde'n, bɛ kɔsɔ bɛ kɔ jaso bɛ kɔ si yɛ sɔ. Bɛ jɔnlɛn kɛ Mali le kɔ sɛka nun asɔ elɔ 'kɔ sun.

32 Mɔ Mali juli lika mɔ Zozi jin'n, ɔ kɔ kɔtɔ yɛ nyunnnun ebele, yɛ nwan: "Yɛ Min, sɛ ɔ ti kɛ ɛ wɔ ɛwa a, ahan mɪn nianman nun a nwu man."

33 Kɛ Mali 'kan sɔ nun ala, ɔ kɔ sɪsa yɛ sa kɔ gua yɛ ti ɔ non Zufu'n-mɔ kwalaa bɛ le yɛ awɔle. Mɔ Zozi nwanlin kɛ bɛ le yɛ awɔle'n, ewue nun anwan ɛya kɔ hun yɛ dede yɛ nwan kɔ wɔsɔ yɛ.

34 Yɛ nwan: "Emɔ sielɛ yɛ nin?"

Bɛ nwan: "Yɛ Min, bala ba man."

35 Mɔ bɛ falɛ atɔn'n mɔ bɛ 'kɔ'n, anun Zozi anyɪn emɔn le ba.

36 Ebele ala, Zufu'n-mɔ anun mmie-mɔ nwan: "Emɔ nɪan, ɔ kulo Lazaa ejɔle kpa o!"

37 Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Yɛ m'ɔ tikeli anyɪnsɪnlinwafɔe nun anyɪn'n, ahan ɔ yɔlɛ maan Lazaa a wu man"

38 Mɔ bɛ hanlɛn sɔ'n, Zozi kɔ fɛ ɛya kpa, ɔ kɔ kpɪnlɛn yɛ konvin abɔ. ɔ fi ebele yɛ nwan y'ɔ le sɛka nun asɔ. Sɛka sɔ'n, b'a koto yɛ bɔka kɔn anun, b'a kpɛ anwan kɔn b'a tu yɛ nwan kɛ sua yɛ b'a kunndo ebebe kpili kɔn b'a fa b'a nyin yɛ anwan. 39 Zozi nwan: "Emɔ yɛ ebebe'n m'ɔ nyin anwan'n."

Mɔ Zozi anwan tɔlɛ'n, Maati nwan: "Yɛ Min, kɛ yɛ wɔ nun'n, mɪn jɔnlɛn kɛ ɔ le ban. ɔ sanlɛn kɛ, kɛ bɛ sielɛ yɛ'n, yɛ elɛ nnan ahi."

40 Zozi nwan: "M'an ngan m'an ngele man wɔ kɛ sɛ ɛ de di a, ɛ 'nwan Nyanman anunmɪnyanmɔn nun ɔ?" 41 Ehi a, bɛ kɔ kunndo ebebe'n m'ɔ nyin anwan'n. Zozi kɔ tɔ yɛ ti anwunno, yɛ nwan: "Mɪn Si, mɪn 'da wɔ asɔ kɛ a tie mɪn ejɔle nun ɔ. 42 Mɪn sɪ kɛ ɛ tie mɪn dahuu, nan kɛ ɛ kɔ yɔ nɔn bɛ mɔ b'a ta b'a si b'a yia mɪn nun a le a li kɛ wɔ yɛ ɛ sɔanlɛn mɪn'n, yɛ ti yɛ ɔ man mɪn kan sɔ ɔ."

43 Mɔ Zozi hanlɛn sɔ yueli'n, ɔ tianlɛn nun sɛle kpa, yɛ nwan: "Lazaa, fi elɔ fite!"

44 Ebele ala, Lazaa fi sɛka nun anun kɔ fite. ɔ 'fite a, anun etanlan'n mɔ bɛ falɛ bɛ sielɛ yɛ'n tɛ fɔfɔ yɛ nwan.

M'ɔ fitelɛ'n, Zozi nwan: "Emɔ nyɔnnɪ yɛ nwan etanlan'n, nɔn bɛ yɔci yɛ maan ɔ hɔ."

45 Asinbenwɔn like sɔ'n mɔ Zozi yɔlɛ'n, ɔ man Zufu'n-mɔ mɔ bɛ walɛ Mali alɔa ɛcɪcɪ'e'n, bɛ dɔɔn bɛ leli yɛ bɛ lili. 46 Bɛ nun mmie-mɔ kɔsɔ hɔlɛ tɔlɛ *Falisiɔɔ'e'n-mɔ bɛ hanlɛn like sɔ'n mɔ Zozi yɔlɛ'n heleli bɛ.

47 Ehi a, Falisiɔɔ'e'n-mɔ non Nyanman *teeyiɔɔe mgbain'n-mɔ kɔ bɔbɔ Zufu mgbain abulasu'n mɔ bɛ di bɛ mɔn nun anun ejɔle nun amannɛ, bɛ kwalaa bɛ kɔ yia, bɛ nwan: "Bian ehi muonun, ye 'yɔ yɛ sɛ? Asinbenwɔn ninngɛ m'ɔ le yɔ'n ti man nzemunde. 48 Sɛ yɛ yaci yɛ maan ɔ di junman sɔ ehi a, menian'n-mɔ kwalaa 'ba le yɛ di, ɛsɛ ɔ 'ba man *Lomɔn mgbain'n-mɔ kpɔti sɛci Nyanman awulo'n non yɛ mɔn'n!"

49 Bɛ nwan a ndɔ man, bɛ nun kɔn kɔ jaso, bɛ fele yɛ Kayifo. Afɔe sɔ nun anun, yɛ yɛ anun ɔ ti *Teeyiɔɔe Kpain nun ɔ. Yɛ nwan: "Emɔ ndi man ejɔle bɔ fiti! 50 Asɔ emɔ nnwan man kɛ sɛ sɔanlan kɔn wu menian'n-mɔ kwalaa ati a, ɔ ti kpa tala kɛ mɔn bɔndɪn'n kɔ bɔ ɔ?"

51 Ejɔle'n mɔ Kayifo hanlɛn'n, nɔn kɛ yɛ muonun yɛ ngele yɛ anun ɔ le fa kan sɔ ɔ. Nan kɛmɔ afɔe sɔ nun anun yɛ yɛ anun ɔ ti teeyiɔɔe kpain'n, yɛ sɔ ati yɛ Nyanman man ɔ hanlɛn kɛ ɔ di kɛ Zozi wu maan Izalayɛ mɔn nun anun menian-mɔ kwalaa nyan bɛ ti ɔ. 52 Nɔn kɛ Izalayɛ mɔn nun anun menian'n-mɔ kɔnmgbain ala yɛ ɔ 'wu man bɛ ɔ, nan ɔ 'wu nɔn ɔ kokuan Nyanman amma'n-mɔ kwalaa mɔ b'a bɔ asanndɛ nun anwan. 53 ɔ fi cɪan sɔ'n, Zufu mgbain'n-mɔ nwan bɛ 'kun Zozi.

54 Ehi ati, Zozi a nvite man bagua nun kɔn Zufu'n-mɔ afian. ɔ non yɛ menian'n-mɔ hɔlɛ kulo'n mɔ bɛ fele yɛ Efalayimɔn nun asɔ. ɔ mantan ɛwɔ. ɔ non bɛ, bɛ tanlanlɛn ebele kaan.

55 M'ɔ ka kaan nɔn Zufu'n-mɔ a li bɛ feti'n mɔ bɛ fele yɛ *Paki'n, menian dɔɔn kpa lili mɔa Zoluzalemɔn bɛ hɔlɛ tuli bɛ nwan efian. 56 Mɔ bɛ wɔ Nyanman awulo nun anun ebele'n, anun

be le kponndē Zozi. Be le bisa bisa bé manngon'n-mo ke: “O ti se, aso o 'ba a feti elie'n bie anaan o ngo a man o?” ⁵⁷ O 'ba yo so'n, anun Nyanmian teeyifoe mgbain'n-mo nun Falisifoe'n-mo a man atin ke swanlan kon biala m'o si lika mo Zozi wo'n, o hele bé maan be ho hyi yi.

12

*Mali 'ba gua Zozi aja anwon anatli
(Matie 26.6-13, Maaki 14.3-9)*

¹ Ehi, m'o anun o ka cian nsian nan b'a li Zufu'n-mo feti'n mo be fele yi *Paki'n, Zozi ko sa ko ho kulo'n mo be fele yi Betanin nun aso. Ebele y'o tinngeli Lazaa m'o wuli'n fi ewue nun o. ² M'o juli elo'n, yi alie hunlun, nsoaba nun, yi manngon'n-mo ko ton alie be ko fa be ko son yi eyefoe. Anun Maati le sesie alie'n, bé mo be lila tabili nun anwon be le didi'n, Lazaa koso wo bé nun bie. ³ Mmalasua'n-mo mo be sesie alie'n, Mali koso wo bé nun ebele bie. M'o be didili dede mo o 'ko bie'n, Mali ko ho ko fa anatli bondoman kon. Anatli so'n, be le baka bie be fele yi náá yé be fa be yo o. Yi gua yo si kpa. Anatli'n m'o wo bondoman nun anun'n, o ti elitili sin. Mali ko butu yi Zozi aja nun anwon, o ko fa yi ti enyuan'n ko cici. Anatli nun efanlan'n ko fa sua nun anun.

⁴ Anun Zozi swanlan'n mo be fele yi Zudası Isikalioti wo ebele. Yi yé cian bie o 'yi Zozi man o. M'o nwonlin yi so'n, yi nwan: ⁵ “Se o ti ke be tonunlu anatli ehi jete fufue eya nsan yé be fali yi esika'n be manlu ehianfoe'n-mo a, ahan o ti kpa.” ⁶ Nan ke ehianfoe'n-mo anwon ejonlian m'o jonlin ti yé o man o le kan so o, nan awofoe y'o le yi. Esika kaan mo be ko fa be ko hye bé'n, yi yé o fa sie o. Be fa be man yi a, o di.

⁷ Nan mo Zozi tli ejole'n mo Zudası hanlu'n, yi nwan: “Yaci Mali maan o yó yi like'n m'o le yo'n. Afi, anatli ehi mo o'a butu yi min ja nun aso ewa'n, cian mo n go wu'n, ebiale'n mo be 'bia min'n yé o le di moa bia min nun o. ⁸ Ehianfoe'n-mo die, cian daa emo non be wo ewa. Nan min die, man non emo le ndanlan man ewa dede o nga man ebele.”

⁹ Mo Zufu'n-mo doon tli ke Zozi wo Betanin'n, be ko kpo yi elo. Koso nan ke Zozi angonmun ati yé be holi o, nan bé nwan be 'ko a nian Lazaa mo o'a hun yi'n. ¹⁰ Nyanmian *teeyifoe mgbain'n-mo nwan be 'kun Lazaa koso. ¹¹ O sanlu ke yi dunman nun ati, Zufu'n-mo doon nzi man bé so kón, nan Zozi yé be de yi be di o.

*Zozi 'ba wolo Zoluzalemun kulo nun anun
(Matie 21.1-11, Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40)*

¹² Zozi lali Betanin, mo yi alie hunlun'n, meninsoman'n mo be wali *Paki elie'n, be ko ti ke Zozi le ba Zoluzalemun. ¹³ Be ko ho ko kpikpe aye male, be ko fa be ko le Zozi atin. Be 'ko a, anun be le tian be te be fele yi. Bé nwan:

“Hozanna!
Nyanmian yila Izalaye Belemgbin'n m'o le ba
wo Yé Min Nyanmian dunman nun'n!”

¹⁴ Zozi ko nyan afunlunmun baa kon o ko fo ko tanlan so ke be heleli yi daba wo *Ehele Ejole nun anun'n. Bé nwan:

¹⁵ *Zoluzalemun menian, nan be sulo.
Emo nian, emo belemgbin'n ti
afunlunmun baa kon so, o le ba.*

¹⁶ Ehi, alimua nun anun, Zozi menian'n-mo a ndi man ejole so'n-mo abo. Nan mo Zozi fi ewue nun tinngeli mo Nyanmian wulali yi anunminnyanmun yueli'n, afi sian'n, be nwonlin ke yi nwon ejole foon yé Ehele Ejole'n hanlu nun o, like mo be yoli yi'n manlu ejole so'n kpinlu so.

¹⁷ Mo Zozi feleli Lazaa m'o tinngeli yi fi ewue nun'n, bé kwalaa mo anun be wo ebele'n, be lili mo be nwonlin yi nun anwon adanzi. ¹⁸ Nzole ehi ati y'o man menisoman'n wali kpali yi atin o. ¹⁹ Mo Falisifoe'n-mo nwonlin yi so'n, bé nwan: “Ebia-mo, emo nian, y'a fe mgban o, se ye hyili yi ngelemo nun an, ahan ye nyanlu so nvasoe. Nan kikaala ke ye wo nun'n die o'a kpa yi nwon. Be nian, man bondun'n kwalaa si yi so!”

Zozi 'ba han yi ewue nun anwon ejole

²⁰ Bé mo be wali Zoluzalemun ebele feti nun anun ke be 'ba a so Nyanmian'n, *Geleki ngokon wo bé nun. ²¹ Geleki so'n-mo ho tli Zozi swanlan'n kon, be fele yi Filipo. O fi Galile man nun anun, kulo'n mo be fele yi Betsayida nun aso. Geleki so'n-mo nwan: “Nja bian, ye kulo ke ye nwon Zozi anwon.” ²² Mo Filipo tli ejole so'n, o ko ho ko to Andele, o ko ho yi amanue. Bé munnyuan be ko ho ko to Zozi be ko han be ko hele yi.

²³ Mo Zozi tli ejole so'n, yi nwan: “Sian die, bele'n m'o se ke be wula Man Baa nun anunminnyanmun nun a ju. ²⁴ Nan mun kan yi ananhole mun kele emo ke *bele baa'n mo be ko lua'n, se o'a mgboho man asie nun abo a, o ngwala o nvifi man o nzu man mma. Cian daa o la ebele konlon-ngonlon. ²⁵ Swanlan m'o ti ahyvan o kulo yi kunnun'n, o nnyan man ngwan. Nan swanlan m'o eyuadi ete ehi anun o kulo ehunlu-mo o buka bé'n, o 'nyan nyanmiansu ngwan

m'ò le man ayueli'e'n. ²⁶ Svanlan biala m'ò kulo ke ò yò mín svanlan'n, ò sí mín sv. Yí die anun lika m'ò n di'n, yí kòsò, ò tanlan ebele bie. Svanlan m'ò sv mín'n, mín Si 'man yí asasòe.

²⁷ "Kikaala die, mín ti anun a seci mín. Nan kòsò nzu ejòle die yê mún 'kan ò? N ze ke, mín Si, de mín fi yale'n m'ò le 'ba to mín wò dæ ehi anun anaan? Cæce, mín ngan man sò, ò sanlun ke yí ti yê m malì ò. ²⁸ Mín Si, wula wò dunman nun anunminnyanmún!"

Zozi hanlun sò ala, anie bie kò te anwunno elò. Anie sò'n nwan: "Mín dunman'n, m'an wula yí anunminnyanmún dada angònmún, eše mele'n m'ò le ba nun anun, mún 'wula yí biegun."

²⁹ Meninsonman'n m'ò be jijin ebele m'ò be tili anie sò'n, bé nun mmie-mò nwan: "Nyanmian'n le kan nun."

Mmie-mò kòsò nwan: "Nyanmiansò bòfòe kòn a han ejòle a hele yí."

³⁰ Zozi nwan: "Nán mín ti yê anie sò nun a te ò, nan emò ati ò. ³¹ Bele m'ò mân'n nde e bua cian nun a ju ò. *Abònsanmò m'ò ti mân nun asò kpain'n, sian die, be 'ba ju yí be to gua sv. ³² Nan mín kòsò, se be sinnze mín anwunno yue a, m 'ba hyon menian'n-mò kòalaa mún ba mín nwòn." ³³ Zozi hanlun sò ò heleli ewue ehòle kòn'n m'ò ò 'fa wu'n.

³⁴ Ke yí nwan 'tò ala, menian'n-mò nwan: "Mala kalata nun anun, ye tili ke bé nwan *Kilisi'n m'ò ò 'ba le yé ti'n, ò nwu man lé. Nan ò yò se m'ò wò nwan *Mân Baa'n, be 'ba sinnze yí anwunno ò? Mân Baa'n muonun, ò ti yí die se?"

³⁵ Zozi nwan: "Kikaala die, kanlannie'n te wò emò afian ewa. Kemò emò te nwun as'tn, emò nánndi atun'n m'ò n geleli emò nun asò. Nán awosin'n ba a, anun emò a mminlin man. Zozi sanlun ke svanlan m'ò nánndi awosin nun'n, ò nzi man lika m'ò le kò ò. ³⁶ Kemò emò te le kanlannie nun ewa'n, emò lé yí be lí, nán emò a kaci kanlannie nun anun menian." Mò Zozi hanlun ejòle sò'n yuel'n, ò fi bagua nun ò non yí menian'n-mò hòli fiáli kaan.

³⁷ Zozi asinbenwòn ninng'e'n dòn menian'n-mò anyunnu ebele, nan kòsò b'a nne man yí b'a nni man. ³⁸ Zozi man ejòle'n m'ò Nyanmian Kpòmanfòe *Ezayi hanlun'n, kpunlin sv. Ezayi hanlun ke:

*Yé Mún, ejòle'n m'ò ye hanlun'n,
nwan yê ò leli lili ò? Wò anwòsele'n
m'ò a yí a hele'n, nwan yê ò buli yí like ò?*

³⁹ Be ngòala man ke be de be di, afi Ezayi hanlun biegun ke:

*Nyanmian a sin bé nyan'n,
ò man be nwan man asì kòn.
Zozi kaci bé ajòhn'n,
ò man be ndi man yí ejòle'n kòn.
Afi, be ti a,
be 'sa bé nzin be ba yí nwan
ò fa bé ete'n-mò ce bé.*

⁴¹ Ezayi lili mò nwanlin Zozi anunminnyanmún'n daba, yí ti yê ò man ò hanlun yí nwòn ejòle nun ò.

⁴² Nan kòsò Zufu mgbain'n-mò anun, mmie-mò dòn leli Zozi lili. Nan *Falisifòe'n-mò dunman nun, be ngan man, be sulo ke be kò fòan bé asonun sua nun anun. ⁴³ Afi se menian'n-mò b'ò bé dunman kpa a, be kulo be tala ke Nyanmian kò b'ò bé dunman kpa'n.

⁴⁴ Mò Zozi fi meninsonman nun anun ò 'ba hò'n, ò tianlun nun hanlun ke: "Svanlan biala m'ò de mín di'n, nán mín ngònmún yê ò de mín di ò, nan anun ò de svanlan'n kòsò m'ò svanlun mín'n di. ⁴⁵ Svanlan m'ò kò nwun mín'n, anun ò ti ke ò'a nwan m'ò svanlun mín'n. ⁴⁶ M malì mân nun anun ke kanlannie, ò man svanlan biala m'ò de mín di'n, ò nga man awosin nun.

⁴⁷ "Svanlan m'ò kò ti mín ejòle'n, m'ò ò'a nne ò'a nni man'n, nán mín yê mún 'bua yí nde ò. Zozi sanlun ke m malì ke m 'ba le mân nun ati ngòan, m'an mma man ke m 'ba tua mân'n nyòlie ete nun anwòn kale. ⁴⁸ Svanlan m'ò kò ju mín kò to, m'ò nne man mín ejòle'n nni man'n, ò le yí nde e buafòe. Cian m'ò li sian nun anun, ninng'e'n m'ò mún kekele emò'n, yê be 'fa be bua yí nde ò. ⁴⁹ Afi nán mín ngònmún mín tunmin yê m'an fa m'an han ejòle nun ò. Nan Si'e'n m'ò svanlun mín'n, yí muonun yê ò heleli mín ejòle'n m'ò di m'ò mún kan'n, ò non ninng'e'n m'ò di m'ò mún kekele nun ò. ⁵⁰ Yê mún sì ke like m'ò kò hele'n, ò man be nyan ngòan m'ò le man ayueli'e. Yí ti, m'ò mún kan mún kele emò'n, ke Si'e'n heleli mín'n yê mún kan nun ò."

Zozi 'ba nwanzin yí menian'n-mò aja nun anwòn

13

¹ Mò anun Zufu'n-mò 'ba li bé feti'n m'ò be fele yí *Paki'n, Zozi sì ke dæ'e'n m'ò ò 'fa jasò asì ewa kò yí Si anwòn elò nun a ju. Yí mele kaan'n m'ò lili yí asie nun asò ewa'n, ò hulohi yí menian'n-mò dede ò juli yí ayueli'e.

² Ehi, nòsòba nun, anun Zozi non yí menian'n-mò lila tòbuli nun anwòn, be le didi. Simòn Isikaliòti awa Zudasì wò bé nun ebele bie. Zozi 'ba yò sò'n kòsò, anun *Abònsanmò nun a fa a

wula Zudasí ahonlin nun dada ke o yí Zozi mán. ³ Zozi die, o si ke o fi yí St anwon elo yé o wali o, o di ke o sá há yí nwon elo. Ese o si ke Nyanmian a fa ninng'e'n kwalaa a wula yí sa nun. ⁴ Anun Zozi wula taladi'e nnyuan, kon wó yí bú yé kon wó sú. Zozi fi tobili nun anwon o ko jasú, o ko yí yí anwunno taladi'e'n m'ó wula sò'n ko gua yí ebele, o ko ha yí bú die'n. O ko fa duku kon o ko kpe yí bú. ⁵ O ko hó ko kaci nzue ko gua basi kon anun, ebele ala, o ko bó yí bú, o le nwwunzin yí menian'n-mó aja nun anwon. O le fa duku'n m'ó kpe yí bú'n cici.

⁶ M'ó nwwunzinlin bé ja'n-mó anwon dede m'ó toli Simón Píeli'n, Simón Píeli nwan: "Yé Mún, wó yé e' nwwunzin mún ja nun anwon o?"

⁷ Zozi nwan: "Like'n mó mun yó'n, e nyan tli man yí bú, nan cian bie dede e 'ba ti yí bú."

⁸ Píeli nwan: "Céce, mún die mún mman e nwwunzin man mún ja nun anwon lé."

Mó Simón Píeli hanlin sò'n, Zozi nwan: "Simón Píeli, se a mman m'an nwwunzin man wó ja nun anwon an, anun e non mún le kpaci."

⁹ Simón Píeli nwan: "Se yí sò a, anun nwwunzin mún sa'n-mó anwon non mún ti nun asú buka sò."

¹⁰ Zozi nwan: "Svanlan m'ó ko bia ko yue'n, o nwwunzin yí ja nun anwon ala anun o'a yue, o sanlin ke yí nwon ti bókó-bókó. Emó kóso, bé nwon a ti, kóso nán emó kwalaaatin o." ¹¹ Zozi sí svanlan'n m'ó le 'ba yí yí man'n, yí ti yé o le kan ke nán bé kwalaaatin yé bé nwon a ti o.

¹² M'ó nwwunzinlin bé ja'n-mó anwon yueli'n, o falí yí taladi'e'n m'ó yuli'n o wulali, o salí hólí lali tobili nun anwon. "Like'n mó m'an yó emó'n, asú emó ti yí bú o? ¹³ Yí bú yó le ke, emó fele mún Kpain, ese emó fele mún Múnlian, o ti ananhóle, o sanlin ke n di yí sò sakpa. ¹⁴ Nan se mún mó n di emó kpain, ese n di emó amun'n, se m'an nwwunzin emó aja'n-mó anwon an, o se ke emó kóso anun kon biala nwwunzin ehunlin-mó aja nun anwon. ¹⁵ M'an yó sò m'an hele emó ke emó kóso nian sò be yó bie be mán bé manngon'n-mó. ¹⁶ Nan mun kan yí ananhole mun kele emó ke akó'a'n ti man kpili ndala man yí mún'n. Yé svanlan mó be ko svan yí'n, o ti man kpili o ndala man svanlan'n m'ó svanlin yí'n. ¹⁷ Sian die mó emó a ti yí sò'n, se emó fa sò a, nyila' kan emó.

¹⁸ "Nán emó kwalaa anwon ejóle yé mún kan o. Mun sí emó mó m'an fele bé'n. Nan ejóle'n mó *Ehele Ejóle'n hanlin'n, o di ke o kpín sò. Be heleli ke:

*Svanlan'n m'ó non mún le didi'n,
o 'ba fa mún kaci yí kpafoe.*

¹⁹ "Mun di móa mun kan ejóle sò'n mun kele emó, yí die, cian mó ninng'e sò'n-mó eyóle ko ju'n, anun emó de svanlan ehóle kon'n mó n di'n di. ²⁰ Mun kan yí ananhole mun kele emó ke, svanlan biala m'ó ko le svanlan mó n gó svan yí'n, anun mún muonun yé o'a le mún o. Yé m'ó ko le mún'n, anun o ti ke svanlan'n m'ó svanlin mún'n yé o'a le yí o."

*Zozi 'ba han ke Zudasí 'ba yí yí man
(Matie 26.20-25, Maaki 14.17-21, Luku 22.21-33)*

²¹ Mó Zozi hanlin sò yueli'n, yí lóá bóli yí nwon, nán o'a se ke: "Mun kan yí ananhóle mun kele emó ke emó anun kon 'ba yí mún maan be ci mún."

²² Yí menian'n-mó anyin totua bé nyunnun, be nzí man svanlan'n mó Zozi le kan yí nwon ejóle'n. ²³ Zozi menian'n-mó anun kóso, kon wó nun, yí die Zozi kulo yí kpa. Kon sò'n lali yí nwon ebele. ²⁴ Ebele ala, Simón Píeli ko bó yí anyian ke o bísá Zozi maan o héle svanlan'n m'ó le kan yí ejóle'n.

²⁵ Kemó svanlan sò'n kóso nzí man mó o 'ba yí Zozi man'n, yí kóso o ko fa yí ti ko bó Zozi anwon o ko bisa yí ke: "Anun, Yé Mún, nwan svanlan die o?"

²⁶ Zozi nwan: "Mun fa mún kpaon'n mun bó tolo nun anun, nan svanlan mó n gó fa n gó man yí'n, yí dein yí o." Ke yí nwan 'tó ala, o ko fa kpaon'n ko bó tolo nun anun o ko man Simón m'ó fi Isikaliótí nun awa Zudasí. ²⁷ Mó Zudasí 'de kpaon nun ala, *Abónsanmón, mó *ebele anie nun anun be fele yí *Satan'n, ko wólo yí nun. Nán Zozi a se yí ke: "Like'n mó e 'yó'n, yó yí nde-nde." ²⁸ Like ati m'ó man o hanlin sò'n, bé mó be non yí le di alie'n, bé fíi b'a ndi man yí bú. ²⁹ Kemó Zudasí yé o fa bé esika'n sie'n, bé dón kpa be jonlin ke Zozi nwan o há tó like mó be 'fa be di feti'n, anaan o hyé ehianfoe'n-mó like. ³⁰ Ke Zudasí leli kpaon nun ala, o ko fite. Yí temon sò nun anun, anun alie le san.

Zozi 'ba man yí menian'n-mó mala fifóle

³¹ Ke Zudasí 'fite ala, Zozi nwan: "Sian die, Nyanmian a wula *Mán Baa nun anunminnyanmón yé o nanndi *Mán Baa nun asú, anunminnyanmón a han Nyanmian. ³² Se o nanndi Mán Baa nun asú anunminnyanmón a han Nyanmian an, Nyanmian kóso 'ba wula yí anunminnyanmón bie. O 'ba yó yí sò kikaala.

³³ "Mún mma-mó, mún 'tanlan emó anwon éwa mélé kaan súa biegun. Emó 'ba kpóndé mún, nan mó n ganlin n geleli Zufó'n-mó, mún kan mun kele emó kóso sian'n. Lika mó mun kó'n, emó ngwala man elo bie ko.

³⁴ “Mun man emo mala fofole: emo hulo be nwon. O se ke emo kulo be nwon ke m gbinlun n guloli emo'n. ³⁵ Se emo kulo be nwon an, menian'n-mo kwalaa 'ba nwon ke emo ti min menian sakpa.”

Zoji 'ba han ke Piel: 'ba se ke o nzi man yi (Matie 26.31-35, Maaki 14.27-31, Luku 22.31-34)

³⁶ Mo Zoji hanlun so'n, Simon Piel kɔ bisa yi ke: “Yé Mun, anun nin kpa yé e le kɔ o?” Zoji nwan: “Lika mo mun kɔ'n, e ngwala man min so si kikaala, nan cian bie dede e 'ba kpu min.”

³⁷ Piel nwan: “Yé Mun, nzuke ati yé mun ngwala man wɔ so si kikaala o? Wɔ dunman nun, se o di mo mun wu bɔbɔ a, mun 'wu.”

³⁸ Ehi a, Zoji nwan: “Piel, asu wɔ nwan e 'wu min dunman nun sakpa? Nan nian, mun kan yi ananhole min kele wɔ ke o non dede mo akɔ'n 'bɔ kokolokoo'n, anun a han yi fa nsan ke e nzi man min.”

14

Atin'n mo be fa be ko Sie nin anwon elo'n y'o le Zoji

¹ Mo Zoji hanlun so yueli'n, ese o kɔ kpe yi nyin yi menian'n-mo elo, yi nwan: “Nan be man be lba bɔ be nwon, emo lé Nyanman be lí, ese emo lé min kusɔ be lí. ² Min Si awulo elo, dabele ngonmun wɔ ebele. Min 'ko a sesie lika mun man emo. Se o ti man so a, ahan n ganlun n geleli emo. ³ Se mun kɔ nán mun sesie lika'n yue a, mun 'sa mun ba, mun fa emo mun kɔ, nán lika mo n di'n, emo kusɔ tanlan ebele bie. ⁴ Lika mo mun kɔ'n, emo si yi atin'n.”

⁵ Mo Toma tli ejole so'n, yi nwan: “Yé Mun, ye nzi man lika mo e le kɔ'n, o 'yo se nán y'a nwon yi atin'n?”

⁶ Ehi a, Zoji kɔ bua yi ke: “Atin'n, non ananhole'n non ngwan'n y'o le min muonun. Swanlan fi ngwala man ke o sin lika fofole o kɔ min Si anwon elo sannan o 'nanndi min so. ⁷ Se o ti ke emo si min an, ahan emo 'si min Si. Kusɔ kikaala die, emo a nwon yi, emo si yi.”

⁸ Filipo nwan: “Yé Mun, kele yé Sie'n nán man yé ahonlun tɔ yé kunnun.”

⁹ M'o hanlun so'n, Zoji nwan: “Filipo, yi ti, dada angonmun ehu mo mun non emo ti ewa'n, e nzi man min? Swanlan m'o kɔ nwon min'n, anun o'a nwon min Si, nan nzuke ati yé wɔ nwan n gele emo Sie'n? ¹⁰ E nne nni man ke n wɔ Sie nin anun yé Sie'n kusɔ wɔ min nun o? Ejole'n mo mun kan mun kele emo kwalaaatin ewa'n, o fi man min muonun. Sie'n m'o wɔ min nun'n yé o le di junman so nun o. ¹¹ Se mun kan ke n wɔ Sie nin anun yé Sie'n kusɔ wɔ min nun an, emo lé lí. Se yi bɔbɔ emo nne nni man an, emo nían asinbenwon ninnge'n mo mun yo'n nán be lé be lí. ¹² Mun kan yi ananhole mun kele emo ke swanlan biala m'o de min di'n, asinbenwon ninnge'n mo mun yo'n, yi kusɔ o 'yo bie. Yi die'n bɔbɔ mo o 'yo'n, o 'tala min die'n. O sanlun ke mun kɔ Sie nin anwon elo. ¹³ Like biala mo emo kɔ sele wɔ min dunman nun'n, mun 'fa mun man emo, nán o nanndi Baa nin asu menian'n-mo kwalaa a wula Sie nin anunminnyanmo'n. ¹⁴ Emo sele like biala wɔ min dunman nun an, mun 'yo mun man emo.”

Zoji 'ba han Wawe Nwanzan-nwanzan nin anwon ejole

¹⁵ Ese Zoji Nwan: “Se emo kulo min sakpa a, emo lí min mala nun asu. ¹⁶ Min 'ba sele min Si maan o man emo *Bokafɔe fofole m'o non emo 'tanlan dahuu. ¹⁷ O ti Wawe mo kan ananhole. Mán nun anun menian'n-mo mo be nne man min be nni man'n, be ngwala man ke be nyan yi, o sanlun ke be nwon man yi, ese be nzi man yi. Nan emo die, emo si yi, o sanlun ke o non emo y'o ti o, ese o 'ba tanlan emo anun. ¹⁸ Min ngo yaci man emo angonmun ke awusian. Nan mun 'ba sa mun ba emo anwon biegun. ¹⁹ O'a ha mele kaan bie, mán nun anun menian'n-mo ngo nwon man min kón. Nan emo die, emo 'ba nwon min. Kemɔ min lili n di asi'n, emo kusɔ 'ba nyan ngwan be tanlan asi bie. ²⁰ Se cian so'n ju a, emo 'ba nwon ke n wɔ min Si anun, emo wɔ min nun, yé min kusɔ n wɔ emo anun. ²¹ Like mo mun kekele emo'n, swanlan mo yi nyin kɔ so yi m'o kɔ fa kɔ sie'n, yi yé anun mun si ke o kulo min o. Swanlan so'n, min Si 'kulo yi, min kusɔ mun 'kulo yi, mun 'yi min nwon mun kele yi.”

²² Mo Zudi (nán Zudasi Isikalati o) tli ejole so'n, yi nwan: “Yé Mun, o yo se mo wɔ nwan e nyi man wɔ nwon e ngele man mán nun anun menian nga'n-mo mo be nne wɔ be nni man'n, nan ye ngonmun ala yé e 'yi wɔ nwon kele yé'n?”

²³ Ehi a, Zoji kɔ bua yi ke: “Swanlan m'o kulo min'n, o di mo mun kan nun asu. Min Si 'kulo yi, ese mun non min Si ye 'ba yi nwon nán ye non yi tanlan. ²⁴ Swanlan m'o ngulo man min'n, mo mun kan'n, o nni man so. Ejole kwalaa mo emo ti ke mun kan'n, o fi man min muonun, nan Sie'n m'o swanlun min'n, yi yé o le kan o.”

²⁵ “Mun kan ejole so'n mun kele emo wɔ abele mo n de wɔ emo afian ewa'n. ²⁶ Nan min dunman nun Sie'n 'ba swan *Bokafɔe'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n. O 'ba hehele emo ninnge'n-mo kwalaaatin ese o 'ba man emo ati kacɔ ejole'n kwalaaatin mo fa'n han m'an hele emo'n. ²⁷ Mun yaci emo abacicie nun. Min abacicie die'n yé mun fa mun man emo o.”

Albaciɛ'n mɔ mun fa mun man emɔ'n, ɔ non eyuadi nun anun die'n ti man kɔn. Nán be man bé lua bɔ bé nwon, ese nán be sulo.

²⁸ “Emɔ a ti mɔ m'an han'n. M'an han m'an hele emɔ ke mun kɔ, nan kusɔ mun 'ba sa mun ba emɔ anwon biegun. Se ɔ ti ke emɔ kulo mɔn sakpa a, ahan Siɛ nun anwon ɛɔ mɔ mun kɔ'n, emɔ 'di yi nwon fe kpa. ɔ sanlin ke Siɛ'n ti kpili tala mɔn. ²⁹ M'an li mɔa m'an han ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa anwon ejɔle m'an hele emɔ asannan nán bé eyɔle temon nun a ju sɔ. Yi die, anun cian m'ɔ kɔ ju sɔ'n, emɔ de mɔ n ganlin' n be di. ³⁰ Mɔn non emɔ ye le njuɔ man dɔɔn kɔn. ɔ sanlin ke mán ehi asɔ kpain' n le ba. ɔ le man tunmin fí wɔ mɔn sɔ. ³¹ Nan ɔ fata ke menian'n-mɔ nwon yi ke mun kulo Siɛ'n yɛ like mɔ mɔn Si kɔ hele mɔn ke n yɔ'n yɛ mun yɔ ɔ. Yi ti, be jásu maan ye hɔ.”

15

Divin baka kpa'n y'ɔ le Zozi

¹ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ese yi nwan: “Divin baka kpa'n y'ɔ le mɔn yɛ mɔn Si y'ɔ ti divin baka sɔ nun enianfɔe nun ɔ. ² Mɔn sa baa biala m'ɔ nzu man baa'n, mɔn Si 'ko tu. Nan nunhan m'ɔ su'n, ɔ kpikpe nun kanlanman ɔ man ɔ yɔ kpa, nán ɔ'a huɔala mma biegun dɔɔn su. ³ Nan emɔ die, ninngɛ'n-mɔ mɔ n geleli emɔ nun ati, emɔ anwon a ti dada angɔnmun. ⁴ Yi sɔ ati, emɔ fá bé nwon be bɔ mɔn, nán mɔn kusɔ, mun non emɔ a tanlan dahuu. Divin baka nun asa baa'n m'ɔ tua man yi nwon'n, ɔ ngɔala man baa su. Emɔ kusɔ, se emɔ a nva man bé nwon b'a mmmɔ man mɔn an, emɔ ngɔala man like kpa fí yɔ.

⁵ “Divin baka'n y'ɔ le mɔn, yɛ mɔn sa mma'n-mɔ y'ɔ le emɔ. Nunhan mɔ ɔ'a fa yi nwon ɔ'a bɔ mɔn, m'ɔ non mɔn ti daa, mɔ mɔn kusɔ mun non yi ti'n, ɔ 'yɔ nyɔle kpa dɔɔn. Afi se n non man nun an, emɔ ngɔala man like kpa fí yɔ. ⁶ Sɔanlan biala mɔ ɔ'a nva man yi nwon ɔ'a mmmɔ man mɔn'n, anun ɔ ti ke baka nun asa baa'n mɔ b'a kpe b'a tu. ɔ 'yɔ be fa be tu sɔn nun be yala yi. ⁷ Se emɔ fa bé nwon be bɔ mɔn, nán emɔ di mɔn ejɔle nun asɔ a, emɔ sele like biala mɔ emɔ kulo nun an, emɔ 'nyan yi. ⁸ Se emɔ yɔ nyɔle kpa dɔɔn an, ɔ ti mɔn Si anunminnyanmon ese ɔ kele ke emɔ ti mɔn menian sakpa.

⁹ “Mɔn kulo emɔ ke mɔn Si kulo mɔn'n. Yi ti, emɔ mán n gúlo bé daa. ¹⁰ Ke mun di mɔn Si mala nun asɔ m'ɔ kulo mɔn'n, mɔn kusɔ, se emɔ di mɔn mala nun asɔ a, mɔn 'kulo emɔ cian daa. ¹¹ M'an han sɔ m'an hele emɔ maan emɔ di fe nán ese emɔ fe elie'n yɔ kpili ke mɔn die'n. ¹² Mɔn mala'n y'ɔ le ke emɔ húlo bé nwon ke mun kulo emɔ'n. ¹³ Ehulo kpili kpa'n y'ɔ le sɔanlan m'ɔ wu yi manngɔn'n-mɔ dunman nun'n. ¹⁴ Se emɔ yɔ ninngɛ'n mɔ m'an hele emɔ nun an, anun emɔ ti mɔn manngɔn. ¹⁵ Mɔn mmu man emɔ ke mɔn ngɔa. ɔ sanlin ke munhan ngan man yi nwon ejɔle kwalaa ɔ ngele man yi akɔa ke m'an yɔ yi'n. Mɔn bu emɔ ke mɔn manngɔn. ɔ sanlin ke ninngɛ'n kwalaaatin mɔ mɔn Si heleli mɔn'n, m'an hele emɔ. ¹⁶ Nán emɔ yɛ b'a feleli mɔn b'a sie mɔn bé kpain ɔ. Nan mɔn muonun yɛ m'an fele emɔ mɔn nwon m'an wula emɔ junman nun ɔ. M'an yi emɔ ke emɔ hɔ, be hɔ lí junman be sú mma m'ɔ nzɛci man lé. Like biala mɔ emɔ kɔ sele mɔn Si wɔ mɔn dunman nun'n, ɔ 'fa man emɔ. ¹⁷ Like mɔ mun kpɔnnde emɔ ɛɔ'n y'ɔ le ke emɔ húlo bé nwon.”

Mán nun anun menian'n-mɔ kpɔ Zozi non bé mɔ be de yi bé di'n

¹⁸ Mɔ Zozi tuli yi menian'n-mɔ fɔɔ yueli'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé biegun ke: “Se eyuadi'n kpɔ emɔ a, emɔ nwún yi ke be lili mɔa be kpɔli mɔn. ¹⁹ Se emɔ ti eyuadi'n die lili a, ahan eyuadi nun anun menian'n-mɔ kulo emɔ ejɔle, ɔ sanlin ke bé bie y'ɔ le emɔ. Nan kemɔ m'an nian eyuadi nun anun m'an yi emɔ, mɔ emɔ ti man eyuadi'n die kɔn'n, yi ti yɛ be kpɔ emɔ ɔ. ²⁰ Emɔ káci mɔ n ganlin n geleli emɔ'n: 'Akɔa biala ti man kpili ndala man yi mɔn'n'. Nan se b'a hele mɔn ahulɔwa a, be 'kele emɔ kusɔ bie. Se bé nyin sɔli mɔn ninngɛ'n mɔ n geleli bé nun an, ahan bé nyin 'sɔ emɔ kusɔ die'n. ²¹ Mɔn dunman nun ati, be 'fa ninngɛ sɔ'n kwalaa be yɔ emɔ, ɔ sanlin ke be nzi man sɔanlan'n m'ɔ sɔanlin mɔn'n. ²² Se ɔ ti ke m'an mma a ngan man ejɔle fí m'an ngele man bé a, ahan bé nwon saun. Nan sian die, mɔ m'an a han ejɔle m'an hele bé, mɔ b'a nne b'a nni man'n, be nva man bé ete'n be nje man bé lé. ²³ Sɔanlan m'ɔ kpɔ mɔn'n, anun ɔ kpɔ mɔn Si. ²⁴ Junman'n mɔ sɔanlan fí lili man bie mán ehi anun lé'n, se m'an nni man bie bé afian ewa a, ahan bé nwon saun. Nan sunnzun mɔ b'a nwon asinbenwon ninngɛ'n kwalaa mɔ m'an yɔ'n, be te kpɔ mɔn non mɔn Si. ²⁵ Ehika kwalaa yɔli sɔ, ɔ man ejɔle'n mɔ be heleli wɔ bé *Mala kalata nun anun'n kpɔnlin sɔ. Be heleli yi ke: *B'a kpɔ mɔn mgban.*

²⁶ “Mɔn manngɔn-mɔ, *Bokafɔe'n mɔ mun 'ba sɔan yi'n, ɔ fi Siɛ nun anwon ɛɔ yɛ ɔ 'ba ɔ. Yi y'ɔ le Wawe'n mɔ kan ananhɔle'n. Se ɔ ba a, ɔ 'ba li mɔn nwon adanzɛ. ²⁷ Yɛ emɔ kusɔ 'ba li mɔn nwon adanzɛ, ɔ sanlin ke mun 'bɔ mɔn junman nun abu'n, emɔ non mɔn yɛ ye sanlin nun ɔ.

16

1 “Mun kacɪ ɛmɔ kɛ bɛ lɛ 'ba hele ɛmɔ ahuɔɔwa, yɪ dɪɛ sɛ mɛlɛ'n ju sɔ a, anɪn ɛmɔ mminlin man bɛ dedɪ'n. 2 Bɛ 'ba fɔan ɛmɔ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun. Ɛsɛ bɔbɔ, ɔ 'ba ju mɛlɛ'n bie, bɛ mɔ bɛ lɛ kun ɛmɔ'n 'ba sɛ kɛ anun bɛ lɛ sɔ Nyanmian sɔa. 3 Bɛ 'yɔ ɛmɔ sɔ, ɔ sanlin kɛ bɛ nzɪ man Sɪɛ'n, ɛsɛ bɛ nzɪ man mɪn. 4 Nan mun kan sɔ mun kele ɛmɔ, yɪ dɪɛ cɪan mɔ bɛ 'yɔ ɛmɔ sɔ'n, anun ɛmɔ kacɪ kɛ n ganlin n geɔlɛɪ ɛmɔ. M'an ngan m'an ngeɔlɛ man ɛmɔ daba, afɪ anun mun nɔn ɛmɔ y'ɔ san ɔ.

Zozi 'ba han Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n

junman nun anwɔn ejɔlɛ

5 “Sian dɪɛ, mun sa mun kɔ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlin mɪn nun anwɔn ɛɔ, nan kɔsɔ ɛmɔ mmisa man mɪn kɛ: 'Ɛ lɛ kɔ nin?' 6 Kɛmɔ m'an han m'an hele ɛmɔ kɛ mun kɔ'n, ɛmɔ alɔa a bɔ bɛ nwon kpa. 7 Nan kɔsɔ mun kan yɪ ananhɔlɛ mun kele ɛmɔ kɛ ɔ tɪ kpa man ɛmɔ kɛ n gɔ. Afɪ sɛ m'an ngo man an, Bukafɔ'n ngo a man ɛmɔ anwɔn. Nan sɛ mun kɔ a, mun 'ba sɔan yɪ ɛmɔ anwɔn. 8 Sɛ ɔ ba a, ɔ 'yɪ ninngɛ'n-mɔ yuein yuein kele eyuadɪ amma'n. Ninngɛ sɔ'n-mɔ, kɔn y'ɔ lɛ ɛtɛ ɛyɔlɛ'n, kɔn y'ɔ lɛ sɛsɛ ɛyɔlɛ'n, yɛ kɔn kɔsɔ y'ɔ lɛ ndɛɛ ebua'n mɔ Nyanmian 'ba bu'n. 9 Ɔ 'ba hele bɛ kɛ b'a yɔ ɛtɛ, ɔ sanlin kɛ b'a nne man mɪn b'a nni man. 10 Yɛ, kɛmɔ mun kɔ Sɪɛ nun anwɔn ɛɔ mɔ ɛmɔ ngo nwon man mɪn kɔn'n, ɔ 'ba hele bɛ kɛ sɛsɛ ɛyɔlɛ yɛ Sɪɛ'n lɛ kpɔndɛ ɔ. 11 Afɪ, ndɛɛ ebua'n mɔ Nyanmian 'ba bua'n y'ɔ lɛ kɛ ɔ'a bua mɔn ɛhɪ asɔ kpain'n ndɛɛ dada angɔnmɪn.

12 “N ne ejɔlɛ dɔwn m'ɔ fata kɛ mun kan mun kele ɛmɔ, nan kɔsɔ ɛmɔ ngɔala man yɪ kwalaa fa sie kikaala. 13 Nan sɛ Wawɛ'n m'ɔ kan ananhɔlɛ'n ba a, ɔ 'ba hele ɛmɔ ananhɔlɛ atɪn'n. Nɔn yɪ ngɔnmɪn yɪ ti anun ejɔlɛ yɛ ɔ 'kan kele ɛmɔ ɔ, nan mɔ ɔ'a tɪ ɔ nɔn mɔ ɔ 'ba a mɔn nun anun nun anwɔn ejɔlɛ yɛ ɔ 'kan kele ɛmɔ ɔ. 14 Ɔ 'ba wula mɪn anunminnyanmɔn, ɔ sanlin kɛ m'ɔ kɔ nwon yɪ mɪn nwon'n, yɪ nwon ejɔlɛ yɛ ɔ 'kan kele ɛmɔ ɔ. 15 Ninngɛ kwalaa mɔ mɪn Sɪ lɛ'n tɪ mɪn dɪɛ. Yɪ sɔ atɪ yɛ ɔ man mɔn kɛ mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ nwon yɪ mɪn nwon'n, yɪ nwon ejɔlɛ yɛ ɔ 'kan kele ɛmɔ ɔ.”

Zozi 'ba han kele yɪ menian'n-mɔ kɛ

bɛ alɔabɔ'n 'ba kacɪ fɛ elie

16 Ɛsɛ Zozi nwan: “Ɔ ngo hyɛ man, ɛmɔ lɛ mma nwon man mɪn kɔn, ɔ cɛ kaan an, ɛmɔ 'ba nwon mɪn bieɔun.”

17 Mɔ yɪ menian'n-mɔ tɪlɛ ejɔlɛ sɔ'n, mmie-mɔ lɛ kan yɪ bɛ afian ɛbele kɛ: “Anun ejɔlɛ ɛhɪ, yɪ bɔ y'ɔ lɛ benin? Ɔ lɛ kan kele yɛ kɛ: ‘Ɔ ngo hyɛ man, ɛmɔ lɛ mma nwon man mɪn kɔn, ɛsɛ ɔ cɛ kaan an, ɛmɔ 'ba nwon mɪn bieɔun,’ ɛsɛ yɪ nwan: ‘Mun kɔ mɪn Sɪ anwɔn ɛɔ.’ ” 18 Bɛ nwan: “‘Ɔ ngo hyɛ man,’ anun ejɔlɛ ɛhɪ m'ɔ lɛ kan'n, yɪ bɔ y'ɔ lɛ benin? M'ɔ lɛ kan'n, yɛ dɪɛ yɛ ndɪ man yɪ bɔ.”

19 Mɔ Zozi nwonlin kɛ bɛ lɛ kpɔndɛ bɛ bisa yɪ ejɔlɛ'n, ɔ kɔ sɛ bɛ kɛ: “Kɛmɔ m'an han kɛ: ‘Ɔ ngo hyɛ man ɛmɔ lɛ mma nwon man mɪn kɔn, ɛsɛ ɔ cɛ kaan an, ɛmɔ 'ba nwon mɪn bieɔun,’ yɪ ti yɛ ɛmɔ lɛ bisa bɛ nwon kosuan'n? 20 Mun kan yɪ ananhɔlɛ mun kele ɛmɔ kɛ ɛmɔ lɛ 'ba sun bɛ nyɪn ɛmɔn bɛ yɪ awɔlɛ. Nan eyuadɪ amma'n-mɔ mɔ bɛ nne man mɪn bɛ nni man'n, bɛ 'ba li fɛ. Ɛmɔ alɔa 'ba bɔ bɛ nwon, nan kɔsɔ ɛmɔ alɔabɔ'n 'ba kacɪ fɛ elie. 21 Sɛ balasua kɔn nwonndɛ dedɛ nɔn ɔ 'ba wɔ a, anun yɪ lɔa a bɔ yɪ nwon. Ɔ sanlin kɛ anun yɪ yalɛ elie mɛlɛ nun a ju. Nan sɛ ɔ wɔ yue a, anun yɪ lɔa a fi yɪ yalɛ'n mɔ ɔ'a nwon yɪ'n. Ɔ sanlin kɛ ɔ'a wɔ baa kɔn ɔ'a tɔ asɛ nun asɔ. 22 Yɪ sɔ kɔsɔ ala, kɛ yɛ wɔ nun'n, ɛmɔ alɔa a bɔ bɛ nwon, nan mɔ yɛ 'ba nwon yɛ nwon bieɔun'n, ɛmɔ 'ba li fɛ kpa, sɔanlan fɪfɪ ngo hɔala man ɛmɔ fɛ elie'n yɪ.”

23 Mɔ Zozi hanlin sɔ yuelɛ'n ɛsɛ yɪ nwan: “Sɛ cɪan sɔ'n ju a, anun ɛmɔ mmisa man mɪn like fɪfɪ anwɔn kosuan kɔn. Mun kan yɪ ananhɔlɛ mun kele ɛmɔ kɛ like biala mɔ ɛmɔ kɔ sɛlɛ wɔ mɪn dunman nun'n, Sɪɛ'n 'fa man ɛmɔ. 24 Kɛ m mɔlɛ mɪn junman nun abɔ dedɛ mɔ ɔ'a ju bicɪ'n, ɛmɔ sɛlɛɪ man like fɪfɪ wɔ mɪn dunman nun. Ɛmɔ sɛlɛ, nɔn ɛmɔ asa 'kan yɪ. Sɛ ɛmɔ asa kan yɪ a, ɛmɔ 'di fɛ kpilɪ kpa.

25 “M'an bu ejɔlɛ sɔ'n-mɔ kwalaa anyɪndala nun, m'an hele ɛmɔ. Nan ɔ 'ba ju mɛlɛ'n bie, mun ngo mmu man yɪ anyɪndala nun kɔn, nan mun 'kan mɪn Sɪ anwɔn ejɔlɛ'n yuein yuein mun kele ɛmɔ. 26 Cɪan sɔ'n ju a, yɪ kwalaa mɔ ɛmɔ 'ba sɛlɛ Sɪɛ'n, ɛmɔ 'ba sɛlɛ wɔ mɪn dunman nun. Mun mmɔtɔ man mɪn Sɪ'n bɔbɔ nɔn ɔ'a fa ɔ'a man ɛmɔ. 27 Ɔ sanlin kɛ, Sɪɛ'n muonun kulo ɛmɔ. Ɔ kulo ɛmɔ, afɪ ɛmɔ kulo mɪn, yɛ ɛmɔ de di kɛ n vi Nyanmian anwɔn ɛɔ yɛ m malɪ ɔ. 28 N vi Sɪɛ nun anwɔn ɛɔ yɛ m malɪ mɔn nun anun ɔ. Sian'n mun jasɔ mɔn nun anun mun kɔ Sɪɛ nun anwɔn ɛɔ.”

29 Mɔ yɪ menian'n-mɔ tɪlɛ yɪ sɔ'n, bɛ nwan: “Sian dɪɛ, ɛ lɛ kpacɪ nun yuein kan kele yɛ, ɛ mmu man yɪ anyɪndala nun kɔn. 30 Sian dɪɛ, yɛ sɪ kɛ ɛ sɪ ninngɛ'n kwalaaɪn, ɛ nwonndɛ man maan yɛ mmisa man wɔ bie anwɔn kosuan bɔbɔ nɔn a bua yɛ. Ɛhɪ atɪ, ɔ man yɛ de yɛ di kɛ ɛ fi Nyanmian ɛɔ sakpa.”

³¹Zozi nwan: “Sian'n emo de di? ³²Yaa! Mele'n le ba, o'a ju babo a yue, emo 'ba bo asanndie be yaci min ngonmun, emo anun kon biala 'ba nwanndi fia. Nan kusu ecce, o nga man min ngonmun, o sanlin ke Sie'n non min y'o ti o.

³³“Mun kan so min kele emo, nan mun man emo nyan albacicie, afi emo non min a yo kon. Emo le 'ba nwun yale man nun anun, nan kusu emo bo mondinlin, nan be man be nwun bubu be, o sanlin ke m'an li eyuadi nun aso kunnunmun.”

17

Zozi 'ba yo asonun man yi menian'n-mo

¹Mo Zozi hanlin ehi yueli'n, o ko to yi nyin anwunno, yi nwan: “Min Si, dae nun a ju. Wula wo Wa nun anunminnyanmun maan yi kusu o wula wo bie. ²Afi, a man yi tunmin dasannin biala aso ke be mo a fa be a man yi'n, o man be nyan ngwan mo le man ayuelie'n. ³Ngwan mo le man ayuelie'n, yo le ke be nwun wo mo e ti ananhole Nyanmian'n konngba cein, o non Zozi Kilisi, mo a soan yi'n. ⁴M'an wula wo anunminnyanmun asie nun aso ewa. O sanlin ke junman'n mo a fa a man min ke n ni'n, m'an yue yi di. ⁵Afi kikaala die, Min Si, anunminnyanmun'n mo anun n ne yi wo nwon elo asannan nan a sesie man'n, maan n nyan yi konngba so'n wo wo nyunmun.

⁶“Menian'n-mo mo a fa be a man min asie nun aso ewa'n, m'an man b'a nwun wo. Be ti wo die, ye a fa be a man min. Be kusu, b'a li wo ejole nun aso. ⁷Sian'n, b'a nwun ke yi kwalaa mo a fa a man min'n, o fi wo elo. ⁸O sanlin ke ejole'n mo a fa a wula min sa nun'n, min kusu m'an fa m'an wula be sa nun, ye b'a so nun. B'a nwun yi ke n vi wo nwon elo sakpa, ye b'a le b'a li ke a soan min.

⁹“Mun yo asonun wo wo dunman nun min man be. Mun nyo man asonun min mman man eyuadi'n. Nan be mo a fa be a man min'n, be ti asonun ye mun yo o. O sanlin ke be ti wo die. ¹⁰Like biala mo e le yi'n ti min die, min kusu min die'n kwalaa ti wo die. Be nwun min anunminnyanmun'n wo be nun. ¹¹Min die m'an jasu man nun anun a yue, nan be die, be te wo nun. Min die mun ba wo nwon elo. Sie Nwanzan-nwanzan, wo dunman'n mo tunmin wo nun'n, fa nian be mo a fa be a man min nun aso, maan be yo kon ke mun non wo, ye ti kon'n. ¹²Mo anun min non be wo man nun anun'n, mun nian be so wo wo dunman nun. N nianlin be so kpa, be bie fiu a mmninlin man, sannan soanlan'n mo se ke o minlin nan *Ehele Ejole'n nun a kpin so'n.

¹³“Sian'n, mun ba wo nwon elo, nan kem o n de wo man nun anun ewa'n, yi ti ye o man mun kan so maan be di fe kpili kpa ke min nun o. ¹⁴M'an fa wo ejole'n m'an man be, ye man nun anun menian'n-mo le kpo be, o sanlin ke be ti ke min, be ti man man ehi anun menian. ¹⁵Mun nzele man wo ke e yi be fi man nun anun, nan min nwan e nian be so, n'e anun *Abonsanmun nyan be. ¹⁶Be ti ke min, kem o n di man man ehi anun soanlan'n, be kusu, be ti man man ehi ehi anun menian. ¹⁷Kemo wo non ejole'n ti ananhole'n, nanndi ananhole nun aso maan be kaci wo menian kpa bakoo. ¹⁸Mun soan be man nun anun ke e soanlin min'n. ¹⁹Be dunman nun ati, mun fa min nwon min wula wo sa nun kpa bakoo maan be kusu be kaci wo menian kpa bakoo.

²⁰“Nan ke be ngonmun be ti ala ye mun sele wo o, nan be kwalaa mo min menian'n-mo ko han ejole ko hele be mo be ko le be ko li'n, mun sele wo mun man be kusu. ²¹Mun sele wo ke e man be yo kon. Min Si, man be non ye, ye yo kon ke mun non wo, ye ti kon'n. Man be yo kon nan eyuadi nun a le a li ke wo ye e soanlin min o. ²²Anunminnyanmun'n mo e falu manlin min'n, m'an fa m'an man be, yi die anin be kwalaa be yo kon ke mun non wo ye ti kon'n. ²³Man mun non be, ye yo kon ke wo kusu e non min, ye ti kon'n. Man be yo soanlan kon bakoo, nan eyuadi nun a nwun ke a soan min, ese e kulo be ke e kulo min'n.

²⁴“Min Si, kem o a fa be a man min'n, min kusu mun kulo ke lika mo n di'n, be kusu be tanlan ebele bie, nan b'a nwun min anunminnyanmun'n, anunminnyanmun'n mo e falu manlin min'n. O sanlin ke e lili mo e huloli min asannan nan a sesie man'n. ²⁵Min Si, wo mo e ti sesefoe, eyuadi amma'n nzi man wo, nan min die, min si wo. Ye min menian'n-mo kusu si ke a soan min. ²⁶M'an man b'a nwun wo, ese mun 'ba man be nwun wo kpa biekon. Yi die, anun ehulo'n mo e kulo min'n tanlan be nun, nan min kusu min non be a yo kon.”

18

Zufu mgbain'n-mo 'ba man be ci Zozi

(Matie 26.47-56, Maaki 14.43-50, Luku 22.47-53)

¹Mo Zozi seleli nzele so'n mo yueli'n, o non yi menian'n-mo be holi asue baa'n mo be fele yi Sedonlon nun anzin elo. Asue so'n mantan Zoluzalemun. Yi nzin elo, tola kon wo ebele, o non yi menian'n-mo holi wololi nun. ²Zudas mo o 'ba yi yi man'n, o si lika so'n, afi o yo a, Zozi non yi menian'n-mo ko yia elo. ³Yi ti, Zudas li *Lomun non Zufu nzalafu doun anyunmun, be ko a

kɔ ju ebele. Zufɔ nzalafɔ sɔ'n-mɔ, Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ non *Falisifɔe'n-mɔ yɛ be yili bɛ ɔ. Mɔ bɛ 'ba'n, be le kwan ninngɛ, kanlannɛ non tɛɛ. ⁴ Nan Zozi die, ɔ si yɛ kwalaa mɔ ɔ le 'ba tɔ yɛ'n sie. ɔ fi tola nun anun kɔ fite, yɛ nwan: "Ɛmɔ le kpɔnnɛ nwan?"

⁵ Bɛ nwan: "Yɛ le kpɔnnɛ Zozi m'ɔ fi Nazalet'n."

Zozi nwan: "Mɛn ahi." Zudasɩ m'ɔ le yɛ yɛ man'n, anun ɔ non bɛ yɛ be jijin ebele ɔ. ⁶ Kɛ Zozi 'se ke: "Mɛn ahi" nun ala, nzalafɔ'n-mɔ kɔ bɔ si, bɛ kwalaa be kɔ hyɔn be kɔ hɔ bɛ nzin be kɔ han be kɔ gua asi. ⁷ Mɔ Zozi nwunlin yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Ɛmɔ le kpɔnnɛ nwan?"

Bɛ nwan: "Zozi m'ɔ fi Nazalet'n."

⁸ Zozi nwan: "M'an se ɛmɔ ke y'ɔ le mɛn. Nan se mɛn yɛ ɛmɔ le kpɔnnɛ mɛn sakpa a, anun ɛmɔ yɛci menian ehi-mɔ maan be hɔ." ⁹ Zozi hanlin sɔ maan ejɔle'n m'ɔ hanlin yɛ meke mɔ ɔ 'sele Nyanmian man yɛ menian'n-mɔ'n kpɔnlɩn sɔ. Yɛ nwan: "Bɛ mɔ a fa bɛ a man mɛn'n, m'an mminlin man fii."

¹⁰ Anun Simɔn Pielɩ le dadie, ɔ kɔ hyɔn kɔ kpɛ Nyanmian teeyifɔe kpain nun akɔa nun anzo fama'n. Akɔa sɔ'n, be fɛle yɛ Malikusi.

¹¹ Mɔ Zozi nwunlin yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Simɔn Pielɩ, fa wɔ dadie'n wula yɛ bua nun anun. Ɛ junlin ke yale'n mɔ mɛn Si nwan n nwɔn yɛ'n, mɛn ngɔ nwun man yɛ ɔ?"

Bɛ 'ba fa Zozi bɛ fite Nannan Hannun anyunnun

¹² Ehi a, *Lɔmɔn nzalafɔ'n-mɔ non bɛ kpain'n, non Zufɔ'n-mɔ nzalafɔ die'n-mɔ kɔ hyɛ Zozi, be kɔ ciɩ yɛ. ¹³ Bɛ non yɛ kɔ li mɔa kɔ hɔ Nannan Hannun awulo. Hannun sɔ'n ti *teeyifɔe kpain daba. Kayifɔ m'ɔ ti Nyanmian teeyifɔe kpain afɔe sɔ nun anun'n, ɔ ja Hannun awa balasua. ¹⁴ Kayifɔ kɔsɔ yɛ ɔ hanlin heleli Zufɔ'n-mɔ ke: "Se sɔanlan kɔn wu a, ɔ ti kpa tala ke mɛn bɔndɩn'n kɔ bɔ'n."

Pielɩ 'ba han ke ɔ nzɩ man Zozi (Matie 26.69-70, Maaki 14.66-68, Luku 22.55-57)

¹⁵ Mɔ be non Zozi 'kɔ Nyanmian teeyifɔe kpain nun awulo elɔ'n, Simɔn Pielɩ non Zozi sɔanlan'n kɔn biekun be sili yɛ sɔ. Zozi sɔanlan sɔ'n, teeyifɔe kpain'n si yɛ. Mɔ be 'wɔlɔ awulo nun akunnun elɔ'n, ɔ wɔlɔlɔ elɔ bie. ¹⁶ Nan Pielɩ die, ɔ hali gua sɔ elɔ anɔan nun anwɔn ebele. Zozi sɔanlan kɔn'n mɔ teeyifɔe kpain'n si yɛ'n kɔ fite. ɔ kɔ han kɔ hele balasua'n m'ɔ sisa anɔan'n ɔ kɔ man Pielɩ kɔ wɔlɔ. ¹⁷ Afanian'n m'ɔ nuan anɔan nun asɔ'n kɔ bisa Pielɩ ke: "N ja bian, asɔ wɔ kɔsɔ, ɛ ti man bian sɔ'n sɔanlan ɔ?"

Simɔn Pielɩ nwan: "Cɛɛɛ, nɛn yɛ sɔanlan y'ɔ le mɛn."

¹⁸ Kɛmɔ anun eyele wɔ nun'n, ngɔa'n-mɔ non nzalafɔ'n-mɔ a huan sɛn be jijin yɛ nwon be le ti. Pielɩ kɔsɔ kɔ a kɔ jinlan bɛ nwon ebele ɔ le ti bie. ¹⁹ Mɛle sɔ'n, anun Nyanmian teeyifɔe kpain'n le bisa Zozi yɛ menian'n-mɔ non yɛ ninngɛ'n m'ɔ kekele nun anwɔn kosuan. ²⁰ Zozi kɔ bua yɛ ke: "M'an han yɛ bagua nun m'an hele mɛn'n bɔndɩn'n. Mɛn ninngɛ'n kwalaa mɛn kekele yɛ cɛn daa lika mɔ Zufɔ'n-mɔ yia'n, bɛ asɔnɩn sua'n-mɔ anun ɔ non Nyanmian awulo nun anun. Mɛn ejɔle'n kwalaa mɔ mɛn kan'n, nɛn nviaɩɩɩ nun ɔ. ²¹ Nan nzuke ati yɛ ɛ te bisa mɛn yɛ nwon kosuan ɔ? Bisa bɛ mɔ n ganlin ejɔle'n n geleli bɛ mɔ be tili'n. Bɛ die, be si ejɔle'n mɔ n ganlin n geleli bɛ'n kpa bɔkɔɔ."

²² Zozi anɔan a ndɔ man, nzalafɔ'n-mɔ anun kɔn m'ɔ mantan yɛ nwon ebele'n kɔ kpɛ yɛ nyɛn nun asɔ. Yɛ nwan: "Asɔ, ke be kan ejɔle be kele Nyanmian teeyifɔe kpain nun anun?"

²³ Zozi nwan: "Se m'an han ejɔle ɛte a, kekele mɛn ejɔle ɛte ehɔle kɔn mɔ m'an han'n. Se kɔsɔ m'an ngan man ejɔle ɛte a, anun nzuke ati yɛ ɛ kpaci mɛn nyɛnsɔ ɔ?" ²⁴ Ehi a, Hannun ngɔ man be ngɔ nyannji man Zozi, ɔ kɔ man be kɔ fa yɛ be kɔ hɔ kɔ wula Nyanmian teeyifɔe kpain Kayifɔ asa nun.

Pielɩ 'ba han biekun ke ɔ nzɩ man Zozi (Matie 26.71-75, Maaki 14.69-72, Luku 22.58-62)

²⁵ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Pielɩ tɛ jin sɛn nun anwɔn ebele. Bɛ mɔ be jijin sɛn nun anwɔn ebele'n kɔ bisa yɛ ke: "Asɔ wɔ kɔsɔ wɔ, ɛ ti man bian sɔ'n sɔanlan'n bie ɔ?"

Pielɩ nwan: "Cɛɛɛ, nɛn yɛ sɔanlan'n bie y'ɔ le mɛn."

²⁶ Teeyifɔe kpain nun akɔa'n kɔn m'ɔ yɛ abie y'ɔ le nunhan'n mɔ Pielɩ kpɛli yɛ nzu'n nwan: "Asɔ m'an nnwun man wɔ non yɛ tola nun anun elɔ ɔ?" ²⁷ Ɛse Simɔn Pielɩ nwan nɛn yɛ ɔ. ɔ 'kan sɔ nun ala, kokolokool! Akɔ kɔn kɔ bɔ.

Bɛ 'ba fa Zozi bɛ fite Lɔmɔn Kɔnmanna Pilatɩ anyunnun (Matie 27.1-2,11-14, Maaki 15.1-5, Luku 23.1-5)

²⁸ Ngelemɔ tutun kpa, ke alie'n hɔnlin ebele ala, bɛ non Zozi fi kpain Kayifɔ awulo ebele, be kɔ fa yɛ kɔ hɔ *Lɔmɔn kɔnmanna nun awulo elɔ. Kɛmɔ ɔ ti man Zufɔ'n, se Zufɔ'n-mɔ wɔlɔ yɛ awulo elɔ a, anun efiyan a han bɛ, be ngɔala man *Paki'n bie di, ehi ati b'a nwɔlɔ man elɔ bie. ²⁹ Bɛ manlin *Pilatɩ muonun fiteli walɩ bɛ nwon ebele, nɛn ɔ'a bisa bɛ ke: "Bian ehi a yɔ nzu mɔ ɛmɔ le 'ba sanman yɛ ɔ?"

³⁰ Bé nwan: “Se ɔ ti man etefve a, ahan ye nva man yí ye mmele man wó.”

³¹ Pilati nwan: “Emo muonun nun yí hó, be hó búá yí ndee ke emo mala'n kele'n.”

Mo Zufu'n-mo tli ejole so'n, bé nwan: “Ye le man atin ke ye kun yí.” ³² Ejole mo Zozi hanlin heleli ehuan ehale kon'n mo be 'ba hun yí'n, ke ɔ yoli mo ejole so'n kpinlin so nun anun.

³³ Ehi a, Pilati ko wolo sua nun anun elo ɔ ko fele Zozi ɔ ko bisa yí ke: “N ja bian, aso Zufu'n-mo belemgin'n y'ɔ le wó ɔ?”

³⁴ Zozi nwan: “Wó muonun wó ti anun ye a bo mo e le kan so anaan, menian ye b'a han min nwon ejole b'a hele wó, yí ti ye ɔ man e le bisa min kosuan so nun ɔ?”

³⁵ Pilati nwan: “E nuan an, anun Zufu y'ɔ le min ɔ? Wó man nun anun menian'n-mo nun teeyifve mgbain'n-mo ye b'a fa wó b'a bele min ɔ. Nan e yoli nzu?”

³⁶ Mo Zozi tli ejole so'n, yí nwan: “N di man man ehu anun belemgin. Nan se n di man ehu anun belemgin an, ahan mo Zufu mgbain'n-mo 'ci min'n, min ngoa'n-mo honlin leli min maan b'a ngala man min ci. Nan koso ɔ ti man so, min nni man belemgin man ehu anun.”

³⁷ Pilati nwan: “Yí ti, belemgin y'ɔ le wó sakpa?”

Zozi nwan: “Wó nwan wo so e le kan, belemgin y'ɔ le min. Be woli min, m mali man nun anun ke min 'ba han ananhole nun anwon ejole. ɔ man swanlan biala mo ti ananhole'n swanlan'n, ɔ tie ejole'n mo min kan'n.”

³⁸ Mo Pilati tli ejole so'n, yí nwan: “Apii, ananhole'n y'ɔ le nzu?”

Pilati 'ba man atin ke be hún Zozi

(Matie 27.15-26, Maaki 15.6-20, Luku 23.13-25)

Ke Pilati hanlin so yueli'n, ɔ ko sa ko ho Zufu'n-mo anwon elo, yí nwan: “Min die, min nnwun man like mo yí ti ye ɔ di ke be kun swanlan so nun ɔ. ³⁹ Nan ɔ ti mala wo emo afian ewa, se be 'di *Paki biala a, bé mo be ko gua bé fiadi'n, min yi kon. Yí ti, aso emo kulo ke min yaci Zufu'n-mo belemgin nun ɔ?”

⁴⁰ Mo be tli ejole so'n, be ko tetian nun, bé nwan: “Ceece, nan yí ye ye kulo ke e yaci yí ɔ! Nan ye die, Balabasi ye ye kulo ke e yi yí ɔ!” Balabasi so'n koso a, ɔ ti kodiawu.

19

¹ Ehi a, Pilati ko man nzalafu'n-mo atin ke be fá Zozi be hó fin yí mgbele. ² Nzalafu'n-mo ko fin Zozi mgbele ese be ko nwon abotile ke mmelemgin'n-mo die'n, be ko bo Zozi ati. Abotile so'n, be le emanlan mmowe ye b'a nwon ɔ. Be ko wula yí taladié kókole koso be ko boka so. ³ Be cun be mantan yí, anun bé nwan: “Zufu'n-mo belemgin, ahun o! Zufu'n-mo belemgin, ahun o!” Anun be 'kpe yí nyun nun aso.

⁴ Be wo ebele kaan an, ese Pilati ko fite biegun, yí nwan: “Emo Zufu'n-mo, be nian, min fa yí min bele emo min man emo nwun ke min nnwun man like mo ɔ'a yo mo di ke be kun yí ɔ.”

⁵ Ke Pilati 'kan so ala, nzalafu'n-mo non Zozi ko fite, yí mmowe abotile'n bo yí ti, yí taladié kókole'n wula yí. Pilati nwan: “Swanlan nun ahí o!”

⁶ Mo Nyanmian *teeyifve mgbain'n-mo non bé nzalafu'n-mo nwunlin yí'n, be le tetian nun kpa, bé nwan: “Be bóbo yí kolowa so, be bóbo yí kolowa so!”

Mo Zufu'n-mo hanlin so'n, Pilati nwan: “Emo muonun fá yí hó bóbo yí kolowa so, nan min die, min nnwun man ete mo ɔ'a yo ɔ.”

⁷ Zufu'n-mo nwan: “Ye le ye mala kon, mala so'n kele ke nan be kan ejole ete be tia Nyanmian Kpili. Yí koso ɔ'a han ejole ete ɔ'a tia Nyanmian, afi yí nwan ɔ ti Nyanmian Awa, yí ti, ɔ se ke be kun yí.”

⁸ Mo Pilati tli ejole so'n, esulo hanlin yí biegun kpa. ⁹ ɔ ko sa ko wolo awulo elo, ɔ ko bisa Zozi ke: “E fi nin?” Zozi ngo te yí so. ¹⁰ Pilati nwan: “Min ye e le kpinlin min'n? E nzi man ke min kuala ke min man be yaci wó, ese min kuala ke min man be bóbo wó kolowa so ɔ?”

¹¹ Mo Pilati hanlin so'n, Zozi nwan: “Se nan tunmin'n mo Nyanmian falí manlin wó nun ala a, e le man tunmin fí kón min so. Yí so ati, Kayifo mo yili min manlin wó'n, yí ete die mo ɔ'a yo'n tala wó die'n.”

¹² Ebele ala, Pilati le kponnde atin ɔ yaci Zozi. Mo Zufu'n-mo nwunlin yí so'n, be le tetian nun sele kpa, bé nwan: “Se e yaci swanlan ehi a, anun nan wo bé manngon y'ɔ le *Sezaa, afi swanlan biala mo bu yí nwon ke ɔ ti belemgin'n, anun ɔ kpo belemgin Sezaa.”

¹³ Mo Pilati tli ejole so'n, ɔ ko man be ko fa Zozi be non yí ko fite Zufu'n-mo anyunnun. Yí muonun koso ɔ ko tanlan yí bia nun aso, lika mo be tanlan be di ejole'n. Lika so'n, be le nyobue ndetele kpa ye b'a fa b'a sise asie nun anwon ke kalo. *Ebele amie nun anun, be fele yí “gabata”.

¹⁴ Cian so'n koso, yí alie cun an, anun ɔ ti Zufu'n-mo enwonmian ele cian. Anun senze nun a ju bé ti afian. Pilati ko fa ko to Zufu'n-mo anyunnun, yí nwan: “Emo belemgin nun ahí o!”

¹⁵ Mo Pilati hanlin so heleli bé'n, be le tetian nun, bé nwan: “Be hún yí! Be hún yí! Be bóbo yí kolowa so!”

Pilati nwan: “Yí ti, be bóbo emo belemgin'n kolowa so?”

Ebele ala, Nyanman teeyifube mgbain'n-mo nwan: "Yé belemgbin nun ala y'ò le *Sezaa, se e yí yí a, ye le man belemgbin fíí kón."

¹⁶ Ke be hanlin so yueli'n, Pilati manlin nzalafu'n-mo atin ke be bobo Zozi kulowa su. Ehi a, be ko so Zozi be non yi ko ho.

*Nzalafu'n-mo 'ba bobo Zozi kulowa su
(Matie 27.32-44, Maaki 15.21-32, Luku 23.26-43)*

¹⁷ Ehi, Zozi muonun su yi kulowa'n fi kulo nun aso o ko fite ko ho lika kon. Lika so'n, *ebele anie nun anun be fele yi "Gologota", yi bu y'o le ke "tile kango luka." ¹⁸ Ebele, nzalafu'n-mo ko bobo Zozi kulowa nun aso. Lika konmgbaba so'n, be ko bobo kodiawu nnyuan koso kulowa su, kon wo yi be so, kon koso wo yi fama so, ye Zozi wo be afian.

¹⁹ Pilati ko man be ko hele kalata be ko bo Zozi kulowa nun ati so ke: "Zozi m'o fi Nazaleti, Zufu'n-mo belemgbin." ²⁰ Zufu'n-mo doon kunngali ejole so'n mo be heleli'n, o sanlin ke lika mo be bobo Zozi kulowa nun aso'n mantan kulo'n kokoo. Ejole so'n koso, b'a hele yi *ebele anie nun, b'a hele yi *latin anie nun, ese b'a hele yi *geleki anie nun. ²¹ Mo Nyanman teeyifube mgbain'n-mo nwunlin ehale so'n, be holi toli Pilati a, be nwan: "Pilati, ahan a ngele man yi ke 'Zufu'n-mo belemgbin', nan ahan e heleli yi ke 'suanlan ehi nwan o ti Zufu'n-mo belemgbin.'"

²² Pilati nwan: "Mo m'an heleli'n, be ngaci man yi kon."

²³ Ehi, be ko bobo Zozi kulowa nun aso, be ko hye yi taladie'n-mo anun nwan be ko fa. Be nun kon biala ko nyan m'o fata o. O ko ha yi bubu'n. Taladie so'n koso, o fa yi anwunno dede m'o ju yi asi'n, o le man mgbali, be nwunlin yi wolologo konmgbaba. ²⁴ Mo nzalafu'n-mo hveli yi taladie ehunlin-mo anun yueli'n, be wo ebele kaan an, nunhan kon ko fa ko to yi manngon'n-mo anyunnun ke: "Ebia-mo, taladie kon ehi m'o wo ewa'n, nan be man ye sosua nun, nan be man ye hyoin tondo ye nwun suanlan m'o ko nyan yi o."

*Ehele Ejole nun anun, b'a hele ke:
*B'a hye min nwon ninnge'n-mo b'a fa,
ye b'a hyun tondo b'a fa min taladie'n.*

Ke o yoli mo ejole so'n kpunlin so nun anun. Mo nzalafu'n-mo yoli nun anun.

²⁵ Anun Zozi anin'n non yi nin anianman balasua'n non Kolopasi ayi Mali ye Mali m'o fi Magdala'n, be kwalaa be jiji Zozi kulowa nun anwon ebele. ²⁶ Mo Zozi nwunlin ke suanlan'n m'o kulo yi'n jin yi nin anwon ebele'n, o ko fele yi nin o ko han ko hele yi ke: "M mo, e 'nwun wo wa." ²⁷ M'o hanlin so yueli'n, o kpeli yi nyun suanlan'n m'o kulo yi'n koso anwon elo a, yi nwan: "E 'nwun wo nin." O fi ebele, yi suanlan'n fali yi nin holi yi awulo.

*Zozi ewue nun
(Matie 27.45-56, Maaki 15.33-41, Luku 23.44-49)*

²⁸ Mo Zozi hanlin so yueli'n, sian'n yi muonun o nian an, anun yi nwon ejole'n mo Ehele Ejole'n hanlin'n kwalaa a kpun so. Ebele ala, yi nwan: "Nzuho le kun min."

²⁹ Anun bua kon jin ebele, vinegili yi yi. Mo Zozi hanlin so nun ala, nzalafu'n-mo ko nian ebele be ko fa eminlan kon be ko bo vinegili so nun anun. Be ko sinnze yi baka kon ati. Baka so'n, be fele yi *Izopo. Be ko fa be ko han Zozi anwan. ³⁰ Mo vinegili'n hanlin yi noan yueli'n, yi nwan: "Sian die, o'a yue." Ke o hanlin so mo o 'si yi ti asi ala, o ko ha nun.

Nzalafu kon 'ba wo Zozi anvin nun aco

³¹ Cian mo be hunlin Zozi'n, yi alie cin an, o ti enwonmuan elie cian. Yi so ati, be mo b'a bobo be kulowa so'n, Zufu'n-mo ngulo man ke be fuin'n ka ebele dede *enwonmuan elie cian'n ju. Afi cian so'n ti cian kpili kpa. Ehi kwalaa ati, Zufu'n-mo seleli *Pilati ke o man nzalafu'n-mo bobu menian so'n-mo aja'n, nan be yi be kulowa nun aso. ³² Nzalafu'n-mo wali a, menian nnyuan'n mo b'a bobo be kulowa su Zozi anwon ebele'n, be ko li moa be ko bubu kon nun aja'n, ese be ko bubu kon'n koso die'n. ³³ Be nwan be 'bubu Zozi die'n, be 'ju yi nwon ebele a, anun o'a wu. Yi ti, b'a mmubu man yi ja'n. ³⁴ Ke o yoli so'n, nzalafu'n-mo anun kon fali yi aco'n woli Zozi anvin nun anun. Ebele ala, moja non nzue fi nun ko fite. ³⁵ Suanlan'n m'o le kan ejole ehi kwalaaatin'n, o'a nwun ninnge so'n-mo yi muonun yi nyunsu. Ye yi ejole'n m'o le kan'n koso ti ananhole. O si ke o le kan ananhole, o 'kan maan emo koso de di. ³⁶ Ninnge so'n yoli so, o man *Ehele Ejole'n lika m'o le kan ke: *B'a mmu man yi bowe konmgbaba cein anun*, o kpunlin su. ³⁷ Ese b'a hele wo lika fufole ke: *Be 'ba kaci be nyin suanlan'n mo be woli yi nvin nun anun aco nun anwon elo.*

*Zozi esie'n
(Matie 27.57-61, Maaki 15.42-47, Luku 23.50-56)*

³⁸ Ehi anzin, Zozefo m'o fi Alimate kulo nun aso'n, o holi seleli Pilati ke o 'fa Zozi fuin'n o 'ko a sie yi. Zozefo so'n, Zozi suanlan kon y'o le ye, nan koso, kemoo o sulo Zufu mgbain'n-mo nun ati, o nyi man yi nwon o ngele man. Ke o hanlin so nun ala, Pilati ko man yi atin. Zozefo ko a ko fa Zozi fuin'n ko ho. ³⁹ Ninkodemun mo cian kon kongoo o wali Zozi anwon ebele'n, yi koso o 'ba

a, ɔ le alufanlan kɔ yɔ tonun abulasan. ⁴⁰ Bɛ menian nnyuan, bɛ kɔ fa Zozi fuin'n, bɛ kɔ fa kisaan bɛ kɔ fufɔ yɔ nwon. Bɛ kɔ fa alufanlan sɔ'n bɛ kɔ gugua kisaan nun anun kɛ Zufu'n-mɔ 'sie sɔanlan an, bɛ yɔ yɔ'n. ⁴¹ Lika mɔ bɛ bubɔli Zozi kolɔwa nun asu'n, tola kɔn wɔ yɔ nwon ebele. Tola sɔ nun anun, seka fɔfɔle kɔn wɔ ebele, bɛ sieli man sɔanlan fii nun lɛ. ⁴² Kɛmɔ alie cin an, anun ɔ ti Zufu'n-mɔ enwɔnmian elie cian'n, mɔ ese seka'n kɔsɔ mantan bɛ nwon ebele ala'n, ɔ man bɛ hɔli sieli yɔ nun.

20

Zozi fi ewue nun ɔ 'ba tinnge

(Matie 28.1-8, Maaki 16.1-8, Luku 24.1-12)

¹ Ehi, mɔle'n ngelemɔ tutun kpa, anin mɔn nun anun yueli man titi, Mali m'ɔ fi Magdala'n kɔ jasu kɔ hɔ Zozi seka nun asu elɔ. ɔ 'kɔ a ju a, b'a kunndo ebɔta'n m'ɔ nyin seka nun anwan'n. ² Ehi a, ɔ le enwanndie ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Simɔn Pieli non sɔanlan'n mɔ Zozi kulo yɔ'n, yɔ nwan: "B'a yɔ yɛ Mun yɔ seka nun anun, yɛ nnwun man lika mɔ bɛ non yɔ a hɔ ɔ."

³ Mɔ bɛ tɔli ejɔle sɔ'n, sɔanlan sɔ'n non Pieli, bɛ kɔ jasu bɛ kɔ fa Zozi seka nun asu atun'n, bɛ le kɔ a nian. ⁴ Bɛ munnyuan bɛ 'kɔ a, anin bɛ le nwanndi. Nan kɛmɔ sɔanlan kɔn'n kɔala nwanndi tala Pieli'n, ɔ kɔ yaci yɔ kɔ hɔ, ɔ kɔ li mɔa kɔ ju seka nun asu elɔ. ⁵ Kɛ ɔ 'ju ebele ala, ɔ kɔ han yɔ nwon asi kɔ nian kunman nun anun. ɔ 'nian an, etanlan'n mɔ bɛ fali bɛ sieli Zozi'n gua ebele, kɔsɔ ɔ'a nju man kunman nun anun. ⁶ Simɔn Pieli juli ebele a, ɔ kɔ ju kunman nun anun. ɔ 'nian an, kisaan'n mɔ bɛ fali fɔfɔli Zozi anwon'n gua asi ebele. ⁷ Ese ɔ 'tɔ yɔ nyin an, ɔ kɔ nwan etanlan'n mɔ bɛ fali guali yɔ ti'n, b'a bubu ɔ gua yɔ lika die angɔnmun. ⁸ Kaan cɛ, sɔanlan'n m'ɔ lili mɔa juli seka nun asu'n kɔsɔ kɔ ju nun. Kɛ sɔanlan sɔ'n 'nwan yɔ sɔ ala, ɔ'a nwan kɛ Zozi fi ewue nun ɔ'a tinnge. Ebele ala, ɔ kɔ le Zozi kɔ li. ⁹ (Mele sɔ'n kɔsɔ, Ebele Ejɔle'n lika'n m'ɔ kele kɛ se Zozi wu a, ɔ 'tinnge'n, anin yɔ menian'n-mɔ tɔli man yɔ bɔ.) ¹⁰ Yɛ bɛ munnyuan bɛ salɔ hɔli awulo ɔ.

Zozi 'ba yɔ yɔ nwon kele Mali m'ɔ fi Magdala'n

(Matie 28.9-10, Maaki 16.9-11)

¹¹ Mɔ Zozi menian nnyuan'n 'sa kɔ awulo'n, anin Mali jin seka nun anwon ebele, ɔ le sun. Temɔn mɔ ɔ 'su'n, ɔ kɔ han asi ɔ kɔ nian kunman nun anun. ¹² ɔ 'nian an, anin nyanmiansɔ mmɔfɛ nnyuan, bɛ wowula taladie nvufue hyhyein, bɛ titi lika mɔ bɛ tɔli Zozi'n. Kɔn ti yɔ ja ngɔa yɛ kɔn ti yɔ ti sɔbɔ.

¹³ Mɔ mmɔfɛ'n-mɔ nwanlin Mali'n, bɛ nwan: "Balasua, nzuke ati yɛ ε le sun ɔ?"

Mɔ Mali tɔli kosuan sɔ'n, yɔ nwan: "B'a yɔ mɔn Mun ewa, mɔn nnwun man lika mɔ bɛ non yɔ a hɔ ɔ." ¹⁴ M'ɔ hanlin sɔ heleli mmɔfɛ'n-mɔ yueli'n, ɔ 'tɔ yɔ nyin yɔ nzin an, Zozi jin yɔ nwon ebele, nan kɔsɔ Mali a nnwun man kɛ yɔ ɔ.

¹⁵ Zozi kɔ bisa yɔ kɛ: "Balasua, nzuke ati yɛ ε le sun ɔ? ε le kpɔndɛ nwan?"

Mali jɔnlin kɛ sɔanlan'n m'ɔ di tola nun anun junman nun ɔ. Yɔ nwan: "Yemunlin, se wɔ yɛ a yɔ yɔ ewa a, anun kele mɔn lika mɔ e sieli yɔ'n maan n gɔ n vɔ."

¹⁶ Mɔ Mali hanlin sɔ yueli'n, Zozi kɔ fele yɔ: "Mali!"

Mali kɔ kpɛ yɔ nyin ɔ 'nian an, Zozi jin yɔ nwon ebele. Ebele ala, Mali kɔ tian kɔ kpayi yɔ: "Labunin, wɔ ahi?" (Labunin'n ti *ebele anie, yɔ bɔ y'ɔ le kɛ sɔanlan m'ɔ kan Nyanmian anwan ejɔle kele menian.)

¹⁷ Sian'n mɔ Mali hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ tutu ɔ 'kɔ a tɔ yɔ nun. Zozi nwan: "N'ε kan mɔn, ɔ sanlin kɛ n volɔ n gɔli man mɔn Si anwon elɔ. Nan kɔ, kɔ han kele mɔn menian'n-mɔ kɛ mɔn fɔ mɔn kɔ mɔn Si m'ɔ tɔ emɔ kɔsɔ Asi nun anwon elɔ, mɔn fɔ mɔn kɔ mɔn Nyanmian m'ɔ tɔ emɔ kɔsɔ Nyanmian nun anwon elɔ."

¹⁸ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, Mali kɔ hɔ kɔ tɔ Zozi menian'n-mɔ, ɔ kɔ bɔ bɛ amannie, yɔ nwan: "Anianman-mɔ, m'an nwan yɛ Mun!" Ebele ala, ɔ kɔ sɔsɔ sɔ kɔ han mɔ Zozi hanlin heleli yɔ'n kɔ hele bɛ.

Zozi 'ba yɔ yɔ nwon kele yɔ menian'n-mɔ

(Matie 28.16-20, Maaki 16.14-18, Luku 24.36-49)

¹⁹ Mɔle cian kɔnmɔba sɔ'n nɔsɔba, kɛmɔ Zozi menian'n-mɔ sulo Zufu mgbain'n-mɔ nun ati, bɛ kwalaa bɛ kɔ tɔ bɛ nwon anwan nun sua kun anun. Bɛ wɔ ebele kaan ala, Zozi kɔ fite bɛ nun ebele, ɔ jin bɛ kwalaa bɛ afian, yɔ nwan: "Emɔ mɔn bɛ lua cici bɛ nwon!" ²⁰ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ fa yɔ sa'n-mɔ anun non yɔ nwan nun anun kafɔan'n kɔ hele bɛ. Mɔ menian'n-mɔ nwanlin yɛ Mun'n, bɛ lili fe kpili kpa.

²¹ Ese bɛ wɔ ebele kaan an, Zozi nwan: "Emɔ mɔn bɛ lua cici bɛ nwon! Kɛ mɔn Si sɔanlin mɔn'n, mɔn kɔsɔ mɔn sɔan emɔ."

²² Mɔ Zozi hanlin sɔ mɔ yɔ nwan tɔli'n, ɔ kɔ fita bɛ nwon, yɔ nwan: "Emɔ nyɔn Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n. ²³ Menian mɔ emɔ kɔ fa bɛ ete'n kɔ hye bɛ'n, bɛ 'nyan ete face, nan bɛ mɔ yɛ emɔ a nva man bɛ ete nun a nje man bɛ'n, bɛ nnyan man ete face."

Zozi 'ba yi yi nwon kele Toma

²⁴ Mɔ Zozi 'ba yi menian'n-mɔ anwɔn ebele'n, anɔn Toma (mɔ be fele yi Nda'n) nɔnɔn man ebele bie. Toma sɔ'n, ɔ wɔ Zozi menian bulu nɔn nnyuan nɔn anun. ²⁵ Mɔ Toma hɔli dede m'ɔ wali'n, yi manngɔn'n-mɔ nwan: "Y'a nwon yɛ Mun!"

M'ɔ tɔli ejɔle sɔ'n, ɔ ngo le ngo li man, yi nwan: "Mɔn die, se m'an nwon man yi sa nɔn anun kafɔan'n, se m'an nva man mɔn sa'n m'an ngan man yi kafɔan'n, ese se m'an nva man mɔn sa'n m'an nwula man yi nwin nɔn anun an, mɔn nne mɔn nni man le."

²⁶ Ehi anzin mɔle kɔn, ese Zozi menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ yia sua sɔ nɔn anun bieku, be kɔ tɔ be nwon anwan nɔn. Sian die, anɔn Toma wɔ be nɔn ebele bie. Be wɔ ebele kaan an, Zozi kɔ fite bɛ, ɔ jin bɛ afian ebele. Yi nwan: "Emɔ mɔn bɛ loa cici bɛ nwon!" ²⁷ M'ɔ hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ kpɛ yi nyɔn Toma anwɔn elɔ, yi nwan: "Toma, fa wɔ sa'n bala nɔn kan mɔn sa nɔn anun nɔn, ese tinngɛ wɔ sa'n fa wula mɔn nwin nɔn anun. N'ɛ su akpɔlɔwa, nan de di."

²⁸ Mɔ Toma nwonlin yi sɔ'n, yi nwan: "Mɔn Mun, mɔn Nyanman!"

²⁹ Zozi nwan: "Kɛmɔ a nwon mɔn'n, sian die, ɛ de di? Nyila hɔn bɛ mɔ b'a nwon man mɔn kɔsɔ b'a le mɔn b'a li'n."

Kalata ehi abɔ'n

³⁰ Yi menian'n-mɔ anyunnun, Zozi yɔli asinbenwɔn ninngɛ mmiekun-mɔ dɔn mɔ b'a ngele man yi kalata ehi anun. ³¹ Nan mɔ b'a hele yi kalata ehi anun'n, b'a hele maan emɔ de di ke Zozi yɛ ɔ ti *Kilisi'n, yi yɛ ɔ ti Nyanman Awa nɔn ɔ. ɔ man se emɔ de yi di a, emɔ nyan ngwan wɔ yi dunman nɔn.

21*Zozi 'ba yi yi nwon kele yi menian'n-mɔ anun nɔv.*

¹ Ehi anzin, cian kɔn Zozi kɔ yi yi nwon bieku kɔ hele yi menian'n-mɔ. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun yi menian'n-mɔ wɔ Galile asue'n mɔ be fele yi Tibeliadi nɔn anwan. E' nwon ke ɔ kpɔnlin yɔli yi nwon heleli bɛ'n. ² Anun Simɔn Pielɔ nɔn Toma mɔ be fele yi Nda'n, ɔ nɔn Natanaye m'ɔ fi Kana, Galile mɔn nɔn anun'n yɛ bian Zebede amma'n-mɔ, ɔ nɔn Zozi menian nnyuan bieku, bɛ kwalaa bɛ gua asue nɔn anwan ebele. ³ Be wɔ ebele kaan an, Simɔn Pielɔ nwan: "Mɔn nianman-mɔ, mɔn 'kɔ a gua dada."

Pielɔ anwan a ndɔ man, bɛ kwalaa bɛ nwan: "Yɛ nɔn wɔ kɔ." Ebele ala, be kɔ hɔ be kɔ fɔ elɛɛ kɔn anun. Cian sɔ'n kɔngɔɛ, be ngo hyi man ejue fii.

⁴ Be gualɔ dada'n dede mɔ alie hɔnlin'n, Zozi kɔ a asue nɔn anwan ebele, nan kɔsɔ yi menian'n-mɔ a nwon man ke yi ɔ. ⁵ Ehi a, Zozi kɔ bisa bɛ ke: "Mɔn mma-mɔ, emɔ a hyi ejue ɔ?"

Bɛ nwan: "Cɛɛɛ."

⁶ Zozi nwan: "Emɔ gɔa dada nɔn elɛɛ'n fama sɔ, nɔn emɔ 'ba hyi ejue." Mɔ yi menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ li sɔ. Be kɔ gua dada'n. Sakpa kɔsɔ, be 'gua yi ebele a, be kɔ hyi ejue ngonmɔn, be nwon man ke be kpɔn be yɔ yi ɔ. Be cɔn yi a, ɔ njɔn man.

⁷ Mɔ suanlan'n mɔ Zozi kulo yi'n nwonlin yi sɔ'n, yi nwan: "Yɛ Mun ɔ!"

Mɔ Simɔn Pielɔ tɔli ke yi nwan: "Yɛ Mun ɔ!", ɔ kɔ wula yi taladie'n, afi anun yi nwon gua sɔ. Ebele ala, ɔ kɔ hulu kɔ tɔ asue nɔn anun. ⁸ Lika mɔ be wɔ'n kɔsɔ nɔn fie a nwa man. ɔ 'ba yɔ kɔ yɔ metɔli eya kɔn. Zozi menian nga'n-mɔ hah elɛɛ nɔn anun, be hyɔhyɔnlin dada'n dede bɛ wali sili asi, ejue yi yi tekeɛ.

⁹ Mɔ be sili asu'n, be nwan an, anun b'a huan sɔn ebele, ejue la sɔ yɛ kpaɔn kɔsɔ la yi nwon ebele. ¹⁰ Zozi nwan: "Ejue'n mɔ emɔ a hyi yi kɔkaala'n, be fá bie be bála."

¹¹ Simɔn Pielɔ kɔ fɔ elɛɛ nɔn anun, ɔ kɔ hyɔn dada'n mɔ ejue mgbili mgbili yi yi'n kɔ gua asi, Yi kwalaa ti ejue eya kɔn abulanun nɔn nsan. Be hyɔli ejue nwala kpa, kɔsɔ dada nɔn a ndɔti man. ¹² Zozi nwan: "Emɔ bála a li like." Yi menian sɔ'n-mɔ fii a ngwala a mma yi bɔbɔ ke: "Nwan suanlan die y'ɔ le wɔ?" ɔ sanlin ke bɛ kwalaa be sɔ ke yɛ Mun ɔ. ¹³ Zozi kɔ hɔ sɔn nɔn anwɔn elɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ fa kpaɔn'n nɔn ejue'n kɔ hye kɔ man bɛ. ¹⁴ Ke Zozi fi ewue nɔn tinngeli'n, yi kpɛ nsan asu mɔ ɔ 'yi yi nwon kele yi menian'n-mɔ nɔn ahi.

Zozi 'ba han ejɔle kele Pielɔ

¹⁵ Mɔ be lili like'n yueli'n, Zozi kɔ bisa Simɔn Pielɔ ke: "Zɔan awa Simɔn, asu ɛ kulo mɔn kpa tala ehulo'n mɔ menian ehi-mɔ fa kulo mɔn nɔn ɔ?"

Simɔn nwan: "Yuo o! Yɛ Mun, ɛ sɔ ke mɔn kulo wɔ."

Zozi nwan: "Se ɛ kulo mɔn an, anun nɔn mɔn mɔn mma'n-mɔ asu."

¹⁶ Be wɔ ebele kaan an, ese Zozi kɔ fele Simɔn Pielɔ bieku, yi nwan: "Zɔan awa Simɔn, asu ɛ kulo mɔn ɔ?"

Yi nwan: "Yuo o! Yɛ Mun, ɛ sɔ ke mɔn kulo wɔ."

Zozi nwan: "Anun nɔn mɔn mma'n-mɔ asu."

¹⁷ ɔ wɔ ebele kan an, ese ɔ kɔ fele Simɔn Pielɔ bieku, yi nwan: "Zɔan awa Simɔn, asu ɛ kulo mɔn ɔ?" Yi kpɛ nsan nɔn asu mɔ Yɛ Mun hanlɔn ke: "Zɔan awa Simɔn, asu ɛ kulo mɔn ɔ?"

Pielɩ anwɔn kɔ bubu yí, yí nwan: “Yé Mɩn, ɛ sɩ ejɔle biala, ɛ sɩ ke mɩn kulo wó.”

Zozi nwan: “Anɩn nɩan mɩn mmɔa'n-mɔ asu.” ¹⁸Mɩn kan yí ananhɔle mɩn kele wó ke, daba, mɔ anɩn ɛ tɩ kpafele'n, wó ngɔnmɩn yê ɛ fa wó beletɩ'n ɛ cɩ wó nwɔn sɔ, ɛ kɔ lika mɔ ɛ kulo ɔ. Nan mɔ ɛ 'ba ya awɔlɔwa'n, ɛ 'ba kuku wó sa'n-mɔ asu maan sɔanlan fɔfɔle fa beletɩ'n cɩ wó nwɔn sɔ, ɔ fa wó kɔ lika mɔ ɛ ngulo man ke ɛ kɔ'n. ¹⁹Zozi le kan sɔ kele ke be 'ba cɩcɩ Pielɩ, be kele yí ahɔlɔwa dede be kun yí, nán ɔ fa ewue sɔ'n ɔ wula Nyanmɩan anunminnyanmɔn. Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yuelɩ'n, yí nwan: “Simɔn, si mɩn sɔ!”

²⁰Pielɩ kɔ tɔ yí nyɩn yí nzɩn, ɔ 'nɩan an, anɩn sɔanlan'n mɔ Zozi kulo yí'n si bé sɔ. Sɔanlan sɔ'n y'ɔ le mɔ be 'di *Pakɩ alɛ'n m'ɔ hyalɩ yí nwɔn Zozi anwɔn ebele ɔ bisalɩ yí ke: “Yé Mɩn, nwan sɔanlan dɛ yê ɔ 'ba yɩ wó man ɔ?”. ²¹Mɔ Pielɩ nwunlɩn ke sɔanlan sɔ'n si bé sɔ'n, ɔ kɔ bisa Zozi ke: “Yé Mɩn, yí dɛ, nzu ejɔle yê ɔ 'tɔ yí ɔ?”

²²Zozi nwan: “Sɛ mɩn kulo ke ɔ nyan ngɔan dede ɔ ju mɩn ewale cɩan an, asu wó ejɔle wɔ nun ɔ? Wó lɩlɩ si mɩn sɔ!” ²³Ejɔle'n kɔ te anianman'n-mɔ afian elɔ ke bé nwan Zozi sɔanlan sɔ'n dɛ ɔ ngɔ wu man lé. Kɔsɔ Zozi a ngan a ngele man Pielɩ ke ɔ ngɔ wu man le, nan Zozi nwan: “Sɛ mɩn kulo ke ɔ nyan ngɔan dede ɔ ju mɩn ewale cɩan an, asu wó ejɔle wɔ nun ɔ?”

²⁴Zozi sɔanlan sɔ'n lɩlɩ yê ɔ'a nwun ejɔle sɔ'n-mɔ ɔ'a hele ɔ'a sie ɔ. Yê ye sɩ ke ejɔle'n mɔ ɔ'a han'n tɩ ananhɔle.

Kvalaa kvalaa

²⁵Zozi yɔlɩ asinbenwɔn ninnge dɔɔn kpa mmiekun-mɔ. Nan se be le tɔa kon biala be kele a, yí nwɔn kalata mɔ be 'kele'n, mɩn de mɩn di ke ɔ nzɔn man mɩn nɩn anun.

ZOZI MMƏFUE'N-MƏ JUNMAN'N

M'ə wə nun'n

Luku kalata'n m'ə tian yí nnyuan'n m'ə heleli'n y'ə le ehi. Kalata sə nun anun, Luku man ye nwun ke ə kpınlın yəli mə Zozi mməfue'n-mə fi Zoluzalemən kulo nun asə ebele, be həli bəli Ejölekpa'n *Ləmən belemgbin mən'n lika dəən be bəli Asən'n. Kalata sə'n tı cunnjn kpa, ə sanlın ke ə bəka yé maan ye tı Zozi mməfue'n-mə kalata'n-mə mə be heleli nun abə.

Luku a hye yí kalata nun anun nsan. Alıməa die'n (yí tı 1-7) kan nınge mə mməfue'n-mə yəli wə Zoluzalemən ebele nun anwən ejəle. Mə Zozi fəli həli nyanmiansə'n, Wawə Nwannan-nwannan fi nyanmiansə wəli jinlanlın mməfue'n-mə anzın. Ə manlın bə tunmin maan be bəli Ejölekpa'n. Zoluzalemən Asən'n teleli nde-nde, sunnzun mə anın Zufə mgbain'n-mə le keke bə ahələwə ə.

M'ə tə sə nnyuan'n (yí tı 8-12), Luku le kan nınge mə mməfue'n-mə yəli wə Zude nun Samalı mən nun anun nun anwən ejəle. Mə Zufə mgbain'n-mə manlın be hunlın Zozi suanlan'n m'ə li Etien'n, bə nun kən, be fele yí Səlv, ə heleli Zozi menian'n-mə ahələwə kpili kpa. Yí be-yue-asie, Zoluzalemən Asən'n mma'n-mə bəli asanndie həli Zude nun Samalı mən nun anun. Yé Mın Zozi yılı yí nwən heleli Səlv, ə feleli yí ke ə káci yí bəfue wə bə mə be tı man Zufə'n-mə afian. Ehi anzın, Səlv falı dunman Pəlv. Asannan nán Luku a han Pəlv junman nun anwən ejəle'n, ə le kan Pəli die nun anwən ejəle, ə nən ke ə kpınlın yəli mə alıməa mma'n-mə mə be tı man Zufə'n kacili Zozi menian wə Zude mən nun, ə nən Antiosə kulo nun asə ebele'n.

Kalata'n lika nga'n (yí tı 13-28), Luku le kan Pəlv anwən ejəle. Pəlv tılı atın ngəkən fā nsan ə həli bəli Ejölekpa'n *Ləmən belemgbin mən'n lika dəən. Anın Pəlv le menian dəən be bəka yí be di yé Mın junman'n. Bə nun mmie-mə y'ə le Baanabası, Silası, Timote, Titi, Apolosə ə nən Maaki. Pəlv atın'n mmie-mə m'ə tılı'n, Luku nun yí y'ə həli ə. Yí tı yé yí muonun, ə le kan yí kalata nun anun ke "yé" nın ə. Pəlv bəli Asən'n kulo mgbili dəən asə. Be heleli yí ahələwə kpa, esə emian tılı yí. Nan kəsə, ə bəli məndınlın ə lili junman manlın yí Mın Zozi. Kalata nun aɡualie nun, Luku le kan ke ə kpınlın yəli mə Pəlv jılı Ləmən kulo nun asə ələ'n.

¹ Teofli,

Nınge kəalaa mə Zozi yəli, ə nən m'ə heheleli yí ngelemə nun ² dede m'ə jılı cıan m'ə fəli həli nyanmiansə'n, m'an han yí nwən ejəle mın alıməa kalata nun anun. Asannan nán Zozi a fə a hə nyanmiansə'n, Wawə Nwannan-nwannan tunmin nun, ə heheleli yí mməfue'n-mə m'ə feleli bə yí nwən nun atın'n. ³ Mə menian'n-mə hunlın yí yueli'n, ə buli atın ngacile dəən asə ə yılı yí nwən ə heleli yí mməfue'n-mə maan be nwnlın yí ke ə fi ewue nun ə'a tınge sakpa. Ə yılı yí nwən ə heleli bə dede cıan abulanan, esə ə hanlın Nyanmian Belemgbin Mən nun anwən ejəle ə heleli bə. ⁴ Elehən kən, anın Zozi nən yí mməfue'n-mə le didi, ə kə han kə hele bə ke: "Nán man emə fi Zoluzalemən ewa be kə məa. Nan emə tánlan be nwónndə like'n mə Sıe nun a fa a bə emə anəhəba mə n ganlın yí nwən ejəle n geleli emə'n. ⁵ Ə sanlın ke, Zvan a sənün menian'n-mə asue nun, nan emə die, ə ka kaan, be 'ba fa Wawə Nwannan-nwannan be sənün emə."

Zozi 'ba fə kə nyanmiansə

⁶ Mə Zozi hanlın sə yueli'n, yí mməfue'n-mə mə anın b'a yia yí nwən ebele'n kə bisa yí ke: "Yé Mın, asə mele sə nun anun yé e' sesie Izalayə belemgbin mən'n biekun ə?"

⁷ Zozi kə bua bə ke: "Mele'n nən cıan'n mə Sıe'n muonun tunmin nun ə'a hele'n, nán emə ejəle ə. ⁸ Nan Wawə Nwannan-nwannan'n 'ba a emə sə ə wowula emə tunmin. Ebele nun anın, emə 'ba li mın nwən adanzie wə Zoluzalemən kulo nun asə ewa, Zude nun Samalı mən nun anın lika kəalaaatın, esə dede ə kə ju mən nun ati ələ ebue kən kəalaaatın."

⁹ Mə Zozi hanlın ejəle sə'n yueli'n, be 'nian an, anın ə le fə kə nyanmiansə. Ebele ala, bəle kən kə fəfə yí nwən ə kə fia bə nyın. ¹⁰ Mele mə Zozi 'fə kə mə anın yí mməfue'n-mə te nıan anwunno'n, kunnmga ala menian nnyuan kə fite fite bə nwən ebele. Menian nnyuan sə'n-mə wowula taladie nvufue. ¹¹ Be kə bisa Zozi mməfue'n-mə ke: "Galile amma, ə yə se mə emə jijn ewa be le nıan anwunno ə? Zozi m'ə fi emə afian ewa ə'a fə ə'a hə nyanmiansə'n, ə 'ba sa ba ke emə a nwun yí ke ə le fə kə'n."

Zudası ngacifue'n

¹² Mə menian nnyuan sə'n-mə hanlın sə'n, Zozi mməfue'n-mə fi bəka'n mə be fele yí "Olıvə bəka" nun asə be kə ju. Be kə sa be kə hə Zoluzalemən. Bəka sə'n nən Zoluzalemən afian tı kə yə cilo kən. ¹³ Mə be jılı Zoluzalemən ebele'n, be kə hə kə fə awaa nun asə, be kə wəlv sua'n mə be yia nun titi nun anın. Bə mə be həli yialı sua nun anın'n y'ə le Pəli, Zvan, Zəaki, Andele, Filipə, Toma, Baatelemin, Matie, Alife awa Zəaki, Simən m'ə kpəndə yí mən'n fanwəndi'n

o non Zvakı awa Zudi. ¹⁴ Be yia daa be yo asonun, be non mmalasua'n-mo non Zozi anin Mali o non Zozi anianman mmelenzua'n-mo.

¹⁵ Elehon kon be yiali, be menian ko yo eya kon abulaa, Pielı jasolu a, yi nwan: ¹⁶ "Anianman-mo, ejole mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n hanlin mo wo Ehele Ejole nun anun'n, o di ke o kpın sv. Wawe Nwanzan-nwanzan'n nanndılı belemgin Davidi sv o hanlin Zudası anwon ejole. Zudası so'n y'o kpeli atın maan be hylı Zozi o. ¹⁷ Anın Zudası wo ye fa nun anın bie. Junman'n mo ye le di yi ewa'n, anın o di bie. ¹⁸ Yi busufoe nyolie nun anwon esika mo be tualı be manlin yi'n, o falı tolı ebo kon. Ebo so nun asu, o ko fu anwunno o ko lua yi ti asi o ko to ası, yi nyaa kwalaa ko tulu. ¹⁹ Ejole so'n, Zoluzalemın menian'n-mo kwalaa tılı. O man be anıe nun anun, b'a fele ebo so'n 'Hakeldama'. Hakeldama'n, yi bu y'o le ke: 'moja ebo'.

²⁰ "E' nwun Zudası anwon ejole'n mo belemgin *Davidi helelı wo Izalaye ejue etwe kalata nun anun'n:

Man yi awulo'n há to,

nán man svanlan fıı tanlan nun.

Ese b'a hele wo kalata so nun anun biekun ke:

Man svanlan fıföle káci yi.

²¹ "Ehıka ati, o di ke svanlan kon fa yi nwon bo ye o di ye Mun Zozi ewuetınge nun anwon adanzi. ²² Svanlan so'n, o yo be mo be si ye so nun anun kon, sunmın temon mo Zvan sonunlin ye Mun Zozi, m'o sısınlin kulo kulo'n-mo asu, dede o juli cıan m'o folı hılı nyanmıanso'n."

²³ Mo Pielı anwan tılı'n, be ko sie menian nnyuan ebele. Be fele kon Zozefu. Kon'n kusı li Matiası. Zozefu a, yi dunman biekun y'o le Baasabası mo ye be tonlin yi Zusutusı'n. ²⁴ Mo be sieli menian nnyuan so nun ebele'n, be kwalaa be ko yo asonun. Be nwan: "Ye Mun, wo mo e sı menian'n-mo kwalaa ahonlin nun anun ejole'n, menian nnyuan ehı, kele ye nunhan'n mo a yi yi ke ²⁵ o káci Zudası mo o'a yaci Zozi mmofue junman'n o'a bo yi ti yi lıka m'o kulo'n."

²⁶ Ehı a, be ko hyın tondo, o ko to Matiası sv. O fi ebele ye be falı Matiası be solı mmofue bulu non kon nun asu o.

2

Wawe Nwanzan-nwanzan'n ewale'n

¹ Ehı, mo *Pantekoto fetı cıan'n jılı'n, Zozi menian'n-mo kwalaaatın yiali lıka kon. ² Konmgbı ala, be ko ti like nun angan ke anwonman m'o le tu sele kpa o. O fi anwunno huuu, o ko wolo sua'n mo menian'n-mo gua nun nun anun. ³ Be 'nıan an, sın tofeleman-mo. Be ko tıti be nwon nun, be ko tetanlan be nun kon biala ati nun asu. ⁴ Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko wolo be kwalaa be nun kpa bokoo. Ebele ala, be le kan anıe ngacile ngacile mo Wawe nun a fa a wula be nun kon biala anwan ke o hán'n.

⁵ O 'ba yo so'n, anın Zufu'n-mo mo be felı Nyanmıan kpa'n fi mán mán'n kwalaa anun ba a, be wo Zoluzalemın ebele. ⁶ Mo be tılı like so nun angan'n, be ko tutu be ko ho ko yia yi bu elo. Ejole'n ko sin be kwalaa be nwon dede o ko bu sv. O sanlin ke, anıe ngacile ngacile mo Zozi menian'n-mo le kan'n, be mo b'a yia ebele nun anun kon biala ti ke yi kulo anıe ye be le kan o. ⁷ Ejole'n ko sin be nwon ese o ko yo be enyınmın. Be nwan: "Menian ehı-mo mo be le kan anıe ngacile ngacile'n, asu be kwalaa be ti man Galile mán nun anın menian o? ⁸ Nan o yo se mo afı ye nun kon biala ti ejole'n mo be le kan wo ye kulo anıe nun anın? ⁹ Ye nun mmie-mo fi Paati non Medi non Elamın mán nun. Mmie-mo fi Mezopotamın mán nun, Zude non Kapadoso mán nun, Pın non Azi mán nun, ¹⁰ Filizi non Panfilı mán nun, Ezipiti mán nun non Libi mán nun anın kulo'n mo be fele yi Silenun nun afan nun. Nyofue'n mo be fi Lomın kulo nun aso'n, ¹¹ b'a wo mmie-mo Zufu, mmie-mo kusı ti man Zufu, nan kusı be ko Zufu'n-mo asonun bie. Mmie-mo fi Keletı non Alabı mán nun. Kusı afı, Nyanmıan asınbenwon nınge'n-mo anwon ejole'n mo be le kan'n, ye kwalaa ye ti wo ye kulo anıe nun anun!"

¹² Ejole'n ko sin be kwalaa be nwon dede o ko bu be nwon sv. Be ko bisa bisa be nwon ke: "Ejole ehı abo kele se?" ¹³ Mmie-mo 'bisa kosuan ehı a, anın mmie-mo kusı le kan be gulo Zozi menian'n-mo anwon ke: "Ehı-mo, b'a non nzan b'a bu kpa bokoo!"

¹⁴ Mo menian'n-mo 'kan so'n, Pielı non mmofue bulu non kon'n ko jası ko jinlan. Pielı ko kuku yi noan sv o ko han ko hele be ke: "Emo Zufu'n-mo non emo kwalaa mo be wo Zoluzalemın ewa'n, emo yo anzwe be tie ejole'n mo mın 'ba han mın kele emo'n kpa. ¹⁵ Menian ehı-mo mo emo jonlin ke b'a non nzan b'a bu'n, be nononlin man nzan be bılı man. O sanlin ke, be le mo b'a bo ngelemo döe ngwanlan o. ¹⁶ Nan ejole'n mo kpomanfue Zowe hanlin yi daba daba'n, ejole so'n ye o le kpın sv sian nun o. Kpomanfue Zowe hanlin ke Nyanmıan nwan:

17 Mele kasian nun anın, mın 'ce mın Wawe'n

mın man kulo svanlan dasannın biala.

Mın 'fa mın nwan ejole'n mın wula

emo amma mmelenzua non mmalasua'n-mo anwan

maan be kan.

*Min 'ba man emɔ mgbafɛle'n-mɔ
nwun ninngɛ'n-mɔ Wawɛ nun.*

Min 'ba hun emɔ mmiliwa'n-mɔ elalɛ.

¹⁸ *ɔ ti ananhɔlɛ, mɛlɛ sɔ nun anun,
mɔn 'ce mɔn Wawɛ'n mɔn man
mɔn ngɔa mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ.*

*Min 'ja mɔn nɔan ejɔle'n mɔn wula bɛ nɔan
maan bɛ kan.*

¹⁹ *Min 'ba man asinbɛnwɔn ninngɛ fite fite
anwunno ɛlɔ.*

*Esɛ mɔn 'ba man asinbɛnwɔn ninngɛ fite fite
asɛ nɔn asv ɛwa.*

*Menian'n-mɔ 'ba nwun moja,
sɔn nɔn ewusanlan minndominndo.*

²⁰ *Asannan nán yɛ Min cian nɔn a ju'n,
cian sɔ'n m'ɔ ti anunminnyanmɔn cian kpili'n,
senzɛ'n b'a lu tuun,
sala'n kɔsɔ 'ba kaci kɔkɔlɛ kɛ moja.*

²¹ *Cian sɔ'n, wɔ biala
mɔ ɛ kɔ sun kɔ fɛlɛ yɛ Min'n,
ɛ 'nyan wɔ ti."*

²² Esɛ Pielɛ nwan: "Izalayɛ amma, emɔ tíe ejɔle'n mɔ mɔn 'ba han mɔn kele emɔ'n kpa. Emɔ muonun si, Nyanmian a man emɔ a nwun yí kɛ Zozi m'ɔ fi Nazalet'i n ti swanlan m'ɔ le tunmin. Nyanmian a man Zozi a yɔ asinbɛnwɔn ninngɛ mgbili mgbili kpa emɔ afian ɛwa. ²³ B'a yí Zozi b'a man emɔ. Nan kɔsɔ Nyanmian yɛ ɔ lili mɔa ɔ sesielɛ yí sɔ ɔ. Emɔ nɔn etɛfɔɛ'n-mɔ, b'a bubɔ yí kɔlɔwa sɔ b'a hun yí. ²⁴ Nan kɔsɔ Nyanmian a le yí fi ewue asa nun maan ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ. ɔ sanlɔn kɛ, ewue le man atɔn ɔ nɔi man yí nzie man. ²⁵ Afi belemgbin *Davidi hanlɔn Zozi anwɔn ejɔle kɛ:

Min susu mɔn ti mɔn gua yɛ Min sɔ mɛlɛ biala.

ɔ di mɔn nzin, mɔn nwɔn nwɔsɔ man mɔn.

²⁶ *Ehika ati, mɔn di yí nwɔn fɛ kpa
mɔn ahɔnlin nɔn anun, mɔn tɔ yí nwɔn ejue.*

*Afi mɔn si kɛ sɛ ewue kun mɔn bɔbɔ a,
n ne anyindasvɛ.*

²⁷ *ɔ sanlɔn kɛ, ɛ ngɔ yaci man mɔn ɛbɔlɔ ɛlɔ,
ɛ ngɔ man wɔ anwɔntɛ swanlan nɔn anwɔnnaan'n
ngɔ kpɔlɔ man.*

²⁸ *ɛ 'man mɔn nyan ngɔan
mɔn di fɛ wɔ wɔ nyunnun.*

²⁹ "Anianman-mɔ, mɔn 'ba han belemgbin Davidi anwɔn ejɔle kɔn mɔn kele emɔ yuein. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le kɛ Davidi a wu, b'a sie yí. Ene nɔn ene yí seka'n tɛ wɔ yɛ afian ɛwa. ³⁰ Nan anun Davidi ti Nyanmian kpɔmanfɔɛ. ɔ si kɛ Nyanmian a bɔ yí anɔhɔba ɔ'a han ndá ɔ'a tɔ sɔ kɛ ɔ 'man yí mma'n-mɔ anun kɔn tanlan belemgbin bia nɔn asɔ. ³¹ Davidi lili mɔa ɔ nwunlin Izalaye Belemgbin Ngoandefɔɛ'n m'ɔ ti *Kilisi nɔn ewuetinngɛ'n, nán ɔ'a han yí nwɔn ejɔle kɛ:

*B'a nyaci man yí maan ɔ'a nga man ɛbɔlɔ,
ɛsɛ yí nwɔnnaan nɔn a mgbɔlɔ man seka nɔn anun.*

³² "Zozi anwɔn ejɔle yɛ anun Davidi le kan ɔ. Yɛ mɔ yɛ gua ɛwa'n, yɛ kwalaa yɛ di adanzɛ kɛ Nyanmian a man Zozi fi ewue nun a tinngɛ. ³³ Nyanmian a sie Zozi yí fama sɔ. Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n mɔ Sɛ'n falɛ bɔlɛ anɔhɔba'n, ɔ'a fa ɔ a wula Zozi asa nun. Zozi a hye a man yɛ. Wawɛ sɔ'n yɛ emɔ a ti yí ngan mɔ emɔ nwun yí kɔkaala nɔn ɔ.

³⁴ "Nán kɛ Davidi muonun folɛ hɔlɛ nyanmansɔ ɔ, nan yí nwan:

*Yɛ Min Nyanmian a han a hele mɔn Min kɛ:
Tanlan mɔn sa fama sv*

³⁵ *maan nvá wɔ mgbɔfɔɛ'n-mɔ n zɛ wɔ ja abɔ
kɛ bia mɔ belemgbin sesie yí ja sv ɔ.*

³⁶ "Izalayɛ amma'n-mɔ kwalaa nwɔn yí yuein kɛ, Zozi sɔ'n mɔ emɔ bɔbɔlɛ yí kɔlɔwa nɔn asɔ'n, yí yɛ Nyanmian a sie yí Mɔnhan nɔn Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngoandefɔɛ nɔn ɔ!"

³⁷ Mɔ Pielɛ anɔan tɔlɛ'n, ejɔle'n m'ɔ hanlɔn'ɔn wɔlɔlɛ bɛ kpa. Bɛ kɔ bisa Pielɛ nɔn mmɔfɔɛ ehɔnlin-mɔ kɛ: "Anianman-mɔ, atɔn benin yɛ yɛ fá sɔ ɔ?"

³⁸ Pielɛ kɔ bua bɛ kɛ: "Emɔ nún bɛ nwɔn bɛ káci bɛ abalabɔ'n. Emɔ nunhan kɔn biala maan bɛ sɔnɔn yí wɔ Zozi Kilisi dunman nɔn, nán emɔ a nyan etɛ face. Ebele nɔn anun yɛ emɔ kɔsɔ 'ba

nyan Wawe Nwannan-nwanzan'n m'ɔ ti Nyanman aɔɔɔɔɔ nɔ. ³⁹ Ɔ sanlɔn kɛ, anɔhɔba sɔ'n mɔ Nyanman bal'i'n, ɔ ti ɛmɔ dɛɛ, ɔ ti ɛmɔ amma'n-mɔ dɛɛ. Ɛsɛ bɛ kɔalaa mɔ bɛ wɔ mɔa mɔ yɛ Mun Nyanman 'ba fele bɛ yɛ nwɔn'n, ɔ ti bɛ kɔsɔ bɛ dɛɛ bie."

⁴⁰ M'ɔ yɔlɔ sɔ'n, Pɛli hanlɔn ejɔle mmiekun-mɔ dɔn ɔ heleli bɛ, ɔ man bɛ nwunlin yɛ kɛ Zozi anwɔn ejɔle'n ti ananhɔle, ɛsɛ ɔ wowulali bɛ anwɔnsele. Yɛ nwan: "Ajulisɔ menian ehi-mɔ mɔ b'a sɔn atɔn ɛtɛ nɔn aso'n, ɛmɔ nɔn bɛ kpɔci nɔn ɛmɔ a nyan bɛ ti!"

⁴¹ Mɔ Pɛli hanlɔn sɔ yueli'n, bɛ dɔn bɛ leli yɛ nwan ejɔle'n bɛ lili maan bɛ sɔnɔn bɛ. Cian sɔ'n, menian kɔ yɔ akpɔ nɔn kɔ a kɔ gua bɛ mɔ b'a le Zozi b'a li daba nɔn asɔ.

Alimɔ asɔnɔn nɔn asitanlan'n

⁴² Ɔ fi ɛbele, tɛmɔn biala, bɛ yia bɛ tie ejɔle'n mɔ mmɔfɔe'n-mɔ kan kele bɛ'n kpa. Bɛ tanlan wɔ anianman nɔn bɛ di yɛ Mun alie'n, ɛsɛ bɛ yɔ asɔnɔn. ⁴³ Anɔn menian'n-mɔ anɔn kɔn biala man Nyanman anyunnɔ, ɔ sanlɔn kɛ anɔn mmɔfɔe'n-mɔ le yɔ asinbenwɔn ninngɛ-mɔ dɔn kpa. ⁴⁴ Bɛ kɔalaa mɔ bɛ leli Zozi bɛ lili nɔn anwan sɛ bɛ nwɔn, bɛ ninngɛ'n-mɔ kɔalaa wɔ lika kɔn. ⁴⁵ Bɛ tɔnɔn bɛ anwɔndɛ'n-mɔ. Esika mɔ bɛ kɔ nyan yɛ nɔn'n, bɛ nɔn sɔanlan kɔn like mɔ ɔ'a hian yɛ nwɔn'n yɛ bɛ ce esika sɔ nɔn ɔ. ⁴⁶ Cian biala, bɛ yia Nyanman awulo nɔn anɔn. Bɛ yia bɛ awulo'n-mɔ anɔn bɛ le fe elie yɛ bɛ didi ɔ, bɛ ndu maan bɛ nwɔn. ⁴⁷ Bɛ yɛ Nyanman aye. Menian'n-mɔ kɔalaa kulo bɛ ejɔle. Cian daa, yɛ Mun cɔn bɛ mɔ b'a nyan bɛ ti'n ɔ ba gua bɛ mɔ b'a li mɔa b'a le Zozi b'a li nɔn asɔ.

3

Kɛ ɔ kpɔlin yɔli mɔ bubuluwafɔe kɔn anwɔn sal'i'n

¹ Ehi, elɛhɔn kɔn, eyua dɔɛ nɔn, mɔ dɔɛ'n mɔ Zufɔ'n-mɔ fa yɔ asɔnɔn'n juli'n, anɔn Pɛli nɔn Zɔan, bɛ le kɔ Nyanman awulo ɛɔ bɛ 'kɔ a yɔ asɔnɔn. ² Awulo nɔn anwan'n mɔ bɛ fele yɛ "Anwan Kanlanman" nɔn anwɔn ɛbele, belenzua bubuluwafɔe kɔn ti ɛbele. Belenzua sɔ'n, bɛ 'wɔ yɛ a, anɔn ɔ'a bubu. Cian biala, bɛ fa yɛ ba sie yɛ ɛbele, maan ɔ sesele bɛ mɔ bɛ le kɔ a wɔlɔ Nyanman awulo nɔn anɔn nɔn esika. ³ M'ɔ nwunlin kɛ Pɛli nɔn Zɔan le ba wɔlɔ awulo nɔn anɔn'n, ɔ kɔ sele bɛ esika. ⁴ Pɛli nɔn Zɔan bɛ kɔ nɔn bian'n siin, nɔn Pɛli a se yɛ kɛ: "Nɔn yɛ!" ⁵ Bian'n kɔ nɔn bɛ, afi ɔ jɔnɔn kɛ Pɛli nɔn Zɔan 'ba man yɛ esika.

⁶ Ehi a, Pɛli kɔ han kɔ hele yɛ kɛ: "N ne esika fi. Nan nunhan mɔ n ne yɛ'n, mɔn 'fa mɔn man wɔ. Yɛ ti, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazalet'i'n dunman nɔn, jasɔ nanndi!"

⁷ Mɔ Pɛli hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ sɔ bian nɔn asa fama nɔn anɔn ɔ kɔ jasɔ yɛ. Ɛbele ala, bian nɔn aja'n-mɔ kɔ yɔ kpa. ⁸ Ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ nanndi. Ɔ nɔn Pɛli nɔn Zɔan bɛ kɔ wɔlɔ awulo nɔn anɔn, anɔn ɔ le nanndi ɔ le kukulu ɔ yɛ Nyanman aye. ⁹ Menian'n-mɔ kɔalaa kɔ nwan yɛ kɛ ɔ le nanndi ɔ yɛ Nyanman aye. ¹⁰ Mele mɔ menian'n-mɔ nwunlin kɛ bian'n m'ɔ tanlan Anwan Kanlanman nɔn anwɔn ɛbele ɔ sesele esika'n, ejɔle'n kɔ sin bɛ nwɔn bɛ kɔ sulo Nyanman wɔ like mɔ mmɔfɔe'n-mɔ a yɔ a man bian nɔn anwɔn.

¹¹ Kɛmɔ bian sɔ'n mgbɔci man Pɛli nɔn Zɔan'n, ejɔle'n kɔ sin menian'n-mɔ anwɔn. Bɛ kɔalaa bɛ kɔ tu woo bɛ kɔ hɔ bɛ nwɔn ɛɔ lika'n mɔ bɛ fele yɛ "Salomɔn Abalada" nɔn anɔn.

¹² Mɔ Pɛli nwunlin yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Izalaye amma, nzuke ati yɛ bian ehi anwɔnza'n sin ɛmɔ anwɔn ɔ? Nzuke ati yɛ ɛmɔ le nɛnɔn yɛ sɔa ɔ? Ɛmɔ jɔnɔn kɛ yɛ muonun yɛ tunmɔn anaan Nyanman esɔe kpa mɔ ye sɔ tala ɛmɔ'n y'ɔ man bian ehi anwɔn a sa ɔ?"

¹³ Abalahamɔn, Izaki nɔn Zɔakɔbɔ Nyanman'n, yɛ nan-mɔ Nyanman'n yɛ ɔ'a wula yɛ akɔa Zozi anunninnyanmɔn ɔ. Ɛmɔ muonun yɛ Zozi bɛ manlɔn mɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ. Pilati m'ɔ kulo kɛ ahan ɔ yaci Zozi nɔn'n, ɛmɔ hanlɔn wɔ Pilati anyunnun ɛbele kɛ ɛmɔ mmianlɔn man Zozi anwɔn. ¹⁴ Zozi m'ɔ ti sɔanlan nwannan-nwanzan, mɔ ɛsɛ ɔ ti sesele'n, ɛmɔ a yɛ yɛ a tv. Ɛmɔ a sele Pilati kɛ ɔ yaci kodiawu'n lɔlɔ nɔn maan ɔ nyɔn yɛ ti. ¹⁵ Sakpa, ɛmɔ a man b'a hun Mɔhian'n m'ɔ man nguan'n. Nan Nyanman kɔsɔ a man ɔ fi ewue nɔn ɔ'a tinngɛ, yɛ kɔalaa yɛ di yɛ nwɔn adanzɛ. ¹⁶ Tunmin'n m'ɔ wɔ Zozi dunman nɔn anɔn'n, ɛmɔ dedi'n mɔ ye le yɛ wɔ dunman sɔ nɔn anɔn'n, y'ɔ man sɔanlan ehi m'ɔ jin ɛmɔ anyunnun ɛwa, mɔ ɛmɔ sɔ yɛ nɔn a nyan anwɔnsele ɔ. Yɛ ti, dedi'n mɔ ye le yɛ wɔ Zozi dunman nɔn anɔn'n, y'ɔ man bian ehi mɔ ɛmɔ nwan yɛ ɛwa nɔn a ti akpɔle bɔkɔɔ ɔ.

¹⁷ "Nan sian dɛɛ, anianman-mɔ, ɛmɔ nɔn ɛmɔ mgbain'n-mɔ like mɔ b'a yɔ Zozi'n, mɔn sɔ kɛ ɛmɔ nzi man, yɛ ti y'ɔ man ɛmɔ a yɔ ɔ. ¹⁸ Nyanman manlɔn atɔn kɛ Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔe'n, nwɔn amannɔnhunlɔn maan ejɔle m'ɔ manlɔn yɛ mgbɔmanfɔe'n-mɔ kɔalaatin hanlɔn yɛ daba'n, ejɔle sɔ'n kpɔn sɔ. ¹⁹ Yɛ ti, ɛmɔ nɔn bɛ nwɔn wɔ Nyanman anyunnun, bɛ kɔci bɛ abalabɔ'n, nɔn Nyanman a yaci ɛmɔ anwɔn sa ɔ'a hye ɛmɔ. ²⁰ Sɛ ɛmɔ yɔ yɛ sɔ a, yɛ Mun 'ba man ɛmɔ nyan albaciɛ. Ɛsɛ *Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔe m'ɔ lili mɔa ɔ yɛ yɛ kɛ ɔ 'fa man ɛmɔ'n, ɔ 'man ɔ ba. Kilisi sɔ'n y'ɔ le Zozi.

²¹ "Nan kikaala dɛɛ, ɔ di kɛ Zozi tanlan nyanman sɔ ɛɔ. Ɔ 'tanlan ɛɔ dede ninngɛ'n-mɔ kɔalaatin kaci bieku. Ɔ sanlɔn kɛ ejɔle sɔ'n, Nyanman manlɔn yɛ anwɔntɛ mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɔn yɛ daba daba. ²² Ɛ' nwan ejɔle mɔ Moyizi hanlɔn'n: *Yɛ Mun m'ɔ ti ɛmɔ Nyanman'n,*

o 'ba man be wo kpomanfoe kon ke min emo afian ewa. Yi kwalaa m'ɔ ko han ko hele emo'n, emo tie yi. ²³ Swanlan biala mo o'a ndie man kpomanfoe so'n, be 'kun yi be yi yi fi Nyanman menian'n-mo anun.

²⁴ "O fi Nyanman kpomanfoe Samie mele so, mgbomanfoe'n-mo mo be totua yi'n mele so, ene edua'n mo ye wo nun'n, mgbomanfoe so'n-mo kwalaa hanlin yi nwon ejole. ²⁵ Anohuba'n mo Nyanman nanndili mgbomanfoe'n-mo aso o boli'n, anohuba so'n ti emo die. Nyihye'n koso m'ɔ non emo anan-mo hyihyeli'n, emo wo nun bie. Afi, Nyanman hanlin heleli Abalahamon ke: *O nanndi wo sasu'n-mo aso, mun 'yeyila asie nin aso nvilie'n-mo kwalaa aso.* ²⁶ Eha ati, emo kpa eyole dunman nun, Nyanman lili moa o yili yi akoa'n, o swanlin yi ke o bala a yeyila emo so, se emo anun kon biala fi yi nyolie ete nun anun jaso a."

4

Be non Pielu non Zvan 'ba ho mgbain'n-mo aja so

¹ Anun Pielu non Zvan anwan te wo so be le kan ejole be kele bagua'n, ebele ala Nyanman *teeyifoe'n-mo, Nyanman awulo nun aso nzalafu kpain'n, o non *Sadusifoe'n-mo be ko a. ² Mo be tili ke mmofoe nnyuan'n le kekele bagua'n ninnge, ke ewuetinngge wo ebele, o sanlin ke Zozi a wu a tinng'e'n, ejole nun a nyo man be fe fiti soa. ³ Be ko hyi Pielu non Zvan be ko gua be fiadi. Kemo anun alie le san'n, mmofoe nnyuan'n ko la fiadi dede alie ko hun. ⁴ Ehi non ehi a, be doun mo be tieli ejole'n mo Pielu non Zvan hanlin'n, be leli be lili. Se be fa be be so be mo be lili moa be leli Zozi be lili nun aso a, be kwalaa be menian le ko ko yo akpu nnon.

⁵ Alie hunlin an, Zufu mgbain'n-mo, Izalaye man nun aso mgbain'n-mo, be non *mala nun aso mgbain'n-mo, be ko yia Zoluzalem non ebele. ⁶ Anyia so'n, be mo be ti yi bu bie'n y'o le teeyifoe kpain Hannun, Kayifu, Zvan, Alegizannidili non teeyifoe kpain Hannun anwon amma'n-mo kwalaaatin. ⁷ Be man be non Pielu non Zvan ko a be ja so. Be ko bisa be ke: "O nanndi tunnin benin anaan dunman benin aso ye emo a man swanlan ehi anwon a sa'n?"

⁸ Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko li Pielu anzin. Pielu ko bua be ke: "Man mgbain, ⁹ ene be non ye a a emo aja so, o sanlin ke, y'a yo bubuluwafoe kon ye. Emo le bisa ye ke ye han ke o kpunlin yoli mo swanlan so nun anwon a sa'n. ¹⁰ Kemo afi emo kulo ke be bisa nun be ti yi bu'n, emo nwun yi ke, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazaleti mo emo a bubo yi kolowa nun aso, mo Nyanman a man o fi ewue nun o'a tinng'e'n, Zozi Kilisi so'n dunman'n y'o man swanlan ehi anwon a sa o. ¹¹ Ebele Ejole'n le kan Zozi ejole yuein ke:

*Ebve'n mo emo mo be le si sua nun a bu yi ke
o ti man kpa mo emo juli toli'n,
yi ye o'a kaci ebve kpa
m'ɔ le sua nun anun n'ɔ!*

¹² Zozi angonmun ala y'o kwalaa ke o man swanlan nyan yi ti o. O sanlin ke, eyuadi nun anun, se be yi Zozi Kilisi a, Nyanman a ngele man ye swanlan ngacile fiti kon m'ɔ kwalaa ke o man ye nyan ye ti o."

¹³ Ke Pielu non Zvan le si jujo'n, o ko sin mgbain'n-mo anwon. O sanlin ke, be si ke Pielu non Zvan, be kalata'n mo be si'n ngo man moa, ese anun be si Zozi so daba. ¹⁴ Nan kemo be nwunlin ke bubuluwafoe nun anwon a sa, o jin mmofoe nnyuan nun anwon ebele'n, be ngo nyan man ejole be ngo bua mmofoe nnyuan'n-mo. ¹⁵ Ehi a, mgbain'n-mo ko man be atun ke be fi sua'n mo be di ejole nun'n be fite. Mgbain'n-mo ko su akpulo wa be afian elo. ¹⁶ Be nwan: "Menian ehi-mo, nzu like die ye ye y'o be o? Afi, Zoluzalem non amma'n-mo kwalaaatin a nwun yi yuein ke like mo mmofoe so'n-mo a yo'n, o ti asinbenwon like kpili kpa. O man ye nguala ye nzu man yi nwon akpulo wa. ¹⁷ Nan ke o ko yo nan ejole so nun a ndunndun man o'a ngo man moa'n, be man ye totua be ke, se be bo Zozi dunman'n biekun be kele swanlan biala a, ye non be le yi."

¹⁸ Mo be hanlin so yueli'n, be ko fele Pielu non Zvan, be ko totua be ke nan be kekele menian'n-mo ninnge, ese nan be kan Zozi ejole be kele be fiti kon. ¹⁹ Mo mgbain'n-mo anwan toli'n, Pielu non Zvan ko bisa be ke: "Emo titi be nian, Nyanman anyunnun, aso o ti sese ke ye bu emo o tala Nyanman o? ²⁰ Nan ye die, ejole mo y'a ti, mo ye nyin a nwun yi'n, ye nguala ye mmuan man ye nwan nun aso."

²¹ Mgbain'n-mo ko totua be ke se be bo Zozi so'n dunman biekun an, be non be le yi. Mo be hanlin so yueli'n, be ko yaci Pielu non Zvan nun maan be ko ho. O sanlin ke, mgbain'n-mo a nnwun man ejole kpole mo be 'jinlan so be pinnin mmofoe'n-mo o. Afi, asinbenwon like'n mo mmofoe'n-mo yoli'n dunman nun, anun menian'n-mo kwalaa le yi Nyanman aye. ²² Bubuluwafoe'n mo yi nwon sali asinbenwon nun'n, o ti swanlan mo anun o'a li afue abulanan non yi nzin.

Zozi menian'n-mo 'ba yo asonin

²³ Pielu non Zvan holi toli be manngon'n-mo, mele mo mgbain'n-mo yacili be nun'n. Ejole mo mgbain'n-mo hanlin heleli be'n, be ko soso so be ko han be ko hele ehunlin-mo. ²⁴ Mo Zozi

menian ehunlun-mo tili ejole so'n, be kwalaa be bu ko yo kon. Be ko yo asonun, be nwan: "Ye Mun, wo ye e hali anwunno non asi o, o non asue jenvie'n non nun ninng'e n-mo kwalaa tin o. ²⁵ Wo ye e fali Wawe Nwanzan-nwanzan nun e wulali ye nan *Davidi anun o. O manlin Davidi hanlin ke:

*Nzuke ati ye man man'n-mo
fa Nyanman anwon ekpa mgban o?*

*Nzuke ati ye menian'n-mo
jaso Nyanman akomin anun o?*

²⁶ *Asie nun aso mmelemgbin'n-mo
non mgbain'n-mo abo a yo kon,
be le ko a tua ye Mun
non yi *Kilisi'n be kon ebo.*

²⁷ "O ti ananhole ke kulo ehi aso, belemgbin Elodi, konmanna Ponso Pilat, Zufo non be mo be ti man Zufu'n, be kwalaa be hali wo anwontie akwa Zozi mo a yi yi ke Belemgbin Ngwandefoe nun ati ahuan. ²⁸ Ngele'n mo e si o non tunmin'n mo e le yi'n, ejole mo e lili mo e junlunlin yi nwon e sieli daba'n, b'a yo maan yi kwalaa a kpun so. ²⁹ Sian die, ye Mun, nian ye ti efua mo b'a fua'n, nan man wo ngwa'n-mo anwonsele kpa maan be han wo non ejole'n. ³⁰ Fa wo sa sie nwuluwafue'n-mo aso maan be nwon sa, yo asinbenwon ninng'e maan be nwun yi wo wo anwontie akwa Zozi dunman nun anun."

³¹ Mo be yueli asonun'n yo'n, lika mo be yiali'n, ebele asie'n ko kpusu. Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko jinlan be kwalaa be nzin kpa bokoo. Be ko nyan anwonsele be ko han Nyanman Anwan Ejole'n.

Avannze

³² Be kwalaa mo be leli Zozi be lili nun anwan se be nwon kpa, be ahonlun'n ti kon, be ajonlun'n ti kon. Bie njaso man o ngan man ke like mo le yi'n ti yi ngonmun yi die. Nan be afian, swanlan kon like mo le yi'n ti be kwalaa be die. ³³ Anun mmofue'n-mo le tunmin kpili kpa be kan ye Mun Zozi ewuetinng'e non anwon ejole. Nyanman kosu ko yeyila be so kpa. ³⁴ Be nun bie fiti mmian man like anwon. Afi, be kwalaa mo be le ebo anwan sua'n, be tonun yi be fa yi esika'n ³⁵ be wula mmofue'n-mo asa nun. Be nian like mo swanlan kon a mian yi nwon'n ye be ce esika nun o.

³⁶ Nunhan kon, be fele yi Zozefo, o ti *Levifoe. Mmofue'n-mo tonlun yi dunman Baanabasi. Baanabasi'n yi bu yo le ke "Swanlan mo wowula anwonsele". Be woli yi Sipolo man nun. ³⁷ Anun o le yi ebo kon. O ko tonun yi, o ko fa yi esika'n ko bele mmofue'n-mo.

5

Ananias non Safila

¹ Anun bian kon wo ebele, be fele yi Ananias. Yi yi'n li Safila. Ananias non yi yi be non ko se be nwon, o ko tonun be asie'n. ² O tonunlin yi a, o non yi yi be bu ko yo kon. Be ko bu esika nun anun. Ananias ko fa yi ebue ko ho ko wula mmofue'n-mo asa nun. ³ Mo Pielu nwunlin esika'n, o ko bisa Ananias ke: "Ananias, asie'n mo a tonun yi nun esika'n, nzuke ati ye a yaci *Satan maan o'a laka wo a ti bie a sie awulo, mo e le ba li ato e kele Wawe Nwanzan-nwanzan nun o? ⁴ Asie'n ti wo die, b'a mmian man wo ke e tonun yi. Se a tonun yi kosu a, yi esika'n ti wo die. Nan afi benin ati ye e man ajonlun sua ba wo ti anun o? Nan kulo menian ye a li ato a hele be o, nan Nyanman muonun ye a li ato a hele yi o."

⁵ Pielu hanlin so ala, kpaaa, Ananias ko kpe ko fin, o ko ha ebele o ko wu. Be kwalaa mo be tili ejole so'n, esulo ko han be. ⁶ Mgbafele'n-mo ko a ko fofu fuin nun anwon, be ko fa yi ko ho ko sie yi.

⁷ Ko yo dohyodi nwan ko sin, Safila ko a, o'a ndi man ke yi hun a wu o. ⁸ Pielu ko fele yi ko bisa yi ke: "Safila, aso gua sua ye emo tonunlin emo asie nun o?"

Safila ko bua Pielu ke: "Yuo, gua sua ye ye tonunlin asie nun o."

⁹ Ehi a, Pielu ko bisa yi ke: "O yo se mo e non wo hun, emo abo a yo kon be le sa ye Mun Wawe'n be nwan o? Nian, be mo be hali sieli wo hun'n, b'a ju anwan nun ebele. Wo kosu wo, be non wo 'ba ho bie."

¹⁰ Ebele ala, Safila ko kpe ko fin Pielu aja abo ebele o ko wu. Mgbafele'n-mo 'ba ju a, anun Safila a wu. Be ko fa yi ko ho ko sie yi yi hun anwon ebele. ¹¹ Asonun mma'n-mo kwalaa non be kwalaa mo be tili ejole so'n, be ko sulo Nyanman kpa.

Asinbenwon ninng'e'n-mo

¹² Anun mmofue'n-mo le yo asinbenwon ninng'e doon kpa bagua nun afian. Be kwalaa mo be de Zozi be di'n, be kwalaa be yia Salomon abalanda nun anun Nyanman awulo ebele. ¹³ Swanlan fiti ngulo man ke o fa yi nwon o bo Zozi menian'n-mo. Nan kosu be kwalaa be kulo Zozi menian'n-mo ejole kpa. ¹⁴ Mmelenzua non mmalasua doon kpa ko le ye Mun be ko li, be ko buka daba die'n-mo aso. ¹⁵ Be fa nwuluwafue'n-mo be fite gua nun aso, be lila mgbas o non

ekpan so. Yí die, anin Pielí 'sun an, yí wawé'n sun bé nun bie asó. ¹⁶ Menian dɔɔn kpa fi kulo kulo'n-má má be mantan mantan Zoluzalemón nun asó be ba. Be 'ba a, be non nwuluwafwé'n-má non be má wawé éte'n-má le kele bé yalé'n yé be ba ó. Bé kwalaa bé nwon kó sa.

Be 'ba hyi mmáfwe'n-má be kele bé yale

¹⁷ Ehi a, *teeyífwé kpain'n non *Sadusífwé'n-má m'ó non bé y'ó di fâ'n, bé kwalaa be kó fa mmáfwe'n-má anwón ekpá kpa. ¹⁸ Be kó hyi mmáfwe'n-má be kó gua bé fiadi. ¹⁹ Nan má alíe sanlín'n, nyanmiansó bɔfwé kón kó a kó tike tike fiadi sua nun anwan'n-má. Ó kó man mmáfwe'n-má kó fite, ó kó han kó hele bé ke: ²⁰ "Emó hó Nyanmian awulo non anun, emó hán ngwan fofóle nun anwón ejóle be héle menian'n-má."

²¹ Mmáfwe'n-má kó le ejóle só'n kó tó nun. Ngelemó tutun kpa, be kó hó menian'n-má like ehehele Nyanmian awulo éb. Teeyífwé kpain'n non yí sasó'n-má kó a, be kó yia Izalayé mân nun asó mgbain'n-má ó non bé má be di ejóle'n. Be kó yí menian ke be hó fiadi sua nun anun éb nán be non mmáfwe'n-má bála. ²² Nzalafó só'n-má hóli juli fiadi sua nun anun éb a, be ngó nwun man mmáfwe'n-má. Be kó sa be kó a kó tó mgbain'n-má. ²³ Bé nwan: "Yé 'kó a ju a, anin fiadi sua nun anwan'n nyin kanlanman kpa. Bé má be sisa fiadi sua'n kóso jijin bé búso ebele anwan nun anun. Nan mele má ye tikeli tikeli anwan'n-má'n, y'a nnwun man sɔanlan fíí sua nun anun."

²⁴ Má nzalafó kpain'n m'ó nian Nyanmian awulo nun asó non teeyífwé mgbain'n-má tli ejóle só'n, ó kó sin bé nwon. Be kó bisa bisa bé nwon ke: "Enwannyan'n má mmáfwe'n-má a nwannyan'n, asó ejóle ngó a man yí nzin ó?"

²⁵ Kaan ce, sɔanlan kón kó a kó tó bé. Yí nwan: "Emó nían, menian'n-má má emó gualí bé fiadi'n, be gua Nyanmian awulo éb, be le kekele menian'n-má ninngé."

²⁶ Má nzalafó kpain'n tli ke mmáfwe'n-má wá Nyanmian awulo éb'n, ó non yí nzalafó'n-má be kó hó kó hyi bé be non bé kó a. Nan kóso, nzalafó'n-má a ngele man mmáfwe'n-má ahlukwa. Afi, be sulo ke bagua'n kó tótó bé ébwe. ²⁷ Má be non bé walí juli mgbain'n-má aja só'n, teeyífwé kpain'n kó bisa bé ke: ²⁸ "Y'a ndotua man emó ke nán man emó kekele menian'n-má ninngé kón wá Zozi dunman nun ó? Emó le dunman só'n b'a hehele Zoluzalemón kulo bɔndún'n like. Emó kulo ke yí ewue'n m'ó wuli'n, yí jɔwóle ka yé só!"

²⁹ Má teeyífwé kpain'n hanlín só'n, Pielí non mmáfwe'n-má kó bua bé ke: "Ó se ke ye bú Nyanmian ye tála kulo menian'n-má. ³⁰ Zozi só'n má emó búbóli yí kúlowa nun asó be hunlín yí'n, yé nan-má Nyanmian nun a man ó fi ewue nun ó'a tinngé. ³¹ Yí yé Nyanmian a fa yí a sie yí fama so ke Belemgbín Ngwandefwé, má ó 'man Izalayé kaci yí abalabó'n ó nyan éte face ó. ³² Ye non Wawé Nwanzan-nwanzan'n má Nyanmian a fa a man bé má be bu yí'n, ye di ejóle só'n-má anwón adanzíe."

³³ Má mgbain'n-má tli ejóle só'n, be kó fe mmáfwe'n-má anwón eya kpa. Bé nwan be 'man be kun bé. ³⁴ Anun Falisífwé kón wá bé nun. Be fele bian só'n Gamalíe. Ó tɪ mala nun asó kpain'n kón. Menian'n-má kwalaa felí yí. Ó kó jasó kó jinlan mgbain'n-má afian, ó kó han kó hele bé ke be mân mmáfwe'n-má fite kaan. ³⁵ Má be manlín mmáfwe'n-má fitelí'n, Gamalíe kó han kó hele mgbain'n-má ke: "Izalayé amma, emó nían bé nwon kpa wá like má emó kulo ke be ye menian ehi-má nun anwón. ³⁶ Ó sanlín ke, Tedasi fitelí, ó hyeli man bíala. Tedasi bulí yí nwon ke ó tɪ sɔanlan kpíli. Menian eya nnan kó si yí só. Má be hunlín yí'n, menian eya nnan'n bóli asanndíe, bé eku'n tóli asi. ³⁷ Be yí Tedasi a, Zudasí m'ó fi Galilé mân nun'n kóso fitelí yí die temón má be 'ka menian'n-má'n. Menian sili yí só. Má be hunlín yí'n, bé má anún be si yí só'n kwalaa bóli asanndíe. ³⁸ Yí tɪ, kikaala díe, mún kan mún kele emó ke emó yáci menian só'n-má koun, nán be te bé só fíí kón. Ó sanlín ke junman'n má be le dí'n, se ó fi man Nyanmian éb a, ó 'to asi. ³⁹ Nan se junman'n má be le dí yí ebele'n fi Nyanmian éb sakpa a, emó ngó huála man yí séci. Yí tɪ, emó nían bé nwon kpa nán emó non Nyanmian b'a ngón man ngondín!"

⁴⁰ Má Gamalíe hanlín só yuelí'n, mgbain'n-má kó fa atún'n má ó'a hele bé nun asó. Be kó fele mmáfwe'n-má, be kó man be kó fin bé mgbele ese be kó totua bé ke nán be bó Zozi dunman'n fíí kón asannan nán b'a yaci bé nun.

⁴¹ Mmáfwe'n-má fi mgbain'n-má anyunnun be 'kó a, anun b'a li fe kpa ke Zozi dunman nun, menian'n-má a hele bé yale ó. ⁴² M'ó yóli só'n, cian daa be kekele menian'n-má ninngé Nyanmian awulo nun anun ó non awulo'n-má anun, be bó Zozi m'ó tɪ *Kilisi nun anwón Ejólekpa'n.

6

Menian nsó'n má be 'boka mmáfwe'n-má'n

¹ Temón só'n, anun Zozi menian'n-má le sɔn. Zufó'n-má má be kan geleki aníe'n kó jójó Zufó'n-má má be kan Ebele aníe'n. Ó sanlín ke, be 'ce esika nun an, be nnian man kunlannwé mmalasua'n-má má be kan geleki aníe'n líka. ² Ehi a, mmáfwe bulu non nnyuan'n kó yia Zozi menian'n-má kwaláatin, be kó fa be kó tó bé nyunnun ke: "Ó tɪ man sɛse ke ye yáci Nyanmian

Anvan Ejole nun ehan ye nian alie nun ehye nun. ³Yi ti, anianman-mo, emo n'nian emo afian elo, be kp'onde menian nsu mo be bo be dunman kpa, mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo be nun, mo ese be si ngele. Ye 'fa junman so'n ye wula be sa nun. ⁴Yi die anin ye k'usu ye nyan atun ye yo asonun ese ye kan Nyanmian Anvan Ejole'n."

⁵Mo mmofe'n-mo hanln so'n, be kwalaa be ko le be ko to nun. Ehi, be ko yi Etienu. Etienu ti s'vanlan m'o le dedi kpa, ese Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo yi nun. Be ko yi Filipu, Poloko, Ninkanoo, Timon, Paamenasi nun Ninkola. Ninkola so'n fi kulo'n mo be fele yi Antioosu nun asu. Daba, anin o ko Zufu'n-mo asonun'n bie. ⁶Mo be ylu menian nsu so'n-mo'n, be ko fa be be ko hele mmofe'n-mo. Mmofe'n-mo ko fa be sa be ko fua be ti su be ko sele Nyanmian be ko man be.

⁷Anin Nyanmian Anvan Ejole'n le tele ko, Zoluzalemun ebele menian mo b'a fa be nwon b'a man ye Min Zozi'n ko son kpa. Teeyfove doun ko le Zozi ko li.

Etienu ehye'n

⁸Anin Etienu le yo asinbenwon ninnge mgbili kpa menian'n-mo afian. O sanln ke Nyanmian tunmin'n non yi anwosele'n wo yi nun. ⁹Ehi a, Zufu mmie-mo, be ko asonun'n mo be fele yi "B'a kpe asue'n" be non Etienu ko sota nun. Zufu so'n-mo fi Silenu non Alegizanddili kulo nun asu, o non Silisi non Azi man nun. ¹⁰Kemo be nian an, be nguola man Etienu, afi Wawe Nwanzan-nwanzan wo yi nun ese o kan ejole'n ngele so'n,

¹¹be ko bo menian kpa ke be ton yi esvan ke: "Etienu a han ejole ete a tia Moyizu non Nyanmian. O 'kan tia be'n, ye ti yi bu."

¹²Be ko man bagua'n non Zufu mgbain'n-mo non *mala nun asu mgbain'n-mo ko jasv Etienu akomun anun. Be ko li Etienu nvu nun be ko hyi yi be non yi ko ho mgbain'n-mo aja sv. ¹³Mo be 'ko'n, adanziyua'n-mo wo be nun. Be nwan: "Svanlan ehi nyaci man Moyizu mala'n non Nyanmian Awulo Nwanzan-nwanzan nun anwon ejole ete ehan fi' sva! ¹⁴Y'a ti yi non nun ke Zozi m'o fi Nazalet'n 'ba bubu Nyanmian awulo'n, ese o 'kaci mala'n mo Moyizu fali manln ye'n."

¹⁵Be kwalaa mo be gua ejole elie sua nun anun nun anyin ko ha Etienu anwon. O sanln ke yi nyun nun anun kacili ke nyanmiansv mmofe'n-mo die'n.

7

¹Ehi a, *teeyfove kpain'n ko bisa Etienu ke: "Asu ejole'n mo be le kan'n ti ananhole o?"

²Etienu ko bua yi ke: "Min nianman non min si-mo, emo tie! Mele mo anin ye nan *Abalahamon wo Mezopotamin man nun anun'n, asannan nan o'a tu o'a tanlan Halan'n, Anunminnyannon Nyanmian'n ylu yi nwon o heleli yi. ³Nyanmian hanln heleli yi ke: *Abalahamon, fi wo man nun anun tu, jasv wo afilie nun abv anwon nan ko man'n mo nun 'ba hele wo nun anun.* ⁴Mo Nyanmian hanln so'n, sakpa Abalahamon fi Kalide man nun anun o ko tu, o ko a ko tanlan Halan. Halan ebele ye yi si wuli o. Mo yi si wuli'n, Nyanmian man o fi ebele o ko tu, o ko a ko tanlan man ehi mo ene emo ti nun ewa nun anun. ⁵Man so nun anun, Nyanmian a mman man yi like, o'a mman man yi asie be ja kon mgban. Kusu Nyanmian bali yi anohoba ke o 'fa man so'n man yi, o non yi sasv'n-mo mo be le ba a yi nzin'n. Temon mo o 'kan ejole so'n o kele Abalahamon'n, anu Abalahamon woli man baa. ⁶E 'nwun ejole bielokun m'o hanln heleli Abalahamon'n: *Wo sasv'n-mo mo be le ba a wo nzin'n, be 'ba ha man fufle anun be kaci nganga. Be 'ba hele be ahobwa dede afve eya nnan.* ⁷Be mo be ko fa be be ko yo be nganga'n, min ye min 'bua be ndee o. Min yo yi so yue a, be fi man so nun anun be 'tu be ba be sv min ewa lika ehi anun. ⁸Mo Nyanmian hanln so yuel'n, o non Abalahamon be ko li nyihye. Nyihye so'n, yi nzole y'o le mmian nun ekpe'n. Ehika ati ye Abalahamon woli yi wa belenzua Izaki m'o lili elacove'n, o kpeh yi mmian nun nun o. Izaki kusu ko kpe Zvakobu die'n. Zvakobu kusu ko kpe Izalaye nvillie bulu non nnyuan'n mgbain'n-mo die'n.

⁹"Mgbain so'n-mo anun mmie-mo ko fa be nianman Zozefv anwon ekpo. Be ko tonun yi. Be non yi ko ho Ezipiti man nun o ko kaci kanga. Nan kusu anun Nyanmian non yi san. ¹⁰Nyanmian ko le yi fi yi amanninhunlnun'n kwalaaatin anun. O manln yi ngele o manln Falaon m'o ti Ezipiti man nun asu belemghin'n ko bu yi s'vanlan. Falaon ko fa Zozefv ko sie man nun asu o non yi awulo nun asu kpain. ¹¹Eho kon ko kpun Ezipiti non Kanaan man'n kwalaaatin anun. Ye nan-mo nwunln yale kpa, afi anun be nnyan man like fi be nni man.

¹²"Mo Zvakobu tli ke be nyan *bele Ezipiti man nun'n, o ko li moa o ko s'van yi mma'n-mo mo be ti ye nan nun elo kon. ¹³Mo Zvakobu s'vanln yi mma'n-mo Ezipiti man nun m'o tian yi kpe nnyuan'n, Zozefv ko yi yi nwon ko hele yi nianman'n-mo. Falaon ko nwun lika mo Zozefv fi'n, o ko nwun Zozefv anwon amma. ¹⁴M'o yoli so'n, Zozefv ko yi yi nianman'n-mo ke be ho fa be si non be nwon amma'n-mo kwalaaatin, maan be bala Ezipiti man nun. Be kwalaa, be ti menian abulasv o non nnun. ¹⁵Zvakobu ko ho Ezipiti man nun. Elo ye o non ye nan-mo be

wuli ɔ. ¹⁶ Be non bé fuin'n kɔ hɔ Sisemɔn. Be kɔ sie bé seka'n mɔ Abalahamɔn toli nun anun. Seka sɔ'n, Abalahamɔn toli yí Emɔɔ amma'n-mɔ asa nun Sisemɔn ebele.

¹⁷ “Kɛmɔ anun anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔli Abalahamɔn'n tɛmɔn'n lɛ kpunngɛ'n, Izalayɛ amma'n-mɔ kɔ li ata be kɔ sɔn dɔn dɔn kpa Ezipiti mɔn nun anun ɛlɔ. ¹⁸ ɔ wɔ ebele dede belemgbin kɔ hele kɔ tanlan bia nun asɔ. Belemgbin sɔ'n, ɔ'a nzɪ man Zozɛfu. ¹⁹ ɔ kɔ laka yɛ nan-mɔ ɔ kɔ hele bɛ ahulɔwa. ɔ kɔ tinndin bɛ maan bɛ kɔ hun bɛ mma ngangan'n-mɔ.

²⁰ “Mele sɔ nun anun yɛ bɛ wɔli *Moyizɪ ɔ. Moyizɪ tɪ baa belenzua kanlanman kpa. Nyanmian kulo yí ejɔle. Yí sɪ-mɔ falɪ yí fialɪ be titlɪ yí dede sala nsan. ²¹ Mɔ aftɪ be nian an be ngoala man yí fa fia kón'n, bɛ kɔ yɪ yí bɛ kɔ fite. Falaun awa balasua'n kɔ nwon yí, ɔ kɔ fa yí ɔ kɔ titɪ yí kɛ yí muonun yí kunnun baa. ²² Bɛ kɔ hehele Moyizɪ Ezipiti mɔn nun anun amanmɔ'o'n kwalaa'in. Moyizɪ kɔ kaci tunminfɔɛ sɔanlan ejɔjɔle nun nɔn junman elie nun.

²³ “Mɔ Moyizɪ nyanlun afɔɛ abulanan'n, cian kɔn yí nwan ɔ 'kɔ a fua yí nianman Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. ²⁴ ɔ nian an, anun Ezipiti sɔanlan kɔn lɛ kele Izalayɛ amma'n-mɔ anun kun yalɛ. Moyizɪ kɔ lɛ yí nianman nun ati alɔman ɔ kɔ hun Ezipiti sɔanlan'n. ²⁵ ɔ jɔnlin kɛ anun yí nianman'n-mɔ 'ba tɪ ejɔle nun abɔ kɛ, ɔ nanndɪ yí sɔ, Nyanmian 'ba lɛ bɛ tɪ. Kanngu bɛ ngo tɪ man ejɔle sɔ nun abɔ. ²⁶ Bɛ lalɪ alɛɛ hunlun, Moyizɪ 'kɔ a ju a, Izalayɛ amma'n-mɔ anun nnyuan lɛ kɔn ngondin. ɔ kɔ tila bɛ. Yí nwan: 'Nán bɛ kɔn, nán emɔ tɪ anianman.'

²⁷ “Mɔ Moyizɪ hanlun sɔ'n, nunhan'n m'ɔ lɛ bɔ yí manngɔn'n tua se Moyizɪ kɛ: *Nwan sɔanlan dɛ y'ɔ falɪ wɔ sielɪ yɛ sɔ kpain anaan kɛ ɛ búa yɛ ndɛɛ ɔ?* ²⁸ *ɛ kulo kɛ ɛ kun mɪn kɛ anɔnman ɛ hunlin Ezipiti sɔanlan nun ɔ?*

²⁹ “Mɔ Moyizɪ tɪlɪ ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ nwanndɪ kɔ hɔ kɔ tanlan Madian mɔn nun. ɛlɔ, ɔ kɔ ja bala ɔ non yí bɛ kɔ wɔ mma mmelenzua nnyuan.

³⁰ “Ehɪ anzin afɔɛ abulanan, Moyizɪ kɔ hɔ ɛwá nun Sinayi bɔka nun anwɔn ebele. Nyanmian bɔfɔɛ'n kɔn kɔ yɪ yí nwon kɔ hele yí sɪn nun baka kɔn asɔ. ³¹ M'ɔ nwonlin like sɔ'n, ɔ kɔ sin yí nwon. Nan kɛmɔ anun ɔ lɛ kpunngɛ baka nun anwɔn ɔ nian like sɔ'n kpa'n, ɔ 'tie a anun yɛ Mun lɛ kan kɛ: ³² *N dɪ wɔs nan-mɔ Nyanmian, Abalahamɔn, Izakɪ nɔn Zvakɔbɔ Nyanmian.* Esulo kɔ han Moyizɪ, yí nwon kɔ wɔsɔ yí, aftɪ ɔ ngulo man kɛ ɔ nian like sɔ'n kón. ³³ Ehɪ a, yɛ Mun kɔ han kɔ hele yí kɛ: *Moyizɪ, yɪyɪ wɔ mgbabɔ'a'n, ɔ sanlin kɛ, lika'n mɔ ɛ jin'n tɪ nwanzan-nwanzan.* ³⁴ *M'an nwon yalɛ'n mɔ mɪn menian'n-mɔ lɛ dɪ ɔ non ɛkpɪnlan mɔ bɛ lɛ kpɪnlin wɔ Ezipiti mɔn nun anun ɛlɔ'n. M'an ju asɪ mɪn 'ba lɛ bɛ tɪ. Yí tɪ, bala maan n zɔan wɔ Ezipiti mɔn nun anun ɛlɔ.*

³⁵ “Moyizɪ sɔ'n, Izalayɛ amma'n-mɔ yɪlɪ yí toli. Bɛ nwan: *Nwan yɛ ɔ sielɪ wɔ yɛ sɔ kpain anaan kɛ ɛ búa yɛ ndɛɛ ɔ?* Yí dein yɛ Nyanmian sɔanlun yí bɛ nwon ɛlɔ kɛ kpain nɔn defɔɛ ɔ. Nyanmian bɔfɔɛ'n m'ɔ yɪlɪ yí nwon helelɪ yí baka nun asɔ'n kɔ suan yí. ³⁶ Moyizɪ yɛ ɔ yɪlɪ bɛ fi Ezipiti mɔn nun anun fitelɔ. ɔ yɪlɪ asinbɛnwon ninngɛ nɔn atelɛ mɔn sɔ nun anun, jenvie kɔkɔle nun anwan non ɛwá nun anun dede afɔɛ abulanan.

³⁷ “Moyizɪ kɔnmgbɔ sɔ'n yɛ ɔ hanlun helelɪ Izalayɛ amma'n-mɔ kɛ: *Nyanmian 'ba sɔan kpɔmanfɔɛ kɔn kɛ mɪn emɔ anwɔn. ɔ tɪ emɔ afilɛ nun anun sɔanlan.*

³⁸ “Mele mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ yialɪ ɛwá nun anun ɛlɔ'n, Moyizɪ yɛ anun ɔ di yɛ nan-mɔ nɔn nyanmiansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ lɛ kan ejɔle'n kele yí Sinayi bɔka nun asɔ nun asafian ɔ. Yí yɛ Nyanmian falɪ ngɔan ejɔle'n wulalɪ yí sa nun kɛ ɔ fá mán yɛ ɔ.

³⁹ “Kɔsɔ yɛ nan-mɔ ngo man yí anyunzɔ, bɛ kɔ yɪ yí bɛ kɔ to, bɛ kulo kɛ ahan bɛ sa bɛ kɔ Ezipiti mɔn nun anun ɛlɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Aalɔn kɛ: *Bɔ amwan-mɔ man yɛ, man bɛ sɔa bɛ lí yɛ yɛnnun. ɔ sanlin kɛ Moyizɪ sɔ'n m'ɔ yɪlɪ yɛ fi Ezipiti mɔn nun anun fitelɪ'n, yɛ nzɪ man ejɔle mɔ ɔ'a tɔ yɪ ɔ.*

⁴¹ “Ehɪ a, bɛ kɔ bɔ amwan kɔn, ɔ tɪ ɛnalɛ baa. Bɛ kɔ yɪ tɛɛ bɛ kɔ man amwan'n mɔ bɛ muonun b'a bɔ'n, bɛ kɔ lí yí nwon ndutue.

⁴² “Nan mɔ bɛ yɔlɪ sɔ'n, Nyanmian kɔ kaci yí nzin kɔ si bɛ. ɔ kɔ yaci bɛ maan bɛ kɔ sɔ anwunno ɛlɔ ninngɛ'n-mɔ, kɛ b'a kpɪn b'a hele wɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata nun anun'n kɛ:

Izalayɛ amma, kɛ emɔ gua ɛwá nun anun ewa dede mɔ yí afɔɛ abulanan ahɪ'n, asɔ mɪn yɛ emɔ a yɪ tɛɛ b'a man mɪn ɔ?

⁴³ *Cɛɛɛ, nan mɪn yɛ emɔ a yɪ a man mɪn ɔ. Nan emɔ a sɔa emɔ amwan Molɔkɪ tanti'n ɔ nɔn emɔ amwan Elefan nzalama'n mɔ emɔ a yɔ'n, bɛ yɛ emɔ a sɔ bɛ ɔ.*

Ehɪka ati, mɪn 'fa emɔ mɪn kɔ mva m'ɔ tala Babilɔnɔn mɔn nun anzin.

⁴⁴ “Ewá nun anun ɛlɔ, yɛ nan-mɔ 'tu bɛ bɔ a, bɛ tu nyɪhyɛ tanti'n nun abɔ. Ebele yɛ anun nyɔbɔɛ'n mɔ b'a se b'a hele Nyanmian mala'n sɔ'n wɔ ɔ. Tanti sɔ'n, b'a bɔ yí kɛ nunhan'n mɔ Nyanmian helelɪ Moyizɪ kɛ ɔ nian sɔ ɔ bɔ'n. ⁴⁵ Yɛ nan-mɔ kɔ fa tanti'n kɔ wula bɛ nzin menian'n-mɔ asa

nun. Zozie mele sv, be le tanti so'n dede be ko li kunnunmun man'n mo Nyanman fbanlin nun menian'n-mo nun asv. Tanti'n hal ebele dede belemgin *Davidi mele sv.

⁴⁶ "Nyanman ko yo Davidi ye. Davidi ko sele Nyanman atin ke o 'si sua man Zvakobv Nyanman'n. ⁴⁷ Nyanman ko man yi atin, kosv yi wa Salomon ye o sili Nyanman sua nun o.

⁴⁸ "Nan Nyanman'n m'o wo anwunno'n die, nan sua mo kulo menian'n-mo ko si nun anun ye o da o. Ke Nyanman kpomanfoe'n hanlin yi'n, o hanlin ke Nyanman nwan:

⁴⁹ *Min bia'n wo nyanmansv,
asie'n ti bia mo mun sesie min ja sv o.
Nzu sua die ye emo kwala si man min o?
Lika benin ye mun 'tanlan
min de min enwvnmian o?
⁵⁰ Ninng'e ehu-mo kvaalaatin,
asv nan min ye m malv o?*

⁵¹ "Izalaye amma akomun ketee, akunnun ete, anzosele mma, temon biala Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n bilv emo a, emo mmli man. Like mo emo anan-mo yoli'n ye emo kosv le yo o. ⁵² Nyanman kpomanfoe benin ye emo anan-mo a ngele man yi ahobwa o? Be mo be wali bolv sesefoe konngba cein nun ewale nun anwon ejole'n, b'a so be b'a hun be. Sesefoe konngba cein so'n ye kikaala emo a to yi esvan b'a hun yi nun o. ⁵³ Emo mo Nyanman nanndilv nyanmansv mmofe'n-mo asv o falv mala'n manlin emo'n, emo a nni man mala so nun asv!"

Etien ewue'n

⁵⁴ Mo mgbain'n-mo tli ejole so'n, be ko fe Etienun anwon eya kpa be ko kika be nvan. ⁵⁵ Mo be 'yo ehu'n, anun Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n jin Etienun anzin. O ko to yi nyun anwunno o ko nwun Nyanman anunminnyanmon'n, o nun Zozi ke o jin Nyanman fama sv. ⁵⁶ Etienun ko han ko hele be ke: "M'an nwun ke anwunno a buke, Man Baa'n jin Nyanman fama sv."

⁵⁷ Mo Etienun hanlin so mo be tli'n, be ko tetian sele kpa, be ko totua be nzo'n. Be kwalaa be ko ti be ko gua Etienun sv. ⁵⁸ Be ko hyun yi be nun yi ko ho kulo tiba, be ko tovi yi ebve be ko hun yi. Adanzie mma'n-mo ko yivi be taladie'n-mo be ko man kpafele kon ke o nian sv. Kpafele so'n, be fele yi Solv.

⁵⁹ Mele mo menian'n-mo 'toto Etienun ebve'n, anun Etienun le yo asonun ke: "Ye Min Zozi, de min ekala'n!" ⁶⁰ M'o hanlin so yueli'n, o ko kotv o ko tian nun sele kpa ke: "Ye Min, ete ehu mo b'a yo'n, yaci ce be!" O hanlin so ala ye o halv nun o.

8

Solv 'ba hele Zozi menian'n-mo ahobwa

¹ Etienun ehuan'n mo be hunlin yi'n, Solv de to nun. Cian so konngba'n, ye Zoluzalemun asonun mma'n-mo ahobwa ehele kpili kpa'n bolv yi bo o. Asonun mma'n-mo kvaalaatin ko bo asanndie Zude non Samali man nun anun. Mmofe'n-mo ala ye be halv Zoluzalemun ebele o. ² Menian mmie-mo, be felv Nyanman kpa, be ko ho ko fa Etienun fuin'n be ko yi awole be ko ho ko sie yi. ³ Solv die, ete mo anun o le yo asonun mma'n-mo'n, o ti man nze'munde. O wovolv awulo'n-mo anun, mmelenzua non mmalasua mo be de Zozi be di mo yi sa ko han be'n, o ci be gua be fiadi.

Filipv 'ba bo Ejolekpa'n Samali man nun anun

⁴ Be mo be bolv asanndie'n, lika mo be ko sun'n, be bo Ejolekpa be kele menian'n-mo. ⁵ Ehi a, Filipv ko ho Samali man nun anun, be kulo kpili nun asv. O ko han *Kilisi nun anwon ejole'n o ko hele ebele menian'n-mo. ⁶ Mo menian'n-mo nwunlin ke Filipv le yo asinbenwvnon ninng'e'n, be kwalaa be ko yo anzoe be ko tie yi ejole'n m'o le kan'n kpa. ⁷ Afi anun wawe ete ete don kpa fi nwuluwafve'n-mo anun fite. Be 'fite a, anun be le tetian kpa. Bubuluwafve non be mo be tia be to so'n don kpa kosv anwon ko sa. ⁸ Kulo so nun asv menian'n-mo kwalaa ko li fe kpili kpa.

⁹ O 'ba yo so'n, anun bian kon wo kulo so nun asv ebele. Be fele bian so'n Simon. O yi jiliwa o man o sin Samali menian'n-mo anwon. O bu yi nwvnon ke o ti suanlan kpili. ¹⁰ Kulo nun asv mmatonman o, mgbain o, be kwalaa be de yi be di kpa. Be kan ke: "Nyanman tunmin'n, nunhan'n mo be fele yi tunmin kpili kpa'n muonun yi wo bian ehi anun o." ¹¹ Menian'n-mo de yi di kpa, o sanlin ke, o mantanlin jiliwa'n yi kele be'n nan ene bie o. ¹² Nan mo Filipv bolv Nyanman Belemgin Man'n non Zozi Kilisi anwon ejole'n heleli be, mo be lel be lili'n, be mmelenzua o, be mmalasua o, be ko man Filipv ko sonun be. ¹³ Simon muonun ko le ko li, be ko sonun yi. O ko fa yi nwvnon ko bo Filipv. Afi asinbenwvnon ninng'e mgbili mgbili'n mo Filipv le yo, o non atele'n m'o le yi'n, yi kwalaa sin Simon anwon.

¹⁴ Mo Samali amma'n-mo lel Nyanman Anvan Ejole'n lili'n, mmofe'n-mo mo be halv Zoluzalemun ebele'n ko ti ejole so'n. Ehi a, be ko yi Pielv non Zvan ke be ho be nwvnon elv Samali man nun anun. ¹⁵ Mo Pielv non Zvan juli elo'n, be ko sele Nyanman maan Samali amma'n-mo

kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁶ Afi anun b'a sɔnɔn bɛ wɔ yɛ Mɔn Zozi dunman nun ala, nan bɛ nyanlɔn man Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁷ Pɛlɛl nɔn Zwan kɔ fa bɛ sa bɛ kɔ sie bɛ sɔ maan bɛ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.

¹⁸ Mɔ Simɔn nwunlin kɛ mmɔfɔvɛ'n-mɔ a fa bɛ sa b'a sie menian'n-mɔ sɔ maan b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, ɔ kɔ yɛ esika kɔ man mmɔfɔvɛ'n-mɔ. ¹⁹ Yɛ nwan: “Emɔ mɔn mɔn tunmin sɔ'n bie nɔn sɔanlan mɔ n gɔ fa mɔn sa n gɔ sie yɛ sɔ nun a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.”

²⁰ M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Pɛlɛl kɔ han kɔ hele yɛ kɛ: “Munnzue hɔn wɔ nɔn wɔ esika'n. Afi ɛ junlɔn kɛ ɛ kwalaa esika fa tɔ Nyanman acediɛ'n! ²¹ Yɛ ti, ɛ nnyan man bie, ɔ sanlɔn kɛ wɔ ajɔnlɔn ti ete wɔ Nyanman anyunnun. ²² Kaci wɔ ajɔnlɔn ete sɔ'n, nɔn sele yɛ Mɔn se ɔ kɔ tie kɔ yaci wɔ nwon sa kɔ hye wɔ a. ²³ Afi mɔn nwun yɛ kɛ wɔ ti anun ti ete sɔnman, ɔ man a kaci ete'n kanga.”

²⁴ Ehi a, Simɔn kɔ han kɔ hele Pɛlɛl nɔn Zwan kɛ: “Emɔ muonun sɛle yɛ Mɔn bɛ mɔn mɔn nɔn nɔn ejɔlɛ'n mɔ emɔ a han nun anzin munnzue a ngan man mɔn.”

²⁵ Mɔ mmɔfɔvɛ nnyuan'n lili yɛ Mɔn anwon adanzɛ bɛ hanlɔn yɛ nwan ejɔlɛ'n yueli'n, bɛ kɔ sa bɛ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Mɔ bɛ 'kɔ'n, bɛ bɔli Ejɔlekpa'n Samali kulo dɔɔn asɔ bɛ hele menian'n-mɔ.

Filipɔ nɔn Etiopi sɔanlan'n

²⁶ Elɛhɔn kun, yɛ Mɔn bɔfɔvɛ'n kun kɔ han kɔ hele Filipɔ kɛ: “Filipɔ, jasɔ kɔ Ngɔa ɛlɔ, fa atɔn'n m'ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ tɔlv kɔ Gaza'n. Atɔn sɔ'n ti fuaan.”

²⁷ Mɔ nyanmansɔ bɔfɔvɛ'n hanlɔn sɔ'n, ebele ala Filipɔ kɔ jasɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ kɔ nwun bian kɔn. Bian sɔ'n, ɔ fi Etiopi mɔn nun anun. ɔ ti Etiopi mɔn nun asɔ belemgbɔn balasua'n mɔ bɛ fele yɛ Kandansɔ nun abuliba kpili kpa. Yɛ yɛ ɔ nwan Kandansɔ esika'n kwalaa asɔ ɔ. Bian sɔ'n, b'a sa yɛ. ɔ wahi Nyanman esɔvɛ Zoluzalemɔn ²⁸ yɛ ɔ le sa kɔ yɛ mɔn nun. ɔ ti yɛ hyuili nun anun, ɔ le kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfɔvɛ Ezayi helelɛ'n. ²⁹ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ han kɔ hele Filipɔ kɛ: “Kɔ wɔ nyunnun nɔn cɔn mantan hyuili sɔ'n.”

³⁰ Filipɔ kɔ nwanndi kɔ hyɔn kɔ mantan hyuili'n. ɔ 'tie a, anun Etiopi sɔanlan'n le kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfɔvɛ Ezayi helelɛ'n. Filipɔ kɔ bisa yɛ kɛ: “Asɔ kalata'n mɔ ɛ le kɔnnga'n, ɛ ti yɛ bɔ ɔ?”

³¹ Bian'n kɔ bua Filipɔ kɛ: “Sɛ m'an nnyan man sɔanlan mɔ ɔ 'bɔka mɔn an, ɔ 'yɔ sɛ mɔ mɔn 'ti yɛ bɔ ɔ?” ɔ kɔ man Filipɔ kɔ fɔ kɔ tanlan yɛ nwon ebele hyuili nun anun. ³² Kalata'n lika mɔ bian'n le kɔnnga'n, b'a hele yɛ nun kɛ:

*ɔ'a yɔ kɛ bua mɔ bɛ nun yɛ le kɔ
bɛ 'kɔ a hun yɛ ɔ.*

*ɔ'a tɔ amunle kɛ bua baa'n tɔ amunle
bɛ mɔ bɛ le tɛti yɛ nwon ɛnyuan nun anyunnun'n.*

ɔ'a mmuke man yɛ nwan fɛi sɔa.

³³ Bɛ gualɔ yɛ nyunnun asɔ, b'a mman man yɛ dibi.

*Yɛ mɛle sɔ menian ati anun ete'n-mɔ,
nwan yɛ ɔ 'kan bɛ nwon ejɔle ɔ?*

Afi b'a hun yɛ b'a yɛ yɛ asɛ nun asɔ.

³⁴ Bian'n kɔ bisa Filipɔ kɛ: “Mɔn 'sele wɔ, kan kele mɔn, nwan anwon ejɔle die yɛ kpɔmanfɔvɛ'n le kan yɛ sɔa ɔ? Asɔ yɛ muonun yɛ nwon ejɔle yɛ ɔ le kan anaan sɔanlan fɔfɔle anwon ejɔle ɔ?”

³⁵ Ehi a, Filipɔ kɔ sɔsɔ sɔ, ɔ nanndi mɔ b'a hele yɛ kalata nun anun nun asɔ, ɔ kɔ bɔ Zozi anwon Ejɔlekpa'n ɔ kɔ hele bian'n. ³⁶ Kemɔ anun bɛ ja wɔ nun bɛ le kɔ'n, bɛ juli lika kɔn, bɛ kɔ tɔ asue. Bian'n kɔ se Filipɔ kɛ: “E' nwan nsue, nzu yɛ ɔ jɔji mɔ mɔn nguala man sɔnɔn ɔ?”

[³⁷ Filipɔ kɔ bua yɛ kɛ: “Sɛ ɛ de di wɔ ahɔnlɔn nun anun sakpa a, ɛ kwalaa kɛ ɛ sɔnɔn.”

Mɔ Filipɔ hanlɔn sɔ'n, bian'n nwan: “Mɔn de mɔn di kɛ Zozi Kilisi ti Nyanman Awa.”]

³⁸ Ebele ala, bian'n kɔ man bɛ kɔ jinlan hyuili'n. ɔ nɔn Filipɔ bɛ munnyuan bɛ fi nun bɛ kɔ ju bɛ kɔ hɔ asue nun anun. Filipɔ kɔ sɔnɔn yɛ. ³⁹ Nan mɔ bɛ fi asue nun anun bɛ fiteli'n, yɛ Mɔn Wawɛ'n kɔ fa Filipɔ kɔ hɔ. Bian'n ngo nwun man Filipɔ fɛi kɔn. ɔ le fe elie ɔ kɔ fa atɔn'n. ⁴⁰ Yɛ Mɔn Wawɛ'n kɔ fa Filipɔ kusɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ sie yɛ kulo'n mɔ bɛ fele yɛ Azɔtɔ nun asɔ. ɔ fi ebele, ɔ kɔ susun kulo'n-mɔ kwalaa asɔ, ɔ kɔ bɔ Ejɔlekpa'n kɔ hele menian'n-mɔ dede ɔ kɔ fite Sezale kulo nun asɔ.

9

Sɔlv 'ba fa yɛ nwon man yɛ Mɔn Zozi.

¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Sɔlv tɛ kele yɛ Mɔn menian'n-mɔ ahɔlɔwa esɛ bɛ ehuan ejɔle wɔ yɛ ajɔnlɔn nun. Ehi ka ati, ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ *teeyɔfɛ kpain'n. ² ɔ kɔ sele yɛ kɛ ɔ mɔn yɛ kalata maan ɔ hɔ

Daması kulo nun asu, Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun. Se o ju elo nan o nwun mmelenzua non mmalasua mo b'a fa be nwon b'a man Zozi Kilisi a, anun o 'ci be o non be ba Zoluzalemun.

³ Teeyifoe kpain'n ko hele kalata'n ko man yi, cuein ye o holi o. O holi dede m'o ka kaan ju Daması kulo nun asu'n, kunmga ala, like'n fi anwunno, o ti ke kanlannie, o ko ta yi nwon ebele. ⁴ Sölo ko fin asi. O 'tie a, anie bie nwan: "Sölo, Sölo, nzuke ati ye e le keke min ahulowa o?"

⁵ Sölo ko bisa ke: "Wö nwan o, ye Min?"

Anie'n ko bua yi ke: "Be fele min Zozi. Min ye e le keke min ahulowa nun o. ⁶ Jasu ko kulo. E ju elo a, be 'ba hele wo like'n m'o di ke e yo'n."

⁷ Be mo anun be non Sölo ye be le ko'n ko to amunle, be ko ha ebele be ko jinlan. Be ti ke soanlan'n le jojo, kosu be nwan man yi nwon. ⁸ Sölo fi asie non anwon o ko jasu. O ko tike yi nyun'n kosu o ngwala o nwan man asi. Be ko so yi sa be non yi ko ho Daması. ⁹ Sölo lili cian nwan anun o nwanlin man asi. Elesan so non anun, Sölo ngo li like ese o ngo non man nzue fi.

¹⁰ O 'ba yo so'n, anun ye Min soanlan'n kon wo Daması ebele. Be fele soanlan so non Ananiası. Ye Min ko yi yi nwon ko hele ye elalie nun. Yi nwan: "Ananiası!"

Ananiası ko sulo. Yi nwan: "Ye Min, e 'nwun min."

¹¹ Ye Min ko han ko hele ye ke: "Jasu, fa gota'n mo be fele ye 'gota foon'n' kikaala, nan ko Zudası awulo elo. Bisa Sölo abusu. Sölo so'n fi Tahı kulo nun asu. O le sele Nyanman dae ehu asu. ¹² Elalie nun, Sölo 'nian an, anun soanlan kon, be fele ye Ananiası, o'a wolo sua nun anun. O'a fa yi sa o'a sie yi su o'a man o'a nwan asi ke ye daba'n."

¹³ Ananiası ko bua ye Min ke: "Soanlan ehu ete mo o'a yo wo menian'n-mo mo be wo Zoluzalemun elo'n, menian don kpa a han yi kwalaa a hele min. ¹⁴ Yi ewale mo o'a a ewa'n, teeyifoe mgbain'n-mo a man yi tunmin ke o hyi be kwalaa mo be bo wo dunman kulo ehika asu'n."

¹⁵ Mo Ananiası anwan tolin, ye Min ko han ho hele ye ke: "Ko, o sanlin ke, m'an yi soanlan so'n ke o ho han min ejole o hele be mo be ti man Zufu'n o non be mmelemgbin'n-mo, o non Izalaye amma'n-mo kosu. ¹⁶ Min dunman nun anwon yale'n kwalaa mo o 'ba nwan yi'n, min muonun min 'ba yi min ke ye."

¹⁷ Ehu a, Ananiası ko jasu ko ho ke ye Min hanlin heleli yi'n. O ko to Sölo Zudası awulo ebele. O ko fa yi sa ko sie Sölo su. Yi nwan: "Min nianman Sölo, ye Min Zozi mo o'a yi yi nwon o'a hele wo atun'n m'o ba Daması ewa nun asu'n, o'a soan min ke m mala maan e nwan asi ke ye daba'n, maan Wawe Nwanzan-nwanzan'n wolo wo nun." ¹⁸ Ebele ala, like'n ti ke ejue abuin, o fi Sölo anyun nun asu o ko yi ko gua. Sölo ko nwan asi ke ye daba'n. O ko jasu o ko man be ko soanlin yi. ¹⁹ Mo be soanlin yi yueli'n, o ko li like o ko nyan anwonsele.

Sölo ko li elenyuan kon ye Min menian'n-mo mo be wo Daması nun anwon ebele. ²⁰ Ebele ala, Sölo ko ho Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun, o ko han ko hele menian'n-mo ke Zozi ti Nyanman Awa. ²¹ Sölo ejole'n ko sin be kwalaa be nwan. Be nwan: "Nan soanlan ehu ye Zoluzalemun elo, o keke be mo be bo Zozi dunman nun ahulowa kpili nun o? Yi ewale mo a a ewa'n, asu o le man nji man ye Min menian'n-mo o ngo wula man teeyifoe mgbain'n-mo asa nun ati ye o a a ewa o?"

²² Be 'kikan ehu a, anun Sölo le di junman'n tunmin so o ko yi nyunnun cian daa. Zufu'n-mo mo be wo Daması'n nwan man ejole mo be kan o. Afi Sölo keke nun maan be nwan yi ke Zozi ti *Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngwandefoe.

²³ O wo ebele dede ye nzin hyeli kaan. Zufu'n-mo ko ho Sölo ati ahuan ke be 'kun yi. ²⁴ Abie ko yi Sölo anzoti. Sölo ehuan ati, kemö anun b'a hyi Daması kulo nun anwon'n, Zufu'n-mo sisa kulo nun anwon anwan'n-mo kongoe nun eyua. ²⁵ Ehu, cian kon kongoe, be mo be kulo Sölo ejole'n ko fa ece kpili kpa. Be ko munnda munnda ye nwan'n nyanman, be ko fa ko sin munzele kon anun. Be ko man Sölo ko fu nun be ko jula yi tale nun anzin elo be ko man o ko ho.

²⁶ M'o yoli so'n, Sölo ko sa ko ho Zoluzalemun. M'o juli ebele'n, anun o kulo ke o fa yi nwon o bo ye Min menian'n-mo. Nan kosu anun, ye Min menian'n-mo koolaatin sulo yi. O sanlin ke, menian'n-mo nne nni man ke Sölo a kaci ye Min soanlan sakpa. ²⁷ Ehu a, Baanabası ko fa yi o non yi ko ho mmofe'n-mo anwon elo. Ke o kpilun yoli mo ye Min yili yi nwon heleli Sölo atun nun asu o hanlin ejole o hele yi'n, anwonsele mo Sölo nyanlin yi o hanlin Zozi anwon ejole'n o heleli Daması menian'n-mo, Baanabası ko soso su o ko han yi kwalaa ko hele mmofe'n-mo.

²⁸ O fi mele so'n, ye mmofe'n-mo fali Sölo be bolı be nwon o. Junman kwalaa mo mmofe'n-mo 'di wo Zoluzalemun ebele'n, Sölo non be. O le anwonsele o bo ye Min dunman nun anwon ejole o keke menian'n-mo. ²⁹ Zufu'n-mo mo be kan gelekti anie'n kulo ke be kun Sölo. O sanlin ke o kan ye Min ejole'n o keke be o non be su yi busu akpulowa. ³⁰ Mo anianman'n-mo tili ke Zufu'n-mo le kponnde Sölo be kun yi'n, be ko fa yi be ko ho Sezale kulo nun asu. Ebele, be ko man o ko ho yi kulo Tahı.

³¹ Ehu anzin, Zude man nun o, Galile man nun o, o non Samali man anun o, Zufu'n-mo ko yaci ye Min menian'n-mo koun. Asonun mma'n-mo asitanlan nun anun, be man ye Min

anyinnzo. Anun asonun'n le jinlan yi ja nun, ese anun Wawe Nwanzan-nwanzan'n le man o tele.

Piel'i 'ba man Ene anwon sa

³² Temon so'n, anun Piel'i nanndi nun o le fofua ye Mun menian'n-mo mo be wo kulo kulo'n-mo asu nun anwon. Cian kon, o ko ho Lida menian die'n-mo abosu efua. ³³ O 'ko a ju a, anun bian kon a bubu o la ebe se, yi afwe macwe ahi. Bian so'n, be fele yi Ene. ³⁴ Piel'i ko han ko hele yi ke: "Ene, Zozi Kilisi a man wo nwon a sa. Yi ti, jasw nan yi wo ebee'n." Ebele ala, Ene ko jasw. ³⁵ Mo Lida kulo nun asu menian'n-mo non Saalon mgbofo nun anun die'n-mo kwalaa tili ke Ene anwon a sa'n, be ko fa be nwon be ko man ye Mun Zozi.

Dalikasi ewuetinng'e'n

³⁶ Anun balasua kon wo kulo'n mo be fele yi Zope nun asu. Balasua so'n, be fele yi Tabita. O ti ye Mun Zozi soanlan. Geketi anie nun anun an, anun Tabita'n y'o le dunman Dalikasi, yi bu y'o le ke enwonnzanun. Ehianfwe'n-mo ebuka o non menian ye eyole y'o ti Dalikasi junman o. ³⁷ Temon so'n, anun Dalikasi ndi man akpale ye o wuli o. Mo be bial'i yi yueli'n, be ko la yi awaa nun asu dabele kon anun. ³⁸ Ye Mun menian'n-mo mo be wo Zope'n ko ti ke Piel'i wo Lida kulo nun asu. Lida kosu non Zope afian a nwa man. Be ko soan menian nnyuan Piel'i anwon elo ke: "Se wo sa kan ye ngalie nun an, ye 'sele wo, bala ye nwon ewa nde-nde."

³⁹ Piel'i tili ngalie nun ala, o non be be ko ho. M'o juli elo'n, be non yi ko ho sua nun anun awaa nun asu elo. Kunlannwe mmalasua'n-mo kwalaaatin le suan be ko a yi nwon ebele. Mele mo anun Dalikasi anyun wo so'n, taladie'n-mo m'o kpali'n, be ko fa be ko hele Piel'i. ⁴⁰ Piel'i ko man be kwalaa be fi sua nun anun o ko fite. O ko kotu o ko yo asonun. M'o yali asonun yueli'n, o ko kaci yi nyin fuin nun anwon elo, yi nwan: "Tabita, jasw!" Tabita ko tike tike yi nyin'n. M'o nwunlin Piel'i'n, o ko tanlan asi. ⁴¹ Piel'i ko so yi sa o ko buka yi ko man o ko jasw. O ko fele ye Mun menian'n-mo o non kunlannwe mmalasua'n-mo. O 'fa Tabita kele be a, Tabita a nyun wo so. ⁴² Zope kulo nun asu ebele menian'n-mo kwalaa ko nwun yi ke Tabita fi ewue nun o'a tinng'e. O man be donn be leli ye Mun be lili. ⁴³ Piel'i hyeli Zope ebele kaan kpa. Anun o ti bian kon awulo. Bian so'n, be fele yi Simon, o di naan kpolo junman.

10

Nyanmiansu bafwe'n kon 'ba yi yi nwon kele Kooeyi

¹ Ehi, anun bian kon wo Sezale kulo nun asu ebele. Bian so'n, be fele yi Kooeyi. O ti *Lomun kuan mma'n-mo fa'n mo be fele yi "Itali kuan fa" nun asu sahnlan. ² O non yi yi nun yi mma, be fel'i Nyanmian kpa, ese be so yi. O buka Zufu ehianfwe'n-mo kpa ese o yo asonun cian daa. ³ Cian kon eyua dae nsan, o ko nwun like kon ke elalie nun. O 'nian an, anun nyanmiansu bafwe'n kon le wolu yi awulo ebele. O wolu a, yi nwan: "Kooeyi!"

⁴ Esulo ko han Kooeyi, yi nyin tua bafwe'n. O ko bisa yi ke: "Ye Mun, nzu ejole o?"

Bafwe'n ko bua yi ke: "Wo asonun eyole'n non ebuka'n mo e buka ehianfwe'n-mo'n, Nyanmian a le a tu nun, yi loa a nvi man wo. ⁵ Yi ti, soan menian Zope kulo nun asu elo kikaala maan be ho yia bian'n m'o li Simon mo be fele yi Piel'i'n maan o bala. ⁶ O ti bian kon awulo. Bian so'n, be fele yi Simon, o di naan kpolo junman. Yi awulo'n wo jenvie nun anwan."

⁷ Mo bafwe'n m'o wali hanlin ejole'n heleli yi'n holi'n, Kooeyi ko fele yi ngwa'n-mo anun nnyuan o non nzalafu kon. Nzalafu so'n, o di junman Kooeyi asa nun. Yi nyin so Nyanmian kpa. ⁸ Kooeyi ko soso ejole nun asu o ko han yi kwalaa ko hele be, ye o soanlin be Zope o.

Piel'i 'ba nwun like kon ke elalie nun

⁹ Menian nsan'n la atunnun dede alie ko hun. Alie hunlin mo o 'ko senzejinlan'n ye anun be ka kaan be ju Zope o. Temon so'n, Piel'i ko fu sua'n mo b'a se yi ti so nun asu, o 'ko a yo asonun. ¹⁰ O 'ba yo so'n, anun ehoe le kun yi, o le kpõnnde like di. Nan mele mo be 'ton like be man yi'n, o ko nwun like kon ke elalie nun. ¹¹ O 'nian an, anun anwunnon nun a buke. Like'n ti ke tobihi so etanlan kpili kpa. Be lile yi nwan nna nun anun, o fi anwunnon o le ju asi. ¹² Naan ngacile ngacile, mo be ja ti nnan, mo be coui be nwon asi non nonnman, be kwalaa be wo etanlan kpili so nun anun. ¹³ Anie kon ko se Piel'i ke: "Piel'i, jasw kun bie di!"

¹⁴ Mo Piel'i tili ejole so'n, yi nwan: "Cece, ye Mun. O sanlin ke, like mo a tua ye ke nan ye di, o non mo efian a gua yi nwon'n, n nnili man bie le."

¹⁵ Anie'n ko han ko hele yi bieku kon ke: "Like mo Nyanmian ko han ke o ti kpa'n, n'e bu yi ke o ti man kpa."

¹⁶ Piel'i ko nwun like so'n fa nsan. Yi fa nsan nun asu, like'n ko fu ko ho anwunnon.

¹⁷ Anun Piel'i le bisa yi nwon kosuan o ti elalie'n mo o'a hun nun abu. Temon so'n, anun menian'n-mo mo Kooeyi soanlin be'n kosu a bisa bisa dede b'a nwun Simon awulo'n b'a ju yi anwan nun ebele. ¹⁸ Be ko fele awulo nun anun soanlan'n kon be ko bisa yi ke: "Simon mo be fele yi Piel'i'n, asu ewa y'o ti o?"

¹⁹ Anun Pielɩ tɛ ʝɔjɔnlɩn elalɛ'n m'ɔ hɩnlɩn nɩn anwɔn, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ han kɔ hele yɩ ke: "Pielɩ, nian, menian nsan le kpɔnnde wɔ. ²⁰ Yɩ ti, jasɔ nɩn ɛ non bɛ hɔ kɩkaala. ɔ sanlɩn ke, mɩn yɛ m'an sɔan bɛ ɔ."

²¹ Eɩ, Pielɩ kɔ ju kɔ kpɔ menian sɔ'n-mɔ. ɔ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "Sɔanlan'n mɔ ɛmɔ le kpɔnnde yɩ'n y'ɔ le mɩn. Nan ɛmɔ walɩ nzɔ ɛyɔlɛ?"

²² Bɛ kɔ bua Pielɩ ke: "Sahnlɩn Kɔneyɩ yɛ ɔ'a sɔan yɛ ɔ. ɔ tɩ sɛsɛfɔɛ sɔanlan, ɔ sɔ Nyanmɩan. Zufɔ'n-mɔ kwalaaɩn kulo yɩ ɛjɔlɛ. Nyanmɩansɔ bɔfɔɛ'n kɔn a yɩ yɩ nɔwɔn a hele yɩ. Bɔfɔɛ'n nwan Kɔneyɩ mɩn bɛ fɛlɛ wɔ nɩn ɔ tie ɛjɔlɛ'n mɔ ɛ 'ba han kele yɩ'n." ²³ Mɔ Pielɩ tɩlɩ ngalɛ'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ wɔlɔ awulo ɔ kɔ sesie bɛ dabele.

Pielɩ 'ba hɔ Kɔneyɩ awulo

Bɛ lali mɔ alɛ hɩnlɩn'n, Pielɩ kɔ jasɔ ɔ non bɛ bɛ kɔ hɔ. Mɔ bɛ 'kɔ'n, Zope ebele anianman'n mmie-mɔ hɔlɩ sɔmanlɩn Pielɩ. Bɛ la atunnun dede alɛ kɔ hɩn. ²⁴ Alɛ hɩnlɩn mɔ bɛ 'ju Sezale'n, anun Kɔneyɩ non yɩ nɔwɔn amma non yɩ manngɔn'n-mɔ m'ɔ tɔlɩ yɩ sa felelɩ bɛ'n, bɛ le nɔwɔnnde bɛ. ²⁵ Mɔ Pielɩ 'ju ebele'n, Kɔneyɩ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ kɔ kpa yɩ atɩn. ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pielɩ aja nun ɔ kɔ bɛle yɩ nɔwɔn asɩ ɔ kɔ sɔ yɩ. ²⁶ Pielɩ kɔ jasɔ yɩ ɔ kɔ han kɔ hele yɩ ke: "Jasɔ, n'ɛ sɔ mɩn, nɩn mɩn kɔsɔ, n dɩ kulo sɔanlan ke wɔ."

²⁷ M'ɔ hanlɩn sɔ yuelɩ'n, ɔ non Kɔneyɩ bɛ le ɛjɔjɔle dede bɛ kɔ wɔlɔ awulo. ɔ 'ju ebele a, menian dɔɔn kpa a yia. ²⁸ Pielɩ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "ɛmɔ sɩ ke Zufɔ'n-mɔ mala'n mman man yɛ atɩn ke yɛ non bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n sɩn nun ɛsɛ yɛ wɔlɔ bɛ awulo. Nan mɩn die, Nyanmɩan a hele mɩn ke n nne man atɩn mɩn mmun man sɔanlan'n bie nɔuin mɔ bɛ ngo man yɩ nɔwɔn, bie kpa mɔ bɛ kɔ yɩ nɔwɔn ɔ. ²⁹ Eɩka atɩ, ke ɛmɔ felelɩ mɩn nun ala, m'an nɔnlɩn man ɛjɔle ngacile fɩtɩ, m'an a a. Afɩ Like'n mɔ yɩ tɩ yɛ ɛmɔ a fele mɩn'n, ɛmɔ hɩn maan n dɩ."

³⁰ Kɔneyɩ nwan: "ɛne tɩ cɩan nsan, bɛ bɔlɩ dɔɛ nsan mɔ bɛ 'fa bɛ yɔ asɔnɩn'n, anun n wɔ mɩn awulo mɩn yɔ asɔnɩn. Ebele ala, sɔanlan kɔn kɔ yɩ yɩ nɔwɔn kɔ hele mɩn. Sɔanlan sɔ'n wula taladɛ fufue hyɛɩn hyɛɩn. ³¹ Yɩ nwan: 'Kɔneyɩ, Nyanmɩan a tie wɔ asɔnɩn ɛyɔlɛ'n, ɛsɛ yɩ lua a nɔvɩ man ɛbɔka'n mɔ ɛ bɔka ehianfɔɛ'n-mɔ'n. ³² Yɩ ti, sɔan menian Zope maan bɛ hɔ yɩa Simɔn mɔ bɛ fele yɩ Pielɩ'n bɩla. ɔ tɩ Simɔn m'ɔ dɩ naan kpɔlo junman nun awulo. Awulo sɔ'n wɔ jenvɩe nun anɔan ɛlɔ.' ³³ Ebele ala, n go yɩ menian ke bɛ hɔ yɩa wɔ. Mɔafɔɛ a a. Kɩkaala die mɔ yɛ kwalaa y'a yia ɛwa'n, Nyanmɩan anyunnun, ɛjɔle mɔ yɛ Mɩn a fa a wula wɔ nɔan'n, kan nɩn yɛ le tie."

³⁴ Eɩ a, Pielɩ kɔ jasɔ kɔ sɔsɔ ɛjɔle sɔ. Yɩ nwan: "Sɩan die, m'an nɔwɔn yɩ yuein ke Nyanmɩan mgba man menian'n-mɔ nun. ³⁵ Sɔanlan bia ala m'ɔ fi mɩn ngacile anun m'ɔ fɛlɩ Nyanmɩan, m'ɔ bu mɩn sɛsɛ'n, Nyanmɩan kulo yɩ ɛjɔle. ³⁶ Nyanmɩan m'ɔ tɩ kulo menian'n-mɔ Amun'n, ɔ nanndɩ Zozi Kilisi asɔ ɔ'a bɔ ɛjɔlekpa'n m'ɔ man alɔacɩɛ'n ɔ'a hele Izalayɛ amma'n-mɔ. ³⁷ ɛmɔ sɩ ɛjɔlɛ'n m'ɔ walɩ'n, ɔ non ke ɔ kpɩnlɩn yɔlɩ mɔ ɛjɔlekpa eɩ a tɔ a sanndɩ Zude mɩn nun anun'n. Galile mɩn nun anun yɛ yɩ kwalaa lɩlɩ mɔan bɔlɩ yɩ bu ɔ, mele mɔ anun Zɔan le fɛfele menian'n-mɔ ke bɛ bɩla maan ɔ sɔnɩn bɛ'n. ³⁸ ɛmɔ sɩ ke Nyanmɩan falɩ Wawe Nwanzan-nwanzan'n ɔ non tunmɩn ɔ manlɩn Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɩ'n. Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɔ. ɔ yɔ menian'n-mɔ ye, ɔ man bɛ kwalaa mɔ bɛ wɔ Abɔnsanmɔn asa abɔ nun anwɔn sa. ɔ sanlɩn ke, anun Nyanmɩan lɩ yɩ nzɩn.

³⁹ "Junman'n kwalaa mɔ ɔ'a lɩ yɩ Zufɔ'n-mɔ mɩn nun anun non Zoluzalemɔn kulo nun asɔ'n, ye dɩ yɩ nɔwɔn adanzɛ. B'a bɔbɔ yɩ kɔlɔwɔa sɔ b'a hun yɩ. ⁴⁰ Nan yɩ cɩan nsan nun asɔ, Nyanmɩan man ɔ fi ewue nun ɔ a tɩnnge. Nyanmɩan a man ɔ'a yɩ yɩ nɔwɔn ɔ'a hele. ⁴¹ Nyanmɩan a man ɔ'a nyɩ man yɩ nɔwɔn ɔ'a ngele man bagua'n. Nan ɔ'a man ɔ'a yɩ yɩ nɔwɔn ɔ'a hele yɛ mɔ ɔ lɩlɩ mɔa falɩ yɛ ke adanzɛ'n. Mɔ Nyanmɩan man ɔ fi ewue nun tɩnnge'lɩn, ye non yɩ a tɔ asa. ⁴² ɔ a han ɔ'a hele yɛ ke ye bɔ ɛjɔlekpa'n ye hɛle menian'n-mɔ, ɛsɛ ye lɩ adanzɛ ke yɩ Zozi yɛ Nyanmɩan a sie yɩ ngɔan mma non ewue mma ndɛɛbuafɔɛ ɔ. ⁴³ Mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kwalaa hanlɩn yɩ ɛjɔle ke, sɔanlan bɩala m'ɔ kɔ le yɩ kɔ lɩ'n, yɩ dunman nun, sɔanlan sɔ'n nyan ɛtɛ face."

Bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n 'ba nyan Nyanmɩan Wawe'n

⁴⁴ Anun Pielɩ anɔan wɔ sɔ ɔ tɛ kan ɛjɔlɛ'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ a kɔ wɔlɔ bɛ kwalaa mɔ bɛ le tie ɛjɔlɛ'n mɔ Pielɩ le kan nun anun. ⁴⁵ ɛjɔlɛ'n kɔ sɩn Zufɔ'n-mɔ mɔ b'a fa bɛ nɔwɔn b'a man yɛ Mɩn mɔ bɛ walɩ sɔmanlɩn Pielɩ nun anwɔn. ɔ sanlɩn ke Nyanmɩan a fa yɩ Wawe Nwanzan-nwanzan nun a man bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n kɔsɔ. ⁴⁶ Afɩ bɛ 'tie a, anun menian sɔ'n-mɔ le kan anɛ ngacile ngacile bɛ yɩ Nyanmɩan Kpɩlɩ ayɛ.

Eɩ a, Pielɩ nwan: ⁴⁷ "Menian eɩ-mɔ mɔ b'a nyan Wawe Nwanzan-nwanzan'n ke yɛ'n, asɔ sɔanlan kwalaa totua bɛ ke nɩn bɛ sɔnɩn ɔ?" ⁴⁸ Pielɩ kɔ man atɩn ke bɛ sɔnɩn bɛ wɔ Zozi Kilisi dunman nun. Mɔ bɛ sɔnɩn bɛ yuelɩ'n, bɛ kɔ sele Pielɩ ke ɔ lɩ kɔ yɔ ɛlɛnyuan kɔn bɛ nɔwɔn ebele.

¹ M'ò yòlì sò'n, m̀m̀af̀òe'n-m̀ò ǹon anianman'n-m̀ò m̀ò be wò Zude m̀àn ǹun anun'n kò tì ke bé m̀ò be tì man Zufu'n, bé kùsù b'a le Nyanmian Anwan Ejòlè'n b'a li. ² Nan m̀ò Pielì salì walì Zoluzalem̀on'n, Zufu'n-m̀ò m̀ò b'a fa bé ǹwon b'a man yé Mun'n kò tì yí nyunnun. ³ Bé nwan: "A wòlò menian m̀ò be tì man Zufu ǹun awulo, èsè è ǹon bé a didì!"

⁴ Èhì a, Pielì kò sùsò ejòlè sò ò kò hehele bé ǹun ke ejòlè'n kp̀inl̀n yòlì'n. Yí nwan: ⁵ "Anun ǹ wò Zope kulo ǹun asù ebele. Elèhòn kòn, mele m̀ò mun 'yò asònùn'n, ǹ gò nwun like kòn ke elalè ǹun. Like'n m̀ò ǹ nwunl̀n yì'n tì ke t̀òb̀l̀ì sò etanlan kp̀ilì kpa. Be lile yí ǹwan ǹnan ǹun anun, ò fi anwunno anun ò le ju ba m̀in ǹwon ebele. ⁶ Mun 'nìan stanlan ǹun anun an, ǹ gò nwun naan ngacile ngacile'n-m̀ò kwalaaatìn m'ò tì yé cilie'n. Bé m̀ò bé ja tì ǹnan, bé m̀ò be còin bé ǹwon asì ò ǹon ǹnònm̀an'n-m̀ò. ⁷ Mun 'tìe a, anun anìe kòn le kan kele m̀in ke: 'Pielì, jasù kùn bie di!"

⁸ "Mò ǹ d̀hì yì sò'n, ǹán m'an se kè: 'Cècè, yé Mun! Ò sanl̀n ke like m̀ò a tua ke ǹán ye di anaan efian a gua yí ǹwòn'n, ǹ nìli man bie lé."

⁹ "Èsè anìe'n fi anwunno ò kò te biekun. Yí nwan: 'Like m̀ò Nyanmian nwan ò tì kpa'n, n'è bu yì ke ò tì man kpa.' ¹⁰ Like'n kò yò sò dede fà nsan yè ò salì fòlì anwunno ò.

¹¹ "Tèm̀on sò kònm̀gba'n, menian nsan kò a kò jinlan awulo'n m̀ò anun ǹ wò ǹun ebele ǹun anwan ǹun. Be fi Sezale. B'a s̀wan bé ke b'a a yia m̀in. ¹² Wawè Nwanzan-nwanzan'n kò han kò hele m̀in ke ǹán man m̀in hyòhyòun m̀in b̀ò asì, ǹán mun ǹon bé hó. Anianman nsian èhì m̀ò em̀ò nwun bé ewa'n, be hòlì somanl̀n m̀in Sezale. Mun ǹon bé yè ye wòlòlì bian ǹun awulo ǹun anun ò. ¹³ Mò ye wòlòlì yì awulo ǹun anun'n, Kòòneyì kò han ke ò kp̀inl̀n yòlì m̀ò nyanm̀iansò bafòe kòn yì yì ǹwòn hehelì yì yì sua ǹun anun. Bafòe sò'n hanl̀n hehelì yì ke: 'Yì s̀wanlan maan ò h́y yì Simò m̀ò be fele yì Pielì Zope elò bála. ¹⁴ Ejòlè m̀ò è ǹon wó afilìe'n, em̀ò tìe a, be 'nyan bé tì'n, ò 'ba han kele wó."

¹⁵ "Ǹ juli ebele m̀ò mun 'kan ejòlè ǹun ala, be kò nyan Wawè Nwanzan-nwanzan'n ke yé kùsù ye nyanl̀n yì ngelem̀ò ǹun'n. ¹⁶ M'ò yòlì sò'n, ǹán m̀in tì a kacì ejòlè'n m̀ò yé Mun hanl̀n'n. Yí nwan: 'Z̀wan a s̀onun menian'n-m̀ò asue ǹun, ǹán em̀ò die, Nyanmian Wawè Nwanzan-nwanzan'n yè be 'fa be s̀onun em̀ò ò.' ¹⁷ Acèdie'n m̀ò Nyanmian a fa a man yé m̀ò y'a le yé Mun Zozi Kilisi y'a li'n, acèdie kònm̀gba sò'n yè ò'a fa ò'a man bé kùsù bé ò. Anun ǹ d̀ì m̀in die sè m̀ò m̀in ǹon Nyanmian ye 'còin yì b̀òsò mannzòan ò?"

¹⁸ Mò be tìlì ejòlè'n s̀wa'n, be kò muan bé ǹwan be kò yì Nyanmian aye. Bé nwan: "Ò tì ananhòle, Nyanmian a man bé m̀ò be tì man Zufu'n kùsù atun ke be káci bé abalabò'n be fá bé ǹwon be m̀án yì be nyàn ngòan."

Antiosv asònùn'n

¹⁹ Èhì, mele m̀ò be 'kele yé Mun menian'n-m̀ò ahòlòwa m̀ò be hunlìn Etiènùn'n, asònùn m̀ma'n-m̀ò b̀òlì asanndìe. Mmie-m̀ò b̀òlì bé tì Feninsi ǹon Sipòlò m̀àn ǹun. Mmie-m̀ò kùsù hòlì kulo'n m̀ò be fele yì Antiosv ǹun asù. Zufu'n-m̀ò ala yè anun be kan Nyanmian Anwan Ejòlè'n be kele bé ò. ²⁰ Nan kùsù, yé Mun menian'n mmie-m̀ò fi Sipòlò ǹon Silenun be kò h̀ò Antiosv. Mò be juli ebele'n, be kò b̀ò yé Mun Zozi Ejòlekpa'n be kò hele bé m̀ò be tì man Zufu'n. ²¹ Yé Mun kò fa yì sa kpa'n kò sie bé sù. Menian d̀òun kpa kò le Ejòlekpa'n b̀ò kò li be kò fa bé ǹwòn be kò man yé Mun.

²² Mò Zoluzalem̀on asònùn ǹun anun menian'n-m̀ò tìlì ejòlè sò'n, be kò s̀wan Baanabasì Antiosv elò. ²³ Baanabasì hòlì juli elò m'ò nwunl̀n junman'n m̀ò Nyanmian a li yì ebele'n, ò lili yì ǹwòn fe. Ò kò wowula anianman'n-m̀ò kwalaa anwòonsele ke be fá bé ahònl̀n'n kwalaaatìn be sò yé Mun. ²⁴ Baanabasì tì s̀wanlan kpa, ò le dedi èsè Wawè Nwanzan-nwanzan'n wò yì ǹun kpa. Èhì ati, menian d̀òun kpa falì bé ǹwòn be manl̀n yé Mun.

²⁵ Èhì anzin, Baanabasì hòlì Solò efa Talisù. ²⁶ M'ò tòlì Solò'n, ò ǹon yì kò a Antiosv be kò li ebele afòe kòkòle kòn, be kò li junman asònùn sò ǹun anun. Be kò hehele menian d̀òun kpa ninngè. Antiosv ebele yè be lili m̀ò be felelì yé Mun menian'n-m̀ò "Kilisi amma" ò.

²⁷ Tèm̀on sò'n, yé Mun m̀gbòmanfòe mmie-m̀ò fi Zoluzalem̀on be kò a Antiosv. ²⁸ M̀gbòmanfòe sò'n, bé nunhan kòn li Agabisi. Agabisi kò jasù, Wawè Nwanzan-nwanzan'n kò man ò kò han ke ò ngò hye man, èhòe kp̀ilì kpa 'ba kp̀in asì'e'n lika kwalaaatìn. Ejòlè sò'n kp̀inl̀n sò mele sò anu Kulodò tì *Lòm̀on belem̀gbìn kp̀ain'n. ²⁹ Mò yé Mun menian'n-m̀ò tìlì ejòlè sò'n be fualì ke s̀wanlan kòn biala like m̀ò yì sa kò t̀ò yì'n, ò fá bála maan be fá be ǹwàn anianman'n-m̀ò m̀ò be wò Zude m̀àn ǹun anun elò'n. ³⁰ Be kò yò yì sò sakpa. Be kò yì Baanabasì ǹon Solò ke be fá acèdie sò'n-m̀ò, be hó fá m̀án Zude m̀àn ǹun anun elò asònùn ǹun asù m̀gbain'n-m̀ò.

12

Belem̀gbìn Elòdì Agilipa 'ba man be t̀ò Pielì fiadi

¹ Èhì, mele m̀ò Baanabasì ǹon Solò be juli Zoluzalem̀on ebele'n, belem̀gbìn *Elòdì kò b̀ò yì b̀ò ò kò hele asònùn m̀ma'n mmie-m̀ò ahòlòwa. ² Ò kò man be kò fa dadìe be kò hun Zòan anianman

bian Zɔaki. ³ Kεmɔ Elɔdɩ nian an, yɩ nyɔlɛ sɔ'n yɔ Zufu'n-mɔ ɛnyɩnɩn'n, ɔ kɔ man bε kɔ hyɩ Pɛlɩ. Zufu'n-mɔ feti'n mɔ bε 'di a, bε nni man kpaon'n mɔ fali ayile wɔ nun'n temun sɔ'n yε bε hyɩl yɩ ɔ. ⁴ Mɔ bε hyɩl Pɛlɩ yueli'n, Elɔdɩ kɔ man bε kɔ tɔ yɩ fiadi. ɔ kɔ fa yɩ kɔ wula nzalafu fatule nnan asa nun. Fatule kun biala, nzalafu nnan yε bε wɔ nun ɔ. Anun Elɔdɩ lε nwonnde kε bε di Pakɩ feti'n yue a, yε ɔ 'fa Pɛlɩ fite bagua nun anyunnun ɔ bua yɩ ndεε ɔ.

Nyanman 'ba le Pɛlɩ fi belemgbin Elɔdɩ asa nun

⁵ Anun Pɛlɩ la fiadi sua nun anun, nan asɔnun mma'n-mɔ kɔ sele Pɛlɩ ati nzele m'ɔ sɔ ebɛe.

⁶ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, alɛ cɩn an, anun Elɔdɩ lε bua Pɛlɩ ndεε. Bε kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan bε kɔ cɩcɩ Pɛlɩ, ɔ la nzalafu nnyuan afian ɔ lε dafi. Nzalafu'e'n-mɔ mɔ bε sisa fiadi sua'n jijin anvan nun anyunnun ebɛle. ⁷ Ebele ala, yε Mun bɔfɔe'n kɔn kɔ fite. Lɩka mɔ Pɛlɩ la'n kɔ ta yuein kε kanlannɛ. Nyanmansɔ bɔfɔe'n kɔ kpusu kpusu Pɛlɩ ɔ kɔ tinnge yɩ. Yɩ nwan: "Pɛlɩ, kan wɔ nwon jasɔ!" Yɩ sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ foti kɔ gua.

⁸ Bɔfɔe'n nwan: "Fa wɔ beleti'n cɩ wɔ nwon sɔ nɔn wowula wɔ mgbabɔa'n." Pɛlɩ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa yɩ beleti'n kɔ hyɩ yɩ nwon sɔ ɔ kɔ wowula yɩ mgbabɔa'n. Bɔfɔe'n nwan: "Wula wɔ taladiε kpili'n nɔn si mɩn sɔ." ⁹ Pɛlɩ si bɔfɔe'n sɔ ɔ fi fiadi sua nun anun ɔ kɔ fite. Yɩ ajɔnlun nun an, anun elalɛ yε ɔ lε cɩn ɔ. Afi ɔ nwonlin man nun kε bɔfɔe'n yε ɔ lε di junman sɔ'n sakpa ɔ. ¹⁰ ɔ non bɔfɔe'n, bε kɔ san alimɔa nzalafu fatule nun anwon, bε kɔ san m'ɔ tian yɩ nnyuan'n kɔsɔ anwon. Bε kɔ tɔ bulalɛ anvan'n mɔ bε tɔ yɩ a, anun bε lε wɔlɔ kulo nun anun'n. Anvan sɔ nun angonmɩn kɔ tike bε nyunnun ebɛle. Bε kɔ fite. Bε kɔ sin gota kun asɔ, bɔfɔe'n kɔ yaci Pɛlɩ ebɛle ɔ kɔ nwanɩyan.

¹¹ Afi m'ɔ yɔlɩ sɔ'n, bele mɔ Pɛlɩ a nwan nun ɔ. Yɩ nwan: "Sɩan die, m'an nwan yɩ yuein. Yε Mun a sɔan yɩ bɔfɔe'n kε ɔ bɔla a lε mɩn fi Elɔdɩ asa nun ɔ non ete'n kɔalaa mɔ Zufu'n-mɔ susu mɩn'n." ¹² M'ɔ junlɩnlɩn dede m'ɔ tɩlɩ ejɔle nun abɔ'n, ɔ kɔ bɔ yɩ ti Zɔan mɔ bε fele yɩ Maaki nun anin Mali awulo εbɔ. ɔ 'kɔ a ju a, menian dɔon kpa a yia ebɛle bε lε yɔ asɔnun. ¹³ Pɛlɩ kɔ bɔ anvan'n. Afanian balasua kɔn, bε fele yɩ Lɔdɩ, ɔ kɔ hɔ anvan nun etike. ¹⁴ Mɔ Lɔdɩ tɩlɩ Pɛlɩ anun'n, ɔ kɔ li yɩ nwon fe nan kɔsɔ ɔ ngɔ tike man anvan'n. ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ awulo kunnun εlɔ kε Pɛlɩ y'ɔ lε bɔ anvan nun ɔ.

¹⁵ M'ɔ bɔlɩ amannɛ sɔ'n, bε nwan: "Se kε ε lε se!"

Anun Lɔdɩ lε kan fua sɔ kε: "Sakpa, Pɛlɩ y'ɔ lε bɔ anvan nun ɔ."

Bε nwan: "Se kε yɩ bɔfɔe'n yε ɔ'a yɩ yɩ nwan ɔ'a hele yɩ ɔ."

¹⁶ Mɔ bε 'kɩkan εhɩ'n, anun Pɛlɩ tε jin anvan nun anzin ɔ tε bɔ. Bε 'tike anvan nun an, Pɛlɩ jin. Ejɔle'n kɔ sin bε nwon. ¹⁷ Pɛlɩ kɔ bɔbɔ bε kε bε mɩan bε nwan. Kε ɔ kpɩnlun yɔlɩ mɔ yε Mun yɩlɩ yɩ fi fiadi sua nun anun'n, ɔ kɔ sɔsɔ sɔ ɔ kɔ han kɔ hele bε. Eɛe yɩ nwan: "Emɔ hɔn ejɔle sɔ'n bε hele Zɔaki non anianman'n-mɔ." M'ɔ hanlɩn sɔ'n, ɔ fiteli ɔ bɔlɩ yɩ ti lika fɔfɔle.

¹⁸ ɔ wɔ ebɛle dede alɛ kɔ hun. Nzalafu'n-mɔ kpɔnnde Pɛlɩ a, bε nwan Pɛlɩ nɩn. Bε nyun kɔ bɔlɩ. ¹⁹ Elɔdɩ kɔ man bε kɔ hɔ yɩ εkpɔnnde. Bε kɔ kpɔnnde yɩ dede ɔ tɩ man mɔ bε lε nwan yɩ ɔ. Ehi a, Elɔdɩ kɔ man bε kɔ bisa bisa nzalafu sɔ'n-mɔ kosuan. Yɩ bε-yue-asɛ, Elɔdɩ manlɩn atɩn kε bε hɩn bε.

Kε ɔ kpɩnlun yɔlɩ mɔ belemgbin Elɔdɩ wuli'n

Ehi anzin, Elɔdɩ fi Zude mɩn nun ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Sezale kaan. ²⁰ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Elɔdɩ a fe Tii non Sidɔn amma'n-mɔ anwon eya kpa. Ehi ka ati, bε kɔ nwan Elɔdɩ menian'n-mɔ mɔ bε di yɩ sua nun anun junman nun asɔ kpain nun anwon bε non yɩ kɔ tila amanngɔan. Bian sɔ'n, bε fele yɩ Balasitɩsi. Bε nwan kɔ sε bε nwon, bε kɔ a kɔ tɔ Elɔdɩ. Bε kɔ sin Balasitɩsi asɔ bε kɔ fa bε kɔ tɔ Elɔdɩ anyunnun kε bε kulo kε bε sesie bε afian. ɔ sanlɩn kε, Elɔdɩ mɩn'n y'ɔ man bε didi ɔ.

²¹ Bε kɔ hele bε nwon cɩan. Mɔ cɩan sɔ'n juli'n, Elɔdɩ kɔ wula yɩ belemgbin taladiε'n ɔ kɔ tanlan yɩ bia nun asɔ. ɔ kɔ han ejɔle dede yɩ nwan kɔ tɔ. ²² Menian'n-mɔ kɔ bɔ bε sa nun. Bε nwan: "Nyanman yε ɔ'a jɔjɔ ɔ, nɔn nan kulo sɔanlan ɔ!" ²³ Temɔn sɔ'n, yε Mun bɔfɔe'n kun kɔ yɩ ewue kɔ tɔ Elɔdɩ anwon. ɔ sanlɩn kε, Elɔdɩ a man b'a sɔ yɩ kε bε sɔ Nyanman'n. Ngakɔba kɔ li Elɔdɩ bε kɔ hun yɩ.

²⁴ Ehi non εhɩ a, anun Nyanman Anvan Ejɔle'n lε tele, menian dɔon lε fa bε nwon bε man yε Mun. ²⁵ Baanabasi non Sɔlɔ die, mɔ bε non anwan'n wali Zoluzalemɔn yueli'n, bε kɔ sa bε kɔ hɔ Antiasɔ. Mɔ bε 'kɔ'n, bε non Zɔan mɔ bε fele yɩ Maaki'n yε ɔ hɔlɩ ɔ.

13

Nyanman Wawe'n 'ba sɔan Baanabasi non Sɔlɔ

¹ Ehi, anun mgbɔmanfɔe non ngehelefɔe wɔ Antiasɔ asɔnun nun anun. E 'nwan bε: Baanabasi, Simeɔn mɔ bε fele yɩ Bile, Lusiyusi m'ɔ fi Silenun'n, Manahenun mɔ bε talɩ yɩ non belemgbin Elɔdɩ lika kɔn'n yε Sɔlɔ. ² Elɛhɔn kun, anun bε lε cɩ ehɔe bε yɔ asɔnun. Ehi a, Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n kɔ han kɔ hele bε kε: "Emɔ sɩe Baanabasi non Sɔlɔ ahanmɩan maan bε li junman'n mɔ yɩ ti yε m'an fele bε'n." ³ Mɔ Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n hanlɩn sɔ, mɔ

be hyili ehœ be yoli asonun, mœ be 'ba yue'n, be kœ fa bœ sa be kœ fua Baanabası non Sœlv anwon, be kœ sele Nyanmian be kœ man bœ be kœ yaci bœ maan be kœ hœ.

Baanabası non Sœlv 'ba hœ Sipolv mân nun

⁴ Ehi, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kœ svan Baanabası non Sœlv. Be kœ ju Selesi kulo nun asv. Be kœ fa meli ebele be kœ hœ Sipolv mân'n m'œ wœ asue afian nun anun. ⁵ Mele mœ be juli kulo'n mœ be fele yı Salaminnin nun asv'n, be kœ han Nyanmian Anvan Ejœle'n Zufu'n-mœ asonun sua'n-mœ anun. Mœ Baanabası non Sœlv be 'kœ'n, be non Zvan mœ be fele yı Maaki'n y'œ hœli œ. Ő ti bœ bukafœ.

⁶ Eœe be fi Salaminnin ebele, be kœ kpœ asue afian kpœle sœ'n dede be kœ ju kulo'n mœ be fele yı Pafœsv nun asv. Be toli Zufu bian kœn ebele. Bian sœ'n, be fele yı Bâ-Zozi. Ő yı jiliwa eœe œ bu yı nwon ke œ ti Nyanmian kpœmanfœ. ⁷ Anun Bâ-Zozi sœ'n wœ bian m'œ sie Sipolv mân nun anwon ebele. Be fele bian sœ'n Seezusu Polusu. Ő ti ngelefœ. Ő kœ man be kœ fele Baanabası non Sœlv, œ sanln ke œ kulo ke œ tie Nyanmian Anvan Ejœle'n. ⁸ Mœ Seezusu Polusu man be feleli bœ'n, Bâ-Zozi mœ geleki anıe nun anun be fele yı Eliması mœ yı bœ y'œ le ke svanlan m'œ yı jiliwa, œ kœ totua Baanabası non Sœlv atun, eœe œ kœ han kœ hele kpain'n ke n'œ de Nyanmian Anvan Ejœle'n di. ⁹ Ehi a, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kœ jinlan Sœlv mœ eœe be fele yı Pœlv nun anzin. Ő kœ tu yı nyun kœ gua Eliması anwon. yı nwan: ¹⁰ "Apoœ ati anun ete svanlan, Abœnsanmœn awa, m'œ kpœ like kwalaa m'œ ti kpa, cian benin yœ Nyanmian ninngœ m'œ kœ sesie'n e 'yaci yı eœeci œ. ¹¹ Kikaala diœ, nwon yı ke yœ Mun 'ba fin wœ like. Wœ nyun'n 'ba sin mele kaan sœa, e ngœ nwon man senze'n kœn."

Ebele ala, Eliması anyun'n kœ sin œ kœ ha awosin nun. Anun œ le toto yı sa œ kpœnnde svanlan œ sœ yı sa maan œ di yı taataa. ¹² Mœ kœnmanna'n nwonlin yı sœ'n, ejœle'n sinlin yı nwon. Ő kœ le yœ Mun Anvan Ejœle'n kœ li.

Pizidi Antiœsv kulo nun asv

¹³ Ehi anzin, Pœlv non yı manngœn'n-mœ be kœ fu meli nun Pafœsv ebele. Be kœ bœ bœ ti Panfili mân nun anun. Be kœ hœ kulo'n mœ be fele yı Pelızv nun asv. Zvan Maaki kœ yaci bœ ebele œ kœ sa yı nzin Zoluzalemœ. ¹⁴ Pœlv non Baanabası be kœ fa atun bœ nwan y'œ le Antıœsv m'œ wœ Pizidi mân nun'n. Enwœnmian ele cian'n, be kœ wœlv Zufu'n-mœ asonun sua nun anun be kœ tetanlan ası. ¹⁵ Asœnœn eyœle nun anun, menian kœ kunga Moyizi mala kalata'n non mgbœmanfœ'n-mœ diœ'n. Mœ be kungali yueli'n, asœnœn nun asv mgbain'n-mœ man be hanln be heleli Pœlv non Baanabası ke: "Anianman mmelenzua-mœ, se emœ le ejœle be kan be wowula bœ mœ b'a yia ewa nun anwœsele a, atun wœ nun."

¹⁶ Mœ mgbain'n-mœ hanln sœ'n, Pœlv kœ jasv, œ kœ tv yı sa œ kœ bœbv bœ, yı nwan: "Izalaye amma œ non emœ mœ emœ anyun sœ Nyanmian be sv yı'n, emœ tie. ¹⁷ Izalaye amma'n-mœ Nyanmian nun a fele yœ nan-mœ. Ő a man b'a li ata bœ nwon a sœn mele mœ anœn be ti nyœfœ Ezipiti mân nun anun œb'n. Ehi anzin, tunmin sv, Nyanmian a yı bœ fi Ezipiti mân nun anun. ¹⁸ Mele mœ anœn be nanndı ewâ nun anun'n, Nyanmian gualı bœ nuœn alıe kœ yœ afœ abulanan. ¹⁹ Nyanmian kœ bœ mân nsv abusv Kanaœn mân nun anun œ kœ fa bœ lika'n kœ man yœ nan-mœ ke bœ ajâ like. ²⁰ Afœ kœ yœ eya nnan abulanœn kœ sin.

"Ehi anzin, bœ mœ be di ejœle'n buli mân'n dede œ juli kpœmanfœ Samıe mele sv. ²¹ Samıe mele sv, bœ nwan be kulo ke be nyan belemgbın maan œ sie bœ. Nyanmian kœ sie Kisi awa Sayuli m'œ fi Bunzœamœn afilie nun anun'n belemgbın kœ man bœ. Sayuli lili belemgbın afœ abulanan. ²² Mœ Nyanmian tuli yı'n y'œ sieli Davidi belemgbın œ. Nyanmian lili Davidi anwon adanzıe ke: *M'an nwon yı ke Jese awa Davidi ti mın ahœnlin nun svanlan. Like kwalaa mœ mın kulo'n yœ œ y'œ œ.*

²³ "Davidi abusv svanlan kœn y'œ le Zozi. Nyanmian a sie Zozi ke Izalaye mân nun ati Ngœandfœ. Ő sanln ke Nyanmian bœli anœhoba sœ'n. ²⁴ Asannan nân Zozi a a'n, Zvan hanln heleli Izalaye mân bœndœn'n ke be káci be abalabœ'n be fá bœ nwon be mân Nyanmian maan œ sœnœn bœ. ²⁵ Mœ Zvan 'kœ yı ayuelıe'n, œ kœ bisa menian'n-mœ ke: 'Emœ nwan: nwan svanlan diœ y'œ le mın? Svanlan'n mœ emœ le nwœnnde yı'n, nân yı y'œ le mın! Nan emœ tie, svanlan kœn fi mın nzin œ le ba, mœn nze nvata man ke mœn nyannı yı ja mgbabœa nyanman'n."

²⁶ "Anianman mmelenzua, emœ mœ be ti Abalahamœn abusv menian, œ non emœ mœ emœ ti man Zufu kœsv emœ anyun sœ Nyanmian be sv yı'n, yœ dunman nun ati yœ bœ ti ele ngalie ehi a a œ. ²⁷ Afı, Zoluzalemœn amma'n-mœ non bœ mgbain'n-mœ, b'a mmu man Zozi svanlan. Eœe ejœle mœ mgbœmanfœ'n-mœ heleli mœ enwœnmian ele biala be kunga'n, b'a ndı man yı bv. Nan bœ diœ, b'a man b'a hun Zozi. B'a man ejœle'n mœ mgbœmanfœ'n-mœ hanln nun a kpœn sv. ²⁸ Be si Pilatı sv ke œ mân be hún yı. Kœsv b'a ngœala b'a ngele man ke like sœa ati yœ yœ nwan bœ hún yı œ. ²⁹ Mœ Zozi anwon ejœle'n kwalaa m'œ wœ Ehelœ Ejœle nun anun'n kpœnln sœ'n, be kœ yı yı fi kolowa nun asv be kœ hœ kœ sie yı. ³⁰ Nan Nyanmian man œ fi ewue nun œ a tinnge. ³¹ Mœ Zozi fi ewue nun tinngele'n, œ yılı yı nwon cian kœ yœ nyœ nyœ œ heleli bœ mœ be non yı nanndılı'n,

o bo yi bu Galile man nun anun o ko ju Zoluzalem. Menian so'n-mo, be ye sian die, be le di adanzi be kan yi ejole'n be kele Izalaye man nun o.

³² "Ye muonun ye le bo Ejolekpa so'n ye kele emo. O ti like mo Nyanman falu bolu ye nan-mo anohuba o. ³³ Nyanman a man anohuba so nun a kpin so a man ye mo ye ti ye nan-mo abusu menian'n. O sanlin ke, o'a man Zozi fi ewue nun a tinngge ke be kpinlin be heleli yi wo Izalaye ejue ete kalata nun ati nnyuan nun anun'n ke:

E ti min Wa,

ene m'o ko'n, n di wo Si.

³⁴ "Nyanman hanlin ke o 'man o fi ewue nun tinngge, o 'man o nwu man kon. E 'nwun ke o kpinlin hanlin yi'n:

Anwontie nyila mgbakpa'n

*mo n vali m moli *Davidi anohuba'n*

ye min 'fa min man emo o.

³⁵ Ehika ati, lika kon bieku yi nwan:

E ngo man man atin

maan wo anwontie soanlan'n

ngo kpolo man seka nun anun.

³⁶ "Mele mo anun belemgbin Davidi te ti asi'n, like mo Nyanman bisali yi ke o yo'n, o yoli. Davidi a wu, b'a sie yi lika mo be sieli yi nan-mo'n, o'a kpolo. ³⁷ Nan soanlan'n mo Nyanman a man o fi ewue nun o a tinngge'n, o'a mgbolo man.

³⁸ "Anianman mmelenzua-mo, emo nwun yi ke Zozi dunman nun ye emo kuala ke be nyan ete face o. ³⁹ Soanlan biala m'o de yi di'n, o nyan yi ti fi yi nyolie ete'n-mo kwalaa mo Moyizi mala nun a ngwala a nne man emo'n fi nun fite. ⁴⁰ Emo nian be nwun kpa, nan ejole'n mo Nyanman mgbomanfoe'n-mo hanlin nun a nga man emo anwon. Afi, be nwan:

⁴¹ *Atubenwon mma,*

emo nian maan o sin be nwun,

o sanlin ke emo die a yue.

Emo mele so, min 'ba yo like kon.

Se soanlan kan like so nun anwon ejole kele emo a,

emo ngo le ngo li man."

⁴² Mo Polo anwan tali mo be fi asonun be fiteli'n, be ko han be ko hele Polo nun Baanabasi ke be sa be bala enwonman ele cian fofole nan be han ejole so'n bieku. ⁴³ Mo be sanndu'n, Zufu'n-mo donun mo be mo be ti man Zufu nan kusu be ko Zufu'n-mo asonun bie'n, be ko fa be nwun be ko bo Polo nun Baanabasi be nun be ko jajo. Polo nun Baanabasi be ko botu be ke Zozi anwon Ejolekpa'n mo b'a ti'n, be tila nun kpa.

⁴⁴ Mo enwonman ele cian'n mo be heleli'n juli'n, ye Min Anwan Ejole nun etie ati, kulo bondun'n ko ya. ⁴⁵ Mo Zufu'n-mo nwunlin yi so'n, be ko fa Polo nun Baanabasi anwon ekpo. Ejole'n mo Polo le kan'n, anun be le bo be yi be kpe yi nzoba. ⁴⁶ Polo nun Baanabasi ko nyan anwonsele be ko han be ko hele be ke: "Emo Zufu'n-mo, emo ye o di ke be di moa be kan Nyanman Anwan Ejole'n be kele emo o. Nan kem o njian man emo, mo ese emo nian an, ngwan m'o le man ayuele'n nze nvata man emo'n, yi ti, kikaala die, ye le kaci ye nyin be mo be ti man Zufu'n-mo elo. ⁴⁷ O sanlin ke, e 'nwun junman'n mo ye Min a fa a wula ye sa nun'n, yi nwan:

M'an sie wo ke kanlannie

maan e ta man be mo be ti man Zufu'n-mo

nan e bo ngwan ele nun anwon ejole

e kele asie nun aso menian'n-mo kwalaa'in."

⁴⁸ Mo be mo be ti man Zufu'n tili ejole so'n, be ko li yi nwun fe, be ko yi ye Min Anwan Ejole nun aye. Be kwalaa mo Nyanman a hele be dunman yi kalata nun anun ke be nyan ngwan m'o le man ayuele'n, menian so'n-mo ko fa be nwun be ko man ye Min.

⁴⁹ Ye Min Anwan Ejole'n ko tele ebele etin nun aso. ⁵⁰ Ehi a, Zufu'n-mo ko wowula mmalasua mgbili mgbili'n-mo mo be so Nyanman'n non kulo nun aso menian mgbili mgbili'n-mo abu. Be ko hele Polo nun Baanabasi ahulowa be ko fon be fi be man nun anun. ⁵¹ Polo nun Baanabasi be ko wosu be ja man anun anyoan'n be ko gua be kulo nun aso ebele be ko ho Ikoninwomun kulo nun aso. (Yi bo kele ke Zufu'n-mo mo be ngulo man ke be fa be nwun be man ye Min'n, se be minlin an, nan Polo nun Baanabasi ejole o.) ⁵² Be mo b'a fa be nwun b'a man ye Min Antiso elo'n, be die, Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo be nun, ese be le fe elie.

15

Zoluzalemɔn ɛlo anyia'n

¹ Ehi, menian fi Zude m̄an nun be kɔ a Antioṣu. Be juli ebele mɔ be 'kekele anianman'n-mɔ ninng'e'n, bɛ nwan: "Se b'a mgbɛ man ɛmɔ mmian nun ke *Moyizɪ mala'n kpɪn kele nun an, ɛmɔ ngɔala be nnyan man ngɔan."

² Mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ tɪli ejɔle sɔ'n, be nɔn menian sɔ'n-mɔ kɔ su yɪ buṣu akpɔlɔwa kpa. Ehi a, ɔ kɔ yɔ mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ nɔn anianman'n mmie-mɔ, be hɔ Zoluzalemɔn be hɔ tɔ mmɔfɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ wɔ ejɔle sɔ nun anwɔn.

³ Mɔ be 'kɔ'n, asɔnɔn mma'n-mɔ kɔ gua bɛ atɪn. Be kɔ kpe nun Feninsi nɔn Samali m̄an nun anun. Lika mɔ be kɔ ju'n, ke ɔ kpɪnlɪn yɔli mɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n falɪ bɛ nwon be manlɪn Nyanmian'n, be kan yɪ nwon ejɔle a, anianman'n-mɔ di yɪ nwon fe kpili kpa. ⁴ Mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ nɔn eɬunlɪn-mɔ juli Zoluzalemɔn'n, asɔnɔn mma'n-mɔ nɔn mmɔfɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ kɔ le bɛ atɪn. Junman mɔ Nyanmian nanndɪli bɛ sɔ ɔ lili'n, Pɔlv nɔn Baanabasɪ kɔ han yɪ kwalaa be kɔ hele bɛ.

⁵ M'ɔ yɔli sɔ'n, Falisifɛ mmie-mɔ mɔ be falɪ bɛ nwon be manlɪn yɛ Mɪn'n kɔ jasɔ, bɛ nwan: "ɔ di ke be kpe bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n mmian nun, ɛse ɔ di ke be man be di Moyizɪ mala nun asɔ."

⁶ Ejɔle sɔ nun anwɔn, mmɔfɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ kɔ hɔ anyia. ⁷ Be basali yɪ dede a, Pɪɛli kɔ jasɔ, yɪ nwan: "Anianman-mɔ, ɛmɔ sɪ ke ɛmɔ afian ɛwa, Nyanmian yɪli mɪn a hye ke m mɔ Ejɔlekpa'n n gɛle bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n maan be lɛ yɪ be li. ⁸ Nyanmian m'ɔ sɪ menian'n-mɔ ahɔnlɪn nun anun ejɔle'n, ɔ'a fa yɪ Wawe Nwannzan-nwannzan ɔ'a man bɛ ke ɔ'a fa ɔ'a man yɛ'n. Nyanmian a yɔ sɔ ɔ'a hele ke ɔ'a sɔ bɛ nun. ⁹ Yɛ ɔ, bɛ ɔ, Nyanmian a mgbɛ man nun. ɔ sanlɪn ke b'a le Nyanmian b'a li, ɔ'a tɪ bɛ ahɔnlɪn nun anwɔn. ¹⁰ ɔ yɔ se mɔ afi sian die, ɛmɔ kulo ke be sɔ Nyanmian be nian'n? Bɔle mɔ yɛ nan-mɔ nɔn yɛ y'a ngɔala man yɪ sɔa'n, bɛ kɔmun sɔ yɛ ɔ yɛ ɔ? ¹¹ Nan yɛ die, ye de ye di ke yɛ ti enyan'n mɔ y'a nyan yɪ ke bɛ kɔsu b'a nyan yɪ'n, yɛ Mɪn Zozi anwunvoe'n dunman nun ɔ."

¹² Mɔ Pɪɛli hanlɪn sɔ'n, bɛ kwalaa be kɔ gua didiɪn, be kɔ tie Pɔlv nɔn Baanabasɪ. Atele nɔn asinbenwɔn ninng'e mɔ Nyanmian nanndɪli bɛ sɔ ɔ yɔli wɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufu nun afian'n, Pɔlv nɔn Baanabasɪ kɔ han yɪ ejɔle be kɔ hele bɛ.

¹³ Mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ anwan tɔli'n, Zɔvaki kɔ jasɔ, yɪ nwan: "Anianman mmelenzua-mɔ, ɛmɔ tɛ mɪn! ¹⁴ Ke ɔ kpɪnlɪn yɔli mɔ abɔbɔ nun anun Nyanmian falɪ bɛ mɔ be tɪ man Zufu nun anun mmie-mɔ ɔ'a kaci yɪ menian mɔ yɪ dunman la bɛ sɔ'n, Simɔn a han yɪ nwon ejɔle. ¹⁵ Ejɔle'n mɔ ɔ'a han'n, ɔ nɔn mɔ Nyanmian mgbɔmanfɛ'n-mɔ hanlɪn'n tɪ kɔn. ɔ sanlɪn ke Eɬɛle Ejɔle'n le kele ke yɛ Mɪn nwan:

*16 Ehi anzin, mɪn 'ba sa mɪn ba.
Davidi sua'n mɔ ɔ'a bubu ɔ a gua'n,
mɪn 'sa mɪn si yɪ buṣu nun anun
ɛse mɪn 'tinngɛ yɪ.*

*17 Mele sɔ'n, menian bɔ nga'n kvalaatin,
be 'ba kpɔnnde yɛ Mɪn anzin atɪn.
Yuo, bɛ kwalaa mɔ be tɪ man Zufu
mɔ m'an fɛle bɛ ke be kaci mɪn menian'n,
be 'ba yɔ yɪ sɔ.*

*18 Yɛ Mɪn m'ɔ yɪli ninng'e sɔ'n-mɔ
heleli daba daba'n,
ejɔle m'ɔ le kan nun anun.*

¹⁹ "Ehika ati, mɪn de mɪn tɔ nun ke ɔ tɪ man kpa ke be kele bɛ mɔ be tɪ man Zufu mɔ b'a fa bɛ nwon b'a wula Nyanmian asa nun'n yale. ²⁰ Nan kɔsu, ye hɛle bɛ kalata ye hɔn ye hɛle bɛ ke nɔn be di amwan sɔ naan, nɔn be di naan buka yɪ moja'n, nɔn be di cunmun, ɛse nɔn be yɔ satɪlfɛ nyɔle. ²¹ Afɪ, ɔ fi titi, kulo kɔn biala asɔ, menian kan Moyizɪ mala nun anun ejɔle. Be kɪnnga yɪ *ɛnwɔnmian ele cɪan daa Zufu-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun."

Kalata'n mɔ be heleli nwanlɪn asɔnɔn mma'n-mɔ mɔ be tɪ man Zufu'n

²² Mɔ Zɔaki anwan tɔli'n, mmɔfɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ nɔn asɔnɔn mma'n-mɔ kwalaa anwan kɔ se bɛ nwon. Be kɔ yɪ anianman mmie-mɔ bɛ afian ebele mɔ be nɔn Pɔlv nɔn Baanabasɪ 'kɔ Antioṣu ɔ. Bɛ mɔ be yɪli bɛ'n-mɔ y'ɔ le Zudi mɔ be fele yɪ Baasabasɪ'n, ɔ nɔn Silasɪ. Zudi nɔn Silasɪ tɪ asɔnɔn nun anun menian mɔ anianman'n-mɔ felɪ bɛ kpa ɔ. ²³ Kalata'n mɔ be falɪ wulali bɛ sa nun'n, ɛ 'nwun ejɔle m'ɔ wɔ nun'n:

Anianman-mɔ,

ɛmɔ mɔ be tɪ man Zufu mɔ be wɔ Antioṣu kulo nun asɔ, Sili nɔn Silisi m̄an nun anun'n, Zozi mmɔfɛ'n-mɔ nɔn asɔnɔn mgbain'n-mɔ mɔ be tɪ ɛmɔ anianman'n, bɛ nwan be 'bisa ɛmɔ ahun.

²⁴Y'a ti yí ke menian fi yé afian ewa b'a hɔ a hehele ninng'e b'a sɛci emɔ ati anun, eɛe b'a man emɔ lua a bɔ bé nwɔn. Menian so'n-mɔ, nán yé yé ye swanlɔn bé ɔ. ²⁵Ɛhika ati, yé nwan a se yé nwɔn ewa, y'a yí menian ke be hɔ tó emɔ. Be nɔn yé nianman Pɔlɔ nɔn Baanabasí mɔ bé nwɔn cian yé'n yé be le ba ɔ. ²⁶Yé Mɔn Zozi Kilisi dunman nun, ahan menian'n-mɔ 'kun Pɔlɔ nɔn Baanabasí. ²⁷Ejɔle mɔ y'a hele yí ewa'n, Zudí nɔn Silasí muonun, be 'ba han nun ejɔle be leke emɔ. ²⁸Ɔ sanlɔn ke ye nɔn Wawe Nwanzan-nwanzan'n, ye ngulo man ke emɔ nwun efe kón. Nan m'ɔ ti cunjun'n yé ye le fa ye tɔ emɔ anyunnun ɔ. ²⁹Ɛhika ati, nán be di amɔan sɔ naan, nán be di naan bɔka yí moja'n, nán be di cunmun. Eɛe nán be yɔ satilufɔe nyɔɔie. Se emɔ yaci nyɔɔie sɔ'n-mɔ gua a, ɔ ti kpa.

Ye wɔ cian fɔfɔle!

³⁰Ɛhi, be kɔ man bé mɔ be yí bé nun atin ke be hɔ Antioɔsɔ. Mɔ be juli elɔ'n, be kɔ yia yé Mɔn menian'n-mɔ kɔalaatin be kɔ fa kalata'n be kɔ wula bé sa nun. ³¹Be kɔ kɔnnga kalata'n. Mɔ be tiɔ nun ejɔle nɔn anwɔnsele'n m'ɔ wowulalɔ bé'n, bé kɔalaa be kɔ li yí nwɔn fe. ³²Kemɔ anun Zudí nɔn Silasí muonun, be ti mgbɔmanfɔe'n, be kɔ han ejɔle dɔɔn be kɔ hele anianman'n-mɔ be kɔ wowula bé anwɔnsele be kɔ ci ci bé lɔa. ³³Zudí nɔn Silasí kɔ li kɔ yɔ elenyuan kɔn ebele. Mɔ bé ehɔle tɛmɔn juli'n, anianman'n-mɔ nɔn bé be kɔ li ngalie be kɔ man bé atin be kɔ sa bɔ kɔ hɔ bé mɔ be swanlɔn bé nun anwɔn elɔ. [³⁴Nan Silasí dɛ, ɔ kɔ ha Antioɔsɔ ebele.] ³⁵Pɔlɔ nɔn Baanabasí, bé kɔsɔ be kɔ ha Antioɔsɔ ebele. Be nɔn mmie-mɔ dɔɔn kpa be kekele menian'n-mɔ ninng'e eɛe be kan yé Mɔn Anɔan Ejɔle'n.

Pɔlɔ nɔn Baanabasí 'ba titi bé nwɔn nun

³⁶M'ɔ lili kɔ yɔ elenyuan kɔn'n, Pɔlɔ kɔ han kɔ hele Baanabasí ke: "Kulo'n-mɔ kɔalaatin mɔ ye sɔnɔn sɔ ye hanlɔn yé Mɔn Anɔan Ejɔle'n, ye hɔ sɔ ye fɔfua anianman'n-mɔ anwɔn." ³⁷Ɛhɔle nun anun an, anin Baanabasí kulo ke Zvan mɔ be fele yí Maaki'n nɔn bé kɔ. ³⁸Pɔlɔ nianlɔn an, anun ɔ nvata man ke Zvan Maaki kɔ bie. Ɔ sanlɔn ke, ɔ yacili Pɔlɔ nɔn Baanabasí Panfilí mán nun, ɔ a mmɔka man bé junman nun anun fíi kón. ³⁹Ɛhi a, akpɔlɔwa kɔ tɔ Pɔlɔ nɔn Baanabasí afian dede be kɔ titi bé nwɔn nun. Baanabasí kɔ fa Zvan Maaki be kɔ fɔ meli nun be kɔ hɔ Sipɔlɔ mán nun. ⁴⁰Pɔlɔ kɔsɔ kɔ fa Silasí. Mɔ anianman'n-mɔ falɔ bé wulalɔ yé Mɔn asa nun yueli'n, cuein, yé Pɔlɔ nɔn yí, be hɔli ɔ. ⁴¹Be kɔ nanndi Sili nɔn Silisi mán nun anun. Be kɔ wowula asɔnɔn mma'n-mɔ anwɔnsele.

16

Pɔlɔ nɔn Silasí 'ba fa Timote be bɔ bé nwɔn

¹Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Pɔlɔ nɔn Silasí b'a hɔ Delibɔ nɔn Lisitili. Anun yé Mɔn swanlan'n kɔn wɔ Lisitili ebele. Be fele yí Timote. Yí nin'n ti Zufɔ, ɔ de Nyanmian di. Nan yí s'n ti Geleki. ²Anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Lisitili ebele nɔn bé mɔ be wɔ Ikoninwɔmɔn'n, be kan ke Timote ti swanlan kpa. ³Ɛhi a, Pɔlɔ nwan ɔ 'fa Timote bɔ yí nwɔn. Ɔ kɔ fa yí kɔ bɔ yí nwɔn. Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ ebele etin dɛe nin asɔ'n dunman nun, Pɔlɔ kɔ man be kɔ kpe Timote mmian nun. Ɔ sanlɔn ke be kɔalaa be sɔ ke Timote asɔ'n ti Geleki. ⁴Kulo mɔ be kɔ sɔn sɔ'n, ninng'e'n mɔ Zoluzalemɔn elɔ asɔnɔn nin asɔ mgbain'n-mɔ nɔn mmɔfɔe'n-mɔ heheli'n, ninng'e sɔ'n yé be kan be kekele anianman'n-mɔ ke be lí sɔ ɔ. ⁵Anin asɔnɔn mma'n-mɔ dedi'n le kɔ yí nyunnun, eɛe anin bé nwɔn be sɔn. Afɔ cian daa menian fa bé nwɔn be man yé Mɔn.

Yé Mɔn 'ba hɔn Pɔlɔ elalie

⁶Ɛhi anzin, Pɔlɔ nɔn Silasí nɔn Timote be kɔ hɔ Azi mán nun. Ebele, Wawe Nwanzan-nwanzan nun a mman man bé atin maan b'a ngan man Nyanmian Anɔan Ejɔle'n. Be kɔ kpe nun Filizí nɔn Galasí mán nun. ⁷Mɔ anun be ka kaan be ju Misi mán nun'n, bé nwan be 'kɔ Bitinin mán nun. Nan kɔsɔ Zozi Wawe'n ngo man bé atin. ⁸Ɛhi a, be kɔ kpe nun Misi mán nun anun, be kɔ hɔ Tolowasí kulo nun asɔ lika mɔ meli'n-mɔ jinlan'n. ⁹Ebele, kɔngɔe, yé Mɔn kɔ hɔn Pɔlɔ elalie. Elalie nun anun, Pɔlɔ 'nian an, anun Masedɔanun mán nun anun swanlan kɔn jin yí nyunnun ebele, ɔ le sele yí ke: "Sɔn Masedɔanun mán nun anun ewa nán bala bɔka yé!"

¹⁰Mɔ Pɔlɔ hɔnɔn elalie sɔ'n yueli'n, ebele ala, ye kɔ bɔbɔa yé nwɔn mɔ ye 'kɔ Masedɔanun ɔ. Ɔ sanlɔn ke, anun y'a nwun yí fɔɔn ke ye Mɔn le fele yé ke ye hɔ bɔ Ejɔlekpa'n ye héle elɔ mán nun anun menian'n-mɔ.

Filipɔ kulo nn aso

¹¹Ye kɔ fɔ meli nun Tolowasí ebele yé cuein, yé nwan y'ɔ be asue afian kpɔle'n mɔ be fele yí Samotalasí nun asɔ. Mɔ alɛ hɔnɔn'n, ye kɔ bɔ yé ti Neyapolisi kulo nun asɔ. ¹²Ye fi Neyapolisi ebele ye kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yí Filipɔ nun asɔ. Filipɔ ti Masedɔanun alimɔa etin'n kulo, eɛe Lɔmɔn menian wɔ ebele. Ye lili kɔ yɔ elesan kɔn kulo sɔ nun asɔ. ¹³Mɔ *enwɔnmian ele cian'n juli'n, ye fi kulo nun asɔ ye kɔ jasɔ. Ye kɔ hɔ asue kɔn anɔan. Ye yɔli ajunlɔn ke ebele yé Zufɔ'n-mɔ yia be yɔ asɔnɔn ɔ. Ye kɔ tetanlan asɔ. Ye kɔ han ejɔle'n ye kɔ hele mmalasua'n-mɔ mɔ anun b'a yia ebele'n. ¹⁴Mɔ ye 'kan ejɔle'n, anun balasua kɔn le tie. Balasua sɔ'n, be fele yí Lidi. Ɔ fi

kulo'n mɔ be fele yí Tiatili nun asɔ. Ɔ tɔnɔn etanlan kɔkɔle mɔ yí nwon cian. Ɔ sɔ Nyanman. Yé Mun kɔ buke yí ajunlun maan ɔ kɔ yɔ anzɔe ɔ kɔ tie ejɔle'n mɔ anun Pɔlv le kan'n. ¹⁵ Be kɔ sɔnɔn yí nɔn yí sasu'n-mɔ. Mɔ be sɔnɔnlin yí yueli'n, ɔ kɔ fele yé, yí nwan: "Se emɔ de tɔ nun ke mun de yé Mun mun di sakpa a, anun emɔ bála a tanlan mɔn awulo." Ɔ si yé sɔ dede ye kɔ kpati ye kɔ tie.

Be 'ba gua Pɔlv nɔn Silasi fiadi

¹⁶ Ehi, mɔ anun ye le kɔ lika mɔ ye yɔ asɔnɔn elɔ'n, afanian kɔn kɔ a kɔ tɔ yé. Balasua sɔ'n, wawe ete kɔn wɔ yí nun. Wawe ete sɔ'n man ɔ yí munnzue ɔ nyan esika dɔɔn kpa man yí mun-mɔ. ¹⁷ Afanian'n kɔ si yé sɔ, ye nɔn Pɔlv, ɔ le tian kan ke: "Nyanman'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n, yí ngua y'ɔ le menian ehi-mɔ. Atun'n mɔ be sɔn sɔ a be nyan bé ti'n, yí nwon ejɔle yé be le kan be kele emɔ ɔ!" ¹⁸ Afanian'n le yí sɔ dede kɔ yɔ cian nye nye. Yí be-yue-asie, yí nyɔlie'n kɔ hun Pɔlv eya. Pɔlv kɔ bɔli yí nɔn ɔ kɔ han kɔ hele wawe ete'n ke: "Zosi Kilisi dunman nun, mɔn nwan e fi balasua nun anun e fite!" Mɔ Pɔlv hanlin sɔ'n, ebele ala, wawe ete'n fi balasua nun anun ɔ kɔ fite.

¹⁹ Sian die mɔ afanian nun amun-mɔ nian an, ɔ nyi man munnzue nán b'a nyan esika'n, be kɔ hyɔn Pɔlv nɔn Silasi asi dede be nɔn bé kɔ hɔ lika mɔ be di ejɔle'n mgbain'n-mɔ aja sɔ. ²⁰ Be kɔ fa bé be kɔ hɔ kɔ wula *Lomɔn awaa menian'n-mɔ asa nun. Bé nwan: "Menian ehi-mɔ le seci yé kulo'n. ²¹ Be ti Zufu, ninngɛ mɔ be kekele'n, yé mɔ ye ti *Lomɔn menian'n, yé mala'n nman man yé atn ke ye tie anaan ye yó."

²² Bagua'n kɔsɔ kɔ jasɔ Pɔlv nɔn Silasi akɔmɔn anun. Awaa menian'n-mɔ man be kɔ tɔa Pɔlv nɔn Silasi be kɔ le bé taladie'n. Be kɔ man atn ke be fin bé mgbale. ²³ Mɔ be finlin bé mgbale yueli'n, be kɔ gua bé fiadi. Be kɔ han be kɔ hele nzalafu'n m'ɔ nian fiadi nun asɔ'n ke ɔ sisa bé kpa. ²⁴ Mɔ be hanlin sɔ be heleli nzalafu'n, yí kɔsɔ ɔ kɔ gua bé fiadi sua nun akunnun elɔ kpa. Ɔ kɔ fa tabua ɔ kɔ bɔ bé ja kpaun.

²⁵ Kɔ yɔ alumnun, anun Pɔlv nɔn Silasi le yɔ asɔnɔn be tɔ ejue be yí Nyanman aye. Ehinlun-mɔ mɔ be wɔ fiadi sua nun anun'n, anun be le tie. ²⁶ Kɔnngba ala, asie'n kɔ kpusu sele kpa dede fiadi sua nun awulabeɔn nun anwɔn kɔ han. Ebele ala, fiadi sua nun anwan'n-mɔ kɔ tike tike. Bé mɔ b'a gua bé fiadi'n-mɔ ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ titi titi. ²⁷ Nzalafu'n kɔ tinngɛ. M'ɔ nwunlin ke fiadi sua nun anwan'n-mɔ gugua sɔ'n, ɔ kɔ hyɔn yí dadie'n, ɔ 'fa kun yí nwon. Afi ɔ jonlin ke anun bé mɔ be wɔ fiadi sua nun anun nun a nwanndi nwanndi. ²⁸ Mɔ Pɔlv nwunlin yí'n, ɔ kɔ tian sele kpa, yí nwan: "N'e kun wɔ nwon! Yé kwalaa ye wɔ ewa!"

²⁹ Ehi a, nzalafu'n kɔ bisa ke be mán yí kanlannie. Nde-nde, ɔ kɔ wɔlv sua'n mɔ Pɔlv nɔn Silasi wɔ nun nun anun. Esulo kɔ han yí, yí nwon le wɔsɔ yí ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pɔlv nɔn Silasi aja nun. ³⁰ M'ɔ yɔli sɔ'n, ɔ kɔ man Pɔlv nɔn Silasi kɔ fite. Ɔ kɔ bisa bé ke: "Nja-mɔ, mɔn 'yɔ se nán m'an nyan mɔn ti!"

³¹ Pɔlv nɔn Silasi nwan: "De yé Mun Zosi di, e nɔn wɔ nwon amma'n-mɔ 'ba nyan bé ti."

³² Pɔlv nɔn Silasi kɔ han yé Mun Anwan Ejɔle'n be kɔ hele yí nɔn yí awulo nun anun menian'n-mɔ kwalaaatin. ³³ Kɔngɔe kpa, dɔe sɔ nun asɔ, nzalafu'n nɔn Pɔlv nɔn Silasi be kɔ hɔ, ɔ kɔ nwunznin bé nwon nganlan'n-mɔ anun. Ɔ kɔ man be kɔ sɔnɔn yí nɔn yí awulo nun anun menian'n-mɔ kwalaaatin. ³⁴ Ɔ nɔn Pɔlv nɔn Silasi kɔ hɔ awulo ɔ kɔ man bé like be kɔ li. Bian sɔ'n nɔn yí nwon amma'n-mɔ kwalaaatin kɔ li fe kpa. Ɔ sanlin ke b'a le Nyanman b'a li.

³⁵ Mɔ alie hinlin'n, Lomɔn awaa menian'n-mɔ kɔ yí menian ke be hɔ hán héle nzalafu'n ke: "Yaci menian sɔ'n-mɔ nun."

³⁶ Nzalafu'n kɔ a kɔ han kɔ hele Pɔlv ke: "Mgbain'n-mɔ a man atn ke be yáci emɔ nun. Yí ti, emɔ kwalaa ke be fite be kɔ anzɔnɔnɔn nun."

³⁷ Ehi a, Pɔlv kɔ han kɔ hele bé mɔ mgbain'n-mɔ yɔli bé'n ke: "Yé mɔ ye ti *Lomɔn menian'n, b'a mmua man yé ndee, b'a bɔ yé bagua nun ese b'a hɔ yí b'a gua fiadi! Sian anun afi be kulo ke be fia be yí yé ɔ? Cece! Emɔ hɔ hán héle bé ke bé bɔbɔ muonun be bála a yí yé!"

³⁸ Mɔ Pɔlv hanlin sɔ'n, menian'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kɔ tɔ mgbain'n-mɔ be kɔ han ejɔle'n sɔa. Mɔ mgbain'n-mɔ tɔli ke Pɔlv nɔn Silasi ti Lomɔn menian'n, bé nwon kɔ wɔsɔ bé. ³⁹ Bé muonun be kɔ a kɔ tɔ Pɔlv nɔn Silasi. Be kɔ li bé mgbata. M'ɔ yueli'n, be kɔ yí bé fi fiadi sua nun anun be kɔ bɔtɔ bé ke be fi kulo nun asɔ be tí. ⁴⁰ Mɔ Pɔlv nɔn Silasi fi fiadi sua nun anun fiteli'n, be hɔli Lidi awulo elɔ. Mɔ be nwunlin anianman'n-mɔ anwɔn be wowulali bé anwɔnsele yueli'n, cuein ye be hɔli ɔ.

17

Tesaloninki kulo nun asɔ

¹ Ehi, Pɔlv nɔn Silasi kɔ kpɛ nun kɔ sɔn Anfipolisi nɔn Apolonin kulo nun asɔ. Be kɔ hɔ kɔ ju Tesaloninki kulo nun asɔ. Tesaloninki ebele, Zufu'n-mɔ le asɔnɔn sua kɔn. ² Ke Pɔlv kpɔn yɔ yí daa'n, ɔ kɔ hɔ Zufu asɔnɔn sua nun anun. *Enwɔnmian ele cian nsan solo sɔ, Pɔlv nɔn menian'n-mɔ mɔ anun be wɔ asɔnɔn sua nun anun'n kɔ han Ebele Ejɔle nun anun ejɔle. ³ Pɔlv kɔ

hehele Ehele Ejole nun anun ke o di ke *Kilisi'n nwun yi nyunnun o wu o fi ewue nun o tinninge. Eɛe o ko han ko hele be ke: "Zoji so'n mo mun kan yi ejole mun kele emo'n, yi dein ye o ti Kilisi nun o." ⁴ Mo be tili yi so'n, be nun mmie-mo leli tili nun be fali be nwon be boli Polo non Silasi. Geleki menian don kpa mo be so Nyanman'n, be non mmalasua'n-mo mo be le dibele kpa'n, be koso be ko fa be nwon be ko bo Polo non Silasi.

⁵ Mo Zufu'n-mo nunwulin yi so'n, be ko fa be nwon ekpo. Be ko nwun tomghan mmie-mo gua nun aso. Be ko hohan be nwan maan be ko ti be ko wolo menian'n-mo anun be ko fannyan kulo'n. Be ko ho bian kon awulo. Bian so'n, be fele yi Zwason. Be ko a kponnde Polo non Silasi be fa be fe fite bagua nun anyunnun. ⁶ Be ko kponnde Polo non Silasi dede be ngo nwun man be. Ehi a, be ko fa be ejole be ko gua Zwason non anianman'n mmie-mo anwon. Be non be ko ho kulo nun aso mgbain'n-mo aja so. Anun be le tian be kan ke: "Menian ehi-mo a bo man bondin'n. Sian'n, ewa ye b'a ju o! ⁷ Zwason a sike be yi awulo! Amanmuo mo menian so'n kwalaa bu'n, o non belemgbin kpain'n mala die'n-mo ti man kon. Afi be le ke ke belemgbin kon biegun wo ebele, be fele yi Zoji." ⁸ Mo kulo nun aso mgbain'n-mo non bagua'n tili ejole so'n, be nwon ko jue be. ⁹ Mgban'n-mo ko bo Zwason non ehunlun-mo kale kwalaa nán b'a yaci be nun.

Belee kulo nun aso

¹⁰ Mo alie sanlin'n, anianman'n-mo ko man Polo non Silasi be ko ho Belee kulo nun aso. Mo be juli elo'n, Polo non Silasi ko ho Zufu'n-mo asonun sua nun anun. ¹¹ Belee ebele Zufu'n-mo ati anun ti kpa tala Tesaloninki die'n-mo. Be ko yo anzoe be ko tie Nyanman Anwan Ejole'n kpa. Cian daa be nian Ehele Ejole nun anun be nian se ejole'n mo Polo kan'n non yi ti kon an. ¹² Be nun don kpa ko le Nyanman Anwan Ejole'n ko li. Geleki'n-mo anun, mmalasua mo be le dibele mgbili mgbili'n, be non mmelenzua don kpa koso ko fa be nwon be ko man ye Mun.

¹³ Nan mo Tesaloninki Zufu'n-mo tili ke Polo le kan Nyanman Anwan Ejole'n Belee elo'n, be ko a be ko wowula menian'n-mo abo be ko fannyan kulo'n. ¹⁴ Ebele ala, anianman'n-mo ko man Polo ko bo yi ti asue jenvie nun anwan elo. Nan koso Silasi non Timote hal Belee ebele. ¹⁵ Be mo anun be non Polo le ko'n, be non yi holi dede be juli Atenun kulo nun aso. Mo be sieli yi Atenun ebele'n ye be salu holi Belee o. Mo be 'sa be ko'n, Polo manlin be ngalie ke Silasi non Timote bala nde-nde ba a to yi Atenun ebele.

Atenun kulo nun aso

¹⁶ Mo anun Polo wo Atenun ebele o le nwonnde Silasi non Timote'n, kulo nun aso amwan nwala nwala nun anwon eya ko hun yi kpa. ¹⁷ Polo non Zufu'n-mo non be mo be ti man Zufu mo be so Nyanman'n, o non be be kan Ehele Ejole nun anun ejole be asonun sua nun anun. Cian daa gua nun aso, be mo Polo non be ko yia'n, o kan Nyanman Anwan Ejole'n o kele be. ¹⁸ Epikuli non Esitoyiki fa'n-mo aso mgbain mmie-mo koso non Polo ko jujo. Anun mmie-mo le bisa ke: "Atiba ehi nwan nze?" Anun mmie-mo a so so ke: "O le kan mmosun ngacile-mo anwon ejole". Be le kan so, afi anun Polo le kan Zoji nun yi ewuettinge nun anwon ejole. ¹⁹ Ehi a, be ko fele Polo be non yi ko ho mgbain'n-mo mo be sie kulo nun anyunnun. Mgban so'n-mo, be fele be "Ayelopazo mma". Be ko bisa Polo ke: "Asu, e kwala ke e kan ngehele fufole so nun anwon ejole kaan kele ye o? ²⁰ O sanlin ke, ninngge ngacile ngacile'n mo o le kan yi nwon ejole e kele ye'n, ye kulo ke e tu yi bu." ²¹ O 'ba yo so'n, anun Atenun ebele, kulomannin non nyofwe amannie ebo, o non amannie fufole etie ala y'o ti be like mo be yo o.

²² Ehi, Polo ko jinlan Ayelopazo mma'n-mo afian, yi nwan: "Atenun amma, m'an to min nyin m'an nenian dede a, anun emo ti menian mo be le kponnde Nyanman sakpa. ²³ Afi mele mo mun 'kpanza emo kulo nun aso mun nenian emo amwan'n-mo ninngge'n, m'an nwun ke b'a hele b'a gua amwan sua kon anwon ke: 'Ehi ti bosun bie mo ye nzi man yi'n die.' Inhin! Like so'n mo emo so yi nan koso emo nzi man yi'n, yi nwon ejole ye mun 'ba han mun kele emo nun o.

²⁴ "Nyanman Kpili m'o boli man'n non nun ninngge'n-mo kwalaa'n, o ti anwunnon non as'n munlian. Sua mo swanlan ko si ko man yi'n, nan nun y'o da o. ²⁵ Eɛe koso o'a nze man ke swanlan gua yi nwan alie. O sanlin ke yi lili ye o man kulo menian'n-mo kwalaa ngwan, o man be de enwunman o man be ninngge kwalaa'n. ²⁶ O nanndi kulo swanlan konngba cein aso ye o'a bo menian'n-mo kwalaa mo be wo asie nun aso nun o. Elobɛ non lika mo be 'tetanlan non eyee eyee, o'a hele yi kwalaa'n. ²⁷ O a yo yi so maan menian'n-mo kponnde yi, be toto be sa dede be nwun yi. Afi Nyanman wo ye nun kon biala anwon koku. ²⁸ O sanlin ke 'se ye ti menian an, o fi yi.' Ejole konngba so'n ye emo menian'n-mo mo be kele kalata'n helɛɛ o. Be nwan: 'Ye koso, ye di yi afflie'n bie.'

²⁹ "Kemɔ afi ye di yi afflie'n bie'n, nan man ye jonlin ke Nyanman ti esika emanlan amwan, jete anaan ebo mo kulo swanlan a bo yi ti anun o'a yo o. ³⁰ Nyanman mmu man mele'n mo anun menian'n-mo nzi man ejole fi'n kon. Nan sian die, o le fele menian'n-mo mo be wo lika kwalaa'n ke be kaci be abalabo'n. ³¹ Afi, o'a hele cian kon mo o 'ba bua man bondin'n ndee

seɛ se sɔ ɔ. Yí tɪ, ɔ'a yí yí nʋwɔn sɔanlan. Sɔanlan sɔ'n, ɔ man ɔ fi ewue nun ɔ'a tɪnge maan menian'n-mɔ kwalaa a nʋwɔn yí!"

³² Mɔ Pɔlv hanln ewuetɪnge ejɔle mɔ be tɪl'n, mmie-mɔ kɔ gɔlv yí nʋwɔn, mmie-mɔ kɔsɔ nʋwɔn: "Cian fɔfɔle ye kɔ tie wɔ ejɔle sɔ'n." ³³ Anɔn ke ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ Pɔlv fi bɛ nun ebele ɔ jasɔli nun anɔn. ³⁴ Nan kɔsɔ, bɛ nun mmie-mɔ falɔ bɛ nʋwɔn be bɔli Pɔlv eɛe be leli yɛ Mun be lili. Bɛ mɔ be leli yɛ Mun be lili'n mmie-mɔ y'ɔ le Deninsɔ m'ɔ wɔ Ayelɔpazɔ nun anɔn bie'n. Balasua kɔn, be fele yí Damali nɔn mmiekun-mɔ.

18

Kolntɪ kulo nɔn asɔ

¹ Ehi anzin, Pɔlv fi Atɔnɔn ebele ɔ kɔ hɔ Kolntɪ kulo nɔn asɔ. ² M'ɔ juli elɔ'n, ɔ kɔ tɔ Zufɔ belenzua kɔn. Belenzua sɔ'n, be fele yí Akilasɔ. ɔ fi Pɔn mɔn nun. Yí yí'n li Pilisili. Bele mɔ be fi Itali mɔn nun ba a ɔ. ɔ sanln ke belemgbɪn kpain'n mɔ be fele yí Kulɔdɔ nun a han ke Zufɔ'n-mɔ kwalaaɪin fi Lɔmɔn kulo nɔn asɔ be tɔ. Pɔlv kɔ fa yí nʋwɔn kɔ bɔ bɛ. ³ Kemɔ bɛ junman'n mɔ be di'n nɔn Pɔlv die'n ti kɔn'n, afi be nʋwɔn tantɪ, Pɔlv nɔn bɛ be kɔ tanlan be kɔ li junman. ⁴ *Eɔnʋwɔnmɪan ele cian daa, Pɔlv kan Nyanmɪan Anɔan Ejɔle'n Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anɔn. ɔ kulo ke Zufɔ'n-mɔ nɔn bɛ mɔ be ti man Zufɔ'n de ejɔle sɔ'n tɔ nun.

⁵ Nan mɔ Silasɔ nɔn Timote fi Masedɔanɔn mɔn nun be walɔ tɔli Pɔlv'n, Nyanmɪan Anɔan Ejɔle nun ala yɛ anɔn Pɔlv kan ɔ. ɔ kan yí yuein kele Zufɔ'n-mɔ ke Nguandefɔe'n y'ɔ le Zozi. ⁶ Ejɔle'n mɔ Pɔlv kɔ han'n, Zufɔ'n-mɔ bɔ yí. Be kpɛ Pɔlv nʋɔba. Ehi a, Pɔlv kɔ wɔsɔ yí taladi'e'n-mɔ anɔn kɔ gua bɛ nʋwɔn, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "Se emɔ minlin an, emɔ muonun bɛ ejɔle ɔ. Mun nzi man nun. Sian die, bɛ mɔ be ti man Zufɔ' nɔn anʋwɔn yɛ mun kɔ ɔ."

⁷ Mɔ Pɔlv hanln sɔ yueli'n, ɔ fi ebele ɔ kɔ hɔ bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yí Titiyusi Zusutusɔ. ɔ sɔ Nyanmɪan. Yí awulo'n mantan Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua'n. ⁸ Nunhan kɔn, be fele yí Kilisipusi, ɔ ti Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn asɔ kpain. ɔ nɔn yí awulo nun anɔn menian'n-mɔ kwalaaɪin be kɔ fa bɛ nʋwɔn be kɔ man yɛ Mun. Kolntɪ ebele menian dɔɔn mɔ be tɪl ejɔle'n mɔ Pɔlv hanln'n, be falɔ bɛ nʋwɔn be manln yɛ Mun eɛe be sɔnln be.

⁹ Ehi, kɔngɔe kɔn, yɛ Mun kɔ hun Pɔlv elalie ɔ kɔ han kɔ hele yí ke: "Pɔlv, n'e sulo, nan wɔ lili kan ejɔle'n kɔ wɔ nyunnun, n'e muan wɔ nɔan. ¹⁰ ɔ sanln ke mun nɔn wɔ yɛ ɔ san ɔ. Sɔanlan fii ngɔala man ke ɔ ci wɔ ɔ yɔ wɔ eɛe. Afi mɔn menian dɔɔn kpa wɔ kulo ehika asɔ." ¹¹ Mɔ yɛ Mun hanln sɔ yueli'n, Pɔlv tanlanln Kolntɪ ebele afɔe kɔn sala nsian ɔ heheleli menian'n-mɔ Nyanmɪan Anɔan Ejɔle'n.

¹² Ehi, mele mɔ anɔn Galɔn ti Lɔmɔn kɔnmanna Akayi mɔn nun'n, Zufɔ'n-mɔ kɔ hɔ Pɔlv ati ahuan. Be nɔn yí kɔ hɔ awaa nun mgbain'n-mɔ aja sɔ. ¹³ Bɛ nʋwɔn: "Atɔn mɔ mala'n ngele man'n yɛ sɔanlan ehi kele menian'n-mɔ maan be sin sɔ be sɔ Nyanman ɔ." ¹⁴ Nan be hanln ehi mɔ ahan Pɔlv 'buke yí nʋan'n, Galɔn kɔ han kɔ hele Zufɔ'n-mɔ ke: "Se sɔanlan ehuan ejɔle anaan nyɔle eɛe bie ejɔle a, mun 'sie mɔn nʋɔ mun tie emɔ, emɔ Zufɔ'n-mɔ. ¹⁵ Nan kemɔ ɔ'a yɔ dunman nɔn emɔ muonun bɛ mala nɔn anʋwɔn akpɔlɔwa esɔe ejɔle'n, yí die emɔ ejɔle ɔ. Mun ngulo man ke mun di ejɔle sɔa-mɔ!" ¹⁶ Mɔ Galɔn hanln sɔ yueli'n, ɔ kɔ huan bɛ nun. ¹⁷ Ehi a, Zufɔ'n-mɔ kwalaaɪin kɔ sɔ Sɔsɔtenɔn m'ɔ ti Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn asɔ kpain'n, be kɔ bɔ yí awaa nun ebele. Nan mɔ be 'bɔ yí'n, Galɔn kɔ yí yí nʋn sua tili.

Pɔlv 'ba sa kɔ Antiɔsɔ.

¹⁸ Ehi anzin, Pɔlv hyeli Kolntɪ ebele kpa. Elehɔn kɔn, ɔ kɔ sele anianman'n-mɔ atɔn. Mɔ be manln yí atɔn'n, ɔ nɔn Akilasɔ nɔn Pilisili be kɔ fɔ meli kɔn anɔn be kɔ hɔ Sili mɔn nun. Asannan nán b'a tu bɛ bu'n, Pɔlv man be kpali yí ti'n kulo'n mɔ be fele yí Sankele nun asɔ. ɔ sanln ke, ɔ bɔbɔali Nyanman. ¹⁹ Be kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Efezi nun asɔ. ɔ kɔ yaci Akilasɔ nɔn Pilisili ebele. ɔ kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anɔn ɔ nɔn bɛ be kɔ han Nyanmɪan Anɔan Ejɔle'n. ²⁰ Be kɔ han be kɔ hele Pɔlv ke ɔ hyɛ ebele kaan. Pɔlv nʋwɔn eɛe. ²¹ Mɔ Pɔlv fi bɛ nʋwɔn ebele ɔ 'kɔ'n, yí nʋwɔn: "Se Nyanmɪan bua a, mun 'ba sa mun ba fua emɔ anʋwɔn." ɔ kɔ fɔ meli nun Efezi ebele ²² ɔ kɔ hɔ Sezale. ɔ fi Sezale ebele ɔ kɔ hɔ asɔnɔn mma nun ahun ebisa Zoluzalemɔn elɔ. ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ kɔ hɔ Antiɔsɔ. ²³ ɔ lili tɛmɔn kaan ebele. Eɛe ɔ kɔ sa kɔ fa atɔn'n bieku. ɔ kɔ sɔnsɔn Galasi nɔn Filizi mɔn nun anɔn kulo kulo'n-mɔ asɔ, ɔ kɔ fofua anianman'n-mɔ kwalaaɪin abɔsɔ, ɔ kɔ wowula bɛ anʋwɔnsele, ɔ kɔ man bɛ dedi'n kɔ hɔ yí nyunnun.

Apolɔsɔ 'ba hɔ Efezi nɔn Kolntɪ

²⁴ Ehi, Zufɔ' belenzua kɔn kɔ a kɔ ju Efezi ebele. Belenzua sɔ'n be fele yí Apolɔsɔ. ɔ fi Ezipiti mɔn nun anɔn kulo'n mɔ be fele yí Alegizannɔndili nun asɔ. Apolɔsɔ ti sɔanlan m'ɔ sɪ juɔ eɛe ɔ sɪ Ehele Ejɔle'n kpa bɔkɔɔ. ²⁵ Be hanln yɛ Mun Anɔan Ejɔle be heleli yí. ɔ le anʋwɔndeɛe ɔ kan eɛe ɔ kekele menian'n-mɔ Zozi anʋwɔn ejɔle'n fɔɔn. Nan kɔsɔ, Zɔan eɛsɔnian die nun ala y'ɔ sɪ yí ɔ. ²⁶ Elehɔn kɔn, Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn nun anɔn, Apolɔsɔ kɔ han ejɔle dede yí nʋan kɔ tɔ. Mɔ Pilisili nɔn Akilasɔ tɪl ejɔle'n mɔ Apolɔsɔ hanln'n, be kɔ fa yí be kɔ bɔ bɛ nʋwɔn. Be kɔ hehele

yí Nyanman atin' n yuein yuein kpa. ²⁷ M'ò yòlì sò'n, Apolòsò yòlì ajònlún kẹ ọ 'kò Akayi mán nún. Anianman'n-mò kò wowula yí anwònsẹ. Bẹ kò hele kalata kẹ ọ fá mán Kolintí asònun mma'n-mò. B'a hele yí kalata nún anún kẹ bẹ sò Apolòsò nún kanlanman. Mò Apolòsò hólì juli elò'n, bẹ mò Nyanman a nwun bẹ nwun anwunnvoe maan b'a kaci yí menian'n, ọ bókálì bẹ kpa. ²⁸ Ọ sanlún kẹ ọ kan ejòlè'n ọ kekele nún Zufò'n-mò anyunnún kẹ b'a fòn. Ọ le Eहेle Ejòlè'n ọ kele bẹ kẹ Zozi y'ò tì *Kilisi nún ọ.

19

Efẹzi kulo nún asò

¹ Ehi, mele mò anún Apolòsò wò Kolintí'n, Pòlò nanndí Azi mán nún anún mmòka'n-mò asò dede ọ kò a kò ju Efẹzi kulo nún asò. M'ò juli ebele'n, ọ kò nwun anianman mmie-mò, b'a fa bẹ nwòn b'a man yé Mún. ² Pòlò kò bisa bẹ kẹ: "Kẹ emò falì bẹ nwòn bẹ manlún yé Mún'n, asò emò a nyan Wawẹ Nwanzan-nwanzan nún ọ?"

Mò Pòlò bisalì bẹ sò'n, bẹ nwan: "Yẹ tìlì man kẹ bẹ fele like bie Wawẹ Nwanzan-nwanzan bòbò."

³ Ehi a, Pòlò kò bisa bẹ kẹ: "Anún esònian benin yẹ bẹ sònlún emò ọ?"

Bẹ nwan: "Zvan esònian di'e'n yẹ b'a sònun yé ọ."

⁴ Mò bẹ hanlún sò'n, Pòlò nwan: "Bẹ mò bẹ kò kaci bẹ abalabò'n mò bẹ kò fa bẹ nwòn bẹ kò man Nyanman'n, bẹ yẹ Zvan sònun bẹ ọ. Ese anún ọ le kan kele Izalayẹ mán'n kẹ sòanlan kòn fi yí nzin ọ le ba. Sòanlan sò'n m'ò di kẹ bẹ de yí bẹ di'n, bẹ fele yí Zozi."

⁵ Mò Pòlò hanlún sò mò bẹ tìlì'n, bẹ kò man bẹ kò sònun bẹ wò yé Mún Zozi dunman nún. ⁶ Mò bẹ sònlún bẹ yuelì'n, Pòlò kò fa yí sa'n kò fua bẹ nwòn bẹ kò nyan Wawẹ Nwanzan-nwanzan'n. Bẹ kò han aní ngacile ngacile ese Nyanman kò fa ejòlè kò wula bẹ nwan bẹ kò han. ⁷ Bẹ tì kò yò menian bulu nòn nnyuan.

⁸ Ehi anzin, Pòlò kò hò Zufò'n-mò asònun sua nún anún. Ebele asò sala nsan, ọ nzulo man nún, ọ kan Nyanman Belemgbin Mán nún anwòn ejòlè ọ kele bẹ maan bẹ kòsò bẹ de bẹ di. ⁹ Ejòlè'n mò Pòlò kan'n nvalì man mmie-mò anwòn ese bẹ ngulo man kẹ bẹ de bẹ di. Bẹ kan yé Mún atin nún anwòn ejòlè ete ete asònun sua nún anún. Ehi ati, Pòlò kò yaci bẹ. Ọ nòn bẹ mò b'a le yé Mún b'a lì'n kò hò. Anún sukulu kòn wò ebele, bẹ fele yí Tilanunsi sukulu. Sukulu sò nún anún yé cian daa Pòlò kan Nyanman Anwan Ejòlè nún ọ. ¹⁰ Ọ heleli like ebele dede afòe nnyuan. Ọ man bẹ kwalaa mò bẹ wò Azi mán nún anun'n, Zufò o, bẹ mò bẹ tì man Zufò o, bẹ tìlì yé Mún Anwan Ejòlè'n.

Seva amma mmelenzua'n-mò anwòn ejòlè'n

¹¹ Ehi, anún Nyanman nanndí Pòlò sò ọ yò asinbenwòn ninnge mgbili mgbili kpa. ¹² Ọ man hanmuntí duku anaan etanlan m'ò kò han Pòlò anwònnaan'n, se bẹ fa bẹ kan nwuluwafòe'n-mò a, nwuluwafòe'n-mò anwòn sa, ese wawẹ ete'n-mò fi bẹ nún tu.

¹³ Ọ 'ba yò sò'n, anún Zufò mmie-mò kò kulo kulo'n-mò asò bẹ fòan wawẹ ete'n-mò fi nwuluwafòe'n-mò anún. Zufò sò'n-mò kòsò nwan bẹ 'fa yé Mún Zozi dunman'n bẹ fòan wawẹ ete'n-mò. Yí tì, bẹ kan bẹ kele wawẹ ete'n-mò kẹ: "Zozi mò Pòlò kan yí ejòlè'n dunman nún, mún nwan emò fite!" ¹⁴ Bẹ mò anún bẹ le di junman sò'n, bẹ tì mma mmelenzua nsò. Bẹ s'ì'n lì Seva, ọ tì Zufò'n-mò anún tẹyifòe kpain'n kòn. ¹⁵ Mò bẹ hanlún sò'n, wawẹ ete'n nwan: "Mún sí Zozi ese mún sí Pòlò kòsò. Nan emò, nwan menian di'e y'ò le emò?" ¹⁶ Ehi a, sòanlan'n mò wawẹ ete'n wò yí nún'n kò tì kò tò bẹ sò. Yí sa kò hòala bẹ kwalaaatin, ọ kò hele bẹ yalẹ kpa dede bẹ fi sua nún anún bẹ 'nwanndi a, anún bẹ nwòn gua sò b'a bòta bòta.

¹⁷ Efẹzi amma, Zufò o, m'ò tì man Zufò o, bẹ kwalaa bẹ kò tì ejòlè sò'n, esulo kò han bẹ. Ese bẹ kò man yé Mún Zozi anyunnzò kpa. ¹⁸ Bẹ dòun mò bẹ falì bẹ nwòn bẹ manlún yé Mún'n, bẹ ba bẹ kan bẹ nyòlè ete'n-mò bagua nún anún. ¹⁹ Menian'n-mò dòun mò anún bẹ yí jiliwa'n nòn bẹ jiliwa kalata'n-mò kò a. Bẹ kò yalà yí menian'n-mò kwalaa anyunnún ebele. Bẹ kò sisin bẹ kò nwun kalata sò'n-mò gua, ọ tì esika jete mma akpú abulanun. ²⁰ Anún kẹ ọ kpúnlún yòlì mò tunmin sò nòn anwònsẹ sò yé Mún Anwan Ejòlè'n teleli nún anún.

Efẹzi kulo'n 'ba fannyan

²¹ Ehi anzin, Pòlò kò fua kẹ ọ 'kpẹ nún Masedwanun nòn Akayi mán nún anún ọ kò Zoluzalemòn. Ehi ka ati, yí nwan: "Se mún kò mún ju elò a, ọ di kẹ mún kò Lòmòn kòsò."

²² Ehi a, ọ kò sòan yí mmòkafòe'n-mò anún nnyuan, Timote nòn Elasi. Nan yí muonun yí Pòlò, ọ kò ha Azi mán nún anún ebele kaan biegun.

²³ Mele sò'n, yé Mún Anwan Ejòlè'n dunman nún, Efẹzi kulo'n kò fannyan. ²⁴ Anún bian kún wò ebele, bẹ fele yí Demetiliyusi. Ọ tì junnvòe. Ọ fa jete ọ bò busòun balasua'n mò bẹ fele yí Aateminsi'n sua mma mma. Ọ nòn bẹ mò bẹ di junman sò'n nyan nún esika kpilì kpa. ²⁵ Elèhòn kòn, Demetiliyusi kò yia yí menian'n-mò nòn junnvòe ehunlún-mò. Ọ kò fa kò tò bẹ nyunnún kẹ: "Ebia-mò, emò sí kẹ yé ekpasi'e'n fi junman ehi. ²⁶ Nan kòsò, like mò bian'n mò bẹ fele yí Pòlò yò'n, emò tì ese emò nwun yí. Nán kẹ Efẹzi ewa angònmun ọ, nan Azi mán'n kwalaa

anun, Pɔlv sɔ'n nanndi nun ɔ kan ke amɔan'n mɔ menian'n-mɔ sɔ'n, ɔ ti mgban. Menian dɔɔn a le yí ejɔle nun a tɔ nun. ²⁷ Ejɔle sɔ'n kɔala ke ɔ man yé junman'n tɔ, ese ɔ kɔala ke ɔ man busɔɔn kpili Aateminsi sua'n m'ɔ le dunman'n minlin. Busɔɔn Aateminsi mɔ Azi mân nun anun non eyuadi nun anun bé kɔalaa be sɔ'n, sɔanlan fíí le ngɔ ba yí dunman kón!"

²⁸ Mɔ Demetiliyusi hanln sɔ mɔ be til'n, eya kɔ a, anun be le tetian be kan ke: "Efezi amma, yé busɔɔn Aateminsi'n ti kpili o! Efezi amma yé busɔɔn Aateminsi'n ti kpili o!" ²⁹ Ejɔle sɔ'n kɔ fannyan kulo bɔndun nun anun. Bé kɔalaa be kɔ tu woo be kɔ hyɔn Gayiyusi non Alisitaki, bé noan y'ɔ le lika mɔ be yia be kan bé ngɔhva'n. Gayiyusi non Alisitaki fi Masedvanun mân nun. Be ti Pɔlv amanngɔn. Be non yí yê ɔ kɔ yí atun'n-mɔ. ³⁰ Pɔlv kulo ke ahan ɔ fite bagua nun anyunnun, nan yé Min menian'n-mɔ a mman man yí atun. ³¹ Yí manngɔn mmie-mɔ kɔ be le yí ngalie ke n'ɔ kɔ lika mɔ menian'n-mɔ a yia'n. Yí manngɔn sɔ'n-mɔ fi Azi mân nun anun, be di awaa junman.

³² Temɔn sɔ'n, anun lika mɔ b'a yia elo a yɔ beje beje kpa. Menian mmie-mɔ le tian be kan ejɔle kɔn, anun mmie-mɔ kusɔ le tian be kan ejɔle fofɔle. Bé nun mmie-mɔ dɔɔn nzi man like mɔ yí ti yê b'a yia'n bɔbɔ. ³³ Ehi a, be kɔ sɔsɔ ejɔle nun asɔ be kɔ han be kɔ hele Zufu bian kɔn. Bian sɔ'n, be fele yí Alegizannɔɔ. Anun Zufu'n-mɔ le wowula yí bu ke ɔ fite bagua nun anyunnun. Mɔ Alegizannɔɔ fiteli bagua nun anyunnun, ɔ kɔ tɔ yí sa ke be gúa diin nán ɔ 'kan ejɔle ɔ kele bé. ³⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke ɔ ti Zufu'n, bé kɔalaa bé bu kɔ yɔ kɔn be le tian be kan ke: "Efezi amma, yé busɔɔn Aateminsi'n ti kpili o! Efezi amma, yé busɔɔn Aateminsi'n ti kpili o!" Be le etian sɔa dede kɔ yɔ dɔhyɔɔ nnyuan.

³⁵ Yí be-yue-asie, kulo nun asɔ kpɔmanfɔe'n kɔ yɔ kɔ man be kɔ gua bé ahɔnlun asi. Yí nwan: "Efezi amma, sɔanlan benin y'ɔ nzi man ke Efezi kulo'n yê ɔ sisa busɔɔn kpili Aateminsi sua'n non yí abaaba'n m'ɔ fi nyanmiansɔ ɔ'a ju nun ɔ? ³⁶ Sɔanlan fíí ngɔala ɔ nzu man yí nwɔn akpulowa. Yí ti, emɔ gúa bé ahɔnlun asi nán b'a nzeci man like. ³⁷ ɔ sanln ke menian'n-mɔ mɔ emɔ non bé a a ewa'n, b'a nwua man amɔan sua'n-mɔ anun ninngɔ, ese b'a ngan man busɔɔn Aateminsi kusɔ anwon ejɔle ete. ³⁸ Se Demetiliyusi non yí junnvɔe'n-mɔ kulo ke be sanman sɔanlan an, ɔ le cian mɔ mgbain'n-mɔ tanlan asi be di ejɔle ɔ. Anun lika mɔ be kɔala ke be non bé ejɔle'n kɔ nun anun! ³⁹ Se Ejɔle bieku wɔ ebele a, anun mgbain'n-mɔ yia a, emɔ kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun. ⁴⁰ Afi like mɔ y'a yɔ yí ene'n, be kɔala ke be tun yé esvan ke y'a jaso awaa akɔmun anun. ɔ sanln ke, se be bisa yé like mɔ yí ti yê y'a yia nun an, ye ngɔ hvala man yí noan tu nán y'a sa yé nun." ⁴¹ Mɔ kpɔmanfɔe'n hanln sɔ yueli'n, ɔ kɔ man be kɔ sanndi.

20

Pɔlv 'ba tu atm

¹ Ehi, ɔ yɔli mɔ kulo nun anun guali diin'n, Pɔlv kɔ yia yé Min menian'n-mɔ. ɔ kɔ wowula bé anwɔnsele, ɔ nun bé, be kɔ li ngalie, cuein yê ɔ hɔli Masedvanun mân nun ɔ. ² ɔ kɔ nanndi ebele mân sɔ nun anun ɔ kɔ han ejɔle dɔɔn ɔ kɔ wowula yé Min menian'n-mɔ anwɔnsele. Mɔ Pɔlv wowulali bé anwɔnsele yueli'n, ɔ kɔ hɔ Gelesi mân nun ³ ɔ kɔ li ebele sala nsan. Mele mɔ ahan ɔ fi ebele ɔ 'kɔ Sili mân nun'n, be kɔ yí yí anzoti ke Zufu'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan. Ehi a, Pɔlv kɔ yɔ ajɔnlun ke ɔ di ke ɔ sa yí nzin ɔ sɔn Masedvanun mân nun. ⁴ Mɔ ɔ 'ba'n, menian mɔ be walɔ somanln yí dede be juli Azi mân nun'n y'ɔ le Sopatee m'ɔ fi Belee kulo nun asɔ mɔ yí sɔ y'ɔ le Pilusi'n, Alisitaki non Segondusi mɔ be fi Tesaloninki kulo nun asɔ'n, Gayiyusi m'ɔ fi Delbu kulo nun asɔ'n non Timote, Tisiki non Tolofimon mɔ be fi Azi mân nun'n. ⁵ Be kɔ li mɔa yé nyunnun Tolowasi kulo nun asɔ be le nwɔnde yé ebele. ⁶ Mɔ be lili *Paki feti' yueli'n, mún non Pɔlv ye kɔ tu yé bu Filipu kulo nun asɔ. Ye la asue nyinsɔ dede cian nnun nán y'a ju Tolowasi y'a tɔ ehunln-mɔ. Mɔ ye juli Tolowasi'n, ye lili ebele mɔle kɔn.

Etisusi ewuetinngɛ'n

⁷ Ehi, mɔle'n, ye yiali yé Min alie nun anwon. Pɔlv kɔ han ejɔle ɔ kɔ hele asɔnun mma'n-mɔ. Kemɔ alie cɔn an, anun ɔ di ke Pɔlv kɔ'n, ɔ kɔ han ejɔle dede be kɔ hɔ kɔ yɔ alumunnun. ⁸ Anun kanlanne dɔɔn kpa wɔ awaa nun asɔ sua'n mɔ y'a yia nun nun anun. ⁹ Mele mɔ Pɔlv 'kan ejɔle'n, anun kpafele kɔn ti menzele nun anwan ɔ le dafi kpa. Kpafele sɔ'n, be fele yí Etisusi. Etisusi fi awaa'n m'ɔ wɔ sɔ ngɔkɔn ngɔkɔn nsan'n, ɔ kɔ tɔ asi. Be 'kuku yí sɔ a, Etisusi a wu. ¹⁰ Ehi a, Pɔlv kɔ ju asi ɔ kɔ han yí nwɔn asi ɔ kɔ fa Etisusi yí sa sɔ, yí nwan: "Nán be di yale, ɔ sanln ke ɔ wuli man!" ¹¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɔlv salɔ folɔ awaa nun asɔ. ɔ kɔ bu kpaɔn'n ɔ kɔ li. ɔ kɔ han ejɔle dede alie kɔ hun. Mɔ alie hunln'n yê ɔ hɔli ɔ. ¹² Kpafele'n die, be non yí 'ba a, anun yí nyan wɔ sɔ. ɔ man bé kɔalaa bé lɔa cɔcili kpa.

¹³ Ehi, Pɔlv kɔ fa bé ja nun atun'n m'ɔ kɔ kulo'n mɔ be fele yí Asɔsɔ nun asɔ. Yé die, ye kɔ fu meli nun ye kɔ li mɔa yí nyunnun Asɔsɔ elɔ. Afi Pɔlv heleli ke ye yia ebele nán y'a fa yí meli nun anun. ¹⁴ Mɔ Pɔlv walɔ tulɔ yé Asɔsɔ ebele'n nán y'a fa yí meli nun anun y'a hɔ kulo'n mɔ be fele yí Mintilenun nun asɔ. ¹⁵ Ye juli Mintilenun mɔ alie hunln'n, ye la sɔ dede ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Kio nun anwan nun. Alie hunln bieku, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Samɔsɔ nun asɔ. Alie

hɪnlɪn biekun, yɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Minle nun asɔ. ¹⁶ Afɪ Pɔlɔ fuah kɛ bɛ ju Efezɪ kulo nun asɔ ebele a, bɛ njinlan man nɔn b'a nga man Azi mɔn nun anun ebele. Kɛ ɔ kɔ yɔ nɔn ɔ'a ju Zoluzalemɔn kulo nun asɔ ndɛ *Pantekɔtu fetɪ cian'n, eɪɪ yɛ anun Pɔlɔ lɛ jonlɪn ɔ.

Pɔlɔ nun Efezɪ asɔnɪn nun asɔ mgbain'n-mɔ 'ba li ngalie

¹⁷ Mɔ yɛ juli Minle'n, Pɔlɔ kɔ tɔ Efezɪ asɔnɪn nun asɔ mgbain'n-mɔ ngalie kɛ bɛ bɔla a tɔ yɛ Minle ebele. ¹⁸ Bɛ wali juli ebele a, Pɔlɔ nwan: “ɔ bɔ yɪ bɔ alimɔa cian mɔ n juli Azi mɔn nun anun'n, kɛ m gbɪnlɪn mɪn nɔn emɔ yɛ nanndɪlɪ'n, emɔ sɪ. ¹⁹ M'an bebɛle mɪn nwɔn yɛ Mun esɔe nun anun, mɪn tɪtɪ mɪn nyɪn emɔn mɪn sa nun, esɛ Zufɔ'n-mɔ man n nywɪnlɪn amannɪnhunlɪn. ɔ sanlɪn kɛ anun bɛ kɔ mɪn tɪ ahuan. ²⁰ Emɔ sɪ kɛ like m'ɔ tɪ kpa man emɔ'n, m'an va man fɪtɪ m'an via man emɔ. M'an han yɪ kɔalaa m'an hele emɔ bagua nun ɔ nɔn emɔ awulo'n-mɔ anun. ²¹ M'an han m'an hele bɛ mɔ bɛ tɪ Zufɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tɪ *Gelektɪ'n kɛ bɛ nɔn bɛ nwɔn bɛ kɔci bɛ abalabɔ'n wɔ Nyanmian anwɔn esɛ bɛ lɛ yɛ Mun Zozi Kilisi bɛ li.

²² “Kɪkaala dɛ, n dɪ kɛ sɔanlan mɔ b'a cɪcɪ yɪ ɔ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n lɛ cɔn mɪn kɔ Zoluzalemɔn, mɪn nzɪ man ejɔle mɔ ɔ 'ba tɔ mɪn elɔ ɔ. ²³ Mɔ mɪn sɪ nun ala y'ɔ lɛ kɛ, kulo biala mɔ n gɔ ju sɔ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kan kele mɪn kɛ bɛ lɛ ba tɔ mɪn fiadɪ esɛ mɪn 'ba nwɪn nyɪnlɪnlɪn. ²⁴ Nan mɪn dɛ, nɔn mɪn ngɔan'n y'ɔ tɪ mɪn cɪnjɪn ɔ. Nyanmian anwɪnnvoe esɛ Ejɔlekpa'n mɔ yɛ Mun Zozi a fa a wula mɪn sa nun kɛ m mɔ n gɛle menian'n-mɔ'n, kɛ ɔ kɔ yɔ nɔn m'an li junman sɔ'n dede m'an gua yɪ bɔ'n, eɪɪ y'ɔ tɪ mɪn cɪnjɪn ɔ.

²⁵ “Sian dɛ, mɪn sɪ kɛ emɔ mɔ m'an tanlan emɔ afian m'an bɔ Nyanmian Belemgbɪn Mɔn nun anwɔn ejɔle m'an hele emɔ'n, emɔ lɛ ngɔ nwun man mɪn nyunnun kɔn. ²⁶ Yɪ tɪ, mɪn kan mɪn kele emɔ enɛ kɛ emɔ anun kɔn m'ɔ kɔ minlɪn'n, mɪn nzɪ man yɪ ejɔle nun. ²⁷ ɔ sanlɪn kɛ Nyanmian afɔtu'n kɔalaatin, m'an tu emɔ, m'an nva man fɪtɪ m'an nvia man emɔ. ²⁸ Yɪ tɪ, emɔ nɪan bɛ nwɔn yɛ esɛ bɛ nɪan menian'n-mɔ kɔalaatin mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan nun a fa a wula emɔ asa nun nɔn asɔ kpa. Emɔ nɪan Asɔnɪn'n mɔ Nyanmian a man yɪ kunnun Baa nun a wu a tɔ yɪ tɪ ngɔan nun asɔ kpa. ɔ sanlɪn kɛ Asɔnɪn sɔ'n tɪ yɪ muonun yɪ dɛ.

²⁹ “Mɪn sɪ kɛ mɪn kɔ a, menian anwɔn esulo kɛ naan bedi 'ba wɔlɔ emɔ afian bɛ fannyan asɔnɪn mma'n-mɔ anun. ³⁰ Emɔ muonun afian, menian 'ba jasɔ bɛ kan a tɔ ejɔle bɛ man dedi mma'n-mɔ sɪ bɛ sɔ. ³¹ Yɪ tɪ, emɔ kɔci bɛ sɪsa bɛ nwɔn. ɔ sanlɪn kɛ, kɔngɔe nɔn eyua dede afɔe nsan, mɪn nɔan wɔ sɔ m'an tu emɔ anun kɔn biala fɔɔ. Mɪn 'tu emɔ fɔɔ a, anun mɪn sun.

³² “Afɪ sian dɛ, mɪn fa emɔ mɪn wula Nyanmian asa nun. ɔ kɔala kɛ ɔ man yɪ anwɪnnvoe esɛ ejɔle'n bɔka emɔ, esɛ emɔ asa kan ajɔh'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a sie bɛ kɔalaa mɔ bɛ tɪ yɪ dɛ'n. ³³ Mɪn nyɪn a mmulo man sɔanlan fɪtɪ esika, anaan taladɛ. ³⁴ Emɔ muonun sɪ kɛ n ne mɪn sa n nɪli junman n nyanlɪn like mɔ anun mɪn nɔn mɪn manngɔn'n-mɔ y'a mian yɪ nwɔn'n. ³⁵ M'an yɔ yɪ sɔ m'an man emɔ a nwun yɪ nyunnun nɔn yɪ nzɪn'n kɔalaatin kɛ ɔ fata kɛ yɛ di junman sɔa yɛ bɔka ehianfɔe'n-mɔ. Anun yɪ tɪ kacɪ ejɔle'n mɔ yɛ Mun Zozi hanlɪn'n. Yɪ nwan: ‘Sɛ ɛ fa man an, salɛ wɔ nun tala mɔ bɛ lɛ fa bɛ man wɔ'n.’”

³⁶ Mɔ Pɔlɔ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ nɔn bɛ bɛ kɔ gua bɛ nanngɔnlɔnman asɪ ɔ kɔ yɔ asɔnɪn. ³⁷ Bɛ kɔalaa bɛ lɛ esuan bɛ kɔ tɔ Pɔlɔ nun bɛ kɔ li ngalie. ³⁸ Alɔabɔ'n m'ɔ hanlɪn bɛ'n y'ɔ lɛ mɔ Pɔlɔ hanlɪn hele bɛ kɛ bɛ lɛ ngɔ nwun man yɪ nwɔn kɔn'n. Eɪɪ anzin, bɛ hɔli guali yɪ atɪn dede ɔ fɔli meli nun anun.

21

Pɔlɔ 'ba hɔ Zoluzalemɔn

¹ Eɪɪ, mɔ yɛ nɔn bɛ yɛ lɪli ngalie yuelɪ mɔ yɛ sanndɪlɪ'n, meli'n falɪ yɛ fɔɔn dede yɪ nɔan y'ɔ lɛ lɪka'n mɔ bɛ fele yɪ Kosɔ'n. Alɛ hɪnlɪn, yɛ kɔ tu yɛ bɔ ebele yɛ kɔ ju lɪka'n mɔ bɛ fele yɪ Lɔdɪ'n. Esɛ yɛ fi ebele, yɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Patala nun asɔ. ² Mɔ yɛ juli ebele'n, anun meli kɔn lɛ kɔ Fenɪnsɪ mɔn nun. Yɛ kɔ fɔ nun, cueɪn yɛ yɛ hɔli ɔ. ³ Yɛ hɔli dede mɔ yɛ 'mantan Sipulo mɔn'n, mɔ anun yɛ gua meli nun anun yɛ nyɪn tua yɪ'n, yɛ kɔ sun asue afian kpɔle mɔn sɔ nun abɔ asɪ nɔn y'a tɔ yɛ tɪ Sɪli mɔn nun. Yɛ hɔli dede mɔ yɛ juli kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Tɪi nun asɔ'n, meli'n kɔ sɪ asɪ. Afɪ anun ebele y'ɔ di kɛ bɛ yɪ nun nɪnngɛ'n bɛ gua ɔ. ⁴ Yɛ kɔ nwun yɛ Mun menian, yɛ kɔ li mɔle kɔn bɛ nwɔn ebele. Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ man bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Pɔlɔ kɛ n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ⁵ Nan mɔ yɛ lɪli mɔle kɔn yuelɪ mɔ yɛ 'kɔ'n, bɛ nɔn bɛ yɪ nɔn bɛ mma'n-mɔ, bɛ kɔalaa bɛ kɔ hɔ yɛ atɪn egua dede kulo'n tɪba. Yɛ kɔ gua yɛ nanngɔnlɔnman asɪ jenvie nun anɔan yɛ kɔ yɔ asɔnɪn. ⁶ Yɛ yɔli asɔnɪn yuelɪ mɔ yɛ lɪli ngalie'n, yɛ kɔ fɔ meli nun anun yɛ bɛ salɪ hɔli awulo ɔ.

⁷ Yɛ kɔ tu yɛ bɔ Tɪi ebele, yɛ nɔan y'ɔ lɛ kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Pɔtolemayisi nun asɔ. Mɔ yɛ juli ebele'n, yɛ hɔli bisalɪ anianman'n-mɔ ahun yɛ kɔ li cian kɔn bɛ nwɔn ebele. ⁸ Mɔ alɛ hɪnlɪn'n, yɛ kɔ sa yɛ kɔ fɔ meli nun anun, yɛ nɔan y'ɔ lɛ kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Sezale nun asɔ. Mɔ yɛ juli ebele'n, yɛ kɔ sɪke Filipɔ m'ɔ bɔ Ejɔlekpa'n kpaye nun awulo. Filipɔ wɔ menian nɔv'n mɔ Zoluzalemɔn elɔ asɔnɪn'n kpali bɛ nun anun bie. ⁹ Anun Filipɔ lɛ mma mmalasua muan nnan. Mma mmalasua muan nnan sɔ'n-mɔ di Nyanmian kpɔman.

¹⁰ Ye lili kɔ yɔ elesan kɔn ebele. Temɔn sɔ'n, kpɔmanfɔe belenzua kɔn fi Zude mɔn nun ɔ kɔ a. Bian sɔ'n, be fele yɔ Agabisi. ¹¹ ɔ walɔ tɔlɔ yɔ a, ɔ kɔ le Pɔlv beletɔ'n. ɔ kɔ fa kɔ hyɔ yɔ muonun yɔ sa non yɔ ja'n-mɔ. Yɔ nwan: "E' n'wun ejɔle mɔ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n lɛ kan'n: 'Sɔanlan'n m'ɔ le beletɔ ehu'n, Zufu'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, be 'ba hyɔ yɔ sa non yɔ ja'n-mɔ sua be fa yɔ be wula bɛ mɔ be nzɔ man Nyanmɔn nun asa nun.'" "

¹² Mɔ Agabisi hanlin sɔ mɔ ye tɔl'n, ye non anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebele'n, ye kɔ han ye kɔ hele Pɔlv ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ¹³ Mɔ ye hanlin sɔ'n, nɔn Pɔlv a bua yɔ ke: "ɔ yɔ se mɔ emɔ le sun be man mɔn n'wɔn bubu mɔn ɔ? Se be 'cɔ mɔn sa non mɔn ja, anaan se be 'kun mɔn bɔbɔ wɔ yɔ Min Zozi dunman nun an, m'an bɔbɔa mɔn n'wɔn."

¹⁴ Kemɔ ye hanlin ngo ye hanlin njin mɔ Pɔlv a ndie man'n, ye yacili yɔ. Ejɔle mɔ ye hanlin'n y'ɔ le ke: "Mɔ yɔ Min kulo'n, man ɔ yɔ sɔ!"

¹⁵ Mɔ cian kaan'n mɔ ye lili yɔ ebele'n yueli'n, ye kɔ sesie yɔ n'wɔn ye kɔ fa Zoluzalemɔn atun'n. ¹⁶ Mɔ ye 'kɔ'n, yɔ Min menian'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebele'n mmie-mɔ non yɔ yɔ ɔ hali ɔ. Mɔ ye juli elɔ'n, be non yɔ kɔ hɔ kɔ sike bian kɔn. Bian sɔ'n, be fele yɔ Mɔnnasɔn. ɔ fi Sipɔlv mɔn nun. ɔ falɔ yɔ n'wɔn manlin yɔ Min a hye.

Pɔlv 'ba hɔ fua Zvakɔ anwɔn

¹⁷ Mɔ ye juli Zoluzalemɔn ebele'n, anianman'n-mɔ sɔli yɔ nun kanlanman kpa. ¹⁸ Mɔ alɛ hɔnlin'n, Pɔlv non ye kɔ hɔ Zvakɔ awulo elɔ. Ye 'kɔ a ju a, anɔn asɔnɔn nun asɔ mgbain'n-mɔ a yia ebele. ¹⁹ Pɔlv kɔ bisa bɛ ahun yɔ junman'n kwalaa mɔ Nyanmɔn a li wɔ bɛ mɔ be ti man Zufu nun afian'n, ɔ kɔ sɔsɔ sɔ ɔ kɔ han yɔ kwalaa ɔ kɔ hele bɛ.

²⁰ Mɔ Pɔlv anɔan tɔli'n, be kɔ yɔ Nyanmɔn aye, ese bɛ nwan: "Nɔn, anianman, Zufu akpɔ kɔ yɔ nye nye a fa bɛ n'wɔn a man yɔ Min. Nan kɔsɔ, bɛ mala ejɔle'n te ti bɛ cunnjin. ²¹ B'a han b'a hele Zufu sɔ'n-mɔ ke, e 'kele like a, e kan kele Zufu'n-mɔ kwalaaatin mɔ be gugua mɔn mɔn'n-mɔ asɔ'n ke be kɔci bɛ nzin be si Moyizɔ mala'n, nɔn be kpe bɛ mma'n-mɔ mmian nun, ese nɔn be di Zufu'n-mɔ mala'n-mɔ asɔ. ²² Ye 'yɔ se? Afi, yɔ biala, be 'ti ke a ju ewa. ²³ Yɔ ti, atun'n mɔ ye 'ba hele wɔ'n, sun sɔ. Ye le menian nɔn ewa, b'a bɔbɔa Nyanmɔn. ²⁴ E non bɛ hɔ tɔ bɛ n'wɔn efian nɔn tua bɛ ti kale'n maan bɛ nyɔn atin bɛ kpɔ bɛ ti'n. Yɔ die anɔn bɛ kwalaa bɛ n'wun yɔ ke ato yɔ b'a li b'a tɔ wɔ bɔ ɔ, nɔn wɔ muonun e di *Moyizɔ mala nun asɔ. ²⁵ Nan bɛ mɔ be ti man Zufu mɔ b'a fa bɛ n'wɔn b'a man yɔ Min Zozi'n, ejɔle mɔ ye n'wɔn selɔ yɔ n'wɔn, mɔ ye heleli ye hanlin ye heleli bɛ'n y'ɔ le ke nɔn be di amɔan sɔ naan, nɔn be di naan non yɔ moja'n non cunnun, ese nɔn be yɔ satilufɔe nyɔle."

²⁶ Ehu a, Pɔlv non menian nɔn sɔ'n-mɔ kɔ hɔ. Mɔ alɛ hɔnlin'n, Pɔlv non bɛ be kɔ bɔ bɛ efian etue nun abɔ. Mɔ be bɔli yɔ bɔ'n, Pɔlv kɔ hɔ Nyanmɔn awulo elɔ ɔ kɔ hele cian mɔ be 'gua efian etue nun abɔ be yɔ bɛ nun kɔn biala ati tɛe'n.

Zufu'n-mɔ 'ba hyɔ Pɔlv Nyanmɔn awulo nun anun

²⁷ Ehu, be bɔli efian etue nun abɔ dede mɔ ɔ 'ju yɔ cian n'wɔn, Zufu'n-mɔ mɔ be fi Azi mɔn nun'n kɔ n'wun Pɔlv Nyanmɔn awulo nun anun. Be kɔ wɔwula bagua nun abɔ be kɔ hyɔ Pɔlv. ²⁸ Anun be le tetian be kan ke: "Izalaye amma, emɔ bɔla a buka yɔ o! Yɔ sa a han sɔanlan'n m'ɔ nanndɔ nun ɔ kan ejɔle ete ɔ tia Izalaye mɔn'n, Moyizɔ mala'n non Nyanmɔn awulo'n. Ese be nian, ɔ'a man bɛ mɔ be ti man Zufu nun a wɔlv Nyanmɔn awulo nun anun ɔ'a man efian a han lika nwanzan-nwanzan ehu!"

²⁹ Anun be le kan sɔ, ɔ sanlin ke be n'wunlin Tolofimɔn m'ɔ fi Efezi'n non Pɔlv kulo nun anun. Be jonlin ke anun Pɔlv a fa yɔ a wɔlv Nyanmɔn awulo nun anun.

³⁰ Kulo bɔndɔn nun anun kɔ fannyan. Yɔ bɛ o, yɔ fama o, menian'n-mɔ kɔ tu woo. Be kɔ sɔ Pɔlv be kɔ fa yɔ Nyanmɔn awulo nun anun be kɔ fite be kɔ tɔtɔ anɔn nun anun ebele ala. ³¹ Anun be le kpɔndɛ be kun Pɔlv, nɔn ngalie a tɔ Lɔmɔn nzalafu'n-mɔ kpain nun elɔ ke Zoluzalemɔn kulo bɔndɔn'n le sɔ. ³² Ebele ala, ɔ kɔ hohuan nzalafu'n-mɔ non bɛ mgbain'n-mɔ anɔn be kɔ kpɔ bagua'n. Mɔ bagua'n n'wunlin nzalafu'n-mɔ non bɛ kpain'n, be kɔ yaci Pɔlv ebɔe.

³³ Ehu a, nzalafu kpain'n kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ Pɔlv, ɔ kɔ man atin ke be gɔa yɔ sa ngonzɔngɔnɔ nnyuan. Mɔ be guali yɔ sa ngonzɔngɔnɔ'n, nzalafu kpain'n kɔ bisa yɔ sɔanlan ehɔle kɔn m'ɔ tɔ'n ɔ non like mɔ ɔ'a yɔ'n. ³⁴ Mɔ nzalafu kpain'n 'bisa Pɔlv ejɔle'n, anun bagua nun anun menian'n mmie-mɔ le tetian be kan ejɔle kɔn, anun mmie-mɔ kɔsɔ le tetian be kan ejɔle fufɔle. Nzalafu kpain'n n'wun man ejɔle nun ati non yɔ bɔ, afi ebele a yɔ beje beje. ɔ kɔ man atin ke be non Pɔlv hɔ nzalafu'n-mɔ lika mɔ be wɔ elɔ. ³⁵ Pɔlv non be hɔli mɔ be fɔ esikalie'n, nzalafu'n-mɔ kɔ fa yɔ be sa sɔ. ɔ sanlin ke ebɔe mɔ bagua nun a bɔ yɔ'n, ɔ'a man yɔ n'wɔn a bele yɔ. ³⁶ Afi anun bɛ kwalaa be si yɔ sɔ be le tetian be kan ke: "Bɛ hɔn yɔ! Be hɔn yɔ!"

³⁷ Ehu, mele mɔ be 'fa Pɔlv be wɔlv sua nun anun'n, ɔ kɔ bisa nzalafu kpain'n ke: "Asɔ mun kwalaa ke mun nyan atin mun kan ejɔle mun kele wɔ ɔ?"

Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, nán nzalafɔ kpain nɔn a bisa yí kɛ: “É kan Gelekɪ anɛ ɔ? ³⁸ Ezipiti mán nɔn anɔn sɔanlan éhɪ mɔ ɔ'a bɔ mán élesan asɔ ewa, m'ɔ nɔn kodiawu akpɪ nnan b'a bɔ bé ti ewá nɔn anɔn elɔ'n, nán yí y'ɔ le wɔ ɔ?”

³⁹ M'ɔ bisa sɔ'n, nán Pɔlɔ a bua yí kɛ: “N dɪ Zufɔ, b'a wɔ mín Silisi kulo'n mɔ be fele yí Talisi nɔn asɔ. Kulo sɔ'n mɔ b'a wɔ mín sɔ'n le dunman. Yí ti, man mín atɔn maan n gán ejɔle n géle bagua'n.”

⁴⁰ Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, nzalafɔ kpain'n kɔ man yí atɔn. Éhɪ a, Pɔlɔ kɔ jinlan esikalie nɔn asɔ ɔ kɔ tɔ yí sa ɔ kɔ hele bagua'n. Mɔ be gualɪ diin'n, Pɔlɔ kɔ kuku yí nɔan sɔ ɔ kɔ han yí *alamein anɛ nɔn anɔn ɔ kɔ hele bé. Yí nwan:

22

Pɔlɔ 'ba sa yí nɔn

¹ “Anianman mmelenzua nɔn mín sɪ-mɔ, emɔ tíe ejɔle'n mɔ mɔn 'ba han mɔn kele emɔ kɪkaala mɔn sa mín nɔn'n”.

² Mɔ menian'n-mɔ tɪli kɛ Pɔlɔ le jɔjɔ alamein anɛ nɔn anɔn ɔ kele bé'n, be kɔ gugua didiin biékun kpa. Éhɪ a, Pɔlɔ nwan: ³ “N dɪ Zufɔ. B'a wɔ mín Talisi, Silisi mán nɔn, nan Zoluzalemɔn ewa yé b'a ta mín ɔ. Mín mɔn'n y'ɔ le Gamaliɛ. ɔ a hele mín yé nan-mɔ mala'n kpa bɔkɔɔ. Mín Nyanmian ejɔle'n, be nva man be ngan man ngɔhɔa kɛ enɛ kɔsɔ emɔ kwalaaatin nva ngan man ngɔhɔa'n. ⁴ N geleli bé mɔ be nanndɪ yé Mɔn atɔn nɔn asɔ nɔn ahɔlɔwa n gunlun bé. N cilɪ mmelenzua nɔn mmalasa n gualɪ bé fiadi. ⁵ *Tɛyɪfɔe kpain'n nɔn Izalayɛ mán nɔn asɔ mgbain'n-mɔ di mín adanzɛ. Be manlɔn mín kalata kɛ n gɔ n dɔ anianman Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ Damasi kulo nɔn asɔ elɔ'n. Mɔn tɔ bé a, anɔn n jí bé mɔ b'a fa bé nɔwɔn b'a man yé Mɔn mɔ be wɔ ebele'n m mála Zoluzalemɔn m mán be pínnin bé.

⁶ “Éhɪ, anɔn mín ja wɔ nɔn mɔn ka kaan mɔn ju Damasi. Mɔ be 'kɔ a bɔ kɔ yɔ senze jinlan'n, kɔnmgbá ala, dɔein, kanlannɛ kɔn fi nyanmiansɔ. Yí ta m'ɔ le ta'n, ɔ kɔ ta kɔ si kɔ yia mín. ⁷ N gɔ fin asi. Mɔn 'tie a, anɔn anɛ kɔn le kan kele mín kɛ: 'Solo Solɔ, nzuke ati yé ε le kele mín ahɔlɔwa ɔ?’

⁸ “Mɔ n dilɪ anɛ sɔ'n, nán m'an bisa kɛ: ‘Wɔ nwan ɔ, yé Mɔn?’
“Nán anɛ nɔn a bua mín kɛ: ‘Mín Zozi mɔ n ví Nazaletɪ'n yé ε le kele mín ahɔlɔwa ɔ.’ ⁹ Anɔn mɔn nɔn menian yé ye le kɔ ɔ. Be nɔwunlin kanlannɛ'n, kɔsɔ b'a ndɪ man sɔanlan'n m'ɔ le kan ejɔle'n kele mín nɔn anɔn'n.

¹⁰ “Mɔ yé Mɔn hanlɔn sɔ'n, nán m'an bisa yí kɛ: ‘Yé Mɔn, nzu y'ɔ di kɛ mɔn yɔ ɔ?’
“Yí nwan: ‘Jasɔ, kɔ Damasi. É ju elɔ a, yí kwalaa m'ɔ di mɔ ε yɔ'n, Nyanmian 'ba man be kele wɔ.’

¹¹ “Mɔ yé Mɔn anɔan tɔli'n, mín manngɔn'n-mɔ mɔ anɔn mɔn nɔn bé ye le kɔ Damasi'n, be kɔ sɔ mín sa be kɔ li mín taataa. ɔ sanlɔn kɛ, kanlannɛ'n m'ɔ talɪ'n sinlin mín nyɔn'n.

¹² “ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn bian kɔn wɔ Damasi ebele, be fele yí Ananiasɪ. Ananiasɪ tɪ sɔanlan m'ɔ felɪ Nyanmian esɛ ɔ di yí mala nɔn asɔ. Damasi ebele Zufɔ'n-mɔ kwalaaatin de yí di. ¹³ Ananiasɪ walɪ tɔli mín an, yí nwan: ‘Mín nianman Solɔ, man wɔ nyɔn'n tike!’ ɔ hanlɔn sɔ nɔn ala, mín nyɔn'n kɔ tike n gɔ nɔwun yí. ¹⁴ Mɔ mín nyɔn'n tikeli'n, yí nwan: ‘Yé nan-mɔ Nyanmian nɔn a li mɔa a yí wɔ kɛ ε nwún like m'ɔ kulo'n, ε nwún seseɔfe baa kɔnmgbá'n, ε tí yí nɔan nɔn ejɔle. ¹⁵ Afɪ, like mɔ a nwun yí ɔ nɔn ejɔle mɔ a ti'n, ɔ di kɛ ε di yí nɔwɔn adanzɛ ε kele menian'n-mɔ kwalaaatin. ¹⁶ Kɪkaala mɔ a tɪ ejɔle'n sɔa'n, n'ε nɔwɔnnde kɔn. Yí ti, sun fele yé Mɔn, jasɔ maan be sɔnɔn wɔ nán a nyan wɔ ε nɔn anwɔn face.’

¹⁷ “Éhɪ anzin, n gɔ sa n gɔ hɔ Zoluzalemɔn. Elehɔn kɔn, anɔn mɔn yɔ asɔnɔn Nyanmian awulo ebele nán m'an hɔn elalɛ. ¹⁸ Elalɛ nɔn anɔn, n gɔ nwun yé Mɔn, ɔ kɔ han kɔ hele mín kɛ: ‘Kan wɔ nɔwɔn fi Zoluzalemɔn ewa jasɔ, ɔ sanlɔn kɛ mín nɔwɔn ejɔle'n mɔ ε 'ba han kele bé'n, be ngɔ le be ngɔ li man.’

¹⁹ “Mɔ yé Mɔn hanlɔn sɔ'n, mín nwan: ‘Yé Mɔn, be sɪ yí yuein kɛ anɔn mɔn kɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anɔn mɔn cɪ bé mɔ b'a le wɔ b'a li'n mɔn man be gua bé fiadi be fin bé mgbɛle. ²⁰ Temɔn mɔ be 'kun wɔ adanzɪfɔe Etienu'n, n jin yí bɔ bie. N nelɪ bé mɔ be hunlin Etienu'n n dolɪ nɔn nán m'an le bé taladiɛ'n-mɔ m'an tila.’

²¹ “Mɔ n ganlɔn sɔ'n, nán yé Mɔn a han a hele mín kɛ: ‘Kɔ, afɪ mɔn kulo kɛ mɔn sɔan wɔ mɔa maan ε kɔ bé mɔ be tɪ man Zufɔ'n-mɔ anwɔn.’ ”

Pɔlɔ 'ba hele yí nɔwɔn kɛ ɔ tɪ Lɔmɔn sɔanlan

²² Éhɪ, Pɔlɔ hanlɔn ejɔle'n Zufɔ'n-mɔ tielɪ dede m'ɔ juli ebele'n, be kɔ sɔ etɛtɛan sɔ. Bé nwan: “Be hún sɔanlan sɔ'n be yí yí ebele! ɔ nze nvata man kɛ ɔ nyan ngɔan!”

²³ Anɔn be le kpo be tɔ bé taladiɛ'n-mɔ anwunno esɛ anɔn be le tu nvutule'n. ²⁴ Éhɪ a, nzalafɔ kpain'n kɔ man atɔn kɛ be fá Pɔlɔ be wɔlɔ sua nɔn anɔn be fin yí mgbɛle maan ɔ hán like ati mɔ Zufɔ'n-mɔ le tetian yí kɔmɔn anɔn'n. ²⁵ Nan mɔ be cicɪli Pɔlɔ mɔ be 'ba fin yí mgbɛle'n, ɔ

kɔ bisa nzalafu'n m'ɔ sie nzalafu' eya kɔn mɔ anun ɔ wɔ ebele'n ke: "Asɔ atun wɔ nun ke be fin *Lɔmɔn sɔanlan kɔn mɔ b'a mmu man yɛ fɔɔ'n mgbele ɔ?"

²⁶ Mɔ Pɔlɔ bisali nzalafu'n m'ɔ sie nzalafu' eya kɔn'n kosuan sɔ'n, nzalafu'n kɔ nwanndi kɔ tɔ bɛ kpain'n, yɛ nwan: "Yaaa, nɔan ejɔle mɔ ahan e hyɔhyɔin ba'n. Kanngɔ bian sɔ'n tɔ Lɔmɔn sɔanlan."

²⁷ Mɔ nzalafu' kpain'n tɔli yɛ sɔa'n, ɔ kɔ kpɔ Pɔlɔ ɔ kɔ bisa yɛ ke: "Kan yɛ yuein kele mɔn, asɔ Lɔmɔn sɔanlan y'ɔ le wɔ ɔ?"

M'ɔ bisali kosuan sɔ'n nɔn Pɔlɔ a bua yɛ ke: "Yuo, Lɔmɔn sɔanlan y'ɔ le mɔn."

²⁸ Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, nzalafu' kpain kukuli yɛ nwan sɔ a, yɛ nwan: "Mɔn die, dede mɔ mun 'kaci Lɔmɔn sɔanlan'n, n duali kale kpili kpa."

Mɔ nzalafu' nun anwan tɔli'n, Pɔlɔ kɔsɔ nwan: "Mɔn die, be 'wɔ mɔn an, anun n dɔ Lɔmɔn sɔanlan."

²⁹ Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, ebele ala, bɛ mɔ anun be le bisa Pɔlɔ kosuan'n kɔ hyɔin bɛ nzin. Kemɔ nzalafu' kpain'n nɔan an, Pɔlɔ tɔ Lɔmɔn sɔanlan'n, esulo kɔ han yɛ. ɔ sanlɔn ke ɔ man be gualɔ yɛ sa ngɔnzɔngɔnzɔ.

Pɔlɔ 'ba fite Izalayɛ mgbain'n-mɔ anyunnun

³⁰ Kemɔ anun nzalafu' kpain'n kulo ke ɔ nwun like fɔɔn mɔ yɛ ti yɛ Zufu'n-mɔ le tun Pɔlɔ esɔan'n, alɛ hɔnɔn an, nzalafu' kpain'n kɔ man be kɔ yɛ Pɔlɔ asa ngɔnzɔngɔnzɔ'n. ɔ kɔ man atun ke tɛsyɛfɔe mgbain'n-mɔ nun Izalayɛ mgbain'n-mɔ kwalaa mɔ be di ejɔle'n yɛ. Be yɛli a, ɔ kɔ fa Pɔlɔ kɔ fite bɛ nyunnun.

23

¹ Ehi, Pɔlɔ kɔ tɔ yɛ nɔn ɔ kɔ nɛnian bɛ kwalaa mɔ be di ejɔle'n, yɛ nwan: "Anianman-mɔ, dede mɔ ɔ 'ju ene'n, mun yɔ ajɔnlɔn ke mɔn enanndie nun anwɔn buli man ebɔin wɔ Nyanmian anyunnun." ² Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, *tɛsyɛfɔe kpain'n mɔ be fele yɛ Ananias'n kɔ man atun ke bɛ mɔ be mantan Pɔlɔ'n fin yɛ nwan nun asɔ. ³ Ehi a, Pɔlɔ kɔ han kɔ hele yɛ ke: "Nyanmian muonun yɛ ɔ 'fin wɔ. E nwun wɔ a e nwan tale mɔ b'a han yɛ ayile fufue ɔ! E tɔ ebele e le nɔan mala nun anwɔn e bua mɔn ndeɛ, kɔsɔ e san mala nun anwɔn e man atun ke be fin mɔn nwan nun asɔ!"

⁴ Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, bɛ mɔ be mantan yɛ ebele'n nwan: "Ee! E le bɔ Nyanmian tɛsyɛfɔe kpain'n amgba!"

⁵ Mɔ Pɔlɔ tɔli yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Anianman-mɔ, mun nzi man ke tɛsyɛfɔe kpain'n nun ɔ. Afi ɔ wɔ Eहेle Ejɔle nun anun ke: 'E ngo han man wɔ mɔn kpain'n nun anwɔn ejɔle etc.'"

⁶ Kemɔ Pɔlɔ sɔ ke bɛ mɔ be le di ejɔle'n mmie-mɔ tɔ *Falisifɔe, mmie-mɔ kɔsɔ tɔ *Sadusifɔe'n, ɔ kɔ tɔan nun bɛ nyunnun ebele. Yɛ nwan: "Anianman-mɔ, n dɔ Falisifɔe, mɔn sɔ-mɔ tɔ Falisifɔe. Nan kemɔ mun de mɔn di ke bɛ mɔ b'a wu'n 'ba tinngɛ'n, yɛ ti yɛ be le bua mɔn ndeɛ ɔ."

⁷ Mɔ Pɔlɔ hanlɔn sɔ'n, akpɔlɔwa kɔ tɔ Falisifɔe'n-mɔ nɔn Sadusifɔe'n-mɔ afian, be kɔ bu bɛ nwɔn nun. ⁸ ɔ sanlɔn ke Sadusifɔe'n-mɔ le kele ke ewuetinngɛ nɔn man ebele, ese nyanmiansɔ mɔfɔe nɔn wawe'n-mɔ kɔsɔ nɔn man ebele. Nan Falisifɔe'n-mɔ die, be de be di ke ninngɛ sɔ'n-mɔ wɔ ebele. ⁹ Be kɔ fannyan ejɔle nun anun. Mala nun asɔ mgbain'n mmie-mɔ mɔ be wɔ Falisifɔe'n-mɔ anun'n kɔ jasɔ kɔ jinlan, bɛ nwan kɔ kpɛ ejɔle nun anun kpa. Bɛ nwan: "Ye nnwun man like etc mɔ sɔanlan ehi a yɔ ɔ. E 'su yɛ akpɔlɔwa a, wawe bie anaan nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn a han ejɔle a hele yɛ!" ¹⁰ Ke ejɔle'n sili yɔli yɛ'n, nzalafu'e'n-mɔ kpain'n sulɔli yɛ nzin. ɔ jɔnlɔnɔn ke bɛ menian sɔ'n nyan Pɔlɔ a, be 'tɔti yɛ nun. Yɛ ti, ɔ kɔ man yɛ nzalafu'e'n-mɔ atun ke be hɔ yɛ Pɔlɔ menian'n-mɔ afian eɔ be nɔn yɛ sɔ wɔlɔ su a nun anun.

¹¹ Mɔ ejɔle'n yɔli sɔ'n, yɛ kongɔe m'ɔ tian yɛ nnyuan'n, yɛ Mɔn kɔ yɛ yɛ nwan kɔ hele Pɔlɔ. Yɛ nwan: "Pɔlɔ, bɔ mɔndɔnlɔn! Ali mɔn nwɔn adanzɛ Zoluzalemɔn ewa, ɔ di ke ese e di mɔn nwɔn adanzɛ Lɔmɔn eɔ."

Zufu'n-mɔ kulo ke be kun Pɔlɔ

¹² Ehi, mɔ alɛ hɔnɔn'n ngelemɔ, Zufu'n-mɔ kɔ hɔ Pɔlɔ ati ahuan. Be kɔ han ndɔ ke sɛ b'a ngun man Pɔlɔ a, be nni man like ese be nɔn man nzue. ¹³ Bɛ mɔ be hɔli Pɔlɔ ati ahuan'n, be tala menian abulanan. ¹⁴ Be kɔ hɔ kɔ tɔ tɛsyɛfɔe mgbain'n-mɔ nun Izalayɛ mgbain'n-mɔ, bɛ nwan: "Y'a han ndɔ ke ɔ di ke ye kun Pɔlɔ kwalaa nɔn y'a li like. ¹⁵ Yɛ ti, kɔkaala die, emɔ mgbain'n-mɔ kwalaaatin, emɔ hɔ nwɔn nzalafu' kpain'n nun anwɔn. Emɔ hɔn hɛle yɛ ke ɔ mɔn Pɔlɔ bɔla emɔ aja sɔ maan emɔ nɔan yɛ ejɔle nun anun yuein kpa. Yɛ die, Pɔlɔ fi eɔ dede mɔ ɔ 'ju emɔ anyunnun ebele'n, anun y'a sesie yɛ nwɔn y'a hun yɛ."

¹⁶ Mele mɔ be 'kan Pɔlɔ ati ahuan ejɔle sɔ'n, yɛ nianman balasua nun awa belenzua kɔn kɔ ti. ɔ kɔ hɔ sua nun anun eɔ kɔ hɔ kɔ yɛ Pɔlɔ anzɔti. ¹⁷ Pɔlɔ kɔ fele nzalafu'e'n-mɔ mɔ be sie nzalafu' eya kɔn nun asɔ kpain'n kɔn. Yɛ nwan: "Fa kpafele ehi kɔ nzalafu' kpain'n nun anwɔn eɔ. ɔ 'kan ejɔle ɔ kele yɛ."

18 Mò Pòlv anòan tòl'n, nzalafò'n m'ò sie nzalafò eya kòn'n kò fa kpafele'n ò non yí kò hò bé kpain nun anwòn elo. Yí nwan: "Kpain, Pòlv mò b'a tó yí fiadì nun a fele mín ò a han ò'a hele mín ke n vá kpafele ehí m méle wó, nán ò 'kan ejòle ò kele wó."

19 Mò nzalafò'n hanlín sò yueli'n, bé kpain'n kò sò kpafele nun asa ò non yí be kò tì bé nwon. Ò kò bisa kpafele'n ke: "Nzò ejòle die yé é kulo ke é kan kele mín ò?"

20 Ehí a, kpafele'n kò sòsò ejòle sv, yí nwan: "Zufu'n-mò anòan a se bé nwon. Be 'ba a tó wó be sele wó ke ehunman é fá Pòlv é fite bé mgbain'n-mò anyunnun maan be nían yí ejòle nun anun yuein kpa. 21 Se be ba a tó wó a, n'é te bé sv. Ò sanlín ke, bé nun abulanan non yí nzín a hò Pòlv ati ahuan b'a han ndá ke se be hunlín man yí a, be nni man like ese be nnon man nzue. Kíkaala die, b'a bòbva bé nwon a yue, nan wó yé be le nwonnde wó ò."

22 Mò nzalafò kpain'n tùlì ejòle'n sua'n, ò kò han kò hele kpafele'n ke n'ò kan ejòle sò'n kele sòanlan fíí, nan ò hò awulo.

Be non Pòlv 'ba hò kòmanna Felisi aja sv.

23 M'ò yohì sò'n, nzalafò kpain'n kò fele yí nzalafò'n-mò anun nnyuan mò be sie nzalafò eya ngòkòn ngòkòn'n. Yí nwan: "Émò hóhuan nzalafò eya nnyuan anòan, menian abulasa mò be fu ekpanngò nun menian eya nnyuan mò be tó aò. Émò kokuan bé nwan yue a, émò kwalaa sésie bé nwon nán be hó Szale ene kóngòe dòe ngòanlan. 24 Émò sésie ekpanngò kòn be mán Pòlv, nán be fá yí kònlòn-ngònlòn be hó fá yí wúla kòmanna Felisi asa nun." 25 Mò nzalafò kpain'n hanlín ehí helelì bé'n, ese ò kò hele kalata kò tó sv. Yí nwan:

26 Kòmanna Felisi,

Mín Kulodv Liziasí yé mun kele kalata ehí mun nwan wó ò. Mún 'bisa wó ahun.

27 Like ati m'ò man mun kele wó'n y'ò le ke Zufu'n-mò a hyì sòanlan ehí mò m'an fa yí m'an bele wó'n. Temò mò ahan be 'kun yí'n yé mun non mín menian'n-mò hòlì leli yí ò. Ò sanlín ke m'an tì ke ò tì Lòmò sòanlan. 28 Kemò afi mún kulo ke mun nwun like ati mò Zufu'n-mò le tòn yí esòan'n, mún non yí kò hò bé mgbain'n-mò aja sv. 29 Mò m'an nwun yí nun'n y'ò le ke bé mala nun anwòn ejòle ati yé b'a tun yí esòan ò. Ò yohì man like ete mò yí tì ò di ke be tó yí fiadí anaan be kun yí ò. 30 Nan mò be yulì mín anzòtì ke Zufu'n-mò a hò yí tì ahuan be kulo ke be kun yí'n, ebele ala, n gò fa ajonlún ke mún 'fa yí mún bele wó. M'an bò bé mò b'a tun yí esòán nun amannúe ke se be non yí le ejòle a, anun be tó wó elo.

31 Ehí, ke bé kpain'n kpínlún helelì bé'n, nzalafò'n-mò kò fa Pòlv kóngòe be non yí kò hò kulo'n mò be fele yí Antipatilisí nun asò. 32 Mò alíe hunlún'n, nzalafò'n-mò mò be nanndí así'n kò sa kò hò Zoluzalemò. Bé mò be fu mgbannngò'n non Pòlv kò hò. 33 Mò be juli Sezale ebele'n, bé mò be fu mgbannngò'n kò fa kalata'n non Pòlv kò wula Kòmanna Felisi asa nun. 34 Kòmanna Felisi kò kúnnga kalata'n. M'ò kúnngalì yueli'n, ò kò bisa Pòlv líka mò be wolì yí'n. Mò Pòlv hanlín helelì yí ke ò fi Silisí mán nun'n, 35 Felisi nwan: "Bé mò be non wó le ejòle'n 'ba a, n gò bisa wó kosuan." Ehí a, Felisi kò man atún ke bé fá Pòlv be síe belemgbín Elòdì sua nun anun elo.

24

Zufu'n-mò 'ba tòn Pòlv esòan

1 Ehí, cian nnun kò sin, *teeyifòe kpain'n mò be fele yí Ananiasí'n muonun kò a Sezale. Ò 'ba a, ò non Izalayé mán nun asò mgbain'n mmie-mò ò non bian kòn. Bian sò'n, be fele yí Teetulusi. Teetulusi tì avoka. Be kò hò be kò tó kòmanna Felisi be kò sanman Pòlv. 2 Be kò fele Pòlv nán Teetulusi a tòn yí esòan. Teetulusi kò han kò hele kòmanna Felisi ke: "Kpain, se ye le anzònunjò kpa bókò ò a, ò fi wó. Ò sanlín ke a lí ngele junman a sesie yé mán'n kpa a man yé. 3 Líka bíala mò cian daa ye kò sin'n, ye bò wó dunman kpa wò junman'n mò a lí nun anwòn. 4 Yí tì, mún ndòva man yí tundun mún nzecí wó alaje. Nan kòsv, mún 'sele wó ke é mán yé temon kaan, wó tì anun kpa'n dunman nun nán é tíe yé ejòle'n.

5 "Ejòle sò'n y'ò le ke sòanlan ehí, y'a nwun yí ke ò tì man sòanlan kpa fíí sòva. Ò a fá Zufu'n-mò kwalaa mò be wò asie nun asò nun atí'n-mò ò'a kpokpula sv. Ese ò tì Nazaletì amma fá nun asò kpain. 6 Temò mò ahan ò 'gua Nyanmian awulo nun efian'n yé ye hyilì yí ò. [Yé nwan ye 'nwan yé mala nun anwòn ye bua yí ndee. 7 Nan nzalafò kpain Liziasí kò a anwònsese sv kpa kò le yí fi yé sa nun. 8 M'ò leli yí yueli'n, yí nwan bé mò be non Pòlv le bie'n, be bála wó ja sv.] Se wó muonun é bisa yí a, é 'ba nwun yí ke yí nwòn ejòle'n mò ye le kan'n kwalaa tì ananhòle."

9 Mò Teetulusi anòan tòl'n, Zufu'n-mò kwalaa anòan kò yò kòn. Bé nwan: "Mò Teetulusi a han'n tì ananhòle."

Pòlv 'ba sa yí nun wò Felisi anyunnun

10 Ehí, kòmanna Felisi kò man Pòlv atún ke ò jójò. Pòlv jasòlì a, yí nwan: "Kpain Felisi, mún sí ke nán ene bie ò, ejòle m'ò kò tó mán ehí anun'n, é di. Yí tì, se mún fite wó nyunnun mún sa mín nian an, mín kunnun ndí man mín. 11 Wó muonun é kwalaa é finfin nun é nian, n ví atún m malì n juli Zoluzalemò ke mún 'ba a sv Nyanmian'n, ò ndala man cian bulu ò non nnyuan.

12 B'a mma a ndɔ man mɪn ke anun mɪn non soanlan le su akpɔlɔwa Nyanmian awulo nun anun, anaan ke m'an man menian a jomgbo asonun sua'n-mɔ anun, anaan kulo nun anun.
 13 Like mɔ yɪ ti yɛ menian ehi-mɔ le tɔn mɪn esvan'n, se be bisa bɛ a, be nguala be ngele man.
 14 Nan mɔ mɪn si'n y'ɔ le ke yɛ nan-mɔ Nyanmian'n yɛ mun so yɪ ɔ. Atun'n mɔ mɪn nanndi so mun so yɪ'n yɛ bɛ mɔ be le tɔn mɪn esvan'n fele yɪ Nazaletɪ amma fâ nun ɔ. Ejɔle'n kwalaa mɔ b'a hele wɔ *Moyizɪ mala kalata'n non *mgbamafwe'n-mɔ die nun anun'n, mun de mɪn di. 15 N ne anyɪndasɔe Nyanmian anwɔn ke bɛ muonun be le yɪ'n. Anyɪndasɔe so'n y'ɔ le ke Nyanmian 'ba man bɛ mɔ bɛ ti anun ti kpa'n, ɔ non bɛ mɔ bɛ ti anun ti man kpa'n, bɛ kwalaa be fi ewue nun be 'tinnge. 16 Yɪ ti yɛ Nyanmian non menian'n-mɔ anyunnun, mɪn sie tile nân b'a ndu man mɪn nyunnun.

17 “Ɔ man n gɔli n nili afɔe kɔ yɔ nye nye mɔ mɪn 'sa mɪn ba Zoluzalemɔn'n, mɪn non esika walimɔ mɪn 'fa mɪn bɔka mɪn mân nun anun menian'n-mɔ, ese mɪn yi tɛɛ mɪn man Nyanmian.
 18 Tɛmɔn mɔ anun n wɔ Nyanmian awulo nun anun mɔ Zufu'n-mɔ wal'n, be wali tɔli mɪn ke anun mɪn tu mɪn nwon efian. Nan b'a mma a ndɔ man mɪn ke anun mɪn jomgbo. 19 Tɛmɔn so'n, anun Azi Zufu mmie-mɔ wɔ ebele. Se be non mɪn le ejɔle a, ahan Azi Zufu so'n-mɔ yɛ ɔ di ke be ba wɔ ja so be 'ba a sanman mɪn ɔ. 20 Se kusɔ tɛmɔn mɔ be feleli mɪn mgbain'n-mɔ aja so'n, bɛ nwan m'an yɔ like ete, yɪ ti y'ɔ man m'an nyan amannɛ a, anun emɔ mɔ be gua ewa'n, be hân. 21 Ejɔle kpɔle kon yɛ n dianlun nun n ganlun yɪ bɛ afian ebele ɔ. Mɪn nwan: 'Ewuetinnge nun ati yɛ ɔ man ene emɔ le bua mɪn ndɛɛ ɔ! ”

22 Ehi, mɔ Pɔlv anwan tɔl'n, kemɔ konmanna Felisi si yɛ Mun Ejɔlekpa nun anun ejɔle yuein yuein'n, ɔ kɔ tu ejɔle'n ɔ kɔ sie ɔ kɔ man be kɔ sanndi. Yɪ nwan: “Se kpain Liziasɪ ba a, n gɔ bua emɔ bie.”

23 M'ɔ yɔli so'n, Felisi kɔ han kɔ hele nzalafɔ kpain'n m'ɔ nuan Pɔlv so'n ke ɔ tɔ yɪ fiadi. Nan kusɔ ɔ mân Pɔlv atun maan yɪ manngɔn'n-mɔ bála a fua yɪ nwon ese be nían yɪ lika.

Pɔlv 'ba fite Felisi non yɪ yɪ Dulusili anyunnun

24 Ehi anzɪn, cian kɔ yɔ nsan kon kɔ sɪn, konmanna Felisi 'ba a, ɔ non yɪ yɪ Dulusili. Dulusili ti Zufu balasua. Felisi kɔ man be kɔ fele Pɔlv, ɔ kɔ tie dedi'n m'ɔ di ke be nyan yɪ wɔ yɛ Mun Zozi Kilisi anun nun anwɔn ejɔle'n mɔ anun ɔ le kan'n. 25 Nan kemɔ anun Pɔlv le kan amanmuo sese, bɛ nwon ye esie non ndɛɛ ebua'n m'ɔ le ba nun anwɔn ejɔle'n, esulo kɔ han Felisi, yɪ nwan: “Pɔlv, ene die'n ti kpa sɔ. Yɪ ti, cɔn wɔ nzin. Mun nyan alaje a, mɪn 'ba fele wɔ biekun.”

26 Ɔ yɔ dede a, anun Felisi a man b'a fele Pɔlv ɔ non yɪ be joɔ. Afɪ yɪ ajɔnlun nun an, ɔ bu yɪ ke Pɔlv b'a wula yɪ nvɔka maan ɔ yaci yɪ nun.

27 Ehi, afɔe kɔkɔle nnyuan kɔ sɪn, konmanna fufɔle kɔ a kɔ kaci Felisi. Konmanna so'n, be fele yɪ Pɔlosiyusi Fesitusi. Nan mɔ Felisi 'kɔ'n, ɔ kɔ yaci Pɔlv fiadi sua nun anun, afɪ ɔ ngulo man ke Zufu'n-mɔ bɔ yɪ dunman ete.

25

Pɔlv kulo ke be di yɪ ejɔle'n Sezaa aja sɔ

1 Mɔ Fesitusi wali juli ebele mân nun anun'n, yɪ cian nsan, ɔ fi Sezale ɔ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. 2 Zoluzalemɔn ebele tɛɛyifɔe mgbain'n-mɔ non Izalayɛ mân nun asɔ mgbain'n-mɔ kɔ sanman Pɔlv kɔ man Fesitusi. 3 Be kɔ sele Fesitusi be kɔ butɔ yɪ ke ɔ yáci maan be non Pɔlv bála Zoluzalemɔn. Ɔ 'ba yɔ so'n, anun b'a hɔ Pɔlv ati ahuan, yɪ die be nyan yɪ a, anun be kun yɪ atunnun. 4 Mɔ be hanlun so'n, nan Fesitusi a bua bɛ ke Pɔlv la fiadi Sezale elo yɛ ɔ ngo hye man, yɪ muonun ɔ 'ba sa kɔ Sezale. 5 Ehi a, yɪ nwan: “Se soanlan sɔ nun a yɔ ete nân emɔ kulo ke be sanman yɪ a, anun emɔ mgbain'n-mɔ mân ye hɔ Sezale nân be sánman yɪ elo.”

6 Fesitusi lili kɔ yɔ cian mocɔe anaan cian bulu ala bɛ afian ebele yɛ ɔ salɪ hɔli Sezale ɔ. Mɔ Fesitusi juli Sezale mɔ alɛ hɔnlun'n, be kɔ yia. Ɔ kɔ man atun ke be fá Pɔlv be bála. 7 Pɔlv 'ju ebele ala, Zufu'n-mɔ mɔ be fi Zoluzalemɔn be wal'n kɔ ta kɔ si kɔ yia yɪ be kɔ tun yɪ esvan. Esvan'n mɔ be tɔnlun yɪ'n, se be bisa bɛ like mɔ Pɔlv a yɔ nun an, be nguala be ngele man.

8 Mɔ bɛ nwan tɔl'n nân Pɔlv a sa yɪ nun. Yɪ nwan: “N vonlun man Zufu'n-mɔ mala'n, n guali man Nyanmian awulo nun anwɔn efian yɛ ese n ganlun ejɔle ete n dialɪ man belemgbɪn kpain'n.”

9 Mɔ Pɔlv hanlun so'n, kemɔ Fesitusi kulo ke ɔ cɪcɪ Zufu'n-mɔ alɔa'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv ke: “Asɔ e kulo ke e kɔ Zoluzalemɔn maan ye di ejɔle ehi mɪn ja so ɔ?”

10 Mɔ Fesitusi bisali kosuan so'n nân Pɔlv a bua yɪ ke: “Belemgbɪn kpain nun aja so yɛ mun kulo ke ye di ejɔle sɔ nun ɔ. Ɔ sanlun ke mɪn nwun man like ete mɔ m'an yɔ Zufu'n-mɔ ɔ, wɔ muonun a nwun yɪ sɔ. 11 Se m'an yɔ like ete mɔ yɪ ti y'ɔ di ke be kun mɪn an, yɪ die ɔ njɪi man. Nan se nân yɪ sɔ nân esvan mgban yɛ bɛ nwan be 'tɔn mɪn an, yɪ die soanlan fɪi nguala ɔ ndɔnun man mɪn ɔ mman man bɛ. Yɪ ti, mɪn kulo ke ye di ejɔle'n *Lamɔn belemgbɪn kpain Sezaa aja sɔ.”

¹² Ehi, mɔ Pɔlv hanlun sɔ'n, Fesitusi non yí mgbain'n-mɔ hɔli asule wali a, yí nwan: "Sɛ wɔ nwan bɛ lí ejɔlɛ'n Sezaa aja sɔ a, ɔ ti man ɛtɛ. E 'ba hɔ yí ja sɔ."

Pɔlv 'ba fite Agilipa non yí yí Beleninsi anyunnun

¹³ Ehi, kɔ yɔ ɛlesan kɔn kɔ sun, belemgbin Agilipa non yí yí Beleninsi kɔ a Fesitusi ahun ebisa Sezale. ¹⁴ Kemɔ bɛ lili kɔ yɔ ɛlenyuan kɔn ebɛlɛ'n, Fesitusi kɔ susu Pɔlv ejɔlɛ'n ɔ kɔ hele belemgbin Agilipa. Yí nwan: "Nannan, Felisi a yaci sɔanlan kɔn fiadi sua nun anun ɛwa ɔ a hɔ. ¹⁵ Nan mɔ n ví ɛwa n gɔli Zoluzalemɔn'n, tɛɛyifɔɛ mgbain'n-mɔ non Izalayɛ mɔn nun asu mgbain'n-mɔ kɔ a kɔ tɔ mɔn, bɛ kɔ sanman sɔanlan sɔ'n kɛ m mɔn bɛ hún yí.

¹⁶ "Mɔ bɛ hanlun sɔ'n, nán m'an bua bɛ kɛ Lamɔn amma'n-mɔ die, nán kɛ bɛ di bɛ ejɔlɛ nun ahi. ɔ sanlun kɛ, sɛ bɛ sanman sɔanlan an, ɔ di kɛ bɛ yia bɛ ti sɔanlan sɔ'n kɔsɔ anwan nun ejɔlɛ. ¹⁷ Ehi a, bɛ non mɔn kɔ a ɛwa. Mɔn kɔsɔ m'an nne m'an nzie man, alíe hunlun an, n gɔ man bɛ kɔ fele sɔanlan sɔ'n mɔn ja sɔ. ¹⁸ Mɔn ti anun an, mɔn nwan Zufu'n-mɔ lɛ ba han kɛ ɔ'a yɔ nyɔlɛ ɛtɛ ɔ'a hun sɔanlan. Bɛ wali a, nán ehi ejɔlɛ ɔ. ¹⁹ Kannɔ bɛ asɔnun non anwɔn ejɔlɛ ɔ non sɔanlan bie, bɛ fele yí Zozi, yí kɔsɔ yí nwɔn ejɔlɛ. Zozi sɔ nun a wu, Pɔlv kɔsɔ lɛ keke kɛ yí nyun wɔ sɔ. ²⁰ Mɔn nwan ejɔlɛ nun an, mɔn nnwun man kɛ mɔn kpɔn mɔn di yí ɔ. N gɔ han n gɔ hele Pɔlv kɛ sɛ ɔ kulo a, anun ɔ hɔ Zoluzalemɔn maan bɛ hɔ lí ejɔlɛ sɔ nun ɛlɔ. ²¹ N ganlun an, Pɔlv nwan ɔ kulo kɛ bɛ di yí ejɔlɛ'n belemgbin kpain Sezaa aja sɔ. Yí ti, m'an man atun kɛ ɔ há fiadi sua nun anun dede ɔ jú cian mɔ mɔn 'fa yí mɔn kɔ belemgbin kpain Sezaa aja sɔ."

²² Mɔ Fesitusi anwan tɔl'n, belemgbin Agilipa nwan: "Mɔn kulo kɛ mɔn bɔbɔ muonun mɔn nnwun sɔanlan sɔ'n mɔn ti yí nwan nun ejɔlɛ."

Mɔ belemgbin Agilipa hanlun sɔ'n, Fesitusi nwan: "Ehunman, e 'ba tie yí."

²³ Ehi, mɔ alíe hunlun'n, Agilipa non Beleninsi bɛ kɔ sesie bɛ nwɔn fan bɛ kɔ a kɔ wɔlv lika mɔ bɛ di ejɔlɛ'n. Bɛ 'ba a, bɛ non nzalafɔ mgbain'n-mɔ non kulo nun asu mgbain'n-mɔ. Fesitusi kɔ man atun kɛ bɛ non Pɔlv bála. ²⁴ Mɔ bɛ non Pɔlv wali'n, Fesitusi kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: "Belemgbin Agilipa, ɛmɔ kwalaa mɔ ɛmɔ non yé y'a yia ɛwa'n, sɔanlan'n mɔ Zufu'n-mɔ kwalaa a a sanman yí mɔn ja sɔ Zoluzalemɔn ɛlɔ ɔ non ɛwa kɔsɔ'n, mɔ yí yé bɛ lɛ tetian bɛ kan kɛ ɔ fata kɛ bɛ kun yí'n, yí ahi. ²⁵ Mɔn die, m'an nwan ejɔlɛ nun anun an, mɔn nnwun man like ɛtɛ mɔ ɔ'a yɔ mɔ yí ti yé ɔ fata kɛ bɛ kun yí ɔ. Nan kemɔ yí nwan bɛ lí ejɔlɛ'n belemgbin kpain Sezaa aja sɔ'n, mɔn kɔsɔ mɔn nwan n gɔ fa yí n gɔ hɔ. ²⁶ Kɔsɔ afi, mɔn nnwun man like ɛtɛ mɔ ɔ'a yɔ mɔ mɔn keke yí nwɔn kalata mɔn kɔ man belemgbin kpain nun ɔ. Yí ti, m'an man ɔ'a fite wɔ muonun wɔ belemgbin Agilipa ɔ non ɛmɔ kwalaa anyunnun. Yí die, bɛ bisa yí kosuan yue a, anun mɔn nyan bie mɔn keke. ²⁷ Afi, mɔn nnwunlin man kɛ bɛ 'fa sɔanlan mɔ b'a tɔ yí fiadi bɛ fite belemgbin anyunnun an, anun bɛ ngele man like fɔsɔn'n mɔ sɔanlan sɔ nun a yɔ'n."

26

Pɔlv 'ba sa yí nin wɔ belemgbin Agilipa anyunnun

¹ Ehi, mɔ Fesitusi hanlun sɔ'n, belemgbin Agilipa nwan: "Pɔlv, atun wɔ nun, sa wɔ nun."

² Pɔlv kɔ tunnge yí sa, yí nwan: "Nannan Agilipa, mɔn di yí nwɔn fɛ kɛ ɛnɛ mɔn kwalaa kɛ mɔn fite wɔ nyunnun mɔn kan ɛsɔan'n kwalaa mɔ Zufu'n-mɔ a tɔn mɔn nun anwɔn ejɔlɛ. ³ ɔ sanlun kɛ ɛ sɔ bɛ amanmuo'n ɔ non bɛ ninngɛ'n-mɔ anwɔn akpɔlɔwa ɛsɔe'n kpa bɔkɔɔ. Yí ti, mɔn 'bɔtɔ wɔ kɛ ɛ sí abɔtamɔn ɛ tie mɔn ejɔlɛ'n.

⁴ "Zufu'n-mɔ kwalaaatin sɔ mɔn mmatomman nun, afi m mɔli yí bɔ Zoluzalemɔn mɔn menian'n-mɔ afian ɛlɔ. ⁵ Bɛ sɔ mɔn a hye yé sɛ bɛ lɛ kan ananhɔlɛ a, ahan bɛ 'kan kɛ yé asɔnun fá'n mɔ bɛ fele yí Falisifɔɛ'n, mɔ bɛ ejɔlɛ elie yɔ sɔ'n, anun n wɔ nun bie. ⁶ ɛnɛ, bɛ lɛ bua mɔn ndɛɛ, ɔ sanlun kɛ mɔn susu mɔn ti mɔn gua anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔli yé nan-mɔ nun asɔ. ⁷ Izalayɛ nvilie bulu non nnyuan'n m'ɔ sɔ Nyanmian kɔngɔɛ nun eyua'n, bɛ kɔsɔ bɛ kpɔnnde kɛ anɔhɔba'n kpɔn sɔ. Anɔhɔba sɔ'n kɔsɔ dunman nun yé Zufu'n-mɔ lɛ kun mɔn ɔ, Nannan Agilipa! ⁸ Nan benin yé ɔ wɔ nun, mɔ ɛmɔ nne bɛ nni man kɛ Nyanman man menian fi ewue nun bɛ tinngɛ ɔ?

⁹ "Mɔn bɔbɔ muonun, n yɔli ajɔnlun kɛ n zín atun ngacile kwalaa asɔ n dótua menian'n-mɔ kɛ nán bɛ bɔ Zozi m'ɔ fi Nazalet'n dunman fíi kón. ¹⁰ N yɔli yí sɔ wɔ Zoluzalemɔn. Tɛɛyifɔɛ mgbain'n-mɔ marlun mɔn yí nwɔn atun, n julí yé Mɔn menian dɔn n gualí bɛ fiadi. Eɛ sɛ bɛ 'kun bɛ a, mɔn de mɔn tɔ nun kɛ bɛ hún bɛ. ¹¹ Temɔn bie a, mɔn man bɛ fin bɛ mgbele Zufu'n-mɔ asɔnun sua'n-mɔ anun, mɔn mian bɛ kɛ bɛ yáci bɛ dedi'n m'ɔ wɔ yé Mɔn Zozi anun'n bɛ tɔ. ɛkpɔ kpilí'n mɔ mɔn kpɔ bɛ nun dunman nun, mɔn kɔ dede mɔn ehunlun-mɔ anun, mɔn kɔ mɔn keke bɛ ahɔlɔwa kulo'n mɔ bɛ ti sɔ'n-mɔ asɔ.

¹² "Ehi, *tɛɛyifɔɛ mgbain'n-mɔ kɔ man mɔn tunmin ɛsɛ bɛ kɔ man atun yé cuein, mɔn nwan y'ɔ lɛ Damasi. ¹³ Nan mɔ n valí atun'n mɔ mɔn 'kɔ'n, bɛ bɔli kɔ yɔ senzejinlan, nannan Agilipa, kanlannɛ kɔn fi anwunno, yí ɛta m'ɔ ta'n, ɔ tala senze'n. Kanlannɛ sɔ'n kɔ ta kɔ si kɔ yia mɔn non bɛ mɔ anun mɔn non bɛ, yɛ lɛ kɔ'n. ¹⁴ Yé kwalaa yɛ kɔ fin asi. Mɔn 'tie a, anun anɛ kɔn lɛ

bisa mín Ebele anie nun anun ke: ‘Sòlv, Sòlv, nzuke ati yé é le kele mín ahulowa ò? É ngo huala man mín non kpɔnmgbin.’

¹⁵ “Mò anie'n hanlɔn sò'n, nán m'an bisa ke: ‘Wó nwan ò, yé Mún?’

“Mò m misali kosuan sò'n, nán yé Mún a bua mín ke: ‘Mín Zozi yé é le kele mín ahulowa nun ò. ¹⁶ Nan jaso jinlan. M'an yi mín nwon m'an hele wó maan é yò mín akua, é di mín nwon adanzie kele ehunlɔn-mò ke a kpɔn a nwon mín ene'n, ese like biekuɔn mò mún 'ba yi mún kele wó'n, kan yi nwon ejòle kele bé. ¹⁷ Mún 'ba le wó fi Zufu'n-mò non anie bɔ nga'n-mò asa nun. Ò sanlɔn ke mún 'ba sɔan wó bé afian ¹⁸ maan é tike bé nyun be fi awosin nun anun be ba kanlannɛ nun anun, be fi Satan tunmin nun abɔ be jaso be ba Nyanman anwon. Se be de mín be di a, be nyan bé ete nun anwon face ò non lika wò bé mò be ti Nyanman die nun afian.’

¹⁹ “Ehi, nannan Agilipa, m'an ngoala man mín ja non jinlan like'n m'ò fi nyanmansò nun anyunnun. ²⁰ Nan n nili mwa m mólɔ ejòle sò'n n geleh Damasí amma, ese m mólɔ n geleh Zoluzalemun kosu amma, Zude mán nun anun lika kɔalaatin, ò non mán ehunlɔn-mò ke be káci be abalabò'n be fá bé nwon be mán Nyanman, be bó bala m'ò kele ke be asitanlan nun a káci. ²¹ Ehi ka ati yé Zufu'n-mò a a to mín sɔ mele mò anin n wò Nyanman awulo nun anun mò bé nwan be 'kun mín nun ò. ²² Nan Nyanman a sisa mín dede ò'a ju ene, ò man n jin ewa mún di adanzie mmatɔnman kwalaa non mgbain kwalaa anyunnun. Like mò Moyizi non mgbamanfòe'n-mò hanlɔn yi ejòle ke ò le ba'n, like sò non anwon ejòle dein yé mún kan nun ò. ²³ Afi, Moyizi non mgbamanfòe'n-mò hanlɔn ke *Kilisi'n 'ba nwon yi nyunnun, yi dein y'ò fi ewue nun ò 'di mwa tinnge ò, ese ò 'bò kanlannɛ'n m'ò man be nyan ngoan nun anwon ejòle ò kele yé mán'n non mán ehunlɔn-mò.”

²⁴ Mò Pòlv anwan wò sɔ ò le sa yí nun'n, Fesitusi kò tian, yí nwan: “Pòlv, wó ti a seci! Nwonman'n mò é sɔ yí kpili nun a man wó ti a kpe yí nwon!”

²⁵ Mò Fesitusi hanlɔn sò'n, nán Pòlv a bua yí ke: “Kpáin, mín ti seci man. Nan ejòle'n mò mún kan'n ti ananhòle ese yí ehan sɔ ò. ²⁶ Belemgbin Agilipa muonun si ejòle sò'n-mò. Se mún kan an, mún nzulo man yí nzin. Ò sanlɔn ke, ejòle sò'n-mò fí nwon man yí nyun, ese nán awosin nun yé b'a fia b'a li ò. ²⁷ Nannan Agilipa, ejòle'n mò mgbamanfòe'n-mò hanlɔn'n, asɔ é nne é nni man ò? Mún sɔ ke é de di!”

²⁸ Mò Pòlv hanlɔn ehi'n, belemgbin Agilipa nwan: “Pòlv, é de di ke kikaala məkɔn é kwalaa ke é yò maan mún káci Zozi Kilisi sɔanlan?”

²⁹ Mò belemgbin Agilipa hanlɔn sò'n, Pòlv nwan: “Se kikaala ò, se ewa asɔ temon nye ò, mún sele Nyanman ke nán ò yò wó ngonmun, nan bé kwalaa mò be wò ewa be le tie mín ene'n, be káci Zozi Kilisi menian ke m'an káci yí'n. Kosu, nán man be gua bé sa ngonzongonzò ke b'a gua mín'n!”

³⁰ Mò Pòlv anwan tɔh'i'n, belemgbin Agilipa, kɔnmanna Fesitusi, Beleninsi non bé mò be non bé tti tɔbɔli nun anwon'n kò jaso jaso. ³¹ Be hòli asule a, be kò han yí bé afian elò ke: “Sɔanlan sò'n yòli man like m'ò di mò ke kun yí anaan be to yí fiadi ò.”

³² Ehi a, belemgbin Agilipa kò han kò hele Fesitusi ke: “Se nán ke sɔanlan sò'n nwan be non yí hó Sezaa aja sɔ a, ahan ò di ke be yaci yí nun.”

27

Be non Pòlv 'ba hò Lòmɔn

¹ Ehi, mele mò bé nwan yé fò meli ye hó Lòmɔn'n, be kò fa Pòlv non bé mò b'a gua bé fiadi'n mmie-mò be kò wula nzalafò kpain kɔn asa nun. Nzalafò sò'n, be fele yí Zuliyusi. Ò sie nzalafò eya kɔn. Bé nzalafò fá die'n li “Belemgbin Sezaa Fà” ² Cian'n juli a, ye kò fò meli kɔn anun. Meli sò'n fi kulo'n mò be fele yí Adalaminti nun asu. Yé ehòle nun anun, ò di ke meli'n jejinlan Azi mán nun anun kulo'n-mò mò meli lika wò'n. Ye non Alisitakú m'ò fi Masedwanun mán nun anun kulo'n mò be fele yí Tesaloninki nun asu'n y'ò hòli ò.

³ Ehi, mò alie hɔn'lɔn'n, ye kò ju kulo'n mò be fele yí Sidon nun asu. Mò ye juli ebele'n, Zuliyusi kò man Pòlv atin ke ò hó fúa yí manngon'n-mò anwon yé like mò ò'a mian yí nwon'n, yí manngon'n-mò kwalaa ke be fa be man yí. Zuliyusi ti sɔanlan m'ò nian Pòlv sɔ kanlanman kpa. ⁴ Mò ye fi Sidon ebele ye tuli yé bu'n, ye kò sun Sípòlv asue afian kpòle nun anwan. Ò sanlɔn ke anun anwonman'n tu si yé. ⁵ Ye kò kpe jenvie'n m'ò mantan Silisi non Panfilii mán'n. Ye kò ju Lisi mán nun kulo'n mò be fele yí Mila nun asu. ⁶ Mò ye juli ebele'n, anun meli kɔn fi Ezipiti mán nun kulo'n mò be fele yí Alegizannidili nun asu ò le kò Itali mán nun. Nzalafò kpain Zuliyusi kò man ye kò fò nun.

⁷ Ehi, meli'n mò ye fòli nun'n kò bete-bete. Ò man ye lili kò yò elenun kɔn asue nun anyunsò dede mò ye 'ju kulo'n mò be fele yí Sinindi anwan nun'n, ye felɔ kpa. Ò sanlɔn ke anun anwonman'n le jji yé. Yí ti, y'a ngoala man ebele jinlan. Ye kò sun Keleti mán'n m'ò ti asue afian kpòle nun abɔ asi. Ebele mantan kulo'n mò be fele yí Salomone'n. ⁸ Ye le efe ye san asue'n dede ye kò ju lika kɔn. Lika sò'n, be fele yí “Meli lika Mgbakpa”, ò mantan kulo'n mò be fele yí

Lase'n. ⁹ Ye hyeli ebele sonman ye asue nun anyinsu ehale'n yoli esulo. O sanlun ke anun bocie temon'n mo be ci ehoe nun a sun. ¹⁰ Ehika ati, Polo ko kannzu be. Yi nwan "Ebia-mo, mun nian an, atun etue ehi 'ba yo esulo. O sanlun ke meli'n non ninng'e'n m'o wo nun nun anwon 'ba han kpa. Ye muonun bobo, se Nyanman a nni man ye nzin an, ye 'wu." ¹¹ Ejole so'n mo Polo hanlun nun a njian man nzalafu kpain'n. Nan nunhan mo swanlan'n m'o kan meli'n non swanlan'n m'o le meli'n hanlun'n, so ye o lili o. ¹² Ebele lika mo meli'n-mo jinlan'n ti man lika kpa fosie nun anun. Yi ti, be don mo be wo meli nun anun nun anwan yoli kon ke be fi ebele be ho be ju kulo'n mo be fele yi Feninkisi nun asu. Feninkisi ti Keleti man nun anun kulo. Ebele lika mo meli'n-mo jinlan nun anyin kaci ngwa non senze atole non solo non senze atole. Ebele ye fosie nun anun ahan o di ke ye jinlan o.

Anwonman kpili'n

¹³ Ehi, anwonman kaan bie fi ngwa elo o ko fita. Mo anwonman so'n fital'n, be nwan anun ejole fi. Be ko fola meli'n sehe'n, meli'n ko tu yi bu o ko san Keleti man nun asue nun anwan kuko kpa. ¹⁴ Kaan ce, huuu, anwonman kpili kun fi Keleti man nun anun o ko fita jenvie nun anyinsu. Anwonman so'n, be fele yi "Elakilon".

¹⁵ Anwonman'n ko bali meli nun an, o nyo man ye. Anun o di ke ye yaci ye nwon nun ye man anwonman'n. ¹⁶ Anwonman'n ko bali meli nun abu ye ko sin asue afian kpole kon abu asi. Asue afian kpole so'n, be fele yi Koda. Koda leli anwonman'n kaan manlun ye. Anun elee kon sota meli nun anzin. Elee so'n, se emian ba a ye be fa o. Ye fele kpa nan ye sa a han yi. ¹⁷ Be mo be di meli nun anun junman'n ko fola elee'n meli nun anun. Mo be folali elee'n, be ko fa nyanman be ko suso meli nun afian maan o ko yo kunngun. Kemo be sulo ke meli'n ko nyon Libi man nun asue nwan anyoan nun aso'n, be ko yaci taba nonnoe'n m'o sota yi nzin nun anun, anwonman'n ye anun o non ye le ko o. ¹⁸ Ke anu asutue'n le kpun tu si ye'n, mo alie hulun'n, be ko ju meli nun anun ninng'e'n-mo bie be ko gua jenvie nun anun. ¹⁹ Ese mo alie hulun biekun'n, be mo be di meli nun anun junman'n, be muonun be ko ju meli nun anwon ninng'e'n-mo be ko gua jenvie nun anun. ²⁰ Yi cian ko yo nye, eyua nvi man, nzalama nda man, ke asutue'n la so nun ala'n. Afi sian die, ye nyin ta nun ke ewue ye le ba wu o.

²¹ O 'ba yo so'n kusu, anun ye lili like a hye kpa. Ehi a, Polo ko jaso ko jinlan be afian. Yi nwan: "Min manngon-mo, ahan emo tieli min maan ye hali Keleti. Se ye hali ebele a, ahan y'a nnwun man yale y'a nzeci man ninng'e. ²² Nan kikaala die, emo tila be ahonlin. Swanlan fi ng'o wu man, nan meli nun ala ye o 'nwan o. ²³ Afi ene kongoe, Nyanman mo n di yi swanlan mo mun so yi'n, yi bofoe'n kun wahi min nwon. ²⁴ Yi nwan: 'Polo, n'e sulo! O di ke e fite belemgbin kpain nun anyunnun. Nyanman a tie wo mmotoe'n. Wo dunman nun, Nyanman 'ba man be kwalaa mo be non wo gua meli nun anun'n nyan ngwan." ²⁵ Ehika ati, min manngon-mo, emo tila be ahonlin. O sanlun ke min de Nyanman mun di. Ejole'n mo o'a han o a hele min'n, o 'kpin so. ²⁶ Nan kusu, asue afian kpole kon asu ye ye 'yue o."

Meli'n 'ba nyon

²⁷ Ehi, ke asutue'n mantanlun ye meli'n tango tango ebo asue'n mo be fele yi Adiliyatiki nun aso'n, yi cian bulu o non nnan ahi. Mo o 'ko ko yo alimunnun'n, o ko yo be mo be di meli nun anun junman'n ke be ka kaan be to etin. ²⁸ Nyanman'n mo be fa be susu be nwun lika mo asue nun abu ko o ju'n, be ko to be ko gua asue nun anun. Nyanman so'n, bulale wo yi ti. Be susuli a, be ko nwun ke yi bu ti metli abulasa o non nsu. Be hali be nyunnun kaan an, ese be ko susu yi bieku. Be ko nwun ke yi bu ti metli abulaa o non macoe. ²⁹ Be sulo ke ye meli'n ko fo eboe so. yi ti, be ko gua sehe nnan asue nun anun meli nun abu ati. Anun be le sele ke alie hin nde-nde. ³⁰ Kannu anun be le kponnde atun be fi meli nun anun be nwanndi. Be ko jula elee'n mo emian ba a be fa nun asue nun anyinsu. Be 'bisa be a, be nwan be 'ju be yo meli nun anyunnun sehe die'n-mo kpa. ³¹ Mo Polo nwunlin yi so'n, o ko han ko hele nzalafu kpain'n non nzalafue'n-mo ke: "Se menian ehi-mo a ndanlan man meli nun anun an, emo nnyan man ngwan." ³² Ehi a, nzalafu'n-mo ko kuko nyanman'n-mo m'o lile elee nun anun'n, be ko yaci elee'n maan o ko ho. ³³ Ehi, anun be le nwonnede ke alie hin. Polo ko wowula be kwalaa be anwonselé ke be li like. Yi nwan: "Emo nian, ene ti cian bulu non nnan, yale'n dunman nun, emo lili man like. ³⁴ Yi ti, mun 'sele emo ke emo li like kaan nan b'a nyan anwonselé. O sanlun ke, emo anun bie fi anwon ngo bu man ebon."

³⁵ Mo Polo hanlun so yueli'n, o ko fa kpaon, o ko la Nyanman asi be kwalaa be nyunnun ebele. M'o lali Nyanman asi o yueli'n, o ko bu nun o ko li. ³⁶ Mo be kwalaa be nwunlin ke Polo a li like'n, be koso be nyanlin anwonselé be lili like. ³⁷ Ye kwalaa mo anun ye wo meli nun anun'n, ye ti menian eya nnyuan menian abulasa o non nsian. ³⁸ Mo be kwalaa be lili like be ko yili'n, be ko ju *bele'n be ko gua jenvie nun anun maan meli'n ko yo halu-halu.

³⁹ Ehi, mo alie hulun'n, be mo be di meli nun anun junman nun a nnwun man lika'n nzole. Nan be 'nian an, anun jenvie'n lika kon ti ko wolo asie nun anun. Lika so'n ti anyoan. Ebele ye be mo be di meli nun anun junman'n kulo ke, se be yo nan o yo ye a, anun be man meli'n nyon

o. ⁴⁰ Bɛ kɔ foti feh'e'n-mɔ bɛ kɔ gua jenvie nun anun. Bɛ kɔ yiyi nyanman'n-mɔ kɔalaatin mɔ bɛ sɔ nun bɛ bibili meli nun ati'n. Mɔ bɛ yueli yɪ yiyi'n, bɛ kɔ munnda afela kɔn meli nun anyunnun maan anwɔnman bɔli yɪ bɔ. Mɔ anwɔnman'n 'bɔli meli nun abɔ'n, anun o non bɛ lɛ kɔ lika mɔ anyɔan'n wɔ elɔ. ⁴¹ Nan bɛ juli lika kɔn an, meli'n kɔ nyɔn. O sanlɔn kɛ ebele lika'n ti asue nnyuan ayialɛ. Meli nun ati'n kɔ nyɔn dede o ngɔala man yɪ bɔ tu fii. Mgbaha'n kɔ fin meli nun abɔ ati sele sele kpa dede o kɔ bubu nun.

⁴² Mɔ nzalafu'n-mɔ nwunlin yɪ sɔ'n, bɛ nwan bɛ 'kun bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadu'n kɔalaatin nɔn bɛ nun bie a nyɔ man asue o a nwanndi man. ⁴³ Mɔ bɛ hanlin sɔ'n nɔn bɛ kpain nun a totua bɛ. O sanlɔn kɛ o kulo kɛ o de Pɔlv ati. O manlin atin kɛ bɛ mɔ bɛ sɪ asue yɔ'n, bɛ li mɔa bɛ tɔ asue nun anun. Bɛ yɔ asue bɛ fɔ fie. ⁴⁴ Ehinlun-mɔ 'ba fɔ bɛ gugua meli'n tabɔa'n non yɪ mgbɔnmgɔ nun asɔ bɛ kɔ fie. Anun kɛ o kpɔnlin yɔli mɔ bɛ kɔalaa bɛ nwɔn kɔnlon-ngɔnlon bɛ foli fie nun anun.

28

Maliti mɔn'n

¹ Ehi, mɔ ye nyanlin yɛ ti yueli'n, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yɛ kɛ asue afian kpɔle'n mɔ ye fiteli sɔ'n li Maliti. ² Ebele menian'n-mɔ kɔ sɔ yɛ nun kanlanman kpa. Kɛmɔ anun esue'n lɛ tɔ mɔ eyele wɔ nun'n, bɛ kɔ huan sɪn kpili kpa kɔn. Sɪn kpili sɔ nun anwɔn yɛ bɛ leli yɛ kɔalaa yɛ atin o. ³ Mɔ ye gua sɪn nun anwɔn'n, Pɔlv kɔ sɪsa mmaka mmaka'n-mɔ, yɪ nwan o 'fa gua sɪn nun anun. Mɔ o 'fa gua nun'n, kannɔvɔ anun owo kɔn wɔ nun. Mɔ sɪn'n wulu-wulu'n hanlin yɪ'n, o kɔ fite kɔ sinze Pɔlv asa. ⁴ Mɔ ebele menian'n-mɔ nwunlin kɛ owo'n sinze Pɔlv asa'n, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele bɛ nwɔn kɛ: "Fɔɔn kɛ sɔanlan ehi ti kɔdiawu! Ahan o 'wu asue nun mɔ mwafɛ o'a nyan yɪ ti'n, o'a nju man, Nyanman lɛ bua yɪ ndee o kun yɪ."

⁵ Nan Pɔlv kɔ kpɔnndin owo'n kɔ gua sɪn nun anun. Yɪ bɔsɔ'n ngɔ yɔ man yɪ like fii. ⁶ Ehinlun-mɔ die, anun bɛ lɛ nwɔndɛ bɛ nian, sɛ Pɔlv asa'n kɔ nwun, anaan sɛ o kɔ wu nvu nun e. Nan bɛ tanlanlin bɛ nwɔnndɛ dede mɔ bɛ nian an, ejɔle ete fii mma man yɪ nzin'n, bɛ kɔ kaci bɛ nɔan. Bɛ nwan o ti bɔsɔn.

⁷ O 'ba yɔ sɔ'n, anun lika kɔn mantan yɛ nwɔn ebele. Sɔanlan'n m'o lɛ lika sɔ'n, bɛ fele yɪ Pubiliyusi. Yɪ dein yɛ o ti Maliti mɔn nun anun ebele alimɔa sɔanlan kpili o. Bian sɔ'n kɔ lɛ yɛ kanlanman, esɛ o kɔ sike yɛ dede cian nsan. ⁸ Temɔn sɔ'n, anun Pubiliyusi asi'n la. O sanlɔn kɛ ebunnon a hyi yɪ, esɛ abutunman kanlan kɔsɔ a li yɪ. Pɔlv kɔ hɔ kɔ nian yɪ bɔsɔ, o kɔ yɔ asɔnɔn, o kɔ fa yɪ sa kɔ sie wuluwafɛ nun asɔ maan yɪ nwɔn kɔ sa. ⁹ Mɔ bian kpain'n nun anwɔn sal'i'n, ebele mɔn nun anun nwuluwafɛ'n-mɔ kɔsɔ kɔ a kɔ man bɛ nwɔn kɔ sa. ¹⁰ Ehi a, bɛ kɔ kuku yɛ anunnon. Ye wɔ ebele dede cian mɔ ye 'tu yɛ bɔ'n, like biala mɔ ye kɔala kɛ ye mian yɪ nwɔn atunnun'n, Maliti menian'n-mɔ kɔ fa kɔ man yɛ.

Pɔlv 'ba ju Lɔmɔn

¹¹ Ehi, ye lili sala nsan Maliti mɔn nun anun ebele. Temɔn mɔ ye 'kɔ'n, ye foli Alegizandili meli kɔn anun. Meli sɔ'n, bɛ fele yɪ "Mmɔsɔn nda". Fɔsɛ nun ati, Mmɔsɔn nda sili asi Maliti meli nun anun ebele. ¹² Mɔ ye tuli yɛ bɔ'n, kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Silacuzi nun asɔ yɛ ye lili mɔa ye juli o. Ye lili cian nsan ebele. ¹³ Ye fi ebele, ye kɔ san asue nun anɔan ye kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Elezio nun asɔ. Mɔ alɛ hɔnlin'n, ngɔa anwɔnman'n kɔ bɔ yɪ bɔ o kɔ fita. O man ye lili cian nnyuan atunnun nɔn y'a ju kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Puzɔlv nun asɔ. ¹⁴ Mɔ ye juli Puzɔlv ebele'n, ye kɔ nwun anianman mmie-mɔ. Bɛ nwan ye li mɔle kɔn bɛ nwɔn ebele. Anun kɛ ye kpɔnlin ye yɔli mɔ ye juli Lɔmɔn mɔn nun anun. ¹⁵ Nan dede mɔ ye 'ju Lɔmɔn'n, elɔ anianman'n-mɔ kɔ ti yɛ ngan. Mmie-mɔ kɔ a yɛ atin ele Apiyusi kulo nun asɔ ebele Gua nun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ a yɛ atin ele kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Luka Nsan mɔ bɛ Da nun asɔ. Mɔ Pɔlv nwunlin anianman sɔ'n-mɔ'n, o kɔ la Nyanman asi o kɔ nyan anwɔnsele. ¹⁶ Mɔ ye juli Lɔmɔn elɔ'n, bɛ kɔ man Pɔlv atin kɛ o ti yɪ nwɔn o tɔnlan o non nzalafu'n m'o sɪsa yɪ'n.

Pɔlv 'ba bɔ Ejɔlekpa'n kele Lɔmɔn amma'n-mɔ

¹⁷ Ehi mɔ ye juli Lɔmɔn'n, yɪ cian nsan, Pɔlv kɔ yia ebele Zufɔ mgbain'n-mɔ yɪ awulo elɔ. Mɔ bɛ ti yial'i'n, Pɔlv nwan: "Anianman-mɔ, m'an nze man yɛ mɔn nun anun elɔ menian'n-mɔ sa, m'an ngan man yɛ nan-mɔ amanmuo nun anwɔn ejɔle ete, kɔsɔ b'a hyi mɔn Zoluzalemɔn elɔ b'a tɔ mɪn fiadi esɛ b'a fa mɪn b'a wula Lɔmɔn menian'n-mɔ asa nun. ¹⁸ Nan mɔ Lɔmɔn menian'n-mɔ tili mɪn nɔan nun ejɔle yueli'n, bɛ nwan bɛ 'yaci mɪn nun. O sanlɔn kɛ, bɛ nnwun man like ete mɔ m'an yɔ m'o di kɛ bɛ kun mɪn yɪ nwɔn o. ¹⁹ Mɔ bɛ hanlin sɔ'n, Zufɔ'n-mɔ nwan bɛ ndie man. Kɛmɔ mɪn kɔsɔ mɪn ngulo man kɛ mɪn tɔn man mɔn esɔan'n, mɪn nwan ejɔle sɔ'n, belemgbin kpain nun aja sɔ ewa yɛ ye 'di yɪ o. ²⁰ Anun like ati m'o man m'an fele emɔ'n, yɪ ahi. O sanlɔn kɛ, sɔanlan'n mɔ Izalayɛ mɔn'n susu yɪ ti gua yɪ sɔ'n, yɪ dunman nun ati yɛ b'a gua mɪn sa ngɔnzɔngɔnzɔ ehi o."

²¹ Mɔ Pɔlv anɔan tɔl'i'n, bɛ nwan: "Yɛ sa hanlin man wɔ ti kalata m'o fi Zude mɔn nun anun. Esɛ yɛ nianman'n-mɔ anun fii fi elɔ o wali hanlin man wɔ nwɔn ejɔle ete o heleli man yɛ ewa.

²² Nan kɔsɔ yɛ kulo ke yɛ ti wɔ nwan nun ejɔle yɛ nwun m'ɔ wɔ wɔ kunnun'n. ɔ sanlɪn ke fã sɔ'n mɔ ɛ di'n, lika biala, menian'n-mɔ tu bɛ nyɪn bɛ sa yɪ."

²³ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ yueli'n, bɛ nɔn Pɔlv bɛ kɔ hele bɛ nwɔn cɪan. Mɔ cɪan sɔ'n juli'n, bɛ kɔ a dɔɔn kpa. Bɛ kɔ a kɔ tɔ Pɔlv yɪ lika m'ɔ da ɛbele. ɔ bɔ yɪ bɔ ngɛlɛmɔ dede ɔ kɔ ju nɔsɔba, Pɔlv kɔ han Nyanmɪan Belemgbɪn Mãn nun anwɔn ejɔle kɔ hele bɛ. Zozi anwɔn ejɔle'n mɔ b'a hele wɔ *Moyizɪ mala nun anun ɔ nɔn mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ kalata'n-mɔ anun'n, Pɔlv kɔ bubu kɔ hele bɛ. ²⁴ Mɔ bɛ nwunlɪn yɪ sɔ'n, mmie-mɔ lelɪ Pɔlv anwan ejɔle'n bɛ lili. Nan mmie-mɔ kɔsɔ dɛ, b'a nne b'a nni man. ²⁵ Kɛmɔ afɪ bɛ afian ɛlɔ bɛ nwan a nze man bɛ nwɔn yɛ bɛ jasɔli'n, ɛ 'nwun ejɔle mɔ Pɔlv hanlɪn helelɪ bɛ'n. Yɪ nwan: "Ejɔle'n mɔ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n nanndɪli kpɔmanfɔvɛ *Ezayi asɔ ɔ hanlɪn helelɪ ɛmɔ mgbain'n-mɔ'n, kanngɔ ɔ ti ananhɔle sakpa! ²⁶ Kpɔmanfɔvɛ Ezayi nwan:

Kɔ menian ɛhi-mɔ anwɔn nãn kan kele bɛ ke:

ɛmɔ 'ba tie yɪ kpa, kɔsɔ ɛmɔ ngo ti man yɪ bɔ.

ɛmɔ 'ba nian yɪ kpa, kɔsɔ ɛmɔ ngo nwun man yɪ.

²⁷ ɔ sanlɪn ke menian ɛhi-mɔ a kete bɛ ahɔnlɪn'n,

b'a totua bɛ nzɔ'n ɛsɛ b'a momuan bɛ nyɪn'n.

ɔ man bɛ nyɪn'n nwwun man asi,

bɛ nzɔ'n ndɪ man ejɔle nãn b'a nwun ngɛle

b'a kaci bɛ nyɪn mɪn nwɔn nãn bɛ nwɔn a sa.

²⁸ "Yɪ ti, ɛmɔ nwɪn yɪ ke Nyanmɪan ngalɛ'n m'ɔ man bɛ nyan bɛ ti'n, ngalɛ sɔ nun a tɔ bɛ mɔ bɛ ti man Zufɔ'n. Bɛ dɛ, bɛ tie bɛ de Nyanmɪan bɛ di."

[²⁹ Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ yueli'n, Zufɔ'n-mɔ 'kɔ a, anun bɛ lɛ su akpɔlvwa kpa bɛ afian ɛlɔ.]

³⁰ ɛhi anzin, Pɔlv tanlanlɪn sua'n m'ɔ hayɪlɪ nun anun ɛbele dede afɔvɛ nnyuan. ɔ sɔ bɛ kwalaa mɔ bɛ kulo ke bɛ nwun yɪ nwɔn nun anun. ³¹ ɔ le atɪn ɔ kan Nyanmɪan Belemgbɪn Mãn nun anwɔn ejɔle, ɛsɛ ɔ bɔ yɛ Mun Zozi Kilisi Ejɔlekpa'n ɔ kele menian'n-mɔ, like fɪtɪ njɪ man yɪ.

PŌLU KALATA'N M'Ō HELELI NWANLIN LJMÜN ASŌNIN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŌ nun'n

Nwan sŌanlan die y'Ō le PŌlu? PŌlu ti Zufu, be wŌli yí Silisi mŌn nun kulo'n mŌ be fele yí Talisi nun asu. Nan kusu, ZoluzalemŌn yê be tali yí ō suanlin Ehele EjŌle nun ō. Ō kacili sŌanlan mŌ yí nwon te yí wŌ Zufu'n-mŌ amanmuo nun anun. PŌlu heleli alimŌa Kilisi amma'n-mŌ ahŌlŌwa. Nan yê Min Zozi yŷi yí nwon heleli yí, ō feleli yí ke ō kŷaci yí bŌfŌe wŌ bŌ mŌ be ti man Zufu'n-mŌ afian. PŌlu hŌli bŌli EjŌlekpa'n wŌ *LŌmŌn belemgbin mŌn nun anun lika dŌn.

Mele mŌ PŌlu 'kele kalata eh'i'n, anun ō wŌ Kolmti kulo nun asu. Ō kulo ke ō kŷo ZoluzalemŌn, ese kusu ō kŷo LŌmŌn. Yí ti, ō heleli LŌmŌn asŌnlin mma'n-mŌ ke ō le ba bŌ nwon elŌ ō kekele bŌ like ō wowula bŌ anwŌnsele.

PŌlu a hye kalata eh'i anun san. AlimŌa lika die'n (yí ti 1-8), ō le tu EjŌlekpa nun abu. Ō le kan ke menian'n-mŌ kwalaa'in, Zufu ō, bŌ mŌ be ti man Zufu ō, bŌ kwalaa be ti etefŌe wŌ Nyanmian anyunnun yê be di fŷo, Nyanmian sikpe'n 'kun bŌ (1.18-3.20). Nan Zozi Kilisi mŌ ō'a nyŷo man ete fŷi nun adawŌluman, yí ewue m'Ō wuli'n, ō tuli yê ete'n-mŌ ō leli yé ti. Ō man bŌ kwalaa mŌ be de yí be di'n, Nyanmian bu bŌ ke sefefŌe (3.21-5.21). PŌlu le kele nun yuein ke Nyanmian mala'n ti like kpa, nan kusu, kemŷo ye le man anwŌnsele'n, ye ngoala man sŷo di. Ehika ati, Nyanmian a nwun yê nwon anwunnŷo ō'a fa yí Wawe Nwanzan-nwanzan'n ō'a man yê maan ō buka yê ye kaci Nyanmian amma (yí ti 6-8).

Kalata nun ati 9-11, PŌlu le kan Zufu dŷon mŌ be fali man bŌ nwon manlin man Zozi nun ejŌle. Se b'a yí Zozi a, Nyanmian die, ō yŷi man yí menian'n-mŌ.

Kalata nun ati 12.1-15.13, PŌlu le kekele atin m'Ō di ke asŌnlin mma'n-mŌ sŷi sŷo be bu mŌn'n kanlanman maan bŌ mŌ be nzŷi man Nyanmian'n nwun yí ke b'a fa bŌ nwon b'a man Zozi sakpa. Nunhan m'Ō ti cŷnjŷi'n y'ŷo le bŌ manngŷon ehulo'n. Kalata nun agualie nun, ō le bisa yí manngŷon'n-mŌ dŷon mŌ be wŌ elŌ nun ahŷi (15.14-16.27).

Ahŷi ebisa

¹ Mŷi PŌlu mŌ n di Kilisi Zozi akŷa'n yê mun kele kalata eh'i mun nwan emŷo ō. Nyanmian Kpili a fele mŷi ke n gŷaci Zozi bŷofŷe, ō'a yŷi mŷi ke n mŷo yí EjŌlekpa'n. ² EjŌlekpa sŷi'n, Nyanmian manlin yí mgbŷomanfŷe'n-mŷo fali bŷo anŷhŷo ba. Ō manlin be heleli yí nwon ejŷole yí Ehele Ejŷole Nwanzan-nwanzan nun anun. ³ EjŌlekpa sŷi'n, y'ŷo le yí Wa nun anwon ejŷole'n. Nyanmian manlin yí Wa'n nyanlin kulo sŷanlan anwŷonnaan, be wŷo yí belemgbin *Davidi afilie nun anun. ⁴ Kemŷo ō ti sŷanlan nwanzan-nwanzan'n, Nyanmian manlin ō fi ewue nun ō tinngele maan be nwunlin ke ō ti Nyanmian tunmin Baa sakpa. Yí Wa sŷi'n y'ŷo le yê Min Zozi Kilisi. ⁵ Yí dunman nun, Nyanmian a nwun mŷi nwon anwunnŷo, ō'a yŷi mŷi ke n gŷaci Zozi bŷofŷe. Ō'a sŷan mŷi ke n wŷele menian'n-mŷo kwalaa mŷo be nzŷi man Nyanmian'n maan be le Zozi be li nŷan bŷe nyun a sŷo yí. ⁶ Menian sŷi'n-mŷo, emŷo wŷo bŷe nun bie, emŷo mŷo Zozi Kilisi a fele emŷo'n.

⁷ Mun kele emŷo kwalaa mŷo, LŌmŷon elŷo, Nyanmian kulo emŷo ejŷole mŷo ō'a fele emŷo ke be kŷaci yí anwŷontie mma'n. Mun 'bisa emŷo ahŷi.

Yê Si Nyanmian nun yê Min Zozi Kilisi nwŷi emŷo anwon anwunnŷo, ese be mŷan emŷo alba cŷi bŷe nwon.

PŌlu kulo ke ō kŷo LŌmŷon

⁸ Zozi Kilisi adawŷoloman, mŷi 'di mŷo mŷi da mŷi Nyanmian asŷi wŷo emŷo dunman nun. Ō sanlin ke be kan dedi'n mŷo emŷo le yí nun anwon ejŷole kpa mŷi nun anun lika kwalaa'in. ⁹ Nyanmian Kpili mŷo n ne mŷi ahŷonlin kwalaa mŷi sŷo yí, mŷi bŷo yí Wa nun Ejŷolekpa'n, ō di mŷi adanzie ke mŷi sele mŷi man emŷo cian daa. ¹⁰ Mun sele Nyanmian ke sian die, se ō kulo a, ō mŷi mŷi atin maan n gŷi n wŷa emŷo anwon. ¹¹ Ō sanlin ke mŷi kulo ke mŷi nwon emŷo anwon sakpa, nŷi mŷi kekele emŷo like maan emŷo nyan Nyanmian Wawe'n nyŷi'n. ¹² Ese bŷo bŷo mŷo man mŷi kulo ke mŷi ba emŷo anwon elŷo'n y'ŷo le ke se mŷi ba a, anun dedi'n mŷo emŷo le yí'n, ō nun mŷi die'n mŷo n ne yí'n, yê kwalaa ye fa ye wowula ye nwon anwŷonsele.

¹³ Anianman-mŷo, emŷo nwŷi yí ke mŷi an bu emŷo elŷo ewale nun anwon mgbŷonndan dŷon. Nan kusu mŷi an nyan man yí nwon atin dede ō'a ju ene. Mŷi nwan bŷo bŷo mŷi 'ba nŷi mŷi di junman emŷo afian elŷo maan mŷi junman'n kŷo yí nyunnun ke n yŷo yí mŷi ehŷonlin-mŷo anun'n. ¹⁴ Junman mŷo ti kale mŷo la mŷi sŷi'n y'ŷo le ke mŷo mŷo Ejŷolekpa'n n géle bŷe mŷo bŷe nyun a ti nun bŷe mŷo bŷe nyun tŷi man'n, be mŷo be si kalata nun bŷe mŷo be nzŷi man kalata'n. ¹⁵ Yí sŷo ati, ō cian ke mŷi ba LŌmŷon elŷo nŷi mŷi bŷo Ejŷolekpa'n mŷi kele emŷo kusu.

Ejolekpa'n kele Nyanmian tunmin'n

¹⁶ Afi, mìn die, mun nza man Ejolekpa nun anwòn nyian. O sanlun ke o ti tunmin m'o Nyanmian fa de menian'n-mo kwalaaatin mo be de yi be di'n ngoan. O fa de Zufu'n-mo kwalaaaka, nán o'a le bé mo be ti man Zufu'n kòso. ¹⁷ Yí bu y'o le ke Ejolekpa so nun anun yé ye nwun ke Nyanmian kpun bu menian'n-mo sese o. O kele ke o fi abubu dede o ju ayuelie, soanlan dedi m'o le yi wo Nyanmian anun'n yé Nyanmian fa bu soanlan sese o. Afi o wo Ehele Ejole nun anun ke: *Sesefoe, yi dedi nun ati yé Nyanmian 'man o nyan ngoan o.*

Nyanmian sike'n

¹⁸ Afi kemò menian'n-mo mman man Nyanmian anyunzo, ese be bo bala ete be totua ananhòle nun anwòn atin'n, Nyanmian a fa bé nwòn sike a wula yi kunnun. O man Nyanmian sike so'n fi anwunno ebò dede o ju así ewa o ci menian'n-mo. ¹⁹ Nyanmian 'tua bé yi nwòn kale, o sanlun ke yi muonun, o'a yi yi nwòn yuein a hele mán'n, b'a nwun yi ke o kpun ti yi'n. ²⁰ Afi ke Nyanmian boli mán'n, yi ninng'e'n-mo mo o'a yo'n, o man menian'n-mo nwun yi ke o wo ebele ese yi tunmin'n m'o le yi'n ti tunmin m'o le man ayuelie. Yi so ati, menian'n-mo le man ejole fíi mo be kan be sa bé nun o. ²¹ Menian'n-mo si ke Nyanmian wo ebele, nan kusò be nyi man yi aye be nna man yi así ke o se fata'n. B'a kaci tomgban. Yé kemò be nzi man ngele'n, be nanndi awosin nun. ²² Be nwan be ti ngelefòe, kusò anin b'a tolo. ²³ Nyanmian m'o nwu man m'o di mo be so yi be wula yi anunminnyanmòn'n, cecce, abaaba m'o soman kulo soanlan m'o wu'n, nonnman, naan non naan mo be còin bé nwòn así'n yé be toto bé o.

²⁴ Ehika ati, Nyanmian a yaci bé bé satilifòe nyòle'n-mo mo be kulo nun anun. O man bé abalabo'n mo kon non yi manngòn bo'n man anyunnguasié kan bé bobo muonun bé nwònnaan'n. ²⁵ Nyanmian anwòn ejole'n m'o ti ananhòle'n, be ngulo man ke ato ejole'n. Be toto ninng'e'n-mo be yaci Nyanmian muonun mo o'a bo ninng'e so'n-mo'n m'o fata ke cian daa be yi yi aye'n. Amin!

²⁶ Ehika ati, Nyanmian a yaci bé bé anyunnguasié nyòle'n-mo anun. Bé mmalasua'n-mo a bo alua. O man nyòle m'o nze nvata man ke be yo'n yé be yo o. ²⁹ Ajonlun'n m'o wo bé ti anun'n ti man fòon: ete eyòle, anyinbòlo, ati anun ete eyòle, kóála esúe, awue elie, butule elie, akòbe etòe, o non abole esusue. ³⁰ Be ti ngòndunngbo, be kan bé manngòn-mo anwòn ejole ete. Be kpo Nyanmian, be ti apanninma, be tu bé nwòn, be bo bé nwòn apoo. Be si ete eyòle nun anyinso, bé nyin nzo man bé si non bé nin-mo. ³¹ Be ti tomgban, be nni man bé non ejole'n m'o, bé ti yo si, be nzi man koun. ³² Be si ke Nyanmian kpun bua yi nde'e'n, ke bé mo be yo nyòle ete so'n-mo, be fata ewue. Nan kusò, be te yo nyòle ete so'n-mo, ese bobò be di bé mo be yo nyòle ete so'n-mo nun anzin.

2

Bé mo be bu bé nwòn menin kpa'n

¹ Ehika ati, wó kulo soanlan, mo e bu wó nwòn soanlan kpa nán a bu menian nga'n-mo etefòe'n, nwun yi ke e nguala man wó nwòn yi wo bé nun. Afi, abele mo e bu ehunlun-mo etefòe, nan kusò e yo ete konngba so'n bie'n, anun wó bobò muonun, e le bu wó nwòn fòo. ² Ye si ke, ahatua mo Nyanmian 'ba tua bé mo be bu bé nwòn so'n ti sese. ³ Wó kulo soanlan, mo se ehunlun-mo yo nyòle ete so'n-mo a, e bu bé etefòe nan kusò e yo nyòle ete so'n-mo bie'n, aso e nian an, Nyanmian ngò tua man wó ete nun anwòn kale o? ⁴ Anaan e nnwun man ke Nyanmian anwunnvoe m'o sa'n, yi kpa m'o ti nin ati, o'a si abotale kpa, o le nwòndde ke e nún wó nwòn e yáci wó nyòle ete nun o? ⁵ Kusò nwun yi ke wó anzosele'n m'o e yo yi Nyanmian anwòn'n, m'o man e nnun man wó nwòn nun ati, e le ci ci Nyanmian sike'n bóle wó ti so. E 'ba nwun yi cian mo Nyanmian 'ba tua mán nun ete nun anwòn kale ananhòle. ⁶ Cian so'n, soanlan kon biala 'ba nyan yi junman'n m'o lili nin anwòn ahatua. ⁷ Menian mo be bo mòndunlun be bo bala kpa, mo be kpòndde ke cian bie dede, Nyanmian wúla bé anunminnyanmòn, o yi bé aye o mán bé asitanlan kpa m'o nze ci man'n, bé die, be 'nyan nyanmiansò ngoan m'o le man ayuelie'n. ⁸ Nan bé mo bé ti ti ete, mo be nne man ananhòle'n be ndò man nun, mo be bo bala m'o ngò atin so'n, bé die, Nyanmian 'fe bé nwòn eya, yi sike'n 'ci bé. ⁹ Menian'n-mo koalaa mo be yo ete'n, yale non ahunnunditíe 'kan bé. Yale kpili so'n, o 'kan Zufu'n-mo kwalaaaka, nán o'a han bé mo be ti man Zufu'n kusò. ¹⁰ Nan menian mo be bo bala kpa'n, Nyanmian 'yi bé aye, o 'wula bé anunminnyanmòn, o 'man bé abacícíe. O 'di mwa o man Zufu'n-mo kwalaaaka nán o'a man bé mo be ti man Zufu'n kusò. ¹¹ Nyanmian Kpili die, o nnian man soanlan nyunnun o mmua man yi nde'e.

¹² Bé kwalaa mɔ be nzɪ man *Moyizɪ mala'n mɔ be yɔ ete'n, be 'bua bé ndɛɛ, nan kɔsɔ Moyizɪ mala'n nvite man nun. Bé mɔ bé kɔsɔ be sɪ mala sɔ'n, mɔ be yɔ ete'n, yɪ nwon yê be 'nian be bua bé ndɛɛ ɔ. ¹³ Ɔ sanlɪn ke nán bé mɔ be tie Nyanmian mala'n mgban'n yê be tɪ sese wɔ Nyanmian anyunnun ɔ, nan bé mɔ be tie mala'n be yɔ like mɔ mala'n kele'n, bé yê Nyanmian bu bé seseɔbe ɔ. ¹⁴ Afi, abele mɔ menian nga'n-mɔ mɔ be nzɪ man Moyizɪ mala'n yɔ like mɔ mala'n kele'n, anɪn be kɔsɔ, be le bé mala die kpa mɔ be di sɔ ɔ. ¹⁵ Be kele ke ninng'e'n mɔ mala'n nwan be yɔ'n, b'a hele wɔ bé ahɔnlɪn nun anun. Like mɔ be kɔ yɔ'n, se ɔ tɪ kpa ɔ, se ɔ tɪ man kpa ɔ, be nwon yɪ bé ajɔnlɪn nun. Afi, bé ti'n se bé. ¹⁶ Cian'n le ba mɔ Nyanmian 'ba man Zozi Kilisi bua menian'n-mɔ ndɛɛ wɔ bé nvialɛ nun ajɔnlɪn'n mɔ be le yɪ nun anwɔn. Cian sɔ'n ju a, Ejɔlekpa'n mɔ mɔn bo'n 'ba kpɪn sɔ.

Zufɔ'n-mɔ nun mala'n

¹⁷ Nan wɔ mɔ wɔ nwan ε tɪ Zufɔ mɔ be le wɔ a, be le mala'n, ε fɔa wɔ nwon ke ε sɪ Nyanmian. ¹⁸ Wɔ nwan ε sɪ like m'ɔ sɔ Nyanmian anyun'n, afɪ mala nun a man a nwun like m'ɔ tɪ kpa ɔ non m'ɔ tɪ man kpa nun anɔnmɪn. ¹⁹ E de di ke wɔ yê ε kele bé mɔ bé nyun a sin nun atun nun ɔ. Bé mɔ be tɪ awosɪn nun'n, ε junlɪn ke ε tɪ bé kanlannɛ. ²⁰ Bé mɔ bé nyun tɪlɪ man'n, wɔ nwan wɔ yê ε kele bé anyuntɛ ɔ. Bé mɔ be nzɪ man ejɔle'n, wɔ nwan wɔ yê ε kekele bé like ɔ. Afi ε de di sakpa ke mala nun anun yê ngele'n non ananhɔle'n wɔ ɔ. ²¹ Nan se ɔ tɪ sɔ a, anun, wɔ mɔ ε kekele wɔ manngɔn'n-mɔ ninng'e'n, nzuke ati yê ε ngele man wɔ muonun wɔ nwon bie ɔ? Wɔ nwan nán man be wua, nzuke ati yê wɔ lɪlɪ, ε wua ɔ? ²² Wɔ nwan nán man be tɔn ajaa, nzuke ati yê wɔ lɪlɪ, ε tɔn ajaa ɔ? Wɔ nwan ε non amɔan nni man, nan nzuke ati yê ε wɔlɔ amɔan sua nun anun ε wua nun ninng'e ɔ? ²³ Wɔ nwan ε sɪ mala'n, ε fa tu wɔ nwan nun, nzuke ati yê ε nni man mɔ mala'n kele nun asɔ nan ε man anyunnunguasɛ kan Nyanmian ɔ? ²⁴ Ehele Ejɔle'n le kele ke: "Emɔ Zufɔ'n-mɔ dunman nun, menian nga'n-mɔ kan Nyanmian anwɔn ejɔle ete."

²⁵ Afi wɔ mɔ ε tɪ Zufɔ, mɔ a kpe wɔ mmian nun'n, se ε di mala nun asɔ lɪlɪ a, anun nvasɔbe wɔ sɔ. Nan se ε nni man mala nun asɔ a, wɔ mmian nun'n mɔ a kpe'n tɪ mgban. ²⁶ Yɪ tɪ, sɔanlan mɔ be kpɛlɪ man yɪ mmian nun'n, se ɔ di mala nun asɔ a, asɔ Nyanmian mmu man yɪ ke sɔanlan mɔ b'a kpe yɪ mmian nun ɔ? ²⁷ Wɔ mɔ ε nni man mala nun asɔ'n, ε non wɔ mala kalata'n kwalaa, ɔ non wɔ mmian nun mɔ a kpe'n kwalaa, sɔanlan mɔ be kpɛlɪ man yɪ mmian nun kɔsɔ ɔ di mala nun asɔ'n, ɔ 'bu wɔ fɔɔ. ²⁸ Zufɔ kpa'n nán y'ɪ y'ɔ le anwɔnnaan sɔ Zufɔ'n ɔ non ke sɔanlan mɔ menian'n-mɔ sɪ ke b'a kpe yɪ mmian nun nun ala. ²⁹ Nan Zufɔ kpa'n y'ɔ le m'ɔ tɪ Zufɔ yɪ kunnun'n. Yɪ mmian nun ekpe kpa'n y'ɔ le yɪ ahɔnlɪn nun anun. Ɔ tɪ Wawɛ nun ejɔle, nan nán kalata sɔ ejɔle ɔ. Zufɔ kpa sɔ'n, yɪ εfɔa die'n fi man sɔanlan εlɔ, nan ɔ fi Nyanmian εlɔ.

3

Zufɔ'n-mɔ nvasɔe'n

¹ Se ɔ tɪ sɔ a, anun bé mɔ be tɪ Zufɔ'n, bé nvasɔe die y'ɔ le benin? Anaan bé mmian nun ekpe'n mɔ be kpe'n, yɪ kpa die m'ɔ tɪ'n y'ɔ le benin? ² Sakpa lɪlɪ, yɪ biala kwalaa nvasɔe mɔ be le yɪ sɔ'n tɪ kpilɪ! Ɔ sanlɪn ke alimɔa nvasɔe'n y'ɔ le ke bé yê Nyanmian falɪ yɪ nwan ejɔle'n wulalɪ bé sa nun ɔ. ³ Ye 'kan se? Se bé mmie-mɔ a nni man Nyanmian Anwan Ejɔle nun asɔ ati a, asɔ ɔ kele ke Nyanmian kɔsɔ a nni man yɪ Nwan Ejɔle die nun asɔ? ⁴ Cece! Ɔ tɪ man sɔ. Se menian'n-mɔ kwalaaatin tɪ atɔfɔbe bɔbɔ a, Nyanmian die, ɔ tɪ ananhɔlefɔbe. Afi Ehele Ejɔle le kele ke:

*Ɔ se ke wɔ ejɔle'n kwalaa mɔ ε kan nun anun,
be nwɪn wɔ ke ε tɪ seseɔbe
nán se be non wɔ le yɪ ndɛɛ a,
ann a li bi.*

⁵ Mun jojo ke eyuadi amma'n. Se yê sese'n mɔ ye tɪ man'n man be nwun ke Nyanmian tɪ sese a, anun ye 'se se? Se Nyanmian sɪkpe'n cɪ yê a, asɔ ɔ kele ke Nyanmian tɪ man seseɔbe ɔ? ⁶ Cece! Ɔ tɪ man sɔ. Afi, se Nyanmian tɪ man seseɔbe a, anun ɔ 'yɔ se nán ɔ'a huala mân'n ndɛɛ bua? ⁷ Yɪ tɪ, se mɪn atɔ'n mɔ mɪn di'n man be nwun ke Nyanmian tɪ ananhɔlefɔbe, anunminnyanmɔn kan yɪ kpa a, anun nzuke ati yê be te bu mɪn ke n di etefɔbe ɔ? ⁸ Anun nzuke ati yê ye ngan man ke: "Ye yɔ ete maan like kpa fite nun ɔ?" Dunmannzɛɛɛ mma'n-mɔ nwan mɪn ejɔle mɔ mɪn kan nun anun. Nan dunmannzɛɛɛ mma sɔ'n-mɔ, Nyanmian ahatua nun ala yê ɔ se fata bé ɔ.

Svanlan fɪ tɪ man seseɔbe

⁹ Eɪɪ non eɪɪ a, anun ye 'se se? Asɔ ye tɪ kpa ye tala menian nga'n-mɔ anaan? Cece. Afi, m'an hele ke menian'n-mɔ kwalaa, Zufɔ ɔ, m'ɔ tɪ man Zufɔ ɔ, bé kwalaa be wɔ ete nun anun. ¹⁰ Eɪɪ b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

Svanlan fɪ nwon man ebele m'ɔ tɪ seseɔbe ɔ.

¹¹ *Svanlan fɪ ndɪ man ejɔle bɔ,
bé bie fɪ mgbɔnnde man Nyanmian.*

¹² *Bé kwalaa b'a fon Nyanmian atɪn'n,
b'a kaci tomgban.*

Bé bie fíi nnwón man ebele

m'ò bò bala kpa ò.

¹³ *Ejòle mò be kan be kele swanlan'n,*
ò kele yí ewue atin.

Bé nwan nun tì minlin-minlin.

Bé nwan kan wó a,

ò tala owo bòle.

¹⁴ *Sasan ebò nwn ejòle ete ehan*

a yí bé nwan'n teke.

¹⁵ *Swanlan ehuan tì man bé nyinsò like fíi.*

¹⁶ *Lika biala mò be kò sìn'n,*

be seci ninnge be yaci alvabò ebele.

¹⁷ *Be nzi man anzònnunjo atin'n.*

¹⁸ *Bé ete mò be ti'n,*

be nzulo man Nyanmian bòbò fíi.

¹⁹ Nan yé die, ye nwan yí ke ejòle kwalaa mò Nyanmian mala kalata'n kan'n, ò kan man menian'n-mò mò bé nwón wò mala nun anun'n. Ò man swanlan fíi ngòala man yí nwan buke kón, nan bé kwalaa be di fòò Nyanmian anyunnun. ²⁰ Ehi, ò man ò nanndi mala elie nun asò, swanlan fíi ngò li bɪ Nyanmian anyunnun. Afi, mala'n yé ò man swanlan nwun ke ò'a yò ete ò.

Ke ò kpín yò mò Nyanmian man swanlan kaci sesefoe'n

²¹ Nan sian die, se be yí mala'n nun an, Nyanmian a hele yé ke ò kpín yò maan ye kaci sesefoe wò yí nyunnun'n. Moyizi mala'n nwn Nyanmian mgbòmanfoe'n-mò hanlin ejòle sò'n.

²² Bé kwalaa mò be de Zozi Kilisi be di'n, bé dedi nun anwón yé Nyanmian nwan bu bé sesefoe ò. Ò sanlin ke be mgbà man menian'n-mò anun, ²³ bé kwalaa b'a yò ete, ò man Nyanmian anunminnyanman nun a tò a fon bé. ²⁴ Nan bé ete nun ati kal'e'n mò Kilisi Zozi a tua'n dunman nun, Nyanmian a nwun bé kwalaa bé nwón anwunnvoe ò'a bu bé sesefoe. ²⁵ Zozi yé Nyanmian a yí yí ke ò bála fá yí moja'n lí bé mò be de yí be di nun ati mgbata ò. Nyanmian a yò sò ò a hele ke ò tì sesefoe. Ò sanlin ke ete'n mò menian'n-mò yòli yí daba daba'n, ò sili abotale, ò'a ndua man bé ete nun anwón kale. ²⁶ Nan kikaala die, ò le kele ke ò kpín yò maan swanlan kaci sesefoe wò yí nyunnun'n. Ò sanlin ke abele m'ò le bu bé mò be de Zozi be di'n sesefoe'n, ò kele ke yí muonun ò tì sesefoe.

²⁷ Se ejòle'n tì sva a, asò kulo swanlan le atin ngacile ò sìn sò fò'a yí nwón ò? Atin ngacile fíi nnwón man ebele. Anun nzuke ati ò? Mala nun asò elie ati ò, anaan? Cece, nán mala nun asò elie ati ò, nan dedi nun ati ò. ²⁸ Yí tì, yé die mò ye sìn, y'ò le ke swanlan dedi nun anwón yé Nyanmian nwan ò bu yí sesefoe wò yí nyunnun ò. Nan nán mala nun asò elie nun ò. ²⁹ Asò emò jonlin ke Nyanmian tì Zufò'n-mò angonmun cein ala Nyanmian, nan ò tì man menian nga'n-mò Nyanmian bie ò? Cece, ò tì man sò. Nan ò tì menian nga'n-mò kòsò Nyanmian. ³⁰ Ò sanlin ke Nyanmian tì baa kònmgbà cein. Wó mò ε tì Zufò ò, ò nwn wó mò ε tì man Zufò ò, wó dedi nun anwón yé ò 'mian bu wó sesefoe wò yí nyunnun ò. ³¹ Asò ò kele ke anun ye le fa dedi'n ye bò mala nun abòsò ò? Cece, nán yí sò ò. Nan ye le kele ke mala'n tì like kpa.

4

Bé mò be le dedi'n, bé sɪ y'ò le Abalahamwn

¹ Nzu ejòle yé ye 'kan wò ye nannan Abalahamwn anwón ò? Yí m'ò tì kulo swanlan'n, nzu yé ò nyanlin yí ò? ² Afi, se ò tì ke junman bie yé Abalahamwn lili mò Nyanmian nwanlin yí nwón ò buli yí sesefoe a, ahan Abalahamwn kwalaa ke ò fa tu yí nwan nun. Ò kwalaa yí sò yò lili, nan nán Nyanmian anyunnun ò. ³ Afi, Eहेle Ejòle'n le kele ke: *Abalahamwn leli Nyanmian lili shka ati yé Nyanmian buli yí sesefoe ò.*

⁴ Se swanlan di junman an, like m'ò nyan yí nun'n y'ò le ahataua, nan nán acedie ò. ⁵ Swanlan mò ò'a nni man junman fíi'n, se ò de Nyanmian m'ò man etefòe'n kaci sesefoe'n di a, Nyanmian nwan yí dedi nun anwón ò bu yí sesefoe. ⁶ Ehika ati, mò belemgbin *Davidi 'kan nyila'n mò Nyanmian 'yeyila swanlan maan ò kaci sesefoe a, ò nnian man yí junman nun anwón nun ejòle'n, yí nwan:

⁷ *Nyila hán bé mò Nyanmian a yaci*

bé mala etwan nín a hye bé'n.

Bé mò Nyanmian a cici bé ete'n-mò,
nyila hán bé.

⁸ *Swanlan mò yé Min ndva man yí ete'n*

m'ò y'ò'n ò ndua man yí nwón kal'e'n,

nyila hán swanlan sò'n.

⁹ Anun nyila so'n muonun, aso o wo ebele man be mo b'a kpe be mmian nun nun anaan, o wo ebele man be mo be kpele man be mmian nun'n koso bie o? Ye die, ye le kele ke dedi'n y'o man Nyanmian buli Abalahamun sesefoe o. ¹⁰ Mele benin ye Nyanmian buli yi sesefoe'n? Aso mele mo be kpele yi mmian nun nun o, anaan mele mo anun be kpele man yi mmian nun nun o? Cee. Nan mele mo be kpele yi mmian nun nun o, nan mele mo anun be kpele man nun o. ¹¹ Yi mmian nun'n mele mo be kpele'n, o ti yi nzole. Abalahamun leli Nyanmian lili, yi nzin koolaaka nan b'a kpe yi mmian nun'n. Nyanmian fali nzole so'n o heleli ke Abalahamun ti sesefoe yi dedi'n m'o le yi dunman nun. Yi ti, be koola mo b'a mgbe man be mmian nun koso be de Nyanmian be di, mo o'a bu be sesefoe'n, Abalahamun ti be si. ¹² Ese be mo b'a kpe be mmian nun, mo be nanndi dedi atun nun aso ke ye si Abalahamun nanndi so asannan nan b'a kpe mmian nun'n, nan ke b'a kpe yi mgban, o ti be koso be si bie.

¹³ Ananhole pelein, nan mala nun aso elie ati ye Nyanmian boli Abalahamun non yi buso amma'n-mo anohoba ke o 'fa man'n man be o. Nan Abalahamun leli Nyanmian lili, nan Nyanmian a bu yi sesefoe. ¹⁴ Nan se o ti ke be mo be di mala nun aso'n, be ngonun ala ye be 'nyan man'n be yo be die a, ahan dedi'n ti mgban, ese ahan nvasoe fi non man Nyanmian anohoba'n m'o boli nun aso. ¹⁵ O sanlin ke mala'n ye o man Nyanmian sikpe'n ba o. Afi lika mo mala non man'n, mala etwan koso non man ebele.

¹⁶ Ehi, dedi'n dunman nun y'o manlin Nyanmian boli anohoba nun o. Dedi'n ti Nyanmian acedie, o cian man Abalahamun aboso menian'n-mo koolaatin. Nan ke be mo be di mala nun aso angonun ala ye be 'nyan man so nun o, nan o ti be mo be le dedi ke Abalahamun'n koso die. O sanlin ke Abalahamun ti ye koola ye si ¹⁷ ke Ebele Ejole'n kan yi'n. Nyanmian nwan: *M'an man a kaci man man down asi*. Nyanmian m'o man ewue mma nyan ngwan, m'o man ninngwe m'o non man ebele tu fite'n, yi nyunnun an, Abalahamun ti ye si. O sanlin ke Abalahamun leli Nyanmian lili. ¹⁸ Abalahamun si ke o ngwala man baa wo kon. Koso, o leli lili o nyanlin anyundasoe o kacili "man man down asi" ke Nyanmian kpulin heleli yi'n. Nyanmian nwan: *Ke wo buso amma'n-mo 'ba li ata nun anin*. ¹⁹ Anun Abalahamun a li ko yo afoe eya kon, o ti ke o'a wu a yue. Anun yi yi Sala koso a bo awole so. Nan koso Abalahamun a nuan man ehi fi, o tilali yi dedi nun anun kpa. ²⁰ O'a mminlin man yi dedi'n, anohoba so'n mo Nyanmian boli yi'n, se o 'nyan nun like e, se o nyan man nun like e, o'a nzusu man yi nwon fi. Yi dedi'n wulali yi anwonsle, nan o'a yi Nyanmian aye. ²¹ Afi, anun o si yi foon ke Nyanmian le tunmin o koola o yo like'n m'o fali boli yi anohoba'n. ²² Yi so ati ye yi dedi'n dunman nun, Nyanmian buli yi sesefoe o. ²³ Nan koso, nan yi ngonun ati ye be heleli ke: *O buli yi sesefoe o*. ²⁴ Nan ye mo ye de Nyanmian m'o tingeli ye Mun Zoji fi ewue nun'n ye di'n, ye koso o 'bu ye ke sesefoe. ²⁵ O sanlin ke ye ete'n-mo ati ye be hunlin yi o. Ye ye sese ebue wo Nyanmian anyunnun ati ye o fi ewue nun o tingeli o.

5

Zoji Kilisi wuli etefoe'n-mo dunman nun

¹ Erika ati, dedi'n mo ye le yi'n, o nanndi ye Mun Zoji Kilisi aso, y'a kaci sesefoe wo Nyanmian anyunnun y'a nyan abacicie. ² Ye dedi nun ati, Zoji Kilisi a man y'a huala y'a kpunge Nyanmian maan o'a nwan ye nwon anwunnvoe kikaala ke ye wo nun'n. Like m'o man ye di fe'n y'o le ke, ye le anyundasoe ke ye wo Nyanmian anunmnyanmnon nun anun bie. ³ Se ye le nwan yale bobo a, ye di yi nwon fe. O sanlin ke yale elie'n man be si abotale. ⁴ Abotale esie'n man be jinlan be ja nun wo yale elie nun anun. Be ja nun ejinlan'n koso man be nyan anyundasoe. ⁵ Anyundasoe so'n mo ye le yi'n, o man ye nwon mmubu man ye. O sanlin ke Wawe Nwanzan-nwanzan'n mo Nyanmian a fa man ye'n kele ke Nyanmian a fa yi ehulo'n o'a wula ye ahonlin nun anun.

⁶ Ehi, daba mo anun ye le man anwonsle fi'n, mo Nyanmian mele'n m'o heleli'n juli'n, Kilisi wuli etefoe'n-mo dunman nun. ⁷ Nan o yo si man kulo swanlan kon ke o wu wo sesefoe kon dunman nun. E 'su yi akpobwa a, swanlan kon koola ke o wu wo swanlan kpa bie dunman nun. ⁸ Nan Nyanmian die, o'a hele ke o kpun kulo ye'n. O sanlin ke mo anun ye te ti etefoe'n, o manlin Kilisi wuli wo ye dunman nun.

⁹ Yi ewue'n m'o wuli nun ati, o'a man y'a kaci sesefoe wo Nyanmian anyunnun. Anun sian die, o yo se mo o ngo yi man ye fi Nyanmian sikpe nun anun o? ¹⁰ Afi daba, anun ye kpo Nyanmian. Nan koso Nyanmian a man yi Wa nun a wu o'a sesie ye non yi ye afian. Nan se o'a sesie ye non yi ye afian an, yi Wa'n m'o ti asi'n dunman nun, o yo se mo o ngo le man ye o? ¹¹ Ese nan ehi angonun ala ati o, nan Zoji Kilisi adawoloman, ye di Nyanmian anwon fe. O sanlin ke sian die, ye Mun Zoji Kilisi a sesie ye non Nyanmian ye afian.

Adamon non Kilisi

¹² Ehi, swanlan konmga cein dunman nun, ete nun a a man nun anun. Ete'n 'ba a, o non ewue. Ewue koso a fa yi sa a to menian'n-mo koolaatin aso, o sanlin ke be koola b'a yo

ete. ¹³ Asannan nán Nyanmian a fa mala nun a man Moyizi'n, anun ete'n wó mân nun anun. Nan kemó anun mala fíi nnun man ebele'n, se menian'n-má yó ete a, Nyanmian nde man bé so. ¹⁴ Adamon anyun a nzó man Nyanmian mala'n m'ó falí manlun y'ín. Kusó afi, ó bó yí bú Adamon méle sú dede m'ó kó ju Moyizi méle sú'n, ete má menian'n-má yolú m'ó nun Adamon díe'n tí man kón bóbó'n, ewue tóhí yí sa menian só'n-mó kwalaa asó. Adamon soman Ngoandefóe'n mó di ké ó bá'n.

¹⁵ Nan kusó Adamon díe, ó'a yó ete. Zozi Kilisi a, ó'a nwun yé nwón anwunnvoe ó'a man y'a nyan ngóan. Ó tí acedíe kpili kpa má Nyanmian a fa a hye yé ó. Adamon angónmun cein ete'n dunman nun, ewue a hun menian dóon. Nan kusó Zozi Kilisi angónmun cein dunman nun, Nyanmian a nwun menian dóon anwón anwunnvoe. Ó tí like m'ó sú ebóe. ¹⁶ Yé like'n má Nyanmian a fa a hye yé'n, ó non ete'n má sóanlan kónmgba cein a yó'n, bé junman'n má be dí'n tí man kón. Ó sanlún ké ete'n má sóanlan kónmgba cein yolú'n, a man ewue a a. Nan Nyanmian acedíe'n má ó'a fa ó'a hye yé'n, ete nwala nwala ehí má y'a yó'n, y'a nyan ete face y'a kaci sesefoe. ¹⁷ Ó tí ananhóle ké sóanlan kónmgba cein ete'n dunman nun, ewue a tó yí sa menian'n-mó kwalaaatín asó. Nan kusó, Zozi Kilisi kónmgba cein dunman nun, ye nyan ninngé dóon ó bú só. Afi menian'n-mó kwalaa má Nyanmian a nwun bé nwón anwunnvoe kpa, má yí acedíe nun a man b'a kaci sesefoe'n, bé 'nyan ngóan, ese be non Kilisi 'di belemgbín.

¹⁸ Yí só ati, kemó ete'n má Adamon kónmgba cein yolú nun a man ewue a tó yí sa menian'n-mó kwalaaatín asó'n, yí só kusó ala, Zozi Kilisi angónmun sese junman'n m'ó lili'n dunman nun, ó'a le menian'n-mó kwalaaatín fí Nyanmian síkpe nun abó maan be nyan ngóan. ¹⁹ Sóanlan kónmgba cein apanninma'n m'ó yolú'n dunman nun, ó'a man menian'n-mó kwalaaatín a kaci etefóe. Yí só ala, sóanlan kónmgba cein kusó anyinnzó'n dunman nun, ó 'man menian dóon a kaci sesefoe wó Nyanmian anyunnun.

²⁰ Afi, mala'n y'ó man ete nun a sòn ó. Lika kusó má ete'n kó sòn'n, ebele yé Nyanmian nwun menian'n-mó anwón anwunnvoe súnman ó. ²¹ Ó sanlún ké, kemó ete nun a man ewue a tó yí sa menian'n-mó kwalaa asó'n, yé Mún Zozi Kilisi kusó dunman nun, Nyanmian a nwun yé nwón anwunnvoe ó'a man y'a kaci sesefoe ye nyan ngóan m'ó le man ayuehé'n.

6

Nyanmian nganga anaan Abónsanmón nganga

¹ Se ó tí só a, anun nzu ejóle díe yé ye 'kan ó? Asó ye 'kan ké ye tánlan ye yó ete'n ye hó yé nyunnun nán Nyanmian a nwun yé nwón anwunnvoe ó'a bú só ó? ² Cee! Ó tí man só! Yé má ete'n dunman nun ó tí ké y'a wu'n, ó yó se má ye 'tanlan ye ete nun anun bieku ó? ³ Yé kwalaa má b'a sónn yé má ye non Zozi Kilisi y'a yó kón'n, asó emó nzí man ké yí ewue nun anwón esonían yé b'a sónn yé ó? ⁴ Yí só ati, b'a sie yí non yé. Ó tí man kemó sie nun a fa yí anunminnyanmón tunmin nun a tinngé Kilisi fí ewue nun'n, yé kusó, ó di ké ye tanlan ye bu amanmuo fofóle.

⁵ Afi, se ye non yí a yó kón yí ewue má ó'a wu nun anun an, anun ké Nyanmian a tinngé yí fí ewue nun'n, ó 'ba tinngé yé kusó. ⁶ Afi, ye nwun yí ké yé sóanlan daba'n má ye t'n, b'a búba yé non Kilisi kóbwa nun asó. Ó man b'a bú ete anwónnaan daba só nun abusó nán y'a ngaci nan ete'n nganga kón. ⁷ Ó sanlún ké sóanlan m'ó kó wu'n, anun ó non ete'n bé afian a tí.

⁸ Se ye non Kilisi y'a wu sakpa a, ye de ye di ké, ye non yí yé ye 'tanlan así kusó ó. ⁹ Afi, ye sí ye sie ké Kilisi m'ó fí ewue nun ó'a tinngé'n, ó nwu man fíi kón. Ewue le man yí só tunmin kón. ¹⁰ Ó sanlún ké ete'n dunman nun, ó'a wu baa kónmgba cein ó a gua yí kwalaa abó. Kikaala díe m'ó tí asi'n, ó tí ó man Nyanmian. ¹¹ Yí tí, emó kusó bú bé nwón ké ete'n dunman nun, emó a wu. Yé se Zozi Kilisi dunman nun emó tí asi a, anun emó tí be man Nyanmian. ¹² Ehíka atí, nán be man Abónsanmón di emó sóanlan baka wuluwa nun asó belemgbín fíi kón. Nán be te bé sóanlan baka'n má yí nyun búlo like nun asó. ¹³ Nán be fa bé nwón be wula Abónsanmón asa nun maan ó fa emó di yí junman ete ete'n-mó. Nan emó fá bé nwón be mán Nyanmian kpa bókó maan ó fá emó ó lí yí sese junman'n. Ó sanlún ké emó tí ké b'a wu yé ó'a tinngé emó ó. ¹⁴ Ó nvata man ké Abónsanmón di emó asó kpain fíi kón. Afi, emó díe, mala'n nji man emó kón. Ó sanlún ké Nyanmian a nwun emó anwón anwunnvoe.

¹⁵ Yí tí nán se? Kemó mala'n ngóala man yé cí kón, afi Nyanmian a nwun yé nwón anwunnvoe'n, asó ye kwalaa ké ye tanlan wó ete nun anun ó? Cee! Ó tí man só. ¹⁶ Emó sí yí yuein ké se emó wula bé nwón awóba sóanlan asa nun an, anun emó a kaci sóanlan só'n nganga. Se emó fá bé nwón be man ete nun an, ete'n 'fa emó kó ewue nun. Se emó fá bé nwón be wula Nyanmian asa nun be man yí anyinnzó a, Nyanmian 'man emó asitanlan'n yó sese. ¹⁷ Nan be mán ye yí Nyanmian aye, ó sanlún ké daba anun emó tí ete'n nganga. Nan sian díe, ananhóle like'n má ye hehelelí emó'n, emó a yí bé kunnun b'a lí só. ¹⁸ Nyanmian a yí emó fí ete nun anun a fite man emó a kaci sese eyóle'n nganga.

¹⁹ Se mun kan so a, bé ehie wú. Nan kemó emó ti kulo menian mó ejòle nun abú etie yó sí man emó'n, mún jójò ké eyuadi amma. Kemó daba emó falí bé sɔanlan baka'n bé manlun ete'n bé lili munnzusemón'n, sian die, emó fá bé nwón'n kɔalaatin bé yó sese nyòlie, bé káci nun nganga, nán bé tánlan anwontie nun. ²⁰ Afi daba, mó anun emó ti ete'n nganga'n, sese eyòle'n ti man emó ejòle. ²¹ Abalabó ete sò'n mó daba emó bò'n, nzu nvasòe die yé emó nyanlun yí sò? Ene yí nwón nyian kun emó. Afi, ehí kwalaa agualie y'ò le ewue. ²² Nan sian die mó b'a yí emó fi ete nun anun'n, emó a kaci Nyanmian nganga. Ó di ké emó tanlan anwontie nun nán yí be-yue-asie, emó a nyan ngwan m'ò le man ayuelie'n. ²³ Afi ete nun anwón ahatua y'ò le ewue. Nan kemó yé non yé Mún Kilisi Zozi a yó kón'n, Nyanmian acedie'n m'ò fa ce yé'n y'ò le nyanmiansò ngwan m'ò le man ayuelie'n.

7

Asɔnun mma'n-mò non Moyizí mala'n

¹ Anianman-mò, ejòle'n mó mún 'ba han mún kele emó'n, emó sí sie. Ó sanlun ké, emó ti menian mó bé sí Moyizí mala'n. Emó sí ké mala'n le tunmin wò sɔanlan mó yí nyun wò sò nun asò. Nan sɔanlan m'ò kò wu'n, mala'n le man tunmin kón wò yí sò. ² Ké ó ti yí nun ala y'ò le balasua m'ò ja bian'n. Mele mó yí hun anyin wò sò'n, mala'n wò yí non yí hun bé afian. Se belenzua'n wu a, anun mala non man yí non yí hun bé afian fí kón. ³ Nan se belenzua nun anyin wò sò, nán balasua nun anwón kan belenzua fofòle a, anun balasua nun a bò bian. Nan se yí hun'n wu a, mala'n man yí atun maan ó ja belenzua fofòle. Se ó yó yí sò a, anun ó'a mmò man bian.

⁴ Anianman-mò, ké ó ti yí man emó nun anun. Mala nun anyunnon an, emó non Kilisi yé b'a wu ó. Ó man emó non mala nun afian a ti b'a kaci sɔanlan fofòle die. Sɔanlan sò'n y'ò le Kilisi mó Nyanmian man ó fi ewue nun ó'a tinng'e'n. Yí dunman nun, ó di ké ye bò bala m'ò sò Nyanmian anyin. ⁵ Afi, daba mó anun ye yó mó ye kulo'n, ninng'e ete ete'n mó mala'n wowula anwónnaan nun abú maan yí nyun buló yí nwón'n, ewue ninng'e yé anun ye yó nun ó. ⁶ Nan sian die, y'a wu ye non mala'n yé afian a ti. Ó man ye ti man mala'n nganga kón. Yí ti, Wawe Nwanzan-nwanzan'n man ye sún atun fofòle asò ye sò Nyanmian. Nan ye nzu man Nyanmian ké mala'n mó b'a hele'n kele yí daba'n.

⁷ Se ó ti sò a, anun nzu ejòle die yé ye 'kan ó? Cee! Nan kòsò mala'n y'ò man m'an nwun like mó bé fele yí ete nun ó. Afi se b'a ngele man wò mala nun anun ké: *N'e man wò nyun boló like a*, ahan mún nzi man like'n mó bé fele yí anyinboló'n. ⁸ Nan mala nun a kpe atun ó man mín nyun a boló ninng'e ngacile ngacile m'an tó ete nun anun. Afi se mala non man nun an, ahan bé mmu man ete'n like fí. ⁹ Daba mó anun mala fí non man ebele mman man mín'n, anun n ne ngwan. Nan mó mala'n walí'n, ete nun a tanlan asi bò wò mín nun ó'a man m'an wu. ¹⁰ Mala'n mó man bé nyan ngwan'n, mín die, ewue yé ó man m'an nyan yí ó. ¹¹ Ó sanlun ké, ete'n nanndi mala nun asò ó'a hyí mín ó'a laka mín ó'a hun mín.

¹² Nan mala'n muonun ti nwanzan-nwanzan, nun ejòle'n kòsò ti nwanzan-nwanzan, ó ti sese ese ó ti kpa. ¹³ Like m'ò ti kpa'n, asò ó kwalaa ké ó man mún nyan ewue ó? Cee! Nan se m'an nyan ewue a, anun ó fi ete'n. Afi ete nun a yí yí nwón ó'a man b'a nwun ké ó kpin ti yí'n kpa bókò. Yí ti yé ó'a nanndi like'n m'ò ti kpa nun asò ó'a man m'an nyan ewue ó. Anun ké ó kpinlun yòli mó ete'n nanndi mala nun asò ó'a hele yí nwón ké ó ti ete sakpa nun anun.

¹⁴ Ehí, ye sí ké mala'n ti Wawe nun like. Nan mín die, n di kulo sɔanlan, b'a tónun mín ké kanga b'a man ete'n. ¹⁵ Ó sanlun ké like muonun mó mún yò'n, mún nnwun man nun. Like mó mún kulo ké mún yò'n, mún nyò man, nan mó mún ngulo man'n, yé mún yó ó. ¹⁶ Nan se mún yó like mó mún ngulo man nun an, anun mún nwun yí ké mala'n ti kpa. ¹⁷ Mún nwun yí ké nán mín nyunnnufuu yé mún yó like sò nun ó, nan ete'n m'ò wò mín nun ó. ¹⁸ Afi mún nwun yí fòón ké mín sɔanlan baka baa'n muonun anun, nyòlie m'ò ti kpa fí non man nun. Mún kulo ké mún yó nyòlie m'ò ti kpa, nan kòsò mún nyan man anwónsele mún nyò man. ¹⁹ Ó sanlun ké, nyòlie kpa'n mó mún kulo ké mún yò'n, mún nyò man. Nan ete'n mó mún ngulo man'n yé mún yó ó. ²⁰ Se mún yó like mó mún ngulo man nun an, anun nán mín muonun yé mún yó ó, nan ete'n m'ò wò mín nun nun ó.

²¹ Ó man m'an sie yí nzòle ké cian biala mó mún kulo ké mún yó nyòlie kpa'n, anun ete nun a cíci mín. ²² Mín kunnun elò a, mún di Nyanmian mala nun anwón fe. ²³ Nan kòsò mún nian mín nwón an, mún nwun yí ké mala kón biekun non m'ò wò mín ti anun'n bé juju. Mala sò nun a man m'an kaci ete'n m'ò wò mín nun'n kanga. ²⁴ N di alabafòe o! Nwan yé ó 'de mín fi anwónnaan ehí m'ò le còun mín kò ewue nun nun asa nun ó? ²⁵ Nan yé Mún Zozi Kilisi adawòloman, ye 'da Nyanmian asi!

Afi, se mún nian mín ajónlun nun anun an, anun n di Nyanmian mala'n kanga. Nan kòsò anwónnaan nun anun an, anun ndi ete'n mala'n kanga.

8

Nyanmian Wawe'n wɔ emɔ anun

¹ Eɥka ati, kikaala dɛ, fɔɔ ebue mɔ man sɔanlan wu'n nnɔn man ebele fii kɔn mman man be mɔ be non Zozi Kilisi b'a yɔ kɔn'n. ² ɔ sanlɔn ke, kɔn eyɔle'n mɔ mɔn non Kilisi Zozi y'a yɔ'n dunman nun, Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ɔ man ngɔan m'ɔ sie mɔn'n, ɔ'a man mun non ete'n mala'n non ewue yɛ afian a ti. ³ Anwɔnnaan'n betee'n m'ɔ ti nun ati, mɔ mala nun a ngɔala man yɛ yɔ'n, Nyanmian Kpili a yɔ. ɔ man ete sɔ'n dunman nun, Nyanmian sɔanlan yɛ Wa'n m'ɔ kacili yɛ nwon kulo sɔanlan'n ɔ wali wuli ɔ tuli ete'n. Nyanmian a yɔ yɛ sɔ, ɔ'a man ewue'n m'ɔ di ke sɔanlan wu nun a hun yɛ Wa Zozi. ⁴ ɔ'a man yɛ mɔ yɛ ti man wɔ ete anwɔnnaan nun'n, nan yɛ ti wɔ Nyanmian Wawe nun'n, yɛ bɔ bala sese kpa bɔkɔɔ ke mala'n kele'n.

⁵ Menian mɔ be ti wɔ ete anwɔnnaan nun'n, ninng'e'n mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n yɛ be kpɔnnde ɔ. Nan be kɔsɔ mɔ be ti wɔ Wawe nun'n, ninng'e mɔ Wawe'n kulo'n yɛ be kpɔnnde ɔ. ⁶ Se ye kpɔnnde ninng'e mɔ ete anwɔnnaan'n kulo a, ye 'nyan ewue. Nan se ye kpɔnnde ninng'e mɔ Wawe'n kulo a, ye 'nyan ngɔan non abaciɛɛ. ⁷ Afi bɛ mɔ be kpɔnnde ninng'e mɔ ete anwɔnnaan kulo'n, be kpa Nyanmian, be nni man yɛ mala nun asɔ. Be ngɔala man sɔ di bɔbɔ. ⁸ Bɛ mɔ be ti wɔ ete anwɔnnaan nun'n, be nyɔle'n-mɔ nzɔ man Nyanmian anyun.

⁹ Nan emɔ dɛ, emɔ ti man wɔ ete anwɔnnaan nun, nan emɔ ti wɔ Wawe nun. ɔ sanlɔn ke Nyanmian Wawe'n wɔ emɔ anun. Nan sɔanlan mɔ Kilisi Wawe'n nnɔn man yɛ nun'n, anun sɔanlan sɔ'n ti man Kilisi dɛ. ¹⁰ Se Kilisi wɔ emɔ anun, ɔ ti ananhɔle ke ete'n dunman nun, anwɔnnaan'n 'wu, nan kɔsɔ, Wawe'n mɔ wɔ emɔ anun'n man emɔ le ngɔan. ɔ sanlɔn ke, Nyanmian anyunnun an, emɔ a kaci seseɔɔ. ¹¹ Se Nyanmian m'ɔ manlɔn Zozi fi ewue nun tɔngeli'n Wawe'n wɔ emɔ anun an, ɔ 'nannɔ yɛ Wawe m'ɔ wɔ emɔ anun nun asɔ, ɔ 'man emɔ anwɔnnaan'n m'ɔ wu'n cɔn ke ɔ manlɔn Kilisi fi ewue nun tɔngeli'n.

¹² Yɛ sɔ ati, anianman-mɔ, ete anwɔnnaan'n kale fii kɔn nnɔn man yɛ sɔ nɔn y'a tanlan y'a yɔ like m'ɔ kulo ɔ. ¹³ ɔ sanlɔn ke, se emɔ tanlan be yɔ like mɔ ete anwɔnnaan'n kulo a, emɔ 'wu. Nan se emɔ man Wawe'n di ni ninge mɔ ete anwɔnnaan'n kulo nun asɔ kunnunmun an, emɔ 'nyan ngɔan. ¹⁴ ɔ sanlɔn ke, bɛ kwalaa mɔ be nannɔ atun'n mɔ Nyanmian Wawe'n kele nun asɔ'n, be ti Nyanmian amma. ¹⁵ Nyanmian Wawe'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a man emɔ'n, ɔ 'man emɔ ngaci man nganga nɔn esulo a han emɔ kɔn. Nan Wawe sɔ nun a man emɔ a kaci Nyanmian amma. Yɛ yɛ ɔ man ye kwalaa ye kan ke: "Aba!" yɛ bɔ y'ɔ le ke "Mɔn Si". ¹⁶ Nyanmian Wawe'n muonun kan yɛ yɛ kunnun eɔ ke ye ti Nyanmian amma. ¹⁷ Kemɔ ye ti Nyanmian amma'n, ninng'e mɔ ɔ 'fa sie Kilisi ajɔ'n, ɔ 'man ye non Kilisi ce yɛ kɔsɔ ye nyan bie. ɔ sanlɔn ke se ye non yɛ di ajɔ a, ye non yɛ nwon amannunhunnun, nɔn y'a tanlan yɛ anunminnyanmun nun anun ɔ.

Anunminnyanmun'n m'ɔ le ba'n

¹⁸ Eɥi, amannunhunnun'n mɔ ye le nwun yɛ mele eɥi anun'n, mɔn de mɔn di ke ɔ non anunminnyanmun'n mɔ Nyanmian le ba wula yɛ'n nze man. ¹⁹ ɔ man mɔn bɔndɔn'n le si abɔtale ɔ nwɔnnde cian mɔ Nyanmian 'ba man yɛ mma'n-mɔ fite anunminnyanmun nun anun'n. ²⁰ ɔ sanlɔn ke ninng'e'n mɔ Nyanmian bɔli'n, yɛ kwalaa a yɔ mgban-mgban. Mgban sɔ'n, ɔ fi man bɛ muonun, nan Nyanmian yɛ ɔ'a yɔ yɛ sɔ ɔ. Kɔsɔ yɛ biala, be le anyɔndasɔɔ. ²¹ Afi, cian bie dede Nyanmian 'ba le mɔn'n fi tunmin'n m'ɔ le seɛi yɛ nun asa nun. ɔ 'man ɔ nyan yɛ ti maan yɛ mma'n-mɔ anunminnyanmun'n kan yɛ bie. ²² Nan kikaala dɛ, ye si yɛ fɔɔn ke mɔn'n kwalaa le kpɔnɔn, ese ɔ le fe ke balasua mɔ ɔ'a fɔ awɔle sɔ ɔ. ²³ Nɔn ke mɔn nun angɔnmun ala ɔ, nan yɛ muonun mɔ Nyanmian a fa yɛ Wawe nun a man yɛ ke acɛɛ m'ɔ li mɔa'n, ye le kpɔnɔn yɛ kunnun. Ye le nwɔnnde mele mɔ Nyanmian 'fa yɛ yɔ yɛ mma ɔ de yɛ ti kpa bɔkɔɔ'n. ²⁴ Y'a nyan yɛ ti lɔli, nan yɛ kpa bɔkɔɔ'n te wɔ yɛ nyunnun, ɔ ti anyɔndasɔɔ like. Anyɔndasɔɔ like mɔ bɛ nyɔn tua yɛ'n, ɔ ti man anyɔndasɔɔ like kɔn. Like mɔ be nwun yɛ'n, asɔ ɔ ti anyɔndasɔɔ like ɔ? ²⁵ Nan se ye le anyɔndasɔɔ wɔ like'n mɔ ye nnwon man yɛ nun anwon an, anun ye le si abɔtale ye nwɔnnde.

²⁶ Ye le man anwɔnsele fii, nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n yɛ ɔ bɔka yɛ ɔ. ɔ sanlɔn ke, ye nzi man like m'ɔ fata yɛ mɔ ye bisa wɔ yɛ asɔnɔn eyɔle nun anun ɔ. Nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n muonun yɛ ɔ yɔ yɛ ti asɔnɔn yɛ nun ɔ man yɛ ɔ. ²⁷ Yɛ Nyanmian m'ɔ si yɛ ahunɔn nun anun eyɔle'n kwalaaatin'n, ɔ si like mɔ Wawe'n le bisa ɔ. ɔ sanlɔn ke Wawe'n sele man menian mɔ be ti Nyanmian dɛ'n, ke Nyanmian muonun kulo yɛ'n.

²⁸ Nan ye si ke bɛ mɔ Nyanmian nyɔhye nin anun, ɔ'a fele be yɛ nwon, mɔ be kulo yɛ'n, yɛ kwalaa mɔ Nyanmian kɔ yɔ'n, ɔ ti kpa man bɛ. ²⁹ ɔ sanlɔn ke, menian mɔ Nyanmian lili mɔa hulɔli bɛ'n, ɔ lili mɔa ɔ yɔli ajɔnɔn ke ɔ 'man be kaci ke yɛ Wa'n. Anun yɛ Wa'n kaci bamuan baa anianman dɔn afian. ³⁰ Menian mɔ yɛ ti ɔ yɔli ajɔnɔn sɔ'n, ɔ'a fele be yɛ nwon. Bɛ mɔ ɔ'a fele bɛ yɛ nwon'n, ɔ'a man b'a kaci seseɔɔ wɔ yɛ nyunnun. Bɛ mɔ ɔ'a man b'a kaci seseɔɔ wɔ yɛ nyunnun'n, ese kɔsɔ ɔ'a wula bɛ anunminnyanmun.

Nyanmian ehulo'n ti kpili

³¹ Se o ti so a, anun nzu ejole die biegun ye ye 'kan o? Se Nyanmian wo ye afan an, nwan ye o kuala ye like yo o? ³² Nyanmian a nva man yi muonun yi Wa nun a nyo man abole, nan o'a yi yi o'a man wo ye kwalaa ye dunman nun. O ko yo se mo ngo fa man ninngwe kuala ngo buka yi Wa nun aso ngo man man ye o? ³³ Menian mo Nyanmian muonun a fele be yi nwon'n, nwan ye o 'tun be eswan o? Swanlan fiu. O sanln ke Nyanmian nwan be di bi. ³⁴ Anun nwan ye o 'kan ke be di fwo o? Swanlan fiu. O sanln ke Zozi Kilisi a wu. Ese o fi ewue nun o'a tinnge. O ti Nyanmian fama so o sele man ye. ³⁵ Ehulo mo Kilisi kulo ye'n, nwan swanlan die bobo ye o kuala ti ye afian o? Yale anaan, alwabo anaan, ahulowa anaan, ehoe anaan, ehian anaan, like esulo anaan ewue? ³⁶ Ehele Ejole'n le kan ke: *W3 dunman nun ati, cian biala ke ewue tua ye nun anun. Be yo ye ke mmwa mo be le ko a hun be o.* ³⁷ Nan kusu ehika kwalaa anun, Zozi m'o kulo ye'n dunman nun, ye di kunnunmun m'o tala so. ³⁸ Afi mun de mun di sakpa ke, ehulo'n mo Nyanmian a hulo ye'n, like fiu ngwala ndi man ye afian. Nan ewue o, nan ngwan o, nan nyanmiansu mmfwe'n-mo anaan anwunno elo tunmin ngacile mmiekun-mo o, nan ene mele nun o, nan mele'n m'o le ba a'n kusu o, ³⁹ nan anwunno elo ninngwe'n-mo o, nan asi ewa die'n-mo o, nan like fiu mo Nyanmian a bo nun o. O sanln ke, ehulo'n mo Nyanmian a hulo ye wo ye Mun Kilisi Zozi dunman nun'n, like fiu ngwala ndi man ye afian.

9

Izalaye ejole'n

¹ Ehika ati, ejole'n mo mun 'ba han'n ti ananhole, mun nni man ato. O sanln ke n di Kilisi die ye Wawe Nwannzan-nwannzan'n man mun nwun yi min ti anun ke ejole'n ti ananhole. ² Ejole so'n y'o le ke cian daa, alwabo kpili kpa non yale kan min. ³ O sanln ke, min nianman'n-mo mo mun non be ye ti anie kon'n, be kpa eyole dunman nun, se bobo Nyanmian bo min sasan mun non Kilisi ye afian ti a, mun kulo. ⁴ Afi be ti ye nan Zvakobu mo be fele yi Izalaye nun abosu menian. Nyanmian Kpili a fa be a yo yi mma, o non be y'o ti o. O non be a hyhye nyhye, o'a man be mala, o'a hele be ke be kp'n be so yi'n, ese o'a bo be anohuba. ⁵ Zufu'n-mo anan-mo: Abalahamon non Izaki non Zvakobu ye be woli be o. Kilisi m'o kacili yi nwon kulo swanlan be woli yi, m'o ti Nyanmian m'o tala like biala'n, o non be be ti anie kon. Nyila han Nyanmian cian daa. Amin.

⁶ Nan ke mun kan so mun kele ke ejole'n mo Nyanmian hanln nun a mgbn man so o. Afi Izalaye abosu menian'n-mo, nan be kwalaa ye be ti Izalaye amma kpa o. ⁷ Ye ye nan Abalahamon abosu menian'n-mo, nan be kwalaa ye be ti yi mma kpa o. O sanln ke Nyanmian Kpili seli Abalahamon ke: *Izaki aso ye min 'sin maan e di ata o.* ⁸ Yi bo y'o ke nan menian mo b'a wo be anwonnaan so awole'n ye be ti Nyanmian amma o. Nan be mo Nyanmian Kpili anohuba'n m'o bali nun anun ye b'a wo be'n, Abalahamon abosu menian kpa'n-mo anun. ⁹ O sanln ke Nyanmian Kpili anohuba'n m'o bali'n y'o le ke: *Mele ke ehika ju a, min 'sa min ba. Min sa min ba a, w3 yi Sala 'ba wo baa belenzua kon.*

¹⁰ E 'nwun nvadohon kon biegun. Anun ye nan Izaki non Elebeka le mma mmelenzua nnyuan. ¹¹ Anun bobo be woli man mma so'n-mo nan b'a bo bala kpa anaan bala ete'n, ese ke o ko yo nan menian'n-mo a nwun ke nan nyole'n-mo anwon ye Nyanmian man fele be yi nwon'n, nan yi muonun y'o fele menian'n-mo m'o kulo be nun o. ¹² Ehika ati, Nyanmian ko han ko hele Elebeka ke: *W3 mma nnyuan'n, nunhan kaan'n 'ba sie kpain'n.* ¹³ Ehele Ejole le kele ke: *M'an hulo Zvakobu m'an yaci Ezayu.*

¹⁴ Anun nzu ejole die ye ye 'kan o? Asu ye 'kan ke Nyanmian ti man sese o? Cete! ¹⁵ O sanln ke Nyanmian hanln heleli Moyizi ke: *Swanlan mo min kulo ke min nwun yi nwon anwunnvoe'n, min 'nwun yi nwon anwunnvoe sakpa!* ¹⁶ Nan ehi, o fi man swanlan muonun anaan yi tunmin'n, nan o fi Nyanmian muonun m'o nwun swanlan anwon anwunnvoe'n. ¹⁷ Ehele Ejole nun anun, Nyanmian le kan kele Ezipiti belemgbin'n ke: *Min kulo ke min fa w3 min kele min tunmin'n mo n ne yi'n min man man man kwalaa nwun min dunman'n, yi ti ye n ziele w3 belemgbin o.* ¹⁸ Yi ti, swanlan mo Nyanmian kulo ke o nwun yi nwon anwunnvoe'n ye o nwun yi nwon anwunnvoe o. Ye swanlan kusu m'o kulo ke o kete yi ahonln'n ye o kete yi o.

Nyanmian sikpe'n non yi anwunnvoe'n

¹⁹ Nan afi swanlan bie 'ba bisa min ke: "Se o ti so a, anun nzuke ati ye se menian'n-mo yo ete a, Nyanmian tua be yi nwon kale o? Ye like mo Nyanmian kulo ke o yo'n, nwan swanlan die ye o kuala o totua yi atin o?" ²⁰ O dasannin, e ti w3 die se mo Nyanmian kan ejole a, e kuala su yi akpolowa o? Talie'n mo be le af'a b'a nwon'n, asu o kuala o se swanlan'n mo o'a nwon yi'n ke: "Nzuke ati ye a nwon min sua o?" ²¹ Swanlan'n m'o nwon ninngwe'n, like biala m'o kulo ke o nwon'n y'o fa af'a'n nwon o. O kuala ke o fa af'a konmgba so'n o nwon ninngwe mgbakpa mo be nwon cian o non m'o ti asi asi die.

²² Ehi se Nyanmian kulo ke o yi yi sikpe'n kele o man be nwun yi tunmin'n m'ò le yi nun an, ye 'kan nzu ejòle? Afi bé m'ò yi sikpe nun a hyi bé m'ò di m'ò be wu'n, o'a si bé nwon abotale kpa. ²³ O'a yo yi so kosu o'a hele ye ke yi anunminnyanm'ò'n ti anyanbenwon kpili kpa man ye m'ò o'a nwun ye nwon anwunnvoe'n. O sanlin ke o sesielu ye daba daba ke ye tánlan yi anunminnyanm'ò'n so nun anun. ²⁴ Ehi ka ati, ye ti menian m'ò Nyanmian a fele ye yi nwon o. Nán ke ye Zufu'n-m'ò anun angonmun ala ye Nyanmian a fele ye yi nwon o, nan menian bu nga'n-m'ò kosu w'ò nun bie. ²⁵ Ejòle so'n ye Nyanmian hanlin w'ò kpòmanfue Oze kalata nun anun o. Yi nwan:

*Menian m'ò be ti man m'in menian'n,
mun 'ba fele bé m'in menian.*

*Màn m'ò m'an ngulo man yi'n,
mun 'ba fele yi m'in ehulo m'an.*

²⁶ Yé lika kosu m'ò be seli bé ke:

*'Emo ti man m'in menian'n,
ebele menian'n-m'ò, be 'ba fele bé
'Tiasifue Nyanmian amma.'*

²⁷ Kpòmanfue Ezayi kosu le kan Izalaye amma'n-m'ò anwon ejòle ke:

*Se Izalaye amma'n-m'ò svn dede
be yo ke jenvie nun anwan anyan'n b'òb'ò a,
menian kaan bie s'ò ala ye be 'nyan ngvan o.*

²⁸ O sanlin ke like m'ò Nyanmian Kpili nwan

*o 'yo yi asie nun asv'n,
o 'yo yi nde-nde kpa b'òk'ò.*

²⁹ E se ke Ezayi konm'gha'n lili m'ò hanlin yi daba'n, yi nwan:

*Se Tunminfue Nyanmian Kpili
a nyaci man ye b'òsv kaan an,
ahan ye kwalaa ye kosu ye b'òsv b'òli ke*

*Sodòm'ò amma'n-m'ò,
ahan ye kwalaa ye kacili ke*

Gom'ò amma'n-m'ò.

³⁰ Anun nzuke ejòle ye ye 'kan o? M'ò ye 'kan'n y'ò le ke menian m'ò be ti man Zufu, m'ò daba be nzi man ke be kpín be yo sese w'ò Nyanmian anyunnun'n, bé dedi nun a man b'a yo sese w'ò Nyanmian anyunnun. ³¹ Nan kosu Izalaye amma'n-m'ò muonun m'ò be le kpònd'ò mala kon m'ò kwalaa ke o man be yo sese w'ò Nyanmian anyunnun'n, b'a nnyan man mala so'n. ³² Anun nzuke ati o? O sanlin ke be m'ò ngb'ònd'ò man ke be nyan dedi nán b'a yo sese w'ò Nyanmian anyunnun. Be kulo ke be di junman kpa dede be man Nyanmian bu bé sese. B'a man bé ja a kpula eb'òe'n m'ò man menian'n-m'ò fin asi'n. ³³ Eb'òe so'n y'ò le Zozi. Eहेle Ejòle'n kan yi nwon ejòle ke:

*Emo n'ian, mun fa eb'òe kon
mun sie S'òv eb'òe,*

o man s'òvanlan aja kpula.

O ti eb'òta m'ò man s'òvanlan fin asi o.

*Nan s'òvanlan m'ò k'ò le yi k'ò li'n,
anyunnunguasi'e ngan man yi lé.*

10

¹ Anianman-m'ò, like m'ò mun kpònd'ò sele kpa, m'ò yi ti mun sele Nyanmian mun man Izalaye amma'n-m'ò'n y'ò le ke Nyanmian mán bé kwalaa be nyán ngvan. ² Mun di bé nwon adanzie ke be le anwònd'òde kpa w'ò Nyanmian junman nun elie nun anun. Nan kosu anwònd'òde so'n, be nzi man yi nwon ngele. ³ Be nzi man ke Nyanmian kpín yo maan menian'n-m'ò yo sese w'ò yi nyunnun'n. Bé muonun be kpe bé atin be kpònd'òde sese eyòle'n. ⁴ Nan kosu Kilisi a a o'a yo like kwalaa m'ò Moyizi mala'n kele'n. O man bé kwalaa m'ò be de yi be di'n yo sese w'ò Nyanmian anyunnun.

⁵ Ehi sese eyòle'n m'ò mala'n man s'òvanlan yo'n, Moyizi hanlin yi nwon ejòle ke: *S'òvanlan biala m'ò k'ò li mala nun asv'n, o 'nyan ngvan.* ⁶ Nan e 'nwun sese eyòle'n m'ò dedi'n kosu man s'òvanlan yo w'ò Nyanmian anyunnun nun anwon ejòle die'n. Bé nwan: *N'e kan yi w'ò w'ò ti anun ke: "Nwan ye o 'fu nyanmuans'ò elo o?"* (Yi bu y'ò le ke: nwan ye o 'man Kilisi ju asi o?) ⁷ E se n'e kan ke: *"Nwan ye o 'ju bonza nun anun elo o?"* (Yi bu y'ò le ke nwan ye o man Kilisi fi ewue nun tinng'e o?) ⁸ Eहेle Ejòle'n nwan nze? Yi nwan: *Ejòle'n w'ò w'ò nwon eb'òe ala, o w'ò w'ò n'òvan, ese o w'ò w'ò ti anun.* Ejòle so'n y'ò le dedi ejòle'n m'ò ye kan ye kele menian'n-m'ò. ⁹ E se e kpaci nun e kan yi menian'n-m'ò kwalaa anyunnun ke: *"Kilisi ti ye Mun,"* ese se e de di w'ò ahonlin nun anun ke Nyanmian man o fi ewue nun o'a tinng'e a, e 'nyan ngvan. ¹⁰ O sanlin ke se e de di w'ò ahonlin

nun anun an yê Nyanmian Kpili man ε yô sese ε. Ese se ε kan ke Kilisi ti wô Mun an, Nyanmian man ε nyan ngwan. ¹¹ Afi Ehele Ejôle'n nwan: *Swanlan biala m'ô kô le yí kô li'n, anyunmunguasie ngan man yí lé.* ¹² Ehika ati, mgbaci mgbacie fí kón nnôn man Zufu'n-mô nun bé mō be ti man Zufu nun afian. O sanlun ke bé kwalaa, bé Mun'n ti kun. Yí yê ε yila bé kwalaa mō be sun be fele yí nun asu ε. ¹³ Afi Ehele Ejôle'n nwan: *Swanlan biala m'ô kô sun kô fele yé Min'n, o' nyan ngwan.*

¹⁴ Anun ε 'yô se nán b'a sun b'a fele swanlan'n mō b'a nne man yí b'a nni man'n? Ese ε 'yô se nán b'a le yí b'a li, mō b'a ngan man yí nwôn ejôle b'a ngele man bé'n? Yé se swanlan a ngan man yí nwôn ejôle a ngele man bé a, ε 'yô se nán b'a ti? ¹⁵ Se b'a nyi man ejôle sô nun anwôn menian an, ε 'yô se nán b'a han? Ehele Ejôle'n nwan: *É nwun bé mō be kan Ejôlekpa'n ke be le ba a, anin ε yô enyinnun.*

¹⁶ Nan kusô, bé kwalaa b'a nne man Ejôlekpa'n b'a nni man. Ehika ati yê Ezayi hanlun ke: *Yé Min, Ejôlekpa'n mō ye bôli ye heleli menian'n-mô'n, nwan y'ô leli lili ε?* ¹⁷ Ehika ati, Nyanmian Anwan Ejôle nun etie y'ô man be nyan dedi ε. Ejôle sô'n kusô y'ô le Kilisi Anwan Ejôle'n.

¹⁸ Nan mun bisa ke: "Asu b'a ndi man Ejôlekpa sô nun ε?" Be tli yí kpa! O sanlun ke Ehele Ejôle'n le kan ke:

*Be tli bé mō be bô Ejôlekpa nun anin
asie'n lika kwalaaatin.*

*Bé nwan ejôle nun a fa
mân'n lika kwalaaatin.*

¹⁹ Mun bisa biekun ke: "Asu Izalaye amma'n-mô a ndi man ε?" Be tli. Afi Moyizi lili mua hanlun ke Nyanmian nwan:

*Mân mō emô mmu man bé like fí'n,
mun 'ba man emô fa bé nwôn ekpô.*

*Bé mō emô bu bé ke be nzi man ngele'n,
mun 'ba man emô anyin bulô bé nwôn.*

²⁰ Ezayi kusô nyanlun anwônsele hanlun ke Nyanmian nwan:

*Menian mō be le mgbônnde man mín'n,
bé yé b'a nwun mín ε.*

*Bé mō b'a mgbônnde man like fí mín elô'n,
bé yé m'an yí mín nwôn m'an hele bé ε.*

²¹ Nan Izalaye amma'n-mô die, ε 'nwun bé nwôn ejôle m'ô hanlun'n. Yí nwan:

*Cian daa mun tetele mín sa nun
mín man mân kôn.*

*Mân sô'n ti anzvselefe
nôn menian mō be kpali
mín nwan ejôle nun abv mân.*

11

Nyanmian yacili man Izalaye amaa'n-mô tli man

¹ Nan afi mun bisa ke: "Asu Nyanmian Kpili a yaci yí menian'n-mô a tu ε?" Cece! O sanlun ke mín bôbô muonun n di Izalaye swanlan. N di Abalahamôn abusô swanlan. N vi Binnzôamun abusuan nun anun. ² Menian mō Nyanmian lili mua ε falí bé'n, ε yacili man bé tli man. Emô si ke Ehele Ejôle nun anun, kpômanfôe Eli le kan Izalaye amma'n-mô anwôn ejôle ε kele Nyanmian ke: ³ *Yé Min, b'a hun wô mgbômanfôe'n-mô kwalaaatin. B'a bubu wô afôle mvôia'n-mô. J'a ha mín ngvnnun cein. Ese be le kponnde mín kusô be kun mín.* ⁴ Nan mō Eli hanlun sô'n, nzu mmua die yê Nyanmian bualí yí ε? Nyanmian nwan: *M'an kpa mín menian akpu nsô man ste. Bé die, b'a ngvô man Baali anyunnun fí b'a nzô man yí* ⁵ Ene mele ehi anun kusô, ke ε ti yí nun ala anun. Menian kaan'n mō Nyanmian a nwun bé nwôn anwunnvôe ε'a yí bé'n, be wô ebéle. ⁶ Nán ke junman mō b'a li ati yê Nyanmian a yí bé ε. Nan anwunnvôe yê Nyanmian a nwun bé ε. Se ε ti man sô a, ahan be ngan man ke Nyanmian a nwun bé nwôn anwunnvôe.

⁷ Nan se ε ti sô a, anun nzu ejôle die yê ye 'kan ε? Like mō Izalaye menian'n-mô le kponnde'n, b'a nnyan man yí. Nan menian mō Nyanmian falí bé nun ala yê be nyanlun yí ε. Bé bu nga'n, be nguala be ndi man ejôle bu, b'a solô. ⁸ Ke Ehele Ejôle'n kele'n, yí nwan:

*Nyanmian a man b'a solô.
J'a man bé nyin a sin*

*ese ε'a man bé nzô a ti dede
ε'a ju ene.*

⁹ Belemgbin *Davidi kusô nwan:

*Man bé fêti afe fê'n mō be di'n
káci ngaa, ε káci dada ε hyí bé,
ε mân be tó así nán be pínnin bé.*

*10 Man bé nyin'n sín,
nán b'a nnwun man asi,
man bé hólv so cian daa.*

Bé mɔ be ti man Zufu nun ati ele'n

11 Nan afi mun bisa ke: “Asɔ Zufu'n-mɔ asi etɔ mɔ b'a tɔ'n, be 'ka ebele ɔ?” Cece! Nan bé asi etɔ'n mɔ b'a tɔ'n y'ɔ man menian bɔ nga'n-mɔ a nyan bé ti ɔ. Menian bɔ nga'n-mɔ ati mɔ b'a nyan y'in, ɔ man Zufu'n-mɔ a fa bé nwɔn ekpɔ. 12 Se Zufu'n-mɔ asi mɔ b'a tɔ nun a man mân nun anyan yí nwɔn, ese se Zufu'n-mɔ asi ebɔ nun a man bé mɔ be ti man Zufu nun a nyan bé nwɔn an, bé ejasɔe diɛ mɔ be 'ba jasɔ kpa bákɔɔ'n, ɔ ti man nzemunde!

Olivo baka nun anwɔn anyinnɔdala'n

13 Nan afi sian diɛ, mun kan mun kele emɔ mɔ be ti man Zufu'n ke bé mɔ be ti man Zufu'n, bé bɔfue'n y'ɔ le mín. Yí ti ke n gbɔn n di y'in, mun di junman'n mɔ mun di nun anwɔn fe kpa. 14 Mun de mun di ke junman so'n mɔ mun di'n, ɔ 'ba wula bé mɔ mun non bé ye ti anie kɔn nun akpue maan bé mmie-mɔ nyan bé ti. 15 Afi se bé ahanmian esie mɔ b'a sie bé nun a man mân'n non Nyanmian bé afian a se a, se Nyanmian sa fa bé biekun an, nzu ejɔle diɛ yê ɔ 'ba ɔ? ɔ 'yɔ ke menian mɔ be fi ewue nun b'a tinnge! 16 Se be fa *bele nun alimɔa mma'n mɔ be kɔ ti'n be yɔ fali be tɔn kpaun be man Nyanmian an, yí bɔ nga'n kwalaa m'ɔ ka'n kɔsɔ ti yí diɛ. Ese se be fa baka nun abɔ ndian'n be man Nyanmian an, yí sa mma'n-mɔ kɔsɔ ti yí diɛ.

17 Izalayɛ amma'n-mɔ ti ke *olivo baka mɔ b'a lua mɔ b'a kpikpe yí sa mma'n-mɔ bie b'a gua ɔ. Wó mɔ ɛ ti man Zufu'n, ɛ ti ke ebolo olivo baka mɔ b'a kpe yí sa baa'n kɔn b'a sie mɔ b'a lua nun asɔ ɔ. Sian diɛ, olivo baka'n mɔ b'a lua'n, yí ndian'n-mɔ cɔn nzuɛ be man wó bie. 18 Ehika ati, n'ɛ bu wó nwɔn ke ɛ ti kpa tala olivo baka'n mɔ b'a lua nun asa mma'n mɔ b'a kpe b'a gua'n. ɔ yɔ se mɔ ɛ kwalaa ke ɛ tu wó nwɔn ɔ? Nán wó yê ɛ le ndian nun ɔ, nan ndian'n lili yê ɔ le wó ɔ.

19 Bie sɔa a, ɛ 'ba han ke: “Nan b'a kpikpe baka nun asa amma so'n-mɔ maan m'an fa bé lika'n.” 20 Se ɛ kan sɔ a, ɔ ti fɔ́n. ɔ sanlɔn ke dedi'n mɔ b'a nnyan man y'in, yí ti yê ɔ man b'a kpikpe bé b'a gua ɔ. Wó kɔsɔ wó dedi'n mɔ a nyan y'in, yí ti y'ɔ man b'a fa wó b'a sie bé bɔsɔ nun ɔ. Nan kɔsɔ nian wó nwɔn kpa, n'ɛ tu wó nwɔn! Se ɛ nwun Nyanmian an, sulo yí. 21 ɔ sanlɔn ke, se Nyanmian a yaci Zufu'n-mɔ muonun mɔ be ti ke olivo baka'n mɔ ɔ'a lua nun ɔ'a tɔ a, nán wó mɔ ɛ ti ke ebolo olivo baka'n yê ɔ ngo yaci man wó ngo tɔ man ɔ.

22 Ehika ati, nwun yí ke Nyanmian ti kpa ese ɔ yɔ si. ɔ kpe bé mɔ b'a tɔ asi nun ati sele. Nan wó diɛ, ɔ'a nwun wó nwɔn anwunnvoe. Nan kɔsɔ, ɔ fata ke ɛ non Nyanmian be tanlan kanlanman. Se ɔ'a nyɔ man sɔ a, ɔ 'kpe wó kɔsɔ ɔ tɔ ke baka nun asa baa'n. 23 Yê se Zufu'n-mɔ kɔsɔ yaci bé anzɔsele nun an, be sa 'kan bé lika daba'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian le tunmin, ɔ kwalaa ke ɔ fa bé ɔ sie bé lika daba'n biekun. 24 Wó mɔ ɛ ti man Zufu'n, ebolo olivo baka nun asa baa'n y'ɔ le wó. B'a kpe wó b'a sie olivo baka'n mɔ b'a lua nun asa baa nun abɔsɔ. olivo baka so'n mɔ b'a lua nun asa mma'n-mɔ y'ɔ le Zufu'n-mɔ. Ehika ati, se be 'fa bé be sie bé bɔsɔ'n biekun an, ɔ nyɔ man si fíi sɔa.

Izalayɛ amma'n-mɔ 'ba nyan bé ti

25 Ehi, anianman-mɔ, ke ɔ kɔ yɔ nán emɔ a mmu man bé nwɔn bengelefɔe'n, yí ti, mun kulo ke mun kan ananhɔle nvalie nun ejɔle kɔn mun kele emɔ. Ejɔle so'n, y'ɔ le ke Izalayɛ amma'n-mɔ ebue ndi man ejɔle kón. Be ndi man ejɔle dede ɔ 'ju mele mɔ bé mɔ be ti man Zufu'n kwalaaatin kɔ nyan bé ti'n. 26 Ke Izalayɛ amma'n-mɔ kwalaaatin 'kpɔn nyan bé ti nun anin. ɔ sanlɔn ke Ehele Ejɔle'n nwan:

*Ngvandefɔe'n fi *Sivn ɔ 'ba a.
Zvakɔbɔ abɔsɔ menian'n-mɔ nyɔle'n
mɔ ɔ nzɔ man Nyanmian anyin'n,
ɔ 'ba nunnun yí kwalaa abɔsɔ.*

*27 Mele mɔ mun 'ba fa bé ete'n-mɔ
mun ce bé'n,*

nyihye mɔ mun non bé ye 'hyihye nun anin.

28 Ejɔlekpɔ'n mɔ Zufu'n-mɔ a nne a nni man'n, se ye le nian yí kpa a, ye nwun yí ke emɔ kpa eyɔle dunman nun, Nyanmian a kaci bé kpɔfɔe. Nan kɔsɔ se ye le nian menian mɔ Nyanmian a yí bé nun an, anin be ti menian mɔ bé nan-mɔ dunman nun, Nyanmian kulo bé. 29 ɔ sanlɔn ke Nyanmian diɛ, like m'ɔ kɔ fa kɔ man soanlan'n, anin ɔ'a fa ɔ'a man. Yê menian m'ɔ kɔ fɛle bé yí nwɔn'n, ɔ ngaci man yí nzin ɔ nzi man bé. 30 Daba, emɔ anyin a nzɔ man Nyanmian. Nan sian diɛ, Nyanmian a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe. Afi Zufu'n-mɔ anyin a nzɔ man yí. 31 Kikaala, bé nyun m'ɔ nzɔ man Nyanmian nun a man ɔ'a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe. Nan ɔ 'ba nwun bé kɔsɔ bé nwɔn anwunnvoe. 32 Kikaala bé nyun m'ɔ nzɔ man Nyanmian nun a man menian'n-mɔ kwalaa a yɔ anzɔsele mma, nán ɔ'a nwun bé kwalaa bé nwɔn anwunnvoe.

Nyanmian ti kpili sakpa

³³ Nyanmian anyanbenwɔn'n ti kpili o! Yí ngele non yí ninng'e'n m'ɔ sɪ nɪn abɔ hɔhɪ! Nyanmian ajɔnlun m'ɔ kɔ fa'n, nwan yɛ ɔ kɔala ɔ nwan yí nzin ɔ? Yí atin m'ɔ kɔ kpe'n-mɔ, nwan yɛ ɔ kɔala ti yí bu ɔ? ³⁴ Afɪ Eहेले Eजले'n le kan ke:

Nwan yɛ ɔ si Nyanmian ajɔnlun nun ɔ?

Nwan yɛ ɔ kɔala ɔ tu yí fɔ ɔ?

³⁵ *Nwan yɛ ɔ lili mɔa ɔ manlin Nyanmian like*

nán Nyanmian kɔsɔ a man yí bie ɔ?

³⁶ Ninng'e kɔalaa fi Nyanmian ɛlo, yí yɛ ɔ man ninng'e wɔ mân nun anun ɔ, yí kɔalaa ti yí die. Anunminnyanmɔn hán Nyanmian cian daa! Amun.

12

Emɔ fá bé nwɔn be bó afɔlie be mán Nyanmian

¹ Eɦka atɪ, anianman-mɔ, kemɔ Nyanmian a nwan yɛ nwɔn anwunnvoe sɔa'n, mun 'sele emɔ mun bɔtu bé ke emɔ muonun fá bé nwɔn be bó afɔlie be mán Nyanmian kpa bɔkɔɔ. Afɔlie m'ɔ ti nwanzan-nwanzan m'ɔ sɔ Nyanmian anyun nun anun. Se emɔ yɔ yí sɔ a, emɔ asɔnɪn eyɔle 'yɔ faun. ² Emɔ nán be nian eyuadɪ nun anun menian'n-mɔ abalabɔ ete ete'n-mɔ asɔ be yɔ bie. Nan emɔ fá bé nwɔn be mán Nyanmian maan ɔ káci emɔ ajɔnlun'n kpa bɔkɔɔ. Ebele nun anun yɛ emɔ 'ba hɔala be nwan like mɔ Nyanmian kulo ɔ, like m'ɔ ti kpa, like m'ɔ sɔ yí nyin, mɔ ɛse ɔ ti kanlanman kpa.

³ Anwunnvoe kpili'n mɔ Nyanmian a nwan mɪn nun ati, mun kan mɪn kele emɔ anun kɔn biala ke n'ɔ bu yí nwɔn kpa sɔnman maan ɔ bu sɔ, nan ɔ yɔ melehɔandi, ɔ nían yí dedi'n mɔ Nyanmian a fa a man yí nun anwɔn ɔ bú amanmuo m'ɔ se fata'n. ⁴ ɔ sanlin ke sɔanlan baka'n, akpɔle akpɔle dɔɔn wɔ nun. Nan kɔsɔ, nunhan kɔn biala le yí junman m'ɔ di ɔ. ⁵ Yí kɔnmgha nun ala, kannze ye sɔnlun bɔbɔ a, yɛ kɔalaa ye non Kilisi y'a kaci sɔanlan munmuan kɔn. Yɛ kɔalaa kɔsɔ y'a yɔ kɔn ke anwɔnnaan nun akpɔle akpɔle'n-mɔ. ⁶ Nyanmian a hye yɛ nun kɔn biala acɛdie ngacile ngacile. Acɛdie sɔ'n ti tunmin mɔ ye fa ye di Nyanmian junman'n. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ fa ejɔle kɔ wula yí nwan ke ɔ hán'n, ɔ nían yí dedi nun anwɔn ɔ hán. ⁷ Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí ɛsɔe acɛdie ke ɔ sɔ yí manngɔn'n-mɔ'n, ɔ sɔ bé. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí like eहेले acɛdie ke ɔ héhele yí manngɔn'n-mɔ ninng'e'n, ɔ héhele bé. ⁸ Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí anwɔnsele ewowula acɛdie ke ɔ wówula yí manngɔn'n-mɔ anwɔnsele'n, ɔ wówula bé. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí afian acɛdie ke ɔ sɔ yí manngɔn'n-mɔ afian'n, ɔ yí yí kunnun kpa ɔ sɔ bé afian. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí sɔanlan sɔ enian acɛdie ke ɔ nían yí manngɔn'n-mɔ asɔ'n, ɔ tí yí nyin ɔ nían bé sɔ kpa. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí ebɔka acɛdie ke ɔ bóka yalefɔe'n-mɔ, ɔ lí fe ɔ bóka bé.

Emɔ húlo bé manngɔn'n-mɔ

⁹ Nán be kulo bé manngɔn'n-mɔ bé je sɔ mgban. Emɔ kpɔ ete'n. Emɔ mán ye eyɔle'n hían bé kpa. ¹⁰ Emɔ húlo bé nwɔn kpa ke anianman-mɔ kulo bé nwɔn'n. Emɔ nwan emɔ amanngɔn'n-mɔ a, emɔ anwɔn té bé be bú bé. ¹¹ Nán be yɔ efɔan, nan emɔ yɔ juejue. Emɔ fá anwɔndele be lí yɛ Min junman'n. ¹² Emɔ lí anyɪndasɔe'n mɔ emɔ le yí nun anwɔn fe. Amannɪnhunlun nun anun, emɔ sí abɔtale. Emɔ mían bé bu kpa be séle. ¹³ Emɔ bóka asɔnɪn nun anun anianman'n-mɔ mɔ be wɔ emian nun anun'n. Yɛ menian mɔ be kɔ a emɔ awulo'n, emɔ sɔ bé nun kanlanman.

¹⁴ Menian mɔ be le kele emɔ ahulɔwa'n, emɔ séle Nyanmian ke ɔ yéyila bé sɔ. Nán be bɔ bé sasan, nan be séle Nyanmian be mán bé. ¹⁵ Bé mɔ be le di ndutue'n, emɔ non bé lí. Bé mɔ be le sun'n, emɔ non bé sɪn. ¹⁶ Emɔ non emɔ amanngɔn'n-mɔ tánlan kanlanman. Nán be tu bé nwɔn, nan be sɔ junman nganngan mɔ be kɔ fa be kɔ man emɔ nun anun. Nán be nian bé nwɔn be bu bé nwɔn ke be sɪ ngele be tala bé manngɔn'n-mɔ.

¹⁷ Nán be fa ete be tua ete'n kale. Nan emɔ kpɔnnde atin be yɔ menian'n-mɔ kɔalaa ye. ¹⁸ Se emɔ kɔala ke be sin atin ngacile biala asɔ a, emɔ sɪn sɔ be non menian'n-mɔ kɔalaa be tánlan wɔ anzɔnɔnɔ nun.

¹⁹ Anianman ehulo mma, emɔ muonun nán be de bé ti alɔman. Nan emɔ yáci bé ejɔle'n be mán Nyanmian. ɔ sanlin ke b'a hele wɔ Eहेले Eजले nun anun ke Nyanmian nwan: *Mɪn yɛ min de emɔ ati alɔman ɔ. Mɪn yɛ min 'tua bé nyɔlie nun anwɔn kala ɔ.* ²⁰ ɛse ɔ le kan yí biekan ke:

Se eɦe le kun sɔanlan m'ɔ kpɔ wɔ nuan an,

man yí like lí.

Se nzuhoe le kun yí a,

man yí nzue nɔn.

ɔ sanlin ke mɔ ɛ le yɔ yí sɔ'n,

ɔ ti ke sɪn

yɛ ɛ le kpɔnmghɔ gua yí ti nun asɔ ɔ.

²¹ N'ɛ man ete nun asa kɔala wɔ, nan yɔ ye di ete nun asɔ kunnunmun.

13

Mgbain'n-mo mo be sie man'n

¹ Svanlan biala bébele yí nwon asi o man mgbain'n-mo mo be sie man'n. O sanlin ke kpain fíi nnon man ebele mo nán Nyanmian yé o'a sie yí o. Bé mo be ti man nun asi mgbain'n-mo kwalaa, Nyanmian yé o'a sie bé ebele o. ² Ehika ati, svanlan m'ò ko jasw mân mgbain'n-mo akomun anun'n, anun Nyanmian yé svanlan so nun a jasw yí komun anun o. Yé menian kosw mo be yo ninngé sua-mo'n, anun be le hyohyoun ndee ebua be to bé nwon. ³ Menian mo be bo bala kpa'n, be nzulo man mân mgbain'n-mo. Nan bé mo be bo bala ete'n yé be sulo mân mgbain'n-mo o. E ngulo man ke e sulo mân mgbain'n-mo, anun bo bala kpa, nan bé kosw be 'ba yi wó aye. ⁴ O sanlin ke be di Nyanmian junman be buka wó maan e bo bala kpa. Nan se e yo ete a, sulo bé. O sanlin ke nán mgbain' ati yé Nyanmian a sie bé ebele o. Nyanmian a sie bé ebele ke be lé aloman, be túa bé mo be yo ete nun anwon kale. ⁵ Ehika ati, o ti kpa ke be bébele be nwon asi be man bé mo be sie man'n. Nán ke esulo mo ye sulo ke be ko tua yé yí nwon kale ti ala o, nan o ti like mo yé ajonlun'n man yé ke ye yó o.

⁶ Ehika ati kosw yé emo totua ajule nun o. O sanlin ke bé mo yé emo totua ajule'n man bé'n, Nyanmian yé o'a sie bé ebele ke be tí bé nyan be lí junman so nun o. ⁷ Ehika ati, bé kwalaa mo emo tua bé kale'n, emo túa be man bé. Ajule mo awaa ko titi ko man emo'n, emo totua. Svanlan m'ò fata ke emo man yí anyunnzo'n, emo man yí anyunnzo. Svanlan m'ò di ke emo yi yí aye'n, emo yí yí aye.

Emo húlo bé nwon

⁸ Nán be tua svanlan fíi kale, nan emo húlo bé nwon. O sanlin ke svanlan m'ò kulo yí manngon-mo'n, anun o'a li mala nun asw bokoo. ⁹ Afi mala'n kan ke: *N'e tun ajaa, n'e wua like, n'e man wó nyin bulu abie like.* Mala ehu-mo non yí bu nga'n, yí bu'n kwalaa wo ejole kpole ehu anun: *Kulo wó manngon ke wó muonun wó nwon.* ¹⁰ Svanlan m'ò kulo svanlan'n, o nyo man yí manngon ete. Ehika ati, svanlan m'ò kulo svanlan'n, anun o'a li mala nun asw bokoo.

Kilisi ewale cian nun a ju

¹¹ Ehika kwalaa mo m'an bubu m'an hele emo'n, emo lí so. Afi emo si mele'n mo ye wo nun'n. Yí ti, temon nun a ju m'ò di ke emo fi bé nafele nun anun be tinngé o. O sanlin ke, kikaala die, yé ti ele nun a suan yé nwon kokoo o'a tala mele mo ye leli Ejolekpa'n ye lili fesin. ¹² Alie sanlin a hye, alie'n ka kaan cin. Bé man ye yáci awosin nun nyolie ete ete'n-mo mo ye yo'n ye gúa, nán ye fá jawe nun eloe ninngé'n-mo mo be fa be kon'n ye sie yé nwon. ¹³ Be man ye nánni fónn ke menian mo be nánni jawe nun o. Ninngé ke alie mo be di maan o fu bé ebue so, nzan anan, ajaa etwan non mgbain' mgbain' eyole, butule elie non bé nwon ekpo efa, ye yáci ehika-mo kwalaa ye gúa. ¹⁴ Emo ati káci ke Zozi Kilisi m'ò ti yé Mun nun a man b'a wo emo awole fofole. Ehika ati, nán be yaci bé nwon be man ete anwonnaan'n yo ninngé ete ete'n-mo m'ò kulo'n kón.

14

Emo nán be kan svanlan anwon ejole ete

¹ Svanlan mo yí dedi'n tinlin man'n, emo só yí nun. Ke o kpun jonlun'n, se o non emo die'n ti man kon an, nán be kan yí nwon ejole ete. ² Svanlan bie nian an, o kwalaa ninngé kwalaa di. Bie kosw mo yí dedi'n tinlin man'n, nyá nyá ala yé o di o. ³ Nunhan m'ò kwalaa ninngé kwalaa di'n, n'ò bu yí nwon ke o ti kpa tala svanlan m'ò di nyá nyá'n. M'ò di nyá nyá'n kosw n'ò kan m'ò kwalaa ninngé kwalaa di nun anwon ejole ete. ⁴ E ti wó die se mo e bu abie akwa'n ndee o? Se o jinlan yí ja nun o, se o 'to asi o, yí Mun nun ejole o. O jinlan yí ja nun kpunndiin. O sanlin ke yé Mun le tunmun o kwalaa o man o jinlan yí ja nun.

⁵ Svanlan'n bie jonlun' ke cian'n bie ti kpa tala bie. Bie kosw nian an, cian'n-mo kwalaa ti kon. Man svanlan kon biala nwún yí wo yí ajonlun nun ke m'ò le yo'n ti kpa. ⁶ Svanlan m'ò yi cian sie'n, o yi sie o wula yé Mun anunminnyanmon. Svanlan kosw m'ò di ninngé kwalaa'n, o di o wula yé Mun anunminnyanmon. O sanlin ke, se o 'di a, o da yé Mun asi. M'ò di nyá nyá'n kosw, o yo yí so o wula yé Mun anunminnyanmon ese o da yí asi. ⁷ Afi ye nun bie fíi nni man yí ti anwon. Yé svanlan fíi kosw nwu man yí ti anwon ewue. ⁸ Se ye ti asi a, ye ti yé man yé Mun. Se ye wu kosw a, ye wu ye man yé Mun. O man se ye ti asi o, se ye wu o, ye wo yé Mun asa nun. ⁹ O sanlin ke Kilisi a wu a tinngé. O'a káci anyunwoswe mma non ewue mma Amin. ¹⁰ Nan wó, o yo se mo e le bua wó nianman'n ndee o? Nzuke ati yé e bu wó nwon kpa e tala wó nianman nun o? Yé kwalaa ye 'fite Nyanmian anyunnun o bua yé ndee. ¹¹ O sanlin ke Ehéle Ejole'n le keke ke yé Mun nwan:

N di asi,

menian'n-mo kwalaa 'ba kotv min nyunnun.

Ese biala 'ba wula Nyanmian anunminnyanmon.

12 Ǿ man yé nun kŏn biala 'ba bu yí junman'n m'ŏ lili nun anwŏn mgbŏnndan Ǿ kele Nyanmian.

Like m'ŏ man sŏanlan yŏ ete'n, emŏ nán be yŏ

13 Eħika ati, nán be man ye bua ye nwŏn nde. Nan ye yŏ ajŏnlun ye yáci like mŏ ye yŏ a, Ǿ kŏala ke Ǿ man yé nianman nun aja kpula, anaan Ǿ tŏ ete nun anun'n. 14 Mún sɪ, ese mun de mun di wŏ yé Mún Zŏi dunman nun ke like mŏ be di fíi ngua man sŏanlan anwŏn efian gua. Sŏanlan m'ŏ de di ke Ǿ gua bé nwŏn efian'n, anun Ǿ gua bé nwŏn efian man yí ngŏnmún.

15 Se like mŏ e le di'n man albabŏ kan wŏ nianman an, anun e nnanndi man ehulo nun kŏn. Alie dunman nun, n'e man wŏ nianman'n mŏ yí ti yé Kilisi wuli'n minlin. 16 Eħika ati, like m'ŏ ti kpa man emŏ'n, nán be yŏ maan be kan yí nwŏn ejŏle ete. 17 Ǿ sanlun ke Nyanmian Belemgbin Mán'n, Ǿ ti man alie anaan nzan ejŏle. Nan Ǿ ti amanmuo sese ebue Ǿ non albacici Ǿ non fe elie m'ŏ Wawe Nwanzan-nwanzan'n man Ǿ. 18 Sŏanlan m'ŏ di Kilisi junman'n sŏa'n, Ǿ sŏ Nyanmian anyun, ese menian'n-mŏ kŏalaa fŏa yí.

19 Eħika ati, be mán ye yŏ like mŏ ye yŏ a, Ǿ man anzŏnunjŏ ba, ese ye kŏala ye fa ye wowula ye nwŏn anwŏnsele wŏ dedi nun anun'n. 20 N'e fa alie ejŏle e seci Nyanmian junman'n. Ǿ ti ananhŏle ke like kŏalaa mŏ be di'n ti kpa. Nan kŏsu, like mŏ e di a, Ǿ kŏala ke Ǿ man wŏ nianman bie tŏ ete nun anun'n, n'e di. 21 M'ŏ ti kpa'n y'ŏ le ke nán be di naan, nán be non nzan anaan like biala mŏ e yŏ a, Ǿ kŏala ke Ǿ man wŏ nianman bie tŏ ete nun anun'n, n'e yŏ. 22 Wŏ dedi'n mŏ e le yí'n, man Ǿ há wŏ non Nyanmian bé afian. Nyila hán sŏanlan m'ŏ nzulo man like m'ŏ le yŏ nun anzin'n! 23 Nan sŏanlan m'ŏ di like a, Ǿ sulo yí nzin'n, se Ǿ di a, anun Nyanmian a bu yí fŏŏ. Ǿ sanlun ke anun Ǿ'a nnyan man dedi. Like biala kŏsu mŏ dedi non man nun'n, anun Ǿ ti ete.

15

Be bŏka bé mŏ bé dedi'n tinlin man'n

1 Eħika ati, yé mŏ yé dedi nun a tin'n, be mán ye bŏka bé mŏ bé dedi'n tinlin man'n. Ǿ nvata man ke ye tanlan ye yŏ like mŏ yé muonun yé kunnun kulo Ǿ. 2 Ǿ di ke ye kpŏnnde like m'ŏ ti kpa man ye manngŏn'n-mŏ, like mŏ ye yŏ a, bé kunnun jŏ yí nwŏn maan bé dedi die'n kŏ yí nyunnun'n. 3 Ǿ sanlun ke mŏ Kilisi wali'n, Ǿ'a nyŏ man like mŏ yí muonun Ǿ kulo Ǿ. Nan ke Eħele Ejŏle'n le kele'n, yí nwan: *Wŏ nzoba mŏ be kpeli wŏ'n, yí kŏalaa gua mín sv.* 4 Yí kŏalaa mŏ b'a hele wŏ Eħele Ejŏle nun anun'n, be heleli yí daba ke be 'fa be kele ye ngele. Yí die anun ye si abutale ye nwun yí ke Eħele Ejŏle'n cici yé lba Ǿ man ye nyan anyundasŏe.

5 Nyanmian m'ŏ wowula sŏanlan anwŏnsele Ǿ cici yí lba, ese Ǿ man be si abutale'n, Ǿ mán emŏ ajŏnlun yŏ kŏn ke Zŏi Kilisi le kpŏnnde yí'n, 6 nán emŏ kŏalaa anŏan a yŏ kŏn b'a yí yé Sɪ Nyanmian Kpili m'ŏ ti yé Mún Zŏi Kilisi Asɪ nun aye.

Ejŏlekpa'n ti mán mán'n kŏalaa die

7 Eħika ati, emŏ sŏ bé nwŏn nun kanlanman ke Kilisi solɪ emŏ nun'n. Emŏ yŏ yí sŏ be wúla Nyanmian anunminnyanmŏn. 8 Nan mun kan mun kele emŏ ke, Kilisi kacili Zufu'n-mŏ akŏa. Ǿ yŏli like'n mŏ Nyanmian nwan Ǿ 'yŏ man bé nan-mŏ'n. Ǿ man be nwunlin yí ke Nyanmian ti ananhŏlefŏe. 9 Ese Kilisi ewale m'ŏ wali'n, Ǿ'a man bé mŏ be ti man Zufu nun a yí Nyanmian aye, Ǿ sanlun ke Nyanmian ti kpa. Eħele Ejŏle'n nwan:

Eħika ati, mún 'kannvŏ wŏ

bé mŏ be ti man Zufu nun afian.

Mún 'tŏ ejue mún wula wŏ anunminnyanmŏn.

10 Ese Eħele Ejŏle'n le kan ke:

Emŏ mán nga'n, emŏ non Nyanmian menian'n-mŏ lí fe!

11 Ese Ǿ le kan yí biekan ke:

Emŏ mán nin anun menian'n-mŏ kŏalaatin,

emŏ wúla yé Mún anunminnyanmŏn,

emŏ menian'n-mŏ kŏalaatin kánvŏ yí!

12 Ezayi kŏsu le kan ke:

Be 'ba wŏ Izayi abŏsv sŏanlan kŏn.

Ǿ 'ba jasv Ǿ sie menian'n-mŏ.

Bé kŏalaa be 'ba susu bé ti be gua yí sv.

13 Nyanmian m'ŏ man sŏanlan nyan anyundasŏe'n, Ǿ mán emŏ nyán fe elie Ǿ non albacicie kpa bŏkŏŏ wŏ dedi nun anun. Ese Wawe Nwanzan-nwanzan'n tunmin nun, emŏ nyán anyundasŏe'n mŏlŏsvŏe.

Pŏlv junman'n

14 Anianman-mŏ, mín muonun, mún de mún di ke emŏ die, ye eyŏle ajŏnlun wŏ emŏ nun kpa. Ese ninngge m'ŏ se fata'n, emŏ sɪ yí kŏalaa, emŏ kŏala be fa be bŏka buka bé nwun. 15 Nan

kusu, m'an nyan anwonselɛ wɔ lika dɔɔn mɪn kalata nun anun m'an hele emɔ maan emɔ ati kaci ninng'e'n mɔ emɔ suanlun yɪ dɔba'n. Nyanmian a nwun mɪn nwɔn anwunnvoe ¹⁶ ɔ'a man mɪn di Zozi Kilisi junman'n wɔ bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufu nun afian. Mɪn bɔ Ejɔlekpa'n m'ɔ tɪ junman nwannzan-nwannzan'n mɪn kele bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufu'n maan bɛ kaci afɔlɛ m'ɔ sɔ Nyanmian anyɪn. Afɔlɛ sɔ'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n y'ɔ man yɪ nwɔn tɪ ɔ.

¹⁷ Yɛ nɔn Zozi Kilisi y'a yɔ kɔn. Eɪhika ati, mɪn kɔala mɪn di Nyanmian junman nun anwɔn fɛ. ¹⁸ ɔ sanlɪn kɛ sɛ n ne ejɔlɛ bie mɪn kan an, junman'n mɔ Kilisi a nanndɪ mɪn sɔ ɔ'a li maan bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufu nun a fa bɛ nwɔn b'a man Nyanmian'n, yɪ nwɔn ejɔlɛ ala yɛ mɪn 'kan ɔ. Kilisi le yɪ Nɔan Ejɔlɛ'n nɔn yɪ sa ati nyɔlɛ'n yɛ ɔ'a hyɔn bɛ ɔ'a man Nyanmian ɔ. ¹⁹ ɔ'a yɔ asinbenwɔn nɔn atɛlɛ ninngɛ tunmɪn sɔ ɔ nɔn Wawe Nwannzan-nwannzan'n tunmɪn'n. Kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ m'ɔ bɔ yɪ bɔ Zoluzalemɔn, ɔ sɪn lika kwalaaatin dede ɔ kɔ ju Ilili mɔn nun mɔ n mɔli Zozi Kilisi Ejɔlekpa'n bɔkɔɔ nun anɪn. ²⁰ ɔ cian mɪn kpa kɛ lika mɔ menian'n-mɔ tɪli man Kilisi Ejɔlekpa'n, lika sɔ'n-mɔ ala yɛ mɪn bɔ mɪn kele menian'n-mɔ ɔ. Yɪ diɛ anɪn mɪn nni man mɪn junman'n lika mɔ swanlan bie a li mɔa a bɔ yɪ bɔ'n. ²¹ N yɔlɪ yɪ sɔ maan Eɪhele Ejɔlɛ'n kpɪnlɪn sɔ kɛ:

*Bɛ mɔ bɛ hanlɪn man yɪ nwɔn ejɔlɛ
bɛ heleli man bɛ'n, bɛ 'ba nwun yɪ.
Yɛ bɛ mɔ bɛ tɪli man yɪ nwɔn ejɔlɛ'n
bɛ 'ba tɪ.*

Pɔlv kulo kɛ ɔ kɔ Lɔmɔn

²² Like m'ɔ jɪjɪli mɪn m'ɔ man m'an ngɔala man emɔ anwɔn ɛlɔ ba nun anɪn.

²³ Nan kɪkaala diɛ, m'an yue mɔn sɔ'n-mɔ anun junman'n di. N valɪ aɔɔnɪlɪn kɛ mɪn 'ba nian emɔ abɔsɔ'n, ɔ'a bɔ afɔɛ kɔ y ɔ nyɛ. ²⁴ Mele mɔ mɪn 'ba hɔ Espanyɪn'n, mɪn kulo kɛ mɪn bɔ nun emɔ ebele mɪn nian bɛ bɔsɔ kɔ yɔ elenyuan kɔn wɔ fɛ elie nun, nɔn emɔ a gua mɪn atɪn maan m'an hɔ. ²⁵ Nan tɛmɔn eɪtɪ anun diɛ, mɪn kɔ Zoluzalemɔn mɪn 'kɔ a li junman mɪn man ɛlɔ anwɔntɛ mma'n-mɔ. ²⁶ ɔ sanlɪn kɛ Masedwanɪn nɔn Akayɪ mɔn nun anun asɔnɪn mma'n, b'a fua kɛ bɛ 'tɪti esika bɛ bɔka Zoluzalemɔn ɛlɔ anwɔntɛ mma'n-mɔ mɔ bɛ tɪ ehianfɔɛ'n. ²⁷ Masedwanɪn nɔn Akayɪ mɔn nun anun asɔnɪn mma'n, bɛ muonun yɛ bɛ fuali kɛ bɛ 'tɪti esika bɛ bɔka Zoluzalemɔn ɛlɔ anwɔntɛ mma'n-mɔ mɔ bɛ tɪ ehianfɔɛ nun ɔ. Nan ɔ tɪ ananhɔlɛ, ɔ di kɛ bɛ tɪti esika bɛ bɔka ehianfɔɛ sɔ'n-mɔ. ɔ sanlɪn kɛ, bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufu'n, sɛ bɛ nun Zufu'n-mɔ a hye wawe nun ninngɛ'n-mɔ a, ɔ di kɛ bɛ kusu bɛ bɔka Zufu'n-mɔ wɔ ninngɛ mɔ b'a mian yɪ nwɔn nun anun. ²⁸ Sɛ mɪn yue junman sɔ'n di, nɔn mɪn fa esika'n mɪn man bɛ a, mɪn 'kɔ Espanyɪn an, mɪn 'bɔ nun emɔ ɛlɔ. ²⁹ Mɪn sɪ kɛ emɔ anwɔn ɛlɔ mɔ mɪn 'ba hɔ'n, Kilisi nyila kpa bɔkɔɔ yɛ mɪn 'fa mɪn kɔ ɔ.

³⁰ Nan kusu anianman-mɔ, mɪn 'selɛ emɔ kɛ yɛ mɪn Zozi Kilisi dunman nun, ɔ nɔn ehulo'n mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan nun a fa a wula yɛ nun'n dunman nun, emɔ bɔka mɪn kwan nun anun nɔn bɛ sɛlɛ Nyanmian bɛ mɔn mɪn. ³¹ Emɔ sɛlɛ maan Nyanmian lɛ mɪn fi bɛ mɔ bɛ wɔ Zude mɔn nun mɔ bɛ nne man Nyanmian bɛ nni man nun asa nun. ɔ mɔn mɔmɔa'n mɔ mɪn fa mɪn kɔ Zoluzalemɔn'n, anwɔntɛ mma'n-mɔ sɔ nun kanlanman. ³² Sɛ emɔ yɔ yɪ sɔ nɔn Nyanmian di sɔ ɔ man atɪn an, mɪn 'nyan fɛ elie mɪn ju emɔ ɛlɔ mɪn de mɪn enwɔnmian kaan. ³³ Nyanmian cɪcɪ emɔ alba, ɔ nɔn emɔ kwalaa tɔnlan. Amɪn.

16

Aɪn ebisa

¹ Mɪn fa yɛ nianman bala Febe m'ɔ lɛ ba emɔ anwɔn ɛlɔ'n, mɪn wula emɔ asa nun. ɔ di junman Sankele asɔnɪn nun anun. ² Yɛ Mɪn dunman nun, emɔ sɔ yɪ nun kanlanman kpa kɛ ɔ sɛ kɛ bɛ sɔ Nyanmian menian'n-mɔ nun'n. Sɛ ɔ mian like nwɔn an, emɔ bɔka yɪ maan yɪ sa hɔn yɪ. ɔ sanlɪn kɛ, ɔ'a tɪ menian dɔɔn nyanman nun. Mɪn bɔbɔ muonun, ɔ'a tɪ mɪn nyanman nun.

³ Mɪn manngɔn Pilisili nɔn Akilasɪ mɔ mɪn nɔn bɛ di Zozi Kilisi junman'n, emɔ yɔ bɛ like bɛ mɔn mɪn. ⁴ Mɪn dunman nun, ahan bɛ 'man bɛ kun bɛ de mɪn tɪ. Nɔn mɪn ngɔnmun yɛ mɪn 'da bɛ asi ɔ, nan mɔn nun anun asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ tɪ man Zufu'n, bɛ kusu bɛ 'da bɛ asi.

⁵ Asɔnɪn mma'n-mɔ mɔ bɛ yia bɛ sua nun anun'n, emɔ yɔ bɛ kusu bɛ like bɛ mɔn mɪn.

Mɪn nianman kpa Epayinetɪ m'ɔ lili mɔa falɪ yɪ nwɔn manlɪn Kilisi wɔ Azi mɔn nun anun'n, emɔ yɔ yɪ like bɛ mɔn mɪn.

⁶ Mali m'ɔ lili junman dɔɔn manlɪn emɔ'n, mɪn 'bisa yɪ ahun.

⁷ Mɪn nwɔn amma Andoloninkusɪ nɔn Zuniasɪ mɔ bɛ tɔli mɪn nɔn bɛ fiadɪ'n, mɪn 'bisa bɛ ahun. Menian'n-mɔ bu bɛ kɛ Zozi mɔmɔfɔɛ kpa. Eɛ bɛ lili mɔa mɪn nyunnun bɛ falɪ bɛ nwɔn bɛ manlɪn Kilisi.

⁸ Bɛ yɔ Anpillatusɪ mɔ yɛ Mɪn dunman nun ɔ tɪ mɪn manngɔn kpa'n like bɛ mɔn mɪn.

⁹ Մւն 'bisa Ulubւն մօ յէ նօն յի՛ di Kilisi junman'n օ նօն մին manngւն kpa Sitasisi ahւն.

¹⁰ Աբէլէսի մ'օ հեղի կէ օ de Kilisi di'n, մւն 'bisa յի՛ ahւն.

Մւն 'bisa Alitolobulu awulo nun anւն menian'n-mօ ahւն.

¹¹ Elodiւն մ'օ տի մին abie'n, մւն 'bisa յի՛ ahւն.

Nasisi awulo nun anւն menian'n-mօ մօ Բէ de յէ Մւն Բէ di'n, մւն 'bisa Բէ ahւն.

¹² Մւն 'bisa Tilifէնւն նօն Tilifօզի մօ Բէ di յէ Մւն junman nun ahւն.

Մւն 'bisa m մօ Pelisidi մ'օ lili junman ճօն manլւն յէ Մւն nun ahւն.

¹³ Մւն 'bisa Lufusi մօ յէ Մւն a fa a յօ յի՛ ճիւ'ն, օ նօն յի՛ nin մ'օ տի կէ մին կօսօ մւն nin nun ahւն.

¹⁴ Մւն 'bisa Azinkiliti նօն Felegւն նօն Elմէսի, նօն Patolobasi, նօն Elմասի նօն anianman'n-mօ կօալաա մօ Բէ Կօ Բէ նԿօն էլօ nun ahւն.

¹⁵ Մւն 'bisa Filolօցի նօն Zuli նօն Nele նօն յի՛ nianman bala'n նօն Olւնբասի օ նօն Nyanմian menian'n-mօ կօալաա մօ Բէ Կօ Բէ նԿօն էլօ nun ahւն.

¹⁶ Էմօ յօ՛ Բէ նԿօն like anianman nun, Բէ տօ՛ Բէ նԿօն nun.

Zozi Kilisi asօնւն mma'n-mօ կօալաա մօ Բէ Կօ ԷԿա'n, Բէ nwan Բէ 'յօ Էմօ like.

Kasian afօtu'n

¹⁷ Anianman-mօ, Էմօ նիւն Բէ նԿօն kpa Կօ menian մօ Բէ ngulo man կէ Բէ fa atւն'n մօ Բ'a hele Էմօ nun asօ, մօ Բէ Լէ man mgbacի mgbacի Բա Էմօ afian'n. Էմօ տի՛ Բէ նԿօն fi Բէ նԿօն.

¹⁸ Չ sanլւն կէ menian սԿա-mօ nչօ man Kilisi մ'օ տի յէ Մւն'n. Բէ muonun Բէ կօ ԷՏէ'n յէ Բէ սօ յի՛ օ. Բէ նօւն nun տի մւնլւն մւնլւն. Բէ kan էլօլէ Բէ laka menian մօ Բէ տի ֆօտլւֆօ'n. ¹⁹ Nan Էմօ ճիւ, anyւննչօ մօ Էմօ man յէ Մւն'n, menian'n-mօ կօալաա սի. Չ man մւն di Էմօ anԿօն ֆէ kpa. Մւն kulo կէ Էմօ nԿօն nցէլէ Բէ յօ յե'n Բէ man Բէ նԿօն տի fi էԷ նւն anԿօն.

²⁰ Nyanմian մ'օ man albacիւ'ն, օ nցօ hԷ man, օ 'ba man Էմօ tetia Abօնsanմօն սօ Բէ nunkun յի՛.

Յէ Մւն Zozi Kilisi nԿօն Էմօ anԿօն anԿօննԿօ.

²¹ Timote մօ մւն նօն յի՛ di junman'n, օ նօն մին նԿօն amma Lusiyusի նօն Չօսօն, օ նօն Sosipate, Բէ nwan Բէ 'bisa Էմօ ahւն.

²² Մին Teetiyusի մօ Pօլօ a man m'an հէլէ kalata շի'n, մւն 'bisa Էմօ ahւն Կօ յէ Մւն dunman nun.

²³ Մին sikeֆօէ Gayiyusի մօ asօնւն mma'n-mօ կօալաա յիա յի՛ awulo էԲէլէ'n nwan օ 'bisa Էմօ ahւն.

Elasitի մօ kulo nun asօ esika'n Կօ յի՛ sa nun'n, օ նօն յէ nianman Kalitusի, Բէ nwan Բէ 'bisa Էմօ ahւն.

[²⁴ Յէ Մւն Zozi Kilisi nԿօն Էմօ կօալաա anԿօն anԿօննԿօ. Amւն.]

AԷ ԷԿԷ

²⁵ Բէ ման յէ յի՛ Nyanմian Kpili aԷ. Չ sanլւն կէ օ le tunմին օ կօալաա կէ օ man Էմօ dedi'n tin, օ nanndi: Էլօլէկրա'n մօ մւն Բօ nun asօ. Էլօլէկրա սօ'n տի Zozi Kilisi anԿօն էլօլէ. Էլօլէկրա nun a man Nyanմian nԿիալէ nun nyhye մ'օ ֆիալի սօ daba'n, ²⁶ Էնէ օ'a ֆիտէ կէ Nyanմian mgbօmanֆօէ'n-mօ կրնլւն հէլէլի յի'n, օ fi մօ Էճանցանման Nyanմian hanլւն nun anԿօն. Չ'a fa nԿիալէ nun nyhye սօ'n օ'a hele menian'n-mօ կօալատին maan Բէ de յի՛ Բէ di, ԷՏէ Բէ man յի՛ anyւննչօ. ²⁷ Zozi Kilisi dunman nun, anւնմինnyanմօն hան Nyanմian anցօնմւն մ'օ տի Bengէլէֆօէ'n շիւն daa! Amւն.

PŌLU KALATA'N M'Ō LILI MŌA HELELUNWANLIN KOLINTI ASŌNUN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŌ nun'n

Anun Kolinti ti Akayi mân nun anun kulo kpili kpa. Ene be fele mân so'n Gelesi, ō wŌ Aboloci mân nun anun. Ebele menian'n-mŌ sŌ amwan dŌwn, ese ajŏamannun ebo'n y'Ō ti bŊ junman ō. PŌlu lili junman ebele afŏe kŏn sala nsian ō bŏli Asŏnun'n (Junman 18). Mele mŌ PŌlu 'kele kalata ehu'n, anun ō wŌ Azi mân nun anun kulo'n mŌ be fele yŏ Efezi nun asu. Kolinti asŏnun mma'n mmie-mŌ nun bŊ asŏnun nun anun kalata walŏ tŏli PŌlu ke kosuan'n-mŌ mŌ b'a bisa'n, ō mân bŊ yŏ nwŏn asan.

Ke ye nwun yŏ PŌlu kalata ehu'n-mŌ anun'n, ō man sŏanlan y'ŏ kele man yŏ ō. Kalata ehu, anianman Sŏsŏtenun yŊ PŌlu manlin ō heleli ō (yŏ ti 1.1). Anianman sŏ'n ti Kilisi sŏanlan, nan kŏsŏ ye nzŏ man yŏ nwŏn ejŏle fŏi.

PŌlu a hye kalata ehu nun anun nnyuan. Alimŏa lika die'n (yŏ ti 1-6), ye nwun yŏ ke PŌlu nun anianman'n-mŌ b'a li amannŏe a yue, nan kŏsŏ ejŏle kpŏle nsan wŌ nun m'ŏ jji PŌlu ō: (1) asŏnun mma'n-mŌ a bubu bŊ nwŏn nun (yŏ ti 1.10-4.21), (2) sŏanlan kŏn nun yŏ sŏ ayŏ nun a la (yŏ ti 5), (3) asŏnun mma'n mmie-mŌ sanman sanman bŊ nwŏn bŊ mŌ be nzŏ man Nyanman nun anyunnun (yŏ ti 6). Ehuka ati, PŌlu le kan kele asŏnun mma'n-mŌ ke be sŧsie anyunnunguasŏe ejŏle sŏ'n-mŌ, nŏn be tŏnlan wŌ anŏannze nun.

Lika'n m'ŏ tŏ sŏ nnyuan'n (yŏ ti 7-16), PŌlu le man bŊ kosuan'n-mŌ anwŏn asan. Ō le kan ajaa nun anwŏn ejŏle (yŏ ti 7). Ō le kannzo bŊ ke be sŏe bŊ nwŏn ye wŌ amwan'n-mŌ anwŏn (8.1-11.1). Ō le kan yŧ Mun Aliŧe nun anwŏn ejŏle (11.2-34). Ō le kan kele bŊ ke be kpŏnnde Wawe Nwannzan-nwannzan nun acŧdie'n m'ŏ buka asŏnun'n, ese bŏbŏ, bŊ nŏnndŏ wŌ ehulo nun (12-14). Ō le kan ewuetinngŧe nun ejŏle (yŏ ti 15). Kalata nun agualŏe nun (yŏ ti 16), PŌlu le kan kele bŊ ke ō 'ba sun bŊ nwŏn elo, ō de Zoluzalemŏn elo ehianfŏe'n-mŌ ketŏ'n mŌ be le tŏ'n ō fa kŏ. Ese ō le bisa bŊ ahun.

Ahun ebisa

¹ Mŏn PŌlu mŏ Nyanman a hulo ō'a fele mŏn maan m'an kaci Kilisi Zozi bŏfŏe'n, mun nun yŧ nianman Sŏsŏtenun, yŧ yŧ ye le kele kalata ehu ō.

² Ye le kele kalata ehu ye nwan emŏ Kolinti asŏnun mma'n-mŌ. Emŏ asŏnun'n ti Nyanman die. Nyanman a fa emŏ etŧe'n-mŌ ō'a hye emŏ, ō'a man emŏ a yŏ nwanzzan-nwanzzan, ō fi junman'n mŏ Kilisi Zozi a li'n dunman nun. Ō'a fele emŏ ke emŏ nun Kilisi Zozi be yŏ munman kŏn be tŏnlan anwŏntŧe nun. Ō'a fele emŏ nun asŏnun mma'n-mŌ mŌ be wŌ kulo kulo'n-mŌ kwalaa asŏ'n. Be de yŧ Mun Zozi Kilisi be di ke yŧ kŏsŏ ye de yŧ ye di'n.

³ Ye 'bisa emŏ ahun. Yŧ Sŏ Nyanman Kpili nun yŧ Mun Zozi Kilisi, be yŧyŏla emŏ sŏ, be nwŏn emŏ anwŏn anwunnŏe, be mân emŏ alŏa cŏci bŊ nwŏn.

Asina

⁴ Nyanman nanndŏ Zozi Kilisi sŏ ō'a nwun emŏ anwŏn anwunnŏe. Anwunnŏe sŏ'n mŏ Nyanman a nwun emŏ nun ati, cian daa mun da yŏ asi. ⁵ Ō sanlin ke, kemŏ emŏ nun Zozi Kilisi a yŏ kŏn'n, Nyanman a buka emŏ man emŏ dedi nun a hŏ yŏ nyunnun kpa. Ō a man emŏ sŏ yŏ nwŏn ejŏle'n kpa, ese emŏ sŏ yŏ nŏan ejŏle'n kan kpa. ⁶ Afŏ, Kilisi anwŏn ejŏle'n mŏ emŏ tŏli nun a sŏ ndian kpa wŌ emŏ afian. ⁷ Ō man emŏ mŌ be le nwŏnnde mele mŏ yŧ Mun Zozi Kilisi 'ba yŏ yŏ nwŏn kele'n, emŏ mmian man Nyanman acŧdie fŏi anwŏn. ⁸ Nyanman 'man emŏ jinlan bŊ ja nun kpunnndiin dede ō kŏ ju yŏ ayuelŏe. Yŏ die anun cian mŏ Zozi Kilisi kŏ a'n, sŏanlan fŏi nyanman man emŏ anwŏn ejŏle etŧe ō ngan man. ⁹ Nyanman die, ō nnaka man sŏanlan. Yŏ yŧ ō'a fele emŏ ke emŏ nun yŏ Wa Zozi Kilisi m'ŏ ti yŧ Mun'n yŏ kŏn ō.

Asŏnun nun anun mmubue'n

¹⁰ Anianman-mŏ, mun 'sele emŏ mun butŏ bŊ ke yŧ Mun Zozi Kilisi dunman nun, emŏ mân bŊ afian sŧ, nan nŏn be bubu bŊ nwŏn nun. Emŏ mân bŊ ajŏnlun yŏ kŏn. Emŏ mân bŊ nŏan sŧ bŊ nwŏn kpa bŏkŏ. ¹¹ Afŏ, anianman-mŏ, balasua'n mŏ be fele yŏ Kolowe nun anwŏn menian a a yŏ mŏn anzŏti ke akpŏlŏwa a tŏ emŏ afian. ¹² Akpŏlŏwa sŏ'n y'ŏ le ke sŏanlan bie jasŏ a, yŏ nwan: "N wŌ PŌlu afan", bie kŏsŏ nwan: "N wŌ Apolŏsŏ afan", bie kŏsŏ nwan: "N wŌ *Sefasŏ afan", bie kŏsŏ nwan: "N wŌ Kilisi afan." ¹³ Hei! Yŏ ti, emŏ jŏnlun ke kulo sŏanlan nun Kilisi se ō? Asu mŏn, PŌlu, mŏn yŧ n wuli kŏlŏwa nun asu wŌ emŏ dunman nun ō? Asu PŌlu dunman nun yŧ be sŏnulin emŏ ō? Cŧcŧe! ¹⁴ Nan mun 'da Nyanman asŏ ke m'an nzŏnun man emŏ anun bie fŏi ke bian'n mŏ be fele yŏ Kilisipusi'n ō nun Gayiyusi ala. ¹⁵ Ō man sŏanlan fŏi nguala ō nze

man ke be sɔnɔnɔn yí wɔ mín dunman nun. ¹⁶ Eɛe n zɔnɔnɔn bian'n mɔ be fele yí Sɔtefanasi'n nɔn yí sasɔ'n-mɔ. Be yí bé a, mun nne nni man ke n zɔnɔnɔn sɔanlan ngacile biekuɔ. ¹⁷ Afi Kilisi a nɔvan man mín ke m mála n zɔnɔn sɔanlan. Nan ɔ sɔanɔnɔn mín ke m mála m mɔ yí Ejɔlekpa'n n gele menian'n-mɔ. Ejɔlekpa sɔ'n mɔ mun bɔ'n, nán kulo sɔanlan dasannin ngele ejɔle ɔ. ɔ sanɔn ke se kulo sɔanlan dasannin ngele ejɔle yê mun bɔ a, anun Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ'n ti mgban.

Kilisi kolɔwa nun anwɔn ejɔle'n

¹⁸ Ehi, Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ nun anwɔn ejɔle'n, ɔ ti kɔasianzɛmɔn ejɔle man menian mɔ be le minlin'n. Nan yé mɔ y'a nyan yé ti'n, ejɔle sɔ'n ti Nyanmian tunmin. ¹⁹ Afi b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke Nyanmian nwan:

Mɔn 'ba man ngelefɔe'n-mɔ kaci sɛnvɔe.

Mɔn 'ba seci bé mɔ be le ajɔnɔnɔn nun ajɔnɔnɔn'n.

²⁰ Nan ɔ ti sua a, anun bengelefɔe'n halí nin? Zufu'n-mɔ mɔ be si *mala'n anaan Geleki'n-mɔ mɔ be si jojo'n, bé bengelefɔe'n halí nin? Nyanmian a hele ke eyuadi ehi anun ngele'n ti kɔasianzɛmɔn! ²¹ Eyuadi'n nɔn yí ngele m'ɔ si'n, ɔ'a nnwun man ke Nyanmian si ngele ɔ. Eɛhika ati, Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ anwɔn ejɔle'n mɔ ye kan'n, eyuadi'n bu yí kɔasianzɛmɔn. Nan kɔsɔ Nyanmian nanndi ejɔle sɔ nun asɔ, ɔ de bé mɔ be de be di'n nguan. ²² Zufu'n-mɔ kulo ke be nnwun asinbenwɔn ninngɛ bé nyɔnsɔ nán b'a le b'a li. Geleki'n-mɔ kɔsɔ kulo ke be fa bé muonun bé ti anun ngele'n dede be nnwun Nyanmian. ²³ Nan yé die, Zozi Kilisi mɔ b'a bubɔ yí kolɔwa nun asɔ nun anwɔn ejɔle yê ye kan ɔ. Ejɔle sɔ'n jji Zufu'n-mɔ. Bé mɔ be ti man Zufu nun anyunnun an, ejɔle sɔ'n ti kɔasianzɛmɔn. ²⁴ Nan bé mɔ Nyanmian a fele bé yí nwon'n, Zufu ɔ, m'ɔ ti man Zufu ɔ, bé kwalaa be nnwun yí ke Nyanmian tunmin'n wɔ Kilisi anun, eɛe Nyanmian ngele'n wɔ Kilisi anun. ²⁵ Afi, menian'n-mɔ bu ke Nyanmian a se. Nan kɔsɔ yí eɛe mɔ ɔ'a se'n, ɔ si ngele ɔ tala menian'n-mɔ ngele mɔ bé nwan be si yí sonman'n. Menian'n-mɔ nwan Nyanmian ti efoan. Nan kɔsɔ, yí efoan m'ɔ ti'n, ɔ le anwɔnsele ɔ tala menian'n-mɔ anwɔnsele mɔ bé nwan be le yí sonman'n.

²⁶ Anianman-mɔ, emɔ muonun tó bé nɔn be nian bé afian ke emɔ mɔ Nyanmian a fele be yí nwon'n, ngelefɔe a nɔvɔn man nun, tunminfoe a nɔvɔn man nun, dihye kɔsɔ a nɔvɔn man nun. ²⁷ Nan Nyanmian die, like mɔ eyuadi'n bu yí kɔasianzɛmɔn'n y'ɔ fa ɔ gua ngelefɔe'n-mɔ anyunnun asi ɔ. Eɛe like mɔ menian'n bu yí betɛe'n y'ɔ fa gua m'ɔ yɔ si nun anyunnun asi ɔ. ²⁸ Eɛe like mɔ menian'n-mɔ mmu man yí bie'n, m'ɔ ti mgban mgban bé nyunnun'n yê Nyanmian fa ɔ seci mɔ be bu yí ke ɔ ti kpa sonman nun ɔ. ²⁹ Nyanmian yɔ yí sɔ nán kulo sɔanlan fíi a ndu man yí nwon ɔ'a ngele man yí. ³⁰ ɔ sanɔn ke Nyanmian adawolɔman yê emɔ nun Zozi Kilisi a yɔ kɔn. Nyanmian adawolɔman, Zozi Kilisi a hele yé ngele. ɔ'a man y'a yɔ sese, ɔ'a man yé nwon a ti eɛe ɔ'a man y'a nyan yé ti. ³¹ ɔ'a man Ehele Ejɔle nun a kpɔn sɔ. Yí nwan: *Sɔanlan mɔ yí nwan ɔ le tu yí nwon'n, anun ɔ tú yí nwon wɔ like mɔ yé Mɔn a yɔ nun anwɔn.*

2

Ejɔlekpa'n mɔ Polɔ bɔ'n

¹ Ehi, anianman-mɔ, mele mɔ m malí emɔ anwɔn eɔ m mɔli Nyanmian nɔvialie nun Ejɔlekpa'n n geleli emɔ'n, m'an ngolo man mín nwan nun anaan m'an ngele emɔ ke mun si ngele. ² Afi anun ɔ wɔ mín kunnun ke se mun ba emɔ anwɔn eɔ a, Zozi Kilisi m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ nun angunmun ala anwɔn ejɔle yê mun 'kan ɔ. ³ Eɛhika ati, mele mɔ m malí emɔ anwɔn eɔ'n, n noli mín nwon nun, eɛe anun mun sulo, mín nwon wɔsɔ mín kpa. ⁴ Ejɔle mɔ n ganɔn ɔ nɔn Nyanmian ninngɛ'n mɔ n gekeleli emɔ'n, m'an ngolo man mín nwan nun m'an gele man emɔ ke mun si ngele. Nan tunmin sɔ, Nyanmian Wawe'n muonun a man emɔ a nnwun yí ke ejɔle sɔ'n ti ananhole. ⁵ ɔ man emɔ dedi'n mɔ emɔ le yí'n, ɔ fi man kulo sɔanlan ngele'n m'ɔ si nun anwɔn. Nan emɔ dedi'n mɔ emɔ le yí'n fi Nyanmian tunmin nun anwɔn.

Nyanmian ngele'n

⁶ Nan kɔsɔ ngele ejɔle kɔn yê mun 'ba han mun kele menian mɔ bé dedi nun a tin wɔ Nyanmian ninngɛ'n-mɔ anun ɔ. Ngele ejɔle sɔ'n, ɔ fi man mân ehi anun, eɛe ɔ fi man bé mɔ be sie mân ehi mɔ bé tunmin'n 'ba yue nun eɔ. ⁷ Nan ngele ejɔle sɔ'n, ɔ ti Nyanmian nɔvialie nun ngele ejɔle. ɔ'a fa ɔ'a fia menian'n-mɔ. Asannan nán Nyanmian a sesie mân'n, ɔ yɔli ajɔnɔn ke ɔ 'man ye tanlan yí anunminnyanmɔn nun anun bie. Eɛhika ati, ɔ'a yí nɔvialie nun ngele ejɔle sɔ'n ɔ'a hele yé. ⁸ Mân ehi anun menian mɔ be le tunmin'n fíi a nnwun man ngele sɔ'n. Se ɔ ti ke be nnwunlin yí a, ahan b'a mmɔbɔ man yé Mɔn m'ɔ le anunminnyanmɔn'n kolɔwa nun asɔ. ⁹ Ehele Ejɔle'n le kele ke Nyanmian nwan:

Like mɔ sɔanlan fíi anym bɔli man yí lé,

mɔ sɔanlan fíi tili man yí nwon ejɔle lé,

mɔ eɛe sɔanlan fíi jonɔnɔnɔn man yí nwon lé'n,

like sɔ'n yɛ Nyanmian fa man menian

mɔ be kulo yɛ nun ɔ.

¹⁰ Yɛ die, Nyanmian nanndi Wawe Nwannzan-nwannzan nun asɔ ɔ'a yi n'vialɛ nun like sɔ'n ɔ'a hele yɛ. Ɔ sanlɛn ke, Wawe Nwannzan-nwannzan'n die, ɔ kɔala ɔ nwun ninng'e'n-mɔ kɔalaa yuein. Nyanmian muonun nyihye ninng'e'n-mɔ m'ɔ fia kpa'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n nwun yi. ¹¹ Kulo sɔanlan afan kɔsɔ, cele ke sɔanlan sunsunmin'n m'ɔ wɔ yɛ nun'n yɛ ɔ si yɛ bu ejɔle'n kɔalaa ɔ. Ke ɔ ti yɛ nun ala anun, Nyanmian Wawe'n kɔsɔ y'ɔ si Nyanmian abɔ ejɔle'n kɔalaa ɔ. ¹² Yɛ die nɔn eyuadi ehi anun wawe'n yɛ ɔ wɔ yɛ nun ɔ. Nan Nyanmian Wawe'n y'ɔ wɔ yɛ nun ɔ. Ɔ man ye kɔala ke ye nwun ninng'e'n-mɔ kɔalaa mɔ Nyanmian a fa a man yɛ'n. ¹³ Ehka ati, se ye le kan ninng'e sɔ'n-mɔ anwɔn ejɔle ye kele menian'n-mɔ a, ye nva man kulo sɔanlan ngele ye ngan man bɛ nwɔn ejɔle. Nan Nyanmian Wawe'n ngele die'n yɛ ye fa ye kan ninng'e sɔ'n-mɔ anwɔn ejɔle ɔ. Ɔ man se ye le kan ejɔle ye kele bɛ mɔ be le Wawe nun an, wawe nun ninng'e'n-mɔ anwɔn ejɔle yɛ ye kan ɔ. ¹⁴ Sɔanlan m'ɔ le man Nyanmian Wawe'n, ɔ ngɔala ɔ mmu man Nyanmian Wawe sɔ nun ejɔle nun ananhɔle. Yɛ nyunnnun an, ejɔle sɔ'n ti kɔasianzɛmun, ɔ ngɔala ɔ ndi man yɛ bu. Ɔ sanlɛn ke wawe nun yɛ be bua ndɛɛ ɔ. ¹⁵ Sɔanlan mɔ Nyanmian Wawe'n wɔ yɛ nun'n, ɔ kɔala ke ɔ bua ninng'e kɔalaa ndɛɛ. Nan kɔsɔ yɛ muonun die, sɔanlan fii ngɔala man yɛ ndɛɛ bua. ¹⁶ Ehele Ejɔle'n le kele ke Nyanmian nwan:

Nwan yɛ ɔ si yɛ Min ati anun ajɔnlɛn ɔ?

Nwan yɛ ɔ kɔala ke ɔ tu yɛ fɔ ɔ?

Nan yɛ die, Kilisi ajɔnlɛn'n yɛ ye le yɛ ɔ.

3

Nyanmian junman'n mɔ yɛ ngɔa'n-mɔ di'n

¹ Ɔ man mɔn die, anianman-mɔ, m'an ngɔala man ejɔle kan kele emɔ ke menian mɔ Nyanmian Wawe'n wɔ bɛ nun ɔ. N jɔjɔlɛ n geleh emɔ ke be jɔjɔ be kele mɔn ehi anun menian'n-mɔ'n ke be jɔjɔ be kele mmatɔnman mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man Kilisi'n. ² Nɔn alie m'ɔ yɔ nɔnnɔɛ yɛ n vali m manlɛn emɔ ɔ. Nan nyafusue yɛ n vali manlɛn emɔ ɔ. Ɔ sanlɛn ke emɔ ngɔala man alie di. Ene nun ene bɔbɔ muonun, emɔ ngɔala man alie di. ³ Ɔ sanlɛn ke emɔ te bɔ bɛ bala'n ke mɔn ehi anun menian'n-mɔ bɔ yɛ'n. Sunmin cian'n mɔ emɔ kulo bɛ kunnun, ɔ nɔn butule elie m'ɔ wɔ emɔ afian'n, ɔ kele ke emɔ kacili man. Emɔ abalabɔ'n ti ke mɔn ehi anun menian nga'n-mɔ die'n. ⁴ Emɔ anun kɔn bie jasɔ a, yɛ nwan: "Mɔn sɔanlan die'n y'ɔ le Polɔ." Kɔn bieku nwan: "Mɔn sɔanlan die'n y'ɔ le Apolɔsɔ." Nɔn kulo sɔanlan nyɔle y'ɔ le ehi ɔ?

⁵ Nan Apolɔsɔ y'ɔ le nwan? Polɔ y'ɔ le nwan? Nyanmian ngɔa ala yɛ ye ti ɔ. Ɔ nanndi yɛ sɔ ɔ'a man emɔ a nyan dedi. Yɛ nunhan kɔn biala a yɔ like'n mɔ yɛ Min manlɛn yɛ ke ɔ y'ɔ'n. ⁶ M'an lua baka baa'n, Apolɔsɔ kɔsɔ a gugua sɔ nzue, nan Nyanmian y'ɔ man ɔ'a fifi ɔ. ⁷ Ɔ man sɔanlan'n m'ɔ kɔ lua'n ɔ nɔn nunhan'n m'ɔ kɔ gugua sɔ nzue'n, bɛ bie ti man like fii, nan Nyanmian m'ɔ man ɔ fifi'n y'ɔ le dunman ɔ. ⁸ Sɔanlan'n mɔ ɔ'a lua'n ɔ nɔn mɔ ɔ'a gugua sɔ nzue'n, bɛ munnyan be se. Nyanmian 'ba nian sɔanlan kɔn junman die'n m'ɔ kɔ li nun anwɔn ɔ ce yɛ like. ⁹ Ɔ sanlɛn ke, yɛ menian nnyuan'n, ye ti amanngɔan wɔ Nyanmian junman nun anun. Nan emɔ die, Nyanmian ebo'n y'ɔ le emɔ. Eɛe emɔ ti sua mɔ Nyanmian a si ɔ.

¹⁰ Ɔ nanndi Wawe nun junman'n mɔ Nyanmian a fa a man mɔn ke n ni nun asɔ, m'an wula sua sɔ nun abɔ. M'an li junman sɔ'n ngele sɔ ke bɛ mɔ be le si sua'n bɛ kpain'n yɔ yɛ'n. Sian die, sɔanlan fufɔle le fɔla sɔ. Nan nunhan kɔn biala m'ɔ le fɔla sua'n mɔ nian yɛ nyun. ¹¹ Ɔ sanlɛn ke Zoi Kilisi yɛ b'a fa b'a wula sua sɔ nun abɔ ɔ. Sɔanlan fii kɔn ngɔala man ke ɔ fa like fufɔle wula yɛ bu. ¹² Menian mmie-mɔ 'ba fa esika emanlan, anaan jete, anaan nyɔbɛ mɔ be mian yɛ nwɔn kpa be fa be fɔla sua nun asɔ. Mmie-mɔ kɔsɔ 'ba fa mmaka anaan ndile, anaan nyɔ be fɔla sua nun asɔ. ¹³ Cian mɔ Nyanmian 'bua menian'n-mɔ ndɛɛ'n, be 'nwun sɔanlan kɔn biala junman die m'ɔ lili'n. Ɔ sanlɛn ke, be 'ba fa sɔn be sa sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili'n be nian. ¹⁴ Sɔanlan mɔ sɔn nun a nnyala man yɛ like die m'ɔ kɔ fa kɔ fɔla sua nun asɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ nyan nun like kpa. ¹⁵ Nan sɔanlan mɔ sɔn'n kɔ yala yɛ like die m'ɔ kɔ fa kɔ fɔla sua nun asɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ nnyan man nun like. Ɔ nyan yɛ ti lili, nan kɔsɔ, ɔ ti ke sɔanlan mɔ ɔ'a tɔ sɔn nun ɔ'a fite ɔ.

¹⁶ Emɔ muonun si yɛ fɔɔn ke Nyanmian asɔnɔn sua'n y'ɔ le emɔ, Nyanmian Wawe'n wɔ emɔ anun. ¹⁷ Ehka ati, se sɔanlan kɔn bubu Nyanmian asɔnɔn ti nun an, sɔanlan sɔ'n, Nyanmian kɔsɔ 'bubu yɛ nun bɔkɔɔ. Ɔ sanlɛn ke Nyanmian sua'n a wɔnanzan-nwannzan. Sua sɔ'n kɔsɔ y'ɔ le emɔ.

¹⁸ Sɔanlan fii n'ɔ laka laka yɛ nwɔn. Se sɔanlan kɔn bu yɛ nwɔn ke ɔ si mɔn ehi anun ngele nun an, anun ɔ kaci kɔasɔafɛ, nɔn ɔ'a nwun ngele. ¹⁹ Ɔ sanlɛn ke mɔn ehi anun ngele'n ti kɔasianzɛmun wɔ Nyanmian anyunnun. Ɔ man Ehele Ejɔle'n le kele ke Nyanmian nwan:

Ngelefoe'n-mo ngele mo be ko bo nun anun ye Nyanmian fa ci be o. ²⁰ E_{se} yi nwan: *Ye Min si ke ngelefoe'n-mo ajonlin'n ti nvuin.* ²¹ Ehika ati, bie fiti n'ɔ fa soanlan ɔ tu yi nwan nun. ɔ sanlin ke ninngɛ kwalaa ti emɔ die. ²² Pɔlv o, Apolɔsv o, *Sefasi o, mɔn nun o, ngwan o, ewue o, mele'n mɔ ye wɔ nun o, ɔ non m'ɔ le ba nun o, yi kwalaa ti emɔ die. ²³ Nan emɔ die, emɔ ti Kilisi die ye Kilisi ti Nyanmian die.

4

Kilisi mmɔfoe'n-mo

¹ Ehika ati, mun kulo ke emɔ nwun ye ke ye ti Kilisi ngɔa, ye ti menian mɔ Nyanmian a fa yi nvalie nun ananhole ejole'n ɔ'a wula ye sa nun ke ye hɔn yi nwɔn ejole ye hele emɔ. ² Like kwalaa m'ɔ cian man soanlan mɔ be ko fa junman be ko wula yi sa nun'n y'ɔ le ke ɔ mɔn be nwɔn yi ti anun ke ɔ ti ananholefoe. ³ Min die, se emɔ bua min ndee o, anaan menian'n-mɔ bua min ndee o, ehi fiti nvali man min nwɔn. E_{se} bɔbɔ, min muonun mun mmua man min nwɔn ndee ⁴ ɔ ti ananhole, min ti'n nze man min ke m'an yɔ etc. Nan kusɔ nɔn ehi y'ɔ kele ke n di sesefoe ɔ. ɔ sanlin ke ye Min y'ɔ bua min ndee ɔ. ⁵ Ehika ati, se cian'n m'ɔ 'fa bua ndee'n juli man angonmian an, nɔn be bua soanlan fiti ndee. Emɔ wɔnɔnde maan ye Mun bala kwalaa. Ninngɛ m'ɔ fefia awosin nun anun'n, ɔ 'ba tu yi kwalaa fite jawe nun. Menian'n-mɔ nvalie nun ejole m'ɔ wɔ be ahonlin nun'n, ye Min 'ba man be nwun yi. Cian so'n ye Nyanmian 'ba yi soanlan kɔn biala aye wɔ yi junman'n m'ɔ lili nun anwɔn ɔ.

⁶ Anianman-mɔ, m'an fa ehi kwalaa mɔ m'an han'n m'an tɔ Apolɔsv non min muonun ye nwɔn m'an hele emɔ like. Anyɔndala'n mɔ be nwan: "N'e kan tala mɔ b'a hele nun asɔ'n", mun kulo ke ye nwɔn nvandɔhon nun anun, emɔ suan be ti yi bu. Emɔ anun bie le man atun ɔ njinlan man soanlan kɔn afan ɔ ndu man yi nwɔn ɔ ngele man kɔn. ⁷ ɔ sanlin ke wɔ mɔ e bu wɔ nwɔn ke e ti kpa tala wɔ manngɔn'n-mɔ'n, wɔ muonun e ti wɔ die se? Nzu ye e le yi mɔ nɔn Nyanmian y'ɔ manlin wɔ ɔ? Nyanmian ye ɔ'a fa ninngɛ kwalaa ɔ'a man wɔ ɔ, nan nzuke ati ye e fa tu wɔ nwɔn ke nɔn Nyanmian ye ɔ falɔ manlin wɔ ɔ?

⁸ Kikaala die, emɔ asa a han ninngɛ'n kwalaaatin. Emɔ a nyan be nwɔn a yue. Emɔ a kaci mmeelemgbin b'a san ye nwɔn. Mun kulo ke emɔ kaci mmeelemgbin sakpa, nɔn ye kusɔ ye non emɔ a li belemgbin so'n. ⁹ Afi, mun nwun yi ke ye mɔ ye ti Zozi Kilisi mmɔfoe'n, Nyanmian a fa ye a sie menian'n-mɔ kwalaa anzin. Ye ti ke menian mɔ bagua nun ye be kun be ɔ. ɔ sanlin ke be yi ye be kele mɔn bɔndɔn'n, be yi ye be kele nyanmiansɔ mmɔfoe'n-mɔ ɔ non menian'n-mɔ kusɔ. ¹⁰ Kilisi dunman nun, menian'n-mɔ bu ye ke sensoe. Nan emɔ die, emɔ non Kilisi b'a yɔ kɔn emɔ a nwun ngele. Ye le man anwɔnsele, nan emɔ die, emɔ le anwɔnsele. Menian'n-mɔ mmu man ye like fiti, nan emɔ die, be lile emɔ anwunno. ¹¹ Bici ehi, ehɔe non nzuhoe le kun ye, ye nnyan man taladie ye nwula man. Menian'n-mɔ le bu ye. Ye nnyan man lika ye ndanlan man, ye nanndi nun. ¹² Ye muonun ye fa ye nwɔn ye ti, nɔn y'a nyan ye nɔn nun alie y'a li. Be 'kpe ye nzɔba a, anun ye le yeyila be sv. Be 'kele ye ahulɔwa a, anun ye le tila ye ahonlin. ¹³ Menian'n-mɔ 'sɛci ye dunman an, ye nde man be sv. Bici non bici, menian'n-mɔ bu ye ke eyuadi nun anun ewula. Be bu ye ke fɔfoe sv ewula.

¹⁴ Nɔn ke mun kele ejole so'n-mɔ mun gua emɔ anyunnun asi ɔ. Nan mun kulo ke mun tu emɔ fɔɔ ke min mma mɔ mun kulo be kpa ɔ. ¹⁵ ɔ sanlin ke, se bɔbɔ menian akpi bulu tunngɛ emɔ wɔ Kilisi atun nun asɔ a, emɔ asi'n y'ɔ le min. Min ye m mɔli Kilisi anwɔn Ejolekpa'n n geleli emɔ ɔ. ¹⁶ Ehika ati, mun kan mun kele emɔ ke emɔ nian min enanndie die nun asɔ, be nanndi. ¹⁷ ɔ man m'an soan Timote emɔ anwɔn elɔ. ɔ ti min wa mɔ mun kulo yi kpa ese ɔ nanndi ye Min atun nun asɔ ananhole nun. ɔ 'ba hele emɔ ke mun kpɔn mun nanndi Kilisi atun nun asɔ'n. Atun so nun anwɔn ejole ye mun kele yi lika kwalaaatin Asɔn'n-mɔ anun ɔ.

¹⁸ Emɔ mmie-mɔ le tu be nɔan nun, be jonlin ke m mma man emɔ anwɔn elɔ. ¹⁹ Nan se ye Min bɔa a, mun 'ba a emɔ anwɔn elɔ e nsan ehi anun. Se mun ju elɔ a, ye emɔ 'ba nwun atubenwɔn mma so'n-mɔ ɔ. Nɔn be nɔan nun etue nun ala ye min 'fa mun nwun be ɔ. Nan se be tunmin'n mɔ be le yi'n fi Nyanmian elɔ a, mun 'ba nwun yi. ²⁰ ɔ sanlin ke, Nyanmian Belemgbin Mɔn'n ti man be nɔan nun etue ejole, nan ɔ ti tunmin ejole. ²¹ Benin ye emɔ kulo ɔ? Asɔ emɔ kulo ke n vɔ mgebe m mɔla n vin emɔ, anaan m mɔla n jici emɔ alɔa ɔ?

5

Asɔnun nun anun abalabɔ ete'n

¹ Be kannvɔ ke emɔ mmalasua ejole non mmelenzua ejole m'ɔ la emɔ anwɔn'n, be bɔbɔ muonun mɔ be nzi man Nyanmian'n, be ngɔ yɔ man yi sɔ. M'an ti ke emɔ anun kun nun yi si ayi'n da. ² Esuan kpa m'ɔ di ke emɔ sun be fɔan soanlan soa fi Asɔnun nun anun'n, kannvɔ emɔ die emɔ anwɔn ye be tu ɔ. ³ Min die, anwɔnnaan nun an, n non man emɔ afian elɔ, kusɔ wawe nun an, mun non emɔ ye ye wɔ elɔ. Ye Min Zozi dunman nun, soanlan'n mɔ ɔ'a li ejole ete so'n, m'an bua yi ndee dada angɔnmun ke n wɔ emɔ afian. ⁴ Se emɔ yia a, n wɔ emɔ afian wawe

nun. Yé Mun Zozi tunmin'n 'ba jinlan emó anzin. ⁵ Emó wúla sʋanlan sɔ nun awɔba *Satan asa nun maan nyian hún yí nán cian mɔ yé Mun Zozi kɔ sa kɔ a'n, anin sʋanlan sɔ nun ekala'n nyan ngʋan.

⁶ Emó anwan nun etue'n tɪ man kpa. Emó nzɪ man ke fali ayile kaan sʋa mɔ be kɔ fa be kɔ wula fali'n maan ɔ tu ɔ? ⁷ Emó yí ete sɔ'n fi emó afian maan emó anwɔn tɪ kpa bɔkɔɔ. Se emó yɔ yí sɔ a, emó 'ba kaci fali fɔfɔle mɔ ayile nnɔn man nun ɔ. Emó a kaci ke fali fɔfɔle dada angonmun bɔbɔ. ɔ sanlɔn ke yé *Pakɪ fetɪ die nun a bɔ yí bʋ. Afɪ Kilisi m'ɔ tɪ ke yé Pakɪ bʋa baa'n, b'a hun yí b'a yɪ yé tɪ tɛ. ⁸ Eɪhɪka ati, se ye 'di yé fetɪ nun an, nán be man fali ayile daba tanlan yé kpaɔn nun anun. Nán man ati anun ete nnɔn basa basa fali ayile'n tanlan emó asitanlan nun anun. Nan emó kpɔnnɔde anwɔntɛ nnɔn ananhɔle kpaɔn die'n mɔ fali ayile nnɔn man nun'n.

⁹ Eɪhɪ, mɪn kalata'n mɔ n gelelɪ emó nun anun, n ganlɔn ke menian mɔ be tɔn ajaa'n, emó nnɔn bé nán be san nun. ¹⁰ M'an nze man emó ke nán be ʋɔʋɔ bé mɔ be nzɪ man Nyanmian mɔ be gua mán nun anun be tɔn ajaa, be tɪ anyɪnbɔlɔ, be wua anaan be sɔ amʋan nun elɔ. Se yí sɔ a, anun emó fi mán nun anun be túl! ¹¹ Nan mɔn kele ke nán man emó nnɔn sʋanlan mɔ yí nwan tɪ Kilisi die, kʋsʋ ɔ tɔn ajaa, ɔ tɪ anyɪnbɔlɔ, ɔ sɔ amʋan, ɔ tɪ ngʋnndɔnmgbɔ, ɔ tɪ kɔnnɔnmunnzan anaan awɔfɔe'n, sʋanlan sʋa, nán man emó nnɔn yí san nun. Nán man emó nnɔn yí be wula bé sa talie kɔn anun bɔbɔ.

¹² Bé mɔ be tɪ man Kilisi die'n, se be 'bua bé ndɛɛ e, se be mmua man bé ndɛɛ e, nán mɪn ejɔle ɔ. Nyanmian muonun yé ɔ 'bua bé ndɛɛ ɔ. ¹³ Nan menian mɔ emó nnɔn bé wɔ eku kɔn anun'n, asʋ ye ngʋala man ke ye bua bé ndɛɛ ɔ? B'a hele wɔ Eɪhele Ejɔle nun anun ke Nyanmian nwan: *Emó fʋan abɔlefʋe'n fi emó afian.*

6

Bé nʋwɔn esanman'n

¹ Eɪhɪ, se emó anun kɔn nnɔn yí nianman bie nyan ejɔle a, ɔ yɔ se m'ɔ yaci Nyanmian menian'n-mɔ ebɛle ɔ fa ejɔle'n kɔ ahɔnlunnvie maan be di yí bé mɔ be nzɪ man Nyanmian nun aja sʋ ɔ? ² Emó nzɪ man ke cian bie dede Nyanmian menian'n-mɔ yé be 'bua mán nun anun menian'n-mɔ kwalaa ndɛɛ ɔ? Nán se cian bie dede Nyanmian menian'n-mɔ yé be 'bua mán nun anun menian'n-mɔ kwalaa ndɛɛ a, anun ejɔle nganngan sʋa yé emó ngʋala man yí di ɔ? ³ Emó nzɪ man ke cian bie dede, yé yé ye 'bua nyanmiansʋ mmɔfɔe'n-mɔ ndɛɛ ɔ? Nán se yé yé ye 'bua bé ndɛɛ a, anun mán eɪhɪ anun ejɔle yé emó ngʋala man yí di ɔ? ⁴ Nan emó die, se ejɔle tɔ emó afian an, menian mɔ Asɔnnun'n mmu man bé like nun aja sʋ yé emó sanman bé nʋwɔn ɔ. ⁵ Mɔn kan maan nyian tɔ emó anyɪnsʋ. Yí tɪ, ngelefɔe baa kɔnmgbɔ nnɔn man Asɔnnun nun anun mɔ se ejɔle tɔ a, ɔ kwalaa ke ɔ sesie anianman'n-mɔ afian ɔ? ⁶ Se ejɔle tɔ anianman nnyuan afian an, anun kanngʋ menian mɔ be nzɪ man Nyanmian nun aja sʋ yé be fa ejɔle'n be kɔ ɔ?

⁷ Esanman'n mɔ emó sanman bé nʋwɔn be jinlan bagua nun be yí ndɛɛ'n, dada angonmun, ɔ kele ke ɔ'a nyɔ man ye. Nzuke ati yé emó nyaci man menian'n-mɔ maan be nzisi man emó ɔ? Nzuke ati yé emó nyaci man menian'n-mɔ maan be nni man emó ndunlunmun ɔ? ⁸ Kanngʋ emó muonun yé emó sisi be nianman'n-mɔ be di bé ndunlunmun ɔ.

⁹ Emó muonun sɪ yí fʋón ke menian mɔ be yɔ ete'n, be nnyan man asitanlan wɔ Nyanmian Belemgbin Mán nun anun elɔ bie. Nán be laka laka bé nʋwɔn. Menian mɔ be yɔ satilfɔe nyɔle, bé mɔ be sɔ amʋan, bé mɔ be tɔn ajaa, bé mɔ be kpɔnnɔde bé nʋwɔn, ¹⁰ bé mɔ be wua, bé mɔ be tɪ anyɪnbɔlɔ, bé mɔ be tɪ kɔnnɔnmunnzan, bé mɔ be tɪ ngʋnndɔnmgbɔ anaan be ngan man ananhɔle, menian sɔ'n-mɔ ngo nnyan man asitanlan wɔ Nyanmian Belemgbin Mán nun anun elɔ bie. ¹¹ Daba, ke anin emó anun mmie-mɔ tɪ yí nun anun. Nan Nyanmian a tɪ emó anwɔn tɪ ete nun anun, ɔ'a fa emó ɔ'a yɔ yí die, ɔ'a man emó a yɔ sese wɔ yí nyunnun yé Mun Zozi Kilisi nnɔn yé Nyanmian Wawe'n dunman nun.

Be fá bé sʋanlan baka'n be wúla yé Mɪn anunminnyanmɔn

¹² Emó anun mmie-mɔ nwan: "Mɔn kwalaa mɔn yɔ like biala mɔ mɔn kulo ɔ." ɔ tɪ ananhɔle, nan kʋsʋ yí kwalaa tɪ man kpa mman man emó. Mɔn kwalaa mɔn se ke: "Mɔn kwalaa mɔn yɔ like biala mɔ mɔn kulo ɔ", nan kʋsʋ mɔn ngʋala man ke mɔn yaci mɔn nʋwɔn maan like biala fa mɔn yɔ yí kanga. ¹³ Emó nwan: "Alɛ ati yé be bɔlɔ kʋe ɔ, yé kʋe kʋsʋ ati yé be bɔlɔ alɛ ɔ." ɔ tɪ ananhɔle, nan kʋsʋ Nyanmian 'ba secɪ nɪnge nnyuan sɔ'n-mɔ. Nan sʋanlan baka'n die, nán satilfɔe eyɔle ati yé be bɔlɔ ɔ. ɔ tɪ yé Mɔn die, yé yé Mɔn kʋsʋ tɪ sʋanlan baka'n die. ¹⁴ Nyanmian m'ɔ man yé Mɔn fi ewue nun a tɪnng'e'n, ɔ 'ba fa yí tunmin'n ɔ man yé kʋsʋ ye fi ewue nun ye tɪnng'e. ¹⁵ Emó sɪ ke emó anwɔnnaan'n tɪ Kilisi anwɔnnaan kpa bɔkɔɔ. Asʋ ɔ tɪ kpa ke n nán Kilisi anwɔnnaan'n sin mɔn nnɔn balasua m'ɔ si tutu'n ye hán ye bɔbɔ nun ɔ? Cɛɛɛ! ¹⁶ Anaan, asʋ emó nzɪ man ke belenzua kɔn m'ɔ kɔ fa yí nʋwɔn kɔ bɔ balasua m'ɔ si tutu'n, anin ɔ nnɔn yí b'a kaci anwɔnnaan kɔn ɔ? ɔ sanlɔn ke, Eɪhele Ejɔle'n nwan: *Bé menian nnyuan'n, be 'ba kaci sʋanlan munmuan kɔn.* ¹⁷ Nan sʋanlan m'ɔ kɔ fa yí nʋwɔn kɔ bɔ yé Mɔn'n, ɔ nnɔn yí be kaci sʋanlan munmuan kɔn wɔ wawe nun.

¹⁸ Ehika ati, emò nwánnndi satilífwe eyòlè'n. Ete biala mọ sọanlan kọ yò'n, ọ ngan man yí nwonnaan'n. Nan soanlan m'ọ tì satilífwe'n, ọ yò ete ọ kan yí muonun yí nwonnaan'n. ¹⁹ Asọ emò nzì man ke emò sọanlan baka'n tì Wawe Nwanzan-nwanzan'n mọ Nyanmian a fa a man emò'n sua ọ? Wawe sọ'n wọ emò anun. Emò muonun nzie man bé nwon kón. ²⁰ Nyanmian a tua emò ati kale ọ'a to emò. Ehika ati, emò fá bé sọanlan baka'n be wúla Nyanmian anunminnyanmùn.

7

Ajaa nun anwón ejòlè'n

¹ Afi sian die, kosuan'n mọ emò helehì mìn kalata be bisali mìn'n, ẹ 'nwun yí mmua'n. Ọ tì kpa man belenzua kón ke n'ọ ja bala. ² Nan kọsọ satilífwe eyòlè'n mọ ọ'a tolo'n dunman nun, ọ tì kpa ke belenzua kón biala já yí yí yé balasua kón biala kọsọ já yí hun. ³ Ọ di ke belenzua'n di yí yí anwón ejòlè, balasua'n kọsọ di ke ọ di yí hun anwón ejòlè. ⁴ Balasua'n le man tunmin yí muonun yí sọanlan baka nun asọ. Yí sọanlan baka'n tì yí yí die. ⁵ Nán be tua bé nwon nna. Emò kọala ke bé nwan se bé nwon be fa temon be yọ asonun. Se temon sọ'n sin an, anun atun wọ nun ke yí daba'n. Se ọ'a nyọ man sọ a, emò ngọ huala man nun sọ kón. *Satan kọala ke ọ laka emò maan emò tọ yí ngaa nun anun. ⁶ Mọ mun kan mun kele emò'n, ọ tì afotu nan nán mala ọ. ⁷ Mun kulo ke ahan menian'n-mọ kwalaa kaci ke mìn. Nan kọsọ ọ le sọanlan kón acedie die mọ Nyanmian a fa a man yí ọ, ẹhì die le yí ngonmun, ẹhì die le yí ngonmun.

⁸ Ejòlè mọ mun kan mun kele mmiannzin, mmalasin nọn kunlannvwe'n-mọ'n y'ọ le ke ọ tì kpa man emò ke emò tánlan ke n di yí'n. ⁹ Nan se emò nian nán be ngọala man nun sọ a, anun emò já bala anaan bian. Ọ sanlín ke se emò ja bala anaan bian an, ọ tì kpa tala ke emò kọ lú bé ebwe'n.

¹⁰ Afi bé mọ be tì abufwe'n kọsọ, nán mìn yé mun kan ọ, nan yé Mun muonun yé ọ le kan ọ. ¹¹ Balasua m'ọ ja bian'n, n'ọ yila yí hun. Se ọ yila a, n'ọ ja bian kón. Se ọ kulo a, ọ nwon yí hun be sésie bé afian be já. Belenzua'n kọsọ n'ọ yila yí yí.

¹² Bé bọ nga'n-mọ (Mìn muonun yé mun kan ọ, nán yé Mìn yé ọ le kan ọ.) Se Asonun nun anun belenzua kón ja yí yí mọ yí'n ngọ man asonun'n, se yie sọ'n kulo ke ọ nwon yí tanlan nun an, belenzua'n n'ọ yila yí. ¹³ Yí sọ kọnmgba nun ala, se Asonun nun anun balasua kón ja bian mọ yí hun'n ngọ man asonun'n, se huan sọ'n kulo ke ọ nwon yí yí be tanlan nun an, ọ tie, n'ọ yila yí. ¹⁴ Afi balasua'n m'ọ kọ asonun'n dunman nun, yí hun mantan Nyanmian kọkọ. Belenzua'n kọsọ m'ọ kọ asonun'n dunman nun, yí yí mantan Nyanmian kọkọ. Se ọ tì man sọ a, emò amma'n-mọ tì ke menian mọ be nzì man Nyanmian kọsọ anun bé nwon a tì.

¹⁵ Se kọsọ nunhan'n m'ọ ngọ man asonun'n, se belenzua nun ọ, se balasua nun ọ, mọ yí nwan ọ 'yila'n, be yáci yí maan ọ yila. Ebele nun anun, anun belenzua'n anaan balasua'n m'ọ kọ asonun nun a nyan alaje. Ọ sanlín ke Nyanmian a fele yé ke ye tánlan anzonunjo nun. ¹⁶ Wó balasua'n mọ a fa wó nwon a man Kilisi'n, asọ ẹ kọala ẹ nwun yí fón ke ẹ 'man wó hun fa yí nwon man Nyanmian? Anaan wó belenzua'n mọ a fa wó nwon a man Kilisi'n, asọ ẹ kọala ẹ nwun yí fón ke ẹ 'man wó yí fa yí nwon man Nyanmian?

¹⁷ Ẹhì, se ye yí ajaa nun anwón ejòlè die'n nun an, ọ di ke sọanlan kón biala nanndi atin'n mọ Nyanmian a hele yí nun asọ. Ke anun ọ kpín tì yí mọ Nyanmian a fele yí'n, ọ fá yí sọ. Anun ejòlè mọ mun kan mun kele emò nun anun. Ejòlè sọ'n mọ m'an han'n, ọ tì mala man Asonun'n-mọ kwalaaatín. ¹⁸ Wó mọ Nyanmian 'fele wó a, anun b'a kpe wó mmian nun'n, man wó like tánlan ebele. Wó kọsọ mọ Nyanmian 'fele wó a, anun be kpehì man wó mmian nun'n, man wó like tánlan ebele. ¹⁹ Se b'a kpe wó mmian nun ọ, se be kpehì man wó mmian nun ọ, nán ẹhì yé ọ cian ọ. Like m'ọ cian'n y'ọ le Nyanmian mala nun asọ elie'n. ²⁰ Ke anun sọanlan kón kpín tì yí mọ Nyanmian a fele yí'n, ọ fá yí sọ. ²¹ Ẹ tì kanga yé Nyanmian a fele wó ọ? N'ẹ di yí nwon yale. Se ẹ kọala ke ẹ sun ebele ẹ nyan fanwóndi a, anun sin ebele. ²² Ọ sanlín ke kanga mọ yé Mìn kọ fele yí'n, anun yé Mìn a man ọ'a nyan fanwóndi. Sọanlan kọsọ m'ọ di yí tì anwón mọ yé Mìn kọ fele yí'n, anun ọ'a kaci yé Mìn kanga. ²³ Nyanmian a tua emò ati kale ọ'a to emò. Ehika ati, nán be kaci menian'n-mọ nganga. ²⁴ Anianman-mọ, ọ tì ananhale, ke sọanlan kón biala kpín tì yí mọ Nyanmian a fele yí'n, ọ fá yí sọ ọ nwon Nyanmian be tánlín.

Mmiannzin nọn mmalasin nọn kunlannvwe'n-mọ anwón ejòlè die'n

²⁵ M'ọ tọ de mmiannzin nọn mmalasin'n-mọ anwón ejòlè die'n, yé Mìn a ngan man nun ejòlè ọ'a ngele man mìn. M'ọ wọ mìn muonun mìn ajonlun nun'n yé mun kan nun ọ. Ọ se ke emò de ejòlè sọ'n be di. Ọ sanlín ke, yé Mìn a nwun mìn nwon anwunnvwe ọ'a man m'an kaci ananhalefwe. ²⁶ Emian ngacile dọon mọ ye wọ nun'n dunman nun, mun de mun di ke ọ tì kpa ke sọanlan kón biala há ke ọ tì yí'n. ²⁷ M'ọ ja bala'n, n'ọ yila yí. M'ọ nja man bala'n, n'ọ kpónnde bala. ²⁸ Nan se wó belenzua'n wó nwan ẹ 'ja bala a, anun a nyọ man ete. Se talua'n kọsọ nwan

o 'ja bian an, anun o'a nyo man etc. Nan kusɔ bé mɔ be le ja bé nwɔn'n, be 'ba nwun bé nyinsɔ cian daa. Mun ngulo man ke emɔ nwun bé nyinsɔ.

²⁹ Anianman-mɔ, ejɔle'n mɔ mun kan mun kele emɔ'n y'ɔ le ke mele'n ti tika. Yí ti kikaala die, bé mɔ be ja bala'n, be tánlan ke be nja man bala. ³⁰ Bé mɔ bé lua a bɔ'n, be y'ɔ ke bé lua bal man. Bé mɔ be le di fe'n, be y'ɔ ke be le nni man fe. Bé mɔ be to ninng'e'n, be y'ɔ ke be le man like fíí. ³¹ Bé mɔ be le mân ehi anun ninng'e'n, be y'ɔ ke be le man like fíí. O sanln ke mân ehi mɔ ye wɔ nun'n, o 'sin.

³² Mun ngulo man ke nzusue tɔ emɔ anwɔn fíí sɔa. Swanlan m'ɔ nja man bala'n, yé Mun ninng'e'n-mɔ anwɔn akpɔnndan ala yé o bu o. Like m'ɔ yɔ a, o kɔ sɔ yé Mun anyɔn'n, yé o yɔ o. ³³ Nan belenzua m'ɔ ja bala'n, mân nun anun ninng'e'n-mɔ anwɔn yé o jɔnlɔn o. Like m'ɔ yɔ a yí yí di fe'n yé o yɔ o. ³⁴ Ejɔle'n yɔ sua a, anun belenzua nun anyɔn wɔ ninng'e'n nnyuan anwɔn. Balasua anaan talua kusɔ m'ɔ nja man bian'n, yé Mun ninng'e'n-mɔ anwɔn akpɔnndan ala yé o bu o. Se like yé o le yɔ o, se ejɔle yé o le susu o, o fa yí swanlan baka'n kwalaa wula yé Mun asa nun. Nan balasua m'ɔ ja bian'n, yí die mân nun anun ninng'e'n-mɔ anwɔn y'ɔ jɔnlɔn o. Like m'ɔ yɔ a yí hun di fe'n yé o yɔ o. ³⁵ Ehi mɔ mun kan'n, mun kan mun man emɔ. Nan nán ke mun kan sɔ mun tɔnndɔn emɔ aja nun o. Mun kulo ke emɔ bu be mân'n ke o fata ke be bu yí'n, nán emɔ a fa bé nwɔn b'a bɔ yé Mun kpa bɔkɔɔ b'a li yí junman'n.

³⁶ Se kusɔ swanlan kɔn nuan nán o ti anyunnguasie man yí wa balasua'n ke o le bu aja sɔ, se o ti cunnjn ke o ja bian an, anun o fá yí aja. Se o yɔ yí sɔ a, anun o'a nyo man etc. ³⁷ Nan se belenzua kusɔ kɔn sí yí hue ke o nja man bala, mɔ nán ke b'a mian yí ke o ja bala'n, se o nuan yí kunnun nán o'a nja man bala o kɔ hɔala tanlan an, o ti like kpa. ³⁸ O man se swanlan kɔn ja bala a, o ti like kpa. Nan nunhan kusɔ m'ɔ a nja man bala'n, o ti like kpa.

³⁹ Balasua m'ɔ kɔ ja bian'n, o nɔn yí hun be wɔ nun dede yí hun wu. Se o wu a, o le atun o kwalaa ke o ja belenzua m'ɔ kulo o. Nan kusɔ, o le man atun ke o ja belenzua m'ɔ falɔ man yí nwɔn manln man Kilisi o. ⁴⁰ Nan se o'a nja man bian kɔn an, o 'di yí nwɔn fe tala ke o kɔ ja bian'n. Ejɔle'n mɔ m'an han'n, mun de mun di ke mín kusɔ n ne Nyanmian Wawe'n yé m'an han o.

8

Amɔan sɔ naan nun anwɔn ejɔle'n

¹ M'ɔ ti amɔan sɔ naan nun anwɔn ejɔle die'n, yé kwalaa ye sɔ nun ejɔle ke emɔ le kpɔn kele'n. Nan like esie sɔ'n, o man be tu bé nwɔn. Like kusɔ m'ɔ man be kpasi'n y'ɔ le ehulo'n. ² Swanlan m'ɔ bu yí nwɔn ke o sɔ like'n, anun o nzi o ngua man yí bu kpa ke o fata ke o sí yí'n. ³ (M'ɔ cian'n y'ɔ le Nyanmian ehulo'n.) Swanlan m'ɔ kulo Nyanmian'n yé Nyanmian kusɔ sɔ yí o.

⁴ M'ɔ ti amɔan sɔ naan elie nun anwɔn ejɔle die'n, ye sɔ ke amɔan'n ti man yí ti anwɔn like fíí mân nun anun. Mɔ ye sɔ'n y'ɔ le ke Nyanmian ti baa kɔnmgba cein. ⁵ Se bɔbɔ menian mmie-mɔ de di ke anwunno elɔ nɔn asɔ ewa, ninng'e dɔwn wɔ ebele mɔ be sɔ bé, ese b'a fa bé b'a kaci bé mun an, ⁶ yé die mɔ ye sɔ'n y'ɔ le ke Nyanmian ti baa kɔnmgba cein. O ti Sɛ mɔ o'a bɔ ninng'e'n-mɔ kwalaaatin o. Yí dunman nun yé ye wɔ mân nun anun o. Munlan kusɔ baa kɔnmgba cein'n y'ɔ le Zozi Kilisi. Yí dunman nun yé ninng'e'n-mɔ kwalaa wɔ mân nun anun o, ese yí dunman nun yé ye le ngɔan o.

⁷ Nan kusɔ menian dɔwn nzi man ananhɔle sɔ'n. Amɔan ejɔle nun a foto mmie-mɔ dede se kikaala be di naan sɔ nun an, o yɔ be ke be le di amɔan sɔ naan. Kemɔ bé ti tinlin man'n, se be le di alie sɔ nun an, anun o yɔ be ke b'a tɔ ete nun. ⁸ Nán alie y'ɔ man yé enanndie'n sɔ Nyanmian anyɔn o. Se ye di o, se y'a nni man o, ye nnyan man nun like fíí.

⁹ Nan kusɔ, emɔ nian bé nwɔn kpa. Fanwɔndi'n mɔ Nyanmian a man emɔ'n, be nánndi yí nwɔn kpa nán bé mɔ be dedi'n tinlin man nun a ndo man etc nun. ¹⁰ Afi, wɔ mɔ e sɔ ejɔle'n, se swanlan mɔ yí dedi'n tinlin man'n nwun wɔ amɔan sua elɔ ke e le didi a, yí kusɔ yí ajɔnlɔn'n 'man yí anwɔnsele ke o hɔ lí amɔan sɔ like. ¹¹ Anun like'n mɔ wɔ nwan e sɔ'n dunman nun, wɔ nwanman'n mɔ yí ti yé Kilisi a wu mɔ yí dedi'n tinlin man'n, e le man o minlin. ¹² Se emɔ yɔ sɔ maan emɔ anianman'n-mɔ tɔ ete nun anun an, anun Kilisi muonun yé emɔ le yɔ yí ete o. O sanln ke, emɔ man be yɔ like mɔ bé ajɔnlɔn'n man bé ke o ti man kpa. ¹³ Ehika ati, alie mɔ mun di a mín nianman'n kɔ tɔ ete nun'n, alie sɔ'n, mun 'tua, m mman man mín nianman'n ndo man etc nun.

9

O fata ke Polɔ nyan yí junman nun anun like

¹ N ne fanwɔndi. N dɔ Zozi Kilisi bɔfɔe. M'an nwun yé Mun Zozi muonun mín nyinsɔ. Junman'n mɔ n nili manln yé Mun'n, yí mma m'ɔ sulí'n y'ɔ le emɔ. ² Se bɔbɔ mmie-mɔ mmu man mín ke n dɔ Kilisi bɔfɔe a, emɔ die, emɔ bu mín ke n dɔ Kilisi bɔfɔe. O sanln ke junman'n mɔ n nili m'ɔ man emɔ nɔn yé Mun Zozi b'a a yɔ kɔn'n, emɔ ti nzɔle m'ɔ kele ke n dɔ Kilisi bɔfɔe.

³Se menian kan ke n di man Kilisi bəfəve a, ejəle mə mun bua bə'n y'ə le ke ⁴mín junman'n mə mun di'n, asə ə nvata man ke mun nyan nun alie mun di mun non nzue ə? ⁵Asə n nne man atn ke mun ja asənon nun anun balasua ke mməfə'e'n-mə, ke *Sefası non yé Mun anianman'n-mə yə yí nún ə? ⁶Asə ə ti kpa ke mun non Baanabası yé munnyuan ala yé ye lí junman ye gúa yé nvan alie ə?

⁷Nzalafv benin yé yí muonun ə gua yí nvan alie ə? Nwan svanlan die yé ə yə ebo m'ə nni man yí ebo nun asə alie ə? Svanlan benin yé ə sie ayemua m'ə le man atn ə nyuihyuin man bə nyafusue'n bie a nnən man ə? ⁸Nvandəhən ehi-mə mə m'an fa m'an to yí nwən'n, asə nán ke kulo menian'n-mə yə yí nún an? Nán ejəle kənmgba sə'n kəsə yé Moyizi mala'n kan ə? ⁹Afi b'a hele wə *Moyizi mala nun anun ke: *Se enale'n le tetia *bele nin asə ə kpənmgba a, n'e cici yí nvan'n*. Asə nnale'n-mə anwən cian Nyanmian ə? ¹⁰Nán yé lili yé dunman nun ati yé ə man ə'a han sə ə? Yuo, yé dunman nun ati yé ə man b'a hele ejəle sə nun ə. Ə di ke svanlan'n m'ə le futu asie'n maan be dua'n, ə non svanlan'n m'ə le kpənmgbə bele'n, be nyan anyindəsəe ke junman'n mə be le di'n, be 'nyan nun like. ¹¹Se y'a han Nyanmian Anvan Ejəle'n nán ə su mma a, emə jənlun ke mə ye le kpənnde yí emə elə'n sənln sənman ə? ¹²Se mmie-mə le atn be didi emə anwən an, asə ye le man atn ye ndala man bə ə? Nan kəsə y'a nman man yí sə. Y'a mian yé nyun y'a yə maan like fii a mma a ndəndən man Kilisi Ejəlekpa nun aja nun.

¹³Emə si yí fəón ke bə mə be di Nyanmian awulo nun anun junman'n, Nyanmian awulo nun anun ninngə'n yé be fa be nian bə nwən ə. Bə mə yé be yí tee'n kəsə, tee eyie məcia nun asə ninngə'n yé be fa be nian bə nwən ə. ¹⁴Ke ə ti yí nún ala anun. Ə sanln ke yé Mun a man atn ke menian mə be bə Ejəlekpa'n, Ejəlekpa sə nun anwən yé ə di ke be didi ə.

¹⁵Nan mín die, ninngə sə'n m'ə fata ke mun nyan yí'n, m'an nne man bie fii. Nán ke mun kele emə kalata ehi mun bisa maan emə yí man mín ə. Se mun 'wu bəbə a, ə ti kpa. Ə man svanln fii ngəala ndu man mín ti kele sə'n. ¹⁶Ejəlekpa'n mə mun bə'n, ə ti man like mə mun fa mun tu mín nvan nun ə. Nan ə ti like mə b'a fa b'a tinndin mín ə. Se m'an mmə Ejəlekpa'n m'an ngele man menian'n-mə a, munnzue ye ə 'kan mín ə. ¹⁷Se ə ti ke mín muonun mín ti anwən junman mə m'an hulo yé mun di a, ahan mun man be tua mín yí nwən kale. Nan ə ti junman mə b'a fa b'a wula mín sa nun, se mun ngulo man bəbə a, ə se ke n ní. ¹⁸Anin mín ahatua'n y'ə le benin? Mín ahatua'n die'n y'ə le fe elie'n mə mun nyan yí mele mə mun bə Ejəlekpa'n mun kele menian'n-mə'n. Ejəlekpa'n mə mun bə'n, mun mgbənnde man ke be tua mín yí nwən kale.

¹⁹N ne fanwəndi, n ndi svanlan fii kanga. Nan kəsə ke ə kə yə nán m'an nyan menian dəwn m'an man yé Mun'n, ə man m'an kaci menian'n-mə kwalaa kanga. ²⁰Mun nni man Moyizi mala nun asə, nan kəsə ke ə kə yə nán mín sa a han Zufv'n-mə mə be di mala sə nun asə m'an man yé Mun'n, ə man se mun non bə yé ti a, mun yə mín nwən ke bə. ²¹Bə mə bə kəsə be nni man Moyizi mala nun asə'n, se n wə bə afian an, mun yə mín nwən ke bə nán mín sa a han bə, m'an man yé Mun. Nán ke bie a mín nyun nzə man Nyanmian mala nun ə. Cece, nan Kilisi mala nun asə yé mun di ə. ²²Bə mə bə dedi'n tinlin man'n, se mun non bə ti a, mun yə mín nwən ke mín kəsə mín dedi'n tinlin man nán mín sa a han bə, m'an man yé Mun. Mun fa mín nwən mun ti mun yə like biala nán mín sa a han mmie-mə m'an man yé Mun. ²³Ejəlekpa nun ati yé mun yə ehi-mə kwalaa nán mín kəsə m'an nyan nun nyila.

²⁴Emə si yí fəón ke bə mə be su enwanndie'n, bə kwalaa be nwanndi, nan kəsə bə nunhan kon yé ə nyan ə. Ehika ati, emə nwanndi kpa, nán b'a nyan nun like. ²⁵Bə kwalaa mə be su enwanndie'n, mele mə be 'kpunndin kpunndin bə akpəle'n-mə anun'n, be totua bə nwən ninngə kpa. Be yə yí sə nán b'a nyan enwanndie nun anun kele'n. Kele sə'n, ə sect. Nan yé die mə ye le yə'n, ye le yə ye nyan kele m'ə le man esecie'n. ²⁶Ehika ati, enwanndie'n mə mun nwanndi'n, mín nyun wə lika kon. N di ke svanlan m'ə le kon ngəndin ə. Mun ndə man mín kətəle die nun anwənman nun. ²⁷Ke ə kə yə nán mín mə m'an bə Ejəlekpa'n m'an hele menian'n-mə'n b'a nyi man mín b'a ndu man'n, mun bilí mín nwən kpa, ese mun sie mín nwən ye.

10

Be nían bə nwən kpa wə amvan'n-mə anwən

¹Anianman-mə, ejəle m'ə təl yé nan-mə mele mə anun be non Moyizi nanndi ewā nun anun elə'n, mun kulo ke emə ati kacı. Mə anin be nanndi ewā nun anun elə'n, Nyanmian manln like kon ke bəle walı helelı bə atn'n, ese ə kpacılı jenvie nun anun maan be nanndi bə ja nun be kpelı yí. ²Mə be wə bəle nun anun ə non mə be 'kpe jenvie'n, be sənlnln bə kwalaa'n ə man be non Moyizi yolu kon. ³Alie kənmgba'n m'ə fi Nyanmian asa nun'n yé bə kwalaa be lili ə. ⁴Nzue kənmgba'n m'ə fi Nyanmian elə'n yé bə kwalaa be nonln ə. Nzue sə'n fi Nyanmian ebuta'n m'ə si bə sə nun anun. Ebuta sə'n y'ə le Kilisi. ⁵Nan kəsə Nyanmian akunnun a njə man bə kwalaa bə nwən. Ə man be wuli ewa nun anun. ⁶Ninngə sə'n-mə, ə ti ke nzole yé be le yí yí be kele

yé, nán yé koso y'a nnyan man ajonlun ete ke bé. ⁷ Ɔ nvata man ke emó sɔ amwan ke bé nun mmie-má sɔli amwan'n. B'a hele wɔ Ehele Ejole nun anun ke: *Menian'n-má kɔ tanlan asɔ be kɔ li like be kɔ nɔn sɔ nzan. Eɛe be kɔ jasɔ be kɔ si yí nwon abile.* ⁸ Nán be man ye yɔ satilfove ke bé nun mmie-má yolɔ yí má menian akpɔ abulaa nɔn nsan wuli cian kɔnmgbá'n. ⁹ Nán be man ye sɔ yé Mɔn ye nuan ke bé nun mmie-má yolɔ yí má owo-má kikalɔ bé maan be wuli'n. ¹⁰ Nán be juju bé konvin abɔ, ke bé nun mmie-má yolɔ yí má nyanmiansɔ bɔfove'n m'ɔ kun sɔanlan'n hunlin bé'n.

¹¹ Munnzue sɔ'n m'ɔ hanlin bé'n, ɔ ti fɔɔ yé be le fa be tu eɔhunlin-má ɔ. B'a hele ninngɛ sɔ'n be le fa be kannzɔ yé, ɔ sanlin ke mele'n má ye wɔ nun ewa'n, mán nun ayuelɛ a ju. ¹² Ehika ati, sɔanlan m'ɔ de di ke ɔ jin yí ja nun'n, ɔ nían yí nwon kpa nán ɔ'a ndɔ man. ¹³ Sɔnian fíí nɔn man ebele nman man emó m'ɔ bɔ emó sɔ ɔ. Ɔ sanlin ke Nyanmian ti ananhɔfove. Ɔ ngɔala man ke ɔ yaci maan sɔnian'n bɔ emó anwɔnsɛle nun asɔ ɔ. Se sɔnian'n tɔ emó a, Nyanmian 'sesie maan emó kwalá yí nyunnun jinlan be di yí sɔ kunnunmun.

¹⁴ Ehika ati, anianman ehulo mma, emó nwánnɔdi amwan esɔ'n. ¹⁵ Emó ti menian má be sɔ ngele, ejole eɔi má m'an han m'an hele emó'n, emó muonun títi nían. ¹⁶ Yé Mɔn nzan'n má ye 'nɔn an ye da Nyanmian asɔ nán y'a nɔn'n, ɔ kele ke ye nɔn Kilisi yé moja nun a yɔ kɔn. Kpaɔn'n má ye bubu nun ye di'n, ɔ kele ke ye nɔn Kilisi yé sɔanlan baka nun a yɔ kɔn. ¹⁷ Kpaɔn'n ti baa kɔnmgbá cein. Kannze ye sɔnlin bɔbɔ a, yé kwalaa ye ti anwɔnnaan kɔn. Ɔ sanlin ke kpaɔn kɔn sɔ'n ti yé kwalaa yé die.

¹⁸ Emó nían ke daba anin Izalayɛ amma'n-má yɔ yí'n. Bé má be kɔ li naan'n má be kɔ fa be kɔ yi tɛɛ Nyanmian mɔɔɔa nun asɔ be kɔ man yí'n, anun be nɔn yí a yɔ kɔn. ¹⁹ Se mɔn kan sɔ a, asɔ mɔn nwan amwan'n anaan amwan sɔ naan'n ti like ɔ? ²⁰ Cɛɛɛ! Nan mɔn nwan bé má be nzɔ man Nyanmian'n, nán Nyanmian ye be yi bé tɛɛ'n be man yí ɔ, nan be yi be man wawe ete'n-má. Nan mɔn die mɔn ngulo man ke emó nɔn wawe ete'n-má yɔ kɔn. ²¹ Emó ngɔala man ke be nɔn yé Mɔn kangɔ nun anun nán ese emó a nɔn wawe ete'n-má koso kangɔ die nun anun. Emó ngɔala man ke be tanlan yé Mɔn tɔbɔli nun anwɔn be didi nán ese emó a tanlan wawe ete'n-má koso die nun anwɔn b'a didi. ²² Anaan emó kulo ke be wula yé Mɔn akpue ɔ? Asɔ emó jonlin ke ye le anwɔnsɛle ye tala yí ɔ?

Be kpɔnnɔde eɔhunlin-má ati anwɔn nvasɔe

²³ Emó kan ke: “Ye kwalá ye yɔ like biala má ye kulo ɔ.” Ɔ ti ananhɔle, nan koso yí kwalaa ti man kpa mman man emó. Ɔ ti ananhɔle ke emó kwalá ke be yɔ like biala má emó kulo ɔ, nan koso yí kwalaa mmɔka man emó maan emó dedi'n ngɔ man yí nyunnun. ²⁴ Sɔanlan fíí n'ɔ kpɔnnɔde yí ti anwɔn nvasɔe, nan ɔ kpɔnnɔde eɔhunlin-má die.

²⁵ Like má be di, má emó kɔ to yí gua nun'n, nán be sulo yí nzin be bisa bisa yí nwon kosuan nán emó lí. ²⁶ Ɔ sanlin ke Ehele Ejole'n le kan ke: *Asɛ'n nwon sɔ ninngɛ'n kwalaaatin ti yé Mɔn die.*

²⁷ Se sɔanlan m'ɔ nzɔ man Nyanmian'n fele emó aɛe nán emó tie a, like biala má be kɔ fa be kɔ man emó'n, emó lí, nán be sulo yí nzin be bisa bisa yí nwon kosuan. ²⁸ Nan se sɔanlan bie kan kele emó ke: “Naan eɔi ti amwan sɔ naan,” yí die anun nán be di, ɔ fi ejole'n má sɔanlan sɔ nin a han a hele emó'n. Ɔ sanlin ke ɔ'a kacɔ emó. ²⁹ Nán wɔ ajonlin die nun anwɔn ejole yé mɔn kan yí ewa ɔ, nan eɔhunlin ajonlin die nun anwɔn ejole yé mɔn kan ɔ. Nan afi ɔ yɔ se má like má mɔn kwalá ke mɔn yɔ'n, sɔanlan mgban kwalá ɔ kan yí nwon ejole ɔ? ³⁰ Se mɔn da Nyanmian asɔ nán m'an li like a, anun ɔ yɔ se má mɔn nyan yí nwon amannɛ ɔ?

³¹ Ehika ati, se emó 'di aɛe ɔ, se emó 'nɔn nzue ɔ, yí kwalaa má emó 'yɔ'n, emó yɔ be wula Nyanmian anunminnyanmɔn. ³² Like má emó yɔ a, ɔ kwalá ke ɔ man Zufɔ ɔ, m'ɔ ti man Zufɔ ɔ, anaan Nyanmian asɔnɔn'n tɔ asɔ'n, like sɔ'n, nán be yɔ. ³³ Emó yɔ ke mɔn. Like biala má mɔn yɔ a bé kwalaa be di yí nwon fe'n yé mɔn yɔ ɔ. Nán m'ɔ ti kpa man mɔn'n yé mɔn yɔ ɔ, nan m'ɔ ti kpa man eɔhunlin-má'n yé mɔn yɔ nán b'a nyan ngwan ɔ.

11

¹ Emó sɔsuan mɔn ke mɔn sosuan Kilisi'n.

² Mɔn yi emó aye. Ɔ sanlin ke like biala anun, emó kacɔ mɔn cian daa, eɛe ninngɛ koso má n geleli emó'n, emó nánndi sɔ kpa.

Ɔ se ke mmalasua'n-má cici bé ti sɔ

mele má be 'yɔ asɔnɔn'n

³ Nan koso mɔn kulo ke emó ti ejole eɔi abɔ kpa ke Kilisi y'ɔ sie belenzua biala ɔ. Belenzua'n koso y'ɔ sie yí yi ɔ. Yé Nyanmian y'ɔ sie Kilisi ɔ. ⁴ Belenzua kɔn má ɔ 'yɔ asɔnɔn, anaan Nyanmian kɔ fa ejole kɔ wula yí nwan ke ɔ hán héle menian m'ɔ kɔ cici yí ti sɔ'n, anun belenzua sɔ nun anyɔn a nzɔ man Kilisi. ⁵ Nan balasua kɔn koso má ɔ 'yɔ asɔnɔn, anaan Nyanmian kɔ fa ejole kɔ wula yí nwan ke ɔ hán héle menian m'ɔ a njɔci man yí ti nun asɔ'n, anun balasua sɔ nun anyɔn nzɔ man yí hun. Anun ɔ ti ke balasua má b'a kpa yí ti ɔ. ⁶ Balasua koso m'ɔ ngulo man ke ɔ cici yí ti sɔ'n, anun ɔ títi. Nan koso ɔ ti anyunnunguasɛ man balasua kɔn

ke o kpá anaan o títi yí ti'n. Yí sò ati, o cíci sò. ⁷ O nze nvata man ke belenzua cíci yí ti sò o. O sanln ke Nyanmian nianln yí nwòn sò y'ò bəli yí o, o ti Nyanmian anunminnyanmòn. Nan balasua'n die, o ti belenzua nún anunminnyanmòn. ⁸ Afi belenzua anvún bowe yé Nyanmian falí bəli balasua o, nan nán balasua'n die'n yé Nyanmian falí bəli belenzua o. ⁹ Nyanmian bəli balasua manln belenzua nán o'a mmò man belenzua o'a mman man balasua. ¹⁰ Ehika ati, nyanmiansò mmòfè'n-mò dunman nún, balasua'n cíci yí ti sò o héle ke o bebele yí nwòn así man yí hun.

¹¹ Nan kòsò, yé mán'n mọ ye nún yé Mún ye le bu'n, belenzua'n nni man yí ti anwòn yé balasua'n kòsò nni man yí ti anwòn. ¹² Afi se bəbò belenzua nún anvún bowe yé Nyanmian falí bəli balasua nún an, balasua'n kòsò yé o wò belenzua nún o. Ehi kwalaa fi Nyanmian elò. ¹³ Emò muonun be nían balasua m'ò le yò asònun mọ o'a njíci man yí ti sò'n, asò o ti kpa? ¹⁴ Mán'n muonun mọ ye wò nún'n kele yé ke, o ti anyunnunguasíe man belenzua kòn ke o síe yí ti'n maan o nyín ndundún ke balasua. ¹⁵ Nan se balasua sie yí ti nún an, o ti anunminnyanmòn man yí. O sanln ke Nyanmian falí enyuan ndundún sò'n manln balasua ke o fá hála yí ti. ¹⁶ Ejòle'n mọ m'an han'n, sòanlan mọ yí nwan o 'su ejòle ehi anwòn akpòlòwa'n, mún kan yí tika mún kele yí ke yé muonun o, Nyanmian asònun'n-mò anun o, ke ye yò yí nún anún.

Yé Mún alíe nún anwòn ejòle'n

¹⁷ M'ò ti yé Mún alíe nún elie nún anwòn ejòle die'n, mún nyí man emò aye. O sanln ke mele mọ emò kò yia'n, like mọ emò yò'n ti man kpa fíí. ¹⁸ M'an ti ke mele mọ emò asònun mma'n-mò kò yia'n, emò anwan nze man bé nwòn, emò bubu bé nwòn nún. Mún nne man ejòle sò'n mún nni man kpa. ¹⁹ Nan se emò bubu bé nwòn nún an, anún be nwun menian kòsò mọ be sò Zozi Kilisi ananhòle nún sakpa'n. ²⁰ Mele mọ emò kò yia'n, nán yé Mún alíe nún elie ati yé emò yia o. ²¹ O sanln ke se emò yia tóbili nún anwòn an, sòanlan kòn kpíli di yí muonun yí alíe die m'ò tunlún'n, nan be nje man be nni man. O man mmie-mò didi dede bé kò yí kpa. Mmie-mò nún nzan dede be bò, kòsò anún ehəe le kun mmie-mò. ²² Emò le man awulo mọ be di like nún be nún nzan o? Anaan emò mmu man Nyanmian Asònun'n like o? Emò kulo ke anyunnunguasíe kan bé mọ be wò nún mọ be le man like fíí nún o? Nzu ejòle die yé emò kulo ke n gán n géle emò o? Asò o fata ke mún yí emò aye o? Cəcə! Mún ngwala man ke mún yí emò aye!

²³ Ehi, like mọ yé Mún heleli mín'n yé mín kòsò m'an hele emò o. Like sò'n y'ò le ke kəngəe'n, asannan nán b'a yí yé Mún Zozi b'a man'n, o falí kpaun. ²⁴ M'ò lali Nyanmian así yuelí'n, o kò bubu nún. Yí nwan: "Ehi ti mín nwónnaan, mún fa mún man emò. Emò yó ehi be fá be káci mín." ²⁵ Mò be lili kpaun'n yuelí'n, o kò fa nzan kangò'n. Yí nwan: "Nzan'n m'ò wò kangò ehi anún'n y'ò le nyihye fòfòle'n mọ Nyanmian le fa mín moja'n hyihye'n. Mele biala mọ emò 'nún nzan sò'n, emò nún be káci mín." ²⁶ Afi mele biala mọ emò le di kpaun ehi, mọ emò le nún nzan ehi'n, anún emò le bò yé Mún ewue'n m'ò wuli nún anwòn kpaye dede o kò ju mele mọ o 'sa ban.

²⁷ Ehika ati, se sòanlan kòn sun atún m'ò nze nvata man nún asò o di yé Mún kpaun'n o nún yí nzan nún an, anún sòanlan sò nún a yò ete o'a tia yé Mún anwónnaan'n nún yí moja'n. ²⁸ O man sòanlan kòn biala sò yí nwòn nían kwalaaaka nán o'a li kpaun sò'n o'a nún nzan'n. ²⁹ O sanln ke sòanlan m'ò le di kpaun sò'n o nún nzan'n mọ o'a mmu man ke yé Mún anwónnaan'n nún yí moja'n, anún sòanlan sò'n le bu yí muonun yí nwòn fòo. ³⁰ Ehika ati yé emò anún mmie-mò dòun a fòke fòke, mmie-mò a bubu, mmie-mò kòsò dòun a wu nún o. ³¹ Se ye di mwa ye sò yé nwòn ye nían kwalaaaka nán y'a li yé Mún alíe nún an, Nyanmian mmua man yé nde. ³² Nan se yé Mún bua ye nde a, o 'pinnin yé nán yé ti a nga man nún ke eyuadi'n die'n.

³³ O man anianman-mò, se emò yia mọ emò 'ba li yé Mún alíe'n, emò nwónndé bé nwòn. ³⁴ Ke o kò yò nán Nyanmian a mbinnin man emò mele mọ emò kò yia'n, sòanlan m'ò nún an, o'a gòlò'n, o li like yí awulo nán o'a a. Yí bò nga'n, se mún ba emò anwòn elò a, n gò sesie.

12

Wawé Nwannzan-nwannzan nún acedíe'n-mò

¹ Ehi, anianman-mò, m'ò tó de Wawé Nwannzan-nwannzan nún acedíe'n-mò anwòn ejòle die'n, mún kulo ke emò ti yí bò kpa. ² Emò sí ke daba mọ anún emò nzi man Nyanmian'n, amòan'n-mò mọ be njòjò man'n, bé yé anún emò nanndí nún be sò o. ³ Ehika ati, mún kulo ke emò ti yí bò kpa ke, sòanlan mọ Nyanmian Wawé'n wò yí nún'n ngwala ngan man ke: "Zozi a fa munnzue!" Se Wawé Nwannzan-nwannzan'n kòsò nún man nún an, sòanlan kòn ngwala ngan man ke: "Zozi ti yé Mún!"

⁴ Acedíe'n-mò ti ngacile dòun, nan kòsò yí kwalaa fi Wawé Nwannzan-nwannzan kònmgb'a'n. ⁵ Junman'n ti ngacile dòun nan kòsò yé Mún kònmgb'a'n yé be le sò yí o. ⁶ Junman elie'n ti ngacile dòun nan kòsò Nyanmian kònmgb'a'n sún yí kwalaa asò o di junman yé asstanlan nún anún.

⁷ Wawé Nwannzan-nwannzan'n man sòanlan kòn biala acedíe kòn maan o fa boka ehunlún-mò kwalaaatin. ⁸ Wawé Nwannzan-nwannzan'n fa ngele ejòle o wula sòanlan'n bie anwan

maan ɔ kan. Wawɛ kɔnmgban' keke sɔanlan'n bie like maan ɔ nwun yí yuein ɔ buka ɛhunlun-mɔ. ⁹ Wawɛ kɔnmgban' sɔ'n man sɔanlan'n bie dedi. ɔ man sɔanlan'n bie kɔsɔ tunmin maan nwuluwafuɛ'n-mɔ anwɔn sa. ¹⁰ ɔ man sɔanlan'n bie tunmin maan ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ. ɔ man bie kɔsɔ kan ejɔlɛ mɔ Nyanmian ka fa kɔ wula yí nwan ke ɔ hán'n. ɔ man sɔanlan'n bie kɔsɔ nwun wawɛ ɛtɛ'n nɔn Nyanmian Wawɛ nun angɔnmun. ɔ man sɔanlan'n bie kan anɛ ngacile ngacile. ɔ man bie kɔsɔ tutu anɛ ngacile ngacile sɔ'n-mɔ abu. ¹¹ Wawɛ kɔnmgban' cɛin sɔ'n yɛ ɔ yɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa ɔ. Acɛɛ m'ɔ kulo ke ɔ fa man sɔanlan' kɔn biala'n y'ɔ fa man ɔ.

Zozi Kilisi menian'n-mɔ kwalaa tɔ anwɔnnaan kɔn

¹² ɛhi, ɛmɔ si kulo sɔanlan' ke ɔ kpɩn tɔ yí'n. Yí akpɔlɛ akpɔlɛ'n-mɔ sɔnlun. Bɛ kan yí kwalaa bɛ bɔ nun an, anun ɔ yɔ anwɔnnaan kɔn. Kilisi kɔsɔ, ke ɔ tɔ yí nun ala anun. ¹³ Yɛ kwalaaatin, Zufu ɔ, m'ɔ tɔ man Zufu ɔ, kanga ɔ, m'ɔ tɔ man kanga ɔ, Wawɛ kɔnmgban' sɔ nun a hohuan yɛ nwan, y'a kaci anwɔnnaan kɔn, b'a sɔnɔn yɛ, ɛsɛ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n wɔ yɛ kwalaa yɛ nun.

¹⁴ Nán akpɔlɛ baa kɔnmgban' y'ɔ yɔ anwɔnnaan nun ɔ, nan akpɔlɛ dɔɔn y'ɔ yɔ anwɔnnaan nun ɔ. ¹⁵ Sɛ ajalɛ'n nwan: "Mín diɛ, nán asaa y'ɔ le mín, yí ti, n nɔnɔn man anwɔnnaan nun anun bie." Sɛ ɔ kan sɔ ti a, asɔ ɔ nɔnɔn man anwɔnnaan nun anun bie ɔ? ¹⁶ Sɛ anzɔɛ'n kɔsɔ nwan: "Mín diɛ, nán anyian y'ɔ le mín, yí ti, n nɔnɔn man anwɔnnaan nun anun bie." Sɛ ɔ kan sɔ ti a, asɔ ɔ nɔnɔn man anwɔnnaan nun anun bie ɔ? ¹⁷ Sɛ ɔ tɔ ke anwɔnnaan'n kwalaa y'ɔ le anyian an, ahan sɔanlan' y'ɔ sɛ nán ɔ'a tɔ ejɔlɛ? Sɛ ɔ tɔ ke anwɔnnaan'n kwalaa y'ɔ le anzɔɛ a, ahan sɔanlan' y'ɔ sɛ nán ɔ'a tɔ nvan? ¹⁸ Mɔafuɛ, ke kulo sɔanlan' akpɔlɛ akpɔlɛ'n lika mɔ Nyanmian kulo ke ɔ sie yí'n, ebele yɛ ɔ'a sie yí ɔ. ¹⁹ Afɛ sɛ ɔ tɔ ke yí kwalaa tɔ tɔle baa kɔnmgban' a, ahan bɛ nvele man yí sɔanlan'. ²⁰ ɔ tɔ ananhɔle ke kulo sɔanlan' akpɔlɛ akpɔlɛ'n-mɔ sɔnlun, nan yí kwalaa yɔ anwɔnnaan kɔn.

²¹ ɛhika ati, anyian ngɔala ngan ngele man asaa ke: "Wó asaa, m mianlun man wó nwɔn!" Bɛ tɔ kɔsɔ ngɔala ngan ngele man ajalɛ ke: "Wó ajalɛ, m mianlun man wó nwɔn!" ²² Bɛ ngɔala bɛ ngan man sɔ. ɔ sanlun ke anwɔnnaan nun akpɔlɛ'n-mɔ mɔ bɛ mmu man bɛ like fí'n, bɛ yɛ bɛ nwɔn cian ɔ. ²³ Yɛ anwɔnnaan'n lika mɔ yɛ mmu man yí like fí'n, yí yɛ yɛ sesie yí kpa ɔ. Lika mɔ sɔanlan' nwun yí a, ɔ tɔ anyunnunguasɛ man yɛ'n, yɛ kala sɔ. ²⁴ Lika mɔ sɔanlan' nwun yí a, ɔ tɔ kpa'n, yɛ yaci yɛ gua sɔ. Anwɔnnaan'n lika sɔ'n-mɔ yɛ nwun bɛ a, yɛ mmu man bɛ like fí'n, Nyanmian a sesie maan bɛ nwɔn cian yɛ kpa. ²⁵ ɔ yɔ yí sɔ nán mgbacɛ mgbacɛ a ndanlan man anwɔnnaan nun anun. ɔ sanlun ke anwɔnnaan nun anun akpɔlɛ akpɔlɛ'n-mɔ kwalaa sɔsɔ bɛ nwɔn nun. ²⁶ Sɛ anwɔnnaan nun anun akpɔlɛ'n bie le nwun yale a, bɛ kwalaa yɛ anun bɛ nɔn yí le nwun yale sɔ nun ɔ. Yɛ sɛ bɛ nun kɔn bie kɔsɔ le di fe a, bɛ kwalaa yɛ anun bɛ le di fe sɔ nun ɔ.

²⁷ Kilisi anwɔnnaan'n y'ɔ le ɛmɔ kwalaa. ɛmɔ anun kɔn biala tɔ anwɔnnaan sɔ nun anun akpɔlɛ kɔn. ²⁸ ɛhika ati y'ɔ man Nyanmian lili mɔa sielɛ mmɔfuɛ'n-mɔ Asɔnɔn nun anun ɔ. M'ɔ tian yí nnyuan'n y'ɔ le mgbɔmanfuɛ'n-mɔ. M'ɔ tian yí nsan'n y'ɔ le bɛ mɔ bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n. M'ɔ tɔ sɔ'n y'ɔ le bɛ mɔ bɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ'n, bɛ mɔ bɛ le tunmin maan nwuluwafuɛ'n-mɔ anwɔn sa'n, bɛ mɔ bɛ buka yalɛfuɛ'n-mɔ'n, bɛ mɔ bɛ nwan Asɔnɔn nun asu'n, ɔ nun bɛ mɔ bɛ kan anɛ ngacile ngacile'n-mɔ'n. ²⁹ Asu bɛ kwalaa bɛ tɔ mmɔfuɛ ɔ? Cɛcɛ! Asu bɛ kwalaa bɛ tɔ mgbɔmanfuɛ ɔ? Cɛcɛ! Asu bɛ kwalaa bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ ɔ? Cɛcɛ! Asu bɛ kwalaa bɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ ɔ? Cɛcɛ! ³⁰ Asu bɛ kwalaa bɛ man nwuluwafuɛ'n-mɔ anwɔn sa ɔ? Cɛcɛ! Asu bɛ kwalaa bɛ kan anɛ ngacile ngacile ɔ? Cɛcɛ! Asu bɛ kwalaa bɛ tu anɛ sɔ'n-mɔ abu ɔ? Cɛcɛ! ³¹ ɛhika ati, ɛmɔ kpɔnnde acɛɛɛ'n-mɔ mɔ bɛ nwɔn cian'n. Nan mun 'ba hele ɛmɔ atun kanlanman kanlanman kpa kɔn.

13

Ehulo'n

¹ ɛhi, sɛ bɔbɔ mun kwalaa mán nun anun anɛ'n-mɔ kwalaaatin kan an, sɛ mun kwalaa nyanmiansɔ mmɔfuɛ'n-mɔ diɛ'n kan an, sɛ mun ngulo man sɔanlan' an, an n di ke kpakpan mɔ bɛ le fa bɛ bɔ sɔ mgban. ² Man n ní Nyanmian kpɔman, man n zí ninngɛ'n kwalaaatin dede n zí Nyanmian nvialɛ nun ejɔlɛ'n kwalaaatin, man n nyán dedi dede n dútu mmɔka'n-mɔ abu bɔbɔ, sɛ mun nwun sɔanlan' nán m'an ngulo man yí a, anun n di man like fí. ³ Man n vá mín nwɔn ninngɛ'n kwalaa mɔ n ye yí'n n jé, ɛsɛ bɔbɔ n dɔnɔn mín nwɔn nán m'an fa m'an tu mín nwan nun, sɛ n nne man ehulo a, n nne man sɔ nvasɔɛ.

⁴ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ si abɔtale, ɔ yɔ ati anun kpa ninngɛ. M'ɔ kulo sɔanlan'n, yí nyun mmɔsɔ man sɔanlan' like, ɛsɛ ɔ ndu man yí nwan nun. M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ ndu man yí nwɔn. ⁵ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ nyɔ man anyunnunguasɛ like, ɔ tɔ man ahyɔan. ɔ nve man sɔanlan' anwɔn ɛya. M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ nva man sɔanlan' anwɔn ejɔlɛ ɔ nzie man yí kunnun. ⁶ M'ɔ

kulo sʋanlan'n, ɔ nni man ete nun anwɔn fe nan ananhɔle nun anwɔn fe y'ɔ di ɔ. ⁷ M'ɔ kulo sʋanlan'n, ɔ tila yɪ ahɔnlɪn kpa, ɔ le dedi, ɔ le anyɪndasʋe, ɔ si abɔtale.

⁸ Ehulo'n le man ayuelɛ. Kpɔman elie'n tɛmɔn 'ba sɪn, anɛ ngacile ngacile nun ehan'n tɛmɔn 'ba sɪn, ninng'e'n-mɔ esɪe'n tɛmɔn 'ba sɪn. ⁹ Ɔ sanlɪn ke ye si ninng'e'n-mɔ ebue, ese ye di kpɔman nun ebue. ¹⁰ Nan mɛle mɔ like'n m'ɔ tɪ kɔnlɔn-ngɔnlɔn kpa'n 'ba fite'n, m'ɔ tɪ ebue ebue'n 'ba minlɪn.

¹¹ Mɔ n dɪ batɔnman'n, anɪn mɪn juɔ ke batɔnman, mɪn juɔnlɪn ke batɔnman, mɪn yɔ mɪn ninng'e'n-mɔ ke batɔnman. Nan mɔ n yɔlɪ kpain'n, n nyacilɪ mmatɔnman ninng'e'n. ¹² Mɔ ye nwun yɪ ene'n, ɔ tɪ ke ye le nɪan niannun nun. Ɔ tɪ minnzɔnlɪn-minnzɔnlɪn man yɛ. Nan mɛle'n 'ba ju, ye 'ba nwun yɪ tofee. Ene, ninng'e'n-mɔ ebue ebue ye mɪn sɪ ɔ. Nan tɛmɔn'n 'ba ju, mɪn 'ba sɪ yɪ kpa bɔkɔɔ ke Nyanmɪan sɪ mɪn'n.

¹³ Sɪan dɛ, ninng'e nsan eɪu-mɔ wɔ ebele. Ninng'e nsan sɔ'n-mɔ y'ɔ le dedi'n, anyɪndasʋe'n, ɔ nɔn ehulo'n. Nan bɛ nsan nun anɪn kpilɪ kpa'n y'ɔ le ehulo'n.

14

Emɔ kpɔnnde Nyanmian Wawe nun acedɛ mgbakpa'n-mɔ

¹ Ehika ati, emɔ mɔn sʋanlan ehulo'n hɪan emɔ cɪnnjɪn kpa. Ese emɔ bɔ mɔndɪnlɪn kpa be kpɔnnde acedɛ'n-mɔ mɔ Nyanmɪan Wawe'n man'n. Man Nyanmɪan kpɔman elie acedɛ dɛ'n hɪan emɔ kpa. ² Sʋanlan m'ɔ le kan anɛ ngacile ngacile'n, anɪn nɔn menian-mɔ y'ɔ le kan kele bɛ ɔ, nan ɔ le kan kele Nyanmɪan. Ɔ sanlɪn ke sʋanlan fɪi ndɪ man anɛ'n m'ɔ le kan'n. Nvɪalɛ nɪn ejɔle ye Wawe Nwanzan-nwanzan'n le man ɔ kan ɔ. ³ Nan sʋanlan m'ɔ le di Nyanmɪan kpɔman'n, ɔ kan ejɔle'n kele menian'n-mɔ ɔ man bɛ dedi'n kɔ yɪ nyunnun, ɔ wowula bɛ anwɔnsele ese ɔ cɪci bɛ lɔa. ⁴ Sʋanlan m'ɔ le kan anɛ ngacile ngacile'n, anɪn ɔ le kan maan yɪ ngɔnmɪn yɪ dedi'n kɔ yɪ nyunnun. Nan sʋanlan m'ɔ le di Nyanmɪan kpɔman'n, ɔ kan ejɔle'n ɔ man bɛ kwalaa mɔ be wɔ asɔnɪn nun anɪn dedi'n kɔ yɪ nyunnun. ⁵ Mɪn dɛ, se Wawe Nwanzan-nwanzan'n man emɔ kwalaa kan anɛ ngacile ngacile a, mɪn di yɪ nwɔn fe. Nan kɔsɔ mɔ mɪn kpɔnnde'n, y'ɔ le ke emɔ kwalaa be lɪ Nyanmɪan kpɔman. Afɪ sʋanlan m'ɔ di Nyanmɪan kpɔman'n, yɪ junman dɛ'n tɪ kpa tala sʋanlan mɔ kan anɛ ngacile ngacile'n dɛ'n. Nan se sʋanlan kɔn kwalaa ke ɔ tutu anɛ ngacile ngacile sɔ'n-mɔ abɔ maan Asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaaɪn dedi'n kɔ yɪ nyunnun an, yɪ kɔsɔ ɔ tɪ kpa.

⁶ Anianman-mɔ, se mɪn ba emɔ anwɔn elɔ, nɔn se mɪn kan anɛ ngacile ngacile mɪn kele emɔ a, nzu nvasɔe die ye emɔ 'nyan yɪ sɔ ɔ? Nvasɔe nnun man sɔ. Nan se Nyanmɪan yɪ like kele nɔn mɪn kan yɪ nwɔn ejɔle mɪn kele emɔ a, anaan mɪn kekele emɔ ejɔle nun an, anaan mɪn di Nyanmɪan kpɔman an, anaan mɪn kan Nyanmɪan anwɔn ejɔle mɪn kele emɔ a, emɔ 'nyan sɔ nvasɔe. ⁷ Be mɔn ye fɔ ejɔle sɔ'n ye tɔ ke sʋanlan m'ɔ le ku fulutu anaan ɔ le bɔ sanngɔ anwɔn. Se ɔ'a mɔmɔ man yɪ kpa a, ɔ yɔ se nɔn b'a nwun ejue'n m'ɔ le tɔ'n? ⁸ Sʋanlan m'ɔ le ku kɔnɔtɪ'n, se ɔ'a ngu man yɪ kpa a, nwan ye ɔ 'sesie yɪ nwɔn ɔ kɔ elɔe ɔ? ⁹ Ke ɔ tɪ yɪ kɔsɔ man emɔ nun ala anɪn. Anɛ mɔ emɔ le kan mɔ sʋanlan ndɪ man'n, anɪn emɔ le kan gua anwɔnman nun mgban. ¹⁰ Anɛ sɔnlɪn mɔn nun anɪn kpa, nan kɔsɔ kɔn nnun man ebele mɔ sʋanlan ndɪ man yɪ bɔ ɔ. ¹¹ Anɛ mɔ mɪn ndɪ man'n, se sʋanlan le fa kan ejɔle kele mɪn an, mɪn bu sʋanlan sɔ nun eyefɔe, yɪ kɔsɔ ɔ bu mɪn eyefɔe. ¹² Ɔ man, kemɔ emɔ kpɔnnde ke be nyan Wawe Nwanzan-nwanzan nun acedɛ'n-mɔ'n, anɪn emɔ kpɔnnde nunhan mɔ emɔ nyan yɪ dɔn kpa a, ɔ kwalaa ke ɔ man Asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaaɪn dedi'n kɔ yɪ nyunnun'n.

¹³ Ehika ati, sʋanlan m'ɔ kan anɛ ngacile ngacile'n, ɔ sɛle Nyanmɪan maan ɔ hɔla yɪ bu tɪ. ¹⁴ Ɔ sanlɪn ke se mɪn yɔ asɔnɪn anɛ ngacile ngacile nun an, anɪn mɪn wawe'n ye ɔ le yɔ asɔnɪn nun ɔ, mɪn ajɔnlɪn'n wɔ ebele mgban. ¹⁵ Se ɔ tɪ sɔ a, anɪn mɪn 'yɔ yɪ se? Mɪn 'fa mɪn wawe mɪn yɔ asɔnɪn, ese mɪn 'fa mɪn ajɔnlɪn'n kɔsɔ mɪn yɔ asɔnɪn. Mɪn 'fa mɪn wawe'n mɪn tɔ ejue, ese mɪn 'fa mɪn ajɔnlɪn'n kɔsɔ mɪn tɔ ejue. ¹⁶ Afɪ se e le da Nyanmɪan asɪ anɛ ngacile ngacile nun, mɔ sʋanlan bie wɔ emɔ afian m'ɔ ndɪ man anɛ sɔ'n, se e da Nyanmɪan asɪ yue a, ɔ ngwala ɔ ngan man "Amun", ɔ sanlɪn ke ɔ'a ndɪ man ejɔle'n mɔ a han'n. ¹⁷ Se bobɔ asɪn'a tɪ like kpa a, ɔ mman man sʋanlan sɔ'n dedi'n ngɔ man yɪ nyunnun. ¹⁸ Mɪn 'da Nyanmɪan asɪ, ɔ sanlɪn ke mɪn kan anɛ ngacile ngacile dɔn mɪn tala emɔ kwalaaɪn. ¹⁹ Nan kɔsɔ se Asɔnɪn mma'n-mɔ yɪa nɔn mɪn kan ejɔle mgbɔle nnun mɔ be tɪ yɪ bɔ, ɔ bɔka bɛ'n, ɔ tɪ kpa tala ke n gɔ han ejɔle mgbɔle akpɪ bulu anɛ ngacile ngacile nun mɔ sʋanlan fɪi ndɪ man ɔ.

²⁰ Anianman-mɔ, nɔn man emɔ ajɔnlɪn'n yɔ ke mmatɔnman ajɔnlɪn, nan emɔ nyɔn mgbain ajɔnlɪn. Kɔsɔ ete nun anyunnun an, emɔ kɔci ke adɔman. ²¹ B'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anɪn ke ye Mɪn nwan:

*Mɪn 'nanndɪ nyɔfɔe
mɔ emɔ ndɪ man bɛ anɛ nun asɔ,
mɪn kan ejɔle mɪn kele menɪnsɔnman'n.
Eɪu bobɔ muonun, be le ngɔ tie man mɪn.*

²² Ehika ati, anie ngacile ngacile'n mɔ be kan'n, ɔ ti nzɔle mɔ Nyanmian yi kele bɛ mɔ be nzi man y'i'n, nan ɔ ti man nzɔle mman man bɛ mɔ be si y'i'n, nan Nyanmian kpɔman nun elie die'n, ɔ ti nzɔle man sɔanlan'n m'ɔ si Nyanmian'n, nan ɔ ti man nzɔle mman man m'ɔ nzi man Nyanmian'n. ²³ Ye fá yí ke asonun mma'n-mɔ kwalaa a yia be le kan anie ngacile ngacile. Se menian mɔ be nzi man asonun nun anun ejɔle, anaan bɛ mɔ be nzi man Nyanmian'n wɔlo lika mɔ emɔ a yia nun an, be ngan man ke emɔ le se ɔ? ²⁴ Nan se emɔ kwalaa le di Nyanmian kpɔman nán sɔanlan m'ɔ nzi man asonun nun anun ejɔle, anaan m'ɔ nzi man Nyanmian wɔlo lika mɔ emɔ a yia nun an, ejɔle'n mɔ emɔ le kan'n maan ɔ nwɔn yí ke ɔ ti etefɔe. ɔ nwun yí ke ejɔle'n mɔ ɔ'a ti'n maan ɔ di fɔɔ. ²⁵ Anun yí nwɔn ejɔle kwalaa a tulu. ɔ 'kɔtɔ Nyanmian anyunnun ɔ sɔ yí, ɔ se ke: "Nyanmian wɔ emɔ afian ewa sakpa!"

Like m'ɔ se ke be yia a, be yɔ'n

²⁶ Anianman-mɔ, afi nzu yɛ ɔ se ke emɔ yia a, be yɔ ɔ? Mele mɔ emɔ kwalaa kɔ yia'n, se sɔanlan kɔn le ejue ɔ tɔ, kɔn le kekele yí manngɔn'n-mɔ Nyanmian Anɔan Ejɔle, kɔn le di kpɔman, kɔn le kan anie ngacile ngacile, kɔn kɔsɔ le tu anie ngacile sɔ nun abɔ a, yí kwalaa mɔ emɔ le yɔ'n, be yɔ be bɔka bɛ nwɔn be mán bɛ dedi'n hɔ yí nyunnun. ²⁷ Se emɔ le kan anie ngacile a, man menian nnyuan anaan nsan hán. Nan kɔsɔ be hán yí bɛ ti ngɔkɔn, yɛ sɔanlan kɔn kɔsɔ tɔ mɔ be le kan nun abɔ. ²⁸ Se sɔanlan fíi nnɔn man ebele m'ɔ tu mɔ be le kan nun abɔ a, anun sɔanlan'n m'ɔ le kan anie ngacile sɔ'n múan yí nɔan Asɔnun sua nun anun. ɔ hán yí kunnun, ɔ hán mán Nyanmian.

²⁹ Bɛ mɔ be di Nyanmian kpɔman'n kɔsɔ, nunhan nnyuan, anaan nsan lí kpɔman'n nán bɛ nga'n títi bɛ ejɔle'n be nían. ³⁰ Se nunhan kɔn wɔ emɔ afian mɔ Nyanmian a yi like a hele yí ke ɔ hán'n, sɔanlan'n mɔ yí nɔan wɔ ejɔle sɔ'n, ɔ múan yí nɔan. ³¹ Emɔ kwalaa, be kwalaa ke be di kpɔman'n bɛ ti ngɔkɔn maan bɛ kwalaa be nwun like, ese be wowula bɛ nwɔn anwɔnsele. ³² Bɛ mɔ be di kpɔman'n, ɔ di ke be lí kpɔman'n ke ɔ se fá'ta'n. ³³ ɔ sanlɔn ke Nyanmian ngulo man basa basa, nan ɔ kulo anzɔnunjo.

Ke ɔ ti yí wɔ anwɔntɛ mma'n-mɔ asɔnun'n-mɔ anun'n, ³⁴ se emɔ yia nán bɛ 'yɔ asɔnun an, mmalasua'n-mɔ tánlan koun, be le atun be ngan ejɔle. ɔ se ke mmalasua'n-mɔ bébele bɛ nwɔn asɛ ke b'a hele wɔ Nyanmian mala nun anun'n. ³⁵ Se Ejɔle'n bie wɔ ebele mɔ be nnwun man yí kpa, nán be kulo ke be bisa a, be bisa bɛ hun-mɔ bɛ awulo elɔ. Afi ɔ ti man kpa man balasua ke ɔ hán ejɔle mele mɔ Asɔnun mma'n-mɔ kɔ yia'n.

³⁶ Emɔ jɔnlɔn ke emɔ elɔ yɛ Nyanmian ejɔle'n bɔli yí bɔ ɔ? Anaan emɔ jɔnlɔn ke emɔ ngɔnmun ala yɛ b'a ti Nyanmian ejɔle nun ɔ? ³⁷ Sɔanlan mɔ yí nwan ɔ di Nyanmian kpɔman, anaan Wawe Nwannzan-nwannzan kan ejɔle kele yí'n, ɔ nwún yí ke ejɔle'n mɔ m'an hele emɔ'n ti yɛ Mún mala. ³⁸ Sɔanlan m'ɔ mmu man ejɔle sɔ nun ananhɔle'n, nán be tie yí.

³⁹ Ehika ati, anianman-mɔ, emɔ kpɔnnde kpɔman elie acedie'n kpa. Nan kɔsɔ, nán be totua anie ngacile ngacile nun ehan. ⁴⁰ Emɔ yɔ ninnge'n-mɔ kwalaa kpa kpe, nán be yɔ yí sisakaa.

15

¹ Anianman-mɔ, mun kaci emɔ Ejɔlekpa'n mɔ m mɔli n geleli emɔ mɔ emɔ leli lili'n. Ejɔlekpa sɔ'n, emɔ bɔli nun mɔndunlɔn kpa. ² Se emɔ de Ejɔlekpa sɔ'n be di ke m gbɔnlɔn m mɔli n geleli emɔ nun an, Nyanmian 'de emɔ ngɔan. Se ɔ ti man sɔ a, anun emɔ dedi nun a yɔ mgban.

³ Ejɔle m'ɔ sɔ ebɔe tala ejɔle'n kwalaa mɔ be hanlɔn be heleli mún mɔ mún kɔsɔ n ganlɔn n geleli emɔ'n y'ɔ le ke b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke yɛ ete'n-mɔ ati yɛ Kilisi wuli ɔ. ⁴ Ese b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke ɔ wuli be sieli. Yí cian nsan nun asɔ, ɔ fi ewue nun tinngelɔ. ⁵ M'ɔ fi ewue nun tinngeli'n, ɔ lili mɔa yí yí nwɔn heleli *Sefasɔ nán ɔ'a yí yí nwɔn ɔ'a hele yí mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n. ⁶ Yí menian eya nnun nun yí nzin yíalɔ ese ɔ kɔ yí yí nwɔn ɔ kɔ hele bɛ. Yí menian sɔ'n-mɔ mmie-mɔ dɔɔn te ti asi, ngɔkɔn ala yɛ b'a wu ɔ. ⁷ Ehi anzin, ɔ kɔ yí yí nwɔn kɔ hele Zɔaki, ese ɔ kɔ yí yí nwɔn ɔ kɔ kele mmɔfɔe'n-mɔ kwalaa'tin. ⁸ Mɔ afi ɔ yí yí nwɔn heleli bɛ kwalaa yueli'n, ɔ kɔ yí yí nwɔn ɔ kɔ hele mún kɔsɔ mún. Nan mún yɛ n di bɛ kwalaa bɛ kasian nun ɔ.

⁹ N di mmɔfɔe'n-mɔ kwalaa anun kasian. ɔ nvata man ke be fele mún bɔfɔe bɔbɔ. ɔ sanlɔn ke n geleli Nyanmian Asɔnun nun ahɔlɔwa. ¹⁰ Nan Nyanmian adawɔlɔbman, ene ɔ'a man m'an kaci yí bɔfɔe. Yí anwunnvɔe'n m'ɔ nwunlin mún'n kɔsɔ a nyɔ man mgban. ɔ sanlɔn ke m'an li junman kpa m'an tala mmɔfɔe'n-mɔ kwalaa'tin. Nán ke mún muonun mún tunmin yɛ m'an fa m'an li junman sɔ nun ɔ, nan Nyanmian muonun nwunlin anwunnvɔe ɔ jinlanlɔn mún nzin. ¹¹ ɔ man se mún yɛ m mɔli Ejɔlekpa nun ɔ, se mmɔfɔe'n-mɔ yɛ be bɔli ɔ, Ejɔlekpa kɔnmgba sɔ'n mɔ ye bɔ'n yɛ emɔ leli lili nun ɔ.

Yɛ ewuetinng'e'n

¹² Se ye kan ye kele menian'n-mɔ ke Kilisi fi ewue nun ɔ'a tinng'e a, anun ɔ yɔ se mɔ emɔ anun mmie-mɔ kan ke ewue tinng'e nnɔn man ebele ɔ? ¹³ Se ewuetinng'e nnɔn man ebele a, anun Kilisi kɔsɔ wuli'n, ɔ'a ndinng'e man. ¹⁴ Se Kilisi a nwu man ɔ'a ndinng'e man an, anun

yí Ejòlekpa'n mọ̀ yé bọ̀ yé kele menian'n-mọ̀ tí atọ̀ ejòlẹ̀, anun esẹ̀ emọ̀ dedi'n kọ̀sọ̀ a yọ̀ mgban. ¹⁵ Sẹ̀ Kilisi fí ewue nun ọ̀'a ndinngẹ̀ man an, anun yé le tọ̀n Nyanmian esuan. Afi anun yé le kele ke ọ̀'a tinnge Kilisi fí ewue nun, kọ̀sọ̀ anun ejòlẹ̀'n tí man sọ̀. ¹⁶ Ọ̀ sanlun ke se bé mọ̀ b'a wu'n fí ewue nun ndinngẹ̀ man fíí a, anun Kilisi kọ̀sọ̀ fí ewue nun ọ̀'a ndinngẹ̀ man. ¹⁷ Yé sẹ̀ Kilisi fí ewue nun ọ̀'a ndinngẹ̀ man an, anun emọ̀ dedi'n nún a yọ̀ mgban, esẹ̀ anun emọ̀ ete'n-mọ̀ kwalaa tẹ̀ sọ̀ emọ̀. ¹⁸ Esẹ̀ anun ọ̀ kele ke bé mọ̀ b'e de Kilisi be di mọ̀ b'a wu'n, b'a minlin. ¹⁹ Nan se mân ehi mọ̀ yé wọ̀ nun ewa nun ala yé yé le anyindasọ̀e wọ̀ Kilisi anwọ̀n an, anun yé tí ababafọ̀e kpili kpa yé tala menian'n-mọ̀ kwalaaatin.

²⁰ Nan ọ̀ tí ananhọ̀le, Kilisi fí ewue nun ọ̀'a tinnge. Yí ewuetinngẹ̀ sọ̀'n tí ajinlanmun, ọ̀ kele ke bé mọ̀ b'a wu'n kọ̀sọ̀ fí ewue nun be 'ba tinnge. ²¹ Sọ̀anlan kọ̀nmgbá dunman nun yé ewue walí mân nún anun ọ̀. Ewuotinngẹ̀'n kọ̀sọ̀ fí sọ̀anlan kọ̀nmgbá cein elọ̀. ²² Kemọ̀ menian'n-mọ̀ kwalaa 'wu, ọ̀ sanlun ke be tí Adamọ̀n abusọ̀ menian'n, yí kọ̀nmgbá nun ala, bé mọ̀ b'e nọ̀n Kilisi b'a yọ̀ kọ̀n'n kọ̀sọ̀ fí ewue nun 'tinnge. ²³ Nan kọ̀sọ̀ ọ̀ le sọ̀anlan kọ̀n nọ̀n yí mele. Kilisi yé ọ̀'a lí mọ̀ ọ̀'a tíke atin nún ọ̀. Cian mọ̀ ọ̀ 'ba sa ba'n, bé mọ̀ b'e tí yí die'n kọ̀sọ̀ fí ewue nun 'ba tinnge. ²⁴ Ehi anzin, anun mân nún ayuelẹ̀ a ju. Temọ̀n sọ̀'n, nyanmiansun mmọ̀fọ̀e ete'n-mọ̀ mọ̀ be kọ̀ Kilisi, mọ̀ be le tunmín be sie mân'n, Kilisi 'fin bé así ọ̀ fa belemgbin mân'n ọ̀ wulla Nyanmian m'ọ̀ tí Sẹ̀ nun asa nun. ²⁵ Afi, ọ̀ fata ke Kilisi sie mân'n dede ọ̀ ju mele mọ̀ Nyanmian maan ọ̀ tia bé mọ̀ be kọ̀ yí'n kwalaaatin atí sọ̀. ²⁶ Kpọ̀fọ̀e kasian'n mọ̀ be 'fin yí así'n y'ọ̀ le ewue. ²⁷ Afi Ehele Ejòlẹ̀'n nwan: *Nyanmian a fa ninngẹ̀ kwalaa a gua yí ja abọ̀.* Nan se Ehele Ejòlẹ̀'n kan ke: "Nyanmian a fa ninngẹ̀ kwalaa a gua yí ja abọ̀" a, ọ̀ tí yuein ke Nyanmian mọ̀ ọ̀'a fa ninngẹ̀ kwalaa ọ̀'a gua Kilisi aja abọ̀'n nnon man ninngẹ̀ sọ̀'n-mọ̀ anun bie. ²⁸ Mele mọ̀ Kilisi 'ba lí ninngẹ̀ kwalaa asọ̀ kunnunmun'n, yí Kilisi muonun 'ba bebele yí nwọ̀n así ọ̀ man Nyanmian. Ọ̀ 'bebele yí nwọ̀n así ọ̀ man Nyanmian mọ̀ ọ̀ 'man ọ̀ di ninngẹ̀ kwalaa asọ̀ kunnunmun'n, nán Nyanmian a lí ninngẹ̀ kwalaa asọ̀ belemgbin.

²⁹ Nan se bé mọ̀ b'a wu'n fí ewue nun ndinngẹ̀ man an, anun bé mọ̀ b'e man bé sọ̀nún bé'n, nzu like die yé be le kponnde ọ̀? Sẹ̀ bé mọ̀ b'a wu'n fí ewue nun ndinngẹ̀ man an, anun nzu ke atí yé yé man be sọ̀nún yé'n? ³⁰ Yé muonun, ọ̀ yọ̀ se mọ̀ temọ̀n biala ewue fọ̀fọ̀an yé ọ̀? ³¹ Anianman-mọ̀, mún di emọ̀ anwọ̀n fẹ̀ ke emọ̀ nún mún y'a yọ̀ kọ̀n wọ̀ yé Mún Zozí Kilisi dunman nun. Ehika atí, cian biala ewue fọ̀fọ̀an mún. ³² Mọ̀ anun n wọ̀ Efezú kulo nun asọ̀ elọ̀'n, menian dọ̀n nún mún jinlanlun sọ̀ kpa ke ebolo naan mọ̀ bé nwọ̀n yọ̀ esulo. Sẹ̀ bé mọ̀ b'a wu'n fí ewue nun ndinngẹ̀ man, nan mún nwọ̀n ehele atí yé mún nún naan sọ̀'n-mọ̀ họ̀nlun elọ̀e nún an, anun nzu nvasọ̀e die yé mún nyan yí sọ̀ ọ̀? Anun anyinndala'n mọ̀ be buli nún a kpun sọ̀. Bé nwan:

Yé dídi esẹ̀ yé nónnọ̀n,

ọ̀ sanlun ke ehinman nán yé wu a,

anun yé die a yue.

³³ Nán man emọ̀ laka laka bé nwọ̀n. Sẹ̀ emọ̀ nún bé mọ̀ b'e yọ̀ nyọ̀lẹ̀ ete'n tu nun an, be 'yọ̀ dede be man emọ̀ kọ̀sọ̀ yọ̀ nyọ̀lẹ̀ ete'n bie. ³⁴ Emọ̀ nyán ajọ̀nlun nán be yáci ete eyọ̀lẹ̀'n. Mún kan maan nyian kun emọ̀, afi emọ̀ anun mmie-mọ̀ nzi man Nyanmian.

Ewuotinngẹ̀ mma'n-mọ̀, bé nwónnaan'n tí se?

³⁵ Nan sọ̀anlan bie 'ba bisa ke: "Bé mọ̀ b'a wu'n, be 'tinnge se? Sẹ̀ be tinnge kọ̀sọ̀ a, bé nwónnaan'n tí se?" ³⁶ Sẹ̀ se bisa ejòlẹ̀ sọ̀a a, anun e tí tomgban. E nzi man ke baka baa mọ̀ sọ̀anlan kọ̀ lua'n, ọ̀ kpọ̀lọ̀ kwalaaaka nán ọ̀'a fifi ọ̀? ³⁷ Like mọ̀ e kọ̀ lua'n, se abolowe o, se *bele o, yí wa'n yé e fun wula ọ̀, nán yí baka'n yé e kpe dua ọ̀. ³⁸ Nyanmian man baka baa sọ̀'n fifi ọ̀ kaci baka, Nyanmian man baka baa biala fifi ke yí nin'n tí yí'n. ³⁹ Mán nun anun ninngẹ̀'n kwalaa mọ̀ b'e de enwónmian'n, bé nwónnaan'n tí ngacile ngacile. Ọ̀ le kulo menian'n-mọ̀ die nún angọ̀nmún. Ọ̀ le naan'n-mọ̀ die nún angọ̀nmún. Ọ̀ le nnonman'n-mọ̀ die nún angọ̀nmún. Ọ̀ le ejue'n-mọ̀ kọ̀sọ̀ die nún angọ̀nmún. ⁴⁰ Anwunno elọ̀ ninngẹ̀'n-mọ̀ ọ̀ le ke be sí tí yí ọ̀. Así ewa die'n-mọ̀ kọ̀sọ̀ ọ̀ le ke be sí tí yí ọ̀. Anwunno elọ̀ die'n-mọ̀ le bé nganlanman die nún angọ̀nmún. Así ewa die'n-mọ̀ kọ̀sọ̀ le bé nganlanman die nún angọ̀nmún. ⁴¹ Senze'n tí yí tí anwọ̀n kanlanman die, sala'n tí yí tí anwọ̀n kanlanman die. Nzalama'n-mọ̀ kọ̀sọ̀ tí bé tí anwọ̀n nganlanman die. Nzalama'n-mọ̀ muonun afian, ọ̀ le kọ̀n biala nún yí tí anwọ̀n kanlanman.

⁴² Ke ejòlẹ̀'n tí yí nún ala anun man bé mọ̀ b'e fí ewue nun be 'ba tinnge'n. Sọ̀anlan m'ọ̀ kọ̀ wu mọ̀ be kọ̀ sie yí'n, se ọ̀ fí ewue nun tinnge a, ọ̀ nwu man fíí kún. ⁴³ Sọ̀anlan m'ọ̀ kọ̀ wu mọ̀ be kọ̀ sie yí'n, ọ̀ tí nuuin, esẹ̀ ọ̀ le man anwónsẹ̀le. Nan se ọ̀ fí ewue nun tinnge a, anun ọ̀'a yọ̀ kanlanman, esẹ̀ anun yí nwọ̀n a yọ̀ sí. ⁴⁴ Sẹ̀ sọ̀anlan wu be sie yí a, anun ọ̀ te tí yí kulo sọ̀anlan nun ala. Nan se ọ̀ fí ewue nun tinnge a, anun ọ̀'a kaci wawẹ̀ nun sọ̀anlan. Se ọ̀ le anwónnaan nun sọ̀anlan an, anun ọ̀ le wawẹ̀ nun kọ̀sọ̀ sọ̀anlan. ⁴⁵ B'a hele wọ̀ Ehele Ejòlẹ̀ nun anun ke: *Adamọ̀n mọ̀ Nyanmian líli mọ̀a bọ̀lì yí'n, ọ̀ bọ̀lì yí ke ọ̀'a a nyan ngọ̀an.* Nan Kilisi m'ọ̀ tí Adamọ̀n m'ọ̀ lí sian'n, Nyanmian bọ̀lì yí ke ọ̀'a a man menian'n-mọ̀ ngọ̀an. ⁴⁶ Emọ̀ nían, anwónnaan nun sọ̀anlan'n di mọ̀a kwalaaaka nán ọ̀'a tọ̀ wawẹ̀ nun sọ̀anlan die'n. ⁴⁷ Adamọ̀n mọ̀ Nyanmian líli

mɔa bɔli yí'n, ɔ le asie nun anwɔn nvutule'n y'ɔ bɔli yí ɔ. Nan Kilisi m'ɔ ti Adamɔ m'ɔ li sian'n, yí die ɔ fi nyanmiansɔ. ⁴⁸ Bé mɔ be ti asie nun asɔ menian'n, be ti ke Adamɔ mɔ be falí ngetie be bɔli yí'n. Nan bé mɔ be ti Nyanmian amma'n, be ti ke sɔanlan'n m'ɔ fi nyanmiansɔ'n. ⁴⁹ Kεmɔ afi kikaala die ye ti ke sɔanlan'n mɔ be falí ngetie be bɔli yí'n, cian kɔn ye 'ba kaci ke sɔanlan'n m'ɔ fi nyanmiansɔ'n.

⁵⁰ Anianman-mɔ, ε 'nwun ejɔle mɔ mun kan mun kele emɔ'n. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke like m'ɔ le anwɔnnaan nun moja'n, ɔ nguala man Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elɔ kɔ. Like m'ɔ seci'n, ɔ nguala ɔ nga man ebele dahuu. ⁵¹ Emɔ tíe, mun 'ba han nvialie nun ejɔle kɔn mun kele emɔ. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke ye kwalaa ye ngɔ yue man wu, nan ye kwalaa ye 'ba kaci. ⁵² ɔ 'yɔ nvu nun, be 'muan bé nyin be ti, mele mɔ be kɔ hu kɔnɔti kasian nun anun'n. Be ku nun an, bé mɔ b'a wu'n fi ewue nun 'ba tinge. Se be tinge a, be nwun man kón ese ye kwalaa ye 'ba kaci. ⁵³ ɔ sanlɔn ke anwɔnnaan'n m'ɔ wu'n, ɔ 'kaci anwɔnnaan m'ɔ nwu man kón ɔ. ⁵⁴ Mele mɔ anwɔnnaan'n m'ɔ wu'n kɔ kaci anwɔnnaan m'ɔ nwu man kón'n, anun Ehele Ejɔle nun a kpɔn sɔ. Ehele Ejɔle'n nwan:

B'a fin ewue asɔ b'a li yí sɔ kunnunmun.

⁵⁵ *Ewue, wɔ tunmin'n wɔ nin?*

Wɔ tunmin'n mɔ ε fa kun sɔanlan'n wɔ nin?

⁵⁶ Ete nun ati y'ɔ man ewue le tunmin ɔ kun sɔanlan ɔ. Ete'n kɔsɔ tunmin'n fi *Moyizɔ mala'n.

⁵⁷ Nan be mán ye lá Nyanmian asɔ, ɔ sanlɔn ke ye Mɔn Zozi Kilisi dunman nun, ɔ'a man ye di ete nun asɔ kunnunmun.

⁵⁸ Ehka ati, anianman ehulo mma, emɔ jínlan bé ja nun kpunndiin kpa, nán be man like fíi kaci emɔ ajɔnlɔn, nan be lí ye Mɔn junman'n be hó bé nyunnun. Emɔ ati tánlan sɔ ke junman'n mɔ emɔ le di man ye Mɔn'n, ɔ ti man junman nvule.

16

Keti'n mɔ be 'tɔ be kɔ man

Zoluzalemɔn asɔnɔn mma'n-mɔ'n

¹ Ehi, m'ɔ tɔ de keti'n mɔ be 'tɔ be kɔ man Nyanmian menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn'n, emɔ yó yí ke n geleli Galasi mân nun anun asɔnɔn mma'n-mɔ'n. ² Mɔle daa, sɔanlan kɔn biala nían yí esika'n m'ɔ nyan yí nun anwɔn, ɔ fá kaan síe mɔ ɔ 'fa bɔka Nyanmian menian'n-mɔ ɔ. Nán be man mun ju elɔ kwalaa nán b'a titi nditi. ³ Se mun ju emɔ anwɔn elɔ a, menian mɔ emɔ a yí bé ke be fá emɔ esika'n be hó Zoluzalemɔn'n, mun 'kele kalata mun tɔ sɔ mun man be kɔ. ⁴ Se ɔ di mɔ mín muonun mun kɔ bie a, mun nɔn bé ye 'kɔ.

Lika mɔ Pɔlv kulo ke ɔ kɔ'n

⁵ Se mun kpε Masedɔanun mân'n yue a, mun 'ba a emɔ anwɔn elɔ. ⁶ Se mun ba a, mun 'di kɔ yɔ elesan kɔn emɔ afian. Se Nyanmian bɔa a, mun kwalaa ke mun tanlan emɔ anwɔn ebele dede fɔsie'n sun. Yí die anun lika biala mɔ mun kulo ke mun kɔ'n, emɔ kɔ soman mín. ⁷ Mun ngulo man ke mun kpε nun, nan se Nyanmian bɔa, mun kulo ke mun di kɔ yɔ elesan kɔn emɔ anwɔn ebele. ⁸ Nan kɔsɔ mun 'tanlan Efezi ewa dede *Pantekɔtu cian'n ju. ⁹ ɔ sanlɔn ke junman kpili kpa anwɔn atɔn a tike a man mín Efezi ewa. Nan kɔsɔ bé mɔ be nɔn mín jin sɔ'n sɔnlɔn.

¹⁰ Ehi, se Timote ju emɔ anwɔn elɔ a, emɔ sɔ yí nun kanlanman. ɔ sanlɔn ke ɔ di ye Mɔn junman'n ke mun di yí'n. ¹¹ Yí ti, sɔanlan fíi n'ɔ fa yí nyin ci yí. Nan emɔ bɔka yí wɔ yí atun etue nun maan ɔ hó anzɔnunjɔ nun dede ɔ sá bála tó mín. Afi mun le nwɔnde yí nɔn anianman'n-mɔ mɔ be hɔli somanlɔn yí'n.

¹² Ye nianman Apolɔsɔ die, m'an sele yí dede ke ɔ nɔn anianman ehɔnlɔn-mɔ, be hó nían emɔ abusɔ. Kikaala die, ɔ nyanlɔn man yí nwɔn alaje. Nan se ɔ nyan alaje a, ɔ 'kɔ a nían emɔ abusɔ.

Afɔtu nɔn ahɔn ebisa

¹³ Anianman-mɔ, emɔ síe bé nwɔn ye, be tíla bé dedi nun anun sele kpa. Emɔ tíla bé ahɔnlɔn, nán be man bé nwɔn bubu bé. ¹⁴ Like biala mɔ emɔ 'yɔ'n, be yó yí ehulo nun.

¹⁵ Emɔ si Stefanasi nɔn yí awulo nun anun menian'n-mɔ. Akayi mân nun anun, bé ye be lili mɔa be leli Ejɔlekpa'n be lili ɔ. Be di junman kpa be man Nyanmian menian'n-mɔ. Anianman-mɔ, mun sele emɔ kpa ke ¹⁶ emɔ bébele bé nwɔn asɔ be mán bé kwalaa mɔ be di ye Mɔn junman'n ke yí'n. ¹⁷ Mun di Stefanasi nɔn Fɔɔtunatusi nɔn Akayikusi bé ewale nun anwɔn fe kpa. ɔ sanlɔn ke b'a li emɔ aja nun. ¹⁸ Bé ewale nun a man mín lɔa a cici, ɔ'a man emɔ kɔsɔ alɔa a cici. Menian sɔa-mɔ, emɔ nwun bé a, be bú bé kpa.

¹⁹ Asɔnɔn mma'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ Azi mân nun anun'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahun. Akilasɔ nɔn Pilisi, bé kwalaa mɔ be yia bé awulo ebele be yɔ asɔnɔn'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahun wɔ ye Mɔn dunman nun. ²⁰ Anianman'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ ewa'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahun. Emɔ bisa bé nwɔn ahun be tɔ bé nwɔn nun ke anianman-mɔ yɔ yí'n be mán mín.

²¹ Mún muonun yê mun kele ejole kpole ehi mun bisa emo ahun o. ²² Sɔanlan m'ɔ ngulo man yê Mún'n, munnzue hán yí! Malanata, yê Mún le ba.

²³ Yê Mún Zozi yéyila emo, o nwún emo anwɔn anwunnvoe.

²⁴ Mún kulo emo kɔalaatin, o sanlun ke yê kɔalaa ye non yê Mún Zozi Kilisi y'a yo kɔn.

**PŎLU KALATA'N
M'Ŏ TIAN YUNNYUAN
M'Ŏ HELELI NWANLIN
KOLINTI ASŎNIN MMA'N-MŎ'N**

M'ŏ wŏ nun'n

Mŏ Pŏlu heleli yí alimŏa kalata'n nwanlin Kolinti asŏnun mma'n-mŏ yueli'n, ŏ sŏanlin Timote elŏ ke ŏ hó nían like'n m'ŏ heleli bé ke be y'ŏ'n. Timote hŏli walí a, amannŭe'n m'ŏ bŏli heleli Pŏlu nun a nyŏ man fe. Ehi a, Pŏlu muonun kŏ han yí nwon kŏ hŏ kŏ tŏ Kolinti asŏnun mma'n-mŏ ke be káci bé abalabŏ'n. Mŏ Pŏlu hŏli juli elŏ'n, asŏnun nun anun sŏanlan'n kŏn kŏ gua Pŏlu anyunnun asi ŏ kŏ man yale kŏ han yí (yí ti 2.5-11, 7.12). Pŏlu kŏ sa kŏ a Efezi nde-nde. Efezi ebele, Pŏlu “anyun la emŏin nun kpa” Kolinti asŏnun mma'n-mŏ dunman nun, ŏ kŏ hele kalata kun biekun kŏ nwan bé ŏ kŏ gua bé ayile (2.4; 7.8). Kalata sŏ'n, ene ŏ'a minlin. Titi yé Pŏlu falí manlin yí maan ŏ hŏli ŏ. Ehi anzin, Pŏlu kŏ hŏ Masedwanin mân nun ŏ non Titi m'ŏ sŏanlin yí Kolinti'n kŏ yia. Titi kŏ bŏ amannŭe fe kŏ hele Pŏlu ke Kolinti asŏnun mma'n-mŏ a ti yí ejŏle nun abŏ b'a kaci bé abalabŏ'n. Mŏ Pŏlu tŏli amannŭe sŏ'n, ŏ kŏ hele kalata ehi kŏ nwan Kolinti asŏnun mma'n-mŏ. Kalata nun anun, Pŏlu le kele Kolinti Asŏnun'n m'ŏ bŏli'n ke ŏ kulo bé, ese ŏ kulo ke ŏ non bé bé nwan se bé nwon.

Pŏlu a hye kalata sŏ nun anun nsan. Alimŏa lka die'n (yí ti 1-7), ŏ le da Nyanmian asi ke ŏ'a cici yí lŏa wŏ yí efe'n-mŏ anun. Ő sanlin ke bile'n m'ŏ walí bé afian nun a tu. Pŏlu le kaci bé yí junman'n m'ŏ lili wŏ bé afian'n, ese ŏ le kele bé ke ŏ kulo bé.

Lika'n m'ŏ tŏ sŏ nnyuan'n (yí ti 8-9), Pŏlu le kan keti'n m'ŏ di ke be tŏ be kŏ man Zoluzalemŏn asŏnun mma'n-mŏ nun anwon ejŏle. Yí ti, ŏ le sele bé ke be mân bé sa lŏ.

Lika'n m'ŏ tŏ sŏ nsan'n (yí ti 10-13), Pŏlu le sa yí nun kpa wŏ ato mmŏfŏe'n-mŏ mŏ be tŏn yí esŏan anwon. Kalata nun agualŭe nun, Pŏlu le bisa bé ahun ese yí nwan ŏ 'ba hŏ fua bé nwon biekun.

Ahun ebisa

¹ Mún Pŏlu, mŏ Nyanmian Kpili a hulo ke n gáci Zozi Kilisi bŏfŏe'n, mún non yé nianman Timote yé ye le kele kalata ehi ŏ.

Ye le kele ye nwan Nyanmian asŏnun mma'n-mŏ mŏ be wŏ Kolinti kulo nun asŏ ŏ non Nyanmian anwontŏe mma'n-mŏ kwalaa mŏ be wŏ Akayi mân bandun nun anun'n.

² Ye 'bisa emŏ ahun. Yé Si Nyanmian Kpili non yé Mún Zozi Kilisi, be nwún emŏ anwon anwunnŏe, ese be mân emŏ alŏa cici bé nwon.

Nyanmian cici yé lŏa

³ Ye 'yí Nyanmian m'ŏ ti yé Mún Zozi Kilisi Asi nun ayŏ. Ő sanlin ke ŏ nwon yé nwon anwunnŏe, ese ŏ cici yé lŏa kpa bŏkŏŏ. ⁴ Ő cici yé lŏa wŏ yé yale elie kwalaa anun. Ő man menian mŏ be le nwun yale ngacile dŏŏn'n, yé lŏa mŏ Nyanmian a cici'n, yé kusŏ ye cici bé lŏa. ⁵ Kemŏ Kilisi dunman nun ye le nwun yale ngacile dŏŏn'n, yí sŏ kusŏ ala, ŏ cici yé lŏa kpa. ⁶ Ke ŏ kŏ yŏ nán emŏ a nyan bé ti nán emŏ a lŏa a cici'n, yí ti yé ye le nwun yale ŏ. Se yé lŏa a cici a, ye kulo ke emŏ kusŏ alŏa cici be tila bé ahunlin be si abŏtale wŏ yale'n mŏ emŏ le nwun yí ke yé nun anun. ⁷ Ye si ke kemŏ emŏ le nwun yale ke yé'n, ye le anyindasŏe kpa ke emŏ alŏa 'ba cici ke yé lŏa a cici'n.

⁸ Anianman-mŏ, ye kulo ke emŏ nwun nun ke yale mŏ ye nwunlin yí Azi mân nun'n, ŏ ti man nzemunde. Yale'n mŏ ye nwunlin yí'n bŏli yé sŏ dede bŏbŏ yé nwan yé die a yue. ⁹ Ye nwun yí ke anun yé ewue cian a ju. Yale sŏ'n tŏli yé nán Nyanmian a hele yé ke ŏ nni man ke ye susu yé ti ye gua yé muonun yé nwon sŏ. Nan yí lili yí, Nyanmian m'ŏ tinngŏe menian fi ewue nun'n y'ŏ di ke ye susu yé ti ye gua yí sŏ ŏ. ¹⁰ Yí yé ŏ'a yí yé fi ewue sŏ nun anun ŏ. Ő'a le yé ti. Ese ye le anyindasŏe ke Nyanmian 'de yé biekun. ¹¹ Ő sanlin ke emŏ muonun 'ba sele Nyanmian be bŏka yé. Ebele nun anun, Nyanmian 'ba tie menian dŏŏn mmŏtŏe'n mŏ be le ye yŏ be man yé'n. Ő 'di junman sŏ'n man yé ŏ man menian dŏŏn da yí asi.

Pŏlu 'ba tu yí Kolinti ehŏle tŏmŏn'n sie

¹² Anianman-mŏ, like m'ŏ man ye di ndutue'n y'ŏ le ke mân nun anyunnun ŏ non emŏ muonun afian, enannŏe m'ŏ ti kanlanman, m'ŏ ti fŏŏn ŏ sŏ Nyanmian anyin'n yé ye non emŏ nanndŏli ŏ. Nán ngele mŏ ye si yí ti y'ŏ man ye non emŏ nanndŏli sŏ ŏ, nan Nyanmian muonun y'ŏ bŏkalí yé ŏ. ¹³ Ő man ye ngan man ejŏle ngacile fíi ye ngele man emŏ ke mŏ emŏ le kungŏa be tie'n. Mún de mún di ke emŏ 'ba tie dede be gua yí bu. ¹⁴ Kikaala die, emŏ nyue man yí bu ti. Nan cian mŏ yé Mún Zozi 'ba a'n, emŏ 'ba li yé nwon ndutue, yé kusŏ ye 'ba li emŏ nwon ndutue.

15 Ehika ati ye n vual ke ahan mun 'ba fua emo anwon maan emo di ndutue so'n fa nnyuan nun o. 16 Min nwan ahan mun bo nun emo anwon elo nan m'an ho Maseduanin, nan mun 'sa min nzin an, ese mun bo nun emo anwon elo biekun. Yi die anin emo gua min atun maan mun ko Zude man nun. 17 Atun mo m gbeli nun anin. Kemo m'an han ke mun 'ba nian emo abusu mo n goli man'n, anin o kele ke min non anun ti nnyuan nnyuan o? Anaan like mo n go se ke mun 'yo'n, min kaci min nwan ke man nun anun menian'n-mo yo yi nun o?

18 Se o ti ananhole ke Nyanman ti foon an, like mo n go han ke mun 'yo'n, mun yo. Like mo n go han ke mun nyo man'n mun nyo man. 19 O sanlin ke Nyanman Awa Zozi Kilisi mo mun non Silasi non Timote ye walu hanlin yi nwon ejole'n ye heleli emo'n, o ti man soanlan m'o kan ejole a, anin ese o'a kaci yi nwan o. 20 Afi anohoba'n kwalaa mo Nyanman boli mo o 'kpin so'n, o fi Zozi Kilisi. Zozi Kilisi dunman nun ye ye kan amun ye wula Nyanman anunminnyanmun o. 21 Nyanman muonun ye o'a fa yi Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'o wo ye nun'n o'a man ye maan ye dedi'n mo ye le yi wo Kilisi anun'n tin o. 22 Nyanman a sie ye nzole, o'a fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n o'a wula ye ahonlin nun anun o'a hele ke ye ti yi menian.

23 Ehi, Nyanman Kpili di min adanzie. Se mun di ato a, o hui min. Min ngulo man ke mun bo emo alba, yi ti y'o man m'an ngo man emo abusu efua nun o. 24 Ye ngulo man ke ye fa dedi'n ye tinndin emo nan emo a le a li. O sanlin ke emo dedi'n ti kunggun kpa. Nan ke o ko yo nan emo a nyan salie'n, yi ti ye ye kulo ke ye non emo di junman o.

2

1 Mun ngulo man ke mun bo emo alba kon, yi ti y'o man m'an nza man min nzin emo anwon elo nun o. 2 O sanlin ke emo ye be cici min lba o. Nan se mun bo emo alba a, anin nwan menian die-mo biekun ye be 'cici min lba o? 3 Like ati m'o man n geleli emo ke o fata ke mun kele'n, yi bo nun anin. O sanlin ke menian mo be ye be 'cici min lba mele mo n go ju be nwon elo'n, mun ngulo man ke mun bo emo alba nan m'an ju emo anwon elo. Afi min si yi foon ke se min lba cici a, anin emo kwalaa tin kusv alba a cici. 4 Mun 'kele emo'n, o ti yale man min, ese min kunnun titi min. Mun 'kele a, anin mun titi min nyin emoin min sa nun. Mun ngele man emo maan be lba mmv man be nwon, nan mun kulo ke emo nwun yi ke ehulo'n mo mun kulo emo'n ti kpili sozman.

Ete face

5 Se soanlan bie a bo soanlan lba a, nan min ye o'a bo min lba o. Emo kwalaa ye o'a bo be lba o. Ye ngan man maan o mmv man sv, emo anun mmie-mo ye o'a bo be lba o. 6 Soanlan so'n nyole nun anwon epinnian'n mo emo a pinnin yi'n, be man o li so. 7 Ehika ati, kukaala die, emo yaci yi nwon sa be hye yi, ese be wovula yi anwonsel. Se emo a nyo man yi so a, yi lba 'ba bo yi nwon dede yi nwon bubu yi. 8 Yi so ati, mun sele emo ke emo yo maan o nwun yi ke emo kulo yi. 9 Afi, eheli'n mo n geleli emo'n, yi bo y'o le ke, min nwan mun 'nwan se emo di ejole'n mo ngo han nun aso a. 10 Se soanlan kun yo ete, nan emo fa yi nwon sa ce yi a, min kusv mun fa soanlan so nun anwon sa mun ce yi emo dunman nun. O sanlin ke Kilisi a fa ye ete'n o'a hye ye. 11 Mun yo yi so nan *Satan a nvo man ye sv. O sanlin ke ye si m'o wo yi ti anun'n.

Polv 'ba kpovnde Titi

12 Ehi, mele mo n goli Tolowasi ke mun 'ko a bo Kilisi anwon Ejolekpa'n, ye Mun dunman nun, n nyanlin junman nun anwon atun kanlanman. Nan kusv n juli ebele mo m'an ndv man ye nianman Titi'n, min ti anun seceli min kpa. 13 Ehika ati, n go hali ebele anianman'n-mo ye n goli Maseduanin man nun o.

Zozi man ye di kunnunmun

14 Nan be man ye la Nyanman asi, o sanlin ke kemv ye non Zozi a yo kon'n, cian daa o man ye di kunnunmun. Luka biala, o nanndi ye sv o man menian'n-mo nwun Kilisi ke anatli mo yi fanlan'n fa luka kwalaa tin o. 15 Ye ti ke anatli fanlan mo Kilisi a fa a man Nyanman o. Ye wo ebele ye man be mo be nanndi ngvan ele atun nun aso'n, o non be kusv mo b'a sin emilian atun nun aso'n. 16 Nan be mo be le minlin'n, o ti ewue nvan m'o kun soanlan y'o le wolo be o. Be mo be kusv be nanndi ngvan ele atun nun aso'n, like fanlan m'o man be nyan ngvan, y'o le wolo be o. Nwan y'o kvala so junman'n di o? 17 Ye ti man ke menian nga'n-mo mo be fa Nyanman Anvan Ejole'n be kpovnde be esika'n. Nan ye die, kemo Nyanman ye o'a soan ye'n, ye kan yi non Ejole non ananhole nun wo yi nyunnun ke Kilisi ngva'n-mo kan yi'n.

3

1 Asv ehika kwalaa kele ke ye le tu ye nwon biekun o? Cee! Asv ye kpovnde ke asonun ehunlin-mo hele ye ti kalata be fa be nwan emo ke ye ti menin kpa, anaan ye bisa emo ke be hele ye ti kalata so'n be nwan asonun ehunlin-mo ke mmie-mo yo yi nun o? 2 Ye ti kalata'n mo b'a hele'n y'o le emo. B'a hele wo ye ahonlin nun anun. Menian'n-mo kwalaa koala ke be nwun yi, ese be koala yi kungga. 3 Be nwun yi yuein ke emo ti ke kalata mo Kilisi nanndi ye sv o'a hele o. Be le

man lankılı yê b'a hele ò, nan be le Tiasifœ Nyanmian Wawê'n. Ese b'a ngele man yí ebœe so, nan b'a hele wò kulo sɔanlan ahonlun nun.

⁴ Anyundasœ'n m'ò nanndi Kilisi aso ye le yí wò Nyanmian anun'n yí ti y'ò man ye le kan so ò. ⁵ Yê muonun ye le man anwõsele ye ngòala man like fíi yò. Nan Nyanmian y'ò man yé anwõsele maan ye kɔala ye di junman ò. ⁶ Yí dein y'ò man y'a kaci nyihye fofœle nun aso ngòala ò. Nyihye fofœle sò'n, ò fi man mala'n m'ò b'a hele'n, nan ò fi Wawê Nwanzan-nwanzan'n. Mala'n m'ò b'a hele'n man sɔanlan ati ka nun, nan Wawê Nwanzan-nwanzan'n die, ò man be nyan ngòan.

⁷ Ehi, *Moyizí junman'n m'ò lili maan ye nyanlun *mala'n, anun anumminnyanmò wò nun. Mala sò'n m'ò b'a hele yí ebœe'n m'ò b'a se yí ke tabɔa nun aso'n cɔn menian kò ewue nun. Anyunminnyanmò'n m'ò Moyizí nyanlun yí'n, ò man Izalaye amma'n-m'ò ngòala man Moyizí anyunnun nian, ò sanlun ke anun yí nyin nun anun ta. Nan kòso anumminnyanmò sò nun abòso nje man. ⁸ Se anumminnyanmò sɔa fiteli mala'n m'ò yí junman'n kun sɔanlan nun anun an, anumminnyanmò wò wò Wawê Nwanzan-nwanzan'n junman'n m'ò di nun anun'n tì kpili sɔnman tala so! ⁹ Se anumminnyanmò fiteli mala'n junman'n m'ò cɔn menian kò ewue nun nun anun an, anumminnyanmò m'ò wò Wawê Nwanzan-nwanzan'n junman'n m'ò man menian'n-m'ò kaci sɛsɛfœ wò Nyanmian anyunnun'n tì kpili sɔnman tala so! ¹⁰ Se ye fa daba anumminnyanmò'n ye tɔ ene die nun anwõn an, ye kɔala bòbò ye kan ke daba die'n njinlan man ene die nun anwõn fíi. ¹¹ Nan se like m'ò yí bòso a nje man'n nyanlun anumminnyanmò an, anumminnyanmò m'ò like m'ò le man ayueli'e'n le yí'n, ò tì kpili sɔnman tala so.

¹² Kemò afi ye le anyundasœ sɔa'n, yí ti y'ò man ye le nzusuguasò ò. ¹³ Yê die, ye tì man ke Moyizí m'ò anumminnyanmò'n m'ò kpɛ nun sin m'ò man yí nyin nun anun ta nun ati, ò munndun yí ti etanlan nán Izalaye amma'n-m'ò a nɔwun man yí nyunnun. ¹⁴ Nan kòso Izalaye amma'n-m'ò ndi man ejole bu. Ò man ene, se be yia nán be 'kunga daba nyihye kalata nun an, be munndun bé ti etanlan. Nan sɔanlan m'ò non Kilisi be kò yò kò'n, yí die, ò munndun man yí ti. ¹⁵ Ene non ene, be 'kunga Moyizí mala kalata'n-m'ò a, be tì ke menian m'ò b'a hyi bé ajonlun ò. ¹⁶ Nan ke Ehele Ejole'n kele'n, se sɔanlan kòn kaci yí nyin yé Min anwõn elo, ò fa yí nwon man yé Min a, yé Min yí etanlan'n m'ò munndun sɔanlan sò nun ati'n, ò man ò tì yí ejole nun abo. ¹⁷ Yé Min m'ò ye le kan yí nwon ejole ewa'n y'ò le Wawê'n. Lika kòso m'ò yé Min Wawê'n wò'n, fanwondi wò ebele. ¹⁸ Yé kwalaa m'ò b'a yí etanlan'n m'ò munndun yé ti'n, be nwon yé Min anumminnyanmò'n yé nwon. Ò sanlun ke ye le kaci ye non yé Min ye yò kòn. Ò 'wula yé anumminnyanmò anun ò 'wula. Junman'n m'ò yé Min Wawê'n di nun anun.

4

Yé anwõsele'n fi Nyanmian elo

¹ Ehka ati, kemò Nyanmian a nwon yé nwon anwunnvoe, ò'a fa junman sò'n ò'a wula yé sa nun, ye le nun anwõsele. ² Nyòli'e'n m'ò be yò yí nɔvialie nun ò non anyunnguasi'e ninng'e'n-m'ò, y'a yaci y'a gua. Ye nnaka man menian'n-m'ò, ese ye ngaci man Nyanmian Anɔan Ejole'n. Ye kan Nyanmian Anɔan Ejole'n yuein, ye man menian'n-m'ò nwon yí ke ye kpun ye ti yí'n wò Nyanmian anyunnun. ³ Nan se Ejolekpa'n m'ò ye bò ye kele menian'n-m'ò tì man yuein an, anun ò tì man yuein man bé m'ò be le minlin'n-m'ò. ⁴ Be nne man Ejolekpa'n be nni man, ò sanlun ke Abòsanmò'n m'ò tì mân ehi anun munlan nun a hyi bé ajonlun'n. Ò man be nɔwun man Ejolekpa nun anun anumminnyanmò'n m'ò tì ke kanlannie'n m'ò fi Kilisi m'ò tì Nyanmian nvoninnin'n. ⁵ Nán yé muonun yé nwon ejole yé ye kan ò. Nan Zozi Kilisi m'ò tì Munlian nun anwõn ejole yé ye bò ye kele menian'n-m'ò ò. Zozi dunman nun ye kan ke ye tì emò ngòala. ⁶ Ò sanlun ke, Nyanmian m'ò hanlun ke: "Man kanlannie'n tá wò awosin nun afian!" Nyanmian kònmgba'n y'ò le man kanlannie'n ta wò yé ahonlin'n-m'ò anun ò. Kanlannie sò'n man ye nwon yí ke Nyanmian anumminnyanmò'n le ta wò Kilisi anyun nun anun.

⁷ Nan yé m'ò b'a fa wawê nun anwõndie sò'n b'a wula yé sa nun'n, ye tì ke bua. Ò tì sò maan be nwon yí yuein ke tunmin kpili sò'n fi man yé elo, nan ò fi Nyanmian elo. ⁸ Ye wò emian ngacile dɔon anun, nan kòso ye teli man. Ye wò ababò nun nan kòso yé nwon bubuli man yé. ⁹ Be kele yé ahulowa, nan kòso Nyanmian jin yé nzin. B'a fin yé asi, nan kòso be bòli man yé bòso. ¹⁰ Kemò be heleli Zozi ahulowa be hunlin yí'n, yí sò ati yé be kele yé ahulowa cian daa, nan yí ngòan'n kòso a wòlo yé nun ò man yé anwõsele. ¹¹ Yé asitanlan nun anun, cian daa ewue fòfoan yé ò fi Zozi m'ò ye sò yí'n dunman nun, nan Zozi ngòan nun a wòlo yé ewue anwõnaan nun anun ò man yé anwõsele. ¹² Yí sò ati, yé die, ewue fòfoan yé, nan emò die, emò le ngòan.

¹³ B'a hele wò Ehele Ejole nun anun ke: "N neli n nili, yí ti y'ò man n ganlun ò." Yê kòso ò nanndi dedi kònmgba'n m'ò ye le yí nun aso, yí ti y'ò man ye kan ò. ¹⁴ Ye sɪ yí fòón ke Nyanmian m'ò manlun yé Min Zozi fi ewue nun tinngele'n, ò 'ba man yé kòso ye fi ewue nun ye tinnge ye

nɔn emɔ ye fite yí nyunnun. ¹⁵ Emɔ dunman nun ati yê ye le nwun yale ehi maan Nyanmian nwun menian dɔn anwɔn anwunnvoe, be da yí así be wula yí anunminnyanmɔn.

Ye tánlan wɔ dedi nun anun

¹⁶ Ehika ati, yé nwon mmubu man yé. Se bɔbɔ yé sɔanlan baka'n seci a, yé wawe'n kaci fufɔle cian daa. ¹⁷ Yale kaan ehi mɔ ye le nwun yí ene mɔ ɔ 'ba sɔn'n, ɔ 'man ye nyan anunminnyanmɔn m'ɔ le man ayuelie. Anunminnyanmɔn sɔ'n kpili m'ɔ t'i'n, ɔ tala efe ehi mɔ ye le fe'n. ¹⁸ ɔ sanlin ke nán ninngɛ mɔ be nwun yí bé nyunsɔ'n yé yé ti wɔ sɔ ɔ, nan nunhan mɔ be nwun man yí bé nyunsɔ'n, mɔ b'a fa b'a sie yé nyanmiansɔ elɔ'n yé yé ti wɔ sɔ ɔ. Afi ninngɛ'n mɔ be nwun yí bé nyunsɔ'n, bé bɔsɔ nje man. Nan nunhan mɔ be nwun man yí bé nyunsɔ'n, ɔ le man eseci. Be wɔ ebele cian daa.

5

¹ Ehi, ye sɔ yí fɔ́n ke yé nwonnaan ehi m'ɔ ti ke así ewa sua'n, se ɔ seci bɔbɔ a, Nyanmian a sesie sua awunno elɔ ɔ'a man yé. ɔ ti sua mɔ yí muonun ɔ'a sí, m'ɔ nzeɔi man lé ɔ. ² Anwonnaan ehi mɔ ye le yí'n le man ye kpɔnlin. ɔ sanlin ke ye kulo ke yé sa kan awunno elɔ sua die'n. ³ Afi, meɛ mɔ ye 'wɔlɔ sua sɔ nun anun'n, ye 'nyan anwonnaan fufɔle. ⁴ ɔ ti ananhɔle, meɛ mɔ ye te le asie nun asɔ ewa anwonnaan'n, ye le ekpɔnlin ke sɔanlan mɔ ninngɛ le bu yí kɔmun ɔ. Nán ke ye kpɔnnde ke ye yaci así ewa anwonnaan'n mɔ ye le yí'n ye tɔ ɔ, nan ye kulo ke ye nyan nyanmiansɔ die'n. Yí die anin ngɔan anwonnaan'n di kunnunmun ewue anwonnaan nun asɔ. ⁵ Nyanmian muonun y'ɔ heleh yé ke cian bie ye 'ba kaci sɔ ɔ. Eɛe yí yé ɔ'a fa yí Wawe'n m'ɔ di ninngɛ sɔ'n-mɔ anun ajinlanmun'n ɔ'a man yé ɔ.

⁶ Ehika ati, ye le anwonsele cian daa. Ye sɔ ke kemɔ ye te le anwonnaan ehi'n, ye wɔ yé Mɔn awulo nun anwɔn mɔa. ⁷ Yé nwun man yí, nan kɔsɔ ye nanndi wɔ dedi nun. ⁸ Ye le anwonsele kpa eɛe ye kulo ke ye yaci anwonnaan ehi ye tɔ, nán ye tanlan wɔ yé Mɔn anwɔn ebele. ⁹ Ehika ati, m'ɔ wɔ yé ajɔnlin nun'n y'ɔ le ke se ye te le anwonnaan ehi ɔ, se ye yaci anwonnaan ehi ye tɔ ɔ, like m'ɔ sɔ yé Mɔn anyɔn'n y'ɔ di ke ye kpɔnnde ɔ. ¹⁰ Afi yé kwalaa ye 'ba fite Kilisi anyunnun ɔ bua yé ndee. Sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ nanndi asie nun asɔ ewa m'ɔ lili'n, ɔ 'nyan yí nwon ahatua.

Kilisi a sesie yé nun Nyanmian yé afian

¹¹ Yé nyɔn sɔ Nyanmian kpa. Yí sɔ ati yé ye di Nyanmian junman'n sele kpa ye man menian de Zozi di ɔ. Nyanmian sɔ yé kpa bɔkɔɔ, yé mun de mun di ke emɔ kɔsɔ akunnun elɔ emɔ sɔ mɔn. ¹² Yé muonun ye nva man yé nwon ye ngele man emɔ kón. Nan ye le man atɔn maan emɔ di yé nwon fe. Yí die, anin bé mɔ anwonnaan sɔ like'n mɔ be nwun yí'n yé be fa be tu be nwan nun, nan nán nunhan'n m'ɔ wɔ bé ahɔnlin nun anun'n, anun emɔ nyan atɔn be totua bé sɔ. ¹³ Se menian mmie-mɔ kan ke yé ti nwon man ebele a, ɔ ti Nyanmian ejɔle. Se kɔsɔ be kan ke yé ti wɔ ebele a, anin yé ti wɔ ebele man emɔ. ¹⁴ Afi ehulo'n mɔ Kilisi kulo yé'n ti kpili sɔnman. Kemɔ ye sɔ ke Kilisi a wu yé kwalaa yé dunman nun'n, ɔ ti ke yé kwalaa y'a wu. ¹⁵ Kilisi a wu a man menian'n-mɔ kwalaaatin maan bé mɔ be ti así'n nni man be ti anwɔn kón, nan be bu bé mán'n be man sɔanlan'n mɔ bé dunman nun ɔ'a wu ɔ'a tinnge'n.

¹⁶ Ehika ati, ɔ fi ene, ye mmua man sɔanlan fíi anwonnaan sɔ ndee kón. Se bɔbɔ daba ye bualí Kilisi anwonnaan sɔ ndee a, sian die, ɔ ti man sɔ kón. ¹⁷ ɔ sanlin ke se sɔanlan kɔn nun Kilisi be yɔ kɔn an, anun ɔ'a kaci abɔdie fufɔle. Yí abalabɔ daba nun abɔ a gua. ɔ'a bɔ abalabɔ fufɔle abɔ. ¹⁸ Ehi kwalaa fi Nyanmian mɔ ɔ'a nanndi Kilisi sɔ ɔ'a sesie yé nɔn yí yé afian'n. Eɛe ɔ'a fa menian nɔn yí afian esesie junman'n ɔ'a wula yé sa nun. ¹⁹ ɔ sanlin ke Nyanmian nanndi Kilisi sɔ, ɔ sesielɔ yí muonun ɔ nɔn menian'n-mɔ kwalaa afian, ɔ'a nman man bé ete'n mɔ be yɔlɔ nun anwɔn. Afian esesie junman sɔ'n, ɔ'a fa ɔ'a wula yé nwan ke ye hán yí nwon ejɔle ye héle menian'n-mɔ.

²⁰ Ehika ati, ejɔle'n mɔ ye kan'n, Kilisi muonun yé ɔ'a sɔan yé ke yí mmɔfɔe maan ye kan ɔ. ɔ ti ke Nyanmian muonun nanndi yé sɔ y'ɔ le kan ejɔle sɔ'n kele emɔ ɔ. Ye 'sele emɔ kpa ke, Kilisi dunman nun, emɔ mán be nɔn Nyanmian bé afian sé! ²¹ Kilisi mɔ ɔ'a nyɔ man ete fí'n, yé dunman nun, Nyanmian a fa yé ete'n-mɔ kwalaa a sɔa yí, ɔ'a man Kilisi a yɔ etefɔe nán y'a hɔala y'a kaci sesefɔe wɔ Nyanmian anyunnun.

6

¹ Ehika ati, yé mɔ ye di Nyanmian junman'n, ye le sele emɔ kpa ke anwunnvoe'n mɔ Nyanmian a nwun emɔ'n, nán be man yí anwunnvoe enwuan sɔ'n yɔ mgban. ² Ehele Ejɔle nun anun, Nyanmian nwan:

Mɔ meɛ kpa'n juli'n,

n dieɛ wɔ sunfele'n.

Mɔ bé ti ele cian'n juli'n,

m malɔ n nelɔ wɔ ti.

Emo nían, meke kpa'n m'ò di ke emo sò Nyanmian nun'n yê ye wò nun ewa ene nun ò. Bé ti ele cian'n, y'ò le ene.

³ Ye ngulo man ke sòanlan fíi kan yé junman nun anwòn ejòle ete. Ehika ati, ye nyo man like fíi m'ò kòala ke ò tunndon sòanlan aja nun ò. ⁴ Nan like biala anun, ye man be nwun yí ke ye ti Nyanmian ngòva. Yale nun o, ehian nun o, ahunnun ndutie nun o, ye si abòtale kpa. ⁵ Be bilali yé dede be tóli yé fiadi. Menian'n-mò jasóli yé kòmun anun, ye lili junman sele kpa. Y'a nnyan man atin y'a nna man ese ye buali ye lali. ⁶ Ye sí like m'ò ti ananhòle'n, ye si abòtale, yé ti anun ti kpa, ese Wawe Nwanzan-nwanzan'n man ye kulo ehunlin-mò ananhòle nun. ⁷ Ese Nyanmian tunmin nun, ye bò ananhòle Ejòlekpa'n ye kele menian'n-mò. Sese eyòle'n y'ò ti yé kwan ninngé mò ye fa ye kòn ese ye fa ye sisa yé nwòn ò. ⁸ Cian bie a, be wula yé anunminnyanmòn, cian bie kòsò a, be gua yé nyunnun asi. Cian bie a, be kan yé nwòn ejòle ete, cian bie kòsò a, be kan yé nwòn ejòle kpa. Be bu yé ke ye ti atofòe, nan kòsò ananhòle yé ye kan ò. ⁹ Be yò ke be nzí man yé, kòsò anin bé kòalaa be sí yé kpa. Be bu ke y'a wu a yue, nan kòsò, ye te ti asi. Be kele yé ahulòwa kpa, nan kòsò be ngun man yé. ¹⁰ Be bò yé lua nan kòsò ye di fe cian daa. Ye ti ehianfòe, nan kòsò ye man menian dòn nyan bé nwòn. Be bu ke ye le man like fíi nan kòsò ye le ninngé'n kòalaatin.

¹¹ Anianman Kolinti amma, y'a han ejòle'n kòalaa yuein y'a hele emo. Y'a hulo emo kpili sunman. ¹² Y'a yí yé kunnun y'a hele emo maan emo a nwun yí ke ye kulo emo, nan emo lili yé b'a ngulo man yé ò. ¹³ Ehika ati, kemò emo ti ke mín mma'n, mun kan mún kele emo ke emo fá yé be wúla bé kunnun, emo húlo yé kpa ke ye kulo emo'n.

Nán be nòn bé mò be nne man Kilisi

be nni man'n tu nun

¹⁴ Bé mò be nne man Kilisi be nni man'n, emo nòn bé n'ò tu nun. Be ti man menian m'ò fata ke emo nòn bé tu nun ò. Asò sese eyòle'n ò nòn ete eyòle'n ti kòn ò? Anaan awosin'n nòn jawe'n ti kòn ò? ¹⁵ Asò Kilisi kòala ke ò nòn Abònsanmòn bé nòan se bé nwòn ò? Sòanlan m'ò de Kilisi di'n, ò nòn m'ò nne man Kilisi nni man'n, asò bé ajònlín kòala ke ò yò kòn ò? ¹⁶ Asò Nyanmian asònun sua'n nòn amòan'n-mò di anwanzze ò? Afí ye ti Tiasifòe Nyanmian nun asònun sua ke yí muonun ò fa kan'n. Yí nwan:

Mín 'tanlan bé afian, mún nòn bé ye san nun,

mún 'kaci bé Nyanmian,

bé kòsò be 'kaci mín menian.

¹⁷ *Ehika ati, yé Mín le kan ke:*

Emò jáso bé nwòn ebele,

nán be fa bé nwòn be mantan bé.

Nán be fa bé sa be kan like m'ò ti efan fíi,

nan mín kòsò mún 'de emo.

¹⁸ *Mín 'kaci emo asi*

yé emo kòsò 'kaci mín mma

mmelenzua nòn mmalasua.

Yé Mín m'ò ti Tunminfòe Nyanmian Kpili'n, ejòle m'ò le kan nun anin.

7

¹ Ehulo mma, kemò yé ti yé Nyanmian a bò anòhòba sò'n-mò'n, ye yáci like biala mò ye yò a, ò gua anwònnaan'n nòn wawe nun anwòn efan'n ye gúa. Nán ye sùlo Nyanmian ye bò mòndunlin kpa ye tánlan wò anwònté nun.

Pòlv fe elie'n

² Emo fá yé be wúla bé kunnun! Ò sanlin ke y'a nni sòanlan fíi anwòn ejòle ete, y'a mman man sòanlan fíi a ndò man ete nun, ese y'a nzisi sòanlan fíi. ³ Nán ke mún kan sò mún bu emo fòò ò. Nan n nili mò n zeli ke emo anwòn cian yé sunman. Yí ti, se emo 'cún o, se emo 'wu o, ye nòn emo. ⁴ Mín sí emo ati anun kpa, ese mún di emo anwòn fe kpa. Yé yale biala anun, mín lòa cici mín nwòn kpa mún di fe maan ò bò sò.

⁵ Afí mò ye hòli juli Masedòanun mân nun elò'n, y'a nnyan man alaje sin kaan sòva. Ye 'kaci ewa, efe, ye 'sun ewa, efe. Mie-mò nun ye la mannzòan sò, yé kunnun tuti yé. ⁶ Nan Nyanmian m'ò cici alwòbòfòe lòa'n, ò manlin Tití ewale'n cici yé lòa. ⁷ Ese nán ke Tití ewale'n ala y'ò cici yé lòa ò, nan ò'a han ò'a hele yé ke emo alwa dò mín sunman, emo di mín nwòn yale, ese emo kulo ke be bòka mín. Ejòle sò nun a man fe elie a hun mín kpili kpa.

⁸ Se bòbò kalata'n mò n gelesi emo nun a bò emo alwa a, mún nni man yí nwòn yale. Se bòbò n nili yí nwòn yale meke mò n nwunlin ke mín kalata nun a bò emo alwa'n, ⁹ dõe ehika asò, mún di yí nwòn fe, nán emo alwa mò ò'a bò nun ati ò, nan emo abalabò'n mò emo kaci yí nun ati ò. Emo alwòbò sò nun anun, emo a kaci bé nzin b'a si ete'n b'a yò mò Nyanmian kulo. Ò man mò ye yòli nun a nyo man emo ete. ¹⁰ Ò sanlin ke alwòbò'n m'ò fi Nyanmian elò'n, ò man sòanlan nwun

yí ete'n ò yaci gua ò fa yí nwòñ man Nyanmian ò nyan ngòan. Alabò sò'n die, ò man be nni man yale mgban. Nan mán nún anun alabò die'n, ò man be wu. ¹¹ Alabò'n mò Nyanmian man ò hanlín emò'n, emò n'ían junman mò ò'a lí wò emò asítanlan nún anun'n! Junman kpili kpa ò! Ò sanlín ke emò a nwun bé anyunnunguasíe'n, emò a sulo yí nzin, emò a tò bé noan así. Emò alò a ló mín sòñman be kulo ke be nwun mín nwòñ. Emò anwòñ le jue bé be kulo ke be pinnín sòanlan'n m'ò yòli nyòlie ete'n sele kpa. Emò a hele maan b'a nwun yí wò emò abalabò'n kòalaa anun ke nyòlie ete sò'n, emò anwòñ nnòñ man nún.

¹² Ehika, se m'an hele emò a, nán sòanlan'n m'ò yòli ete sò'n, anaan sòanlan'n mò be yòli yí ete nún atí ò. Nan mín kulo ke emò afian elò, yé nwòñ'n m'ò cian emò ò nòñ ehulo mò emò kulo yé'n, emò kele yí yuein wò Nyanmian anyunnun. Yí ti yé n gelelí emò ò. ¹³ Nan mò emò a yò'n, ò'a man yé ló a cici yé nwòñ. Yé ló cici yé nwòñ, nan mò anianman Titi fi emò elò ò wal' n, ke emò kòalaa kpínlín sòli yí nún'n, ò'a man fe elie kpili kpa biegun a hun yé. ¹⁴ Afi, n valí emò n duli mín noan nún n gelelí Titi, yé emò kòsò a man anyunnunguasíe a ngan man mín. Nan kemò cian daa ananhòle yé ye kan ye kele emò'n, mín noan nún etue mò n duli n gelelí Titi wò emò dunman nún'n, yí kòsò ò'a nwun yí ananhòle. ¹⁵ Yí muonun, se yí ti kpín anyunnò kpilí'n mò emò manlín yí nún asò, ò nòñ ke emò kpínlín be le anwòñwòsòe nún esulo be sòli yí nún'n, emò anwòñ fe die mò ò di'n, ò tala sò. ¹⁶ M'an lí fe ke like kòalaa anun, mín kòala ke mún susu mín ti mún gua emò asò.

8

Emò mán bé sa ló

¹ Anianman-mò, junman mò Nyanmian Kpili líli wò Masedòwanín mán nún asòñun'n-mò anun'n, ye kulo ke ye kan ye kele emò. ² Yale m'ò hanlín elò asòñun mma'n-mò'n, ò ti man nzemunde. Nan kòsò be nyanlín fe elie kpili kpa bé ehian kpili nún anun, be manlín bé sa lóli ò bolí sò. ³ Ananhòle tí kpa, be yíli bé kunnun, mò be kòala yí man'n, be manlín. Be manlín dede ò talalí sò. ⁴ Be selelí yé be bòtòli yé kpa ke be 'titi esika maan be fa kò bókà Nyanmian menian'n-mò mò be wò Zude mán nún anun'n. ⁵ Be yòli m'ò tala mò ye junlínlín'n. Afi, be líli mò be falí bé nwòñ be manlín yé Mún. Nan afi, ò nanndí Nyanmian ehulo nún asò, b'a fa bé nwòñ b'a man yé kòsò. ⁶ Ehika atí, ahunnunye junman'n mò Titi bolí yí bu emò afian elò'n, y'a sele yí ke ò hó tò emò ò lí junman sò'n gúá yí bu. ⁷ Emò a nyan be nwòñ wò ninng'e'n kòalaa anun. Ò sanlín ke emò le dedi, emò sí Nyanmian ninng'e'n-mò, emò sí jòjò, emò le anwòñndele wò like biala anun, esé emò kulo yé kpa. Ò man ahunnunye eyòle ehí anun, emò mán be nwòñ emò.

⁸ Nán ke mún tinndin emò ke emò yó ò. Nan mún kan ehunlín-mò anwòñndele die nún anwòñ ejòle mún kele emò maan emò nwun yí ke emò ehulo'n kpín ti yí'n. ⁹ Ò sanlín ke emò sí anwunnvoe'n mò yé Mún Zozi Killisi nwunlín yé'n. Yí mò anún ò tí anyanbenwòñ sòanlan'n, emò dunman nún, ò yòli yí nwòñ ehianfòe ò'a man emò a nyan bé nwòñ.

¹⁰ Mín die mò m'an júnlin mò mún kan mún kele emò'n y'ò le ke, junman'n mò afòe ehunlín emò bolí yí bu'n, emò mán bé sa tóá yí. Ò sanlín ke emò yé emò líli mò be bolí yí bu ò, esé emò yé emò síli bé hue ke be 'di ò. ¹¹ Yí tí, kikaala die, emò mán bé sa tóá yí be lí be mán ò yúe. Emò n'ían mò bé sa tò'n, be nyán anwòñndele be lí junman sò'n ke emò síli bé hue ke be 'di'n. ¹² Ò sanlín ke like mò be yí bé kunnun be man'n, se bòbò ò tí kaan se, Nyanmian dí yí nwòñ fe ò sò nún kanlanman. Ò nze man sòanlan ke like m'ò le man yí'n, ò fá mán yí.

¹³ B'a nze man ke emò fá bé nwòñ ninng'e'n-mò kòalaa be mán menian nán emò lí ehian, nan emò yó maan bé ninng'e'n-mò kòalaa lí sò kpe-kpe. ¹⁴ Kikaala emò le ninng'e dòn, ò se ke emò fá bie be bóá bé mò bé sa a mian'n. Yí die, se cian bie emò kòsò asa mian an, anún be kòala be ti emò nyanman nún. Se emò yó yí sò a, anún yí kòalaa a lí sò. ¹⁵ Afi, Eहेle Ejòle'n le kele ke:

*M'ò hohuanlín dòn anvan'n,
ò'a nnyan man mòlòsòe,
yé m'ò hohuanlín kaan bie anvan'n,
yí kòsò ò mmian man like fí anwòñ.*

Titi nòñ yí manngò'n-mò

¹⁶ Ye 'da Nyanmian Kpili así. Ò'a yò ò'a man emò anwòñ ejòle a hian Titi kpa ke emò anwòñ ejòle cian yé'n. ¹⁷ Yé nwan ò hó emò anwòñ elò. Ò kò le kò tò nún. Ò le anwòñndele kpa yí muonun ò kò sí yí hue ke ò 'kò emò anwòñ elò. ¹⁸ Ye le sòan yí nún anianman kòñ. Anianman sò'n, Ejòlekpa junman'n m'ò di'n dunman nún, asòñun mma'n-mò kòalaaatín yí yí aye. ¹⁹ Ò tí sòanlan mò asòñun'n-mò kòalaaatín a yí yí ke yé atún etue nún anun, ò hó sòman yé. Ò mán ye fá ahunnunye like sò'n ye hó wúla yé Mún anunminnyanmòñ maan be nwòñ yí ke ye kulo ke ye bókà ehunlín-mò. ²⁰ Ye le yò sò, nán sòanlan fí a ngan man yé nwòñ ejòle ete wò esika kpili sò'n mò b'a fa b'a man yé ke ye fá ye hó nún anwòñ. ²¹ Nyanmian nòñ menian'n-mò anyunnun, like m'ò tí kpa'n yé ye bò mòndúnlin ye yò ò.

²² Ye le swan bé non ye nianman'n. Atin ngacile dɔɔn asɔ, y'a sɔ yí y'a nian. Y'a nwun yí ke ɔ ti swanlan mɔ cian daa ɔ le anwɔndele ɔ. Nan sian anwɔndele'n m'ɔ le yí'n, ɔ bu sv. Afi, ɔ de emɔ di kpili sɔnman. ²³ Tití die, ɔ ti mɔn manngɔn. Mɔn non yí y'ɔ di junman ye man emɔ ɔ. Nan anianman ehunlɔn-mɔ mɔ be le kɔ a soman yí'n, bé die asɔnɔn'n-mɔ yé b'a yí bé ɔ. Be di junman be wula Kilisi anunminnyanmɔn. ²⁴ Yí ti, emɔ héle bé maan be nwún yí ke emɔ kulo bé sakpa. Yí die anun asɔnɔn mma'n-mɔ ti yí bu ke ye nva man emɔ ye ndu man ye noan nun mgban.

9

Ahunnunye like'n ye Nyanman kulo ɔ

¹ M'ɔ tɔ de mmɔa'n mɔ be 'fa be kɔ man Nyanman menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mân nun anun'n, ɔ ti man cinnjin fíi ke n géle emɔ ehɔ kalata. ² ɔ sanlɔn ke mɔn sɔ ke emɔ a si bé hue, ɔ man m'an fa emɔ m'an tu mɔn noan nun wɔ Masedwanin asɔnɔn mma'n-mɔ anyunnun. M'an han m'an hele bé ke: "Anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Akayi mân nun anun elo'n, sunmin afɛ ehunlɔn angɔnmɔn yé be bɔbɔalɔ bé nwon be sielɔ ɔ." Emɔ anwɔndele'n y'ɔ wowulalɔ bé dɔɔn bé anwɔnsɛle ɔ. ³ Ehika ati, mɔn swan anianman ehɔ-mɔ emɔ anwɔn elo. Yí die anun, aye'n mɔ y'a yí emɔ wɔ mmɔa sɔ nun anwɔn nun a nyɔ man mgban. Nan ke m gɔnɔn n ganlɔn yí'n, mɔn kulo ke emɔ bɔbɔa bé nwon be sie sakpa. ⁴ Afi, se emɔ a mmɔbɔa man bé nwon b'a nzie man, nan se Masedwanin amma'n-mɔ b'a soman mɔn emɔ anwɔn elo a, ɔ 'yɔ anyunnunguasie ɔ man ye. Nan kusɔ emɔ anyunnunguasie die mɔ ɔ 'kan emɔ'n 'bɔ sv. ⁵ Ehika ati, m'an nian dede a, anun ɔ ti kpa ke m mán anianman ehɔ-mɔ lí mɔa mɔn nyunnun emɔ anwɔn elo. Yí die anun, ahunnunye acedie'n mɔ emɔ hanlɔn ke be 'man'n, anianman ehɔ-mɔ kokuan yí noan be sie. Afi mɔn ngulo man ke mɔn tɔ emɔ elo a, ɔ yɔ kana. Nan mɔn kulo ke ɔ yɔ ahunnunye acedie.

⁶ Emɔ ati káci ke swanlan mɔ ɔ'a nnuu man dɔɔn'n, ɔ ndi man dɔɔn. Nan swanlan m'ɔ kɔ lua dɔɔn'n, ɔ 'ti dɔɔn. ⁷ Ehika ati, mɔ emɔ anun kɔn biala a fua ke ɔ 'man'n, ɔ mán. N'ɔ di yí nwon yale, ese n'ɔ bu yí ke be le tinndin yí. ɔ sanlɔn ke swanlan m'ɔ yí yí kunnun ɔ man'n yé Nyanman kulo yí ejɔle ɔ. ⁸ Afi, Nyanman le tunmin ɔ kɔala ke ɔ man nyila ngacile'n kwalaa kan emɔ. ɔ kɔala ke ɔ man emɔ nyan ninng'e'n kwalaa mɔ cian'n cian daa. Ese ɔ kɔala ke ɔ man emɔ nyan yí ɔ bɔ sv maan emɔ fa be yɔ nyɔle mgbakpa'n kwalaaatin ⁹ ke Ehɛle Ejɔle'n kan yí'n. Yí nwan:

*ɔ'a hye ninng'e dɔɔn kpa
 ɔ'a man ehianfɔe'n-mɔ.
 Yí ahunnunye'n le man eyue.*

Menian dɔɔn 'ba nwun Nyanman anwɔn ye

¹⁰ Nyanman m'ɔ man kulo swanlan like maan ɔ dua ɔ nyan alie di'n, ɔ 'ba fa ninng'e'n kwalaa mɔ emɔ a mian yí nwon'n man emɔ, ɔ 'man ɔ fifi ɔ su mma dɔɔn kpa. ɔ 'man emɔ ahunnunye'n kusɔ sv mma dɔɔn kpa. ¹¹ ɔ 'man emɔ nyan bé nwon mele biala maan emɔ kusɔ yɔ ahunnunye cian daa. ɔ nanndi yé sv, esika'n mɔ emɔ 'ba yiyi maan ye fa ye kɔ'n, bé mɔ bé sa 'ba han yí'n, be 'ba la Nyanman asɔ kpa. ¹² ɔ sanlɔn ke like sɔ'n mɔ emɔ 'ba yɔ'n, nán Nyanman menian nun ala y'ɔ 'ba bɔa bé ɔ, nan ese ɔ 'ba man menian dɔɔn nwun Nyanman anwɔn ye. ¹³ Emɔ ahunnunye like eyɔle sɔ'n 'ba man be nwun yí ke emɔ kpɔn ti yí'n. Menian dɔɔn 'ba wula Nyanman anunminnyanmɔn. ɔ sanlɔn ke ahunnunye ninng'e sɔ'n-mɔ mɔ emɔ 'ba fa bɔa bé non ehunlɔn-mɔ kwalaaatin'n, ɔ kele ke emɔ de Kilisi Ejɔlekpa'n be di be man yí anyunnɔ. ¹⁴ Bé kusɔ, be 'sele Nyanman be man emɔ. Be 'fa emɔ be wula bé kunnun, ɔ fi nyila dɔɔn mɔ Nyanman a yeyila emɔ'n. ¹⁵ Ye lá Nyanman asi. ɔ sanlɔn ke acedie'n mɔ yí muonun ɔ'a fa ɔ'a hye yé'n, be nnyan man yí nwon sv!

10

Pɔlv tunmin'n

¹ Mɔn bɔbɔ mɔn Pɔlv, mɔn tɔ emɔ ngalie. Mɔn kulo ke mɔn yɔ yí betee ese mɔn nwun awunnunvoe ke Kilisi muonun yɔ yí'n. Nan emɔ anun mmie-mɔ le kele ke se n wɔ emɔ afian elo a, mɔn kan mɔn nwon asi. Kusɔ afi se n nnɔn man emɔ afian elo a, mɔn di tutule. ² Mɔn sele emɔ ke nán be tinndin mɔn maan mɔn kele tunmin'n mɔ n ne yí'n temɔn m'ɔ m 'ba a emɔ elo'n. ɔ sanlɔn ke se mɔn ba emɔ elo a, mɔn 'ba yí mɔn tunmin'n mɔn kele bé mɔ bé nwan ye nanndi ke eyuadi nun anun menian'n. ³ ɔ ti ananhɔle ke ye ti kulo menian, nan kusɔ ye ngɔn man yé kɔan die'n ke kulo menian'n-mɔ kpɔn kɔan yí'n. ⁴ Yé kɔan ninng'e die'n-mɔ non mân ehɔ anun menian'n-mɔ die'n ti man kɔn. Yé die'n-mɔ ti Nyanman kɔan ninng'e. Bé nwon yɔ esulo. Be fa be bubu sua mgbili mgbili'n-mɔ. Ye fa ye seci ajɔnlɔn ete ete'n mɔ menian'n-mɔ le yí'n. ⁵ Atubɛnwɔn ninng'e m'ɔ man menian'n-mɔ nzɔ man Nyanman'n, ye fa kɔan ninng'e sɔ'n-mɔ ye kan bé ye gua asi. Ese bé mɔ bé nyun nzɔ man Kilisi'n, ye sɔ bé ajɔnlɔn'n ye cɔn bé

maan be de yí be di. ⁶ Y'a bəbəa yé nwon a yue, se emə man Kilisi anyunnə kpa bəkəə a, ye 'pinnin bé kwalaa mə be mman man yí anyunnə' n.

⁷ Emə die, mə emə anyin nwun yí'n y'ə ti emə cunnjin ə. Yí ti, se swanlan kən de di ke ə ti Kilisi die a, ə títi ə nían, nán se ə ti sə man yí a, anin ə nwún yí ke yé kəsə ye ti Kilisi die. ⁸ Tunmin'n mə yé Mun a fa a man mín'n, se bəbə m'an fa m'an tu mín nwan nun maan ə'a bə sə a, yí nwon nyian ngun man mín. Ə sanln ke, emə kpa eyəle ati yé yé Mun a fa a man yé ə, nan nán emə ehuan ti ə. ⁹ Nán ke enwonwunlan mə mún kulo ke mún nwonwunlan emə ati y'ə man mún kele kalata ehi-mə ə. ¹⁰ Afi, ε 'nwun ejəle mə menian'n-mə kan'n: "Pəlv kalata'n-mə anun ejəle'n yə sɔ. Nan kəsə se yí muonun ə wə yé afian ewa a, ə ti betee, ese ə nzi man bagua nun juə." ¹¹ Bé mə be kan sə'n, be nwún yí ke se ye nwon man emə afian əlo a, ejəle m'ə wə kalata'n mə ye kə hele ye kə nwan emə nun anun'n, yí kənmgbə'n yé se ye ba emə afian əlo a, ye 'kan ə.

¹² Bé mə be bu bé nwon kpa be tala bé manngun-mə'n, ye nze man ke ye nun bé se. Ese ye nva man yé nwon ye ndu man bé. Be ti menian mə bé muonun be fəa bé nwon. Be fa bé nwon be susu bé muonun bé nwon. Bé ajənlun'n nza man bé. ¹³ Nan yé die, ye ngulo man ke ye tu yé nwan nun maan ə bə sə. Ə sanln ke lika mə Nyanmian a hele ke ye li junman'n ye jú'n, ebele yé ye 'di ye ju ə. Nyanmian kəsə yé ə'a man atun maan y'a li junman'n dede y'a ju emə əlo ə. ¹⁴ Yí ti, ye nyə man maan ə mmo man sə. Ə sanln ke mə ye həlɔ emə ələ'n, yé dein yé ye lili mwa ye bəli Ejəlekpa'n m'ə tə de Kilisi'n ye heleli emə ə. ¹⁵ Ə man se ye le tu yé nwan nun an, nán swanlan bie junman mə ə'a li'n yé ye 'fa ye 'tu yé nwan nun ə. Nan ye le anyundasəe ke emə dedi'n 'kə yí nyunnun. Yí die anin, ye di junman nun emə afian əlo maan ə tele kpili kpa dede ə kə ju lika mə Nyanmian heleli yé'n. ¹⁶ Yí die anin, ye fi emə ebele, ye kwalə ke ye kə lika fəfəle ye kə bə Ejəlekpa'n. Nan y'a nva man abie junman die mə ə'a li'n y'ə ndu man yé nwan nun. ¹⁷ B'a hele wə Eहेle Ejəle nun anun ke: *Swanlan m'ə kulo ke ə tu yí nwan nun'n, anin ə fá like mə yé Min a yə'n ə tú yí nwan nun.* ¹⁸ Yí sə ati, ananhəle nun, swanlan mə yí muonun ə fəa yí nwon'n, ə ti man swanlan. Nan nunhan mə yé Min muonun fəa yí'n y'ə ti swanlan ə.

11

Pəlv nwn ato mməfve'n-mə

¹ Se bəbə mún juə ke swanlan mə yí ti nwon man ebele a, emə fá yí sə, be jínlan mín nzin! ² Emə nwún yí ke mún cəun emə ati nyunnunngunlan ke Nyanmian cəun yí'n. Ə sanln ke emə ti ke talua muan mə yí enannide nun anwən buli man ebun mə m'an si yí siyele m'an man belenzua kənmgbə cein ə. Belenzua sə'n y'ə le Kilisi. ³ Nan yé nan balasua'n mə be fele yí Esvə'n manln owə'n lakalɔ yí. Yí ti, mún susu emə anwən ke Kilisi mə emə a fa bé nwon b'a man yí kanlanman kanlanman'n, emə ati 'ba kaci be yaci yí be tu. ⁴ Ə sanln ke y'a bə Kilisi anwən ejəle'n y'a hele emə. Nan afi, ə yə se mə swanlan biala ba emə əlo ə, ə bə Zozi fəfəle anwən ejəle ə kele emə a, emə de yí tu nun ə? Y'a han Wawə Nwanzan-nwanzan nun anwən ejəle'n y'a hele emə. Nan afi, ə yə se mə swanlan biala ba emə əlo ə kan wawə fəfəle anwən ejəle ə kele emə a, emə de yí tu nun ə? Y'a bə Ejəlekpa'n y'a hele emə. Nan afi, ə yə se mə swanlan biala ba emə əlo ə, ə bə ejəlekpa fəfəle ə kele emə a, emə de yí tu nun kpa ə? ⁵ Emə mməfve mgbili mgbili sə'n-mə, be ndala man mín like fí anun. ⁶ Se bagua nun yé mún nzi man juə a, nán Nyanmian ninngə'n-mə esie nun ə. Afi, y'a man emə a nwun yí sə yuein temən biala nun ninngə kwalaa anun.

⁷ Mele mə m malɔ emə ələ m məli Nyanmian Ejəlekpa'n n geleli emə'n, m'an nne man emə babulu kən. Nan mín bəbə muonun, m məbeleli mín nwon asi n nili junman n nianln mín nwon manln emə nyanln anunminnyanmən. Like sə'n mə n yəli'n, kanngə ete yé m'an yə ə? ⁸ N gbəkpuli asonin ehnln-mə anwən, be tualɔ mín kale yé n valɔ m mwalɔ emə ə. ⁹ Mele mə anin n wə emə afian əlo mə emian'n toli mín'n, m'an man swanlan fí a mmo man mín nwon kale. Ə sanln ke anianman'n-mə mə be fi Masedəanin mən nwan əlo be wali'n, ninngə'n kwalaa mə anin m'an mian yí nwon'n, be falɔ be beleli mín. N zielelɔ mín nwon ye, m'an man swanlan fí a mmo man mín nwon kale. Yé mún 'sie mín nwon ye sə cian daa. ¹⁰ Se ə ti ananhəle ke Kilisi wə mín nun an, ebele ndutue die mə mún di'n, swanlan fí n gualə ngan man yí nzin ejəle wə Akayi mən bəndun nun anun. ¹¹ Mún yə sə ti a, asə ə kele ke mún ngulo man emə ə? Nyanmian muonun si ke mún kulo emə. ¹² Mə m'an yə'n, mún 'yə yí sə cian daa man anyunnunguasie kan bé mə be kulo ke be nyan atin be tu bé nwan nun'n. Ə sanln ke bé nwan be di bé junman'n ke ye kpun ye di yé die'n.

¹³ Menian sə'n-mə ti ato mməfve. Be laka menian be yə ke Kilisi mməfve y'ə le bé. ¹⁴ Bé nyəlie sə'n nzin man yé nwon fí səa. Afi, Satan muonun kwalə ə kaci yí nwon ke nyanmiansə bəfve mə yí anunminnyanmən'n ta ke kanlannə ə. ¹⁵ Yí ti, se Satan ngəa'n-mə le yə bé nwon ke be ti ngəa kpa a, ehi nzin man yé nwon fí səa. Nan ayuelie cian nun anun yé be 'nyan bé nyəlie'n-mə anwən ahətua ə.

Pəlv efə'n

¹⁶ Mún kan yí biékun ke sɔanlan fíi n'ò bu yí ke m'an se. Se kòsò emò bu mún ke m'an se a, anun emò lé mún be tó nun, be mán mún kòsò n vá n dú mún nwan nun kaan. ¹⁷ Ejòle mò mun kan yí kikaala'n, ò fi man yé Mún. Nan se m'an han mún nwan nun etue ejòle a, anun mun jujó ke mún ti a secti. ¹⁸ Kemò afi menian mmie-mò dɔn tu bé nwan nun ke eyuadi amma yò yí'n, yí ti mún kòsò, mun 'tu mún nwan nun bie. ¹⁹ Ɔ sanlun ke emò mò be ti ngelefɔe'n, emò tie be si senvɔe'n-mò sɔ, ehika yò emò fe kpa. ²⁰ Se be le sie emò ke nganga a, emò kpínlun sɔ, se be le di emò dufule a, emò kpínlun sɔ, se be le laka emò a, se be le tu bé nwan be kele emò a, emò kpínlun sɔ, se be le kpaci emò anyunsò a, emò kpínlun sɔ. ²¹ Ye le kan yí ananhòle, ò ti nyian. Y'a nnyan man anwɔnsele y'a nyò man emò sò.

Nan kòsò like biala mò sɔanlan kòn kòala ke ò nanndi sɔ ò tu yí nwan nun'n, mun jujó ke mún ti a secti, mún kòsò mun kòala ke mun nanndi sɔ bie mun tu mún nwan nun. ²² Se be ti Ebele a, mún kòsò, n di Ebele. Se sakpa be ti Izalaye menian an, mún kòsò, sakpa n di Izalaye sɔanlan. Se be ti Abalahamò abòsò menian an, mún kòsò, n di Abalahamò abòsò sɔanlan. ²³ Se be ti Kilisi ngɔa a, mún kòsò, n di Kilisi akò. Mun jujó ke mún ti a secti. Kilisi ngɔa sò'n mò be t'i'n, mún tala bé. M'an li junman m'an tala bé. B'a tɔ mún fiadi dɔn a tala bé. B'a bɔ mún dɔn a tala bé. Efɔvan mò ewue a fɔvan mún'n, mún tala bé. ²⁴ Zufò'n-mò hyílí mún ngòkò ngòkò fà nwan. Kòn biala anun, be fin mún mgbele abulasan non ngɔanlan. ²⁵ *Lòmò menian'n-mò sòli mún nun ngòkò ngòkò fà nsan. Kòn biala anun, be fin mún mgbele. E se cian kòn, be tɔtòli mún ebɔe, ahan be kun mún. Ye butuli asue nun ngòkò ngòkò fà nsan. Təmò kòn anun, n nillí cian kòn asue nun. ²⁶ Mún atin etue nwala'n mò mun tu nun anun, mun nwun ninngɛ esulo kpa. Bie sɔa, mun ngɔala man asue'n-mò kpe, mún non kodiawu-mò yia, mún nianman Zufò'n-mò non bé mò be ti man Zufò'n man mun nwun amanninhanlun. Mun ka kulo mgbili'n-mò asò a, mun nwun amanninhanlun. Mún fa nanmue atin'n-mò a, mun nwun amanninhanlun. N nanndi asue jenvie nun anyunsò a, mun nwun amanninhanlun. Bé mò be ti man anianman kpa'n-mò, bé kòsò, be man mun nwun amanninhanlun.

²⁷ Junman ngiketee mò m'an li ò non yale mò m'an nwun yí'n, ò ti man nzemunde. Təmò bie, mun nnyan man atin mun nna man, ehɔe non nzuho kòn mún, mun kpati mun ci ehɔe. Bie kòsò a, mun nnyan man taladi mun nwula man, eyele kun mún dede ò wolò mún kunnun. ²⁸ Be ngan man ejòle mun. Cian daa, asònn'n-mò kwalaa anwòn nzusue la mún nwòn. ²⁹ Se asònn' nún anun sɔanlan kòn le man anwɔnsele a, anun ò ti ke mún kòsò, n nne man anwɔnsele. Se bie tɔ ete nún anun an, mún di yí nwòn yale sɔnman. ³⁰ Se ò di mò mun tu mún nwan nun an, ninngɛ'n-mò mò n nne man nun anwɔnsele nun anwòn yé mun 'fa mún 'tu mún nwan nun ò. ³¹ Nyanman m'ò ti yé Mún Zoi Asi'n, ò sɔ ke ejòle'n mò m'an han'n ti ananhòle. Yí ti, nyila hán yí dunman'n cian daa! ³² Mò anin n wò Damasi kulo nun asò'n, mún ehɔe ati, belemgbin Aletasi kònmanna'n kò yí nzalafò ke be sísá kulo nun anwòn anwan'n-mò. ³³ Ehi ati, be kò sie mún ece nun, be kò jula mún menzele kòn anun kulo nun anwòn tale nun anzin. Ke ò kpínlun yòli mò kònmanna sò nun asa a ngan man mún nun anun.

12

Like mò Nyanman yíi heleli Pòlv'n

¹ Bé nwan nun etue'n ti man like kpa. Nan kòsò mun 'tu, afi ninngɛ mò yé Mún a yí a hele mún mò m'an nwun yí mún nyunsò, ò non mò ò'a yí ò'a hele mún elalie nun'n, mun 'kan yí nwòn ejòle mun 'kele emò. ² Mún sɔ Kilisi menian'n-mò anun kòn. Nyanman fali yí foli yí nwòn elò. Yí afɔe bulu non nnan ahi. (Se ò le yí nwònnaan kònlò-nngònlò'n yé Nyanman manlun ò foli hólí yí nwòn elò e, se kòsò yí wawe'n yé Nyanman manlun ò foli hólí yí nwòn elò e, mun nzi man, Nyanman muonun y'ò sɔ ò.) ³ Mún sɔ ke sɔanlan sò'n foli hólí nyanmansò. (Nan kòsò se ò le yí nwònnaan kònlò-nngònlò'n yé Nyanman manlun ò foli hólí yí nwòn elò e, se kòsò yí wawe'n yé Nyanman manlun ò foli hólí yí nwòn elò e, yí die, mun nzi man, Nyanman muonun y'ò sɔ ò.) ⁴ Ejòle m'ò tli yí elò'n, ò ti yí ngonmun yí die. Ɔ le man atin ò ngan ò ngele man sɔanlan. ⁵ Sɔanlan sɔa yé mún di yí nwòn fe mò mun kòala mun fa mun tu mún nwan nun ò. Nan mun nva man mún muonun mun ndu man mún nwan nun. Se mún 'tu mún nwan nun an, anun mun nwan ninngɛ'n-mò mò n nne man nun anwɔnsele nun anwòn yé mun 'fa mún 'tu mún nwan nun ò. ⁶ Se n guloli ke mún 'tu mún nwan nun an, nán ke mún ti a secti ò, ò sanlun ke mò mún 'ba han'n ti ananhòle. Nan mún die, mun ndu man mún nwan nun. Yí die anun, sɔanlan bie mmu man mún sɔanlan kpili ò ndala man like mò be nwun yí mún nwòn'n, anan ejòle mò mun kan mò be t'i'n.

⁷ Ehi, ninngɛ mò Nyanman yíi heleli mún'n ti mgbili mgbili sɔnman. Nan ke ò kò yò nán m'an ndu man mún nwòn'n, Nyanman kò man ewue kò tɔ mún nwòn. Afi, Satan kò yí yí bɔfɔe'n kòn ke ò héle mún ahulowa nán m'an ndu man mún nwòn. ⁸ Ehi a, n gò sele yé Mún ngòkò ngòkò fà nsan ke ò mán mún nwòn sá. ⁹ Yé Mún kò bua mún ke: "Anwunnvɔe'n mò mun nwun wá'n, ò bɔ sɔ. Ɔ sanlun ke mele mò wó anwɔnsele'n kò yue'n yé mun man ε nwun

mín tunmin nun ɔ.” Yí ti, se mun 'tu mín nwan nun an, anun ninng'e-n-mə mə n nne man nun anwɔnsele nun anwɔn yɛ min tu mín nwan nun ɔ. Yí die anun, Kilisi fa yí tunmin'n sisa mín. ¹⁰ Yí sɔ ati, min di mín anwɔnsele'n mə n nne man yí nun anwɔn fɛ. Ekpe'n mə be kpe mín'n, ɔ non alɔabɔ'n, ɔ non nyinlinlin'n mə mun nwun yí'n, ɔ non ahulɔwa'n mə be kele mín wɔ Kilisi dunman nun'n, min di yí kwalaa anwɔn fɛ. ɔ sanlɔn ke mele mə anwɔnsele kɔ yue mín nun'n yɛ min nyan anwɔnsele ɔ.

Pɔlv di Kolinti asɔnin mma'n-mə anwɔn yale

¹¹ Se mun jojo ke mín ti a sɛci a, ɔ fi emɔ. ɔ sanlɔn ke emɔ y'ɔ se ke be lé mín ti alɔman ɔ. Nan se n di man like fíi bɔbɔ a, emɔ mmɔfɔe mgbili mgbili sɔ'n-mə ndala man mín. ¹² Mele mə anun n wɔ emɔ afian elɔ'n, n zili abɔtale wɔ emian kwalaa m'ɔ tɔli mín nun anun. N yɔli atele ɔ non asinbenwɔn ninng'e ɔ non nzɔle m'ɔ kele ke sakpa n di Kilisi bɔfɔe. ¹³ Nzu like die yɛ n yoli m manlɔn asɔnin ehunlɔn-mə mə m'an nyɔ man bie m'an mman man emɔ ɔ? Anaan kemɔ m'an mman emɔ a mmə man mín nwɔn kale'n, se yí nwɔn akpue y'ɔ le kun emɔ a, anun emɔ ehiewu!

¹⁴ M'an sesie mín nwɔn a yue ke mun ba emɔ anwɔn elɔ. Min de min di ke yí kpɛ nsan nun asu mə mun 'ba elɔ anun. Nan kusɔ, se mun ju elɔ a, min mman emɔ anun bie fíi mmə man mín nwɔn kale. ɔ sanlɔn ke nán emɔ esika'n y'ɔ cian mín ɔ, nan emɔ muonun yɛ emɔ anwɔn cian mín ɔ. Afi, sɛ'n-mə y'ɔ di ke be kpɔnnɔde esika be sie bé mma ngangan'n-mə ɔ, nan nán mmatɔnman y'ɔ di ke be kpɔnnɔde esika be sie bé sɔ-mə ɔ. ¹⁵ Nan mín die, se mun fa yí kwalaa mə n ne yí'n mun bwa emɔ, ese mun fa mín nwɔn mun ti m'an bɔka sɔ mun bwa emɔ a, ɔ yɔ mín fɛ. Afi, se bɔbɔ emɔ ngulo man mín an, mín die, min kulo emɔ kpa. ¹⁶ Emɔ de tu nun ke m'an mman sɔanlan fíi a mmə man mín nwɔn kale. Nan emɔ anun sɔanlan kɔn kwalaa kan ke m'an bɔ ngele m'an laka emɔ maan emɔ a tɔ ngaa nun. ¹⁷ Asu bé mə yɛ n zɔanlɔn bé emɔ anwɔn elɔ'n, n nanndli bie sɔ n nakali emɔ ɔ? ¹⁸ N zeleti Titi ke ɔ hó emɔ anwɔn elɔ. N zɔanlɔn yí non anianman'n mə emɔ sɔ yí'n. Asu emɔ kwalaa kan ke Titi hɔl'n, ɔ lakali emɔ ɔ leli like ɔ? Min non Titi, yɛ ajɔnlɔn'n kwalaa ti kɔn, ese yɛ bala mə yɛ bɔ'n ti kɔn.

¹⁹ Bici, emɔ jɔnlɔn ke ndenve yɛ ye le kpɔnnɔde wɔ emɔ anyunnun ɔ? Cece, nán yí sɔ ɔ. Nan like mə Kilisi muonun kulo'n yɛ ye le kan wɔ Nyanman anyunnun ɔ. Anianman-mə, ye kulo ke emɔ dedi'n kɔ yí nyunnun, yí ti yɛ ye le kan ehɔ kwalaa ɔ. ²⁰ Min sulo nun, afi, min ba min tu emɔ elɔ, nán se emɔ asitanlan'n ti man sese a, ɔ ngo yɔ man mín fɛ. Ebele nun anun, emɔ kusɔ le ngo tie man mín. Min sulo ke ɔ kɔ kaci butule, ekpɔ, eya, mannzɔan, nzɔba, ejɔle ete ehan, atubenwɔn ɔ non kwasiaɔi nyɔle emɔ afian. ²¹ Min sulo ke emɔ anwɔn elɔ ehɔle'n mə mun 'ba hɔ bieku'n, emɔ kɔ man anyunnunguasie kɔ han mín wɔ mín Nyanman anyunnun. ɔ sanlɔn ke emɔ anun mmie-mə dɔɔn yoli satɔlufɔe nyɔle, be tɔnlɔn ajaa, ese be yoli ninng'e mgban mgban. B'a nnun man bé nwun b'a nyaci man nyɔle ete sɔ'n-mə b'a ngua man. Yí ti, se mun tu emɔ elɔ a, min 'sun man hɔ bé nwɔn.

13

Pɔlv 'ba kannzv Kolinti asɔnin mma'n-mə

¹ Ehi, se mun ba emɔ anwɔn elɔ bieku'n an, anun yí kpɛ nsan asu ahi. Ke Eहेle Ejɔle'n kele'n: *Ejɔle kwalaa mə be 'di'n, ɔ di ke be nyan yí nwɔn adanzie nnyuan anaan nsan.* ² Mele mə m mali emɔ elɔ m'ɔ tian yí nnyuan'n, n gannzɔli bé mə be bɔ bala ete'n-mə non bé bɔ nga'n. Ene mə n nnɔn emɔ afian elɔ'n, ese min kannzv bé mə be bɔli bala ete'n ɔ non bé bɔ nga'n ke, se min tu emɔ elɔ a, min ngo nwun man sɔanlan fíi anwɔn anwɔnnvɔe. ³ Afi, kemɔ emɔ kulo ke be nwun yí ke Kilisi nanndi mín sɔ yɛ ɔ kan yí ejɔle'n, emɔ 'ba nwun yí kusɔ. Kilisi ti man emɔ anwɔn efɔan, nan ɔ le tunmin wɔ emɔ afian. ⁴ ɔ ti ananhɔle ke mele mə be 'bɔbɔ yí kɔlɔwa nun asu'n, ɔ loli yí nwɔn nun maan be bɔbɔ yí sɔ. Nan kukaala die, Nyanman tunmin nun, ɔ ti asu. Kemɔ ye non yí a yɔ munmuan kɔn'n, yɛ kusɔ y'a yɔ bɔe. Nyanman tunmin nun, emɔ anwɔn bala'n mə ye bɔ'n, ye non Kilisi m'ɔ ti asi'n yɛ ye bɔ ɔ.

⁵ Emɔ muonun sɔ bé nwɔn be nían se emɔ de Kilisi be di a. Emɔ a nwun yí ke Zoi Kilisi wɔ bé afian, nán yí ɔ? Se emɔ nian nán ɔ nnɔn man bé afian an, anun ɔ kele ke emɔ nne man yí be nni man. ⁶ Mun yɔ ajɔnlɔn ke emɔ nwun yí ke ye de Kilisi ye di. ⁷ Yí ti, ye sele Nyanman ye man emɔ nán emɔ a ndɔ man ete nun anun fíi, yí die anun ye nvo man emɔ ati anwɔn. Nán ke yɛ kpa mə ye ti ati ɔ. Nan ye sele Nyanman ke ɔ mán emɔ bɔ bala kpa. ⁸ ɔ sanlɔn ke se emɔ di ananhɔle a, ye ngɔala man ananhɔle sɔ nun anwɔn ejɔle ete fíi kan. Nan ye le tunmin ye di ananhɔle non anzin. ⁹ ɔ man se emɔ jin bé ja nun, nán ye le man anwɔnsele a, ye di yí nwɔn fɛ. Yí ti, yɛ mmɔtɔe'n-mə anun, ye sele Nyanman ke ɔ bɔka emɔ maan bé emanndie'n yɔ fɔn ke yí muonun ɔ kulo yí'n. ¹⁰ Like ati mə mun kele emɔ nun anun, afi n nnɔn man emɔ afian elɔ. Yí die, se min ba emɔ anwɔn elɔ a, anun mun nnanndi man tunmin'n mə yɛ Min a man mín nun asu mun mbinnin man emɔ. Nan mun fa tunmin sɔ'n min wowula emɔ anwɔnsele min bɔka emɔ.

Ngalie

¹¹ Kikaala die, anianman-mə, mɪn nɔan a tɔ. Emə lí fɛ, be yɔ́ like mə Nyanmian kulo'n. Emə cícɪ bé nɔwɔn lɔa. Be mán bé nɔan sé bé nɔwɔn, be tánlan wɔ anzonunjo nun. Se emə yɔ́ yí sɔ a, Nyanmian m'ɔ́ tɪ ehulo Nyanmian m'ɔ́ man alɔacícɪ'e'n, ɔ́ nɔn emə 'tanlan.

¹² Emə bísa bé nɔwɔn ahun anianman nun, be tɔ́ bé nɔwɔn nun. ¹³ Nyanmian menian'n-mə mə be nɔn yé wɔ́ ɛwa'n, bé kwalaa bé nwan be 'bisa emə ahun.

¹⁴ Yé Mun Zozi Kilisi m'ɔ́ nwun emə anwɔn anwunnvoe'n, Nyanmian m'ɔ́ kulo emə'n, ɔ́ nɔn Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ɔ́ man emə di anɔannze'n, be nɔn emə kwalaa tánlan.

**PŌLU KALATA'N
M'Ō HELELI NWANLIN
GALASI MAN NIN ANUN
ASŌNIN MMA'N-MŌ'N**

M'Ō wŌ nun'n

PŌlu bŌli asŌnun Galasi mĀn nun anun kulo mgbili'n mmie-mŌ asu. Galasi mĀn sŌ'n, ene be fele yĭ Tuluki mĀn. Nan mŌ PŌlu fi ebele hŌli'n, ō kŌ tĭ ke Zufu menian mmie-mŌ a hŌ elŌ be le kekele ninngē ngacile. Bē nwan PŌlu tĭ man Zozi bŌfue kpa, ō nni man Moyizĭ mala nun asu, ese ō nni man Zufu'n-mŌ amanmuo nun asu. Bē ngehele nun anun, be le kele bŌbŌ ke ō tĭ cinnjn ke be kpē mmelenzua'n-mŌ mmian nun nĀn b'a nyan bē tĭ. PŌlu le sa yĭ nun ō bua bē bie anwŌsele sŌ wŌ yĭ nwŌn ejŌle ete'n ō non Zozi Kilisi EjŌlekpa'n mŌ ō'a bŌ nun anwŌn ejŌle ete mŌ Zufu sŌ'n-mŌ a han'n.

Kalata nun ati 1-2, PŌlu le kan like m'Ō sĭ ō non mŌ ō'a nwan yĭ m'Ō kele ke ō tĭ Zozi Kilisi bŌfue sakpa nun ejŌle. Zozi Kilisi muonun y'Ō feleli yĭ ō. Kalata nun ati 3-4, PŌlu le kele ke nĀn Moyizĭ mala'n y'Ō man sŵanlan nyan yĭ tĭ ō, nan dedi'n m'Ō wŌ yē Mun Zozi anun'n y'Ō man sŵanlan nyan yĭ tĭ ō. Kalata nun ati 5-6, PŌlu le kan kele yĭ nianman asŌnun mma'n-mŌ ke nĀn be tie Zufu sŌ'n-mŌ ngehele'n. Nan be tila bē dedi'n m'Ō wŌ Zozi Kilisi nun nun anun, be mĀn Wawē Nwanzan-nwanzan'n tĭnnge bē atin be bŌ bala m'Ō tĭ kpa. Kalata nun agualie nun, PŌlu le kannzŌ bē mŌ be kulo ke be tinnin menian maan be kpē bē mmian nun'n.

Ahun ebisa

¹ Mĭn PŌlu mŌ n dĭ Zozi bŌfue'n, mĭn yē mun kele kalata ehu mun nwan emŌ ō. NĀn menian'n-mŌ anaan sŵanlan yē ō sieli mĭn bŌfue ō. Nan Zozi Kilisi non Nyanman m'Ō tĭ yē Sĭ mŌ ō'a jasŌ Zozi yĭ ewue nun'n, bē yē b'a sie mĭn bŌfue ō. ² Anianman'n-mŌ mŌ be non mĭn ye wŌ ewa'n, be non mĭn yē ye le kele kalata ehu ye nwan emŌ mŌ be wŌ asŌnun nun anun Galasi mĀn nun anun elŌ nun ō.

³ Ye 'bisa emŌ ahun. Nyanman m'Ō tĭ yē Sĭ'n, ō non Zozi Kilisi m'Ō tĭ yē Mun'n, be nwĭn emŌ anwŌn anwunnvoe be mĀn emŌ alba cĭcĭ bē nwŌn. ⁴ Yē ete'n dunman nun, Zozi Kilisi falĭ yĭ nwŌn yĭlĭ tē maan y'a nyan yē tĭ. Ō man mĀn ehu anun ninngē ete'n-mŌ le man tunmin yē sŌ kŌn. Zozi Kilisi yolĭ Nyanman m'Ō tĭ Sĭe nun akunnun like. ⁵ AnunminnyanmŌn hĀn Nyanman cĭan daa! Amun!

EjŌlekpa'n tĭ ba kŏnmgba cein

⁶ Ō sin mĭn nwŌn kpa ke kĭkaala ehu, emŌ a kaci bē nzin b'a si Nyanman. Zozi Kilisi anwunnvoe'n mŌ ō'a nwan emŌ'n dunman nun, Nyanman a fele emŌ. Nan kŏsu aft emŌ a kaci bē nzin b'a si yĭ be le tie ejŌlekpa fufŌle. ⁷ NĀn ke ejŌlekpa fufŌle biekun wŌ ebele ō. Nan menian mmie-mŌ le seĭcĭ emŌ ati anun. Afi be kulo ke be kaci Kilisi EjŌlekpa'n. ⁸ Yĭ tĭ, se yē nun sŵanlan kŏn bŌbŌ, anaan nyanmansŌ bŌfue'n bie ba bŌ ejŌlekpa kele emŌ, se ejŌlekpa sŌ'n non mŌ ye bŌli ye heleli emŌ'n tĭ man kŏn an, munnzue hĀn sŵanlan sŌ'n! ⁹ Y'a li mŵa y'a han y'a hele emŌ, ese mun kan mĭn funlan nun ke, se sŵanlan bie ba bŌ ejŌlekpa kele emŌ, se ejŌlekpa sŌ'n non mŌ b'a li mŵa ba bŌ ba hele emŌ'n tĭ man kŏn an, munnzue hĀn sŵanlan sŌ'n.

¹⁰ AsŌ mun kulo ke menian'n-mŌ yĭ mĭn aye anaan Nyanman yĭ mĭn aye ati yē mun kan sŌ ō? AsŌ mun kpŏnnde ke mun yŌ like mŌ menian'n-mŌ kulo ō? Cēcē, ō sanlin ke se mun kpŏnnde ke mun yŌ like mŌ menian'n-mŌ kulo a, anun n dĭ man Kilisi akŵa kŏn.

Ke ō kpŏnlin yolĭ mŌ PŌlu kacili Zozi bŌfue'n

¹¹ Anianman-mŌ, mun kan mun kele emŌ ke EjŌlekpa'n mŌ m mŌli n geleli emŌ'n, ō tĭ man like mŌ kulo sŵanlan dasannin yē ō'a hythyē ō. ¹² Ō sanlin ke, nĀn sŵanlan yē ō falĭ wulalĭ mĭn sa nun anŌn ō heheleli mĭn ō. Nan Zozi Kilisi muonun yē ō yĭlĭ ō heleli mĭn ō. ¹³ Daba mŌ anun man non Zufu'n-mŌ yē asŌnun'n tĭ kŏn'n, emŌ tĭli mĭn abalabŌ mŌ mun bŌ nun anwŌn ejŌle. EmŌ sĭ ke anun mun kele Nyanman asŌnun mma'n-mŌ yale kpĭli kpa. Ese anun mun kulo ke mun bŌ yĭ bŏsu. ¹⁴ Zufu'n-mŌ mŌ be wŌ yē mĀn nun anun'n, bē mŌ mun non bē ye tĭ tikpe yē Zufu asŌnun nun anun'n, anun mĭn nwŌn tē mĭn yē nan-mŌ amanmuo mŌ be heleli yē nun anun ō tala bē kŵalaatin. ¹⁵ Nan Nyanman a nwan mĭn nwŌn anwunnvoe. MŌ anun be wŌli man mĭn'n, Nyanman yĭlĭ mĭn ese ō feleli mĭn ke n zŏ yĭ. ¹⁶ Mele mŌ Nyanman nwan ō 'yĭ yĭ Wa'n kele mĭn, maan mun kŌ bŌ EjŌlekpa'n mun kele bē mŌ be tĭ man Zufu'n, mŌ mun 'kŏ'n, m'an gŌ a mmĭsa man sŵanlan ejŌle. ¹⁷ Ese bŌbŌ, bē mŌ be lili mŵa mĭn nyunnun be kacili mmŏfue mŌ be wŌ ZoluzalemŌn elŌ'n, m'an ngŌ a nwan man bē nwŌn. Nan n vi ebele ala, mĭn non y'Ō le Alabi mĀn nun. N vi ebele yē n zalĭ n gŏli Damasi ō.

¹⁸ Ɔ lili afɔe nsan kwalaaaka nán m'an sɔn m'an hɔ Zoluzalemɔn. Ebele yɛ n nwonlin Pielɔ (Sefasi) ɔ, nán m'an li mɔle nnyuan yí nwon ebele. ¹⁹ M'an nwon man mmɔfɔe'n-mɔ anun bie fíí, cele ke yɛ Mɔn anianman Zɔakɔ ala. ²⁰ Ejɔle'n mɔ mun kan yí kalata nun anun ewa'n tɔ ananhɔle, Nyanman anyunnun mɔn nni man ato. ²¹ Eɛ n vi ebele, mɔn nwan y'ɔ le Sili non Silisi mán nun. ²² Temɔn sɔ'n kwalaaatin, anun Zozi Kilisi asɔnun nma'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mán nun anun'n, be nzi man mɔn sɔanlan baka'n. ²³ Ejɔle mɔ anun be sɔ'n y'ɔ le mɔ menian'n-mɔ kan'n. Bé nwan: "Sɔanlan'n mɔ daba anun ɔ kele yɛ yale, ɔ kpɔnnde ke ɔ bɔ yɛ busɔ'n, sian die, yí yɛ ɔ le bɔ Ejɔlekpɔ'n kpaye ɔ." ²⁴ Mɔn dunman nun ati, menian'n-mɔ yɔ Nyanman aye.

2

Pɔlv non Zozi Kilisi mmɔfɔe nga'n-mɔ

¹ Ehi, afɔe bulu non nnan sunlun, yí nzin yɛ n zalɔ n gɔli Zoluzalemɔn ɔ. Mɔ mun 'kɔ Zoluzalemɔn'n, mɔn non Baanabasɔ non Titɔ yɛ ye hɔli ɔ. ² Nyanman hanlɔn hehelɔ mɔn ke n gɔ. Yí ti y'ɔ man n gɔli ɔ. Mɔ n juli elɔ'n, cian kɔn mɔn non Asɔnun nun asɔ mgbain'n-mɔ kɔ yia. Ejɔlekpɔ'n mɔ mɔn bɔ mɔn kele bé mɔ be tɔ man Zufu'n, n gɔ hehele bé nun. Afi mɔn ngulo man ke junman'n mɔ m'an li, anaan mɔ mɔn di'n yɔ mgban. ³ Sakpa, be kɔ le mɔn junman'n be kɔ tɔ nun. Ɔ sanlun ke Titɔ mɔ mɔn non yí hɔli'n, ɔ ti Geleki. Nan kɔsɔ, b'a ndinndin man yí ke ɔ kpɛ yí mmian nun. ⁴ Se mmian nun ekpe ejɔle walɔ nun an, anun ɔ fi ato anianman'n-mɔ mɔ be falɔ bé nwon be falɔ yɛ nun'n. Be fialɔ be falɔ yɛ nun, yí die, anun be nyan atn be tte yɛ be nwon fanwɔndi'n mɔ Zozi Kilisi a man y'a nyan yí'n. Afi, be kulo ke ye kaci bé nganga. ⁵ Y'a mman man ato anianman sɔ'n-mɔ atn sin kaan sɔa ala. Ye yolɔ sɔ maan Ejɔlekpɔ'n m'ɔ tɔ ananhɔle nun a ndɔndɔn man emɔ afian.

⁶ Nan bé mɔ be bu bé menian mgbili mgbili'n, ke anun be kpɔn be tɔ yí daba'n, nán ehi y'ɔ cian mɔn ɔ. Ɔ sanlun ke, Nyanman nnian man sɔanlan anyunnun ɔ mmua man yí ndɛɛ. Menian sɔ'n-mɔ muonun, b'a ndinndin man mɔn ke n yɔ like fɔfɔle. ⁷ Afi bé muonun be nwonlin yí ke Nyanman a fa Ejɔlekpɔ'n n wula mɔn sa nun ke m mɔs n géle bé mɔ be tɔ man Zufu'n, ke ɔ falɔ wulali Pielɔ asa nun ke ɔ bɔ héle Zufu'n-mɔ'n. ⁸ Ɔ sanlun ke Nyanman m'ɔ manlun Pielɔ tunmin ɔ sieli yí bɔfɔe manlun Zufu'n-mɔ'n, yí yɛ ɔ'a man mɔn tunmin ɔ'a sie mɔn bɔfɔe ɔ'a man bé mɔ be tɔ man Zufu'n ɔ. ⁹ Ɔ man Zɔakɔ, Pielɔ (Sefasi) non Zɔan mɔ anun be tɔ ke asɔnun nun asɔ mgbain'n, be nwonlin yí ke Nyanman yɛ ɔ falɔ junman sɔ'n wulali mɔn sa nun ɔ. Be kɔ soman mɔn non Baanabasɔ yɛ sa nun. Ɔ fi ebele, yɛ kwalaa ye kɔ han, ɔ kɔ se yɛ nwan ke, bé mɔ be tɔ man Zufu'n, bé afian elɔ junman'n wɔ yɛ sa nun. Yɛ be mɔ be tɔ Zufu'n, bé afian elɔ junman'n wɔ bé kɔsɔ bé sa nun. ¹⁰ Ejɔle kɔnmgba ala yɛ be hanlɔn be hehelɔ yɛ ɔ. Bé nwan yɛ ti káci Zoluzalemɔn Asɔnun nun anun ehianfɔe'n-mɔ. Ebele ejɔle sɔ'n die, m mɔli mɔndɔnlin kpa n nili.

Pɔlv 'ba tu Pielɔ anyunnun Antioɔv

¹¹ Ehi, mɔ Pielɔ (Sefasi) walɔ Antioɔv'n, n duli yí nyunnun bagua nun. Ɔ sanlun ke yí nyɔle m'ɔ yolɔ'n tɔ man kpa fíí. ¹² Anun Pielɔ non bé mɔ be tɔ man Zufu'n yɛ ɔ di like ɔ. Nan mɔ Zɔakɔ sɔanlun menian Antioɔv elɔ, mɔ Pielɔ nwonlin bé'n, ɔ kɔ tɔ yí nwon, ɔ non bé mɔ be tɔ man Zufu'n ngo li man like kɔn. Ɔ sanlun ke anun Pielɔ sulo Zufu sɔ'n-mɔ mɔ be le kele ke, menian mɔ b'a mgbe man bé mmian nun'n, be nyan man nguan. ¹³ Anianman Zufu ehunlun-mɔ kɔsɔ kɔ nian Pielɔ nyɔle ete sɔ nun asɔ. Baanabasɔ muonun kɔ fa yí nwon kɔ wula nyɔle ete sɔ nun anun bie.

¹⁴ Nan mɔ n nwonlin ke bé enannde'n ngo man atn sɔ, mɔ eɛ bé abalabɔ'n non ananhɔle Ejɔlekpɔ'n tɔ man kɔn'n, n gɔ bisa Pielɔ (Sefasi) bagua nun anyunnun ebele ke: "Wɔ Pielɔ, e tɔ Zufu, e non bé mɔ be tɔ man Zufu'n yɛ be san ɔ. Nan afi ɔ yɔ se mɔ e kulo ke e tinndin bé maan be kaci Zufu ɔ?"

¹⁵ Yɛ die, be 'wɔ yɛ a, anun ye tɔ Zufu. Ye tɔ man ke mán ehunlun-mɔ anun menian'n-mɔ mɔ yɛ Zufu'n-mɔ ye bu bé etefɔe'n. ¹⁶ Nan kɔsɔ ye sɔ ke nán like mɔ mala'n kele'n yɛ sɔanlan yɔ a Nyanman bu yí sɛsɛfɔe ɔ. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ le Zozi Kilisi kɔ li nun ala yɛ Nyanman bu yí sɛsɛfɔe ɔ. Ehika ati, yɛ kɔsɔ y'a le Zozi Kilisi y'a li. Dedi sɔ'n mɔ ye le yí Kilisi anun'n yɛ ɔ man ye kaci sɛsɛfɔe ɔ. Nan nán like mɔ Moyizɔ mala'n kɔ hele mɔ sɔanlan kɔ yɔ'n y'ɔ man ɔ kaci sɛsɛfɔe Nyanman anyunnun ɔ. Ɔ sanlun ke Nyanman anyunnun, bé mɔ be di mala nun asɔ'n, bé nun bie fíí ngo ngaci man sɛsɛfɔe.

¹⁷ Nan kemɔ Zozi Kilisi dunman nun ye kulo ke ye kaci sɛsɛfɔe'n, se be nwon yí ke ye yɔ ete ke bé mɔ be tɔ man Zufu'n yɔ yí nun an, asɔ ɔ kele ke Kilisi di bé mɔ be yɔ ete nun anzin ɔ? Cɛɛ! ¹⁸ Afi se mɔn sa mɔn bɔ mɔn hyhye mala'n mɔ m gbelɔ nun'n mɔn tɔ ebele biekan an, anun ɔ kele ke n di sɔanlan mɔ yí nyun nzo man mala nun ɔ. ¹⁹ Afi mala sɔ nun a man m'an nyan ewue, ɔ man mala'n le man tunmin wɔ mɔn sɔ kɔn. Nan se n ne nguan mɔn sɔ Nyanman an, ɔ fi Zozi Kilisi mɔ mɔn de yí mɔn di'n. ²⁰ Ɔ sanlun ke, mɔn non Kilisi b'a bubɔ yɛ kulowa nun asɔ. Se n ne nguan an, ɔ fi man mɔn. Ɔ fi Kilisi m'ɔ wɔ mɔn nun'n. Asie nun asɔ ewa mɔ n di'n, sian die mɔn tanlan wɔ dedi'n mɔ n ne yí wɔ Nyanman Awa nun anun'n. Ɔ sanlun ke Nyanman Awa nun

a hulo mín dede ó'a wu ó'a man m'an nyan mín ti. ²¹Mín nwon anwunnvoe'n mō Nyanmian a nwon mín'n, mū mmo man yí junman nvule. Afi, se be di mala nūn asu be kaci sesefōe wō Nyanmian anyunnun an, anūn Kilisi ewue'n m'ō wuli nūn a yō mgban.

3

Mala'n non dedi'n ti man kon

¹O! Galasi amma ngōasiáfōe. Nwan yē ó'a tō emō ndundān ó? Emō sī yí yuein ke kōlōwa nūn asu yē be bōbōli Zōzi Kilisi ó. ²Mūn kulo ke mūn bisa emō kosuan baa kōnmgbā cein maan emō bua mín bie. Nyanmian Wawe'n m'ō wō emō anūn'n, asu mala'n mō emō a li s'ō'n yē ó man emō a nyan yí anaan Ejōlekpa'n mō emō a tī b'a le b'a li'n yē ó man emō a nyan yí ó? ³Ngēle yē emō nzi man anaan? Emō le Nyanmian Wawe'n yē emō a bō yí bō. Sian die, emō kulo ke be gua yí bō wō anwunnun nūn ó? ⁴Asu emō a fe mgban ó? Atūn nwon man ebele ke ó yō sō. ⁵Nyanmian a fa yí Wawe'n ó'a man emō. Ó yō asinbenwōn ninnge emō afian. Asu mala'n mō emō di sō nūn atī yē ó yō sō anaan Ejōlekpa'n mō emō a tī b'a le b'a li nūn atī ó?

⁶É 'nwun ejōle mō b'a hele wō Abalahamōn anwōn'n: *Abalahamōn leli Nyanmian lili. Nyanmian nanlan Abalahamōn dedi nūn anwōn ó buli yí ke sesefōe.* ⁷Yí ti, emō tī yí bō be bé mō be de Nyanmian be di'n, bé yē be tī Abalahamōn amma kpa nūn ó. ⁸Afi Eहेle Ejōle'n le kele ke, bé mō be tī man Zufu'n, Nyanmian 'nian bé dedi nūn anwōn ó bu bé sesefōe. Ehuika atī yē Nyanmian lili mō a bōli Ejōlekpa sō'n ó heleli Abalahamōn ke: *Mūn 'sūn wō sō mūn yeyila asē nūn asu menian'n-mō kwalāatin.* ⁹Kemō Abalahamōn leli Nyanmian lili, mō Nyanmian 'yeyilali yí'n, ó man bé kwalāa mō be de Nyanmian be di'n, Nyanmian yeyila bé ke ó yeyilali Abalahamōn'n.

¹⁰Nān bé mō be susu bé tī be gua mala nūn asu'n, munnzue yē b'a fa ó. Afi b'a hele wō Eहेle Ejōle nūn anūn ke: *Yí kwalāa mō b'a hele m'ō wō mala kalata nūn anūn'n, wō swanlan mō a nni man sv kpa bōkōō'n, munnzue hān wō.* ¹¹Se emō fa bé nyūn be tō a, emō nwun yí yuein ke, Nyanmian anyunnun, swanlan ngōala man ke ó di mala nūn asu ó kaci sesefōe ó. Ó sanlūn ke Eहेle Ejōle'n le kele ke: *Swanlan mō yí dedi nūn atī Nyanmian bu yí sesefōe'n, swanlan sō'n 'nyan ngvan.* ¹²Mala'n non dedi'n tī man kōn. Nān Eहेle Ejōle'n le kele ke: *Swanlan m'ō kō li mala nūn asu'n, mala'n maan ó 'nyan ngvan.* ¹³Nān mala nūn asu munnzue'n m'ō di ke ó kan yē'n, Kilisi a fa munnzue sō'n ó'a le yē ti. Eहेle Ejōle le kele ke: *Munnzue hān swanlan biala mō be kō hūn yí be kō munda yí baka sv'n.* ¹⁴Ejōle sō nūn a kpūn sō. Ó sanlūn ke, Zōzi Kilisi dunman nūn, Nyanmian nyila nūn a hān bé mō be tī man Zufu'n ke ó falī bōli Abalahamōn anōhōba'n. Yí ti, dedi'n y'ō man yē nyan Wawe Nwanzan-nwanzan'n mō Nyanmian a fa a bō yē anōhōba nūn ó.

¹⁵Anianman-mō, ó tī eyuadi nūn anūn ewa nvandōhōn. Nvandōhōn sō'n y'ō le ke, se swanlan kōn kele ajā kalata ke ó se fata'n sie ebele a, swanlan fīi le man atūn ó mgbō man ejōle sō'n, ese ó le man atūn ó ndō man ejōle sō nūn asu. ¹⁶Ke ejōle'n tī yí nūn anūn. Nyanmian bōli Abalahamōn non yí būsō swanlan nūn anōhōba. Eहेle Ejōle'n ngan man ke: "Abalahamōn non yí būsō menian'n-mō" ke like mō be sōnlūn ó. Nān yí nwan: "É nūn wō būsō swanlan." Eहेle nūn anūn, yē nwun yí ke, yí būsō swanlan sō'n y'ō le Kilisi. ¹⁷Mō mōn kan'n y'ō le ke Nyanmian non Abalahamōn be yōli nyihye be sieli. Ó sanlūn ke ó bōli Abalahamōn anōhōba yí nzin afōe eya nnan abulāsan kwalāaka nān ó'a fa mala'n ó'a man Moyizi. Mala'n ngōala man ke ó kpō ejōle sō'n ó man anōhōba'n mō Nyanmian bōli'n ka. ¹⁸Afi ajā'n mō Nyanmian sie'n, se mala'n y'ō man be nyan yí a, anūn anōhōba ejōle nnon man nūn kōn. Nān kōsō, anōhōba'n mō Nyanmian bōli Abalahamōn'n, yí tī y'ō man ó nwunlin yí nwon anwunnvoe ó.

¹⁹Se ejōle'n tī sva a, anūn nzuke atī yē Nyanmian falī mala'n manlūn bé ó? Nyanmian falī mala'n manlūn bé maan be nwun yí ke menian'n-mō nyōle'n nzo man yí nyūn. Mala sō'n lali ebele dede ó juli Abalahamōn abūsō swanlan'n, mō yí tī yē Nyanmian bōli yí anōhōba nūn ewale temōn. Nyanmian swanlūn yí mmofoe'n-mō maan be non mala'n wal, ó nanndi swanlan kōn m'ō di asafian nūn asu. ²⁰Swanlan'n m'ō di asafian'n, nān swanlan kōnmgbā atī ejōle y'ō di ó, nān anōhōba'n mō Nyanmian bōli'n, yí muonun y'ō lili nūn ejōle nūn ó.

²¹Asu, like mō Nyanmian kō bō anōhōba ke ó 'yō'n, mala'n kwalāa ke ó totua yí atūn ó? Cece! Ó sanlūn ke, se mala kōn wō ebele m'ō man swanlan nyan ngvan an, ahan mala'n kwalāa ke ó man swanlan kaci sesefōe wō Nyanmian anyunnun. ²²Nān Eहेle Ejōle'n le kele ke ete nūn a fa yí sa a tō yē kwalāa yē sō. Ó man bé mō be le dedi'n, bé dedi'n mō be le yí wō Zōzi Kilisi anūn'n dunman nūn, be nyan anōhōba'n mō Nyanmian bōli nūn anūn like.

²³Asannan nān dedi'n temōn a ju sō'n, anūn yē wō mala nūn asa abu. Anūn yē le nwōnnde dedi'n m'ō di ke be yí be kele'n ²⁴Ó man mala'n tī ke swanlan m'ō le di yē taataa fa yē wula Kilisi asa nūn, nān dedi'n mō yē le yí nūn a man y'a kaci sesefōe wō Nyanmian anyunnun. ²⁵Éne mō yē wō dedi mele nūn anūn'n, yē nnon man mala nūn asa abu kōn. ²⁶Afi, emō non Zōzi Kilisi b'a yō kōn, emō dedi nūn atī, emō a kaci Nyanmian amma. ²⁷Emō kwalāatin mō b'a sōnūn emō,

mə emə non Kilisi b'a yə kə'n, emə asitanlan nun a yə ke Kilisi die nun ala. ²⁸ Yí ti, kakaala die, Zufu o, m'ò ti man Zufu o, kanga o, m'ò ti man kanga o, belenzua o, balasua o, mgbaci mgbaci nnun man bé afian kón. Ɔ sanlun ke emə non Zozi Kilisi a yə kə'n. ²⁹ Se emə ti Kilisi die a, anin emə ti Abalahamun amma. Like mə Nyanmian falı bəli Abalahamun anəhoba'n, ɔ ti emə die.

4

¹ E 'nwun ejole mə mun kulo ke mun kan mun kele emə'n. Baa'n mə yí sɪ wu a, yí yê ɔ di yí ajá'n, kannze ninng'e-n-mə kə'alaa ti yí die bobo, nan se ɔ te ti batonman an, anin ɔ ti ke kanga. ² Ɔ sanlun ke, mele mə ɔ te ti batonman'n, menian sie yí, ese be nian yí ninng'e-n-mə aso dede ɔ kə ju cian mə yí sɪ helel'n. ³ Yé koso yé, mele mə anin ye te ti ke mmatonman'n, anin ye ti eyuadi nun anun mala'n-mə nganga. ⁴ Nan mə temon'n juli'n, Nyanmian soanlun yí Wa'n. Baa so'n, balasua kən y'ə wəwə yí ɔ. Be 'wo yí a, anin Zufu'n-mə mala'n wə ebele. ⁵ Nyanmian kə soan yí ke ɔ bála le bé mə be ti mala'n nganga'n maan ye káci Nyanmian amma. ⁶ Like m'ò kele ke emə ti Nyanmian amma'n y'ə le yí Wa'n Wawə'n mə ɔ'a fa ɔ'a wula yé nun'n. Wawə so'n le tian kan ke: "Aba!" Yí bə y'ə le ke Baba. ⁷ Yí ti, anianman, ɛ ti man kanga kón. Nan ɛ ti Nyanmian awa. Kəmə ɛ ti yí wa'n, like kə'alaa mə Nyanmian 'fa man yí mma'n-mə'n, ɛ 'nyan bie.

Pəlv le di Galasi asənin mma'n-mə anwəwə yale

⁸ Daba mə anin emə nzi man Nyanmian'n, emə ti mməso'n-n-mə mə be ti man Nyanmian'n nganga. ⁹ Nan sian die mə emə sɪ Nyanmian, mə ese bobo Nyanmian sɪ emə'n, ɔ yə se mə emə le kaci bé nyun ninng'e mgban-mgban so'n-mə anwəwə ebo biəkun ɔ? Ɔ yə se mə emə kulo ke be kaci bé nganga biəkun ɔ? ¹⁰ Emə le be anaan cian, sala'n m'ò bə yí bə fi'n ɔ non afəe anwan feti'n-mə elie'n ti emə cunnjun kpa. ¹¹ Mun di emə anwəwə yale, junman'n mə m'an li yí emə afian ebo nun a yə mgban.

¹² Anianman-mə, mun 'sele emə ke be káci ke mún. N di man Zufu'n-mə mala'n kanga kón. Yí ti, emə koso, nán be kaci Zufu'n-mə mala'n nganga. Afi mele mə m mali emə anwəwə ebo'n, n gacɪ ke emə mə be ti man Zufu'n, emə anun bie fí yəli man mún ɛte. ¹³ Nan emə ati káci ke, mele mə mun 'di mwa mun bə Ejolekpa'n mun kele emə'n, anin ewue le kun mún. ¹⁴ Ewue so'n, anin emə ngwala man yí nian. Nan koso, emə a mmu man mún soanlan mgban, ese emə a ndotw man mún nyunnun ngelese. Emə a sɔ mún nun ke nyanmianso bəfwe yé ɔ'a a tɔ emə ɔ. Emə a sɔ mún nun ke Zozi Kilisi muonun yé ɔ'a a tɔ emə ɔ. ¹⁵ Temon so'n, emə lili fe kpa. Afi mun di emə anwəwə adanzie ke se ɔ ti mə be kə'ala anyian fofole fa sie ebele a, ahan emə falı bé nyun die'n be sieli mún die nun aboso. Afi ɔ yə se mə be nnwun man emə fe elie so'n kón ɔ? ¹⁶ Ananhəle ejole'n mə mun kan mun kele emə'n, aso yí ti y'ə man m'an kaci emə kpofwe ɔ?

¹⁷ Emə nwún yí ke menian so'n-mə le bə məndinlun kpa maan emə kaci be si bé so, nan koso ajonlun so'n mə b'a fa'n ti man kpa. Mə be le kpəndde'n y'ə le ke, emə káci bé nzin be sí mún nán emə fá bé nwəwə bó bé kpa. ¹⁸ Ɔ ti kpa ke emə fá bé nwəwə be bó bé mə be kele emə atun kpa'n. Nan atun'n mə n geleli emə mele mə m mali emə ebo'n, se bobo n nnun man emə anwəwə ebo a, emə nánndi atin sɔ nun aso be hó bé nyunnun. ¹⁹ Mún mma-mə, mun di emə anwəwə yale biəkun. Emə anwəwə yale'n mə mun di'n, ɔ non balasua mə yí kə a han yí'n die ti kən. Mun 'bə emə anwəwə məndinlun dede emə nanndi Kilisi atin die nun aso. ²⁰ Ɔ 'ka mún ngonmun an, ahan n wə emə anwəwə ebele nán m'an nnwun ke mun 'kpun mun jujo betee sɔ mun kele emə'n. Ɔ sanlun ke mun di emə anwəwə yale kpa!

Agaa non Sala

²¹ Emə mə be kulo ke be di mala nun aso'n, ejole'n m'ò wə mala nun anun'n, aso emə tɪli man ɔ? ²² Mala'n le kele ke *Abalahamun woli mma mmelenzua nnyuan. Nunhan kun anin'n ti kanga, be fele yí Agaa yé nunhan kən koso anin die'n ti man kanga, be fele yí Sala. ²³ Kanga balasua nun awa die'n, ɔ woli yí ke mmalasua'n-mə kə'alaa wə bé mma'n-mə'n. Nan balasua'n m'ò ti man kanga nun awa die'n, Nyanmian falı bəli Abalahamun anəhoba.

²⁴ Ejole so'n, ye kə'ala ke ye fa ye tɔ like kən anwəwə. Like so'n y'ə le ke mmalasua nnyuan so'n-mə ti ke nyihye nnyuan'n-mə Nyanmian non menian'n-mə hyihyeli'n. Nyihye'n mə Nyanmian non menian'n-mə hyihyeli yí *Sinayi buka nun aso'n, kanga balasua'n mə be fele yí Agaa'n, yí anin. Yí mma die m'ò wə bé'n ti nganga mma. ²⁵ Yí ti, Sinayi buka'n m'ò wə Alabi mán nun anun ebo'n, yé ɔ ti ke Agaa nun ɔ. Agaa so'n, ese ɔ ti ke ene Zoluzalemun kulo'n. Ɔ non yí mma'n-mə be ti nganga. ²⁶ Nan nyanmianso Zoluzalemun kulo die'n, ɔ ti man kanga. Yé nin die nun anin. ²⁷ Afi Ehele Ejole'n le kele ke:

*Wə mə ɛ ti mwta mə ɛ nwo man baa'n,
di yí nwəwə fe!*

*Wə mə ɛ nnwunlin man awəle yale,
bo e se ye! Ɔ sanlun ke,*

*balasua'n mɔ yí hun a nian man yí bɔsu'n,
yí mma'n-mɔ b'a sɔn tala nunhan'n
m'ɔ tɪ ajaa nun abv die'n-mɔ.*

²⁸ Nan anianman-mɔ, emɔ die, anəhɔba'n mɔ Nyanmian bɔlɪ'n, nun mma y'ɔ le emɔ ke Izaki. ²⁹ Daba, baa'n mɔ be wɔlɪ yí ke mmátɔnman nga'n-mɔ'n, ɔ heleli baa'n mɔ be wɔlɪ yí Wawe Nwanzan-nwanzan tunmin nun anun ahɔlɔwa. Ene anun kɔsɔ, ke ejɔle'n tɪ yí nun anun. ³⁰ Nan Ehele Ejɔle'n nwan nze? Yí nwan: "Fuan kanga balasua sɔ'n nun yí wa belenzua'n, ɔ sanlɪn ke kanga baa'n le man atɪn ɔ nni man yí sɪ ajá. Nan nunhan'n mɔ yí nin tɪ man kanga'n y'ɔ di ajá ɔ." ³¹ Yí tɪ, anianman-mɔ, ye tɪ man kanga balasua nun amma, nan nunhan'n m'ɔ tɪ man kanga'n, yí mma y'ɔ le yé.

5

Fanwɔndi'n

¹ Ehi, fanwɔndi'n dunman nun y'ɔ man Kilisi a a le yé tɪ ɔ. Yí tɪ, emɔ jɪnlan bé ja nun kpunndiin kpa, nán be man sɔanlan fíí fa emɔ kaci yí nganga kón. ² Emɔ tíe, mɪn Pɔlɔ, mun kan mun kele emɔ ke, se emɔ man be kpe emɔ mmian nun an, anun Kilisi tɪ mgban man emɔ. ³ Eɛe mun kan mun funlan nun ke, sɔanlan biala m'ɔ kulo ke ɔ kpe yí mmian nun'n, anun ɔ lí mala'n kwalaa'tin asɔ. ⁴ Emɔ mɔ emɔ kulo ke be di mala nun asɔ maan Nyanmian bu emɔ seseɔvɛ'n, emɔ non Kilisi afian a tɪ. Emɔ a tɔ a fon Nyanmian anwunnvoe'n. ⁵ Nan yé die, dedi'n mɔ Nyanmian Wawe'n man'n, nun yé ye le kpɔndɛ anyɪndasɔe'n nun sese eyɔle'n wɔ Nyanmian anyunnun ɔ. ⁶ Afi se sɔanlan fa yí nwon man Zozi Kilisi a, b'a kpe yí mmian nun ɔ, be kpeli man yí mmian nun ɔ, like m'ɔ tɪ cunnjɪn'n y'ɔ le dedi'n m'ɔ man ye kulo yé nwon'n.

⁷ Ngelemɔ nun, emɔ bɔlɪ yí bɔ kanlanman. Nan nwan yé ɔ'a totua emɔ ke nán be nanndi ananhɔle atɪn nun asɔ kón ɔ? ⁸ Atɪn'n mɔ atɔfɔe'n-mɔ a hele emɔ ke be sɪn sɔ'n, ɔ fi man Nyanmian m'ɔ ɔ'a fele emɔ yí nwon'n. ⁹ Afi fali ayile kaan sɔa, ɔ man fali'n kwalaa tu. ¹⁰ Nan kɔsɔ, mun de mun di ke yé Mɪn dunman nun, emɔ ngɔ nyan man ajunlɪn ngacile. Nan sɔanlan'n m'ɔ le tan emɔ anyɪnsɔ'n, ke ɔ kpɪn tɪ yí'n biala, Nyanmian 'tua yí kale.

¹¹ Anianman-mɔ, m'ɔ tɔ de mɪn'n, se ɔ tɪ ananhɔle ke mmian nun ekpe ejɔle yé mun bɔ mun kele menian'n-mɔ a, anun ɔ yɔ se mɔ afi menian'n-mɔ te kele mɪn ahɔlɔwa ɔ? Se mmian nun ekpe ejɔle yé mun bɔ mun kele menian'n-mɔ a, ahan Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ'n njjɪ man sɔanlan fíí. ¹² Bé mɔ be le tan emɔ anyɪnsɔ'n, mɔ mmian nun ekpe y'ɔ cian bé'n, be sá bé nwon e!

¹³ Anianman-mɔ, fanwɔndi nun atɪ yé Nyanmian a fele emɔ ɔ. Yí tɪ, nán be fa fanwɔndi sɔ'n be bu atɪn ngacile bie asɔ be yɔ mɔ anwɔnnaan'n kulo ɔ. Nan emɔ hɔlɔ bé nwon be sɔsɔ bé nwon nun. ¹⁴ ɔ sanlɪn ke, mala'n kwalaa'tin wɔ ejɔle kpɔle ehi anun: "Kulo wɔ manngɔn ke wɔ bɔbɔ muonun wɔ nwon." ¹⁵ Nan se emɔ yɔ ke ebolo naan be kɪka kɪka bé nwon, eɛe emɔ cɪ bé nwon be di a, anun emɔ nían be nwon kpa nán emɔ a nyue man emɔ abɔsɔ bɔ.

Wawe Nwanzan-nwanzan'n nɔn ete anwɔnnaan'n

¹⁶ E' nwon ejɔle mɔ mɪn kan mun kele emɔ'n: Emɔ yɔ like mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo'n nán be yáci ete anwɔnnaan'n die'n. ¹⁷ ɔ sanlɪn ke, like mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ngulo man. Like kɔsɔ mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo'n, ete anwɔnnaan'n ngulo man. Bé munnyuan be nzɔn man etin kɔn asɔ. Yí tɪ y'ɔ man emɔ ngɔala man like mɔ emɔ kulo'n yɔ ɔ. ¹⁸ Afi se emɔ yɔ like mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo a, mala'n le man tunmin emɔ sɔ.

¹⁹ Ninngɛ'n mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n, ɔ nvia man. Ninngɛ sɔ'n y'ɔ le basa basa ejɔle, satlɪfɔe eyɔle, mgban-mgban eyɔle, ²⁰ amɔan esɔ, jiliwa eyie, anvɔle etua, butule elie, bé nwon ekpɔ, eya efe, ejujue, bé nwon nun ebubue, ato eku ehɔye ²¹ mán nun anun ninngɛ anyɪnbɔlɔ, kɔnɔnmɪnzɔn, alie mɔ be di dede ɔ fu bé ebɔe sɔ ɔ non yí nzin ninngɛ ete ete mmiekun-mɔ ke ehika. Ejɔle'n mɔ n nili mɔa n ganlɪn n geleli emɔ'n, mun kan mun funlan nun ke, bé mɔ be bɔ abalabɔ sɔ'n-mɔ'n, be nnyan man asɪtanlan Nyanmian Belemgbin Mán nun anun elo.

²² Nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n baa die m'ɔ su'n y'ɔ le ehulo, fe elie, abɔacɪe, abɔtalɛ esie, ahunnunye eyɔle, kpa eyɔle, ananhɔle elie ²³ betɛe eyɔle, bé nwon ye esie. Mala'n ngan man like mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo nun anwɔn ejɔle ete. ²⁴ ɔ sanlɪn ke bé mɔ be tɪ Zozi Kilisi die'n, ninngɛ mgban mgban'n-mɔ mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n, b'a yaci yí kwalaa b'a gua. ɔ tɪ ke b'a bɔbɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kolɔwa'n mɔ Zozi Kilisi wuli sɔ nun asɔ. ²⁵ Wawe Nwanzan-nwanzan'n y'ɔ man y'a nyan ngɔan ɔ. Yí tɪ, ye yáci yí maan ɔ tɪnngɛ yé atɪn. ²⁶ Nán be man ye tu yé nwon, nán man ye kan yé nwon eya, eɛe nán man yé nyɪn bɔlɔ yé nwon.

6

Be mán ye bɔka bɔka yé nwon

¹ Ehi, anianman-mo, se swanlan kon to ete nun anun nan emo nwun yi a, emo mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo be nun'n, emo fa ahonlun betee be sie yi atn kpa nun aso. Wo mo e le boka yi'n, sie wo nwon ye nan a ndo man ete nun anun. ² Emo boka boka be nwon wo be emian'n-mo anun. Se emo yo yi so a, anun emo le di Kilisi mala nun aso. ³ Se swanlan kon bu yi nwon kpa tala yi manngon-mo, nan koso o ti man like fiti a, anun o le laka laka yi nwon. ⁴ Swanlan kon biala so yi muonun yi enanndie'n o nian. Se o ti m'o di yi nwon fe a, anun yi ngonmin o li yi nwon fe, nan man o fa to yi manngon'n-mo die nun anwon. ⁵ O sanlin ke swanlan kon biala 'ba bu yi muonun yi enanndie nun anwon akponndan o kele Nyanmian. ⁶ Swanlan mo be le kele yi Ejolekpa'n, o di ke o fa yi ninng'e'n m'o le yi'n bie man swanlan'n m'o le kele yi'n. ⁷ Nan be laka laka be nwon, be ngolo man Nyanmian anwon. Like mo swanlan ko lua'n, like so'n ye o 'ti o. ⁸ Se o dua like mo ete anwonnaan'n kulo a, like m'o kpole'n ye o 'ti o. Nan se o dua like mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo a, Wawe'n 'man o nyan nyanmiansu ngwan m'o le man ayuele'n. ⁹ Ye yo ye'n ye ho ye nyunnun, nan be man ye nwon bubu ye. O sanlin ke cian bie dede ye 'nyan nun like. ¹⁰ Ehi ka ati, temon biala mo atn wo nun'n, ye yo menian'n-mo koolaa ye. Nan menian m'o di ke ye yo be ye kpa'n y'o le Zozi Kilisi menian'n-mo.

Afotu non ngalie

¹¹ Sian die, min muonun min sa ye min fa min kele emo o. Emo si min ehele'n nzole. O sanlin ke min kele mgbili mgbili kpa.

¹² Be mo be kulo ke man'n nwun be'n, be ye be le tinndin emo ke emo kpe be mmian nun nun o. Be le yo so, afi be ngulo man ke be kele be ahulwa wo Kilisi kolowa'n dunman nun. ¹³ Be muonun mo b'a kpe be mmian nun'n, be nni man mala nun aso. Nan be kulo ke emo kpe be mmian nun maan be fa emo be tu be non nun. ¹⁴ Nan min die, ye Min Zozi Kilisi kolowa nun ala ye min fa min tu min non nun. O sanlin ke Kilisi kolowa'n dunman nun, ete man'n nwun min ke b'a boko min kolowa so. Min koso min, min nwun ete man'n ke b'a boko yi kolowa so. Yi bo y'o le ke min non ete man'n ye afian a ti. ¹⁵ Se b'a kpe swanlan kon mmian nun o, se be kpe man yi mmian nun o, nan ehi ye o ti cinnjun o. Nan m'o cian'n y'o le ke ye ka ci abodie fofole. ¹⁶ Nyanmian yila be mo be 'nanndi atin so'n mo m'an hele nun aso'n, be non Nyanmian Izalaye amma kpa'n-mo. O nwun be nwon anwunnvoe o man be tanlan alvacicie nun.

¹⁷ O fi ene m'o ko'n, swanlan fiti n'o wula min akpue. O sanlin ke min nwon kafwan'n-mo kele ke n di Zozi akwa.

¹⁸ Anianman-mo, ye Min Zozi Kilisi nwun emo anwon anwunnvoe. Amin!

POLO KALATA'N M'Ó HELELI NWANLIN EFEZI ASÓNIN MMA'N-MÓ'N

M'ó wó nun'n

Temón mọ Pọlv 'kele kalata sọ'n, anun ọ la fiadi. Anun Efezi y'ọ ti Azi mán nun anun kulo kpili nun ọ. Mán sọ'n, ẹne be fele yi Tuluki. Pọlv yê ọ bọli ebele asonun nun abu ọ. Ọ lili afue nsan ebele ọ sesielh asonun'n. Asonun'n kọ tele dede ọ kọ ju kulo bọ nga'n mọ be wọ ebele etin nun asọ'n koolaatin. Ọ ti ananhọle ke Efezi dunman yê ọ fite ọ. Kọsọ kalata nun ebele mọ Pọlv a hele'n, ọ ti etin sọ nun asọ asonun'n-mọ koolaatin bé kalata. Yi ti yê Pọlv mmọbọ man menian dọun dunman yi kalata sọ nun anun ọ.

Kalata sọ'n, ye kọala ke ye ce nun mgbili nnyuan. Mọ li mọ'a'n (yi ti 1-3), Pọlv le yi Nyanmian aye ọ da yi ası wọ yi nyila'n koolaa m'ọ fa man yê wọ Kilisi dunman nun'n. Afi, bé mọ be de Kilisi be di'n, m'ọ ti Zufọ o, m'ọ ti man Zufọ o, Zozi a han bé a bọ nun ọ'a man b'a kaci Nyanmian anwontie mma. Anwontie mma sọ'n-mọ yê be fele bé asonun nun ọ. Pọlv le sele Nyanmian ke ọ mán be nyán yi Wawe Nwannzan-nwannzan'n nán b'a ti Kilisi ehulo nun abu kpa. M'ọ li sian'n (yi ti 4-6), Pọlv le bọtv asonun mma'n-mọ ke be bọ abalabọ kpa m'ọ sọ Nyanmian anyun. Kalata nun agualie nun (6.10-18), ọ le kaci asonun mma'n-mọ ke be fá Nyanmian elẹ ninng'e'n-mọ be sie bé nwọn nán b'a huala bé ja nun jinlan wọ Abansanmọn naka junman'n m'ọ di nun anyunnnun.

Ahun ebisa

¹ Mún Pọlv, mọ Nyanmian a hulo ke n gáci Kilisi Zozi bọfọe'n, mún yê mun kele kalata ehu mun nwan emọ mọ be ti Nyanmian anwontie mma [Efezi kulo nun asọ el], mọ be de Kilisi Zozi be di'n.

² Mun 'bisa emọ ahun. Yé Sı Nyanmian Kpili non ye Mun Zozi Kilisi nwún emọ anwón anwunnvoe ese be cíci emọ alọa.

Nyanmian nyila'n-mọ

³ Ye yi Nyanmian Kpili m'ọ ti yê Mun Zozi Kilisi Ası nun aye. Ọ sanlun ke kemọ ye non Kilisi a yọ sọanlan munmuan kọn'n, Nyanmian a fa yi nyila'n koolaa m'ọ le yi anwunno elọ'n ọ'a man yê. ⁴ Ọ nanndi Kilisi sọ, Nyanmian lili mọa kpalı yê sielı koolaaka nán ọ'a bọ mán'n. Afi ọ kulo ke yê enanndie'n yọ nwanzzan-nwanzzan wọ yi nyunnnun nán ọ'a nyan man yê nwọn ejọle ete ọ'a ngan man. Ehulo mọ Nyanmian kulo yê nun ati, ⁵ ọ lili mọa ọ hyihyele sielı ke ọ 'fa yê kaci yi mma wọ Zozi Kilisi dunman nun. Ọ yọli yi sọ, ọ sanlun ke ọ yọ yi enyinnun. ⁶ Afi, ọ kulo ke yê mọ ye ti yi mma'n, ye yi yi aye, ye wula yi anunminnyanmọn ọ fi yi ye kpili'n mọ ọ'a yọ yê nun anwón wọ yi ehulo Baa'n dunman nun. ⁷ Kilisi ewue'n m'ọ wuli gualı yi moja nun ası nun a tua yê ti kale'n. Nyanmian ye kpili ehu mọ ọ'a man yê'n, ọ'a man y'a nyan ete face. ⁸ Ye sọ'n mọ ọ'a yọ ye'n ti kpili sọnman. Ọ man yê ngele non ajọnlın. ⁹ Ọ nanndi Kilisi asọ, nviahe nun ehyihye'n m'ọ ti yi kunnun sọ like, m'ọ sesielı yi daba'n, ọ'a yi ọ'a hele yê. ¹⁰ Ehyihye sọ'n mọ Nyanmian 'ba gua yi bọ mán nun ayuelie nun'n y'ọ le ke ọ 'ba han anwunno elọ non asie nun asọ ewa ninng'e'n koolaatin bọ nun ọ fa bé wula Kilisi m'ọ ti kpain nun asa nun.

¹¹ Ye non Kilisi y'a yọ sọanlan munmuan kọn. Y'a kaci Nyanmian menian. Ọ sanlun ke Nyanmian kpalı yê sielı daba daba ọ fi yi ehyihye nun anwón. Afi, ọ'a hulo ọ'a yọ yi sọ, ¹² nán yê mọ y'a li mọa y'a fa yê loa'n y'a wula Nguandefọe nun anun'n, ye yi Nyanmian aye, ye wula yi anunminnyanmọn. ¹³ Emọ kọsọ, mele mọ emọ mọ tılı ananhọle ejọle'n. Ejọlekpai'n m'ọ man emọ ngọan'n, emọ a le Kilisi a li. Ehika ati, Nyanmian a fa yi Wawe nwanzzan-nwanzzan'n m'ọ faki bọli anahọba'n ọ'a wula emọ nun. Ọ kele ke emọ ti yi die. ¹⁴ Wawe Nwanzzan-nwanzzan sọ'n di ajinlanmún ke ye ti Nyanmian afilie nun anun menian. Ye le nwọnnde ke ọ lé yê ti bọkọo maan ye yọ yi die dahuu nán y'a yi yi aye y'a wula yi anunminnyanmọn.

Pọlv ebọtọe'n

¹⁵ Ehika ati, sian mọ mún kọsọ m'an ti ke emọ a fa bé dedi'n b'a wula yê Mun Zozi anun, ese emọ kulo bé koolaa mọ be ti Nyanmian anwontie menian'n, ¹⁶ mún da Nyanmian ası cian biala wọ emọ dunman nun. Mún ti kaci emọ mún mmọtọe'n-mọ anun ¹⁷ mún sele yê Mun Zozi Kilisi Nyanmian'n, m'ọ ti Si'e'n m'ọ le anunminnyanmọn'n ke ọ mán emọ nwún ngele kpa, ọ yi yi nwon yuein ọ héle emọ maan emọ sí yi kpa bọkọo. ¹⁸ Ọ mán yi kanlannie'n tá emọ ajọnlın nun anun yuein nán emọ a ti anyundasọe'n mọ yi ti yê ọ feleli emọ nun abu. Ọ mán emọ ti yi bọ ke ninng'e mgbakpa'n mọ ọ'a fa ọ'a sie yi anwontie menian'n-mọ'n ti anunminnyanmún like m'ọ ti man nzemunde. ¹⁹ Ọ mán emọ tí yi bọ ke yi tunmin'n ti kpili sọnman man yê mọ ye de Kilisi ye di'n. Tunmin sọ'n, yi yê ọ yili heleli anwónsele sọ ²⁰ ọ manlun Nguandefọe'n fi ewue nun

anun tinggelɔ. Ɔ'a fa yí ɔ'a sie yí anunminnyanmɔn lika yí sa fama sɔ anwunno elɔ mân die nun anun. ²¹ Ebele, Kilisi y'ɔ sie nyanmiansɔ mmɔfɔe mgbain nɔn nganngan'n-mɔ kwalaaɔ. Bé mɔ be di kpain o, tunminfɔe o, kwalafɔe o, bé mɔ be di belemgbin o, yí y'ɔ sie bé kwalaa ɔ. Yí asasɔe'n tala asasɔe biala mɔ be kwalaa ke be nyan yí mân ehi anun nɔn fɔfɔle'n kusɔ mɔ Nyanmian 'ba bɔ nun anun die'n. ²² Nyanmian Kpili a sie Kilisi kpain like biala asɔ. Ɔ'a fa yí a man Asɔnɔn'n. ²³ Asɔnɔn'n ti ke yí nwonnaan yê ɔ ti ke Asɔnɔn nun ati. Ɔ wɔ eyuadi'n lika kwalaaɔ. Yí yê ɔ yí Asɔnɔn'n kpa bɔkɔɔ ɔ.

2

Nyanmian anwunnvoe'n

¹ Ehi, emɔ ete'n-mɔ ati, daba nun anun, Nyanmian nwun emɔ ke menian mɔ b'a wu ɔ. Ɔ sanlu ke emɔ fɔnndɔnlu yí. ² Mele sɔ nun anun, anun emɔ enanndie'n nɔn eyuadi die'n ti kɔn kpe. Abɔnsanmɔn m'ɔ ti eyuadi nun asɔ kpain'n, yí yê anun emɔ sɔ yí ɔ. Kpain sɔ'n yê ɔ le di bé mɔ bé nyin ci Nyanmian nun anun junman temɔn ehi mɔ ye wɔ nun nɔn ɔ. ³ Daba nun anun, anun ke yé kwalaa ye ti yí nun anun. Like mɔ ete anwonnaan nun anyin bɔbɔ yí nwon'n yê ye kpunndɔ ɔ. Like mɔ ete anwonnaan'n nɔn yé ajɔnlu'n kulo ke ye yɔ'n, like sɔ'n yê ye yɔ ɔ. Ete'n mɔ b'a wɔ yé nɔn nun ati, yé ti menian mɔ Nyanmian sikpe'n ci yé ke menian bɔ nga'n-mɔ. ⁴ Nan Nyanmian Kpili a nwun yé nwon anwunnvoe. Ɔ sanlu ke ehulo'n m'ɔ kulo yé'n ti kpili sɔnman. ⁵ Yé mɔ yé ete'n-mɔ man ye wuli'n, ɔ'a man yé nɔn Kilisi y'a nyan ngɔan. Se emɔ a nyan ngɔan an, ɔ kele ke Nyanmian a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe ɔ'a man emɔ a nyan ngɔan. ⁶ Kilisi Zozi dunman nun, Nyanmian a man yé nɔn Zozi fi ewue nun y'a tinge, yé nɔn yí ti anwunno elɔ mân nun anun. ⁷ Nyanmian a yɔ yí sɔ, ɔ'a hele ke mele'n m'ɔ le ba nun anun, yí ye nɔn anwɔn ninngɔ mgbakpa'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a sie yé mɔ y'a le Kilisi Zozi y'a li'n ti man nzemunde. ⁸ Ɔ sanlu ke, se emɔ a nyan ngɔan an, ɔ kele ke Nyanmian a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe, ɔ fi emɔ dedi nun anwɔn. Ngɔan sɔ'n mɔ emɔ a nyan yí'n, ɔ fi man emɔ muonun. Nan ɔ ti Nyanmian acedie. ⁹ Nán ke mɔndɔnlu mɔ emɔ a bɔ nun anun like ɔ, nán sɔanlan a fa a tu yí nwon. ¹⁰ Ɔ sanlu ke Nyanmian yê ɔ'a sesie yé ɔ'a bɔ yé ɔ. Ɔ'a bɔ yé ke ye nɔn Ngɔandefɔe Zozi ye yɔ sɔanlan munmuan kɔn nán y'a huala y'a yɔ nyɔle kpa. Nyɔle sɔ'n-mɔ, Nyanmian Kpili lili mɔa sesiele manlu yé ke ye yɔ.

Ye nɔn Kilisi a yɔ sɔanlan munmuan kɔn

¹¹ Ehi, b'a nwo man emɔ Zufu. Zufu'n-mɔ fele emɔ “bé mɔ be kpeli man bé mmian nun”. Be fele bé nwon “bé mɔ b'a kpe bé mmian nun”, ɔ fi nzɔle'n mɔ menian'n-mɔ a yɔ a sie yí bé nwonnaan nun asɔ'n. ¹² Emɔ káci ke mele sɔ nun anun'n anun emɔ nni man Kilisi afilie'n bie. Izalaye amma'n-mɔ anyunnun an, be nga man emɔ bie. Nyihye'n mɔ Nyanmian nɔn Izalaye amma'n-mɔ hyihyeli'n, anɔhuba'n m'ɔ bɔli bé'n, anun emɔ nɔn man nun bie. Emɔ gua mân nun anun mgban, emɔ le man anyundasɔe, ese emɔ nzɔ man Nyanmian. ¹³ Nan sian die, emɔ nɔn Zozi Kilisi b'a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Emɔ mɔ anun emɔ nɔn Izalaye amma'n-mɔ afian ti'n, Ngɔandefɔe Zozi moja nun a hyɔn emɔ ɔ'a mantan bé. ¹⁴ Ɔ sanlu ke Kilisi a man bé mɔ be ti Zufu o, bé mɔ be ti man Zufu o, yé kwalaa y'a nyan anzɔnunjɔ, ye nɔn yí y'a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Anun Zufu'n-mɔ nɔn bé mɔ be ti man Zufu'n be kpɔ bé nwon. Ekpɔ sɔ'n ti ke tale m'ɔ ja menian afian. Kilisi a wu ɔ'a tu ekpɔ'n ke tale mɔ b'a bubu yí ɔ. Ɔ'a han Zufu'n-mɔ nɔn bé mɔ be ti man Zufu'n ɔ'a bɔ nun, ɔ'a man b'a yɔ fatule kɔnmgba cein. ¹⁵ Kilisi a wu ɔ'a kpe Zufu'n-mɔ mala'n nɔn sɔ ninngɔe'n-mɔ anun. Ɔ'a han Zufu'n-mɔ nɔn bé mɔ be ti man Zufu'n ɔ'a bɔ nun. Ɔ'a man fatule nnyuan nun a yɔ fatule fɔfɔle baa kɔnmgba cein. Fatule fɔfɔle sɔ'n nɔn Kilisi a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Ke ɔ kpɔnlu yɔli mɔ Kilisi a man y'a nyan anzɔnunjɔ nun anun. ¹⁶ Ekpɔ'n m'ɔ la fatule nnyuan nun afian'n, Kilisi a wu kolɔwa nun asɔ ɔ'a nunnu yí bɔsɔ. Ewue'n m'ɔ wuli kolɔwa nun asɔ nun ati, ɔ'a han fatule nnyuan'n, ɔ'a bɔ nun, ese ɔ'a sesie bé nɔn Nyanmian bé afian. ¹⁷ Ehi, Kilisi a a, ɔ'a bɔ Ejɔlekpa'n m'ɔ man alɔaciɛ'n nɔn ɔ'a hele emɔ mɔ be ti man Zufu mɔ anun emɔ nɔn Nyanmian bé afian ti'n. Ese Zufu'n-mɔ mɔ be mantan Nyanmian kɔkɔ'n, Kilisi a a, ɔ'a bɔ Ejɔlekpa'n m'ɔ man alɔaciɛ'n ɔ'a hele bé kusɔ. ¹⁸ Se Wawe Nwanzan-nwanzan'n man Zufu o, bé mɔ be ti man Zufu o, yé kwalaa ye kwalaa ke ye fite Nyanmian anyunnun an, anun ɔ fi Kilisi.

¹⁹ Ehika ati, emɔ mɔ be ti man Zufu'n, emɔ ti man nyɔfɔe anaan menian mgban kɔn. Nan sian die, emɔ ti Nyanmian anwɔntie mma kpa bɔkɔɔ, emɔ di yí afilie'n bie. ²⁰ Emɔ tí yí bu kpa. Asɔnɔn'n ti ke sua. Alimɔa nun anun, Nyanmian a sie Zozi Kilisi mmɔfɔe'n-mɔ nɔn yí mgbɔmanfɔe'n-mɔ ke sua nɔn awula bé bu. Emɔ kusɔ wɔ yí sɔ efɔla nun anun bie ke biliki. Alimɔa biliki'n mɔ bé mɔ be le si sua'n be sie yí ayialie nun asɔ kwalaaaka nán b'a fɔla sua nun asɔ'n, biliki sɔ'n y'ɔ le Kilisi muonun. ²¹ Yí y'ɔ man sua bɔndin'n yɔ kunngun ɔ. Ese yí y'ɔ man sua'n kɔ anwunno ɔ kaci asɔnɔn sua nwanzan-nwanzan man yé Mun ɔ. ²² Emɔ nɔn Kilisi, b'a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Emɔ wɔ sua'n mɔ be le si nun anun bie ke biliki. Emɔ nɔn bé bu nga'n-mɔ b'a kaci ke sua mɔ Nyanmian Wawe Nwanzan-nwanzan'n wɔ nun ɔ.

3

Polv junman'n

¹ Ehika ati, mún sele Nyanmian mún man emó. Emó sí ke Zozi dunman nun, Ejòlekpa'n mọ malí m mọli n geleli emó mọ be tí man Zufu nun ati, b'a hyi mún Pọlọ b'a tọ mún fiadi. ² Junman'n mọ Nyanmian Kpili ehulo nun anun ó'a fa ó'a wula mún sa nun ke n ní man emó'n, mún de mún di ke emó a tí junman sọ nun angan. ³ Junman sọ'n, nvialie nun like yé Nyanmian a yi ó'a hele mún ó. Mún sa ati kalata ehi anun, m'an li mọba m'an han like sọ nun anwọn ejòle kaan m'an hele emó dada angonmún. ⁴ Se emó kúnnga a, emó 'ba nwun yi ke nvialie nun like sọ'n tọ de Kilisi. ⁵ Nvialie nun like sọ'n, daba Nyanmian a nyi man ó'a ngele man menian'n-mọ. Nan sian die, ó nanndi yi Wawe Nwanzan-nwanzan nun asu, ó'a yi ó'a hele yi mmọfọe non yi mgbọmanfọe nwanzan-nwanzan'n-mọ. ⁶ E 'nwun nvialie nun like sọ'n: bé mọ be tí man Zufu mọ be non Kilisi a yọ sọanlan munmuan kún, ó fi Ejòlekpa'n mọ b'a le b'a li'n, be di Nyanmian afilie'n bie ke Zufu'n-mọ. Anọhọba'n mọ Nyanmian bọli yi menian'n-mọ non sọ nyila'n, emó kọsọ wọ nun bie.

⁷ Ejòlekpa sọ'n, Nyanmian a nwun mún nwọn anwunnvọe ó'a fa ó'a wula mún sa nun. Ó'a man m'an kaci sọ akọba ke m mọ n géle menian'n-mọ kọalaatin wọ yi tunmin nun anun. ⁸ Nyanmian anwontie mma'n-mọ anun, n di man like fií. Nan kọsọ, ó'a man mún acedie ke m mọ Ejòlekpa'n n géle emó mọ be tí man Zufu'n. Ejòlekpa sọ'n m'ọ tọ de Kilisi'n kele ninngẹ mgbakpa mọ Kilisi le yi m'ọ bọ yé sọ'n. ⁹ Nyanmian Kpili mọ ó'a bọ like biala'n, ó'a man mún atun ke n yi yi nvialie nun ehyihye'n m'ọ fialı sọ dede ó'a ju ene'n n géle menian'n-mọ kọalaatin. ¹⁰ Ó man sian die, Asọn'n y'ọ man nyanmiansọ mmọfọe'n-mọ mọ be di kpain non tunminfọe'n nwun Nyanmian ngele kpili'n m'ọ sí nun ó. ¹¹ Like'n m'ọ jónlunlun yi nwọn daba ke ó 'yọ'n, ó nanndi yé Mún Zozi Kilisi sọ, ó'a man ó'a kpín sọ. ¹² Kemọ ye de Kilisi ye di, ese ye non yi y'a yọ sọanlan munmuan kún'n, ye kunnun nditi man ye kún. Ye le atun ye kọala ke ye fite Nyanmian anyunnun ahonminkan nun. ¹³ Ejòlekpa nun ati, se mún nwun yale emó dunman nun an, nán be man bé nwọn bubu bé. Nan ó ti emó anunminnyanmọn wọ Nyanmian anyunnun.

Polv ebvte'n

¹⁴ Ehika ati, se mún tọ mún nyin mún nian junman kpili'n mọ Nyanmian a li a man ye nun an, mún kọtọ mún ja ebue nun asu Sie nun anyunnun. ¹⁵ Sie sọ'n dunman'n la anwunno elo non ası ewa afilie kọalaa asu. ¹⁶ Mún sele yi ke, ó nanndi yi anunminnyanmọn kpili'n m'ọ le yi nun asu, ó fá yi Wawe'n ó wula emó ekala nun anwonsẹle kpa. ¹⁷ Ese, ó nanndi emó dedi nun asu, ó mán Kilisi tánlan emó ahonlun nun anun. Mún sele yi ke ó mán emó sọ ndian be tánlan Kilisi ehulo nun anun sele kpa. ¹⁸ Mún sele Nyanmian ke ó mán emó non anwontie mma'n-mọ kọalaatin họala be tí yi bọ ke ehulo'n mọ Kilisi kulo ye'n tí tetẹle, ó ti tunndun, ó kọ anwunno ese ó ti kpónlun-mgbonlun kpa. Ó ti man like nzemunde. ¹⁹ Nyanmian mán emó nwún ehulo'n mọ Kilisi kulo ye'n. Ó ti ananhọle ke sọanlan fií ngọala man ke ó nwun yi dede ó gua yi bọ. Nan kọsọ, Nyanmian mán emó nwún yi kpa bọkọ like biala anun, nán Nyanmian nyila'n kọalaatin a han emó. ²⁰ Nyanmian Kpili m'ọ le tunmin m'ọ fa di junman wọ ye nun'n, ó kọala ke ó yọ like biala m'ọ tala mọ ye kọ sele anan mọ ye kọ jónlun nun asu. ²¹ Yi m'ọ kọala like biala yọ maan ó tala sọ'n, anunminnyanmọn hán yi wọ Asọnun nun anun wọ Zozi Kilisi dunman nun cian daa! Amún.

4

Asọnun junman'n

¹ Ehi, mún mọ ye Mún dunman nun b'a tọ mún fiadi'n, mún 'sele emó mún bọtọ bé: Kemọ Nyanmian a fele emó yi nwọn'n, emó bó abalabọ kpa m'ọ sọ yi nyin. ² Emó bébele bé nwọn ası cian daa. Emó nyán ahonlun betee, ese be sí abutale. Emó fá ehulo be sọsọ bé nwọn nun. ³ Kemọ Wawe Nwanzan-nwanzan nun a hohuan emó anọan maan emó a yọ kún'n, emó bó mọndunlun be tánlan anọannze sọ nun anun wọ anzonunjo nun. ⁴ Asọnun'n m'ọ tí ke Kilisi anwonnaan'n tí baa kọnmgba. Wawe Nwanzan-nwanzan'n kọsọ tí baa kọnmgba. Anyudasọe like'n kọsọ mọ yi tí ye Nyanmian a fele emó'n tí baa kọnmgba. ⁵ Yé Mún Zozi tí baa kọnmgba. Dedi'n tí baa kọnmgba. Esọnian'n tí baa kọnmgba. ⁶ Nyanmian m'ọ tí ye kọalaa ye Sí'n tí baa kọnmgba. Ó sie ye kọalaatin. Ó nanndi ye kọalaa ye sọ, ó di yi junman'n. Ese ó wọ ye kọalaa ye nun. ⁷ Nan kọsọ, Kilisi a mian yi acedie nun anwun ó'a hye ó'a man ye ngọkọn ngọkọn. Acedie sọ'n tí tunmin mọ be fa be di Asọnun nun anun junman. ⁸ Ehi ati, Ehele Ejòle'n le kan ke:

*Ó'a li kunnunmun ó'a fọ anwunno
 ó non nganga'n-mọ a họ.
 Ese ó'a hye menian'n-mọ acedie.*

⁹ Bé nwan: “O’a fò anwunno”. Yí bọ y’ò le benin? Yí bọ y’ò le ke ò lili mwa ò juli asie nun asu ewa. ¹⁰ Swanlan’n m’ò o’a ju asie nun asu ewa’n, yí kòmgbà’n yé o’a sa o’a fò anwunno elò nyanmiansu nun ò. O wò like biala ati asu, ese ò wò eyuadi’n lika kwalaaatin. ¹¹ Yí yé o’a hye acedie nun ò. O’a sesie menian’n mmie-m’ò ke yí mmofue, mmie-m’ò ke yí mgbomanfue, mmie-m’ò ke Ejolekpabofue yé mmie-m’ò kusu ke esofu m’ò be kele like. ¹² O’a sesie bé kwalaa sò maan Nyanmian anwontie mma’n m’ò kwalaa be di yí junman’n be man Asonin’n m’ò tì Kilisi anwonnaan’n kò yí nyunnun. ¹³ Yí die, anun yé kwalaa yé dedi’n yò kòn ye sù Nyanmian Awa’n. Ebele nun anun, anun yé ti a tin, y’a kaci ke Kilisi bọbọ muonun kpa bọkọ. ¹⁴ Yí sò ehì anun, anun ye ngaci man ke mmatunman kón, nán atofue’n-m’ò a nnaka man yé, b’a m’ò man yé tanngo tanngo ke asutue mgbaha bọ elee tanngo tanngo’n. ¹⁵ Nan se ye le ehulo ye kan ananhole, ye yò ananhole like a, ye ‘nyin ye tì Kilisi m’ò li yé ti’n wò like biala anun. ¹⁶ Se anwonnaan nun akpòle akpòle’n kwalaa a hohuan bé nwan b’a yò kunngun kpa a, ò fi Kilisi. Yí yé ò man anwonnaan bòndin nun akpòle akpòle’n kwalaa sisa sù ò yò munmuan kòn ò. Yí sò ati, se akpòle’n kòn biala yò like m’ò se fata nun an, anwonnaan bòndin’n nyin ese ò kpassi ehulo nun anun.

Abalabọ ete’n non abalabọ kpa’n

¹⁷ Ehì, yé Mìn dunman nun, e’nwun ejòle m’ò mün kan mün fua sù mün kele em’ò’n. Nán man em’ò bu bé mán’n ke bé m’ò be nzì man Kilisi’n. O sanlun ke ajònlun mgbán-mgbán y’ò wò bé ti anun ò. ¹⁸ Be nzì man ngele fíí. Ngwan’n m’ò Nyanmian fa ce’n, be nnyan man bie. O sanlun ke be nzì man yí nwon ejòle fíí bọbọ. Ese bé ahunlun nun a kete sònmán. ¹⁹ Be nzì man nyian. B’a fa bé nwon b’a wula satlufue nyòlie’n-m’ò anun yé ete ngacile ngacile’n kwalaa gua bé nwon efian.

²⁰ Nan em’ò die, nán ehì yé em’ò suanlun wò Kilisi anwón ò. ²¹ Em’ò a tì Zozi anwón ejòle’n kwalaaatin. Ananhole’n m’ò tó de Zozi’n, em’ò m’ò be tì yí menian’n, b’a han b’a hele em’ò. ²² M’ò b’a hele em’ò’n y’ò le ke em’ò yáci bé asitanlan daba’n be tó. Asitanlan daba s’ò’n, anyinbòbò ete m’ò wò nun’n, ò man ewue. ²³ Em’ò mán Nyanmian Wawe’n káci em’ò ahònlun’n non bé ajònlun’n kpa bọkọ. ²⁴ Em’ò bó abalabọ kpa m’ò kele ke em’ò tì menian nvofole m’ò Nyanmian muonun a bọ ò. Abalabọ kpa s’ò’n, ò di ke be nwun yí asitanlan sese non anwontie nun, m’ò kele ke em’ò tì ananhole nun anun sakpa.

²⁵ Ehì ati, em’ò yáci ato elie’n. Swanlan kòn biala hán ananhole héle yí manngun. O sanlun ke ye tì anwonnaan baa kòmgbà nun anun akpòle akpòle. ²⁶ Se em’ò fe eya a, em’ò nían bé nwon kpa nán em’ò a ndo man ete nun anun. Nán be fe eya dede maan alie san sù. ²⁷ Nán be man Abòsanmòn nyan em’ò anwón atun fíí. ²⁸ Swanlan m’ò wua’n, ò yáci yí awue’n. O bó m’òndunlun, ò lí junman. O nyán yí nwan nun alie nán o’a nyan bie o’a buka swanlan m’ò wò emian nun’n. ²⁹ Nán be man ejòle ete fíí fi bé nwan fite. Nan be mán ejòle m’ò tì kpa fi bé nwan fite. Ejòle m’ò man swanlan dedi’n kò yí nyunnun, ò bọka bé m’ò be le tie’n yé ò tì kpa ò. ³⁰ Nán be bó Wawe Nwanzan-nwanzan alba. O wò em’ò anun maan em’ò nwun yí ke em’ò tì Nyanmian die dede ò kò ju cian m’ò Nyanmian ‘de em’ò ati kpa bọkọ’n. ³¹ Em’ò yáci akunnun bile eyòle’n non eya efe’n, non menian’n-m’ò eya ehan’n non etetian’n, ò non nzoba ekpe’n. Em’ò yáci ati anun ete ninng’e’n kwalaa be gúa. ³² Nan em’ò yó ati anun kpa menian, be hùlo bé nwon. Em’ò fá bé nwon ete’n-m’ò be hyé bé nwon ke Nyanmian fahì em’ò die’n hyeli em’ò wò Kilisi dunman nun’n.

5

Yuein nun anun menian

¹ Ehika ati, kem’ò em’ò tì Nyanmian ehulo mma’n, em’ò bó m’òndunlun be yó bé ninng’e’n-m’ò ke yí. ² Em’ò mán bé asitanlan’n héle ke em’ò kulo Nyanmian non bé manngun-m’ò ke Kilisi a hulo yé dede o’a wu yé dunman nun’n. Ewue’n m’ò Kilisi a wu yé dunman nun’n tì ke afòlie non tee eyie like m’ò tu ete’n. Like s’ò’n ban fanlan ke anatlì, ò sò Nyanmian anyun.

³ Em’ò tì Nyanmian anwontie mma, yí tì, nán man be tì satlufue nyòlie fíí, anaan basa-basa eyòle ò non anyinbòbò bọbọ em’ò afian elò. ⁴ Kwasianzemun, agolobenwón, ò non ejòle ete, nán be man bie fíí fi bé nwan fite. Nan like m’ò di ke em’ò y’ò’n, y’ò le Nyanmian asuna. ⁵ Afi, em’ò nwún yí yuein ke swanlan biala m’ò yò satlufue nyòlie, m’ò tì basa-basa, m’ò tì acebe (afi, acebe eyòle’n tì ke amòan eso), bé m’ò be yò s’ò’n, bie fíí ngò man Kilisi non Nyanmian Belemgbin Mán nun anun elò lé. ⁶ Nán be man swanlan fíí kan mgbán-mgbán ejòle ò laka em’ò. Mgbán-mgbán ejòle s’ò’n-m’ò ati yé Nyanmian sikpe’n ‘tì bé m’ò be nyin nzò man yí nun ò. ⁷ Menian s’ò’n-m’ò, nán be non bé tu nun fíí.

⁸ Daba anun em’ò wò awosin nun anun. Nan sian die m’ò em’ò non yé Mìn a yò swanlan munmuan kòn’n, em’ò wò yuein nun anun. Ehika ati, em’ò nánndi ke yuein nun menian. ⁹ O sanlun ke swanlan m’ò nánndi yuein nun anun’n, ò bó bala kpa, ò tì sese, ese ò kan ananhole. ¹⁰ Em’ò bó m’òndunlun be nwún like m’ò sò Yé Mìn anyun nun angònmun. ¹¹ Mgbán-mgbán

ningge'n-mo mo menian'n-mo yo yi awosin nun anun'n, nan be fa be nwon be bo be be yo bie. Nan se emo nwun yi a, emo hele ke o ti ete. ¹² Menian so'n-mo nyole'n mo be yo yi nvalie nun'n, se be kan an, o ti nyian. ¹³ Nan mo be ko tu nyole so'n-mo kwalaa be ko gua yuein nun anun'n, ke be kpın be ti yı'n, anun b'a nwun yi yuein. ¹⁴ Afi like biala mo be nwun yi yuein'n, anun o wo yuein nun. Yi so ati ye b'a han ke:

Wó mǎ ε le dafi'n, tinnge,
Nyanmian anyunnun an, o ti ke a wu.

Yi ti, fi ewue nun jaso

nán Kilisi 'ba man ε fite yi yuein nun anun.

¹⁵ Ehi ati, emo nian be enanndie nun aso kpa. Nan be nanndi ke menian mo be nzi man ejole fiti o. Nan se emo nanndi ke mmengelefoe. ¹⁶ Kemó mēle'n mo ye wo nun'n yo si'n, temon kaan mo emo ko nyan yi'n, emo fá lí Nyanmian junman'n kpa. ¹⁷ Ehi ati, nan be yo ke ngvastafue'n-mo. Nan emo bo mōndunlun be ti like mo Nyanmian kulo ke emo yo nun abo kpa. ¹⁸ Nan be nun nzan be bo. O man soanlan yo ningge basa-basa. Nan emo mán Nyanmian Wawe'n tánlan emo nun kpa. ¹⁹ Emó tó Izalaye aye eyie ejue o non asonun ejue be wówula be nwon anwonsele. Emó fá bé ahonlun'n kwalaaatin be to ejue be yi Yé Mun aye. ²⁰ Yé Mun Zozi Kilisi dunman nun, emo lá Siε nun asi dahuu wo like biala anun.

²¹ Anyunnzo'n mo emo man Kilisi nun ati, emo bébele be nwon asi be manngon'n-mo anyunnun.

Yε non huan

²² Ehi, emo mmalasua'n-mo, emo bébele be nwon asi be hun-mo anyunnun ke emo bébele be nwon asi Yé Mun anyunnun'n. ²³ Afi, belenzua sie yi yi ke Kilisi koso sie Asonun'n. Asonun'n m'o ti Kilisi anwonnaan'n, Kilisi y'o ti yi Ngwandefoe nun o. ²⁴ Yi so ati, emo mmalasua'n-mo, emo bébele be nwon asi like biala anun be hun-mo anyunnun ke Asonun'n yo yi Kilisi anyunnun'n.

²⁵ Emó mmelenzua'n-mo kusɔ, emó húlo bé yi-mo ke Kilisi huloli Asonun'n dede o wuli yi dunman nun'n. ²⁶ O'a yo yi so o'a fa yi non ejole'n non nzue o'a bia Asonun'n, o'a man yi nwon a ti o'a fata Nyanmian. ²⁷ Afi, Kilisi kulo ke Asonun'n fite yi muonun yi nyunnun anunminnyanmon nun, mo efian fiti non like ete fiti non man yi nwon. Yi nwon a ti, be nnyan man yi non ejole ete fiti be ngan man. ²⁸ Ke Kilisi kpın kulo Asonun'n, mmelenzua'n-mo kusɔ húlo bé yi-mo ke be muonun be kulo be nwon'n. Soanlan m'o kulo yi yi'n kulo yi muonun yi nwon. ²⁹ Afi, soanlan fiti kpoli man yi soanlan baka'n lé. Nan o di alie ese o nian yi nwon ke Kilisi man Asonun nun aso'n. ³⁰ Asonun'n m'o ti Kilisi anwonnaan'n, yi akpole akpole'n y'o le ye. ³¹ Ehele Ejole'n nwan: *Ehika ati, belenzua'n fi yi si non yi nin abo anwon 'bajaso. O 'fayinwon bo yi yi nan be munnyuan'n be yo soanlan munmuan kon.* ³² Ajaa nun anwon ejole so'n, mun nian an, anun o to de Kilisi non yi Asonun'n. Ejole so'n ti nvalie nun ejole kpili kpa. ³³ Ejole'n kwalaa kwalaa'n y'o le ke belenzua biala húlo yi yi ke yi muonun o kulo yi nwon'n. Balasua biala kusɔ mán yi hun anyinnzo.

6

Mmatonman'n-mo non be si non be nin

¹ Emó mmatonman'n-mo, kemó emó non ye Mun a yo soanlan munmuan kon'n, emó mán be nyan só be si non be nin. O sanlan ke yi so ti kpa. ² Nyanmian mala'n le kele ke: "Man wó nyan só wó si non wó nin." O ti alimova mala mo b'a bo anohoba b'a to so ke: ³ "Nán wó asitanlan nun a yo kpa ese a hye asie nun aso."

⁴ Emó mǎ emó ti si'e'n kusɔ, nán man emó kan emó mma'n-mo eya. Nan emo tá be be hele be ngele, ese emo tinnge be wo ye Mun atun die nun aso.

Nganga'n-mo non be mun-mo

⁵ Emó mǎ emó ti nganga'n, emó mán be nyan só be mun-mo mo be wo asie nun aso ewa'n kpa. Emó yi be kunnun be só be ke Kilisi ye emó le so yi o. ⁶ Emó amun'n-mo anyunnun, nán man emó yo ke menian mo be le di junman be kpōndē efɔa, kusɔ be kaci be nzin an, anun emó a bubu be sa non be ja b'a tanlan so. Nan emó yi be kunnun be yo like mo Nyanmian kulo ke Kilisi ngwa'n-mo yo'n. ⁷ Emó fá ahonlun kpa be lí kanga junman'n kanlanman. O ti ke ye Mun ye emó le di man yi, nan nian kulo menian'n-mo ala ye emó le di man be o. ⁸ Emó káci ke soanlan biala, se o ti kanga o, se o ti man kanga o, yi junman kpa m'o ko li'n, o 'nyan yi nwon ahatua m'o fata'n ye Mun asa nun.

⁹ Emó munlan'n-mo kusɔ mo be le nganga'n, emó yó bé kpa. Nán be kele be ahulowoa. Emó káci ke emó muonun kusɔ ti Kilisi ngwa. Emó non bé, emó Amun'n ti kon. O ti anwunno. Yi die, o nnyan man soanlan nyunnun o mmu man yi bi.

Nyanmian elae nun anwon ningge'n-mo

¹⁰ Mɪn kalata nun agualɛ nun, mun kan mun kele emɔ ke emɔ kpɔnnde anwɔnsele'n soanlan munmuan kɔn'n mɔ emɔ non yɛ Mun b'a yɔ'n, ɔ non yɛ tunmin kpili nun anun. ¹¹ Emɔ fá Nyanmian elɔe ninngɛ'n-mɔ kwalaa be sɛe bé nwɔn. Emɔ fá sɛe bé nwɔn nán emɔ a hɔala bé ja nun jinlan wɔ Abɔnsanmɔn naka junman'n m'ɔ di nun anyunnun. ¹² ɔ sanlin ke nán kulo menian'n-mɔ yɛ ye non bé le elɔe ɔ. Nan anwunno elɔ mmɔfɔe ati anun ete'n-mɔ, bé mɔ be di kpain, tunminfɔe non bé mɔ be sie awosin mán'n mɔ be ti yɛ mgbɔfɔe'n yɛ ye non bé le elɔe ɔ. ¹³ Ehika ati, emɔ fá Nyanmian elɔe ninngɛ'n-mɔ kwalaa be sɛe bé nwɔn! Yí die, cian mɔ kpɔfɔe'n kɔ han emɔ'n, emɔ 'kɔala yɛ nyunnun jinlan be non yɛ kɔn dede be di yɛ sɔ kunnunmun, anun emɔ te jin bé ja nun kpunndiin. ¹⁴ Yí ti, emɔ bɔbɔa bé nwɔn kpa be sɛe. Emɔ mán ananhɔle'n tánlan emɔ anun. Ananhɔle'n ti ke nzalafu'n beletɪ'n m'ɔ hyɪ yɛ taladiɛ nun asɔ'n. Sese eyɔle'n mɔ Kilisi a man emɔ a yɔ wɔ Nyanmian anyunnun'n, ɔ káci ke emɔ elɔe taladiɛ. Taladiɛ sɔ'n ti bulale. Be wula be sisa bé hue'n. ¹⁵ Emɔ mán bé nwɔn te bé be bó Ejɔlekpa'n m'ɔ man abɔacɪɛ'n. ɔ ti ke elɔe mgbabɔa mɔ nzalafu'n wula ɔ. ¹⁶ Emɔ tíla dedi nun anun be sisa bé nwɔn. ɔ ti ke elɔe nun anun ebɔn tetele'n mɔ nzalafu'n tila ɔ sisa yɛ soanlan baka'n, nán taa non aɔ non dadɪɛ'n-mɔ a ngan man yɛ. Se emɔ yɔ yɛ sɔ a, emɔ 'ba hɔala Abɔnsanmɔn taa'n-mɔ kwalaa mɔ b'a sɔ gugɔhun'n nonuan. ¹⁷ Ngvan'n mɔ Ngɔandefɔe Zozi a man emɔ'n, ɔ ti ke nzalafu'n bulale kele'n m'ɔ sɔ'n. Emɔ fá Nyanmian Anɔan Ejɔle'n mɔ Wawe Nwanzanzanzan'n fa man emɔ'n be lí junman ke nzalafu'n fa yɛ dadɪɛ'n di'n. ¹⁸ Mele biala anun, emɔ tánlan Nyanmian Wawe nun anun be séle Nyanmian. Emɔ mán bé nyun kpála be tánlan mmɔtɔe nun anun cunnjun kpa. Emɔ séle Nyanmian be mán yɛ anwontɛ mma'n-mɔ kvalaatɪn. ¹⁹ Emɔ séle Nyanmian be mán mɪn kɔsɔ maan ɔ fá ejɔle m'ɔ di mɔ mun kan nun ala ɔ wúla mɪn nuan. ɔ mán n nyán anwɔnsele m mɔ nviakɛ Ejɔlekpa'n n géle menian'n-mɔ. ²⁰ Ejɔlekpa sɔ'n mɔ n di sɔ bɔfɔe, mɔ yɛ ti yɛ b'a bɔ mɪn kpaun'n, ejɔle mɔ Nyanmian kulo ke mun kan'n, ɔ mán n nyán anwɔnsele n gán.

Ngale non nyila

²¹ Tisiki m'ɔ ti yɛ ehulo anianman'n, ɔ sɔ Kilisi ananhɔle nun ɔ bɔka mɪn ye di yɛ Mun junman'n. ɔ 'ba bɔ kwalaa kwalaa'n ɔ kele emɔ, nán emɔ a nwun ejɔle mɔ ɔ'a tɔ mɪn'n. ²² Ehika ati, mun soan anianman sɔ'n emɔ anwɔn elɔ maan ɔ kan kele emɔ ke ye ti akpɔle, nán emɔ ahɔnlun a tɔ bé kunnun b'a nyan anwɔnsele.

²³ Sɛe Nyanmian Kpili non yɛ Mun Zozi Kilisi cíci anianman'n-mɔ kwalaa alɔa, be mán be nyán ehulo, ɔ non dedi. ²⁴ Bé kwalaa mɔ be le ehulo m'ɔ le man ayuelɛ be kulo yɛ Mun Zozi Kilisi'n, Nyanmian nwún bé nwɔn anwunvoe.

PŌLU KALATA'N M'Ō HĒLĒL NWANLIN FILIPU ASONIN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŏ nun'n

Filipū tī Masedwanin mán nun anun kulo kpilī'n kŏn. Aboloci mán nun, alimwa kulo'n mŏ Pŏlu hŏli sŏ ɔ bŏli Asŏnun nun anun (Junman 16.11-40). Mŏ Pŏlu fi ebele ɔ hŏli yĕ Mŏn junman nun elie kulo nvofole asu'n, Filipū asŏnun mma'n-mŏ kŏ nwan yĕ esika be kŏ bŏka yĕ. Kalata ehi anun, Pŏlu le da Filipū asŏnun mma'n-mŏ asī wŏ acedie'n mŏ be nanndilī anianman bian Epafoloditi asŏ be falī nwanlin yĕ'n. Anun b'a tŏ Pŏlu fiadī. Nan mŏ yĕ sa hanlin acedie sŏ'n, ɔ lili yĕ nwon fe kpa.

Kalata nun ati 1.1-26 ye nwun yĕ ke Nyanmian anyunnun, Pŏlu sī Filipū asŏnun mma'n-mŏ anwŏn ye yĕ ɔ le bŏ yĕ fiadī nna'n m'ŏ la nun anun amannie kekele bĕ. Kalata nun ati 1.27-2.18, Pŏlu le fa tŏ asŏnun mma'n mŏ anyunnun ke be mán be nwan se bĕ nwŏn, be bĕbele bĕ nwŏn asī, be mán bĕ nwŏn anyunnun. Kalata nun ati 2.19-30, Pŏlu le kan Timote non Epafoloditi m'ŏ sŏanlin bĕ Filipū elŏ nun ejŏle. Kalata nun ati 3, Pŏlu le kannzŏ Filipū asŏnun mma'n-mŏ wŏ bĕ mŏ be kekele Zufŏ mala ninngge nun anwŏn. Ɔ sanlin ke menian sŏ'n-mŏ kekele ke bĕ mŏ be tī man Zufu'n, ɔ di ke be kpe bĕ mmian nun nán b'a sŏ Nyanmian anyūn. Pŏlu nwan be nían yĕ enanndie die nun asu, yĕ bu y'ŏ le ke be fá bĕ nwŏn be mán Zozi Kilisi bakŏ. Kalata nun ati 4, Pŏlu le man bĕ afŏtu, ese ɔ le bŏ sŏ biekun ke bĕ acedie'n-mŏ anwŏn, ɔ sī bĕ nwŏn ye.

Ahun ebisa

¹ Mŏn Pŏlu, mŏn non Timote mŏ ye tī Zozi Kilisi ngwa'n, yĕ yĕ ye le keke kalata ehi ye nwan emŏ mŏ be wŏ Filipū kulo nun asu ebele nun ɔ. Emŏ kwalaa mŏ Zozi Kilisi a man emŏ anwŏn a tī'n, Asŏnun nun asu mgbain'n-mŏ non bĕ bukafŏe'n-mŏ, ye 'bisa emŏ ahun.

² Nyanmian m'ŏ tī yĕ Sī'n, ɔ non Zozi Kilisi m'ŏ tī yĕ Mŏn'n, be nwŏn emŏ anwŏn anwunnwoe ese be mán emŏ alwa cíci bĕ nwŏn.

³ Ehi, cian biala mŏ mŏn tī kŏ kpin emŏ asu'n, mŏn da Nyanmian asī wŏ emŏ dunman nun.

⁴ Mele biala mŏ mŏn 'sele Nyanmian mŏn man emŏ kwalaaatī'n, mŏn di yĕ nwŏn fe. ⁵ Ɔ sanlin ke, alimwa cian'n mŏ n julī emŏ elŏ mŏ emŏ leli Ejŏlekpa'n be lili'n, emŏ bukali mŏn maan m mŏli Ejŏlekpa sŏ'n n geleli menian'n-mŏ dede ɔ'a ju ene. ⁶ Yĕ tī, mŏn de mŏn di ke Nyanmian mŏ ɔ'a li junman kanlanman sŏ nun emŏ afian elŏ'n, ɔ 'sesie yĕ kpa man emŏ dede ɔ ju Kilisi Zozi ewale cian.

⁷ Ɔ tī sese ke n nyán emŏ kwalaa anwŏn ajŏnlin sŏ, ɔ sanlin ke emŏ anwŏn cian mŏn kpa. Nyila'n mŏ Nyanmian a yeyila mŏn'n, bie a han emŏ. Afi, mele mŏ n na fiadī sua nun anun mŏ ngŏnzŏngŏnzŏ'n gua mŏn sa'n, ese kŏsŏ, mele mŏ be non mŏn kŏ fite mgbain'n-mŏ mŏ be di ejŏle'n-mŏ aja sŏ'n, mŏ mŏn nyan atŏn mŏn bŏ Ejŏlekpa'n mŏn kekele nun ke ɔ tī ananhŏle sakpa'n, emŏ non mŏn. Se n na fiadī sua nun anun an, anaan se mŏn nyan atŏn mŏn bŏ Ejŏlekpa'n mŏn kekele menian'n-mŏ nun ke ɔ tī ananhŏle ejŏle a, emŏ non mŏn yĕ ye bŏ ɔ.

⁸ Nyanmian muonun di mŏn adanzie ke mŏn kulo emŏ kwalaaatīn kpa ke Zozi Kilisi kulo emŏ'n.

⁹ Ehi, mŏn sele Nyanmian ke ehulo'n mŏ emŏ kulo yĕ'n, ɔ non mŏ emŏ fa kulo bĕ nwŏn'n, ɔ mán ehulo sŏ'n hŏ yĕ nyunnun. Ɔ mán emŏ sī Nyanmian be hŏ bĕ nyunnun, ese ɔ mán emŏ nwŏn ngele kpa. ¹⁰ Afi, mŏn kulo ke emŏ nyan anyan be nwun like m'ŏ tī kpa ɔ non like m'ŏ tī man kpa'n kŏsŏ angŏmŏn. Yĕ die, anun cian mŏ Kilisi 'sa ba'n, emŏ anwŏn tī nán b'a ndu man bĕ nyunnun. ¹¹ Zozi Kilisi 'ba man emŏ yŏ nyŏle mgbakpa ngŏnmŏn m'ŏ sŏ Nyanmian anyūn. Menian'n-mŏ nwun yĕ sŏ a, be 'ba yĕ Nyanmian aye be wula yĕ anunminnyanmŏn.

¹² Ehi, anianman-mŏ, mŏn kulo ke emŏ nwun yĕ ke fiadī'n mŏ b'a tŏ mŏn'n, ɔ'a man Ejŏlekpa nun a nga man nvalie nun nán ɔ'a hŏ yĕ nyunnun. ¹³ Afi, nzalafŏ'n-mŏ kwalaaatīn mŏ be sisa belemgbīn kpain nun awulo'n, ɔ non ehŏnlin-mŏ, bĕ kwalaa be sī ke Kilisi mŏ mŏn sŏ yĕ'n dunman nun ati yĕ n na fiadī ɔ. ¹⁴ Anianman'n-mŏ mŏ be de yĕ Mŏn be di nun a nwun yĕ ke n na fiadī, kŏsŏ bĕ dŏŏn b'a nzulo man kŏn. B'a nyan anwŏnsele be le kan Nyanmian Anŏan Ejŏle'n be keke menian'n-mŏ.

¹⁵ Ɔ tī ananhŏle ke ejujue'n mŏ mmie-mŏ non mŏn le juju'n, ɔ non akpŏlŏwa esue ajŏnlin'n, yĕ tī y'ŏ man be bŏ Kilisi Ejŏlekpa nun ɔ. Nan mmie-mŏ kŏsŏ die, b'a yĕ bĕ kunnun be le bŏ Ejŏlekpa sŏ'n. ¹⁶ Bĕ mŏ b'a yĕ bĕ kunnun sŏ'n, be sī ke Nyanmian a man mŏn junman ke m mŏ Ejŏlekpa'n n géle menian'n-mŏ, ese n géle bĕ nun ke ɔ tī ananhŏle ejŏle. ¹⁷ Bĕ mŏ be non mŏn le juju'n, be 'kan Kilisi ejŏle nian an, be nyī man bĕ kunnun. Nan ejujue ajŏnlin yĕ be fa be di junman nun ɔ. Kemŏ n na fiadī'n, bĕ nwan be 'yŏ sŏ nan be wula mŏn akpue. ¹⁸ Se be yŏli bĕ kunnun e, se b'a nyī man bĕ kunnun e, nán ehi y'ŏ cian bŏbŏ ɔ. Nan m'ŏ cian'n y'ŏ le ke be le bŏ Kilisi Ejŏlekpa'n be keke menian'n-mŏ. Mŏn di yĕ nwon fe ke be le bŏ Kilisi Ejŏlekpa nun ɔ.

Ese mun 'di yi nwon fe biegun. ¹⁹Ɔ sanlin ke emo mmotve'n-mo adawoloman, o non Zozi Kilisi koso Wawe'n m'o suan min'n, mun si ke mun nyan yi kwalaa aso nvasoe.

²⁰ Afi, mo mun kpornde'n y'o le ke nan man mun yo anyunnguasiae like fiti. Nan se min nyan wo so o, se mun wu o, menian'n-mo anyunnun, min swanlan baka'n 'wula Kilisi anunminnyanmon kpa bokoo ene o non cian daa. ²¹Ɔ sanlin ke min die, se n di asi a, n di mun man Kilisi. Se mun wu koso a, mun nyan so nvasoe, afi min 'ko yi nwon elo. ²²Nan se o di mo mun nyan ngwan mun di junman kpa biegun an, anaan se o di mo mun wu a, mun nnwun man kon mo mun 'fa o. ²³M'an ha ninngwe nnyuan so'n-mo afian. Mun kulo ke mun fi man ehi anun mun jaso mun ko Kilisi anwon elo. Asitanlan so'n ti kpa man min. ²⁴Nan koso emo dunman nun, o ti cinnjun kpa ke n danlan ewa. ²⁵Kemo mun nwun yi ke ebele die'n y'o ti foon'n, mun si ke mun 'ka ewa. Mun 'ka ewa mun buka emo kwalaaatin maan be dedi'n ko yi nyunnun be di yi nwon fe. ²⁶Yi ti, se be yi min fi fiadi nun anun nan ye nwun ye nwon emo elo biegun an, emo 'di min nwon ndutue kpili kpa wo Zozi Kilisi dunman nun.

²⁷Ehi, mo ti cinnjun kpa'n y'o le ke, emo nanndi ke Kilisi Ejolekpa'n kele'n. Yi die, se mun ba emo aboso efua o, se m'an mma man emo aboso efua o, anun min ti ke emo jin be ja nun, emo ajonlin'n ti kon, emo abo ti kon be le kpili Ejolekpa'n m'o man be nyan dedi nun ati. ²⁸Nan be man menian mo be kpo emo'n nyan atun be nwonwunlan emo. Se emo a mman man be atun an, o ti nzole o kele be b'a minlin. Nan m'o tu de emo'n, o ti nzole o kele ke emo nanndi ngwan atun nun aso. Ehi fi Nyanmian elo. ²⁹Ɔ sanlin ke Nyanmian a nwun emo anwon anwunwoe ke emo le Kilisi be li. Nan ke emo le yi be li mgban o, nan emo nwun yi ti yale be buka so. ³⁰Afi kikaala die, emo le buka min maan ye kon. Kwan so'n mo emo nwunlin ke mun kon yi daba'n, kemo emo muonun si'n, kwan konmgba so'n ye n de kon o.

2

Anwonmebele non anvannze elie'n

¹Ehika ati, se dedi'n mo emo le yi Kilisi anun'n jin yi ja nun, se yi ehulo'n wo emo anun, se emo non Wawe Nwanzan-nwanzan'n di anvannze, se emo amanngon'n-mo anwon cian be be buka be a, ²anun emo man be nwan se be nwon, be hulo be nwon, emo ajonlin y'o kon, ese emo amanmuo'n yo kon nan min lwa a cici kpa bokoo. ³Nan be fa ejujue ajonlin be yo like fiti, ese nan be yo like be fa be tu be nwon mgban soa. Nan emo bebele be nwon asi be manngon'n-mo anyunnun, ese swanlan kon biala bu yi manngon'n-mo ke be ti kpa be tala yi. ⁴Swanlan fiti n'o man yi ngonmin yi ko ese'n cian yi, nan o nian ehunlin-mo koso luka. ⁵Emo nian Kilisi Zozi amanmuo nun aso be bu bie.

⁶Zozi Kilisi m'o ti Nyanmian'n, o'a ngele man yi nwon ke yi tikpe y'o le Nyanmian.

⁷Nan yi ninngwe'n-mo kwalaa m'o le yi'n, o sieli yi ahanmian o kacili akwa.

Ɔ fali yi nwon folali menian'n-mo anun, o kaci yi nwon ke kulo swanlan.

⁸Ɔ bebeleli yi nwon asi yi nyan soli Nyanmian dede o wuli anyunnguasiae ewue kulowa nun aso.

⁹Ehika ati koso ye Nyanmian a kuku yi so, ese dunman'n mo o'a ton yi'n,

o ti dunman m'o so ebue o tala dunman'n kwalaaatin.

¹⁰Ɔ man Zozi dunman nun, nyanmianso elo o, asie aso ewa o, asie bo elo o,

biala 'gua yi nanngonlunman asi

¹¹ese o 'kan ke Zozi Kilisi ti ye Min. Ebele nun anun ye anunminnyanmon 'kan Nyanmian m'o ti Sie nun o.

Emo ta ke nzalama

¹²Ehika ati, ehulo mma, mo anun n wo emo afian elo'n, ejole'n mo n ganlin n gelesi emo'n, temon biala emo di so. Ese kikaala mo n non man emo afian elo'n, o ti cinnjun kpa ke emo li min ejole nun aso. Emo man ejole so'n hian be cinnjun kpa, be nian be asitanlan nun aso kpa nan b'a ndo man ete nun anun. ¹³Ɔ sanlin ke Nyanmian y'o di junman emo afian o man emo kwalaa be yo like m'o kulo nun o. ¹⁴Like kwalaa mo emo 'yo'n, nan be jojo be konvin abo, ese nan be hyohyon be bo asi. ¹⁵Yi die anun emo anun fi nan swanlan fiti a ndu man emo anyunnun. Emo mo be ti Nyanmian amma mo be wo etefve'n-mo non abole mma'n-mo afian asie nun aso'n, emo ta ke nzalama ¹⁶be bo ngwan ejole'n be hele be. Se emo yo yi so a, Kilisi ewale cian'n, mun 'di emo anwon fe. Ɔ sanlin ke anun min junman'n non min efe mo n veli emo afian elo nun a nyo man mgban. ¹⁷Se bobo o di mo be kun min an, be 'fa min ngwan'n be buka emo dedi nun aso be

fité Nyanmian anyunnun ké afólie. Se ɔ yó sɔ a, mún di yí nwón fɛ esɛ mún nún emɔ kwalaaatin ye 'di yí nwón ndutue. ¹⁸ Emɔ kɔsɔ, emɔ lí yí nwón fɛ esɛ emɔ nún mún ye lí yí nwón ndutue.

¹⁹ Ehika ati, mún de mún di ké yé Mún Zozi man atin an, ɔ ngɔ hye man, mún 'ba man Timote ba emɔ anwón elo. Yí die, anún ɔ ba ɔ bɔ emɔ anwón elo amannɛ ɔ kele mún maan mún lɔa cici. ²⁰ Afi yí ngonmún ala y'ɔ wɔ ewa ɔ buka mún ɔ. Eɛe yí ngonmún ala yê emɔ anwón ejole cian yí kpa sakpa ɔ. ²¹ Nan bé bɔ nga'n-mɔ kwalaaatin die, bé ti anwón die yê be le kpɔnnde ɔ, nan Zozi Kilisi die'n njian man bé. ²² Emɔ muonun sɪ ké b'a sɔ Timote b'a nian b'a nwun yí ké ɔ kwalaa Zozi junman'n di. ɔ sanlɔn ké ɔ'a buka mún ké baa buka yí sɪ'n maan m'an bɔ Ejolekpa'n. ²³ Se mún nwun mún asitanlan nún anún yuein kaan ala, mún de mún di ké mún 'ba man Timote ba emɔ anwón elo. ²⁴ Mún nwun yí fɔón ké yé Mún dunman nún, ɔ ngɔ hye man, mún 'ba a nian emɔ abɔsɔ.

²⁵ Ehi, mún nian an, ɔ ti cinnjin ké m mán Epafoloditi sá yí nzin emɔ anwón elo. Yí mɔ emɔ falɪ like manlɔn yí ké n vá m móka mún nwón'n, ɔ ti mún manngon. ɔ buka mún junman elie nún anún ɔ nɔn kwan nún anún. ²⁶ Yí lɔa dɔ emɔ kwalaa kpa. Nan mele mɔ emɔ tili ké ɔ'a fuke'n, ɔ lili yí nwón yale. ²⁷ ɔ fukeli sakpa dede ɔ ka m'ɔ wu ɔ. Nan Nyanmian a nwun yí nwón anwunnvoe. Nán ké yí ngonmún yí nwón anwunnvoe ala yê Nyanmian a nwun yí ɔ, nan ɔ'a nwun mún kɔsɔ mún nwón anwunnvoe. ɔ sanlɔn ké mún yê ahan mún 'nwun amannɛ kpili nún ɔ. ²⁸ Yí ti, mún kan mún nwón mún man ɔ tɔ emɔ elo. Yí die, se emɔ nwun yí a, anún emɔ alɔa cici maan mún kɔsɔ mún ti da. ²⁹ Yí sɔ ati, yé Mún dunman nún, emɔ lé yí atin kanlanman kpa. Menian mɔ be ti ké yí'n, emɔ féli bé. ³⁰ ɔ sanlɔn ké Kilisi dunman nún ati yê ahan ɔ 'wu ɔ. Mún ebuka ati yê ahan ɔ 'wu ɔ, afi, like'n mɔ emɔ falɪ sɔanlan yí ké ɔ fá béle mún'n, emɔ muonun ngwala man yí nɔn ba.

3

Ké be kpɔn be kaci sesefoe wɔ Nyanmian anyunnun'n

¹ Yí be-yue-ase, anianman-mɔ, emɔ lí ndutue wɔ yé Mún dunman nún. ɔ njji man mún ké n géle emɔ biekun nán n vúnlan ejole'n mɔ m'an li mɔa m'an han m'an hele emɔ nún anún. ɔ sanlɔn ké ɔ ti kpa man emɔ ké n yó yí sɔ. ² Yí ti, emɔ síe bé nwón ye wɔ bé mɔ be bɔ bala ete nún anwón. Be ti ké njɔa-mɔ, bé di junmannvule, bé nwan b'a kpe bé mmian nún, kɔsɔ ɔ ti man sɔ. ³ Nan Nyanmian amma kpa'n-mɔ y'ɔ le yé, nan nán bé ɔ. Afi, yé die, Wawe Nwannanzannanzan'n y'ɔ buka yé maan ye sɔ Nyanmian ɔ. Yé anunminnyanmón'n y'ɔ le Kilisi Zozi, nan nán anwónnaan nún anún ninngɛ'n-mɔ anún yê ye fá yé dedi'n ye wula ɔ.

⁴ Nan se anwónnaan nún anún ninngɛ'n-mɔ yê be ye bɔ nyan be ti a, mún kɔsɔ mún kwalaa fa tu mún nwón. Yí ti, se sɔanlan bie de di ké ninngɛ sɔ'n-mɔ y'ɔ yɔ a, ɔ nyan yí ti a, mún kɔsɔ mún kwalaa fa tu mún nwón maan ɔ tala sɔ. ⁵ ɔ sanlɔn ké be wɔli mún n nili elɛɔɔve yê be kpeli mún mmian nún ɔ. B'a wɔ mún Zufu. Mún di Binnzɔamun afilie. Mún sɪ nún mún nin ti Ebele. Zufu mala fá'n mɔ anún mún di'n y'ɔ le Falisifoe'n-mɔ die'n. ⁶ Mún fá'n nún anún, anún mún nwón te mún dede mún kele yé Mún Zozi Kilisi Asonun nún anún menian'n-mɔ ahɔlɔwɔ. Kemɔ mún kulo ké mún kaci sesefoe nún ati, anún mún di Zufu'n-mɔ mala'n kwalaa aso dede be nyan man mún nwón ejole ete fi be nyan man.

⁷ Daba, anún mún nyan ninngɛ sɔ'n-mɔ asɔ nvasue. Nan kikaala die, Kilisi dunman nún, mún mmu man ninngɛ sɔ'n-mɔ like fiti. ⁸ Afi, ké m'an kpɔn m'an sɪ Zozi Kilisi m'ɔ ti mún Mún'n, like fiti ti man kpa ndala man yí esɛ'n. Ninngɛ'n kwalaa mɔ anún mún nyan sɔ nvasue'n, Kilisi Zozi dunman nún, m'an yaci m'an gua. Mún bu ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa ké fɔfoe sɔ ewula. ɔ sanlɔn ké mún kulo ké mún fá mún nwón mún bɔ Kilisi ⁹ mún nún yí ye yɔ kɔn. Nán sese eyole'n mɔ be di mala nún asɔ be kaci'n yê mún kpɔnnde ɔ, nan sese eyole'n mɔ sɔanlan de Zozi Kilisi di a ɔ kaci'n yê mún kpɔnnde ɔ. Sese eyole sɔ'n die, dedi nún anwón yê Nyanmian nian maan be kaci ɔ. ¹⁰ Mún nzusue'n kwalaaatin y'ɔ le ké mún nún Zozi Kilisi ye yó kɔn, n nwún yí tunmin'n m'ɔ man ɔ fi ewue nún tinnge'l'n, n nwún amannunhunlun'n bie esɛ n wú ké yí ¹¹ nán ewuettinngɛ cian'n, mún kɔsɔ m'an nyan ngwan.

¹² Nán ké mún sa a han ahataua nún ɔ, anaan ké mún nwón a ti a yue ɔ, cɛcɛ. Nan mún bɔ mɔndɔnlɔn mún kpɔnnde ninngɛ sɔ'n-mɔ. ɔ sanlɔn ké yí ti y'ɔ man Zozi Kilisi a tɔ yí sa a fele mún ɔ. ¹³ Anianman-mɔ, mún ngan man ké mún sa a han ahataua'n dada angonmún, cɛcɛ. Nan mɔ mún kpɔnnde'n y'ɔ le ké mún lɔa fi ninngɛ'n mɔ ɔ'a sun'n nán m mían mún bɔ maan mún sa hán like'n m'ɔ wɔ mún nyunnun'n. ¹⁴ Ehika ati, mún nwanndi mún 'kɔ a le ahataua'n mɔ Nyanmian nanndi Kilisi Zozi asɔ, ɔ'a fele yé ké y'a a le wɔ nyanmansɔ elo'n.

¹⁵ ɔ man ejole sɔ nún anwón, yé kwalaa mɔ y'a tin wɔ Nyanmian ninngɛ'n-mɔ anún'n, ye mán yé ajɔnlɔn yó kɔn. Se kɔsɔ, emɔ anún mmie-mɔ le ajɔnlɔn fɔfole a, Nyanmian 'ba hehele emɔ ejole sɔ nún anún. ¹⁶ Ké ɔ kpɔn ti yí'n biala, atin mɔ yé nuan a se ye nwón y'a nanndi sɔ dede ɔ'a ju ene'n, be mán ye nándi atin sɔ nún asɔ ye hó yé nyunnun. ¹⁷ Ehika ati, anianman-mɔ, emɔ kwalaaatin sɔsuan mún. Emɔ nian bé mɔ be nanndi ké yé nún asɔ nán be nándi sɔ bie.

¹⁸ Afi, ejòle so'n, n ganlun yí daba, eše ene mun sun mun kan mun funlan nun ke mmie-mò dòn a kaci bé nzin b'a si Kilisi kulowa'n. ¹⁹ Bé mò b'a kaci bé nzin b'a si Kilisi kulowa'n, se be wu a, be ngò man nyanmiansò. Ò sanlun ke bé kò ešè nun ala y'ò cian bé ò. Anyunnguasiè ninng'e'n-mò anwon ndutue yé be di ò. Eše eyuadi nun anun ninng'e'n-mò ala y'ò ti bé cinnjun ò. ²⁰ Nan yé die, ye ti nyanmiansò elò menian. Ye le nwònnde ke yé Mìn Zozi Kilisi m'ò ti Dəfə'e'n fi nyanmiansò elò ò bála. ²¹ Ò 'ba kaci ewue anwonnaan'n mò ye te le yí ewa'n maan ò yò ke yí anunminnyanmòn anwonnaan die'n. Ò le yí nwòn tunmin. Ò sanlun ke yí y'ò sie ninng'e'n-mò koolaatin ò.

4

Afotu

¹ Ehka ati, anianman ehulo mma, mìn lua dò emò sònman, eše mun kulo ke mun nwun emò anwon. Ò sanlun ke, emò ti mìn junman'n mò m'an li nun asò nvasòe. Mun di emò anwon fè. Yí ti, emò bò m̀ndunlun be mántan yé Mìn cinnjun kpa.

² Kikaala die, Evodi ò non Sintisò yé mun kan ejòle'n mun kele bé ò. Mun 'sele emò mun bətu bé ke be mán bé non sé bé nwòn be tánlan ke anianman mmala mò b'a le yé Mìn b'a li'n tanlan yí'n. ³ Anianman, wó mò wó kòsò e non mìn yé junman'n ti kòn'n, bəka bé maan bé non sé bé nwòn be tánlan anianman etanlàn. Ò sanlun ke, bé non Keleman non bé koolaala mò ye non bé ye di junman'n mò bé dunman wò ngəvan kalata nun anun'n, be bəkalí mìn maan ye bəli Ejòlekpa'n.

⁴ Kemò emò non yé Mìn a yò kòn'n, emò lí yí nwòn ndutue cian daa. Mùn kan mun funlan nun ke emò lí yí nwòn ndutue! ⁵ Emò mán menian'n-mò koolaala nwùn yí ke emò ti bete. Ò sanlun ke yé Mìn ewale nun a ju a yue. ⁶ Nán man emò susu like fí anwon, nan like biala anun, emò séle Nyanmian be súsu bé ejòle'n be héle yí, eše emò lá yí así. ⁷ Se emò yò yí sò a, Nyanmian m'ò man əbəcicie'n mò tala kulo sənlan ajənlun'n, ò 'man emò ahənlun tə bé kunnun, bé ti anun tə be así wə Kilisi Zozi dunman nun.

⁸ Anianman-mò, mìn ejòle'n be-yue-asie'n y'ò le ke like biala m'ò ti kpa, mò be yí aye, m'ò ti ananhole, m'ò le anyunzo, m'ò ti fšón, mò yí nwòn ti, m'ò yò enyunmun mò eše ò le anunminnyanmòn'n, emò mán bé ajənlun'n hó ebele. ⁹ Like mò m'an hehele emò'n, ejòle mò m'an han m'an hele emò'n, ò non like mò m'an yò m'an hele emò'n, emò nían sò be yó bie. Se emò yò yí sò a, Nyanmian m'ò man əbəcicie'n, ò non emò 'tanlan.

¹⁰ Ehi, mun di ndutue kpili kpa wə yé Mìn dunman nun. Ò sanlun ke emò a man m'an nwun yí ke emò ati te wə mìn sò. Mùn sí ke emò nian mìn lika, kòsò temòn bie juli, emò asa a nyan man yí nwòn. ¹¹ Nán ke emian'n mò n wə nun nun ati y'ò man mun kan sò ò. Ò sanlun ke n nyanlun bie ò, m'an nnyan man bie ò, mun nni man yí nwòn yale. ¹² Mùn sí mìn ehian'n di, eše mun sí mìn fè'n kòsò di. Lika biala, asitanlan koolaala anun, se n nyanlun bie n niili ò, se m'an nnyan man bie m'an nni man ò, mun nni man yí nwòn yale. Se n ne bie dòn ò, se nne man bie dòn ò, mun nni man yí nwòn yale. ¹³ Ò sanlun ke Kilisi m'ò man mìn anwonsəle nun adawəloman, mìn koola asitanlan so'n-mò anun sò.

¹⁴ Nan kòsò, mò emò a y'ò ti like kpa, ò sanlun ke mìn emian nun anun, emò a sò mìn afian b'a bəka mìn. ¹⁵ Emò Filipò amma, emò muonun sí ke mele mò m m̀lò yí bə m m̀lò Ejòlekpa nun emò elò, mò n vi Masedəvanun mán nun n gəh'n, emò Asənun nun angənmun cein y'ò səlí mìn afian ò bəkalí mìn ò. ¹⁶ Eše temòn mò anun n wə Tesaloninki kulo nun asò ebele'n muonun mò m mianlun'n, emò səlí mìn afian be bəkalí mìn kə yò kpé nye. ¹⁷ Nán ke mun kpənnde emò asa nun like ò, nan mun kulo ke emò yò nyəlie mò kele ke Nyanmian le di junman kpili kpa wə emò asitanlan nun anun. M'an nzuzu man ke mun sa kə han like ò. Nan mò emò a y'ò'n, mun sele Nyanmian mun man emò ke ò yéyila emò asò kpa. ¹⁸ Like'n mò emò a fa wula Epafoloditi asa nun ke ò fá béle mìn'n, mìn sa a han yí koolaatin. Ò sa mìn dede ò bə sò. Mò emò a yò a man mìn'n, ò ti ke afəlie m'ò ban fanlan mò Nyanmian kulo ò. ¹⁹ Yí ti, Zozi Kilisi dunman nun, Nyanmian mò mun sò yí, mò ò'a nyan yí nwòn kpili'n, ò 'man emò asa kan ninng'e'n koolaatin mò emò a hian yí nwòn'n. ²⁰ Anunminnyanmòn hán Nyanmian m'ò ti yé S'i'n cian daa. Amun.

Ngale

²¹ Ye 'bisa Nyanmian anwontie mma'n-mò koolaala ahun wə Kilisi Zozi dunman nun. Anianman'n-mò mò mìn non be ye wə ewa'n, bé koolaala bé nwan be 'bisa emò ahun. ²² Asənun mma'n-mò, eše bəbò bé mò be wə belemgbin *Sezaa awulo nun anun'n, bé koolaala bé nwan be 'bisa emò ahun. ²³ Yé Mìn Zozi Kilisi nwùn emò koolaala anwon anwunnvoe.

PŌLU KALATA'N M'Ō HĒLELI NWANLIN KOL3SU ASŌNIN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŌ nun'n

Anun, Kol3su ti Azi mân nun anun elo kulo kon. Ene be fele Azi mân so'n Tuluki. Asŏnun'n m'Ō wŌ ebele'n, Pŏlu amanngŏn kon, be fele y' Epafalas, y'ŏ bŏli ō. Pŏlu muonun a ngo elo lē. Nan Epafalas wal' bŏli y' amannue ke ato ngehelefe mmie-mŏ le tan asŏnun mma'n-mŏ anyunsŏ. Pŏlu kŏ hēle kalata ehi kŏ wowula asŏnun mma'n-mŏ anwŏnsele ke be li ngehele kpa nun asŏ nān be yāci ato ngehele'n be tŏ. Mŏ Pŏlu 'kele kalata ehi'n, anun ō la fiadi. Ō soman ke Pŏlu heleli kalata ehi non Efezi asŏnun mma'n-mŏ non Filemon die'n-mŏ kwalaa nun kon.

Pŏlu 'bŏ y' kalata ehi ehele nun abu'n, ō yŏli asŏnun ō lali Nyanmian as' wŌ Kol3su asŏnun mma'n-mŏ dunman nun (1.1-14). Ehi anzin, Pŏlu le kac' bē y' ngehele'n mŏ nun y'ŏ hanlin Zozi Kilisi anwŏn ejŏle ō non like mŏ Zozi yŏli manlin bē'n (1.15-2.3). Zozi ti Nyanmian Awa, y' y'ŏ bŏli ninngē kwalaaatin ō. Y' ewue'n m'ŏ wuli kulowa nun asŏ'n y'ŏ man ye non Nyanmian yē afian a se ō. Kalata nun ati 2.4-25, Pŏlu le kele ke Ejŏlekpa nun anwŏn ngehele die'n, ō non mŏ ato ngehelefe'n-mŏ kekele y' bē afian elo'n ti man kon. Ō sanlin ke Zufu'n-mŏ non Geleki'n-mŏ ngehele'n m'ŏ tŏ de nyanmiansŏ mmŏfue'n-mŏ'n, ō non mmian nun ekpe, ō non Zufu'n-mŏ feti'n-mŏ, ō non mala mmie-mŏ, ō non cilie-mŏ, ato ngehelefe' so'n-mŏ a han y' kwalaa a bŏ nun yē be le kekele ō. Kalata nun ati 3.1-4.6, Pŏlu le kac' asŏnun mma'n-mŏ ke be si be nanndi wŌ kon eyŏle'n mŏ be non yē Mun Zozi Kilisi b'a yŏ'n. Kalata nun agualē nun (4.7-18), Pŏlu a fa ahun ebisa non y' ti anwŏn ngalē ō'a wula nun.

Ahun ebisa

¹ Mŏn Pŏlu mŏ Nyanmian a hulo ke n gāci Kilisi Zozi bŏfue'n, mun non anianman Timote yē ye le kele kalata ehi ō. ² Ye le kele kalata ehi ye nwan emŏ mŏ be wŌ Kol3su kulo nun asŏ ebele'n. Anianman-mŏ, emŏ mŏ be non Kilisi a yŏ kon, mŏ ō'a man emŏ anwŏn a ti, mŏ be nanndi y' atun nun asŏ'n, ye 'bisa emŏ ahun. Nyanmian m'ŏ ti yē S'u'n, ō nwŏn emŏ anwŏnnonwŏnve, ese ō mán emŏ alba cíci bē nwŏn.

Asina non asŏnun eyŏle

³ Mele biala mŏ ye 'sele ye man emŏ'n, ye da Nyanmian m'ŏ ti yē Mun Zozi Kilisi As' nun as' wŌ emŏ dunman nun. ⁴ Ye da Nyanmian as', ō sanlin ke y'a ti ke emŏ de Zozi Kilisi be di, ese menian'n-mŏ kwalaa mŏ be ti yē Mun Nyanmian Kpili menian'n, emŏ kulo bē. ⁵ Dedi'n non ehulo'n mŏ emŏ le y'i'n, ō fi anyindasŏe like'n mŏ Nyanmian a fa a sie emŏ wŌ nyanmiansŏ elo'n. Anyindasŏe like so'n, be lili mua be hanlin y' nwŏn ejŏle be heleli emŏ mele mŏ be 'kan Ejŏlekpa'n m'ŏ ti ananhŏle ejŏle'n be kele emŏ'n. ⁶ Ejŏlekpa'n le tele ō fa mân'n lika kwalaaatin, ese ō le man menian'n-mŏ abalabŏ'n kaci ke emŏ die nun a kac'i'n. Afi cian mŏ be bŏli Ejŏlekpa so'n be heleli emŏ nun ala yē emŏ nwunlin ke kanngŏ Nyanmian s' anwunnonve sakpa ō. ⁷ Ejŏlekpa so'n, yē manngŏn kpa Epafalas m'ŏ non ye di junman kon'n, y'ŏ bŏli heleli emŏ ō. Ō di yē ja nun ō di Kilisi junman'n kanlanman kpa wŌ emŏ afian elo. ⁸ Ehulo'n mŏ Nyanmian Wawe nun a fa a wula emŏ anun, mŏ emŏ fa kulo bē nwŏn, ō'a han y' nwŏn ejŏle ō'a hele yē.

⁹ Ehika ati, ō fi cian mŏ ye tili emŏ angan'n, cian daa ye yŏ asŏnun ye man emŏ. Ye le sele Nyanmian ke ō mán y' Wawe'n hēle emŏ ngelē kpa ō mán emŏ nyán ajŏnlun be nwŏn like m'ŏ kulo ke emŏ yŏ'n kpa bŏkŏŏ. ¹⁰ Ebele nun anun yē emŏ 'ba hŏala be yŏ like mŏ yē Mun kulo'n, nán emŏ enanndie nun a sŏ y' nyun atin biala as'. Emŏ 'ba bŏ bala mgbakpa ngacile'n kwalaaatin, ese emŏ 'ba nwun Nyanmian be kŏ bē nyunnun. ¹¹ Ye le sele Nyanmian ke ō fá y' anunminnyanmŏn tunmin'n ō wŏwula emŏ anwŏnsele, ō mán emŏ bŏ mŏndŏnlun be tila bē ahŏnlun wŏ yale elie ngacile biala anun. ¹² Emŏ lí fe be lá Nyanmian m'ŏ ti S'ie nun as'. Ō sanlin ke y' anunminnyanmŏn mân nun anun ninngē'n mŏ ō'a sesie ō'a man bē mŏ be ti y' die'n, ō'a man emŏ a nyan ninngē so'n bie. ¹³ Ō'a le yē fi awosin tunmin nun anun, ō'a fa yē ō'a sie y' ehulo Baa'n belemgbin mân nun anun. ¹⁴ Baa so'n, ō'a tua yē ti kale ō a le yē fi ete nun anun ō'a man y'a nyan ete face.

Kilisi ti kpili tala ninngē'n kwalaaatin

¹⁵ Nyanmian mŏ be nwwun man y'i'n, y' nwoninnin y'ŏ le Kilisi. Ō sanlin ke Kilisi anun yē ye nwwun ke Nyanmian kpun ti y' nun ō. Anun Kilisi wŌ ebele asannan nán b'a bŏ ninngē'n kwalaaatin. Ō ti ninngē'n kwalaaatin mŏ Nyanmian a bŏ nun asŏ kpain. ¹⁶ Ō sanlin ke Nyanmian nanndi Kilisi sŏ yē ō bŏli ninngē kwalaa ō. Anwunnon elo die o, as' ewa die o, mŏ bē nyun nwun y' o, mŏ bē nyun nwwun man y' o, wawe'n-mŏ mŏ be di kpain nun o, bē mŏ be le tunmin nun o, bē mŏ be sie mân nun o, Nyanmian nanndi Kilisi sŏ yē ō bŏli ninngē'n kwalaaatin ō. Y' kwalaa

tɪ Kilisi die. ¹⁷ Asannan nán mân nun a bɔ yí bɔ'n, anun Kilisi wɔ ebele dada anɔnnum. Yí dunman nun yê eyuadi'n jin yí ja nun ɔ. ¹⁸ Asɔnɔn'n m'ɔ tɪ ke sɔanlan baka'n, yí tɪ'n y'ɔ le Kilisi. Bé mɔ be fi ewue mma'n-mɔ afian be 'ba tɪnge be nyan ngɔan'n, Kilisi y'ɔ li bé tɪ ɔ. ¹⁹ Afi Nyanmian a yí yí nwɔn kpa bɔkɔɔ wɔ yí Wa nun anun. ²⁰ Nyanmian nanndɪ yí Wa nun asɔ ɔ non eyuadi'n b'a sesie bé afian. Nyanmian a man yí Wa nun a wu kolɔwa nun asɔ yí moja nun a gua asɪ, ɔ'a man ɔ non anwunno elɔ non asɪ ewa nɪnge'n kwalaa b'a sesie bé afian.

²¹ Ɛmɔ kɔsɔ, daba anun Ɛmɔ kɔ Nyanmian Ɛmɔ non yí nni man. Ɔ sanlɪn ke Ɛmɔ ajɔnlɪn'n tɪ ete, Ɛse Ɛmɔ nyɔ man nyɔlɪe kpa. ²² Nan sian die, yí Wa nun anwɔnnaan nun ewue'n m'ɔ wuli nun ati, Nyanmian a sesie yí non Ɛmɔ afian. Ɔ man Ɛmɔ kwalaa be fite yí nyunnun anwɔntɪe nun, Ɛmɔ anwɔn saun, be nnyan man Ɛmɔ anwɔn ejɔle ete fíí be ngan man. ²³ Nan kɔsɔ, ɔ se ke Ɛmɔ tɪla bé dedi nun anun kpolo be sɔ ndian kpa wɔ yé Mɪn nun. Nán be yaci bé nwɔn nun maan anyɪndasɔe like'n mɔ Ɛmɔ a tɪ yí nwɔn ejɔle wɔ Ejɔlekpa nun anun'n tɔ fɔn Ɛmɔ. Afi Ejɔlekpa sɔ'n mɔ Ɛmɔ a tɪ'n, mɔ mín Pɔlɔ m'an kaci sɔ akɔa'n, b'a bɔ b'a hele mân nun anun menian'n-mɔ kwalaa tɪn.

Pɔlɔ efe'n

²⁴ Sian'n, se mun fe wɔ Ɛmɔ dunman nun an, mun di yí nwɔn fe. Ɔ sanlɪn ke Asɔnɔn'n m'ɔ tɪ Kilisi anwɔnnaan'n dunman nun, efe mɔ mun fe wɔ mín kpolo nun'n, mun 'gua yí bɔ ke Kilisi muonun felɪ dede ɔ gualɪ yí bɔ'n. ²⁵ Kilisi Asɔnɔn sɔ'n dunman nun yê Nyanmian a yí mín ke m mɔka Ɛmɔ ɔ. Nyanmian a yí mín ke n gán yí Nɔan Ejɔle'n kwalaa n géle menian'n-mɔ. ²⁶ Afi ejɔle sɔ'n, daba anun ɔ tɪ nɔvialɪe nun ejɔle man menian'n-mɔ. Nan ene die, Nyanmian a bɔ yí tetɛle nun ɔ'a man bé mɔ be tɪ yí die'n. ²⁷ Bé yê Nyanmian hulɔlɪ ke ɔ yɪ nɔvialɪe nun like'n man be nwun yí ɔ. Nɔvialɪe nun like sɔ'n tɪ anyanbenwɔn like, ɔ tɪ enyɪnmian like man menian'n-mɔ kwalaa tɪn mɔ be tɪ man Zufɔ'n. Nɔvialɪe nun like sɔ'n y'ɔ le Kilisi m'ɔ wɔ Ɛmɔ nun'n. Ehi y'ɔ man Ɛmɔ le anyɪndasɔe ke Ɛmɔ 'nyan yí anunminnyanmɔn'n bie ɔ. ²⁸ Eɪuka ati yê ye bɔ Kilisi anwɔn ejɔle'n yê kele menian'n-mɔ kwalaa ɔ. Ye kannzɔ bé, Ɛse ye kekele bé nɪnge be nɪnge sɔ'n-mɔ kwalaa ngele sɔ, nán biala m'ɔ ɔ'a fa yí nwɔn ɔ'a man Kilisi nun a tɪnge fɔɔn wɔ Nyanmian anyunnun. ²⁹ Yí sɔ ati, anwɔnsele kpilɪ'n mɔ Kilisi a fa a wula mín nun'n, mun bɔ mɔndɪnlɪn mun fa mun di junman sɔ'n.

2

¹ Ehi, mɪn kulo ke Ɛmɔ nwun nun ke mɔndɪnlɪn kpilɪ'n mɔ mun bɔ'n, mun fe mun man Ɛmɔ non Laodise kulo nun asɔ asɔnɔn mma'n ɔ non bé kwalaa mɔ be nzɪ man mín'n. ² Mun di junman sɔ'n mun man Ɛmɔ alɔa cɪcɪ bé nwɔn, bé nɔan se bé nwɔn be kulo bé nwɔn, Ɛse ngele'n fɔtɔ bé kpa bɔkɔɔ maan be sɪ Kilisi m'ɔ tɪ Nyanmian nɔvialɪe nun like'n. ³ Afi Kilisi anun yê Nyanmian man sɔanlan kwalaa ke ɔ nwun yí Nyanmian muonun kpa bɔkɔɔ, Ɛse ɔ kwalaa ɔ nwun ngele maan ɔ bɔ sɔ ɔ. ⁴ Mun kan yí sɔa mun man Ɛmɔ tɪ, nán Ɛmɔ a mman man sɔanlan fíí a ngolo man yí nɔan nun ɔ'a nnaka man Ɛmɔ. ⁵ Se n wɔ mɔa bɔbɔ a, mín tɪ wɔ Ɛmɔ asɔ, Ɛse mun di Ɛmɔ anwɔn fe. Ɔ sanlɪn ke Ɛmɔ anɔan se bé nwɔn yê dedi'n mɔ Ɛmɔ le yí wɔ Kilisi anun'n, Ɛmɔ le nun kpolo.

Zozi Kilisi tɪ yê like kwalaa tɪn

⁶ Kemɔ Ɛmɔ a le Kilisi Zozi ke bé Mun'n, Ɛmɔ mán be enanndɪe'n non yí die'n yɔ kon. ⁷ Ɔ fi ejɔle'n mɔ be hanlɪn be helelɪ Ɛmɔ'n, Ɛmɔ fá bé susuguasɔ'n kwalaa be gúa Kilisi sɔ be sɔ ndian wɔ yí nun, nán be lá yí asɪ kpa.

⁸ Ɛmɔ nían bé nwɔn kpa, nán sɔanlan fíí a ngekele man Ɛmɔ amanmuo m'ɔ fi kulo menian ngele'n ɔ'a nnaka man Ɛmɔ. Ngehele sɔ'n-mɔ, kulo menian'n-mɔ ɔ non Abɔnsanmɔn non yí sasɔ'n-mɔ yê be kekele ɔ, nan nán Kilisi y'ɔ kekele ɔ. ⁹ Afi Kilisi sɔanlan baka'n muonun anun yê be nwun Nyanmian kpa bɔkɔɔ ɔ. ¹⁰ Ɔ man se Ɛmɔ le Kilisi m'ɔ di tunmin kwalaa asɔ kpain nun an, anun Ɛmɔ le like biala kwalaa tɪn.

¹¹ Kon eyɔle'n mɔ Ɛmɔ non Kilisi b'a yɔ'n, yí nzɔle'n m'ɔ kele ke Ɛmɔ non yí tɪ kon'n, y'ɔ le Ɛmɔ mmian nun ekpe'n. Mmian nun ekpe sɔ'n y'ɔ le nyɔlɪe ete ete'n-mɔ mɔ ɔ'a yí yê nun ɔ'a fite'n. Kilisi y'ɔ di junman sɔ nun ɔ, nán ɔ fi man kulo sɔanlan. ¹² Afi mele mɔ be sɔnɔnlɪn Ɛmɔ'n, ɔ tɪ ke Ɛmɔ non Kilisi b'a wu. Yê kemɔ Ɛmɔ de di ke Nyanmian le tunmin ɔ'a man Kilisi fi ewue nun ɔ'a tɪnge'n, ɔ tɪ ke Ɛmɔ non Kilisi be fi ewue nun b'a tɪnge. ¹³ Ɛmɔ mɔ daba anun b'a wu wɔ bé ete'n-mɔ anun'n, afi anun Ɛmɔ tɪ man Nyanmian menian'n, sian die, Nyanmian a nwun yê nwɔn anwunnoe, ɔ'a man Ɛmɔ non Kilisi b'a nyan ngɔan. Ɔ'a fa yê ete'n-mɔ kwalaa ɔ'a hye yê. ¹⁴ Yê nyɔlɪe ete ete'n-mɔ tɪ ke kale. Yí nwɔn kalata mɔ be helelɪ'n kele ke y'a tun mala. Yí tɪ, kale sɔ'n dunman nun, ɔ se ke be kun yê. Ehi, yê m'ɔ se ke be kun yê'n, Kilisi a kaci yê ɔ'a man b'a hun yí kolɔwa nun asɔ yê kale'n dunman nun. ¹⁵ Kilisi a wu kolɔwa nun asɔ. Ebele yê Nyanmian sunlɪn ɔ lili mmɔnsanmɔn'n-mɔ asɔ kunnunmun ɔ leli bé tunmin'n kwalaa ɔ. Ɔ tɪ ke sahnlan mɔ ɔ'a li kunnunmun elɔe nun ɔ le fa yí nganga'n-mɔ kele bagua nun ɔ.

¹⁶ Ehiika ati, m'ò t'ò de alie, non nzan, non cilie'n-mò, ò non Zufu'n-mò feti elie ke sala m'ò kò fi fofòle nun anwon feti'n anaan enwonmian ele cian m'ò ti cunnjn man Zufu'n-mò'n, se be bua emò nde, ò sanlin ke emò nni man sò a, nán be di yí nwòn yale. ¹⁷ Ehi kwalaa ti ke like kpa'n m'ò le ba'n wawe. Like kpa sò'n y'ò le Kilisi muonun. ¹⁸ Yí ti, bé mò be kulo bé nwòn asi be béle be yò asonin be sò nyanmiansò mmòfò'e'n-mò, mò ese ninngge mò be kò nwun yí wawe nun nun anwon cian bé kpa'n, se be kan be kele emò ke emò a minlin, ò sanlin ke emò nyo man ninngge sò'n-mò bie a, nán be di yí nwòn yale. Be tu bé nwòn mgban, bé muonun bé ajonlin nun asò yé be di ò. ¹⁹ Be nva man bé nwòn be mmò man Kilisi m'ò li yé ti'n. Afi Asonin'n ti ke anwonnaan, yí ti'n y'ò le Kilisi. Yí lili y'ò man anwonnaan'n like di, ò man ò ti akpòle ò nyin ke Nyanmian le kpònde yí nun ò.

Emò non Kilisi b'a wu

²⁰ Emò non Kilisi b'a wu, be non mmòsanmò'n-mò mò be sie mán nun afian a ti. Nan ò yò se mò afi emò bò bé abalabò'n ke emò ti ete mán'n di'e'n? Ò yò se mò mán'n mala'n non yí ngehele'n-mò asò yé emò di'n? ²¹ Mán'n nwan: “N'è fa ehi!”, “N'è di ehi!”, “N'è kan ehi!”. ²² Alie mò be di be je be gua'n, yí nwòn mala non ngehele mò mán'n kele nun anun. ²³ E nwun kulo menian'n-mò mala sò'n-mò a, e 'ba se ke ngele ejòle m'ò fi Nyanmian elò ò. Afi ke be kulo ke be sò Nyanmian'n yé be yò ò. Be yò bé nwòn ke be ti menian mò be béle bé nwòn asi be kele bé nwonnaan'n yale kpa. Nan ehi kwalaa ti mgban. Ò sanlin ke ò man ye nni man yé abalabò ete nun asò kunnunmun.

3

Emò non Kilisi be fi ewue nun b'a tinnge

¹ Emò non Kilisi be fi ewue nun b'a tinnge. Yí ti, emò kpònde nyanmiansò elò ninngge'n-mò. Yí bu y'ò le ke emò bò bala m'ò sò Nyanmian anyin. Afi nyanmiansò elò yé Kilisi wò ò, ò ti Nyanmian fama sò. ² Yí ti, emò mán nyanmiansò elò ninngge'n-mò anwon ejòle hían emò ò tála asi ewa di'e'n-mò. ³ Ò sanlin ke emò a wu yé emò ngwan'n fia Kilisi m'ò non Nyanmian be ti munmuan kò non anun. ⁴ Nan mele mò Kilisi m'ò man emò ngwan'n 'ba yí yí nwòn kele menian'n-mò'n, ò non emò yé ò 'ba fite wò yí anunminnyanmò non anun ò.

Nyòle daba'n non nyòle fofòle'n

⁵ Ehiika ati, emò yáci ase nun asò ewa ninngge ete'n kwalaa be gúa. Ninngge sò'n-mò y'ò le satilifòe ò non ajonlin ete ete'n-mò, ò non anwonnaan'n nyòle m'ò kulo m'ò wò emò asitanlan nun anun'n, ò non anyinbò, ò non acebe. Acebe eyòle'n kòsò ti amòan esò'n bie. ⁶ Nyòle ete sò'n-mò ati y'ò man Nyanmian sikpe'n ci bé mò be mman man yí anyunzò nun ò. ⁷ Emò kòsò, daba mò emò nzi man Nyanmian'n, ke anun emò asitanlan'n ti yí nun anun.

⁸ Nan sian di'e, emò yáci ehi kwalaa be gúa: eya efe, ahonlin kpili, ati anun ete ninngge, ò non menian anwon ejòle ete ehan. Yé nán be man ejòle ete fí fi bé nuan fite. ⁹ Nán be di ato be kele bé nwòn fí kón. Ò sanlin ke nyòle ete ete m'ò wò emò asitanlan nun anun daba'n, emò a yáci a gua. ¹⁰ Emò a nyan asitanlan fofòle. Emò le kaci ke Nyanmian muonun m'ò bali emò'n be si yí kpa bókò be kò bé nyunnun. ¹¹ Yí ti, se emò a kaci menian n'òfòle a, anun ò le man ke bia ti Zufu, anaan bia ti man Zufu, b'a kpe bia mmian nun, anaan be kpeli man bia mmian nun. Ò le man ke bia anyin a ti, anaan bia anyin tili man. Ò le man ke bia ti kanga, anaan bia ti man kanga. Nan m'ò cian'n y'ò le Kilisi. Kilisi wò bé kwalaa mò be de yí be di nun asitanlan nun anun.

¹² Ehi, Nyanmian a hulo emò, ò'a kpa emò maan b'a kaci yí anwontie menian. Yí sò ati, emò nwún ehonlin-mò anwon anwunnvò, be yò ahunnnye, be bébele bé nwòn asi, be tó bé ahonlin asi bete, ese be si abòtala. ¹³ Emò tíla bé ahonlin be yáci bé nwòn sa be hie bé nwòn. Se ò di ke soanlan bie fe yí manngon anwon eya a, ò fá hyé yí. Afi kemò Kilisi a yáci emò anwon sa ò'a hye emò'n, emò kòsò yáci bé manngon'n-mò anwon sa be hyé bé. ¹⁴ Like kwalaa mò emò 'yò'n, emò yí yí ehulo nun, emò mán bé nuan sé bé nwòn kpa bókò. ¹⁵ Kilisi mán emò alva cíci bé nwòn. Afi albacicie sò nun ati yé Nyanmian a fele emò ò'a man be non Kilisi a yò munmuan kò non. Yí ti, emò nwún ye be lá yí asi. ¹⁶ Emò mán Kilisi Anwan Ejòle'n wòwòle emò kpa, ò há emò asitanlan nun anun. Ngele'n kwalaa mò Nyanmian a fa a man emò'n, emò fá be héhele yí ninngge'n, ese be fá be tú bé nwòn fò. Ye'n mò Nyanmian a yò emò'n, emò nwún yí be yí bé kunnun bókò be tó Izalaye ejue'n-mò, ò non mò Wawe Nwanzan-nwanzan'n kò hele emò'n be yí Nyanmian aye. ¹⁷ Emò like eyòle nun o, emò ejòle nun o, yí kwalaa mò emò le yò'n, be yò wò yé Min Zodi dunman nun, nán ò nanndi yí sò, emò a la Nyanmian m'ò ti Sie nun asi.

Asonun mma'n-mò abalabò'n

¹⁸ Ehi, emò mmalasua'n-mò, emò bébele bé nwòn asi be mán bé hun-mò. Yé Min anyunnun, m'ò se ke emò yò nun anun. ¹⁹ Emò mmelenzua'n-mò, emò kòsò hulo bé yí-mò, nán be momunlan bé nyunnun be kele bé. ²⁰ Emò mmatonman'n-mò, emò mán bé si non bé nin-mò anyunzò wò

like biala anun. Afi yí sɔ yé yé Mun kulo ɔ. ²¹ Ɛmɔ mɔ be ti sie non nian'n, nán be kan bé mma'n-mɔ ɛya maan bé nwon bubu bé. ²² Ɛmɔ mɔ be ti nganga'n kusu, ɛmɔ mán bé min-mɔ mɔ be wɔ asie nin asu ewa nin anyunnɔ wɔ like biala anun. Ɛmɔ amin'n-mɔ anyunnun, nán be yɔ bé nwon ke menian mɔ be le di junman be kponnde ɛfa, kusu be kaci bé nzin an, anun ɛmɔ a bubu bé sa ɔ non be ja b'a tanlan su. Nan kemɔ ɛmɔ man yé Min anyunnɔ 'n, ɛmɔ yí bé kunnun be lí bé junman'n. ²³ Junman biala mɔ ɛmɔ 'di'n, ɛmɔ yí bé kunnun be lí yí kanlanman kpa. Ɛmɔ lí yí ke be le di be man yé Min, nan nán kulo menian'n-mɔ yé ɛmɔ le di man bé ɔ. ²⁴ Afi Munlian kpa'n mɔ ɛmɔ le su yí'n y'ɔ le Kilisi. Yí ti, ɛmɔ káci ke ajá'n mɔ Nyanmian a fa a bɔ ɛmɔ anohoba'n, Kilisi yé ɔ 'man ɛmɔ asa 'kan yí ɔ. ²⁵ Nan sɔanlan m'ɔ yɔ nyɔle ete'n, ɔ 'nyan yí ete nin anwon ahatua. Ɔ sanlan ke Nyanmian die, ɔ nman man menian'n-mɔ anyunnun ɔ mmu man bé bi.

4

¹ Ɛmɔ kusu mɔ ɛmɔ ti munlian'n, ɛmɔ non bé ngwa'n-mɔ sín atin m'ɔ ti fɔ́n, ɔ ti sese nin asu. Eɛ, nán man ɛmɔ lɔba fi ke ɛmɔ kusu le Munlian kon. Munlian sɔ'n wɔ nyanmiansɔ ɛɔ.

Afɔtu non ngale

² Ɛmɔ bɔ mɔndinlun be tánlan mmɔtɔe eyɔle nin anun, be mán bé nyin kpála, eɛ be lá Nyanmian asi. ³ Mele mɔ ɛmɔ 'sele Nyanmian'n, ɛmɔ séle bie be mán yé kusu maan Nyanmian kpé atin kpa ɔ mán ye hán yí Nwan Ejɔle'n, ye bɔ Kilisi nvialie nun ejɔle'n mɔ sian die Nyanmian a yi a hele'n. Afi nvialie nun ejɔle sɔ'n dunman nun yé n na fiadi temon mɔ ye wɔ nun nin ɔ. ⁴ Ehika ati, ɛmɔ séle Nyanmian. Ɔ mán n gán nvialie nun ejɔle sɔ'n ke ɔ fata ke min kan yí'n, nán menian'n-mɔ a ti yí bɔ kpa bɔkɔɔ. ⁵ Ɛmɔ non bé mɔ be nzi man Kilisi'n ti a, ɛmɔ nánndi ngele sɔ. Temon'n mɔ ye wɔ nun'n, ɛmɔ hán Kilisi anwon ejɔle'n be héle bé. ⁶ Ɛmɔ mán bé nwan ejɔle'n yɔ fe, eɛ be hán ejɔle m'ɔ kɔ atin su. Yí die, se sɔanlan bie bisa ɛmɔ kosuan an, anin ɛmɔ nyan bie be bua yí kanlanman.

⁷ Tisiki ti yé nianman kpa, ɔ su Kilisi ananhɔle nun, ɔ buka mín ye di yé Min junman'n. Ɔ 'ba bɔ kwalaa kwalaa'n ɔ kele ɛmɔ, nán ɛmɔ a nwun ejɔle'n mɔ ɔ'a tɔ mín'n. ⁸ Ehika ati, min sɔan anianman sɔ nun ɛmɔ anwon ɛɔ, maan ɔ kan ewa ejɔle ɔ kele ɛmɔ, nán ɛmɔ ahonlan a tɔ bé kunnun b'a nyan anwonsele. ⁹ Mun sɔan yí non Onezimɔn ɛmɔ anwon ɛɔ. Ɔ ti yé nianman kpa, ɔ su yé Min ananhɔle nun. Ɔ non Tisiki, be 'ba bɔ ewa kwalaa kwalaa'n be kele ɛmɔ.

¹⁰ Alisitakí mɔ min non yí la fiadi sɔa nin anun ewa'n, yí nwan ɔ 'yɔ ɛmɔ like. Maaki m'ɔ ti Baanabasí anianman'n, yí kusu yí nwan ɔ 'yɔ bé like. Maaki sɔ'n, m'an han yí nwon ejɔle m'an hele ɛmɔ daba. Yí ti, se ɔ ba ɛmɔ anwon ɛɔ a, ɛmɔ sɔ yí nun kanlanman. ¹¹ Zozi mɔ be fele yí Zusutusú'n, yí kusu yí nwan ɔ 'yɔ bé like. Bé menian nsan sɔ'n, bé ala yé be ti Zufu mɔ b'a le Kilisi b'a li be non mín ye di Nyanmian Belemgbin Mán nin anwon junman ɔ. B'a man mín lɔa a cici mín nwon kpa. ¹² Epafalasí m'ɔ fi Kolɔsú'n, yí kusu yí nwan ɔ 'yɔ ɛmɔ like. Ɔ ti Kilisi akɔa. Ɔ yɔ mmɔtɔe m'ɔ sɔ ebɔe ɔ man ɛmɔ cian daa. Ɔ sele Nyanmian ke ɛmɔ tíla bé dedi nin anun kpɔlɔ, ɔ mán ɛmɔ ati tɔn wɔ Wawe nun, eɛ ɔ mán ɛmɔ húala be yɔ like biala m'ɔ kulo'n kpa bɔkɔɔ. ¹³ Min kwalaa min di Epafalasí anwon adanzie ke, ɔ bɔ ɛmɔ anwon mɔndinlun kpa. Ɔ bɔ Laodise ɔ non Hielapolisi asonun mma'n-mɔ kusu anwon mɔndinlun kpa. ¹⁴ Yé manngɔn Luku m'ɔ di dɔkɔte junman'n, ɔ non Demasí, bé nwan be 'yɔ ɛmɔ like. ¹⁵ Ɛmɔ yɔ Laodise ɛɔ anianman'n-mɔ like. Ɛmɔ yɔ Nunfa non asonun mma'n-mɔ mɔ be yia yí awulo ebele'n like. ¹⁶ Se ɛmɔ kɔnnga kalata ehí yue a, be mán ɔ tɔ Laodise ɛɔ anianman'n-mɔ maan bé kusu be kɔnnga yí asonun sua nun anun. Ɛmɔ kusu kɔnnga kalata'n m'ɔ fi Laodise ɛɔ mɔ ɛmɔ asa kɔ han yí'n. ¹⁷ Ɛmɔ hán héle Alisipɔ ke junman'n mɔ yé Min a fa a wula yí sa nun ke ɔ lí'n, ɔ bɔ mɔndinlun ɔ lí yí kpa bɔkɔɔ.

¹⁸ Ejɔle kpɔle ehí-mɔ ti mín muonun mín Pɔlɔ mín sa ati kalata. Mun kele ɛmɔ min bisa bé ahun. Nán be man bé lɔa fi ke n de la fiadi sua nin anun. Nyanmian nyila'n hán ɛmɔ!

PŌLU KALATA'N M'Ō LILU MŌA HELELI NWANLIN TESALONINKI ASŌNIN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŌ nun'n

Anun, Tesaloninki ti Masedwanun mân nun anun elɔ kulo kpili'n kɔn. Silivn mɔ be fele yí biékun Silasi'n, non Timote yê be bukali Pɔlv maan ɔ bɔli elɔ asɔnun nun ɔ. Nan kemɔ Zufɔ'n-mɔ totua yí atin'n, Pɔlv a nje man Tesaloninki ebele (Junman 17). Ɔ kpatili ɔ fi Masedwanun mân nun anun ɔ hali Akayi man nun anun. Nan m'ɔ fi Masedwanun mân nun anun hɔli'n, ɔ soanlun Timote Tesaloninki elɔ ke ɔ hɔ nían asɔnun mma'n-mɔ abɔsɔ se be yacili man bé dedi'n be tɔli man wɔ ahɔlɔwɔ'a'n mɔ be le kele bé nun anwɔn an. Mɔ Timote hali walí m'ɔ bali amannɛ fe heleli Pɔlv'n, yí lɔa cɔcɔl nán ɔ'a hele kalata ehí ɔ'a nwan bé. Kalata nun anun, ɔ'a nwun Nyanman anwɔn ye, ese ɔ'a wowula bé anwɔnsele ke be tila bé dedi nun anun be hɔ bé nyunnun.

Kalata nun ati 1-3, Pɔlv le kacɔ ke ɔ kpɔnlun lili junman'n bé afian elɔ'n. Yê ɔ di fe ke sunnzun mɔ be le nwun yale, be le bé dedi nun anun kpɔlo. Ɔ kulo ke ɔ nwun bé nwɔn biékun. Kalata nun ati 4.1-12, Pɔlv le kacɔ bé ngehele'n m'ɔ heleli bé wɔ enanndɛ kpa nun anwɔn'n cɔnjɔn, be síe bé nwɔn ye wɔ ajɔwamannun ngacile kwalaa anwɔn. Kalata nun ati (4.13-5.11), Pɔlv le kan yé Mɔn Zozi Kilisi ewale'n mɔ ɔ 'sa ba nun ejɔle. Kalata nun agualɛ nun, Pɔlv le tu bé fɔɔ ese ɔ le yeyila bé.

Ahun ebisa

¹ Mɔn Pɔlv, mɔn non Silivn non Timote yê ye le kele kalata ehí ye nwan emɔ Tesaloninki asɔnun mma'n-mɔ ɔ. Emɔ mɔ be non yé Sɔ Nyanman non yé Mɔn Zozi Kilisi a yɔ kɔn'n, ye 'bisa emɔ ahun.

Nyanman nwún emɔ anwɔn anwunnvoe, ese ɔ cɔcɔ emɔ alɔa.

Asma

² Ye da Nyanman asi cian daa wɔ emɔ dunman nun, ese ye sele Nyanman Kpili cian daa ye man emɔ. ³ Ye Nyanman m'ɔ ti yé Sɔ nun anyunnun, temɔn biala yé ti kacɔ emɔ nyɔle'n m'ɔ kele ke emɔ le dedi, emɔ kulo bé nwɔn, ese yé Mɔn Zozi Kilisi ewale cian nun anwɔn anyɔndasɔe mɔ emɔ le yí'n, ɔ ti man nzemunde. ⁴ Anianman-mɔ, ye sɔ ke Nyanman a hulo emɔ, ɔ'a nian menian'n-mɔ anun ɔ'a kpa emɔ maan b'a yɔ yí dɛ. ⁵ Ɔ sanlun ke nán yé nwan mgban nun ala yê ye falí ye bali Ejɔlekpa'n ye heleli emɔ ɔ. Nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n jinlanlun yé nzin maan ye bali yí tunnin sɔ kusɔ ye heleli emɔ. Ɔ manlun emɔ nwunlin yí fɔɔn kusɔ kpa ke Ejɔlekpa sɔ'n ti ananhɔle. Ke ɔ kɔ yɔ nán emɔ a kpasɔ'n, emɔ nwunlin ke ye kpɔnlun ye non emɔ tanlanlun'n. ⁶ Emɔ a nian yé non yé Mɔn asitanlan sɔ nun asɔ. Ehika ati yê be heleli emɔ ahɔlɔwɔa kpa temɔn mɔ emɔ leli Nyanman Anwan Ejɔle'n be lili nun ɔ. Nan kusɔ Wawe Nwanzan-nwanzan nun a man emɔ le fe elie. ⁷ Ɔ man Masedwanun non Akayi mân nun anun, se be 'kan bé kwalaa mɔ b'a le Zozi Kilisi b'a li nun ejɔle a, be bɔ emɔ dunman. ⁸ Ɔ sanlun ke Nyanman Anwan Ejɔle'n teteli emɔ Masedwanun mân nun anun ɔ non Akayi mân nun anun. Ɔ'a nga man ebele ala, nan mân'n lika kwalaaatin, be bɔ dedi'n mɔ emɔ le yí wɔ Nyanman anun nun anwɔn ejɔle. Yí ti, yé muonun ye ngan man emɔ dedi nun anwɔn ejɔle kɔn. ⁹ Ke emɔ kpɔnlun sɔli yé nun mele mɔ ye hali emɔ elɔ, ɔ non ke emɔ kpɔnlun yɔli be yacili amwan'n-mɔ be gualí be falí bé nwɔn be manlun Tiasifɔe Nyanman'n m'ɔ ti ananhɔle'n nán b'a sɔ yí'n, menian'n-mɔ kwalaa kan yí nwɔn ejɔle. ¹⁰ Ese be kan ke emɔ le nwɔnndɛ ke Nyanman Awa Zozi m'ɔ man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge'n, ɔ fi nyanmansɔ ɔ bála. Afi, yí dein yê ɔ de yé ti nán Nyanman sɔkpe'n m'ɔ le ba nun a ngun man yé ɔ.

2

Pɔlv non yí manngɔn'n-mɔ junman'n

¹ Anianman-mɔ, emɔ muonun sɔ ke, emɔ anwɔn elɔ ewale mɔ ye walí'n, ɔ'a nyɔ man mgban. Afi, yé Mɔn junman'n mɔ ye walí lili yí emɔ afian elɔ nun a su mma kpa. ² Emɔ sɔ ke be heleli yé ahɔlɔwɔa Filipɔ kulo nun asɔ elɔ kwalaaaka nán y'a ju Tesaloninki. Mɔ ye juli emɔ anwɔn elɔ'n, menian'n-mɔ jɔjɔli yé sele kpa, nan kusɔ Nyanman Kpili manlun yé anwɔnsele maan ye bali Ejɔlekpa'n ye heleli emɔ. ³ Ɔ man Ejɔlekpa sɔ'n mɔ ye bɔ ye kele menian'n-mɔ'n, ɔ ti man ato ejɔle, ye mmɔ ye mgbɔnndɛ man esika, ese ye mmɔ ye nnaka soanlan fíí. ⁴ Nan ye kan ejɔle'n ke Nyanman Kpili muonun kulo ke ye kan yí'n. Ɔ sanlun ke ɔ'a nwun yé ti anun, ɔ'a bu yé ɔ'a fa yí Ejɔlekpa'n ɔ'a wula yé sa nun. Yí sɔ ati, ye ngan man mɔ ye kan an, menian'n-mɔ akunnun jɔ yí nwɔn'n, nan mɔ Nyanman Kpili akunnun jɔ yí nwɔn'n yé ye kan ɔ. ⁵ Emɔ muonun sɔ ke

ye lakali man emɔ lé, ese ye nyun bɔlɔli man emɔ anwɔndɛ'n-mɔ lé. Nyanmian muonun di yí nwon adanzɛ. ⁶ Cian bie lé, y'a mgbunnde man ke emɔ anaan ehunlun-mɔ fɔa yé. ⁷ Kemɔ ye ti Kilisi mmɔfɔe'n, ye kɔala ye kele emɔ yé tunmin'n mɔ ye le yí'n, nan yé die, y'a nyɔ man yí sɔ. Mɔ anun ye wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, ye bebeleli yé nwon asɔ ye manlun emɔ. Ye yɔli ke eta m'ɔ le nwan yí mma ɔ. ⁸ Ehulo kpili'n mɔ ye kulo emɔ nun ati, nán Ejɔlekpa nun angunmun ala yé ahan ye 'bɔ ye kele emɔ ɔ, nan ese ahan ye 'fa yé muonun yé nguan'n ye man emɔ. ⁹ ɔ sanlun ke emɔ anwɔn hianlun yé sonman. ⁹ Anianman-mɔ, emɔ sɔ yí fɔ́n ke mele mɔ anun ye le bɔ Nyanmian Ejɔlekpa'n ye kele emɔ'n, ye lili junman sele kpa kɔngɔe non eyua, ye nwonlun yale non efe, ye nyanlun esika ye sieli yé nwon. ɔ man emɔ anun bie fíí a mma man yé nwon kale. ¹⁰ Emɔ non Nyanmian di yé nwon adanzɛ ke ye bɔli abalabɔ mɔ yí nwon ti, m'ɔ ti fɔ́n, mɔ be nnyan man yí nwon ejɔle ete fíí be ngan man wɔ emɔ mɔ be de Zozi be di nun afian. ¹¹ Emɔ sɔ ke ye non emɔ anun kɔn biala tanlanlun ke sɛ non yí mma. ¹² Ye wowulali emɔ anwɔnsele, ye cɛci emɔ alba ese ye tuli emɔ fɔɔ ke emɔ bɔ bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmian Kpili anyin. Afi, yí muonun yé ɔ'a fele emɔ ke emɔ bála be káci yí anunminnyanmɔn belemgbin mán nun anun menian ɔ.

¹³ Ehika ati, ye da Nyanmian asɔ cian biala. ɔ sanlun ke mele mɔ ye hanlun Nyanmian Anwan Ejɔle'n ye heleli emɔ'n, emɔ a nne man ejɔle sɔ'n b'a ndɔ man nun ke kulo swanlan ejɔle, nan emɔ sɔli nun ke ɔ ti Nyanmian Anwan Ejɔle sakpa. ɔ man emɔ mɔ be de be di'n, Ejɔlekpa sɔ'n le di junman sele wɔ emɔ asitanlan nun anun. ¹⁴ Anianman-mɔ, Nyanmian menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mán nun anun elɔ mɔ be non Zozi Kilisi a yɔ kɔn'n, emɔ a kaci ke bé ala. Yale mɔ Zufu'n-mɔ heleli bé'n, yí kɔnngba nun ala yé menian mɔ be non emɔ ti nun a hele emɔ nun ɔ. ¹⁵ Zufu sɔ'n-mɔ mɔ be hunlun yé Mɔn Zozi non Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ'n, bé yé be heleli yé yale nun ɔ. Be nzo man Nyanmian anyin, ese be kpɔ menian'n-mɔ kɔalaatin! ¹⁶ Be kulo ke be tan yé nyunsɔ, yí die anun ye ngan man ejɔle'n ye ngele man bé mɔ be ti man Zufu'n nán b'a nyan bé ti. Bé nyɔle sɔ'n, ɔ man bé ete nun a sɔn. B'a yɔ dede b'a man Nyanmian sikpe nun a hyi bé.

Pɔlv alba le do Tesaloninki asɔnun mma'n-mɔ

¹⁷ Yé die, anianman-mɔ, ke ye titli yé nwon kaan'n, ye nwonlun man emɔ anwɔn, nan kusɔ yé ti wɔ emɔ sɔ dahuu. Yé lɔa le do emɔ kpa, ye kulo ke ye nwon emɔ anwɔn. ¹⁸ Ehika ati, yé nwan ahan ye 'ba emɔ anwɔn elɔ. Nan mún bɔbɔ mún Pɔlv, m mɔbɔali mún nwon kɔn, yí nzin biékun, mún nwan mún 'ba, nan *Satan a man y'a nnyan man atun. ¹⁹ Mele mɔ yé Mɔn Zozi 'ba a, mɔ ye 'ba fite yí nyunnun'n, nzu like die anwɔn yé ɔ 'nian fɔa yé ɔ? Yé fe elie like'n y'ɔ le benin? Nzuke yé ɔ kele ke ye lili kunnunmun mɔ ye kɔala ke ye fa ye tu yé nonan nun ɔ? ²⁰ Yé anunminnyanmɔn ɔ non yé fe elie'n kɔalaa y'ɔ le emɔ.

3

¹ Ehika ati, kemɔ y'a tanlan dede ye ndi man emɔ angan fíí'n, sian y'a ngɔala man nwonnde kún. ɔ man y'a fa ajunlun ke Timote hó nían emɔ abɔsɔ, nán yé ngonmun ye ka Atenun ewa. ² Yé nianman Timote non yé y'ɔ di Nyanmian junman nun ɔ. Yé non yí y'ɔ bɔ Zozi anwɔn Ejɔlekpa'n ye kele menian'n-mɔ ɔ. Ye le swan yí emɔ anwɔn elɔ ke ɔ wówula emɔ anwɔnsele, ɔ cɛci emɔ alba, ese ɔ bɔka emɔ maan bé dedi'n jílan yí ja nun kpa. ³ Yí die, anun emɔ anun bie fíí anwɔn a mmubu man yí wɔ yale'n mɔ ye le nwon yí kikaala nun anun. Afi emɔ muonun sɔ ke yale sɔ'n mɔ ye le nwon yí'n wɔ ninngɛ'n-mɔ mɔ Nyanmian sesieli manlun yé nun anun bie. ⁴ Afi mele mɔ anun ye te wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, ye lili mɔa ye hanlun ye heleli emɔ ke be le ba hele yé yale. Mele sɔ'n yé ɔ'a ju nun ɔ, emɔ muonun sɔ. ⁵ Ehika ati, kemɔ m'an tanlan dede mɔ mún ndi man emɔ angan fíí'n, mún tanlan an, ɔ ndanlan man. ɔ man m'an swan Timote emɔ anwɔn elɔ, ke ɔ hó nían se emɔ te le dedi wɔ Zozi nun an. N nili yale ke bɛci Abɔnsanmɔn a a sɔ emɔ a nian, ɔ'a kaci emɔ ajunlun, ɔ'a man yé junman nun a yɔ mgban.

Timote amannɛ'n

⁶ Nan kikaala die, Timote fi emɔ anwɔn elɔ ɔ'a a. ɔ'a bɔ emɔ anwɔn amannɛ fe ɔ'a hele yé. Yí nwan emɔ le dedi, emɔ le ehulo, ese yí nwan emɔ ati wɔ yé sɔ dahuu, emɔ alba le do yé sele kpa, emɔ kulo ke be nwon yé nwon ke yé kusɔ ye kulo ke ye nwon emɔ anwɔn'n. ⁷ Ehika ati, anianman-mɔ, yale non efe'n mɔ ye ti nun'n, emɔ a man yé lɔa a cɛci. ɔ sanlun ke emɔ dedi nun a wówula yé anwɔnsele. ⁸ ɔ man kikaala die, yé nwon a sannɔi yé, afi emɔ jin bé ja nun be non yé Mɔn te nanndi. ⁹ Ye le emɔ anwɔn fe elie kpili wɔ Nyanmian anyunnun, ɔ man ye nwon man like fíí bɔbɔ mɔ ye 'fa ye 'da Nyanmian Kpili asɔ ɔ. ¹⁰ Kɔngɔe non eyua, ye sele yí kpa ke ɔ mán ye nyán atun ye nwún emɔ anwɔn biékun, nán ye héhele emɔ ninngɛ mɔ ɔ'a ha wɔ emɔ dedi nun anwɔn'n ye sɔ sɔ.

¹¹ Yé Sɔ Nyanmian Kpili muonun, ɔ non yé Mɔn Zozi Kilisi, be sésie yé atun kanlanman maan ye bála nwon emɔ anwɔn. ¹² Ehulo'n mɔ emɔ kulo bé nwon, mɔ emɔ fa kulo menian'n-mɔ kɔalaatin'n, yé Mɔn mán ɔ hó yí nyunnun kpa ke ehulo'n mɔ ye fa ye kulo emɔ'n. ¹³ Yé Mɔn wówula emɔ anwɔnsele ɔ mán emɔ ahunlun'n-mɔ anun tí, nán b'a nnyan emɔ anwɔn ejɔle ete

fítí b'a ngan man wò Nyanmian m'ò tì Sié nún anyunnun, mele mọ yé Mún Zozi nún yí anwòntie nma'n-mọ kwalaa 'ba a'n.

4

Abalabọ m'ò sọ Nyanmian anyin'n

¹ Ehi, anianman-mọ, abalabọ mọ emọ bọ a, ọ sọ Nyanmian anyin'n, ye heleli emọ. Ye de ye di ke emọ bọ abalabọ sọ'n. Nan, sian dié, ye le bọtu ye sele emọ ke yé Mún Zozi dunman nun, emọ bọ bala sọ'n kpa be hó bé nyunnun be mán ọ tála daba'n. ² Afi emọ si, amanmuo'n mọ yé Mún Zozi heleli yé ke ye bú'n, y'a han yí nwon ejole y'a hele emọ.

³ Nyólie mọ Nyanmian kulo'n y'ò le ehu: ọ kulo ke emọ yọ menian nwanzzan-nwanzzan, ese emọ nian bé nwon ye kpa wọ satilifoe nyólie'n-mọ anwón. ⁴ Emọ anun kón biala nwún yí yí já, ọ nwon yí be tánlan anwòntie nun, ọ nwon anyunnọ nun, ⁵ nán emọ a nnyan man ajonlún basa basa ke bé mọ be nzí man Nyanmian'n le yí'n. ⁶ Astanlan sọ nun anun, sọanlan fítí n'ò bu yí manngón anyunnun ọ seci yí ajaa, anaan ọ di yí dufule. Ye hanlun ye heleli emọ, ese ye kannzọli emọ kpa ke menian mọ be yọ ete sọ'n, Nyanmian Kpili 'ba tua bé yí nwon kale. ⁷ Afi, Nyanmian a nvele man yé ke ye yó satilifoe nyólie, nan ọ'a fele yé ke ye bọ abalabọ m'ò sọ yí nyun ye mán yé nwon tí. ⁸ Ehika ati, sọanlan mọ ọ'a nni man ngehele sọ nun asọ'n, nán kulo sọanlan yé ọ'a mmu man yí like ọ, nan Nyanmian Kpili'n mọ ọ'a fa yí Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n ọ'a man emọ'n yé ọ'a yí ọ'a tọ ọ.

⁹ M'ò tọ de ehulo'n mọ emọ kulo anianman'n-mọ mọ be le dedi'n, ọ njian man ke ye kele emọ yí nwon kalata biekun ọ. Ọ sanlín ke Nyanmian muonun a hele emọ ke emọ kpín be húlo bé nwon'n. ¹⁰ Sakpa, emọ kulo anianman'n-mọ kwalaa mọ be wọ Masedbanun mán nun anun'n. Nan kọsọ, anianman-mọ, ye 'sele emọ ke emọ nyán ehulo kpili m'ò tala ehi asọ. ¹¹ Emọ mían bé bu kpa be tánlan wọ anzonunjo nun, emọ nían emọ muonun anwón ejole be lí, ese emọ lí junman be kpónnde mọ emọ a mian yí nwon'n, ke ye seli emọ ke emọ yó'n. ¹² Se emọ yọ yí sọ a, menian'n-mọ mọ be nzí man Nyanmian'n, bé nyun 'ba sọ emọ, ese emọ ngọ mian man like fítí anwón.

Yé Mún yí ewale'n

¹³ Anianman-mọ, ye kulo ke emọ nwon bé mọ b'a wu nun anwón ejole'n fón, nán emọ anwón a mmubu man bé ke bé mọ be nzí man Nyanmian nun anwón bubu bé'n, ọ sanlín ke be le man anyindasọe ke yé. ¹⁴ Yé dié, ye de ye di ke Zozi a wu, ese ọ fi ewue nun ọ'a tinnge. Yí tí, ye de ye di biekun ke Zozi dunman nun, Nyanmian Kpili 'ba man bé mọ be de yí be di mọ b'a wu'n ngwan maan be fi ewue nun be tinnge. ¹⁵ Ehi anwón, emọ tie yé Mún ngehele ejole kón mọ ye le kan ye kele emọ'n. Ejole sọ'n y'ò le ke mele mọ yé Mún 'ba a'n, yé mọ yé nyun te wọ sọ'n, ye ngọ lí man mọa bé mọ b'a le Zozi b'a lí mọ b'a wu nun anyunnun. ¹⁶ Ọ sanlín ke be 'ba man atún, nyanmiansọ mmọfọe mgbain'n-mọ anun kón 'ba tian nun, be 'ba hu Nyanmian kónò'ti, anun yé Mún muonun fi anwunno elọ ọ le ju ba. Bé mọ b'a le Kilisi b'a lí mọ b'a wu'n, be fi ewue nun be 'di mọa be tinnge. ¹⁷ Yí nzin, yé mọ yé nyun te wọ sọ temon sọ nun anun'n, yé non bé mọ be fi ewue nun b'a tinnge'n, be 'ba fọla yé kwalaa bóle nun anun anwunno elọ, ye 'kọ a kpa yé Mún atún. Ọ fi ebele, yé non yé Mún ye 'tanlan dahuu. ¹⁸ Ehika ati, emọ fá ejole sọ'n-mọ be wówula bé nwon anwónsele.

5

¹ M'ò tọ de cian anaan mele mọ ninnge sọ'n-mọ 'te'n, anianman-mọ, ọ njian man ke ye kele emọ yí nwon kalata. ² Afi, emọ muonun si yí fón ke yé Mún yí ewale cian'n 'ba lí yé nvu nun ke awofọe m'ò le wua kóngọe ọ. ³ Mele mọ eyuadi nun anun menian'n-mọ alba 'ba fi bé nwon, mọ be 'ba han ke: "Ye le anzonunjo, ese ye nzusu man ejole fítí", temon sọ'n yé nvu nun mgbán, munzzue'n 'ba tọ bé ke nwónnzefọe mọ yí kọ kọ han yí. Ọ man bé nun bie fítí ngọ nnyan man atún nán ọ'a nwanndi. ⁴ Nan emọ dié, anianman-mọ, emọ tì man awosin nun, nán cian sọ nun a lí emọ nvu nun ke awofọe m'ò le wua ọ. ⁵ Afi, emọ kwalaa tí kanlannúe'n non alhian nun anun menian. Nán alisan non awosin nun menian y'ò le yé. ⁶ Ehika ati, nán be man yé dafi ke menian ehunlun-mọ, nan be mán ye sísa, ese ye yó yé ninnge'n-mọ kwalaa kpe kpe kpe. ⁷ Afi kóngọe yé be da be dafi ọ, ese kóngọe yé menian'n-mọ non nzan dede be bu ọ. ⁸ Nan yé dié, alhian nun anun menian y'ò le yé. Ehika ati, be mán ye yó yé ninnge'n-mọ kwalaa kpe kpe kpe. Ke sọanlan m'ò le kọ elọe'n wula bulale taladié'n ọ sísa yí hue'n, yé kọsọ ye nyán dedi ọ non ehulo. Ke sọanlan mọ le kọ elọe'n sọ bulale kele'n ọ sísa yí tí'n, yé kọsọ ye nyán anyindasọe ke Zozi a le yé tí. ⁹ Ọ sanlín ke Nyanmian a nvele man yé yí nwon ke ye wú síkpe ewue, nan ọ nanndi yé Mún Zozi Kilisi asọ, ọ'a fele yé yí nwon ke y'a a nyan ngwan. ¹⁰ Afi, yé tí yé Zozi wuli ọ. Ọ man se yé nyun wọ sọ, anaan se ye wu a, ye 'nyan ngwan ye non yí tanlan dahuu mele mọ ọ 'ba sa ba'n. ¹¹ Ehika ati, emọ cíci bé nwon alba, ese emọ wówula bé nwon anwónsele ke emọ a bọ yí bu be le yó'n.

Afotu

¹² Anianman-mo, ye le sele emo ke emo man be nyin so menian mo be di ye Min junman wo emo afian elo, mo ye Min dunman nun, be li emo ati, ese be kannzo emo'n. ¹³ Be junman'n mo be di nun ati, emo fua be kpa, ese be hulo be kpa. Emo afian elo, emo tanlan wo anzounjo nun.

¹⁴ Anianman-mo, ye 'sele emo ke, emo kannzo efanfoe'n-mo. Be mo be nwon a bubu be'n-mo, emo wowula be anwonsel, emo buka be mo be le man anwonsel'n, be si abotale wo menian'n-mo kwalaa anwon. ¹⁵ Emo nlan be nwon kpa, nan swanlan fi a nva man ete a ndua man ete'n kale. Mele biala anun, emo afian, o non menian nga'n-mo kwalaa afian, emo bo abalabo kpa.

¹⁶ Emo li ndutue cian daa. ¹⁷ Emo yo asonun temon biala. ¹⁸ Emo la Nyanmian asi like biala anun. Emo mo be non Kilisi Zozi a yo kon'n, like mo Nyanmian le kpunde ye emo elo nun anun. ¹⁹ Emo nan be tan Wawe Nwanzan-nwanzan nun anyinso, nan o fi emo anun o'a ndu man. ²⁰ Ejole mo Nyanmian Wawe'n ko fa ko wula swanlan anwan mo ko han'n, nan man emo bu ye ejole mgban-mgban. ²¹ Nan kosu, emo nlan ye kwalaa anun, be fa mo ti kpa'n be sie. ²² Like biala mo man be to ete nun'n, nan be yo. ²³ Nyanmian Kpili mo ti alvacicie baka'n, o fa emo yo ye die kpa bokoo. O nlan emo swanlan baka nun aso, emo ajonun nun aso, o non emo ekala nun aso. No man efian fi kan emo dede o ju ye Min Zozi Kilisi ewale cian. ²⁴ Nyanmian Kpili mo o'a fele emo ye nwon'n ti ananholefoe, o 'yo ye so man emo.

²⁵ Anianman-mo, emo sele Nyanmian be man ye kosu. ²⁶ Ye 'yo anianman'n-mo mo be wo elo'n kwalaa like, emo to be nun be man ye. ²⁷ Min 'sele emo kpa wo ye Min dunman nun ke emo kinnaga kalata ehi be hele anianman'n-mo kwalaaatin.

²⁸ Ye Min Zozi Kilisi nwun emo anwon anwunnvoe.

**PŌLŌ KALATA'N
M'Ō TIAN YI NNYUAN
M'Ō HELELI NWANLIN
TESALONINKI
ASŌNIN MMA'N-MŌ'N**

M'Ō wŏ nun'n

Kalata ehi anun, ō non nunhan kŏn'n mŏ Pŏlŏ heleli nwanlin Tesaloninki asŏnun, mma'n-mŏ anun, ō le da Nyanmian asi. Ō sanlin ke Tesaloninki asŏnun mma'n-mŏ le bŏ mŏndunlin bŏ dedi nin anun be kŏ bŏ nyunnun, ese be kulo bŏ nwon sunnzun mŏ be le kele bŏ ahulŏwa ō. Pŏlŏ a hele kalata ehi ō'a wowula bŏ anwŏnsele, ese ō'a tunnge bŏ wŏ ejŏle mŏ anun ō jiji bŏ asŏnun nin anwŏn.

Kalata nin ati 1, Pŏlŏ le wowula bŏ anwŏnsele wŏ yale'n mŏ be le nwun yŏ nin anun. Ō le kacŏ bŏ ke yŏ Mŏn Zozi fi nyanmiansŏ, ō 'ba sa ba ō yŏ bŏ wŏ yale'n mŏ be le nwun yŏ nin anun nŏn ō tua bŏ mŏ be le man be nwun yale'n kale. Kalata nin ati 2.1-12, Pŏlŏ le kan yŏ Mŏn ewale nin ejŏle biegun. Menian mmie-mŏ a seci asŏnun mma'n-mŏ ati anun. Be le kele ke yŏ Mŏn a a dada angŏnmun. Pŏlŏ le kele nun ke asannan nŏn Zozi a sa a a'n, be 'ba nwun yŏ ke soanlan ati anun eke kŏn 'ba fite. Ō le Abŏnsanmŏn tunmin'n, ō 'ba jasŏ Nyanmian akŏmŏn anun. Nan yŏ Mŏn Zozi 'ba man soanlan sŏn' wu. Kalata nin ati 2.13-3.15, Pŏlŏ le kan kele asŏnun mma'n-mŏ ke be tila bŏ dedi nin anun kpolo, ese be bŏ mŏndunlin wŏ mmŏtŏe ejŏle nin anun. Mŏ ō 'kŏ kalata nin agualie'n, Pŏlŏ a kuku bŏ asŏnun nin anun ejŏle kŏn asŏ. Ejŏle sŏn' y'ŏ le ke ō'a ti ke Tesaloninki ebele asŏnun mma'n' mmie-mŏ ngulo man ke be di junman. Pŏlŏ nwan be kŏnnzŏ bŏ. Ō sanlin ke bŏ abalabŏ non ngehele'n m'ŏ heheleli bŏ'n ngŏ man sŏ (3.6-15). Kalata nin agualie nun, Pŏlŏ le yeyila bŏ.

Ahŏ ebisa

¹ Mŏn Pŏlŏ, mŏn non Silivin non Timote yŏ ye le kele kalata ehi ye nwan emŏ Tesaloninki asŏnun mma'n-mŏ ō. Emŏ mŏ be non yŏ Sŏ Nyanmian non yŏ Mŏn Zozi Kilisi a yo kŏn'n, ye 'bisa emŏ ahun.

² Nyanmian m'ŏ ti yŏ Sŏ'n, ō non yŏ Mŏn Zozi Kilisi, be nwŏn emŏ anwŏn anwunnŏe, ese be cŏci emŏ alba.

Asina

³ Anianman-mŏ, ō fata ke tŏmŏn biala ye da Nyanmian asi wŏ emŏ dunman nun. Ō di ke ye yo yŏ sŏ, afi dedi'n mŏ emŏ le yŏ'n, ō non ehulo mŏ emŏ anun kŏn biala fa kulo bŏ bŏ nga'n-mŏ'n, ō kŏ yŏ nyunnun alhian biala. ⁴ Ehika ati, ye fa emŏ ye tu yŏ nwan nun wŏ Nyanmian asŏnun'n-mŏ anun. Afi sunnzun mŏ emŏ le nwun yale ngacile kwalaa, mŏ be le kele emŏ ahulŏwa ō, emŏ dedi'n jin yŏ ja nun. ⁵ Yal'e'n mŏ emŏ le nwun yŏ'n kele ke emŏ se fata Nyanmian Belemgbin Mŏn'n mŏ yŏ ti yŏ emŏ le nwun yale sŏ'n. Ō man se Nyanmian 'bua menian'n-mŏ nde a, yŏ fŏŏn sŏ ō. ⁶ Afi, Nyanmian anyunnun, e ti sese ke ō hŏle bŏ mŏ be le kele emŏ yal'e'n kŏsŏ yal'e ⁷ yŏ emŏ mŏ be le kele emŏ ahulŏwa'n, Nyanmian 'ba man emŏ non yŏ, ye 'nyan alaje. Alaje sŏ'n, ye 'ba nyan yŏ wŏ mŏle mŏ yŏ Mŏn Zozi fi nyanmiansŏ ō 'ba yŏ yŏ nwon kele'n. Ō non yŏ tunminfŏe mmŏfŏe'n-mŏ yŏ ō 'ba a ō. ⁸ Ō 'ba a sŏn m'ŏ le jue nin afian, ō 'tua bŏ mŏ be nzŏ man Nyanmian ō non bŏ mŏ b'a nne man yŏ Mŏn Zozi Ejŏlekpa'n b'a nni man'n kale. ⁹ Menian sŏ'n-mŏ, bŏ ahataw mŏ be 'nyan yŏ'n y'ŏ le munnzue m'ŏ le man ayuelie'n. Bŏ nyun ngŏ bŏ man yŏ Mŏn ō non yŏ anunminnyanmŏn tunmin'n lŏ. ¹⁰ Cian mŏ Zozi 'ba a'n, menian'n-mŏ mŏ b'a le yŏ b'a li mŏ be ti yŏ die'n 'ba wula yŏ anunminnyanmŏn, ese be 'fŏa yŏ. Emŏ 'ba tanlan menian sŏ'n-mŏ anun bie. Ō sanlin ke Nyanmian Ejŏlekpa nin anwŏn kpaye'n mŏ ye boh'n, emŏ a le a li.

¹¹ Ehika ati, cian daa ye sele Nyanmian ye man emŏ. Ye sele yŏ ke ō mŏn emŏ sŏ fata nguan'n mŏ yŏ ti yŏ ō'a fele emŏ yŏ nwon'n. Ō nanndŏ tunmin'n m'ŏ le yŏ nin asŏ, ye sele yŏ ke, nyŏlie kpa mŏ yŏ nwon ajunlin wŏ emŏ ati anun'n, ō mŏn emŏ yŏ nwon anwŏnsele maan emŏ hŏala yŏ yŏ. Ese nyŏlie kpa m'ŏ kŏ man emŏ kŏ bŏ yŏ bŏ, m'ŏ kele ke emŏ le dedi'n, ō mŏn emŏ yŏ dede be gŏa yŏ bŏ. ¹² Ebele nin anun, ō nanndŏ Nyanmian Kpili ō non yŏ Mŏn Zozi Kilisi anwunnŏe nin asŏ, emŏ 'ba wula yŏ Mŏn Zozi anunminnyanmŏn, yŏ kŏsŏ, ō 'ba wula emŏ bie.

2

Etefŏe Soanlan Kpili'n

¹ Anianman-mŏ, m'ŏ tŏ de yŏ Mŏn Zozi Kilisi ewale'n, ō non yŏ nwan ehuan mŏ ye 'kuan wŏ yŏ nwon ebele'n, ye 'sele emŏ ke ² se emŏ a ti ke yŏ Mŏn cian sŏ nun a ju dada angŏnmun an, nŏn be man bŏ ti anun seci bŏ nde-nde sŏa, ese nŏn be man bŏ lŏa bŏ bŏ nwon. E 'su yŏ akpolŏwa a,

swanlan bie a fa yé dunman a han ke Nyanmian a yi a hele yé maan y'a han ejòle sò'n, anaan y'a hele yí nwon kalata ke yé Mún ewale cian nun a ju dada angonmun. ³Nán be man swanlan fíí sún atún ngacile biala asó ò laka bé. Ò sanlín ke asannan nan yé Mún Zozi a a'n, menian'n-mò 'ba yaci Nyanmian be to, Etefòe Swanlan Kpili'n mò ò 'jasó Nyanmian akómún anún nán ò wu'n 'ba yi yi nwon kele. ⁴Etefòe Swanlan Kpili' sò'n, like biala mò menian'n-mò fa sò Nyanmian'n, ò ngo bu man yí like fíí. Nyanmian Kpili mò menian'n-mò sò yí'n, ò 'ba jasó yí kómún anún. Ese bóbó, ò 'ba hò dede ò kò wòlò Nyanmian Sua Nwanzan-nwanzan nun anún, ò 'tanlan así ò bu yí nwon ke yí bóbó muonun y'ò tí Nyanmian nun ò.

⁵Emò ngaci man ke mele mò anún n wò emò anwòn elò'n, n ganlín ejòle sò'n n geleh emò ò? ⁶Nan kikaala, like kun jji yí, yí ti yé ò man Etefòe Swanlan Kpili' sò'n yí man yí nwon dede ò 'ju temòn m'ò fata'n, emò sí like sò'n. ⁷Nvialie nun, Etefòe Swanlan Kpili' sò'n tunmin'n le di junman dada angonmun. Temòn mò ye wò nun'n, ò di ke swanlan'n m'ò man Etefòe sò'n fiteli man'n jasó ebele. ⁸Nan se ò jasó ebele yue a, bele mò anún Etefòe Swanlan Kpili'n le ba fite ò. Etefòe sò'n, temòn mò yé Mún Zozi 'ba a yí anunminnyanmòn ò non yí tunmin nun anún'n, ò 'ba bu yí fòò maan be kun yí, ese ò 'fa yí tunmin bò yí bósò bókòò. ⁹Mele mò Etefòe Swanlan Kpili'n 'ba yi yí nwon'n, *Satan 'ba fa yí tunmin'n wula yí nun. Swanlan sò'n 'ba fa tunmin kpili' sò'n yò ato nzòle ò non ato asinbenwòn ninngé. ¹⁰Ò 'ba fa ete eyòle tunmin'n m'ò le yí'n yò ninngé ngacile kòalaatin ò laka menian'n-mò ò man be minlín. Menian sò'n-mò 'ba minlín, ò sanlín ke b'a nne man ananhòle ejòle'n b'a nni man, ese b'a ngulo man ananhòle ejòle'n m'ò man be nyan bé ti'n. ¹¹Ehika ati, Nyanmian Kpili a yi nnaka tunmin'n ke ò lí junman bé nun maan be lé ato ejòle'n be lí. ¹²Yí ti, bé kòalaa mò b'a nne man ananhòle ejòle'n b'a nni man'n, nan ete nun anwon palasili yé be lílín, bé sò menian'n-mò, be 'bu bé fòò be kun bé.

Emò nánndi ngehele kpa nun asó

¹³Anianman-mò, emò mò yé Mún kulo bé'n, ò di ke temòn biala ye da Nyanmian así wò emò dunman nun. Ò sanlín ke Nyanmian a fele emò abóbó nun anún ke ò 'man emò nyan bé ti, ò nanndi Wawe Nwanzan-nwanzan nun asó, emò kaci yí menian be de ananhòle'n be di. ¹⁴Ò nanndi Ejòlekpa'n mò ye bòli ye heleh emò nun asó yé ò'a fele emò maan emò a nyan ngòon ò. Ò'a fele emò yí nwon ke emò bála a nyan yé Mún Zozi Kilisi anunminnyanmòn'n bie. ¹⁵Ehika ati, anianman-mò, ngehele'n mò ye hanlín yí yé nwan nun ye heleh emò anaan ye heleh yí kalata sò ye nwanlín emò'n, emò fá síe kpa be nánndi sò.

¹⁶Yé Mún Zozi Kilisi muonun non yé Sí Nyanmian Kpili mò b'a hulo yé, b'a nwun yé nwon anwunnvoe b'a wowula yé anwónsele m'ò le man ayuelie, ese b'a man y'a nyan anyúndasòe kpa'n. ¹⁷Be cici emò alba be mán emò anwónsele maan ninngé kòalaa mò emò 'yò anaan ejòle kòalaa mò emò 'kan'n, ò yó faun.

3

Emò séle Nyanmian be mán yé

¹Yí be-yue-asie, anianman-mò, emò séle Nyanmian be mán yé maan yé Mún Anwan Ejòle'n bó sánndi nde-nde, menian'n-mò lé lí, be wúla yí anunminnyanmòn ke be wulali yí wò emò afian elò'n. ²Ese emò séle Nyanmian be mán ò lé yé fi menian etefòe'n-mò non ati anún ete'n-mò asa nun. Ò sanlín ke nán menian'n-mò kòalaa yé be de Ejòlekpa'n be di ò. ³Nan kòsò yé Mún ti ananhòlefòe. Ò 'wowula emò anwónsele, ese ò 'sisa emò wò Abòsanmòn anwòn. ⁴Yé Mún dunman nun, ye de emò ye di. Ò man ye nwun yí fòón ke emò le yò, ese emò 'ba yò ninngé'n-mò mò y'a hele emò ke emò yó'n. ⁵Yé Mún bóka emò maan Nyanmian ehulo'n tánlan emò ahònlín'n-mò anún yé yale'n mò emò le nwun yí'n, ò mán emò sí abotale ke Kilisi sili abotale'n.

Junman elie'n yò ehian kpa

⁶Anianman-mò, ye le kele emò wò yé Mún Zozi Kilisi dunman nun ke nán man emò anianman'n-mò mò be le yò efoan'n, mò ese be nnanndi man ngehele'n mò ye falí ye manlín emò nun asó'n bie fíí tu nun. ⁷Like mò emò yò a, ò non yé die'n ti kòn'n, emò sí. Ò sanlín ke mele mò anún ye wò emò anwòn elò'n, y'a ngaci man efoanfòe. ⁸Y'a mman man swanlan fíí a ngua man yé nwan alie mgban. Nan efe non yale nun anún, ye líli junman sele kpa kóngòe non eyua, ò man emò anún bie fíí a mmo man yé nwon kale. ⁹Ye yòli yí sò, nán ke bie a, ye le man atún ke ye sò ninngé'n mò emò 'fa be bóka yé nun anún ò. Nan yé nwan ye 'yò yí sò maan emò nian sò be yò bie. ¹⁰Mele mò anún ye wò emò anwòn elò'n, ye hanlín ye heleh emò ke: "Swanlan m'ò ngulo man ke ò di junman'n, ò le man atún kòsò ke ò di like ò".

¹¹Ye le kan sò ye kele emò, afi y'a ti ke emò afian elò, mmie-mò a kaci efoanfòe, be nni man junman fíí, nan menian ejòle nun cenjin elie yé ò cian bé ò. ¹²Bé sò menian'n-mò, yé Mún Zozi Kilisi dunman nun, ye 'bòtò bé ye kan ye kele bé ke be lí junman wò anzònunjo nun alhian biala be nían bé nwon. ¹³M'ò to de emò'n, anianman-mò, nán man emò anwòn bubu bé wò ye eyòle nun anwòn.

¹⁴ Swanlan mɔ yí nyin a nzɔ man ngehele'n mɔ y'a hele wɔ kalata ehi anun'n, emɔ héle yí dunman be síe, εεε nán man emɔ non yí tu nun, be mán nyian hún yí. ¹⁵ Nan kɔsu, nán man emɔ bu yí ke kpɔvɛ, nan emɔ kánnzu yí. Ɔ sanlin ke ɔ ti emɔ anianman.

Nyila

¹⁶ Yé Mɔn muonun m'ɔ man alɔacɔcɔe'n, ɔ sín atɔn biala asɔ ɔ mán emɔ tánlan wɔ alɔacɔcɔe nun cɔn daa. Yé Mɔn non emɔ kwalaa tánlan.

¹⁷ Ahun'n mɔ mun bisa emɔ'n, mɔn muonun, mɔn Pɔlv, n ne mɔn sa yé m'an hele ɔ. Ke mɔn sannyn mɔn kalata'n-mɔ kwalaa nun anun, ke mɔn kpɔn mɔn kele yí nun anun. ¹⁸ Yé Mɔn Zozi Kilisi nwún emɔ kwalaa anwɔn anwunnvoe.

PŌLU KALATA'N M'Ō LILI MŌA HELELUNWANLIN TIMOTE'N

M'Ō wŏ nun'n

Timote fi Likawonin mân nun kulo'n mŏ be fele yí Lisitili nun asu (Junman 14.6). Ene be fele mân sŏ'n Tuluki mân. Timote asi'n tî *Geleki sŏanlan yê yí nin'n tî Zufu balasua. Pŏlu junman'n m'ŏ lili ō bŏli Zozi anwŏn Ejŏlekpa'n Lisitili kulo nun asu'n, Timote nun yí nin Eninsi nun yí nin anin diê Loyisi kŏ fa bé nwŏn kŏ man Zozi. Mŏ Pŏlu salí hŏli Lisitili elŏ'n, ō falí Timote bŏli yí nŏn maan ō bŏkahlí yí be lili yé Mun junman'n (Junman 16.1-3).

Kalata ehí anun, ye nwun yí ke Pŏlu fi Efezi kulo'n m'ŏ wŏ Azi mân nun asu, ō'a hŏ Masedŏanun mân nun. Mŏ ō 'kŏ'n, ō kŏ yaci Timote Efezi ebele ke ō tŏtua ato ngehelefe'n-mŏ atun (yí tî 1.3). Pŏlu heleli kalata sŏ'n, ō wowulalı Timote anwŏnsele ō nŏn afotu kpa m'ŏ tŏ de yí junman'n m'ŏ di yí asŏnun nun anun'n.

Kalata nun ati 1, 4 nŏn 6 nun anun, Pŏlu le kan bé mŏ be kekele ato ninnge be yaci ananhŏle nun anwŏn ejŏle. Ato ninnge sŏ'n-mŏ tŏ de Nyanmian mala'n ō nŏn Zozi anwŏn dedi'n. Kalata nun ati 2, Pŏlu le kan kekele asŏnun mma'n-mŏ ke be yŏ mmŏtŏe, ese ō le kekele bé bé asŏnun eyŏle nun anwŏn ninnge. Kalata nun ati 3, ō le kan atun'n m'ŏ se ke asŏnun mgbain'n-mŏ nanndi sŏ nun ejŏle. Kalata nun ati 4.7-6.21, Pŏlu be wowula Timote anwŏnsele ke ō lí junman'n ō héhele Nyanmian Anŏan Ejŏle'n. Ō le tu yí fŏa ke ō si yŏ nán ō'a nenian menian fâ fâ'n-mŏ mŏ be wŏ asŏnun nun anun nun asu ke Zozi Kilisi akŏa kpa'n yŏ yí'n. Kalata nun agualê nun, Pŏlu le wowula Timote anwŏnsele ke ō hŏn dedi nun ati kŏan kpa'n.

¹ Timote,

Mun Pŏlu mŏ n di Kilisi Zozi bŏfe'n, ō fi Nyanmian m'ŏ tî yé Ngŏandefŏe'n, ō nŏn Zozi Kilisi m'ŏ tî yé susuguasŏ'n dunman nun, mún yê mun kekele kalata ehí mun nwan wŏ ō. ² Wŏ dedi nun ati, mun bu wŏ ke mún kunnun baa kpa bŏkŏŏ. Mun 'bisa wŏ ahun mun yŏ wŏ ecian'n mŏ.

Nyanmian m'ŏ tî Sŏ'e'n, ō nŏn Zozi Kilisi m'ŏ tî yé Mun'n, be nwún wŏ nwŏn anwunnŏe, be yŏ wŏ ye, be cíci wŏ ba.

Ato ngehelefe'n-mŏ

³ Ejŏle'n mŏ mun 'kŏ Masedŏanun mân nun anun mŏ n ganlin n gelehí wŏ'n, mun kací wŏ biegun. N zelí wŏ ke ε tánlan Efezi kulo nun asu nán ε tŏtua ato ninnge'n mŏ menian'n mmie-mŏ le kekele wŏ asŏnun nun anun'n. ⁴ Kan kekele bé ke be yáci ehŏa m'ŏ man sŏanlan minlin yí dedi m'ŏ le yí wŏ Kilisi nun'n, nŏn bé nannan-mŏ dunman nun anwŏn akpulŏwa ndúnndun esue'n. Ō man ngondin ba, ō man sŏanlan nnyan man dedi'n mŏ Nyanmian nanndi sŏ ō de yí'n. ⁵ Mun tu wŏ fŏa sŏ'n, yí diê, anun asŏnun mma'n-mŏ nyan ehulo wŏ bé afian, ehulo m'ŏ fi ahŏnlun mŏ nun a tî, m'ŏ tî fufue, mŏ de Nyanmian di sakpa. ⁶ Menian'n mmie-mŏ fi abalabŏ atun kpa nun asu b'a jasŏ b'a fa bé nwŏn b'a wula ejŏle mgban-mgban'n-mŏ anun. ⁷ Be kulo ke be yŏ Nyanmian *mala'n ngehelefe'n, nan kusŏ ejŏle mŏ bé muonun be le kan'n, be ndí man yí bŏ, ese ninnge'n muonun mŏ be jin sŏ cunnjun be le kele'n, be ndí man yí bŏ.

⁸ Ye sî ke Nyanmian mala'n tî kpa, se sŏanlan di sŏ kpa a. ⁹ Afí ye sî ke menian mŏ be bŏ bala kpa'n, nán bé tî yê Nyanmian kpili kpeli mala'n tŏli ebele ō. Nan menian mŏ be bŏ bala ete'n, bé mŏ be jasŏ Nyanmian akŏmun anun'n, bé mŏ bé tî akunnun tî ete'n, ō nŏn etefŏe'n-mŏ, bé mŏ bé nyan nzo Nyanmian mŏ bé nyan ci ninnge mŏ be tî nwanngzan-nwanngzan'n, bé mŏ be kun bé sî nŏn bé nin-mŏ, bé mŏ be tî kodiawu be di awue, ¹⁰ bé mŏ be yŏ satilife ninnge'n, mmelenzua mŏ be nŏn bé manngŏn mmelenzua da anan mmalasua mŏ be nŏn bé manngŏn mmalasua da'n, bé mŏ be tŏnun menian maan be kaci nganga'n, bé mŏ be di ato, ō nŏn bé mŏ be kan ato ndá, ō nŏn bé mŏ be yŏ ete ngacile ngacile dŏn biegun m'ŏ nŏn ananhŏle ngehele kpa'n tî man kŏn'n. Bé tî yê Nyanmian kpeli mala'n tŏli ebele ō. ¹¹ Ananhŏle ngehele sŏ'n yŏ le m'ŏ wŏ Ejŏlekpa'n mŏ b'a fa b'a wula mín sa nun nun anun'n. Anunminnyanmŏn Ejŏlekpa sŏ'n fi Nyanmian m'ŏ tî nyila baka nun elŏ.

Pŏlv 'ba la Zozi Kilisi asi

¹² Yé Mun Zozi Kilisi mŏ ō'a wula mín anwŏnsele wŏ mín junman elie nun anun'n, mun 'da yí asi. Mun 'da yí asi ke ō'a bu mín sŏanlan ō'a fa yí junman'n ō'a wula mín sa nun. ¹³ Mín mŏ daba mun kan ejŏle ete mun tia yí, mŏ ese mun kekele yí menian'n-mŏ yale kpa'n, Zozi a nwun mín nwŏn anwunnŏe. Ō sanlin ke daba, anun mun nne man yí mun nni man, ese anun mun nzí man ke like ete yê anun mun yŏ ō. ¹⁴ Yé Mun a nwun mín nwŏn anwunnŏe kpili sŏnman. Ō'a man mun nŏn Zozi Kilisi y'a yŏ kŏn, mun de yí mun di, ese n ne yí nwŏn ehulo.

¹⁵ Ejòlè kòn m'ò tì ananhòlè ejòlè m'ò sè kè yè de yè di'n y'ò le kè Zozi Kilisi a a mân nún anún kè ò 'ba le etefvè'n-mò ati ngwan. Nan etefvè'n-mò anún kpain'n y'ò le mín Pòlv. ¹⁶ Nan Nyanmian a nwun mín nwòn anwunnvoe. Afi mín mò n di etefvè'n-mò kòalaa anún kpain'n dunman nún, bé mò be 'ba le Zozi Kilisi be di be nyan ngwan m'ò le man ayuelè'n, be 'ba nwun yí kè Zozi Kilisi si abotale kpa. ¹⁷ Belemgbin mò yí me'lè'n le man ayuelè, m'ò tì asì cian daa m'ò tì Nyanmian baa kòmgbà cein mò be nwwun man y'ín, asasvè nún anúnminnyanmòn hán yí dahuu! Amin!

Like mò Pòlv nwan Timote yó'n

¹⁸ Mín wa Timote, junman'n mò m'an hele wó kè ε lí'n y'ò le kè ε tótua ato ninngè'n mò menian'n mmie-mò le kekele yí èlv asónun nún anún'n. Junman sò'n tò de wó nwòn ejòlè'n mò Nyanmian mgbòmanfvè'n-mò lili mòv hanlín'n. Sè ε di ejòlè sò nún asv a, ε 'ba huala kwan kpa'n kòn, ¹⁹ ε tila dedi'n mò ε le yí nún anún, ε nyan ajónlín kpa mò ahunnun ndútè nnòn man yí nwòn'n. Nan menian'n mmie-mò a ndie man afotu sò'n, ò man b'a minlín bé dedi'n. ²⁰ Menian sò'n mmie-mò y'ò le Imene nún Alegizanndí. M'an yí bé m'an man Abònsanmòn maan be nwun yí kè Nyanmian anwòn ejòlè ete ehan'n tì man like kpa.

2

Be yó asónun be mán menian'n-mò kòalaa

¹ Ehi, like mò mún se'lè kè be lí mòv be yó'n y'ò le kè be bótv bé nwòn be héle Nyanmian, be yó asónun, be sé'lè Nyanmian be mán menian'n-mò kòalaatin, ese be lá Nyanmian asì. ² Emò sé'lè Nyanmian be mán mmelemgbin'n-mò, ò nòn bé kòalaa mò be le tunmín be sie mân'n. Yí die, anún ye tanlan wò anzónunjo nún, ye nyan yé nwòn ye sò Nyanmian, ye bò bala m'ò sò yí nyún. ³ Like m'ò tì kpa mò Nyanmian m'ò tì yé Nguandefvè'n kulo nún anún. ⁴ Afi ò kulo kè menian'n-mò kòalaatin nwun ananhòlè atún be nyan bé ti. ⁵ Ò sanlín kè Nyanmian tì baa kòmgbà cein. Svanlan kòsv mòv di kulo menian'n-mò nòn Nyanmian asafian'n tì baa kòmgbà cein. Svanlan sò'n y'ò le Kilisi Zozi m'ò kacili yí nwòn kulo svanlan'n. ⁶ Yí muonun, ò'a fa yí nwòn ò'a bò afòlè ò'a yí tée ò'a tua kulo menian'n-mò kòalaatin ete nún ati kalè. Mò temò'n juli'n, Kilisi yòlì yí sò maan be wunlín yí kè Nyanmian kulo kè kulo menian'n-mò kòalaatin nyan bé ti. ⁷ E'hika ati, ò'a yí mín kè n gán yí Nvàn Ejòlè'n, ese n gáci yí bòfvè m mán bé mò be tì man Zufu'n nyán dedi ese be nwún ananhòlè nún anwòn atún'n. Ananhòlè yé mún kan ò, mún nni man ato.

⁸ Yí tì, mún kulo kè lika kòalaatin, mmelenzua'n-mò sé'lè Nyanmian. Be 'se'lè a, be kúku bé sa'n-mò asv anwunno wò anwontie nún, be yí bé kunnun, nán be man akpolòwa esue ba bé afian.

⁹ Ese mún kulo kè mmalasua'n-mò kòsv wowula bé nwòn kè ò se fata'n. Nán be wowula bé nwòn be kele bé nwòn, nan be wòwula bé nwòn kè ò se fata'n. Nán be nwan bé tì'n-mò ngacile ngacile, nán be sísà njoba'a'n-mò be sesie bé nwòn, nán be kala etanlan mò yí gua yò s'ín be kele bé nwòn. ¹⁰ Nan be bò bala kpa m'ò sè kè mmalasua mò be le sò Nyanmian'n bò'n.

¹¹ Ò sè kè mmalasua'n-mò bébèlè bé nwòn asì, be tánlan koun, be tíe ninngè'n mò mmelenzua'n-mò le ke'lè'n. ¹² Mún ngulo man kè balasua kekele ninngè anaan ò fò belenzua sò. Nan mún kulo kè ò sie yí nwòn'n koun. ¹³ Ò sanlín kè Adamòn yé Nyanmian lili mòv ò bòlì yí asannan nán ò'a bò Èvò kòsv ò. ¹⁴ Nán Adamòn yé be lakalì yí ò. Nan balasua'n yé be lakalì yí mò yí nyún a nzo man Nyanmian ò. ¹⁵ Nan kòsv, yí biala, kemò balasua'n tì eta'n, sè ò bò mòndinlín ò tila yí dedi nún anún, ò kulo Nyanmian ò tanlan wò anwontie nún nán ò'a ngele man yí nwòn an, ò 'nyan yí tì.

3

Asónun nún asv mgbain'n-mò

¹ Ejòlè ehi mò mún kan'n tì ananhòlè: sè svanlan kòn kulo kè ò di asónun nún asv kpain an, anún like kpa yé ò'a kpòndè ò. ² Nan kòsv svanlan mò ò di asónun nún ati'n, ò di kè ò yó svanlan mò be nnyan man yí nwòn ejòlè ete fíí be ngan man. Ò ja balasua kòmgbà cein. Ò sì yí nwòn sísà. Ò 'yò like a, ò jónlín yí nwòn kpa. Ò bò abalabò m'ò fata, ò man menian'n-mò anyún sò yí. Sè svanlan ba tò yí a, ò sò yí nún kanlanman. Ò tì svanlan mò kòala like kele. ³ N'ò yò kòvònmúnzan, ese n'ò yò svanlan kpukpo-kpukpo. Ò tì svanlan mò yí ahònlín la asì m'ò mgbòndè man butule. N'ò yò svanlan mò yí nyún bulu esika. ⁴ Ò yó svanlan mò yí muonun ò kòala yí awulo nún asv nian, mò yí mma'n-mò anyún sò yí kpa. ⁵ Ò sanlín kè svanlan mò yí muonun ò ngòala man yí awulo nún asv nian'n, ò 'yò se nán ò'a huala ò'a nian Nyanmian Kpili asónun mma'n-mò asv? ⁶ Nán man ò yò svanlan mò bèle mò ò'a fa yí nwòn ò'a man Nyanmian. Afi ò kòala kè ò tu yí nwòn kè Abònsanmòn yòlì yí mò yí tì yé Nyanmian 'ba bua yí ndè'e'n. ⁷ Ò fata kè ò yò svanlan mò bé mò be nzì Nyanmian'n de yí di, nán b'a ngòlv man yí nwòn, nán Abònsanmòn kòsv asa a ngan man yí.

Asɔnɔn nun asɔ bɔkafɔe'n-mɔ

⁸ Asɔnɔn nun asɔ bɔkafɔe'n-mɔ kɔsɔ, ɔ fata ke be yɔ menian mɔ be felɔ bɛ, mɔ be di ananhɔle. Nán be yɔ kɔnɔnmunnzan, nán be yɔ menian mɔ bɛ nyɔn bɔlɔ esika. ⁹ ɔ fata ke be nyan ajɔnlɔn kpa nán b'a tila bɛ dedi'n m'ɔ tɔ nɔvialɛ nun like nun anun kpa. ¹⁰ Menian sɔ'n-mɔ, be sá bɛ nían kwalaa, nán se emɔ a ndi man bɛ nwɔn ejɔle ete fíí a, be le mɔ anun be le ba li junman sɔ nun ɔ.

¹¹ ɔ se ke bɛ yi-mɔ kɔsɔ yɔ mmalasua mɔ be felɔ bɛ. Nán be yɔ mmalasua mɔ be kan menian anwɔn ejɔle ete be secɔ bɛ dunman. Be lé bɛ nwɔn be lí. Be lí ananhɔle wɔ ninngɛ kwalaa anun.

¹² ɔ se ke asɔnɔn nun asɔ bɔkafɔe'n-mɔ já balasua kɔnmɔba cein, ese be hɔla be nían bɛ mma'n-mɔ nɔn bɛ awulo nun asɔ kpa. ¹³ Afɔ bɛ mɔ be di bɛ junman'n kpa'n, menian'n-mɔ anyɔn sɔ bɛ, ese bɛ dedi'n mɔ be le yi wɔ Zozi Kilisi anun'n, ɔ jinlan yi ja nun kpa.

Nyanmian nɔvialɛ nun like kpilɔ kpa'n

¹⁴ Timote, mɔn kele wɔ kalata ehi, n ne anyɔndasɔe ke ɔ ngɔ hye man fíí mɔn 'ba a wɔ nwɔn elɔ. ¹⁵ Nan kɔsɔ se mɔn ce nán m malɔ man an, kalata ehi 'ba hele wɔ bala m'ɔ se ke Nyanmian awulo amma'n-mɔ bɔ'n. Nyanmian awulo amma sɔ'n-mɔ y'ɔ le Tiasɔfɔe Nyanmian asɔnɔn mma'n-mɔ. Asɔnɔn mma sɔ'n-mɔ tɔ ke sua mpila, be suan ananhɔle'n. ¹⁶ Yɛ kwalaa ye nwun yi yuein, Nyanmian a yi nɔvialɛ nun like kpilɔ kpa ɔ'a hele yɛ. Like sɔ'n y'ɔ le Zozi.

ɔ'a kaci yi nwɔn kulo sɔanlan.

Nyanmian Wawe nun a hele ke

ɔ tɔ Nyanmian Awa seseɔfɔe.

Nyanmian mmɔfɔe'n-mɔ a nwun yi.

Yi nwɔn ejɔle'n, b'a bɔ

b'a hele mán nun anun menian'n-mɔ.

Mán nun anun menian'n-mɔ a le yi a li.

ɔ'a fɔ ɔ'a hɔ nyanmiansɔ

wɔ anunminnyanmɔn nun.

4*Ato ngeheleɔfɔe'n-mɔ*

¹ Nyanmian Wawe'n kan yi yuein ke me le kasion nun anun, menian mmie-mɔ mma nne man Kilisi be nni man kɔn. Nan be 'fa bɛ nwɔn be bɔ ato ngeheleɔfɔe'n-mɔ, ese be 'di wawe ete'n-mɔ ngehele die'n-mɔ asɔ. ² Be 'man apoo mma atofɔe'n-mɔ kolo bɛ nɔan nun be laka bɛ. Atɔfɔe sɔ'n-mɔ, be le man ajɔnlɔn kɔn. Bɛ ajɔnlɔn'n nyan man ejɔle ngele man bɛ kɔn. ³ Be 'kekele ke ajaa'n tɔ man like kpa, ese like mɔ be di'n, bie tɔ man kpa mɔ be di ɔ. Nan kɔsɔ Nyanmian bɔli ninngɛ sɔ'n-mɔ ke menian mɔ be de Kilisi be di mɔ b'a nwun ananhɔle'n, be yɔ asɔnɔn, be lá Nyanmian asɔ, nán be lí ninngɛ sɔ'n-mɔ. ⁴ Ninngɛ'n mɔ Nyanmian Kpili bɔh'n, yi kwalaa tɔ kpa, baa kɔn nɔn man nun m'ɔ tɔ man kpa ɔ. Yi tɔ ɔ se ke ye ba Nyanmian asɔ nán ye sɔ yi kwalaa anun. ⁵ ɔ sanlɔn ke Nyanmian Anɔan Ejɔle'n nɔn asɔnɔn eyɔle'n, ɔ man ninngɛ kwalaa anwɔn tɔ wɔ Nyanmian anyunnun.

Zozi Kilisi akɔa kpa'n

⁶ Se e kekele anianman'n-mɔ ninngɛ ehi-mɔ a, e 'ba kaci Zozi Kilisi akɔa kpa. Dedi nun anwɔn ngehele kpa'n mɔ e nanndi sɔ'n y'ɔ tɔ wɔ ekala nun alɛ ɔ. ⁷ Ehoɔ ejɔle mgbán-mgbán'n m'ɔ nɔn dedi'n tɔ man kɔn'n, yaci gua. Nan bɔ mɔndɔnlɔn fa wɔ nwɔn bɔ Nyanmian kpa. ⁸ Anwɔnnaan nun anun ekpunndian'n tɔ like kpa, nan kɔsɔ ɔ tɔ man cɔnnɔn. Nan like mɔ be yɔ a, Nyanmian kulo'n, ɔ tɔ kpa wɔ like biala anun. ɔ sanlɔn ke se ye bɔ bala sɔ nun an, anun ye sɔ ke ye le ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ wɔ me le ehi anun, ɔ nɔn me le'n m'ɔ le ba nun anun.

⁹ Ejɔle ehi tɔ ananhɔle m'ɔ se ke sɔanlan de di ɔ. ¹⁰ Yi sɔ atɔ yɛ ye le di junman ese ye le kpilɔ ɔ. ɔ sanlɔn ke y'a fa yɛ anyɔndasɔe'n kwalaa y'a wula Tiasɔfɔe Nyanmian'n m'ɔ tɔ menian'n-mɔ kwalaa Ngɔandefɔe nun anun. Nan kɔsɔ, menian mɔ be de yi be di'n, bɛ ala yɛ ɔ de bɛ ɔ.

¹¹ Kekele ninngɛ sɔ'n-mɔ nán kan fua sɔ kpa maan be yɔ. ¹² E tɔ batɔnman, kɔsɔ n'e man sɔanlan fíí tɔwɔ wɔ nyunnun nge se le. Nan wɔ ejɔle nun ɔ, wɔ abalabɔ nun ɔ, wɔ ehulo mɔ e fa kulo menian'n-mɔ ɔ, wɔ dedi nun ɔ, wɔ anwɔntɛ nun ɔ, man menian mɔ be le dedi'n, be nían wɔ die nun asɔ be yɔ bie. ¹³ Kunnga Eहेle Ejɔle'n bagua nun, kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n wowula asɔnɔn mma'n-mɔ anwɔnsɛle, ese kekele bɛ ninngɛ dede maan m mála. ¹⁴ Me le mɔ Nyanmian mgbámanfɔe'n-mɔ hanlɔn wɔ nwɔn ejɔle, mɔ asɔnɔn mgbáin'n-mɔ falɔ bɛ sa fualɔ wɔ nwɔn'n, wawe nun junman'n mɔ Nyanmian falɔ manlɔn wɔ'n, n'e bubu wɔ nyɔn gua sɔ. ¹⁵ Tɔ wɔ nyɔn di junman sɔ'n maan bɛ kwalaa be nwún yi ke e le bɔ mɔndɔnlɔn. ¹⁶ Sie wɔ muonun wɔ nwɔn ye, ese mian wɔ ninngɛ'n mɔ e kekele'n kɔsɔ asɔ, nán mian wɔ bɔ. ɔ sanlɔn ke, se e yɔ yi sɔ a, wɔ muonun e 'nyan wɔ ti, ese bɛ mɔ be tie wɔ'n kɔsɔ 'nyan bɛ ti.

5

Pɔlv 'ba tu Timote fɔv

¹ N'ε fa ahɔnlɔn kpili kan ejɔle kele sɔanlan kpain. Nan se ε 'kan ejɔle ε kele yí ε tu yí fɔv a, bu yí ke yí y'ɔ wɔli w'ɔ ɔ. Bu mgbafele'n-mɔ ke w'ɔ nianman mmelenzua y'ɔ le bé. ² Bu mmalasua mgbain'n-mɔ ke w'ɔ nin y'ɔ le bé. Bu ndalua'n-mɔ kɔsɔ ke w'ɔ nianman mmalasua y'ɔ le bé. Se ε 'kan ejɔle ε kele bé ε tu bé fɔv a, kan w'ɔ anwɔntɛ nun kpa bɔkɔɔ.

Kunlannvɛ'n-mɔ

³ Kunlannvɛ mmalasua'n-mɔ mɔ be le man sɔanlan fíi m'ɔ buka bé'n, nian bé lika wɔ anyunnzɔ nun kpa. ⁴ Nan se kunlannvɛ balasua kɔn le yí mma-mɔ a, anaan yí nnɔnman-mɔ a, kekele bé ke bé Nyanmian junman'n m'ɔ fata ke be di mɔa be di'n y'ɔ le ke be nian bé nwon amma'n-mɔ. Be y'ɔ yí sɔ be sie mɔ bé nwon amma'n-mɔ yɔli manlɔn bé nun abɔsɔ. Yí sɔ yé Nyanmian Kpili kulo ɔ. ⁵ Balasua m'ɔ ti kunlannvɛ sakpa, m'ɔ le man sɔanlan fíi m'ɔ nian yí'n, yí diε, ɔ fa yí lɔa'n kɔalaa ɔ wula Nyanmian Kpili asa nun. ɔ bɔ mɔndɔnlɔn ɔ se le yí kɔngɔe nɔn eyua ke ɔ nian yí sɔ. ⁶ Nan kunlannvɛ m'ɔ le di mán'n, se yí nyɔn wɔ sɔ bɔbɔ a, anun ɔ ti ke ɔ'a wu. ⁷ Kan ejɔle sɔ'n kekele bé, nán sɔanlan fíi a nnyan man bé nwon ejɔle ete a ngan man. ⁸ Afɛ se sɔanlan kɔn nnian man yí nwon amma'n-mɔ, cilili yí ata diε nun anun menian'n-mɔ a, anun ɔ ti ke ɔ'a yaci yí dedi'n ɔ'a tu. Sɔanlan m'ɔ nzi man Nyanmian'n ti kpa tala yí.

⁹ Kunlannvɛ balasua mɔ ε 'ka yí wula kunlannvɛ'n-mɔ anun'n, man ɔ y'ɔ balasua mɔ ɔ'a li afɔe abulasian, m'ɔ jalɛ belenzua kɔnmgbɔ cein. ¹⁰ Eɛe ɔ y'ɔ balasua mɔ menian'n-mɔ bɔ yí dunman kpa, mɔ ɔ'a ta yí mma'n-mɔ kpa, mɔ eyefɔv tu yí a, ɔ sike yí kanlanman, ɔ nwonnzɔn Nyanmian menian'n-mɔ aja nun anwɔn, ɔ buka abɔabɔfɔv'n-mɔ, mɔ eɛe ɔ y'ɔ nyɔle ngacile kpa'n kɔalaatin'n.

Kunlannvɛ ndalua'n-mɔ

¹¹ Nan kunlannvɛ ndalua'n-mɔ, n'ε ka bé wula nun. ɔ sanlɔn ke se bian ajaa ejɔle tɔ bé ti anun an, anun b'a kaci bé nzin b'a si Kilisi. ¹² B'a tɔn ndá'n mɔ be lili mɔa be hanlɔn wɔ Kilisi anyunnun'n. ¹³ Se bɔbɔ ε kele bé dunman an, be nyo man like kpa fíi, nan be cinnin awulo'n-mɔ anun. M'ɔ ti yalɛ bieku'n'n y'ɔ le ke adawu mgbili ebɔ nɔn cenjin yé be di ɔ. Ejɔle m'ɔ nvata man mɔ be kan'n yé be kan ɔ. ¹⁴ Ehuka ati, mun kulo ke kunlannvɛ ndalua'n-mɔ já mmian, be w'ɔ mma, be nian bé awulo'n-mɔ asɔ, nán bé mɔ be kpa yé nun a nnyan man yé nwon ejɔle ete a ngan man. ¹⁵ Mun kan sɔ, ɔ sanlɔn ke bé mmie-mɔ fi ananhɔle atɔn nun asɔ b'a jasɔ dada angɔnmun b'a fa Abɔnsanmɔn diε nun asɔ. ¹⁶ Se balasua kɔn le dedi nán kunlannvɛ mmalasua-mɔ gua yí sa sɔ a, ɔ nian bé. N'ɔ yaci bé tu asɔnɔn nun asa sɔ, nán asɔnɔn nun a hɔala ɔ'a nian kɔnlannvɛ mmalasua'n-mɔ mɔ sakpa be le man sɔanlan fíi m'ɔ nian bé'n.

Asɔnɔn nun asɔ mgbain'n-mɔ

¹⁷ Asɔnɔn nun asɔ mgbain'n-mɔ mɔ be nian asɔnɔn nun asɔ kpa'n, ɔ fata ke be man bé anyunnzɔ nɔn ahatua kpa, nán yí lili bé mɔ be kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n, mɔ eɛe be kekele ninng'e'n. ¹⁸ M'ɔ man mun kan sɔ'n y'ɔ le ke, b'a hele wɔ Ehɛle Ejɔle nun anun ke: *Enale'n m'ɔ le tetia *bele nin asɔ'n, n'ε cɔci yí nwan'n*. Eɛe b'a hele yí bieku'n ke: *Sɔanlan m'ɔ le di junman'n, yí ahatua m'ɔ fata'n, be fá be mán yí*. ¹⁹ Asɔnɔn nun asɔ kpain kɔn mɔ be kɔ tɔn yí eɛvan'n, se menian nnyuan anaan nsan a nni man yí nwon adanzɛ a, n'ε de tu nun. ²⁰ Bé mɔ be kɔ yɔ like ete'n, tu bé nyunnun bagua nun maan ehɔnlɔn-mɔ súlo nán bé kɔsɔ b'a nyo man ete sɔ'n bie.

²¹ Nyanmian Kpili anyunnun, Kilisi Zozi nɔn nyanmiansɔ mmɔfɔv'n-mɔ kɔsɔ anyunnun, mun kan ndá ke ε lí ngehele sɔ-mɔ asɔ. Yí ti, n'ε nian sɔanlan anyunnun wɔ like biala anun, n'ε kulo menian'n-mɔ bie ε yaci bie.

²² N'ε ku fa w'ɔ sa sie sɔanlan ati asɔ, ε fa asɔnɔn'n junman wula yí sa nun, ɔ sanlɔn ke se ɔ'a yɔ ete a, yí ete sɔ'n kan w'ɔ bie. W'ɔ muonun, nian w'ɔ nwon kpa, man w'ɔ nwon tí. ²³ Kemɔ w'ɔ kɔ'n jji w'ɔ m'ɔ man ε nje man nán a fɔk'e'n, n'ε nɔn nzue ngɔnmun ala, nan nɔn divin ngangan. ²⁴ Menian'n mmie-mɔ ete mɔ be kɔ y'ɔ'n, be di mɔa be nwun yí yuein kɔalaaka nán b'a bua bé nde'e'n. Nan mmie-mɔ kɔsɔ diε'n, be di mɔa be bua bé ndeε kɔalaaka nán b'a nwun yí ke b'a yɔ ete. ²⁵ Yí sɔ kɔsɔ ala, nyɔle kpa mɔ sɔanlan kɔ y'ɔ'n, be nwun yí yuein, yé nunhan kɔsɔ mɔ be ngɔala be nnwun man yí ebele ala'n, ɔ nvia man lé.

6

Nganga'n-mɔ

¹ Bé kɔalaa mɔ be ti nganga'n, be mán bé nyɔn sɔ bé mun-mɔ kpa, nán menian'n-mɔ a nzɛci man Nyanmian dunman, eɛe b'a ngan man yé ngehele nun nwon ejɔle ete. ² Nganga mɔ bé mun-mɔ de Kilisi di'n, nán be tua ke bé nianman y'ɔ le bé nun ati, be fa bé nyɔn be wowula bé nyunnun. Nan ɔ se ke be sɔ bé kanlanman kpa. ɔ sanlɔn ke be di bé junman'n be man bé mɔ b'a le yé Mun b'a li mɔ be kulo bé'n nyan sɔ nvasɔe. Kekele ninng'e sɔ'n maan be yɔ.

Ato ngehele'n non anyanbenwon kpa'n

³ Se swanlan bie kekele ninngwe ngacile ngacile, nán ɔ nni man yé Mún Zozi Kilisi anwontie ejole'n-mo aso ɔ non ngehele'n m'ɔ man be bo abalabo m'ɔ so Nyanmian anyun nun an, ⁴ anun swanlan so'n ti atubenwon swanlan. Ɔ nzi man like fiti. Yi like m'ɔ la yi nwon ke anwonniale'n y'ɔ le ninngwe'n-mo anwon akpulwa esue non etian'n. Ke ɔ yo mo menian'n-mo fa be nwon ekpo be di butule, be kpe nzoba, be kan be nwon ejole ete, ⁵ be su akpulwa ndindun be afian nun anun. Afi be ajonlin nun a yo mgban-mgban, be nzi man ananhole nun anwon ejole fiti kon. Be jonlin ke Nyanmian anwon dedi'n mo ye le yi'n, ɔ ti like mo be fa be kponnde anyanbenwon.

⁶ Ɔ ti ananhole, Nyanmian anwon dedi'n mo ye le yi'n, ɔ ti anyanbenwon like kpili kpa man swanlan mo yi nyun so yi die kaan m'ɔ le yi'n. ⁷ Ɔ sanlin ke mo ye 'ba man ehi anun'n, ye non like fiti a mma man, ye se ye 'sa ye ko a, ye ngwala man bie non ko. ⁸ Ehi ka ati, se ye nyan alie ye di, ye nyan taladie ye wula a, ehi ala sa ye. ⁹ Nan menian mo be kulo ke be nyan be nwon'n, menian so'n-mo, be to sɔman nun anun ke ngaa. Ninngwe mgban-mgban m'ɔ man menian seci boko-boko, ese be busu bo'n ye be kulo ɔ. ¹⁰ Afi ete ngacile'n kwalaa fi esika anyinbulu'n. Menian mmie-mo anyun a bolu esika'n dede b'a yaci be dedi'n b'a to moa, b'a fa be nwon b'a wula emian ngacile don anun.

Polo 'ba tu Timote fo

¹¹ Nan wo die, e ti Nyanmian swanlan, n'e yo ninngwe so'n-mo bie. Yo nyolie kpa. Fa wo nwon bo Nyanmian sele kpa, nyan dedi, nyan ehulo, si abutale, yo betee. ¹² Bo mandinlin kpa, man wo asitanlan'n non wo dedi'n yo kon. Kponnde ngwan mo le man ayuelie'n mo Nyanmian a fele wo ke e nyan yi'n. Ɔ sanlin ke yi ti ye e lili wo dedi nun anwon adanzie kanlanman wo menian don anyunnun ɔ. ¹³ Nyanmian Kpili m'ɔ man ninngwe kwalaa ngwan nun anyunnun, ɔ non Kilisi Zozi m'ɔ lili yi dedi nun anwon adanzie kanlanman wo Ponso Pilati anyunnun'n kusɔ anyunnun, mun kan nda ke ¹⁴ e li ejole'n mo m'an hele wo nun aso, ese e sie wo nwon konlon-ngonlon nan b'a nyan man wo nwon ejole ete b'a ngan man. Yo yi so dede m'ɔ ju cian mo ye Mún Zozi Kilisi 'yi yi nwon kele'n. ¹⁵ Cian'n mo ye Mún Zozi 'yi yi nwon kele'n, Nyanmian ye ɔ 'kele ɔ. Nyanmian so'n, yi ngonmun cein y'ɔ ti Belemgbin ɔ, ɔ ti sale baka, ɔ ti mmelemgbin'n-mo Belemgbin, ɔ ti munlan'n-mo Amin. ¹⁶ Yi konngba cein ala ye yi die ɔ nwu man le ɔ. Jawe'n m'ɔ ti nun'n, swanlan fiti ngwala man yi nwon kponngwe. Swanlan fiti nwunlin man yi le, ye swanlan fiti ngwala man yi nwon kponngwe. Kulo swanlan fiti nwunlin man yi le, ye kulo swanlan fiti ngwala man ke ɔ nwon yi. Asasoe non tunmin yo yi die cian daa! Amin!

¹⁷ Be mo b'a nyan man ehi anun ninngwe'n, tu be fo ke nan be fa be tu be nwon. Se be ke nan be fa be anyindasoe'n be to anwondie'n m'ɔ nje man nan ɔ'a seci nun aso. Nan be fa be anyindasoe'n be to Nyanmian Kpili aso. Yi mo se ɔ 'fa like man ye a, ɔ man ye don kpa maan ye di nun fe'n. ¹⁸ Tu be fo ke be yo nyolie kpa, be man ye eyole'n ti be kpa, be yo ahunnunye, ese be boka ehunlin-mo. ¹⁹ Se be yo yi so a, ɔ ti ke anwondie m'ɔ ti kpa, ese ɔ nze ci man ye be le kokuan be sie be man be nwon wo mele'n m'ɔ le ba nun anun ɔ, nan b'a huala b'a nyan ananhole ngwan kpa'n be asitanlan nun anun.

²⁰ Timote, like'n mo Nyanmian a fa a wula wo sa nun'n, nian so kpa. Ejole mgban-mgban'n m'ɔ non dedi'n ti man kon'n, n'e tie bie, ese be ninngwe'n mo be nwan be si yi nan kusɔ ɔ ti ato mo be le kele'n, n'e suan bie. ²¹ Like ati m'ɔ man mun kan so'n, y'ɔ le ke menian mmie-mo bu be nwon ke be si ananhole ngehele'n kpa, be nne man ananhole ngehele kpa'n mo ye kekele'n be nni man. Ɔ man be fi dedi atun nun aso b'a jaso.

Nyanmian nwun emo anwon anwunnvoe.

**PŌLU KALATA'N
M'Ō TIAN YI NNYUAN
M'Ō HELELI NWANLIN
TIMOTE'N**

M'Ō wŏ nun'n

Mŏ anun Pŏlu la fiadi ɔ le nwun yale *Lŏmŏn ɛlŏ'n, y'ŏ heleli kalata ɛhɪ ɔ (yí ti 1.8,16-17, 2.9). ɔ heleli nwanlin Timote. Mele sŏ'n, anun Timote wŏ Efezi kulo nun asɔ ɛbele. Pŏlu nwan Timote asa kan kalata nun an, n'ŏ de sie nan ɔ tu yí Lŏmŏn ɛlŏ (4.9). Afi, ɔ de di ke yí ewue cian nun a kpunŋe (4.6). Pŏlu a li junman kpa ɔ'a man yé Mún Zozi Kilisi, yí ti, ɔ le wowula Timote anwŏnsele ke ɔ nían yí muonun yí Pŏlu die nun asɔ nán ɔ li bie.

Kalata nun ati 1.3-2.13, Pŏlu le kan kele Timote ke ɔ tɪla yí dedi nun anun kpa wŏ yale'n mŏ bé mŏ be bŏ Zozi Ejŏlekpa'n nwun yí nun anwŏn. Kalata nun ati 2.14-4.5, Pŏlu le kan kele yí ke ɔ jinlan ngehele'n m'ŏ nŏn Ehele Ejŏle Nwanzan-nwanzan'n kŏ sɔ nun anun kpa. Ke Pŏlu yŏli yí yí alimŏa kalata nun anun'n, ɔ le kannzɔ Timote ke ɔ nían yí nwŏn wŏ ato ngehelefoe'n-mŏ anwŏn. Kalata nun agualɛ nun, Pŏlu le bŏ yí asitanlan nun anun amannɛ, ɔ le man Timote ngalɛ.

Ahun ebisa

¹ Timote,

Mún Pŏlu mŏ n di Kilisi Zozi bŏfoe'n kŏn, mún yé mun kele kalata ɛhɪ mun nwan wŏ ɔ. Nyanman a hulo, ɔ'a yí mún ke m mŏ nyanmansɔ ngŏan m'ŏ le man ayuehɛ nun anwŏn kpaye. Ngŏan sŏ'n, Nyanman falɪ bŏli anŏhŏba daba. Sian die, y'a nyan yí wŏ kŏn ɛyŏle'n mŏ ye nŏn Zozi Kilisi y'a yŏ nun anun. ² Mún wa mŏ mun kulo wŏ kpa, mun 'bisa wŏ ahun mun yŏ wŏ ɛcian'n mo.

Mŏndinlin nun anwŏn afotu'n

³ Nyanman Kpili mŏ n ne ajŏnlun kpa mun sɔ yí ke ye nannan-mŏ solɪ yí'n, mun 'da yí asi. Mún 'da yí asi ke kŏngŏe nŏn eyua, se mun 'yŏ asŏnun an, mún ti kacɪ wŏ. ⁴ Mún kacɪ wŏ nyun ɛmŏn nun an, anun mún lŏa le dŏ wŏ sele kpa mun kulo ke mun nwun wŏ nwŏn, nán mun nyan fe elie kpili kpa. ⁵ Wŏ dedi'n m'ŏ ti ananhŏle nun anwŏn ejŏle te wŏ mún ti anun. Dedi'n mŏ wŏ nan balasua Loyisi nŏn wŏ nin Eninsi, be lili mŏa be nyanlin yí'n, mun de mun di kpa ke ɛ te le dedi sŏ'n.

⁶ Ehika ati, mun kacɪ wŏ ke, mele mŏ n valɪ mún sa n vualɪ wŏ nwŏn'n, junman'n mŏ Nyanman Kpili falɪ manlin wŏ ke ɛ lí'n, bŏ mŏndinlin di. ⁷ ɔ sanlin ke Wawe Nwanzan-nwanzan'n mŏ Nyanman Kpili a fa a man yé'n, ɔ man ye nyŏ man minndiin, nan ɔ wowula yé anwŏnsele, ɔ man ye nyan ehulo, ɛse ɔ man ye kwalaa yé nwŏn bilɪ.

Nyian nun anwŏn afotu'n

⁸ Yí ti n'ɛ man yé Mún adanzɛ elie nun anwŏn nyian kun wŏ. Mún kŏsɔ mŏ yé Mún dunman nun ati yé b'a tŏ mún fiadi'n, n'ɛ man mún nwŏn nyian kun wŏ. Nan nanndi anwŏnsele'n mŏ Nyanman Kpili a fa a man wŏ nun asɔ, nwun Ejŏlekpa nun anwŏn amannɛ'n bie ke mún.

⁹ Nyanman yé ɔ'a le ye ngŏan ɔ, ɛse yí yé ɔ'a fele yé ke ye kacɪ yí menian ɔ. Nán ke like kpa mŏ y'a yŏ ti ɔ, nan yí muonun ɔ'a hulo yí sŏ ɛse ɔ'a nwun yí nwŏn anwunwoe. Kilisi Zozi adawŏloman, Nyanman a nwun yé nwŏn anwunwoe sŏ'n, yí nzin nán ɔ'a bŏ mán'n. ¹⁰ Nan sian die, yé Ngŏandefŏe Kilisi Zozi mŏ ɔ'a yí yí nwŏn ɔ'a hele'n dunman nun, Nyanman a hele yé ke ɔ'a nwun yé nwŏn anwunwoe. ɔ sanlin ke Kilisi Zozi yé ɔ'a tua ewue ɔ'a le yí tunmín m'ŏ le yí nun ɔ, ɛse ɔ nanndi Ejŏlekpa nun asɔ, ɔ'a yí ngŏan m'ŏ le man ayuehɛ'n ɔ'a hele. ¹¹ Ejŏlekpa sŏ nun ati yé Nyanman a yí mún ke bŏfoe ɔ nŏn ngehelefoe ɔ. ¹² Ehika ati yé mun nwun yale ɛhɪ ɔ, nan kŏsɔ yí nwŏn nyian ngun man mún. ɔ sanlin ke mún sɪ sŏanlan'n mŏ m'an fa mún lŏa'n kwalaa m'an wula yí nun'n. Mun de mun di ke ɔ le tunmín ɔ nían like'n mŏ ɔ'a fa ɔ'a wula mún sa nun nun asɔ dede ɔ 'ju cian mŏ yé Mún 'bua menian'n-mŏ kwalaa ndɛɛ'n.

¹³ Nian ananhŏle ejŏle'n mŏ n gelehɪ wŏ nun asɔ nanndi, nán jinlan wŏ ja nun kpa wŏ dedi'n nŏn ehulo'n mŏ ye le yí wŏ kŏn ɛyŏle'n mŏ ye nŏn Zozi Kilisi y'a yŏ nun anun. ¹⁴ ɔ nanndi Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ŏ wŏ yé nun nun asɔ, di ngehele kpa'n mŏ b'a fa b'a wula wŏ sa nun nun asɔ.

¹⁵ Wŏ muonun ɛ sɪ ke anianman'n-mŏ kwalaa mŏ be fi Azi mân nun anun'n, b'a nwanndi mún. Menian sŏ'n bé mmie-mŏ y'ŏ le Fize nŏn Elumozɛnɪn.

¹⁶ Nan Onezifŏa die, Yé Mún yŏ yí nvilie'n-mŏ ye. ɔ sanlin ke fiadi'n mŏ b'a tŏ mún'n, mún nwŏn nyian ngun man yí, ɔ cɪci mún lŏa. ¹⁷ M'ŏ juli *Lŏmŏn ɛwa'n, ɔ bŏli mŏndinlin ɔ kpŏnndɛli

mín dede ò nwunlin mín. ¹⁸Yí tí, cían mǎ yé Mún 'ba bua menian'n-mǎ ndéé'n, ò nwún yí nwón anwunnvoe. Mǎ anún n wǎ Efezi elǎ'n, mín nwón mǎndúnlin m'ǎ bǎli'n, wǎ muonun é sí.

2

Nwun Kilisi anwón amanné'n bie ké mun nwun yí'n

¹Nan wǎ díe, mín wa, Kilisi Zozi a nwun yé nwón anwunnvoe ò'a man ye non yí y'a yǎ kón. Fa wǎ nyín tǎ nán wowula wǎ nwón anwónsele. ²Ejǎle'n mǎ é tíli ké n ganlín yí menian ðǎn anyunnun, menian mǎ é de di ké sé é kan ejǎle sǎ'n kele bé a, bé kǎsǎ bé kǎ huála yí kan kele bé manngón'n-mǎ'n, kan ejǎle sǎ'n kele bé. ³Amanné'n m'ǎ mun nwun yí ké Kilisi Zozi nzalafǎ kpa'n, wǎ kǎsǎ nwun yí sǎ bie. ⁴Nzalafǎ mǎ yí nwan ò yǎ like m'ǎ sǎ yí sahúnlan'n mǎ ò'a fa yí junman nun nún anyún'n, ejǎle mǎ bé mǎ bé tí man nzalafǎ'n dí'n, ò nva man yí nwón nwula man nun. ⁵Sǎnlan kǎsǎ m'ǎ le su énwannǎdié'n, sé ò nwanndi ké mala'n kele nún an, yé bé fa kunnunmun elie nún anwón like bé man yí ò. ⁶Sǎnlan m'ǎ kǎ lí junman sele kǎ fé kǎ lua ebo'n, yí yé ò dí mǎ ò tí ebo nún asǎ baa ò. ⁷Ejǎle éhí mǎ mun kan mun kele wǎ'n, jǎnlin yí nwón kpa, nán yé Mún 'ba búka wǎ maan é tí ninngé sǎ'n-mǎ kwalaa abǎ.

⁸Man wǎ tí kǎcí Zozi Kilisi m'ǎ fi ewue nun ò'a tinnge'n. ò tí belemgbín *Davidi abǎsǎ sǎnlan ké Ejǎlekpa'n mǎ mun bǎ'n kpún kele'n. ⁹Ejǎlekpa sǎ nún atí yé mún nwun yale m'ǎ ése b'a gua mín sa ngǎnzǎngǎnzǎ ké kodiawu. Nan Nyanmian Anǎn Ejǎle'n díe, bé bǎli man yí kpaun. ¹⁰Ehika atí, bé mǎ Nyanmian Kpili a kpa bé a yǎ yí díe'n-mǎ dunman nun, mún tila mín ahúnlin wǎ amanné énwuan'n kwalaa anún. Yí díe anún bé kǎsǎ bé non Zozi yǎ kón, nán b'a nyan ngǎn, bé non yí a tanlan yí anunminnyanmǎn'n m'ǎ le man ayuelé nún anún.

¹¹Ejǎle éhí-mǎ mǎ bé le kan'n tí ananhǎle:

Sé ye non yí, y'a wu a,
yé non yí nyan ngǎn.

¹²Sé ye jinlan yé ja nun kpunndiin an,
yé non yí 'dí belemgbín.

Nan sé ye yí yé tǎ a,
yí kǎsǎ ò 'yí yé tǎ.

¹³Sé ye nnanndi man fǎón an,
yí díe, ò nanndi fǎón.

ò sanlin ké ò ngaci man yí non lé.

Sǎnlan m'ǎ dí junman kpa'n, Nyanmian yǎ yí mǎ

¹⁴Kací bé ejǎle éhí nán tǎ bé fǎǎ kpa wǎ Nyanmian Kpili anyunnun, ké bé yáci ejǎle'n-mǎ anwón butule elie'n. ò sanlin ké nvasǎe fíí nonn man sǎ, ò man bé mǎ bé le tie'n minlin. ¹⁵Bǎ mǎndúnlin ké sǎnlan mǎ b'a sǎ yí b'a nian m'ǎ fi nún ò'a fite, n'é sa wǎ junman nun anwón nyian, kan ananhǎle ejǎle'n fǎón, nán é fite Nyanmian anyunnun an, ò'a ndu man wǎ nyunnun. ¹⁶Akpǎlǎwa esue kǎasia nún mgbán m'ǎ non dedí ejǎle'n tí man kǎn'n, n'é su bie. ò sanlin ké bé mǎ bé kulo akpǎlǎwa esue sǎ'n, cían daa anún bé non Nyanmian bé afian le tí. ¹⁷Bé ninngé díe'n mǎ bé kekele'n, ò tí an wǎnnyale m'ǎ le man ayile. Menian sǎ'n ké mmie-mǎ y'ǎ le Imene non Fileti. ¹⁸Bé fi ananhǎle atún nún asǎ b'a jasǎ, bé nwan ewuetinnge nún a sún dada angǎnmún. Ejǎle mǎ bé kan bé kele menian'n-mǎ maan bé yaci bé dedí'n bé tǎ nún anún. ¹⁹Nan kǎsǎ Asǎnún'n m'ǎ tí ké sua mǎ Nyanmian a wula yí bú'n, ò jin yí ja nún kunnun kpa. B'a hele sǎ ké: "Yé Mún sí bé mǎ bé tí yí díe'n." Ése "Sǎnlan bíala m'ǎ kǎ sé ké ò tí Nyanmian díe'n, ò káci yí nzín ò sí nyǎle éte'n."

²⁰Awulo kpili kǎn bíala anún, nán esika kǎkǎle non jete ninngé mǎ bé didi nún anaan bé non nún angǎnmún ala yé bé nwun yí nún ò. Nan bé nwun baka non afa kǎsǎ ninngé mǎ bé didi nún anaan bé non nún kǎsǎ ébele. Cían mgbíli'n-mǎ anún yé bé fa esika kǎkǎle non jete ninngé'n-mǎ ò. Nan baka non afa díe'n-mǎ, cían daa bé fa bé yǎ like. ²¹Yí sǎ kǎsǎ ala, sé sǎnlan kǎn sie yí nwón kǎnlǎn-ngǎnlǎn wǎ éte'n-mǎ mǎ m'an bubu m'an hele wǎ nún anwón an, Nyanmian 'fa junman m'ǎ tí kpa'n ò man ò dí. ò sanlin ké ò tí yí Mún díe. ò búba yí nwón ò yǎ nyǎle bíala m'ǎ tí kpa'n.

²²Yí tí, nwanndi ninngé'n-mǎ mǎ mgbafele'n-mǎ anyún búlǎ yí nwón'n. Kpǎndé sése eyǎle wǎ asítanlan nún anún, nyan dedí non ehulo kǎ wǎ nyunnun, é non bé mǎ bé sǎ Nyanmian ananhǎle nún'n bé tánlan wǎ anzǎnunjǎ nún. ²³Akpǎlǎwa esue kǎasia nún mgbán'n, n'é su bie. É sí ké yí ayuelé'n, ò kací butule. ²⁴Sǎnlan kǎsǎ m'ǎ dí Nyanmian junman'n, ò nvata man ké ò dí butule. Nan ò dí ké ò kulo menian'n-mǎ kwaláatin, ò yǎ sǎnlan m'ǎ kwalá like kele, ése ò sí abǎtále. ²⁵Kpǎlǎfǎe'n-mǎ, ò dí ké ò tǎ yí ahúnlin asǎ ò kekele bé like. É 'su yí akpǎlǎwa a, Nyanmian kwalá ké ò man bé kací bé abalabǎ'n bé nwun ananhǎle atún'n. ²⁶Anún bé nyún a a kulo, bé yíyí bé nwón fi Abǎnsanmǎn ngǎa'n-mǎ mǎ bé tǎli nún bé kacili nganga bé yǎli m'ǎ kulo nún anún.

3

Ayuele mele nun anun asitanlan'n

¹ Kaci ke mele kasian nun anun, mân nun anun 'ba yo si kpa. ² Afi menian'n-mo 'ba kaci ahyoan, bé nyun 'ba bôlo esika, be 'tu bé nwan nun, ese be 'tu bé nwon. Be 'kikan ejole ete be tia Nyanman, bé nyun ngo so man bé si non bé nin-mo kón, be ngo si man ye, bé nyun ngo so man like m'ô ti nwanzan-nwanzan'n. ³ Be ngo hulo man soanlan, be ngo nwon man koun, be 'seci menian dunman, be ngo huala man bé nwon bili fiti, be 'ba yo ati ete, be ngo hulo man kpa nun eyole. ⁴ Be 'laka menian, be 'yo mo be kulo, be 'kuku bé nwon so. Be 'kulo mân nun anun fe'n be tala Nyanman. ⁵ Be 'yo bé nwon ke menian mo be de Nyanman be di ke ye, nan kusô be nne man yi tunmin'n be nni man. So menian'n-mo, n'e fa wô nwon bô bé. ⁶ Nunhan mmie-mo wowolo awulo'n-mo anun be laka laka mmalasua mo bé ajonun'n ti tika, ete don so bé mo be kulo mân nun anun ninngge ngacile kwalaaatin'n. ⁷ Mmalasua so'n-mo, cian daa be kulo ke be suan like, nan kusô be nwonlin man ananhole'n lé. ⁸ Ke Zwanesi non Zwanbesi, be nun *Moyizi, be jinlanlin so'n, yi so kusô ala, menian so'n-mo non ananhole'n jin so. Menian so'n-mo ajonun ti man kpa, ese bé dedi'n kusô ti mgban. ⁹ Nan be ngo huala man moa ko. O sanlin ke bé kwasia mo be ti'n, o 'ba fite mân'n kwalaa anyunnon ke Zwanesi non Zwanbesi die'n.

Pôlo amannue m'ô nwonlin yi'n

¹⁰ Nan wô die, e nwonlin min ninngge mo n gekeleli'n, min abalabô mo m moli'n, o non mo m muli bé nwon akponndan n yoli'n, e nwonlin min dedi'n, o non abotale'n mo n zili'n, o non ehulo'n mo n ne yi'n, o non mandinlin'n mo m moli'n, ¹¹ o non yale'n mo n nwonlin yi'n. N nwonlin yale kpa Antioyo, Ikoninwomon, o non Lisitili elo. Nzu ahulowa die ye b'a ngele man min o? Nan kusô ye Min leli min fi yi kwalaa anun. ¹² Ese bôbo, bé kwalaa mo be non Kilisi Zozi b'a yo kon, mo be kulo ke be yo like mo Nyanman kulo'n, be 'kele bé ahulowa. ¹³ Nan ati ete mma'n-mo non atofoe'n-mo, bé ti 'min ete nun anun be laka laka menian dede be laka bé muonun bé nwon.

¹⁴ Nan wô die, ninngge mo a suan, mo a nwon yi ke o ti ananhole'n, fa sie kpa. Wô muonun, e si soanlan'n m'ô heheleli wô ninngge so'n-mo'n. ¹⁵ Anun e ti batonman kaan soa ye e nwonlin Ehele Ejole Nwanzan-nwanzan nun o. O kwalaa o man e nwon ngele e de Kilisi Zozi di e nyan ngoan. ¹⁶ O sanlin ke Ehele Ejole'n kwalaa fi Nyanman Kpili muonun elo. O ti kpa mo be fa be kekele menian ninngge maan be nwon ananhole'n. Be fa be kpala ato'n, be fa be tunngge soanlan, be fa be buka soanlan maan o bô bala m'ô so Nyanman anyin. ¹⁷ Yi die, anun Nyanman soanlan'n yo faun, o kwalaa like biala m'ô ti kpa'n yo.

4

¹ Nyanman Kpili non Kilisi Zozi mo o 'ba bua anyinwosôe mma o non ewue mma ndee nun anyunnon, min kan ndâ ke Kilisi ewale'n mo o 'ba sa ba'n, o non yi belemgbin mo o 'ba li'n dunman nun, ² kan Nyanman Anwan Ejole fua so, se mele'n ti kpa o, se o ti man kpa o, kan dede maan be lé be li, tu bé nyunnon, wowula bé anwonsêle, si abotale kpa bôkôo kekele bé ninngge. ³ O sanlin ke, o 'ba ju mele'n bie'n, menian'n-mo ngo tie man ananhole ngehele'n kón. Like mo bé ahonlin'n kulo'n ye be 'yo o. Ehika ati, ejole mo bé muonun be kulo ke be tie'n, be 'ba yia yi nwon ngehelefoe don maan be kan be kele bé. ⁴ Be 'ba totua bé nzo wô ananhole ejole nun anwon nan be tie ehwa. ⁵ Nan wô die, sie tile wô like biala anun, tila wô ahonlin wô yale elie nun anun, man wô nwon te wô bô Ejolekpa'n, di junman mo Nyanman a fa a man wô'n.

⁶ Nan min die, n di ke b'a hun min, b'a butu min moja nun asi dada angonmun. Afi min ewue temon a ju. ⁷ M'an hon kwan kpa'n. M'an so min dedi nun anun kpa, m'an nwanndi dede m'an gua yi bu. ⁸ Kikaala die, kunnunmun elie nun anwon ahatia le nwonnêde min. Ahatia so'n y'ô le ngoan ele abotile'n. Min 'nyan yi cian mo ye Min m'ô bua ndee sese'n, o 'bua kulo menian'n-mo ndee'n. Ese bôbo, nan min ngonmun ala ye min 'nyan yi o, nan min non bé kwalaa mo be le ehulo be le nwonnêde mele'n mo ye Min 'yi yi nwon kele'n.

Ngale

⁹ Bô mandinlin to min ewa nde-nde. ¹⁰ O sanlin ke Demasi a hulo ene mân'n dede o'a nwanndi min. O'a ho Tesaloniki. Kelesan a ho Galasi mân nun, Titu kusô a ho Dalmasi mân nun. ¹¹ Luku angonmun ye o wô min nwon ewa o. E 'ba a, fa Maaki e non yi be bala. O sanlin ke o kwalaa o bôka min wô min junman elie nun anun. ¹² M'an soan Tisiki Efezi elo. ¹³ N yacili min taladie kpili'n mo min wula taladie a, min fa min wula so'n Tolowasi elo, Kalipusi anwon ebele. Se e 'ba a, fa bele min.

¹⁴ Alegizanndili m'ô bô mmulale'n, o'a bô mandinlin o'a li min nwon ejole ete kpa. Ye Min 'ba tua yi nyolie so nun anwon kale. ¹⁵ Wô kusô wô, sie wô nwon ye wô yi nwon. O sanlin ke, o tanlin ye nyunsu kpa wô ye ngehele nun anwon.

¹⁶ Alimv̄a tem̄on m̄o be non m̄in h̄oli b̄e m̄o bo di ej̄ole'n-m̄o aja so, m̄o mun 'sa m̄in nun'n, soanlan f̄i a njinlan man m̄in nzin. B̄e kwalaa be nwanndili m̄in. ¹⁷ Nan ȳe Mun jinlanlin m̄in nzin, ɔ wulah m̄in anw̄onsele, ɔ man m̄ m̄oli Ej̄olekpa'n kpaye kpa bok̄oo manlin b̄e kwalaa m̄o be ti man Zufu'n tili. Ȳe Mun a le m̄in fi tetanf̄e nun asa nun. ¹⁸ Ēse ȳe Mun de m̄in fi ēte ngacile'n kwalaa anun ɔ di m̄in taataa maan mun wolo ȳi Belemgbin M̄an nun anun. Anyunminnyanm̄on h̄an ȳi dahuu. Amin.

¹⁹ Mun 'yo Pilisili non Akilas, Onezif̄oo non ȳi awulo amma'n-m̄o kwalaa like. ²⁰ Elasīti a ha Kolunti elo ȳe m̄'an yaci Tolofim̄on Minle elo, ɔ sanlin ke anun ɔ ndi man akp̄ole. ²¹ B̄o m̄ondulin bala kwalaa n̄an af̄e nun anvan a yia. Ebulusi, Pudansi, Linunsi, Kolodia, ɔ non anianman'n-m̄o kwalaa, b̄e nwan be 'yo w̄o like.

²² Ȳe Mun non w̄o t̄anlan. Nyanman nw̄in em̄o kwalaa anw̄on anwunnv̄oe.

PŌLU KALATA'N M'Ō HELELI NWANLIN TITI'N

M'Ō wŏ nun'n

Titi ti *Geleti sɔnlan. Anun, ō wŏ bé mŏ be non Zoji Bofŏe Pŏlu di yé Mun junman nun anun bie. Ō non Pŏlu be tuli atun dŏon be hŏli bŏli Zoji anwŏn Ejŏlekp'a'n. Ke ye kpun ye nwun yí kalata ehu anun'n, Pŏlu yacili Titi Keleti mân nun ke ō bŏka asonun'n-mŏ mŏ be le mŏ b'a bŏ yí bŏ'n (yí ti 1.5). E se ye nwun yí bieku wŏ alimŏa kalata'n mŏ Pŏlu heleli nwanlin Timote nun anun'n ke Pŏlu le man Titi non asonun'n-mŏ kŏsu afŏtu.

Kalata nun anun, Pŏlu le kan kele Titi ke ō sésie mgbain-mŏ asonun kun biala asu. Bé mŏ be 'sesie bé mgbain'n, Pŏlu le kací Titi ninng'e m'ŏ fata ke be nwun yí bé asitanlan nun anun'n (1.5-9). Pŏlu le kan kele Titi non asonun mma'n-mŏ ke be lí ananhŏle ngehele'n mŏ be tili nun asu, nán be héle Zufu'n mmie-mŏ mŏ be kulo ke be seci asonun'n ke bé ngehele die'n-mŏ ti ato. Kalata nun ati 2-3 nun anun, Pŏlu le man mmelenzua, mmalasua, mgbafale, ndalua non nganga mŏ be wŏ asonun'n-mŏ anun nun afŏtu. Ō le kací bé koalaa ke Nyanmian kpunlin yŏli mŏ ō'a nwun bé nwŏn anwunnŏe ō'a man b'a nyan bé ti'n, nán ō wowula bé anwŏnsele maan be yŏ nyŏle mgbakpa. Kalata nun agualie nun, Pŏlu le kací Titi ke ō fŏan bé mŏ be man mgbacimgbacie ba asonun nun anun'n fi nun fite.

Ahun ebisa

¹ Titi,

Mín Pŏlu mŏ n di Nyanmian akŏa mŏ ese n di Zoji Kilisi bŏfŏe'n yé mun kele kalata ehu mun nwan wŏ ō. B'a yí mín ke n jŏn bé mŏ Nyanmian a kpa bé a yŏ yí die'n maan be nyán dedi, ese be nwun ananhŏle'n kpa bŏkŏŏ nán b'a yŏ like mŏ Nyanmian kulo. ² Like mŏ Nyanmian kulo'n y'ŏ man be nyan ngŏan m'ŏ le man ayuelie nun anwŏn anyundŏe ō. Ngŏan m'ŏ le man ayuelie sŏ'n, Nyanmian m'ŏ nni man ato'n lili mŏa falí bŏli yé anŏhŏba asannan nán ō'a bŏ mân'n. ³ Mŏ temŏn'n juli'n, ō nanndí yí Nŏan Ejŏle nun asu, ō'a yí ngŏan m'ŏ le man ayuelie'n ō'a hele. Ehika ati, Nyanmian m'ŏ ti Ngŏandefŏe nun a fa ejŏle sŏ nun a wula mín sa nun ō'a man mín atun ke m mŏ n géle menian'n-mŏ.

⁴ Titi, wŏ mŏ e ti mín wa kpa'n, afa le Zoji Kilisi a li ke mín kŏsu m'an le yí m'an li'n, mun 'bisa wŏ ahun mun yŏ wŏ ecian'n mŏ.

Nyanmian m'ŏ ti Ste'n ō non Zoji Kilisi m'ŏ ti yé Ngŏandefŏe'n, be nwun wŏ nwun anwunnŏe ese be mân wŏ lba cíci wŏ nwun.

Junman m'ŏ se ke Titi di wŏ Keleti mân nun anun'n

⁵ N yacili wŏ Keleti mân nun anun elo ke e sésie ejŏle'n koalaa m'ŏ ka'n kpe kpe kpe. Kulo kun biala asu, sesie mgbain-mŏ ebele asonun nun asu ke m gbunlin n geleli wŏ'n. ⁶ Swanlan mŏ e 'sie yí kpain'n, ō se ke ō yŏ swanlan mŏ be nnyan man yí nwŏn ejŏle ete fíí be ngan man. Ō ja balasua kŏnmgba cein, yí mma'n-mŏ de Zoji Kilisi be di, be mmŏ man bé dunman ete ke be ye mgban-mgban ninng'e anaan bé nyin nzŏ man swanlan. ⁷ Afi asonun kpain'n, ō ti swanlan m'ŏ di Nyanmian junman. Yí ti, ō se ke ō yŏ swanlan mŏ be nnyan man yí nwŏn ejŏle ete fíí be ngan man. Ō nni man ke ō yŏ swanlan m'ŏ tu yí nwŏn, m'ŏ fe eya, m'ŏ ti kŏnŏnmunzan, m'ŏ ti kpukpo kpukpo, mŏ yí nyin bŏlŏ esika. ⁸ Nan ō fata ke ō yŏ swanlan m'ŏ sŏ menian nun kanlanman, m'ŏ kulo ye ejŏle, m'ŏ le ajonlin, m'ŏ ti sese, mŏ ō'a fa yí nwŏn ō'a man Nyanmian kpa bŏkŏŏ, m'ŏ kŏala yí nwŏn bulí, ⁹ m'ŏ di ananhŏle ejŏle'n mŏ b'a hehele yí nun asu, nán yí kŏsu ō'a hŏala ō'a fa ō'a wowula ehunlin-mŏ anwŏnsele, nán ō'a hele bé mŏ be di ato nzin'n maan be nwun yí ke b'a fon.

¹⁰ Afi, Zufu'n-mŏ mŏ b'a fa bé nwŏn b'a man Zoji'n, bé nun mmie-mŏ dŏon kpa ti anzŏselefe, be kan mgban-mgban ejŏle ese be laka menian. ¹¹ Zufu sŏ'n-mŏ, ō se ke e tŏtua bé sŏ. Ō sanlin ke, awulo awulo mŏ nun menian'n-mŏ koalaa a fa bé nwŏn b'a man Zoji'n, Zufu sŏ'n-mŏ le kekele bé ninng'e m'ŏ nze nvata man be kpŏnnde ndunlunmun esika. ¹² Keleti amma'n-mŏ muonun le bé kpŏmanfŏe kun. Bé kpŏmanfŏe sŏ'n nwan:

Keleti amma, be di ato cian daa,
bé ti anun ti ete be yŏ be ninng'e'n-mŏ ke naan,
ese be ti efanfŏe bé kŏ esé nun ala y'ŏ cian bé ō.

¹³ Ejŏle'n mŏ bé kpŏmanfŏe sŏ'n hanlin'n ti ananhŏle. Ehika ati, tu bé nyunnun kpa, nán bé dedi nun a yŏ fŏón ¹⁴ b'a yaci Zufu ehŏa'n-mŏ b'a gua, nán ese b'a nni man menian mŏ b'a kaci bé nzin b'a si ananhŏle'n mala die'n-mŏ asu. ¹⁵ Menian mŏ bé nwŏn a ti'n, like fíí ti man efian mman man bé. Nan bé mŏ efian a gua bé nwŏn mŏ be nne man Nyanmian be nni man'n, like koalaa ti efian man bé. Ō sanlin ke bé ngele'n non bé ajonlin'n ti ete. ¹⁶ Be kan ke be si

Nyanmian, nan kusɔ bé nyɔlɛ'n-mɔ keke ke be nzɪ man Nyanmian. Bé nwɔn le ekpɔ, be ti anzɔseleɖe yê be ngwala man nyɔlɛ kpa baa konngba cein yo.

2

Pɔlv 'ba tu mgbain'n-mɔ fɔvɔ

¹ Nan wɔ dɛ, kekele menian'n-mɔ ejɔlɛ'n m'ɔ kɔ Nyanmian atɪn nun asɔ'n. ² Kan keke mgbanmgbain'n-mɔ ke be lé bé nwɔn be lí, be mán menian'n-mɔ fɛlí bé, be nánndi kanlanman, be lé Nyanmian be lí kpa, be húlo bé nwɔn ese be sí abɔtalɛ wɔ yalɛ elie nun anun.

³ Kan keke mmalasua mgbanmgbain'n-mɔ kusɔ ke be bó bala mɔ Nyanmian kulo. Nán be seɔi menian'n-mɔ dunman. Nán be kaci nzan'n nganga. Nan be mán afotu kpa, ⁴ nán b'a buka ndalua'n-mɔ maan b'a hulo bé hun non bé mma'n-mɔ. ⁵ Anun bé enanndie'n yo faɪn, bé nwɔn ti, be bu awulo amanmuo kpa, be kaci mmalasua kpa mɔ kon biala anyɪn sɔ yí muonun yí hun, nán sɔanlan a nnyan man Nyanmian Anwan Ejɔlɛ nun anwɔn ejɔlɛ ete fíí ɔ'a ngan man.

Pɔlv 'ba tu mgbafɛlɛ'n-mɔ fɔvɔ

⁶ Kan keke mgbafɛlɛ'n-mɔ kusɔ ke asitanlan'n kwalaa anun, be nánndi kanlanman. ⁷ Wɔ bóbo muonun yo nyɔlɛ m'ɔ ti kpa maan mgbafɛlɛ'n-mɔ nuan sɔ be yó bie. Man wɔ ngehele'n yó ananhɔle, n'ɛ man ato ba nun. ⁸ Man ejɔlɛ mɔ ε kan'n yó sese, mɔ be nnyan man yí nzin ejɔlɛ ete fíí be ngan man, nán b'a ngan man yé nwɔn ejɔlɛ ete. Se ε yo yí sɔ a, anun kpɔfɔve nun anyunnun a gua asi.

Pɔlv 'ba tu ngang'a'n-mɔ fɔvɔ

⁹ Kan keke ngang'a'n-mɔ kusɔ ke be mán bé mun-mɔ anyɪnnɔ wɔ like biala anun. Be yó like mɔ bé mun-mɔ kulo. Nán be yo menian mɔ be ti bóyɪ, ¹⁰ nán be wua bé like fíí. Nan cian daa, be héle ke be ti ananhɔleɖe sakpa. Se be yo yí sɔ a, like biala anun, menian'n-mɔ 'ba le Nyanmian m'ɔ ti yé Ngwandefɔve nun Anwan Ejɔlɛ'n mɔ ye kekele'n be to nun.

Nyanman sɪ anwunnvoe

¹¹ Afi, Nyanmian m'ɔ sɪ anwunnvoe m'ɔ kulo ke kulo menian'n-mɔ kwalaaɪn nyan bé ti'n, ɔ'a yí yí nwɔn ɔ'a hele. ¹² ɔ le keke yé ke ye yáci nyɔlɛ ete ete'n-mɔ m'ɔ nɔɔ man Nyanmian anyɪn'n, ɔ non mân ehi anun ninngɛ'n-mɔ mɔ yé nyɪn búlo yí nwɔn'n ye gúa. Nán ye nánndi kanlanman wɔ ene mele ehi anun, ye bó bala m'ɔ ti sese m'ɔ sɔ Nyanmian anyɪn. ¹³ Sua y'ɔ di ke ye yo ye nwɔnnde anyɪndasɔve cian nun ɔ. Cian sɔ'n yê Ngwandefɔve Zozi Kilisi m'ɔ ti yé Nyanmian Kpili'n 'ba yí yí anunmnyanmɔn keke yé ɔ. ¹⁴ Zozi Kilisi muonun a wu yé dunman nun, ɔ'a man y'a nyan yé ti fi nyɔlɛ ete'n-mɔ anun, anun ye kaci yí ti anwɔn menian mɔ ɔ'a man bé nwɔn a ti mɔ ese bé nwɔn te bé be yo nyɔlɛ m'ɔ ti kpa.

¹⁵ Ejɔlɛ m'ɔ fata mɔ ε kan nun anun. Tunmin'n kwalaa mɔ a nyan yí'n, fa wowula wɔ menian'n-mɔ anwɔnsele, nán tu bé mɔ be yo nyɔlɛ ete'n-mɔ kusɔ anyunnun. N'ɛ man sɔanlan fíí tɔtɔ wɔ nyunnun ngeɛɛle.

3

Abalabɔ m'ɔ se ke asɔnin sɔanlan bɔ'n

¹ Kaci asɔnin mma'n-mɔ ke be bébele bé nwɔn asɪ be mán bé mɔ be lí mân nun ati ɔ non bé mɔ be le tunmin'n. Be mán bé anyunnɔ, be bóbuá bé nwɔn be yó nyɔlɛ biala m'ɔ ti kpa'n. ² Nán be kan sɔanlan fíí anwɔn ejɔlɛ ete, nan be kpɔnnde anzɔnunj'ɔ, ɔ non ati anun kpa eyɔlɛ'n ɔ non betɛɛ eyɔlɛ'n kpa bókwɔ wɔ menian'n-mɔ kwalaa anyunnun. ³ ɔ sanlɪn ke, daba, anun ye kusɔ ye ti ngwastafɔve, yé nyɪn nɔɔ man sɔanlan, ye minlinlin, anun ye ti ninngɛ'n-mɔ kwalaa mɔ ye kulo ese ye yo'n nganga. Ati anun ete mân yé anun ye bu ɔ, ye ti anyɪnbulo menian, ye ti busuɔfɔve ese anun ye kpɔ yé nwɔn. ⁴ Nan mele mɔ Nyanmian m'ɔ ti Ngwandefɔve'n heleli kulo menian'n-mɔ ke yí ti anun ti kpa ese ɔ kulo bé'n, ⁵ ɔ'a le yé ti ngwan. Nán ke sese nyɔlɛ mɔ y'a yo ati y'ɔ man ɔ'a le yé ti ngwan ɔ, nan anwunnvoe yê ɔ'a nwun yé ɔ. ɔ naandi Wawe Nwanzanzanzan nun asɔ ɔ'a tu yé nwɔn efian ɔ'a man b'a wɔ yé fufɔle. ⁶ Afi, Zozi Kilisi m'ɔ ti yé Ngwandefɔve'n dunman nun, Nyanmian a fa Wawe Nwanzanzanzan'n ɔ'a man yé dede ɔ'a bu sɔ. ⁷ Nyanmian a nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ'a man y'a kaci seseɖe wɔ yí nyunnun, nán y'a huala y'a nyan nyanmiansɔ ngwan'n m'ɔ le man ayuelɛ'n m'ɔ ti yé anyɪndasɔve like'n. ⁸ Ejɔlɛ'n mɔ m'an han'n ti ananhɔle. Yí ti, mun kulo ke ε jinlan ejɔlɛ sɔ nun asɔ cɪnnjɪn kpa, nán bé mɔ b'a le Nyanmian b'a li nun a bé bé nyɪn b'a yo nyɔlɛ kpa ngɔnmun. Ninngɛ sɔ'n-mɔ ti nganlanman ese be ti kpa be man be kwalaaɪn.

⁹ Nan kɔasia akpɔlɔwa esúe'n, n'ɛ su bie. Wɔ nannan-mɔ dunman nun anwɔn akpɔlɔwa esúe'n, n'ɛ su bie. Zufɔ'n-mɔ mala nun anwɔn akpɔlɔwa esúe'n ɔ non sɔ butule elie'n, n'ɛ wula wɔ nwɔn nun. ɔ sanlɪn ke nvasɔve nnɔn man sɔ, ɔ ti mgban. ¹⁰ Sɔanlan m'ɔ man mgbacɪmgbacɛ ba'n, di mɔa kannzɔ yí kɔn. Se ɔ'a nyaci man yí nyɔlɛ nun an, ese kannzɔ yí

kɔn biékun. Sɛ ɔ'a nyaci man yí nyɔlie sɔ nun an, yí yí asɔnun nun anun. ¹¹ Afɛ, ɛ sɪ kɛ sɔanlan m'ɔ tɪ sɔa'n, ɔ fi ananhɔle atun nun asɔ ɔ'a jasɔ, ɔ yɔ ɛtɛ, ɛsɛ ɔ lɛ bu yí muonun yí nwɔn fɔɔ.

Ngalie

¹² Mɪn 'ba sɔan Alɪtemasɪ anaan Tisiki wɔ nwɔn ɛɔ. Sɛ ɛ nwun yí a, anɪn kan wɔ nwɔn tɔ mɪn Ninkopolisi kulo nun asɔ. Ɔ sanlɪn kɛ ɛɔ yɛ afɔɛ nun anwan'n 'yia a, mɪn kulo kɛ mɪn kɔ ɔ. ¹³ Gua Zenasɪ m'ɔ tɪ avoka'n ɔ nun Apolɔsɔ atun kanlanman. Like mɔ b'a mian yí nwɔn wɔ bɛ atun etue nun anun'n, fa man bɛ, n'ɛ man bɛ mian like fɪí nwɔn. ¹⁴ Ɔ sɛ kɛ yɛ menian dɛ'e'n-mɔ kɔsɔ sɔsuan nyɔlie kp'a'n-mɔ ngonmun ɛyɔle, nán b'a bɔka bɛ mɔ bɛ wɔ emian nun anun cunnjun'n. Nán man bɛ bubu bɛ sa bɛ tanlan sɔ.

¹⁵ Bɛ kɔalaa mɔ bɛ nɔn mɪn wɔ ɛwa'n, bɛ nwan bɛ 'bisa wɔ ahɪn. Bɛ mɔ bɛ nɔn wɔ tɪ ɛɔ, mɔ bɛ lɛ dedi bɛ kulo yɛ'n, yɛ 'bisa bɛ ahɪn.

Nyanmian nwɔn ɛmɔ kɔalaatin anwɔn anwunnvoe.

PÓLU KALATA'N M'Ó HÉLÉLUNWANLÍN FILEMÓN'N

M'ó wó nun'n

Mó Póló 'kele kalata ehi ó nwan Filemón'n, anun ó la fiadi. Ó 'ba yó sò'n, anun Filemón wó kulo'n m'ó be fele yí Kolósó nun asó, ó kó ebele asónun'n bie. Yí awulo ebele bóbó yé be yó asónun nun ó. Afi, Póló y'ó man Filemón leli Kilisi lili ó.

Anun Filemón le yí kanga kón. Kanga sò'n li Onezimón. Onezimón, yí bó y'ó le ke bukafóe, m'ó yí nwón cian. Kanga sò'n nwanndili Filemón ó hólí tólí Póló fiadi sua nun anun eló. Póló anwón ebele, Onezimón kó le Zozi Kilisi kó li. Ó kó bóká Póló kpa. Nan kemó Póló amanngón y'ó le Filemón m'ó de yí di'n, anun ó ti kpa ke ó man Onezimón sa kó Filemón anwón eló. Afi, mala'n m'ó wó nun'n y'ó le ke kanga biala m'ó kó nwanndi yí mun'n nán be cí yí a, be pinnin yí sele kpa. Ehika ati, Póló kó hele kalata ó kó nwan Filemón. Kalata nun anun, ó le di Onezimón ati mgbata ke ó s'ó yí nun kanlanman. Nán man ó bu Onezimón ke kanga, nan ó bú yí ke yí nianman Kilisi dunman nun.

Ahún ebisa

¹ Filemón,

Mín Póló m'ó Kilisi Zozi dunman nun b'a tó mún fiadi'n, mún non anianman Timote, ye le kele kalata ehi ye nwan wó. É ti yé ehulo anianman kpa wó yé junman nun anun. ² Ye 'bisa wó ahun, é non yé nianman bala Apia, ó non Aasipó m'ó bóká yé wawe nun kwan nun anun'n, ó non asónun mma'n-m'ó kwalaa m'ó be yia wó awulo ebele'n.

³ Yé Sí Nyanmian Kpili ó non yé Mún Zozi Kilisi, be nwún emó anwón anwunnvoe, ese be cíci emó aló.

Dedi non ehulo m'ó Filemón le yí'n

⁴ Cian daa se mún 'sele a, mún ti kací wó, mún da Nyanmian así wó wó dunman nun. ⁵ Ó sanlín ke ehulo m'ó é kulo Nyanmian anwonté mma'n-m'ó kwalaaatin'n, ó non dedí m'ó le yí wó yé Mún Zozi nun'n, mún ti ke menian'n-m'ó kan yí nwón ejóle kpa. ⁶ Mún sele Nyanmian ke wó dedí'n m'ó non yé dié'n ti kón'n dunman nun, ó mán é b'ó m'óndúnlin é lí junman kpa é hó wó nyunnun, nán a nwun ninngé mgbakpa'n m'ó ye le yí wó Kilisi anun'n kpa bókó. ⁷ Ehi ati, m'an li fe kpa, ese mún ló a cíci ó sanlín ke ehulo m'ó é kulo Nyanmian anwonté mma'n-m'ó nun a man b'é ahonlín a tó bé kunnun.

Onezimón ati mgbata elie'n

⁸ Ó ti ananhóle ke Kilisi dunman nun, n ne atún mún kele wó like m'ó se ke é yó ó, ⁹ nan kóso ehulo'n dunman nun, mún b'ó wó mún sele wó like kón. Mún, Póló, m'ó n di s'wanlín kpain, m'ó ene b'a hyí mún b'a tó fiadi wó Kilisi Zozi dunman nun'n, ¹⁰ mún di mún wa Onezimón ati mgbata. Mún m'ó b'a b'ó mún kpaun'n, ó ti mún wa. Afi, mún sa nun éwa yé ó'a le Kilisi ó'a li ó. ¹¹ Daba, anun ó ti s'wanlín m'ó ngwala man like fíi yó man wó ó. Nan sian dié, ó kwalaa wó non mún bóká kpa.

¹² Yí ti, mún man ó sa ba wó nwón eló, yí m'ó ti ke mún nwónnaan'n sin'n. ¹³ Kemó Ejólekpa'n dunman nun b'a b'ó mún kpaun'n, mún kulo ke ahan ó di wó ja nun éwa ó nian mún. ¹⁴ Nan kóso mún ngulo man ke mún bu wó nzin mún yó like fíi, nán wó ye eyóle nun a nyó man ke ememian like. Nan se ó yó wó kunnun s'ó a, kanlanman nun ahu. ¹⁵ É 'su yí akpulowa a, ó yacili wó ó hyónlín yí nzin kaan, yí dié, anun ó non wó tanlín dahuu. ¹⁶ Mún man ó sa ba wó nwón eló biekun. Kóso sian dié, n'é bu yí ke kanga kón, nan bu yí ke ó ti kpa tala kanga, bu yí ke wó ehulo anianman kpa. Mún dié, ó'a kací mún nianman m'ó yí nwón cian mún sele kpa. Yí nwón 'ba hian wó sele kpa, afi ó ti wó kanga, ese ó ti wó nianman wó yé Mún nun.

¹⁷ Yí ti, se é bu mún ke wó manngón y'ó le mún an, anun s'ó yí nun kpa ke mún yé é le s'ó mún nun ó. ¹⁸ Se ó'a yó wó éte bie a, se kóso ó tua wó kale a, fa yí kwalaa gua mún s'ó. ¹⁹ Mún muonun, n ne mún sa mún kele wó ke: Mún Póló, mún 'tua kale s'ó'n mún man wó. Mún yé m man é nyanlín nguan ó, nan kóso mún ngulo man ke mún kací wó ke wó kóso é tua mún kale, é tua mún nguan. ²⁰ Ó ti s'ó, anianman, yé Mún dunman nun, mún b'ó wó, s'ó yí nun man mún maan mún ahonlín tó mún kunnun wó Kilisi ehulo nun anwón. ²¹ Mún de mún di ke ehi m'ó mún kele mún nwan wó'n, kemó é bu mún s'wanlín'n, like'n m'ó mún sele wó ke é yó'n, é 'yó bóbó maan ó tala s'ó.

Ngalié

²² Wó sa kan mún ngalié nun an, sesie dabele kón man mún. Afi, mún de mún di ke Nyanmian Kpili 'ba tie emó mmoté'n-m'ó maan be yí mún mún 'ba nian emó abusó.

²³ Epafalasi ma Kilisi Zozi dunman nun b'a to yi non min fiadi'n, yi nwan o 'yo wo like, ²⁴ o non Maaki, o non Alisitaki, o non Demasi, o non Luku, ma be non min di junman'n.

²⁵ Yi Min Zozi Kilisi nwun em o anwon anwunnvoe.

**KALATA'N MƏ BƏ
HELELUNWANLIN
EBELE'N-MO'N**

M'ə wə nun'n

Səanlan'n m'ə heleli kalata eh'n, ə'a ngele man yí dunman ə'a ngua man nun. Nan kosə, ə ti səanlan m'ə kan *Geleki anie'n kpa, ə sɪ Nyanmian Ehele Ejəle'n kpa, eSe ə sɪ Zufu'n-mə amanmuo'n kosə kpa. Ke be le kpɪn be kele'n, kalata sə'n wə Pəlo die'n-mə anun. E 'su yí akpəlɔwa a, Apoləsə m'ə non Pəlo be lili yé Mɪn junman'n y'ə heleli kalata sə nun ə (Junman 18.24-28, 1 Kolintɪ 3.5-9, 4.1-2).

Ə heleli kalata sə'n ə bətəli Ebele menian-mə mə b'a fa bə nwon b'a man Zozi mə be le kele bə əhələwə'n ke be tɪla bə dedi nun anun. Ə le kele bə ke nvasəe nnən man sɔ mman man bə ke be yáci bə dedi'n be tó be sá be lí Zufu'n-mə mala nun asə. Ə sanlɪn ke bə ti ele nun anwon ejəle mə Zozi Kilisi walɪ hanlɪn nun ala y'ə ti ananhəle ə.

B'a hye kalata nun anun nnyuan. Aliməa die'n (yí ti 1.4-10.18) man ye nwun yí ke Zozi ti kpili kpa tala nyanmiansə mməfve'n-mə. Ə ti kpili kpa tala *Moyizɪ non nyihye daba'n teeyífve mgbain'n-mə. Zozi ti yé teeyífve kpain wə Nyanmian anyunnun. Ə ti ke Mələkɪsedekɪ mə anun ə ti belemgbin eSe ə ti teeyífve Abalahamən mele s'ə'n. Zozi muonun falɪ yí nwon yɪlɪ tɛə ə falɪ yé ete'n-mə sɔalɪ. Yé ete sə'n-mə, nyihye daba nun anun tɛe'n mə be y'ɪn ngəala man bə cici.

M'ə tian yí nnyuan'n (10.19-13.17), ə le wowula Ebele'n-mə anwənsəle ke be bə məndɪnlɪn bə dedi nun anun ke daba mma'n mə be lili kunnunmun'n yəli y'ɪn. Nyila non əhɪn ebisa y'ə fa gua yí kalata nun abə ə.

Zozi Kilisi, m'ə ti Nyanmian Awa'n,

ε 'nwun ke ə kpɪn ti y'ɪ'n

¹Daba nun anun, Nyanmian nanndɪlɪ yí mgbəmanfve'n-mə asə ə hanlɪn ejəle ə heleli yé nan-mə. Ejəle sə'n, ə yə dede a, anun Nyanmian a sɪn atɪn ngacɪlɪ dəɔn asə ə'a han. ²Nan tɛmən'n mə ye wə nun m'ə ti mele kasian'n, Nyanmian nanndɪ yí Wa nun asə yé ə'a han ejəle ə'a hele yé ə. Baa sə'n, Nyanmian nanndɪ yí sɔ y'ə sesielɪ mən nun ə. Yí dein yé ə'a yɪ y'ə fa ninnge kwalaa ə'a wula yí sa nun ə. ³Yí y'ə man ye nwun Nyanmian Kpili anunminnyanmən nun etə m'ə ta nun ə. Ke Nyanmian Kpili'n kpɪn ti yí nun ala kpe y'ə le yí. Yí Nwan Ejəle'n m'ə ti tunmin'n le ninnge'n kwalaa anun. M'ə yuelɪ menian'n-mə ete ecicie nun anwon junman'n di'n, ə fulɪ həlɪ nyanmiansə. Ə həlɪ tanlanlɪn anunminnyanmən belemgbin bia nun asə Tunminfve Nyanmian Kpili asa fama sɔ.

Zozi Kilisi ti kpili tala nyanmiansə mməfve'n-mə

⁴Nyanmian Awa'n ti kpili tala nyanmiansə mməfve'n-mə. Ə man dunman'n mə Nyanmian tənɪn y'ɪn ti kpili tala nyanmiansə mməfve'n-mə die'n. ⁵Nyanmiansə bəfve benin yé cɪan kən Nyanmian a han a hele yí ke:

ε ti mɪn Wa,

εne m'ə kə'n, wə sɪ y'ə le mɪn'n?

Cɪan bie lé, ə selɪ man yí mməfve'n-mə anun bie ke:

Mɪn 'ba kaci wə sɪ,

nən wə kəsv ε 'kaci mɪn Wa.

⁶Nan cɪan mə Nyanmian 'man yí Bamuan Baa'n ba mən nun anun'n, ə hanlɪn ke:

Nyanmiansə mməfve'n-mə kwalaa, be kɪtv yí.

⁷E 'nwun nyanmiansə mməfve'n-mə anwon ejəle'n mə b'a hele wə Ehele Ejəle nun anun'n:

Nyanmian man yí mməfve'n-mə

kaci ke anwənman,

eSe ə man yí ngəa'n-mə kaci ke sɪn tofeleman.

⁸Nan m'ə tɔ de Baa'n, b'a hele wə Ehele Ejəle nun anun ke:

Nyanmian Kpili, wə die ε ti belemgbin cɪan daa.

ε bu mən'n sɛsɛ sv.

⁹E kulo ananhəle'n,

nan ete'n die, ε kpə yí sənman.

Nyanmian, wə Nyanmian nun a yɪ wə,

ə'a man ε di fɛ,

ə'a fa anatɪlɪ ə'a gua wə ti sv

m'ə kele ke ε tala wə manngə'n'n-mə kwalaa ə.

¹⁰ B'a hele yí biegun ke:
Mín Mìn, wó dein yé abvbo nín anun
ε bóli mán nín ó.
Ése anwunno 'n tì wó sa ati like.
¹¹ *Ninngé sò'n-mò temvò 'ba sìn*
nan wó die, wó temvò'n nzin man lé.
Anwunno nòn asì 'ba yò ké etanlan daba.
¹² *É 'bubu bé ké taladie.*
Ése ε 'kaci bé ké be kaci taladie'n.
Nan wó die, ké ε tì yí'n yé ε tì ó.
Wó mèlé'n le man ayuehé.

¹³ Cian bie lé, Nyanmian hanlun heleli man yí mmòfve'n-mò anun kòn ké:
Tanlan mín sa fama sv
nán mìn 'ba fa wó mgbòfve'n-mò
mìn gua wó ja avv
ké bia'n mò belemgbìn sesie yí ja sv'n.

¹⁴ Nan nyanmiansò mmòfve'n-mò, be tì bé die se? Bé koalaa, be tì wawε. Be sò Nyanmian. O sòan bé maan be boka bé mò b'a nyan bé tì mò Nyanmian 'fa yí ngòan'n man bé'n.

2

Be mán yé tì tánlan

nyanmiansò ngòan nín anwòn ejòle nín asv kpa

¹ Ehika ati, ananhòle ejòle'n mò y'a tì'n, be mán yé tì tánlan sò kpa ye nánndi sò nán y'a mminlin man. ² O sanlun ké Nyanmian nanndili nyanmiansò mmòfve'n-mò asv yé o falu mala'n manlun *Moyizì ó. Bé mò be yòli anzòsele ejòle sò nún anwòn, be nyanlun yí nwòn ahátua m'ò se fata'n. ³ Ehì a, anun ye 'yò se nán y'a nyan yé tì, mò y'a mmu man nyanmiansò ngòan'n like'n? Afi yé Mìn Zozi muonun a li mva a han ejòle sò'n yé bé mò be tli'n kòsò a hele ké o tì ananhòle sakpa. ⁴ Kemò ejòle sò'n tì ananhòle sakpa'n, bé mò be lili yé Mìn Zozi anwòn adanzie'n, Nyanmian nanndili bé sò o yòli nzòle nún asinbenwòn ninngé ngacile dòn. Ése o nanndi yí Wawε Nwanzan-nwanzan nún asò, o manlun bé tunmin maan be lili junman ngacile ngacile m'ò kulo'n.

Zozi a kaci kulo sòanlan

maan menian'n-mò nyan nyanmiansò ngòan'n

⁵ Ehì, mán fòfòle'n mò ye le kan yí nwòn ejòle'n, nán nyanmiansò mmòfve'n-mò yé Nyanmian a yí bé ké be lí sò kpain ó. ⁶ Kòsò Ehele Ejòle nún anun líka kòn, b'a hele yí ké:

Nyanmian Kpili, kulo sòanlan tì yí die se
mò wó tì 'kaci yí ó?

Kulo sòanlan dasannin tì nzu

mò ε 'nían yí ó?

⁷ *A han yí asì mèlé kaan sva*
a man nyanmiansò mmòfve'n-mò a tala yí.

A man ó'a nyan anunminnyanmòn
ó nòn asasvε ké belemgbìn.

⁸ *A man yí tunmin like biala asv.*

Se be kan ké Nyanmian a man yí tunmin like biala asv a, anun o kele ké like fíi nnon ebéle mò sòanlan le man sò tunmin ó. Nan kòsò kikaala die, ye nwun man ké sòanlan le tunmin like biala asv. ⁹ Nan ye nwun yí ké Zozi mò Nyanmian a han yí asì mèlé kaan sva a man nyanmiansò mmòfve'n-mò a tala yí'n, Nyanmian adawòloman, ó'a wu ó'a man menian'n-mò kòalaatin. Ewue'n m'ò wuli nún ati, ye nwun yí sian die ké ó'a nyan anunminnyanmòn ó nòn asasvε ké belemgbìn.

¹⁰ Afi Nyanmian y'ò bóli like biala ó. Ése yí y'ò man like biala jin yí ja nún ó. O hulòli ké Zozi fé dede o gúa yí bv bókòò maan menian dòn nyan bé tì be wòlo yí anunminnyanmòn nún anun. O sanlun ké Zozi y'ò man menian'n-mò nyan ngòan ó. ¹¹ Zozi m'ò tì menian'n-mò anwòn fi bé etε nún anun'n, o nún bé mò ó'a man bé nwòn a tì'n, bé koalaa bé S'n tì kòn. Ehika ati, se Zozi fele bé yí nianman-mò a, nyian ngun man yí. ¹² Afi ó'a han yí ké:

Nyanmian, mìn 'kan wó nwòn ejòle'n
mìn kele mìn nianman'n-mò.

Mìn 'tò ejue mìn yí wó ayε bagua nún anun.

¹³ Ése ó'a han yí biegun ké:

Mìn 'fa mìn lva'n mìn wula Nyanmian Kpili anun.

Ese yí nwan:
Mma'n-mo mo Nyanmian falí bé manlín mín'n,
é 'nwun bé nwn mín.

¹⁴ Kemó mma so'n-mo ti kulo menian mo moja wo bé nwonnaan nun anun'n, Zozi koso kacili yí nwon kulo swanlan ke bé. O yoli yí so nán o'a nyan atin, o fi ewue'n m'o wuli'n, o'a seci Abonsanmon tunmin'n m'o le yí ewue nun asu'n. ¹⁵ Abonsanmon tunmin so'n, Zozi a seci yí maan bé mo bé asitanlan nun anun be sulo ewue'n, mo b'a kaci ke nganga'n, be nyan bé ti.

¹⁶ Afi o ti ananhale, nán nyanmansu mmofue'n-mo y'o buka bé o. Nan Abalahamon asasu'n-mo y'o buka bé o. ¹⁷ Ehika ati, like kwalaa anun, o'a kaci yí nwon ke yí nianman'n-mo. O'a yo yí so o'a kaci bé teeyifue kpain. O kan ananhale ese o fa ati anun kpa o di yí junman'n Nyanmian anyunnun maan menian'n-mo kwalaa nyan ete face. ¹⁸ Kemó Zozi muonun nwonlin yale mele mo Abonsanmon soli yí nianlin'n, sian die, bé kwalaa mo be wo asitanlan so nun anun'n, o kuala ti bé nyanman nun.

3

Zozi ti kpili tala Moyizi

¹ Ehika ati, anianman anwontie mma, emo mo Nyanmian a fele emo o'a man emo a kaci yí menian'n, emo fá bé nyin be to Zozi. O sanlin ke dedi'n mo ye le kan yí ejole ye kele eyuadi'n, Zozi ye Nyanmian a yí yí ke o kaci so teeyifue kpain o. ² Teeyifue junman so'n mo Nyanmian heleli Zozi ke o lí'n, Zozi lili yí ananhale nun ke *Moyizi koso lili yí wo Nyanmian menian'n-mo kwalaa afian'n. ³ Ke swanlan m'o ko si sua nyan anunminnyanmon tala sua'n muonun'n, Zozi koso a nyan anunminnyanmon a tala Moyizi. ⁴ Sua biala, swanlan y'o si o. Nan koso swanlan'n m'o bolí like biala'n y'o le Nyanmian.

⁵ Moyizi a, junman'n mo Nyanmian heleli yí ke o lí'n, o lili yí ananhale nun wo Nyanmian menian'n-mo kwalaa afian. Ejole mo Nyanmian kulo ke o kan'n, o fa wula Moyizi anwan maan o kan. ⁶ Nan Kilisi a, anun o ti ke baa mo b'a sie yí awulo kpain o. Nan se ye tila ye dedi nun anun kpa o non anyindasue'n m'o man ye di ndutue'n dede o ko ju yí ayuehe a, anin yí awulo y'o le ye.

⁷ Afi Nyanmian Wawe Nwanzan-nwanzan nun a han ke:
Se ene emo ti Nyanmian anun nun an,

⁸ *nán be totua bé nzo'n ke daba emo anan-mo yoli*
mele mo be jasvli yí kamun anun'n.

Nán be yo ke cian mo emo anan-mo soli yí
be nianlin wo ewá nun anun eb'n.

⁹ *Nyanmian nwan: Ebo, emo anan-mo jjili mín*
be soli mín be nianlin

sunnzun mo be nwonlin yí kwalaa
mo n yoli manlin bé afue abulanan nun anun'n.

¹⁰ *O man m'an fa bé nwon sikpe*
m'an wula mín kunnun
nán m'an han ke:

Be ti menian mo bé ahonlin bo nvo,
be nnannni man mín atin nun aso.

¹¹ *Bé nwon eya'n m'o kun mín nun ati,*
m'an han ndá ke:

Enwonmian ele mân'n
mo m'an sesie m'an man bé'n,
cian bie lé, be ngo ho man nun eb'o.

¹² Ehika ati, anianman-mo, emo sie bé nwon ye. Se emo sie bé nwon ye a, emo anun bie fii ngo nyan man ahonlin ete. Bie fii ngo yaci man yí dedi'n ngo to man nán o'a kaci yí nzin o'a si Tiasifue Nyanmian. ¹³ Nan m'o wo nun'n, emo wówula bé nwon anwonsale alihan biala. Afi, ye ti ye b'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke: *Ene nun o.* B'a hele yí so nán emo anun bie ati a ngaci man o'a ndo man ete nun anun. ¹⁴ Afi ye non Kilisi a yo kun. Nan koso o di ke ye tila dedi'n mo ye nyanlin yí ngelemo nun nun anun kpa kpolo dede o ko ju yí ayuehe. ¹⁵ E' nwon ejole mo b'a hele wo Ehele Ejole nun anun'n:

Se ene emo ti Nyanmian anun nun an,
nán be totua bé nzo'n ke daba emo anan-mo yoli
mele mo be jasvli yí kamun anun'n.

¹⁶ Nwan menian die-mo ye be tili Nyanmian anun'n koso be jasvli yí kamun anun'n? Menian so'n-mo y'o le bé kwalaa mo Moyizi non bé fi Ezipiti mân nun anun fiteli'n. ¹⁷ Nwan-mo ye Nyanmian sikpe'n hyili bé afue abulanan'n mo be lili wo ewá nun anun eb'n? Nyanmian

sikpe'n hylí bé mɔ be hulolɔ ete nun eyole'n. Bé yé be wuli ewá nun anun elɔ nun ɔ. ¹⁸ Yé nwan-mɔ anwɔn yé Nyanmian hanlin ndá ke be ngo man yí enwɔnmian ele mân nun anun elɔ bie'n? Nyanmian hanlin ndâ'n gualí bé mɔ be jasolí yí kɔmin anun nun anwɔn. ¹⁹ Ye nwun yí yuein ke b'a ngwala man enwɔnmian ele mân nun anun kɔ. ɔ sanlin ke b'a nne man Nyanmian b'a nni man.

4

Nyanmian enwɔnmian ele mân'n.

¹ Nan yé dɛ, Nyanmian a bɔ yé anɔhɔba ke ye kɔala ke ye kɔ yí enwɔnmian ele mân nun anun bie. Ehika ati, ye síe yé nwɔn ye nán sɔanlan fíí a nga man así emɔ afian elɔ. ² ɔ sanlin ke y'a tí Ejɔlekpa'n ke bé kɔsɔ be tɔlɔ yí daba ewá nun anun elɔ'n. Nan kɔsɔ b'a mmu man Ejɔlekpa sɔ'n like. Afi, mele mɔ be tɔl'n, b'a nne b'a nni man. ³ Nan yé mɔ ye de ye di'n, enwɔnmian ele mân sɔ'n mɔ Nyanmian le kan yí ejɔle'n, ye 'kɔ nun bie. Afi Nyanmian le kele ke:

Bé nwɔn eya'n m'ɔ kun mɔn nun ati,

m'an han ndâ ke:

Enwɔnmian ele mân'n

mɔ m'an sesie m'an man bé'n,

cian bie lé be ngo hɔ man nun elɔ.

Mɔ Nyanmian 'kan ejɔle sɔ'n, anun ɔ'a lí mɔa ɔ'a bɔ mân'n dada ɔ'a yue yí junman'n di. ⁴ Ehɛle Ejɔle nun anun líka kɔn, b'a hele elɛsɔ nun anwɔn ejɔle ke: *Nyanmian falí cian nsian ɔ lílí yí junman'n kɔalaatin nan yí elɛsɔ nun asɔ, ɔ leli yí enwɔnmian.*

⁵ Ejɔle sɔ'n mɔ be hanlin yí daba'n, be le kan yí ewa biekuon ke: *Enwɔnmian ele mân'n mɔ m'an sesie m'an man bé'n, cian bie lé be ngo hɔ man nun elɔ.* ⁶ Alimua mma'n-mɔ mɔ be tɔlɔ Ejɔlekpa'n mɔ b'a nne b'a nni man'n, b'a ngo man Nyanmian enwɔnmian ele mân nun anun bie. Nan kɔsɔ atɔn wɔ nun man mmie-mɔ ke be wólɔ Nyanmian enwɔnmian ele mân nun anun. ⁷ Ehika ati, Nyanmian a sie cian fɔfɔle kɔn biekuon mɔ be fele yí "ene". Ene sɔ'n mɔ b'a hele yí ebele'n, afɛ dɔɔn kpa sɔnlin, Nyanmian nanndilí belemgbin *Davidi asɔ ɔ hanlin ke:

Se ene emɔ tí Nyanmian anin nun an,

nán be totua bé nzo'n.

⁸ Se ɔ tí ke Zozie m'ɔ lílí Moyizí aja nun'n hɔalí bagua'n nun enwɔnmian ele mân nun anun kɔ a, ahan Nyanmian a ngan man cian fɔfɔle kón anwɔn ejɔle ehí anzin. ⁹ Ehi, ye nwun yí ke enwɔnmian ele cian kɔn te wɔ ebele man Nyanmian menian'n-mɔ. ¹⁰ Afi sɔanlan m'ɔ wɔ Nyanmian enwɔnmian ele mân nun anun'n, anun ɔ le de yí enwɔnmian yí junman elie nun anun ke Nyanmian leli yí enwɔnmian'n.

¹¹ Ehika ati, ye bɔ mɔndinlin ye wólɔ enwɔnmian ele mân sɔ nun anun. Nán be man yé nunhan bie yɔ anzɔsɛle ɔ ka yí ete nun anun ke yé nan-mɔ yɔlɔ yí ewá nun anun elɔ'n. ¹² ɔ sanlin ke Nyanmian Anɔan Ejɔle'n wɔ ebele dahuu, ejɔle m'ɔ kɔ han'n, ɔ kpɔn sɔ. ɔ yɔ ná tala dadɛ ngacile biala mɔ b'a sí yí nyunnun non yí nzin ɔ. Ke dadɛ'n wɔ sɔanlan an, ɔ bɔ fite'n, Nyanmian Anɔan Ejɔle'n kɔsɔ nwun ejɔle m'ɔ wɔ sɔanlan ati anun ɔ non m'ɔ kɔ jɔnlin'n ɔ bua yí ndɛɛ. ¹³ Ninngɛ'n mɔ Nyanmian bál'n, fíí nnɔn man ebele m'ɔ fɔn yí nyin ɔ. Yí nyunnun, yí kɔalaa wɔ jawe nun. Yí ja asɔ yé ye 'bu yé junman'n mgbɔndan ɔ.

¹⁴ Ehika ati, dedi'n mɔ ye le yí mɔ ye le bɔ ye kele mân'n, ye tíla nun kpɔlo. Afi ye le tɛɛyɔfɔe kpain kɔn mɔ ɔ'a hɔ dede ɔ'a ju Nyanmian muonun anyunnun. Tɛɛyɔfɔe kpain sɔ'n y'ɔ le Zozí m'ɔ tí Nyanmian Awa'n. ¹⁵ Yé tɛɛyɔfɔe kpain'n kɔala yé nyanman nun tí wɔ emian ngacile kɔalaa anun. Nan kemɔ Abɔnsanmɔn sɔlɔ Zozí nianlin yí kɔalaa anun mɔ yí sa a ngan man yí'n, ɔ man sɔnian nun anun, Zozí kɔala tí yé nyanman nun.

¹⁶ Ehika ati, nán man ye sulo, nan ye hyóun ye kpúnngɛ Anwunnvoe Enwunnvoe Nyanmian'n m'ɔ tí belemgbin bia nun asɔ'n. ɔ nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ fa yé ete'n-mɔ ce yé. Eɛe mele mɔ emian'n kɔ wɔ yé'n, ɔ tí yé nyanman nun.

5

Zozí y'ɔ tí tɛɛyɔfɔe kpain nun ɔ.

¹ Nyanmian tɛɛyɔfɔe kpain biala mɔ be kɔ nian menian'n-mɔ anun be kɔ yí yí'n, ɔ di asafian. Ete nun anwɔn tɛɛ eyí'e'n non acɛdɛ'n, yí yé ɔ fa man Nyanmian ɔ. ² Kemɔ tɛɛyɔfɔe sɔ'n muonun tí kulo sɔanlan'n, ɔ kɔala ke ɔ nwun bé mɔ be nzi man Nyanmian mala'n non bé mɔ b'a fɔn'n-mɔ anwɔn anwunnvoe. ɔ sanlin ke, yí muonun ɔ kɔala ke ɔ fɔn. ³ Ehika ati, ɔ di ke ɔ yí yí muonun yí tí tɛɛ ke ɔ yí bagua nun ati tɛɛ'n.

⁴ Se Nyanmian muonun a nvele man sɔanlan kɔn ke ɔ felelí Moyizí anianman Aalɔn ɔ sielí yí tɛɛyɔfɔe kpain nun an, sɔanlan fíí ngwala njasɔ man ɔ nzie man yí nwɔn tɛɛyɔfɔe kpain. ⁵ Kilisi muonun a njasɔ man ɔ'a nzie man yí nwɔn tɛɛyɔfɔe kpain. Nan Nyanmian muonun a han a hele yí ke:

*Ene m'ò kò'n, e ti mín Wa,
mín kòsò n di wó Si.*

⁶ Ese ó'a han yí lka fofòle biekuu ke:

*E ti teeyífoe titi
ke Melekisedeki ti yí'n.*

⁷ Mò anuu Zozi wò asie nuu asò ewa'n, ó yoli asònuu ó tianluu sele kpa ó sunluu feleli Nyanmian m'ò kòala yí de fi ewue nuu'n. Kemò Zozi manluu Nyanmian anyinnzó nuu ati, Nyanmian kòsò tieli yí. ⁸ Zozi ti Nyanmian Awa, kòsò yí amannuhunluu nuu anuu, ó manluu Nyanmian anyinnzó. ⁹ Mò Nyanmian man Zozi fòli hòli nyanmiansò yueli'n, Zozi a kaci bé kòalaa mò be man yí anyinnzó'n, bé nyanmiansò ngòan baka. ¹⁰ Ehika ati, Nyanmian a sie yí teeyífoe kpain ke ó sieli Melekisedeki'n.

Ekannzve

¹¹ Ye le ejòle dóuu ye kan ye kele emò ehí anwòu, nan kòsò, yí bú etue yò sí. Ó sanluu ke emò ndi man ejòle bú nde. ¹² Emò mò ahan emò lili y'ò di ke emò kekele menian'n-mò Nyanmian anwòu ejòle'n, emò kulo ke be kekele emò Nyanmian anwòu ejòle fòtùli'n-mò biekuu. Alie mò emò 'kpunnde be di'n, ehí nòfanlan yé emò te nuu ó. ¹³ Sòanlan biala m'ò te nuu nòfanlan'n, anuu ó ti batònmàn. Ó nzí man amanmuo sese'n mò Nyanmian le kpònnde'n. ¹⁴ Nan bé mò b'a tin'n, bé yé be di alie ketee nuu ó, afi bé die bé ti a tin. Be sí like m'ò ti kpa nuu angònmuu. Be sí m'ò ti man kpa'n kòsò angònmuu.

6

¹ Ehika ati, ye yáci ejòle así así'n m'ò tò de Kilisi'n nán ye wòlu mgbili mgbili'n-mò anuu. Ye yáci ejòle'n m'ò tò de nyòle ete nuu eyacie'n, Nyanmian anwòu dedi'n, ² esòmian ngacile nuu anwòu ejòle'n, bé sa'n mò be fa be fua menian'n-mò asò m'ò kele ke Nyanmian a fa yí nyila nuu a man'n, ewuetingge'n nuu menian'n-mò fòò ebue'n mò Nyanmian 'ba bu bé'n. Ninngé sò'n-mò, ye ngan man bé nwòu ejòle kón. ³ Nan ye hó yé nyunnuu. Se Nyanmian man atuu an, mò ye 'ba yò nuu anuu.

⁴ Ehí, bé mò be nanndi Nyanmian jawe nuu anuu'n, Nyanmian a yeyila bé ó'a man b'a nyan yí Wawé Nwanzan-nwanzan'n. ⁵ B'a nwuu yí ke yí Nuan Ejòle'n ti like kpa. B'a nwuu mân fòfòle'n m'ò le sesie nuu anuu tunmin'n. ⁶ Nan se be kaci bé nzin be si Nyanmian, nán yí Nuan Ejòle'n nvali man bé nwòu fíi kón an, be ngòala man like fíi kón yò maan be sa bé nzin yí nwòu elo. Ó sanluu ke menian sò'n-mò bòbò Kilisi kòlòwa nuu asò biekuu ese be gua yí nyunnuu así menian nuu.

⁷ Temòu mò esue tò asie kòu asò titi mò alie fite sò man bé mò b'a lua'n, asie sò'n, anuu Nyanmian a yeyila yí. ⁸ Nan se eminan mmowe nuu ndile ete fifi sò a, anuu ó'a yò mgban ó'a ju yí sasan ebò. Yí agualie nuu, be tò nuu sín.

⁹ Anianman-mò, se bòbò ye le kan sò a, ye de emò ye di kpa. Ye sí ke emò nanndi atuu kpa'n m'ò fite nyanmiansò ngòan nuu asò. ¹⁰ Afi Nyanmian die, ó mmu man kpòfòndee. Junman'n mò emò le di'n, ye'n mò emò a yò m'ò kele ke emò kulo Nyanmian, mò ese emò te yò te man Zozi menian'n-mò mò be ti emò anianman'n, Nyanmian alòba nvi man. ¹¹ Nan ye kulo ke emò nuuhan kòu biala bó mòndunluu, ó héle ke ó kulo Nyanmian dede ó kò ju yí ayuelie, nán emò asa a han mò emò le kpònnde yí Nyanmian asa nuu'n kpa bókòò. ¹² Yí ti, nán man emò kaci efòanfòe. Nan emò sín dedi mma'n-mò atuu die nuu asò. Ó sanluu ke be si abòtale dede bé sa kan like'n mò Nyanmian kò fa kò bò bé anòhòba'n.

¹³ Mò Nyanmian 'bò Abalahamòu anòhòba'n, ó hanluu ndá tóli sò. Kemò sòanlan fíi nuuò man ebòle m'ò ti kpili tala yí'n, yí muonuu ó hanluu yí ti. ¹⁴ Yí nwan: *Mn kan mín ti ke mn 'yeyila wò sò maan e di ata kpili kpa.* ¹⁵ Mò Abalahamòu tóli ejòle sò'n, ó sili abòtale dede yí sa hanluu like'n mò Nyanmian fali bòli yí anòhòba'n.

¹⁶ Nan se menian'n-mò 'kan ndá a, be kan sòanlan m'ò tala bé nuu ati. Ndá sò'n ti ajinlanmuu. Yí y'ò man ejòle'n kpe ó. ¹⁷ Nan Nyanmian kòsò ajonluu nuu an, anuu ó kulo ke bé m'ò di ke be nyan anòhòba nuu anuu ninngé'n, be nwuu yí yuein ke ejòle'n m'ò fi yí nuan fiteli'n, ó ngaci man yí lé. Ehika ati y'ò hanluu ndá tóli anòhòba nuu asò ó. ¹⁸ Anòhòba'n nuu ndá'n ti ninngé nnyuan mò be ngòala man yí kaci, ese Nyanmian ngòala man nuu ato di. Ninngé sò nnyuan'wula yé mò y'a nyan efíabele Nyanmian anwòu nuu anwòusele. Efíabele sò nuu anuu, ó di ke ye tila anyundasòe like'n m'ò wò yé nyunnuu nuu anuu kpòlo. ¹⁹ Ke sche'n mò be yi be tò asue nuu anuu man meli'n jinlan bí'n, anyundasòe like'n kòsò man yé ekala'n jin bí. Anyundasòe like sò'n man ye bò tala nyanmiansò asònuu sua nuu anuu mgbenuu etanlan'n. Ye kò dede ye ju lka nwanzan-nwanzan'n ke teeyífoe kpain'n. ²⁰ Ebele yé yé dunman nuu, Zozi lili mòya yé nyunnuu ó wòlòli ó. Yí yé ó'a kaci teeyífoe kpain'n cian daa ke anuu Melekisedeki ti yí nuu ó.

7

Melekisedeki ti belemgbin, ese o ti teeyifve

¹ Melekisedeki so'n, anin o ti kulo'n mo be fele yi Salemon nun aso belemgbin. Ese anin o ti Nyanman Kpili m'o wo anwunno anwunno elo'n koso teeyifve Abalahamon mele so. Mele mo Abalahamon fi eloe o 'sa ba'n, Melekisedeki ko ho ko kpa yi atun o ko yeyila yi so. ² Yi kwalaa mo Abalahamon nyanlin yi eloe nun anun'n, o ko bu nun bulu. O ko tu kon ko man Melekisedeki.

Alimva nun anun, dunman Melekisedeki'n kele ke: "belemgbin m'o kulo sese." M'o la so'n, y'o le ke o ti Salemon belemgbin. Yi bu kele ke: "belemgbin m'o kulo anzonunjo." ³ B'a ngan man yi si non yi nin non yi nan-mo anwon ejole fi. B'a ngan man yi awole cian non yi ewue cian nun anwon ejole kalata nun anun lika fi. Nan o ti ke Nyanman Awa'n. Melekisedeki so'n ti teeyifve cian daa.

⁴ Em'o nwun yi ke Melekisedeki ti kpili. Ye nan Abalahamon ninng'e'n kwalaa m'o nyanlin yi eloe nun anun'n, o buli nun bulu o tuli kon manlin Melekisedeki. ⁵ Levi اساس'n-mo ti Nyanman teeyifve. Moyizi mala'n man be atun ke Izalaye amma'n-mo bu be ninng'e'n-mo anun bulu a, be tu kon. Koso be ti anianman, be nan y'o le Abalahamon. ⁶ Melekisedeki ti man Levi afilie nun anun soanlan. Koso Abalahamon buli ninng'e'n m'o nyanlin yi eloe nun anun'n bulu o tuli kon manlin yi. O ko yeyila Abalahamon mo Nyanman bolu yi anohoba nun aso. ⁷ O ti ananhole ke kpain ye o yeyila batonman so o. ⁸ Levi اساس'n-mo mo be bubu ninng'e'n-mo anun bulu, be tu kon be man be'n, kulo menian y'o le be. Be wu. Nan Melekisedeki die, o ti soanlan m'o ti asi ke Nyanman Anwan Ejole'n kele'n. ⁹ Ke mo Abalahamon buli yi ninng'e'n-mo anun bulu o tuli kon manlin Melekisedeki'n, Levi muonun mo ese be bu ninng'e'n-mo anun bulu be tu kon be man yi boso menian'n-mo'n, yi koso o yoli so bie. ¹⁰ O sanlin ke mele mo Melekisedeki 'ko a kpa Abalahamon atun'n, anin Levi te wo Abalahamon akunnun.

Zozi ti ke Melekisedeki

¹¹ Tee'n mo Levi اساس'n-mo yi'n, mala'n mo Nyanman fali manlin Izalaye amma'n-mo'n, so ye anun o jin o. Nan se o ti ke Levi اساس'n-mo mo be ti teeyifve ke Aalon'n, efian fi non man be junman nun anwon an, ahan teeyifve ngacile kon ke Melekisedeki a nvite man. ¹² O sanlin ke se Nyanman teeyifve'n-mo a kaci a, o se ke mala'n koso kaci. ¹³ Ye Min'n mo ye le kan yi nwon ejole ewa'n, o fi afilie fofole anun. Afilie so nun anun soanlan kacili man Nyanman teeyifve le. ¹⁴ Be kwalaa be si ke ye Min fi Zuda afilie nun anun. Mo Moyizi 'kan Nyanman teeyifve'n-mo anwon ejole'n, o'a ngan ke Zuda afilie nun anun soanlan kon ti teeyifve.

¹⁵ Like kon man ye nwun yi yuein biekon. Like so'n y'o le ke teeyifve kon biekon ke Melekisedeki a fite. ¹⁶ Nan menian'n-mo mala nun aso ye be nianlin be sieli yi teeyifve o. Nan tunmin'n m'o man nyanmansu ngwan m'o le man ayuelie'n, y'o man o'a kaci Nyanman teeyifve o. ¹⁷ Afi o wo Ehele Ejole nun anun ke:

E 'kaci teeyifve cian daa ke Melekisedeki.

¹⁸ Ehi Nyanman a yaci daba mala nun a to. O sanlin ke tunmin non man nun, ese o'a y'o mgban. ¹⁹ Afi Moyizi mala nun a man soanlan fi anwon a ndi man. Nan Nyanman a sie anyundasoe like kon ebele. Anyundasoe like so'n man ye cwan ye kpunng'e Nyanman.

²⁰ Afi m'o la so biekon'n y'o le nda'n mo Nyanman hanlin'n. Mo ehulun-mo 'kaci teeyifve'n, Nyanman a ngan man yi nwon nda. ²¹ Nan Zozi die, Nyanman hanlin yi nwon nda. E'nwun ejole m'o hanlin heleli yi'n:

Ye Min a han nda,

Yi Nwan Ejole'n, o ngaci man yi.

Yi nwan: E ti teeyifve cian daa.

²² Ehika ati, Zozi di ajinlanmun maan ye nwun yi ke nyihye'n mo Nyanman non ye a nyihye'n ti ananhole sakpa.

²³ Ese like biekon wo ebele m'o ti be afian o. Y'o le ke anin teeyifve'n-mo soanlin. Afi ewue'n man kon nni man junman'n dede o nga man ebele. ²⁴ Koso Zozi die, o ti asi dahuu. Teeyifve junman'n m'o di'n, junman so'n nzu man soanlan fofole asa nun. ²⁵ Ehika ati, be kwalaa mo be nanndi yi so be kpunng'e Nyanman anwon'n, o kwalaa de be kpa bokoo. O sanlin ke o ti asi dahuu o sele Nyanman man be. ²⁶ Teeyifve kpain'n mo y'a mian yi nwon'n y'o le Zozi. O ti nwannzan-nwannzan, efian fi non man yi nwon. Ete fi non man yi nun. O non etefve'n-mo afian ti. O ti like biala aso kpain. ²⁷ Zozi ti man ke teeyifve mgbain ehulun-mo. Teeyifve so'n-mo, o di ke be yi be muonun be ti tee nan b'a yi bagua'n koso die. Nan yi die, o fali yi nwon yili ye kwalaa ye ti tee baa kumngba cein. ²⁸ Menian mo be nwon ndi man, o fi ete'n dunman nun'n ye *Moyizi mala'n fa be sie teeyifve mgbain o. Mala nun anzin, Nyanman hanlin nda toli yi ejole nun aso. Ejole so'n sie Baa'n mo yi nwon a ti kpa bokoo'n teeyifve kpain cian daa.

8

Zozi ti ye teeyifve kpain.

¹ Ejole ehi kwalaa mo ye le kan'n, yi ti'n y'o le ke ye le teeyifwe kpain kon. O'a fu anwunno elo o'a tanlan tunminfoe Nyanmian kpili belemgbin bia'n fama so. ² Asounn sua nwannzan-nwannzan'n m'o ti *tanti kpa'n, nan swanlan ye o'a bo o. Nan ye Min muonun ye o'a bo tanti so nun o. Ebele ye ye teeyifwe kpain'n di yi tee eyie junman nun o. ³ Acedie non tee eyie mo be fa be man Nyanmian'n, yi ti y'o man be sie teeyifwe biala o. O se ke ye teeyifwe kpain so'n kosu nyan like mo o 'fa fite Nyanmian anyunnun o. ⁴ Se o ti ke ye teeyifwe kpain'n wo asie nun aso ewa a, ahan o ti man teeyifwe babo. O sanlan ke teeyifwe'n-mo mo be di junman so'n wo ebele ke Zufu'n-mo mala kpun kele'n. ⁵ Junman'n mo teeyifwe so'n-mo di'n, anwunno elo die'n nvoninnin'n mo Nyanmian yili heleli Moyizi'n, so ye be nian o. Afi mele mo Moyizi' bo tanti'n man Nyanmian'n, Nyanmian hanlan heleli yi ke: *Tanti'n mo m'an yi m'an hele wo buka nun aso'n, nian yi nwon so yo.*

⁶ Nan sian die, tee eyie junman'n mo Zozi di'n, o tala teeyifwe ehunlan-mo kwalaa die'n. O sanlan ke o di nyihye kpa nun anun asafian. Nyihye so'n jin anohuba mgbakpa'n-mo aso. ⁷ Afi se o ti ke alimwa nyihye'n yoli kpa a, ahan o'a ngaci man yi. ⁸ Nan Nyanmian le tu yi menian'n-mo anyunnun. Yi ti, y'o man o le kan kele be ke:

Temon'n le ba ju,

mun non Izalaye man'n non Zuda man'n,

ye 'ba cici nyihye fofole.

⁹ *Nyihye so'n ti man ke daba die'n*

mo mun non be nan-mo hyihyel'n.

Daba die'n, y'o le cian mo n zoli be sa

n yili be fi Ezipiti man nun anun n viteli'n.

B'a nannu man nyihye so nun aso.

Ehika ati, be kosu be nwon ejole a njian man min.

¹⁰ *Ye Min nwan:*

Se temon so'n ju a, e 'nwun nyihye'n

mo mun non Izalaye man'n 'ba hyihye'n.

Min 'fa min mala'n min wula be ajonlan nun anun.

Min 'kele yi be ahonlan nun anun.

Min 'kaci be Nyanmian,

be kosu be 'kaci min menian.

¹¹ *Swanlan fi ngo hehele man yi manngon like,*

anaan o ngo han o ngo hele yi nianman ke:

Kponnde ye Min.

Afi batonman o, kpain o, be kwalaa be si min.

¹² *Min 'fa be ete'n-mo mun ce be.*

Min mmoo man so fi kon.

¹³ Se Nyanmian le kan nyihye fofole ejole a, anun o le kele ke alimwa die nun a yo daba. Ye like mo ko hye, ese o ko yo daba'n, anun o ka kaan yi bosu nunnun.

9

Asie nun aso ewa non anwunno elo Nyanmian tanti'n

¹ Nyihye daba nun anun, anun asounn eyole'n le yi sua asie nun aso ewa o non yi nwon mala. ² Asounn sua so'n, o ti tanti. Nyanmian tanti so'n, mgebe nun etanlan kon ce nun nnyuan, Lika mo' wo mgebe nun etanlan nun anyunnun'n, lika so'n ye be fele yi lika nwannzan-nwannzan nun o. Ebele ye kanlannu'e'n, o non tobili'n mo be gua Nyanmian kpaon'n so'n wo o. ³ Nan mgebe nun etanlan nun anzin lika die'n, be fele yi lika nwannzan-nwannzan kpa. ⁴ Ebele ye tobili'n mo be yala *ansan so'n non nyihye alaka'n wo o. Tobili'n non alaka so'n, b'a holo esika emanlan b'a gua be nwon. Alaka nun akunnun, ninngwe nsan wa nun. Esika emanlan ese kon jin nun. Esé so nun anun ye *mannan'n wo o. Aalon kpoman'n m'o bali ndetele'n wo alaka nun anun. Ye ese nyobue nnyuan'n mo b'a se be ndetele ke taboa b'a hele nyihye nun anwon ejole'n b'a gua so'n, be wo alaka nun anun bie. ⁵ Be ko se nyanmianso mmofwe nnyuan be ko sesie nyihye alaka nun aso. Nyanmianso mmofwe so'n-mo, be fele be selubun. Anunminnyanmon menian so'n-mo kele ke Nyanmian wo ebele. Be ndeba'n-mo sinnze alaka nun ati so anwunno. Alaka nun ati so nun aso ye be gua tee eyie moja nun o. Nan mun ngulo man ke mun yiyi ejole nun anun doon kikaala.

⁶ Ke be kpunlan be sesieli lika so'n, alihan biala, teeyifwe'n-mo wolo Nyanmian tanti'n lika mo' wo mgebe nun etanlan nun anyunnun'n, be di be junman nun ebele. ⁷ Nan mgebe nun etanlan nun anzin elo lika die'n, teeyifwe kpain nun ala y'o wolo elo o. O wolo elo afoe non. O 'wolo elo a, yi muonun o non bagua'n ete mo be nzi man mo b'a yo'n dunman nun, o fa naan moja o fite Nyanmian anyunnun. ⁸ Wawe Nwannzan-nwannzan'n kele nun ke mele mo

Nyanmian tantɔ daba'n non nun junman elie'n te wɔ ebele'n, anun atun'm m'ɔ man menian'n-mɔ kpunngɛ Nyanmian'n la man nun. ⁹ Ehi ti nvanɔhɔn ene mele'n mɔ ye wɔ nun nun anun. Yɛ bu kele ke nɔn acedie non tee eyie y'ɔ man sɔanlan anwɔn ti wɔ Nyanmian anyunnun ɔ. ¹⁰ Afi, alie non nzan non bɛ nwon efian etue ebiale ngacile mala y'ɔ le ehi-mɔ. ɔ ti mala m'ɔ to de eyuadi nun anun ninngɛ'n-mɔ. Mala sɔ'n-mɔ abɔsɔ 'ba nunnun wɔ mele Nyanmian 'kaci ninngɛ'n-mɔ kɔalaatin'n.

¹¹ Nan ninngɛ mgbakpa'n m'ɔ wɔ ye nyunnun nun ati yɛ Zozi a a ke teeyɔfɔe kpain ɔ. Nyanmian tantɔ'n m'ɔ a tanlan yɛ bu ɔ'a li yɛ junman nun anwɔn cian kpa, ese e ti kanlanman tala daba die'n. Tantɔ sɔ'n, nɔn menian'n-mɔ asa ati like ɔ. Yɛ bu y'ɔ le ke nɔn mɔn ehi anun like ɔ. ¹² Zozi a wɔlo lika nwanzzan-nwanzzan kpa'n kpɛ kɔnmgba cein bɔkɔɔ. ɔ'a nva man esile non nnale mma moja ɔ'a nvite man Nyanmian anyunnun. Nan ɔ le yɛ muonun yɛ moja'n m'ɔ man bɛ nyan ngwan m'ɔ le man ayuelie'n. ¹³ Nyanmian anyunnun, bɛ mɔ efian kɔ gua bɛ nwon'n, se be fa esile non nnale nyin moja'n non enale bidie mɔ bɛ kɔ yala yɛ'n nzwɔn'n bɛ kpɔndɔn bɛ nwon an, anun bɛ nwon a ti. ¹⁴ Se naan ehi-mɔ moja'n kɔala ke ɔ man sɔanlan anwɔn ti a, Kilisi moja'n kɔala ke ɔ man sɔanlan ahɔnlun nun anun ti tala sɔ! ɔ nanndi Edannganman Wawe nun asɔ, Kilisi muonun a fa yɛ nwon ɔ'a bɔ afɔle mɔ efian fɛi non man yɛ nwon ɔ'a man Nyanmian. Yɛ moja'n 'ti ye ahɔnlun nun anun fi nyɔle nvuin nvuin'n-mɔ anwɔn maan ye sɔ Tiasɔfɔe Nyanmian'n.

¹⁵ Ehi ka ati yɛ Kilisi di nyihye fɔfɔle nun anun asafian ɔ. ɔ di asafian maan bɛ mɔ Nyanmian a fele bɛ'n nyan nyanmiansɔ ajapadie'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a bɔ bɛ anɔhɔba'n. Be kɔala ke bɛ sa kan yɛ. ɔ sanlan ke Kilisi a wu. Yɛ ewue sɔ'n de menian'n-mɔ ati fi bɛ ete nun anun nyihye daba nun abu.

¹⁶ Afi sɔanlan kele yɛ kunnun ejɔle kalata sɔ sie a, ɔ di ke be nwon yɛ ke sɔanlan nun a wu sakpa nɔn kalata sɔ'n mɔ ɔ'a hele ɔ'a sie nun a nyan tunmin. ¹⁷ ɔ sanlan ke mele mɔ sɔanlan'n mɔ ɔ'a hele yɛ kunnun ejɔle kalata sɔ ɔ'a sie'n te ti asi'n, kalata sɔ'n le man tunmin. ¹⁸ Ehi ka ati, dede mɔ bɛ 'di daba nyihye non asɔ'n, be le naan moja. ¹⁹ Alimɔa nun anun, Moyizɔ kɔ kɔnnga mala'n kɔalaa m'ɔ wɔ kalata nun anun'n ɔ kɔ hele bagua'n. M'ɔ kɔnngalɔ yueli'n, ɔ kɔ fa nnale mma non esile moja'n non nzue ɔ kɔ kpɔndɔn kɔ gua mala kalata'n non bagua'n kɔalaa anwɔn. Mɔ ɔ 'kpɔndɔn'n, ɔ le *izɔpɔ asa baa non naan enyuan kɔkɔle y'ɔ kpɔndɔndɔn ɔ. ²⁰ Moyizɔ nwan: *Nyihye'n mɔ Nyanmian a fa a man ye ke ye li sɔ'n, yɛ nwon moja nun ahi.* ²¹ Moyizɔ kpɔndɔndɔn Nyanmian tantɔ'n non asɔnɔn nun anwɔn ninngɛ'n kɔalaatin anwɔn moja. ²² Ke mala'n kpɔn kele'n, moja'n man ninngɛ dɔn anwɔn ti. Afi se moja a ngua man an, ete face non man ebele.

Zozi tee eyie'n tu ete'n-mɔ

²³ Ehi ka ati, anwunno elɔ ninngɛ'n-mɔ, bɛ nvoninnin y'ɔ le asɔ ewa die'n-mɔ. Be 'ti bɛ nwon an, be le moja. Nan anwunno elɔ die'n-mɔ, se be 'ti bɛ nwon an, ɔ di ke be nyan tee eyie ninngɛ m'ɔ ti kpa tala asie nun asɔ ewa die'n-mɔ. ²⁴ ɔ sanlan ke tantɔ'n mɔ Moyizɔ nianlan sɔ ɔ bɔli asɔ ewa die'n, nɔn ebele yɛ Kilisi wɔlɔli ɔ. Nan ɔ'a fɔ ɔ'a hɔ anwunno. Ye dunman nun, ɔ jin Nyanmian anyunnun ebele sian die. ²⁵ Teeyɔfɔe kpain'n, afɔe nwan y'ɔ wɔlo lika nwanzzan-nwanzzan kpa nun ɔ. ɔ 'wɔlo a, ɔ le naan moja. Nan Kilisi die, ɔ'a nwon man elɔ ɔ'a nva man yɛ nwon ɔ'a nyɛ man tee afɔe daa. Nan ɔ'a wɔlo elɔ kpɛ kɔnmgba cein bɔkɔɔ. ²⁶ Se nɔn yɛ sɔ a, ahan ke be bɔli mɔn'n, ɔ di ke Kilisi nwon yɛ nyunnun kpɛ nye nye. Nan sian die m'ɔ ti mele kasian'n, Kilisi a yɛ yɛ nwon kpɛ kɔnmgba bɔkɔɔ. ɔ'a fa yɛ nwon ɔ'a yɛ tee ɔ'a tu ete'n. ²⁷ ɔ la ebele man sɔanlan kɔn biala ke ɔ wɛ kpɛ baa kɔnmgba cein. ɔ wu yue a, be le mɔ anun Nyanmian le ba bua yɛ nde ɔ. ²⁸ Yɛ sɔ kɔsɔ ala, Kilisi a fa yɛ nwon ɔ'a yɛ tee kpɛ kɔnmgba cein bɔkɔɔ maan menian dɔn fi bɛ ete nun anun b'a jasɔ. ɔ 'ba sa ba biekun, kɔsɔ nɔn ke ete nun ecicie ti ɔ. Nan ɔ 'ba ɔ de bɛ mɔ be le nwonnde yɛ'n ngwan.

10

Asɔ ewa ninngɛ'n-mɔ ti anwunno die'n-mɔ nvoninnin

¹ Ehi, mala'n mɔ Nyanmian falɔ manlan Moyizɔ'n, ɔ ti ninngɛ mgbakpa'n m'ɔ le ba nun nvoninnin, nan nɔn yɛ kpa'n muonun ɔ. Bɛ mɔ afɔe daa be nanndi tee eyie kɔnmgba nun asɔ bɛ kpunngɛ Nyanmian'n, mala sɔ'n le man anwɔnsɔle fɛi m'ɔ man bɛ nwon ti ɔ. ² Se ɔ ti ke bɛ mɔ bɛ nanndi tee eyie nun asɔ bɛ kpunngɛ Nyanmian nun anwɔn tɔli kpɛ kɔnmgba bɔkɔɔ a, ahan bɛ ete nun anwɔn ejɔle a mma man bɛ ajɔnlun nun kɔn, ese ahan be yaɔli tee eyie'n. ³ Tee'n mɔ be yɛ yɛ afɔe daa'n kaci menian'n-mɔ ete'n mɔ be yɛ'n. ⁴ ɔ sanlan ke nnale non esile'n-mɔ moja'n ngɔala man ete'n cici bɔbɔ fɛi.

⁵ Ehi ka ati, mele mɔ Kilisi 'ba mɔn nun anun'n, ɔ hanlan heleli Nyanmian ke:

Nɔn tee eyie non acedie ye e le kpɔndɔe ɔ.

Nan a sesie anwɔnnaan a man mɔn.

6 Tee eyie naan'n non ete face die'n,

be nyo man wo enyinmin.

⁷ *Yi ti ye min nwan: Nyanmian, e 'nwun min.*

Mun ba mun yo wo kunnun like ke

b'a kpun b'a hele min nwon ejole'n

mala kalata nun anun'n.

⁸ Alimwa nun anun, yi nwan: *Nan tee eyie non acedie ye e le kpwonde o. Tee eyie naan'n non ete face die'n nyo man wo enyinmin.* Koso afi tee eyie so'n-mo, ke mala'n kele'n, yi nwon ye be nian be yi o. ⁹ Ehi anzin, yi nwan: *Nyanmian, e 'nwun min. Mun ba mun yo wo kunnun like.* Ebele anun, Nyanmian a kpe daba like die nun anun o'a fa fofole o'a sie yi busu. ¹⁰ O sanlu ke Zozi Kilisi a yo Nyanmian akunnun like. O'a fa yi nwon o'a bo afole a man Nyanmian kpe kwmgba cein bokoo. Afole so nun a man ye nwon a ti fi ye ete'n-mo anun.

¹¹ Cian daa teeyifoe'n jin Nyanmian *tanti nun abu o di yi junman'n. Tee eyie kwmgba'n m'o ngwala man ete'n tu fi'n y'o yi o. ¹² Nan Kilisi die, o'a yi ete nun anwon tee baa kwmgba cein. Ehi anzin, o'a fu anwunno o'a ho a tanlan Nyanmian asa fama so. O 'tanlan ebele mele daa. ¹³ Sian die, ebele y'o le nwonne maan Nyanmian fa yi mgbfoe'n-mo gua yi ja abu ke bia mo belemgbin sesie yi ja so o. ¹⁴ Afi Kilisi tee eyie kwmgba cein ehi ati, o'a man be mo o'a ti be nwon nun anwon a ti kpa bokoo wo mele daa.

¹⁵ Ejole so'n koso ye Wawe Nwanzan-nwanzan kan kele ye o. Afi alimwa nun anun an, yi nwan:

¹⁶ *Ye Min nwan: E 'nwun ke cian bie dede*

nyihye'n mo mun non be ye 'ba hyihye'n yo y'i'n.

Min 'fa min mala'n mun wula be ahonlin nun anun,

mun 'kele mun sie be ajonlin nun anun.

¹⁷ Ese yi nwan:

Min ngo bo man be ete'n

nun be mala etwan nun aso fi k'on.

¹⁸ Lika koso mo ete face wo'n, anun ete nun anwon tee eyie fi k'on non man ebele.

Ye hyon ye kpunge Nyanmian.

¹⁹ Ehika ati, anianman-mo, Zozi moja'n dunman nun, ye le atun ye wolo lika nwanzan-nwanzan kpa'n. ²⁰ O'a sin mgbu nun etanlan nun anun. Mgbu nun etanlan so'n y'o le yi muonun yi nwonnaan'n. O'a fa o'a kpe atun fofole m'o ti ngwan atun o'a man ye. ²¹ Ye le teeyifoe kpain kun m'o nian Nyanmian awulo nun anun menian'n-mo aso o. ²² Ehika ati, ye fa ahonlin mo nun a ti, ye nyan dedi nun anun anyundasoe kpa ye hyon ye kpunge Nyanmian. O sanlu ke Zozi moja nun a nwunzin ye ahonlin'n-mo anun. Ese o'a fa efian etue nzue o'a bia ye. ²³ Anyundasoe like'n mo ye le bo ye kele man'n, ye tila nun sele kpa. O sanlu ke swanlan'n mo o'a bo ye anohoba'n kan ananhole. ²⁴ Ye nenian ye nwon so nan ye wowula ye nwon anwonsel ye hulo ye nwon kpa, ye bo bala m'o ti kpa. ²⁵ Lika mo ye yia daa ye tie Nyanmian Anwan Ejole'n, nan man ye yaci ebele ehole ke mmie-mo yo y'i'n. Nan ye wowula ye nwon anwonsel maan o tala so, o sanlu ke emo nwun yi ke ye Min cian nun a kpunge.

²⁶ Afi kem'o y'a nwun ananhole'n, se ye nyunnunfuu ye tanlan ye yo ete'n biekun an, tee eyie fi k'on non ebele m'o kwalala ete so'n cici o. ²⁷ Nan like mo o 'nwonne ye'n y'o le Nyanmian ndee ebua esulo'n non sin kpili'n mo o 'yala Nyanmian mgbfoe'n-mo'n. ²⁸ Se swanlan kun ton Moyizi mala'n nan menian nyuan anan nsan di adanze ke o'a ton mala'n sakpa a, anwunnvoe esa non man nun, be kun swanlan so'n. ²⁹ Se ejole'n ti swa a, be mo be nyin ci Nyanmian Awa'n, mo be mmu man nyihye'n moja'n mo o'a ti be nwon'n like fi'n, mo be kpe anwunnvoe ese Wawe'n nzoba'n, aso be 'yaci be nwon sa be ce be o? Em'o anyin ta nun ke ahata mo be 'tua be'n, o ti man nzemunde. ³⁰ Afi ye si swanlan'n m'o hanlu ke: *Min dein ye min 'de aloman nun o. Min ye min 'tua be yi nwon kale o.* Ese swanlan so'n hanlu ke: *Nyanmian 'buayimian'n-mo ndee.* ³¹ Swanlan m'o ko to Tiasifoe Nyanmian nun asa nun'n, anun swanlan so nun a mian kpa.

³² Em'o ati kaci ke mele mo Nyanmian manlu em'o fiteli jawe nun anun'n, em'o nwunlin be nyunnun kpa elae kpili'n mo em'o honlu nun anun. Ebe so nun anun, em'o jinlanlu be ja nun. ³³ Mele so'n, cian bie ju a, amgba ye be bo em'o, ese be kele em'o ahulowa bagua nun anun. Cian bie koso a, be mo be le nwun yale ke em'o'n, em'o fa be nwon be bo be. ³⁴ Be mo b'a gua be fiadi mo be kele be ahulowa'n, em'o bokali be. Temon mo menian'n-mo toali em'o leli be nwon ninng'e'n, em'o a nni man yi nwon yale, nan fe ye em'o lili o. Afi em'o si sie ke em'o le anwunde mgbakpa-mo. Ese anwunde so'n-mo nzeci man le.

³⁵ Anyundasoe like'n mo em'o le y'i'n, nan be yaci be tu. O sanlu ke nvasoe kpili kpa wo so. ³⁶ O di ke em'o bo mandulin be yo like mo Nyanmian kulo'n. Se em'o yo yi so a, yi anohoba nun anun like'n, em'o asa 'kan yi. ³⁷ Afi Ehale Ejole'n kele ke:

Mele kaan swa, kaan swa boba,

svanlan'n m'ɔ di ke ɔ ba'n,

ɔ ngo hye man, ɔ 'ba a.

³⁸ *Svanlan m'ɔ nanndi sese wo min nyunnun'n,*

yi dedi nun ati, ɔ 'nyan ngvan.

Nan se ɔ yi yi nwon fi min sa nun an,

mun mmu man yi svanlan kɔn.

³⁹ Bé mɔ be yi bé nwon be minlin'n, nán bé mmie-mɔ y'ɔ le ye. Nan ye die, ye le dedi, ese ye nanndi ngvan atn nun aso.

11

Dedi nun anwon ejole'n.

¹ Dedi nun abɔ y'ɔ le ke like mɔ bé lɔa wo so'n, be si yi fɔ́n ke bé sa 'kan yi. Ese like'n mɔ be nwon man yi bé nyunsɔ'n, be yɔ maan be nwon yi ke like so'n wo ebele sakpa. ² Daba menian'n-mɔ dedi'n mɔ anun be le yi nun ati, Nyanmian leli bé tuli nun.

³ Dedi'n man ye nwon yi ke Nyanmian le yi Nvan Ejole'n y'ɔ bɔli mân nun ɔ. ɔ man like mɔ be nwon y'i'n, Nyanmian nanndili mɔ be nwon man yi nun aso y'ɔ bɔli ɔ.

⁴ Abeli leli Nyanmian lili. Afɔ́le'n m'ɔ bɔli manlin Nyanmian'n sɔli yi nun talali yi nianman kpain Kayin die'n. Dedi'n mɔ Abeli le yi nun ati, Nyanmian buli yi seseɔve. ɔ sanlin ke Nyanmian muonun sɔli Abeli afɔ́le'n-mɔ anun. Abeli a wu. Nan kɔsɔ dedi'n m'ɔ le yi nun ati, ɔ ti ke yi nyin te wo so.

⁵ Dedi nun ati, ewue a ngu man Enɔki. Nyanmian kpili fali yi hɔli yi nwon ɛɔ. B'a nwon man yi fii kɔn. Abele mɔ anun Enɔki te wo eyuadi nun anun ewa'n, Nyanmian lili yi nwon adanzie ke Enɔki enanndie'n sɔ yi nyin. ⁶ M'ɔ wo nun'n y'ɔ le ke svanlan m'ɔ nne man Nyanmian nni man'n, yi enanndie'n nzo man Nyanmian anyin. Ehika ati, svanlan mɔ ɔ 'kpunngge Nyanmian'n, ɔ lé li ke Nyanmian wo ebele yé ɔ ce bé mɔ be kpɔ́nnde yi'n like.

⁷ Munnzue'n m'ɔ le ba tɔ mân nun anun mɔ anun be nwonlin man y'i'n, Nyanmian kɔ yi kɔ hele Nowe. Dedi nun ati, Nowe kɔ fa ejole so'n ananhɔle. ɔ kɔ man Nyanmian anyunzo ɔ kɔ bɔbɔ meli'n. ɔ non yi yi non bé mma'n-mɔ be kɔ fɔ́n nun be kɔ nyin bé ti. Ehika ati, Nowe heleli ke mân'n bɔ bala etc. Yi dedi nun ati, Nyanmian buli yi seseɔve.

⁸ Dedi nun ati, mele mɔ Nyanmian feleli Abalahamɔn'n, Abalahamɔn a nne a nzie man. ɔ kɔ hɔ mân fɔ́fɔ́le kɔn anun. Mân so'n yé anun Nyanmian le ba fa man yi ɔ. ɔ fi yi muonun yi mân die nun anun ɔ kɔ tu kɔsɔ anun ɔ nzi lika'n m'ɔ le kɔ'n. ⁹ Dedi nun ati, ɔ tanlanlin mân'n mɔ Nyanmian fali bɔli yi anɔhuba nun anun ke eyefɔve. Abalahamɔn bɔli tantɔ ebele ɔ tanlanlin yi bɔ. Izaki non Zɔakɔbɔ mɔ be ti yi bɔsɔ menian'n, bé kɔsɔ be tanlanlin tantɔ nun abɔ. Anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli Abalahamɔn'n, yi kpɔ́nngba nun ala y'ɔ bɔli bé kɔsɔ bé ɔ. ¹⁰ Afi anun Abalahamɔn le nwɔ́nnde kulo'n mɔ yi awulabebɔ'n ti kunngun'n. Kulo so'n, svanlan m'ɔ nyanlin yi nwon ajɔ́nlin ɔ hyihye'n y'ɔ le Nyanmian muonun.

¹¹ Dedi nun ati, Abalahamɔn non Sala hɔalali baa wo kɔsɔ anun be ti mɔlɔwa kpa bɔkɔɔ. ɔ sanlin ke ɔ leli lili ke svanlan'n m'ɔ bɔli anɔhuba'n kɔala yɔ maan ɔ nyan nun like. ¹² Ehika ati, ɔ nanndi svanlan baa kɔnngba sɔ nun aso, yi mɔ anun ɔ ti ke ɔ'a wu a yue'n, menian nwala nwala ke nzalama, nwala nwala ke jenvie nvan anyvan yi yi kunnun fitel.

¹³ Menian so'n-mɔ kɔalaa nyanlin dedi dede be fali be wuli. Bé sa a ngan man ninng'e'n-mɔ mɔ Nyanmian fali bɔli bé anɔhuba'n. Nan kɔsɔ be nwonlin ninng'e sɔ'n-mɔ mɔa be lili yi nwon fe. Be hanlin yi yuein ke be ti nyɔ́fɔve, ese be wali mgbanza asie nun aso ewa. ¹⁴ Bé mɔ be kan so'n, be kele nun ke be le kpɔ́nnde mân kun be tanlan nun. ¹⁵ Nan se ɔ ti ke be lili mân'n mɔ be fi nun be tuli nun anwon yale a, ahan be kpeli atn be salɔ hɔli tanlanlin ɛɔ. ¹⁶ Nan b'a nyɔ́ man yi sɔ. ɔ sanlin ke nyanmiansɔ mân die'n yé anun be le kpɔ́nnde ɔ. Ehika ati, se be fele Nyanmian kpili bé Nyanmian an, nyian ngun man yi. Afi ɔ'a cɔci kulo kɔn ɔ'a sie bé.

¹⁷ Dedi nun ati, Abalahamɔn tieli manlin Nyanmian sɔli yi manlin. Afi Nyanmian hanlin heleli yi ke ɔ fá yi bangɔ́ Izaki ɔ yi tee ɔ mán yi. Abalahamɔn a nne a nzie man. Kɔsɔ yi lili yi Abalahamɔn yé Nyanmian bɔli yi anɔhuba ke ɔ 'man ɔ wo baa sɔ nun ɔ. ¹⁸ Afi, Nyanmian hanlin heleli yi ke: *Min 'sin Izaki aso min man e di ata ke m mɔli wɔ anɔhuba ke min 'man e di ata'n.* ¹⁹ Abalahamɔn leli lili ke se bɔbɔ Izaki wu a, Nyanmian le tunnin ɔ kɔala ɔ man yi ngvan. Sakpa kɔsɔ, Nyanmian manlin Izaki nyanlin ngvan ke svanlan m'ɔ fi ewue nun a tinng'e ɔ.

²⁰ Dedi nun ati, Izaki yeyilali Zɔakɔbɔ non Ezau aso bé cian bie asitanlan'n dunman nun.

²¹ Dedi nun ati, Zɔakɔbɔ yeyilali yi wa Zozefɔ amma'n-mɔ nunhan kɔn biala aso asannan nán ɔ'a wu. ɔ butuli yi kpɔ́man nun aso ɔ yili Nyanmian aye.

²² Dedi nun ati, mele mɔ Zozefɔ 'ba wu'n, ɔ hanlin tɛmɔn'n mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ fi Ezipiti mân nun anun 'fite nun anwon ejole. Ese se ɔ wu a, ke be kpín be yɔ y'i'n, ɔ hanlin yi nwon ejole kɔsɔ.

²³ Dedi nun ati, mɛlɛ mɔ bɛ wɔlɪ Moyizɪ'n, yɪ sɪ nɔn yɪ nin falɪ yɪ fi alɪ dede sala nsan. ɔ sanlɪn kɛ Moyizɪ tɪ baa kanlanman. Yɪ ti, yɪ sɪ nɔn yɪ nin a nzulo man b'a nni man belemgbin'n mala nun asu.

²⁴ Dedi nun ati, mɔ Moyizɪ ati tinlin'n, yɪ nwan nán Falaɔn awa balasua nun awa y'ɔ le yɪ. ²⁵ Ahɔlɔwa'n mɔ anɪn bɛ lɛ keke Nyanmian menian'n-mɔ'n, yɪ nwan bɛ hɛle yɪ bie. Afɪ ɔ nuan an, ɔ tɪ kpa tala kɛ ɔ tánlan etɛ nun anun ɔ lí mán. ɔ sanlɪn kɛ mán elie sɔ'n yɪ bɔsɔ nje man. ²⁶ ɔ nwunlɪn yɪ kɛ sɛ bɛ keke yɪ ahɔlɔwa kɛ bɛ hehelɪ Kilisi nun an, ɔ tɪ anyanbenwɔn kpilɪ kpa man yɪ. Anyanbenwɔn sɔ'n tala Ezipiti mán nun anun die'n. Afɪ Kilisi anyanbenwɔn die'n yɛ yɪ nyɪn tua yɪ ɔ.

²⁷ Dedi nun ati, Moyizɪ a nzulo man belemgbin eya nun anzin. ɔ fi Ezipiti mán nun anun jasɔlɪ. ɔ tilalɪ yɪ ahɔnlɪn. ɔ tɪ kɛ sɔanlan m'ɔ nwun Nyanmian'n mɔ bɛ nnwun man yɪ bɛ nyɪnsɔ nun anwɔn.

²⁸ Dedi nun ati, Moyizɪ lili fetɪ'n mɔ bɛ fele yɪ *Pakɪ'n. Eɛɛ ɔ manlɪn atɪn kɛ bɛ kpɔ́nndɪn naan'n moja'n bɛ sua nun anwan'n-mɔ anwɔn. Sɛ bɛ yɔ yɪ sɔ a, anɪn nyanmiansɔ bɔfɔe'n mɔ ɔ 'kun Ezipiti mán nun anun bamuan mma'n-mɔ'n ngun man Izalayɛ die'n-mɔ.

²⁹ Dedi nun ati, bɛ kpɛlɪ asue'n mɔ bɛ fele yɪ jenvie kɔkɔle'n kɛ like mɔ nzue nnɔn man nun ɔ. Nan mɔ Ezipiti amma'n-mɔ kɔsɔ nwan bɛ 'kpɛ jenvie kɔkɔle'n kɛ Izalayɛ amma'n-mɔ yɔlɪ yɪ'n, jenvie'n kɔ hala bɛ sɔ.

³⁰ Dedi nun ati, mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ bɔlɪ Zoliko kulo'n mgbɔlɔka cɪan nsɔ'n, nyɔbɔe mgbilɪ mgbilɪ'n mɔ b'a fa b'a hyɪ yɪ nwɔn'n bubulɪ gualɪ.

³¹ Dedi nun ati, balasua'n mɔ bɛ fele yɪ Lahabɔ m'ɔ si tutu'n, ɔ nɔn yɪ sasɔ'n-mɔ, b'a nwu man kɛ bɛ mɔ bɛ nyɪn a nzɔ man Nyanmian'n. ɔ sanlɪn kɛ ɔ sɔlɪ bɛ mɔ Zozie yɪlɪ bɛ kɛ bɛ hɔ kpála Zoliko kulo nun anun kpa.

³² Nzuke ejɔle die biekuɪ yɛ mɪn 'kan ɔ? Sɛ mɪn nwan mɪn 'kan Zedeɔn nɔn Balakɪ, Sanmɪnsɔn nɔn Zefute, Davidɪ nɔn Samie nɔn Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ anwɔn ejɔle a, tɛmɔn'n nza man mɪn. ³³ Dedi nun ati, menian sɔ'n-mɔ lili mán nvɔfɔle-mɔ asɔ kunnunmun bɛ falɪ bɛ bɛ sielɪ. Bɛ bɔlɪ bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyun. ɔ man anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔlɪ bɛ'n, bɛ sa hanlɪn nun ninngɛ'n. Bɛ momuanlɪn tetianfɔe'n-mɔ anwan'n-mɔ asɔ. ³⁴ Bɛ nonuanlɪn sɪn m'ɔ bɔ mán. Ahan bɛ 'fa dadie bɛ kun bɛ. Ehɪ kwalaa tolɪ fɔnlɪn bɛ. Anun bɛ le man anwɔnsele. Bɛ nyanlɪn anwɔnsele. Bɛ nwɔn yɔlɪ esulo. Bɛ hɔnlɪn elɔe dede bɛ lili bɛ mgbɔfɔe'n-mɔ asɔ kunnunmun. ³⁵ Mmalasua mmie-mɔ menian wulɪ. Bɛ nyɪnsɔ, bɛ menian sɔ'n-mɔ mɔ bɛ wulɪ'n fi ewue nun tinngelɪ. Bɛ hehelɪ menian mmie-mɔ ahɔlɔwa bɛ hunlɪn bɛ. Ewuetingɛ kpa'n mɔ bɛ le kpɔ́nndɛ nun ati, b'a ndie man kɛ sɔanlan lé bɛ ti. ³⁶ Bɛ gɔblɪ mmie-mɔ kɔsɔ anwɔn eɛɛ bɛ finlɪn bɛ mgbele. Bɛ gualɪ mmie-mɔ asa ngɔnzɔngɔnzɔ bɛ gualɪ bɛ fiadi. ³⁷ Bɛ tɔtolɪ mmie-mɔ nyɔbɔe bɛ hunlɪn bɛ. Bɛ le saha bɛ kukolɪ mmie-mɔ anun nnyuan nnyuan. Bɛ falɪ dadie bɛ hunlɪn mmie-mɔ. Anɪn like fɪí nɔn bɛ sa nun. Bɔa nɔn esile kpolo yɛ b'a bu yɪ taladie b'a wula bɛ nanndɪ nun ɔ. Menian'n-mɔ keke bɛ ahɔlɔwa bɛ yɔ bɛ asa. ³⁸ Meninkpa sɔ'n-mɔ m'ɔ nvata man kɛ ahan bɛ wu bɛ gua mán ehɪ anun'n, bɛ nanndɪ nanndɪ ewá'n-mɔ anun ɔ nɔn mmɔka'n-mɔ asɔ. Bɛ dida bɔe'n-mɔ anun ɔ nɔn asie'n lika m'ɔ kɔ kpɛ kunman'n-mɔ anun.

³⁹ Dedi nun ati, Nyanmian lelɪ menian sɔ'n-mɔ kwalaa tolɪ nun. Nan kɔsɔ, like'n m'ɔ falɪ bɔlɪ bɛ anɔhɔba'n, bɛ sa a ngan man yɪ. ⁴⁰ Afɪ Nyanmian a ngulo man kɛ bɛ nwɔn tɪ bɛ yaci yɛ. ɔ sanlɪn kɛ yɛ dunman nun, ɔ'a nesie like m'ɔ tɪ kpa tala sɔ ɔ'a sie yɛ.

12

Adanzie mma dɔɔn kpa ta si yia yɛ.

¹ Nan yɛ die, adanzie mma dɔɔn kpa ta si yia yɛ. Ehɪka ati, like kwalaa m'ɔ tɔnndɔn yɛ ja nun'n, yɛ yáci yɛ tó. Eɛɛ ete'n kɔsɔ mɔ kɔn nɔn nnyuan an anɪn ɔ'a fa yɪ sa ɔ a tɔ yɛ kamun'n, yɛ yáci yɛ tó. Nan yɛ nwánndɪ kpa dede yɛ jú lika'n mɔ b'a hele yɛ'n. ² Sɛ yɛ 'nwanndɪ a, yɛ nian Zozɪ. Afɪ yɛ dedi nɔn abɔbɔ'n nɔn yɪ agualie'n y'ɔ le yɪ. ɔ tielɪ kɛ bɛ bɔbɔ yɪ kɔlɔwa nun asɔ, ɔ'a nɪan man kɛ kɔlɔwa nun asɔ ewue sɔ'n tɪ anyunnunguasie like. ɔ sanlɪn kɛ mɔ anun ɔ nwun yɪ nun'n y'ɔ le fɛ elie'n m'ɔ le nwɔnndɛ yɪ'n. Sian die, ɔ tɪ anunmɪnyanmɔn belemgbin bia nun asɔ, Tunminfɔe Nyanmian Kpilɪ asa fama sɔ. ³ Emɔ ati káci Zozɪ m'ɔ nwunlɪn amannɛ etefɔe'n-mɔ asa nun'n, nán emɔ anwɔn a mmubu man bɛ, eɛɛ bɛ lɔa a mmɔ man bɛ nwɔn.

⁴ Afɪ ngondin'n mɔ emɔ nɔn ete'n bɛ le kɔn'n, emɔ hɔnlɪn man dede bɛ wulɪ man. ⁵ Nán bɛ man bɛ lɔa fi afɔtu'n m'ɔ wowula anwɔnsele mɔ Nyanmian tuli emɔ kɛ yɪ mma-mɔ'n. Yɪ nwan:

*Mɪn wa, sɛ eyɔ like etc
nán yɛ Mɪn pinnin wɔ a, fa sie.
Mɛle m'ɔ le tu wɔ nyununn'n,
n'ɛ man wɔ nwɔn bubu wɔ.*

6 *ɔ sanlin ke sʋanlan mɔ yɛ Min kulo yɛ ejɔlɛ'n, sʋanlan sɔ'n, se ɔ yɔ ete a, Nyanmian pinnin yɛ. Sʋanlan biala mɔ yɛ Min bu yɛ ke yɛ wa'n, sʋanlan sɔ'n, se ɔ yɔ like ete a, Nyanmian bu yɛ.*

7 Emɔ tɪla bɛ ahunlun wɔ yale'n mɔ emɔ le nwun yɛ nun anun. Emɔ ete nun anwɔn epinnian yɛ Siɛ'n le pinnin emɔ ɔ. Afi yale'n mɔ emɔ le nwun yɛ'n, ɔ kele ke Siɛ'n bu emɔ ke yɛ mma-mɔ. Batonman benin yɛ se ɔ yɔ ete a, yɛ si mbinnin man yɛ ɔ? 8 Se ɔ'a mbinnin man emɔ ke ɔ pinnin yɛ mma'n-mɔ kwalaa mɔ be kɔ yɔ like ete nun an, anun emɔ ti man yɛ kunnun mma, nan emɔ ti gua sɔ mma. 9 Ye fá yɛ nyun ye tó yɛ si-mɔ mɔ b'a wɔ yɛ b'a gua asɛ nun asɔ ewa'n. Se ye yɔ like ete a, be pinnin yɛ yɛ nwɔn, ese yɛ nyun sɔ bɛ. Yɛ ti, ɔ di ke ye bebele yɛ nwɔn asɛ ye man yɛ Si'n m'ɔ wɔ anwunno'n nán y'a nyan ngɔan. 10 Se ye yɔ ete a, yɛ si-mɔ pinnin yɛ cian kɔn anaan cian nnyuan ke bɛ kunnun kulo ɔ. Nan Nyanmian die, yɛ kpa eyɔle ati yɛ ye yɔ ete a, ɔ pinnin yɛ nun ɔ. Afi ɔ kulo ke ye yɔ menian nwannzan-nwannzan ke yɛ muonun. 11 ɔ ti ananhɔle ke alimɔa nun anun, se be pinnin sʋanlan kɔn yɛ ete'n dunman nun an, yale y'ɔ di ɔ, ɔ nni man yɛ nwɔn fe. Nan bɛ mɔ be kɔ pinnin bɛ sɔ'n, ɔ wɔ ebele dede be kpati a, ekpasie sɔ'n man be nyan anzɔnunjɔ, ese be bɔ abalabɔ kpa.

Afɔtu.

12 Ehika ati, emɔ kpúnndin kpúnndin bɛ sa'n-mɔ mɔ ɔ'a kpɔ nun anun. Emɔ kpúnndin kpúnndin bɛ ja'n-mɔ m'ɔ le bu nun anun. 13 Emɔ nánndi atun fɔɔn nun asɔ nán sʋanlan m'ɔ tia tɔ sɔ nun anwɔn a sa yɛ ja nun a nga man ebele.

14 Emɔ bɔ mandinlun be nun menian'n-mɔ kwalaa tánlan anzɔnunjɔ nun. Ese emɔ kpúnndɛ nwannzan-nwannzan eyɔle nun emɔ asitanlan nun anun. ɔ sanlin ke sʋanlan mɔ yɛ asitanlan'n ti man nwannzan-nwannzan'n, yɛ nyun ngɔ bɔ man yɛ Min. 15 Emɔ siɛ bɛ nwɔn ye nán sʋanlan fíi a ngaci man yɛ nzin ɔ'a nzi man Nyanmian mɔ ɔ'a nwun yɛ nwɔn anwunvoe'n. Emɔ siɛ bɛ nwɔn ye nán sʋanlan fíi a ngaci man ke baka m'ɔ fifi ɔ su diyɔle mɔ menian'n-mɔ ngɔala man yɛ mma'n di'n.

16 Emɔ siɛ bɛ nwɔn ye nán sʋanlan fíi a ngaci man satɪfue. Emɔ mán bɛ nyun sɔ Nyanmian ninngɛ'n-mɔ, nan nán be yɔ ke Ezayu. Afi alɛ dunman nun, yɛ m'ɔ ti bamuan baa'n, ɔ tɔnɔnlin yɛ ajá elie'n manlin yɛ nianman kasian'n. 17 Emɔ si ke temɔn mɔ yɛ nwan yɛ si yeyila yɛ'n, ɔ sunlin se le kpa, nan kɔsɔ yɛ si a nde man yɛ sɔ. Afi Ezayu nwwun man atun ngacili fíi mɔ ɔ 'sin sɔ nán yɛ si a yeyila yɛ sɔ ɔ.

18 Emɔ die, emɔ a njɔn a mgbunne man buka ke Izalayɛ amma'n-mɔ hyɪnlun kpunngelɪ Sinayi buka'n. Buka sɔ'n mɔ be kpunngelɪ'n, anun sɪn'n le jue sɔ, sɔ'n ti awosin, awosin kabii nɔn anwɔnman. 19 Be tɪli konɔti nun angan ɔ nun anɛ kɔn. Bɛ mɔ be tɪli anɛ sɔ'n nwan nán man be kan ejɔle fíi kɔn be tɔ sɔ. 20 ɔ sanlin ke ejɔlɛ'n mɔ be tɪl'n, sʋanlan fíi ngɔala man sɔ di. Afi anɛ'n le kele ke: *Sʋanlan biala, anaan ayemwa bɔbɔ kan buka nun an, be 'tɔtɔ yɛ ebɔe be kun yɛ.* 21 Mɔ be nwunlin yɛ'n yɔlɛ esulo dede Moyizɪ nwan: *Min sulo dede mɪn nwɔn le wɔsɔ mɪn.*

22 Nan emɔ die, emɔ a hyɔn a kpunngɛ Siɔn buka'n, Tiasifɛ Nyanmian kulo'n mɔ be fele yɛ anwunno Zoluzalemɔn'n. Emɔ a hyɔn a kpunngɛ nyanmiansɔ mmɔfɔe akpu akpu'n-mɔ mɔ b'a yia Nyanmian anwɔn be le di enyunnian'n. 23 Emɔ a hyɔn a kpunngɛ Nyanmian amma'n-mɔ mɔ ɔ'a hele bɛ dunman yɛ kalata nun anun'n. Yɛ mma sɔ'n-mɔ ti ke yɛ bamuan mma. ɔ'a sie bɛ ajá. Emɔ a hyɔn a kpunngɛ Nyanmian m'ɔ bua menian'n-mɔ kwalaa ndɛɛ'n. Emɔ a hyɔn a kpunngɛ seseɔfɔe'n-mɔ mɔ b'a wu mɔ Nyanmian a man bɛ nwɔn a ti'n. 24 Emɔ a hyɔn a kpunngɛ Zozi. ɔ'a sesie yɛ nɔn Nyanmian yɛ afian maan y'a wɔlɔ yɛ nyhyɛ fɔfɔle nun anun. Emɔ a hyɔn a kpunngɛ yɛ moja'n m'ɔ butuli'n. Moja sɔ'n, ɔ yɔ ná tala Abeli die'n.

25 Ehi ati, emɔ nian bɛ nwɔn kpa! Nán be totua bɛ nzo wɔ ejɔlɛ'n mɔ sʋanlan'n le kan kele emɔ nun anwɔn. ɔ sanlin ke bɛ mɔ b'a ndie Nyanmian afɔtu'n, ɔ tuali bɛ yɛ nwɔn kale. Yɛ kɔsɔ, se ye totua yɛ nzo nán y'a ndie man sʋanlan'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ ɔ le kan ejɔlɛ'n kele yɛ nun an, ɔ 'tua yɛ yɛ nwɔn kale. 26 Sʋanlan sɔ'n m'ɔ jɔjɔlɛ mɔ asɛ nun anwɔn wɔsɔli yɛ'n, sian die, ɔ'a bɔ yɛ anɔhɔba ehi ke: *Min 'ba man asɛ nun anwɔn wɔsɔ yɛ kon bie kun. Nán asɛ nun angɔnmun yɛ yɛ nwɔn 'ba wɔsɔ yɛ ɔ, nán anwunno'n kɔsɔ anwɔn 'ba wɔsɔ yɛ bie.* 27 Ejɔle kpɔle sɔ'n-mɔ: "kɔn bie kun," yɛ bu kele ke ninngɛ'n-mɔ kwalaa mɔ Nyanmian bɔli mɔ bɛ nwɔn 'ba wɔsɔ bɛ'n, ninngɛ sɔ'n-mɔ 'ba kpɛ nun. Nan nunhan mɔ bɛ nwɔn ngɔ nwɔsɔ man bɛ'n, bɛ yɛ be 'ka ebele ɔ.

28 Ehika ati, be mán ye lá Nyanmian asɛ ke ɔ'a man yɛ ehunlin mán kɔn mɔ yɛ nwɔn nwɔsɔ man yɛ ɔ. Ye lá yɛ asɛ ye mán yɛ anyunzɔ nɔn nindi, ye sɔ yɛ maan yɛ kunnun jɔ yɛ nwɔn. 29 ɔ sanlin ke yɛ Nyanmian'n kɔsɔ ti sɪn m'ɔ jue kun sʋanlan ɔ.

¹ Ehika ati emo hulo bé amanngun'n-mo ke bé mo be de Kilisi be di'n kulo bé nwon'n. ² Bé koolaa mo be ko to emo'n, emo sike bé kanlanman. Afi menian mmie-mo yoli so be sikeli nyanmianso mmofoe kosu b'a nnwun man nun.

³ Emo ati kaci bé mo b'a gua bé fiadi'n ke emo non bé ye be la elo o. Emo ati kaci be mo be le kele bé ahulowa'n ke emo non bé be ti anwonnaan kon.

⁴ Emo anun kon biala anyin so ajaa'n. Belenzua'n man yi nwun yi ti anun. Balasua'n kosu man yi hun nwun yi ti anun. Afi, bé mo be nanndi basa-basa'n, o non bé mo be ton ajaa'n, Nyanman 'bua bé nde.

⁵ Emo enanndie nun anun, nan be man esika ehulo'n wolo bé ajonlin nun. Nan nunhan mo emo le yi'n, emo fá yi so. Afi Nyanman a han ke: *Mun nyaci man wo lé, ese mun nju man wo mun ndo man lé.* ⁶ Yi ti, ye nzulo man yi nzin. Ye koola yi kan ke:

Ye Mun ti min bukafve, min nzulo man like fiti.

Nzu like die ye kulo svanlan koola min yo o?

⁷ Emo ati kaci bé mo be lili emo anyunnun daba mo be bolu Nyanman Ejolekpa'n be heheli emo'n. Ke be kpnlun be buli bé man'n dede be wuli'n, emo ati tánlan so be nanndi dedi nun aso ke bé.

⁸ Zozi Kilisi ngaci man. Ke o ti yi anonman'n yo ti yi ene non dahuu nun o. ⁹ Nan man emo yaci bé nwon maan menian kekele emo ninngie ngacile be laka emo. O se ke anwunnvoe'n mo Nyanman a nwun ye'n wula ye anwonselé. Nan nan be man alie anwon mala wula emo anwonselé. Afi bé mo be di alie mala'n-mo asu'n, be nyanlin man so nvaso lé. ¹⁰ Teeyifoe'n-mo mo be di junman Zufu'n-mo asonin sua nun anun'n, be le man atin be nni man ye tee eyie moeia nun aso. ¹¹ Afi naan'n-mo moja'n m'o tu ete'n mo teeyifoe kpain'n fa wolo loka nwanzzan-nwanzzan kpa'n, kulo'n tiba ye be yala naan so'n-mo o. ¹² Ehika ati, ke o ko yo nan yi moja nun a man man nun anwon a ti'n, Zozi kosu falu yi nwun yuli tee kulo tiba. ¹³ Kemó Zozi yoli yi so'n, ye kosu ye kpó yi kulo tiba elo ye nwun anyunnunguasie'n bie ke o nwunlin yi'n. ¹⁴ Afi, asi ewa, ye le man kulo mo yi buso ce dahuu o. Nan kulo'n m'o le ba'n ye ye le kpandé o.

¹⁵ Ehika ati, o nanndi Zozi aso, ye yi Nyanman aye cian daa ke be yi tee'n. Yi bo yo le ke ye fá ye nwan'n ye kánnvo yi dunman'n. ¹⁶ Nan man emo alba fi ye nun eyole, ese emo búka bé nwon. O sanlin ke tee eyie soa-mo ye Nyanman kulo o.

¹⁷ Emo man be nyin so bé mgbain'n-mo be bébele bé nwon asi be man bé. Afi bé ye be nian emo ekala nun aso o. Ese bé ye be 'bu junman'n mo be ko li nun anwon mgbonndan be kele Nyanman o. Se emo man bé anyunnzo a, be le fe elie be 'di bé junman'n. Se o'a nyo man so nan be fa bile be di a, o nyo man kpa mman man emo.

¹⁸ Emo séle be man ye dahuu. Afi o wo ye ahonlin nun ke like biala anun, ye kulo ke ye bo bala kpa. ¹⁹ Mun kan mun fua so ke emo séle Nyanman ke o man min atin maan m mála emo anwon elo nde-nde.

²⁰ Nyanman m'o ti abacicie baka nun a man ye Mun Zozi m'o ti bwa emianfoe kpa'n fi ewue nun a tinngie. Yi moja'n di ajinlanmun ke nyihye'n mo Nyanman non ye hyihyeli'n wo ebele dahuu. ²¹ Nyanman man emo anwonselé maan emo hoola be yo like biala m'o ti kpa m'o so yi nyin'n. Zozi dunman nun, o yo maan ye asitanlan'n so yi nyin. Anunminnyanmon han Zozi Kilisi cian daa! Amin!

²² Anianman-mo, min 'botu emo ke be si abotale be tie afotu ejole ehu-mo. O sanlin ke kalata'n mo m'an hele emo nun a nwa man. ²³ Mun kulo ke emo ti ke ye nianman Timote mo be toli yi fiadi'n, b'a yi yi. Se o ba to min nde a, min non yi ye 'ba a a nian emo aboso.

²⁴ Emo yo bé mgbain'n-mo non anwontie mma'n-mo koolaa like be man min. Itali amma'n-mo mo be ti ye nianman'n, bé nwan be 'yo emo like.

²⁵ Nyanman nwun emo koolaa anwon anwunnvoe.

ZUAKI KALATA'N M'Ò HÈLÈL'N

M'ò wò nun'n

Nwan sòanlan dié y'ò le Zvaki? Ké menian'n-mò le kpín kele'n, Zvaki tí yé Mún Zozi aniaman belenzua (Matie 13.55, Maaki 6.3, Galasi 1.19, 1 Kolintí 15.7). Ó kaciilí Zoluzalemun Asonun nun asò kpain'n kòw (Junman 15.13-21, Galasi 2.9). Zvaki hèlelì yí kalata'n nwanlun "Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n". Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n mò Zvaki le kan yí ejòle ewa'n, nán daba Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n ó. Nan ó le kan Zufu'n-mò mò b'a fa bé nwon b'a man Zozi, mò ahulowa mò anun bé le kele bé'n dunman nun b'a to b'a sanndi mân ehunlun-mò anun'n. Zvaki anyunnun, Zufu sò'n-mò yé bé ti Nyanmian menian sakpa ó. Yí kalata nun anun, ó le bòtó bé ké emian nun anun, bé sí abotale. Esé ó le kan kele bé ké bé nánndi ngele sò bé bébele bé nwon así bé bó bala kpa m'ò non bé dedi'n kò sò. Ó le kannzò esikafue'n-mò kòsò ké bé nían bé nwon kpa, nán bé fa bé esika'n bé tu bé nwon, esé ó le wowula ehianfue'n-mò anwòsele.

Kalata nun ati kòw nun anun, Zvaki le bò yí ejòle tile tile'n-mò asò. Kalata nun ati nnyuan nun anun, ó le kan kele aniaman'n-mò ké bé síe bé nwon ye, nán bé nian esikafue'n-mò anyunnun bé kpò ehianfue'n-mò. Nan ó di ké bé buka ehianfue'n-mò wò ké ehian nun anun. Kalata nun ati 3.1-4.12, Zvaki le kan kele bé mò bé jónlun ké bé sí ngele, esé bé kulo ké bé kekele bé manngon'n-mò Nyanmian ninng'e'n ké bé síe nwon ye wò atubewon non akpòlwa esue nun anwon, nan bé jónlun ejòle m'ò fi bé nwan 'fite nun anwon kpa. Kalata nun ati 4.13-5.6, ó le kannzò esikafue'n-mò ké bé síe bé nwon ye wò atubewon non kwasiabuo nun anwon. Kalata nun agualie nun, Zvaki le kaci bé ké sé emian to bé a, bé sí abotale, esé yí nwan bé séle bé mán bé mò bé wò efe nun ó non bé mò bé ndi man akpòle'n.

Ahun ebisa

¹ Mún Zvaki mò n di Nyanmian non yé Mún Zozi Kilisi akwa'n yé mun kele kalata ehí mun nwan emò ó. Emò mò bé ti Nyanmian menian mò bé fi Izalaye nvilie bulu non nnyuan nun anun, mò emian nun a man emò a to a sanndi mân'n lika kwalaaatin'n, mún 'bisa emò ahun.

Emian'n non dedi nun anwon ejòle'n

² Mún nianman-mò, sé emian ngacile ngacile'n kwalaa to emò a, emò lí yí nwon fé kpa. ³ Ó sanlun ké emò mò bé Nyanmian bé di'n, sé bé sa emò bé nian, nan sé emò jin bé ja nun an, anun emò a yò kunngun. ⁴ Emò jínlan bé ja nun kpa, nán emò a kaci meninkpa mò nyòlie ete fíí non man bé abalabò nun anun, menian mò bé nwon a tí kpa bókò. ⁵ Sé emò anun bie ngele'n nza man yí a, anun ó 'sele Nyanmian maan ó hèle yí ngele. Ó sanlun ké Nyanmian dié, ó nyò man sòanlan abòle, ó yí yí kònnun ó man. ⁶ Nan sé ó 'sele yí a, n'ò jónlun ké yí sa ngan man yí, nan ó mán yí tí tánlan sò ké yí sa a han yí dada angonmun. Ó sanlun ké sòanlan m'ò kò sele like m'ò nne nni man ké yí sa a han yí'n, sòanlan sò'n, anun ó tí ké mgbaha mò asutue'n bò yí tango tango jenvie nun anyunsò. ⁷ Sòanlan soa, n'ò jónlun ké ó 'nyan yé Mún asa nun like. ⁸ Ó sanlun ké ó tí sòanlan mò yí ajónlun tí nnyuan nnyuan, yí nyòlie'n-mò mmò man kpòle.

Ehianfue non esikafue

⁹ Ehianfue'n m'ò sí yé Mún Zozi sò'n, ó lí yí nwon fé, ó sanlun ké Nyanmian a man yí sò. ¹⁰ Esikafue'n kòsò m'ò sí Zozi sò'n, ó lí yí nwon fé, ó sanlun ké Nyanmian a man ó'a han yí nwon así. Afí esikafue'n 'ba wu ké ndile'n-mò ndetele'n m'ò kpòlò gua'n. ¹¹ Eyua'n fi ó yala ndile'n-mò a, anun ndetele nun a kpòlò a gua. Ó kpòlò gua a, anun yí kanlanman nun a yue. Esikafue'n kòsò, ké yí asitanlan'n tí yí nun ala anun. Ó 'wu yaci junman'n m'ò di nun ebele.

Sòman m'ò to sòanlan'n

¹² Nyíla hán sòanlan mò sòman'n to yí a, ó sí abotale ó jínlan yí ja nun'n. Ó sanlun ké sé ó jínlan yí ja nun dede temon'n sùn an, Nyanmian 'man ó nyan ngòan'n mò ó'a fa ó'a bò bé mò bé kulo yí nun anòhòb'a'n. ¹³ Sé sòman to sòanlan bie a, n'ò kan ké: "Nyanmian le sò mún nian". Ó sanlun ké like fíí nguala nnaka man Nyanmian ké ó yó ete. Yí tí, Nyanmian kòsò nnaka man sòanlan ké ó yó ete. ¹⁴ Nan sòanlan muonun, yí anyinbòlò'n non yí ajónlun ete m'ò jónlun'n, y'ò féle sòman'n non nnaka nun ó. ¹⁵ Ahonvinnzò'n kòsò, like m'ò non yí ba'n y'ò le ete nun eyòle. Ete'n sòan an, ó man ewue.

¹⁶ Aniaman ehulo mma, nán man emò laka laka bé nwon. ¹⁷ Yé Sí Nyanmian m'ò wò anwunno elò'n, like'n m'ò man'n tí kpa. Yí acedie biala tí like kanlanman kpa. Yí y'ò bòli senze'n non sala'n non nzalama'n-mò, m'ò man bé ta ó. Nan Nyanmian dié, ó ngaci man fíí ké elòlòe'n kaci'n. ¹⁸ Nyanmian a hulo ké ye káci yí mma. Ehika ati, ó nanndi yí ananhòle ejòle nun asò, ó'a bò yé nvòfòle maan ye di yí abòdie nvòfòle'n-mò ati.

Nán be tie Nyanmian Anwan Ejòle'n mgban

¹⁹ Anianman ehulo mma, sʋanlan kʋn biala yó anzʋe ɔ tie ejòle'n kpa. Se ɔ 'kan ejòle a, ɔ jónlɔn yí nwɔn kpa. Eɛe n'ɔ fe ɛya nde-nde. ²⁰ Ɔ sanlɔn ke sʋanlan m'ɔ kɔ fe ɛya'n, like m'ɔ yó'n, nán asitanlan sɛsɛ'n mɔ Nyanmian kulo nun anun. ²¹ Eɛhika ati, nyɔlie biala m'ɔ gua bé nwɔn efian nɔn ati anun ete ninng'e'n-mɔ kwalaa, emɔ yáci be gúá. Nan emɔ yó anzʋe, Nyanmian Anwan Ejòle'n mɔ emɔ a t'i'n, m'ɔ há emɔ ati anun be nánnɔi sʋ. Ɔ sanlɔn ke ejòle sɔ'n kwalaa ke ɔ de emɔ ati nán Nyanmian sikpe nun a ngun man emɔ. ²² Emɔ yó like mɔ Nyanmian Anwan Ejòle'n kan kele emɔ'n, nan nán be tie yí mgban be laka laka bé nwɔn. ²³ Afi, sʋanlan m'ɔ kɔ tie Nyanmian Anwan Ejòle'n nán ɔ'a nnannɔi man sʋ a, ɔ soman sʋanlan m'ɔ le nian niannun nun ɔ. ²⁴ Se ɔ nian yí nyin nun anun nán ɔ kɔ a, ebele ala, anun yí lua a fi ke ɔ kpɔn ɔ ti yí'n. ²⁵ Nan sʋanlan m'ɔ kɔ sʋan Nyanmian mala kpa'n m'ɔ man fanwɔndi'n, se ɔ di sʋ kanlanman, ɔ yó mɔ mala'n kele'n, ɔ man yí lua nvi man an, sʋanlan sɔ'n, ninng'e'n kwalaa m'ɔ yó'n, Nyanmian 'yila sʋ. ²⁶ Sʋanlan m'ɔ bu yí nwɔn ke ɔ sʋ Nyanmian, nan kʋsʋ ɔ fa yí nwan'kan ejòle'n kwalaaatin', anun ɔ laka laka yí nwɔn, yí Nyanmian sɛsɛ'n ti mgban. ²⁷ Nan yé Si Nyanmian anyunnun, e 'nwun like mɔ sʋanlan m'ɔ sʋ yí kpa'n yó'n: ɔ nian awusian mma'n-mɔ nɔn kunnannʋe mmalasua'n-mɔ mɔ be wɔ yale nun anun'n. Eɛe ɔ sie yí nwɔn ye nán mân nun anun efian nun a gua man yí nwɔn.

2

Nán be bu sʋanlan'n bie kpa be tala bie

¹ Anianman-mɔ, emɔ mɔ be de yé Mɔn Zozi Kilisi m'ɔ ti anunminnyanmɔn'n be di'n, nán be bu menian'n mmie-mɔ kpa be tala bie. ² Ye bú yí ke emɔ wɔ asɔnun sua nun anun, esikafɔe kɔn, yí esika ngaa la yí sa, ɔ wula taladiɛ kanlanman kpa, ɔ'a wɔlɔ asɔnun sua nun anun. Ehianfɔe kʋn kʋsʋ wula yí taladiɛ nditilika, yí kʋsʋ ɔ'a wɔlɔ asɔnun sua nun anun. ³ Se emɔ bu sʋanlan'n m'ɔ wula taladiɛ kanlanman'n kpa nán emɔ se yí ke: “Wó, tanlan meninkpa'n-mɔ lika ewa”, nán se emɔ se ehianfɔe'n ke: “Wó die, jinlan nzisi” anaa “Kpɔfo mɔn bʋ asɔ ewa”. ⁴ Anun emɔ le bu emɔ nun mmie-mɔ kpa tala bie, eɛe anun ɔ kele ke emɔ ajɔnlɔn ti man kpa.

⁵ Anianman ehulo mma, emɔ tie. Emɔ si yí yuein ke bé mɔ be bu ehianfɔe mán eɛi anun'n, Nyanmian a yí bé ɔ'a man b'a kaci yí mma, ɔ nanndi dedi'n mɔ be le yí Zozi Kilisi anun nun asʋ. Ɔ 'fa yí Belemgbin Mán'n sie bé mɔ be kulo yí nun ajá ke ɔ falɔ bɔli anɔhɔba'n. Emɔ nnwun man ke ehianfɔe sɔ'n-mɔ ti anyanbenwɔn menian Nyanmian anyunnun ɔ? ⁶ Nan kʋsʋ emɔ die, emɔ mmu man ehianfɔe'n-mɔ like fiti. Nán esikafɔe'n-mɔ yé be sisi emɔ, mɔ be sanman emɔ be man bé mɔ be di ejòle'n-mɔ ɔ? ⁷ Zozi Kilisi dunman kpa'n m'ɔ la emɔ asʋ'n, nán bé yé be kan yí nwɔn ejòle ete nun ɔ?

⁸ Nyanmian Belemgbin Mán nun anun mala'n mɔ b'a hele wɔ Ehele Ejòle nun anun'n kele ke: *Kulo wɔ manngɔn ke wɔ muonun wɔ nwɔn*. Se emɔ di mala sɔ nun asʋ a, ɔ ti kpa. ⁹ Nan se emɔ bu menian'n mmie-mɔ kpa tala mmie-mɔ a, anun emɔ yó ete. Mala'n ci emɔ, ɔ sanlɔn ke emɔ a fɔnnɔn yí. ¹⁰ Afi, se sʋanlan kʋn di Nyanmian mala'n kwalaa asʋ nan ɔ fɔnnɔn kɔnngba cein an, anun ɔ'a tɔn mala'n kwalaaatin. ¹¹ Afi, Nyanmian mɔ ɔ'a han ke: “N'e tɔn ajaa”, yí kɔnngba'n nwan: “N'e di awue.” Nan se a ndun man ajaa nán se e di awue a, anun a tɔn mala'n-mɔ kwalaaatin. ¹² Eɛhika ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke, emɔ nyɔlie biala anun, emɔ yó yí ke menian mɔ Nyanmian le ba bua emɔ ndɛe wɔ anyunnzɔ'n mɔ emɔ le yí wɔ mala m'ɔ man fanwɔndi nun anwɔn. ¹³ Ɔ sanlɔn ke sʋanlan mɔ ɔ'a nza man yí manngɔn'n-mɔ anwunnvɔe'n, ndɛe ebua cian nun anun, Nyanmian ngɔ sa man yí anwunnvɔe. Afi, anwunnvɔe enwuan'n fu ndɛe ebua nun asʋ.

Dedi'n nɔn ye ejòle'n

¹⁴ Anianman-mɔ, se sʋanlan kʋn kan ke: “Mɔn de Nyanmian mɔn di” nan se ɔ mmɔ man bala kpa a, asʋ dedi sɔ'n m'ɔ le yí'n kwalaa de yí ɔ? Cɛɛe, dedi sɔ'n ngwala nne man yí. ¹⁵ Be bú yí ke anianman belenzua kʋn anaa anianman balasua kʋn, ɔ la bɔlé eɛe ɔ le man alie nni man. ¹⁶ Se emɔ anun bie nwun yí nán ɔ kan kele yí ke: “Yé Mɔn yéyila wó sʋ. Ɔ bɔka wó maan e nyán taladiɛ e wúla eɛe e nyán alie e lí, nanndi ye o.” Se sʋanlan kʋn kan sʋa kele yí nianman nán se ɔ'a mman man yí like fiti a, anun nzu ebɔka die yé ɔ'a bɔka yí ɔ? ¹⁷ Ke dedi'n kʋsʋ ti yí nun anun. Sʋanlan m'ɔ yí nwan ɔ de Nyanmian di, kʋsʋ ɔ nyo man ye'n, anun sʋanlan sɔ'n dedi'n ti wuluwa. ¹⁸ E 'sʋ yí akpɔlɔwa a, sʋanlan bie 'ba han ke ɔ yó ye yé wó kʋsʋ e le dedi. Ɔ 'ba han ke e héle yí wó ye'n mɔ e yó mɔ wó nwan e le dedi'n, nan yí kʋsʋ ɔ 'yó ye ɔ kele wó ke ɔ le dedi. ¹⁹ E de di ke Nyanmian ti baa kɔnngba? Sakpa, ɔ ti ananhɔle! Wawe ete'n-mɔ kʋsʋ de di ke ɔ ti baa kɔnngba, ɔ man be sulo, bé nwun wɔsʋ bé.

²⁰ Tomgban, mɔn 'kele wó ke sʋanlan mɔ yí nwan ɔ le dedi, nan kʋsʋ ɔ nyo man nyɔlie kpa'n, yí dedi'n ti mgban. ²¹ Nian, Nyanmian buli yé nan Abalahamɔn sɛsɛfɔe mɛle m'ɔ falɔ yí wa Izaki bɔli afɔlie manlɔn yí'n. ²² A nwun yí ke? Yí dedi'n m'ɔ le yí'n, ɔ nɔn yí nyɔlie kpa'n kɔ nun kʋn. Yí nyɔlie kpa'n-mɔ ati, yí dedi'n m'ɔ le yí'n ti fɔón. ²³ Eɛhika ati yé b'a hele wɔ Ehele Ejòle

nun anun ke: *Abalahamɔn lehi Nyanmian lili. Yi dedi nun ati, Nyanmian buli yi sesefoe.* Eɛe b'a fele yi Nyanmian amanngɔn. ²⁴ Ɛmɔ a nwun yi ke nán dedi'n mɔ swanlan le yi nun ala y'ɔ man Nyanmian bu yi sesefoe ɔ. Nan yi nyɔlie kpa'n kɔsɔ bɔka sɔ y'ɔ man Nyanmian bu yi sesefoe ɔ. ²⁵ Lahabɔ kɔsɔ m'ɔ ti tutu balasua'n, ke yi nwɔn ejɔle'n ti yi nun ala anin. Yi nyɔlie kpa'n dunman nun, Nyanmian buli yi sesefoe. Ɔ sanlin ke Izalaye amma'n-mɔ mɔ be swanlan bé ke be há kpála Zoliko kulo'n, ɔ leli bé, eɛe ɔ heleli bé atin fɔfole maan be sanlin sɔ be swannɔdili be hɔli. ²⁶ Dedi'n ti ke kulo swanlan. Se enwɔnmian nnɔn man kulo swanlan anun an, anun ɔ ti fuin. Se swanlan kɔsɔ le dedi nan ɔ nyɔ man nyɔlie kpa a, anin yi dedi'n m'ɔ le yi'n ti wuluwa.

3

Bé nwan anun ejɔle'n

¹ Anianman-mɔ, nán man ɛmɔ nunhan dɔɔn anyin bɔbɔ Nyanmian ninngɛ nun ehele. Ɔ sanlin ke ye mɔ ye kele Nyanmian ninngɛ'n, ye ndɛɛ ebua die'n mɔ Nyanmian 'ba bua ye'n, nun yɔ esulo kpa tala menian'n-mɔ kwalaa die'n. ² Ye kwalaaatin ye fɔn efoan ngacile dɔɔn. Se swanlan kɔn anwan nwɔn man ejɔlele nun an, anin ɔ ti swanlan mɔ efián fíí nnɔn man yi nwɔn. Ɔ kwalaa yi nwɔn sie kpa. ³ Ɛmɔ nían bé mɔ be fɔ mgbanngɔ'n-mɔ asɔ'n. Be fa bulale kaan bie, nyanman minnda yi, be fa be wula mgbanngɔ'n-mɔ anwan nun. Yi ye be fa be bili bé maan be kɔ lika mɔ be kulo ɔ. ⁴ Eɛe be mán ye fá ye nyin ye tó meli'n-mɔ anwɔn. Meli'n, sunnzun m'ɔ ti kpili mɔ anwɔnmian mgbili'n-mɔ bɔli yi bu ɔ, like'n mɔ swanlan'n m'ɔ kan nun'n fa bili yi'n ti kaan sɔa ke tamungan'n mɔ be fa be bili eɛɛ'n. ⁵ Bé nwan'n kɔsɔ, ke ɔ ti yi nun anin. Ɔ ti anwɔnmian kaan sɔa, nan kɔsɔ ejɔle mgbili mgbili m'ɔ kan'n, ɔ ti man nzɛmɛnde. Ɛmɔ si ke sɔn kaan sɔa m'ɔ kɔ tɔ ehoaye nun'n, ɔ kwalaa ke ɔ yala yi kwalaaatin. ⁶ Bé nwan'n kɔsɔ ti ke sɔn. Ete dɔɔn mɔ be yɔ yi mán nun anun'n, ɔ fi bé nwan'n. Bé nwan'n wɔ anwɔnmian nun anun bie, ɔ kele ye swanlan baka'n kwalaa yale. Ɔ seci ye asitanlan'n ke sɔn'n seci like'n. Sɔn sɔ'n fi lika mɔ ebele sɔn'n nnun man lé'n. Lika sɔ'n, be fele yi Gehɛnɔn.

⁷ Ɛmɔ nían, kulo swanlan kwalaa ke ɔ sie ninngɛ ngacile'n kwalaaatin. Naan ɔ, nnɔnmian ɔ, owo ɔ, ejue ɔ, kulo sɔ swanlan a huala bé sie. ⁸ Nan kɔsɔ, bé nwan, kɔn kɔnmgbá cein die, swanlan fíí hualali man yi sie lé. Ɔ ti like ete kpa m'ɔ ngulo man ke ɔ tanlan koun fíí ɔ. Diyɔle m'ɔ kun swanlan wɔ nun kpa.

⁹ Ye fa ye nwan'n ye yi ye Min Nyanmian m'ɔ ti ye Sɔ nun aye, eɛe menian'n-mɔ mɔ Nyanmian a nian yi nwɔn sɔ ɔ'a bɔ bé'n, ye fa ye nwan'n ye bɔ bé sasan. ¹⁰ Nwan kɔnmgbá'n yi Nyanmian aye nán eɛe ɔ'a bɔ menian'n-mɔ sasan. Anianman-mɔ, ɔ nvata man ke ahan ɔ yɔ sɔ. ¹¹ Afi, nzue fe non nzue kalɔ-kalɔ, be ngwala man ke be fi asutile kɔn anun be fite ɔ. ¹² Anianman-mɔ, *figi baka kɔn ngwala man ke ɔ su *olivo mma. *Divin baka ngwala man ke ɔ su figi mma. Asutile kɔn kɔsɔ mɔ yi nzue'n ti kalɔ-kalɔ'n ngwala man ke ɔ man nzue fe fite nun.

Nyanmian ngele die'n

¹³ Asɔ swanlan bie wɔ ɛmɔ anun m'ɔ sɔ ngele, eɛe ɔ sɔ ninngɛ'n kwalaa ɔ? Yi abalabɔ nun anun, ɔ non yi nyɔlie kpa'n mɔ ɔ' yɔ a, ɔ bebele yi nwɔn asɔ Nyanmian anyunnun'n y'ɔ man be nwun yi ke ɔ sɔ ngele ɔ. ¹⁴ Nan se ɛmɔ akunnun ti bile, eɛe se ɛmɔ non bé manngɔn'n-mɔ la mannzwan sɔ a, anun nán be tu bé nwɔn be bu bé nwɔn ke be ti menian mɔ be si ananhɔle'n. ¹⁵ Ngele sɔa fi man Nyanmian eɔ, ɔ ti asɔ ewa ngele, ɔ ti kulo swanlan ngele, ɔ ti Abɔnsanmɔn ngele. ¹⁶ Ɔ sanlin ke bé mɔ bé kunnun ti bile, ɔ non bé mɔ be cɔn mannzwan'n, butule non mgban mgban ninngɛ kwalaaatin fite fite bé asitanlan nun anun. ¹⁷ Nan ngele'n m'ɔ fi Nyanmian eɔ'n, alimɔa, yi nwɔn ti, eɛe ɔ man swanlan m'ɔ kɔ suan ngele sɔ'n kulo anzonunjo, ɔ ti befoe, ɔ kulo anwanne, ɔ sɔ anwunnvoe kpa, ɔ bɔ bala kpa, ɔ nnian man swanlan nyunnun ɔ mmua man yi ndɛɛ, ɔ kan ananhɔle. ¹⁸ Bé mɔ be kulo anzonunjo'n, be sesie menian'n-mɔ afian maan anzonunjo ba. Bé nyɔlie sɔ'n ti ke like mɔ b'a lua ɔ'a su mɔ be ti sɔ mma ɔ. Mma sɔ'n ti sese nyɔlie.

4

Ɛmɔ bebele bé nwɔn asɔ Nyanmian anyunnun

¹ Butule'n non ngondin m'ɔ wɔ ɛmɔ afian'n, ɔ fi nin? Ɔ fi ɛmɔ anyinbɔli ete'n. Yi y'ɔ di akpɔkpɔ wɔ ɛmɔ anun cɔan daa ɔ. ² Ɛmɔ anyin bɔli like, kɔsɔ ɛmɔ asa ngan man yi. Anun ɔ'a man ɛmɔ a kaci kodiawu, bé nyin a bulu, kɔsɔ ɛmɔ asa ngan man like'n mɔ ɛmɔ le kpɔnnɛ'n. Ɛmɔ kulo butule elie non ngondin. Ɛmɔ asa ngan man like mɔ ɛmɔ le kpɔnnɛ'n, ɔ sanlin ke ɛmɔ mmisa man Nyanmian. ³ Se ɛmɔ seɛe yi like a, ɛmɔ asa ngan man yi, ɔ sanlin ke ɛmɔ ajɔnlɔn'n ti man kpa. Afi, like'n mɔ ɛmɔ le kpɔnnɛ'n, se ɛmɔ asa kan yi a, ɛmɔ fa bɔ bala mɔ ɛmɔ muonun kulo'n. ⁴ Ɛmɔ ti ke menian mɔ be tɔn ajaa. Ɛmɔ nzi ma ke swanlan m'ɔ yi nyin bɔli mán ehi anun ninngɛ'n-mɔ'n, yi kpɔfoe y'ɔ le Nyanmian ɔ? Yi ti, swanlan biala m'ɔ kulo ke ɔ non mán sɔ'n tila amienguan'n, Nyanmian kaci yi kpɔfoe. ⁵ Ɛmɔ jɔnlɔn ke Nyanmian Anwan Ejɔle ti mgban ɔ? Ɛmɔ nwɔn yi ke Nyanmian Wawe'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a wula ye nun'n ti swanlan m'ɔ cɔn nyunnunlan! ⁶ Nan kɔsɔ, Nyanmian nwun ye nwɔn anwunnvoe sunman ɔ yɔ ye m'ɔ

tala so. Afi, b'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke: "Nyanmian non be mo be tu be nwon'n le bie. Nan be mo be bebele be nwon asi yi nyunnun'n, o nwun be nwon anwunnvoe." ⁷ Ehika ati, emo bebele be nwon asi Nyanmian anyunnun. Emo jinlan kpunndiin Abonsanmon anyunnun nan o 'nwanndi ko moa. ⁸ Emo hyoun be mantan Nyanmian, nan yi koso o 'cwin mantan emo. Ke menian'n-mo nwunzin be sa'n-mo anun be tu efian'n, emo etefue'n-mo mo be ajonlan'n ti nyuan nnyuan'n, emo man be ahonlan nun anun ti. ⁹ Emo kaci be abalabo nan be li yi nwon yale, be yi awole. Emo yaci esile'n nan be sun. Emo man be fe elie'n kaci alvabo. ¹⁰ Emo bebele be nwon asi Nyanmian anyunnun nan o 'man emo so.

Nan be kan be manngon'n-mo anwon ejole etc.

¹¹ Anianman-mo, nan man emo kan be manngon'n-mo anwon ejole etc. Swanlan m'o kan yi manngon'n-mo anwon ejole etc, ese o bua yi manngon'n-mo ndee'n, anun o ti ke o kan mala nun anwon ejole etc, ese anun o bu mala'n fwo. Nan se e bu mala'n fwo a, anun e nni man so, nan e bua yi ndee. ¹² Nyanmian angonmun cein y'o kpe mala man swanlan o, ese yi ngonmun ala y'o bua swanlan ndee o. Yi ngonmun cein y'o kwalala ke o de swanlan ngwan o, ese yi y'o kwalala ke o man swanlan wu o. Nan wo mo e bua wo manngon ndee'n, e ti wo die se?

Nan be tu be nwon

¹³ Afi sian die, emo yo anzoe be tie! Emo mo emo kan ke: "Ene anaan ehunman ye 'ko kulo kpili swa aso. Ye 'di elo afue kon. Ye 'si kongo ye nyan esika." ¹⁴ Nan emo mo be kan so'n, aso emo si alie nzin ejole o? Emo ngwan'n ti ke bale. O gua kaan dede, anun o'a titi. ¹⁵ E 'nwun ejole m'o di ke emo kan'n: "Se Nyanmian bua a, ye 'yo like ehi anaan like swa." ¹⁶ Nan koso emo die, emo le di be nwan, be tu be nwan. Atubenwon ke ehika swa bie fiti ti man kpa. ¹⁷ Afi, swanlan m'o si like m'o ti kpa m'o di m'o yo'n, nan se o nyo man an, anun swanlan so'n yo etc.

5

Esikafue'n-mo

¹ Afi sian die, emo esikafue'n-mo, emo yo anzoe be tie! Emo sun be nwonna be yi awole. O sanlan ke emo 'ba nwun amannuhunnun. ² Emo anwonnide nun a kpalo. Ngakoba'n-mo a li emo taladie'n non emo etanlan'n-mo. ³ Nyanmian anyunnun an, emo esika kakole'n non emo jete fufue nun a li ngannole. Ngannole so'n, o kele ke sin a to emo anwon. Man'n le ko yi ayuelie, koso emo a hohuan anwonnide a sie! ⁴ Emo nian, menian mo be di emo ebo nun aso junman'n, emo ndua man be kale. Emo tie ke be nun la nun be le sun o. Nyanmian m'o sie nyanmiansu eloe mma'n-mo nun a ti be sunfele'n. ⁵ Emo a li man kpa, b'a yo like mo emo muonun kulo o. Emo a hun ke naan mo be le ta yi be kun yi cian kon o. ⁶ Sese'ue'n non emo mgbili man, emo bua yi ndee, emo kun yi.

Emo si abotale, be yo asonun

⁷ Ehika ati, anianman-mo, emo si abotale dede be man o ju ye Mun ewale cian. Emo nian swanlan m'o di ebolo junman'n, o si abotale o nwonnide ke mmaka mma'n-mo su mma mgbakpa-mo. Alimwa esue'n to a, o dua yi ninng'e'n-mo, o si abotale dede esue kasian'n to maan ninng'e'n-mo yo kpa. ⁸ Emo koso si abotale, be jinlan be ja nun kpa. O sanlan ke ye Mun ewale cian'n ka kaan ju. ⁹ Anianman-mo, nan be fa be manngon'n-mo anwon ejole be wula be kunnun, nan Nyanmian a mmu man emo fwo. Emo nian, ndeebuafue'n jin anwan nun anun. ¹⁰ Anianman-mo, emo ati kaci Nyanmian mgbomanfue'n-mo mo be hanlan ye Mun Anwan Ejole'n. Be sili abotale amannuhunnun'n mo be nwunlin yi nun anun. Emo koso si abotale ke be. ¹¹ Emo nian, ye kan ke nyila a han be, o sanlan ke be jinlanlan be ja nun kpa. Abotale'n m'o Zobo sili'n, emo a ti yi nwon ejole le. Yi amannuhunnun nun anun, emo nwunlin yi ke Nyanmian man o fi nun fiteli. O sanlan ke Nyanmian ti kpa sunman, ese o sa anwunnvoe.

¹² Anianman-mo, ejole'n mo mun 'ba han mun kele emo'n ti cinnjin kpa. Ejole so'n y'o le ke nan man emo kan nda. Nan be kan Nyanmian, nan be kan ase, nan be kan nda ngacile fiti. Se be bisa emo ejole m'o di mo emo kan: "Yuo" a, emo han. M'o di mo emo kan: "Cee" a, emo han. Nan be kan nda be to so nan Nyanmian a mmu man emo fwo.

¹³ Se emo nunhan bie le nwun amannie a, anun o sele Nyanmian maan o le yi. Se emo nunhan bie le di fe a, anun o to ejue o yi Nyanmian Kpili aye. ¹⁴ Se emo nunhan bie ndi man akpale fiti a, anun o fele asonun mgbain'n-mo. Mgbain so'n-mo kpoka yi *olivo ngo wo ye Mun dunman nun nan be sele be man yi. ¹⁵ Asonun swa mo be fa dedi be yo'n, o man wuluwafue'n ti akpale. Ese se o yoli nyole etc a, o 'nyan etc face. ¹⁶ Ehika ati, emo han be ete'n-mo mo b'a yo'n be hele be nwon, be yo asonun be man be nwon nan Nyanmian a man emo a ti akpale. Swanlan m'o ti sese'n, asonun m'o ko yo'n, tunmin kpili kpa wo nun. ¹⁷ Emo nian, anun Nyanmian kpomanfue Eli ti kulo swanlan ke ye ala. O yoli asonun sele kpa ke esue'n n'o to. Sakpa ke esue a ndo man dede afue nsan sala nsian. ¹⁸ Ehi anzin, Eli ko yo asonun biekan nan esue a to maan ninng'e'n-mo a yo kpa. ¹⁹ Anianman-mo, se emo nunhan bie fi Nyanmian atun nun aso jasw,

nán sɛ ɛmɔ bie fa yí sa ba a, anɔn ɔ'a yɔ like m'ɔ tɪ kpa. ²⁰ Ɛmɔ nwún yí kɛ sɔanlan m'ɔ kɔ yɪ ɛtɛfɔɛ kɔn fi yí nyɔliɛ ɛtɛ atɔn nɔn asɔ kɔ a Nyanmɔian atɔn nɔn asɔ'n, anɔn ɔ a man Nyanmɔian a le sɔanlan sɔ nɔn ati, ɛɛ anɔn ɔ'a fa yí ɛtɛ'n dɔɔn ɔ'a hye yí.

PIELI KALATA'N M'Ò LILI MÒA HELELU'N

M'ò wò nun'n

Nwan sòanlan die y'ò le Pielì? Zozi mmòfòe bulu non nnyuan nun anun, yí yê anun ò tì bé kpain ò. Dunman Pielì'n tì *geleki anie, yí bu y'ò le ke eboe. Zozi y'ò tònlin yí sò ò, nan yí dunman'n, *ebele anie nun anun, be fele yí Simon. Pielì fi Galile mân nun anun kulo'n mò be fele yí Betsayida nun asò (Zòan 1.43). Anun, Pielì non yí nianman bian Andele, be ci ejue Galile asue nun anun. Nan mò Zozi feleli bé yí nwon'n, be yacili ejue ehye junman'n be sili yí sò be kacili yí menian. Mò Zozi foli hòli nyanmiansò'n, Pielì bòli Zozi anwon Ejolekpa'n Zoluzalemòn kulo nun asò ebele, ò non Zude non Samali mân nun anun. Ke be le kpín be kele'n, ò hòli dede ò juli *Lòmòn kulo nun asò. Ebele yê be bóbòli yí kòlòwa sò be hunlin yí ò.

Kalata ehì anun, Pielì le kan kele yé ke Silivín mò be fele yí bieken Silasi'n yê ò'a hele kalata sò'n ò'a man yí ò (5.12). "Babilònòn" elò yê ò'a hele kalata ehì ò (5.13). Babilònòn, yí bu y'ò le ke Lòmòn. Ò'a hele ò'a nwan Kilisi menian'n-mò mò b'a tò b'a sanndi mân mân'n-mò mò ene be fele yí Tuluki mân nun anun'n (1.1).

Temòn sò'n, anun be le kele Kilisi menian'n-mò ahòlòwa elò. Ehika ati, Pielì a hele kalata ehì ò'a nwan bé ò'a wowula bé anwonsèle wò bé yalè'n mò be le nwun yí nun anun. Kalata nun ati 1.2-12, Pielì le kacì bé ke Nyanmian 'ba le bé ti, ese ò'a sie bé ajà kpili kpa wò nyanmiansò. Ajà sò'n, be 'ba nyan yí mele mò Zozi Kilisi 'ba yí yí nwon kele menian'n-mò mân nun ayuelie nun'n. Yí sò ati, be tíla bé ahònlín be nyán dedi wò yale enwuan mò be le nwun yí nun anun. Kalata nun ati 1.13-2.10, ò le kacì bé ke Nyanmian nwan be nánndi anwontie nun. Kalata nun ati 2.11-5.19, ò le bótò bé ke be nánndi kanlanman wò bé mò be nzi man Nyanmian nun afian, ese bé muonun bé afian, be nánndi kanlanman. Be nían Kilisi m'ò nwunlin yale, nan kòsò, ò'a nyo man ete fíí nun enanndie die nun asò. Kalata nun agualie nun (5.1-14), Pielì le man asònun mma'n-mò nun bé mgbain'n-mò afótò.

Ahùn ebisa

¹ Mún Pielì, mò n dít Zozi Kilisi bəfə'e'n, mún yê mun kele kalata ehì mun nwan emò ò. Mun kele emò mò Nyanmian a yí bé a yò yí die'n, mò b'a kaci nyòfòe b'a tò b'a sanndi Pòn, non Galasi, non Kapadóso, non Azi non Bitinin mân nun anun'n. ² Nyanmian m'ò tì Sèe nun a yí emò ò'a wula yí nyihye nun anun daba. Yí Wawè'n tunmin nun, ò'a man emò a kaci yí anwontie menian. Yí Wawè nun a man emò a fa bé nwon b'a man Zozi Kilisi. Ò'a man Zozi moja nun a tu emò anwon efiàn'n.

Mun 'bisa emò ahun. Nyanmian nwún emò anwon anwunnvoe ò mán emò alba cíci bé nwon kpa.

Ngwan fofòle nun anwon anyindasòe'n

³ Ye 'da Nyanmian asi, yí m'ò tì yé Mun Zozi Kilisi Asì'n. Nyanmian ehulo kpili nun ati, ò'a man Zazi Kilisi fi ewue nun a tinngè ò'a man y'a nyan ngwan fofòle. Ehì ati, ye le nyanmiansò ngwan nun anwon anyindasòe kpa. ⁴ Nyanmian a sie yí mma'n-mò ajà. Nyila'n m'ò wò nun'n nzeci man lé, ò ngun man lé, ò mgbà man lé. Ò'a fa ajà sò'n ò'a sie emò anwunno elò. ⁵ Nyanmian fa yí tunmin'n ò sisa emò. Ò sanlin ke emò de yí di. Ò 'sisa emò dede maan emò nyan bé tì kpa bəkəò mân nun ayuelie nun. ⁶ Yí ti, se bəbə emò le nwun yale ngacile biala mele kaan ehì anun an, emò lí fe. ⁷ Yale ngacile sò'n-mò anun yê be nwun yí ke emò de Nyanmian di sakpa ò. Emò nwún yí ke esika kəkəle'n, be kolo be tu yí nwon efiàn'n. Esika kəkəle sò'n muonun m'ò non mân'n be 'ba kpè nun'n, be fa sín be sò yí be nian. Yí sò kòsò ala, emò dedi'n mò yí kpa tala esika kəkəle'n, be 'sò yí be nian se ò tì kunngun an. Yí die anun cian mò Zozi Kilisi 'ba yí yí nwon'n, be 'yí emò aye, be kuku emò asa sò, be wula emò anunminnyanmòn. ⁸ Emò kulo Zozi nan kòsò emò nwunlin man yí nyunnun lé. Emò nwunlin man yí nyunnun lé, nan kòsò emò de yí di. Emò di yí nwon fe kpili. Fe sò'n, be ngwala man yí kan, ò tì anunminnyanmòn like. ⁹ Ò sanlin ke emò dedi nun abò'n y'ò le ke Nyanmian 'de emò ati.

¹⁰ M'ò tò de bé tì ele sò'n, Nyanmian mgbòmanfòe'n-mò hanlin anwunnvoe'n mò Nyanmian a nwun emò nun anwon ejòle daba. Be tíli bé nyun kpa ¹¹ be kpòndelè atún'n mò Nyanmian 'sín sò ò de menian'n-mò ati'n, ese be kpòndelè ke ahan be nwun temòn mò ninngè sò'n-mò 'ju sò ke Kilisi Wawè'n heleli bé'n. Afí Kilisi Wawè sò'n mò anun ò wò bé nun'n, ò lili mòa ò hanlin amanninhunnun'n mò Kilisi 'ba nwun yí'n, ò non anunminnyanmòn'n mò ò 'nyan yí nun anwon ejòle. ¹² Nyanmian yúli heleli mgbòmanfòe sò'n-mò ke ngalie'n m'ò falí manlin bé'n tì man bé muonun bé ngalie, nan ò tì emò die. Ngalie sò'n yê sian die bé mò be bə Ejolekpa nun a han a hele emò nun ò. Wawè Nwanzan-nwanzan'n mò Nyanmian sòanlin yí'n, yí yê ò falí

ejòle sò'n wulali bé nwan ò. Nyanmiansò mmòfòe'n-mò muonun kpòndè ke ahan bè nwun like sò'n.

Abalabò nwannzan-nwannzan'n mò Nyanmian kulo'n

¹³ Ehika ati, emò sie tile, bé fá bé ajònlun bé tó nyila'n mò Nyanmian 'yeyila emò nun asò mele mò Zozi Kilisi 'yí yí kele'n. Emò nyán yí nwòn anyundasòe kpa bókò. ¹⁴ Emò mán bé nyin só Nyanmian. Nán man emò nyan ajònlun ete ete bé yò nyòlie m'ò tì man kpa ke temòn mò anun emò nzì man Nyanmian anwòn ejòle'n fíí'n. ¹⁵ Kemò Nyanmian mò ò'a fele emò yí nwòn'n tì nwannzan-nwannzan'n, emò kòsò abalabò kòalaatin anun, emò yò bé nwòn nwannzan-nwannzan. ¹⁶ Afi b'a hele wò Ehele Ejòle nun anun ke Nyanmian nwan: *Emò sie bé nwòn nwannzan-nwannzan, ò sanlin ke n di nwannzan-nwannzan.*

¹⁷ Nyanmian nman man sòanlan nyunnun ò mmua man yí ndèe. Sòanlan kòn biala nyòlie nun anwòn yé ò 'nian ò bua yí ndèe ò. Ehika ati, emò mmòfòe'n-mò anun, se emò fele Nyanmian Sie a, anun mele mò emò tē nanndi asiē nun asò ewa'n, emò héle ke emò man Nyanmian anyunnzò emò nyòlie'n-mò kòalaa anun. ¹⁸ Afi emò sì kale mò b'a tua maan emò a nyan bé tì fi asitanlan basa-basa'n mò emò anan-mò heleli emò nun anun'n. Nán esika jete fufue aanaan esika kòkòle m'ò sec'n yé b'a fa b'a tua emò ati kale ò. ¹⁹ Nan be le Kilisi moja'n m'ò sò ebòe'n yé b'a fa b'a yí emò ati tēe ò. Afi Kilisi tì ke *bòba baa, yí lùka fíí buli man ebòun, yí nwòn tita man nun. ²⁰ Asannan nán Nyanmian a bò mán'n, ò lili mòya yí Kilisi ke ò'a a li sò junman'n. Nán emò kpa eyòle ati, mele kasian ehi-mò anun yé ò'a yí nwòn ò'a hele ò. ²¹ Yí dunman nun ati yé emò de Nyanmian Kpili m'ò jasòli yí fi ewue nun, mò ò'a man ò'a nyan anunninnyanmòn'n di ò. Ò man emò fá bé dedi'n nòn bé anyundasòe'n bé wula Nyanmian anun. ²² Ananhòle ejòle'n mò emò anyùn sò yí'n, ò'a man emò anwòn a tì eše emò kulo anianman'n-mò. Ehulo sò'n tì man bé je sò ehulo. Ehika ati, emò fá bé ahònlun'n kòalaa bé hùlo bé nwòn kpa. ²³ Afi b'a wò emò fòfòle. Awòle sò'n fi man kulo sòanlan, nan ò fi emò Asì Nyanmian Kpili. Ò nanndi yí Nwan Ejòle'n m'ò wò ebele dahuu nun asò y'ò man emò a nyan ngòan fòfòle ò. ²⁴ Afi b'a hele wò Ehele Ejòle nun anun ke:

Kulo menian'n-mò kòalaa tì ke ndile.

Bé anunminnyanmòn'n mò bé le yí'n kòalaatin tì ke ndile'n ndetele'n.

Ndile'n yvì a, ndetele'n títì gua asi.

²⁵ *Nan yé Mìn Anwan Ejòle'n diē,*

Ò wò ebele dahuu.

Ejòle sò'n, y'ò le Ejòlekpa'n mò b'a bò b'a hele emò'n.

2

Nyanmian menian'n-mò

¹ Ehika ati, emò yáci atì anun ete ninng'e'n-mò kòalaa bé gúa. Emò yáci ato elie'n. Emò yáci bé nwòn apoo ebò ò nòn bé nwòn ekpò efa'n. Emò yáci bé manngòn'n-mò anzin ejòle ete ehan'n. ² Nan emò mán bé nyin bólo Nyanmian Anwan Ejòle nun anun kpa ke adaman'n-mò anyùn bólo nyafòsue'n nán ò'a man emò a nyin b'a nyan bé tì. ³ Ke Ehele Ejòle'n kan yí'n: *Emò a nwun ke yé Mìn tì kpa sònmàn.*

⁴ Emò hyòun bé kpúnng'e yé Mìn Zozi Kilisi mò menian'n-mò a mmu man yí sòanlan'n. Nan Nyanmian anyunnun an, Zozi anwòn cian kpa. Ke sòanlan m'ò le sì sua fa nyòbòe'n, Nyanmian kòsò a fa Zozi Kilisi m'ò man ngòan'n ke ebòe, ò a bò yí sua nun abò. ⁵ Nyanmian le fa emò kòsò mò Zozi a man emò ngòan'n ke nyòbòe ò sì yí sua. Sua sò'n, ò nanndi Zozi Kilisi asò, emò 'kaci nun anwòntie tēyifòe bé bò afòlie'n m'ò sò Nyanmian anyùn'n. ⁶ Afi b'a hele wò Ehele Ejòle nun anun ke Nyanmian nwan:

Emò nian, mìn si mìn sua'n Sion bòka nun asò ebele.

M'an yí sòanlan kòn mò yí nwòn cian mìn kpa

m'an sie ebele ke ayialie nun asò ebòe'n.

Sòanlan biala m'ò de yí di'n,

anyunnunguasie ngan man yí lé.

⁷ Emò mò bé de yí bé di'n, ò tì like m'ò sò ebòe man emò. Nan bé mò bé nne man yí bé nni man'n, bé diē, b'a hele wò Ehele Ejòle nun anun ke:

Ebòe'n mò bé mò bé le sì sua'n buli yí ke

ò tì man kpa mò bé juli bé tóli'n,

yí yé ò'a kaci ebòe kpa'n m'ò le sua nun anun ò.

⁸ Eše Ehele Ejòle nun anun lika kòn, Nyanmian nwan:

Ebòe sò'n man sòanlan aja kpula,

ò man sòanlan fìn asi.

Bé ja kpula yí bé fin así, ɔ sanlín ké b'a nne man Nyanmian Anwan Ejòlè'n b'a nni man. Bé dié mɔ bé hyíyeli bé manlín bé nún anún.

⁹ Nan emò dié, emò tí menian mɔ Nyanmian a yí emò. Emò tí Nyanmian m'ò tí belemgbín'n tseyífué, emò tí menian nwannzan-nwannzan, emò tí yí menian kpa bókò. Nyanmian a féle emò fi awosin nún anún, ɔ'a man emò a fite yí jawe kpili nún anún. ɔ'a yí emò ké emò bó yí enyunnan nyòlè mgbilí'n-mò bé héle menian'n-mò. ¹⁰ Daba anún emò tí man Nyanmian menian. Nan sian dié, emò a kaci yí menian. Daba anún Nyanmian nzi man emò anwón anwunnvòe, nan sian dié, Nyanmian a nwun emò anwón anwunnvòe.

Nyanmian menian'n-mò abalabò'n.

¹¹ Anianman ehulo mma, emò tí nyòfué asíe nún asú ewa. Emò walí mgbannza. Yí tí, mún 'sele emò mún bótò bé ké emò síe bé nwón ye wò ninngé ete ete'n-mò mò ete anwónnaan nún anyún bulò yí nwón nún anwón. ɔ sanlín ké ninngé sò'n-mò nún emò ekalà'n kòn elòe. ¹² Emò bó abalabò kpa wò bé mò bé nzi man Nyanmian nún afian. Se bábò bé tòn emò esvan ké emò yò nyòlè ete a, bé 'ba nwun emò nyòlè kpa'n, nán cian mɔ Nyanmian kò yí yí nwón kò hele bé'n, anún bé yí yí aye.

¹³ Ehi, kemò emò tí yé Mún menian'n, emò bébele bé nwón así bé mán mgbain'n-mò kwalaa'tin mò bé sie mán'n. Emò bébele bé nwón así bé mán belemgbín kpain'n m'ò le tunlín wò menian'n-mò kwalaa asú'n. ¹⁴ Kònmanna'n-mò mò belemgbín a sesie bé ké bé tía nyòlè'tefu'e'n-mò kale nán bé fúa bé mò bé bò bala kpa'n, emò bébele bé nwón así bé mán bé kòsú. ¹⁵ Afi like mɔ Nyanmian kulo'n y'ò le ké emò bó bala kpa. Yí dié, anún ngwasífu'e'n-mò mò bé nzi man like fíí'n, bé nnyan man emò anwón ejòlè ete fíí' bé ngan man. ¹⁶ Emò a nyan fanwòndí, nan kòsú nán bé man fanwòndí sò'n kaci ké etanlín bé fía yí bú bé yò nyòlè ete. Nan emò bó bala kpa, ɔ sanlín ké emò tí Nyanmian ngò. ¹⁷ Emò mán menian'n-mò kwalaa anyúnzò. Emò húlo anianman'n-mò mò b'a fa bé nwón b'a man Zozi'n. Emò súlo Nyanmian, emò mán belemgbín anyúnzò.

Emò yó ké Zozi yòlì yí'n

¹⁸ Emò mò bé tí ngò'a'n, emò bébele bé nwón así, bé mán bé mún-mò anyúnzò kpa. Nán ké bé mò bé tí kpa mò bé tí beté nún ala y'ò di ké emò bébele bé nwón así bé man bé anyúnzò ɔ. Nan ɔ di ké emò yò yí sò bé man bé mò bé tí man kpa'n-mò kòsú. ¹⁹ Afi se sòanlín kòn man Nyanmian anyúnzò nán ɔ le nwun yalè m'ò nze nvata man an, ɔ tí like kpa. ²⁰ Nan se emò yò ete nán bé le kele emò yalè, nán emò tìlè bé ahònlín an, anún anunminnyanmò benin yé emò nyan yí nún ɔ? Nan se emò bó bala kpa, mò bé le kele emò yalè, nán se emò tìlè bé ahònlín bé nwun yalè sò nún an, ɔ tí like kpa wò Nyanmian anyúnun.

²¹ Eféle'n mɔ Nyanmian a féle emò yí nwón'n, yí bú nún anún. ɔ sanlín ké Kilisi kòsú nwunlín amanníe wò emò dunman nún maan emò kòsú nian yí dié nún asú bé yò bie. ²² Kilisi a nyò man ete lé, ɔ'a nni man ato lé. ²³ Bé kpèlì yí nzòba, ɔ'a mgbé man bé bie. Bé helehì yí yalè, ɔ'a nvòba man bé tí. ɔ falì yí kwalaa wulalì Nyanmian m'ò tí ndèebuafu'e kpa nún asa nún. ²⁴ Kilisi muonun svalu yé ete'n kwalaa yí tí sò wò kulowa nún asú. ɔ'a yò sò maan y'a wu ye fi ete nún anún y'a jasú ye bó bala m'ò tí sese. ɔ sanlín ké, ebòta'n mò bé botalì yí'n y'ò man emò anwón a sa ɔ. ²⁵ Afi daba anún emò tí ké mmòba mò b'a minlín ɔ. Nan sian dié, emò a sa a Kilisi m'ò tí bòa enianfu'e kpa'n m'ò sisa emò ekalà nún anwón.

3

Balasua nòn yí hun bé asitanlan'n

¹ Ehi, emò mmalasua'n-mò, emò bébele bé nwón así bé mán bé hun-mò. Se emò ahun mmie-mò nne man Nyanmian Anwan Ejòlè'n bé nni man nán bé nwun emò asitanlan kpa nún an, se bábò emò a ngan man ejòlè b'a ngele man bé a, bé 'fa bé nwón bé man Nyanmian. ² Afi bé 'ba nwun yí ké emò asitanlan'n tí kpa, ese emò anyún sò bé. ³ Nán bé kpòndé bé nwón elie ké bé tí enyuan mò b'a sesie yí kanlanman, ɔ nòn esika ninngé mò bé fa bé sesie bé nwón, ɔ nòn etanlín nganlanman ehala. ⁴ Nan emò mán emò kanlanman'n fi emò akunnun kòsú ɔ fite. Kanlanman'n mò bé le kpòndé m'ò le man esecíe'n y'ò le ahònlín m'ò tí kpa, m'ò tí beté. Kanlanman sò'n, ɔ tí like m'ò sù ebúe kpa wò Nyanmian anyúnun. ⁵ Daba mmalasua'n-mò mò anún bé le anyúndasúe wò Nyanmian elò'n, ké bé yòlì yí nún anún. Bé bébelelì bé nwón así bé manlín bé hun-mò. ⁶ Ké anún Sala tí yí nún anún. ɔ bébelelì yí nwón así dede ɔ félehì Abalahamùn "Yemulún". Se emò kòsú bó bala kpa, nán se emò a nyaci man bé nwón maan like fíí a nnwunwunlan man emò a, anún Sala amma mmalasua y'ò le emò sakpa.

⁷ Emò mmelenzua'n-mò kòsú, emò nòn bé yí-mò tánlan kanlanman. Emò nwún yí ké bé anwónsele'n nju man emò dié'n. Emò mán bé anyúnzò. ɔ sanlín ké ngòan'n mɔ Nyanmian 'fa man emò'n, bé kòsú bé wò nún bie. Emò yó yí sò, nán Nyanmian Kpili a tie emò asònun eyòlè'n.

Nyanmuan 'yeyila bé mɔ bé le nwun yale wɔ Zozi Kilisi dunman nun'n

⁸ Mɔn ejɔle nun ayuelie'n y'ɔ le ke emɔ kwalaa nyán ajunlun kɔn. Emɔ nwún emɔ anwɔn anwunnvoe. Emɔ húlo bé nwɔn ke anianman-mɔ kulo bé nwɔn'n. Emɔ yɔ bé nwɔn ye, bé bébéle bé nwɔn asi bé manngɔn'n-mɔ anyunnun. ⁹ Nán be fa ete be tua ete'n kale, anaan nzɔba be tua nzɔba'n kale. Nan emɔ séle Nyanmuan maan ɔ yéyila bé. ɔ sanlɔn ke Nyanmuan kulo ke ɔ yeyila emɔ, yí ti y'ɔ man ɔ feleli emɔ ɔ. ¹⁰ B'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

*Swanlan m'ɔ kulo ke ɔ nyan nɔvan ɔ di fe'n,
anun ɔ yáci yí manngɔn'n-mɔ anwɔn ejɔle ete ehan
nun ato elie'n.*

¹¹ ɔ yí yí sa nyɔle ete nun anun,
nán ɔ yɔ nyɔle kpa.

ɔ kpɔ́nndɛ anzɔnunjɔ atin'n, nán ɔ nánndi sv.

¹² ɔ sanlɔn ke Nyanmuan anyin kpala sɛsɛfɛ'n-mɔ,
ɔ tie bé asɔnin eyɔle'n.

*Nan bé mɔ be yɔ ete'n,
ɔ ngulo man ke yí nyin bɔ bé.*

¹³ Se emɔ yí bé kunnun kpa bɔkɔɔ, mɔ emɔ le bɔ bala kpa'n, nwan y'ɔ kwalaa ɔ yɔ emɔ ete ɔ? ¹⁴ Se emɔ bɔ bala kpa nán emɔ nwun amannɛ bɔbɔ a, Nyanmuan 'yeyila emɔ. Yí sɔ ati, nán be sulo bé mɔ be kele emɔ yale'n maan emɔ ati anun sɛci emɔ. ¹⁵ Nan emɔ wúla Kilisi m'ɔ ti emɔ Amun nun anunminnyanmɔn wɔ emɔ ahɔnlun nun anun. Se swanlan bie bisa emɔ anyundasɔe'n mɔ emɔ le yí wɔ Kilisi anun nun anwɔn ejɔle a, ¹⁶ emɔ tɔ bé ahɔnlun asi be fá anyunnzɔ be búá yí. Emɔ mán emɔ anwan ejɔle nun emɔ abalabɔ'n yɔ kɔn, nán anyunnunguasie a han bé mɔ Zozi Kilisi dunman nun be kan emɔ anzin ejɔle ete'n. ¹⁷ Afi ɔ ti kpa ke emɔ yɔ nyɔle kpa be nwún amannɛ, ɔ sanlɔn ke Nyanmuan kulo yí sɔ. Se emɔ yɔ nyɔle kpa a, ɔ ti kpa tala ke emɔ kɔ yɔ nyɔle ete nán emɔ a nwun yale'n.

¹⁸ Kilisi muonun wuli kpɛ kɔnmgba cein yé ete'n dunman nun. Yí m'ɔ ti sɛsɛfɛ'n, ɔ wuli bé mɔ be ti man sɛsɛfɛ'n-mɔ dunman nun maan y'a fa yé nwɔn y'a wula Nyanmuan asa nun. Be hunlin yí nwɔnnaan'n, nan Nyanmuan Wawe'n manlan yí nɔvan. ¹⁹ Wawe sɔ'n dunman nun, ɔ hɔli hanlin Nyanmuan Anwan Ejɔle'n ɔ heleli wawe'n-mɔ mɔ b'a gua bé fiadi'n. ²⁰ Wawe sɔ'n-mɔ, mele mɔ Nowe 'bɔbɔ meli'n, bé nyin a nzɔ man Nyanmuan. Nyanmuan Kpili sili abɔtale ɔ nwɔnndeli bé dede, menian mɔ be 'fɔ meli nun anun'n fɔli. Bé mɔ be fɔli meli nun anun'n b'a nzɔn man fíi. Be ti menian mɔɔe ala yé be fɔli nun be nyanlun bé ti asue nun anyinsɔ ɔ. ²¹ Nzue sɔ'n, anun ɔ ti ke esɔnian'n m'ɔ man emɔ nyan bé ti sian die'n nzɔle. Esɔnian sɔ'n, nán y'ɔ le bé nwɔn efian nun enwunnzian'n. Nan yí y'ɔ le esɛle'n mɔ ye sɛle Nyanmuan ke ɔ mán yé ahɔnlun nun anun ti'n. ɔ sanlɔn ke Zozi Kilisi fi ewue nun ɔ'a jasɔ. ²² ɔ'a fɔ ɔ'a ha anwunno, ɔ ti Nyanmuan Kpili fama sɔ. Nyanmiansɔ mmɔfɛ'n-mɔ anun, bé mɔ be di kpain'n ɔ non bé mɔ be le tunmin'n, yí y'ɔ sie bé ɔ.

4

Abalabɔ fɔfɔle'n

¹ Ehi, kemɔ Kilisi nwunlin anwɔnnaan nun amanninhunnun'n, emɔ kɔsɔ nyán ajunlun kɔnmgba sɔ'n mɔ anun ɔ le yí'n. ɔ sanlɔn ke swanlan m'ɔ kɔ nwun anwɔnnaan nun amanninhunnun'n, ɔ nwula man yí sa ete nun anun kón. ² Sian die, ɔ di ke emɔ bɔ bala mɔ Nyanmuan kulo wɔ emɔ asitanlan nun anun mele mɔ emɔ te wɔ asie nun asɔ ewa'n. Nan ɔ nni man ke emɔ bɔ bala ete mɔ anwɔnnaan kulo'n kón. ³ Afi, bé mɔ be nzi man Nyanmuan'n, bé nyɔle mɔ be yɔ'n, daba emɔ falɔ tɛmɔn dɔɔn be yɔli bie. Anun emɔ asitanlan'n ti basa-basa, emɔ bɔ bala ete mɔ anwɔnnaan kulo'n, emɔ ti kɔnɔnmunnzan, emɔ non bé manngɔn-mɔ be didi be non nzan dede ɔ fɔ be bóe sɔ, ese emɔ sɔ amwan m'ɔ ti busuɔfɔe like'n. ⁴ Kemɔ sian die, emɔ non bé mɔ be nzi man Nyanmuan'n nyɔ man mgban-mgban ninngɛ sɔ'n-mɔ kón'n, ehika ati yé menian sɔ'n-mɔ bɔ emɔ amgba ɔ. ɔ sanlɔn ke emɔ abalabɔ'n sin bé nwɔn. ⁵ Be 'ba bu bé nyɔle'n-mɔ anwɔn mgbunndan be kele Nyanmuan mɔ ɔ'a sesie yí nwɔn ɔ 'ba bua anyunwasɔe mma'n-mɔ non ewue mma'n-mɔ ndɛɛ'n. ⁶ Afi be hanlin Ejɔlekpa'n be heleli yé nan-mɔ mele mɔ anun bé nyin wɔ sɔ'n. ɔ man se b'a wu bɔbɔ a, Nyanmuan tunmin nun, Wawe Nwanzan-nwanzan'n 'man be nyan nɔvan.

⁷ Like biala ayuelie a kpunngɛ. Ehika ati, emɔ bú mgbunndan kpa. Emɔ sésie bé nwɔn nán b'a hɔala b'a tanlan mmɔtɔe nun anun. ⁸ M'ɔ cian tala like kwalaa'n y'ɔ le ke emɔ fá bé ahɔnlun'n kwalaa be húlo bé nwɔn. ɔ sanlɔn ke ehulo'n kala ete dɔɔn asɔ. ⁹ Swanlan biala m'ɔ kɔ wolo emɔ awulo'n, emɔ sɔ yí nun kanlanman, nán be munlan be jujo bé konvin abɔ. ¹⁰ Nyanmuan Kpili a man emɔ anun kɔn biala Wawe nun junman. Junman ngacile ngacile sɔ'n, swanlan kɔn lí yí die'n kpa ɔ fá bóka yí manngɔn'n-mɔ ke ɔ se fata'n. ¹¹ Swanlan m'ɔ kan Nyanmuan Anwan Ejɔle'n, ɔ hán ejɔle mɔ Nyanmuan kɔ man yí ke ɔ hán'n. Swanlan m'ɔ bóka yí manngɔn'n-m'ɔ'n,

o fá anwõnsele'n kɔalaa mɔ Nyanmian Kpili a fa a man yí'n o bóka bé. Like biala anun, ye yó yí sɔ maan anunminnyanmɔn hán Nyanmian wɔ Zosi Kilisi dunman nun. O sanlɔn ke anunminnyanmɔn'n nɔn tunmin'n ti yí dɛ cian daa. Amin!

Amannnhunnun nɔn nyila'n

¹² Anianman ehulo mma, emɔ le nwun amannnhunnun. Amannnhunnun sɔ'n ti ke sɔn mɔ b'a kpɔnngbɔ b'a gua emɔ anwɔn o. Nán be man o sin bé nwɔn ke ejɔle ngacile bie ye o'a to emɔ o. ¹³ Nan emɔ li fe ke emɔ le nwun Kilisi amannnhunnun'n bie, nán cian mɔ o 'yi yí anunminnyanmɔn'n kele'n, emɔ a li fe dede o'a bɔ sɔ. ¹⁴ Se Kilisi dunman nun menian'n-mɔ kpe emɔ nzɔba a, nyila kan emɔ. O sanlɔn ke anunminnyanmɔn Wawe'n m'ɔ ti Nyanmian Wawe'n wɔ emɔ anun. ¹⁵ Nán man emɔ anun bie nwun amannɛ ke o'a li awue, anaan o'a wua, anaan o'a yɔ ete, anaan o'a li abie ejɔle dɛ anun cenjin. ¹⁶ Nan se emɔ anun bie le nwun amannɛ Kilisi dunman nun an, n'ɔ man yí nwɔn nyian kun yí. Nan o lá Nyanmian asi ke o ti Kilisi sɔanlan.

¹⁷ Afi mân'n nde ebua nun a li mɔa a bɔ yí bɔ Nyanmian menian'n-mɔ elɔ. Yé mɔ ye ti yí menian'n, se nde ebua'n bɔ yí bɔ ye elɔ a, anun bé mɔ be nne man Nyanmian Anɔan Ejɔle'n be nni man'n, bé ayuelé'n, o 'yue bé se? ¹⁸ Afi Ehele Ejɔle'n nwan:

Bé mɔ be ti fɔón'n,

se bé ti ele ti man nzemunde a,

anun bé mɔ be nne man Nyanmian be nni man

o nɔn ati anun ete mma'n-mɔ, be 'yo bé nwɔn se?

¹⁹ Yí sɔ ati, bé mɔ be le nwun amannɛ, m'ɔ ti Nyanmian akunnun like'n, be fá bé nwɔn be wúla Nyanmian asa nun kpa bɔkɔɔ nán be yó nyɔle kpa. Afi yí m'ɔ bɔli emɔ'n, o ti ananhɔlefoe, yí anɔhɔba'n m'ɔ bɔli emɔ'n, o 'di sɔ.

5

Asɔnɔn mgbain'n-mɔ

¹ Kikaala dɛ, e 'nwun ejɔle kaan mɔ mun fa mun to asɔnɔn mgbain'n-mɔ mɔ be wɔ emɔ afian elɔ nun anyunnun'n. Mɔn muonun n dɔ asɔnɔn kpain'n bie ke bé. Mɔn di Kilisi amannnhunnun'n mɔ o'a nwun yí nun anwɔn adanzɛ, ese mele mɔ o 'ba a'n, mun 'tanlan yí anunminnyanmɔn nun anun bie. Yí sɔ ati, mun 'sele emɔ mun bɔtɔ bé ke: ² Nyanmian menian'n-mɔ mɔ o'a fa bé o'a wula emɔ asa nun'n, be ti ke mmɔa kpule, emɔ nían bé sɔ kpa. Nán be nian bé sɔ ke junman mɔ be le fa be tinndin emɔ ke be lí o, nan emɔ yí bé kunnun be nían bé sɔ kpa bɔkɔɔ ke Nyanmian kulo'n. Nán be yo yí ke be le nian bé sɔ be kpɔnnde nun esika. Nan emɔ sí bé hue be nían bé sɔ. ³ Menian mɔ Nyanmian a fa bé a wula emɔ asa nun'n, nán be sisi bé, nan emɔ mɔ be ti mmɔa emianfoe'n, emɔ bɔ bala kpa maan be nían sɔ be bɔ bie. ⁴ Yí dɛ cian mɔ Kilisi m'ɔ ti Bɔa Emianfoe Kpain'n kɔ a'n, anun emɔ nyan anunminnyanmɔn abotile'n m'ɔ nzeci man lé'n.

Asɔnɔn mma'n-mɔ

⁵ Emɔ mgbafele'n-mɔ kɔsɔ, emɔ bébele bé nwɔn asi be mán mgbain'n-mɔ. Afi mun kan mun kele emɔ kwalaa ke be bébele bé nwɔn asi be mán bé nwɔn. O sanlɔn ke b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

Atubenwɔn mma'n-mɔ,

Nyanmian Kpili nɔn bé le yí.

Nan bé mɔ be bebele bé nwɔn asi'n,

Nyanmian nwun bé nwɔn anwunnvoe.

⁶ Yí sɔ ati, mun kan mun kele emɔ ke emɔ bébele bé nwɔn asi be mán tunminfoe Nyanmian Kpili, nán o'a man emɔ sɔ mele kasian nun anun. ⁷ Emɔ fá bé nzusue'n kwalaa be wúla yí sa nun, o sanlɔn ke o nian emɔ lika.

⁸ Emɔ sésie bé nwɔn, be sísá bé nwɔn, o sanlɔn ke emɔ kpɔfoe Abɔnsanmɔn le bɔ emɔ anwun mgbɔlɔka ke tetianfoe mɔ yí nyin a bɔlɔ o le tetian o kpɔnnde naan mɔ o 'ci yí di o. ⁹ Emɔ tila bé dedi nun anun kpa be jinlan bé ja nun kpunndiin wɔ yí nyunnun. Afi asɔnɔn mma'n-mɔ mɔ be wɔ mân'n lika kwalaaatin'n, ke be nwun yale nun anun. ¹⁰ Kikaala emɔ le nwun yale kaan, yí nzin, Nyanmian Kpili m'ɔ sɔ anwunnvoe sɔnman'n, mɔ o'a fele emɔ ke emɔ nɔn Kilisi be yó kɔn be tánlan yí anunminnyanmɔn'n m'ɔ le man ayuelé nun anun'n, yí muonun, o 'sesie emɔ kpa. O 'man emɔ tin. O 'man emɔ anwõnsele. O 'man emɔ jinlan bé ja nun kpunndiin. ¹¹ Tunmin'n ti yí dɛ cian daa! Amin.

Ngale nɔn ahun ebisa

¹² Anianman *Silivɔn ye o'a boka mɔn maan m'an hele kalata sin kaan ehi m'an nwan emɔ o. O ti anianman m'ɔ nanndi ananhɔle atin nun asɔ o. Mun fa kalata sɔ'n mun wowula emɔ

anwõnsele ese mun kele emõ ke Nyanmian a nwun yé nwõn anwunnvoe sakpa. Yí ti, emõ jínlan bé ja nun kpunndiin.

¹³ Asõnün mma'n-mõ mõ be wõ *Babilõnõn mõ Nyanmian a fele bé yí nwõn ke ò'a fele emõ'n, bé nwan be 'bisa emõ ahun. Maaki mõ asõnün nun anun ò ti mín wa'n, yí kosõ yí nwan ò 'bisa emõ ahun.

¹⁴ Emõ bísa bé nwõn ahun be tó bé nwõn nun.

Bé kwalaa mõ b'a fa bé nwõn b'a man Kilisi'n, Nyanmian cíci bé loa.

PIELI KALATA'N M'Ó TÓ SÓ NNYUAN'N

M'ó wó nun'n

Pielí heleli kalata ehi nwanlín bé kwalaa mó b'a fa bé nwón b'a man Zozi Kilisi'n. Anun ó le kan kele bé ke ó sí ke ó ngó hye man, ó 'ba wu. Ehika ati, ó kulo ke ó kací bé ninng'e-n-mó m'ó heheleli'n. Alimóva kalata'n mó Pielí heleli nun anun, ó le kan kele asónun mma'n-mó ke se mân'n le kele bé ahólówa a, be tíla bé dedi nun anun kpolo. Kalata'n m'ó tó só nnyuan ehi anun, ó le kan kele bé ke se ato ngehelefóe-mó fite asónun nun anun nán be le kekele ato ninng'e be seci yí a, be só ananhóle ejóle'n mó be tíli nun anun kpa.

Kalata nun ati 1.1-15, Pielí le kan like ati m'ó man ó le kele yí kalata'n: ó 'kací asónun mma'n-mó maan bé ti tanlan wawe nun ejóle'n mó be hanlín heleli bé nun asó. Alimóva ekacie die'n (1.16-21) tó de Zozi Kilisi anwón Ejólekpa'n. Ejólekpa só'n, yí Pielí muonun nun mmófóe'n-mó di yí nwón adanzie ke ó ti ananhóle. Nyanmian mgbómanfóe'n-mó mó Wawe Nwanzanzanzan'n hyóunlín bé maan be heleli Eहेले Ejóle Nwanzanzanzan'n kúso di yí nwón adanzie. Kalata nun ati nnyuan nun anun, Pielí le bó ato ngehelefóe'n-mó nyólie'n-mó be fa be seci asónun'n tetele nun. Ekannzóe mó Zudí kannzóli ato ngehelefóe'n-mó yí kalata nun anun'n, yí kónmgbá nun ala bóbo yé ye wun yí Pielí kúso kalata nun anun ó. Kalata nun ati nsan nun anun, Pielí le bua bé mó bé nwan yé Mún Zozi ngó sa ngó a man ó ngó bua man mân'n nde'e'n. Ó le kací bé ke se Kilisi a hye nán ó walí man an, anun be nwún yí ke Nyanmian a sí abótale. Ó sanlín ke Nyanmian ngulo man ke soanlan fíí minlín, nan ó kulo ke bé kwalaa be kací bé asitanlan'n be fí bé ete nun anun be jasó (3.9). Kalata nun agualie nun, Pielí kulo ke asónun mma'n-mó mian bé bú be tanlan anwóntie nun nán Nyanmian a nnyan man bé nwón ejóle ete ó'a ngan man mele mó Kilisi 'sa ba'n (3.11-18).

Ahún ebisa

¹ Mún, Simun Pielí, mó n dí Zozi Kilisi akóva ese n dí yí bófóe'n yé mun kele kalata ehi ó. Mun kele mun nwan emó kwalaa mó emó le dedi kónmgbá'n mó ye le yí mó yí nwón cian'n. Zozi Kilisi m'ó tí yé Nyanmian m'ó tí yé Ngóandefóe nun adawólóman, y'a nyan dedi só'n ó sanlín ke ó tí sese. ² Mún 'bisa emó ahún. Nyanmian non yé Mún Zozi, be nwún emó anwón anwunnvoe, ese bé man emó alva cíci bé nwón kpa. Be mán emó sí bé kpa.

³ Zozi Kilisi mó Nyanmian tunmin'n wó yí nun'n, ó'a fa yí kwalaa m'ó cian'n ó'a man yé maan ye bú amanmuo m'ó só Nyanmian anyun. Ó'a man y'a sí Nyanmian m'ó feleli yé ke ye yó kpa ke yí muonun ese ye wóló yí anunminnyanmón nun anun'n. ⁴ Yí tí, ninng'e mgbakpa'n-mó m'ó falí bóli yé anóhuba'n, ó'a man yé sa a han bé. Ninng'e só'n-mó dunman nun, emó kwalaa be nwanndi mân ehi anun anyinbóló ninng'e ete'n m'ó man ewue'n nán emó non Nyanmian be yó kón.

⁵ Ehika ati, emó bó mǎndínlín be bó bala kpa be tó bé dedi nun asó. Emó nwún ngele be tó bé abalabó kpa nun asó. ⁶ Ese emó bó mǎndínlín be só bé nwón be tó ngele nun asó. Emó sí abótale be tó bé nwón eso nun asó. Emó fá bé nwón be bó Nyanmian. ⁷ Emó anwón ebó mó b'a fa b'a bó Nyanmian'n, emó húlo anianman'n-mó be bóka só. Emó húlo menian'n-mó kwalaaatin be tó anianman'n-mó ehulo nun asó. ⁸ Ninng'e m'ó di ke emó nyan yí bé asitanlan nun anun nun anun. Se emó nyan yí dǎon an, ó 'man emó di junman'n kanlanman kpa ese be 'sí yé Mún Zozi Kilisi be kó bé nyunnun. ⁹ Nan soanlan mó ninng'e só'n-mó nnón man yí nun'n, anun ó tí ke anyúnsínlínwafóe anaan ó tí ke soanlan m'ó nnwun man móva. Ó tí soanlan mó yí lóva a fí ke yí ete'n m'ó yóli yí dábá'n, Nyanmian a fa a hye yí. ¹⁰ Yí só ati, efelé'n mó Nyanmian a fele emó ese ó'a fa emó'n, emó bó mǎndínlín be jínlán nun cunnjún kpa. Ó sanlín ke se emó yó yí só a, emó ngó tó man ete nun lé. ¹¹ Ebele nun anun yé Nyanmian 'tike yé Mún Zozi Kilisi m'ó tí yé Ngóandefóe'n Belemgbín Mán'n m'ó mgbé man nun lé nun anóan'n maan emó wólu nun ó.

¹² Ehika ati, cian bíala mún 'kací emó ninng'e só'n-mó kemó afí emó sí bé dábá'n maan ananhóle ejóle'n mó emó tíli'n fótó emó kpa. ¹³ Kemó n de tí asi'n, mún de mún di ke ó tí kpa ke n gáci emó ninng'e só'n-mó nán emó alva a nvi man bé nwón. ¹⁴ Afí mún sí ke ó ngó hye man, m' 'ba wu ke yé Mún Zozi Kilisi hanlín heleli mún'n. ¹⁵ Nan kemó n wuli man'n, mún 'bó mǎndínlín mún kele kalata só'n-mó mún sie emó. Yí díe se mún wu a, anun emó alva nvi man ejóle só'n-mó.

Zozi Kilisi anunminnyanmón'n

¹⁶ Ehi, yé Mún Zozi Kilisi tunmin m'ó le yí ó non yí ewale nun anwón ejóle yé ye hanlín ye heleli emó ó. Nán ejóle mó menian'n-mó bó bé tí anun be kan'n yé ye hanlín ó. Nan ye nwunlín yí anunminnyanmón kpíli'n yé nyunsó. ¹⁷ Mele mó Nyanmian m'ó tí Síe'n 'man yí asasóe ó wula yí anunminnyanmón'n, anun ye wó ebele. Yí anunminnyanmón kpíli nun anun, Nyanmian

kɔ man be kɔ ti yɪ nun'n. Yɪ nwan: "Mɪn ehulo Baa y'ɔ le sɔanlan ehi. M'an fa mɪn lɔa'n kwalaa m'an wula yɪ nun." 18 Mele mɔ anun ye non yɪ wɔ bɔka nwanznan-nwanznan nun asɔ elɔ'n, yɛ bɔbɔ muonun ye tɪlɪ anɛ sɔ'n m'ɔ fi nyanmiansɔ'n.

19 Yɪ sɔ ati, ye de ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlun'n ye di kpa. ɔ fata ke emɔ yɔ anzɔe be tie ejɔle sɔ'n kpa. ɔ sanlun ke ejɔle sɔ'n-mɔ ti ke kanlanɛ m'ɔ le fa awosin nun ɔ. ɔ ta dede alubahan nzalama'n fite nɔn alɛ nun a hin. Zozi Kilisi m'ɔ ti ke alubahan nzalama sɔ'n 'ta emɔ ahunlun'n-mɔ anun. 20 Yɪ be-yue-asie, emɔ nwun yɪ ke, ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlun, m'ɔ wɔ Ehele Ejɔle nun anun'n, nɔn bɛ ngɔnmun bɛ ti anun yɛ be bɔli bɛ hanlun ɔ. 21 ɔ sanlun ke ejɔle mɔ Nyanmian kɔ fiti nun ɔ kɔ hele'n, ɔ ti man like mɔ sɔanlan muonun kuala ke ɔ bɔ yɪ ti anun ɔ kan ɔ. Nan Wawe Nwanznan-nwanznan'n m'ɔ wɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ anun'n y'ɔ man be jɔjɔ Nyanmian anɔan ɔ.

2

Ato ngehelefɔe'n-mɔ

1 Ehi, daba anun ato mgbɔmanfɔe'n-mɔ wɔ Nyanmian menian'n-mɔ anun. Ato ngehelefɔe'n-mɔ kɔsɔ 'ba fite fite emɔ afian. Be 'ba hehele ato ninngɛ nɔvɪalɛ nun be sɛci asɔnɔ'n. Menian sɔ'n-mɔ mɔ yɛ Mun a le bɛ ti fi bɛ ete nun anun'n, b'a kaci bɛ nzin b'a si yɪ. Bɛ nyɔlɛ sɔ'n 'ba man be wu nvu nun. 2 Menian dɔɔn 'ba fa bɛ atin ete nun asɔ yɛ bɛ nyɔlɛ ete'n dunman nun, menian'n-mɔ 'ba han Nyanmian ananhɔle atin nun anwɔn ejɔle ete. 3 Esika anyɔnbɔlɔ'n dunman nun, ato ngehelefɔe'n-mɔ 'ba bɔ emɔ apoo be didi emɔ anwɔn. Nan Nyanmian m'ɔ bua ndɛɛ nun a fa bɛ nwɔn ajɔnlun dada anɔnmun. ɔ ngɔ hyɛ man fiti ɔ 'ba bɔ bɛ busɔ.

4 Afi nyanmiansɔ mɔfɔe'n-mɔ mɔ be yɔli ete'n, Nyanmian Kpili a nva man bɛ nwɔn sa a nje man bɛ. Nɔn ɔ'a hyi bɛ ɔ'a gua bɔnza kpili nun anun, lika m'ɔ ti awosin'n. Be wɔ ebele dede ɔ 'bua bɛ ndɛɛ. 5 Nyanmian a nyaci man daba daba menian'n-mɔ anwɔn sa ɔ'a nje man bɛ. ɔ manlun esue kpili tɔli dede ɔ nɔanlun menian ati anun ete'n-mɔ mɔ anun be wɔ mɔn sɔ nun anun'n. Bian'n mɔ be fɛle yɪ Nowe mɔ anun ɔ tu menian'n-mɔ fɔɔ ke be bɔ bala kpa'n, ɔ non menian nɔsɔ ala yɛ Nyanmian Kpili lelɛ bɛ ngɔan ɔ. 6 Nyanmian Kpili bɔli Sodamɔn non Gomɔ kulo'n-mɔ abɔsɔ. ɔ tɔli bɛ nun sɪn dede be tɔli nzɔan. ɔ'a yɔ bɛ sɔ maan be nwun yɪ ke menian mɔ bɛ nyun nzɔ man yɪ'n, ke bɛ ayuelɛ'n yue yɪ nun anun. 7 Mele sɔ'n, Lɔtu m'ɔ ti sɔanlan kpa, m'ɔ di menian'n-mɔ ete'n mɔ be yɔ nun anwɔn yalɛ'n, Nyanmian Kpili lelɛ yɪ ngɔan. 8 Anun sɛsɛfɔe sɔ'n ti etefɔe'n-mɔ afian. Etefɔe sɔ'n-mɔ nyɔlɛ'n mɔ be yɔ yɪ cian daa m'ɔ ti ete ɔ nwun yɪ'n, ɔ man ɔ di yalɛ. 9 Ehika ati, yɛ Mun sɪ atin mɔ ɔ 'bu sɔ ɔ de bɛ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a bɔ yɪ'n fi emian nun anun. Nan etefɔe'n-mɔ die, mɔ Nyanmian a fa a sie bɛ'n y'ɔ le ndɛɛ ebua'n mɔ ɔ 'bua bɛ ndɛɛ ebua cian nun anun'n. 10 Menian mɔ be mmu man Nyanmian Kpili tunmin'n like fiti mɔ ninngɛ ete mɔ anwɔnnaan'n kulo'n yɛ cian daa be yɔ'n, bɛ yɛ Nyanmian 'tua bɛ kale nun ɔ.

Ato ngehelefɔe sɔ'n-mɔ mɔ n ganlun bɛ ejɔle'n, be nzulo man sɔanlan fii, ɛsɛ be tu bɛ nwɔn. Bɛ nyun nzɔ man nyanmiansɔ mɔfɔe'n-mɔ mɔ be le anunminnyanmɔn'n, nan be kan bɛ nwɔn ejɔle ete. 11 Kɔsɔ nyanmiansɔ mɔfɔe'n-mɔ muonun mɔ be le anwɔnsɛle kpa ɔ non tunmin be tala ato ngehelefɔe sɔ'n-mɔ'n, be ngan man ejɔle ete be ndia man bɛ wɔ Nyanmian anyunnun. 12 Nan menian sɔ'n-mɔ nzi man ngele fii. Be yɔ bɛ ninngɛ'n-mɔ ke ebolo naan. Mɔ bɛ ti'n kɔ se bɛ'n yɛ be yɔ ɔ. Bɛ ehyɛ non bɛ ehuan ati yɛ be bɔli bɛ ɔ. Menian sɔ'n-mɔ kan like mɔ be nzi man yɪ nun anwɔn ejɔle ete. Be 'wu sakpa ke ebolo naan'n-mɔ wu yɪ'n. 13 Yale'n mɔ be kele menian'n-mɔ'n, Nyanmian Kpili 'ba hele bɛ bie. Eyua sɔ kpa yɛ be yɔ bɛ ninngɛ ete'n-mɔ ɔ. Sɛ emɔ le di anyunmian nɔn be ba emɔ afian an, bɛ abalabɔ ete'n gua emɔ anyunnun asɔ. ɛsɛ be di apoo'n mɔ be bɔ emɔ nun anwɔn fɛ. 14 Balasua ejɔle yɛ ɔ wɔ bɛ ajɔnlun nun ɔ. Cian daa be yɔ ete'n be kɔ bɛ nyunnun. Be laka menian'n-mɔ mɔ Nyanmian Anɔan Ejɔle'n tɪlɪ man bɛ'n maan be gua kunman nun. Esika anyɔnbɔlɔ y'ɔ la bɛ nwɔn ɔ. Menian sɔ'n-mɔ a fa munnzue. 15 Be fi ananhɔle atin nun asɔ b'a jasɔ. B'a minlin b'a fa Bozɔ awa Balamɔn m'ɔ kulo esika nun atin die nun asɔ. Balamɔn sɔ'n, esika nun anyɔnbɔlɔ dunman nun, ɔ yɔli nyɔlɛ ete. 16 Nan cian kɔn Nyanmian tuli yɪ nyunnun wɔ yɪ anzɔsɛle nun anwɔn. Afi afunlunmun'n mɔ anun ɔ ti sɔ'n, ɔ ti naan m'ɔ njɔjɔ man. Afunlunmun'n kɔ jɔjɔ ke kulo sɔanlan jɔjɔ'n ɔ kɔ tua kpɔmanfɔe sɔ nun atin wɔ yɪ nyɔlɛ ete nun anwɔn.

17 Menian sɔ'n-mɔ ti ke asue mɔ ɔ'a sisan ɔ. Be ti ke esue mɔ ɔ'a munlan mɔ anwɔnman'n non yɪ a hɔ ɔ. Nyanmian Kpili a sɛsie bɛ lika awosin bibaa kpa nun anun. 18 Be kolo bɛ nɔan nun mgban. Be sua bɛ mɔ kɪkaala be fi etefɔe'n-mɔ asa nun b'a foti'n ngaa be man be nian bɛ nyɔlɛ ete'n-mɔ asɔ maan be gua kunman nun biekan. 19 Be kan be kele bɛ ke be 'ba nyan fanwɔndi, nan kɔsɔ anun bɛ muonun be ti ete'n m'ɔ fa be kɔ ewue nun'n nganga. ɔ sanlun ke like m'ɔ sie sɔanlan'n man sɔanlan sɔ'n kaci yɪ kanga. 20 Afi menian mɔ be kɔ sɪ yɛ Mun yɛ Defɔe Zozi Kilisi, mɔ be kɔ ti bɛ nwɔn fi mɔn nun anun ninngɛ nvuin nvuin'n-mɔ anwɔn'n, sɛ be sa bɛ nzin ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn biekan an, be etolo mɔ be kɔ tɔlo'n, anun daba die'n ti

kpa. ²¹ Ɔ ti kpa man menian so'n-mo ke ahan b'a nwun man Nyanmian atin'n, o tala ke be ko nwun yi nan b'a ju yi mala nwannzan-nwannzan'n mo ko hele be'e'n b'a to'n. ²² Mo o'a to be'e'n, o kele ke anyundala'n mo menian'n-mo bu'n ti ananhole. Be'e nwan: "Cwa nun a sa yi nzin o'a li like'n mo kpuli'n," ese "Kpolike'n mo b'a bia yi'n, o'a sa o'a kunndo yi nwon asa nun anun biekun."

3

Ye Min ewale'n

¹ Ehulo mma, e' nwun kalata'n mo tian yi nnyuan'n mo mun kele mun bele emo'n. Kalata nnyuan so'n kwalaa anun, mun kaci emo ninng'e mo emo si yi daba'n mun man emo ati tanlan so kpa. ² Mun kulo ke emo ati kaci ejole'n mo Nyanmian mgbomanfoe konlon-ngonlon'n-mo hanlin yi daba'n. Ese mun kulo ke emo ati kaci ye Min ye Defoe'n mala'n mo emo mmofoe'n-mo sinlin emo eb be hehelele emo'n.

³ Min ejole'n mo li mva'n y'o le ke, emo nwun yi ke mele kasian nun anun, menian mmie-mo 'ba fite fite. Menian so'n-mo 'ba yo nyolie ete'n mo be muonun be kunnun kulo'n. Be 'ba golo emo anwon ⁴ be kan ke: "Aso Zozi a mo man anohoba ke o 'ba o? Nan o wo nin? Ɔ sanlin ke, ke ye nan-mo wuli dada angonmun dede mo ju ene'n, ninng'e'n kwalaa mo Nyanmian bol'n, fi kaci man!" ⁵ Menian so'n-mo, be man be lua fi be nwon ke daba daba, Nyanmian Kpili le yi Nwan Ejole'n y'o bol anwunno non asi o. Ɔ man asie'n fi nzue nun fiteli, nan o'a ti asie'n fi nzue nun anwon. ⁶ Ese Nyanmian kpili le nzue y'o fal seculi daba man nun o. Man'n kwalaa nonanlin. ⁷ Nan anwunno non asie'n mo be wo ewa ene'n, Nyanmian Anwan Ejole konmga so nin a fa be a sie dede o 'ju cian mo o 'to be nun sin. O'a fa be o'a sie dede o 'ju cian mo o 'bua man'n ndee o kun etefoe'n-mo.

⁸ Ehulo mma, ejole kon ehi, nan be man be lua fi. Ejole so'n y'o le ke ye Min anyunnun, cian kon ti ke afoe akpu, ye "afoe akpu ti yi nyunnun cian kon." ⁹ Menian'n mmie-mo jonlin ke like'n mo ye Min nwan o 'yo'n, o'a hye yi nwon sonman. Nan yi so o, nan o'a si abotale emo dunman nun. Ɔ sanlin ke o ngulo man ke emo nunhan bie fi minlin, nan o kulo ke be kwalaa be fi be ete nun anun be jaso. ¹⁰ Nan koso ye Min ewale cian'n, o 'fu ye nun ke awofoe. Cian so'n, nyanmian'n 'ba han nun, o 'man menian'n-mo anwon woso be nan yi buso a nunnun. Sin 'ba jue yala anwunno eb ninng'e'n-mo. Asie'n non so ninng'e'n kwalaa aboso 'ba bo.

¹¹ Se ninng'e'n-mo kwalaa ayuelie'n ti soa a, anin emo nian be nwon kpa wo be abalabo nun anun. Ɔ di ke emo enanndie'n yo nwannzan-nwannzan mo kele ke emo a fa be nwon b'a bo Nyanmian. ¹² Emo tanlan be nwonnde Nyanmian Kpili ewale cian'n, nan emo bo mandulin be yo like mo be yo a, cian so'n ko ju nde'n. Cian so'n, sin'n 'yala anwunno eb ninng'e'n-mo o bo be buso bokoo! ¹³ Nan ye die, ye le nwonnde anwunno fofole'n, non asie fofole'n mo o ti sesefoe'n-mo luka mo Nyanmian Kpili a fa a bo ye anohoba'n.

¹⁴ Ehi ati, ehulo mma, kem emo le nwonnde ye Min ewale'n, emo bo mandulin be bo bala kpa. Yi die, cian mo ko a'n, be nnyan man emo anwon ejole ete fi be ngan man wo yi nyunnun, nan emo a tanlan wo abacicie nun. ¹⁵ Emo nwun yi ke abotale'n mo ye Min le si'n, menian'n-mo ngwan ele ti o. Ejole so'n ye Pobo mo ti ye nianman kpa'n le ngele'n mo Nyanmian manlin yi'n o helele belele emo nun o. ¹⁶ Yi kalata'n-mo kwalaa mo ko hele nun anun, o kan ejole so'n. Yi kalata'n-mo anun, ejole kpole kpole mmie-mo wo nun, be bo ete yo si kpa. Menian mo be nzi man like fi mo be dedi'n nza man be'e'n, be kaci kaci ejole so'n-mo. Nyanmian Anwan Ejole bo nga'n, ke be kaci kaci yi ho. Be muonun be le yo be nwon.

¹⁷ Nan emo die, ehulo mma, b'a kaci emo. Emo nian be nwon kpa, nan be mo be kpo Nyanmian nun a nnaka man emo maan emo a minlin man be jinlanbele kpa'n. ¹⁸ Nan emo bo mandulin be tanlan ye Min Zozi mo ti ye Ngwandefoe nun anwunvoe enwuan'n non yi esie nun anun be ho be nyunnun. Anunminnyanmon han yi ene, o non mele daa! Amin.

ZUAN KALATA'N M'Ō LI MŌA'N

M'Ō wŏ nun'n

Ƙe menian'n-mŏ le kpın kele'n, Zozi bŏfŏe Zvan hŏli tanlanlın kulo kpili'n mŏ be fele yí Efɛzi nun asu. Ebele asŏnun'n-mŏ, Zozi bŏfŏe Pŏlu yê ɔ bŏli b́e bu ɔ. Mele mŏ Zvan walı julı ebele'n, ɔ kacılı asŏnun sŏ'n-mŏ asu kpain. Ehika ati yê ɔ fele asŏnun'n-mŏ anun menian'n-mŏ yí mma nun ɔ.

Zvan heleli kalata nŏsan mŏ ye le yí yé sa nun ewa'n. Alimŏva kalata die'n, ɔ'a ngele ɔ ngŏ man asŏnun kŏn anan sŏanlan kŏn. Nan kalata nun an, anun ɔ di ke asŏnun'n-mŏ kwalaaatın kınnga. Kalata nun anun, ejŏle tile nnyuan wŏ nun. Ejŏle tile kŏn le sele b́e ke be nánndı ananhŏle atın nun asu. Ejŏle sŏ'n, yí bu y'ŏ le ke be le yé Mın Zozi be lí b́e ahŏnlın nun anun kpa, ese be hũlo b́e nŏwŏn. Ejŏle tile kŏn kŏsu le kannzŏ b́e ke be nıan b́e nŏwŏn wŏ b́e mŏ be kekele ato ninng'e'n-mŏ anwŏn (2.18-29, 4.1-6).

Sŏanlan'n mŏ yí nŏan ejŏle'n man ngŏan'n

y'ŏ le Nyanmıan Awa Zozi Kilisi

¹ Anianman-mŏ, ye le kele emŏ ye bŏ sŏanlan'n mŏ yí nŏan ejŏle'n man ngŏan nun anwŏn ejŏle ye kele emŏ. Ninng'e'n-mŏ kwalaa abŏbŏ nun anun'n, anun sŏanlan sŏ'n wŏ ebele. Yé die, y'a tı yí nŏan anun ejŏle, y'a nŏwun yí yé nyınsu, yé nyun a ha yí nŏwun y'a fa yé sa y'a han yí. ² Mele m'ŏ yılı yí nŏwŏn'n, ye nŏwunlın yí. Ehika ati, ye di yí nŏwŏn adanzie ye le kan yí nŏwŏn ejŏle ye kele emŏ. Yí yê ɔ man yé ngŏan m'ŏ le man ayuelie nun ɔ. Anun ɔ wŏ yé Sı Nyanmıan anwŏn elŏ yê ɔ'a a yı yí nŏwŏn ɔ'a hele yé ɔ. ³ Anianman-mŏ, sŏanlan sŏ'n, ɔ tı Nyanmıan Awa. Mŏ y'a nŏwun yí yé nyınsu nun ejŏle mŏ y'a tı'n, ye le bŏ nun amannıe ye kele emŏ kŏsu nán emŏ nŏn yé, ye kan ye bŏ nun ye yŏ kŏn. Afı yé die, ye nŏn yé Sı Nyanmıan nŏn yí Wa Zozi Kilisi y'a han y'a bŏ nun y'a yŏ kŏn. ⁴ Ehika ati yê ye le kele kalata ehı ye bele emŏ nán yé fe elie nun a la yí nyın kpa bŏkŏ.

Nyanmıan tı kanlannıe

⁵ Anianman-mŏ, e' nŏwun ejŏle'n mŏ Zozi Kilisi hanlın heleli yé mŏ ye le bŏ nun amannıe ye kele emŏ'n. Ejŏle sŏ'n, y'ŏ le ke Nyanmıan tı kanlannıe, awosin fı nŏn man yí nun. ⁶ Yı tı, se ye kan ke ye nŏn yí y'a han y'a bŏ nun y'a yŏ kŏn nán se ye te yŏ awosin nun anun nyŏle'n-mŏ a, anun ye le laka laka yé muonun yé nŏwŏn yé ejŏle'n nŏn yé nyŏle'n-mŏ anun. ⁷ Nan se ye tı kanlannıe'n yuein nun anun ke Nyanmıan muonun tı yí nun an, anun ye nŏn emŏ, y'a han y'a bŏ nun. Anun yí Wa Zozi moja'n tı yé nŏwŏn wŏ ete biala anun. ⁸ Se ye kan ke ye nyŏ man ete a, anun ye le laka laka yé muonun yé nŏwŏn, ananhŏle fı nŏn man yé nun. ⁹ Nan se ye kan yé ete'n-mŏ ye kele Nyanmıan an, ɔ 'fa yé nŏwŏn sa ɔ ce yé, ese ɔ 'tı yé nŏwŏn wŏ ete biala anun. Ye kwalaa ye de yí ye tŏ nun. Ɔ sanlın ke Nyanmıan tı seseŏe. ¹⁰ Se ye kan ke ye yŏlı man ete a, anun ye le kele ke Nyanmıan tı atŏŏe. Anun y'a nva man yí Nŏan Ejŏle'n y'a nzıe man.

2

Zozi Kilisi di yé ti ejŏle

¹ Mın mma-mŏ, ke ɔ kŏ yŏ nán emŏ a nyŏ man ete'n, yí tı yé mın kele kalata ehı mın bele emŏ ɔ. Nan se sŏanlan bie yŏ ete babŏ a, ye le dimanfŏe kŏn wŏ yé Sı Nyanmıan anwŏn ebele m'ŏ di yé tı ejŏle ɔ. Dimanfŏe sŏ'n, y'ŏ le Zozi Kilisi m'ŏ tı seseŏe'n. ² Ɔ sanlın ke Zozi Kilisi a fa yí nŏwŏn a yı yé tı tɛ maan Nyanmıan a fa yé ete'n kwalaa a hye yé. Nán yé ete die nun ala yê ɔ 'fa ce yé ɔ, nan ɔ 'fa menian'n-mŏ kwalaa ete'n ɔ ce b́e. ³ Se yé nyın sŏ Nyanmıan, ye yŏ like m'ŏ kŏ hele yé ke ye yŏ nun an, anun ye sı Nyanmıan sakpa. ⁴ Sŏanlan mŏ yí nŏan: "Mın die, mın sı Nyanmıan," nán yí nyın nzŏ man yí a, anun sŏanlan sŏ'n tı atŏŏe, ɔ ngan man ananhŏle fı. ⁵ Nan sŏanlan kŏsu mŏ yí nyın sŏ Nyanmıan Anŏan Ejŏle'n, anun ɔ tı sŏanlan m'ŏ kulo Nyanmıan sakpa. Ebele yé ye nŏwun yí ke y'a fa yé nŏwŏn y'a bŏ Nyanmıan ɔ. ⁶ Sŏanlan m'ŏ kŏ han ke ɔ nŏn Nyanmıan b'a yŏ kŏn'n, ɔ di ke ɔ nanndı atın'n mŏ Zozi Kilisi nanndılı sŏ nun asu.

⁷ Mın ehulo mma, nán mala fŏfŏle yé mın kele mın bele emŏ ɔ. Nan mala daba'n mŏ be hanlın be heleli emŏ mele mŏ emŏ falı b́e nŏwŏn be manlın Zozi'n. Mala daba sŏ nun anwŏn ejŏle yé mın kaci emŏ ɔ. ⁸ Nan kŏsu, ɔ tı ke mala fŏfŏle yé mın kele mın bele emŏ ɔ. Be nŏwun yí ananhŏle wŏ Kilisi enanndıe nun anun, ɔ nŏn emŏ kŏsu enanndıe nun anun. Ye nŏwun yí ke ɔ tı fŏfŏle, ɔ sanlın ke awosin nun a hŏ a yue, jawe nun a fıte dada angŏnmm. ⁹ Sŏanlan m'ŏ kŏ han ke ɔ nanndı jawe nun anun nan ɔ kpŏ yí nıanman an, anun sŏanlan sŏ'n tɛ nanndı awosin nun anun. ¹⁰ Sŏanlan m'ŏ kulo yí nıanman'n, anun sŏanlan sŏ'n nanndı jawe nun. Ɔ nyŏ man like

⁷ Mún mma-mò, nán bε man sɔanlan fíi laka εmò. Sɔanlan m'ò yò nyòlε m'ò tì sεsε'n, anin sɔanlan sò'n muonun tì sεsεfɔε kε Kilisi tì yí'n. ⁸ Nan sɔanlan m'ò yò εtε'n, anin ò tì Abònsanmòn sɔanlan. Ì sanlun kε mân'n bəli yí bə ala yé Abònsanmòn yòlε ete ò. Ehi ati, Nyanmian Awa'n walí kε ò 'ba bə Abònsanmòn junman'n m'ò di nun abusɔ. ⁹ Sɔanlan biala m'ò tì Nyanmian awa'n, ò yáci ete nun εyòlε. Ì sanlun kε Nyanmian tunmin'n m'ò man ngvan'n wò yí nun. Ì le man atin kε ò yò εtε ò, ò sanlun kε Nyanmian tì yí Si. ¹⁰ E 'nwun like m'ò man bε nwwun Nyanmian amma'n-mò non Abònsanmòn diε'n-mò angònmùn'n: sɔanlan biala m'ò nyò man nyòlε m'ò tì sεsε anaan ò ngulo man yí nianman'n, anin sɔanlan sò'n tì man Nyanmian awa.

Emò hùlo bé nwwun

¹¹ Ehi, Ejòlekpa nun abubò nun anun, ejòlε mò emò tìl'n y'ò le kε yε hùlo yé nwwun. ¹² Nán man yε yò kε Kayin m'ò tì Abònsanmòn sɔanlan, m'ò hunlin yí nianman'n. Nzuke ati yé Kayin hunlin yí nianman'n? Ì hunlin yí, ò sanlun kε Kayin muonun, yí nyòlε'n-mò tì man kpa. Yí nianman'n nyòlε diε'n-mò tì kpa.

¹³ Mún nianman-mò, sε mân nun anun menian'n-mò kpò emò a, nán bε man ò sin bé nwwun. ¹⁴ Yε sɪ kε yε fi ewue nun y'a tinnge y'a wòlò ngvan nun. Yε nwwun yí sò, ò sanlun kε yε kulo yé nianman'n-mò. Sɔanlan m'ò ngulo man sɔanlan'n, anin ò tε wò ewue nun. ¹⁵ Sɔanlan biala m'ò ngulo man sɔanlan'n, anin ò kun sɔanlan. Emò sɪ kε sɔanlan m'ò kun sɔanlan'n, ò nnyan man nyanmiansò ngvan'n m'ò le man ayuelε'n. ¹⁶ M'ò man y'a nwwun ehulo'n y'ò le kε Zozi Kilisi a hulo kulo menian'n-mò dede ò'a wu bé dunman nun. Ì sε kε yé kòsɔ yε hùlo yé nianman'n-mò dede yε wú bé dunman nun. ¹⁷ Sε sɔanlan kòn le eyuadi nun anun anwòndiε'n-mò, sε ò nwwun yí kε yí nianman nun a mian nán sε ò'a nne man yí a, sɔanlan sɔa, ò yò sε m'ò kan kε Nyanmian ehulo'n wò yí nun ò?

¹⁸ Mún mma-mò, nán bε man yε kulo yé nwwun yé je sò non yé non nun mgban. Nan bε mân yε hùlo yé nwwun ananhòlε nun, εsε bε mân yε yó like m'ò kele kε yε kulo yé nwwun sakpa. ¹⁹ Sε yε yò yí sò a, yε 'nwwun yí kε ananhòlε'n wò yé nun. Ehi yé ò 'ba man yé ahònlun 'tò yé kunnun wò Nyanmian anyunnun ò. ²⁰ Afi, sε yé ahònlun'n bu yé fòò biala a, Nyanmian tì kpili tala yé ahònlun'n, εsε ò sɪ like biala.

²¹ Yí tì, ehulo mma, sε yé ahònlun'n mmu man yé fòò a, anin yé ahònlun 'tò yé kunnun wò Nyanmian anyunnun. ²² Like biala mò yε kò sele yí'n, ò 'fa man yé. Ì sanlun kε yε di yí mala nun asɔ εsε yε yò yí kunnun like. ²³ E 'nwwun mala'n mò ò'a fa ò'a man yé'n: Yε lé yí Wa Zozi Kilisi yé lí, nán yε hùlo yé nwwun kε Kilisi hanlun heleli yé'n. ²⁴ Sɔanlan m'ò di Nyanmian mala nun asɔ'n, anin ò wò Nyanmian anun, Nyanmian kòsɔ wò yí nun. Like m'ò man yε nwwun yí kε Nyanmian wò yé nun'n y'ò le yí Wawε Nwannzan-nwannzan'n mò ò'a fa ò'a man yé'n.

4

Nyanmian Wawε'n yé kpɔfɔε'n wawε'n

¹ Ehulo mma, nán bε de bé kɔalaa mò bé nwan bε le Nyanmian Wawε'n bε di. Nan emò sò bé bε nían sε wawε'n mò bε le yí'n fi Nyanmian εlò sakpa a. Afi ato mgbòmanfɔε ðòon a tɔ a sannɔi mân nun anun. ² E 'nwwun like m'ò man bε nwwun yí kε sɔanlan εhi le Nyanmian Wawε'n: Sɔanlan biala m'ò kò han kε Zozi Kilisi a kaci yí nwwun kulo sɔanlan sakpa'n, anin sɔanlan sò'n le Nyanmian Wawε'n. ³ Nan sɔanlan m'ò nne Zozi anwòn ejòlε sò'n nni man'n, anin sɔanlan sò'n le man Nyanmian Wawε'n. Wawε'n m'ò wò sɔanlan sò nun anun'n tì Kilisi kpɔfɔε'n wawε. Emò tìl kε wawε sò'n 'ba a mân nun anun. Kikaala diε, wawε sò nun a mân nun anun dada angònmùn. ⁴ Mún mma-mò, emò diε, emò tì Nyanmian menian. Emò asa a hɔala ato mgbòmanfɔε'n-mò. Ì sanlun kε Wawε'n m'ò wò emò anun'n, ò yò sɪ tala wawε'n m'ò wò mân εhi anun menian'n-mò anun'n. ⁵ Kemò bε tì mân εhi anun menian'n, nunhan ejòlε ala yé bε kan ò. Mò bε kò han'n kòsɔ yé menian'n-mò tie ò. ⁶ Nan yé diε, Nyanmian menian y'ò le yé. Sɔanlan m'ò sɪ Nyanmian'n tie yé. Nunhan m'ò nzɪ man Nyanmian'n ndie man yé. Ebele yé yε fa yε nwwun Nyanmian Wawε'n m'ò kan ananhòlε'n non atofɔε'n-mò wawε nun angònmùn ò.

Nyanmian tì ehulo baka.

⁷ Ehulo mma, bε mân yε hùlo yé nwwun. Ì sanlun kε ehulo'n fi Nyanmian εlò. Sɔanlan biala m'ò kulo sɔanlan'n, ò tì Nyanmian awa, εsε anin ò sɪ Nyanmian. ⁸ Nan sɔanlan m'ò ngulo man sɔanlan'n, anin ò nzi man Nyanmian. Ì sanlun kε Nyanmian tì ehulo baka. ⁹ E 'nwwun kε Nyanmian kpunlin heleli yé kε ò kulo yé'n: ò'a sɔan yí Bangòlò'n mân nun anun maan yí dunman nun, yε nyan ngvan. ¹⁰ Nan ehulo'n mò Nyanmian kulo yé'n, nán kε yé yé y'a li mɔa y'a hulo Nyanmian ò. Nan yí lɔlɔ ò'a li mɔa ò'a hulo yé ò'a sɔan yí Wa'n kε yé εtε'n-mò dunman nun, ò yí yé tì tεε maan yε nyán ete face.

¹¹ Ehulo mma, sε Nyanmian a hulo yé sɔa a, yé kòsɔ yε hùlo yé nwwun. ¹² Sɔanlan fíi nwwunlin man Nyanmian lé. Nan sε yε kulo yé nwwun an, Nyanmian 'tanlan yé nun bε nwwun yí ehulo'n

m'ò wò yé nun'n kpa bókò. ¹³ Like m'ò man ye nwun ke Nyanmian wò yé nun, ese ye kòsò ye wò yí nun'n, y'ò le ke ò'a fa yí Wawe'n ò'a man yé. ¹⁴ Y'a nwun yí yé ye le bò kpaye ke Sié nun a soan Baa'n ke ò bála a le mân nun ati. ¹⁵ Se soanlan kòn kan yí bagua nun ke Zozi tí Nyanmian Awa a, anún Nyanmian wò soanlan sò nun anún ese yí kòsò ò wò Nyanmian anún. ¹⁶ Nan yé die, ye sí ke Nyanmian kpín kulo yé'n, ò man y'a le yí y'a li. Nyanmian tí ehulo baka. Soanlan m'ò le ehulo'n, anún ò tí Nyanmian die, Nyanmian kòsò tí yí die. ¹⁷ Se ye le ehulo sakpa yé nun an, cian mò Nyanmian 'ba bua menian'n-mò nde'e'n, yé kunnun ndítí man yé. Ò sanlín ke asitanlan'n mò ye tí nun mân nun anún'n, ò non Zozi die'n tí kòn. ¹⁸ Esulo nnòn man ehulo nun anzin. Soanlan m'ò kulo soanlan kpa'n, ò nzulo man yí nzin. Soanlan m'ò sulo yí nzin'n, anún ò le man ehulo kpa. Afi, esulo'n kele ke ete'n wò ebele non yí nwòn ahata. ¹⁹ Nan yé die, ye kulo Nyanmian non menian'n-mò, ò sanlín ke Nyanmian y'ò lili mò ò huloh yé ò. ²⁰ Se soanlan kòn kan ke: "Mín kulo Nyanmian" nán se ò kpò yí nianman an, anún ò tí atofòe. Afi, se ò kpò yí nianman'n m'ò nwun yí nun an, nán Nyanmian m'ò nnwun man yí'n yé ò kòala ke ò kulo yí ò. ²¹ E 'nwun mala'n mò Kilisi a fa a man yé'n. Soanlan m'ò kulo Nyanmian'n di ke ò kulo yí nianman'n kòsò.

5

Ye di mân nun asò kunnunmun

¹ Soanlan biala m'ò de di ke Zozi tí Kilisi'n, anún soanlan sò'n tí Nyanmian awa. Ehika ati, soanlan mò yí nwan ò kulo Sié'n, anún ò kulo yí mma'n-mò kòsò. ² Like m'ò man ye nwun yí ke ye kulo Nyanmian amma'n-mò'n y'ò le mele mò ye kulo Nyanmian ye di yí mala nun asò'n. ³ Afi, se ye nwan ye kulo Nyanmian an, ò di ke ye di yí mala nun asò. Yí mala sò'n nyo man sí mò ye ngòala man sò di ò. ⁴ Ò sanlín ke Nyanmian awa biala di mân nun asò kunnunmun. Like m'ò man ye di mân nun asò kunnunmun'n y'ò le ye dedi'n. ⁵ Nwan yé ò kòala mân nun asò kunnunmun di ò? Soanlan m'ò de di ke Zozi tí Nyanmian Awa'n yé ò kòala mân nun asò kunnunmun di ò.

Like m'ò kele ke Zozi tí Nyanmian Awa'n

⁶ Zozi Kilisi muonun walí asie nun asò ewa. Be sònnlín yí asue nun anún, ese mele mò ò 'wu'n, ò gualí yí moja nun así. Nán esònian ala yé be sònnlín yí ò, nan ese ò gualí yí moja nun asie nun asò. Nyanmian Wawe'n muonun di yí nwòn adanzie. Ò sanlín ke yí die, ò nni man ato. ⁷ Ninngé nsan kele ye ke Zozi tí Nyanmian Awa sakpa. ⁸ Ninngé nsan sò'n y'ò le Nyanmian Wawe'n, esònian'n mò be sònnlín yí asue nun anún'n, ò non yí moja'n m'ò gualí asie nun asò'n. Ninngé nsan sò nun anòn ejòle tí kòn. ⁹ Menian'n-mò ninngé'n-mò mò be kò nwun yí'n, se be kan yí nwòn ejòle be kele ye a, ye de ye di. Nyanmian die'n m'ò kan'n tala bé die'n. Afi, Nyanmian muonun di adanzie ke Zozi tí yí Wa. ¹⁰ Soanlan m'ò de di ke Zozi Kilisi tí Nyanmian Awa'n, ò sí yí fòón ke ejòle sò'n tí ananhòle. Nan soanlan m'ò nne nni man'n, ò kele ke Nyanmian tí atofòe. Ò sanlín ke adanzie'n mò Nyanmian di wò yí Wa nun anwòn'n, soanlan sò'n die, ò nne nni man. ¹¹ E 'nwun adanzie sò'n: Nyanmian a man ye nyanmiansò ngòan'n m'ò le man ayuelie'n. Ngòan sò'n, ò nanndí yí Wa nun asò yé ò man ye nyan yí ò. ¹² Soanlan m'ò kò le Baa'n kò lí'n, ò le nyanmiansò ngòan'n. Nan soanlan mò ò'a nne man Nyanmian Awa'n ò'a nni man'n, ò le man ngòan sò'n bie.

Nyanmiansò ngòan'n m'ò le man ayuelie'n

¹³ Emò mò be de Nyanmian Awa'n be di'n, mín kele kalata ehí mín bele emò, mín man emò nwun yí ke emò le nyanmiansò ngòan'n m'ò le man ayuelie'n. ¹⁴ E 'nwun like ati m'ò man ye kunnun ndítí man yé wò Nyanmian anyunnun'n: afi se ye bisa yí like m'ò kulo a, ye sí yí fòón ke ò 'fa man yé. ¹⁵ Kemò ye sí yí fòón ke se ye bisa yí like a, ò yò anzòe ò tie yé'n, like biala mò ye kò bisa yí ke ò fá mân yé'n, ò 'fa man yé. ¹⁶ Se soanlan kòn nwun yí ke yí nianman le yò ete m'ò ngun man soanlan an, ò séle Nyanmian ò mân yí, nán Nyanmian 'ba man ò nyan ngan. Mín nwan bé mò be yò ete m'ò ngun man soanlan nun ala. Ete kòn wò ebele, se be yò a, ò kùn soanlan. M'an ngan man ke emò séle Nyanmian be mân menian mò be yò ete sò'n. ¹⁷ Ete kòalaa tí ete, nan kòsò ete'n mmie-mò wò ebele, ò ngun man soanlan. ¹⁸ Ye sí ke soanlan biala m'ò tí Nyanmian die'n, ò nga man ete eyòle nun anún. Ò sanlín ke Nyanmian Awa'n sisa yí. Abònsanmòn ngòala man yí like fí yò. ¹⁹ Yé die, ye sí ke ye tí Nyanmian amma, nan mân bòndún'n, bé die be wò Abònsanmòn asa nun. ²⁰ Ye sí ke Nyanmian Awa nun a a hele ye ngéle maan y'a nwun ananhòle Nyanmian'n sakpa. Ye non ananhòle Nyanmian'n muonun, y'a yò kòn wò yí Wa Zozi Kilisi dunman nun. Yí y'ò tí ananhòle Nyanmian nun ò, ese yí y'ò tí ngòan'n m'ò le man ayuelie'n nun ò.

²¹ Mín mma-mò, emò nían bé nwòn kpa wò amòan'n-mò anwòn.

ZUAN KALATA'N M'Ō TŌ SŪ NNYUAN'N

M'Ō wŏ nun'n

Zozi bŏfŏe Zŏan m'ŏ tŭ Efezi asŏnun kpain'n yê ɔ'a hele kalata ehi a hŏ a man asŏnun kŏn ɔ. Asŏnun sŏ'n wŏ Efezi etin nun asŏ. Zŏan bu asŏnun sŏ'n ke bala eta yê nun menian'n-mŏ ke bala eta nun amma. Yŭ tŭ yê ɔ le fele asŏnun'n "m mo" ɔ. Yŭ asŏnun'n m'ŏ wŏ nun'n tŭ nunhan kŏn sŏ nun "anianman bala".

Zŏan le sele asŏnun sŏ nun anun menian'n-mŏ ke be hŭlo bŏe nwŏn. Eŏe be nŭan bŏe nwŏn wŏ be kekele ato ninng'e'n-mŏ anwŏn. Se menian sŏ'n-mŏ ba tŏ bŏe a, nŏn be sike bŏe.

¹ M mo,

Wŏ mŏ Nyanmŭian a fa wŏ a yŏ yŭ sŏanlan'n, mŭn mŏ n dŭ Asŏnun Kpain'n, mŭn kele kalata ehi mŭn bele wŏ nun wŏ mma'n-mŏ. Mŭn kulo emŏ sŏnman. Nŏn ke mŭn ngŏnmŭn yê mŭn kulo emŏ ɔ, nan bŏe mŏ be sŭ ananhŏle'n, bŏe kwalaa, be kulo emŏ. ² Ɔ sanlŭn ke ananhŏle wŏ yê nun yê ɔ 'tanlan yê nun dahuu. ³ Nyanmŭian m'ŏ tŭ Sŭe'n ɔ nŏn yŭ Wa Zozi Kilisi, be nwŭn yê nwŏn anwunnŏe be fŏ yê ete'n-mŏ be hye yê, be mŏn yê lŏa cŭcŭ yê nwŏn ye tŏnlan ananhŏle nun anun, eŏe ye hŭlo yê nwŏn.

Ananhŏle'n nŏn ehulo'n

⁴ Mŏle mŏ n nwunlin ke wŏ mma'n mmie-mŏ nanndŭ ananhŏle atŭn'n mŏ Sŭe'n hehelŭ yê ke ye nŏnndŭ sŏ nun asŏ'n, n nŭli yŭ nwŏn fe kpa.

⁵ Afŭ sŭian'n, m mo, nŏn ke mala fufŏle yê mŭn kele mŭn bele wŏ ɔ, nan ɔ tŭ mala mŏ ye tŭlŭ wŏ Ejŏlekpa nun abŏbŏ nun anun. Mŭn sele wŏ kpa ke be mŏn ye hŭlo yê nwŏn. ⁶ Ehulo'n y'ŏ le Nyanmŭian mala nun asŏ elie'n. Abŏbŏ nun anun, mala'n mŏ be falŭ manlŭn emŏ m'ŏ dŭ ke emŏ dŭ sŏ nun anun.

Zozi Kilisi kpŏfŏe nun anwŏn ejŏle'n

⁷ Afŭ, atŏfŏe dŏŏn a sŏn mŏn nun anun. Be nne be nni man ke Zozi Kilisi a kaci yŭ nwŏn kulo sŏanlan ɔ'a a mŏn ehi anun ɔ. Sŏanlan m'ŏ kŏ han ke Kilisi a ngaci man yŭ nwŏn kulo sŏanlan ɔ'a mma man mŏn ehi anun'n, sŏanlan sŏ'n, anun ɔ tŭ atŏfŏe, ɔ tŭ Kilisi kpŏfŏe. ⁸ Emŏ sŭe bŏe nwŏn ye nŏn yê junman nun asŏ nvasŏe nun a mŭnlin man. Emŏ sŭe bŏe nwŏn ye nŏn emŏ a nyan nun ahatua. ⁹ Sŏanlan biala mŏ ɔ nnanndŭ man atŭn'n mŏ Kilisi hehelŭ nun asŏ nan ɔ nanndŭ fufŏle asŏ'n, anun sŏanlan sŏ'n nzŭ man Nyanmŭian. Nan sŏanlan m'ŏ nanndŭ Kilisi atŭn nun asŏ'n, anun ɔ sŭ Sŭe'n nun Baa'n. ¹⁰ Se sŏanlan bie ba tŏ emŏ nŏn ɔ'a ngele man emŏ atŭn ehi, nan ɔ kele emŏ atŭn fufŏle a, nŏn be yŏ sŏanlan sŏ nun akŏaba eŏe nŏn be sike yŭ. ¹¹ Ɔ sanlŭn ke, wŏ mŏ e kŏ yŏ yŭ akŏaba'n, anun e nŏn yŭ bŏe bu a yŏ kŏn wŏ yŭ nyŏle ete'n-mŏ anun.

Kalata nun agualŏe nun

¹² N ne ejŏle dŏŏn mŭn kan mŭn kele emŏ, nan kŏsŏ mŭn ngulo man ke mŭn kele yŭ kalata sŏ. N ne anyundasŏe ke mŭn 'ba a emŏ anwŏn elŏ mŭn kan yŭ mŭn nŏan nun mŭn kele emŏ. Se mŭn yŏ yŭ sŏ a, fe elie 'kan yê kpa bŏkŏ. ¹³ Anianman bala'n m'ŏ wŏ ewa mŏ yŭ kŏsŏ Nyanmŭian a fa yŭ a yŏ yŭ sŏanlan'n, yŭ mma'n-mŏ nwan be 'bisa wŏ ahun.

ZUAN KALATA'N M'Ò TÒ SÒ NSAN'N

M'ò wò nun'n

Zozi bəfəe Zuan yê ɔ'a hele kalata ehi a hɔ a man bian'n mɔ be fele yí Gayiyusi'n. Gayiyusi ti Zozi Kilisi sɔanlan. Ye nzi man yí nwɔn ejole dɔɔn ɔ nun kulo'n m'ò kɔ sɔ asɔn'n. Nan kɔsɔ kalata nun anun an, ye nwun yí ke anianman'n-mɔ mɔ Zɔan kɔ sɔan bɛ yí nwɔn elɔ'n, ɔ sɔ bɛ nun kanlanman. Afi, Zɔan sɔan anianman'n-mɔ maan bɛ kɔ han Nyanmian Anɔan Ejole nun asɔn'n-mɔ anun. Nan bɛ asɔn'n nun anun elɔ, bian kɔn wɔ ebele, bɛ fele yí Diyotelefu. Ɔ ti bɛ kpain'n bie. Yí die, anianman'n-mɔ mɔ Zɔan kɔ sɔan bɛ yí nwɔn elɔ'n, ɔ nzɔ man bɛ nun, ese ɔ kan Asɔn'n Kpain Zɔan anwɔn ejole ete.

Zɔan a hele kalata sɔ'n ɔ'a yí Gayiyusi aye ese ɔ'a han ɔ'a hele yí ke n'ɔ mian Diyotelefu nyɔlie ete nun asɔ. Ɔ'a han yí nun ke Gayiyusi sɔ sɔanlan'n m'ò le fa kalata'n bele yí nun anun kanlanman. Sɔanlan sɔ'n, bɛ fele yí Demetiliyusi. Ɔ di yé Mɔn junman'n bie. Kalata nun a hele yé ke bɛ kwalaa mɔ be di yé Mɔn junman'n, ɔ di ke ye nyan ehulo ye sɔ bɛ nun kanlanman.

¹ Anianman Gayiyusi,

Mɔn mɔ n di Asɔn'n Kpain'n, mɔn yê mɔn kele kalata ehi mɔn bele wɔ ɔ. Mɔn kulo wɔ sakpa.

Gayiyusi anwɔn ejole'n

² Anianman, mɔn sele Nyanmian ke like biala mɔ e 'yɔ'n, ɔ mán ɔ yɔ kpa, ese e tí akpɔle ke wɔ ekala'n ti akpɔle'n. ³ Afi, mɔ anianman mmie-mɔ walɔ lili wɔ nwɔn adanzie ke e nanndi ananhɔle atin nun asɔ mɔ n dili'n, n nili yí nwɔn fe sɔnman. ⁴ Mele mɔ n gɔ ti ke mɔn mma'n-mɔ nanndi ananhɔle atin nun asɔ'n, mɔn di yí nwɔn fe kpili kpa.

⁵ Anianman, sikefɔe junman'n mɔ e di'n ti like kpa. Ye'n mɔ e yɔ anianman'n-mɔ nun bɛ mɔ e nzi man bɛ bɔbɔ'n, ɔ kele ke e yɔ like'n mɔ yé Mɔn sɔanlan di ke ɔ yɔ'n. ⁶ Yé nianman sɔ'n-mɔ a li ehulo'n mɔ e le yí nun anwɔn adanzie asɔn'n mma'n-mɔ anyunnun ewa. Mɔn sele wɔ ke e bɔka bɛ kpa cian daa wɔ bɛ atin etue nun anun maan ɔ yɔ Nyanmian fe. ⁷ Afi, yé Mɔn dunman nun ati yê b'a tu atin ɔ. Bɛ 'kɔ'n, b'a nne man bɛ mɔ be nzi man Kilisi nun asa nun like fíí. ⁸ Yí sɔ ati, yé mɔ ye ti asɔn'n mma'n, bɛ mán ye bɔka anianman sɔ'n-mɔ nán ye nun bɛ a li ananhɔle junman'n.

Diyotelefu anwɔn ejole'n

⁹ N geleh kalata sin kaan kɔn n nwanlɔn emɔ elɔ asɔn'n. Nan Diyotelefu m'ò kulo ke ɔ di bɛ sɔ kpain'n, ɔ'a nzɔ man yé nun. ¹⁰ Yí ti, se mɔn ba elɔ a, yí nyɔlie ete'n kwalaa, mɔn 'ba han mɔn kele emɔ. Yé nwɔn ejole'n m'ò kan'n ti ato ejole. Like m'ò yɔ m'ò ti ete biekun'n y'ɔ le anianman'n-mɔ mɔ be ba tɔ yí a, ɔ nzɔ man bɛ nun'n. Ese, bɛ mɔ be kulo ke be sɔ bɛ nun'n, ɔ ndie man, anun ɔ 'kponnde yí bɛ asɔn'n nun anun.

Demetiliyusi anwɔn ejole'n

¹¹ Anianman, n'ɛ nian menian-mɔ abalabɔ ete nun asɔ, nan bɔ bala m'ò ti kpa. Sɔanlan m'ò yɔ nyɔlie kpa'n, anun ɔ ti Nyanmian sɔanlan. Nan sɔanlan mɔ ete yê ɔ yɔ'n, anun ɔ nzi man Nyanmian. ¹² Demetiliyusi die, menian'n-mɔ kwalaa di yí nwɔn adanzie ke ɔ ti sɔanlan kpa. Yí enanndie'n sɔ yé Mɔn anyun. Yé kɔsɔ ye bɔ yí dunman kpa, yê e sɔ ke ejole mɔ ye kɔ han'n ti ananhɔle.

Kalata nin agualie nun

¹³ N ne ejole dɔɔn mɔn kan mɔn kele wɔ, nan kɔsɔ mɔn ngulo man ke mɔn kele yí kalata sɔ. ¹⁴ N ne anyindasɔe ke, ɔ ngɔ hye man, mɔn 'ba a wɔ nwɔn elɔ, nán y'a yia y'a han.

¹⁵ Man wɔ lua cíci wɔ nwɔn. Wɔ manngun'n-mɔ nwan bɛ 'bisa wɔ ahun. Mɔn 'bisa mɔn manngun'n-mɔ anun kɔn biala ahun.

KALATA'N MŌ ZUDI HELEL'IN

M'ŏ wŏ nun'n

Zudi nun Zvaki, be ti yé Mún Zozi Kilisi anianman ngutua (be nían Matie 13.55, Maaki 6.3). Ye nzi man asonun ehole kon'n mŏ Zudi heleli kalata ehi nwanlun yí'n. Nan kusŏ, ye de ye di ke ŏ heleli nwanlun asonun mŏ yé Mún Zozi mmŏfve'n-mŏ nanndli nun be bŏli'n. Yí nzin, Zudi muonun sunlun lika sŏ'n-mŏ ŏ yŏli asonun. Ejŏle'n mŏ ŏ'a han wŏ yí kalata ehi anun'n, ŏ nun m'ŏ wŏ 2 Pueli 2 nun anun'n soman bé nwŏn kaan. Ejŏle'n m'ŏ wŏ kalata nun anun'n y'ŏ le ke anun ato ngehelefe mmie-mŏ nanndi nun be kikan ejŏle be seci asonun'n. Bé nyŏlie ete sŏ'n-mŏ anwŏn ati yé Zudi heleli asonun mma'n-mŏ ke be jínlan bé ja nun kpa be hŏn dedi nun ati.

Ahun ebisa

¹ Mún Zudi mŏ n dŏ Zozi Kilisi akwa mŏ ese n dŏ Zvaki anianman'n yé mun keke kalata ehi ŏ. Mun keke mun nwan bé mŏ yé Sŏ Nyanmian a fele bé yí nwŏn, m'ŏ kulo bé kpa, mŏ ese ŏ mian bé sŏ man Zozi Kilisi'n.

² Mún 'bisa emŏ ahun. Nyanmian nwŏn emŏ anwŏn anwunnvoe ŏ cíci emŏ alba ŏ húlo emŏ, man emŏ húlo bé nwŏn kpa.

Ato ngehelefe'n-mŏ.

³ Anianman ehulo mma, ŏ wŏ mún kunnun kpa ke n géle emŏ wŏ ngwan ele'n mŏ emŏ nun mún ye le yí m'ŏ ti kon nun anwŏn kalata. Nan mele mŏ mun 'kele kalata ehi'n, m'an nian dede a, anun ŏ di ke mun keke emŏ mun wowula bé anwŏnsele maan emŏ kon dedi nun ati. Dedi sŏ'n, Nyanmian a fa a man bé mŏ be ti yí die'n kpé kponngba bŏkŏ. ⁴ Mŏ mun kan'n y'ŏ le ke menian mmie-mŏ a laka emŏ b'a wŏlu emŏ afian. Menian sŏ'n-mŏ ti man Nyanmian menian. Ő sanlun ke be butu Nyanmian Anŏan Ejŏle nun anyun asi. Nyanmian a nwun yé nwŏn anwunnvoe ŏ'a man y'a nyan fanwŏndi. Nan bé, be kekele menian'n-mŏ ke be kuala ke be nanndi fanwŏndi sŏ nun asŏ be yŏ like biala mŏ be kulo ŏ. Ehika ati, bé muonun be ti satlifŏve, ese be ju Zozi Kilisi mŏ yí ngŏmun cein ŏ ti yé Kpain ŏ nun yé Mún'n be to. Nán ene bie ŏ, be hanlun wŏ Nyanmian Anŏan Ejŏle nun anun ke Nyanmian 'ba bua menian sŏ'n-mŏ nde.

⁵ Mún si ke emŏ sŏ yí yuein be sie ke Nyanmian kpínlun yŏli m'ŏ leli Izalaye amma'n-mŏ ati fi Ezipiti mân nun anun elo'n. Nan kusŏ, mun kacŏ emŏ ke Izalaye amma sŏ'n-mŏ mŏ be fi Ezipiti mân nun anun be tuli hŏli mŏ b'a nne man Nyanmian b'a nni man'n, ŏ hunlin bé. ⁶ Emŏ ati káci ke nyanmiansŏ mmŏfve'n-mŏ mŏ bé nyun a nzŏ man dibele'n mŏ Nyanmian falŏ manlun bé, mŏ be fi nyanmiansŏ bé awulo nun anun be tuli wali asi nun asŏ ewa'n, Nyanmian a sie bé awosin nun asi nun abu. Nyanmian a gua bé sa non bé ja ngŏnzŏngŏnzŏ dede ŏ kŏ ju cian mŏ ŏ 'bua bé nde. ⁷ Emŏ ati káci Sodŏmun nun Gomŏo nun kulo'n-mŏ mŏ be mantan mantan bé'n-mŏ. Ebele menian'n-mŏ yŏli nyŏlie ete'n mŏ nyanmiansŏ mmŏfve sŏ'n-mŏ yŏli'n bie. Anun menian sŏ'n-mŏ ti satlifŏve. Menian'n-mŏ mŏ Nyanmian swanlun bé elo'n, ebele menian sŏ'n-mŏ kpŏndeli bé non nna. Nyanmian kŏ to be nun sín ŏ kŏ yala bé ŏ kŏ tua bé nyŏlie sŏ nun anwŏn kale. Ő ti nvanduhŏn m'ŏ di ke yé kwalaa ye fa ye tu yé nwŏn fŏb ŏ. Ő sanlun ke sín m'ŏ le man ayuelie'n wŏ ebele man bé mŏ be yŏ ete'n.

⁸ Ato ngehelefe sŏ'n-mŏ de di ke bé elalie'n mŏ be cún'n fi Nyanmian elo. Nan bé nyŏlie'n ti ete ke bé mŏ y'a li muu y'a han bé ejŏle'n die'n. Ő sanlun ke be yŏ satlifŏve ninngbe be gua bé nwŏn efian. Be mmu man yé Mún tunmin'n like fíí. Be kan ejŏle ete ete be tia nyanmiansŏ mmŏfve'n-mŏ mŏ be le anunminnyanmŏn'n. ⁹ Afŏ anun, nyanmiansŏ mmŏfve mgbain'n-mŏ anun kun wŏ ebele, be fele yí Minse. Mele mŏ Abŏnsanmŏn non yé 'kpŏli *Moyizŏ fuin'n, Minse a ngan ejŏle ete ŏ'a ndia man yí. Nan ejŏle mŏ Minse hanlun heleli yí'n y'ŏ le ke: "Yé Mún ye ŏ 'tua wŏ kale ŏ!" ¹⁰ Nan ato ngehelefe sŏ'n-mŏ die, anwŏnon elo ninngbe'n mŏ be ndi man yí bŏ'n, anun be le kan yí nwŏn ejŏle ete. Mŏ bé ti'n kŏ se bé'n yé be yŏ ŏ. Be yŏ bé ninngbe'n-mŏ ke ebolo naan. Ehi bŏbŏ yé ŏ 'man bé ti ka nun ŏ. ¹¹ Munnzue hán bé! Ő sanlun ke bé nyŏlie ete'n ti ke Kayin die'n. Atún'n mŏ Kayin sunlun sŏ'n, sŏ yé bé kusŏ b'a sŏn ŏ. Be ti ke Balamŏn. Atun ete'n m'ŏ sunlun sŏ ŏ nyanlun esika'n, bé kusŏ be kpŏli be sŏn sŏ bie. Ese kusŏ, be ti ke Kole. Kole sŏ'n jasŏli Nyanmian kpŏmanfŏve Moyizŏ akŏmun anun, nán Nyanmian a hun yí. ¹² Ato ngehelefe sŏ'n-mŏ mŏ be yŏ nyŏlie ete ete'n, be nza man nyian. Be ba emŏ afian, emŏ non bé be di anianman alie nán ese b'a li yé Mún die'n. Nyanmian menian'n-mŏ m'ŏ di ke be nian bé sŏ'n, be nrian man bé sŏ. Nan bé muonun bé kŏ ese die'n y'ŏ cian bé ŏ. Be ti ke esue mŏ ŏ'a munlan mŏ anwŏnman'n man ŏ'a ngŏla man to ŏ. Be ti ke mmaka mŏ se bŏbŏ elŏlŏe'n ju a, be nzu man mma ŏ. Be ti ke mmaka mŏ b'a tutu bé bu b'a gua mŏ b'a yue wu bŏkŏ ŏ. ¹³ Be ti ke asue jenvie nun anyunsŏ mgbaha nun anwŏn esulo'n. Bé anyunnunnguasie nyŏlie'n-mŏ ti ke mgbaha nun ahule'n mŏ jenvie'n bŏ gua ŏ yaci ewula'n. Be ti ke nzalama mŏ be le tu ŏ.

Nyanmian a sesie ato ngehelefoe so'n-mo lika. Lika so'n, o ti awosin bibaa kpa. Awosin so'n wo ebele dahuu.

¹⁴ Ejole mo Nyanmian fali wulali Adamon anganbenzo kon mo be fele yi Enoki anwan'n, ejole so'n, o kan ato ngehelefoe so'n-mo bie. Yi nwan: "Emo nian, ye Min nun nyanmiansu anwontie mmofue akpu akpu 'ba a. ¹⁵ O nun be 'ba a o bua menian'n-mo kwalaa ndee. O 'tua etefue'n-mo kwalaa kale wo be nyolie ete ete'n-mo anwon. O 'tua be kale wo anyinnzo'n mo be mman man Nyanmian nun anwon. O 'tua etefue'n-mo kale wo ejole ete ete'n mo be kan be tia Nyanmian ese be jasu yi komun anun nun anwon." ¹⁶ Menian so'n-mo mo m'an han be ejole'n, be jujo be konvin abu, be kunnun jali man le. Be asitanlan nun, like mo be kulo'n ye be yo o. Be ti tutule ese be huhu menian'n-mo be didi be nwon.

Ekannze.

¹⁷ Nan emo die, anianman ehulo mma, emo man be ti tanlan ejole'n mo ye Min Zozi Kilisi mmofue'n-mo hanlan heleli emo nun asu. ¹⁸ Afi be hanlan be heleli emo ke: "Mele kasian nun anun, menian mmie-mo 'ba fite fite be golu emo anwon, ese be 'bo bala ete mo be kunnun kulo o." ¹⁹ Ato ngehelefoe so'n-mo mo m'an han be ejole'n, be ye be man afiannzeie nun mgbaci-mgbacie'n ba o. Nyanmian Wawe'n nzie man be, nan be ngonmun ye be sie be nwon o.

²⁰ Nan emo die, anianman ehulo mma, emo bo mandunlu be tila be dedi nwannzan-nwannzan nun anun be boka boka be nwon be ho be nyunnun. Emo man Wawe Nwannzan-nwannzan nun atun maan o boka emo mmofue eyole nun anun. ²¹ Emo bo bala kpa maan Nyanmian hulo emo. Emo tanlan anyindasue nun anun be nwonnde ye Min Zozi Kilisi. Afi yi ye o 'nwun anwunnvoe o man emo nyan nyanmiansu ngwan'n mo le man ayuelie nun o. ²² Emo hele be mo be jin gua nda nun asu nun atun kpa'n ²³ maan be fa so nan b'a ngua man sin nun anun. Emo nwun ehunlu-mo mo b'a sin atun ete nun asu'n kusu anwon anwunnvoe. Nan kusu emo sulo nun ye be taladie'n-mo mo be wula be yo be nyolie ete ete'n-mo'n, nan be fa be sa be kan yi babo fiti.

Aye Eyie

²⁴ Sian die, mun 'yi Nyanmian aye. O sanlu ke o kwala o nian emo su nan emo a ndu a nvin man. O kwala ke o man emo anwon mmu man ebun be fite yi nyunnun wo fe elie nun kpa. ²⁵ Eendu Nyanmian, ye Min Zozi Kilisi dunman nun, mun 'yi wo aye mun kannvo wo. Afi, wo ngonmun ala ye ti ye Nyanmian e ti ye Ngbandefue o. E le anunminnyanmon, wo nwon yo esulo, e le tunmin. Bia'n ti wo die daba, ene non mele daa! Amin.

ZOZI KILISI AYIKÉLE'N MÓ ZWAN HÉLEL'N

M'ó wó nun'n

Zozi báfue Zwan a hele kalata ehi ó'a nwan asónun nsó wó Azi mân nun anun (ene be fele lika só'n Tuluki mân). Mele só'n, anun *Lómón mgbain'n-mó le kele asónun mma'n-mó ahólwá. Be hylí Zwan muonun be non yí hólí lika kón be tólí yí fiadí. Líka só'n, ó wó asue afian, be fele yí Patmósó. Ebele yé yé Mún Zozi yílí yí nwón elalé nun helelí Zwan ó. Ó hanlún helelí yí ké ó héle mó ó'a nwun yí'n. Kalata ehi anun ejóle'n y'ó le ké ó le tó asónun mma'n-mó ati akunnun así ké ó ngo hye man, Zozi fi nyanmiansó ó 'ba sa ba ó de yí menian'n-mó ati yé like biala m'ó non yí belemgbín mân'n nze nvata man'n, ó 'bó yí bósó.

Kalata nun ati m'ó lí móa nun anun, Zwan le kan ké ó kpínlún yolí mó yé Mún Zozi yílí yí nwón helelí yí'n. Ehi anzin, Zwan a hye yí kalata nun anun tile mgbili mgbili nsó. Esé ó'a hye tile kpili kósó kón biala anun nsó. É 'nwun tile mgbili nsó'n-mó:

1. Kalata nsó'n mó be helelí nwanlún Azi mân nun anun asónun'n-mó'n (yí tí 2-3)
2. Kalata nun asó nzóle nsó'n (yí tí 4-8.6)
3. Kónótí nsó'n (yí tí 8.7-11.19)
4. Nzóle mgbili nsó'n (yí tí 12-15)
5. Nyanmian síkpe kangó nsó'n (yí tí 16)
6. Babilónón anwón ejóle kpóle nsó'n (17-19.10)
7. Elalé kasian nsó'n m'ó tó de mân nun ayuelé'n, ó non Zoluzalémón fufóle'n (19.11-22.5)

Kalata nun agualé nun, Zozi a bó anóhóba. Yí nwan: "Mún 'ba kikaala!" Yí asónun mma'n-mó nwan: "Yé Mún Zozi, bala!"

Ké ó kpínlún yolí mó Zwan helelí ayikele kalata ehi'n

¹ Ninngé mó be ngo hye man fíí nán b'a a'n, bé nwón ejóle yé be le kan wó kalata ehi anun ó. Nyanmian Kpili yílí ninngé só'n-mó helelí Zozi Kilisi ké yí kósó ó yí héle yí ngó'a'n-mó. Kilisi sóanlún yí báfue'n m'ó fi nyanmiansó'n maan ó walí yílí ninngé só'n-mó helelí yí akwa Zwan. ² Zwan kósó a han yí kóalaa m'ó nwunlún yí'n. Nyanmian Kpili muonun ejóle m'ó hanlún'n yé yí kósó ó le kan ó. Ananhóle ejóle'n mó Zozi yílí helelí'n, yí nwón ejóle y'ó le kan ó.

³ Sóanlan biala m'ó kó kungá kalata ehi, ó non bé mó be le tie ayikele ejóle ehi mó b'a helelí yí kalata ehi anun'n, sé be man bé nún só yí a, menian só'n-mó, Nyanmian Kpili yéyíla bé. Ó sanlún ké cian'n mó Nyanmian Kpili helelí ké ninngé só'n-mó éyóle 'ba ju'n nnón man móa kón. Mele só nun a ju a yue.

Ahún ebisa

⁴ Mún bóbó mún Zwan, mún yé mún kele kalata ehi mún nwan emó asónun nsó'n mó be wó Azi mân nun anun nun ó. Mún 'bisa emó ahún. Nyanmian Kpili m'ó wó ebele daba, ó wó ebele ene mó ese ó le ba'n, ó non wawe nsó'n mó be wó yí belemgbín bia nun anyunnun', ⁵ ó non Zozi Kilisi m'ó tí adanzíe ananhólefúe m'ó lílí móa ó fi ewue nun tinngeli, m'ó lí ninngé'n-mó kóalaatin ati, m'ó sie asíe nun asó mmelemgbín'n-mó kóalaa'n, be nwún emó anwón anwunnvoe ese be mân emó alóba cící bé nwón.

Zozi Kilisi só'n, ó kulo yé. Ó wulí yé tí, ó falí yí mója'n lelí yé fi yé éte nun anun. ⁶ Ó'a yó ó'a man y'a kaci menian mó ye di mmelemgbín yí mân nun anun. Ó'a sie yé téeyífue ó'a man Nyanmian m'ó tí yí S'i'n. Anunminnyanmón'n non tunmin'n tí yí díe mele daa! Amin.

⁷ Emó n'ian, ó le ba bólé nun afian. Sóanlan biala 'ba nwun yí. Bé bóbó muonun mó be bóbólí yí kólówa nun asó'n 'ba nwun yí bie. Sé ó ba a, asíe nun asó menian'n-mó kóalaa 'ba yí awóle wó yí dunman nun. Yuo ó, ké ejóle'n 'ba yó yí nun anun. Amin.

⁸ Edannganman Nyanmian m'ó dí like biala asó tunmin, m'ó wó ebele daba, m'ó wó ebele ene mó ese ó le ba sa ba'n nwan: "N dí Alífa non Omega, ninngé'n-mó kóalaa Abóbó ese n dí yí kóalaa Agualé".

Nyanmian yílí Zozi wawé nun helelí Zwan

⁹ Mún Zwan mó n dí emó anianman'n, mún non Zozi y'a han y'a bó nun y'a yó kón. Mún non emó yé ye le bó mómóndínlún ye sí abótale ye nwónnde Nyanmian Belemgbín Mân nun ó. Nyanmian Anwón Ejóle'n mó n ganlún'n, ó non Zozi anwón adanzíe'n mó n lílí nun ati, be kó hylí mún be non mún kó hólí lika kón. Líka só'n be fele yí Patmósó. Ó wó asue afian. ¹⁰ Ebele, Nyanmian Wawé'n kó a mún nun móle cian kón. Mún tie mún nzín élo a, sóanlan bie le tian selé kpa ké kónótí mó be le ku ó. ¹¹ Yí nwan: "Like mó

ε nwun yi'n, kele nan fa nwan asonun nsu'n. Asonun nsu so'n-mo, ε 'nwun be: Efezi, Suminnin, Peligamon, Tiatii, Salidi, Filadelfi, ye Laodise."

¹² N go tu min nyin min nzin min nwan min 'nian soanlan'n m'o le kan ejole so'n kele min'n. Min 'nian an, anin esika kakole kanlannie baka nsu jijin ebele. ¹³ Like mo n nwunlin yi nganlannie'n mo afian'n soan kulo soanlan. O wula taladie tunndun kpa. Esika kakole beleti hyi yi afian. ¹⁴ Yi ti enyuan'n ti hyien hyien ke jese. Yi nyun'n jue kpa ke sin. ¹⁵ Yi ja nun anwon ta mian mian ke ayiwa mo b'a holo yi fonlunmun nun b'a hyui yi nwun o. Yi nun'n ti ke asue kpili m'o le gua o. ¹⁶ O le nzalama nsu yi sa fama nun anun. Dadie dene-dene kon san yi nwan nun. B'a si yi nyunnun non yi nzin. Soanlan so nun anyin nun anun ta ke eyua mo o le fi sele o.

¹⁷ Min nyin mo o 'bo yi nun ala n go kpe n go fin yi ja abu, n na ebele pipaana. O ko fa yi sa fama'n o ko fua min nwon. Yi nwan: "N'e sulo! N di ninng'e-n-mo kwalaa Abobo, ese n di yi kwalaa Agualie. ¹⁸ N di ti asifoe. N wuli, nan sian die, n di asi dahuu. Min di ewue asu tunmin ye ebolo sannve'n mo min sa nun. ¹⁹ Yi ti, kele like mo a nwun yi kikaala'n, o non mo be 'ba yi be kele wo chi anzin'n kusu. ²⁰ Nzalama nsu'n mo a nwun yi min sa fama nun anun'n, o non esika kakole kanlannie mmaka nsu'n, yi bu y'o le ke esika kakole kanlannie mmaka nsu'n ye o le asonun nsu'n, ye nzalama nsu'n, y'o le nyanmiansu mmafoe nsu'n mo be nian so'n."

KALATA NSU'N

2

1. Efezi Asonun'n kalata'n

¹ Kele nyanmiansu bafue'n m'o nian Efezi Asonun nun asu'n ke:

Soanlan'n m'o le nzalama nsu'n yi sa fama nun anun, m'o nanndi esika kakole kanlannie mmaka nsu nun afian'n, ε 'nwun ejole m'o le kan kele wo'n:

² Mun si mo a yo'n kwalaa, wo efe'n m'o e fel'i'n, non wo ahonlin etila'n mo e tilal'i'n. Mun si ke wo menian'n-mo anun, mo o ko yo ete'n, ε nyaci nje man yi. Menian mo be nwan be ti mmafue'n, a so be a nian, a nwun yi ke be ti atofoe. ³ E ti soanlan mo e si abotalie kpa, a nwun amannie kpa wo min dunman nun, nan a mman man wo nwon a mmubu man wo.

⁴ Kusu afi wo nwon ejole kaan wo min kunnun. Ejole so'n y'o le ke ehulo'n mo e hulolu min daba'n, ε ngulo man min so kon. ⁵ Ehika ati, man wo ti kaci lika mo a fun'n. Nun wo nwon kaci wo abalabo'n, nan yo yi ke e yoli yi abobo nun anun'n. Se a ngaci man fi wo ete nun anwon an, min 'tu wo elo, min 'yi wo kanlannie baka nun ebele. ⁶ Kusu a yo like kon m'o ti kpa. Like so'n y'o le ke e kpo Ninkola menian'n-mo nyolie'n. Be nyolie so'n, min kusu nun kpo yi.

⁷ Ejole'n mo Nyanmian Wawe'n le kan kele Asonun'n-mo'n, soanlan m'o si fasie'n, o fa sie! Soanlan m'o ko li kunnunmun'n, ngwan baka'n m'o jin Nyanmian fe elie lika elo'n, min 'man yi bie di.

2. Sminnin Asonun'n kalata'n

⁸ Kele nyanmiansu bafue'n m'o nian Suminnin Asonun nun asu'n ke:

Soanlan'n m'o ti like kwalaa abobo, ese o ti yi kwalaa agualie'n, m'o wuli mo o'a tinng'e'n, ε 'nwun ejole m'o le kan'n: ⁹ Mun si efe mo a fe wo min dunman nun'n, min si wo ehian'n mo e le di'n. Nan kusu, ananhole a nyan wo nwon. Menian mo be ti Abonsanmun menian, mo be bu be nwon ke be ti Zufu nan kusu be ti man Zufu'n, soanlan mo be ton wo'n, min si.

¹⁰ Amannie'n mo e le ba nwun yi'n, n'e susu yi nwon. Nian, Abonsanmun 'ba gua emo anun mmie-mo doun fiadi o so emo nian. Emo 'ba nwun amannie dede cian bulu. Tila wo dedi nun anun dede maan be hun wo, nan min 'ba man ε nyan ngwan.

¹¹ Ejole mo Nyanmian Wawe'n le kan kele Asonun'n-mo'n, soanlan m'o si fasie'n, o fa sie! Soanlan m'o ko li kunnunmun'n, ewue'n m'o tian yi nyuan'n ngun man yi bie.

3. Peligamon Asonun'n kalata'n

¹² Kele nyanmiansu bafue'n m'o nian Peligamon Asonun nun asu'n ke:

Soanlan'n mo dadie dene-dene'n mo b'a si yi nyunnun non yi nzin'n san yi nwan nun'n, ε 'nwun ejole m'o le kan'n: ¹³ Mun si wo lika mo e t'n, ebele ye Abonsanmun belemgbin bia'n jin o. A fa wo nwon a bo min sele kpa. Temon muonun mo be hunlin Antipas m'o ti min adanziofe ananholefe nun emo elo'n, lika mo Abonsanmun wo'n, emo a nyaci man dedi'n mo emo le yi wo min nun'n b'a ndu man.

¹⁴ Nan kusu wo nwon ejole kaan wo min kunnun. Ejole so'n y'o le ke: E le menian mmie-mo wo elo. Menian so'n-mo nanndi Balamon ngehele nun asu. Balamon ye o heleli Balaki ke o tonndon Izalaye amma'n-mo aja nun, o man be lili amwan so naan, ese be bali ajamannun. ¹⁵ Ese e le menian mmiekun-mo wo nwon elo. Be kusu be nanndi Ninkola menian'n-mo ngehele nun asu. ¹⁶ Nun wo nwon nan kaci wo abalabo so'n. Se a ngaci man an, min 'tu wo

elo kikaala, min 'fa dadie'n m'ɔ san min nwan nun'n min fa elae min to menian so'n-mo mo be wo wo afian elo nun anwon.

¹⁷ Ejole mo Nyanman Wawe'n le kan kele Asonun'n-mo'n, soanlan m'ɔ si fasie'n, o fa sie! Soanlan m'ɔ ko li kunnunmun'n, mannan'n m'ɔ fia'n, min 'man yi bie di. Ese min 'fa ebe fufue kon mo b'a hele dunman fofole kon so'n min man yi. Soanlan fi nzi man dunman so'n ke soanlan mo n go fa n go man yi nun ala.

4. Tiatii Asonun'n kalata'n

¹⁸ Kele nyanmanso bofoe'n m'ɔ nian Tiatii Asonun nun asu'n ke:

Nyanman Awa'n, soanlan'n mo yi nyun'n jue ke sin, mo yi ja'n-mo anwon ta ke ayiwa mo b'a hyui yi nwon'n, e 'nwun ejole m'ɔ le kan'n: ¹⁹ Min si wo ninnge'n mo e yo'n, o non ehulo'n mo e kulo min'n, o non ele'n mo e de min di'n, o non mondukn'n mo e le bo wo junman elie nun anun'n. Min si ke junman'n mo e le di yi sian'n, o tala daba die'n.

²⁰ Nan koso wo nwon ejole kaan wo min kunnun. Ejole so'n y'o le ke balasua'n mo be fele yi Zozabel'n, o bu yi nwon ke o ti Nyanman kpomanfoe. E man yi atin, o kele min menian'n-mo ninnge, o le laka be maan be bo ajumannun ese be di amwan so naan. ²¹ M'an man yi temon ke o kaci fi yi nyolie ete nun anwon, nan koso o ngulo man ke o kaci yi nzin si yi ajumannun nun o. ²² Yi so ati, min 'ba man ewue kan Zozabel o da ebee so. Be mo be nun yi san nun'n, se b'a ngaci man be abalabo'n mo b'a suan yi so nun an, min 'man ewue kan be koso be da ebee so. ²³ Ese min 'kun yi mma'n-mo, min 'man Asonun'n-mo koalaa nwun yi ke min ye min si mo menian'n-mo ko junlun, o non m'ɔ wo be kunnun'n. Emo nunhan kon biala nyolie nun anwon ye min 'nian min tua yi kale o.

²⁴ Emo Tiatii asonun mma nga'n-mo, emo die, emo a nnanndi man ngehele ete so nun aso b'a nzuan man like'n mo mmie-mo fele yi Abonsanmon abo nyolie nun ejole'n bie. Min nva man ninnge nonnoe fiu kon min nzoa man emo. ²⁵ Nan koso, like'n mo emo le nun'n, emo tila nun sele kpa dede maan m mala.

²⁶ Soanlan m'ɔ ko tila min junman nun anun, o ko li dede o ko ju ayuelie, m'ɔ ko li kunnunmun'n, min 'man o sie man'n. ²⁷ Ke min Si falu tunmin'n manlan min'n, min koso min 'fa min man yi. Min 'ba fa bulale kpoman min wula yi sa nun, min 'man o fa bubo menian'n-mo ke be fa bulale'n be bubo ninnge mo be ko nwon'n. ²⁸ Ese min 'wula yi anunminnyanmon maan o ta ke alibahan nzalama. ²⁹ Ejole mo Nyanman Wawe'n le kan kele Asonun'n-mo'n, soanlan m'ɔ si fasie'n, o fa sie!

3

5. Salidi Asonun'n kalata'n

¹ Kele nyanmanso bofoe'n m'ɔ nian Salidi Asonun nun asu'n ke:

Soanlan'n m'ɔ le Nyanman Wawe nso'n, ese o le nzalama nso'n, e 'nwun ejole mo o le kan'n: Min si wo ninnge'n mo e yo'n. Be bo wo dunman ke e le ngwan, nan koso a wu.

² Tinngge nan wula be bo nga'n mo be ka kaan be wu nun anwonsel. O sanlu ke m'an nwun yi ke wo nyolie'n fiu ti man kpa min Nyanman nun anyunnun. ³ Ninngge'n mo be heleh wo daba mo e lili so'n, kaci be di so biekun, nan nun wo nwon kaci wo abalabo'n. Se a njaso man an, min 'ba fu wo nun ke awofobe, e ngo nwun man dae mo min 'ba min fu wo nun'n.

⁴ Nan koso Salidi ebele muonun, menian mmie-mo wo ebele, be die, b'a man efan a ngan man be taladie fufue'n. Be 'ba wula taladie fufue be non min ye nanndi, o sanlan ke o se fata be. ⁵ Soanlan m'ɔ ko li kunnunmun'n, ke o 'wula taladie fufue nun anun. Man njici man yi dunman'n wo ngwan kalata nun anun. Min 'kan yi min Si non yi mmofoe'n-mo anyunnun ebele ke min soanlan y'o le yi. ⁶ Ejole mo Nyanman Wawe'n le kan kele Asonun'n-mo'n, soanlan m'ɔ si fasie'n, o fa sie!

6. Filadelfi Asonun'n kalata'n

⁷ Kele nyanmanso bofoe'n m'ɔ nian Filadelfi Asonun nun asu'n ke:

Soanlan'n m'ɔ ti konlon-ngonlon, ese o ti Ananholefoe'n, soanlan'n mo belemgbin Davidi awulo'n sannve'n wo yi sa nun'n, m'ɔ tike anwan nun an, soanlan fiu kon ngwala man nun to'n, mo ese o to nun an, soanlan fiu ngwala man yi tike'n, e 'nwun ejole m'ɔ le kan'n: ⁸ Min si wo ninngge'n mo e yo'n. Min si ke wo anwonsel'e'n ti kaan sua, nan koso a fa min ejole nun a sie. A nze man min ke e nzi man min. Yi ti, m'an tike anwan kon wo nyunnun. Anwan so'n, soanlan fiu ngwala man nun to. ⁹ E 'nwun ke min 'kpin min yo be mo be so Abonsanmon, mo be bu be nwon ke be ti Zufu koso be ti man Zufu mo be di ato'n. Min 'ba hyi be maan be koto wo nyunnun be yi wo aye. Min 'man be nwun yi ke min kulo wo. ¹⁰ Kemoo a tila wo ahonlu a li min Nwan Ejole nun asu'n, min koso, min 'sisa wo mele mo yale'n 'ba to man nun anun menian'n-mo aso o sa be nian'n.

¹¹ Min 'ba kikaala. Tila like'n mo e le nun anun sele, n'e man soanlan fiu toa wo de wo ahatua'n. ¹² Soanlan m'ɔ ko li kunnunmun'n, min 'fa yi min yo min Si asonun sua nun anun

mpila, o nvite man fíi kón. Mun 'kele mín Nyanmian'n dunman'n mun gua yí nwón, ese mín 'kele mín Nyanmian'n kulo'n dunman mun gua yí nwón. Kulo sò'n, y'ò le Zoluzalemón fufòle'n m'ò fi mín Nyanmian nun anwón elò anwunno ò 'ba ju asi'n. Ese mín 'kele mín dunman fufòle'n yí nwón. ¹³Ejòle mọ Nyanmian Wawe'n le kan kele Asónun'n-mọ'n, sọanlan m'ò sị fasie'n, ò fa síe!

7. Laodise Asónun'n kalata'n

¹⁴Kele nyanmiansọ bọfọe'n m'ò nian Laodise Asónun nun asọ'n ke:

Sọanlan'n mọ be fele yí Amun'n, m'ò di Nyanmian anwón adanzie ananhòle nun non fóón sọ'n, yí mọ Nyanmian nanndú yí sọ ò bọli ninng'e'n-mọ kọalaatin'n, e 'nwun ejòle m'ò le kan'n: ¹⁵Mun sị wọ junman'n mọ e di'n. Mun sị ke e ti man sọanlan fólòlò, e ti man sọanlan juejue kọsọ. Kemọ e wọ ninng'e nnyuan sọ nun afian'n, mun kulo ke ahan e wọ kọn afan. Fólòlò anaan juejue. ¹⁶Nan kemọ e ti man fólòlò kọsọ e ti man juejue m'ò jin yí nnyuan nun afian'n, mun 'ba kpu wọ mun tọ. ¹⁷E kan ke a nyan wọ nwón. Ninng'e'n kọalaa mọ e le kpónndé'n, a nyan yí. E mmian man like fíi anwón. Nan kọsọ e nzị man ke kanngọ e ti yaléfọe, e ti alababọe. E ti ehianfọe, wọ nwón gua sọ, ese e ti anyunsinlinwafọe. ¹⁸Yí sọ ati, mun 'kan mun kele wọ ke e tó mún sa nun esika kọkọle'n mọ b'a holo yí sín nun b'a ti yí nwón'n nán a yọ esikafọe. To taladié fufue mín sa nun wula nán fia wọ nwón nyian'n. Ese to bé nyan ayile mín sa nun gua wọ nyan nun asọ nán a nwun asi.

¹⁹Bé mọ mun kulo bé'n, mun cọn bé nzo'n ese mun tu bé fọ. Yí sọ ati, nun wọ nwón kaci wọ abalabọ'n nán yọ juejue.

²⁰Tie, n jin anọan nun anzin mun bọ. Sọanlan m'ò kọ ti mín nun'n m'ò kọ tike anọan'n, mun 'wọlọ yí awulo, mun non yí ye 'didi, yí kọsọ ò non mun ye 'didi.

²¹Kemọ n nili kunnunmun mọ n di mín Sị anwón ebele belemgbin bia nun asọ'n, sọanlan biala mọ yí kọsọ ò kọ li kunnunmun'n, mun 'man ò tanlan mín nwón ebele mín belemgbin bia nun asọ. ²²Ejòle mọ Nyanmian Wawe'n le kan kele Asónun'n-mọ'n, sọanlan m'ò sị fasie'n, ò fá síe!

KALATA NUN ASU NZÒLE NSU'N

4

Nyanmiansọ belemgbin bia'n

¹Ehi anzin, mun 'nian an, anun b'a tike anọan kọn nyanmiansọ elò. Sọanlan'n mọ yí nun'n te ke kọnòti'n mọ n nili mọa n dilí yí ngan'n, ò le kan kele mín ke: "Fọ bala ewa nán man n yí ninng'e'n mọ be 'ba a n géle wọ." ²Ebele ala, Nyanmian Wawe'n kọ tó mún sọ. O kọ fa mín kọ fọ nyanmiansọ. Mun 'nian an, anun belemgbin bia kọn jin ebele, sọanlan kọn ti sọ. ³Sọanlan sọ'n, yí nyan nun anun ta ke ebọe'n mọ be fele yí zwasọp'u'n, ese ò ta ke ebọe'n mọ be fele yí saliduanun'n. Belemgbin bia sọ'n, nyanngónndon kọn a tọ a bala yí. Nyanngónndon sọ'n ta ke ebọe'n mọ be fele yí emelodi'n. ⁴Bia abulaa nun nnan ta si yia belemgbin bia'n. Mgbain abulaa nun nnan wowula taladié nvufue, be sọ esika kọkọle keke, be titi bia sọ'n-mọ asọ. ⁵Belemgbin bia nun anun, nyanmian'n kpe mian mian non ejọjọle ò non mgbainlanlan fi nun fite. B'a sọ tẹ nsọ. Be jue belemgbin bia nun anyunnun. Tẹe nsọ sọ'n y'ò le Nyanmian Wawe nsu'n. ⁶Like kọn wọ bia nun anyunnun ke jenvie. Like sọ'n ta ke ebọe'n mọ be fele yí kilisitali'n. Bia nun ayialie nnan nun asọ, naan nnan jijin ebele. Naan sọ'n-mọ le anyian dọon kpa bé nyunnun non bé nzin. ⁷Alimọa di'e n sọman tetianfọe. M'ò tian yi nnyuan'n soman enale baa. M'ò tian yí nsan'n soman kulo sọanlan. M'ò tian yí nnan'n soman kọlie m'ò le tu ò. ⁸Naan sọ'n-mọ nunhan kọn biala le ndeba nsian. Bé nwón'n lika kọalaa non be ndeba'n-mọ abọ ti anyian. Cian daa, kọngọe o, eyua o, ejòle mọ be kan'n y'ò le ke:

"Kunlun-ngonlun, konlun-ngonlun, konlun-ngonlun

y'ò le yé Mun Tunminfọe Nyanmian Kpili

mọ daba anun ò wọ ebele, ene ò wọ ebele mọ ese ò le 'ba'n."

⁹Temon biala mọ naan nnan sọ'n 'wula sọanlan'n m'ò ti bia nun asọ m'ò ti asi dahuu nun anunminnyanmon be yi yí aye be da yí asi'n, ¹⁰anun mgbain abulaa non nnan nun a kotu sọanlan'n m'ò ti bia nun asọ nun anyunnun, be sọ sọanlan'n m'ò ti asi dahuu'n. Be 'koto be sọ yí a, be tu bé esika kọkọle kele'n be gua yí nyunnun ebele, anun bé nwan:

¹¹"Yé Mun, yé Nyanmian, anunminnyanmon'n,

aye eye'n non tunmin'n se fata wọ.

O sanlin ke wọ yé a bọ ninng'e'n kọalaa ò.

A hulo y'ò man be wọ ebele be le ngọan ò."

5

¹ Ehi anzin, mun 'tu mín nyin an, n gɔ nwun kalata kɔn, b'a nyunnyan yí bolomolo sɔa. B'a hele yí kunnun non yí nzin. Sɔanlan'n m'ɔ ti belemgbin bia nun asu'n le kalata sɔ'n yí sa fama nun anun. B'a sie sɔ nzɔle nsɔ, ² ɛsɛ mun 'nian an, anun nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn m'ɔ le tunmin le tian sele kpa ɔ bisa ke: "Nwan yɛ ɔ kɔala nzɔle'n-mɔ mɔ b'a sie yí kalata nun asu'n titi nán ɔ buke nun ɔ?" ³ Ɔ bisali sɔ a, nyanmiansɔ ɛɔ o, asɛ ewa o, asɛe nun abu ɛɔ o b'a nnyan man sɔanlan fíi mɔ ɔ 'buke kalata nun anun ɔ nian nun ɔ. ⁴ N gɔ sisa mín sa n gɔ gua mín ti n gɔ sun sele kpa. Ɔ sanlin ke b'a nnyan man sɔanlan m'ɔ sɛ fata mɔ ɔ 'buke kalata nun anun bɔbɔ nán ɔ nian nun ɔ. ⁵ Ehi a, mgbain abulaa non nnan nun anun kɔ se mín ke: "N'ɛ sun, nan nian, tetianfɔe'n m'ɔ fi Zuda afilie nun anun'n, belemgbin *Davidi anɔnman'n, ɔ'a li kunnunmun, ɔ kɔala ɔ titi nzɔle'n-mɔ mɔ b'a sie kalata nun sɔ'n ɔ buke nun."

⁶ Ehi, mun 'nian an, anun *Boa Baa kɔn jin naan nnan'n non mgbain abulaa non nnan'n mɔ b'a bɔ bia nun anwon holo nun afian. Ewue'n m'ɔ wuli'n kafɔan tɛ wɔ yí nwɔn. Ɔ le mme nsɔ ɔ non anyian nsɔ. Anyian nsɔ sɔ'n y'ɔ le Nyanmian Wawe nsɔ'n mɔ ɔ'a sɔan bɛ asɛ'n lika kɔalaatin'n. ⁷ Boa Baa'n kɔ kpunne Sɔanlan'n m'ɔ ti bia nun asu mɔ kalata'n wɔ yí sa fama nun anun'n nán ɔ'a le. ⁸ Ke Boa Baa'n leli kalata'n, naan nnan'n non mgbain abulaa non nnan'n, bɛ kɔ kɔtɔ yí nyunnun. Bɛ nunhan kɔn biala le sanngo kɔn, ɔ non esika kɔkɔle kangɔ. Kangɔ sɔ'n, *ansan yí yí. Ansan'n y'ɔ le Nyanmian menian'n-mɔ asɔnun'n mɔ bɛ yɔ'n. ⁹ Bɛ kɔ tɔ ejue fɔfɔle kɔn, bɛ nwan:

"Wɔ y'ɔ fata ke ɛ fa kalata nun ɔ.

Wɔ y'ɔ fata ke ɛ titi nzɔle'n-mɔ

mɔ b'a sie yí sɔ nun anun ɔ.

Ɔ sanlin ke bɛ hunlin wɔ.

Ɔ nanndi wɔ ewue nun asu,

a to menian a man Nyanmian.

Menian sɔ'n-mɔ fi afilie biala anun, anɛ biala ɔ non mân biala anun.

¹⁰ A man b'a kaci

yɛ Nyanmian'n Belemgbin Mân nun anun menian

b'a kaci tɛyɔfɔe bɛ sɔ yí.

ɛsɛ bɛ 'di belemgbin asɛe nun asu."

¹¹ Ehi anzin, mun 'tu mín nyin biekun an, mmɔfɔe nwala nwala kpa a ta a si a yia bia'n non naan nnan'n non mgbain abulaa non nnan'n. Mmɔfɔe sɔ'n-mɔ ti akpu akpu kɔ yɔ nyɛ bɛ le tian kpa ¹² bɛ tɔ ejue ke:

"Boa Baa'n mɔ bɛ hunlin yí'n,

yí yɛ tunmin'n, anyanbenwɔn'n, ngele'n,

anwɔnsele'n, asasɔe'n, anunminnyanmɔn'n

non ayɛ eyɛ'n sɛ fata yí ɔ."

¹³ Min 'tie kɔsɔ a, anun ninngɛe'n-mɔ mɔ Nyanmian a bɔ'n, m'ɔ wɔ nyanmiansɔ o, asɛe asu o, asɛe abu ɔ non jenvie nun o, bɛ kɔalaa bɛ le tɔ ejue ke:

"Ayɛ eyɛ'n, asasɔe'n, anunminnyanmɔn'n

non tunmin'n ti Sɔanlan'n m'ɔ ti bia nun asu'n

ɔ non Boa Baa'n diɛ dahuu!"

¹⁴ Mɔ bɛ kɔ tɔ ejue sɔ'n, anun naan nnan nun a sɔ sɔ ke: "Amin!" Anun mgbain abulaa non nnan nun a kɔtɔ b'a sɔ Sɔanlan'n m'ɔ ti asɛ dahuu'n.

6

1. Nzɔle'n m'ɔ li mɔa nun etie'n

¹ Ehi anzin, mun 'tu mín nyin an, n gɔ nwun *Boa Baa'n ke ɔ'a ti alimɔa nzɔle nsɔ'n mɔ b'a sie yí kalata nun asu nun anun. M'ɔ tɔli nun'n, mun 'tie a, anun naan nnan nun anun kɔn, yí nun'n ti ke mgbalanlan, yí nwan: "Bala!" ² Mun 'nian an, n gɔ nwun ekpanngo fufue kɔn. Sɔanlan'n m'ɔ ti sɔ'n le taa kɔn yí sa nun. B'a fa belemgbin kele b'a sɔa yí. Ɔ le kɔ belenzua sɔ kpa ɔ 'kɔ a hɔn ɔ di kunnunmun.

2. Nzɔle'n m'ɔ tian yí nnyuan nun etie'n

³ Ehi anzin, Boa Baa'n kɔ ti nzɔle'n m'ɔ tian yí nnyuan nun anun. Mun 'tie a, anun naan nnan'n, m'ɔ tian yí nnyuan'n nwan: "Bala!" ⁴ Ekpanngo kɔn biekun kɔ fite, ɔ ti kɔkɔle. Sɔanlan'n m'ɔ ti sɔ'n, bɛ kɔ man yí dadɛ kpili kɔn ɔ non tunmin ke ɔ hyɔin ɛɔe ɔ tɔ mân nun anun, ɔ mân menian'n-mɔ hún bɛ nwɔn.

3. Nzɔle'n m'ɔ tian yí nsan nun etie'n

⁵ Ehi anzin, Boa Baa'n kɔ ti nzɔle'n m'ɔ tian yí nsan nun anun. Mun 'tie a, anun naan nnan'n, m'ɔ tian yí nsan'n, nwan: "Bala!" Mun 'nian an, n gɔ nwun ekpanngo bile kɔn. Sɔanlan kɔn ti sɔ. Ɔ le toe kɔn yí sa nun. ⁶ N dili anɛ bie wɔ naan nnan nun afian. Anɛ sɔ'n nwan: "Bele cilo

kɔn tɪ cɪan kɔn junman nɪn anwɔn ahataua. *Ōhɪvɔ cilo nɪn tɪ cɪan kɔn junman nɪn anwɔn ahataua. Nan divɪn nɔn ngɔ'n, bɛ dɪɛ, n'ɛ fa wɔ sa kan bɛ."

4. Nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nnan nɪn ɛtɛ'n

⁷ Ehi anzɪn, Bɔa Baa'n kɔ tɪ nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nnan nɪn anun. Mɪn 'tɪe a, anɪn naan nnan'n, m'ɔ tian yɪ nnan'n nwan: 'Bala!' ⁸ Mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun ɛkpanngɔ kɔn. Ō tɪ asuaminlin. Sɔanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ "Ewue". Ō 'kɔ a, anɪn ɛbɔlɔ mɔn'n tɔa yɪ. Bɛ kɔ man bɛ dadɛ nɔn tunmin kɛ asɛ nɪn asɔ ɛwa menian'n-mɔ mɔ b'a bu bɛ nɪn nnan'n, bɛ tɪ kɔn. Bɛ mɔn bɛ wɔ ɛlɛ nɪn, ɛhɛ nɪn, ɛfɔkɛ nɪn yɛ bɛ mɔn asɛ nɪn asɔ ebolo naan'n-mɔ hɪn bɛ.

5. Nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nnun nɪn ɛtɛ'n

⁹ Ehi anzɪn, Bɔa Baa'n kɔ tɪ nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nnun nɪn anun. Mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun bɛ mɔ bɛ hunlin bɛ nɪn ɛkala'n ɛsika kɔkɔlɛ tɔbɪlɪ'n mɔ bɛ yala *ansan sɔ nɪn anwɔn. Bɛ hunlin bɛ, ɔ sanlɪn kɛ bɛ lɪlɪ Nyanmɪan anwɔn adanzɛ ananhɔlɛ nɪn ɛsɛ bɛ hanlɪn yɪ Nɔan ɛjɔlɛ'n. ¹⁰ Bɛ lɛ tɪan sɛlɛ kpa bɛ kan kɛ: "Yɛ Mɪn, wɔ mɔ ɛ tɪ kɔnɔn-ngɔnɔn, ɛsɛ ɛ tɪ ananhɔlɛfɔɛ'n, ɛ' n'wɔnnɛ dede ɔ ju cɪan benin nɔn a bua asɛ nɪn asɔ menian'n-mɔ mɔ bɛ hunlin yɛ'n ndɛɛ?" ¹¹ Bɛ kɔ man bɛ kwalaa taladɛ nvɔfue ngɔkɔn bɛ kɔ wɪla nɔn b'a han b'a hele bɛ kɛ bɛ sɪ abɔtalɛ bɛ n'wɔnnɛ meɛ kaan bɛkɪn, maan bɛ nɔan yɪa. Afɪ bɛ nɪanman'n-mɔ nɔn bɛ manngɔn'n-mɔ mɔ bɛ nɔn bɛ dɪ junman'n mɔ bɛ tɛ wɔ asɛ nɪn asɔ'n, menian'n-mɔ 'ba hun bɛ kɔsɔ.

6. Nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nsian nɪn ɛtɛ'n

¹² Ehi anzɪn, mɪn 'nɪan an, anɪn Bɔa Baa nɪn a tɪ nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nsian nɪn anun. Asɛ'n kɔ kɔsɔ sɛlɛ kpa. Sɛnzɛ'n kɔ lu tuun kɛ ɛtanlan tuun. Sala'n kɔ bɔlɔ kɛ moja. ¹³ Nzalama'n-mɔ fɪ anwɔnnɔ bɛ kɔ tutu bɛ kɔ gɪa asɪ kɛ figɪ amuɪn mɔ anwɔnman kpɪlɪ kɔn a kpɔlɔ yɪ a gɪa ɔ. ¹⁴ Nyanmɪan'n kɔ nyɪnnyan bolomolo kɛ kalata mɔ b'a nyɪnnyan ɔ. Yɪ bɔsɔ kɔ nunnun. Mmɔka'n-mɔ kɔalaatɪn nɔn asɛ afɪan mgbɔlɛ'n-mɔ fɪ bɛ bɔsɔ kɔ tɪ.

¹⁵ Asɛ nɪn asɔ mmelembɪn ɔ nɔn sɔ mgbain'n-mɔ, nzalafɔ mgbain'n-mɔ, ɛsɪkafɔɛ'n-mɔ, tunmɪnɔɛ'n-mɔ, menian bɔ ng'a'n-mɔ, nganga nɔn bɛ mɔ bɛ tɪ man nganga'n, bɛ kwalaa bɛ kɔ nwanndɪ. Bɛ kɔ hɔ bɛ kɔ fɛfɛ kɪnman mgbɪlɪ'n-mɔ anun, ɔ nɔn nyɔbɔɛ mgbɪlɪ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ mmɔka'n-mɔ asɔ nɪn afɪan. ¹⁶ Bɛ kan bɛ keɛ mmɔka'n-mɔ, nɔn nyɔbɔɛ mgbɪlɪ'n-mɔ kɛ: "ɛmɔ bɪ gɪa yɛ sɔ, bɛ fɪa yɛ. Nɔn bɛ man sɔanlan'n m'ɔ tɪ belemgbɪn bɪa nɪn asɔ'n nwun yɛ. Nɔn bɛ man Bɔa Baa'n sɪkɛ cɪ yɛ. ¹⁷ Ō sanlɪn kɛ bɛ sɪkɛ cɪan kpɪlɪ nɪn a ju. Nan nwan yɛ ɔ kɔ hɔala yɪ nyɪnnyan jɪnlan ɔ."

7

Izalayɛ menian akpɪ ɛya kɔn abulanan ɔ nɔn nnan'n

¹ Ehi anzɪn, mɪn 'nɪan an, anɪn nyanmɪansɔ mmɔfɔɛ nnan jɪjɪn asɛ nɪn ayɪalɛ nnan nɪn asɔ. Bɛ kɔ hyɪ anwɔnman nnan'n m'ɔ fɪta asɛ nɪn asɔ ɛwa'n bɛ kɔ sɪɛ. Ō man anwɔnman fɪfɪ nvɪta man asɛ'n, jɛnvɪɛ'n nɔn baka bɪala asɔ kɔn. ² Nan lɪka mɔ sɛnzɛ'n fɪtɛ'n, mɪn 'nɪan an, anɪn nyanmɪansɔ bɔfɔɛ kɔn fɪ ɛlɔ. Ō lɛ lɪkɛ kɔn yɪ sa nɪn. Lɪkɛ sɔ'n yɛ Tɪasfɔɛ Nyanmɪan'n fa sɪɛ nɪnnge'n-mɔ nzɔlɛ ɔ. Bɔfɔɛ sɔ'n kɔ tɪan sɛlɛ kpa. Ō kɔ han kɔ hele mmɔfɔɛ nnan'n mɔ b'a man bɛ tunmin kɛ bɛ sɛcɪn asɛ nɪn asɔ ɔ nɔn jɛnvɪɛ nɪn anun nɪnnge'n kɛ: ³ "Nɔn bɛ fa bɛ sa bɛ kan asɛ'n, ɔ nɔn jɛnvɪɛ'n, ɔ nɔn mmaka'n-mɔ fɪfɪ dede ɔ hɔ jɪ meɛ mɔ yɛ kɔ sɪɛ yɛ Nyanmɪan'n ngɔa'n-mɔ anwɔnman nɪn asɔ nzɔlɛ'n." ⁴ Bɛ kɔ bɔ bɛ mɔ b'a sɪɛ bɛ n'wɔnman nɪn asɔ nzɔlɛ nɪn anɔn bɛ kɔ hele mɪn. Bɛ tɪ menian akpɪ ɛya kɔn abulanan ɔ nɔn nnan. Bɛ fɪ Izalayɛ nvɪlɪɛ'n-mɔ kwalaa anun.

⁵ Zuda afɪlɛ nɪn anun, menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan yɛ bɔfɔɛ'n sɪɛlɪ bɛ nzɔlɛ ɔ. Lubɛnɪn afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Gadɪ afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. ⁶ Azɛɛ afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Nɛfɔtalɪ afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Manasɛ afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. ⁷ Sɪmɛɔn afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Levi afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Isakaa afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. ⁸ Zabulɔn afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Zozɛfɔ afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan. Bɪnnzɔamɪn afɪlɛ nɪn anun menian akpɪ bulɔ nɔn nnyuan.

Menɪnsɔnman'n mɔ 'ba sɔ Nyanmɪan'n

⁹ Ehi anzɪn, mɪn 'tɔ mɪn nyɪn bɛkɪn an, n gɔ nwun menian dɔɔn kpa. Sɔanlan fɪfɪ ngɔala man bɛ ka. Menian sɔ'n-mɔ fɪ mɔn'n lɪka kɔalaatɪn, bɛ fɪ afɪlɛ kɔn bɪala anun, bɛ kan anɛ kɔn bɪala. Bɛ wowɪla taladɛ nvɔfue, bɛ lɛ ayɛ malɛ bɛ sa nɪn bɛ jɪjɪn Nyanmɪan belemgbɪn bɪa'n nɔn *Bɔa Baa nɪn anyunnun ɛbɛlɛ. ¹⁰ Bɛ lɛ bɔ bɛ sɪlɔ bɛ kan kɛ: "Nyanmɪan m'ɔ tɪ belemgbɪn bɪa nɪn asɔ'n, ɔ nɔn Bɔa Baa'n, bɛ yɛ bɛ de yɛ tɪ ɔ."

¹¹ Nyanmianso mmofue'n-mo koolaatin ko ta ko si ko yia bia'n, mgbain abulaa non nnan'n non naan nnan'n. Be ko butu butu be nyin asi bia nin anyunnun be ko so Nyanmian. ¹² Be nwan:

“Amin!

Aye eyie'n, anunminnyanmon'n,

ngel'e'n, asuna'n, asasoe'n,

tunmin'n non anwonsel'e'n

ti ye Nyanmian'n die cian daa!

Amin!”

¹³ Mo mmofue'n-mo anvan teli'n, mgbain abulaa non nnan nin anun kon ko bisa min ke: “Nwan menian die-mo ye be wowula taladie nvufue'n? Esee nin ye be fi o?”

¹⁴ N go bua yi ke: “Nannan, min nzi man. Nan wo die e si.”

Ehi a, o ko han ko hele min ke: “Menian so'n-mo ye b'a nwun be nyunnun kpili nin o. Be le Bua Baa'n moja'n b'a kpo be taladie n maan o a yo fufue. ¹⁵ Yi so ati, ye o man be jijin Nyanmian belemgbin bia nin anyunnun kongoe non eyua be so Nyanmian yi sua nin anun o. Swanlan'n m'o ti bia nin aso'n 'sisa be. ¹⁶ Ehae ngo hun man be fi kón. Nzuhoe ngo hun man be fi kón. Eyua ngo bo man be fi kón. Ahulo ngo hun man be fi kón. ¹⁷ O sanlin ke Bua Baa'n m'o jin bia nin anyunnun'n, o 'kaci be bua enianfoe, o 'man be non ngwan nzue'n. Esee Nyanmian 'ba cici be nyin abo emoin'n koolaatin.”

8

7. Nzole'n m'o tian yi nsu nin etie'n

¹ Mele mo *Bua Baa'n tli nzole'n m'o tian yi nsu nin anun'n, elo ko to diin ko yo dahyoli fan. ² Ehi anzin, min 'nian an, n go nwun nyanmianso mmofue nsu'n mo be jijin Nyanmian anyunnun'n. Be ko wowula be sa nin konoti nsu. ³ Nyanmianso bofue kon biegun ko a ko jinlan esika kakole tabili nin anwon ebele. O le esika kakole pupoti kon yi sa nun. Pupoti so nin anun ye be yala alawu nin o. Be ko man yi alawu don kpa. O ko fa ko fula Nyanmian menian'n-mo asonun eyole nin anun. O ko yala yi esika kakole tabili'n m'o wo bia nin anyunnun ebele nin aso. ⁴ Alawu'n mo nyanmianso bofue'n le yala yi non Nyanmian menian'n-mo asonun eyole'n, yi ewusanlan'n ko fu dede Nyanmian anyunnun. ⁵ Esee nyanmianso bofue'n ko fa esika kakole tabili nin aso sin'n bie. O ko fa ko gua alawu pupoti nin anun o ko ju ko to asi'e nin aso. Ke o tli yi asi'e nin aso'n, mgbanlanlan'n ko te, be ko ti menian ejole, nyanmian'n ko kpe mian, asi'e'n ko kpusu.

KONOTI NSU'N

1. Konoti'n m'o li mo'a'n

⁶ Ehi anzin, nyanmianso mmofue nsu'n mo be le konoti nsu'n ko bobua be nwon be le ba hu nun.

⁷ Alimua bofue'n ko hu yi konoti die'n. Ebele ala, asukocoun non sin, moja fula nun, o ko to asi'e nin aso. Be bu asi'nun anun nsan an, lika m'o yalali'n tu kon. Be bu asi'e nin aso mmaka'n-mo anun nsan an, mo be yalali'n tu kon. Ndile kwalaa yalali.

2. Konoti'n m'o tian yi nnyuan'n

⁸ Ehi anzin, bofue'n m'o tian yi nnyuan'n ko hu yi konoti die'n. Like'n ti ke buka kpili kpa mo sin a to nun o. Be ko ju like so'n be ko to jenvie nin anun. Lika m'o kacili moja'n, be bu jenvie nin anun nsan an, o tu kon. ⁹ Nun ninng'e'n mo be wuli'n, be bu jenvie nin anun nsan an, be tu kon. Meli'n mo be wo jenvie nin anyunsu mo be yalali'n, se be bu jenvie nin anyunsu meli'n kwalaa anun nsan an, be tu kon.

3. Konoti'n m'o tian yi nsan'n

¹⁰ Ehi anzin, bofue'n m'o tian yi nsan'n ko hu yi konoti die'n. Nzalama kpili kpa m'o so ke tee, o fi anwunno ko tu ko to. Be bu asi'e nin aso asue'n-mo non asutile'n-mo anun nsan an, lika m'o teli'n tu kon. ¹¹ Be fele nzalama so nun “Aboyoi”. Asue mo Aboyoi'n hanlin yi'n, be bu asi'e nin aso asue'n-mo anun nsan an, o tu kon. Menian don kpa ko non Aboyoi'n nzue'n. Be kwalaa mo be nonlin'n, be wuli. O sanlin ke diyole wo nun.

4. Konoti'n m'o tian yi nnan'n

¹² Ehi anzin, bofue'n m'o tian yi nnan'n ko hu yi konoti die'n. Senze nin eta m'o ta'n, be bu nun nsan an, lika m'o nda man'n tu kon. Be bu sala nun anun nsan an, lika m'o nda man'n tu kon. Be bu nzalama'n-mo anun nsan an, be mo be nda man'n tu kon. Be bu alihan'n jawe nin anun nsan an, awosin'n tu kon. Be bu alisan nin anun nsan koso a, awosin'n tu kon.

¹³ Mele so'n, min 'nian an, anin kolie kon le tu sin nyanmian nin anyunnun. Min ti ke o le sun o kan yi sele kpa ke: “Munnzue! Munnzue! Munnzue le ba to menian'n-mo mo be wo asi'e nin aso'n mele mo mmofue nsan'n 'ba hu be konoti'n!”

9

5. *Kòṅòtì'n m'ò tian yí nnun'n*

¹ Èhì anzìn, nyanmiansò bọfọe'n m'ò tian yí nnun'n kò hu yí kòṅòtì diẹ'n. Mìn 'nìan an, anun nزالama kún fì anwunno ò kò tọ asie nún asò. Bẹ kọ fa kúnman kpònlòn-mgbònlòn sannvẹ'n bẹ kọ wula yí sa nún. ² Ọ kọ tike kúnman nún asò. Èbele ala, ewusanlan mindo, mindo, ke ebo mọ bẹ lẹ yala yí fì kúnman nún anun kọ fite. Ewusanlan'n m'ò fì kúnman nún anun fitelì'n kọ lu mán nún anun tuun ò kọ hyi sẹnẸ'n, bẹ ngwala man ewonmian de. ³ Teteṅwabọfa fì ewusanlan nún anun kọ fite fite, bẹ kọ fa asie'n. Bẹ kọ man bé tunmin. Bẹ ka a, bé nwan'n lẹ bọlẹ kẹ nyanmian aka'n. ⁴ Bẹ kọ han bẹ kọ hele bé kẹ nán bẹ kan ndilẹ'n, nán bẹ kan baka fíí. Nan menian mọ Nyanmian nzọlẹ nnòn man bé nwonman nún asò'n, bẹ non bé yía nún. ⁵ B'a mman man teteṅwabọfa sọ'n-mọ atin ke bẹ hún menian sọ'n-mọ. Nan bẹ manlín bé atin kẹ bẹ héle bé yalẹ dede sala nnun. Yalẹ sọ'n mọ bẹ 'kele bé'n, ò tì kẹ sọanlan mọ nyanmian aka kọ ha yí'n. ⁶ Yalẹ sọ'n mọ bẹ 'ba li yí sala nnun nún anun'n, ò 'ka menian sọ'n-mọ angonmún an, ahan b'a wu kpẹ kòn, nan kọsò bẹ lẹ nwu man. Bẹ 'ba se kẹ ewue hún bé kpẹ kòn, nan kọsò ewue'n ngọ tẹ man bé sù.

⁷ Teteṅwabọfa sọ'n-mọ, bẹ tì kẹ mgbanngo-mọ mọ b'a sesie bé mọ bẹ lẹ fa bẹ kọ hún elọe ò. Bẹ sù esika kọkọlẹ ke. Bé nyun nún anun soman kulo sọanlan. ⁸ Bé tì enyuan'n tì kẹ mmalasua'n-mọ ati enyuan'n. Bé je'n-mọ tì kẹ tetianfọe ajẹ. ⁹ Bẹ wowula bulalẹ taladiẹ bé hue nún asò kẹ menian mọ bẹ lẹ kọ elọe ò. Bẹ 'tu a, bé ndeba nún anun tẹ kẹ hyuili mọ ekpanngọ lẹ cún kọ elọe ò. ¹⁰ Bé dua'n tì denẹ-denẹ kẹ nyanmian aka'n-mọ diẹ'n. Bé dua sọ nún anun yê tunmin'n mọ bẹ 'fa bẹ kele menian'n-mọ yalẹ dede sala nnun'n wọ ò. ¹¹ Bẹ lẹ bé belemgbin kún. Belemgbin sọ'n tì bọfọe. Yí yê kúnman kpònlòn-mgbònlòn'n wọ yí sa nún ò. Èbele anie nún anun, bẹ fele bọfọe sọ'n "Abadon". Gelekì anie nún anun an, bẹ fele yí "Apolion". Dunman sọ'n, yí bọ y'ò lẹ kẹ seṅhíwafọe.

6. *Kòṅòtì'n m'ò tian yí nsian'n*

¹² Yalẹ m'ò li mọa nún a sún. Nan yalẹ nnyuan mmiekun-mọ wọ bé nyunnun. ¹³ Èhì anzìn, bọfọe'n m'ò tian yí nsian'n kò hu yí kòṅòtì diẹ'n. Mìn 'tie a, anun anie'n fì esika kọkọlẹ tọbìlì nún afannan nún anun. Esika kọkọlẹ tọbìlì sọ'n jin Nyanmian anyunnun èbele. ¹⁴ Anie'n lẹ kan kele bọfọe'n m'ò tian yí nsian m'ò lẹ kòṅòtì'n yí sa nún'n kẹ: "Nyannji Abọnsanmò mọfọe nnan'n mọ b'a cici bé asue kpillì'n mọ bẹ fele yí Efalatì nún anuan èbele'n." ¹⁵ Bẹ kọ nyannji mọfọe nnan sọ'n-mọ. Junman mọ bẹ sielì bé èbele kẹ bẹ lí afọe sọ'n, sala sọ'n, cian sọ'n ò non dọe sọ'n, y'ò lẹ kẹ, bẹ bu asie nún asò menian'n-mọ anun fá nsan an, mọfọe sọ'n hún fá kún anun menian'n-mọ. ¹⁶ Bẹ kọ bọ mọfọe nnan sọ'n-mọ nzalafọ'n-mọ mọ bẹ fọ ekpanngọ nún anuan bẹ kọ hele mìn. Bẹ tì menian akpú eya nnyuan.

¹⁷ Kẹ mgbanngo'n-mọ non menian'n-mọ kpún tì yí'n, n gọ nwun yí elalẹ nún anun. Bé taladiẹ'n mọ bẹ wowula'n, yí hue nún asò tì bulalẹ. Mmie-mọ diẹ'n tì kọkọlẹ kẹ sìn, mmie-mọ tì kọkọlẹ zọn, mmie-mọ tì akọ elọ. Mgbanngo'n-mọ ati'n tì kẹ tetianfọe ati. Sìn ewusanlan nvan nvan kẹ tui ndunmunlan fì bé nuan anun fite. ¹⁸ Ninngẹ nsan sọ'n kọ hun menian'n-mọ. Bé mọ bẹ wulì'n, bẹ bu asie nún asò menian'n-mọ anun nsan an, bẹ tu kòn. ¹⁹ Mgbanngo'n-mọ tunmin'n wọ bé nwan'n non bé dua nún anun. Bé dua'n tì kẹ owo, bẹ lẹ tile, bẹ fa bẹ kele menian'n-mọ yalẹ.

²⁰ Menian bọ nga'n-mọ mọ ninngẹ sọ'n-mọ a ngun man bé bie'n, b'a nnun man bé nwon b'a ngaci man bé abalabọ'n. Bẹ kọ ha bẹ nyọlẹ ete nún anun, bẹ kọ toto mmọsò'n-n-mọ, esika kọkọlẹ, jete non ayiwa abaaba, ebọe non baka abaaba. Abaaba sọ'n-mọ nnwun man asì, bẹ ndi man ejọlẹ, bẹ ngwala man nanndi. ²¹ Menian bọ nga sọ kòmgbà'n kọ ha bé meninhuan nún anun, bé jiliwa eyiẹ nún anun, bé satilifọe nún anun, bé awue nún anun.

10

Bọfọe'n non kalata kaan'n.

¹ Èhì anzìn, mìn 'nìan an, n gọ nwun tunminfọe bọfọe kòn biekun, ò fì nyanmiansò ò lẹ ju. Esue bọlẹ fọfọ yí nwun, yê nyanngonndon nún a tọ a bala yí tì'n. Yí nyun nún anun'n ta kẹ senze. Yí ja'n-mọ jue kpalamgbalaon kẹ sìn. ² Ọ lẹ kalata kaan kún yí sa nún. Kalata sọ'n, b'a buke nún. Yí ejian m'ò jin'n, yí ja fama'n jin jenvie nún anyunsò, yê bé'n jin asie nún asò. ³ Ọ kọ tian selẹ kpa kẹ tetianfọe. M'ò tianlún sọ'n, mgbanlanlan nsò'n kọ tẹ bẹ kọ sọ sù. ⁴ Mọ bẹ solì sọ'n, mìn nwan mún 'kele ejọlẹ'n mọ bẹ hanlún'n. Nan mún 'tie a, anie bie fì nyanmiansò. Anie sọ'n lẹ kan kele mìn kẹ: "Ejọlẹ'n mọ mgbanlanlan nsò nún a han'n, n'ẹ keke, nan man ò há w'ò tì anun."

⁵ Èhì a, bọfọe'n mọ yí ja'n kún jin jenvie nún anyunsò, mọ kún'n kọsò jin asie nún asò'n, ò kọ tunngẹ yí sa fama'n nyanmiansò. ⁶ Ọ kọ han sọanlan'n m'ò tì asì dahuu, m'ò bọlì anwunno non asie nún asò ninngẹ'n-mọ non jenvie nún anun diẹ'n-mọ nún ati kẹ: "Mele nnòn man èbele fíí kón! ⁷ Nan mele mọ bọfọe'n m'ò tian yí nsò'n 'ba hu yí kòṅòtì diẹ'n, Nyanmian nviaiẹ nún like'n 'ba kpun sù. Like sọ'n, ò hanlín yí nwon ejọlẹ ò helelì yí ngwà'n-mọ mọ bẹ tì yí mgbòmanfọe'n."

⁸ Ehi anzin, anie'n m'ɔ fi nyanmiansɔ m'ɔ n dilin kɔ han kɔ hele min biegun ke: "Kalata'n mɔ b'a buke nun mɔ bɔfɔe'n m'ɔ jin jenvie nun anyinsɔ, ese ɔ jin asie nun asɔ le yí yí sa nun'n, kɔ le."

⁹ N gɔ hɔ bɔfɔe nun anwɔn elɔ, n gɔ sele yí ke ɔ fá kalata kaan'n mán min. ɔ kɔ han kɔ hele min ke: "De kalata sɔ'n nán di. ɔ 'yɔ wɔ kunnun elɔ eyɔi eyɔi, nan kɔsɔ ɔ 'yɔ wɔ nwan nun anun munlun-munlun ke we, nan mɔ m munlun'n, ɔ yɔli min kunnun elɔ eyɔi eyɔi. ¹¹ Ehi a, be kɔ han be kɔ hele min ke: "Nyanmian ngalɛ'n m'ɔ tɔ de menian dɔɔn'n, mán mán, anie anie ɔ nun mmelemgbin dɔɔn'n, ɔ se ke e hán yí biegun."

11

Nyanmian mgbɔmanfɔe nnyuan'n.

¹ Ehi anzin, be kɔ wula min sa nun ndɛe kpɔman kɔn. Kpɔman sɔ'n, be fa be susu ninngɛ. Be kɔ han be kɔ hele min ke: "Jasɔ, susu Nyanmian sua'n ɔ non esika kɔkɔle tɔbili'n, nán ka menian'n-mɔ mɔ be kɔ asonun nun'n. ² Nan awulo'n die, n'ɛ susu yí bie, yaci yí ebele, afi b'a fa b'a man bé mɔ be ti man Nyanmian menian'n. Be 'ba nanndi kulo nwanzan-nwanzan nun asɔ dede sala abulanan non nnyuan. ³ Min 'ba sɔan min adanzie nnyuan'n min man be ba be kan min Nwan Ejɔle'n dede cian akpɔi kɔn eya nnyuan abulasion. Bé menian nnyuan sɔ'n, be 'ba wula kotoku m'ɔ kele ke menian'n-mɔ nún bé nwɔn be káci bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán Nyanmian."

⁴ Adanzie nnyuan sɔ'n-mɔ y'ɔ le *olivo mmaka nnyuan'n ɔ non nganlannie nnyuan'n mɔ be jijin yé Min m'ɔ le asie nun anyunnun ebele'n. ⁵ Se sɔanlan bie nwan ɔ 'yɔ bé ete a, sín fi bé nwan nun fite ɔ yala bé mgbɔfɔe'n-mɔ. Sɔanlan mɔ yí nwan ɔ 'yɔ bé ete'n, ke ɔ 'wu yí nun anun. ⁶ Mele'n kwalaa mɔ be 'kan Nyanmian Anwan Ejɔle'n, be le tunmin be kwalaa be ci esue'n, be man ɔ ndɔ man. Ese be le tunmin be kwalaa be man asie nun asɔ asue'n-mɔ kwalaa kaci moja. Se be kulo ke ewue ngacile kwalaa ba mán nun anun an, be le yí nwɔn tunmin be man ɔ ba ke be kulo wɔ mele biala.

⁷ Se be yue Nyanmian Anwan Ejɔle'n kan an, naan'n m'ɔ fi kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn nun anun 'fite'n non bé b'a hɔn elɛe. Yí sa 'ba hɔala bé ɔ kun bé. ⁸ Be fuin'n 'ba ha kulo kpili'n gua nun asɔ. Ebele yé be bɔbɔli bé Min kɔlɔwa nun asɔ ɔ. Kulo sɔ'n, be fele yí anyinnɔdala nun Sodamɔn non Ezipiti. ⁹ Mán mán anun menian, afilie afilie anun menian ɔ non anie anie'n-mɔ anun menian 'ba tu nian bé fuin'n dede cian nsan non sin. Be ngɔ man man sɔanlan fíí atin ke ɔ síe bé fuin'n. ¹⁰ Mán nun anun menian'n-mɔ 'ba li menian nnyuan sɔ'n-mɔ ewue nun anwɔn fe. Be 'di yí nwɔn ndutue be ce bé nwɔn ninngɛ. ɔ sanlan ke Nyanmian mgbɔmanfɔe nnyuan sɔ'n-mɔ, b'a man asie menian'n-mɔ a nwun bé nyinsɔ kpa.

¹¹ Nan mɔ cian nsan non sin'n sunlun'n, Nyanmian kɔ fa ngwan wawɛ'n kɔ wula bé nun. Be kɔ jasɔ kɔ jinlan bé ja nun. Esulo kpili kpa kɔ han bé kwalaa mɔ be nwunlin bé'n. ¹² Anie kɔn fi nyanmiansɔ, ɔ kɔ tian sele kpa ɔ kɔ han kɔ hele mgbɔmanfɔe nnyuan'n ke: "Emɔ fɔ bála ewa!" Mɔ be 'fɔ be kɔ'n, esue bɔlé fɔfɔ bé nwɔn, bé mgbɔfɔe'n-mɔ nwunlin bé bé nyinsɔ.

¹³ Temɔn sɔ kɔnmgba'n, asie'n kɔ kpusu sele kpa. Kulo'n lika m'ɔ bubuli'n, be bu kulo bɔndun nun anun bulu a, ɔ tu kɔn. Menian akpɔi nsɔ kɔ wu nun. Esulo kɔ han bé bu nga'n-mɔ. Be kɔ wula anwunno Nyanmian nun anunminnyanmɔn.

¹⁴ Munnzue'n m'ɔ tian yí nnyuan nun a sín, m'ɔ tian yí nsan'n tɔa sɔ nde-nde.

7. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nsɔ'n

¹⁵ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yí nsɔ'n kɔ hu yí kɔnɔti die'n. N gɔ ti ejɔle wɔ nyanmiansɔ elɔ. Anie sɔ'n-mɔ le tian sele kpa be kan ke:

"Mán nun asɔ belemgbin elie'n ti yé Min non yí Kilisi'n die sian'n.

Kilisi 'di belemgbin dahuu!"

¹⁶ Mɔ be hanlun sɔ yueli'n, mgbain abulaa non nnan'n mɔ be titi bé bia'n-mɔ asɔ Nyanmian Kpili anyunnun ebele'n, be kɔ butu butu bé nyun asi be kɔ sɔ Nyanmian Kpili. Bé nwan:

¹⁷ "Yé Min, Tunminfɔe Nyanmian,

Wɔ mɔ daba anun e wɔ ebele,

ese e wɔ ebele ene muonun'n,

ye 'da wɔ asi.

ɔ sanlan ke a yí wɔ tunmin kpili nun

a hele mán'n kwalaa ke wɔ ngɔnmun ala yé

e ti belemgbin ɔ.

¹⁸ Mán nun anun menian'n-mɔ falɔ wɔ nwɔn ekpɔ.

Nan mele nun a ju mɔ e 'ba hele bé ke

bé nwɔn sikpe wɔ wɔ kunnun.

Temon nun a ju,
 ε 'ba bua ewue mma'n-mo kwalaa ndee.
 Mele nun a ju, wó ngwa'n-mo
 mo be ti wó mgbamanfue'n, o non bé
 mo be ti wó die mo bé nyan so wó'n,
 mgbain non mmatonman, ε 'ba man bé ahatua.
 Mele nun a ju, bé mo be bo man'n,
 ε 'ba bo bé busu."

¹⁹ M'ó yóli so'n, be ko tike Nyanmian sua'n m'ó wó nyanmianso elo nun anwan'n. Yí nyihye alaka'n m'ó jin nun'n, be nwun yí. Nyanmian'n ko kpe mian, n go ti ejujole, mgbanlanlan ko te, asi'e'n ko kpusu, asukocun ko titi ko gua.

NZOLE MGBILI NSU'N

12

1. Balasua'n non naan kokole kpili'n

¹ Ehi anzin, nzole kpili kon ko fite nyanmianso. Min 'nian an, n go nwun balasua kon, senze'n fofo yí nwon ke taladie m'ó wula. Yí ja'n jijin sala nun aso. O so belemgbin kele. Kele so'n, Nzalama bulu non nnyuan wo so. ² Balasua so'n ti nwonzeleve. Yí ko nun a han yí, nán yí yale'n mo o le yo yí'n, o le man o tian. ³ Nzole kon biekon ko fite nyanmianso. Min 'nian an, n go nwun naan kokole kpili kpa kon. Naan so'n, o le tile nso, ye mme bulu. Yí ti kon biala so belemgbin kele. ⁴ O le yí dua'n o tutu nzalama'n-mo gua asi. Nzalama m'ó tutuli guali asi'n, se be bu nzalama'n-mo kwalaa anun nsan an, be tu kon. Naan kokole so'n ko jinlan balasua'n m'ó le wo nun anyunnun ebele, nán se o wo a, anun o 'di yí wa'n. ⁵ Balasua'n ko wo baa belenzua kon. Baa belenzua so'n, yí dein ye o le bulale kpoman o 'sie man'n kwalaa o. Ke be woli yí be toli asi nun ala, be ko fa yí be ko ho Nyanmian anwon elo yí bia nun anwon. ⁶ Balasua'n ko nwanndi ko ho ewá nun anun elo. Ebele ye Nyanmian sesieli lika ke o tánlan maan be tá yí dede cian akpu kon eya nnyuan abulasian o.

⁷ Ehi a, elae kon ko to nyanmianso elo. Nyanmian Kpili bofoe'n mo be fele yí Minse'n non yí mmofue'n-mo mo be si yí so'n, be non naan kokole so'n non yí sasó die'n-mo be ko hun. ⁸ Be ko hun dede Minse non yí mmofue'n-mo asa ko huala naan kokole'n non yí sasó die'n-mo. Be ko tu bé fi nyanmianso. ⁹ Be ko han naan kokole kpili'n ko to gua so. Naan kokole kpili so'n, y'ó le owo daba'n mo be fele yí Abonsanmon'n. Be fele yí biekon *Satan m'ó laka man bondun'n. Be ko han yí o non yí sasó'n-mo be ko gua asi'e nun aso.

¹⁰ Ehi anzin, mun 'tie a, n go ti anie bie anwunno elo. Anie so'n le tian kan ke:

"Sian die, bé ti ele mele nun a ju!

Sian die, Nyanmian a yi yí belemgbin tunmin nun a hele!

Sian die, tunmin'n wo yí Kilisi nun asa nun.

O sanlan ke swanlan'n mo kongoe non eyua

o kpe ye nianman'n-mo anwon ngwondomgbo kele Nyanmian'n,

b'a han yí b'a to asi.

¹¹ O nanndi *Bua Baa'n moja'n

non yí nwon adanzie elie nun aso,

ye nianman'n-mo a li Abonsanmon aso kunnunmun.

B'a tie b'a fa bé ngwan'n b'a to ewue.

¹² Yí so ati, nyanmianso, e non bé mo be wo elo'n,

emo lí ndutue!

Nan munnzue a han asi'e'n non jenvie'n!

O sanlan ke Abonsanmon a ju bé nwon elo.

O'a fe eya kpa,

afi o si ke yí mele'n m'ó ka'n ti sin kaan soa."

¹³ Mo naan kokole'n nwinlin ke b'a han yí b'a to asi'e nun aso ewa'n, o ko tu ko fwan balasua'n m'ó woli baa belenzua'n. ¹⁴ Mo o 'tu fwan yí'n, be ko man balasua'n ndeba nnyuan. Ndeba so'n-mo ti kole kpili kon ndeba. Balasua'n ko tu ko ho ewá nun anun elo, lika mo be sesieli be manlan yí ke o tánlan maan be tá yí dede afoe nsan non sin'n, nán owo non asa a ngan man yí. ¹⁵ Nan mo balasua'n 'tu ko'n, naan kokole'n ko kpu asue kpili kon maan balasua'n to nun yí mgbaha'n non yí ko. ¹⁶ Nan mo naan kokole'n kpuli asue'n, asi'e'n ko so ko non o ko le balasua'n. ¹⁷ Ehi a, naan kokole'n ko fa balasua nun anwon ekpo. Balasua nun amma'n-mo, mo be di Nyanmian mala nun aso, mo be de Zoi Anwan Ejole'n be di'n, naan kokole'n ko fa elae ko toa bé. ¹⁸ Naan kokole'n ko ho ko jinlan jenvie nun anwan anywan nun aso.

13

2. Naan'n mɔ fi jenvie nun anun 'ba fite'n

¹ Ehi anzin, mun 'nian an, n go nwun naan kon ke o fi jenvie nun anun o le fite. Naan so'n le tile nso, ye mme bulu. Mme kon biala so belemgbin kele. B'a hele Nyanmian dunmannze'e ninnge b'a gua tile nso'n kon biala aso. ² Naan so'n mo n nwunlin yi'n ti ke aboa. Yi ja'n ti ke naan kpili'n mo be fele yi *usu'n die'n. Yi nwan'n ti ke tetanfwe anwan. Naan anwon esulo'n ko fa yi tunmin'n, yi belemgbin bia'n o non yi tunmin'n m'o fa sie man'n ko man yi. ³ Naan so'n, ebota mo yi ti nso nun anun kon butali'n, o di ke o wu. Nan koso yi kanlan'n ko ho. O ko sin asie nun aso ewa menian'n-mo kwalaa anwon, be ko si yi so. ⁴ Menian'n-mo kwalaa ko so naan kokole'n. O sanln ke o'a fa yi tunmin'n o'a man naan'n. Menian'n-mo ko so naan'n koso bie. Be nwan: "Nwan ye o non naan'n se o? Nwan ye o kwalaa yi non kon o?"

⁵ Be ko man naan nun atin ke o han ejole ete tia Nyanmian ese o seci yi dunman. Mele'n mo be falu be manln yi ke o li tunmin'n ti sala abulanan non nnyuan. ⁶ O ko bo yi bo o ko han ejole ete ete o ko tia Nyanmian, o ko seci yi dunman. Nyanmian lika m'o ti'n, o non menian mo be non yi wo nyanmanso elo'n, o ko han be kwalaa be nwon ejole ete. ⁷ Be ko man yi atin ke o non Nyanmian menian'n-mo hon eloe o li be so kunnunmun. Be ko man yi tunmin ke o sie man nun anun nvilie'n-mo kwalaa, o non man nun anun menian'n-mo kwalaa, o non man nun anun anie'n-mo kwalaa. ⁸ Asie nun aso menian'n-mo mo Nyanmian 'bo man'n mo be dunman non man *Boa Baa'n mo be hunlin yi'n kalata nun anun'n, menian so'n-mo kwalaa 'ba so naan'n.

⁹ Swanlan m'o si fasie'n, o fa sie. ¹⁰ Swanlan m'o di mo be to yi fiadi'n, be 'to yi fiadi. Swanlan m'o ko fa dadie ko hun swanlan'n, be 'fa dadie be kun yi muonun bie. Ehi ka ati, o se ke Nyanmian menian'n-mo hele ke be le dedi ese be kwalaa abotale si.

3. Naan'n m'o fi asie nun abv 'ba fite'n

¹¹ Ehi anzin, mun 'nian an, n go nwun naan kon bieku. O fi asie nun abv o ko fite. O le mme nnyuan ke bva baa mme. Yi ejujole'n soman naan kokole'n die'n. ¹² O le naan'n m'o lili moa fitel'n tunmin'n kwalaaatin ye o fa yo ninnge'n-mo wo yi nyunnun o. O ko man asie nun aso menian'n-mo ko kpati ko so alimwa naan'n mo be butali yi ke o 'wu mo yi kanlan'n hal'n. ¹³ O ko yo asinbenwon ninnge mgbili mgbili kpa, dede o man sin babo fi nyanmanso o to asie nun aso menian'n-mo kwalaa anyunnun ebele. ¹⁴ Asinbenwon ninnge'n mo be manln yi atin ke o yo wo alimwa naan nun anyunnun ebele'n, o manln menian'n-mo minlinlin. O ko han ko hele asie nun aso menian'n-mo ke be nian alimwa naan nun anwon so be se abaaba kon nan be so yi. Alimwa naan'n y'o le mo be le dadie be butali yi ewue ebota mo o'a nwu man'n. ¹⁵ Be ko man kasian naan nun atin ke o man abaaba'n ngwan ese o jijo ese o hun be kwalaa mo be ngulo man ke be so yi'n. ¹⁶ Mgbain o, mmatonman o, esikafwe o, ehianfwe o, nganga o, be mo be ti man nganga o, naan'n ko man be ko sesie be kwalaa be nzole be sa fama'n anaan be nwonnaan nun aso. ¹⁷ Swanlan mo b'a nzie man yi nzole so'n bie'n, o le man atin o ndo man like, o le man atin o ndonon man like. Nzole so'n y'o le naan'n dunman'n anaan yi dunman'n mgbonndan nzole'n.

¹⁸ Ewa die, bengelefele ejole o. Swanlan m'o si ngele'n kwalaa ke o titi o nwun naan'n dunman'n mgbonndan nzole'n. O sanln ke swanlan dunman o. Yi nwan ti eya nsian abulasian non nsian.

14

4. Nyanmian Bva Baa'n non yi menian'n-mo

¹ Ehi anzin, mun 'nian an, n go nwun *Boa Baa'n ke o jin Siun buka nun aso. Menian akpu eya kon abulanan non nnan jijin yi nwon ebele. B'a hele Boa Baa'n non yi si be dunman'n be nwonnan nun aso. ² N go ti anie bie. Anie so'n fi nyanmanso. O te ke asue agualie mgbili'n-mo. O te ke mgbalanlan m'o ko te sele kpa'n. Anie so'n mo n dili'n ti ke sanngo mo be le bo o. ³ Menian nwala nwala so'n-mo jijin Nyanmian belemgbin bia'n, non naan nnan'n o non mgbain abulaa non nnan nun anyunnun ebele, be le tu ejue fofole kon. Ejue so'n, swanlan fiti ngwala man yi suan, sannan menian akpu eya kon abulanan non nnan'n mo Zozi falu yi moja'n toli be asie nun aso nun ala.

⁴ Menian so'n-mo non balasua a nzan man nun b'a ngua man be nwon efian. Be nwon ti. Lika biala mo bva Baa'n 'ko'n, be non yi ye o ko o. B'a to be wo menian'n-mo afian. Be ti ke alimwa ninnge mo be le fa be afole be man Nyanmian o non Boa Baa'n. ⁵ Cioan bie le, be tili man ke ato ejole fi menian so'n-mo anwan a fite. Efan fiti non man be nwon.

5. Nyanmansv mmofve nsan'n

⁶ Ehi anzin, mun 'nian an, n go nwun nyanmanso bofwe kon. Bofwe so'n, anun o le tu sun anwunno anwunno kpa. Yi dein y'o di ke o bo Ejolekpa'n m'o le man ayuelie'n o kele asie nun aso menian'n-mo kwalaaatin, man man'n-mo, anie anie'n-mo, o non afilie afilie'n-mo. ⁷ Bofwe'n le tian sele kpa kan ke: "Emo sulo Nyanmian Kpili nan be wula yi anunminnyanmon! o sanln

ke mele'n mɔ ɔ 'fa bua menian'n-mɔ kwalaa ndeε nun a ju. Emɔ sɔ sɔanlan'n m'ɔ bɔli anwunno non asie'n, jenvie'n non asutile'n-mɔ'n."

⁸ Ehi anzin, mun 'nian an, n gɔ nwun nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn bieku. ɔ si alimɔa die nun asɔ. Yɔ nwan: "ɔ'a tɔ! ɔ'a tɔ! Kulo kpili'n mɔ be fele yɔ Babilonon nun a tɔ! Yɔ mɔ ɔ'a su yɔ ajɔamannɔ bobolobe nzan'n ɔ'a man mɔn kwalaa a non'n!"

⁹ Ehi anzin, mun 'nian an, n gɔ nwun nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn bieku. ɔ si alimɔa die nnyuan'n-mɔ asɔ. ɔ le tian sele kpa kan ke: "Sɔanlan biala m'ɔ kɔ sɔ naan'n non yɔ abaaba'n, m'ɔ kɔ tie maan be kɔ sie yɔ nwɔnman anaan yɔ sa nun asɔ nzɔle'n,¹⁰ sɔanlan sɔ'n, Nyanmian Kpili 'fe yɔ nwɔn eya kpili kpa, ɔ 'tua yɔ yɔ nwɔn kale. Yɔ nwɔn kale mɔ ɔ 'tua yɔ'n, ɔ ti ke nzan m'ɔ yɔ sɔ, mɔ b'a ngua man nun nzue b'a nda man yɔ nɔan ɔ. ɔ 'non yɔ kwalaa. ɔ 'nwun yale kpili kpa sɔn'n non like'n m'ɔ ban nvan nvan ke tui ndunmunlan nun anun wɔ nyanmiansɔ mmɔfɔe nwanzzan-nwanzzan'n-mɔ non Bua Baa nun anyunnun ebele. ¹¹ Sɔn nun ewusanlan'n mɔ ɔ 'kpunmgbun b'e'n, ɔ nyue man lé. Bé mɔ be kɔ sɔ naan'n, ɔ non yɔ abaaba'n, mɔ eε be kɔ tie maan be kɔ sie naan'n nzɔle'n bé nwɔn'n, menian sɔ'n-mɔ, kɔngɔe non eyua, efe ala yɔ ɔ la bé sɔ ɔ."

¹² Ehi ka ati, bé mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man Nyanmian be di yɔ mala nun asɔ, mɔ be de Zozi be di ananhɔle nun'n, ɔ di ke be kele ke be si abɔtale.

¹³ Ehi anzin, mun 'tie a, n gɔ ti anie bie. Anie sɔ'n fi nyanmiansɔ. ɔ le kan kele mɔn ke: "Kele ejɔle ehi: Temɔn mɔ ye wɔ nun'n, nyila hán bé mɔ be wu wɔ yɔ Mun dunman nun'n!" Nyanmian Wawe'n kɔ sɔ sɔ ke: "Sakpa, ɔ ti ananhɔle. Be kwalaa ke be de bé enwɔnmian wɔ bé junman elie nun anun. ɔ sanlin ke bé nyɔlie kpa'n mɔ b'a yɔ'n si bé sɔ."

6. Asie nun asɔ ninng'e etie'n

¹⁴ Ehi anzin, mun 'tɔ mɔn nyɔn bieku an, n gɔ nwun nyanmian nun anyunnun bɔlé fufue kɔn. Sɔanlan kɔn ti sɔ, ɔ soman Mɔn Baa. Esika kɔkɔle abotile bɔ yɔ ti. ɔ le dadie ati tɔkɔle ná ná kɔn yɔ sa nun. ¹⁵ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn bieku fi Nyanmian sua nun anun kɔ fite, ɔ le tian sele kpa ɔ kan kele sɔanlan'n m'ɔ ti bɔlé nun asɔ'n ke: "Fa wɔ dadie ati tɔkɔle'n, nán ti asie nun asɔ ninng'e'n. ɔ sanlin ke asie nun asɔ ninng'e'n kwalaa a bɔbɔ, bé etie temɔn a ju." ¹⁶ M'ɔ hanlin sɔ'n, sɔanlan'n m'ɔ ti bɔlé nun asɔ'n kɔ tɔ yɔ dadie ati tɔkɔle nun asie nun asɔ, ɔ kɔ ti sɔ ninng'e'n.

¹⁷ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn bieku fi Nyanmian sua'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ nun anun kɔ fite. Yɔ kɔsɔ ɔ le dadie ati tɔkɔle ná ná kɔn yɔ sa nun.

¹⁸ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn bieku fi esika kɔkɔle tɔbɔli nun anun ɔ kɔ fite. Bɔfɔe sɔ'n le sɔn nun asɔ tunmin. ɔ kɔ tian sele kpa ɔ kɔ han kɔ hele nunhan'n m'ɔ le dadie tɔkɔle ná'n ke: "Fa wɔ dadie ati tɔkɔle'n ti asie nun asɔ divɔn sosokpue'n-mɔ, ɔ sanlin ke yɔ mma nun a bɔbɔ."

¹⁹ Ke ɔ hanlin sɔ'n, bɔfɔe'n kɔ tɔ yɔ dadie ati tɔkɔle nun asie nun asɔ. ɔ kɔ ti asie nun asɔ divɔn sosokpue'n-mɔ ɔ kɔ gua lika kpili'n mɔ be hyuhyuin divɔn nzue'n. Lika sɔ'n y'ɔ le Nyanmian sikpe'n. ²⁰ Lika mɔ be 'hyuhyuin divɔn'n nnon man kulo nun asɔ, ɔ wɔ ebolo. Moja fi lika mɔ be le hyuhyuin divɔn'n kɔ fite sɔa wa wa wa. ɔ kɔ tunng'e ɔ kɔ hɔ kɔ ju cilo eya nsan. Yɔ bɔ'n kɔ ɔ ju metli kɔn non sin.

15

7. Nyanmiansɔ mmɔfɔe nsɔ'n ɔ non munnzue nsɔ'n

¹ Ehi anzin, mun 'nian an, n gɔ nwun asinbenwɔn like kpili kɔn nyanmiansɔ elɔ. Like sɔ'n y'ɔ le ke nyanmiansɔ mmɔfɔe nsɔ le munnzue nsɔ bé sa nun. Munnzue nsɔ sɔ'n, munnzue fii kɔn nnon man bé nzin. ɔ sanlin ke be yɔ be kele Nyanmian sikpe'n lika m'ɔ kɔ ju nun ɔ. ² Ehi anzin, mun 'nian an, n gɔ nwun jenvie kɔn, ɔ ti ke niannun, sɔn fola nun. N gɔ nwun bé mɔ be lili naan'n non yɔ abaaba'n non yɔ dunman nun asɔ kunnunmun'n. Be jijin jenvie'n m'ɔ ti ke niannun nun asɔ, be lile sanngɔ'n mɔ Nyanmian falɔ manlin b'e'n bé sa nun. ³ Be le tu Nyanmian akɔa *Moyizi ejue'n non *Bua Baa nun ejue'n. Bé nwan:

"Yɔ Mun Tunminfɔe Nyanmian Kpili,

wɔ junman mgbili'n mɔ e di'n

sin menian'n-mɔ anwɔn!

ε ti mɔn mɔn'n-mɔ kwalaa bé belemgbin.

Wɔ ninng'e'n kwalaa mɔ ε yɔ'n ti ananhɔle,

eε yɔ kwalaa ti fɔɔn.

⁴ Yɔ Mun, nwan yɔ ɔ nzulo man wɔ ɔ?

Nwan yɔ ɔ ngulo man ke

ɔ wula wɔ anunminnyanmɔn ɔ?

Wɔ die, ε ti kɔnlon-ngɔnlon.

Mɔn nun anun menian'n-mɔ kwalaa

'ba kɔw wɔ nyunnun.

Ɔ sanlɛn kɛ b'a nwun yɛ kɛ wɔ junman'n
mɔ ε di'n ti fɔ́n."

⁵ Ehi anzin, mun 'nian an, n gɔ nwun yɛ kɛ Nyanmian sua nwanzzan-nwanzzan'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ, mɔ nyihye alaka jin nun'n kɔ tike. ⁶ Nyanmiansɔ mmɔfɔe nsu'n mɔ be le munzzue nsu'n bɛ sa nun'n fi Nyanmian sua nun anun be kɔ fite. Be wowula taladiɛ nvufue nhyihyɛn munmian munmian yɛ esika kɔkɔle beletɛ hyi bɛ afian. ⁷ Naan nnan nun anun kɔn kɔ wowula mmɔfɔe nsu nun asa nun esika kɔkɔle kangɔ nsu. Kangɔ nsu sɔ'n-mɔ, Nyanmian m'ɔ ti asɛ dahuu'n, yɛ sikpe'n yɛ yɛ. ⁸ Nyanmian Kpili anunminnyanmɔn'n, ɔ non yɛ tunmin'n kɔ yɛ ewusanlan, ɔ kɔ fa Nyanmian sua'n lika kɔalaatin. Munzzue nsu'n mɔ mmɔfɔe nsu'n le'n, se ɔ yɔli man dede ɔ sunlɛn man an, sɔanlan fɛfi ngɔala man Nyanmian sua nun anun wɔlɔ.

NYANMIAN SIKPE KANGɔ NSU'N

16

1. Alimva kangɔ'n

¹ Ehi anzin, mun 'tie a, n gɔ ti anɛ bie, ɔ fi Nyanmian sua nun anun elɔ. Anɛ sɔ'n le tian sele kpa ɔ kan kele mmɔfɔe nsu'n ke: "Emɔ hɔ be bɛtu Nyanmian sikpe'n m'ɔ yɛ kangɔ nsu nun asɛ nun asɔ!"

² Alimva bɔfɔe'n kɔ hɔ kɔ butu yɛ die nun asɛ nun asɔ. M'ɔ butuli yɛ yueli'n, kanlan ete ete m'ɔ fufo kɔ tutu bɛ mɔ be sɔli naan'n non yɛ abaaba'n, mɔ yɛ nzɔle'n wɔ be nwɔn'n.

2. Kangɔ'n m'ɔ tian yɛ nnyuan'n

³ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɛ nnyuan'n kɔ butu yɛ die'n jenvie nun anun. Asue'n kɔ kaci moja ke sɔanlan mɔ ɔ'a wu anwɔn moja. Nun ninngɛ'n-mɔ kɔalaa kɔ wu.

3. Kangɔ'n mɔ tian yɛ nsan'n

⁴ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɛ nsan'n kɔ butu yɛ die nun asue mgbili'n-mɔ non asutile'n-mɔ anun. Yɛ kɔalaa kɔ kaci moja. ⁵ Ehi, mun 'tie a, anun bɔfɔe'n m'ɔ nian asue'n-mɔ asu'n le kan ke:

"Ɛ ti fɔ́n, wɔ mɔ ε wɔ ebele ene,
mɔ anun ε wɔ ebele daba'n.
Ɛ ti nwanzzan-nwanzzan.
Ɔ sanlɛn kɛ, mɔ a yɔ'n, yɛ nyun ɔ.

⁶ A man bɛ moja a non,
afti b'a gua wɔ menian'n-mɔ
non wɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ moja.
Mɔ b'a kpɔnnde'n yɛ b'a nyan yɛ ɔ."

⁷ Ehi anzin, mun 'tie a, anun bɔfɔe'n m'ɔ nian esika kɔkɔle tɔbɔli nun asu'n le kan ke:
"Yuo, yɛ Mun Tunminfɔe Nyanmian Kpili,
wɔ ndɛɛ ebua'n ti ananhɔle, ɔ ti sɛsɛ."

4. Kangɔ'n m'ɔ tian yɛ nnan'n

⁸ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɛ nnan'n kɔ butu yɛ die'n senze nun asu. Be kɔ man senze nun atin ke ɔ juɛ ɔ yɛyala asɛ nun asu menian'n-mɔ. ⁹ Ɔ kɔ yɛyala menian'n-mɔ anwɔn'n. Menian'n-mɔ kɔ han ejɔle ete be kɔ tia Nyanmian m'ɔ le tunmin wɔ munzzue sɔ nun asu'n. B'a nnun man bɛ nwɔn b'a nwula man Nyanmian anunminnyanmɔn.

5. Kangɔ'n m'ɔ tian yɛ nnun'n

¹⁰ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɛ nnun'n kɔ butu yɛ die'n naan'n belemgbin bia nun asu. Ebele ala, yɛ mân'n kɔ kaci awosin. Bɛ m'ɔ sie bɛ'n kɔ kpɔsa bɛ tofeleman wɔ yale'n mɔ be le nwun yɛ'n dunman nun. ¹¹ Bɛ nwɔn nganlan nganlan'n-mɔ non yɛ efɔfɔe'n m'ɔ le fufo bɛ'n dunman nun, be kɔ han ejɔle ete be kɔ tia Anwunno Nyanmian'n. B'a nnun man bɛ nwɔn b'a nyaci man bɛ nyɔle ete'n-mɔ b'a ngua man.

6. Kangɔ'n m'ɔ tian yɛ nsian'n

¹² Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɛ nsian'n, kɔ butu yɛ die nun asue kpili'n mɔ be fele yɛ Efalati nun anun. Asue'n kɔ yue nun. Atin kɔ la nun kɔ man mmelemgbin'n-mɔ mɔ be fi senze aftile'n. ¹³ M'ɔ yɔli sɔ'n, mun 'nian an, anun wawe ete nsan, be ti ke kele. Kun fi naan kɔkɔle kpili nun anɔan nun kɛ fite. Kɔn fi naan nun anɔan nun kɔ fite. Kɔn kɔsɔ fi ato kpɔmanfɔe nun anɔan nun kɔ fite. ¹⁴ Mmɔnsanmɔn wawe-mɔ ɔ. Wawe sɔ'n-mɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ. Be le kɔ mân nun anun mmelemgbin'n-mɔ kɔalaa anwɔn be kɔ wowula bɛ bu maan be kokuan bɛ nɔan, nán Tunminfɔe Nyanmian cian kpili'n ju a, anun b'a hun elɔe'n.

¹⁵ Yɛ Mun nwan: "Tie, mun 'ba a nvu nun kɛ awɔfɔe. Nyila hán sɔanlan mɔ mun 'ba ju mɔ ɔ le nnafi man, m'ɔ nian yɛ taladiɛ nun asu, mɔ ɔ 'kɔ a, yɛ nwɔn gua man sɔ nán nyian a hun yɛ."

¹⁶ Mm̄ansanm̄on wawe'n-m̄o k̄o hohuan mmelemgb̄in'n-m̄o an̄oan lika'n m̄o b̄e f̄ele yí ebele an̄ie nun anun Haamagedon'n.

7. Kanḡo'n m'ò tian yí nsò'n

¹⁷ Bof̄e'n m'ò tian yí nsò'n k̄o butu yí d̄ie n̄un anw̄onman n̄un anun. M̄un 'tie a, an̄ie bie fi Nyanm̄ian sua n̄un anun belemgb̄in bia n̄un anw̄on el̄o. An̄ie sò'n, le kan ke: "Sian d̄ie, o'a yue!" ¹⁸ M'ò hanl̄in sò'n, nyanm̄ian'n k̄o k̄pe m̄ian, n ḡo ti ej̄jole, mgbanlanlan'n k̄o te. Asie'n k̄o k̄pusu kp̄ili k̄pa. Ke ò kp̄inl̄n k̄pusul̄i'n, b̄e b̄oli kulo s̄oanlan b̄e t̄oli asie n̄un as̄o dede m̄o ò 'ju ene'n, asie'n k̄pusul̄i man s̄o lé. ¹⁹ Kulo kp̄ili'n m̄o b̄e f̄ele yí Babil̄on̄on n̄un anun k̄o k̄pac̄i n̄san. M̄ân n̄un anun kulo mḡbili mḡbili'n-m̄o k̄ualaa k̄o seci. Nyanm̄ian ati k̄o kac̄i kulo kp̄ili'n m̄o b̄e f̄ele yí Babil̄on̄on'n. Nyanm̄ian k̄o fa kanḡo'n m̄o yí s̄ikpe nzan'n w̄o nun'n ò k̄o man Babil̄on̄on k̄o n̄on. ²⁰ Asue afian kp̄ole'n-m̄o k̄ualaat̄in n̄on mm̄oka'n-m̄o ab̄os̄o k̄o n̄un̄un. ²¹ Asuk̄oc̄oin mḡbili mḡbili k̄pa, m̄o k̄on k̄ualaa ke ò ju tonun abulanan k̄o t̄iti k̄o gua menian'n-m̄o as̄o. Menian'n-m̄o k̄o han ej̄jole ete b̄e k̄o tia Nyanm̄ian, ò fi yale kp̄ili'n m̄o asuk̄oc̄oin'n helel̄i b̄e'n.

BABIL̄ON̄ON ANWUN EJ̄JOLE KP̄OLE NSU'N

17

1. Tutu balasua'n

¹ M'ò ȳoli sò'n, mm̄of̄e nsò'n m̄o b̄e le kanḡo nsò n̄un anun k̄on k̄o han k̄o hele m̄in ke: "Bala maan n ḡele w̄o ke b̄e 'kp̄in b̄e tua balasua'n m'ò si tutu'n kp̄ili'n kale'n. Tutu balasua sò'n, y'ò le kulo kp̄ili'n m̄o b'a si yí asue mḡbili'n-m̄o an̄oan'n. ² M̄ân n̄un anun mmelemgb̄in'n-m̄o n̄on yí a la. Asie n̄un as̄o menian'n-m̄o a n̄on yí ājanmann̄un nzan'n b'a b̄u."

³ Wawe n̄un, b̄of̄e'n n̄on m̄in k̄o h̄o ew̄a k̄on anun. M̄un 'nian an, n ḡo nwun balasua k̄on. Balasua sò'n ti naan k̄ok̄ole k̄pa k̄on as̄o. B'a hehele dunman d̄oan b'a gua naan n̄un as̄o. Dunman sò'n-m̄o ti Nyanm̄ian dunmann̄ez̄eie dunman. Naan sò'n le tile nsò yê m̄me bulu. ⁴ Balasua sò'n wula taladīe k̄ok̄ole k̄pa. Yí nw̄on nj̄aba'n ti esika k̄ok̄ole, nȳob̄e m̄o b̄e mian yí nw̄on n̄on afile. Ò le esika k̄ok̄ole kanḡo k̄on yí sa n̄un. Yí bus̄of̄e nin̄ge n̄on yí satil̄f̄e nȳole'n-m̄o yí yí tek̄e. ⁵ B'a hele anȳindala dunman k̄on b'a gua yí nw̄onman n̄un as̄o. Dunman sò'n, yí b̄u y'ò le ke: "Babil̄on̄on m'ò ti kulo kp̄ili'n, ò ti asie n̄un as̄o tutu'n-m̄o n̄on bus̄of̄e'n-m̄o anin." ⁶ M̄un 'nian an, anun balasua s̄o n̄un a n̄on Nyanm̄ian menian'n-m̄o n̄on b̄e m̄o b̄e lili Zozi anw̄on adanz̄ie ananh̄ole n̄un'n moja'n dede o'a b̄u n̄zan.

M̄o n nwunlin balasua sò'n, ò sinlin m̄in nw̄on sunman. ⁷ Ehi a, b̄of̄e'n k̄o bisa m̄in ke: "Ej̄jole'n sin w̄o nw̄on ke se? Balasua'n m'ò ti naan ati nsò m'ò le m̄me bulu n̄un as̄o'n, m̄un 'ba han b̄e b̄u ej̄jole m̄in kele w̄o. ⁸ Naan'n m̄o a nwun yí'n, anin ò w̄o ebele daba, nan sian d̄ie, ò n̄on man ebele k̄on. Nan k̄os̄o ò fi kunman n̄un anun ò 'ba fite ò k̄o minlin. Ke Nyanm̄ian Kp̄ili b̄oli m̄ân'n, asie n̄un as̄o menian m̄o b̄e dunman n̄on man nḡoan kalata n̄un anun'n, mele m̄o b̄e 'ba nwun naan'n, ò 'ba sin b̄e nw̄on. Ò sanl̄n ke, daba anin naan sò'n w̄o ebele, b'a n̄wun man yí k̄on, b̄e 'nian an, yí ahi.

⁹ "Ewa, ò di n̄gele k̄pa n̄ân s̄oanlan a ti ej̄jole ehi ab̄o. Tile nsò'n, b̄e ti mm̄oka nsò m̄o balasua'n ti s̄o ò. Tile nsò'n k̄os̄o ti mmelemgb̄in nsò. ¹⁰ Nunhan n̄un mele d̄ie a sin. K̄on te ti bia n̄un as̄o. Nunhan'n m'ò tian yí nsò'n tanlanl̄n man bia n̄un as̄o. Nan se b̄e sie yí s̄o a, ò ngo h̄ye man. ¹¹ Naan'n m̄o anun ò w̄o ebele daba m̄o ò n̄on man ebele k̄on'n, yí k̄os̄o ò ti belemgb̄in. Ò t̄o b̄e s̄o m̄oc̄ue. Nan k̄os̄o mmelemgb̄in nsò'n m̄o b̄e 'minlin'n, ò w̄o b̄e n̄un bie.

¹² "M̄me bulu'n m̄o a nwun yí'n, b̄e k̄os̄o b̄e ti mmelemgb̄in bulu. Nan b̄e d̄ie, b̄e sieli man b̄e bia s̄o. B̄e 'ba man b̄e tunmin maan b̄e n̄on naan'n di belemgb̄in d̄oh̄ȳoli k̄on. ¹³ Mmelemgb̄in bulu sò'n, b̄e k̄ualaa b̄e āj̄onl̄n ti k̄on. B̄e fa b̄e tunmin'n b̄e di junman b̄e man naan'n. ¹⁴ B̄e 'ba fa el̄oe b̄e t̄oa *B̄oa Baa'n. Nan B̄oa Baa'n 'ba li b̄e s̄o kunnunmun. Ò sanl̄n ke, ò ti munhan'n-m̄o k̄ualaa Amin, mmelemgb̄in'n-m̄o k̄ualaa Belemgb̄in. B̄oa Baa'n n̄on yí sas̄o'n-m̄o, b̄e m̄o o'a f̄ele b̄e yí nw̄on m̄o b̄e n̄on yí nannd̄i ananh̄ole n̄un'n, ò n̄on b̄e yê b̄e 'di kunnunmun n̄un ò."

¹⁵ Bof̄e'n k̄o han k̄o hele m̄in biegun ke: "Asue asue'n-m̄o m̄o tutu balasua'n ti yí n̄van m̄o a nwun yí'n, ò kele meninsonman, an̄ie an̄ie n̄on m̄ân m̄ân. ¹⁶ M̄me bulu'n m̄o a nwun yí'n, b̄e n̄on naan'n, b̄e 'ba kp̄o tutu balasua'n. B̄e 'ba t̄oa yí b̄e de yí nw̄on nin̄ge'n maan ò ka yí nw̄on mgban. B̄e 'di yí nw̄on naan'n b̄e t̄o yí b̄os̄o n̄un anun s̄in b̄e yala yí. ¹⁷ Af̄i Nyanm̄ian a man mmelemgb̄in bulu s̄o n̄un at̄n ke b̄e yó yí muonun yí kunnun like. Mmelemgb̄in bulu sò'n-m̄o ab̄o 'ba ȳo k̄on, b̄e 'ba fa b̄e belemgb̄in tunmin'n b̄e di junman b̄e man naan'n dede ò 'ju tem̄on m̄o Nyanm̄ian An̄oan Ej̄jole'n k̄o kp̄in sò'n.

¹⁸ "Yí b̄e-yue-asie, balasua'n m̄o a nwun yí'n, yí y'ò ti kulo kp̄ili'n m'ò sie asie n̄un as̄o mmelemgb̄in'n-m̄o k̄ualaa ò."

18

2. Babil̄on̄on 'ba to as̄i

¹ Ehi anzin, mun 'nian an, n go nwun nyanmianso bofoe kon biekun ke o fi nyanmianso o le ju. Bofoe so'n le tunmin kpili kpa. Yi nwon'n ta dede be nwun yi anunminnyanmon nun asue'n lika kwalaaatin. ² Anun o le tian sele kpa kan ke:

“O'a to asi! O'a to asi!

Kulo kpili'n mo be fele yi Babilonon nun a to asi!

O'a kaci mmansanmon'n-mo kulo.

O'a kaci wawe ete ngacile'n-mo kwalaa fiabele.

Ebele ye nnonman ete ete

mo soanlan ngulo man'n kwalaa wo o.

³ O sanlu ke o'a man menian'n-mo kwalaa

a non yi nzan'n bie,

yi ajomannin bobolobe nzan'n.

Asie nun aso mmelemgbin'n-mo kwalaa non yi a la.

Asie nun aso watafoe'n-mo

le yi ninngge nganlanman nganlanman'n

b'a fa b'a nyan be nwon.”

3. Babilonon esuan'n

⁴ Ehi anzin, mun 'tie a, n go ti anie bie. Anie so'n fi nyanmianso. Yi nwan:

“Min menian, emo fi kulo so nun aso be tu

nán emo a nyo man yi ete'n m'o yo'n bie,

nán yi ete nun anwon munnzue a ngan man emo.

⁵ O sanlu ke yi ete nun a so

dede o'a kpula nyanman'n.

O man Nyanman ati a kaci yi nvofosoe nyole'n-mo.

⁶ Like'n m'o yole emo'n, emo nian so be yo yi bie.

M'o yole emo'n, emo yo yi so fa nnyuan

be tua yi kale.

Kango'n m'o suli nzan'n gualu nun

manlu menian'n-mo'n,

emo fa su yi kpe nnyuan be man yi.

⁷ Yi nwon elie'n

non yi atubenwon kpili'n m'o tu'n,

emo nian so be hele yi ahobwa non amannihunlu.

Afi yi nwan: 'N di asi ke belemgbin balasua.

N di man kunlannoe.

Ese mun ngo li man kunlan le'.

⁸ Yi ejole so'n m'o kan nun ati,

munnzue'n-mo kwalaa m'o wo ebele man yi'n,

o 'ba to yi cian konngba cein:

Efoke m'o kun soanlan, kunlan elie non ehoe,

ese be 'fa sin be yala yi.

O sanlu ke ye Mun Nyanman

mo o'a bua yi ndee'n le tunmin.

⁹ “Asie nun aso mmelemgbin'n-mo kwalaa mo be non Babilonon kulo nun a bo ajomannin, be non yi a li man'n, mele mo be 'ba nwun yi sin nun ewusanlan'n, be 'ba sun yi be yi yi nwon awole. ¹⁰ Mo be 'ba nwun munnzue'n mo o'a han kulo'n, esulo 'ba han be. Be 'ba jejinlan mo be kan ke:

'Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Kulo kpili, Babilonon kulo m'o le tunmin!

B'a fa dahyolu konngba cein b'a bua wo ndee!'

¹¹ “Asie nun aso watafoe'n-mo kosu le sun yi be yi yi nwon awole. Afi be nnyan man soanlan fi kon o ndo man be ninngge'n: ¹² Esika kokole, jete, nyoboe mo be mian yi nwon, afile, etanlan fufue, kokole, munmian munmian, mmaka ngacile ngacile kwalaa mo be ban fanlan, ninngge ngacile ngacile kwalaa mo be le esunje be yo, yi kwalaa mo be le mmaka ngacile ngacile mo yi nwon cian be yo, ayiwa, bulale, ebue malubu. ¹³ Be ngo nyan man soanlan ngo to man be baka abon'n m'o ban fanlan'n, o non be asesian'n, o non be anatili'n, o non be alawu'n, o non be abeya'n, o non be ngo'n, o non be nzan'n, o non be fali'n, o non be *bele'n, o non be nnale'n, o non be mmoa'n, o non be mgbanng'o'n, non be hyuili'n, o non be nganga'n, o non be mo be ti man nganga'n.

¹⁴ “Watafɔɛ sɔ'n-mɔ 'ba se kulo'n ke: ‘Ninngɛ'n kɔalaa mɔ ɛ kulo ke ɛ nyan yí'n, ninngɛ sɔ'n-mɔ a tɔ a fɔn wɔ. Wɔ anyanbenwɔn'n nɔn wɔ ninngɛ nganlanman'n-mɔ a minlin, ɛ ngɔ nwun man bé fíí kón.’ ¹⁵ Bé mɔ be di wata kulo sɔ nɔn asɔ mɔ b'a nyan bé nwɔn'n, mɔ be 'ba nwun munnzue'n mɔ ɔ'a han kulo'n, esulo 'ba han bé. Be 'ba jinlan mɔa be sun yí be yí yí nwɔn awóle. ¹⁶ Be 'ba se ke:

‘Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Kulo kpili'n m'ɔ wula taladie fufue nɔn kɔkɔle

mɔ bé gua yɔ sɔ

mɔ esika kɔkɔle ninngɛ a yí yí kɔmin nɔn yí sa,

m'ɔ le nyɔbɔe mɔ be mian yí nwɔn,

ɔ nɔn afile dɔn'n,

¹⁷ dɔhyɔɔi kɔnmgba cein anun,

wɔ anyanbenwɔn nwala nwala ehi kɔalaa a minlin!

“Be mɔ be nian meli'n-mɔ asɔ, bé mɔ be fɔ meli nun be tu atɔn, bé mɔ be kan nun, bé mɔ be di junman jenvie nun asɔ, bé kɔalaa be jijin mɔa.

¹⁸ “Mɔ be nwunlin sɔn'n nɔn ewusanlan'n kulo nun anun'n, be kɔ tetian bé nwan: ‘Kulo benin yé anun ɔ nɔn kulo kpili ehi se ɔ?’ ¹⁹ Be 'tu nvutule be gua bé t'i'n-mɔ asɔ. Be 'sun be di yí nwɔn yale, be 'tetian be kan ke:

‘Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Kulo kpili ehi mɔ ɔ'a man bé kɔalaa

mɔ be di meli nun anun junman nun

a nyan bé nwɔn'n,

dɔhyɔɔi kɔnmgba cein anun,

yí anyanbenwɔn'n kɔalaa a minlin!

²⁰ Nyanmiansɔ amma,

ɛmɔ lí fɛ ke kulo sɔ nɔn abɔsɔ a bɔ ɔ!

Nyanman menian, mmɔfɔɛ nɔn mgbɔmanfɔɛ,

ɛmɔ lí fɛ! ɔ sanlin ke ɛtɛ'n m'ɔ yɔli ɛmɔ'n,

yí nwɔn ahatua yé Nyanmian Kpili a tua yí ɔ.”

4. Babilɔnɔn kulo nun ɛsɛɛtɛ'n

²¹ M'ɔ yɔli sɔn, nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn, ɔ le tunmin, ɔ kɔ kuku ɛbɔɛ kpili kɔn ke nunhan'n mɔ be fa be nunkun *bele'n ɔ kɔ tɔ yí jenvie nun anun. Yí nwan:

“Be 'fa anwɔnsele

be fin Babilɔnɔn kulo kpili nun asɔ sele kpa

ke m'an kpɔn m'an ju ɛbɔɛ kpili'n

m'an tɔ jenvie nun anun'n.

Be ngɔ nwun man yí fíí kón.

²² Cian bie lé be ngɔ tɔ man ke

soanlan kɔn le bɔ sanngo anaan

be le si abile, anaan be le ku fulutu,

anaan kɔnɔtɔ kulo sɔ nɔn asɔ kón.

Cian bie lé be ngɔ tɔ man ke

soanlan kɔn le di junman ngacile bie

wɔ kulo sɔ nɔn asɔ kón.

Cian bie lé, be ngɔ tɔ man ɛbɔɛ'n

m'ɔ be fa be nunkun bele nun angan

wɔ kulo sɔnɔn asɔ kón.

²³ Cian bie lé be ngɔ sɔ man kanlannɛ

wɔ kulo sɔ nɔn asɔ kón.

Cian bie lé be ngɔ tɔ man balasua nɔn belenzua

mɔ be le ja bé nwɔn nun anun'n

kulo sɔ nɔn asɔ kón.

ɔ sanlin ke mán nun anun watafɔɛ mgbili'n-mɔ,

ɛbele yé be wɔ ɔ.

Kulo nun asɔ menian'n-mɔ yɔ jiliwa ninngɛ

be laka asɛ nɔn asɔ menian'n-mɔ kɔalaatɔn.

²⁴ B'a tua Babilɔnɔn nyɔle nɔn anwɔn kale.

ɔ sanlin ke, Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ,

Nyanmian menian'n-mɔ nɔn bé kɔalaa

mò bé hunlin bé asie nun asò'n,
ébele yé bé moja'n gualì ó."

19

5. *Alimva kunnunmun elie ejue'n*

¹ Ehi anzín, mún 'tie a, n gò tì meninsònmán anún nyanmiansò elò. Bé le tian selé kpa bé kan ké:

"Aleluya! Bé yí yé Mún aye!
Bé tì ele'n, anunminnyanmòn'n nòn tunmin'n
tì yé Nyanmian'n die.

² Yí ndé'e'n m'ò bua'n tì ananhòle, ése ó tì fòón.
Ó sanlín ké balasua'n m'ò si tutu bobolobe
ó kele asie nun asò menian'n-mò ete'n,
Nyanmian a bu yí fòó.
Ó'a tua yí yí nwòn kale,
afí ó'a hun Nyanmian ngò'a'n-mò."

6. *Kunnunmun elie ejue'n m'ò tian yí nnyuan'n*

³ Ése bé kò han biekun ké:
"Aleluya! Bé yí yé Mún aye!
Ó sanlín ké Babilònon ewusanlan'n wò ebele dahuu."

⁴ Mgbain abulaa nun nnan'n nòn naan nnan'n kò kòtò bé kò sò Nyanmian m'ò tì belemgbin
bia nun asò'n. Bé nwan:
"Amún! Aleluya! Bé yí Nyanmian aye!"

7. *Kunnunmun elie ejue'n m'ò tian yí nsan'n*

⁵ Mún 'tie a, n gò tì anie bie. Anie sò'n fí bia nun anún, yí nwan:

"Emò koalaa mò bé tì Nyanmian ngò'a
mò bé man yí anyunzò'n, mgbain ó, mmatònmán ó,
emò koalaa yí yé Nyanmian nun aye!"

⁶ M'ò yòlì sò'n, mún 'tie a, n gò tì meninsònmán anún'n. Bé nún'n te ké asue kpilì agualé, ó te
ké mgbanlanlan. Bé nwan:

"Aleluya! Bé yí yé Mún aye!
Ó sanlín ké yé Mún
m'ò tì yé Tunminfòe Nyanmian'n
le dí yí belemgbin'n.

⁷ Ye hán ngòhò'a ye lí ndutue
ye wúla yí anunminnyanmòn.
Ó sanlín ké *Bò Baa nun atònvòle mele nun a ju.
Yí yí kòsò a sesie yí nwòn a yue.

⁸ B'a man yí yí atún ké
ó wúla taladié fufue hyièin hyièin kpa
m'ò kpacì mò efian fíí nnòn man nun."

(Taladié fufue'n y'ò le Nyanmian anwòntie mma'n-mò nyòle sese'n.)

⁹ Ehi a, bòfòe'n kò se mín ké: "Ejòle ehi mò mún kan mún kele wó'n, kele. Ejòle sò'n y'ò le ké:
'Nyila hán bé mò bé 'di Bò Baa nun atònvòle alie'n bie'n!' " Ó kò han kò tó sò ké: "Ejòle ehi,
Nyanmian muonun y'ò le kan ó, ó tì man ato."

¹⁰ Mò bafòe'n hanlún sò'n, n gò tì n gò tó yí ja nun mún sò yí. Ó kò se mín ké: "N'e yò yí sò! Nán
n dí Nyanmian akò'a ké wó nòn wó nianman'n-mò mò b'a le ananhòle ejòle'n mò Zozi yí hele
bé'n b'a lí'n. Sò Nyanmian! Ananhòle ejòle'n mò Zozi a yí a hele emò'n y'ò le mò Nyanmian
Wawè'n falì wulalì mgbòmanfòe'n-mò anòan'n."

ELALÉ KASIAN NSU'N

1. *Ekpanngò fufue'n nòn soanlan'n m'ò tì sò'n*

¹¹ Ehi anzín, mún 'nian an, anún nyanmian nun a buke, ekpanngò fufue kún kò fite.
Soanlan'n m'ò tì ekpanngò sò nun asò'n, bé fele yí "Ananhòlefòe nòn Fòónfòe". Ó bua menian'n-
mò ndé'e'n sese ése ó kòn ananhòle nun ati elòe. ¹² Yí nyun'n jue ké sìn, ése ó sò belemgbin kele
dòon. B'a hele dunman kún yí nwòn. Sé nán yí ngònmian an, soanlan fíí nzì man dunman
sò'n. ¹³ Yí taladié'n m'ò wula'n, moja a bò a gua nun. Soanlan sò'n, bé fele yí "Nyanmian
Anòan Ejòle". ¹⁴ Nyanmiansò kòan mma'n-mò koalaa títì mgbannngò nvufue sò bé si yí sò. Bé
wowula ndaladié nvufue, bé le lín yé b'a nwòn ó, efian fíí nnòn man nun. ¹⁵ Soanlan'n mò
bé fele yí "Nyanmian Anòan Ejòle'n", dadie nâ nâ kòn fí yí nòan nun fite. Dadie sò'n yé ó 'fa
kún mân nun anún menian'n-mò mò bé nòn yí nni man nun ó. Ó le bulalé kpòman yí sa nun

o 'fa kun bé mɔ bé kpɔ yí'n-mɔ. Ɔ 'tétia yí mgbɔfɔe'n-mɔ asɔ ɔ nunkun bé ké bé mɔ bé le bé ja bé nunkun divn baka mma'n bé hyuhyuin yí nzue'n. Tunminfɔe Nyanmian éya kpilí'n mɔ ɔ a fɛ'n, ké yí síkpɛ'n 'kun menian'n-mɔ nun anun. ¹⁶É 'nwun dunman'n mɔ b'a héle b'a gua yí taladié nun anun, m'ɔ kɔ yí solowa nun anwɔn'n: "Melemgbin'n-mɔ Belemgbin, Minlian'n-mɔ Amin."

2. Nyanmiansv bɔfɔe'n m'ɔ jin senze nun anun'n

¹⁷Éhi anzín, mun 'nian an, n gɔ nwun yí ké bɔfɔe kɔn jin senze nun anun. Ɔ lé tian sele kpa fɛle nnɔnman'n-mɔ kwalaaín mɔ bé le tu bé sɔn'n ké: "Émɔ bála, bé yía bé lí alíe kpilí'n mɔ Nyanmian a tɔn'n. ¹⁸Émɔ bála a lí mmelemgbin'n-mɔ nɔn nzalafɔ naan. Émɔ bála a lí mgbangɔ'n-mɔ nɔn bé mɔ bé tí sɔ'n naan. Nganga o, bé mɔ bé tí man nganga o, mgbain o mmátɔnman o, émɔ bála a lí bé naan."

3. Naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe'n

¹⁹Éhi anzín, mun 'nian an, n gɔ nwun naan'n nɔn asie nun asɔ mmelemgbin'n-mɔ. B'a hohuan bé elɔe menian'n-mɔ anɔan, bé 'kɔ a tɔa sɔanlan'n m'ɔ tí ekpanngɔ nun asɔ'n nɔn yí menian dié'n-mɔ kɔn elɔe. ²⁰Elɔe nun anun, bé kɔ hyi naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe'n nóle. Ato kpɔmanfɔe sɔ'n y'ɔ yɔli asinbenwɔn ninngɛ naan nun anyunnun ebele nun ɔ. Asinbenwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ m'ɔ yɔli'n y'ɔ falí lakalí bé mɔ bé sieli naan'n nzɔle'n bé nwɔn bé solí yí abaaba'n. Bé kɔ ju naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe nun anyinwɔsɔe bé kɔ gua asubula sɔn'n mɔ líke nvan nvan ké tui ndunmunlan wɔ nun nun anun. ²¹Sɔanlan'n m'ɔ tí ekpanngɔ nun asɔ'n le dadie'n m'ɔ san yí nɔan nun'n ɔ kɔ hun bé bɔ nga'n-mɔ. Nnɔnman'n-mɔ kɔ lí bé naan.

20

4. Afɔe akpu kɔn'n

¹Éhi anzín, mun 'nian an, anun bɔfɔe kɔn fi nyanmiansv ɔ lé ju. Ɔ lé kunman kpɔnlon-mgbɔnlon'n sannvɛ'n nɔn ngɔnzɔngɔnzɔ kpilí kɔn yí sa nun. ²Ɔ kɔ hyi naan kɔkɔle'n, owɔ daba'n mɔ yí y'ɔ le Abɔnsanmɔn'n mɔ bé fɛle yí *Satan'n. Ɔ kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ'n kɔ bɔ yí kpaun dede afɔe akpu kɔn. ³Bɔfɔe'n kɔ ju yí kɔ tɔ kunman kpɔnlon-mgbɔnlon nun anun, ɔ kɔ hala sɔ ɔ kɔ tɔ nun ɔ kɔ sie sɔ nzɔle. Ɔ'a yɔ yí sɔ nán Satan a nnaka man mân nun anun menian'n-mɔ kɔn dede ɔ kɔ ju afɔe akpu kɔn nun anɔan. Sé afɔe akpu kɔn'n sɔn an, ɔ dí ké bé nyannjɔ yí méle kaan anun.

5. Be 'ba tɔ Abɔnsanmɔn sɔn nun anun

⁴Éhi anzín, mun 'nian an, n gɔ nwun mmelemgbin bia-mɔ. Bé mɔ bé tí tí sɔ'n, bé kɔ man bé tunmin ké bé búá menian'n-mɔ ndɛɛ. Bé mɔ bé lelí Zozí bé lílí mɔ bé lílí yí nwɔn adanzíe, mɔ bé hanlin Nyanmian Anɔan Éjɔle'n bé helelí menian'n-mɔ, mɔ bé hunlin bé'n, n gɔ nwun bé kɔsɔ bé ékala'n. Menian sɔ'n-mɔ a nzɔ man naan'n bie, esé b'a nzɔ man yí abaaba'n bie. B'a man b'a nzie man bé naan'n nzɔle'n bie bé nwanman nun asɔ nun bé sa nun anwɔn. Bé fi ewue nun bé kɔ tinngɛ bé nɔn Kilisí kɔ lí belemgbin dede afɔe akpu kɔn. ⁵(Menian nga'n mɔ bé wulí'n, bé dié, b'a ndinngɛ man dede afɔe akpu kɔn'n sɔnlin) Alimɔa ewuetinngɛ nun anun. ⁶Nyila nɔn anwɔntíe hán bé mɔ bé wɔ alimɔa ewuetinngɛ nun anun'n! Ewue'n m'ɔ tian yí nnyuan'n le man tunmin bé sɔ. Bé 'kaci Nyanmian nɔn Kilisí tɛɛyífɔe bé nɔn yí dí belemgbin dede afɔe akpu kɔn.

5. Abɔnsanmɔn a tɔ asi.

⁷Sé afɔe akpu kɔn'n sɔn an, bé 'ba yí Satan fi yí fiadí sua nun anun. ⁸Sé bé yí yí a, ɔ 'kɔ a laka asie nun asɔ menian'n-mɔ, Gɔgɔ nɔn Magɔgɔ mɔ bé wɔ asie nun afannan nun asɔ'n. Ɔ 'kɔkuan bé nɔan nán bé kɔ tɔa Nyanmian bé kɔn. Menian sɔ'n-mɔ sɔnlin ké jenvie nun anɔan anyɔan'n. ⁹Bé kɔ tɔ bé kɔ sannɔí asie'n líka kwalaaín, bé kɔ bé ta bé sí bé yía Nyanmian menian'n-mɔ nɔn kulo'n mɔ Nyanmian kulo'n. Nan sɔn fi anwunno ɔ kɔ tɔ menian sɔ'n-mɔ anun ɔ kɔ yala bé. ¹⁰Abɔnsanmɔn m'ɔ laka menian'n-mɔ'n, bé kɔ ju yí bé kɔ tɔ asubula sɔn'n mɔ líke nvan nvan ké tui ndunmunlan'n wɔ nun nun anun. Sɔn sɔ nun anun yé naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe'n gua ɔ. Bé 'nwun yalé kɔngɔe nɔn eyua cian daa.

6. Kasian ndɛɛ ebuá'n

¹¹Éhi anzín, mun 'nian an, n gɔ nwun belemgbin bia fufue kpilí kɔn, ɔ nɔn sɔanlan'n m'ɔ tɔ sɔ'n. Anwunno'n nɔn asie'n kɔ nwanndí yí nyunnun, b'a nwan man bé bɔsɔ fíí kɔn. ¹²Mun 'nian an, n gɔ nwun bé mɔ b'a wu'n-mɔ, mgbain nɔn mmátɔnman. Bé jijin belemgbin bia nun anyunnun ebele. Bé kɔ buke buke kalata'n-mɔ anun. Bé kɔ buke kalata kɔn bieku kɔsɔ anun. Kalata sɔ'n y'ɔ tí ngɔan kalata nun ɔ. Bé nian bé mɔ b'a wu'n-mɔ nyɔlié'n mɔ b'a héle b'a gua kalata'n-mɔ anun nun anwɔn bé bua bé ndɛɛ. ¹³Asue jenvie'n kɔ kpu menian mɔ bé wulí nun'n. Ewue nɔn ebɔlɔ kɔsɔ kɔ yí bé dié'n-mɔ kɔ fite fite. Bé nian sɔanlan kɔn nyɔlié nun anwɔn bé bua yí ndɛɛ. ¹⁴Bé kɔ ju ewue nɔn ebɔlɔ bé gua asubula sɔn nun anun. (Asubula sɔn

sò'n y'ò tì ewue'n m'ò tian yí nnyuan nún ò.) ¹⁵ Sòanlan biala m'ò b'a ngele man yí dunman ngòan kalata nún anún'n, sòanlan sò'n, be 'ju yí be tó asubula sìn nún anún.

21

7. Zoluzalemòn fufòlè'n

¹ Ehi anzin, mún 'nian an, n gò nwun anwunno fufòlè kòn ò non asie fufòlè kòsò kòn. Afi anwunno daba'n non asie daba nún abòsò a nunnun. Jenvie'n kòsò a nunnun. ² N gò nwun anwontie kulo'n, Zoluzalemòn fufòlè'n. Ò fi Nyanmian anwòn elò anwunno ò le ju. Ò tì ke atònvòle balasua m'ò ò'a li yí nwòn kanlanman kpa ò le kò a le yí hun atun ò. ³ N gò tì anie bie, ò fi Nyanmian belemgbin bia nún anún elò. Anie sò'n le tian sele kpa kan ke: "Kulo ehi asò yé Nyanmian 'ba tanlan wò menian'n-mò afian sian die nún ò. Ò non bé 'ba tanlan. Be 'kaci yí menian, yé yí kòsò ò 'kaci bé Nyanmian. ⁴ Ò 'cici bé nyin abò emòun'n kòalaatin, sòanlan mma nnu man fii kón, sòanlan mma nyi man awòle fii kón, sòanlan mma nwalaatun man yale fii kón. Afi daba ninngè'n-mò a kpe nún."

⁵ Mò anie'n hanlín sò yueli'n, sòanlan'n m'ò tì belemgbin bia nún asò'n kò han ke: "Sian die, mún bò ninngè'n-mò kòalaa nvòfòlè biegun." Ese ò kò se mín ke: "Kele ejòle ehi, afi mín ejòlè'n tì ananhòle, ò fata ke sòanlan biala de di." ⁶ Ò kò han kò tó sò ke: "Ò'a kpin sò! N di Alfa non Omega, n di abòbò non ayuelie. Sòanlan biala m'ò nzuhoie le kun yí'n, mún 'man yí ngòan asutile nzue'n bie maan ò non yí mgban. ⁷ Sòanlan biala m'ò kò li kunnunmun'n, ò 'nyan acedie sò'n. Mín 'kaci yí Nyanmian, yí kòsò ò 'kaci mín wa. ⁸ Nan bé m'ò be ngòala man bé hue si si Zozì sò'n, ò non bé m'ò be fele yí Zoluzalemòn'n. Ò fi Nyanmian anwòn elò anwunno ò le ju asi. ¹¹ Nyanmian anunminnyanmòn'n le ta kulo sò nún asò. Kulo sò'n ta ke ebòe'n m'ò be mian yí nwòn'n. Ò ta ke ebòe'n m'ò be fele yí zvasipò'n m'ò tì munnian-munnian ke ebòe'n m'ò be fele yí kilistalt'n. ¹² B'a le kulo nún anwòn dede ò'a yia. Yí nwòn ele'n m'ò b'a le'n, sò hól anwunno kpa. B'a kpikpe anòan bulu non nnyuan b'a gua yí nwòn. Yé anòan biala anun, nyanmansò bòfòe kòn jin ebele. Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n, b'a hele kòn biala dunman anòan sò'n-mò asò. ¹³ Kulo nún anwòn ele m'ò b'a le'n, yí ebue nnan'n kòalaa asò, b'a kpikpe anòan nsan b'a gua yí nwòn. Yí ebue kòn'n m'ò kò lika m'ò senze'n fite'n: anòan nsan. M'ò kò lika m'ò senze'n t'ò'n: anòan nsan. Sòlò: anòan nsan. Ngòa: anòan nsan. ¹⁴ Yí nwòn'n m'ò b'a le'n, b'a fa nyòbòe bulu non nnyuan yé b'a wula yí bò ò. Bò baa'n *mmòfòe bulu non nnyuan'n, b'a hele bé dunman nyòbòe sò'n-mò asò.

⁹ Ehi anzin, mmòfòe nsò'n m'ò be lile kangò nsò'n m'ò kasian munnzue'n-mò a yí bé'n, bé nunhan kòn kò a kò han kò hele mín ke: "Bala maan n géle wò atònvòle balasua'n, *Bò Baa nún ayi'n." ¹⁰ Ò kò fa mín wawe nún ò non mín kò hò bòka kpili kannganlaun kòn asò. Ò kò hele mín anwontie kulo'n m'ò be fele yí Zoluzalemòn'n. Ò fi Nyanmian anwòn elò anwunno ò le ju asi. ¹¹ Nyanmian anunminnyanmòn'n le ta kulo sò nún asò. Kulo sò'n ta ke ebòe'n m'ò be mian yí nwòn'n. Ò ta ke ebòe'n m'ò be fele yí zvasipò'n m'ò tì munnian-munnian ke ebòe'n m'ò be fele yí kilistalt'n. ¹² B'a le kulo nún anwòn dede ò'a yia. Yí nwòn ele'n m'ò b'a le'n, sò hól anwunno kpa. B'a kpikpe anòan bulu non nnyuan b'a gua yí nwòn. Yé anòan biala anun, nyanmansò bòfòe kòn jin ebele. Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n, b'a hele kòn biala dunman anòan sò'n-mò asò. ¹³ Kulo nún anwòn ele m'ò b'a le'n, yí ebue nnan'n kòalaa asò, b'a kpikpe anòan nsan b'a gua yí nwòn. Yí ebue kòn'n m'ò kò lika m'ò senze'n fite'n: anòan nsan. M'ò kò lika m'ò senze'n t'ò'n: anòan nsan. Sòlò: anòan nsan. Ngòa: anòan nsan. ¹⁴ Yí nwòn'n m'ò b'a le'n, b'a fa nyòbòe bulu non nnyuan yé b'a wula yí bò ò. Bò baa'n *mmòfòe bulu non nnyuan'n, b'a hele bé dunman nyòbòe sò'n-mò asò.

¹⁵ Bòfòe'n m'ò le kan ejòlè'n kele mín'n, ò le baka kòn yí sa nún. Baka sò'n tì esika kòkòle. Be fa be susu ninngè. Ò 'fa susu kulo'n, yí nwòn'n m'ò b'a le'n, ò non yí anòan'n-mò. ¹⁶ Kulo nún anwòn ele'n m'ò b'a le'n, yí kòalaa se. Bòfòe'n kò susu kulo'n, yí tunndun'n tì cilo akpu nnyuan cilo eya nnyuan, yí tetele'n, non yí sò anwunno'n ke ò tì yí nún anun, bie ndala man bie. ¹⁷ Ò kò susu tale'n kòsò. Ò b'ò yí b'ò yí asì m'ò kò anwunno'n, ò tì metulí abulasian non nnan. Ò susuli yí ke menian'n-mò kpin susu bé ninngè'n. ¹⁸ Ebòe'n m'ò be fele yí zvasipò'n, yé b'a fa b'a le yí nwòn ò. Kulo'n muonun die, be le esika kòkòle kpa yé b'a si ò. Be nian nún an, be nwun yí nzin ke bondoman. ¹⁹ Kulo nún anwòn m'ò b'a le'n, nyòbòe m'ò yí nwòn cian yé b'a fa b'a wula yí b'ò ò. B'a fa b'a t'òtò nún maan ò'a yò kanlanman kpa. Alimòa ebòe die'n, be fele yí zvasipò. M'ò tian yí nnyuan'n, be fele yí safii, m'ò tian yí nsan'n, bé fele yí agat, m'ò tian yí nnan'n, be fele yí emelodi, ²⁰ m'ò tian yí nnun'n, be fele yí oninkisi, m'ò tian yí nsian'n, be fele yí saadòanun, m'ò tian yí nsò'n, be fele yí kilizoliti, m'ò tian yí m'òcòe'n, be fele yí belili, m'ò tian yí ngòanlan'n, be fele yí topazi, m'ò tian yí bulu'n, be fele yí kilizopalazi, m'ò tian yí bulu non kòn'n, be fele yí tulukwazi, m'ò tian yí bulu non nnyuan'n, be fele yí ametisit. ²¹ Anòan bulu non nnyuan'n, be le like'n m'ò be fa be yò afile'n, yé b'a fa b'a yò ò. Kulo nún asò gua'n tì esika kòkòle kpa, be man nún an, be nwun yí nzin ke bondoman.

²² M'an nnwun man asònun sua kulo sò nún asò. Ò sanlín ke yé Mín m'ò tì Tunminfòe'n ò non Bò baa'n yé be tì asònun sua nún ò. ²³ Be mgbòndde man senze non sala kulo sò nún asò. Afi Nyanmian anunminnyanmòn'n ta kulo nún asò yé Bò baa'n tì sò kanlannie. ²⁴ Mân nún anun menian'n-mò 'ba nanndi yí jawe nún anun. Asie nún asò mmelemgbin'n-mò kòsò 'ba fa bé anunminnyanmòn'n be bòka sò. ²⁵ Kulo nún asò anòan'n-mò la sò cian daa, be nnyin man, ò sanlín ke alisan nnòan man ebele. ²⁶ Be 'ba fa mân nún anun anwònddie'n nún

anunminnyanmøn'n kwalaa be ba kulo sɔ nun asɔ. ²⁷ Like ete fii ngɔ man kulo sɔ nun asɔ. Sɔanlan mɔ yí abalabɔ'n tɛ ete anaan ɔ di ato'n, ɔ ngɔ man kulo sɔ nun asɔ bie. Bé mɔ b'a hele bé dunman wɔ Bɔa Baa'n ngɔan kalata nun anun'n, bé ala yê be 'kɔ kulo sɔ nun asɔ ɔ.

22

Ngvan baka'n

¹ Eɛe bɔfɔe'n kɔ hele mín ngvan asue'n. Asue sɔ nun anyun'n tɛ junlɔn junlɔn, ɔ tɛ ke ebɔe'n mɔ be fele yí Kilisital'n. Asue sɔ nun ati'n fi Nyanmian non Bɔa Baa'n bé belemgbɔn bia nun anun. ² ɔ sɔn kulo nun asɔ gua nun afian. Yí nɔan nnyuan nun asɔ yê ngvan baka'n jin ɔ. Baka sɔ'n, ɔ su kpê bulu non nnyuan afɔe kɔn anɔan. Sala biala ɔ su kɔn. Be fa yí nyâ'n be yɔ mân nun anun menian'n-mɔ ayile. ³ Like fii kón non man kulo sɔ nun asɔ mɔ Nyanmian 'bɔ yí sasan ɔ.

Nyanmian Kpili non *Bɔa Baa'n, be 'ba fa bé belemgbɔn bia'n be sie kulo sɔ nun asɔ, yê yí ngva'n-mɔ 'ba sɔ yí. ⁴ Be 'nwun Nyanmian anyunnun, ɔ 'kele yí dunman'n gua bé nɔwɔnman nun asɔ. ⁵ Alíe ngɔ san man kulo sɔ nun asɔ, be ngɔ sɔ man kanlanɔie ebele, eyua kɔsɔ ngɔ fi man ebele, ɔ sanlɔn ke Nyanmian muonun 'ba ta bé nɔwɔn. Bé kɔsɔ be 'di belemgbɔn cian daa.

Kalata nun agualie nun

⁶ Bɔfɔe'n kɔ han kɔ hele mín ke: “Ejɔle ehi-mɔ tɛ ananhɔle, ɔ fata ke sɔanlan biala de di. Yé Mɔn Nyanmian mɔ ɔ'a fa yí Wawe'n ɔ'a wula yí mgbɔmanfɔe'n-mɔ anun'n, ɔ a yí bɔfɔe'n ke ɔ bála ɔ'a han ninngɛ mɔ ɔ 'ba a kikaala nun anwɔn ejɔle ɔ héle yí ngva'n-mɔ.”

⁷ Zozi nwan: “Nian, mɔn 'ba kikaala! Bé mɔ be de kalata ehi anun ejɔle'n mɔ Wawe nun a han'n be di'n, nyila hán bé.”

⁸ Mín Zɔan, mɔn di adanzie ke m'an tɛ ejɔle sɔ'n-mɔ, eɛe m'an nwun yí mín nyɔnsɔ. Mɔ n nwunlɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ, mɔ eɛe n yueli ejɔle'n tie'n, n gɔ tu n gɔ tɔ bɔfɔe'n mɔ anun ɔ le kan ejɔle'n kele mín nun aja nun n gɔ sɔ yí. ⁹ Mɔ n yɔli sɔ'n nán ɔ'a han ɔ'a hele mín ke: “N'ɛ yɔ yí sɔ! N di yé Mɔn akɔa ke wɔ. N di yé Mɔn akɔa ke wɔ nianman'n-mɔ mɔ be tɛ mgbɔmanfɔe'n. N di yé Mɔn akɔa ke bé kwalaa mɔ be de kalata ehi anun ejɔle'n be di'n. Yí ti, sɔ Nyanmian kɔnmgba cein ala.”

¹⁰ Ehi anzin, ɔ kɔ han kɔ hele mín ke: “Wawe nun Anɔan Ejɔle'n mɔ a hele yí kalata ehi anun'n, n'ɛ sie sɔ nzɔle. ɔ sanlɔn ke ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa mele'n mɔ be heleli nun a kpunngɛ.

¹¹ Sɔanlan mɔ yɔ nyɔle ete'n, ɔ bɔ mɔndɔnlɔn ɔ yɔ nyɔle ete sɔ'n ɔ há yí nyunnun. M'ɔ kulo yí nwɔn efian'n, ɔ bɔ mɔndɔnlɔn ɔ gúa yí nwɔn efian ɔ há yí nyunnun. Nan sɔanlan kɔsɔ mɔ kulo ye eyɔle'n, ɔ bɔ mɔndɔnlɔn ɔ yɔ ye sɔ'n ɔ há yí nyunnun. Sɔanlan kɔsɔ mɔ yí nwɔn t'i'n, ɔ bɔ mɔndɔnlɔn ɔ tánlan anwɔntie nun anun.”

¹² Zozi nwan: “Nian, mɔn 'ba kikaala! Mɔn non sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili nun anwɔn ahatua le ba. ¹³ N di Alifa non Omega, n na bé ti, n na bé bɔ ati, n di abɔbɔ n di ayuelie.”

¹⁴ Nyila hán bé mɔ be kpɔ bé taladie'n. ɔ sanlɔn ke be le atɔn be sɔn anɔan nun anun be wɔlɔ kulo nun anun be di baka mma'n m'ɔ man ngvan'n bie. ¹⁵ Nan busuɔfɔe mma, bé mɔ be yí jiliwa, ajɔamannun mma, bé mɔ be kun menian, bé mɔ be sɔ amɔan ɔ non bé kwalaa mɔ be kulo ato elie'n, bé die, be ngɔ man kulo sɔ nun asɔ bie.

¹⁶ “Mín Zozi, m'an sɔan mín bɔfɔe'n ke ɔ nánndi Asɔnɔn'n-mɔ anun ɔ hán ejɔle sɔ'n kwalaa ɔ héle emɔ. N di belemgbɔn Davidi aflie nun anun sɔanlan. N di alɔbahian nzalama'n m'ɔ ta sele'n”.

¹⁷ Nyanmian Wawe'n non atɔnvɔle balasua'n nwan: “Bala!” Sɔanlan m'ɔ kɔ tɛ ejɔle sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ hán ke: “Bala!” Sɔanlan mɔ nzuhoe le kun yí'n, ɔ bála. Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ non ngvan nzue'n bie'n, ɔ bála a non bie mgban.

¹⁸ Mín Zɔan, mɔn kannzɔ bé kwalaa mɔ be le tie ejɔle'n mɔ Nyanmian Wawe nun a yí a hele wɔ kalata ehi anun'n ke: Se sɔanlan kɔn tɔ ejɔle ehi asɔ bie a, Nyanmian 'tua yí kale ɔ man munnzue'n mɔ ɔ 'kan mân'n mɔ b'a hele yí ejɔle wɔ kalata ehi anun'n kan yí maan ɔ bɔ sɔ.

¹⁹ Eɛe se sɔanlan kɔn yí ejɔle'n mɔ Nyanmian Wawe nun a yí a hele wɔ kalata ehi anun'n bie a, yí ngvan baka baa die'n, Nyanmian 'tɔa yí de. Eɛe anwɔntie kulo'n mɔ b'a han yí nwɔn ejɔle wɔ kalata ehi anun'n, Nyanmian mman man sɔanlan sɔ'n ngɔ man eɔ bie.

²⁰ Sɔanlan'n m'ɔ le kan ejɔle sɔ'n-mɔ'n nwan: “Yuo, mɔn 'ba kikaala.”

Amun! Yé Mɔn Zozi, bala!

²¹ Yé Mɔn Zozi nwún emɔ kwalaa anwɔn anwunnvɔe!